ra fontosabb a bemutatandó Steffan Steinmetz, aki 1490-ben tűnik föl és 2 forintot kap valamiféle munkáért.[16] Maister Steffan Stainmetz egy későbbi bejegyzés szerint még ugyanezen évben (1490) 5 forintot kap. Említésével az 1501-es, 1502-es és 1504-es évben is találkozunk.[17] Steffan Goltschmithnek 1500-ban 3 forint és 75 fillért fizetnek ki.[18] Ez az ötvös ismert az 1493–1500 közötti évek egyikéből,[19] és 1492-ből is.[20] Peter Lazurert kétszer említik 1493 és 1500 között.[21] E mesternevek előfordulásai alapján a templom 1500 utáni építési és felszerelési munkáihoz tehát olyan mestergenerációval is számolnunk kell (minket elsősorban Hanus moler és Steffan steinmetz érdekel), amely már a 90-es években is tevékenykedett, és valószínűleg helyi illetőségű volt.

A Városi Számadáskönyv 2. számú kötetében („Sic continentur introitus et expense sub Juditio prudentis Dni Seraphin Pezifer zu anno dni milisimo quingentesimo ... primo.")[22] a 39. és 40. folión feltűnik Jeorg Maler neve. Kétszer fizetnek ki számára 200 grossent. Úgy hisszük, hogy azonos ő azzal a Jörg (Jorgen, Georg) festővel, azzal a Georg Meister Malerrel, aki 1526-ban és 1527-ben a Ratsherrek közé emelkedett.[23] Valami közelebbit is tudni vélünk erről a Jeorg Malerről. Ő az, aki 1516-ban eladja házát, s 1518-ig fizeti a részleteket az új vásárlásáért.[24] Mivel azonosítani szeretnénk őt az 1526–27-es évek városi tanácstagjával, feltesszük, hogy nagyobbra cserélte házát, és már 1518-ban a városban tartózkodik. A kőfaragók közül Hans Steynmetzert 1493-ban, 1505-ben és 1506-ban említik.[25] Ő tehát a tűzvész előtt és után is munkálkodhatott építkezéseken. Meister Bernath 1501-ben kap 25 (!) forintot építési munkáért (zu pawen).[26] Hans Behem 1506-ban szerepel 12 forinttal, amelyet a templomon végzett munkáért kap.[27] Niclas Schmiednek több kis összegből összesen 28 (!) forint jár 1505-ben harangöntésért.[28] Maister Hanus Hammerschmied 1501-ben, 1504-ben, 1505-ben, 1506-ban és 1513-ban végez tetőjavításokat.[29] Hans Tischlert 1500-ban és 1506-ban,[30] Jorg Zimmermannt 1501-től fizetik.[31] Linhart Tischler 1514-ben emelkedik a Ratsherrek közé. 1505-ben és 1506-ban történnek kifizetések a számára.[32] Maister Mathes Tischlert 1493-ból és 1502-ből ismerjük.[33] Michel Zimmermann 1500-ban és 1506-ban nyer fizetést.[34] Azaz, ahogyan ez természetes, a tűzvész után a legkülönfélébb mesterségek teljes foglalkoztatottsághoz jutottak, de a fenti, szépen csörgedező adatokból még nem tudunk meg közelebbit magáról a templom építésének szűkebb kronológiájáról.

A Számadáskönyvek 370. számú kötetében az 1500-, 1503-, 1504-, 1505-ből való, templomra fordított kiadások közül kitűnik – a 16. folio összegeiből ez olvasható ki –, hogy 1503-ban a templomra összesen kiadott költség 323 forint volt.[35] A könyvben a 20. folióig folytatódnak a kiadások bejegyzései (sajnos általában csak számösszegek, közelebbi megjelölés nélkül), így ismét jelentős költséggel számolhatnánk az összesítésnél. Az 1505-ös év kiadásait a 70–75. folio sorolja fel: összegezve 362 forintig jutunk.[36] Az utóbbi helyeken néhol részletezőbbek a bejegyzések: faszállítás, faanyag, kőfaragó- és falazó munkák ellenértékét jegyzik. Bizonyára építkezések ellenőrzésére érkezik Besztercebányára 1504-ben Esztergomból visitator, akinek 8 forint 53 fillért fizettek ki: „Sonntag nach purificationis Mariae ... (általam olvashatatlan név) dem visitator von Grann".[37] Egyelőre nagyon rejtélyes, talán az eljövendő kutatások számára értelmezhető bejegyzés tűnik fel 1504-ben (fasc. 370, fol. 53): „fyr pilgram (?!) zwo St. Jakob umb holz zu dem haw.iis (?)" 1 forint 52 fillért fizetnek.[38] Az elszámolási könyvek között (vezetve 1508-tól, 3 kötetként iktatva) 1514-ből a 10. folión a következő olvasható: Hannes piltschnitz számára 11 forint 25 fillér (ez aláhúzva), majd a név alatt 9 forint.[39] A 374/4. jelzésű kötetben a 2. folio verso oldalán az 1511-es évnél a jobboldali hasábon: Szent Kristóf napján a molernek (közelebbi megnevezés nélkül) 24 forintot fizetnek ki.[40] 1513-ból való Bernath Goltsloher kifizetése is: 29 forint 13 fillért kap.[41] Összehasonlítható adatok alapján tudható, hogy a 20, 24, és 29 forint jelentősebb munka elvégzéséért járt, így 1511 és 1514 között nagyobb mérvű munkát végezhettek a mesterek. Egy bizonyos Linhart Schnitzer 1513-ban házat vásárol.[42] 1516-ra esik György festő ház ügylete is. Nem gondolható-e el ezek alapján, hogy 1511 és 1516 között bizonyos fontos munkák jelentős előrehaladásával számolhatunk? A főoltár elkészültét mindenképp 1520 elé kell helyeznünk, ugyanis miként a *Stadtraittung* 36. folióján az 1520-as évnél olvasható, „pishopf docto' dimetrio von gran" érkezett a templomba, hogy felszentelje az oltárt, amiért 1 forint 86 fillért fizettek ki neki.[43]

Nem állíthatjuk, hogy Linhart schnitzer, Hannes piltschnitzer, Georg maler és Bernath goltschloer szükségképp a főoltáron dolgozó mesterek voltak, de a kifizetések és a házvásárlások arra engednek következtetni, hogy 1511 és 1516 között jelentős munkálatokban vettek részt.

A templom építéstörténetével kapcsolatosan többször idézte szakirodalmunk a város egyik leggazdagabb polgárának, Michael Königsbergernek 1503-ban kelt végrendeletét. Úgy véljük, hogy a szöveget még nem aknázták ki teljességgel. A belőle meríthető további egy-két adat miatt kissé hosszasabban időzünk a dokumentumnál.[44]

A végrendelet készítése idején, 1503-ban Zsigmondnak hívták a plébánost. A végrendelet, miután említi az ismert „casel és courmantell" adományozásokat, egy kehelyről szól, „zu der obren Capell".[45] Mivel a szöveg nem a másik („tót") templomról beszél, hanem „unser Kirchen frawen im Newensoll"-ról, a kápolna csakis e templomnak a sekrestye fölötti kápolnája lehet. Talán azonosítható a végrendeletben később említett Alamizsnás kápolnával, hiszen egészen az 1755-ös Canonica Visitatioig ezt nevezik a források Alamizsnás Szent János kápolnájának.[46] A testamentum a kápolnát másodszorra így említi: „zum einer selen selichkeyt zu einer seylichen messe bescheide ich flo. teusent! zwey hundert fünftzig zu der Capell d. Johannis Hemosynari zu welchem geld und der ohngenannte Capellen H Johannis Elemosynari (sollen patron seyn der her pfarrer der) die zeit yst das sie von dem Vortschriebenen geld alle Quattemer (?) geben sollen einen prister flor zwelf der das altar in der selben Capelle besitzt..."[47] Vagyis 1503-ban már működött a szentély fölötti Alamizsnás János ká-

FORRÁSKRITIKA, STÍLUSKRITIKA

ADATOK ÉS MEGFIGYELÉSEK AZ 1490 ÉS 1520 KÖZÖTTI ÉVTIZEDEKBŐL A BESZTERCEBÁNYAI MŰVÉSZETTÖRTÉNET VÁZLATÁHOZ

EISLER JÁNOS

A késő középkori szárnyasoltár-együtteseinket ért legnagyobb veszteségek közé tartoznak a besztercebányai Mária plébániatemplom hajdanvolt, az 1500-as tűzvészben elenyészett, majd e tűz után újrafundált és kivitelezett oltárainak a későbbi, még pusztítóbb, 1761-es városméretű tűzvészben elpusztult sorozatai. Az 1500-as első tűz előtti kápolnák és oltárok felsorolását egyik klasszikusunk, Ipolyi Arnold levéltári adatokon nyugvó gyűjtésében és dolgozataiban olvashatjuk.[1] Az 1761-es tűzvész előtti együttesekről – ekkor már természetesen nemcsak 16. század eleji oltárok álltak a templombelsőben és kápolnákban – az 1775-ös, Batthyány-féle Canonica Visitatio jelentéséből értesülünk.[2] A 15–16. századi későgótikus emlékek korpusz jellegű feldolgozása megtörtént.[3] Mivel azonban az egyes fennmaradt emlékek datálására, mesterkérdésére, programjára nézve az irodalomban újra és újra felmerülnek egymással nem egyező megállapítások, feltevések,[4] okkal állíthatjuk, hogy a levéltári kutatások sok reményt keltő aprómunkája nem ért a végéhez. A városi jegyzőkönyvek, számadáskönyvek tüzetesebb vizsgálata segíthet ahhoz, hogy legalább mesternevekkel töltsük ki a fenti évtizedek (1490–1520) veszteségeit. Hiszen Besztercebánya, az alsómagyarországi bányavárosok évszázadokon keresztül királynői nászajándéka – a hazai bányaművelés 15–16. század fordulóján talán leggazdagabb helye – nem lehetett híján olyan nagyszabású művészetnek, amely a késő középkori Magyarország egyik legjelentősebb művészeti központjává ne tette volna a virágzó polgárvárost. A város ipar- és gazdaságtörténetéből is tudható, hogy fejlett szervezettségű céhekbe tömörültek ezekben az évtizedekben a város mesterei, s ha mindmáig csak a kőművesek és ácsok, asztalosok és festők hovatartozásáról vannak is adataink (1529),[5] a város legalaposabb történeti monográfiájából, Jurkovich Emil nagy művéből magunk elé vetíthetjük a 15–16. század fordulóján szorgal- mas és leleményekben gazdag, bányaművelésből és jó kereskedelmi kapcsolatokból élő város polgárságát.

A művészettörténeti kézikönyvekben és összefoglalásokban mindössze egy-két művész- és mesternév bukkan fel. Az alábbi gyűjtésünk talán útmutatást adhat egy pontos mester-lajstrom elkészítéséhez. A Besztercebányai Állami Kerületi Levéltár katalógusát összeállító és kiadó Ctibor Matulay munkája[6] jellegének megfelelően csak elvétve említ művész- és mesterneveket, mivel az általa átolvasott és kivonatolt okiratok katalógus jellegű közlése más célokat szolgál. Korábbi művészettörténeti szakirodalmunkban Mihalik Sándor – mint ismert, csak ötvösökre irányuló – gyűjtése a legjelentősebb.[7] Így nem véletlen, hogy az elmúlt évtizedekben a művészettörténeti vonatkozású várostörténeti kutatások visszaesése következtében az összefoglaló korpuszok összesen két-három mesternevet említenek Besztercebányáról az 1490–1520 közti évtizedekből, természetszerűleg anélkül, hogy a mesterneveket valamiféle művészeti alkotáshoz kötnék.[8]

Noha nem rendelkezünk alaposabb ismeretekkel és képzéssel levéltári kutatásokhoz, mégis megkísérelünk saját gyűjtésünk alapján olyan neveket kiemelni a feledésből, amelyek időrendi sorba rendezve értékes felvilágosításokat adhatnak az 1500-as tűzvész utáni évtizedek művészettörténetileg legfontosabb munkáihoz: a leégett főtemplom újjáépítéséhez és berendezéséhez. Gyűjtésünkhöz a besztercebányai Városi Levéltár egykori számadáskönyvei *(Stadtraittung)*, jegyzőkönyvei *(Protocolla Praetorialia*, ill. *Judicalia)*, a *Sessio oeconomicalis* bejegyzései, városi jogokba felvett polgárok névsorát tartalmazó könyvek (1500-tól), valamint adásvételi szerződések későbbi hiteles másolatai (a 16. század második feléből, ill. a 17. századból való átírások), továbbá a 17. század második felétől vezetett, de korábbi bejegyzéseket is tartalmazó *Kirchenhistorien* bejegyzései szolgáltatnak alapot.[9]

A szakirodalomban eddig ismert Hans Moler korábbi ismereteinkkel ellentétben, forrásainkban nem 1504-ben jelenik meg először. Ismert, hogy ebben az évben „Maister Hanussi möler dy knopp zu vergolden" munkáért 3 forintot kap.[10] Valószínű, hogy ugyanő az a Hans, akit 1489-ben, 1493-ban és 1500-ban is említenek.[11] Azaz, ha feltételesen igénybe vesszük őt az 1500-as tűzvész utáni munkákhoz, számolnunk lehet azzal, hogy már egy évtizeddel korábban is a városban tevékenykedik. Talán azonos lehet azzal a Hanus Malerrel is, akit már 1482-ben említenek.[12] Mivel a *Stadtraittung* számadásai csak ez évtől maradtak ránk folyamatosan, ma már nem lehet eldönteni, hogy mikor telepedett meg Besztercebányán Hanus festő, feltéve, hogy azonos a többször említett mester személye. Ahhoz a mestergenerációhoz kellett hogy tartozzon, amelyből további nevek is ismertek: 1482-ből Urban Goldschmid, ugyancsak Urban 1493 utánról;[13] 1490-ben Gregor Goldsmid;[14] 1482-ben és 1493-ban Hans Goldsmid.[15] Számunk-

CSAK NEKED

KEDVES OLVASÓ!

Látott valahol, valamikor, valakit, akivel szeretne megismerkedni? Üzenni akar kedvesének? Esetleg barátja, ismerőse számára van halaszthatatlan mondanivalója? Azt akarja, hogy csak Ő értse? Írja meg — legfeljebb tizenöt szóban —, és mi közzétesszük. Minden pénteken: Csak neked...

Az üzenet kizárólag a kivágott, legfrissebb dátummal ellátott emblémával érvényes. Ha azt akarja, hogy a címzett már a jövő héten olvashassa, szerda délig juttassa el szerkesztőségünkbe.

Augusztus 21.

❤ BLM-157, Dáciás srác! Nagyon megtetszettél, belédszerettem. Járnék Veled! Szabad vagy? Ide írj! Barna lány.

❤ V. Zsolt! Jó volt Veled vasárnap! Remélem lesznek még boldog napjaink! Pénteken várlak a buliba! Csak Én.

❤ „Szívárvány" jelige! Nem tudom ki vagy. De találkozzunk szombaton 5-kor a Borostyán előtt.

❤ Gyulus! Legyél 18 órakor a mozi előtt. Móni

❤ Évácska! Nagyon köszönöm, hogy jó vagy hozzám! Találkozzunk továbbra is! Szeretlek!

❤ Fehér nadrágos srác, Domusból! Szemeztünk. Rám gondoltál? Szombat? Gyere oda! Szőke copfos lány.

❤ Bonanzás csaj! 11-én Apáca show-n 8.-ik sorban ültél. Aanyos vagy! Találkozhatnánk? Bonanzás srác.

❤ UCC-601! Nagyon megtetszettél! Találkozzunk ma 17-kor a Pelikán étterem előtt. Szőke csaj a tanműhelyből.

❤ Nagy Andrea! Már rég el akartam mondani, Te vagy a legcsodálatosabb lány, akit valaha láttam!

❤ (ex) Birgirtó! A fanciasaláta+trópusi hatása elmúlt. Bezzeg a W. és a Sz. megúszta! Légy jó a kimenőig! Egy Birgirtó.

❤ Barna lány! Szombaton a Cupidóban rám mosolyogtál. Ha szabad vagy, hét végén ugyanott megtalálsz. Mr. Balhés.

❤ Pu-li! Találd ki a közepét!

❤ Fehér nadrágos, barna lány! 3-án intettél a diszkontnál. Szombaton 7-re gyere Domushoz. Fütyülő gombahajú.

❤ Kölndorfer I., Soós G. (Sárvár)! Semmi sincs elkésve, még minden helyrehozható. Tina, Jucus, Szombathelyről.

❤ Keresem a világosbarna vállig érő hajú srácot, akivel 16-án délelőtt OTP-nél találkoztam. Kelopátra ,lány.

❤ Kösz a szülinapi kártyát, de nem tudom pontosan, ki vagy! Segíts! Írj ide! Zsuzsika.

❤ Hosszú hajú! Vasegerszeg, nem szerelés: Akire gondoltál, foglalt. „Valaki más".

❤ KÖNYV jeligére! Ne haragudj, csak jóbarátok lehetünk! Biztos találsz magadnak mást!

❤ Soós Attila! Bocs a péntekért, de nem szívatás volt! Megkaptad a levelemet? Válaszolj rá! (X).

❤ Csuri! Utoljára csíkos pólóban láttalak a fagyizó előtt! Mire vagy olyan nagyképű? Állítsd le magad!

❤ Katinak, Kmd-re! Vedd már észre magad, okos légy! Jó barátod.

❤ „Jó volt nekünk!" Nagyon megbántottál a leveleddel! Látom nem esik nehezedre hazudni.

❤ H. Robi (figaró), Ják! Még mindig tetszel! Ha ugyanúgy érzel, szólj bátran, üzenj! Jutka.

❤ Szarvaskendi srác! A csörötneki pályán kaptál egy üzenetet, amire nem válaszoltál. Jelige: meccs. Két lány.

❤ Szőkésbarna lány, fekete rövidnadrágban, vasszécsenyi Reflex bálban szemeztünk. Megtetszettél! Találkozzunk a következő bálban. Baseball sapkás.

❤ Zsuzsi! Eszel, mert szerelmes vagy? Valószínű, Veled tartok. Hízzunk együtt! Tetszett a „Búcsúdal"? „Kopaszdúshjaj".

❤ V. Roli, Paty! Köszönöm a rózsát. Nagyon szeretlek! Szeretném, ha mindig így lenne. Csak Veled! Zöldszemű.

❤ Betti, Mszd! Te vagy az én legdrágább kincsem! Nagyon szeretlek! Mókus.

❤ Csíkos pólós lány a postánál! Nem tudom, hogy rám gondoltál-e? Írd le mi volt rajtam! Jelige: Z.

❤ Egyértelmű volt. Így nem tudok üzenni, de megtalálsz. Bocs.

❤ Bánó Betti! Szeretlek!!!! Taki.

❤ VICA! Sajnálom, hogy a múltkor úgy alakult. Hiányzol! Nagyon szeretlek! SZESZE.

❤ Homály! Jó lenne megint levelezni. Hiányzik a „hülye" humorod. Írj! Lekvároscsirke.

❤ Ági (Hali meccs)! Hívjál fel hétfőn fél 6—6 között. 28-592. Paci.

❤ GAZSI! Ha hazajöttem, mondjak egy esti mesét? Csak Neked! Anikó.

❤ Barna göndörhajú lány! Szombaton Csillagfényben szemeztünk. Találkozzunk ugyanott pénteken vagy szombaton.

❤ Szabó Ákos! A hosszabb haj, és a kisebb fülbevaló sokkal jobban állt! Hidd el!

❤ Homokbánya, Cell! Nyaraltunk, nyaralunk. Találkozzunk vasárnap vagy hétfőn.. Hiányzol! Imádlak, imádlak!

❤ Gyulus, Izsákfán! Nem érdemli meg Milky-vé, hogy akár rémálmaidban is foglalkozz vele! Jelige: Nagyszájú.

❤ D. Tamás és Zsolt! 08. 17-én beszélgettünk a körmendi buszállomáson. Gyertek 28-án a 11.53-as vonattal Kmd-re. Andi, Anikó.

❤ Zöld pólós lány! Szombat délelőtt Vépen szálltál le barátnőddel. Őrülten megtetszettél! Találkozhatnánk? Írj! „Hosszú haj".

❤ Keresem a fiút, aki 15-én Vasszécsenyben a focimeccsen fehér sortban, szürkés pólóban volt. Jelige: Vörös Rózsa.

❤ Kiscsillag! 1-én (vasárnap) tragikus baleset történt Nemesbőd és Vassurány határában, aminek következtében...!!! Eszter.

❤ B. Zs. Vönöck! A múltkor félreértettél minket. Vedd már észre magad! A hódolók.

❤ Augusztus 12. Évforduló? A telefon kétszer cseng, e mögött Téged érezlek. Kerestelek. „E 29-30", vártalak ápr. 13-án 7-kor.

❤ M. Attila Jakab! Három gólhelyzetet kihagytál. „Ez Rád vall!" Elveszejtve.

❤ EMZ-003! Figyelek! Jelentkezz! Nem tudlak elérni! Barátod egészségkárosult.. Szakíts vele! Én hamar írok! (NyN).

❤ Tündi?! Sajnálom, hogy nem táncoltál velem a lagzi végén. Szeretnék Veled megismerkedni. Itt üzenj! Szabi.

❤ GIZA! Remek fickó és fantasztikus nő vagy?! Várom a gyémánt kort. Isten.

❤ Gondolom, hogy Te nem kedvelsz (sajnos). De hiszem, hogy a nevemet tudtad. „aug. 08.".

❤ Piros szoknyás lány! 16-án 16.30-kor mellétek ültem a szökőkútnál. Megismernélek! Ide üzenj! Jelige: Halványzöld nadrág.

❤ Barna lány! Kedd délelőtt a Paragvárin összenéztünk. Találkozhatnánk? Ide írj! Zöld motor.

❤ Kedves Ígérgető! Nem tartottad a szavad! Túl sok a félreértés, inkább ne írj! Késleltetni az időt? „E".

❤ Herceg(em)! Gy. s. 5. Szeretlek! Ha szabad vagy, és van esélyem, írj vissza. Krisz.

❤ Sötétkék rövidnadrágos, kékszemű srác! Hétfő délután az uszodában az óra mellett ültél. Megismernélek! Ide válaszolj!

❤ Horváth Sanyika! Vasárnap Domusban megtetszettél! Jelenleg nyaralok, ezért ha szabad vagy, írj! Jelige: Techno.

❤ T. L.! Nem tudok mást szeretni Rajtad kívül! Várok Rád! Tudod ki.

❤ Kis Hercegem! Szeretnék egy teljes napot eltölteni Veled! Nagyon hiányzol! Hercegnőd.

❤ ADRI! A szerelem már belül éget, szeretlek, imádlak, akarlak Téged. ATI.

❤ Kertész Csilla! Szerelmes szívem a Tiéd! Senki, semmi nem állhat közénk. Nagyon szeretlek! K. Barni.

❤ Martina, Marica, Edina, Tamás, Tündi, Nikolett, Lívi, Ramóna! A balatonrendesi tábort remélem, nem felejtjük el. „Rózsa".

❤ Karolina jeligére! Üdvözletünket küldjük a római és torrita tiberinai szép napok emlékére! Ciao! Szilvi, Mata, Niki

❤ Hetyeiek! Az izsákfaiakat edzőmérkőzésre sem méltatjátok! Beijedtetek, vagy a nagyképűség jele ez! Jó Nektek.

❤ Tomi! Az ígéret szép szó... Valamit ígértél. Emlékszel? Kérlek, válaszolj!

❤ Sanyika! Alkoholmentes (csajnélküli) ünneplést kíván a Te egyetlen szerelmed. M. mint Sissi! Vagy Vera?

❤ „Egy barna fiú"! Könyv jelige. Ha ránk gondolsz, válaszolj! Egy szőke és egy barna

❤ Andris! Az idő Neked dolgozik!

Akció a rászorulókért

Sitkére — Fidesz-jeggyel

Augusztus 28-án rendezik a Sitkei Kulturális Feszivált. Az ország egyik legpatinásabb szabadtéri rendezvényének belépőjegyei természetesen nem lesznek az idén sem olcsóbbak. Mint azt Kugler Istvántól, a Fidesz megyei irodavezetőjétől megtudtuk: a fiatal demokraták szeretnék, ha e rangos zenei rendezvényen részt vehetnének azok is, akiknek a belépőváltás anyagi gondot okoz. Ezért a Fidesz 100 ezer forint értékben térítésmentes belépőket juttat a vasi pályakezdő, munkanélküli fiataloknak és a többgyermekes családoknak. A jegyeket személyesen a párt megyei irodáiban lehet átvenni: Szombathelyen a Kisfaludy utca 1., Sárváron a Várkertület 1. I/36., és Körmenden a Szabadság tér 12. alatt, hétfőtől szerdáig délelőtt és délután 4 óra között. **p.zs.**

Feddhetetlen hajadonok

Az idén immár harmadik alkalommal rendezik meg a Miss Universe Hungary szépségversenyt. A versenysorozatot — okulva a korábbi tapasztalatokból — profi módon kívánják lebonyolítani. A finálé december 3-án Veszprémben lesz. 18-27 év közötti gyermektelen hajadonok jelentkezhetnek, mégpedig olyanok, akikről még nem készült aktfelvétel.

Csütörtök estig táviratozzunk

Eltűnt a postás a lakodalomból

A lakodalmak kedves színfoltja volt évtizedeken keresztül a táviratkézbesítő postás megjelenése úgy este kilenc óra tájban. Percekig lehetett találgatni, vajon hány távirat érkezett, aztán órákig is eltartott, amíg kézről-kézre adva az egész násznép megismerhette az érdekesebbnél érdekesebb jókívánságokat. Lehet, hogy ez is a múlté?

Híre ment ugyanis, hogy a postán pénteken már nem lehet esküvői dísztáviratot feladni, de amit csütörtök estig feladnak, azt sem viszik ki a lakodalomba. *Zsuppán Gézától*, a szombathelyi 1-es számú körzeti postahivatal vezetőjétől megtudtuk, hogy az esküvői és egyéb táviratok feladási és kézbesítési rendje valóban megváltozott.

— Szombatonként csak kétszeres, úgynevezett sürgősségi díjért kézbesít táviratot a posta, az esküvői dísztáviratok közül pedig a H jelzéssel ellátottakat visszük ki. A H jelzésű táviratot legkésőbb a kézbesítést megelőzően két nappal vesszük fel, ilyenformán a pénteki feladású esküvői dísztáviratokat szombaton nem kézbesítjük. Hangsúlyozom, lehet pénteken esküvői táviratot feladni akár személyesen, akár telefonon, de azokat csak hétfőn kézbesítjük.

— Logikusan hangzik, de nem értem, miért nem viszi ki magával a postás az ugyanarra az esküvőre szóló, pénteken feladott dísztáviratokat, a H jelzéssel ellátottakkal együtt?

— Erre csak azt tudom mondani, hogy a különleges jelzés különleges szolgáltatást jelent. Azt javaslom tehát, igyekezzen mindenki csütörtök estig feladni az esküvői táviratokat, hogy azok szombaton megérkezzenek az ifjú párhoz.

— Itt a másik kérdés: miért nem járnak a kézbesítők mostanában a lakodalmakba?

— Szombaton délután három óráig van táviratkézbesítés, a lakodalmak többsége viszont este kezdődik. A feladó általában a lakodalom helyszínét jelöli meg a kézbesítés helyéül, így a postás legföljebb annyit tehet, hogy délután háromig az illető étteremben hagyja a táviratokat. Ennek a gyakorlatnak a szabályossága is vitatható, ugyanis olyankor a címzetteket még nem találják ott, ezért az étterem személyzete szokta átvenni a táviratokat. De mi történik, ha azok valamilyen oknál fogva elvesznek? Ki lesz a felelős? Szerencsésebb lenne ezért, ha a fiatal pár azt a címet adná meg az esküvői meghívókon, ahol délutánig megtalálhatóak. A gyakorlat előbb-utóbb az lesz, hogy az esküvői dísztáviratokat is lakásra kézbesíti a posta.

B./Pannonpress

Nemere István

A róka négyszer támad (21.)

A parkolóban hamar ráleltem a 36-os kockára. A számot fehér festékkel írták fel a szélére, már félig elmosódott az aszfalton a kerekektől. Nem kellett sokat keresgélnem, hogy rájöjjek a trükkre, amit a gyilkos még Mrs. Roddnak sem mondott el.

A harminchetes parkolóhelyen egy kerek csatornalefolyó volt az aszfaltba mélyesztve. Melléguggoltam, néztem. Aztán mindkét kézzel megragadtam a rácsot... Egészen könnyen kimozdult. Láttam, valaki előzőleg gondosan megtisztította a szélét. Tehát már legalább huszonnégy órával korábban tudta, hogy Sterlinget itt fogja elejteni. Roddnéra csak azért volt szüksége, mert Sterling másképpen nem mozdult volna ki jól őrzött házából. Lássuk csak, hogyan is történhetett...?

Ő talán napokkal korábban érkezett. Talán már a múlt héten is itt volt, amikor mi még semmit sem sejtettünk. Bejárta a várost, megszemlélte nappal és éjjel a négy alvezér házát, és az ügyvédét sem hagyta ki, biztosan. A zsebében ott volt már az áldozatok listája, és Mrs. Roddtól megkapta a pontos címeket. Minden adatot, ami kellett — és ha valamit mégsem, hát megtudta a várost járva. Volt ebben a parkolóban is. Tegnap látta, mikor üres a parkoló. Kora délután nincs itt senki, csak később népesedik be, jönnek a folyópartra a horgászok, a sétálni vágyók. Miután megbeszélte Mrs. Roddal, mikor telefonáljon Sterlingnek, idehajtott, valahol jóval messzebb leparkolta a kocsiját, erre sétált. Senkit sem látott, hát felemelte a rácsot, lebújt a nyíláson, kitámasztotta magát, fejére húzta a rácsot és várt. Aztán megjött Mrs. Rodd, és beállt a mellette lévő parkolóba, a harminchatos négyzetbe. Vártak mindketten. Az asszonynak alighanem fogalma sem volt róla, miért van szükség erre az egész színjátékra, de nem kételkedett az eredményben. Nem kételkedett a cinkosában! Várta hát az ügyvédet, nem sejtve, hogy bűntársa ott lapul tőle két méterre a föld alatt... Aztán az ügyvéd kocsija odahajtott. Ha beszélni akartak a volánnál ülő Mrs. Roddal, csak a harminchetes kockára állhattak, ez volt arról az oldalról.

Tíz másodperc elég is volt NEKI. Felnyomta és kissé félretette a rácsot, előkapta a vevővel felszerelt bombát, mágneses oldalával az ügyvéd kocsijának aljához tapasztotta, és visszahúzta a rácsot. Sterling dühösen elhajtott, sajnálta az elvesztett időt, talán csalódott is volt... No, meg kell hagyni, nem sokáig. Ahogy a csatornanyílás fölül elstartolt testőreivel, még körülbelül ötven másodpercnyi élete maradt.

És hol lehet *Ő?*

Beültem a kocsiba és visszamentem a kapitányságra. Vannak dolgok az életben, amiket már percekkel az események után is hiába keresünk, és fölösleges is lenne keresni. Teljesen mindegy volt, *Ő* hol volt akkor; nyilván közel a detonáció színhelyéhez, a kávézóhoz, a parkolóhoz. Hiszen optikailag kellett irányítania-belátnia a dolgokat. Látta hát, mikor ért Sterlingék kocsija a néptelen útszakaszra.

Akkor láthatott engem is, jutott eszembe. Kényelmetlenül éreztem magamat. Most már bevallottam azt, amit gondolataim legmélyére tuszkoltam egész héten: az a gyilkos macska-egér harcot játszott velem. Mondhatom immár: sokszoros gyilkos. Haragot gerjesztett bennem, hogy ő mindent tud, én meg jóval kevesebbet vagy éppen semmit, és minden akkor és úgy történik, ahogyan ő akarja. Én meg csak lihegve futok az események után. Mint öreg tacskó a biciklis gazdi nyomában, hogy az ördög vigye el!

Ugyanakkor — és ez nagyon furcsa kettőség volt, sohasem éreztem hasonlót — imponált is nekem. Meg meri tenni azt, amiről mi, nyomorult rendőrtisztek, csak álmodozunk általában. Nem nyomozgat, nem folytat unalmas és céltalan kihallgatásokat, hanem odacsap és kész. Ráadásul ezt is céltudatosan teszi, és főleg hatásosan. Ez az én emberem egyetlen egyszer sem csapott le úgy, hogy eltévesztette volna a „címzettet", az életben maradt volna, vagy mást talál el helyette... Egy élő Parabellum, amely önmagát célozza be!

A kapitányság gyilkossági osztályán alig volt valaki. Délután volt még mindig, amikor felhívtam azt a távoli rendőrkapitányságot és adatokat kértem egy bizonyos Susan Anterville nevű fiatal hölgyről. Ígérték, hamarosan visszahívnak. Leszóltam a telefonközpontosnak, és lépteimet hamarosan kedvenc elmélkedő helyemre, az alagsori kicsiny társalgóba irányítottam. Itt nem csöngtek folyton a telefonok, nem ugráltattak a fiúk mindenféle utcáról bekísért alakokat. Csönd volt. Vagyis az, amire akkor éppen a legnagyobb szükségem volt.

Ismét végigtanulmányoztam az aktát. Nagyon alaposan, mondatról mondatra haladtam. Megrögzött lehetek az ilyesmiben; most például azt vettem a fejembe, hogy az egész eseménysorozat eredeti okát Henry Rodd, a fiatal lázadó halálában kell keresnem. Minden, ami a héten történt városunkban, ide vezethető vissza. Agyamban egymás után merültek fel Mrs. Rodd vallomásának részletei is. Egy mondat különösen elém ugrott most: az asszony száján kicsúszott egy mondat, amire akkor nem figyeltem fel eléggé. Igazat szólva, tökéletesen eleresztettem a fülem mellett...

Hogyan is mondta: „az illetőnek... van rá oka, hogy segítsen nekem..." A fenébe! Miért nem kapcsoltam azonnal...? Mint az őrült, lapoztam az aktákban. Aztán egyszerre három esemény történt, ami mindent megváltoztatott. Akkor még nem tudhattam — de pár órával később ez is bizonyossággá lett — hogy a következő hat percben az egész életem újra kanyarodott. Csak még nem igazán értettem, nem éreztem. *(Folytatjuk)*

Rockenbauer lépései

A nézők elé kerül néhai és felejthetetlen Rockenbauer Pál sorozata második részének befejezése. Holnap délután lesz látható a TV 2-n az „...és még egymillió lépés" zárása, melynek többrendbeli Vas megyei összefüggése is van. Az első út itt végződött, a második itt kezdődött és jó ideig kanyargott a megye területén.Ott, ahol véget ért, most kopjafa hirdeti a magyar televíziózás egyik legnagyobb alakjának emlékezetét Szekszárdon, melynek avató beszédét, szomorú baráti kötelességként, rám osztotta a sors. A második sorozatban Pali nem is egyszer utalt hűséges Vas megyei kísérőire, akik közül akadtak, akik szekszárdig jutottak és talán még emlékeznek az én Tót-völgyi tanyámban zajlott utolsó, közös szalonnasütésre. Természetjárók, tehát ország-, vagyis hazaszeretők között nincs, aki ne őrizné szép emlékei között ezt az utat és megálmodóját. Alig egy esztendővel az 1986-os elkészülés után, Rockenbauer már halott volt és természetesen 1987. november 27-én előlépett „a legjobb kollégává". Feledve azt, hogy ezt a műalkotást a lehető legtöbb gáncsoskodás és szakmai közegellenállás közepette teremtette meg.

„A két keréken Magyarországon"-nal azért fanyalodott a bölcs rádióra, mert élete első és utolsó munkahelye, az állítólag magyar televízió nem látott benne fantáziát. A nagy sorozat harmadik része, Rockenbauer tervei nyomán, már az emlékkopjafától indult és kanyargott végig Dél- és Kelet-Magyarországon. Pompás barátai és neveltjei, a TV Natura-stábjának tagjai ütötték nyélbe: — keserű szívvel.

Cseppet sem óhajtom elleplezni, hogy a Rockenbauer sorozatokkal kapcsolatban elfogult vagyok. Elfogultságom még barátságunk előtt kezdődött, amikor nevetséges anyagiakkal és technikai felszereléssel ment „A napsugár nyomában" és kerülte meg a földgolyót. Volt sziklamászó és mélytengeri búvár, hozott vendégségbe hozzánk tanzániai minisztert, aki a Kilimandzsáró megmászásához segítette hozzá, és természetesen járt — hol máshol, mint — a Déli-sarkon. 47 országban hordozta végig kameráját, de a magyarságnak (nem napjaink melldöngetős, másokat emberszámba se vevő magyarságának) legtöbbet minden bizonnyal a belhoni lépésmilliókkal tette. Ami, nem mellékesen szólva, neki pontosan kétszerennyi volt, mert még mielőtt válogatott barátaival. útra kelt volna, tereptanulmányként külön is megtette ezt az utat.

Miért? Tőle idézek a „Csipetnyi Antarktisz" című könyvéből:

„...sohasem tudtam megérteni azokat, akiknek csak az a szép, ami messze van, és érdektelennek, unalmasnak tartják azt, ami itthon van, bár rendszerint éppen ezek azok, akik nem is tudják, mi van itthon."

Biológia-földrajzszakos tanár volt, de sosem szakbarbár, hanem nagyon sokoldalúan művelt ember. Akárcsak húga, az immár szintén néhai kolleginám, az újságíró Rab Nóra. Kevés sikerült ötletem egyike volt, amikor lediktáltattam vele a szívéhez legközelebb álló verset, Karinthy Frigyestől a „Struggle for life"-t:

„Öklöd, mikor lecsapni kellett
Mindig megállt a félúton —
Jóságos volt? Gyöngeség?
Nem értem.
Félsz? Gőg? Szemérem?
Nem tudom.

Talán csak undor.
Jól van így is.
Megnyugszom. Ámen.
Úgy legyen.
Inkább egyenek meg a férgek
Minthogy a férget
megegyem."

Az „... és még egymillió lépés" ürügyén kívántam felidézni emlékét. Ezzel párhuzamosan felkelteni vasi barátai figyelmét is az év vége felé következő harmadik részre. Halálának évfordulója november 27-én lesz. Kívánsága szerint a zengővárkonyi szelidgesztenyék alatt álmodik mennyei túrákról. Sírja búcsújáró hely. Születésnapja január 13-án... lenne.

Ordas Iván

Dozmat dísze (lehet)

Dozmat megyénk egyik legrégebbi egyházas helye. A települést — amelynek neve elsősorban a múlt század végén feljegyzett regösének révén vált ismertté — már a 13. században említik. S 1416-ban a falu neve „Egyhazasdorozmath". Vagyis már a település neve is jelzi, régi temploma lehet Dozmatnak — ha a történelem viharaiban el nem pusztult. S valóban! A ma álló templomnak sok-sok régi, sokszáz, sőt ezeréves részletei vannak. De ki tudja, meddig lehet majd ezeknek örülni?!

A templom nagyon rossz állapotban van. Éppen harminc éve fedték le a tetejét. De azóta az időjárás viszontagságai közepette alaposan megtépázódott. A településen csak néhány tucat ember él. Ők igyeztek spórolni, s így az egyházközség kevéske pénzével, egyházmegyei, műemléki felügyelőségi támogatással elkezdődhetett a templom renoválása. A tető elkészült. Most a falakon lenne a sor. A pénz viszont kevés. Ezért gondolt egy nagyot néhány dozmati, és jótékonysági koncerteket szerveznek, melyeken a templom javára gyűjtenek adományokat. Az első komolyzenei koncert augusztus utolsó vasárnapján lesz.

De mitől is különleges a dozmati templom?

A középkori templom falában ma is jól láthatók a beépített római kori kövek. Egyet, Publius Maecius Sabinusnak, a XV. Apollinaris légió veteránjának a sírkövét, éppen 120 esztendeje írta le Lipp Vilmos, majd később kiemelték a dozmati templom falából, s azóta ez egyik kiemelkedő értékű darabja a szombathelyi Savaria Múzeum kőtárának. Más faragott kövek bizonyára az egykoron Savariába vezető vízvezeték maradványaiból valók. (Bozsokról, Rohoncról vezették kőből épített boltozatos vízvezetéken a vizet Pannónia provincia városába, Savariába: a vezeték Bucsu, Dozmat, Torony, Sé, Olad irányából érkezett a városba.)

A szentély éleinek pálcadíszei és más középkori — elsősorban a gótikát, s részben a román stílust idéző — elemek révén a templomot rokonítják a jáki templommal. A kutatók felfigyeltek arra is, hogy az elpusztult pornói ciszterci apátság faragványdarabjai és a dozmati templom középkori elemei között is sok hasonlóság van: lehetséges, hogy ciszterci építőműhely mesterei dolgoztak Dozmaton. A torony melletti falon egy háromkarélyos ív alatti fülkében — ilyen íveket láthatunk a jáki templomon is — egy angyal díszeleg a torony melletti falrészen. (Sajnos, a még évekkel ezelőtt is egészben fényképezhető ív egy darabja letörött.) A középkori elemek közül kiemelhetjük még az ugyancsak kőből faragott szenteltvíztartót is.

A 16. századi Madonna-szobor

A katolikus templomok keletelnek: tehát a szentélyük keletre néz. A dozmati templom azonban ettől mintegy 45 fokos szögben elfordult északnak. Ez volt a tájolása a rómaiak villáinak. Tán sose tudjuk meg, de feltételezni feltételezhetjük, hogy a templom a rómaiak idején felhúzott épületre, vagy annak maradványaira építtetett.

S van még két érdekessége a dozmati templomnak. Ritkaságnak számít a 16. század eleji fából faragott Madonna-szobor. Évekig nem volt látható, mert restaurálni vitték. Idén húsvétkor végre hazakerült és a főoltár fölött ékeskedik. „A Napba öltözött Asszony" típusa e szobor. A Mária-ábrázolásnak ez a típusa, amelyhez az Apokalipszis Asszonyáról vették a mintát, már a 12. századtól ismert. *„Az égen nagy jel tűnt föl: egy asszony, kinek öltözete a nap volt, lába alatt a hold, fején tizenkét csillagból korona"* — olvashatjuk a Jelenések Könyvében. E típus ismert legrégibb faszobra — az erfurti úgynevezett „szarvas Madonna" — 1370 táján készült. A 14. században e szobortípusnál teleholdat faragtak — arccal —, a 15. század elejétől már holdsarlót. A 16. századtól pedig Mária lábai alatt megjelent az eltaposott kígyó is. A dozmati szobron kígyó még nincs. A leeresztett hajú Madonna hátán viszont ott ragyog a Nap. Innen a „Napba öltözött Asszony" elnevezés.

A másik érdekesség a freskó: ezen Steffek Albin dolgozott: az a Steffek Albin, akinek a munkásságát jelenleg a szombathelyi MMIK-ban látható kiállításon ismerhetjük meg.

Érdemes egy kirándulás keretében Dozmatra is ellátogatni. A Szombathelyről a bucsui határátkelőhöz vezető útról kell letérni, hogy a piciny, nyugalmas településre eljussunk. A dombhajlatba épített házak között a falu végén felkapaszkodik az út a dombra, s a temetőkertben megpillanthatjuk a nevezetes templomot. Aki augusztus utolsó vasárnapján délután látogat oda, az zenei élménnyel is gazdagodhat.

hes-
Fotó: K. Zoltán

Egy részlet Steffek Albin freskójából

A tető — a szentély kivételével — kész, most a falakat kellene felújítani

Kedden a „Haladásban"

Szezonkezdés Kispálékkal

A telefonálást és a plakátolást még a strandélményeknél is jobban kedvelő lelkes helyi szervezőknek köszönhetően már augusztusban megkezdődik a szombathelyi zenei idény. A legújabb lemeze készítése közben meglepett hazai sztárzenekar nem tudott ellenállni a vasi felkérésnek, így kedden este 8-kor a Haladás Művelődési Ház színpadán lépnek fel. A fiúk a közelmúltban egyébként szűkösnek találták a Human Telex „istállóját" és átnyergeltek egy másik céghez, amely a pécsi csapat biztos nyugati befuttatását ígéri. Annak ellenére, hogy Kis Pál és társai valódi sztárok — a legújabb Narancs poszterszámát például éppen Lovasi András énekes-basszgitáros félmeztelen fotója díszíti —, nem kell őket félteni: fanyar humorukhoz és híres szerénységükhöz a mai napig hűek maradtak.

Kispálék nem egyedül lépnek deszkára, hanem a pusztító erejű Mammy Flowers-szel— ahogy korábban írtuk — a mi „helyi illetőségű Suicidal Tendencies-ünkkel" — így a vasútállomás mögé látogató ínyencek kedd este biztosan nem csalódnak majd az összeállított zenei étlap láttán.

p.zs.

A manökentől a vadászig

Szakmák vására a MMIK-ban

A mesterségek vásárának is nevezhetnénk a MMIK-ban augusztus 26-án nyíló Perspektíva Oktatási Kiállítás- és Vásárt. Példa nélküli a megyében, hogy több cég együttesen kínálja, többségében szakmát is nyújtó tanfolyamait. A vásáron kiállító tizenegy cég — MMIK, Flag Számítástechnikai Kft. és Nyelvstúdió, Inforg Kft., Hermann Ottó Mezőgazdasági Szakközépiskola, Katolikus Továbbképző Intézet, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Intézet, Mesterség Kft., Oladi Művelődési Központ, TIT, Vas Megyei Munkaügyi Központ — kínálatában több tucat szakma szerepel a manökentől a vadászig, a virágkötőtől a menedzser-asszisztensig. Szakmától függően fél— három éves képzési idő után szakmunkás bizonyítványt kapnak a résztvevők. A tanfolyamok nem olcsók — tízezer forint körüli összegtől százezer forint feletti összegig terjed a képzési díj —, a szervezők szerint azonban ez az összeg mindenütt arányos azzal a tudással és végzettséggel, amit a hallgatók a tanfolyam elvégzésével megszerezhetnek.

P. G.

Vas Népe
Ma: 1993. augusztus 14.
Szombat

A Nap kel 5 óra 49 perckor, nyugszik 20 óra 07 perckor.
A Hold kel 1 óra 46 perckor, nyugszik 17 óra 37 perckor.
Névnap: Marcell
Holnap: 1993. augusztus 15. Vasárnap
A Nap kel 5 óra 50 perckor, nyugszik 20 óra 06 perckor.
A Hold kel 2 óra 53 perckor, nyugszik 18 óra 18 perckor.
Névnap: Mária

Időjárásjelentés Nyugat-Magyarországról

Hőmérséklet (C fok) 1993. augusztus 13.	6 órakor	14 órakor
Szombathely	14	29
Szentgotthárd	12	29
Pápa	18	29

Pénteken folytatódott a napos, meleg nyár, pedig egészen közel járt Nyugat-Magyarországhoz egy hidegfront, amely azonban föloszlott, megszűnt, így legföljebb kissé megélünkülő szél figyelmeztetett a közeledtére. Meleg volt, a hőmérséklet, délutánra legtöbb helyen megközelítette a 30 fokot.

Várható időjárás a Nyugat-Dunántúlon ma estig:

Folytatódik a napos, meleg strandidő. A keleti, délkeleti szél legföljebb kissé élénkül meg. A hőmérséklet reggel 14 fok, kora délután 30 fok körül alakul.

Török Dénes

Steffek Albin Szombathelyen

A templomfestő kiállítása

Az idén lenne 100 éves a méltatlanul elfeledett Steffek Albin festőművész, akinek augusztus 18-án, délután öt órakor a szombathelyi Megyei Művelődési Központ Médium Galériáján nyílik retrospektív kiállítása.

Az egykori vasi képzőművész templomfestői életművéhez többek között olyan munkák köthetőek, mint a szombathelyi ferences és domonkos, a söptei, a vassurányi, a velemi Szent Vid, a jánosházi, a dozmati, a perenyei, a döröskei, a váti, a győrvári és a gencsapáti templomokban található nagyméretű alkotások.

A kiállítást Csinger Péter, a megyeszékhely önkormányzati képviselője nyitja meg.

p.zs.

Képünkön: A művész munka közben — 1950.

Hírek

Fogadóóra

Giriczné Mercz Ilona, Szentgotthárd város jegyzőhelyettese, augusztus 17-én, kedden délelőtt kilenctől tizenkét óráig fogadóórát tart hivatali helyiségében.

— **Rumi Rajki István temetése.** Augusztus 19-én délután hat órakor kezdődik Rumi Rajki István szobrászművész exhumálás utáni temetése a rumi új temetőben. A temetést a Rumi Rajki Műpártoló Kör és a rumi önkormányzat közösen rendezi.

— **Keresztbe állt az Opel.** Tegnap délelőtt fél tíz tájban, a 84-es főúton, Sajtoskál térségében egy német hölgy által vezetett Opel Kadett tartott Simaság irányába. Egy jobb kanyarban az autó a menetirány szerinti bal oldalra sodródott, ahol ütközött a Vas Megyei Tejipari Vállalat egyik IFA típusú tehergépkocsijával. A személyautó vezetője súlyos sérüléseket szenvedett. Az anyagi kár a két autóban mintegy egymillió forint, a teherautó rakományában közel tizenötezer forint értékű kár keletkezett. Emellett a főúton közel két és fél órán át állt a forgalom a baleset miatt.

— **Tarlótüzek.** Tegnap és tegnapelőtt több tarlótűzhöz riasztották a megyei tűzoltókat. A kőszegi határcsárdánál kétszáz négyzetméter száraz fű, Pácsonyban százötven négyzetméter tarló, tegnap Szentgotthárd-Rábatótfaluban száz négyzetméternyi szalma és szemét, délután Ikerváron, a tsz tehenészeti telepén kétszáz négyzetméternyi száraz fű égett. Ez utóbbi ügyében még tart a vizsgálat, egyébként az összes tüzet megfékezték az állami és önkéntes tűzoltók.

Lottószámok

32, 49, 53, 78, 86

Forgalomkorlátozások a megye útjain augusztus 19-ig

A 8-as számú főút 116,o-116,5 kilométerszakaszán (Jánosháza térségében) az üzemanyagtöltő állomás kiszolgáló kútjának építése miatt ötven kilométeres sebességkorlátozás- és előzési tilalom van érvényben.

A 8-as számú főút 145+868-146+303 kilométerszelvényei között a vasvári benzinkút kiszolgáló útjának építése miatt hatvan kilométeres sebességkorlátozás van érvényben.

A 8-as számú főúton a 178+373 kilométerszelvényben lévő rátóti felüljáró építése miatt a felüljárón fél-fél szélességi sávlezárás van érvényben. A Veszprém-Rábafüzes irányú forgalom a 8-as főúton bonyolódik le, a Rábafüzesről Veszprém felé haladó forgalmat a faluba terelik.

A 8-as számú főút 169+000-172+600 kilométerszelvényei között (Csákánydoroszló), valamint a 178+600 kilométerszelvény között (Rátót-Vasszentmihály, a 184+634-186+036 kilométer (Rönök-Jakabháza) között,a 186+700-188+400 kilométerszelvény (Jakabháza-Rábafüzes) közötti szakaszon útkorszerűsítési munkák végzése miatt 60-40 kilométeres sebességi korlátozás, valamint előzési tilalom van érvényben.

A 8-as—86-os főutak kereszteződésében körforgalmi csomópont kialakítása miatt 50-30 kilométeres sebességkorlátozás és előzési tilalom van érvényben. Július 21- óta már a körforgalomnak megfelelő forgalmi rend szerint kell közlekedni. Ezt korlátokkal is jelölik.

A 86-os számú főút 99+000-65+000 szakaszán burkolathézag-kiöntés és aszfaltozási munkák miatt sebességkorlátozást és előzési tilalmat vezettek be.

A 86-os számú főút 99+000-102+400 kilométerszakaszán (Pósfa és Hegyfalu között) burkolatszélesítés miatt 60-40 kilométeres sebességkorlátozás és előzési tilalom van érvényben.

A 86-os számú főút 114-000-115+400 kilométerszakaszán (Répcelak) útkorszerűsítés és szélesítés miatt sebességkorlátozás és előzési tilalom van.

A 87-es számú főúton a 27+121-27+500 kilométerszelvények között lezárták az út jobboldali szélső forgalmi sávját vízműépítési munkák miatt. (Ez a szombathelyi 11-es Huszár út Léka és Bezerédy utcák közti szakasza.)

Magyarvárás Olaszországban

A felirat önmagáért tanúskodik. Ebben az olaszországi üzletben eredetileg ételeket árultak, elsősorban kispénzű magyar turisták számára.

Úgy látszik azonban, hogy a magyar kis pénz sem volt elég ahhoz, hogy rentábilissá tegye a boltot. Így lett belőle butik. A felirat azonban maradt, s ez mindennél többet mond arról a képről, amely rólunk alakult ki odakint.

Benkő Sándor felvétele

Tavasszal:

Kilencven éves a szombathelyi mentés

Jövő tavasszal lesz kilencven éve annak, hogy a vasi megyeszékhelyen megindult a szervezett mentés. Erre emlékezve szervezi meg Szombathelyen a Magyar Mentésügyi Tudományos Társaság hetedik vándorgyűlését.

Ez egyrészt tisztelgés lesz Szombathely előtt, másrészt a résztvevők aktív tudományos munkát is végeznek majd. Ugyancsak tavasszal a Vas Megyei Mentésügyi Alapítvány, valamint a Vas megyei mentőszervezet mentésügyi tudományos kongresszuson végzi el dolgozói továbbképzését. Ezt előzi meg idén szeptemberben egy elsősegély-nyújtó tapasztalatcsere és tanfolyam.

Tüzek

Két pajta lángolt

Tegnap és tegnapelőtt a hetek óta tartó szárazságban két pajta, és a bennük tárolt anyagok fogtak tüzet.

Csütörtökön délután öt óra előtt Szentgotthárd-Rábatótfalu Tótfalusi utcájában gyulladt ki egy pajta, s a benne tárolt szalmabála. A tűzoltók nagy erőkkel vonultak ki. Az oltás után kiderült, hogy a kár mintegy százezer forint, és a gyulladást gyermekek okozhatták gondatlan játékukkal. Ezt azonban csak feltételezik a szakemberek.

Tegnap éjszaka, hajnali egy óra tájban Ikerváron egy tizenötször hétméteres pajta fogott tüzet. Ebben mintegy háromszáz mázsányi szénát tároltak. A tüzet sikerült eloltani, nem utolsósorban a helyi lakosok segítségével, a kár ennek ellenére mintegy száznyolcvanezer forint. A tűz keletkezésének okát jelenleg is vizsgálják.

A járőr jelenti

❁ Csütörtök éjszaka Szombathelyen, a Stromfeld Aurél utcában megrongáltak egy személygépkocsit. A kár 4 ezer forint.

❁ Szombathelyen, a Szürcsapó utcában és a Bolyai utcában feltörtek egy-egy pincerekeszt. Mindkét helyről Mountain Bike kerékpárt vittek el.

❁ Csütörtök délelőtt Szombathelyen, a Perintparti sétányon, ellopták egy postás kerékpárjáról a levélhordó táskát. A közelben megtalálták, a táskából nem hiányzott semmi. Az elkövetőt, P.L. szombathelyi lakost elcsípték.

❁ Szombathelyen, a Homok utcában, lakásukon Z.J. nekilökte édesapját a szekrénynek. Az apa feje felrepedt.

❁ Előállították H.N. Szombathely, Kiskar utcai lakost, aki alaposan gyanúsítható azzal, hogy betörte a Vörös Autóház reklámját.

❁ Vérvételre előállították Sz.I. szigligeti lakost, aki enyhén ittas állapotban vezette személygépkocsiját Szombathelyen, a körgyűrűn.

❁ Tegnapra virradóra Szombathelyen, a Népfront utca 41. előtt fiatalok hangoskodtak. Csendháborítás miatt feljelentették H.J. Népfront utcai lakost.

❁ Csütörtök délelőtt ablakbetöréssel hatoltak be Sárváron, egy Kisfaludy utcai lakásba. Az ismeretlen elkövető Zsolnay-vázát, óntárgyakat és egy antik órát lopott el. A kár 75 ezer forint.

❁ Csütörtök éjszaka Sárváron, egy szórakozóhely előtt parkoló Opel személygépkocsi ajtajának üvegét — miközben a német tulajdonos benn szórakozott — feltörték, és elloptak egy övtáskát, amiben 500 márka volt. A rongálással is 500 márka kárt okoztak.

❁ Csütörtökön, Csákánydoroszló térségében, a 8- as úton egy Toyota mentőgépkocsi utolérte az előtte forgalmi okból megálló gépkocsisort és nekiütközött egy előtte álló tehergépkocsinak, amelyet egy román állampolgár vezetett. A mentőben a beteg könnyebben megsérült.

❁ A traffipax Vasszentmihályon, 3 olasz állampolgárt mért be. Gyorshajtás miatt két rohanót 20-20 ezer forintra, egyet, aki 95 kilométerrel közlekedett, 25 ezer forintra büntettek.

❁ Bük-fürdőn, a fizető parkolóban ellopták egy német állampolgár Opel gépkocsijának dísztárcsáit.

❁ N.F. horvátzsidányi lakos bejelentette a rendőrségen, hogy a helyi italboltban verekednek. Mivel a bejelentés nem fedte a valóságot, a bejelentő ellen szabálysértési eljárást indítottak.

❁ Kőszegen, a Jurisics utcában egy lakás ablakainak üvegét téglával bedobálták.

SZUPEREXPRESSZ

Ha hirdetését vasárnap délelőtt tizenegyig feladja a belsikátori (Forgóköz) reklámirodánkban, közleménye már másnap megjelenik.

Kőműves és segédmunkásokat azonnali belépéssel felveszünk. ÉPINVEST Kft. Szombathely, Thököly u. 14. Jelentkezés: hétfőn 15—17 óra között. (39926/1H)

Négyszemélyes rekamié és két fotel, reális áron eladó. Szombathely, Forró u. 30. I/5. (39965/1K)

Elveszett kettő hannoveri véreb. Egy 9 éves szarvasbarna kan és egy másfél éves tigriscsíkos szuka. Kérem, aki látta őket jutalom ellenében értesíteni szíveskedjék. Dezső Vilmos, Szentpéterfa-Erdőháza. Telefon: 321-421. (39994/1K)

Ha a veszprémi egyetemen nem kaptál kollégiumot és lány vagy, hívj, hogy együtt keressünk albérletet! Tel.: 94/361-757. (39997/1K)

Bauknecht 12 személyes mosogatógép olcsón eladó. Telefon: 317-088. (40018/1K)

Szombathelyen, Hadnagy u. 68. mögött garázs eladó. Érdeklődni 94/324-708 telefonon. (40039/1K)

A nemescsói JURISICS Mezőgazdasági Szövetkezet tisztelettel értesíti külső üzletrész-tulajdonosait, hogy 1993. augusztus 30-án, du. 13 órakor Nemescsón, a kultúrotthonban társasági átalakulási közgyűlést tart és erre a külső üzletrész-tulajdonosokat meghívja. Napirend: 1./ Indítvány a szövetkezet gazdasági társasággá történő átalakítására — az átalakulással elérni kívánt gazdasági cél, a gazdasági cél eléréséhez szükséges eszközök, a tagok jövőbeni helyzete, a továbbra is megmaradó juttatások és támogatások, javaslat a társasági formára, javaslat a vagyon megosztására, az átalakulást indítványozók és az igazgatóság álláspontja. 2./ A felügyelőbizottság véleménye az indítvánnyal kapcsolatban. 3./ Határozathozatal az indítványban tárgyalt kérdésekről. 4./ A közgyűlés döntésétől függően javaslat az átalakulást előkészítő bizottság tagjaira. 5./ Egyebek. Kérjük, hogy a közgyűlésen megjelenni szíveskedjék. JURISICS MSZ Igazgatósága. (40048/1H)

Gyászhír

Fájdalommal, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy drága édesanyánk

özv. KISS JÓZSEFNÉ
szül.: Kovács Rozália

életének 81. évében, türelemmel viselt, súlyos betegségében elhunyt. Temetése aug. 16-án, hétfőn, 3 órakor lesz a táplánszentkereszti, Tanács úti temetőben. Gyászoló családja.

(40047/1K)

Vasárnap a 312-895-ös telefonnál az ügyeletes hírszerkesztő: Lendvai Emil

- 15-én szabadtéri búcsúi bál Vasváron a Szakközépiskola pályáján. Zene: WATT. (39786/1K)

- RIVA-bál lesz ma este Harasztifalu VIKI italboltban. (39970/1K)

- TITANIC-bál GÉRCÉN SZOMBATON. (39978/1K)

- MA este Maligán-bál a lukácsházi Műv. Házban. (39986/1K)

- Holnap vasárnap búcsúi bál lesz Vasasszonyfán. Játszik a Maligán együttes. (39999/1K)

- Ma este MEMÓRIA-bál és GÁ-GÁ disco lesz NÁRAIBAN! (40015/1K)

Valuta-eladási árfolyamok

Hol — mennyiért?

	ATS	DM	USD
	100 egységre		
Savaria Tourist	792,55	5553,20	9690,00
Express Rt.	792,55	5553,20	9690,00
Mezőbank Rt.	814,30	5730,00	9821,00
Budapest Bank Rt.	812,28	5765,00	9841,00

Forró nyár, hideg zuhany a Rohonci úton

(Ellen)letámadással...

A bajnoki cím és a két remek kupadöntő árnyékában

Csepel—Haladás 2:0 (0:0).— Szombathely, Rohonci út, 7000 ezer néző, NB I-es bajnoki labdarúgó-mérkőzés, vezette: Piller (Molnár, Márton).

Haladás: Derdák — Neudl, Jagodics, Szekér — Elekes, Kenesei, Tóth Gy., Sántha — Hídvégi, Süle, Farkas. **Edző:** Glázer Róbert.

Csepel: dr. Szieben — Ács, Váczi, Tompos, Szabó A. — Süveges, Medgyes, Somogyi, Szekeres — Kámán, Jakab. **Edző:** Varga István.

Csere: Hídvégi helyett Berbás 73., Tóth Gy. helyett Tóth N. a 83., Jakab helyett Balogh Z. a 89. percben.

Sárga lap: Süveges a 15., Szekér a 26., Jagodics a 28., Kámán a 43., Váczi a 48. percben.

Dr. Varga Zoltán megyei sportigazgató: — Nagy siker lenne a győzelem, én bízom benne.

Győrfi László, a soproniak edzője: — Nagy harc várható, és véleményem szerint pontosztozkodás születik.

Homolya Tibor, a Haladás egykori középhátvédje: — Az újoncnak nagyon fontos lenne az első lépés, ezért mindenképpen győzni kell. 2:1-es Haladás győzelemre tippelek.

Szabó Kálmán szurkoló: — Meleg van, ezért pontosztozkodást várok.

Emil Perkovics, Ausztria: — Természetesen a Haladás győzelmét várom, ennek barátom, dr. Rákli Kálmán is örülne.

Kiss József Haladás-szurkoló: — Az előkészületi mérkőzéseken nem nyújtott meggyőző játékot a csapat, éppen ezért tartok a mérkőzéstől. Abban azonban mindenképpen reménykedem, hogy egy pontot szerzünk az idénynyitón. Kár, hogy Bognár nem játszhat, szükség lett volna keménységére, határozottságára volt csapata ellen.

12. perc: Jakab 22 méteres lövését Derdák a levegőben úszva tolta szögletre.

24. perc: Kenesei jobb oldalról elvégzett szabadrúgását Jagodics centiméterekkel fejelte a jobb sarok fölé.

34. perc: Somogyi 30 méterről lövésre szánta el magát, a jobb alsó sarok felé tartó labdát Derdák elvetődve szögletre tenyerelte.

38. perc: Kapu előtti kavarodásban előbb Süle, majd Jagodics elől is mentettek a csepeli védők.

(**Iszak Sándor,** a Haladás ifjúsági csapatának edzője: — Remekül szállja meg a pálya középső harmadát a Csepel, nem tudunk kibontakozni.

Marton Róbert, a Haladás volt csapatkapitánya: — Az első félidő alapján jobbnak látom a Csepelt, úgy tűnik, meg kell szokni az NB I. légkörét. Én is tapasztaltam ezt, a két osztály más világ.)

52. perc: Hídvégi jobb oldali szögletét Szekér a felső lécre fejelte, a visszapattanó labdát viszont Jagodics — ugyancsak fejjel — melléküldte.

57. perc: A középen kiugró Kámán elől Derdák vetődve hárított.

66. perc: Szekeres beemelése után Süveges hatméteres fejesét Derdák óriási bravúrral ütötte szögletre.

70. perc: Neudl 23 méteres lapos szabadrúgását Szieben vetődve csípte el.

72. perc: Szabó A. balról remekül emelt középre, az előrelopakodó Ács érezte, lehet keresnivalója, s mivel a védők elbámészkodtak, az ötösről nyugodtan bólinthatott a hálóba (1:0).

84. perc: Süveges beadását Szekeres 7 méterről a kapu jobb oldalába fejelte (2:0).

Szó, ami szó, hamar rájöhetett a Haladás és szurkoló tábora is, az NB I. egy teljesen más világ. A Csepel erejét igazolván letámadott, a középpályán a labdák zöme az övék lett. A Haladás képtelen volt átjátszani a pálya ezen szakaszát, a körömpasszok jobbára ellenfélhez kerültek. Ebben a játékrészben Szieben doktor, a vendégek kapuvédője akár egy tárgyalást is vezethetett volna jogászként, hiszen semmi dolga nem akadt a kapuban. A félidő hajrájában a Haladás is többet kezdeményezett. Igaz, sok veszélyt ekkor sem jelentett. Mindezzel együtt ez a félidő idényeleji kóstolgatás volt, két óvatoskodó csapat bemutatkozása. Szünet után az első negyedórában többet láttunk, mint az egész első félidőben összesen. Látszott, egyik csapat sem az egy pontot óhajtja, a másodikat is célba vette. Nyílt volt a játék, felváltva kerültek veszélybe a kapuk. Látszólag a Csepel kissé visszahúzódott, aztán egyszer csak robbantott, mint a kerékpárosok szokták a világhírű versenyen, a Tour de France-on. Ahogy telt az idő, a vendégek egyre jobban felülkerekedtek, a Haladás olyan volt, mint a május elsejei színes léggömb, hamar kipukkadt. Azt a benyomást keltette, mint az a diák, aki nem készült fel élete nagy fordulópontjára, az érettségire. De ha már ennél a hasonlatnál tartunk, itt sem szabad pánikba esni, hiszen az őszi szezonból mindössze egy mérkőzést játszottak le, tehát pótvizsgára, azaz javításra bőven van lehetőség. Arra azonban mindenképpen jó volt az idénynyitó, hogy rendet rakjon a fejekben, hiszen többször hallottuk a szakvezetéstől, hogy a kupadöntő óta néhányan még mindig nem tudják igazán elhelyezni magukat a honi labdarúgásban.

A győztes csapatban Süveges bizonyult a legjobbnak, ő volt a mezőny legjobbja. A védelemből Ács emelkedett ki, aki remekül semlegesítette Farkast, még arra is volt ereje, hogy gólt szerezzen. A középpályás sorban még Somogyi dícsérhető.

A Haladás kapujában Derdáknak remek védései voltak. Jagodics jól kezdett, de a gólok előtt, véleményünk szerint, hibázott. A középpályás sor képtelen volt lépést tartani a vendégek azonos csapatrészével. A támadókról ha jót nem, akkor semmit...

Varga István: — Tisztességesen felkészültünk az idényre, és az ellenfélből is. Az eredmény is ezt bizonyítja. A Haladás erőssége a letámadás, mi ugyanezt próbáltuk játszani sikerrel. A második félidő elején lassan kezdtünk, de tíz perc után magára talált a csapat.

Glázer Róbert: — Megérdemelten nyert a Csepel, a második félidőben tudatosabban, jobban játszott. Sajnálom a közönséget, nem ezt érdemelte. Ezt a gyenge, fáradt játékot másodszor tapasztalom, amióta Szombathelyen ezzel a csapattal dolgozom. Piller nagyszerűen vezette a találkozót.

Süveges Zoltán, a mezőny legjobbja: — Nagyon fontos győzelmet arattunk az idénynyitón, de ennek értékét igazából majd az adja meg, ha a következő fordulóban otthon, a Sopron ellen is begyűjtjük a két pontot.

Csiki Károly, az MLSZ munkatársa, a mérkőzés ellenőre: — Az ilyen mérkőzésekre szokták mondani, hogy idényeleji formában lévő csapatokat láttunk, de az is egyértelmű, hogy a Csepel minden tekintetben felülmúlta ellenfelét.

Bodor Ferenc—Joó Zsolt

A másik mérkőzésen: **Vasas SC—Rába ETO 1:1 (0:0). — Fáy utca, 6 ezer néző, vezette: Puhl. — Góllövők:** Szenes (11-esből) illetve Mikóczi.

Vasárnap 17 órakor Győrváron pályaavatón vendégeskedik a Haladás NB I-es labdarúgó csapata — tudtuk meg **Szabó Lászlótól** a szombathelyiek szakosztályvezetőjétől.

Kosár—kóstolgató

A bajnokságra való felkészülés, az edzőmérkőzések sorában mindig színfolt egy torna. Ezúttal a Sabaria női kosárlabda-szakosztálya vállalkozott arra, hogy természetesen az övéi mellett, még három csapatnak játéklehetőséget kínál. A környék első osztályú női együttesei mérik fel, hol is tartanak a felkészülésben az egy hónap múlva kezdődő bajnokság előtt.

A legrangosabb, legnevesebb ellenfél az elmúlt szezon magyar bajnoka, a Soproni VSE együttese lesz. Valószínűleg a soproni csapattal együtt „vendégeskedik" Szombathelyen Balogh Gyöngyvér is.

A két NB I. B-csoportos együttes, a Nagykanizsa és a Zala Volán közül utóbbit ismerhetjük jobban. Annál is inkább, mert nem kevesebb, mint három volt Sabaria- játékos húzta fel a közelmúltban a zalaiak mezét: Zsolnai Judit, Brand Andrea és Marina Plugarjeva.

A házigazdákról csak egy újat és jót mondhatunk. A Tanárképző megegyezett a Sabariával: a főiskolára most felvételt nyert soproni Galavics Edina egy évet a Sabariában játszhat. Az anyagiak elrendezése, már a Sabaria és a Sopron dolga. Az ügyet összekapcsolták Balogh Gyöngyvér Sopronba történő igazolásával. Bokor Rita ügye még függőben van, további megbeszélések szükségesek. Sérülés sem kerülte el a Sabaria házatáját, Viszket Judit kezére került gipsz.

A műsor. Szombat: N.kanizsa—Z. Volán 17.00, ünnepélyes megnyitó 19.00, Soproni VSE—Sabaria 19.15. **Vasárnap:** Sabaria—N.kanizsa 9.00, Z. Volán—Sopron 11.00, N.kanizsa—Sopron 15.00, Z. Volán—Sabaria 17.00.

Brasília 2004-ben?

Már csak öt város van versenyben

A Nemzetközi Olimpiai Bizottság szeptember 20 és 24-e között sorra kerülő montecarlói kongresszusán döntenek a 2000. évi nyári olimpiai játékok színhelyéről. A kandidáló városok közül azonban csütörtök óta már csak öt város várja izgalommal a szavazás eredményét, mert Brasília kilépett a versenyfutásból.

A brazil főváros pályázatát már korábban is éles kritikák érték. A pályázatok elbírálásáért felelős bizottság közelmúltban napvilágot látott szakmai értékeléséből kitűnt, hogy Brasília rendezési szándékának gazdasági hátterét nem tartják megalapozottnak, a NOB-nak elküldött pályázat pedig rendkívül szegényes a vetélytársak kampányterveiben foglaltakhoz képest.

Juan Antonio Samaranch, a NOB elnöke nem is rejtette véka alá véleményét, hogy Brasília számára nem időszerű a 2000-es olimpia megrendezése, ezért célszerűbbnek tartja a visszalépést. Marcia Kubitschek, a brazil olimpiai szervezőbizottság elnöke először a folytatás mellett foglalt állást, de miután a rendezéshez szükséges feltételeken nem tudtak javítani, mégis a visszalépés mellett döntöttek. A versenyben maradt öt város egyöntetű egyetértéssel fogadta Brasília lemondását.

Brasília ennek ellenére nem adta fel véglegesen reményeit. A 2004-es olimpiára már a tapasztalatok értékelésével lényegesen felkészültebben pályázhat azért, hogy az újkori olimpiák 1896 óta íródó történetébe végre Dél-Amerika is beírja nevét.

Hírek, futószalagon

Mi újság... ...Körmenden?

A napokban adtunk hírt arról, hogy a körmendi kosarasok edzői csapata bólintott az új amerikai fiúra, Sean Sheltonra. Viszonylagos alacsonysága ellenére is beleférhet az edzői elképzelésekbe. Azóta némi bonyodalom, nézetkülöbség támadt, más vételi összegre emlékeznek a vezetők, mint amire a játékos. A félreértések tisztázására Körmendre várják Shelton menedzserét. Ha nem sikerül megegyezniük, Shelton mégis továbbáll.

... a Tanárképzőnél?

Simon Ferenc szkanderversenyző várhatóan a Tanárképző színeiben indul az elkövetkezendő nagy rendezvényeken.

Tizenöt méter fölötti hármasugró került a főiskolás egyesülethez. Székelyudvarhelyről érkezett, s Kuti Lászlónak hívják.

Szoó László lett az NB II-es férfi kézilabdacsapat edzője a Tanárképzőnél. A szakember Debrecenből érkezett.

Janzsó István személyében új edzője van a Tanárképző férfi röplabdázóinak. A csapat játékosa lett Szebenyi Péter (ZTE) és várhatóan visszaigazol Horváth Zsolt is.

A 411. sz. Szakmunkásképző tanulója, a hosszútávfutó Kálovics Anikó a Tanárképző színeiben atlétizál ezentúl.

...Vasváron?

A keddi szenzáció egy kosárlabda-mérkőzés lesz (18.00). A Hegyháti Napok keretében a Körmend és a Falco férfi együttesei találkoznak egy bemutatómeccs erejéig; amely persze beleillik mindkét csapat felkészülésébe.

Flushing Meadow-ban sem

Szeles még mindig kényszerpihenőn

A tavaszi késeléses merénylet után lábadozó Szeles Mónika még Flushing Meadow-ban, az augusztus 30-án kezdődő amerikai nyílt bajnokságon sem indulhat. Legalábbis kezelőorvosai szerint.

A coloradói üdülőhely, Vail híres magánklinikáján dr. Richard Steadman és dr. Richard Hawkins közölte: „Mónika gyógyulása és rehabilitálása tovább folytatódik, ám még nem kész arra, hogy visszatérjen a teniszhez. Állapotát, javulását továbbra is figyelemmel kísérjük, de pontosan még nem lehet megjósolni, hogy mikor kezdheti újra a mindennapos versenyzést".

Ezek szerint bizonyos, hogy a világelsőségét vesztett újvidéki bajnoknő az idei utolsó Grand Slam-tornán sem lehet ott. Szeles a Roland Garroson sorrendben negyedszer, a US Openen pedig harmadszor lehetett volna bajnok, ha az április 30-i hamburgi eset nem történik meg. Természetesen arra sem volt lehetősége, hogy egyetlen hiányzó Grand Slam-trófeáját megszerezze Wimbledonban.

Szeles számára aligha jelenthet vigaszt, hogy mindeközben Hamburgban súlyos testi sértés gyanújával megtörtént a hivatalos vádemelés a 39 esztendős merénylő, a thüringiai Günter P. ellen. **(MTI)**

Sajtótájékoztató az Üllői úton

300 ezer dollár alatt?

Az idei nyár kétségkívül legnagyobb igazolása Détári Lajosnak az FTC-hez való szerződése. A csütörtökön aláírt megállapodás értelmében a válogatott labdarúgó egy évig a zöld-fehérek tizese lesz. Az FTC elengedi ugyan a játékost, ha igazi sztárcsapat jelentkezik érte, de ez is csak akkor lehetséges, ha a csapat már kiesett a KEK-ből. Havasi Mihály, a Ferencváros klubtitkára a pénteki sajtótájékoztatón elmondta, hogy a szerződtetés körüli procedurából huzavona lett, miután több mint bonyolulttá vált annak kiderítése, hogy a labdarúgót kitől kell megvásárolni, ki rendelkezik a játékengedélyével. Az FTC tárgyalt az MLSZ-szel, az Olasz Labdarúgó Szövetséggel, végül a Nemzetközi Labdarúgó Szövetséghez fordult az ügy tisztázása érdekében. Czékus Lajos, az MLSZ főtitkárhelyettese közölte, hogy Détári szerződései közül már több is szabálytalanul köttetett. Az igazi vita azonban azon folyik, hogy az Anconáé, vagy a Bolognáé a játékos. A Bologna ugyanis 500 millió líráért eladta Détárit az Anconának, de ebben az összegben 300 millió kölcsönként szerepel. Mivel az Ancona ezt nem fizette vissza, így a Bologna is azt állítja, hogy a labdarúgó az övé... Az FTC szerencséjére a FIFA az eset tisztázásáig felhatalmazta az MLSZ-t, hogy adjon Détári részére ideiglenes nemzetközi játékengedélyt. Ha a FIFA dönt, az igazi „tulajtól" az FTC végleg megvásárolhatja Détárit. Addig is a középpályás játszhat a zöld-fehéreknél, míg a vezetők reménykednek, hogy a játékos meghatározott ára kevesebb lesz a korábban szóba került 300 ezer dollárnál.

Sportműsor

SZOMBAT

Kosárlabda. Savaria Kupa, női előkészületi torna: Nagykanizsa—Zala Volán 17.00, megnyitó 19.00, Soproni VSE—Sabaria 19.15.

Labdarúgás. NB I. Sopron—Újpest 17.00, Debrecen—Videoton 17.00, Siófok—Békéscsaba 19.00, BVSC—FTC Népstadion 19.00.

VASÁRNAP

Kosárlabda. Savaria Kupa, női előkészületi torna: Sabaria—Nagykanizsa 9.00, Zala Volán—Sopron 11.00, Nagykanizsa—Sopron 17.00, Zala Volán—Sabaria 17.00.

Labdarúgás. NB I. MTK—PMSC 17.00. —**NB III. Bakony csoport:** Lenti—Körmend, Bősze, Linde—Győri Dózsa, Ákos, Püspökmolnári—Tapolca, Harangozó, Ajka—Szentgotthárd, Varga (valamennyi 16.30.). — **Megyei I. osztály:** Kőszeg—Nárai, Séfer, Rábatótfalu—Pecöl, Hujber, Nagyrákos—Spartacus Styl, Antal, Sárvári Kinizsi—Kemenesealja, Papp, Celldömölk—Sárvári Vasas, Sáry, Vasvár—Uraiújfalu, Schaffer, Ikervár—Bük, Barki, Gérce—Marker SC, Lóránth (valamennyi 16.30). — **Pályaavató mérkőzés:** Győrvár—Haladás, Győrvár, 17.00.

HÉTFŐ

Labdarúgás. NB I. Kispest Honvéd—Vác 19.30.(tévé-közvetítés). — **Utcák, terek bajnokság.** Szombathely, Sportliget 17.00.

Magyarországot nem fenyegeti széthullás

(Folytatás az 1. oldalról)
Jugoszlávia például szolgál majd: egyrészt elrettentésül arra, mit nem engedhet meg egy ország, s mit nem engedhetnek meg az együttélő népek, másrészt példaként a megbékélésre — mondotta Göncz Árpád.

Az etnikai kérdés általában a nemzet felemelkedésekor vagy széthullásakor merül fel, de — Istennek hála — Magyarországot nem fenyegeti széthullás — hangoztatta a köztársasági elnök, — sőt, három-négy éve felemelkedőben van, bár tagadhatatlanok gondjai, a szegények, a munkanélküliek, a fiatalok problémái, a helyenként felbukkanó fajgyűlölet. Gyűlöletre alapozott hazaszeretet azonban nincs — szögezte le Göncz Árpád —, mert a haza szeretete magában foglalja a haza minden polgára iránti szeretet is, függetlenül azok nyelvétől, vallásától, gondolkodásától. A keresztény szeretet formája a türelem és a megértés azok iránt is, akik másképpen szeretik a hazát, s talán más módon képzelik el a jövőjét. Ilyen jövő még soha nem állt az ország előtt, sorsa saját kezében van, ezt eljátszani nem szabad, ezzel a felelősséggel, ennek tudatában kell politizálnunk, kapcsolatainkat építenünk, városaink, hazánk közösségeit formálnunk — mondta a köztársasági elnök, s befejezésül Isten áldását kérte a városra, az országra, szomszédaira, Európára és az egész világra.

Göncz Árpád, ünnepi beszédét követően megkoszorúzta a mohácsi csata emlékhelyét. A tizenötezer keresztény hősnek állított kopjafáknál a megemlékezés virágait helyezte el Angelo Acerbi, Kuti István polgármester, valamint Mohács bolgár, francia és német testvérvárosának egy-egy képviselője is.

A repülők fel- és leszállnak

A repülőgépszerelők számára új, módosított béremelési javaslatot dolgoztak ki a Malév, az amerikai Lockheed és a repülőgépek karbantartására létrehozott vegyesvállalat, az Aeroplex vezetői vasárnap délelőtti tárgyalásukon — mondta el a Malév illetékese az MTI-nek.

A Malév korábbi ajánlata a szerelők idei 22 százalékos és jövő évi 2x10 százalékos béremelése volt, amit a szakszervezet nem talált elfogadhatónak. A tulajdonosok új ajánlatáról hétfőn reggel kezdenek tárgyalni az Aeroplex és a szakszervezet vezetői, akik eddig a dolgozók bérének 50 százalékos emelését követelték. A béremelési ajánlatról részleteket a Malév nem kívánt nyilvánosságra hozni, véleményük szerint azonban ez a javaslat elfogadható és vonzó lehet az érdekképviselet számára is. A hétfői egyeztető tárgyalás sikerétől függ, hogy az érdekképviselet megszünteti-e sztrájkfenyegetést vagy újabb sztrájkot kezdenek a repülőgépszerelők.

Miután a karbantartók szombat hajnalban már munkába álltak, a hétfői repülőgépjáratok az eredeti menetrendszerint közlekednek majd.

Teng olvas

Teng Hsziao-ping nagyon jó egészségnek örvend, nyilatkozta a Window című Peking-barát hongkongi lapnak Vang Han-pin, a kínai Országos Népi Gyűlés alelnöke. Hozzátette: Teng szellemileg is friss. Állapota annyira jó, hogy naponta órákat tölt újságok és dokumentumok olvasásával.

AustriaLottó

13, 17, 23, 27, 30, 35
Pótszám: 41
Joker: 942995

A 36-ok frakcióülése

Külföldieknek földet nem adunk

A 36-ok parlamenti frakciója vasárnapi ülésén úgy döntött, hogy nem támogatja a külföldiek magyarországi földtulajdon-szerzését és bizonyos mértékben korlátozni kívánja az egyes belföldi állampolgárok által tulajdonba, illetve bérbe vehető földterület nagyságát. A 36-ok a földtörvény-tervezettel kapcsolatos ezen állásfoglalás konkrét vonatkozásainak szeptember 6-áig történő kidolgozása céljából munkabizottságot hoztak létre Zsíros Géza és Szakács Gyula (a 36-ok szakértői munkacsoportjának vezetője) irányításával. Ezenkívül a frakció tagjai egyöntetűen azzal a kéréssel fordultak Szabó János földművelésügyi miniszterhez — aki mint a 36-ok tagja, maga is ott volt az összejövetelen —, hogy a földtörvény-tervezet végleges szövegének kidolgozásánál vegye figyelembe mind elvi állásfoglalásukat, mindpedig a munkabizottság meghozandó konkrét javaslatait.

Minderről Böröcz István frakcióvezető tájékoztatta az MTI munkatársát, aki az utóbbi téma kapcsán hangot adott annak a személyes véleményének is, miszerint a földművelésügyi miniszter akceptálni fogja a képviselőcsoport elgondolásait a földtörvény-tervezet végleges formába öntésénél.

Moszkvai intrikák

Sodródás az anarchiába

A szovjet idők sötét központi bizottsági intrikáit meghazudtoló módon folyik jelenleg az orosz hatalom csúcsain a kiszorítósdi és a számlák rendezése, aminek igazi tétje már régen nem az, hogy az elnök, vagy az ellenzék kerekedik-e felül. A korrupció elleni küzdelem ürügyén folyó kíméletlen hatalmi harcban a hatalom egésze járatódik le, miközben az ország a mind teljesebb anarchia felé sodródik. A jelek szerint ez a legkevésbé sem foglalkoztatja a szemben álló feleket, akik a végső összecsapásra készülnek, nem ismerve fel, hogy annak csak vesztesei lehetnek.

A felső vezetés visszaélései elleni kereszteshábórút tavasszal Alekszandr Ruckoj alelnök hirdette meg. Bejelentése, miszerint tizenegy bőröndnyi bizonyítékot gyűjtött össze Jelcin környezete ellen, jókora vihart kavart az állóvíznek amúgy sem nevezhető orosz belpolitikában. A dolog már-már „elaludni" látszott, amikor a Legfelsőbb Tanács nyári ülésszakának vége felé a homályos célozgatások konkrét vádakban öltöttek testet. Előbb egy házkutatás az elnöki csapat oszlopos tagjánál, Mihail Poltoranyin, volt sajtóminiszternél, majd a főügyész Vlagyimir Sumejko miniszterelnök-helyettes mentelmi jogának felfüggesztését kérte. Sztyepankov főügyész egy orosz jótékonysági alapítványt emlegetett, amely gyermektápszert hozatott be az országba még 1991-ben, s a zavaros pénzügyi manipulációk kapcsán bukkant fel Sumejko neve. Az elmaradott orosz vidékek támogatására létrehozott alapítvány, az újjászületés, illetve a gyermekélelem behozatalát bonyolító kétes hírű cég, a Seabeco a főszereplője a most zajló Ruckoj-ügynek is.

A politikai vezetés és a sötét vállalkozások közötti kapcsolatok már a gorbacsovi Szovjetunió utolsó éveiben ismertek voltak, s a helyzet napjaink Oroszországban sincs másképp. Eddig azonban nem volt szokás a szennyes nyílt színi kiteregetése, ugyanis a szereplők pontosan tudták, hogy a nyilvánosság az ilyen természetű ügyekben kétélű fegyver.

Bírálják Arafatot

Először Gáza és Jerikó

Zöld jelzést adott a PFSZ Végrehajtó Bizottsága a palesztin tárgyalóküldöttségnek, hogy a „Gáza és Jerikó előbb" formula alapján tárgyaljon Izrael küldötteivel a Washingtonban kedden újrakezdődő tanácskozássorozaton — közölte vasárnap, a hajnalig tartó VB-ülés után Tuniszban, Hanan Asravi asszony, a küldöttség szóvivője. Jeruzsálemben a miniszterelnöki hivatal egyik illetékese azt tudatta, hogy elvi egyezség jött létre hazája és a palesztinok között a két körzetben, a többi előtt bevezetendő autonómiáról.

A PFSZ VB csütörtök óta tartó munkaülésein végül is egyetlen VB-tag, Mahmud Dervis mondott le. A távolmaradt Safik el-Hut, a PFSZ libanoni képviselője beérte tagságának befagyasztásával, s a további három VB-tag, akinek lemondását jósolták Tuniszban, a kivárást választotta. Arafatot élesen bírálták, amiért a palesztin ügy eleve több szakaszosra tervezett rendezését tovább aprózza, amikor a megszállt területek egy részén — a Gáza-övezetben és Jerikó városában — a többi előtt igyekszik valamilyen palesztin önállóságot kivívni.

Amerikai kollégájával folytatott titkos hétvégi megbeszéléséről vasárnap hajnalban hazaérkezett Simon Peresz izraeli külügyminiszter, és a délelőtti kormányülés elején tájékoztatta minisztertársait a találkozóról. Az arab—izraeli béketárgyalások keddi újrakezdését közvetlenül megelőző tanácskozáson — amelyet a jeruzsálemi rádió szerint Jichak Rabin izraeli miniszterelnök kezdeményezett — a Gáza—Jerikó tervről volt szó, a közelmúltban szintén titokban lebonyolított izraeli—PFSZ érintkezésekről, a két fél számára megfelelőnek látszó módszerről, hogy áttörést érjenek el a 22 hónapja egy helyben topogó békefolyamatban.

A miniszterelnök a Jediot Ahronot című izraeli lapban vasárnap megjelent interjúban újólag leszögezte, hogy a palesztinokkal zajló tárgyalások nem torkollhatnak egy független palesztin állam felállításába. Öt évre szóló átmeneti megállapodás van napirenden — mondta, és képtelenségnek nevezett minden olyan kísérletet, amely a közbülső és a végleges rendezést összekötné. „Az izraeli hadsereg továbbra is ott lesz" — felelte arra a kérdésre, hogy mi történik, ha a palesztinok mégis kikiáltanák függetlenségüket.

Peresz nagyfokú titoktartással övezett hétvégi kaliforniai látogatása során négy órán át tanácskozott a Point Mugu légitámaszponton Warren Christopherrel, hogy megossza vele azt, amiről egy PFSZ-illetékessel tárgyalt a Gáza—Jerikó tervvel kapcsolatban.

Nemzeti káté

Szárszói utóhangok

— A Szárszón elfogadott nyilatkozat tükrözi azokat a célokat, amelyekért összehívtam a találkozót, természetesen terjedelménél fogva valamennyi teendőt nem tartalmazhatja, ám a lényeget igen: rögzíti, hogy nemzeti kátét szeretnénk kiadni, amely valamennyi nemzeti kérdést illetően összefoglalja a legfontosabb tennivalókat, és ajánlást fogalmaz meg a kormánynak, a pártoknak és minden közéleti szereplőnek — vonta meg az egyhetes találkozó mérlegét az MTI kérésére Püski Sándor, a II. szárszói tábor kezdeményezője. Püski hozzátette, hogy a nyilatkozat megszövegezésében rajta kívül Bihari Mihály, Csóori Sándor, Csurka István, Fekete Gyula, Kósa Ferenc, Pozsgay Imre és Szűrös Mátyás vett részt.

A neves könyvkiadó a mostani Szárszót méltónak ítélte az 50 évvel ezelőtti szellemiségéhez, még ha ezúttal nem is hallott olyan léptékű előadást, mint annak idején Németh Lászlóé volt. Hozzátette, hogy novemberben készül megjelentetni a találkozó jegyzőkönyvét, annak alapján látni majd igazán a felszólalások értékét.

Aláhúzta: nem arról szólt a találkozó, hogy bármilyen politikai pártot vagy szervezetet alapítsanak, hanem, hogy a teendőkről tanácskozzanak.

Püski Sándor nem tartotta lehetetlennek, hogy egy év múlva ismét összeül a szárszói tábor.

A zárónyilatkozat egyik megfogalmazója, Kósa Ferenc filmrendező értékelése szerint a nyilatkozat csendes és tárgyszerű jelzése annak a szándéknak, hogy mi mindennel kellene foglalkoznia egy megújuló országnak. A dokumentumot inkább a hiány rögzítésének, mintsem valamely politikai erő programjának tartja. Szerinte ezért történhetett meg, hogy az egybegyűlt mintegy 1000 ember közül mindössze négy-öt szólt a nyilatkozat ellen.

Bár a zárónyilatkozatot a résztvevők döntő többsége elfogadta, nénányan ismertették kiegészítéseiket, javaslataikat, amelyeket külön jegyzőkönyv rögzít. Hiányolták, hogy a nyilatkozat keveset foglalkozik a környezetvédelemmel, és nem tesz konkrét javaslatokat a határainkon túl élő magyarok helyzetének javítására. Egyetlen előadó utasította vissza határozottan a nyilatkozatot. Siklósi András, a Független Kisgazdapárt Szeged városi elnöke, a Nagyszittya történelmi világkongresszus alelnöke, aki gyávának és meghunyászkodónak minősítette a záródokumentumot.

A vasárnapi előadások után ökumenikus istentisztelettel, majd a Szózat és a székely himnusz hangjaival zárult a szárszói tábor.

A szokásos napi sajtótájékoztatót vasárnap a táborzásár után is megtartották. Ezen Fekete Gyula író, és Horváth Lajos, a Magyar Igazság és Élet Pártja megbízott elnöke jelent meg. Mindketten azt hangsúlyozták, hogy Szárszó csak a kezdet. A megtermékenyítés megtörtént, ezután következik a kihordás időszaka. A folytatást a nemzeti kerekasztal összehívásával képzelik el, amely megalkotja majd a nemzeti kátét. Horváth Lajos úgy fogalmazott: azt tekintené pozitív folytatásnak, ha megmaradna a szászói szellemi koalíció, és az együttgondolkodás gyakorlati lépésekben is megmutatkozna. Szárszó jelentőségét abban látta, hogy világossá vált az egyes politikai erőknek a nemzeti alapkérdésekhez való viszonya, s elkülönült a nemzeti oldal attól az oldaltól, amelynek ranglistáján nem az első helyen szerepelnek a nemzeti sorskérdések.

Pokolgép a pénzügyi központban

Vasárnapra virradóra pokolgépet találtak a londoni pénzügyi központban, a Cityben, annak ellenére, hogy július óta áthatolhatatlannak vélt útzárlat és rendőrkordon veszi körül a városrészt. A kisméretű pokolgépet ugyanott helyezték el, ahol 1992 áprilisában, majd idén áprilisban két pusztító robbanás romba döntötte a City egy részét. A Scotland Yardnak meggyőződése, hogy a tettesek ezúttal is az Ír Köztársasági Hadsereg (IRA) terroristái voltak. Most azonban idejében jött egy telefonos figyelmeztetés, és a pokolgépet ellenőrzött robbantással ártalmatlanná tették a tűzszerészek. Kár és sebesülés nem volt.

Expressz

❒ MOSZKVA — Népszavazást tartottak vasárnap Azerbajdzsánban az Abulfaz Elcsibej elnök iránti bizalomról, amely pontot tehet a három hónapja tartó hatalmi válság végére, hivatalosan is megfosztva az elnököt hatalmától. Elcsibej maga kezdeményezte a népszavazás kiírását, miután Szurat Huszeinov ezredes a nyár elején lázadó csapataival távozásra kényszerítette az államfőt Bakuból. Megfigyelők szerint az azerbajdzsán elnök veresége a népszavazáson elkerülhetetlen.

❒ LIMA — Szombaton beiktatták hivatalába Peru új kormányát, melynek miniszterelnökévé Alfonso Bustamantét nevezték ki a leköszönő Oscar de la Puente helyébe. Bustamante az előző kabinet ipari minisztere volt, s a miniszterelnöki teendők ellátása mellett megőrizte az ipari tárcát is. A dél-amerikai ország új külügyminisztere Efrian Goldenberg üzletember lett, akit a nemzetközi kereskedelemben szerzett széleskörű tapasztalatairól ismernek.

❒ BONN — A „kemény vonal" hívei kerekedtek felül a hét végén az SPD (Németország Szociáldemokrata Pártja) vezető szerveiben, a német katonák NATO-határokon túli bevetésének kérdésében. Az SPD külpolitikai bizottsága, a novemberi pártkongresszusra készülvén, 22:10 arányban olyan javaslattervezetet fogadott el, amelyben leszögezik: a Bundeswehr csak kimondottan békefenntartó kéksisakos akciókban vehet részt a NATO határain túl, harci bevetésekben nem.

❒ RÓMA — II. János Pál pápa Castelgandolfóban tartott vasárnapi úrangyala miséjén felszólította a balti népeket, hogy a „kötelező ateizmus" sötét korszakának lezáródásával vegyék kezükbe vallási sorsuk irányítását. Az egyházfő szeptember 4-10. között a volt Szovjetunió balti köztársaságaiba látogat.

VAS NÉPE. Napilap.
Főszerkesztő: **Lengyel Sándor.**
Főszerkesztő-helyettesek: **Kósa Tamás, Treiber Mária, Tarabó Zoltán** (reklámfőnök)
Rovatszerkesztők:
belpolitika: **Szenkovits Péter,** gazdaság: **Halmágyi Miklós,**
kultúra: **Kozma Gábor,** sport: **Bodor Ferenc,** fotó: **Benkő Sándor.**
Szerkesztőség: Szombathely, Berzsenyi tér 2. II., III. em.
Telefon: 312-232, 312-895, 312-843, 316-828, 324-076. Telex: 37361., telefax: 311-524.
Kiadja a **VAS NÉPE Kft.,** Szombathely, Berzsenyi tér 2.
A kiadásért felel a kft. ügyvezetője. Telefon: 312-896.
Levélcím: Szombathely, Postafiók 100. 9701
Reklámiroda: Telefon és telefax: 312-393, Kiadó:330-783
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a helyi postahivataloknál és a kézbesítőknél.
Előfizetési díj egy hónapra 322,— Ft, fél évre 1932,— Ft, egy évre 3864,— Ft.
Készült a szerkesztőség Multicom rendszerén. Nyomdai munkák: Zalai Nyomda Rt.
Felelős vezető: Galla József vezérigazgató. — Index: 26076 — HU ISSN 0133-0454.
Mai számunk felelős szerkesztője: **Treiber Mária**

A tartalomból

- Nincsen bajom a világgal
- Magyarország hadban?
- Nyárutó Toronyban
- A nyevújítás csodabogarai

A koppenhágai kajak-kenu világbajnokságon

Öt magyar aranyérem

A magyarok negyedik legeredményesebb világbajnokságukként könyvelhetik el a 25. koppenhágai síkvízi kajak-kenu vb-t: öt arany-, öt ezüst- és két bronzérmet nyertek. A magyar csapat aranykönyvébe a kenusoknál 500 méteren a *Horváth Csaba-Kolonics György* kettes és a *Boldizsár Gáspár-Novák Ferenc-Hoffmann Ervin-Szabó Attila* négyes, 1000 méteren a *Bohács Zsolt-Kolonics György-Pulai Imre-Takács Tibor* négyes, 10 000 méteren egyesben *Bohács Zsolt*, a kajakosoknál 10 000 méteren a *Borhi Zsombor-Ábrahám Attila* kettes írta be a nevét. A világbajnokság hét legeredményesebb versenyzője között ott a magyar kenus Kolonics György, a maga két arany- és egy ezüstérmével.

ÁRA: 13,80 FORINT

NAPILAP

Vas Népe

XXXVIII. ÉVFOLYAM 201. SZÁM 1993. AUGUSZTUS 30. HÉTFŐ

Magyarországot nem fenyegeti széthullás

Mohács fennállásának kilencszázadik és az 1526-os csata négyszázhatvanhetedik évfordulója alkalmából rendeztek megemlékezést vasárnap Baranya megye Duna-parti városában. A nagy ütközet négyszázadik évfordulójára épült mohácsi fogadalmi templomban Angelo Acerbi címzetes érsek, apostoli nuncius tartott szentmisét, amelyen részt vett Göncz Árpád köztársasági elnök is. Göncz Árpád, a szentmisét követő beszédében hangsúlyozta: a kilencszázéves Mohács történetének a másfél évszázados török hódoltságot követő korszakáról kevesebb szó esik, pedig az új honfoglalás volt, melynek során szerémségi magyarok, szerbek, sokácok, Rajna-vidéki németek, osztrákok, sziléziaiak érkeztek, hogy megműveljék az elhagyott földeket. Ezek a népek békében éltek és dolgoztak századokon át, együttélésük — talán a világtengerekre kivezető Duna közelsége miatt — az egymás iránti nyitottság, a türelem példája. Ez a nyitottság jellemezte a menekültek befogadását is, mert a sokat próbált Mohács lakói átérezték mindazt a szenvedést, amelyet a délszláv népek éltek át abban a háborúban, melynek csak vesztese van, győztese nem is lehet. Talán megérjük a napot, amikor talán Európa számára

(Folytatás a 2. oldalon)

Miniszteri tanévnyitó Vépen

Bővülő gazdaasszonyképzés

A gazda és gazdaasszonyképzés nem újkeletű dolog hazánkban sem. Sokak szerint feltámasztását mégsem az igények, hanem a mezőgazdaság átalakításának kényszere szülte. E képzés keretében a fiatalok nem a mára, a holnapra készülnek. A gazdaképző hallgatói megpróbálják megszerezni a gazdálkodáshoz nélkülözhetetlen ismereteket.

Tegnap a vépi Mezőgazdasági Középfokú Szakoktatási, Továbbképző és Szaktanácsadó Intézet vendége volt dr.Szabó János, a földművelésügyi tárca vezetője. A miniszter az ünnepélyes tanévnyitóra érkezett, melynek keretében felavatta a gazdaasszonyképzést segítő tankonyhát és tanéttermet.

A vatóbeszédében hangsúlyozta, hogy a tárca kiemelt fontosságot tulajdonít a mezőgazdasági középfokú szakképzésnek, s szűkös lehetőségeihez mérten anyagilag is segíti azt. Ennek kézzelfogható példája a vépi intézetnek adott mintegy 30 milliós támogatás, mely lehetővé tette, hogy egy 1989 tavaszán megrekedt vendéglátóipari beruházásból a gazda és gazdaasszonyképzést segítő létesítménnyel legyen gazdagabb az ország legnagyobb középfokú mezőgazdasági képzést végző intézete.

Hogy tegnap egy reprezentatív épületegyüttest avathattak, abban a szerencsének is volt némi szerepe. Ugyanis a befejezetlen épületért senki nem volt hajlandó akkor 22 milliót fizetni. Ekkor támadt az intézet vezetőinek az az ötlete, hogy képzési célokra kellene megszerezni a félkész épületet. A kezdeményezést a Földművelésügyi Minisztérium támogatta, s így készülhetett el három szinten egy söröző, a háromszázadagos tankonyha és a felső szinten néhány vendégszoba, hogy a jövő gazdaasszonyai egy objektumon belül ismerhessék meg és gyakorolhassák a vendéglátás fogásait is. Ugyanis ezen tevékenységgel együtt lesz teljesebb az az ismeretanyag, mellyel felvértezve az itt végző lányok — akarom mondani hölgyek — akár a szomszédos Ausztriában tapasztalható falusi vendéglátás követelményeinek is képesek lesznek megfelelni. Aki a vépi gazdaasszonyképzőben sikeresen vizsgázik, az majdan alkalmas lehet egy úgynevezett farmgazdaság adminisztrációját, a ház körüli munkákat, s egyéb kiegészítő tevékenységeket is ellátni. Azért a feltételes mód, mert ehhez először, ha nem is farm, de jól működő kisgazdaságok kellenek. S olyan infrastruktúra, amely vonzza a vendégeket.

Hogy a vépi tankonyha és tanétterem csábítja-e a vendégeket, majd kiderül. Szükség lenne rá, mert a fenntartást az üzemelés bevételeiből akarják fedezni. A működtetésért egy vállalkozó felel, aki az intézettől bérli az épületet és a hozzá tartozó sör-tanfőzdét, ahol a most induló tanévtől a gazdaképző felnőtt hallgatói sajátíthatják el a sörfőzés tudományát.

Halpusztulás a Mosoni-Dunán

Negyven mázsa döglött halat mertek ki a Mosoni-Dunából a hét végén az Északdunántúli Vízügyi Igazgatóság munkásai. A példátlan méretű halpusztulás a Mosoni-Duna alsó szakaszán, Bácsa és Vének között történt.

A hét második felében nyolc kilométer hosszan árasztották el a folyó felszínét a haltetemek. A szakemberek becslése szerint hozzávetőleg 300 mázsa hal esett az oxigénhiány áldozatául. Jelenleg harmadfokú vízminőségvédelmi készültség van érvényben a katasztrófa sújtotta partszakaszon. A haltetemeket gereblyével, lapáttal szedik össze, és gyűjtőkonténerekben szállítják a gönyüi Állatifehérje-feldolgozó Üzembe.

Az eddigi vizsgálatok szerint a halpusztulást több tényező idézte elő. A Nagy-Dunán kisebb árhullám vonult le, s a megemelkedett vízoszlop visszaduzzasztotta a Mosoni-Duna vizét. A folyó szinte állt, s Győr szennyvize — amely biológiailag tisztítatlanul folyik a Mosoni-Dunába, dugót képezett. Hiányzott az oxigénutánpótlás, megfulladtak a halak. A Mosoni-Duna medrében alig mozog a víz, mert a felső szakaszról kevés érkezik, a Szigetközben ugyanis vízmegosztási kísérlet zajlik, amely a nagy-dunai hullámtér ideiglenes feltöltését szolgálja a Mosoni-Duna vizéből.

Elveszett a vámon

Nem hitt a szemének

Az ember néha nem hisz a szemének. A vámos gyakrabban van így. A kőszegi határátkelőnél például egy számlán lévő összeget nem hitt el legutóbb egy finánc. S ha már kételkedni kezdett abban, hogy 1200 márkáért adtak volna el egy ötéves, jó állapotú Fiat Tipót, hát utánajárt, mennyire higgyen a szemének. Mert a számla rendbenlévőnek tűnt. Csak az összeg volt túl alacsony.

A dél-magyarországi férfi hozta a rendes számlát is magával: hatszor annyiról, egészen pontosan 7500 márkáról. De hiába tartotta a vámos orra előtt egy dossziéban, a pénzügyőrnek eszébe jutott az is, hogy a dossziét megnézze. A mintegy 420 ezer forint értékű autót lefoglalták, és a férfi ellen eljárást indítottak. **hes-**

Száz éve született

Steffek Albin festőművész száz éve született Szombathelyen. Már-már a feledés homályába veszett, holott félszáz kis és nagy templom kifestése fűződik nevéhez, köztük számtalan vasi templom őrzi keze nyomát. Az MMIK most gyűjteményes kiállítással tiszteleg a jogtalanul elfeledett vasi festő emlékének. (Írásunk az 5. oldalon található)

Tankönyvek — megértő önkormányzatok

Aki előbb rendelt, megúszta az áfát

A kulturális minisztérium illetékesei a minap örömmel újságolták a sajtó munkatársainak: a tankönyvek 95 százaléka megérkezett rendeltetési helyére. Ennyire rózsás lenne a helyzet? — kérdeztük vasi igazgatóktól és tankönyvfelelősöktől.

— A tankönyvek egy része már megérkezett, bár korántsem a teljes mennyiség — mondta Kártyás Lászlóné, a szombathelyi Derkovits Gyula Általános Iskola igazgatónője. — Ilyenkor sűrűn hangzik el az a vád, hogy nem rendelünk időben, s ezért késnek a könyvek. Nos, ez nem igaz, hiszen saját könyvterjesztővel dolgozunk, aki felel azért, hogy a rendelés időben megtörténjen. Egy tankönyvcsomag iskolánkban átlagosan 900-1000 forintba kerül majd.

— Döntéseinknél próbáljuk maximálisan figyelembe venni a szülők anyagi helyzetét — állítja Szabó Lajosné, a horvátzsidányi általános iskola tankönyvterjesztője. — Hat helyről rendeltünk, mert ami az egyik terjesztőnél megvan, az sajnos a másiknál hiányzik. Jobb lenne egy helyről, például egy nagy lerakattól megkapni a kínálatot, olyan telepről, ahol a vásárlás előtt meg is lehetne nézni az „árut". Egyébként a tankönyvek mintegy 80 százalékát már megkaptuk. Az iskolánkhoz tartozó négy önkormányzat mindegyike megérti a szülők problémáit, és erejükhöz mérten segítenek. Horvátzsidányban például iskolás gyermekenként 2000 forintot kapnak a szülők.

A vasvári Balogh Ádám Postaforgalmi Szakközépiskola tankönyvfelelőse, Major Ágota szerint hosszú évek óta az idén jöttek meg a legkisebb zökkenőkkel az igényelt könyvek, míg Kiss Miklósné, a szombathelyi Kanizsai Dorottya Gimnázium „könyvese" elmondta: a két kiadótól rendelt szállítmány 90 százaléka az iskolában, illetve — a tavasszal rendelt, 10 százalékos áfával nem terhelt könyvek — a diákok fiókjaiban vannak már. Több helyen az önkormányzatok gáláns gesztust tesznek, hiszen megígérték: az összes érkező könyvet kifizetik. Így van ez Simaságon is, ahol eddig a 11 kiadótól rendelt tankönyvek fele jött csak meg. Lágler Jenőné, a Körzeti Általános Iskola igazgatónője ennek ellenére hangsúlyozta: minden kiadó gyorsan reagál kéréseikre, és úgy tűnik, az évkezdésre meg is érkeznek a várt olvasnivalók. A Regionális Oktatási Központ (ROK) körlevelére, miszerint a rászoruló munkanélküliek gyermekeinek, nagycsaládban, illetve két iskolás korú gyermek társaságában élő diákoknak — később visszaadandó — ingyenkönyvekkel szolgálnak, már minden iskola válaszolt a megyében.

A megkérdezett iskola-vezetők elmondták: beadott pályázataik kedvező elbírálásban részesültek, így majd mindenhol a kért összeget utalták át a kérvényező intézményeknek. Szombathelyen még nem osztották ki a tanév elején szokásos önkormányzati szociális segélyeket. Szentirmai László, a szombathelyi önkormányzat munkatársa kérdésünkre elmondta: a segélyek elbírálása folyamatban van, s a tervek szerint a héten át is utalják a rászorulóknak a mintegy 4 millió forintnyi összeget.

— prieger —

Sitke szép pillanatai

Sitke ismét ünnepelt szombaton. Délben még úgy nézett ki, hogy elmossa az eső a fesztivált, utóbb az égiek kegyesek voltak nézőkhöz, szereplőkhöz, rendezőkhöz. Olykor olyan pillanatokat is érezhetett a publikum, amelyek érdemesek az emléklezésre. Nagy Bandó András remekelt, jóllehet eddig humorista még nem lépett fel a sitkei „arénában". A Kormorán ismét bebizonyította, hogy értéket közvetít, a Republic és a NO együttes pedig táncra perdítette a domboldalt. Voltak „gyengébb" pillanatok is, de az igaziak feledtetik ezeket.

Képes beszámolónk a 6. oldalon található. Fotó: Benkő

Steffen. l. István.

Steffen sniczer, Kassa XVI. sz.
l. Vidasy István szobrász.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Nagyvilág

1975 - - - 4

1021

Hans Voigt Steffensen (Dánia): Budapesti látkép, 1974

Hans Voigt Steffensen

A levendula a ködben is virágzik. Mint a sz
tudja képzelni az ember, mit csinálnak ilyen nyáro

Ha kicaplat az ember a környékre, hogy a ne
körülnézzen, száz lépés után már a saját házát s
Kis csermelyek meg csúszkák mindig is képződr
csak néha-néha hullik egy-egy csepp a fákról, miközben villámlik még. De a dörgés nem hallatszik a völgyben. Egy kis fal — szárítófal — leomlott a kertben: törmelék a saláta közt, szürke agyaglepények a paradicsomok alatt. Mást nem látni. Madár egy sincs a környéken. A legközelebbi telefonpőzna ködben, a két drótról lassan csöppenő cseppek, a paradicsomkarók ködben. Talán már tegnap történt vagy napokkal ezelőtt —

Geiser úr, mi a véleménye?

Ha majd az eső alábbhagy, el nem áll teljesen, csak úgy elvékonyodik, hogy még a közeli fenyő sötét tömege előtt sem látszik, csak a bőrön érezni, ha kinyújtja az ember a kezét, a csöndnek vége lesz akkor: ilyenkor hallani igazán, hogy zúg

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1021
Stefula Mün

Eine Heimatzeitung des Münc

Gemalte Ruhekissen

Festagsstille, geburstete Natur, in porzellanfeiner Malerei aufbewahrte Tagträume: in der Galerie van de Loo (Stuck-Villa) warten einige zwanzig neuere Bilder des am Chiemsee lebenden ungarischen Malers Gyorgy Stefula darauf, verzaubern zu dürfen. Seine Malerei naiv zu nennen, heißt — in Deutschland ein seltener Fall — dem Begriff gleichzeitig höchste Bewußtheit und strengen Kunstwillen zu unterstellen. Stefulas Bilder sind Paraphrasen auf eine unveränderlich festgelegte künstlerische Haltung zu den Dingen dieser Welt. Das Unbeschädigte allein ist es nicht, oft sind die Landschaften geheimnisvoll wie Bilder, die man in einer Linse einfängt.

Auf den großen Formaten feiert Stefula diesmal die Begegnung mit den seiner Kunst so wesensverwandten Landschaften des preziösen französischen Manierismus: mit Schlössern und Parks in der Touraine und um Paris. Auch das bayerische Maximilianeum wird zur filigranen Kulisse inmitten der guten alten Zeit, und es muß die Loire sein (und nicht die Isar), die dort fließt.

Die Porträts, vielfach flüchtiger gemalt, können erstaunlich sachliche, manchmal sogar deftige Bestandsaufnahmen physiognomischer Tatsachen sein. Das Unheimliche und Abgründige indessen bleibt alleweil jenseits der gestutzten Hecken, die Stefulas Welt vor Unbill bewahren.

Gemalte Ruhekissen für die Seele, nur unmerklich bestickt mit einigen ironischen Mustern. (Bis Ende April.)

I. S.

Steger Ferenc

hegedükerinto

lásd

Isoz Bprene

99. l.

jegyzet

...o pillanatai

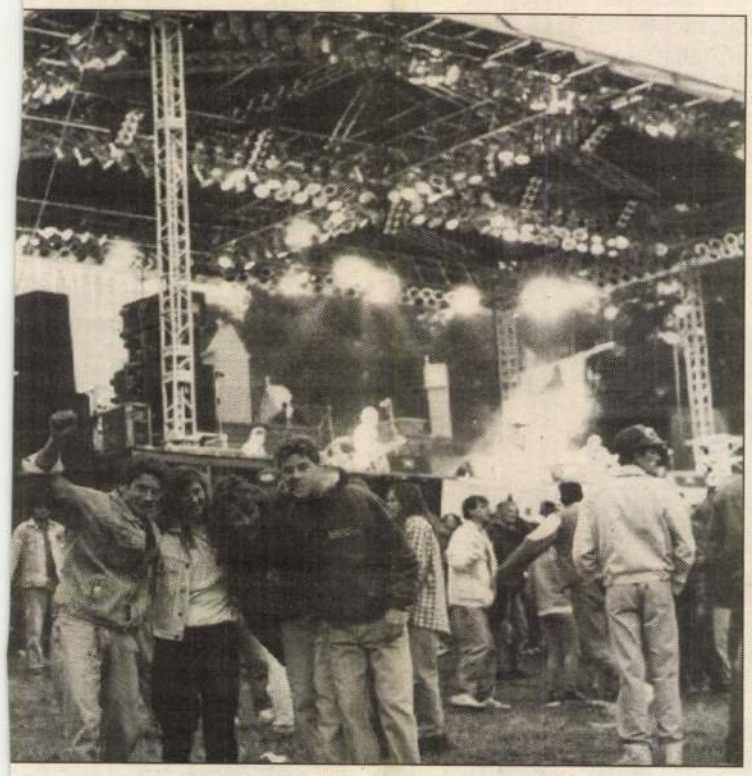

zony a „domboldal" is ezt tette.

Már ekkor megérte, hogy az idén is volt Sitke.

NO. NO, NO, NO. És ez nem tagadás, inkább építkezés. Hangulatilag, ugyanis a NO együttes következett, amely még rátett egy lapáttal. „Hallottam sírni téged..." „...hogy ne legyen több fénytelen éjszakám..." „Mutass egy utat, amit követhetek..." Erre a zennekarra nem lehetett no-t, nemet mondani. Aki addig nem táncolt, abban most megszólalt a zene. S ez összekapcsolta a négy-ötezres(?) „bandát", publikumot.

Utóbb már nem jöhetett annyi rossz, hogy ezt el lehessen felejteni. Pedig azért akadt némi salak. Balázs Fecó csalódás volt. Megint. Amikor régi számait idézte, s nyilvánosan szinte megkoronázta magát, ez bocsánatos bűn. Azok tényleg „számok" voltak. De újakat, a legkifejezőbb szó talán: semmilyeneket lebegtetett be, nem éppen élő hangzásban (magyarul: play bakc-ről), amitől még a Hold is elszégyellte magát, s bebújt a felhők mögé. Ezt azért mégsem kellett volna...

Igencsak megfájdult a foga a nézőknek a — főprodukcióra. Kőműves Kelemen, Nemzeti Színház. Szörényi és Bródy, Sarkadi és Novák Ferenc. Nevek.

Ha annyit érzékeltetünk, hogy nem volt rossz, akkor ebből az is sejthető, nem volt jó. Nem volt igazán jó. Amúgy minden együtt lett volna, csupán a szereplőket nem lehetett hallani. Egy néma-játéknál ez nem lett volna hátrány, csakhogy rock-balladáról volt szó.

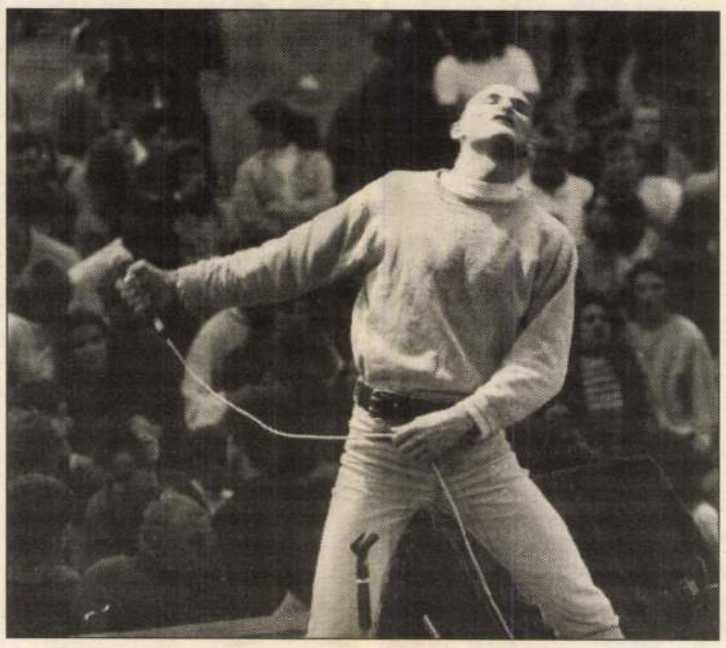

Gyakrabban ki kellene kacagnunk a nagy-nagy komolykodást.

Aztán Nagy Bandó András lépett a színre, legelőször nem éppen szimpatikus módon. — Köszönöm az üdvözlő tapsot — kezdte, de ez a belépő nem igazán tenyér-összecsapásra ingerlő, inkább füttyre csábító. Hamarosan elfeledtette: produkciójával. „Letett valamit" a sitkei dombra. Egy levelet — a kórházból. Ki ne tudná, milyen állapotok „uralkodnak" ott? A fonákságokon jobb inkább nevetni, ezt beláttuk, ha már változtatni nem tudunk rajtuk. Amúgy: tényleg nem? Bandó utóbb „beindított" egy Traban-

Bár ki-kisütött a Nap, de megfagyott a levegő. Bóvlira senki nem volt vevő.

A Republik együttes percek alatt feledtette mindezt. Koncertezett. A szó legnemesebb értelmében. Szakírók, meg akik régebbről ismerik e zenekart, nyilván „belövik", hogy a paletán hol is van a helye. Ha ezúttal annyit jelzünk, hogy a korosabb nénik s bácsik is figyeltek, ha öregesen is, de ritmusra mozgott kéz s láb — akkor ez nem akármi. „Húzd az igát, húzd barom, húzd barom, húzd..." „Szeretni valakit valamiért..."

Aztán egy olyan vad Micimackó következett, hogy a Koncz Zsuzsa és a Halász Judit is táncra perdült volna — bi-

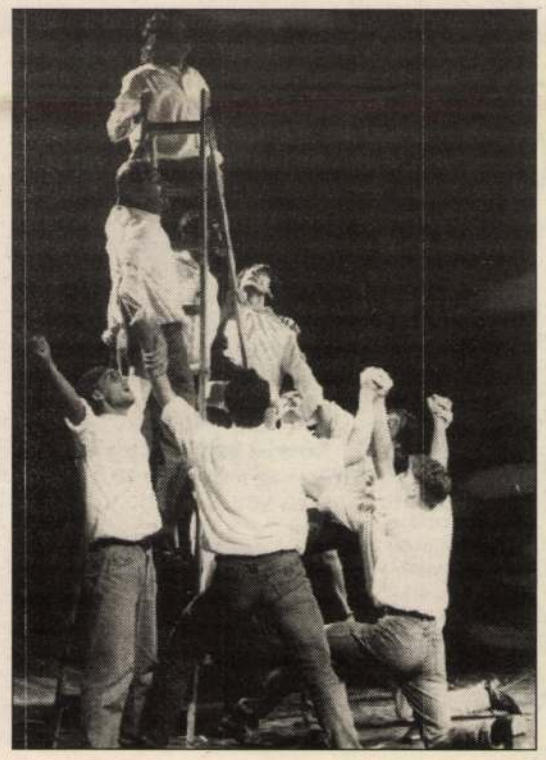

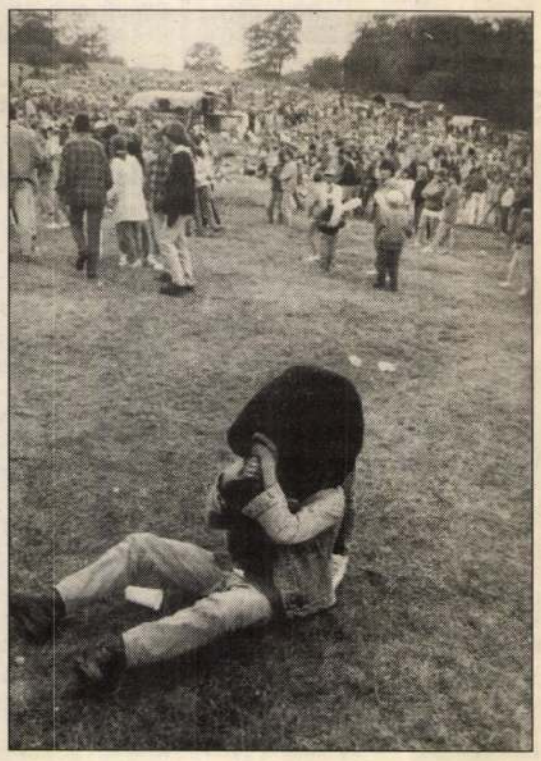

De ne legyünk igazságtalanok. A főszereplőket lehetett hallani. Nekik megadatott a mikrofon. A többieknek nem. Mint ahogy a nézőknek sem adatott meg a katarzis. Pedig tényleg megérdemeltük volna. Nem a szereplők tehetnek erről, igyekezetük átsütött a hangtalanságon. Ha ez nem is igazán „testes" vigasz...

Csalódásról — s ezt illik valóban nyomatékosítani — szó sincs. Kaptak útravalót az éjszakában hazafelé igyekvők. Csakhogy — a világ fennállása óta nem legelőször mondatik ki — gyarló az ember. A néző. Üres „bőrönddel" érkezik, s búcsúzáskor hiányérzete van, ha csak félig, háromnegyedig telt meg a „koffer"... A legközelebbi Sitkei Fesztivál után bizonyára nem érez ilyesmit.

Szenkovits Péter
Fotó: Benkő Sándor

Nyelvmester

A nyelvújítás csodabogarai

A magyar nyelv történetének nincs még egy olyan — sziporkázó ötletekben és megmosolyogtató furcsaságokban bővelkedő — fél évszázada, mint a nyelvújítás kora. A két emberöltő alatt több ezer kifejezés született; általuk nemcsak a szépirodalom nyelve újult meg, hanem a tudományos élet és a közélet fogalomkészlete is élénk színekkel, árnyalatokkal gazdagodott. Tolnai Vilmos, aki könyvet is írt a nyelvújításról, így jellemezte találóan a XVIII. század végét és a reformkor hajnalát: „Természetes nyelvérzék, józan okosság egyrészt, de egyéni önkény, röpke ötlet és nyelvtudományi járatlanság másrészt, a legcsodálatosabb gyümölcsöket termette."

Írók, költők, természetbúvárok, politikusok egyaránt megtalálhatók az óvatos újítók és a mértéktelen túlzók között. Szerencsésebb alkotásaik java ma is használatos. Közéjük sorolhatjuk Széchenyi egyik-másik szóösszetételét, Kazinczy, Baróti Szabó Dávid és Vörösmarty szóképzéseit és elvonásait. Talán kevesen tudják, hogy Budapest névadójaként a legnagyobb magyart tisztelhetjük, mivel ő javasolta az elnevezést Világ című munkájában — bő negyven évvel a városok egyesülése előtt. Merészebb ötletét, hogy a fővárost honderűre kereszteljék, a kortársak már nem fogadták el. Az újítások szentesítése nem ment mindig könnyen; a megfontolt nyelvhelyességi elemzések mellett a maradiak személyeskedő bírálatai is igyekeztek útját állni a túlzásoknak. A támadásoknak egyik célpontja az a Bartzafalvi Szabó Dávid volt, aki a Magyar Hírmondó szerkesztőjeként és a Szigetvár klastromi története című regény fordítójaként számolatlanul ontotta a vegyes értékű ötleteket. Írásainak egy részét külön szószedettel látta el, hogy olvasói könnyebben megbirkózhassanak az ismeretlen kifejezésekkel. Ő alkotta meg a kontrás helyett a *másadlós*, a gimnázium helyett a *gyakorlodalom*, a pulzus helyett a *dobda* szavakat. A barométert *idomcsővé*, a papot *misésszé*, a bigott hívőt *imáncsivá* keresztelte át. Ha javaslatát elfogadták volna, akkor naptárainkban (ez a szó is tőle ered) ilyen néven követnék egymást a hónapok: *zúzoros, egyheges, olvanos, nyilonos, zöldönös, termenes, kalászonos, hévenes, gyümölcsönös, mustonos, gémberes, fagyláros*. De igazságtalanok lennénk vele szemben, ha csak túlzásait említenénk. Sikeres újításait (pl. alap, ügyész, ábra, szempont, olvasmány stb.) hosszan sorolhatnánk.

Talán Bartzafalvi leleményeinél is különlegesebbek a korabeli tudományos élet kifejezéseinek gyöngyszemei. A múlt század derekán a meteorológiát *légtünettan*nak, a meteoritot *lebkő*nek nevezték; volt, aki a szarvasbogarat *agancsár*nak, a kaktuszt *húszúr*nak (=húsos és szúr) fordította. Ekkoriban a pedagógus megfelelője a *nevelész*, a politikusnak az *országlász*, a miniszternek az *országlár* volt.

Bőven tartogat meglepetéseket a kémia (az idő tájban: természettitka) nyelve is. Itt a szabványosítás jegyében a hidrogént *könenynek* (könnyű anyag), az irídiumot *nehenynek* (nehéz anyag) írták a szakkönyvek. Az arzén a mirigy és a méreg (népiesen: míreg) mintájára lett *mireny*. A Volfram a tükörfordítás áldozatává vált: ugyanis az egyik jeles nyelvújító tudósunk a fém német helyesírási változatát összetételként értelmezte, és *farkasnyálra* „magyarosította".

Befejezésül lássunk néhány valódi csodabogarat. A következő élőlényeket Frivaldszky Imre akadémiai tag rajzolta és írta le a Magyar Tudós Társaságnak 1835-ben kiadott évkönyvében: *gumós taplász, szegett bozont, csülöllőd sikkantyú, szász metény, hintett diszély, homályos tagonc, jegyeltnyakú pompaly, kampós ternye, hárántos rejtény*.

A „csodabogár"-minősítést csak azért nem kell szó szerint érteni, mivel a felsoroltak között néhány rovar, sőt növény is előfordul.

Tóth Péter

A számok nem hazudnak

Elmarad a pedagógusok bérsztrájkja

A számok nem hazudnak — ezzel a címmel és e gondolatkörben tartott sajtótájékoztatót pénteken Szöllősi Istvánné, a Pedagógusok Szakszervezetének főtitkára.

Az érdekképviselet főtitkár asszonya örömének adott hangot a kormány, valamint a — KKDSZ, PSZ, a PDSZ és a Liga Egészségügyi Szövetsége által megalakított — sztrájkbizottság között a napokban létrejött megállapodás miatt. Ennek eredményeként — mint ismert —, elmarad az őszre kilátásba helyezett közalkalmazotti bérsztrájk. A létrejött egyezség is bizonyítja, hogy a problémákat a tárgyalóasztalnál is meg lehet oldani — hangsúlyozta Szöllősiné, majd rámutatott: a Pedagógusok Szakszervezetének már csak azért is komoly szerepet kellett vállalnia a közalkalmazotti bérrendszer jövő év január 1-jétől való bevezetéséért folytatott harcban, mivel az alulfizetett közalkalmazottak között is az oktatásban dolgozók a sereghajtók.

Különösen fontosnak tartja a PSZ főtitkára, hogy a megállapodás értelmében a közalkalmazotti bérrendszer bevezetésének finanszírozására az 1994. évi költségvetési törvényjavaslat nyújt garanciát azáltal, hogy: „a központi költségvetést terhelő támogatás célzott támogatás formájában érkezik meg az érintett fenntartóhoz." Csak a „pántlikázott pénz" garantálhatja ugyanis, hogy az állami támogatásból béremelésre szánt pénz a pedagógusok zsebébe kerüljön — nyomatékosította a PSZ főtitkár asszonya. Úgy vélte egyébként, hogy az éves költségvetést mindenkor a hatályos törvények mentén, vagyis azok szem előtt tartásával, kellene összeállítani. Akkor nem fordulhatna elő, hogy olyasmire nem futja a pénzből, aminek fedezését hatályos törvény írja elő. Örömének adott hangot a főtitkár asszony amiatt is, hogy a Pedagógusok Szakszervezete a közalkalmazotti tanácsi választásokon a reprezentativitáshoz szükséges 10 százaléknak, legalább hatszorosát kapta. Ez remélhetőleg véget vet az egyes szakszervezetek közötti legitimizációs harcnak.

Kései felfedezés

Száz éve született Steffek Albin festőművész

A képzőművészet hallatlan szélsőségeket mutathat. A festőművészek esztétikai megítélése gyakran összeköttetéseken, a politikai véletlenen is múlik. Így vannak festőművészek, akik életüket nyomorban tengetik, s csak az utókornak köszönhetik felfedezésüket, szakmai, erkölcsi elismerésüket. Más alkotók viszont festőfejedelmek módjára dúskálnak minden földi jóban, s nincsenek híján sem az anyagi, sem az erkölcsi elismerésnek. Megint másokat, a kor szeszélye folytán, haláluk után kell ismételten felfedeznie az utókornak.

Ezek közé tartozik a Szombathelyen száz éve született Steffek Albin festőművész. Ha a halandó a lexikonokban próbál nyomára bukkanni, ki is volt Steffek Albin, kudarcot vall. Ennek oka eklektikus egyéniségének, tragédiától sem mentes életének, és a század változatos történelmének köszönhető. Édesapja, Steffek Miklós, a morvaországi Spálov falucskában született. A cseh—morva bontakozó polgárság ismert festőjeként ténykedett. Szakmai hírnevét gazdag polgárházak mennyezeti freskófestésével alapozta meg. Egyre távolabbi helyiségekbe hívták, de a család létfenntartásához ez is kevésnek bizonyult. Ezért a Steffek család Magyarországra költözött, ahol 1893-ban, Szombathelyen született fiuk, Steffek Albin. A fiú apja nyomdokain haladt. Ismereteit, a mintarajzolást iskolában sajátította el, de a festőmesterség egyéb fortélyait , beleértve a portré- és tájképfestészetet, a freskó- és a szekkófestészetet, apjától tanulta. Ezt az „alapot" élete végéig önképzéssel csiszolta.

Ahogy század elejei festőink többségének, úgy neki is az első világháború jelentette a legnagyobb megrázkódtatást és katarzist. Orosz fogságba kerülve lenyűgözte az októberi forradalom, és az ikonfestészet. A fogság évei alatt díszletfestőként dolgozott a moszkvai operában. A fogságból 1922-ben tér haza, s ekkor veszi kezdetét önálló festői pályája. A fogságot megelőző időben édesapjával már résztvett kisebb templomok kifestésében, de első önálló megbízását, a jászberényi ferences-templom kifestését a fogságból hazatérve kapja. Az ott készített díszítő és freskóképek egyben első sikeres hazai bemutatkozását is jelenti a szombathelyi Steffek Albinnak. Pályatársai között egyedi munkamódszerrel dolgozott. Gyorsan és pontosan mindent maga készített. Ennek köszönhetően pontosan teljesítette a megbízásokat. Élete során 40—50 templomot „öltöztetett" freskódíszbe. Munkái közül kiemelkednek Borsodnádasd, Érsekvadkert, Gógánfa, Mátraverebély és Szécsény templomának freskói.

Keze nyomát Vas megyében tucatnyi kistemplom őrzi, valamint Szombathelyen a ferences- és a domonkos-templom.

A Megyei Művelődési és Ifjusági Központban látható Steffek Albin kiállítás a gazdag életműből villant fel kisebb-nagyobb csodákat. Az ott látható három teremnyi festmény, vázlat bizonyítja a száz éve született szombathelyi festő alaposságát, kitartó munkáját, és szakmai felkészültségét. Radnóti Kovács Árpád, a pályatárs így jellemezte: Steffek Albin emlékét szívesen és kegyelettel őrzöm meg. Jó ember, és kitűnő művész volt.

Az emlékkiállításon látható alkotásai az újrafelfedezés örömét nyújtják. Így tájképei: Zalai táj, Olad, Téglagyári gödör, Őszi erdő. Erdőrészletein finom fátyoloskékbe, lilába ágyazott villanásokként tűnnek elő az ősz hangsúlyozott rozsdabarnái. Biblikus festményei és számtalan freskóvázlata közül kiemelkedik a Tóparti madonna. A balatoni, vélhetően füredi öböl elé helyezett, tornácos környezetben megjelenő Tóparti madonnán egyszerre csodálhatjuk meg Steffek Albin atmoszférikus tájképfestő képességét, és lírai komponálómódszerét, melyet a toszkán festőkre jellemző színvilág is erősít. Pannon egei visszasza-visszatérnek tájképein, olaszos hangvételt sugallva. Szombathelyen és környékén festett tenyérnyi olajvázlatai mellett a néprajzzal foglalkozók érdeklődését is felkelthetik falusi portákat bemutató életképei. Monumentális jellegű alkotásokkal is találkozunk. Ilyen az írólapnyi Kuruc lovas.

Portréi kiváló jellemábrázoló képességről tanúskodnak. Steffek Albin felkészültségét bizonyítja a finom színvilágú Fiú hegedűvel című portré, és édesapjáról, családtagjairól készített olaj és akvarellképei, valamint önarcképe

Az ötvenes évek szocreál ízű piktúráját egyetlen alkotás „testesíti" meg, a Perint-parti Ördöggát, amely a testedző, sportot, egészséges életet propagáló korabeli híradó-felvételek szocreál beállítását idézi. Emellett érdekes a Kozákok és a Szüreti felvonulók című alkotás is.

Steffek Albin — bár eklektikus festőegyéniségnek tekinthető — mindenképpen jelentős művésze Vasnak. A születésének századik évfordulójára rendezett kiállítás valóban az újrafelfedezés örömével ajándékozza meg azokat, akik a kiállítást megtekintik. S hogy e tárlat létrejöhetett, az két lelkes művészetszeretőnek köszönhető. Tóth Csaba festőművésznek, és Rasperger József kiállításszervezőnek. No és a rokonoknak, hozzátartozóknak, szombathelyieknek, akik az alkotásokat a kiállításrendezők rendelkezésére bocsátották.

❁

A tárlat szeptember 5-ig látható Szombathelyen, az MMIK-ban.

- bodorkós -
Fotó: Horváth Cs.

Tehetséggondozók

A tehetséggondozás legfőbb feladata, hogy lehetőséget teremtsen a hazánk oktatási intézményeiben tanuló, a több, mint másfél millió fiatalnak tehetsége kibontatkoztatására — jelentette ki Jakabházy László, az Országos Testnevelési és Sporthivatal alelnöke a Tehetséggondozás a testnevelésben, a sportban és a mozgásművészetben címmel pénteken kezdődött kétnapos konferencián, Egerben. A közel 120 pedagógus, illetve testnevelő tanár és tehetséggondozó szakember részvételével zajló tanácskozás megnyitó előadásában Czeizel Endre, a Magyar Tehetséggondozó Társaság elnöke felhívta a figyelmet: ne ringassuk magunkat abban a hitben, hogy a tehetséghez elég magyarnak lenni, hiszen a genetikus potenciálok fejlődése a társadalmi feltételek függvénye. A történelemben először van tényleges lehetőségünk arra, hogy tehetségünket bebizonyítsuk, ehhez azonban fel kell építeni azokat a szellemi műhelyeket, amelyeket az elmúlt évtizedekben szétvertek. Biszterszky Elemér, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium államtitkára hangsúlyozta: az oktatási törvények elfogadásával be kell következnie annak a pedagógiai forradalomnak és kultúraváltásnak is, amelynek fontos része a tehetség felismerése és tudatos gondozása.

Ajánló a rádió és a tv mai műsorából

KOSSUTH RÁDIÓ

8.10 Törvénykönyv. 8.40-10.59 Napközben. 11.05 Szonda. 11.35 Tom Jones. 15. rész. 12.00 Déli krónika. 12.30 Ki nyer ma? 13.05 Vallási híradó. 13.30 Krisztus közöttünk. 14.05 Klasszikusok mindenkinek. 15.05 Nyitnikék. 16.00 Délutáni krónika. 16.20 Zenefórum. 17.05 Ecomix. 18.00 Esti krónika. 18.30 Ráadás. 19.05 Sportvilág. 19.40 Irodalmi Ariadné. 20.05 A népzene hagyományőrzői. 20.30 Határok nélkül. 21.05 Európa 1968. Hangjáték. 21.27. Két szimfónikus költemény. 22.00 Késő esti Krónika. 22.30 Gazdaságipolitikai magazin.

URH

13.00-14.00 Az Amerika Hangja magyar nyelvű műsora. 15.00 Közvetítés az Országgyűlésről. 18.30 Szlovák, 19.00 román, 19.30 német, 20.00 horvát, 20.30 szerb nyelvű műsor. 23.00 A BBC késő esti magyar műsora.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05 Slágerturmix. 9.10 Zene-szó. 11.15 Sárga tengeralattjáró. 12.00 Nótakalendárium. 13.00 Hírpercek. 13.10 Hogy tetszik lenni? 14.00 Kívánságmásor. 17.05 Kölyökrádió. 17.32 Ziccer. 18.30 Látatlanul. 19.05 Garázs. 19.30 Előzetes Bon Jovi és Billy Idol koncertjéhez. 20.30 Fáy András szerzeményeiből. 21.00 Hírpercek. 21.10 Mozimagazin '93. 22.05 MR. Karinthy Színpad. Nyakig a színházban.

BARTÓK RÁDIÓ

9.05 Pódium. 10.05 Papírszeletek. Arany János írásaiból. 10.45 Leonard Warren és Raina Kabaivanszka operáriákat énekel. 11.40 Pászti Miklós népzenei feldolgozásaiból. 12.05 Hangverseny délidőben. 13.32 Kamarazene. Down to Earth. Angol nyelvlecke. 14.20 A nagyratörő. 14.58. Tosca. Részletek az operából. 16.05 Kóruspódium. 16.30 Eszperantó híradó. 17.00 Új Hangoló. 17.30 Behár György fúvósműveiből. 18.05 Korunk 19.05 Az emberiség nagy kalandja. 19.30 Montpellier-i Fesztivál — 1992. 21.13 Barokk operákból. 22.05 Új Zenei Újság. 22.35 Esti fúvószene. 22.55 A világ peremén. Pirkko Saisio színművének rádióváltozata.

GYŐRI RÁDIÓ

7.00 Budapesti krónika. 7.30 Nyugat-magyarországi krónika. 8.00 Önkormányzati híradó, reggeli telefon, postazsák, nyugdíjas percek, jogszabály-magyarázat, zenekalendárium, slágernaptár.

TV 1

10.00 Walt Disney bemutatja. 11.45 A múlt tanúi. 12.00 Déli egyenleg. 12.12 Üzlet. 16.00 Híradó. 16.25 Hatalom és szenvedély. 17.15 Kalendárium. 18.00 Cimbora. 18.35 Szerencsekerék. 19.30 Híradó. 20.05 Volt egy ember... 21.05 24 óra. 21.30 Titkok és talányok. 21.55 (H)arcképek. 22.35 Híradó. 22.40 BBC-híradó.

TV 2

14.05 A Hét. 15.00 Parlamenti napló. 17.10 Gyerekeknek. 17.30 Civil kurázsi. 18.10 Körzeti híradók. 18.35 Zöldpont. 19.05 Frici, a vállalkozó szellem. 19.30 Haladás—Videoton-Waltham bajnoki labdarúgómérkőzés. 21.25 Kapcsolatok. 22.00 Esti egyenleg. 22.25 Garlos Saura néhány filmjéből. Az odú. Spanyol film

ORF 1

9.00 Tv-híradó. 9.05 Az összeférhetetlen. 9.30 Éjszakai stúdió 10.30 Kanaszta. 12.15 Isztria, a népek szigete. 13.00 Tv-híradó. 13.10 A három büfésnő. 13.35 Balettcipő és zöld gyep. Ausztrál vígjáték. 15.15 Dinoszauruszok. 16.00 Fraggles. 16.35 Mint a kutya meg a macska. 17.10 Wurlitzer /kívánságműsor/ 18.00 Tv-híradó. 18.05 Mi — vitálisok. 18.30 A doktor és a kedves állatok. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Sporthírek. 21.15 Oldalpillantások. 21.25 Perry Mason és a rettegés szállodája.amerikai krimi 23.00 Tv-híradó. 23.05 Holtpont. Német gengszterfilm.

ORF 2

15.00 Érti Ön a tréfát? 16.45 Expedíció mágikus világokba. 17.30 Hársfa utca. 18.00 1. sz. rendőrőrs. 18.30 Szerelem első látásra. 19.00 Tartományok ma. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Kulturális hírek. 20.15 Biztos, ami biztos. 21.15 Iránytű 22.00 Tv-híradó. 22.25 Tv-híradó da capo. 22.30 Remekművek. 22.45 Europer by Designe. 23.15 Messers McGough and NcDermott.

MOZI

Savaria: Banya csak egy van, 4, 6. Gyilkosság lólépésben, 10, 8. **Mini:** Micsoda Nő ez a Férfi!, 7.

SZOMBATHELYI VÁROSI TV

19.00 Mese
19.15 Nap-Szám — Hírek
19.30 Sportmagazin: BMX — Tájfutás — Hosszútávfutó — Tabló: körmendi kosarasok

Steffek Albin

Francia szekrény. XVI. sz. közepe

Aranyozott ezüst gyertyatartó. Louis XV.

hímzettek (4. ábra). Az ebédlőben viszont 12 egyforma vörös bársonnyal bevont XVI. századvégi olasz karosszék és külön ugyanilyen, de egészen szokatlan méretű, trónszéknek beillő, két karosszék áll. Egy harmadik szobában pedig — háttámláján nagyszerű figurális arany hímzéssel díszített — zöld bársony barokk-garnitúra. Az említett point-garnitúrához kiválóan illik a XIV. Lajos korabeli szép nagy hollandi fiókos szekrény (5. ábra) amelynek ajtószárnyait és oldalait XVII. századbeli kínai képek utánzataival díszítették. Az ilyen bútordarabok a holland és az angol nagyúri kastélyoknak elengedhetetlen tartozékai. A schönbrunni kastélyban és a bécsi palotákban is számos szép darabot őriznek. Az itt bemutatott darab egykor Andrássy Gyula grófé volt. A renaissance ebédlő berendezésének kiegészí-

Kávés- és teáskannák. Rokokó

tője viszont az indás leveles, puttós és hermás díszű és antik domborművet utánzó, dús faragású, 1600 körüli pompás cassone (6. ábra), amelyet még tetszetősebbé tesz, hogy a sötét bronzszínű diófafaragás plaszcitását helyenként alkalmazott tompa aranyozás emeli. Úgy vélem, Umbriában van szülőhazája és rokonságot tart a perugiai S. Pietro dei Cassinens-i templom kórusszékeivel. A bútorok közül még meg kell említenem egy, a XVI. század közepéről való rendkívül szépen faragott francia szekrényt (7. ábra). Sajnos, csupán felső része egy ú. n. meuble à deux corpsnak, de kompozíció, kivitel és szín tekintetében tökéletes. Az olasz befolyások rajta félreismerhetetlenek, előállítási helyéül pedig Lyont tartom.

A színhatás iránti különös érzékről tanuskodik, hogy a bársonnyal takart szekrényeken, polcokon és állványokon túlnyomóan keleti fajanszokat, tehát XIV–XV. századbeli Raghes, Rakka és Sultanabad cserepeket, továbbá XVI. századbeli szép hispanomoresk tálakat találunk, mind olyanokat tehát, amelynek kékzöld és sárga színezését az eredeti aranyluszterolás, illetőleg a földben nyert ezüstös inkrusztáció teszi ragyogóvá.

Az ezüstök között is az aranyozottak részesültek előnyben és ezek közül is kiemelkednek a rokokó idejéből való ritka és különösen kecses kávés- és teáskannák (8. ábra). Egy pár darab Louis XV. aranyozott ezüst (vermeil) gyertyatartó (9. ábra), Károlyi grófi birtokból, a legszebb ezüstök közé tartozik, amit a francia ízlés e fényűző korban létrehozott.

A képzőművészetek, a szobrászat és a festészet alkotásai csak annyiban voltak a gyüjtés tárgyai, amennyiben egy lakás berendezésének és felszerelésének ezek is nélkülözhetetlen részei. Mindazonáltal a ház asszonyának, jó ösztönétől vezettetve, a képzőművészeti alkotások tekintetében is többször volt szerencsés keze.

Az itt bemutatott Máriát a gyermek Jézussal

Mária Jézussal. XIV. sz. végéről

244

Vinckboons David : Szt János prédikációja

245

Fabritius, Baerent (?) : Pásztorok imádása

Rubens (?) : Vázlat

246

Joos van Cleve (?) : Oltárkép

243

STÉGER GYÖRGYÉK GYÜJTEMÉNYE

Gyüjteményről ebben az esetben csupán olyan értelemben lehet szó, hogy emberek lakásukban nekik tetsző, kedves tárgyakat egyedül szépségükért hordottak össze, s ezek harmonikus csoportosítása kifinomodott érzésüknek és egyben értelmiségüknek visszatükröződése. Gyüjtő és gyüjtemény olyan szoros kötelékben vannak egybefonódva, hogy lehetetlen őket széjjelválasztani. Emberek, akik az itthon és utazásaik alkalmával látottak megértése és a benyomások helyes értékelése alapján velükszületett flair-rel, a szép ösztönös megérzésével, a jót a hamistól megkülönböztetve, a közepest elkerülve, az igazi vadász türelmes és állhatatos szenvedélyével, feltűnés nélkül hozták a gyüjteményt össze. Nem emberkerülő magábazárkózott különcök, akik drága holmiikat elzárva őrzik és maguk is csak titkon szedik elő, hogy a zsugori irígy érzésével élvezzék. Tágabb értelemben minden darabjuk használati tárgy, gyüjteményük a környezet, amelyben élnek — és mindenekfelett a tökéletes háziasszony szervezőtehetségének és kifinomodott kultúrájának bizonysága.

E sorokban szélesebb körökben nyitjuk meg a meghitt és szép otthon ajtait, amelyben a művészetek minden ágának különös megbecsülését találjuk.

Ami az embert legelébb megkapja, amikor a lakásba lép, az a színeknek összjátéka, a derült meleg tónus. A színhatást elsősorban a textiliák adják. Egyik szobában arannyal, selyemmel dúsan átszőtt s a XVI. század második negyedében Brüsszelben készült azon falkárpit ragyog, amely a Tóbiás könyvéből vett jeleneteket ábrázoló van Orley kartonja után készült nyolc darabból álló sorozatba tartozik. Nyilván a bécsi császári gobelingyüjtemény ugyane tárgyú darabjával egy műhelyben készült. Egy másik, ugyancsak a XVI. század közepéről való verdure (1. ábra) az Enghien-tapisseriákra emlékeztet, de amazoknál világosabb tónusú és különösen a bordűr rajza után ítélve inkább Tournay-ben készülhetett. A szőnyegek közül mindenekelőtt egy 1600 körüli nagy, palmettás mintájú, piros alapszínű Herat-szőnyeget említek, amely az Iparművészeti Múzeum 1936. évi régi perzsaszőnyeg-kiállításán a 18. katalógusszám alatt szerepelt. Az effajta szőnyegek leszármazottai a Safida uralkodók udvari műhelyeiben készült állatszőnyegeknek és keleti Khorassanban, többnyire Portugália és Spanyolország részére, rendelésre készültek. A gyüjtemény másik szép darabja egy nagyméretű, a XVI. század végéről való medaillonos Usákszőnyeg, amely viszont a régi kisázsiai szőnyegek 1935. évi kiállításán 14. sz. alatt szerepelt. Ezzel rokon egy kisebb, ugyancsak a XVI. század végéről való ú. n. csillagos Usák-szőnyeg (2. ábra), mely egykor néhai Majovszky Pál gyüjteményében volt, végül egy szintén nagyméretű, XVI. századvégi, kék alapon nagy, sárgazöld palmettás, spanyol szőnyeget kell kiemelnem, keretében virágcsokrokat összekötő renaissance szalagdísszel.

Nem lenne azonban tökéletes a kép, ha a számtalan bársony- és brokátdarabról meg nem emlékeznék. A renaissance ebédlő falai sárgásan átszőtt, XVII. századbeli velencei brokatellel vannak bevonva, az asztalokat, a szobrok alatti állványokat bársonydarabok takarják. Egyikmásik kiválóan szép darab a megbecsülés jeléül bekeretezve, faldíszként szerepel, mint valamely kép. Ki kell emelnem néhány gótikus, vékony rajzú, azután az 1500 körüli renaissance ízlésében dúsan brosírozott, majd többrétegesen nyírott, aranyalapú, gránátalmamintás, meleg tónusú vörös és zöld bársonybrokátot. A maga idejében is keresett, drága áru volt az ilyen bársony, amelynek rajzát a Codex Vallardiban levő Pisanello-képek és Jacopo Bellini-nek a Louvre-ban őrzött vázlatkönyvének tanusága szerint is, nagy művészek komponálták. A XV—XVI. század minden nemzetiségű festői képeiket ilyen szép bársonyok ábrázolásával díszítették, ezzel is fejlesztve e pompás szövetek szeretetét és termelését. A régi olasz bársonyokhoz kitűnő összhangban sorakoznak egy nagy, XVIII. századi kínai bársonyterítő fragmentumai (3. ábra). Aranysárga alapon, borvörös színben kiemelkedő és nyírással árnyékolt gránátalmafaágak, továbbá denevérek vannak elszórva, míg a kárpit középső részét ugyanilyen, ágon ülő nagyobb gránátalmák, a szegélyt pedig indadíszek közé fogott peoniák töltik ki. Ez az elszórt virágdísz nem eredeti kínai motívum, hanem viszonylag későn, Nyugat-Ázsiából jutott Kínába. Egy zöld alapon aranysárga rajzú és nem bársonyból, hanem selyemdamasztból való hasonló terítő az 1929 elején Berlinben rendezett kínai kiállításon volt látható (1117. katalógusszám, Cassirer birtokában).

Ebbe a színes keretbe illeszkedik belé egyik szobában egy szép, XVIII. századbeli, feketealapú gros point-nal kárpitozott ülőgarnitúra, melyen a finomabb részletek petit point-nal

Magyar Művészet
1938. 7-8 sz.

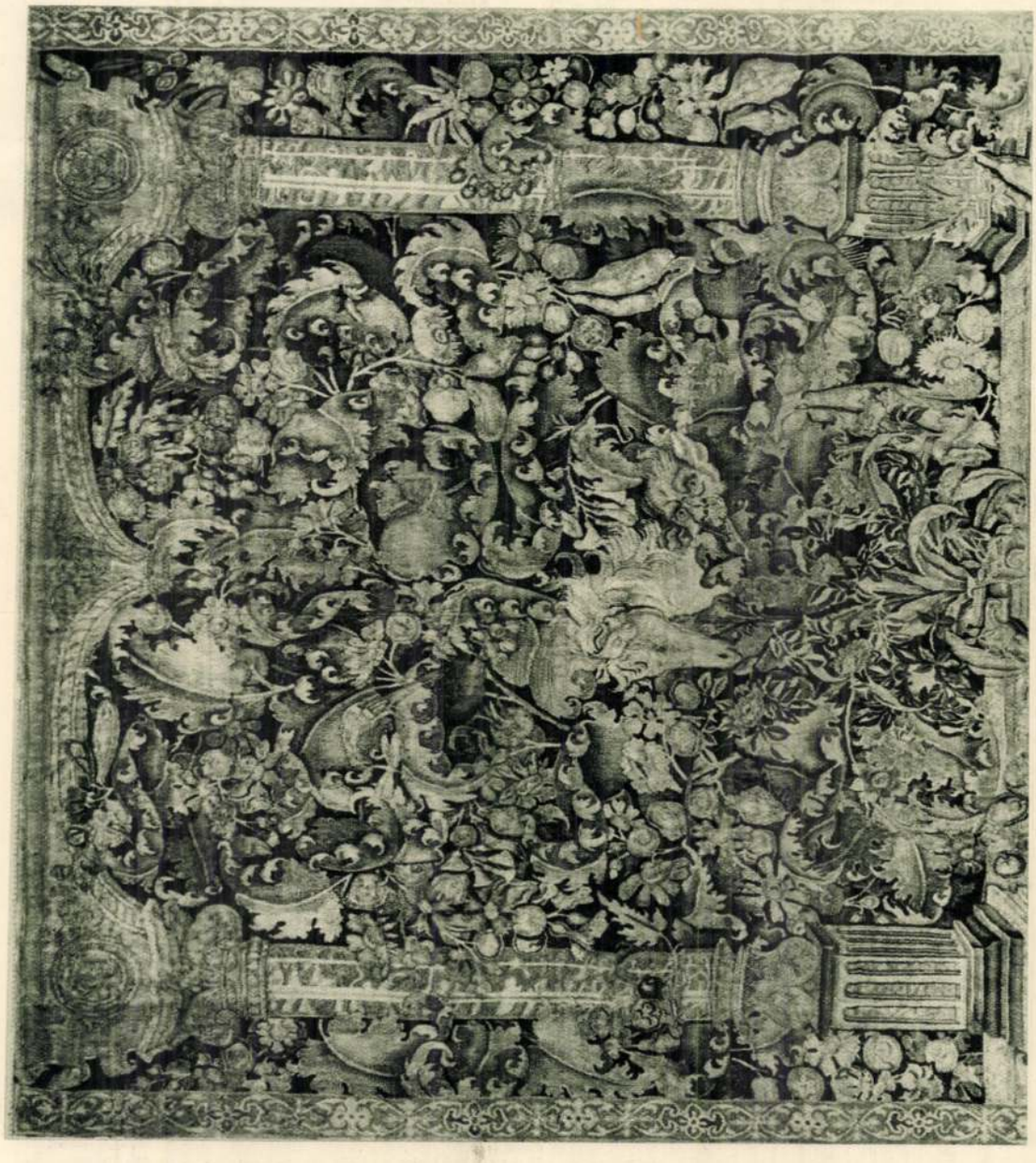

Verdure a XVI. sz. közepéről

Kínai bársonyterítő töredéke. XVIII. sz.

Karosszék. XVIII. sz.

Cassone. 1600 körül

Hollandi fiókos szekrény. XVII. sz.

Csillagos Usák-szőnyeg XVI. sz. végéről

Gébes Antal:

STÉGER GYÖRGYÉK GYÜJTEMÉNYE

Gyüjteményről ebben az esetben csupán olyan értelemben lehet szó, hogy emberek lakásukban nekik tetsző, kedves tárgyakat egyedül szépségükért hordottak össze, s ezek harmonikus csoportosítása kifinomodott érzésüknek és egyben értelmiségüknek visszatükröződése. Gyüjtő és gyüjtemény olyan szoros kötelékben vannak egybefonódva, hogy lehetetlen őket széjjelválasztani. Emberek, akik az itthon és utazásaik alkalmával látottak megértése és a benyomások helyes értékelése alapján velükszületett flair-rel, a szép ösztönös megérzésével, a jót a hamistól megkülönböztetve, a közepest elkerülve, az igazi vadász türelmes és állhatatos szenvedélyével, feltűnés nélkül hozták a gyüjteményt össze. Nem emberkerülő magábazárkózott különcök, akik drága holmiikat elzárva őrzik és maguk is csak titkon szedik elő, hogy a zsugori irígy érzésével élvezzék. Tágabb értelemben minden darabjuk használati tárgy, gyüjteményük a környezet, amelyben élnek — és mindenekfelett a tökéletes háziasszony szervezőtehetségének és kifinomodott kultúrájának bizonysága.

E sorokban szélesebb körökben nyitjuk meg a meghitt és szép otthon ajtait, amelyben a művészetek minden ágának különös megbecsülését találjuk.

Ami az embert legelébb megkapja, amikor a lakásba lép, az a színeknek összjátéka, a derült meleg tónus. A színhatást elsősorban a textiliák adják. Egyik szobában arannyal, selyemmel dúsan átszőtt s a XVI. század második negyedében Brüsszelben készült azon falkárpit ragyog, amely a Tóbiás könyvéből vett jeleneteket ábrázoló van Orley kartonja után készült nyolc darabból álló sorozatba tartozik. Nyilván a bécsi császári gobelingyüjtemény ugyane tárgyú darabjával egy műhelyben készült. Egy másik, ugyancsak a XVI. század közepéről való verdure (1. ábra) az Enghien-tapisseriákra emlékeztet, de amazoknál világosabb tónusú és különösen a bordűr rajza után ítélve inkább Tournay-ben készülhetett. A szőnyegek közül mindenekelőtt egy 1600 körüli nagy, palmettás mintájú, piros alapszínű Herat-szőnyeget említek, amely az Iparművészeti Múzeum 1936. évi régi perzsaszőnyeg-kiállításán a 18. katalógusszám alatt szerepelt. Az effajta szőnyegek leszármazottai a Safida uralkodók udvari műhelyeiben készült állatszőnyegeknek és keleti Khorassanban, többnyire Portugália és Spanyolország részére, rendelésre készültek. A gyüjtemény másik szép darabja egy nagyméretű, a XVI. század végéről való medaillonos Usákszőnyeg, amely viszont a régi kisázsiai szőnyegek 1935. évi kiállításán 14. sz. alatt szerepelt. Ezzel rokon egy kisebb, ugyancsak a XVI. század végéről való ú. n. csillagos Usák-szőnyeg (2. ábra), mely egykor néhai Majovszky Pál gyüjteményében volt, végül egy szintén nagyméretű, XVI. századvégi, kék alapon nagy, sárgazöld palmettás, spanyol szőnyeget kell kiemelnem, keretében virágcsokrokat összekötő renaissance szalagdísszel.

Nem lenne azonban tökéletes a kép, ha a számtalan bársony- és brokátdarabról meg nem emlékeznék. A renaissance ebédlő falai sárgásan átszőtt, XVII. századbeli velencei brokatellel vannak bevonva, az asztalokat, a szobrok alatti állványokat bársonydarabok takarják. Egyikmásik kiválóan szép darab a megbecsülés jeléül bekeretezve, faldíszként szerepel, mint valamely kép. Ki kell emelnem néhány gótikus, vékony rajzú, azután az 1500 körüli renaissance ízlésében dúsan brosírozott, majd többrétegesen nyírott, aranyalapú, gránátalmamintás, meleg tónusú vörös és zöld bársonybrokátot. A maga idejében is keresett, drága áru volt az ilyen bársony, amelynek rajzát a Codex Vallardiban levő Pisanello-képek és Jacopo Bellini-nek a Louvre-ban őrzött vázlatkönyvének tanusága szerint is, nagy művészek komponálták. A XV—XVI. század minden nemzetiségű festői képeiket ilyen szép bársonyok ábrázolásával díszítették, ezzel is fejlesztve e pompás szövetek szeretetét és termelését. A régi olasz bársonyokhoz kitűnő összhangban sorakoznak egy nagy, XVIII. századi kínai bársonyterítő fragmentumai (3. ábra). Aranysárga alapon, borvörös színben kiemelkedő és nyírással árnyékolt gránátalmafaágak, továbbá denevérek vannak elszórva, míg a kárpit középső részét ugyanilyen, ágon ülő nagyobb gránátalmák, a szegélyt pedig indadíszek közé fogott peoniák töltik ki. Ez az elszórt virágdísz nem eredeti kínai motívum, hanem viszonylag későn, Nyugat-Ázsiából jutott Kínába. Egy zöld alapon aranysárga rajzú és nem bársonyból, hanem selyemdamasztból való hasonló terítő az 1929 elején Berlinben rendezett kínai kiállításon volt látható (1117. katalógusszám, Cassirer birtokában).

Ebbe a színes keretbe illeszkedik belé egyik szobában egy szép, XVIII. századbeli, feketealapú gros point-nal kárpitozott ülőgarnitúra, melyen a finomabb részletek petit point-nal

6

Magyar Művészet

1938

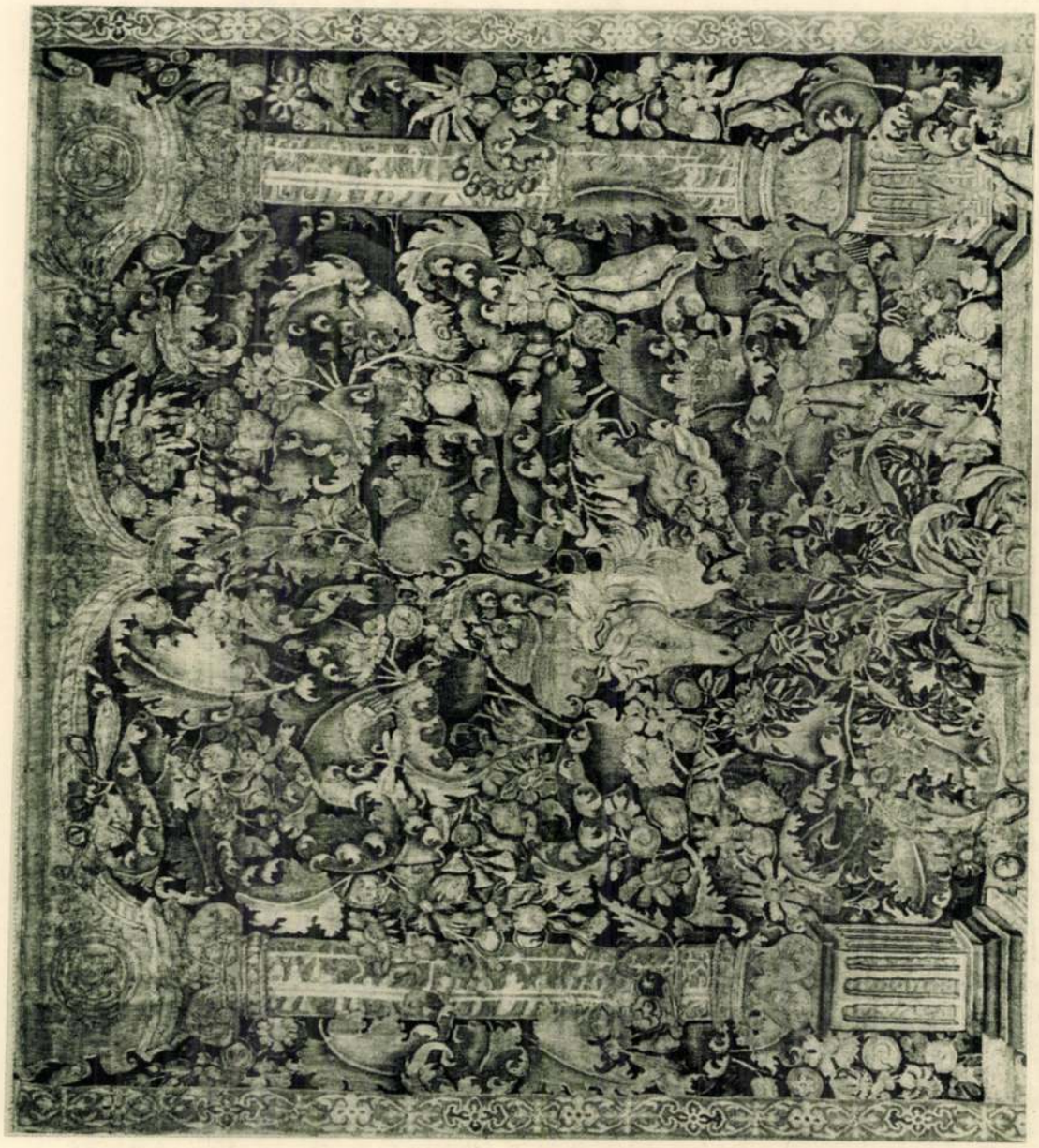

Verdure a XVI. sz. közepéről

Csillagos Usák-szőnyeg XVI. sz. végéről

Kínai bársonyterítő töredéke. XVIII. sz.

Karosszék. XVIII. sz.

Cassone. 1600 körül

Hollandi fiókos szekrény. XVII. sz.

Kávés- és teáskannák. Rokokó

tője viszont az indás leveles, puttós és hermás díszű és antik domborművet utánzó, dús faragású, 1600 körüli pompás cassone (6. ábra), amelyet még tetszetősebbé tesz, hogy a sötét bronzszínű diófafaragás plaszcititását helyenként alkalmazott tompa aranyozás emeli. Úgy vélem, Umbriában van szülőhazája és rokonságot tart a perugiai S. Pietro dei Cassinens-i templom kórusszékeivel. A bútorok közül még meg kell említenem egy, a XVI. század közepéről való rendkívül szépen faragott francia szekrényt (7. ábra). Sajnos, csupán felső része egy ú. n. meuble à deux corpsnak, de kompozíció, kivitel és szín tekintetében tökéletes. Az olasz befolyások rajta félreismerhetetlenek, előállítási helyéül pedig Lyont tartom.

A színhatás iránti különös érzékről tanuskodik, hogy a bársonnyal takart szekrényeken, polcokon és állványokon túlnyomóan keleti fajanszokat, tehát XIV–XV. századbeli Raghes, Rakka és Sultanabad cserepeket, továbbá XVI. századbeli szép hispanomoresk tálakat találunk, mind olyanokat tehát, amelynek kékzöld és sárga színezését az eredeti aranyluszterolás, illetőleg a földben nyert ezüstös inkrusztáció teszi ragyogóvá.

Az ezüstök között is az aranyozottak részesültek előnyben és ezek közül is kiemelkednek a rokokó idejéből való ritka és különösen kecses kávés- és teáskannák (8. ábra). Egy pár darab Louis XV. aranyozott ezüst (vermeil) gyertyatartó (9. ábra), Károlyi grófi birtokból, a legszebb ezüstök közé tartozik, amit a francia ízlés e fényűző korban létrehozott.

A képzőművészetek, a szobrászat és a festészet alkotásai csak annyiban voltak a gyüjtés tárgyai, amennyiben egy lakás berendezésének és felszerelésének ezek is nélkülözhetetlen részei. Mindazonáltal a ház asszonyának, jó ösztönétől vezettetve, a képzőművészeti alkotások tekintetében is többször volt szerencsés keze.

Az itt bemutatott Máriát a gyermek Jézussal

Mária Jézussal. XIV. sz. végéről

Joos van Cleve (?): Oltárkép

Vinckboons David: Szt János prédikációja

Fabritius, Baerent (?): Pásztorok imádása

Steger György
gyűjteménye

Rubens (?): Vázlat

A befejező 247-ik oldalt
lásd a komplett példányban
vagy Hollósy Simon Gomagyban

STEGER Jakab asztalossegéd. Gyöngyösön 1763-ban Haller Sámuel számára dolgozik Dominicus -+ Bernharttal együtt.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

STEGLEHNER *Károly*, festő és rajzoló, * 1819, † Budapest 1890. Akadémiai tanulmányainak végeztével mint rajztanár Pesten működött Az 1850-es években rajzokat készített a Vasárnapi Újság részére. 1866. S. készítette Szeged város Deák-albumát.

E. G. II. 473 l

Steghlehner Károly

Vas. Ujs. 1890. 634. l.

ban. — STEGHLEHNER KÁROLY, akadémiai festő és rajztanár, 71 éves korában, Budapesten. — NÉMETH KÁROLY, a budapesti ágostai hitv. magyar és német

Steglehner Károly

Thieme Becker

XXXI. 539. l.

(Lyka)

Steglehner

Az aggteleki balang ainn
fametszeten alávva
Steglehner del.

Vas. ujs. 1855. 52. szám

TÁRHÁZ.

Irodalom és művészet.

** *(Hirlapirodalmi mozgalom a vidéken.)* Mig fővárosunkban nehány életre való lap — mint a „Zenészeti Lapok,“ „Politikai Hetilap“ s „Uj-korszak“, — pályafutását félbeszakitni volt kénytelen: addig a vidéki lapok száma szaporodik. Hasznára válik-e ez irodalmunknak, nem akarjuk feszegetni, azért csak egyszerűen megemlitjük, hogy Veszprémben e hó 1-től „*Veszprém*“ czim alatt uj hetilap indul meg; szerkesztője és kiadója *Ramazetter* Károly. Első száma már meg is jelent. Előfizetési ára félévre 2 ft. 40 kr. — Marosvásárhelyt, mint emlitettük, „*Székely Néplap*“ czimű ujság indul meg, melynek első és mutatványszámát a szerkesztők e hó 7-re igérték. — Az „*Alföld*“ czimű aradi lap pedig a mostani háborus idők okáért napilappá változott.

** *(Megjelent: „A szinészet könyve“.)* Irta *Egressy* Gábor, s ajánlotta a nemzeti szinház ügyével foglalkozó országos bizottságnak. E könyv a szinészeti tanoda számára van irva; de érdekkel olvashatja minden nyilvános szónok: pap, képviselő, tanár, ügyvéd s a müvészetnek minden kedvelője. Ára 1 ft. 40 kr. Csupán a nemzeti szinház pénztárnokánál kapható.

** *(Tizenkét népdal)* jelent meg Debreczenben ifj. Csáthy Károly bizományában. Énekre és zongorára szerzé *Zágonyi* György. Ára a füzetnek 40 kr.

Egyház és iskola.

** *(A pesti ferenczvárosi templomépités alapjára)* gr. *Károlyi* Alajos volt berlini osztrák követ 500 ftot ajándékozott.

** *(A pesti ref. egyház)* elemi és középtanodáiban a nyilvános vizsgálatok f. évi jul. 8-kától 28-dikáig tartatnak meg a reformátusok templomában. Az irásbeli érettségi vizsgálat 17 és 18-kán, a szóbeli pedig 23. 24-dikén lesz.

** *(Gyász-isteni tisztelet és halotti emlékünnepély.)* Sárospatakon, folyó évi julius hó 8-án, vasárnap délelőtt a városi ref. templomban néhai főtisztelendő *Zsarnay Lajos* urnak, a tiszáninneni helv. hitvallásu egyházkerület nagyemlékü superintendensének, s a sárospataki ref. főiskola egyházi főgondnokának végtisztessége az egyházkerület és főiskola részéről gyászisteni tisztelettel egybekötött halotti emlékünnepélylyel fog megtartatni; miről a dicsőült főpásztor érdemeit tisztelő közönséget az iskolai igazgatóság ezennel értesiti.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

➶ *(Az uj balatongőzhajózási vállalat)* nagy előnyére lesz a balatonparti vidéknek. E vállalat ugyanis a parti vidékek forgalmának emelését s a kereskedés gyarapitását tüzte ki czélul, a mennyiben az ottani megyék áruczikkeinek, termesztményeinek szállitását fogja eszközölni ugy Pest mint Kanizsa felé, s ez által kereskedelmi tekintetben a balatonparti vidékek legégetőbb szükségén fog segiteni.

➶ *(A marhavész egy neme)* ütött ki Biharmegyében a *rét-szent-miklósi* pusztán, mely a mult hó elejétől a mintegy 300 darabból álló gulyából 60—70 darabot pusztitott el. A járásbeli hatóság, a kerületi és nagyváradi orvosokkal a m. hó közepén vizsgálatot is tartott, de ezek a bajt a keleti marhavésztől lényegesen különbözőnek találták. Mindamellett a kellő intézkedések megtétele kivánatos.

Közintézetek, egyletek.

** *(A magyar tudományos akademia)* mathematikai és természettudományi osztályának jul. 2-ikán tartott ülésében először is *Jendrassek* Jenő l. tag tartotta székfoglaló értekezését, melynek tárgyát „két uj szemmérészeti mód“ képezte. — Ez egészen elvont szakmü után *Szabó József* l. tag tett jelentést a közelebbi felvidéki hires lebkőhullásról. Teljes világosság maig sincs ez ügyben. Tudósitások nyomán csupán annyit mondhat, hogy a kérdéses két lebkő Zemplén- és Ungmegye közös határán esett le, és az ott fekvő helységről *nahinyának* fog nevezteteni. Azon lebkövek közé sorozzák, melyek fénytelen mázzal bevonvák, és vas létrészeket gyanittatnak, és hasonló ahhoz, mely 1859-ben erdélyi Mező-Madaras falu határán leesett. A kisebb darab egészen ép, és egy izraelita azt állitja, hogy leestekor közel állván hozzá, felvette és hidegnek találta. E körülményt hihetővé tenné az, ha a vizsgálat e kövön nem találna olvadványt, mely az eredeti izzóságnak volna jele. S ez esetben a dolog igen nevezetes volna, mert lebkő csupán egyetlenszer esett még le hideg állapotban, mikor is a közel álló indiánok keze megfagyott rajta. Egy a tudósitóhoz érkezett levélben azt mondják, hogy a lebkő nagy területen hullott, és számát nem tudják. Egy ügyvéd egy 17 fontos darabot vett fel. Az illető helyeken tanukihallgatásokat rendeztek, és kilátás van rá, hogy ezeket nehány lebkődarabbal együtt beküldik.

Balesetek, elemi csapások.

** *(Tüzvész.)* Kunszentmiklósról irják, hogy ott jun. 21-ikén déli 12 órakor, tüz támadt egy háziasszony gondatlansága miatt, ki a zsirt a tüzön feledte, s midőn az már meggyuladt, vizzel akarta eloltani. A szél daczára csak két ház lett a lángok martaléka. A nép nagy erélyt fejtett ki a tüz oltásában, mint szintén dicsérettel emlitendő gr. *Nemes* Nándor közremüködése, ki szomszéd pestmegyei birtokáról egy jó karban levő saját fecskendőjével sietett a tüz megzabolázására.

— *(Tüzeset.)* ***Avas-Ujvároson*** (Szatmár) folyó május hó 23-kán körülbelől éji 11 és 12 óra közt megfejthetlen módon tüz ütvén ki, egy, állitólag bezárt istállóban; a porig száraz szalmafedelékü sürü faházak és gazdasági épületek között feltarthatlan rohammal terjedt a szélcsend daczára. 8 ház, még több gazdasági épület, 10 darab barom esett áldozatul. Biztositva semmi nem volt. Vajmi üdvös dolog volna — irja tudósitónk — ha ily vizszegény községekben, mint A.-Ujváros, nyáron a tüzrendőrség — a községi biró — ne csak a kémények tisztán tartására ügyeltetne fel, de szigoruan őrködnék a fölött is, hogy az ugynevezett *kapitányviz*, egy hordóval vagy dézsával, egész nyáron át minden ház előtt szüntelen készletben lenne.

** *(Villámütés.)* Nagy-Kőrösön jun. 28-án a villám lecsapott, és egy szegény asszonyt, hat neveletlen gyermek anyját, saját pitvarában, szitálás közben nagyonütött. A szerencsétlent másnap el is temették.

Mi ujság?

** *(Benedek visszahivatása.)* E hó 5-ről Bécsből jött távsürgöny jelenti, hogy Benedek táborszernagy a főhadparancsnokságtól fölmentetett.

** *(Azon díszalbum, melyet a szegediek Deák Ferencznek szándékoznak átnyujtani)*, már egészen kész s valóságos remekmű. „A nagy album — mint a „F. L.“ irja — 60 ivből áll, nagy negyedrét levelekből. Barnás vörös maroquinba van kötve, első oldalán azonban csak alig másfél ujnyi látszik a maroquinból, a többit eltakarja a pompás diszités, mely oltárszerü ékitményekből áll. Bronz és fényesre csiszolt habosmárvány lapokból van ez összeillesztve. A felső rész két oldalán az oszlopok mellé „1866. febr. 8—24“ és „márcz. 14—19“ van vésve, amaz emlékezetes napok, mikor Deák két fölirata a képviselőházban felolvastatott és elfogadtatott. A diszitést környező keretből négy kék malachit gomb domborodik ki, a négy sarkon pedig négy oroszlánfő ólomszürke uj ezüstből. Nagyon szép az a fél dombormü, melyet e diszitmények vesznek körül, s mely szintén ólomszürke uj ezüstből van öntve. Felül két angyal a nemzeti czimert tartja; alól Deák ül, socratesi, derékig alágyűrt köpenyben, kezében könyv és toll; feje fölött két geniusz koszorut emel. Igen sikerült e dombormü, mind a tiszta rajz, mind az öntés tekintetében. Deák arcza is jól van rajta visszaadva. A hátsó oldalt a maroquinból domborodó nyomások, a sarkokat négy oroszlánfő, közepén pedig Szeged városának czimere (uj ezüstból öntve,) ékesiti. E diszitések mind Posner rajzai után készültek. A belső vastag táblák zöld selyemmel vannak bélelve. Maga az album egy szép czimlappal kezdődik, mely tiszta, gonddal készitett tollrajz. Az izletes czirádák, és czimereket tartó angyalok rozsdaszinüek. Négy szines czimer van rajta, az ország, Pest, Szeged és a Deák-család czimere. Ez utóbbi kék mezőben egy kéz, mely könyvbe ir, a czimerpajzs sarkában sugárzó nap. A czirádák közt egyszerü, de szép betükkel rajzolva e fölirat olvasható: „Deák Ferencznek, Pest-belváros országgyülési képviselőjének, a magyar alkotmány leghübb őrének, a nemzet vezérének, a haza legnagyobb fiának, tiszteletül s rendületlen ragaszkodásuk emlékeül, 1866-ik évben Szeged város bentirt lakosai.“ Az ékitések tollrajzát *Steglehner* Károly, a betüket pedig Grund rajzolta, s mindkettőnek becsületére válik. Diszesek az album lapjai is, melyekre a nevek vannak irva; szélök két ujjnyi szélességben halvány testszin, azon belül vignettek, történeti dátumokkal. Az albumnak tokja is van, finom barna bőrbe kötve, felső lapján aranyos koszoruba nyomtatva: „Deák Ferencznek Szeged városa.“ Belsője zöld antique moire, ezüstös nyomásu czimerekkel. E remekmüvet Pósner ur a párisi világkiállitásra is elküldi, hol minden bizonynyal elismerést és jó hirt fog szerezni önmagának és üzletének. Azt sem szabad emlitetlenül hagynunk, hogy Posner ur e sok munkát és fáradságot igénylő műért a költségen kivül semmi dijat nem kivánt. — A szegediek ez albumban hazafias érzelmük és bizalmuk mellett Deák Ferenczet valódi művészi becsü emlékkel tisztelik meg.“

** *(Az önkéntes magyar huszárezred alakitására)* — mely körül *Cziráky* János, *Apponyi* György, *Széchenyi* Béla és Gyula grófok buzgólkodnak, — Ő Felsége megadta a kellő engedélyt, s egyszersmind az udv. kanczellár által legfelsőbb elismerését nyilvánitatta hg. *Batthyány* Fülöpnek, ki az emlitett czélra 100,000 ftot adott a kormány rendelkezése alá nemzeti kölcsönkötvényekben az ezekhez tartozó szelvényekkel együtt. Még egy ajánlatot kell itt megemlitenünk; ugyanis mint a „Pesti Hirnök“ szerkesztője *Török* János egy vezérczikkében irja: miután őt „kora és hivatása már a harczmezőtől elválasztja, szerény helyzetében késznek nyilatkozik, a háboru tartamára egy önkéntes huszár tartását elvállalni.“

** *(Hirek a pesti egyetemi előadások megszakasztásáról.)* A napokban hire terjedt, hogy az egyetemi előadások azonnal befejeztetnek, s mindkét egyetemi épület kórházzá alakittatik át. A dolog ugy áll, hogy az egyetemi *orvosi kar* megfelelő számos sebesültnek elhelyezésére ajánlkozván, hogy a kellő helyiségekkel rendelkezhessék, az *orvosi karban* az idén a rendesnél előbb fejeztetnek be az előadások, a jogkari s a többi karnál pedig, mint rendesen, e hó végeig folynak. Az aláiratások a jogi karnál jul. 16-án kezdődnek. Mindez azonban természetesen nem zárja ki azt, hogy a jogkari épület is a szünidők alatt kórházzá alakittassék át.

** *(Lelkesebb fiatal mágnásaink egyike,)* ifj. gróf *Nádasdy* Ferencz, miután Franczia- és Spanyolországot beutazta, 10 hónapi távollét után hazájába visszaérkezett. Párisból magával hozta *Országh* Antal azon remek tollrajzát is, melyet a gróf részint saját áldozatai, részint gyüjtések által nemzeti muzeumunk részére megszerzett.

** *(Balaton-Füred vendégeinek száma)* april 26-tól kezdve jun. 20-ig összesen 166 volt.

** *(A nemzeti szinház fedelének)* — melyet egy pár hóval ezelőtt a vihar megrongált — helyreállitási költségeihez a helytartótanács az országos alapból 1000 forintot utalványozott.

➶ *(A losonczi vasut csődjéről)* ujabban irják, hogy az nem oly hamar fog megszünni, mint némelyek remélték. Már a tél utóljan több lap meg is határozta, hogy 8 nap mulva a vállalat fel lesz oldozva a csőd alól; s ime hónapok mulva megint arról értesülünk, hogy még most sem közel áll a csőd vége, s az épitkezések ujból megkezdése, mint némelyek gondolják. Egyébiránt a csődképviselő kérelme folytán a csődtömeg kezelése körül szükséges további intézkedések s az ezzel kapcsolatos kérdések feletti megállapodás iránt az összes hitelezők és érdekelt felek meghallgatása végett jul. 13-dikán d. u. 3 órakor a pestvárosi törvényszék előtt tárgyalás megy végbe. A meg nem jelenők a többség határozatához járulóknak fognak tekintetni.

** *(Névmagyaritás.)* Schmitz József, a 27-ik számu cs. k. gyalogezred karmestere, vezetéknevét felsőbb engedély mellett „*Kovács*“-ra változtatta.

** *(Különös kérelem.)* Monostorszeg községe, mint irják, kihirdette, hogy nagyon kéri a máskor a faluba bucsura érkezni szokott vendégeket, hogy az idén ne jőjenek, mert a falunak alig van magának is ennivalója.

** *(A fővárosi közönség előtt jól ismert Dubez karmester,)* a ki katonai zenekarával annyi élvet nyujtott itt Pesten a közönségnek, szintén sebet kapott Csehországban, s mint sebesültet fővárosunkba szállitották, hol gyógyulását várja.

nek fel, mégis in ultima analysi azok harczászati kisebb vagy nagyobb tökélye fogja meghatározni, hogy lehet e, aránylag korlátolt erőkkel nagyobb czélok elérésére törekedni.

Mindennek daczára a vezér képességének kell a háboru legnagyobb feladatait megoldani.

A valódi hadvezér nem törődve egyes helyköri akadályokkal, magasabb álláspontból pillantja végig az ellenséges működések véres terét és kibontakozván a rideg formák nyügéből, sasszemekkel veszi észre az ellen helytelen intézkedéseit, annak pusztán hagyott gyönge pontjait. Mindezt számításaiba foglalván, — egy merész lökéssel nagy czéljára tör.

Azon eszközök közé, melyek által a hadászat nagyobb czéljait elérni törekszik, tartoznak: a harczállások, marsok, mozgászatok, csaták, ütközetek, rátörések, ví zárlatok, és várak vivásai.

A hadászat fogja tehát meghatározni, hogy hol kelljen állást venni, mely utakon és mely czél felé a csapatokat marsoltatni, hol és mikor eldöntő ütközeteket és csatákat víni; továbbá hogy minő mozgászatok által lehet az ellent állásából kiszoritani és mindebből mely czélt s előnyt kiaknázni.

A hadszinhelyen működő csapatok elhelyezése, harczfelállitása s átalában alkalmazása tehát a hadászat egyik főfeladata, melynél magától érthetőleg és idő s tér mint főtényezők szerepelnek.

A mondottakból azonban az is kitünik, hogy a hadászat magában véve győzelmet ki nem vivhat, s annak elérésére sokoldalu harczászati erőmegfeszités szükséges.

A hadászat a győzelmet csak előkészitheti, midőn t. i. a csapatok javát s erejét tulszámban az ellen pusztán hagyott vagy másképen gyöngitett pontjaira veti, — nyert előnyök mikénti megtartását s értékesitését elrendeli, — a győzelem eredményeit czélirányos üldözés által fokozni tanitja stb.

Az intézkedések tehát, melyeket ennélfogva a hadászatnak tennie kell, oda mennek ki, hogy a saját hadsereg szakadatlan összeköttetésben tartassék pótforrásaival, az ellen azonban azoktól megfosztassék.

Az ellennek az ő pótforrásaira való egyszerű harczászati visszaszoritása azonban nem fogja erejét még annyira megszegni s őt oly teljesen s egészen kezünkre játszani, hogy vele csak amugy kényünk kedvünk szerint elbánhassunk, s az előbbi előnyös hadászati helyzet sem fog eredményre vezetni, ha harczászati erélyes lökések által annak gyakorlati érvényt szerezni meg nem kisértjük.

Igy tehát sem a hadászat harczászat, — sem megforditva a harczászat hadászat nélkül a hadviselési gyakorlatban nem gondolhatók. Egyik a másikat egésziti ki, — mindketten egyesülnek a támadás és védés fogalmaiban, melyek harczászati s egyuttal hadászati természetüek lehetnek.

A hadászat a legujabbkori hadjáratok által a harczászatot messze tulszárnyalta. A régebbi harczok győzelmei többnyire csak harczászatiak valának, ilyesek voltak a jeles hadvezéri tehetségü II. Frigyes porosz király győzelmei is.

(Folyt. kövi.)

A korondi fürdő Erdélyben.

(Folytatás.)

Érdekes kirándulási pont maga az óranegyedre fekvő „*Korond*“ falva is, ritka cserépedény készitő katlanaiért és deszka- s kivált zsindely készitményeiért, mely három iparág közel kétezer hatszáz léleknek ád kenyeret. Ez egyetlen falu a fél Erdélynek adja hires tartosságu ugy nevezett korondi fazekát. A ki alkonyatban megy végig rajta, látandja a roppant nagyságu katlanokat, melyekbe egész szekér cserépedény vulkáni tüzzel ég. Lángja mintegy tüzzel teljes gömb, vagy mint egy égő pyramis, ugy nyulik fel az éj sötétében, tápláltatván e tüz szekérderéknyi hasogatott száraz fa által. A deszkát vizi fürészmalmok fürészelik darabokra, a zsindelynek való tőkéket szintén, emberi kezek hasogatják szét, tisztitják bárdszekerczével simára, mérték szerint kézvonolják ki és hornyolják meg. Száz meg száz-ezer zsindely készül el igy minden évben. Minden lakótelken halom deszkákat láthatni száradva, valamint zsindelykazalkákat az elkészités egyik vagy másik stadiumában. Érdekes pont a falun kivül északra fekvő „*Molnos vagy Bonis kő-temploma*“ nevü szirtüreg, mely nevét hasonnevü székelytől vette, a ki a mult század elején e sziklába járt ki naponkint áhitatoskodni. Nem tudtam még kipuhatolni: nem azon Molnos volt e? a ki az erdélyi kir. főkormányszéknél titoknok volt? Az üreget mohával rakta körül — azt tartja a monda — közepébe kőfeszületet állitott s igy végezte buzgólkodását. Ettől nehány perczre van a „*Holló-kő*“, 15 ölnyi meredek mogorva kőszál, mely nevét guggadozó holló alakjától vette. Mellette „*Sólyom-kő*“ nevü más szikla, melynek öregeiből gyüjtötték hajdan nemzeti fejedelmeink alatt a török szultánnak ajándékba vitt solymokat a fejedelmi solymárok. Itt kezdődik a „*Les-hegy*“ nevü fennsik, melyről végtelen messzeségre elláthatni. Utolsó kirándulási pont a „*Parajdi sóakna és sóhegyek*“ melyeknek földszinén künn álló hol szürke hol tiszta fehér sava mint bazalt kőval emelkedik fel ég felé. E sóakna a magyar őskorban a Székely nemzet tulajdona volt, melyből VI-ik Károly császárig a vágatási dijért — a mi egy kösótól két pénz volt, a székelység szabad sót kapott, s e köztulajdonát a mondott császár és fejedelem előbb a kiváltságos nemességre szoritotta s a községeknek értekeik arányában együttesen adatott sót. Mária Terezia pedig végképen megszüntette, csak Parajd és két Sófalva községének hagyván meg szabályozott só illetményét. . . .

A teljesen meggyógyult betegek fürdői idény végén el elrándulnak Udvarhelyre, Homoróra, Királyba, sőt a torjai kénkőves barlangba, a szent Anna tavához, és Borszékbe is.

A vendégek részint maguk főzetnek, konyhára valóval a vidék lakossága látja el aránylag mérsékelt árért; részint a fürdő vendéglősétől vitetnek ételt, a mit szintén olcsónak mondhatni: reggeli 20 kr., estebéd 30—40 kr., ebéd 60—70 kr. Vendéglős évek óta a becsületes Dózsa Pál marosvásárhelyi polgár. Rendes fürdői orvos Vajna János, marosszéki alorvos, a ki minden évben megjelenik a fürdőn, kézi gyógyszertárt visz magával, a betegeket utasitja, létszámukról a kóresetekről s a gyógyulás eredményeiről jegyzést visz: a magyar természettudományi társulat 1864-ki marosvásárhelyi gyülésekor e fürdőről érdekes felolvasá t tartott, mi a társulat évkönyveiben megjelenésre lőn méltatva. Ez értekezés irója 12 év alatt 1780 betegnek tanulmányozta egészségi állapotá s vit az eredményről jegyzést, a kik közül kevesen haltak el, némelyek betegségéhez óvszert nem találts gyógyulatlan mentek el, legnagyobb részök azonban jó egészségőket visszanyerve, Korondot s ivó- és fürdővizét hálával emlegetve távozott.

Legközelebbi időkben már nem csak itt helyben használják kivált a tüdő- és mellbetegek a korondi borvizet, hanem üvegre véve magukkal is elviszik, s télen át látható sikerrel élvezik. A borvizvételre szép derült idő kell, a borszéki borvizes üvegek e végre alkalmasok, a töltött üvegben egy ujjnyi hézagot kell hagyni, töltés után minden üveget azonnal bedugni, nyakát colophoniummal vegyitett olvasztott szurokba mártva a légtől jól elzárni, hives száraz pinczében tartani, sőt czélszerü az üveget nyakáig száraz porondba bele helyezni. Az igy vett bedugott és tartott borviz bárhová elvihető s esztendeig is meg áll s megtartja gyógyitó erejét.

Közgazdasági s közegészségi tekintetből egyaránt kivánatos, hogy egyfelől a tisztelt orvosi kar valamelyik jeles képviselője tapasztalati észlelés és tanulmányozás tárgyává tevén nem csak ezen ivó-és fürdővizet, hanem Előpatak, Kovászna Radna, és több gyógyvizeinket is, az eredményeket nyilvánosságra hozza s az itt olcsóban, czélszerüen és gyökeresen gyógyitható betegeket ne utasitsa Gleichenbergbe, Karlsbaadba, Ischlbe, vagy más távolabbi s költségesb fürdőre, hanem a mi fürdőinkre, hogy ez által a pénz benn maradjon, a fürdő-tulajdonosoknak javitásokra és czélszerüsitésekre több mód nyujtassék s kedves Erdélyünket inkább tanuljuk becsülni, másfelől annak is eljött az ideje, hogy a fürdő-birtokosok, s különösen a korondi fürdő leendő birtokosa, felfogva ily helyek közegészségi közgazdasági fontosságát azokat lehető kényelemmel lássák el, hogy a kivált magasb rangu betegek ez által is a hazai földhöz édesüljenek s itthon egészen kézügyben eső gyógyulásuk forrásait ne keressék idegen földön, messze távolban, ne kevesbitsék ezzel is a hazai közvagyont akkor, midőn a gondos természet a hazánkban előforduló betegségekre nézve gazdag Floránkban és ásványvizeinkben a legalkalmasabb gyógyszereket pazar kézzel hintette el.

(Vége kövtk.) *Jakab Elek.*

Földhitelbankok Oroszországban.

Olvasóink ismerni fogják azon nagyszerü változást, mely Oroszország társadalmi s közgazdasági viszonyaiban a személyrabság eltörlése folytán végbement. Hogy ilyesmi mélyreható gazdasági rázkódások nélkül nem igen történhetik meg, az magától értetődik. De másrészt az oroszok is, mindent elkövetnek, az átmenet veszélytelenné tételére. Nagy könnyebbséget okoznak a legujabban felállitott földhitelbankok.

Először a chersson-i kormánykerület földbirtokosai részesültek e szerencsében. 1864. máj. 20-kán megerősitette a czár az ottani földhitelbank alapszabályait. Hogy az első kiadásokat fedezhesse s a kibocsátott záloglevéleket akadálytalanul kifizethesse, a kormány a cherssoni kormánykerület közpénzalapjából 100,000 rubel kölcsönt utalványozott a hitelbanknak.

A bank kölcsönöket ad a cherssoni kormánykerületben fekvő földbirtokokra a becsár feléig. A kölcsönök 5½ száztólit jövedelmező záloglevelekben adatnak ki 35 évre. A záloglevelek évenkint kétszeri huzás által amortisáltatnak. Biztositékot nyujt a záloglevelek birtokosainak, hogy a kamatot pontosan kapják, részint a kölcsönvevők *egyetemleges* kötelezettsége, részint a bank alaptőkéje.

Ezen, eddig igen szép sikert mutató első kisérlet hasonló vállalatokat idézett elő másutt is. Igy nemrég az orel-i és perm-i kormánykerületek földhitelbankjainak alapszabályait vizsgálta át a pénzügyminiszterium s terjesztette jóváhagyólag a birodalmi tanács elé Ugy hallatszik, hogy már tiz kormánykerületben vannak alakulófélben földhitelbankok. Nem lehet kétség, hogy ezen intézmény ismét nagy lendületet adand a roppant birodalom anyagi jóllétének. □

Egyveleg.

— *(Batta király sírköve.)* Mily izetlen és lelkiismeret nélküli mesékkel tartják az ugynevezett irástudók a vidéken azt a becsületes jó magyar népet, sületlenségeiket még avval is erősitvén „*hogy nyomtatásban vagy irásban is megvan*“ — tapasztaltam legközelebbi *tolnai* kirándulásom alkalmával. — A magyar nép, ha valamely akademiai tag kutatások kedveért jelenik meg közötte, nem puszta kiváncsiságból veszi körül, hanem annak szolgálatot is kiván tenni adataival, és valami okosat tanulni is.

Többi között, midőn az egy óra hosszára a hegy körül elterjedő s egy utczából álló *Báta* városán keresztül a Karalastrom-hegyig elkisért, kérdi tőlem a legderekabbnak látszó gazda: „Láttam-e *Máté Jánosné* pinczéjében *Batta király* sírkövét, — *ki ezen földet a rómaiaktól pénzért megvette.*“ — Neheztelt a jó polgár, hogy a sírkövet nem akarom királyénak, sem oly királyénak elismerni, ki a tartományt a rómaiaktól megvette; mert ő ugy hallotta és olvasta, és azok kik e kő irását olvasták is ugy magyarázták! — Csak akkor győztem meg a hitetlent, midőn betüről betüre a XIV-ik századból való irást, melyet *maiuscula* név alatt ismerünk, megmagyaráztam, s foglalatját ennyiből állónak bebizonyitottam: † ANNO DOMINI. M. CCC. LXX. VII. OBYT. DNS. PAVLVS. DE. BATA. FERIA. QVINTA. ANTE. DN . . . EMINISCERE; azaz: *1377-ben Reminiscere vasárnap előtti csütörtökön* (mely azon évben február 19-ére esett) *meghalt Batai Pál.*“

Sokan hittek szavamnak, és belátták, hogy az V. században innen kipusztult rómaiaktól a 14-ik században meghalt *Batai Pál* nem vehette e tartományt; mert Mathusalemkorunak kellett volna lennie; egyről mégis hallottam, hogy tovább is *magyar irásnak* tartja az egészet. Boldoguljon; ha be tudja bizonyitani, *a magyar irodalmat a legrégiebb magyar emlékfelirással fogja gazdagitani*, magát pedig *halhatatlanná tenni.*

Sok mese van a közel fekvő *Ete város helyéről* is. Itt is a *név* teszi a mese regényes alapját. *Etével*, a hét vezérek egyikével, hozzák összeköttetésbe. Én csak azt tudom, hogy *Várdombi* szőlők közt hiában keresett római erőd helyett, itt találtam az igazi *castrumot*, mely 40 □ ölnyi kiterjedésében a *rákostorkolati Transaquincummal* tökéletesen megegyez. Egyik vezetőm kocsisomnak csak azt sugá: hogy ezen fővárosban *24 mészárszék volt*; a *bor* , *sör- és pálinkaházak*, valamint a *pótkávé boltok* számáról hallgat a krónika! — Sok viz fog még a Dunán lefolyni, mig e mezőn a gyomot kipusztitjuk. *R. F.*

Vas. Ujs. 1866.

TÁRHÁZ.

Irodalom és művészet.

** *(Hirlapirodalmi mozgalom a vidéken.)* Mig fővárosunkban nehány életrevaló lap — mint a „Zenészeti Lapok,“ „Politikai Hetilap“ s „Uj-korszak“, — pályafutását félbeszakitni volt kénytelen: addig a vidéki lapok száma szaporodik. Használa válik-e ez irodalmunknak, nem akarjuk feszegetni, azért csak egyszerűen megemlitjük, hogy Veszprémben e hó 1-től „*Veszprém*“ czim alatt uj hetilap indul meg; szerkesztője és kiadója *Ramazetter* Károly. Első száma már meg is jelent. Előfizetési ára félévre 2 ft. 40 kr. — Marosvásárhelyt, mint emlitettük, „*Székely Néplap*“ czimű ujság indul meg, melynek első és mutatványszámát a szerkesztők e hó 7-re igérték. — Az „*Alföld*“ czimű aradi lap pedig a mostani háborus idők okáért napilappá változott.

** *(Megjelent: „A szinészet könyve“.)* Irta *Egressy* Gábor, s ajánlotta a nemzeti szinház ügyével foglalkozó országos bizottságnak. E könyv a szinészeti tanoda számára van irva; de érdekkel olvashatja minden nyilvános szónok: pap, képviselő, tanár, ügyvéd s a müvészetnek minden kedvelője. Ára 1 ft. 40 kr. Csupán a nemzeti szinház pénztárnokánál kapható.

** *(Tizenkét népdal)* jelent meg Debreczenben ifj. Csáthy Károly bizományában. Énekre és zongorára szerzé *Zágonyi* György. Ára a füzetnek 40 kr.

Egyház és iskola.

** *(A pesti ferenczvárosi templomépités alapjára)* gr. *Károlyi* Alajos volt berlini osztrák követ 500 ftot ajándékozott.

** *(A pesti ref. egyház)* elemi és középtanodáiban a nyilvános vizsgálatok f. évi jul. 8-kától 28-dikáig tartatnak meg a reformátusok templomában. Az irásbeli érettségi vizsgálat 17 és 18-kán, a szóbeli pedig 23. 24-dikén lesz.

** *(Gyász-isteni tisztelet és halotti emlékünnepély.)* Sárospatakon, folyó évi julius hó 8-án, vasárnap délelőtt a városi ref. templomban néhai főtisztelendő *Zsarnay Lajos* urnak, a tiszáninneni helv. hitvallásu egyházkerület nagyemlékü superintendensének, s a sárospataki ref. főiskola egyházi főgondnokának végtisztessége az egyházkerület és főiskola részéről gyászisteni tisztelettel egybekötött halotti emlékünnepélylyel fog megtartatni; miről a dicsőült főpásztor érdemeit tisztelő közönséget az iskolai igazgatóság ezennel értesiti.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

⸗ *(Az uj balatongőzhajózási vállalat)* nagy előnyére lesz a balatonparti vidéknek. E vállalat ugyanis a parti vidékek forgalmának emelését s a kereskedés gyarapitását tüzte ki czélul, a menynyiben az ottani megyék áruczikkeinek, termesztményeinek szállitását fogja eszközölni ugy Pest mint Kanizsa felé, s ez által kereskedelmi tekintetben a balatonparti vidékek legégetőbb szükségén fog segiteni.

⸗ *(A marhavész egy neme)* ütött ki Biharmegyében a *rét-szent-miklósi* pusztán, mely a mult hó elejétől a mintegy 300 darabból álló gulyából 60—70 darabot pusztitott el. A járásbeli hatóság, a kerületi és nagyváradi orvosokkal a m. hó közepén vizsgálatot is tartott, de ezek a bajt a keleti marhavésztől lényegesen különbözőnek találták. Mindamellett a kellő intézkedések megtétele kivánatos.

Közintézetek, egyletek.

** *(A magyar tudományos akademia)* mathematikai és természettudományi osztályának jul. 2-ikán tartott ülésében először is *Jendrassek* Jenő l. tag tartotta székfoglaló értekezését, melynek tárgyát „két uj szemmérészeti mód“ képezte. — Ez egészen elvont szakmü után *Szabó József* l. tag tett jelentést a közelebbi felvidéki hires lebkőhullásról. Teljes világosság maig sincs ez ügyben. Tudósitások nyomán csupán annyit mondhat, hogy a kérdéses két lebkő Zemplén- és Ungmegye közös határán esett le, és az ott fekvő helységről *nahinyának* fog nevezetni. Azon lebkövek közé sorozzák, melyek fénytelen mázzal bevonvák, és vas létrészeket gyanittatnak, és hasonló ahhoz, mely 1859-ben erdélyi Mező-Madaras falu határán leesett. A kisebb darab egészen ép, és egy izraelita azt állitja, hogy leestekor közel állván hozzá, felvette és hidegnek találta. E körülményt hihetővé tenné az, ha a vizsgálat e kövön nem találna olvadványt, mely az eredeti izzóságnak volna jele. S ez esetben a dolog igen nevezetes volna, mert lebkő csupán egyetlenszer esett még le hideg állapotban, mikor is a közel álló indiánok keze megfagyott rajta. Egy a tudósitóhoz érkezett levélben azt mondják, hogy a lebkő nagy területen hullott, és számát nem tudják. Egy ügyvéd egy 17 fontos darabot vett fel. Az illető helyeken tanukihallgatásokat rendeztek, és kilátás van rá, hogy ezeket nehány lebkődarabbal együtt beküldik.

Balesetek, elemi csapások.

** *(Tüzvész.)* Kunszentmiklósról irják, hogy ott jun. 21-ikén déli 12 órakor, tüz támadt egy háziasszony gondatlansága miatt, ki a zsirt a tüzön feledte, s midőn az már meggyuladt, vizzel akarta eloltani. A szél daczára csak két ház lett a lángok martaléka. A nép nagy erélyt fejtett ki a tüz oltásában, mint szintén dicsérettel emlitendő gr. *Nemes* Nándor közremüködése, ki szomszéd pestmegyei birtokáról egy jó karban levő saját fecskendőjével sietett a tüz megzabolázására.

— *(Tüzeset.) Avas-Ujvároson* (Szatmár) folyó május hó 23-kán körülbelől éji 11 és 12 óra közt megfejthetlen módon tűz ütvén ki, egy, állitólag bezárt istállóban; a porig száraz szalmafedelékü sürü faházak és gazdasági épületek között feltarthatlan rohammal terjedt a szélcsend daczára. 8 ház, még több gazdasági épület, 10 darab barom esett áldozatul. Biztositva semmi nem volt. Vajmi üdvös dolog volna — irja tudósitónk — ha ily vizszegény községekben, mint A.-Ujváros, nyáron a tűzrendőrség — a községi biró — ne csak a kémények tisztán tartására ügyeltetne fel, de szigoruan őrködnék a fölött is, hogy az ugynevezett *kapitányviz*, egy hordóval vagy dézsával, egész nyáron át minden ház előtt szüntelen készletben lenne.

** *(Villámütés.)* Nagy-Kőrösön jun. 28-án a villám lecsapott, és egy szegény asszonyt, hat neveletlen gyermek anyját, saját pitvarában, szitálás közben nagyonütött. A szerencsétlent másnap el is temették.

Mi ujság?

** *(Benedek visszahivatása.)* E hó 5-ről Bécsből jött távsürgöny jelenti, hogy Benedek táborszernagy a főhadparancsnokságtól fölmentetett.

** *(Azon díszalbum, melyet a szegediek Deák Ferencznek szándékoznak átnyujtani)*, már egészen kész s valóságos remekmű. „A nagy album — mint a „F. L.“ irja — 60 ivből áll, nagy negyedrét levelekből. Barnás vörös maroquinba van kötve, első oldalán azonban csak alig másfél ujnyi látszik a maroquinból, a többit eltakarja a pompás diszités, mely oltárszerü ékitményekből áll. Bronz és fényesre csiszolt habosmárvány lapokból van ez összeillesztve. A felső rész két oldalán az oszlopok mellé „1866. febr. 8—24“ és „márcz. 14—19“ van vésve, amaz emlékezetes napok, mikor Deák két fölirata a képviselőházban felolvastatott és elfogadtatott. A diszitést környező keretből négy kék malachit gomb domborodik ki, a négy sarkon pedig négy oroszlánfő ólomszürke uj ezüstből. Nagyon szép az a fél dombormü, melyet e diszitmények vesznek körül, s mely szintén ólomszürke uj ezüstből van öntve. Felül két angyal a nemzeti czimert tartja; alól Deák ül, socratesi, derékig alágyűrt köpenyben, kezében könyv és toll; feje fölött két geniusz koszorut emel. Igen sikerült [e dombormü, mind a tiszta rajz, mind az öntés tekintetében. Deák arcza is jól van rajta visszaadva. A hátsó oldalt a maroquinból domborodó nyomások, a sarkokat négy oroszlánfő, közepén pedig Szeged városának czimere (uj ezüstből öntve,) ékesiti. E diszitések mind Posner rajzai után készültek. A belső vastag táblák zöld selyemmel vannak bélelve. Maga az album egy szép czimlappal kezdődik, mely tiszta, gonddal készitett tollrajz. Az izletes czirádák, és czimereket tartó angyalok rozsdaszinüek. Négy szines czimer van rajta, az ország, Pest, Szeged és a Deák-család czimere. Ez utóbbi kék mezőben egy kéz, mely könyvbe ir, a czimerpajzs sarkában sugárzó nap. A czirádák közt egyszerü, de szép betükkel rajzolva e fölirat olvasható: „Deák Ferencznek, Pest-belváros országgyülési képviselőjének, a magyar alkotmány leghübb őrének, a nemzet vezérének, a haza legnagyobb fiának, tiszteletül s rendületlen ragaszkodásuk emlékeül, 1866-ik évben Szeged város bentirt lakosai.“ Az ékitések tollrajzát *Steglehner* Károly, a betüket pedig Grund rajzolta, s mindkettőnek becsületére válik. Diszesek az album lapjai is, melyekre a nevek vannak irva; szélök két ujjnyi szélességben halvány testszin, azon belül vignettek, történeti dátumokkal. Az albumnak tokja is van, finom barna bőrbe kötve, felső lapján aranyos koszoruba nyomtatva: „Deák Ferencznek Szeged városa.“ Belsője zöld antique moire, ezüstös nyomásu czimerekkel. E remekmüvet Pósner ur a párisi világkiállitásra is elküldi, hol minden bizonynyal elismerést és jó hirt fog szerezni önmagának és üzletének. Azt sem szabad emlitetlenül hagynunk, hogy Posner ur e sok munkát és fáradságot igénylő müért a költségen kivül semmi dijat nem kivánt. — A szegediek ez albumban hazafias érzelmük és bizalmuk mellett Deák Ferenczet valódi művészi becsü emlékkel tisztelik meg.“

** *(Az önkéntes magyar huszárezred alakitására)* — mely körül *Cziráky* János, *Apponyi* György, *Széchenyi* Béla és Gyula grófok buzgólkodnak, — Ő Felsége megadta a kellő engedélyt, s egyszersmind az udv. kanczellár által legfelsőbb elismerését nyilvánitatta hg. *Batthyány* Fülöpnek, ki az emlitett czélra 100,000 ftot adott a kormány rendelkezése alá nemzeti kölcsönkötvényekben az ezekhez tartozó szelvényekkel együtt. Még egy ajánlatot kell itt megemlitenünk; ugyanis mint a „Pesti Hirnök“ szerkesztője *Török* János egy vezérczikkében irja: miután őt „kora és hivatása már a harczmezőtől elválasztja, szerény helyzetében késznek nyilatkozik, a háboru tartamára egy önkéntes huszár tartását elvállalni.“

** *(Hirek a pesti egyetemi előadások megszakasztásáról.)* A napokban hire terjedt, hogy az egyetemi előadások azonnal befejeztetnek, s mindkét egyetemi épület kórházzá alakittatik át. A dolog ugy áll, hogy az egyetemi *orvosi kar* megfelelő számos sebesültnek elhelyezésére ajánlkozván, hogy a kellő helyiségekkel rendelkezhessék, az *orvosi karban* az idén a rendesnél előbb fejeztetnek be az előadások, a jogkari s a többi karnál pedig, mint rendesen, e hó végeig folynak. Az aláiratások a jogi karnál jul. 16-án kezdődnek. Mindez azonban természetesen nem zárja ki azt, hogy a jogkari épület is a szünidők alatt kórházzá alakittassék át.

** *(Lelkesebb fiatal mágnásaink egyike,)* ifj. gróf *Nádasdy* Ferencz, miután Franczia- és Spanyolországot beutazta, 10 hónapi távollét után hazájába visszaérkezett. Párisból magával hozta *Országh* Antal azon remek tollrajzát is, melyet a gróf részint saját áldozatai, részint gyüjtések által nemzeti muzeumunk részére megszerzett.

** *(Balaton-Füred vendégeinek száma)* april 26-tól kezdve jun. 20-ig összesen 166 volt.

** *(A nemzeti szinház fedelének)* — melyet egy pár hóval ezelőtt a vihar megrongált — helyreállitási költségeihez a helytartótanács az országos alapból 1000 forintot utalványozott.

⸗ *(A losonczi vasut csődjéről)* ujabban irják, hogy az nem oly hamar fog megszünni, mint némelyek remélték. Már a tél utólján több lap meg is határozta, hogy 8 nap mulva a vállalat fel lesz oldozva a csőd alól; s ime hónapok mulva megint arról értesülünk, hogy még most sem közel áll a csőd vége, s az épitkezések ujból megkezdése, mint némelyek gondolják. Egyébiránt a csődképviselő kérelme folytán a csődtömeg kezelése körül szükséges további intézkedések s az ezzel kapcsolatos kérdések feletti megállapodás iránt az összes hitelezők és érdekelt felek meghallgatása végett jul. 13-dikán d. u. 3 órakor a pestvárosi törvényszék előtt tárgyalás megy végbe. A meg nem jelenők a többség határozatához járulóknak fognak tekintetni.

** *(Névmagyaritás.)* Schmitz József, a 27-ik számu cs. k. gyalogezred karmestere, vezetéknevét felsőbb engedély mellett „*Kovács*“-ra változtatta.

** *(Különös kérelem.)* Monostorszeg községe, mint irják, kihirdette, hogy nagyon kéri a máskor a faluba bucsura érkezni szokott vendégeket, hogy az idén ne jőjenek, mert a falunak alig van magának is ennivalója.

** *(A fővárosi közönség előtt jól ismert Dubez karmester,)* a ki katonai zenekarával annyi élvet nyujtott itt Pesten a közönségnek, szintén sebet kapott Csehországban, s mint sebesültet fővárosunkba szállitották, hol gyógyulását várja.

nek fel, mégis in ultima analysi azok harczászati kisebb vagy nagyobb tökélye fogja meghatározni. hogy lehet e, aránylag korlátolt erőkkel nagyobb czélok elérésére törekedni.

Mindennek daczára a vezér képességének kell a háboru legnagyobb feladatait megoldani.

A valódi hadvezér nem törődve egyes helyköri akadályokkal, magasabb álláspontból pillan'ja végig az ellenséges működések véres terét és kibontakozván a rideg formák nyügéből, sasszemekkel veszi észre az ellen helytelen intézkedéseit, annak pusztán hagyott gyönge pontjait. Mindezt számításaiba foglalván, — egy merész lökéssel nagy czéljára tör.

Azon eszközök közé, melyek által a hadászat nagyobb czéljait elérni törekszik, tartoznak: a harczállások, marsok, mozgászatok, csaták, ütközetek, rátörések, ví zárlatok, és várak vivásai.

A hadászat fogja tehát meghatározni, hogy hol kelljen állást venni, mely utakon és mely czél felé a csapatokat marsoltatni, hol és mikor eldöntő ütközeteket és csatákat víni; továbbá hogy minő mozgászatok által lehet az ellent állásából kiszoritani és mindebből mely czélt s előnyt kiaknázni.

A hadszinhelyen működő csapatok elhelyezése, harczfelállitása s átalában alkalmazása tehát a hadászat egyik főfeladata, melynél magától értheto'leg és idő s tér mint főtényezők szerepelnek.

A mondottakból azonban az is kitünik, hogy a hadászat magában véve győzelmet ki nem vivhat, s annak elérésére sokoldalu harczászati erőmegfeszités szükséges.

A hadászat a győzelmet csak előkészitheti, midőn t. i. a csapatok javát s erejét tulszámban az ellen pusztán hagyott vagy máskép gyöngitett pontjaira veti, — nyert előnyök mikénti megtartását s értékesitését elrendeli, — a győzelem eredményeit czélirányos üldözés által fokozni tanitja stb.

Az intézkedések tehát, melyeket ennélfogva a hadászatnak tennie kell, oda mennek ki, hogy a saját hadsereg szakadatlan összeköttetésben tartassék pótforrásaival, az ellen azonban azoktól megfosztassék.

Az ellennek az ő pótforrásaira való egyszerű harczászati visszaszoritása azonban nem fogja erejét még annyira megszegni s őt oly teljesen s egészen kezünkre játszani, hogy vele csak amugy kényünk kedvünk szerint elbánhassunk, s az előbbi előnyös hadászati helyzet sem fog eredményre vezetni, ha harczászati erélyes lökések által annak gyakorlati érvényt szerezni meg nem kisértjük.

Igy tehát sem a hadászat harczászat, — sem megforditva a harczászat hadászat nélkül a hadviselési gyakorlatban nem gondolhatók. Egyik a másikat egésziti ki, — mindketten egyesülnek a támadás és védés fogalmaiban, melyek harczászati s egyuttal hadászati természetüek lehetnek.

A hadászat a legujabbkori hadjáratok által a harczászatot messze tulszárnyalta. A régebbi harczok győzelmei többnyire csak harczászatiak valának, ilyesek voltak a jeles hadvezéri tehetségü II. Frigyes porosz király győzelmei is.

(Folyt. köv.)

A korondi fürdő Erdélyben.

(Folytatás.)

Érdekes kirándulási pont maga az óranegyedre fekvő „*Korond*“ falva is, ritka cserépedény készitő katlanaiért és deszka- s kivált zsindely készitményeiért, mely három iparág közel kétezer hatszáz léleknek ád kenyeret. Ez egyetlen falu a fél Erdélynek adja hires tartosságu ugy nevezett korondi fazekát. A ki alkonyatban megy végig rajta, látandja a roppant nagyságu katlanokat, melyekbe egész szekér cserépedény vulkáni tüzzel ég. Lángja mintegy tüzzel teljes gömb, vagy mint egy égő pyramis, ugy nyulik fel az éj sötétében, tápláltatván e tüz szekérderéknyi hasogatott száraz fa által. A deszkát vizi fürészmalmok fürészelik darabokra, a zsindelynek való tőkéket szinten, emberi kezek hasogatják szét, tisztitják bárdszekerczével simára, mérték szerint kézvonolják ki és hornyolják meg. Száz meg száz-ezer zsindely készül el igy minden évben. Minden lakótelken halom deszkákat láthatni száradva, valamint zsindelykazalkákat az elkészités egyik vagy másik stadiumában. Érdekes pont a falun kivül északra fekvő „*Molnos vagy Bonis kö-temploma*“ nevü szirtüreg, mely nevét hasonnevü székelytől vette, a ki a mult század elején e sziklába járt ki naponkint áhitatoskodni. Nem tudtam még kipuhatolni: nem azon Molnos volt-e? a ki az erdélyi kir. főkormányszéknél titoknok volt? Az üreget mohával rakta körül — azt tartja a monda — közepébe kőfeszületet állitott s igy végezte buzgólkodását. Ettől nehány perczre van a „*Holló-kő*“, 15 ölnyi meredek mogorva kőszál, mely nevét guggadozó holló alakjától vette. Mellette „*Sólyom-kö*“ nevü más szikla, melynek öregeiből gyüjtötték hajdan nemzeti fejedelmeink alatt a török szultánnak ajándékba vitt solymokat a fejedelmi solymárok. Itt kezdődik a „*Les-hegy*“ nevü fennsik, melyről végtelen messzeségre elláthatni. Utolsó kirándulási pont a „*Parajdi sóakna és sóhegyek*“ melyeknek földszinén künn álló hol szürke hol tiszta fehér sava mint bazalt kőfal emelkedik fel ég felé. E sóakna a magyar őskorban a Székely nemzet tulajdona volt, melyből VI-ik Károly császárig a vágatási dijért — a mi egy kösótól két pénz volt, a székelység szabad sót kapott, s e köztulajdonát a mondott császár és fejedelem előbb a kiváltságos nemességre szoritotta s a községeknek értekeik arányában együttesen adatott sót. Mária Terezia pedig végképen megszüntette, csak Parajd és két Sófalva községének hagyván meg szabályozott só-illetményét. . . .

A teljesen meggyógyult betegek fürdői idény végén el elrándulnak Udvarhelyre, Homoróra, Királyba, sőt a torjai kénkőves barlangba, a szent Anna tavához, és Borszékbe is.

A vendégek részint maguk főzetnek, konyhára valóval a vidék lakossága látja el aránylag mérsékelt árért; részint a fürdő vendéglősétől vitetnek ételt, a mit szintén olcsónak mondhatni: reggeli 20 kr., estebéd 30—40 kr., ebéd 60—70 kr. Vendéglős évek óta a becsületes Dózsa Pál marosvásárhelyi polgár. Rendes fürdői orvos Vajna János, marosszéki alorvos, a ki minden évben megjelenik a fürdőn, kézi gyógyszertárt visz magával, a betegeket utasitja, létszámukról a kóresetekről s a gyógyulás eredményeiről jegyzést visz: a magyar természettudományi társulat 1864-ki marosvásárhelyi gyülésekor e fürdőről érdekes felolvasá t tartott, mi a társulat évkönyveiben megjelenésre lőn méltatva. Ez értekezés irója 12 év alatt 1780 betegnek tanulmányozta egészségi állapotá s vit az eredményről jegyzést, a kik közül kevesen haltak el, némelyek betegségéhez óvszert nem t dált s gyógyulatlan mentek el, legnagyobb részök azonban jó egészségőket visszanyerve, Korondot s ivó- és fürdővizét hálával emlegetve távozott.

Legközelebbi időkben már nem csak itt helyben használják kivált a tüdő- és mellbetegek a korondi borvizet, hanem üvegre véve magukkal is elviszik, s télen át látható sikerrel élvezik. A borvizvételre szép derült idő kell, a borszéki borvizes üvegek e végre alkalmasok, a töltött üvegben egy ujjnyi hézagot kell hagyni, töltés után minden üveget azonnal bedugni, nyakát colophoniummal vegyitett olvasztott szurokba mártva a légtől jól elzárni, hives száraz pinczében tartani, sőt czélszerü az üveget nyakáig száraz porondba bele helyezni. Az igy vett bedugott és tartott borviz bárhová elvihető s esztendeig is meg áll s megtartja gyógyitó erejét.

Közgazdasági s közegészségi tekintetből egyaránt kivánatos, hogy egyfelől a tisztelt orvosi kar valamelyik jeles képviselője tapasztalati észlelés és tanulmányozás tárgyává tevén nem csak ezen ivó-és fürdővizet, hanem Előpatak, Kovászna Radna, és több gyógyvizeinket is, az eredményeket nyilvánosságra hozza s az itt olcsóban, czélszerüen és gyökeresen gyógyitható betegeket ne utasitsa Gleichenbergbe, Karlsbaadba, Ischlbe, vagy más távolabbi s költségesb fürdőre, hanem a mi fürdőinkre, hogy ez által a pénz benn maradjon, a fürdő-tulajdonosoknak javitásokra és czélszerüsitésekre több mód nyujtassék s kedves Erdélyünket inkább tanuljuk becsülni, másfelől annak is eljött az ideje, hogy a fürdő-birtokosok, s különösen a korondi fürdő leendő birtokosa, felfogva ily helyek közegészségi közgazdasági fontosságát azokat lehető kényelemmel lássák el, hogy a kivált magasb rangu betegek ez által is a hazai földhöz édesüljenek s itthon egészen kézügyben eső gyógyulásuk forrásait ne keressék idegen földön, messze távolban, ne kevesbitsék ezzel is a hazai közvagyont akkor, midőn a gondos természet a hazánkban előforduló betegségekre nézve gazdag Floránkban és ásványvizeinkben a legalkalmasabb gyógyszereket pazar kézzel hintette el.

(Vége következik.) *Jakab Elek.*

Földhitelbankok Oroszországban.

Olvasóink ismerni fogják azon nagyszerü változást, mely Oroszország társadalmi s közgazdasági viszonyaiban a személyrabság eltörlése folytán végbement. Hogy ilyesmi mélyreható gazdasági rázkódások nélkül nem igen történhetik meg, az magától értetődik. De másrészt az oroszok is, mindent elkövetnek, az átmenet veszélytelenné tételére. Nagy könnyebbséget okoznak a legujabban felállitott földhitelbankok.

Először a chersson-i kormánykerület földbirtokosai részesültek e szerencsében. 1864. máj. 20-kán megerősitette a czár az ottani földhitelbank alapszabályait. Hogy az első kiadásokat fedezhesse s a kibocsátott záloglevéleket akadálytalanul kifizethesse, a kormány a cherssoni kormánykerület közpénzalapjából 100,000 rubel kölcsönt utalványozott a hitelbanknak.

A bank kölcsönöket ad a cherssoni kormánykerületben fekvő földbirtokokra a becsár feléig. A kölcsönök $5\frac{1}{2}$ száztólit jövedelmező záloglevelekben adatnak ki 35 évre. A záloglevelek évenkint kétszeri huzás által amortisáltatnak. Biztositékot nyujt a záloglevelek birtokosainak, hogy a kamatot pontosan kapják, részint a kölcsönvevők *egyetemleges* kötelezettsége, részint a bank alaptőkéje.

Ezen, eddig igen szép sikert mutató első kisérlet hasonló vállalatokat idézett elő másutt is. Igy nemrég az orel-i és perm-i kormánykerületek földhitelbankjainak alapszabályait vizsgálta át a pénzügyminiszterium s terjesztette jóváhagyólag a birodalmi tanács elé Ugy hallatszik, hogy már tiz kormánykerületben vannak alakulófélben földhitelbankok. Nem lehet kétség, hogy ezen intézmény ismét nagy lendületet adand a roppant birodalom anyagi jóllétének. □

Egyveleg.

— *(Batta király sírköve.)* Mily izetlen és lelkiismeret nélküli mesékkel tartják az ugynevezett irástudók a vidéken azt a becsületes jó magyar népet, sületlenségeiket még avval is erősitvén „*hogy nyomtatásban vagy irásban is megvan*“ — tapasztaltam legközelebbi *tolnai* kirándulásom alkalmával. — A magyar nép, ha valamely akademiai tag kutatások kedveért jelenik meg közötte, nem puszta kiváncsiságból veszi körül, hanem annak szolgálatot is kiván tenni adataival, és valami okosat tanulni is.

Többi között, midőn az egy óra hosszára a hegy körül elterjedő s egy utczából álló *Báta* városán keresztül a Karalastrom-hegyig elkisért, kérdi tőlem a legderekabbnak látszó gazda: „Láttam-e *Máté Jánosné* pinczéjében *Batta király* sírkövét, — *ki ezen földet a rómaiaktól pénzért megvette.*“ — Neheztelt a jó polgár, hogy a sírkövet nem akarom királyának, sem oly királyénak elismerni, ki a tartományt a rómaiaktól megvette; mert ő ugy hallotta és olvasta, és azok kik e kő irását olvasták is ugy magyarázták! — Csak akkor győztem meg a hitetlent, midőn betüről betüre a XIV-ik századból való irást, melyet *maiuscula* név alatt ismerünk, megmagyaráztam, s foglalatját ennyiből állónak bebizonyitottam: † ANNO DOMINI. M. CCC. LXX. VII. OBYT. DNS. PAVLVS. DE. BATA. FERIA. QVINTA. ANTE. DN . . . EMINISCERE; azaz: *1377-ben Reminiscere vasárnap előtti csütörtökön* (mely azon évben február 19-ére esett) *meghalt Batai Pál.*“

Sokan hittek szavamnak, és belátták, hogy az V. században innen kipusztult rómaiaktól a 14-ik században meghalt *Batai Pál* nem vehette e tartományt; mert Mathusalemkorunak kellett volna lennie; egyről mégis hallottam, hogy tovább is *magyar irásnak* tartja az egészet. Boldoguljon; ha be tudja bizonyitani, *a magyar irodalmat a legrégiebb magyar emlékfelirással fogja gazdagitani*, magát pedig *halhatatlanná tenni.*

Sok mese van a közel fekvő *Ete város helyéről* is. Itt is a *név* teszi a mese regényes alapját. *Etével*, a hét vezérek egyikével, hozzák összeköttetésbe. Én csak azt tudom, hogy *Várdombi* szőlők közt hiában keresett római erőd helyett, itt találtam az igazi *castrumot*, mely 40 □ ölnyi kiterjedésében a *rákostorkolati Transaquincummal* tökéletesen megegyez. Egyik vezetőm kocsisomnak csak azt sugá: hogy ezen fővárosban *24 mészárszék volt*; a *bor*, *sör- és pálinkaházak*, valamint a *pótkávé boltok* számáról hallgat a krónika! — Sok viz fog még a Dunán lefolyni, mig e mezőn a gyomot kipusztitjuk. *R. F.*

Hogyan akarták Veszprém-vármegyét villamositani

Forgács Dezső vállalkozó az Agrolux Részvénytársaság ellen pert inditott. A felperes előadta, hogy az Agrolux egy szövetkezetet akart létesiteni, amely *Veszprém vármegye villamositását látta volna el.* Az Agrolux szerette volna ha Veszprém és Pápa városok is csatlakoznak a tervezett szövetkezethez és abba mint fogyasztók beléptek volna. Az Agrolux e célja azonban nem sikerült. Ekkor kapcsolódott az ügybe *Forgács* Dezső, akit

megbizott az alperesi részvénytársaság igazgatósága azzal, hogy fejtsen ki propagandát a szóbanforgó városok hangadó polgárainál, dolgozza meg főként azokat, akik a szövetkezetbe való bekapcsolódást eddig ellenezték.

Lépjen érintkezésbe a képviselőtestület tekintélyesebb tagjaival és propagandisztikus munkája révén győzze meg őket, hogy eredeti álláspontjukat feladva mégis csatlakozzanak a szövetkezetbe való belépéshez. Forgács vállalta ezt a megbizatást és az e tárgyban kifejtett munkálatainak ellenértéke fejében perrel követelte az ötvenezer pengős kereseti összeget. Az elsőbiróság megállapitotta az *Agrolux Rt.* kártéritési kötelezettségét, *de a tábla és a Kuria a felperes keresetét elutasitotta.* A Kuria itélete szerint maga a felperes hangoztatta a per során, hogy a szóbanforgó propagandatevékenységet az ő személyes összeköttetései révén *a hangadó képviselőtestülti tagok között fejtette ki,* mégpedig az illetőkkel fennálló *baráti kapcsolatainak* felhasználásával igyekezett a kivánt eredményt elérni. Kimondotta a Kuria, hogy

hatósági személyeknek vagy hatósági testületek tagjainak valamely hivatalos ügyben való befolyásolása egymagában véve nem tekinthető a jó erkölcsökbe ütközőnek.

Főként nem tekinthető ilyennek akkor, ha a befolyásolás megengedett eszközökkel, például *sajtó utján vagy felolvasások tartásával, nyilvános ismertetésekkel* történik.

Erkölcstelenné válik a befolyásolás akkor, ha az a nyilvánosság ellenőrzése nélkül olyképen és olyan eszközök igénybevétele mellett történik, mint ahogyan azt a felperes a megbizás elvállalásakor kilátásba helyezte.

Hatósági személyeknek vagy hatósági szervek egyes tagjainak a testület döntése alá tartozó ügyekben üzleti érdekből való ilyen befolyásolásáért és ilyen eljárásáért *a kikötött dij birói uton nem érvényesithető.*

Ólomfehér

Chromoxidzöld, vasgálic, mindennemü **föld-, szépitett-** és **vegyi festékek** kitünő minőségben.

Dr. KELETI és MURÁNYI VEGYÉSZETI GYÁR R.-T.
Ujpest. Telefon: 94-9-53, 94-9-54.

A fővárosnál nem akarnak épitkezni

A főváros szociálpolitikai ügyosztálya, mint értesülünk, menhely létesitését tervezi. Erre a célra a főváros a tervek szerint egy üresen álló gyárépületet bérel, vagy vásárol meg és ilyen értelemben több gyárvállalat már be is nyujtotta ajánlatát. Az ajánlatokat szeptember elején tárgyalás alá veszik a városházán, de reméljük, hogy a tervből nem lesz semmi és a főváros inkább uj épitkezés utján oldja meg a problémát, mert ezáltal nemcsak az inségeseken segit, hanem a szintén sulyos helyzetben levő fővárosi épitőiparosságon is. Ugy látszik a fővárosnál, ha lehet, elkerülik az épitkezést, ezt bizonyitja az is, hogy a Székesfővárosi Alkalmazottak Segitő Alapja uj épitkezés helyett szintén bérpalotát akar vásárolni a Kálvin tér közelében székház céljaira. Az OTI és a MABI házvásárlásai után most a főváros segitőalapja is a bérházvásárlás iparosellenes alapjára helyezkedik, holott ennek a segitőalapnak annál is inkább épitkeznie kellene, mert a most folyamatban levő szanálás amugyis megszünteti a fővárosi munkaalkalmak jelentékeny részét.

Szeptember közepén terjesztik elő az elektromos áramtarifa-reformot. A közvélemény hosszu ideje sürgeti a közszolgáltatások árleszállitását és azok között az elektromos áramtarifa olcsóbbitását. A napokban azután az Elektromosmüvek igazgatósága beterjesztette uj javaslatát az illetékes ügyosztályhoz. Ez az uj javaslat azonban kevés eltérést mutat a korábbi tervezettel szemben. A javaslat szerint a jövő évben lépne életbe az áramtarifa-reform és ennek során az 1934. évi összfogyasztást vennék alapul. Aki a következő évben, illetve években az ideinél több áramot használ, az a többletet sokkal kevesebb egységáron fizetné. Az uj tarifareformot szeptember közepén fogják előterjeszteni az illetékees szakbizottságban és valószinü, hogy a javaslat az illetékes tényezők hozzájárulását megkapja.

A szolnoki állami fa- és fémipari szakiskola I. évfolyamára a beiratások szeptember 1-én kezdődnek. A felvételhez négy középiskola elvégzése szükséges. Az intézetnek saját internátusa van. Prospektussal és felvilágositással szolgál az intézet igazgatósága (Szolnok 2.)

Létra-állványok kölcsönzése és lefállitása
BIER MIHÁLY ÉS TÁRSA IX., Vágóhid u. 11. Telefon: 36-3-78 és 52-1-50.

HIREK

Az épitőipar helyzete a Gazdaságkutató Intézet legujabb jelentésében

Az épitkezési tevékenység a folyó évben tulnyomó részben tatarozási és javitási munkálatokra szoritkozott. Az uj nagyobb épitkezések majdnem teljesen megszüntek. Az 1934 május 30-án megjelent 65.000/1934. VII. számu Pü. M. rendelet ujonnan szabályozta az épitendő házak adómentességét és az eddig Budapest egész területén uj házakra engedélyezett 30 éves adómentességet megszüntetve, helyébe sokkal szükebb keretek közé szoritott adókedvezményt léptetett. Ez a kedvezmény — mint azt a rendelet életbeléptetése óta eltelt idő tapasztalatai mutatják — *nem hat serkentőleg az épitkezési tevékenységre.* Az utóbbi években főként a perifériákon volt az épitkezési tevékenység élénk, ahol olcsó telken kisebb tőkével lehetett épitkezni. A belterületen való épitkezés azonban — amelyet az uj rendelet favorizálni igyekezett — nagyobb tőkét igényel, a nyujtott adókedvezmény pedig a tőkepiac mai helyzete mellett és akkor, a mikor a lakásbérek csökkenése még mindig nem szünt meg, nem elégséges ahoz, hogy a tőke érdeklődését nagyobbarányu épitkezések iránt felkeltse.

Az épitkezési költségeknek 1930 óta beállott 22%-os csökkenése nem elégséges ahhoz, hogy az épitkezési tevékenységre kedvezőtlenül ható körülményeket ellensulyozza. Egyébként is az épitkezési költségek hanyatlása az utóbbi időben megszünt, amennyiben a munkabérek csökkenésének hatását *az épitési anyagok drágulása* ellensulyozta.

Az uj épitkezések visszaesését jelzi, hogy a budapesti és környéki téglagyárak eladásai 1934. év második negyedében 50%-kal voltak kisebbek, mint egy évvel korábban, mig a vasgerendaeladások 40%-kal csökkentek.

Az épitkezési tevékenység pangása természetesen az ingatlanpiacra is kihatott. A budapesti telekkönyvi átirások száma április—junius hónapokban 8%-kal, az átirt ingatlanok értéke pedig 10%-kal kisebb, mint tavaly. Junius óta az ingatlan forgalom tovább csökkent.

Az uj épitkezések visszaesése ellenére *az épitőanyagokat gyártó ipar foglalkoztatottsága mégis kedvezőbb volt,* mint 1933-ban. Ugyanis *nagyszámu tatarozást* hajtottak végre. Különösen a vidéken jelentkezett jelentős szükséglet annak következtében, hogy a mezőgazdaság vásárlóereje a tavalyi jó termés és az emelkedő mezőgazdasági terményárak következtében javult. *A cement-, mész- és téglaipar együttes szénfogyasztása 45%-kal volt nagyobb,* mint 1933 második negyedében. A cementeladások 23%-kal, a mészeladások 24%-kal, a parketteladások 71%-kal és a táblaüveg eladások 10%-kal emelkedtek. A faipar foglalkoztatottsága is javult. *A munkanélküliek száma tovább csökkent.*

Kömüves és ácsmesteri szakvizsgákra egyéni oktatással sikerrel készitenek elő **Dr. Soproni Géza és Ferenc** IX., TÜZOLTÓ-UCCA 45. SZ. Telefon: 40-8 98.

Szeptember tizedikéig jelentkezhetnek a közszállitásoknál közreműködni óhajtó szakmai érdekképviseletek

Megirtuk, hogy az október 1-én életbelépő uj Közszállitási Szabályzat egyik nagyjelentőségü ujitása az, hogy módot nyujt *az érdekképviseleteknek* a közszállitások lebonyolitásánál való közreműködésre.

Az érdekképviseleteknek ez a tevékenysége az anyagárak, munkabérek s egyéb munkafeltételek, továbbá a szállitási előirások tekintetében *adatok szolgáltatására,* az árak realitása s a szállitás vagy munkálat lebonyolitása alatt felmerülhető vitás kérdésekben való *véleményadásra* terjed ki.

Az érdekképviseleteknek, amennyiben közszállitási kérdésekben közre akarnak működni, *szándékukat be kell jelenteni a kereskedelemügyi miniszternek.* A napokban tette közzé felhivását a kereskedelemügyi miniszter, mely szerint *szeptember 10-ig jelentkezniök kell azoknak az érdekképviseleteknek, amelyek a közszállitások lebonyolitásánál diitalanul közreműködni hajlandók.*

Bejelentésükben kötelezniök kell magukat arra, hogy a Közszállitási Szabályzatban megállapitott teendőknek pontos és lelkiismeretes teljesitését vállalják, ezenkivül *be kell jelenteniök tagjaik számát is,* hogy a miniszternek tiszta képe legyen az érdekképviseletek sulyáról és jelentőségéről.

A jelentkezések beérkezte után *a miniszter fogja kiválasztani azokat az érdekképviseleteket, amelyeknek közreműködését igénybe akarja venni.* A kiválasztottakról azután jegyzéket állit össze, amelyet minden kiiró hatóságnak meg fognak küldeni.

A siófoki vizvezeték épitésére kiirt versenytárgyalás bonyodalmai

Lapunk közölte már annak a versenytárgyalásnak az eredményét, amelyet Siófok község tartott vizvezetéki munkálatainak elvégzésére. A község vezetősége az egységárak alapján a képviselőtestületnek azt a javaslatot tette, hogy a munkát a *Barta* Károly nagykanizsai cégnek adják ki. A képviselőtestület azonban egészen váratlan és érdekes határozatot hozott, amely a közszállitási szabályrendeletbe is beleütközik. A döntés szerint a munka adassék ki három siófoki cégnek. Szücs Menyhértnek, Tálos Istvánnak és Fehér Imrének — nem a legolcsóbb ajánlattevő árain, hanem a második legolcsóbb Kolbányi és Pákozdy árainál 6%-al drágábban. Ezt a határozatot maga a község főjegyzője fellebbezte meg a vármegye alispánjához, kérve annak megváltoztatását. A megye a fellebbezést véleményezés végett felterjesztette a kereskedelemügyi minisztériumba. Az ügyben az a szomoru, hogy a sok huza-vona miatt a vizvezetéki munkálatok most már csak a jövő esztendőben készülhetnek el.

Nyiregyháza város tatarozztatja a Korona szállót. Nyiregyháza város elhatározta, hogy nyolcvanezer pengő tatarozási kölcsönt vesz fel, amellyel a Korona-szállót modernizáltatja. A munkálatokra vonatkozó hirdetmény mai lapunkban megjelent.

Nagyarányu, harmadfélmillió pengős épitkezés indul meg rövidesen Debrecenben. A Piac uccán egy négyemeletes bérpalota épül 100 öröklakással és 100 üzlettel. Az épitkezésre, amelynek tervei már elkészültek, 2 millió pengő áll az épittetők rendelkezésére. A többi költséget a LÁB által folyósitott 1,600.000 pengős kölcsönnel fedezik.

Harangütő lakásóra 58.— pengő
ROZGONYI és RÉVAI, Budapest, IV., Kossuth Lajos ucca 5. sz.

Stégmüller Árpád debreceni épitőmester tragikus halála. Az elmult hét szerdáján 67 éves korában, váratlanul, tragikus körülmények között elhunyt Stégmüller Árpád debreceni épitőmester, aki a Tiszántulon tekintélyt és jó nevet szerzett magának puritán tisztességével és fáradhatatlan munkásságával. A régi iparosgárdához tartozott, egész életében dolgozott tisztességgel, becsülettel. Szivszélhüdés ölte meg a 67 éves köztiszteletben álló öreg urat, akinek halála széles körökben keltett mély, őszinte részvétet.

Krayer Emil, a Krayer E. és társa cég alapitója és szenioriőnöke elhunyt. A hir az egész épitőszakmában nagy részvétet keltett.

A Magyar Királyi József Nádor Müszaki és Gazdaságtudományi Egyetem szervezéséről szóló 1934. évi X. t. c. végrehajtása végett szükséges átmeneti rendelkezések tárgyában a vallás- és közoktatásügyi Miniszter 21.500/1934. IV. szám alatt rendeletet bocsátott ki, amely a Bud. Közl. augusztus 31-iki (196-os) számában jelent meg.

Evangélikus templomot fognak épiteni Óbudán, a Selmeci- és Szőlő uccák sarkán és az egyházközség elnöke, Fabinyi Tihamér kereskedelemügyi miniszter a még hiányzó összeg előteremtésére felhivást intézett az evangélikus társadalomhoz. A templomot, amely az uj óbudai hid tengelyének irányában lesz, Friedrich Lóránt müépitész tervei alapján fogják megépiteni.

Százegy község villamositására kér koncessziót Pestvármegye. Erdélyi Loránd dr. Pestvármegye alispánja a legközelebbi közgyülésen előterjesztést tesz az egész vármegye területe villamos energiával el nem látott községek villamositására s a kereskedelemügyi minisztertől engedélyokiratot kér. A tövényhatóságnak erre az október elsején életbelépő energiatörvény ad módot. *Pestvármegye törvényhatósági közgyülésén több izben viharos támadások hangzottak el a lakosság teherbiró képességét kimeritő villamosárak ellen.* Az alispán előterjesztése, amely teljesen uj és bátor lépés a közigazgatás részéről, véget vet a jövőben annak, hogy a villamosszerződések *a lakosság rovására köttessenek meg* és módot ad arra, hogy az áramszolgáltatás egységes feltételek mellett egységesen rendeztessenek.

Miskolcon egy állandó kiállitási csarnok épitése érdekében indult széleskörü akció. A város vezetősége, az ipar- és a kereskedelem képviselői nagy egyetemes érdeknek tartják a csarnok megépitését, amelynek tervét melegen propagálják.

Ajánlat uj sportpálya épitésére Kispesten. Az egyik kispesti pénzintézet ajánlatot tett a városnak, hogy örökáron átengedi az Üllői ut mentén lévő ingatlanát sporttelep céljaira. Kötelezi magát, hogy vagy nyitott, vagy pedig fedett uszodát épit, bekeriti a pályát és tribünt emeltet. Az ingatlanon lévő épületet átalakitja klubházzá, melyben öltözőket, irodát, vendéglőt és kávéházat létesit. Az ajánlat felett még nem döntöttek.

BETONCSÖVEK legolcsóbb beszerzési forrása
MOZAIK- ÉS CEMENTLAPOK
STRAUSZ ANTAL cementáru üzeme
I., FEHÉRVÁRI-UT 15.
Telefon: 69—0—56.

ELŐFIZETŐINKHEZ!

Felkérjük azokat a t. Előfizetőinket, akiknek előfizetése szeptember 1-én lejárt, továbbá akik régebbi hátralékban vannak, hogy azt a legsürgősebben rendezni sziveskedjenek. — Mai lapszámunkhoz postai csekklapot mellékeltünk. Az esetleg fölösleges befizetési lapot megőrizni sziveskedjenek, mert az érték és később is felhasználható.

A szaklap árának pontos beküldése ma a „lennivagynemlenni“ kérdése, kérjük tehát rendezni az előfizetést. Sajnos, olvasóink egy része elhanyagolja a fizetést, amiből kára van neki is, mert szaporodik az adóssága és kárt okoz a közös érdekekért küzdő szaklapnak is. Azonkivül soha annyi tanácsért, utbaigazitásért, szakvéleményért nem fordultak a szaklaphoz, mint ma. Milyen érzéssel intézheti ám a szaklap az olyan olvasónak néha életbevágóan fontos ügyét, ha azt látjuk, hogy az illető nem vesz fáradságot arra, hogy legalább a előfizetését rendezze. Kérjük tehát olvasóinkat, lássák be ezt és fizessék be idejében az előfizetési dijakat. Vagyis: Segits a szaklapon, mert viszont a szaklap állandóan csak Neked dolgozik!

Indoklatlanul nagy vámvédelem egy még üzemben nem lévő üveggyárnak

Magyarországon öntött üveget, fémfoglalatu üveget, vagy drótbetétes üveget ezidőszerint nem gyártanak. Ilyen üvegeket jelentékeny részben Csehországból, Ausztriából, Belgiumból és Németországból hozunk be. Az épitkezési tevékenység tudvalevően az utóbbi években állandó visszaesést mutat, mégis elég magas az az összeg, mely ilyen üvegekért külföldre vándorol. 1931-ben 323.000, 1932-ben 290.000 és 1933-ban 227.000 pengőt tett ki behozatalunk e cikkekben. A zagyvapálfalvai üveggyár egyik mérnöke, aki régebben megvált a vállalattól és azóta külföldi gyáraknál müködött, elhatározta, hogy

üveggyárat létesit, olyan üvegfajták gyártására, melyeket eddig külföldről hoztunk be.

Első Magyar Öntöttüveggyár Rt. néven alakult meg az uj vállalat, amely Miskolcon egy üzemen kivüli régi üveggyár telepén fogja müködését megkezdeni. A vállalat minden összeköttetésével azon fáradozott, hogy

az öntött és drótbetétes üvegek vámját minél magasabbra emeltesse fel és ezáltal saját prosperitását a vám hathatós védelme alatt biztositsa.

Bár a gyár még nincsen üzemben, mert hiszen most még csak a gépek beszerzése van folyamatban, mégis, máris sikerült magának meglepően hihetetlenül magas vámvédelmet biztositani.

900%-os vámemelés egyik napról a másikra

A julius 1-én megjelent hivatalos lap az érdekeltek meglepetésére és megrökönyödésére bejelenti az 5901—1934. M. E. sz. rendeletet, mely szerint az öntött-üveg vámját 1.50-ről 10 aranykoronára, mig a drótbetétes és másféle üvegek 2 aranykoronáról 20 aranykoronára emelték fel. Az érdekelt vállalkozók és egyéb nagyfogyasztók körében ez a nagymérvü vámemelés

nagy megütközést váltott ki

A gyakorlatban szokatlanok voltak azok a körülmények is amelyek között a vámemelés létrejött. Eddig ugyanis minden vámemelést megbeszéltek az érdekképviseletekkel és azok indokainak meghallgatása után együttes tárgyalás alapján jött létre a vámemelés. *Most azonban az érdekeltek semmit sem tudtak erről és az meglepetésszerüen, egyik napról a másikra érte a piacot.*

A pénzügyminiszter visszautasitja a vállalkozók méltányos kérését.

A vállalatok, amelyeket ez a hirtelen vámemelés jelentékeny összegü kárral fenyegetett, a *Magyar Vasmüvek és Gépgyárak Országos Egyesülete* és a *GYOSz* utján beadvánnyal fordultak a minisztériumhoz, melyben azt kérték, hogy a vámemelés előtt megrendelt áru

a régi vámtétellel jöhessen be,

hiszen annak jórésze *állami szállitásokhoz* és egyéb olyan vállalkozásokhoz volt szükséges, amelyek a vámemelés előtti árszinvonal alapján kerültek lekötésre.

A napokban érkezett meg a vasmüvekhez a döntés, mely szerint *Imrédy* pénzügyminiszter

a kérést elutasitotta.

A vállalkozókat nagyon érzékenyen érintette ez a nem várt döntés. Igy önhibájukon kivül jelentékeny összeget fizetnek rá vállalkozásaikra.

Miskolcon még üzemben sincs az öntött-üveg-gyár és máris sulyos anyagi károsodást okozott egyes vállalkozóknak és gyáraknak a hirtelenül végrehajtott, tulmagas vámemelés.

Szakemberek véleménye szerint a magyar gyár legjobb esetben csak félév mulva kezdheti meg müködését. A vállalkozók és gyárosok remélik, hogy a minisztérium felülvizsgálja elutasitó álláspontját és végeredményben a méltányos kérés elől még sem fog elzárkózni.

Sas László

LV. évfolyam. 71—72. (3149—3150.) szám. Budapest, 1934. szeptember 5.

VÁLLALKOZÓK LAPJA

Tiz millió OTI-kölcsön a háztatarozási hitelakció folytatására

Elsőnek adott hirt a *Vállalkozók Lapja* arról, hogy az OTI igazgatóságának kebelében tekintélyes számu pártja van annak az elgondolásnak, hogy az öregségi, rokkantsági, stb. díjtartalékban évről-évre hatványozottan emelkedő sok milliós összegek

egy részét tatarozási kölcsönök céljaira fordítsák.

Hiradásunk a legnagyobb lelkesedést váltotta ki ugy az épitőipari, mint a háztulajdonos érdekeltség köreiben. Az épitőipari körök és a kapcsolatos negyven iparág vezetőemberei azonnal tanácskozásra ültek össze és

hatalmas arányu akció megindítását határozták el, hogy az OTI kebelében megindult akciónak megfelelő komoly alátámasztást biztositsanak.

A háztulajdonos érdekeltség pedig egyidejüleg mozgalmat inditott *a tatarozási kölcsönakció-nak négy évvel való meghosszabbitására.*

Az OTI-nak tatarozási kölcsönök folyósitására mutatkozó készsége természetesen az egész közgazdasági életet megmozgatta.

A háztulajdonos érdekeltségek ezzel kapcsolatban arra is rámutattak, hogy — az általuk hangoztatott — lakástultermelés fenyegető réme a tatarozások és modernizálások folytatásával eltünik a horizontról és igy semmi akadálya nincsen a háztulajdonosok és az épitőipar békés együttmüködésének. A nemzeti vagyon hatalmas arányu gyarapodását jelentené az épitkezési kedv és az épitőipar irányvonalának a tatarozási mederben való levezetése.

A háztulajdonosok és a kincstár házadó büdzséjében eddig tehertételként jelentkező, kiadhatatlan, elavult és üresen álló bérlemények ilymódon ismét hasznothajtó objektumokká alakulnának, anélkül, hogy ujabb épitkezések szükségessége merülne fel.

Szavatosságot vállalnak a bankok

Értesülésünk szerint — az épitési iparok foglalkoztatására és a gazdasági élet állandó lendületben tartására, az OTI-pénzeknek segitségével *már konkrét tervek is alakultak ki illetékes helyen.* Eszerint rájöttek arra, hogy

az OTI még abban az esetben is jobban járna, ha 5%-os alapon nyujtana tatarozási kölcsönöket, szemben a feltételezett 6%-os, kész házak vásárlása utáni bérjövedelemmel,

mert az első helyre bekebelezett tatarozási hitel az OTI számára sokkal biztosabb és a háztulajdon kockázatát kizárja.

Bankkörökben is dolgoznak már tervezeteken a tatarozási kölcsönök lebonyolitásával kapcsolatban. Ugy gondolják el, hogy

a hitelt az OTI nem a jegybankra forgatható váltók alapján adná,

mert hiszen váltókra az OTI-nak szüksége nincs. Ilymódon elesne az ujabb bankjegyek kibocsátásának szükségessége is.

A hitel közvetlenül az OTI javára kebelezetnék be kölcsönkötelezvények alapján, vagy esetleg a hitelt közvetitő pénzintézet javára,

amely a *zálogjogot közvetlenül az OTI javára engedményezné.*

A pénzintézetek elgondolása szerint ez a megoldás

rendkivül kedvező az OTI-ra nézve, mert a követelések biztonsága közvetlenül az ingatlanokon volna biztositva

és nem függene az egyes pénzintézetek pillanatnyi helyzetétől. Igy például az OTI abba a helyzetbe sem kerülhetne, hogy árverésen legyen kénytelen az ingatlanokat felvásárolni, mert ez a feladat is a szavatoló pénzintézetre hárulna. A tervek szerint — ugyancsak a közvetitő pénzintézet szedné be a kamatokat és a tőketörlesztési összegeket.

Ez a pénzintézeti elgondolás tehát teljes biztositékot nyujt az OTI részére és függetleniti az OTI-t a háztulajdonosi gondoktól, valamint a kamatjövedelemnek a piac hullámzásától és a lakásüresedésektől függő kockázatától.

Még egy ellentétet hidal át ez a megoldás, t. i.

az „OTI, mint banküzem" és a pénzintézetek között a közelmultban már többször felmerült ellentétet.

Eltekintve attól, hogy az OTI nem is rendelkezik azokkal a kellékekkel, amelyek egy banküzlet folytatásához elengedhetetlenül szükségesek, már a protekcionizmus, a szakképzettségnek és az üzleti felszerelésnek hiánya miatt is *célszerübb ezeknek a jelzálogkölcsönöknek egész technikai lebonyolitását a nagy gyakorlattal biró pénzintézetekre bizni.*

A kölcsönök elbirálásánál a Pénzintézeti Központ gyakorlatát veszik irányadóul. Az OTI minden egyes kölcsönnél előre megállapithatja, mily összeget hajlandó átvállalni a pénzintézettől és jogában áll előirni az igényelt telekkönyvi rangsort is. Az elgondolás szerint

nemcsak a szavatosként szereplő közvetitő bankok, hanem az OTI maga is elbirálja az egyes kölcsönöket.

Az adós felekkel való tárgyalásokat és az előmunkálatokat a pénzintézetek végeznék el, ugyhogy az OTI-ra csak *a felülbirálás munkája maradna.* Különösen arra vonatkozólag lenne döntő szava, hogy megvan-e a fedezethez szükséges érték.

További tiz millió pengő a kétszeresen tuljegyzett tatarozási kölcsönökre

A pénzügyminisztérium által még a mult esztendőben engedélyezett 16 millió pengős tatarozási hitel igénylésének utolsó benyujtási terminusa augusztus végével lejárt. Kezdetben a nyomott ingatlanpiaci hangulat miatt általában azt hitték, hogy a háztulajdonosok még a felajánlott 16 millió pengős hitelkeretet sem veszik igénybe.

Az igénylők száma és az általuk igényelt összeg végeredményben azt bizonyitja, hogy a *16 millió pengős hitelkeret rendkivül szükneb bizonyult. A* pénzintézetekhez és a LÁB-hoz, *csaknem 30 millió pengő összegü tatarozási igénylés érkezett be,* melyből a hitelkeret összegszerüségéhez képest 13 millió pengő összegü igénylést ki is elégitettek.

Most arról értesülünk, hogy a háztulajdonosok ismételt kérésére a pénzügyminisztérium ugy határozott, hogy az eddig engedélyezett hitelkeretet, további tiz millió pengővel fölemeli.

Ezt az összeget az eddigi feltételek mellett bocsátja a háztulajdonosok rendelkezésére.

Értesülésünk szerint

az ujabb keret szétosztását az azzal megbizott pénzintézetek, technikai felülvéleményezését pedig továbbra is a LÁB végzi.

A szóbanforgó tizmillió pengőt minden valószinüség szerint az *Országos Társadalombiztositó Intézet* bocsátja a minisztérium rendelkezésére, miután a jelenlegi költségvetési keretek között a pénzügyi megoldás csak ilyen formában lehetséges.

Tovább folytatódik a LÁB kölcsönök folyósitása

Itt kell megemlékeznünk arról, hogy az OTI nem zárkózhatván el az épitőipar részéről előterjesztett kérések, felterjesztések és határozati javaslatok elől,

a LÁB utján most 1,000.000 pengőt folyósitott családiház-épitkezések céljaira.

Itt közöljük a LÁB erre vonatkozó hivatalos közleményét:

„Az *Országos Társadalombiztositó Intézet* a *Lakásépitési Állandó Bizottság* részére ujabban ismét egymillió pengőt folyósitott, hogy ezzel a *családiházépitkezést előmozditsa.*

Ez a kölcsön 90%-os árfolyamon kerül kibocsátásra 5½%-os kamattal, 20 évi törlesztéssel.

A kölcsönt igénybevehetik magánosok is az épitési költség, hozzáadva a telekár 40%-a erejéig. A kölcsönkérvényhez mellékelni kell a telekkönyvi kivonatot, amelyben igazolják, hogy a telek tehermentes és az épittető nevén áll, továbbá költségvetést és tervrajzokat 2—2 példányban. A szükséges nyomtatványok a kereskedelmi minisztériumban (Fő ucca 1 alatt) Vasváry miniszteri tanácsosnál kaphatók és a kérvények is ott nyujthatók be.

Kérdést intéztünk a LÁB-hoz arra vonatkozólag, hogy lesz-e folytatása ennek az egymillió pengős folyósitásnak. Kérdésünkre az alábbi választ kaptuk.

— Magunk is együtt érzünk a nehéz helyzetben levő épitőiparral. Az épitőipari szervezetek állandó ostrom alatt tartanak bennünket is és hivatalos pénzügyi körökben ugyancsak erőteljes propagandát fejtenek ki az épitőipar munkához juttatása érdekében.

Ugy látjuk, hogy a hivatalos pénzügyi körök nem zárkóznak el épitőipari munkaalkalmaknak — tatarozási, családiház-épitkezési, stb. kölcsönök folyósitása utján való — teremtésétől és ennek a készségnek első bizonysága a most folyósitott egymillió pengő, amelyet érzésünk szerint, további folyósitások követnek majd.

Az épitőipar helyzetén bizonyára ez az egymillió pengő is segit majd valamit. Annál inkább reméljük ezt, mert a kis családi házak épitésénél az esetek tulnyomó többségében egészen szegény kisiparosok jutnak folglalkoztatáshoz.

Erdős József.

Elvi döntések a háztatarozási rendelettel kapcsolatban

A pénzügyminiszter julius 13-án bocsátotta ki 91.801/1934/VII. a. sz. körrendeletét, a tatarozási adókedvezmények elbirálásánál egyöntetü eljárás biztositása céljából.

A körrendelet szerint:

1. Abban az esetben, ha a háztulajdonos csak egyes, bérbeadás utján hasznositott bérleményeket alakittat át, ugy a fennálló rendelkezések értelmében a házadómentességi kérelme a 178.000—1933. számu rendelet 3. §. (1.) bekezdésének 3. pontja alapján birálandó el és igy adókedvezményben csak abban az esetben részesülhet, ha a jogalapot szolgáltató átalakitási, valamint az átalakitással egyidejüleg végzett tatarozási költségek együttes összege az átalakitott bérlemény belső köbtartalmához viszonyitva köbméterenként 2 (kettő) pengő 50 fillért eléri. Ebből következik, hogy amennyiben kizárólag csak bérlemények átalakitásáról van szó és pedig — tekintet nélkül arra, hogy hány bérlemény alakittatik át —, a házadómentességi kérelem a hivatkozott rendelet 3. §-ához füzött (1.) bekezdés 1. és 2. pontja alapján birálható el s ugy adómentesség nem engedélyezhető azon a cimen, hogy a bérlemények átalakitási költségei a házadóalapnak 30, illetve 15%-át elérik. Önként értetődik azonban, hogy ha a háztulajdonos egyes bérlemények átalakitásával egyidejüleg a 178.000/1933. számu rendelet 1. §-ában felsorolt munkálatok közül oly munkálatokat is végeztet, melyek az egész házra vonatkoznak, ugy a házadómentességi kérelem elbirálásánál a hivatkozott rendelet 3. §. (1.) bekezdésének 1. és 2. pontjában foglaltak nyernek alkalmazást és igy, amennyiben az átalakitások összköltsége eléri a házadóalapnak 30. illetve 15%-át, ugy az adókedvezmény engedélyezhető.

2. Lakásoknak iroda- és üzlethelyiséggé való átalakitása, valamint villamos fővezeték teljes kicserélése jogalapot szolgáltat az adókedvezményre.

3. Mint önálló munkák az átalakitási adókedvezményre jogalapot nem szolgáltatnak, hanem csak a 178.000/1933. számu rendelet 1. §-ának (2.) bekezdés értelmében vehetők számitásba:

a) melegvizet szolgáltató berendezések létesitése;

b) nyitott folyosóknak üvegfallal való ellátása;

c) közmüvel el nem látott területen az épületnek vizlevezető csatornával való ellátása;

d) világitó házszámtáblák felszerelése;

e) lépcsőházi világitás céljait szolgáló perc-automaták létesitése;

f) villámháritók felszerelése.

TERRENOL
LEGTÖKÉLETESEBB TETŐFEDŐ-PALA, FAGY-, TŰZ- ÉS VIHARÁLLÓ, JÉGVERÉSSEL SZEMBEN FELÜLMULHATATLAN.
PALACSÖVEK, KÉMÉNYTOLDÓK, SZELLŐZŐCSÖVEK.
KÖNNYŰ, TARTÓS, ROZSDAÁLLÓ.
Miskolczi és Társa
Budapest, V., Alkotmány-u. 4. — Tel.: 29-0-44, 29-0-45.

Épitőipari hatáskörök

A dr. Ing. *Möller* Károly épitészmérnök szerkesztésében nemrég megjelent *„Épitési zsebkönyv"*-ben *Farkas* Elek, az Épitőmesterek Szövetsége igazgatója *„Épitőipari hatáskörök"* cim alatt tárgyalja az épitési szakmák megengedett munkaköreit.

E cikkel kapcsolatban mérnök-vállakozói körökből kaptuk és közöljük az alábbi hozzászólást:

„Cikkiró már az első szakaszban olyképen jellemzi az épitőmesterek hatáskörét, hogy azok az épitkezés terén előforduló *minden* munkát végezhetnek. Hogy ez a *„minden"* munka mit jelent a gyakorlatban, azt az 5. §-ban letárgyalt épitési vállalkozói hatáskör leirásában magyarázza körülményesebben; megállapitván, hogy az épitési vállalkozó ipara sem képesitéshez, sem engedélyhez nincs kötve, s ennek megfelelően tevékenysége is csak abban állhat, hogy az elvállalt épitkezések pénzügyi és üzleti részét vezeti s magát a munkát jogosult épitőmesterekkel kell végrehajtania. Kivételt képeznek a *magasabb* hidépitészeti munkák, amelyek nem esnek az épitőmester hatásköre alá. Ezen megállapitásból az következik, hogy a semmiféle képesitéssel nem biró épitési vállalkozó a magasabb hidépitési munkától el nem tiltható s miután fel kell tételezni, hogy az épitőipari hatáskörök interpretálója maga is tudja, hogy vidéki kocsmárosok, kavicsbányatulajdonosok, stb., stb., kik tudvalevőleg különösen a vidéken részint alkalmilag, részben pedig iparszerüen is foglalkoznak épitési vállalkozásokkal, magasabb hidépitészeti tudással nem rendelkezhetnek: arra kell gondolnunk, hogy a t. cikkiró a mérnök-vállalkozókat is azon épitési vállalkozók sorába számitja, kiknek müködés sem képesitéshez, sem engedélyhez nincs kötve, s magasabb hidépitészeten kivül sem az alacsonyabb hidépitészettel, sem ut-, vasut, alagut- és vizépitészeti munkálatok végrehajtásával a tövény alapján nem foglalkozhatnak. Ez az elgondolás annál valószinübb, mert *a mérnök-vállalkozók épitőipari hatásköréről sehol sem emlékszik meg".*

„Csodálatos módon az épitőipari hatáskörök ily szétválasztása és elmés magyarázata nem tünt fel sem az épitési zsebkönyv illusztris szerkesztőjének, sem pedig azon mérnök kartársaknak, kik müszaki irodalmunknak ezt a legujabb, igen becses termékét eddig áttanulmányozták. Az *Épitőmesterek Szövetsége* t. irányitójának fent vázolt felfogását ebben a kérdésben mindenesetre élénk figyelmébe ajánljuk az illetékes köröknek, elsősorban a *József Nádor Müszaki Egyetem* tanári karának s nem kevésbé a jövendő épitőipari törvény megalkotóinak".

HAIDEKKER-KERITÉS
OLCSÓ ÁRAK
KITÜNŐ KIVITEL
KAPU
HAIDEKKER SÁNDOR RT.
Budapest, Üllői-ut 40/52.

„PATIN"
a rozsdavédő festék
igen tartós, kiadós
Krayer
LAKK- ÉS FESTÉKGYÁR
BUDAPEST, V., VÁCI-UT 34.

Építőmesteri szakvizsgára és elővizsgára előkészitenek nagy gyakorlatu épitőmesterek. VII. Thököly-ut 106. III. em. 5. Ezelőtt: VII., Szt. Domonkos-u. 19.

UTOLÉRHETETLEN
gazdaságosságban, teljesitményben és egyszerü kezelésben
a
MARABU-COTTAGE
automatikus rendszerü, öntöttvas daraszéntüzelésü kazán.
300-nál több kazán üzemben!
Okvetlenül kérjen ismertetést és árajánlatot!
MAGYAR RADIÁTORGYÁR R.-T.
BUDAPEST, X., GYÖMRŐI-UT 76-78. TEL: 48-4-72.

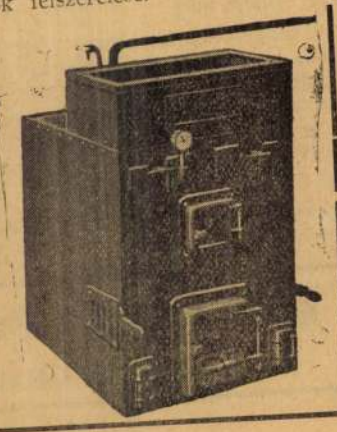

A Vállalkozók Lapjában hirdetni: okos és hasznothajtó vállalkozás!

Stéhlik Kolnos

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1971 MÁR 14

Stéhlik János 1021 Laci bácsi

Akkor már fél éve Werkel szeretője volt. Mindenki tudta. Azt is, hogy a mérnök minden bizonnyal feleségül veszi. Werkel most külföldön van, ő azonban megközelíthetetlenebb, mint egy feleség. Az önkéntes hűség erősebb, mint az erősen fogadott kötelező.

A vállalati bulin azért bent maradt. Komolyan ült az asztalnál, a csípőficamos Ilonkával, s hallgatott. Csak hallgatnia kellett. Szegény lány oly boldog volt társaságában, hogy megelégedett ennyivel.

Sándor engedélyt sem kért, minden ceremónia nélkül ült az asztalhoz.

— Borzasztó ez a hőség — mondta.

— Nem tudom, én nem táncoltam.

— Én se, mégis fújtatok. Kevés itt a levegő.

— Fekete mind bekapkodja, amikor nótázik.

— Jaj, ne is mondja! Szörnyű ez a pasas!

Ilonka elbúcsúzott. Feléjük tíz-

Stéhlik János

STÉHLIK JÁNOS festőművész tárlatát tegnap nyitották meg a Szegedi Konzervgyár klubtermében. A szocialista brigádok tagjai tárlatvezetésen ismerkednek meg az alkotásokkal. A tárlat egy hétig tekinthető meg.

Magyar Hirlap 1977/52/8

Stéhlik János, grafikus

STÉHLIK JÁNOS RAJZA

Stéhlik

65.

Tiszatáj, Szeged, 1977. május

XXXI/5.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

TISZATÁJ

1977 JUL

Stéhlik János

1021

STÉHLIK JÁNOS RAJZA

rülhatároltnak kell lennie. S
zenfekvőnek látszik, lényegéb
számmal megjelenő kötetekk
nájában — már évekkel ezelőt
a félmúlt jegyeit is magán
rmálódásának esztétikumában
s hátra, mint a rendelkezésre
zé helyett a művekre bízni m
tus eleve csak a maga — tökéletlenebb — eszközei birtokában

ő válogatás — mint minden válogatás — nyilván önkényes. De
sikerül érzékeltetni a mai magyar olvasó számára a mai román
llemző vonásait: a népi hagyomány és a modernség, a múlttal
nézés és a jelenben való elkötelezettség sokarcú valóságát.
tt, akiket itt bemutatunk, vannak olyanok, akiknek neve már
nagyar olvasó fülében is, és vannak olyanok, akik először szólal-
Vannak versek, prózai írások, amelyek egy ismerős pálya újabb
olyanok, amelyeken át eddig nem ismert világba van alkalma
sónak. Az élő irodalom valósága ez is: a betetőződő, kiteljesedő
. Próbáljunk meg róluk, egy-két vonással bár, futó képet rajzolni.
verseivel már találkozhatott a magyar olvasó: a hatvanas évek
en szólaltak meg magyarul a Nagyvilág, a Tiszatáj, az Alföld
tán, Kányádi Sándor, Jancsik Pál és Tömöry Péter tolmácsolásá-
ukaresti Albatros Könyvkiadónál a *Legszebb versek* sorozatban
t belőlük egy kis kötetre valót. Különben a Kolozs megyei Puszta-
tőre fellépése után mindjárt felfigyelt a román kritika, s azóta is
rseit, amelyekben a népi lét és tudatvilág mélyrétegei fakadnak
án lírából Lucian Blagához, a világirodalomból Rilkéhez rokonít-
váján legsikeresebbnek tekintett kötete (*Imnele bucuriei* — Öröm-
tán, ahhoz hangvételben és gondolatiságban egyaránt kapcsolódva,
l lépett az olvasó elé (*Imnele Transilvaniei* — Himnuszok Erdély-
últ-jelen-jövendő szintéziseként érzékelt szülőföld szépsége, meg-

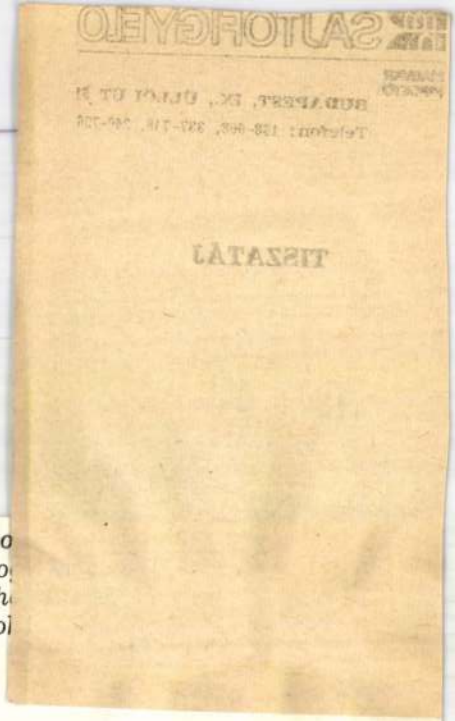

Míg van időtök helyreho
— már most eleve — ho
Ide mindent! Hisz megh
kiváltságosok, élni fogtol

Dugovicsok

Nem érdekelnek, csak az öregek:
a csatárlánc a tunya had előtt;
az ellenséggel összegomolyultak; ők,
a kényszer-hősök, veszni kérkedők;

az elesők, fetrengők, — már csak ők,
a tébolyultan küzdők vonzanak,
kik — védeni bár semmi nem maradt —
kitartanak, kitartanak.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

TISZATÁJ

1977 JUL

Stéhlik János

1021

STÉHLIK JÁNOS RAJZA

Stéhlik János, grafikus

STÉHLIK JÁNOS RAJZA

Stéhlik János: Kaja

4

Tiszatáj, Szeged, 1977. júl. XXXI/7.

Stéhlik János, festő

STÉHLIK JÁNOS festőművész kiállítása ma délután 4 órakor nyílik meg a Hírlapkiadó Vállalat sajtóklubjában.

—:Hl:

8.

Népszabadság, Bp. 1977 okt. 20

Stéhlik János, grafikus

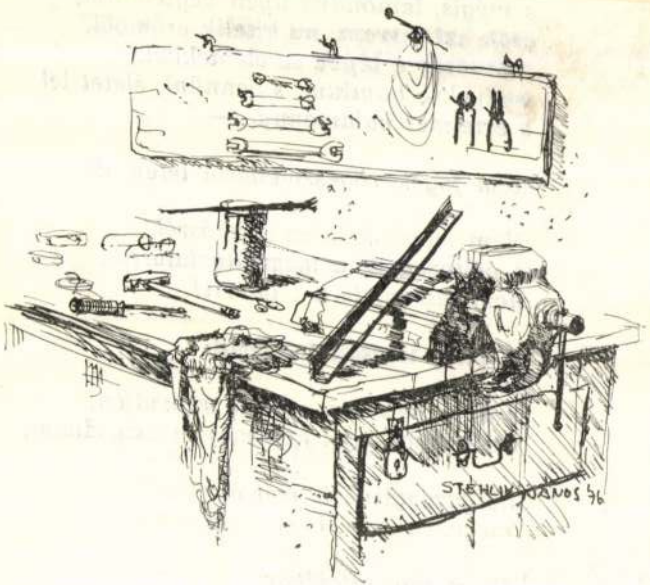

STÉHLIK JÁNOS RAJZA

Stéhli

Tisz

8.
XXXI/5

Stéhli-k János, grafikus

STÉHLIK JÁNOS RAJZA

Stéhlik János

Tiszat

21.

júl. XXXI/7.

épett az olvasó elé (*Imnele Transilvaniei*
t-jelen-jövendő szintéziseként érzékelt szi

Stéhlik János, grafikus

STÉHLIK JÁNOS RAJZA

14

43.

Tiszatáj, Szeged, 1977. máj. XXXI/5

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Stéhlik János festő, művész

Délmagyarország (Szeged)

1975 AUG 9

STÉHLIK JÁNOS KIÁLLÍTÁSA CSONGRÁDON

Stéhlik János fiatal szegedi festőművész önálló tárlata nyílik holnap, vasárnap délelőtt 10 órakor a csongrádi Kossuth Lajos művelődési központban. A csongrádi napok keretében megrendezésre kerülő kiállításon a művész 41 festménye látható. Az érdeklődők augusztus 20-ig tekinthetik meg Stéhlik János tárlatát.

Brusszeli Krt. 8., munkaügyi osztály.

Pamutnyomóipari Vállalat Szegedi Textilművek gyára felvesz anyagmozgatókat, ládakészítőket, valamint női dolgozókat. Kedvezményes

Stéhlik János, festő

— A szegedi Bartók Művelődési Központban megnyílt Stéhlik János festőművész tájképeinek, csendéleteinek és portréinak tárlata.

— :Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1976. dec. 30.

Tiszatáj

Stéhlik János

1021

HORPÁCSI SAN

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

...agukat a bőrükben, ám ahhoz nincs merszük, ... változtatni mernének. Amikor a nem várt esem... ...ből, egyenletesnek vélt mozgásukból, akkor csel... üres szívvel mindig visszasomfordálnak erede... ...nyszere, a lázadás lehetetlensége egyszersmind... ...en löki a langy unalom vagy éppen az elkesere... ...adár hőse például a turizmus rabja, lakályoss... ...t, de az erdőgazdaság, a társadalom itt is megta... ...z angyalok tollaslabdáznak, fiatal újságkihordój... ...gra. Epekedik vágyai szőke lánya után, levelet... ...adja, hogy ismeri, amikor a lány részegen ráköszön a reggeli józan fényben.

...e történeteiben tragikus mélységet kap a vágy és a lehetőség kontrasztja. ...gkihordó egyszerűen nem hiszi el, a tudatalattijában, a zsigereiben hordozza ...t, — hogy a villanegyed márkás kocsiján futkározó szőke szépsége őt is ...ámba veszi, partnernek tekintheti. Puritán egyszerűsége, erkölcse megdöb... ...illa, a számára elérhetetlen idilli pompa és gazdagság, és a lány részegsége ...Pedig Czele hősei oly kevéssel beérnék! Mint például a Boldogság című meg... ...ő és képtelennek tűnő történetének magányos sofőrje. Odahagyja a családját, ...jön, hogy gyűlöli az asszony. Esti ődöngései során egyszer egy szexorgiába ...bele. Véletlenül, hiszen a rikoltozó zene csalja a nyitott ablak alá. Előbb ...g, utálkozik, később ez lesz élete értelme, hogy nézi mások csoportos szeret... ...t. Ez a sportként űzött szerelem, ami eddig számára ismeretlen és idegen volt, ...a lenyűgözi, hogy szinte boldognak érzi magát. Míg az egyik este ott nem ...lakit a leshelyén, akivel verekedést provokál féltékenységében? irigységében?

Veteményezzü
zöldségféléket!

kiskert

Április második felében a fokozatos felmelegedés miatt már célszerű a kiskerttulajdonosoknak is a legfontosabb zöldségnövényeket kiültetni, illetve veteményezni. Lehet a káposzta és paradicsom palántáit ültetni, a babot, a sárgadinnyét, az uborkát és a céklát vetni a szabadföldbe.

A káposztafélék az egyik legrégebben ismert és fogyasztott zöldségnövényeink. Szinte valamennyi talajon termeszthetők, de nagy termést csak jó minőségű, középkötött talajon adnak. Tápanyagigényesek, ezért célszerű trágyázott területre ültetni. Istál-

A paradicsomp
get viszonylag jól tűrik. A hazánkban termesztett paradicsomfajtákat növekedésük szerint két fő csoportba osztjuk: alacsony, vagy determinált és magas, vagy folytonos növekedésű fajták. A determinált növekedésűeket 95+30x30 kötésben karózás, illetve kötözés nélkül eredményesen termeszthetjük. A folytonos növekedésű fajtáknál a javasolható sor- és tőtávolság a 120+30x35 centiméteres ikersoros kötés.

Házikertekben a következő paradicsomfajták termesztése ajánlott: Kecskeméti merev szárú, Kecskeméti 3 F 1 hibrid, Soroksári korai F 1, Kecskeméti konzerv, valamint a karós termesztést igénylő Kecskeméti üvegházi és a Keszthelyi üvegházi.

vagy élete parját
zonyíték van arra is, hogy
40 000 éves uri ásatásoknál
Euphrátes mély iszapja ala
kenőcsös tégelyeket és feste
aranyálarcot találtak. A kozmet
ka egyik legrégibb művészi á
rázolása az időszámítás előtti
évezredből egy egyiptomi kődor
bormű, amelyen egy tükörtar
előkelőség frizurájába a hajtűk
helyezi el egy rabszolgalány. E
nél csak néhány száz évvel fi
talabb az i. e. 1500. évből szá
mazó világhírű egyiptomi Ebe
papirus. Ebben hajfestő szere
ről, őszülés elleni gyógyszere
ről, arcfestékről, ráncosodás ell
ni gyógyszerekről, sőt fogmo
szerekről és szájillatosító füve
ről is olvashatunk (mirháról

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 ÁPR 24

DÉLMAGYARORSZÁG

Stéhlik János

1021

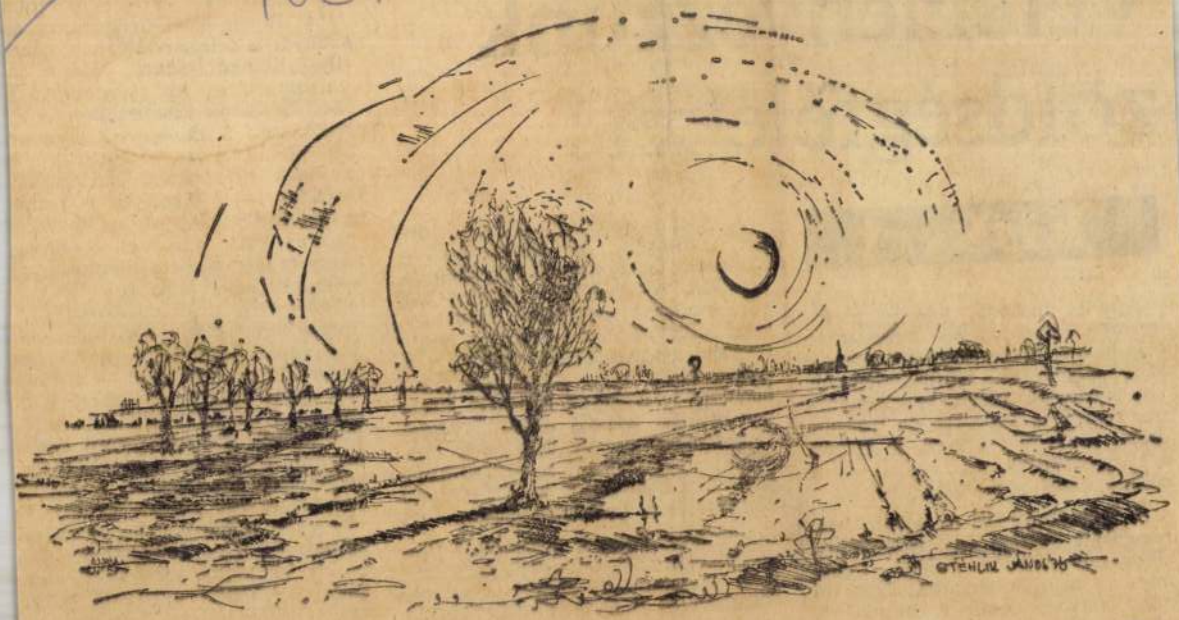

STÉHLIK JÁNOS RAJZA

…lni, vagy éppen kira…
…zni. Máskor felkere…
… a Széchenyi térre vi…
…yüttaz apróhadat. M…
…iul tervezik, hogy együtt vi…
…ik el a legkisebbeket a piac…
…, pelyhes kiscsirkéket, kacsá…
…at bámulni, két apuka vál…
…lkozott is kocsival az odafu…
…rozásra. A babajátékokat …
…yikük tárolja, másiknál a …
…özös homokozókészlet van, …
…eg az ugrálókötelek, egyik …
…puka pedig karbantartja-ola…
…zza a kis három kerekű ke…
…ékpárokat. Vettek közösen la…
…icelpárnákat is, a padra vagy …
füre. Nyáron a két közös …
…uanyag pancsolóban lubic…
…oltak a srácok.

Nem hiszem, hogy pletyka …
…olna köztük, ha Katinak …
…agy Julinak nem jó az új …
…rizurája, s megbeszélik, köz…
…ik a „szenvedő alannyal" is.

A klub különben a pad kö…
…ül alakult.

S talán emiatt nem érzik a …
…yermeküket nevelő, ám kedvelt hivatásukat, régi munkatársaikat hiányoló anyukák magukat a tartalékok „kispadján".

Sz. M.

1. modell: ballonból készült, homokszín ingruha. Nagy zsebek, cipzáras sukás, ejtett váll a fő jellemzők. Dekban a gumizott övrész kitűnően kar-

Kozmetika

2. A kereszténység a test ápolásának kultuszát elsöpörte, a kereszténység befolyása alatt élő társadalmakban a testkultúra bűnös, megvetésre méltó cselekedet volt.

A reneszánsz és a reformáció, ez a két hatalmas szellemi áramlat a szépség ápolására újra aktívan hatott. A kor egyik legnevesebb tudósa, Della Porta a Mágia naturális, azaz természetes varázslat című könyvében hosszú fejezeteket szentel a kozmetikának. A másik író, aki nagyon sokat foglalkozik a női szépségápolás és a divat problémáival, Brantone lovag. Medici Katalinról — aki úttörője volt a XVI. században a francia toalettművészetnek —, így ír: „alakja méltóságteljes, bőre makulátlan, keze soha nem látott szépségű volt". Ebben a korban már a méz, a gyümölcs és a tej arcszépítőszer.

A Lajos királyok korától, főleg XIV. Lajos, a Napkirály uralkodása óta Franciaország az, ahonnan a divatot diktálják. A rokokó világban a Napkirály udvarában a királyi szeretők hóbortjai szinte mindenkire kötele-

1971 MÁJ 1

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG

Stehlik János

1021

STÉHLIK JÁNOS RAJZA

ai

göny színéhez és mintájá-
stílbútorok legjobban sem-
falfelületek előtt érvénye-
. A modern bútorok vona-
is az egyszerűség illik.

a konyhát festéssel akarjuk
ebbé változtatni, akkor se
mintákkal tegyük. Az egy-
falakat jól vidámítja né-
csomóba vagy szétszórtan
ett színes pötty, négyzet
más egyszerű geometrikus

ötlet a konyha vagy a für-
ba díszítésére az egyszínű
az egyszínű csempe közé
or mintás csempe beiktatá-
kellemesen oldja a falak
ngúságát, megtöri az egy-
felületeket.

szerű és divatos is a tapéta.
le szép mintázatú hazai és
t tapétát kínálnak az üzle-
n. De sajnos legalább annyi
éstelen, cicomás, esztétikai-
ibás, ezüstözött, lakkozott
is. Élénk mintázatú tapé-
nár semmi díszt ne tegyünk.

A világ sz

kozmetika

A világon minden nő szép, mondják a férfiak, bár valójában nem is tudják, mi tetszik nekik a nőkön. Pontosabban mondva — kevés kivétellel —, nem tudják meghatározni. Minden nő bájos és csinos a maga módján, de úgyszólván minden nemzet asszonyaiban van valami sajátságos, jellegzetes szépség, melyet nagyrészt az éghajlati viszonyoknak köszönhetnek. Ezeknek a körülményeknek megismerése mindannyiunk számára tanulságul szolgálhat és módot ad arra, hogy e receptektől a legjobbakat kiválogatva, minél tetszetősebbek legyünk.

A *japán* nőknek az átlagosnál dúsabb, erősebb szálú a hajuk és ráadásul nem is ritkul. Ennek titka táplálkozási módjukban rejlik. Itt ugyanis a fő táplálékok egyike a hal, s köztudott, hogy

arcbőrüket az éghajlati viszonyaiknak köszönhetik. Az eső és a gyakori köd elősegíti, hogy az arcbőrbe megfelelő mennyiségű nedvesség jusson és azáltal feszessé, rugalmassá válik. Nálunk Anglia párás éghajlatát nagy víztartalmú hidratáló krémmel pótoljuk. Jótékony hatással van az arcbőrre a bőr gyakori zuhanyozása, az eső és a gyógyfüves borogatás is.

Az *arab* nők könnyed, rugalmas járásukkal keltenek feltűnést, ilyen járás csak gyakorlott manekeneknél tapasztalható. Aki az ilyen testtartást, könnyed járást el akarja sajátítani, annak sokáig kell gyakorolni egyenes derékkal. Ha megszoktuk, hogy hasunkat mindig behúzva tartsuk és ringó csípővel járjunk, mozgásunk rugalmas, testtartásunk kifogástalan lesz.

A *mexikói* nők bőre nagyon sokáig fiatalos marad. Bőrszöve-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 MÁJ 15
DÉLMAGYARORSZÁG

Stéhlik János

1021

STÉHLIK JÁNOS RAJZA

csak ásítana — —,

mert én előbb-utóbb — b
és végtelen a világegyeten

de amíg a szívem dobog,
s végtelenebbet elgondolh

s a világ hozzám képest:
naphoz a mécses,

s mégis, lemondva ilyen végtelenről,
csak azt teszem, mi kitelik erőmből,
szövetségre lépve az elemekkel,
melyekre bomlunk s bennünk életet lel
s értelmet valamennyi —

nem fogok rögeszméimről letenni!

Nem mondok le az alkotásról,
s változva is, a megváltoztatásról,
nem teszem le a tollamat!

A világ is csak folyamat,

s hogy bennem meg ne szakadjon,
őt is magamból kell majd visszaadnom,

de gazdagítva is már általam,
megadva érte, bármi ára van!

Ezért sem általában,
sem kinek-kinek a saját korában

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 MÁJ

Tiszatáj

Stéhlik János

1021

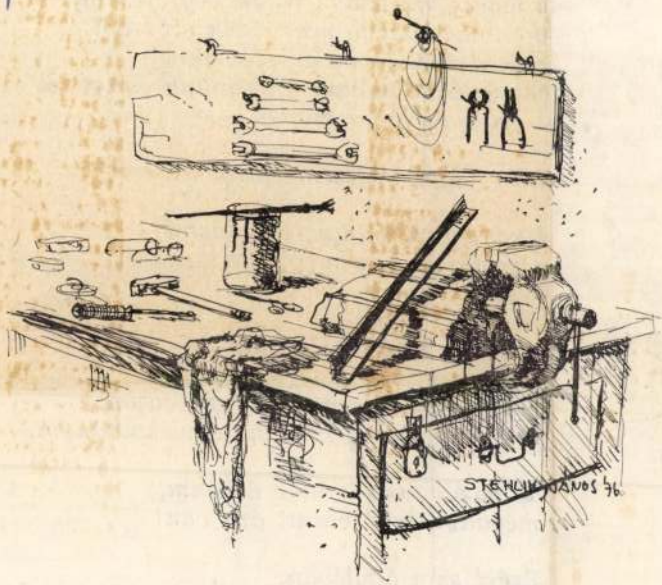

STÉHLIK JÁNOS RAJZA

kart maradni, de versben, novellában
magáról beszélt. Teljes és intenzív
smeret hiányában sokakat, s legtöbbt
hhoz, hogy kevés költőnket értették
t.
s kamaszt néhány zsengéje alapján
ztalának, Petőfi, Lisznyay, Jókai bar
o, mint Petőfi-epigon. Az elnyomatá
nélkül ünnepelték, mert nemzeti demonstrációnak tekintették az iro-
neki is kijut a lelkes elismerésből, pedig még mindig meglehetősen
lkotó. Röpiratait a 60-as években, az *Önbírálat*ot és a *Polgárosodást*
amfletnek olvasták, s azzal vádolták, hogy kigúnyolja a hazafias buz-
mzet önvédelmi ellenállását; nem vették észre, hogy a provinciális kö-
mulasztásaira, a polgárosodás, iparosítás sürgető parancsára kívánta
gyelmet. Gyulai és tábora, a személyes sértettségen túl, azért nem mél-
mert egyenetlen, nem egyszer selejtes művei eltakarták előlük remek-
az irodalmi ellenzék képviselői; barátai (Zempléni, Ábrányi, Endrődi)
magasztalták, ha nem látták világosan azt a kettősséget, amit Schöpflin
zott meg, hogy Vajda versei olyanok, mintha ketten írták volna őket,
költő és egy esetlen rímfaragó.
ások egyoldalúsága, túlértékelés és lebecsülés kettőssége halála után is
Látták benne Ady elődjét, a Petőfi-hagyomány egyetlen hűséges őrizőjét,
korszak következetesen haladó nagy költőjét, s látták benne a betege-
ó, irigy és féltékeny különcöt, a meggyőződéseit sűrűn változtató poli-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1977 MÁJ
Tiszatáj

Stéhlik János

1021

STÉHLIK JÁNOS RAJZA

Tisztük maradjon

Fordítsd fordítsd el
Ott fenn a tág égi-
Mihaszna fecsérelné
Hatalmadnál hatalm
Merő-oktalan halasz
Merő-oktalan halasztnád Magad

Kötelék

Öröklött szó öröklött mozdulat
végeztig a magam természete
mint aki lázadás után kutat
múltammal-egyezőn élek vele

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1977 MÁJ
Tiszatáj

1977 MÁJ

Stéhlik János
1021

STÉHLIK JÁNOS RAJZA

— *Es a gyalulás*

— A prózaíróna
ell!

— *Elütötted az*
ó vagy, Józse
aptál. Abban a
elyben a nagy e
ízban. Elmondtál
okaknak okulásul; mit kell meg
mondanod?

— Szeretném, ha mindenki
egértené, hogy az aranybánya
enne van, csak kiaknázni tud-
a! Az embernek ki kell szaba-
ulnia saját gubójából. Úgy kel-
ene, hogy mindenkinek az len-
e a foglalkozása, ami a hobbi-
a is lehetne. Mit gondolsz, mi-
ől van mostanában ez a bar-
ácsmozgalom? Pótcselekvések
zek. Én azt mondom, hogy
inden ember tehetséges, leg-
öljebb egész életében nem jön
i, hogy miben. Pedig az a leg-
agyobb öröm, ha valaki rájön
ra, hogy ő azt a dolgot szépen
jól tudja csinálni!

— *Beszélgetésünk elején mond-*

Ilyenkor ta
a portörlő
s az hova

A szárnyas

Búsítja, bá
No nem, d

Letörölget
Az asztalra
gyakorlotta

Hervay Gizella:

Villan

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG

Stéhlik János

1977 MÁJ 8

1021

STÉHLIK JÁNOS RAJZA

	Nyugtalan nagy nyuga	
	lomban	
	Takarnálak szerelemm	
BELLA ISTVÁN	Vihar	
	Szavak az idegen nye	
	ven	
BENJÁMIN LÁSZLÓ	Mintha te	
BENCZE JÓZSEF	Köznapi dolgok igézet	
	Cséplés kor este	
	Álszent	
	Váljon mézzé	
	Utam világjárás	
	Cimbalmos	
	Madonnám	
	Búzaszem	77. II.
	Ércet bújtat	77. IV.
BENJÁMIN LÁSZLÓ	Téli vonaton	77. VI.
	Ars poetica	77. XII.
BIELICZKY SÁNDOR	Lerombolt ház	76. IV.
	A mindenség van az emberért	76. VI.
BUDAI	Perlekedem	76. II.
KULCSÁR JÁNOS		77. IV.
	Anyám cselédkönyve	
CANEV, IVAN	Úgy kötötted	76. XII.
	Apokaliptikus	77. IV.
CSANÁDY JÁNOS	Reggeli motívum	77. II.
CSEPELI SZABÓ BÉLA	A partok mellett	77. IV.
	Téli gyümölcsszedés	76. VI.
	Gyárbokrok	76. II.
	Csontkút	76. VIII.
	Fametszet	76. X.
	A Tavasz leánya	76. XII.
	A Nap huga, a Tűz a kedvesem	77. IV.
	Egy csevegő kis éne-	77. IV.
CSUKA ZOLTÁN	kesmadár	
CZIRFUSZ JÁNOS	Emberibb arcú táj	77. VI.
	A jövő erdői	77. VI.
		76. II.

RUDNAI GÁBOR	Szíves
RUMMO, PAUL-ERIK	Pantha
	Pálmaf
	énekelő
SESZTALOV, JUVAN	Kő-fák
SIPOS GYULA	Noszta
SOÓS ZOLTÁN	Gorom
SVANTNER, JÁN	Pogány
TAMÁSI LAJOS	Előre
	Nyugta
TASNÁDI VARGA ÉVA	Reggel
	Szélnek
	Hogy i
	Játék
	Ti-ti-tá
TURBÓK ATTILA	Vilnai
VÁCI MIHÁLY	Lenin
	Miránk
	muniz
	Huszac
VINOKUROV, JEVGENYIJ	Élni
VOZNYESZENSZKIJ, ANDREJ	
ZENGŐ MIHÁLY	Hegye
ZSIRAI LÁSZLÓ	Ajkad
	Őszi

A címjegyzéket összeá

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 MÁR

Stélik János
Csepel

1021

Stélik János grafikája

Stéhlik János, grafikus

STÉHLIK JÁNOS RAJZA.

14.

Stéhlik János: Rajz

Népszabadság, Bp. 1978 szept. 17.

Stéhlik János, festő

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS nyílt a Csongrád megyei Csanytelek művelődési házában a Szegeden élő Stéhlik János festőművész műveiből; többségük a Tisza-part hangulatos tájait, a folyó menti emberek életét örökíti meg.

8

– : Kh

Népszabadság, Bp. 1979 febr. 15.

Stéhlik János, festő

STÉHLIK JÁNOS festőművész tárlata nyílt meg Szegeden az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság épületében. Az alkotó most bemutatott harminc festménye alföldi tájakat és embereket örökít meg.

8

– : Hír

Népszabadság, 1979. okt. 5.

Stehlik János

STEHLIK JÁNOS festőművésznek tárlata nyílt meg tegnap az Alsó-tiszavidéki Vízügyi Igazgatóság épületében.

Magyar Hir ap 1979/234/8

Stéhlik János

STÉHLIK JÁNOS festőművész harminc olajképét mutatják be a Csanytelek község művelődési házában tegnap megnyílt kiállításon.

Magyar Hirlap 1979/38/8

Stéhlik János, festő

STÉHLIK JÁNOS festőművész kiállításának Szegeden a Gulácsy Lajos Terem ad otthont. Az alföldi rónák, parasztemberek ábrázolója negyven képét mutatja be a látogatóknak.

– : Hk

8.

Népszabadság, Bp. 1980. szept. 19.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 OKT 21

Stéhlik János, festő

NÉPSZABADSÁG

és grafikusunk

1021

STÉHLIK JÁNOS RAJZA.

„Megé

Ezt mondjá
munkahelyé
indok is egy
miért nem
emelést az i

Az

rendje: öregen, fecsegve
készülődik az ember
a végső csendre!

Mindig

megriaszt az értekezleten
Z. dörgő szava,
mert hallom: hangosan
beszél, és mégsem hallom
azt, hogy bármit mondana!

Jelenünkben

a jövőért vállaltam
a múltat. A jövő — múltként —
vállal-e engem?

Hangulat

Egyetlen szónál az
ember elidőz.
Nyárvége?
Kora ősz?

Arról faggatom

X-et, hogy miként állnak
— azaz haladnak — náluk a
dolgok. Boldog mosollyal
mondja: „Általában
egyszerű a dolog.
Csupán konkrétan
akadnak még bajok!"

BORBÉLY TIBOR

Stéhlik János, grafikus

STÉHLIK JÁNOS RAJZA.

13.

Stéhlik

Nén

1.

vállal-e engem?

BORBÉLY TIBOR

Stéhlik János

STÉHLIK JÁNOS festőművész kiállítása tegnap nyílt meg Szegeden, a Gulácsy Lajos-teremben. A művész negyven képét mutatja be a látogatóknak.

Magyar Hirlap 1980/9/19/11

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1949 NOV 15

ESTI HÍRLAP

Budapest

Stéhlik János

EX LIBRIS

Az *Olvasó Népért Mozgalom* pályadíjnyertes plakátjából, amelynek terve *Stéhlik Jánosnak*, a szegedi Tanárképző Főiskola rajzszakos, végzős növendékének munkája, a *Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat* ex librist készített, s még karácsony előtt forgalomba hozza.

1021

egy korszeru

Mi lesz veled, klubmozgalom?

Nem lehet sémákba foglalni

„...A kör megszűnt, meg kellett szűnnie. Az okot szinte szégyellem leírni: nem lehetett egy művelődési intézményben olyan helyet kapni a részükre, ahol hetenkint egyszer héttől-tizig összejöhettek volna. Az egyik művelődési ház igazgatója ugyan támogatta munkájukat, de egy igazgató „hatalma" sem terjed odáig, hogy előadói biztosítsák a termet, s a takarítónők ne dobják ki őket időnek előtte, ha a kör létrehozása és fenntartása nincs benne a munkatervben, pláne a bevételi tervben. Próbáltuk a kört népszerűsíteni. Ajánlgattuk a KISZ-nek, hívtuk őket, jöjjenek ki, nézzék meg. Nem jöttek. Tervet is adtunk be, nem érdekelte őket. Lehet, hogy úgy gondolták, egy dolog a beatklub, más dolog a KISZ, a kettőt ne keverjük össze ...".

Új konfliktusok

Félreértés ne essék, a fenti idézet *nem a mai állapotokról* tudósít. *Vitányi Iván*, az ismert esztéta és szociológus 1971-ben beszélte el az Élet és Irodalom hasábjain egy egy-

tak. *Berki Évától*, a helyi KISZ-bizottság munkatársától megtudtuk hogy náluk nincsen klubtanács, ha nem a tanács közművelődési munka bizottsága adja a keretet. Kiscsoportok alakultak, amelyek most járják a környékbeli klubokat, de a községek vezetőit is felkeresik. Begyűjtik az információkat s ennek alapján dolgozzák ki javaslatukat, amelyeket majd az érdekeltek elé terjesztenek. Azt remélik, hogy az így kialakított kapcsolat később is fennmarad, és átsegíti a klubokat a nehézségeken.

Köles Sándor, az Országos Klubtanács munkatársa a generációs váltásban látja a bajok egyik okát. Szerinte természetes a négy-öt évenkénti visszaesés, mert ennyi a klub futása egy közösségnek, s időbe telik, míg létrejön egy másik. Külön

SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Stéhlik János, grafikus-és festő u

PEST MEGYEI HÍRLAP

1984 MÁJ 5

1021

Magányos madárijesztő

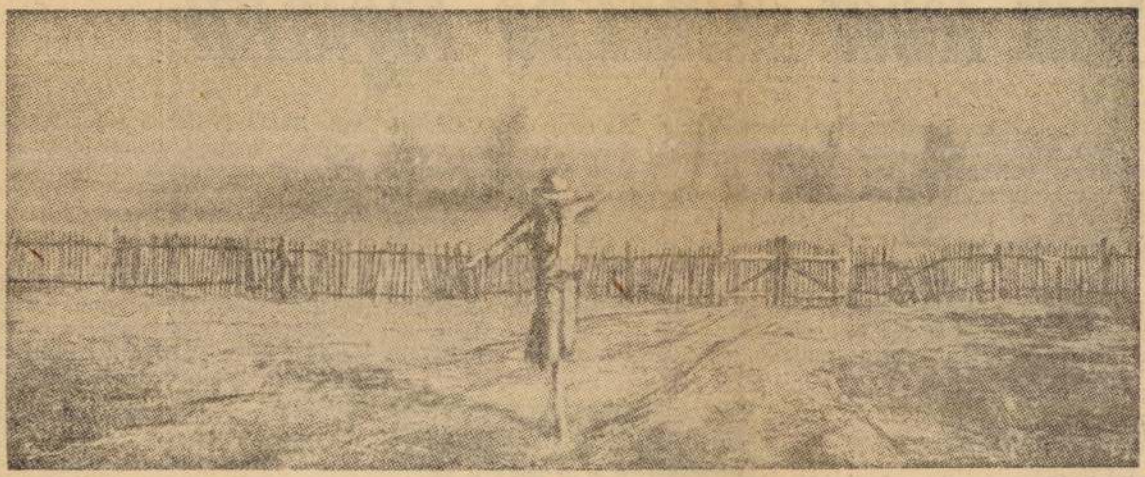

Stéhlik János festménye

tetés p
támasz
megala

ir

Az 1
sággyű
MKP k
zatot. A parasztság és a városi kispolgárság végül is elfogadta az egyesült munkáspártnak, a Magyar Dolgozók Pártjának a politikai vezetését. Új politikai intézményrendszer jött létre. Az Országos Nemzeti Bizottság 1949. január 29-én *megszüntette a nemzeti bizottságokat*. 1949. február 1-én megalakult a *Magyar Függetlenségi Népfront*. Az MDP a hatalom birtokában az egypártrendszer mellett döntött, annak a

Kik voltak ezeknek ságos eseményeknek gyebeli küldöttei, mire keznek, mit tehettek, r tak, valamint a helyi ságokban kik kaptak mit reméltek, mit aka mi sikerült terveikből korlatban is? Ezek oly dekes dolgok, amelyek natkozóan alig van írc rás, ha csak a régiek n zik még a meghívóika leg a kapott beszám

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Stéhlik János festő- és grafikusművész

KELET-MAGYARORSZÁG

1984 NOV 24

1021

Tárlat a Benczúr-teremben

Az utóbbi idők legrangosabb képanyagát Stéhlik János festőművész mutatta be a nyíregyházi Benczúr Gyula-teremben. A Szegeden élő fiatal alkotó szerelmese a tájnak, a Tiszának, a tanyai világnak. Derű, hangulat sugárzik minden képéről. A nagy sikerű bemutató anyagából ezúttal két képet közlünk.

Mocsaras vidék.

Őszi napsütés. (Elek Emil felvételei)

Baks
tudó

A település harminchat éve önálló község, „rangját" 1947 augusztus 1-én kapta. Akkor 2 ezer 142 lakosa volt, ma 2 ezer 674. Az aktív keresők száma 1396, amj a lakosság 52 százalékát jelenti. A dolgozók közül 700 a községen kívül (néhányan a megyén kívül) vállaltak munkát, s közülük legtöbben az építőiparban, a Szegedi Magas- és Mélyépítő Vállalatnál, a DÉLEP-nél helyezkedtek el. Az ingázók eljárnak még Szegedre a ruhagyárba, a konzervgyárba; a környező téeszekbe és a kisteleki kábelgyárba. A keresőképes baksiak többsége a mezőgazdaságban dolgozik — ők 613-an vannak —, az építőiparban 383-an, szállítás- és hírközléságazatban 53, kereskedelemben 99, iparban 87, „egyéb" helyen, hivatalban, intézményben 161 keresi a kenyerét.

Baks község lakóépületeinek száma 1970-ben 742 volt, 1981-ben 852, zömében két- vagy többszobás, fürdővel, vízöblítéses W. C.-vel. Televízió 600 házban van, mindegyikben mosógép, pébégáz.

A falu egészsége

Soha ilyen vidám pácienseket nem láttam orvosi rendelőben, főleg nem fogorvosiban! Nem

— Talán túlságosan is — ut vissza erre később az orvos. Amikor itt vagyunk, nem

STÉHLIK JÁNOS

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

S

DÉL-MAGYARORSZÁG

1983 FEB 19

/1021

STÉHLIK JÁNOS FESTMÉNYE: HAVAS UDVAR

Szombat, 19

Tandori Dezső

Taposófű

Van ez a fű, látni a járdaszélen, gyepágy-szegélyen, néha madarak kisebb raja csap föl belőle éppen — helebújtak, hogy falatozzanak —: virágszeme kisebb, mint a verébszem. És akkor nő, olvastam, ha tapossák; főleg akkor, meg hát egyáltalán: ahogy annyi minden, kétféle sorsát mutatja így ez is s nem mondanám, nem ismertetném, ha valami okság nem fűzne össze vele. Tévedés azt hinni most, hogy hasonlat e fű, ellenkezőleg: valóság — egész

szatyorral hordo
házi kiképzéshez
kalitkarészre zöl
örvendezésére m
járdaszélen hajl
minél szebbet vi
átlépkedő lények
turistáké, akik r
nem tudják, s —
afféle múló furc
alacsonyságom
így magukat is,

MK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 DEC 4

DÉL-MAGYARORSZÁG

Szombat, 1982. december 4.

1021

STÉHLIK JÁNOS FESTMÉNYE

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

STÉHLIK JÁNOS

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1984. NOVEMBER 8-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA

JUHÁSZ PÁL

SZEGED MEGYEI VÁROSI TANÁCS
VB. MŰVELŐDÉSI OSZTÁLY H. VEZETŐJE

MEGTEKINTHETŐ
1984. NOVEMBER 8–17.

KÉP CSAR NOK

BENCZÚR GYULA TEREM
NYÍREGYHÁZA
DÓZSA GYÖRGY ÚT 3.

F. k.: Köteles István – 84-1909 GENERALART Dorogi Ny

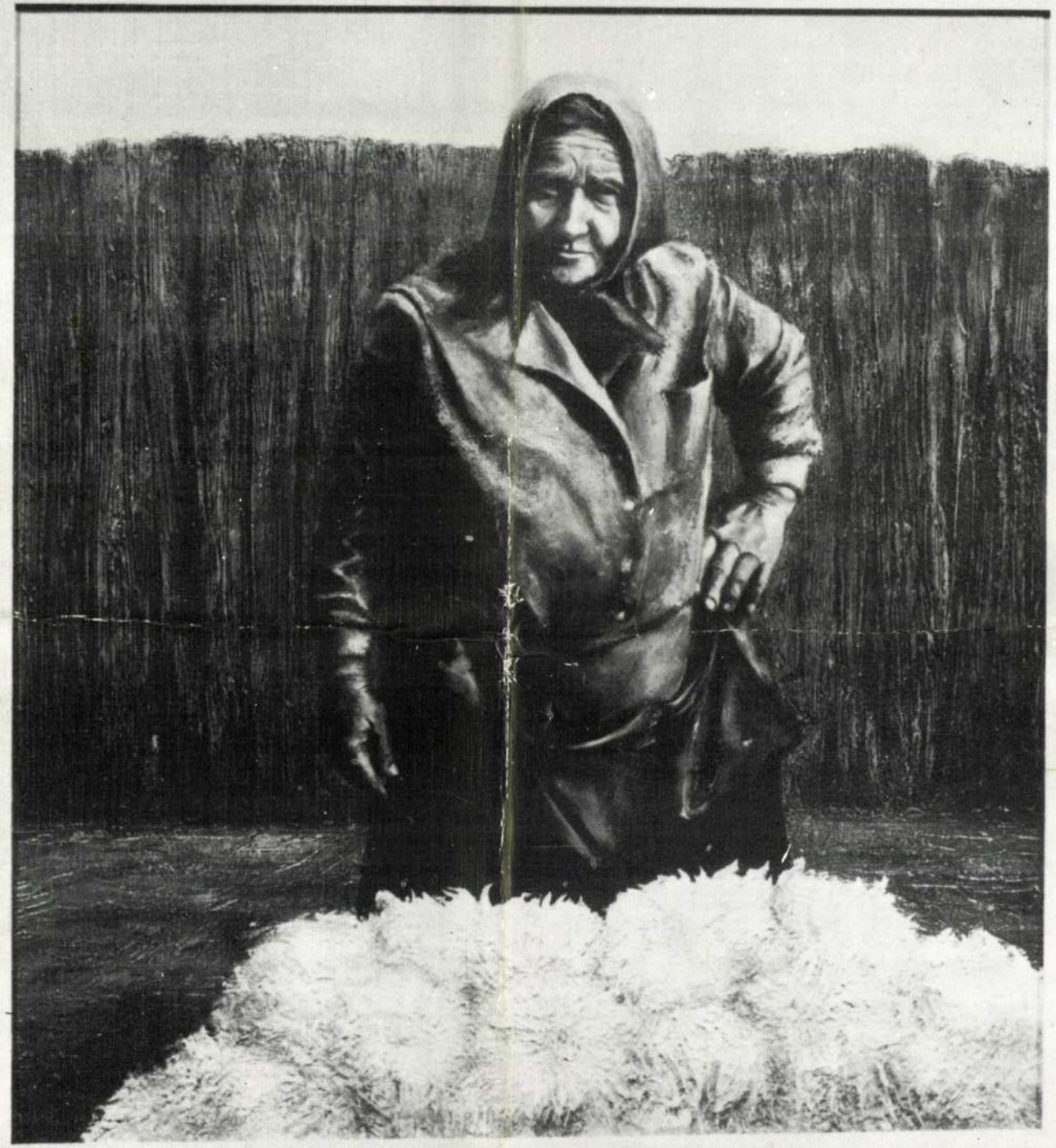

STEHLIK

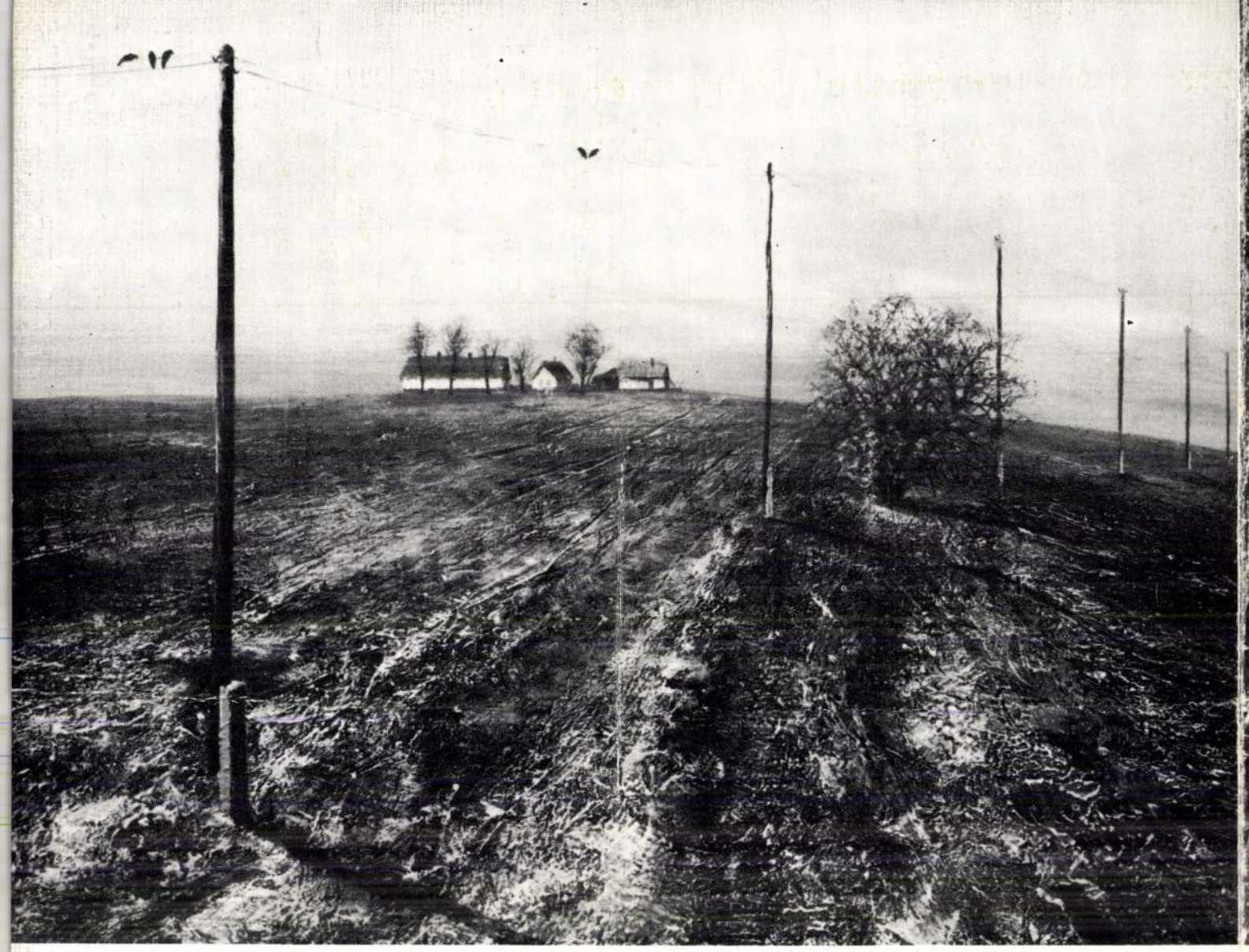

LEGSZÉLSŐ TANYA 50x70 cm olaj

KAMRA SAROK 20x25 cm olaj

STÉHLIK JÁNOS FESTŐMŰVÉSZ 1942-BEN PESTSZENTERZSÉBETEN SZÜLETETT. CSONGRÁDON NEVELKEDETT. 1970-BEN RAJZTANÁRI DIPLOMÁT SZERZETT A SZEGEDI TANÁRKÉPZŐ FŐISKOLÁN. SZEGEDEN TELEPEDETT LE. 1974 ÓTA TAGJA A MŰVÉSZETI ALAPNAK. MŰVEIVEL RENDSZERESEN RÉSZT VESZ HAZAI ÉS KÜLFÖLDI KIÁLLÍTÁSOKON. TANULMÁNYÚTON ANGLIÁBAN, FINNORSZÁGBAN, LENGYELORSZÁGBAN, A SZOVJETUNIÓBAN, JAPÁNBAN JÁRT. ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSAI: SZEGEDEN 1974, 1976, 1980, 1982; BUDAPESTEN 1977; PÉCSETT 1977; BÉKÉSCSABÁN 1982; SZENTESEN 1980; CSONGRÁDON 1975, 1978. KÜLFÖLDÖN JAPÁNBAN, NSZK-BAN, JUGOSZLÁVIÁBAN, FINNORSZÁGBAN, A SZOVJETUNIÓBAN ÁLLÍTOTT KI.

Első borítón:
TISZÁNÁL 55x50 cm olaj

Hátsó borítón:
15 Ft SZÁLA 55x50 cm olaj

Stéhlik János

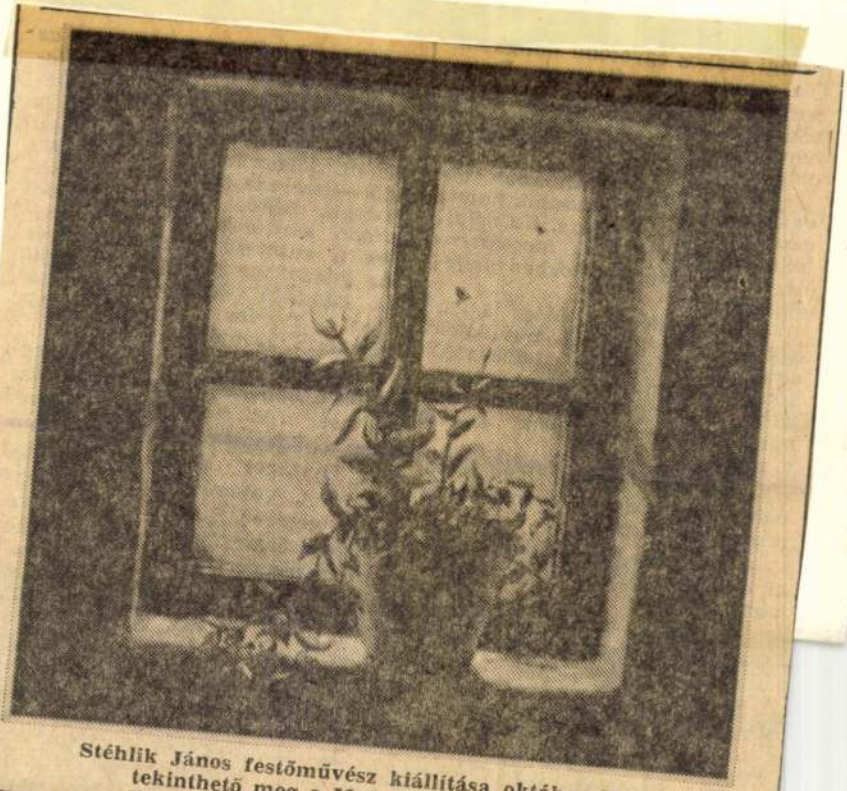

Stéhlik János festőművész kiállítása október 21-ig tekinthető meg a Mednyánszky-teremben

y-hagyaték

S annak is, hogy a 48-as forradalom letiprása után egykori magyarbarát francia közvélemény mint távolodik el mind jobban a magyar

művekben, s ezek azóta is lappanganak valahol. Hasonló volt a sorsa Orbán Balázs negatívanyagának is, amíg egyszer csak elő nem bukkant a marosvásárhelyi levéltárban, vagy napjainkban a jeles kolozsvári fényké-

Stéhlik János

△ Stéhlik János festőművész kiállítása a Képcsarnok Mednyánszky Termében (Tanács krt. 26.) október 21-ig tekinthető meg.

Népszabadság, 1987. X. 14

Stehlo István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Szerda, 1958. augusztus 27.

NAPLÓ

Augusztus 27

A közönség és a művészek találkozóját rendezte meg színvonalas, változatos anyagú kiállítással a VIII. kerületi tanács a Józsefvárosi Művelődési Ház termeiben. A Százados úti művésztelep tagjai, Tóth B. László, Kurucz D. István, a Makrisz-házaspár, Farkas Aladár, Gyenes Tamás, Mikus Sándor s a többiek munkái mellett ott látjuk a kerület sok művészlakójának alkotásait, a több között Szilvássy Margit akvarelljeit, Abonyi Arany megkapó primulás csendéletét, Pólya Edit hídépítést ábrázoló grafikáját, Stehlo István finom balatoni meglátását.

⊠

VEGYES HIRDETÉS

Ablak-ajtó légelzárás

Idejében jegyeztesse elő! Idejében végeztesse el! Közületeknek is.

BRIEGER

Katona J. u. 39. Telefon: 115—550.

Samott kőműves, megbízható szakmunkás bármilyen nagy gyárkémény, kemence és épületbontást vállal teljesítményben. Hoffer István. VIII., Baross u. 47. III. 10.

Rakodómunkát, raktárrendezést, padlás- pince-

Gyönyörű perzsabunda, vadonatúj ERSZA immerziós mikroszkóp, haemométer, histamin-galván készülék eladó. Szamecz, Tanács krt. 25.

Unió Heating kályhák szakszerű javítása, alkatrészcsere. — Nyitrai, Lenin krt. 79. 315—026.

HÁZASSÁG

24 éves műszaki tisztviselő, barna hajú, 170 cm magas, 2 gyermekes fiatalember keresi lány v. elvált asszony ismeretségét, házasság céljából. »Boldogság 48640« jelig. Felszabadulás téri hirdetőbe.

29 éves iparos ember keresi lakással rendelkező fiatalasszony vagy leány

STEHLO OTTÓ

épitéz

ld SZTEHLO OTTÓ

MTA MKCS

Liplóvádesd — 217

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
CSONGRÁDMEGYEI HÍRLAP

1967 AUG 27.

1021

Tisza a festészetben

Nem az érdektelenség az oka, hogy ritkán lehet Csongrádon képzőművészeti kiállítást megnézni!

A „*Csongrádi Napok*" termérdek kiállítása között sokan alig jósoltak sikert a „*Csongrád város és a Tisza a művészetben*" címmel megrendezett képzőművészeti kiállításnak, amely a művelődési ház klubjában kapott helyet. A jóslás nem vált be! Várakozáson felüli érdeklődés nyilvánult meg a kiállított képek iránt. Azon felesleges vitázni, hogy a téma — azaz a Tisza és a város — avagy a szereplő festők vonzották-e jobban a látogatókat. A sikerből egyértelműen levonható az a következtetés, hogy a jövőben sűrűbben kell kiállításokat szervezni és rendezni.

Zömmel Csongrádon élő és a vásárhelyi iskolához tartozó művészek festményei kerültek falra. Természetesen a teljesség igénye nélkül, vagyis e téma köré sokkal gazdagabb anyagot is össze lehetett volna gyűjteni. Ennek gátat szabtak a lehetőségek. A kiállítási terem így is zsúfolt volt.

A Csongrádon élő és alkotó festők közül öten szerepeltek a kiállításon. *Stehlik Lajos* képeit az atmoszférateremtés, az ábrázolt táj bensőséges ismerete és szeretete jellemzi. „*Udvarunk*" c. képét a színek harmóniája teszi emlékezetessé. „*Szürkület a Tiszán*", a „*Tisza*" c. alkotásai szolid színekkel ábrázolják a várost körülölelő folyót. *Palásti Pál* két akvarellel szerepel. Képeit inkább a rajzosság jellemzi, mint a lágy átmenetek. A „*Pihenő komp*" és a „*Tiszai híd*" így is egyénien ábrázolják a csongrádi tájat. *Piroska János* képeit az élénk színek és a technikai bravúr teszik emlékezetessé. Általában az akvarellre a kis méret jellemző. Ő viszont nagyméretű képeket fest. A téma feldolgozása, látásmódja nem kötődik erős szálakkal a reális valósághoz. Az általa megörökített Tisza-part a mesevilágba viszi szemlélőjét. A három akvarellel szereplő fiatal festő, *Gál Pálné* képeit a mai hangvétel, friss látásmód jellemzi. A „*Bökényi házak*" c. képe jól visszaadja e városrész hangulatát. A Kőrös-torok ábrázolása viszont kevésbé sikerült, mert erre a tájrészre jellemző hangulati vonások hiányoznak belőle.

Ezeken kívül még jónéhány festményt láthatott a közönség, amely a Tiszát, a tiszai embereket, halászokat ábrázolt. Kár, hogy néhány gyenge alkotás is helyet kapott. De így is maradandó élményt nyújtott azok számára, akik régóta vártak erre a tárlatra. S remélik, hogy a következő nem várat ennyit. Az is életre való ötlet, hogy minden évben a „*Csongrádi Napok*" reprezentatív eseménye legyen egy-egy képzőművészeti tárlat.

BÁLINT GYULA

az összefogás

k a város...

- századot váratott magára. Erre a századik esztendőre négy éve készülnek.

Önkéntes agitátorok

Soha nem látott érdeklődéssel kísérte a lakosság a vízműépítés minden mozzanatát. Bosszankodtak az emberek, ha a frissen épített betonutakat szabdalták fel a csőfektetők; keseregtek, amikor a lerakott betoncsöveket töredezetten emelték ki a laza talajból; hevesen vitáztak a pazarlás miatt, de a társadalmi munkára szóló felhívás nyomán csákányt, lapátot fogtak. A tehetetlen idősek háza előtt szomszédaik mélyítették az árkokat, s voltak, akik napszámost fogadtak, hogy le ne maradjanak. Pár hét alatt tíz kilométernyi árkot ástak ki. Sajnos, a csőfektetők késtek, s a földdel visszaomlott a társadalmi munkások kedve is.

A jogos és indulatos bírálatok nyomán akadozva, de csak haladt a munka. A víztorony építése még a kishitűeket is lázba hozta, a szürke tömbbel együtt nőtt bizakodásuk. Ám a pesszimisták a torony süllyedéséről véltek tudni. Süllyedt is, de még annyit sem, mint tervezték. Nem is ebből lett a baj, hanem a télen felrakott vízzáró rétegből. Megrepedezett, hiába töltötték fel a tartályokat kétszer is, szivárgott a víz.

kez
zók
gin
ket.
léfo
lásá
vez
latr
nác
érté
—
szervezésének szükségességét. Sokan kétkedve fogadták a vízbekötéseknek ezt a legkedvezőbb módját.

A krónikás szava elakad most arra a szorongásra gondolva, amely a legtöbb jószándékú makóira átragadt. Kedvezően nyilatkozik-e a lakosságnak legalább 51 százaléka? — mert ennyi szavazat kell, hogy másokra is kötelező érvényű döntéseket hozzon a létrejövő társulás. Megindultak a szervezők — tanácstagok, párttitkárok, lakónyilvántartók, választókerületi bizottsági tagok, szakszervezeti funkcionáriusok, papok, üzemvezetők, diákok — minden társadalmi réteg képviselői járták a házakat sorra. Naponta csatlakoztak hozzájuk önkéntes agitátorok, s gyűjtötték a belépési nyilatkozatokat. Augusztus 11-én — amikor a szövetkezetek szövetsége alakult — 1400 szavazatot hoztak, 17-én, a pártbizottsági ülés napján, újabb ezret.

A társulás dönt

Alkotmány napig több mint hatezer család, a lakosság 60 százaléka vállalt kötelezettséget 3500 forint hozzájárulásra, s az üzemek, intézmények 11 millió forint felajánlásával fejezték ki egyetértésüket. Azóta is naponta keresik fel jelentkezők

Vasárnap nyílik a csongrádi képzőművészek tárlata

A Képzőművészeti Alap, a Csongrád városi tanács vb Művelődésügyi Osztálya és a Kossuth Művelődési Ház rendezésében június 7-én, vasárnap délelőtt 16 órakor, a Kaszanitzky-féle teremben nyílik meg a csongrádi képzőművészek tárlata.

A bevezetőt Góg Mihály, az MSZMP városi titkára mondja.

A két hétig nyitva tartó kiállításon Stéhlik Lajos, Palásti Pál, dr. Piroska János, Gál Pálné, Rosta Sándorné, Bagossy Gábor és Perćze Mihály csongrádi képzőművészek legújabb, legszebb alkotásai szerepelnek.

on. Szerkeszti a szerkesztő

1964. III. 6.

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szeklik Lajos

garol.

19.55: Édes anyanyelvünk.

20.00: Cigányzene.

20.30: Honnét — hová? Eurázsia élővilága. Beszélgetés biológusokkal.

20.55: Janacek: Jenufa. Opera.

URH-műsor

18.40: Gluck és Wagner operáiból. — 19.15: Munkásművelődés — jubileum. Riport. — 19.30: [illegible] —

Stéhlik Lajos

STÉHLIK LAJOS Csongrádon élő festőművész alkotásaiból nyílt kiállítás kedden a kiskunfélegyházi Móra Ferenc Művelődési Központban. A művész negyven alkotása került a közönség elé.

Magyar Hírlap 1986. IV. 16.

Stéhlik Lajos

festő

Népszabadság, 1988. febr. 26.

Stéhlik Lajos

festőművész gyűjteményes kiállítása nyílt meg február 20-án a Csongrád Megyei Tanács Művelődési Központjában Szegeden, a Közép fasor 1—3. szám alatt.

Tárlata március 6-ig látogatható.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 ÁPR 26
Csongrádmegyei Hirlap

Stéhlik Lajos festőművész

Tehetséges fiatalok 1021

Képzőművészeti szakköri kiállítás Csongrádon

(Tudósítónktól.)

A csongrádi Kossuth Művelődési Központban már hagyomány, hogy évente kiállítást rendeznek a képzőművészeti szakkör tagjainak újalkotásaiból.

Az idei kiállítás most egybeesett a szakkör 20 éves fennállásának évfordulójával, s ez még inkább jelentőséget adott a rendezvénynek.

Mintegy negyven alkotás tanúskodik róla, hogy a Stéhlik Lajos festőművész tanár vezette szakkör jó úton halad és tagjai komoly munkát végeznek.

A fiatalok közül megemlíthetjük Barta Szilvesztert, aki már több kiállításon nyert díjat képeivel. Témáinak középpontjában mindig az ember áll. Vincze Márta grafit- és krétarajzaiban is sok eredetiség mutatkozik.

Egyébként mindkét fiatal most felvételizik a Képzőművészeti Főiskolán és szeretné élethivatásának választani a festészetet.

tason, Pusztaszéli Barackosi-dűlőnél, deklódni: Vásá Zsigmond u. 5.

Mártélyi úton V tanya sürgősen azonnal átadható.

Eladó 550 öl gyün épülettel együtt, 1 dűlőben, megtekt a helyszínen, Érd.: sárhely, Táncsics Mihály u. 4. Fritz.

Félkész vagy OTP-s házat vennék. Ajánlatokat: „Kövesút közelében 96 509" jeligére levelet a vásárhelyi Hirdetőbe.

Eladó Szikáncson félkész ház, Érd.: Vásárhely, Lenin u. 24.

Szoba, konyha, fürdőszobás belső házrész eladó, Csongrád, Lenin u. 37. Érdeklődni: Felszabadulás u. 2—4., III. 54. Tari Ferenc, délután fél 5-től.

kóczi Ferenc u. 7.

Garanciás 127-es FIAT eladó, Szentes, Rákóczi Ferenc u. 7. x

Nagykerekű 1000-es Wartburg eladó. Megtekinthető: délután 5—7-ig. Vásárhely, Szántó K. J. u. 56. 35. Ocsovszky. x

1971 novemberi kiadású Skoda eladó. Vásárhely, Ady Endre u. 70. szám. x

250-es Jawa motorkerékpár eladó, Vásárhely, Széchenyi u. 50.

eladó, Szentes, Lenin út 85/A. x

Kérem, akivel elcseréltük egyforma piros Tihany női kerékpáromat, visszacserélésre hozza Vásárhely, Marx u. 27. alá.

Bútortárolásra egy üres szobát vagy száraz kamrát keresek. Vásárhely, Népművészeti Bolt.

Szobafestést, mázolást vállalok, Tari István szobafestő, mázoló kisiparos, Vásárhely, Bé-ketelep, Réti u. 45.

lett készlet!
lett választék!
emes vásárolni

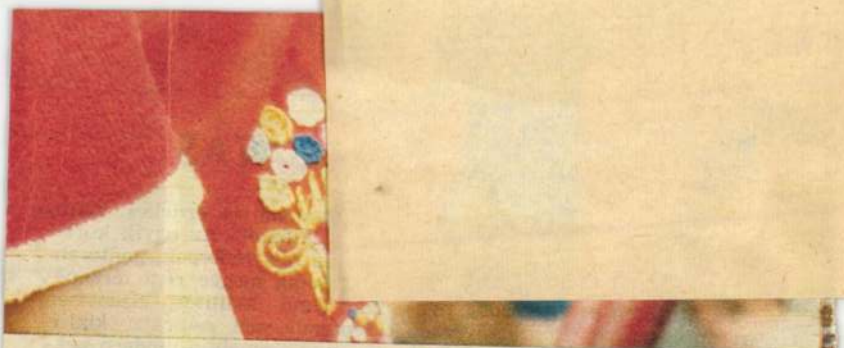

(Fotó: Karff, Dolezsál, és ifj. Soproni)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 SEP 14

KÉPES ÚJSÁG

Stéhlik Lajos

SZABAD IDŐ

1021

MÚZEUMLÁTOGATÁS

Győrben a Xantus János Múzeum szeptember 14-én nyitja meg a III. Kisalföldi tárlatát, a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum pedig gazdag nyári programját képzőművészeti kiállítással zárja: bemutatja Stéhlik Lajos alkotásait. Keszthelyen a Balatoni Múzeumban szeptember 15. és 30. között Gy. Szabó Béla állami díjas romániai művész mutatkozik be. Szegeden, a Móra Ferenc Múzeum kupolatermében három tehetséges fiatal szobrászművész alkotásaiból rendeznek tárlatot: Csikszentmihályi Róbert, Aszszonyi Tamás és Ligeti Erika mutatják be legújabb munkáikat.

A szekszárdi Balogh Ádám Múzeumban is érdekes kiállítások láthatók. Az egyik kuriózum: a régi térképek, pontosabban Tolna megye régi térképeken című kiállítás. Szentesen szeptemberben néprajzi kiállítás nyílik, amely a modern kékfestés titkait tárja fel a látogatók előtt.

És végül néhány a fővárosi múzeumok szeptemberi programjából. A Műcsarnokban Bulgária felszabadulásának 30. évfordulója tiszteletére fotódokumentációs kiállítás nyílik, a Nemzeti Múzeumban őskori fegyvereket tekinthetnek meg az érdeklődők, a Petőfi Irodalmi múzeum a századforduló magyar könyvművészetét mutatja be.

játok a malteros kanalat, mint oda-haza a mester mellett — segítség nélkül! Ti államiak, úgy dolgozzatok, mint ahogyan műszak után a fusiban szokás. Nektek, szövetkezetieknek is csak úgy lesz kimenő, eltávozás, szabadság, ha ácsorgás, lógás helyett egymásra rakjátok a téglát!

Az építő alegység értett az új parancsnok szavaiból. Szinte lángolt kezük alatt a munka. Még a hadosztálytól is jöttek csodálkozni, hogy rekordidő alatt elkészült a bázis, pedig pár héttel korábban az istennek nem akartak növekedni a falak.

Zöld stréber

Már az első megnyilvánulása ellenszenves volt.

— ... Doktor Hidas Henrik vagyok, elvárom, hogy a kollegákkal kerüljek egy terembe...

Éjjel két órakor a sötét laktanyaudvaron vele botorkáló ügyeletes tiszt felfortyan. Egyebet sem csinál már fél napja, mint a gyakorlatra sürgősen behívott és csoportonként, egyesével érkező civileket a felszerelési helyre viszi és minden létező problémában eligazítja őket. Zúg a feje a fáradtságtól és most ez az alak ledoktorált társait keresi.

— Ide figyeljen, ez nem szálloda, hogy a portán kapott kulcsával elvezessem a szobájába! Egyébként hogyan képzeli? Az alvó emberek százai közül kiválogassam a maga kollegáit?

Doktor Hidas azonban nem fekszik le a számára kijelölt ágyra, a közös hálóteremben. Visszamegy az éppen telefonáló sorozási parancsnokhoz. Őt kérleli, hogy engedjék haza.

— ... ez magának állampolgári kötelessége! Különben is pár napról van szó. Ön is kibírja. És vegye tudomásul: bármilyen fejes emberrel beszélt mielőtt bejött volna, akkor sem kivételezek! Magára most itt van szükség. Távozhat! — pattog a parancsnok hangja.

ügyesebb, mint három együttvéve.

Az erdő közepén állítanánl sátort, amikor kiderült, hogy se balta, se fejsze. A legkö lakott hely vagy tíz kilomét fekszik. Ábris a fején hátra sapkát és szokás szerint me

— Pajtás, nagy itt a hajtás is lenne balta a háznál.

A többiek egyszer csak azt észre, hogy Ábris eltűnt. F múlva azonban megkerül. Egyik kezében kisbalta, a másikban hosszú szál füstölt kolbász.

— ... egy fa tetején gubbasztott. Az öngyujtómat kocogtattam a kulacshoz, máris azt hitte, hogy a bilincset hozzák a kezére. A fene tudta, hogy orvadász. Szóval kivette a cokmókjából ezt a kisbaltát. A kolbászt meg azért adta, hogy tartsam a számat.

Ábris nem is beszélt többet, hanem egy rönk tetején bajtársiasan szeletelni kezdte a kolbászt. Természetesen a kisbaltával.

Becsületszó

A rajban cigányból lett katona áll legelöl. A legnagyobb a társai között. Eleinte mindenkit Csávókám-nak szólított, később aztán ráragadt ez a név.

Az igazi tűzkeresztségen nem a kézigránátdobó gyakorlaton esett át, hanem az első eltávozás alkalmával. Viselt dolgai miatt a századparancsnok nem akarta elengedni. Csak Csávókám közvetlen felettesének a kérésére és személy szerint vállalt felelősségére született meg az eltávozási papír.

— Vállalom a kockázatot, valamikor el kell kezdeni Lakatos harcos „hittérítését" — mondta a századparancsnoki irodában Csávókám közvetlen felettese.

Csávókám katonatársaival hazafelé indult és másnap a többiekkel együtt ült fel a vonatra, hogy időben beérszobába és előveszik a titkos dokumentumokat. Megbízatásuk szerint megtárgyalják a megszabott feladatokat és a megbeszélést követi majd a helyszíni szemle. Az egyik főtiszt a vita hevében megjegyzi:

— Egyébként ennél a gyakorlatnál egy emberen nem sok múlik!

Fél óra múlva a parancsnoki épületből kilép az a főtiszt, akihez a megjegyzés fűződik. Négyőjük közül ő felelős a katonai tennivalókat tartalmazó dokumentumok átadásáért. Ennek pedig a felsőbb parancs értelmében 20 perc múlva meg kell történni! A szálláshelyen elrejtette a páncélszekrénybe a dokumentumokat és most ezért kelt útra.

A főtiszt zárva találja a szállásépület kapuját. A portaszolgálatot teljesítő kiskatona pár pillanattal ezelőtt gondolt egyet és elszaladt a kantinba. A főtisztnek szerencséje van, mert közelednek az eltűnt kiskatona társai és azokat utasítja, hogy azonnal kerítsék elő a bejárati kapu kulcsát a gazdájával együtt! A kiskatonák elfutnak.

A főtisztnek már csak 15 perce van a dokumentumok átadásáig. Még ki kell azokat emelni a helyükről és — a parancsnoki épület sincs valami közel. Még csak az hiányzik, hogy ne teljesítse a parancsot! Végtelen türelmetlenséggel járkál fel és alá, az épület egyik sarkától a másikig.

Lehet, hogy ennél a gyakorlatnál egy ember mégis számít?

SZABÓ RÓBERT

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

Stéhlik Lajos festőművész

1971 OKT 24

Csongrádi Tisza táj festője

Stéhlik Lajos

A kanyargós szőke Tisza és a körülötte elterülő táj sok művészt inteit már arra, hogy megörökítse a művészet eszközeivel mindazt, amit itt látott, s azokat az apró rezdüléseket, amelyek ennek nyomán átsuhantak a lelke mélyén. Ilyen művész Stéhlik Lajos csongrádi festőművész is, aki Csongrádon él hosszú idő óta és a csongrádi táj szerelmese. Ecsetvonásai alól új és újabb arcát tárja fel a természeti szép állandóan változó örök gyönyörűségeinek. S mindezt most láthatjuk a csongrádi múzeumban elhelyezett gyűjteményes kiállításán.

Az érzelmek nem maguktól születnek a lélekben. Azokat felkelti valaki, vagy valami. A művészetben a megfestendő táj, a tárlatokon megfordulókban a művészi alkotás, amely mögül a művész igazi arca csillan felénk. De a művész arcképét csak abból állíthatjuk össze, a bennünket hozzáfűző rokonságot csak abból állapíthatjuk meg, ami hat rá, és ahogyan hat. Érzelmei csak úgy válnak mindnyájunk érzelmeivé, ha a mag módján ábrázolja azt a világot, amely körülveszi és hat reá.

Első kiállítása 1944-ben volt. A mostani az ötödik önálló kiállítás. Művészetében realista és absztrakt kettősség figyelhető meg. Ennek ellenére az impresszionista festők között tarthatjuk számon, hiszen a festői látásmód és a kompozíció megragadása erre vallanak. De nem tekinthetjük őt a század végi és század eleji impresszionisták változatlan követőjének sem, mert a modern irányzatok is jelentősen hatnak művészetében. Fellelhetők nála az új irányzatok elemei is.

A külső benyomások erősen hatna rá, így, de nem hajszolja az öncélú külsőt, amely egyébként a kor divatja. A valóság rejtett szépségeinek, fel nem tárt világának a titkait kutatja. Erről vallanak a Tiszai hangulatnál, és a a Kertek alja c. képei. A technikák keverése jellemző a Tanulmányfej c. alkotásánál. A formák c. alkotás kubista hatás.

Kétségtelenül tájképfestő. A valóság hatása alatt alkot.

Kevés színnel dolgozik. A tiszta, szivárványszíneket kedveli. Ez sokkal nagyobb intenzitást kíván meg az alkotóművésztől.

Stéhlik Lajos nemcsak festőművész. Pedagógus is szívvel-lélekkel. 1950 óta a városi képzőművészeti szakkört irányítja. Keze alól sok ígéretes tehetségnek induló fiatal került ki, mint legutóbb Bartha Szilveszter, aki első díjat

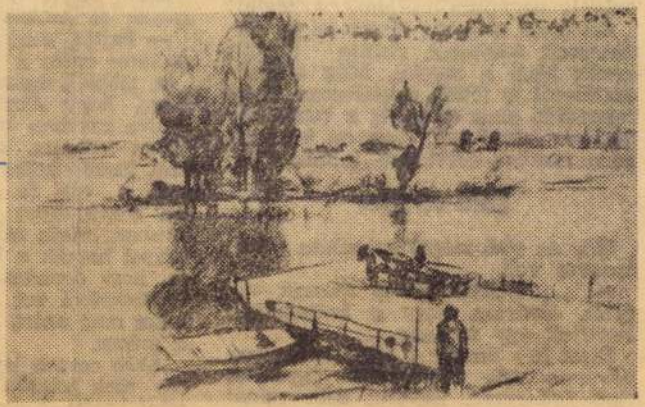

nyert a megyei képzőművészeti szakköri kiállításon. Tanítványai szinte minden évben díjat nyernek.

Iskolában rajzot és művészettörténetet tanít. Sokoldalú egyéniség. A közönségízlés helyes formálásában a városban az élvonalbeliek között haladt.

Tisza — Utcarészlet — Csendélet c. képei és még sok más alkotása a művészet eszközeivel még közelebb hozzák Csongrádot, a csongrádi Tisza-szakaszt, az itteni tájat azokhoz, akik ezt szeretik, akik sohasem tudnak eléggé betelni vele. S megszerettetik azokkal, akik kellő mélységgel még nem figyeltek föl rá. Túl világos, túl sötét, világos és sötét színeinek erős ellentéte még inkább felhívja művészetére, magára a figyelmet.

Stéhlik Lajos festőművész és pedagógus csongrádi. Idevalónak érzi és vallja magát, s így ismeri őt el mindenki. Csongrád város, és az itteni Tisza táj festőművésze.

FORGÓ MIHÁLY

Stéhlik Lajos

Pénteken Szarvason a Tessedik Múzeumban megnyílt Stéhlik Lajos csongrádi festőművész tárlata, amelyen mintegy félszáz olajkép ad ízelítőt az idős művész munkásságáról.

Magyar Nemzet 1986 II 15.

Kozocsa Sándor összeállításában, évenként megjelenő irodalomtörténeti bibliográfiáról már több alkalommal beszámoltunk a Magyar Könyvszemle hasábjain. Minden alkalommal hangsúlyoztuk hézagpótló jelentőségét. Nem lehet célunk, hogy minden esztendőben elismételjük szavainkat, hiszen újra meg újra csak ugyanazt mondhatnánk róla. Az idei füzet (Az 1939-ik Év Irodalomtörténeti Munkássága) megjelenésének regisztrálásával csupán azt óhajtjuk jelezni, hogy Kozocsa bibliográfiája, a megszűnt *Irodalomtörténeti Füzetek* helyett e számtól kezdve, a *Szakkönyvészeti Dolgozatok az Országos Széchényi Könyvtárból* című, most indult sorozatban lát napvilágot. *(x)*

RÉSUMÉ — INHALTSANGABE.

Univ. Prof. **dr. Karl Kniewald** (Zagreb). *Ein Benedictionale von Esztergom* (11. Jh.).

1. In der Zagreber Metropolitanbibliothek befinden sich drei liturgische Codices aus 11. Jh., die anlässlich der Gründung der Dioezese Zagreb um 1094. aus Ungarn nach Zagreb gebracht worden sind und die zusammen die Grundlage für spätere Entwicklung des Zagreber Ritus darstellen. Es sind dies: das *Margaretensakramentar* MR 126 (Hahóti Kódex), die *Agenda Pontificalis* des Bischofs Chartuirgus von Győr, im ältesten Inventar des Zagreber Domes „*Missale antiquissimum*" genannt (Signatur MR 165) und das *Benedictionale* MR 89.

2. Das *Benedictionale* MR 89 enthält ausser einer reichen Sammlung von *benedictiones episcopales* für das Kirchenjahr, für gebotene Feiertage, für das *Commune sanctorum* und für die Votivmessen, auch [illegible]

Steidtner, Phil

Esztergom. T. 5487.

Az előtérben balra a Párkányon inneni tért járó-kelők élénkitik, a háttérben pedig Esztergomon túl, hová hajóhid vezet, a környékbeli hegyek közül a Szent Tamás hegy válik ki. ~~Felirata~~ A Dunán vitorlás hajó halad. Felirata a lebegő mondatszalagon:

Die Berümbte Türggische Vöstung Gran.

magyarázó szövegének kezdete: 1. Donau fl: és befejezése:
8. Rätzenstadt
legalól jobbra: Zu find: bei Joh. Phil: Steidtner in Aug.

Rm., mér. a vk. 18 : 31.5 cm.

140-95.

STEIG *Flórián*, fazekasmester, * 1855. † Szekszárdon — ahol állandóan működött — 1925. Az 1904 turini nemzetközi kiállításon aranyérmet nyert. Magyar stílusú díszedényeiből a budapesti Iparművészeti Múzeumban és a Szekszárdi Múzeumban sok remek példányt őriznek.

K. Gy. II. 473 l

Steig Flórián

nák 1920 óta nélyettesítője.

Steig Flórián kiváló szekszárdi fazekasmester 70 éves korában meghalt. Már 1904-ben a turini nemzetközi kiállításon aranyérmet nyert. Magyar stílusu díszedényeiből a budapesti Iparmüvészeti Muzeumban és a szekszárdi muzeumban is sok remekes példányt őriznek.

Magyarság
1925. I. 28.

70

1855

1930.évi március hó 20-tól novem
helyreállitási munkákról szoló e
fogadhatónak találtatott.

Egyben van szer
hogy a számadás elfogadásáról a
veskedjék.

Budapest, 1931.

A kiadvány hiteléül:

Gonda

,s.hiv.igazgató h.

Steig István
keramikus
1925
Einnisk 1930
88.-

Jókai-ny. 4760

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

Komárommegyei
Dolgozók Lapja

trák munkásoknak olyan k
voltak ezek az októberi napo
túlsokan vannak még a halad
zői és ezek bennünket táma
azért mi sem hagyjuk mag
békéért és szabadságért
harcban. (Kérik még, hogy
ként küldjük meg a fehér k

a semlegességét

kedete nemcsak a magyar nép és a mi számunkra jelentős eredmény, de az egész világ haladó és demokratikus népeinek. Legnagyobb megelégedésünkre vetett véget azoknak a vágyálmoknak, amelyeket Nagy követői, s azok ausztriai másai, — valamint amerikai katonai „texas-játékosok" gondoltak ki. Világszínpadunk, melyen újra a „Fasizmus" című darabot akarták eljátszani, gyorsan és reméljük örökre bezárta kapuit. Ez Kádár János érdeme.

(A levelek eredeti példányai a Magyar Rádiónál vannak.)

rendőr ...

találta, a blúzt pedig túl kicsinek és feljelentette Anna Mariát.

A tárgyaláson Cucco bíró türelmesen végighallgatta a vádat, majd elgondolkozott a védő fejtegetésein is. Utána kihallgatta a rendőrt is, végül felszólította a vádlott hölgyet, vegye fel az inkriminált ruhát és mutassa meg magát a magas bíróság előtt.

Cucco bíró és az ülnökök sokáig nézték Anna Mariát — sokáig gondolkoztak, majd — felmentő ítéletet hoztak. Cucco bíró ítélete történelmet csinált:

Steig István

Tolna Megyei Népujság

1957 MÁR 6.

470

Egy népművész műhelyében

Forog, egyre forog a fazekaskorong, s az alaktalan vörösagyag karcsú vázává formálódik Steig István keze által.

1874. óta készülnek már itt a szebbnél szebb, országosan közkedvelt sárközi díszítésű fazekasmunkák. Nagyapáról apára, apáról fiúra maradt a mesterség.

Alig lehet mozdulni a népművészeti remekművek apró kis műhelyében. Különböző nagyságú „bokájok", dísztányérok, vázák, kulacsok sorakoznak egymás mellett a deszkarakodón száradásra, vagy festésre várva. Az egyik öblös kulacson a szekszárdiak által közkedvelt felírás díszeleg: „Szekszárdi bikavér, orvosságnál többet ér, aki issza hóttig él."

Az ízléses boroskészletek és az ötletes hamutartók mellett még az olasz majolika dísztárgyait is mintázza a mester. Érdekes sötétzöldre festett koszorúalakú csillárt is láthat itt az ember. A csillag koszorújába 6 álló gyertya van beépítve.

Országszerte megtalálhatók ezek a főként sárközi mintákkal ékesített remekművek, a Népművészeti Vállalat boltjaiban. Szobáink díszítésére, emléktárgyak ajándékozásánál, gyüjteményeinkben egyre nagyobb szerepet szánunk a népművészeti termékeknek. Steig István népművész munkája keresett és értékes művészi munka. Reméljük majd felneveli méltó utódját is, aki ezt a munkát folytatni fogja.

Steig István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. VIII. Blaha L. tér 3
Telefon: 139-292.

NÉPAKARAT

1957 MÁR 6.

470

Kedvvel dolgozik már a sárközi népművész!

Petőfi-fej az ízlésesen zöldrefestett kapufélfán, sárközi mintás bútorokkal berendezett gyönyörű lakás, egy műhely, ahol az embert elárasztja a szépség és művészet — íme Steig István, szekszárdi népművész otthona. Azé a népművészé, akit öt évig próbáltak valamiféle bürokratikusan összetákolt csoportosulásba kényszeríteni egyes rövidlátó hivatali szervek — s aki most végre, megalakíthatta a hazai sárközi fazekas-népművészek igazi szövetkezetét!

Svájcisapkás, vidám feje vagy tíz agyagtányér fölé hajol s míg sebesen, de egyenletesen pergeti a korongozóállványt, a falon függő számtalan gyönyörű korsóra bök.

— Egyet nem értettek meg — és éppen a dolog velejét. Azt, hogy lehet szövetkezet, kell is szövetkezet — csak éppen nem Pesten és nem egy helyen összezsúfolva az ország népművészeit, fittyet hányva szokásaiknak, működésüknek. Kérdem, hogyan dolgozzék egy palóc népművész például Tolnában — vagy akár én Nógrádban? Elsorvadna a saját módszerünk, stílusunk, valamiféle »egyenruhába« bújtatnák így a munkánkat. Nincs erre szükség, az kell most, hogy egy-egy táj népművészei fogjanak össze!

A világosbarna agyagra szín szín után kerül. Lassan kialakul a híres sárközi »kukacotfogó kakas«, a fekete, fehér, zöld színek ragyogásában. A mester két tányér festése közben bánatosan megjegyzi:

— Nagyon kevés a festékünk, sajnos, nem gondoskodnak rólunk eléggé. Egyes külföldi eredetű festékanyagokat nem kapunk már hosszú ideje. No meg, a népművészeti cikkeket eléggé »áron alul« veszik meg tőlünk, pedig legtöbbjüket nem sorozatban készítjük, hanem egyéni ízléssel, tervezéssel, más-más elgondolással.

... És, mennyi munkát fordítanak egy-egy művészi korsó, tál elkészítésére! Sok pénzt ér mind, külföldön is veszik — csak a mestereket nem becsülték meg eddig! Pedig — 30 év munkája, álma, tudása formálódott művészetté azokban a kis agyagdarabkákban a korongon.

De most már bízik az idős mester. Arról ábrándozik, hogy olyan finom munkákat is készítenek majd, mint a kínai porcelán. Sötét helyen tárolja az agyagot, így az idő múlásával egyre formálhatóbb, finomabb lesz s a mester úgy véli, most már érdemes évekre előre gondolkozni! Évtizedekben méri már munkáját Steig István — érdemes, hiszen ez a szövetkezet az ő szívügye is...

V. M.

„A közlekede
folytatott h

Három éro

Február 26-án »Legyen vagy ne legyen külön közlekedési bíróság« címmel cikket közöltünk, amelyben dr. Márkos Jenő, a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium autóközlekedési főosztályának főelőadója alaposan megindokolva állást foglalt a külön közlekedési bíróságok megszüntetése ellen.

Cikkünkkel kapcsolatban most a Gépjárművezetők Országos Szabad Szakszervezete, a Magyar Vasutasok Szabad Szakszervezete és a Magyar Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szabad Szakszervezete

Aláírták a magyar—bolg
1957. évi

Meleg baráti légkörben folytatott tárgyalások után Szófiában aláírták a magyar—bolgár kulturális egyezmény 1957. évi munkatervét. A munkatervet bolgár részről Avram Mitev, a Bolgár Kulturális Kapcsolatok Bizottságának alelnöke, magyar részről pedig Péter János, a Magyar Kulturális Kapcsolatok Intézetének elnöke írta alá.

Avram Mitev és Péter János az aláírás alkalmából mondott beszédükben vázolták a két baráti ország kulturális kapcsolatainak jelentőségét a magyar és a bolgár nép barátságának erősítése terén.

A most aláírt munkaterv tudományos dolgozók, írók, művészek és más kulturális szakemberek kölcsönös cserelátogatását, és széleskörű tapasztalatcseréjét irányozza elő. A munkaterv lehetőséget nyújt a két ország kulturális intézményei közötti együttműködés kiépítésére, továbbá tudományos dolgozók, pedagógusok, írók, művészek és diákok saját költségen történő kölcsönös tanulmányútjára. üdülésére. A Magyar Tudományos Akadémia és a bolgár tudományos akadémia támogatja a két ország közös érdekeit szolgáló tudományos feladatok együttes kidolgozását. A munkaterv alapján tervbe vették több bolgár és magyar tudományos és szépirodalmi mű kiadását, színművek kölcsönös bemutatá-

Tomi bácsi *az a fajta ember, aki minden helyzet-*

Steigh István

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Szolnok

Jubileumi sárközi kerámiák

1021

Több kiállításra készül munkáival Szekszárd hírneves fazeka: Steig István, a Népművészet mestere. A felszabadulás 25. évfordulója alkalmából megrendezendő kiállítás részére nagy, 40 centiméter átmérőjű sárközi disztálakat, tányérokat, valamint különböző nagyságú bábakorsókat- és 1—5 literes csörgős korsókat mintáz.

etelt, hogy ne felejtsük a
vérben és könnyekben szü-
letett osztálygyűlöletet és

ertelen
a nép
sem
seiket.
A
Hévíz
minteg
153 üd
26 üdi
télen
vül n
kötnek
szervel
céljára. Ezek nagy részét egyes vállalatok szakszervezeti csoportjai bérlik. Több lehetőség azután nemigen van Hévizen az üdülők elhelyezésére.

Nagy középítkezések

Hévíz külső képe már ma is kulturált fürdőhely benyomását keltheti a külföldi vendégben. Az utóbbi években *megélénkült az építkezés.* Nagyon sok szép új villaszerű ház épült a gyógyhelyen, de magában a községben is azzal a szándékkal, hogy a fizetővendégszolgálat számára felajánlják fürdőszobás lakásuk egy részét. De láthatók *nagy középítkezések*

előre
that,
akik
eszik
üdü-
ürdő
ágy
gen-
rtva.
nybe
i ti-
ené-
t, a
éssel
együtt. A fenntartott kórházi ágyak csekély száma miatt szinte már az év elején lekötik egész évre a gyógyulást kereső külföldiek a kórházi szobákat.

A hazai dolgozók nagyarányú gyógyüdülési lehetőségei mellett *csaknem teljesen kiaknázatlanok ma még azok a lehetőségek, amelyeket Hévíz a külföldi gyógyidegenforgalom számára tartogat.* Hévizet kora tavasztól késő őszig, de a téli hónapokban is *Ausztriából évente sok ezer átutazó vendég látogatja* akik megfürödnek a melegvizű tóban, aztán autóval autóbusszal tovább, vagy vissza utaznak. Szívesen maradnának több napra is Hévízen és ha szerencséjük van legfeljebb magánházakban

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

1971 APR 1

Száz éve dolgozik egy fazekas dinasztia

A közeljövőben megrendezésre kerülő dortmundi kiállításon a szekszárdi *Steig* István cserepes, a sárközi népművészet legjobb művelője, aki több mint két évtizede a népművészet mestere, a helyszínen mutatja be a sárközi edények készítését.

A Steig-dinasztia megalapítója csaknem száz esztendővel ezelőtt, a nagyapa volt, akit a fia, majd az unokája, a mai mester követett. Nincs baj az utánpótlással sem: Ágnes lánya és veje, *Jaszenovics* Géza népi iparművészek vele együtt dolgoznak a szekszárdi műhelyben. Steig István jövőre üli meg munkásságának fél évszázados jubileumát és erre valami maradandót szeretne alkotni.

— A Sárköz régmúltját feltáró mórágyi motívumok újraköltésével, felújításával, a XVII. századig visszamenőleg, új hangot igyekeztünk megütni a magyar népi kerámiában. Öt évvel ezelőtt tovább gazdagodott a forma- és motívumkincsünk a felszínre került, XVII. és XVIII. század elejei cseréptöredékek segítségével, amelyeket a szekszárdi múzeumban állítottak ki. Üzent a régmúlt: a cseréptöredékekből követni tudtuk az akkori színvilágot is.

Régi parasztbútorokkal, használati tárgyakkal felszerelt házimúzeumot őriz otthonában, a szekszárdi Steig-házban, ahol az anyatejjel szívta magába a korongolás művészetét. Hagyományos szemes kályha áll a múzeumszobában, amelynek szemei még korongon születtek. Talán nincs is sehol mása, csak a néprajzi múzeumban. Nemcsoda hát, ha minden évben több száz hazai és külföldi látogatója akad a Steig-féle házimúzeumnak, fotózzák, filmezik. Épp úgy, mint a mestert, munka közben, amint keze alatt készül a sárközi edény, amelynek minden egyes darabjában ott van a kézjegye a Sárköz szerelmesének.

(f. r.)

Steig István fazekas

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG
Eger

1971 MAR 25

1021

Fazekas népművész

Ötven éve dolgozik a korong mellett Steig István szekszárdi fazekas népművész. Családi hagyomány náluk a fazekasmesterség, közel százéves múltra tekint vissza a korong szerepe otthonukban. Ma már nyugdíjas, de mindennap ott található műhelyében. Mellette dolgozik leánya és veje, ők ketten veszik át a mesterség stafétabotját. Tányérokat, kancsókat készítenek a Budapesti Háziipari és Népművész Htsz-nek. Az idei dortmundi nemzetközi kiállításra meghívást kapott, ahol bemutatja a sárközi mintákkal díszített kancsók, tányérok készítését a külföldi emberek részére.

(MTI foto — Kozák Albert)

Steig István

A VÁ

ÉS A

Március utolsó két hetéb
több mint 70 000 jelelö gy
lésen a választópolgárok m
liói tanácskoznak országos
helyi közügyekről; mérleg
teszik eddigi képviselőj
tanácstagjuk tevékenysé
és közérdekű tennivalóik
bízzák meg új jelöltjüket.
szó legigazibb értelmében
dolgozó nép okos győleke
tei" ezek a jelölő gyűlés
Az eddigi tapasztalatok ala
ján elmondhatjuk, hogy lá
gatottságuknak legtöbbs
csak a terem nagysága sz
határt: százak szoronganal
falusi művelődési házak
gas termeiben, az üzemi cs
nokokban, s a napirendh
illő komolysággal tárgyalj
a helyi és az országos dolg
kat, a közügyeket.

A jelölő gyűlések jó elő
szítése, a számba jöhető j
löltek ajánlása megannyi fo
tos feladat. Már a megelő
hetekben a legtöbb helye
gyakran üléseztek a Hazafi
Népfront helyi bizottsága
megyei elnökségei. Hiszen
népfrontnak törvényadta jog
és kötelessége, hogy a jel
lő gyűléseken javaslattal é
jen a választópolgárok elő
Ennek megfelelően a né
fronttestületek jó előre igy
keztek megismerni egy-eg
képviselői választókerüle
vagy tanácstagi körzet la
kosságának véleményét és en
nek figyelembevételével foly
tattak megbeszélést a közsé
a város, az üzemek, a terme
lőszövetkezetek vezetőive
Az előzetes közvélemény-ku
tatás alaposságát bizonyítjál
a már eddig lezajlott jelöl
gyűlések: többségükön a nép
front nevében javasolt jelöl

A szakmunk

a megy

NŐ A MŰANYAGOK SZEREPE hazánkban is, szélesedik felhasználásuk lehetősége — egyre nagyobb feladatokat kap a gyártó- és a feldolgozó ipar. Mind jobban számítanak Heves megye üzemeire is, amelyek a

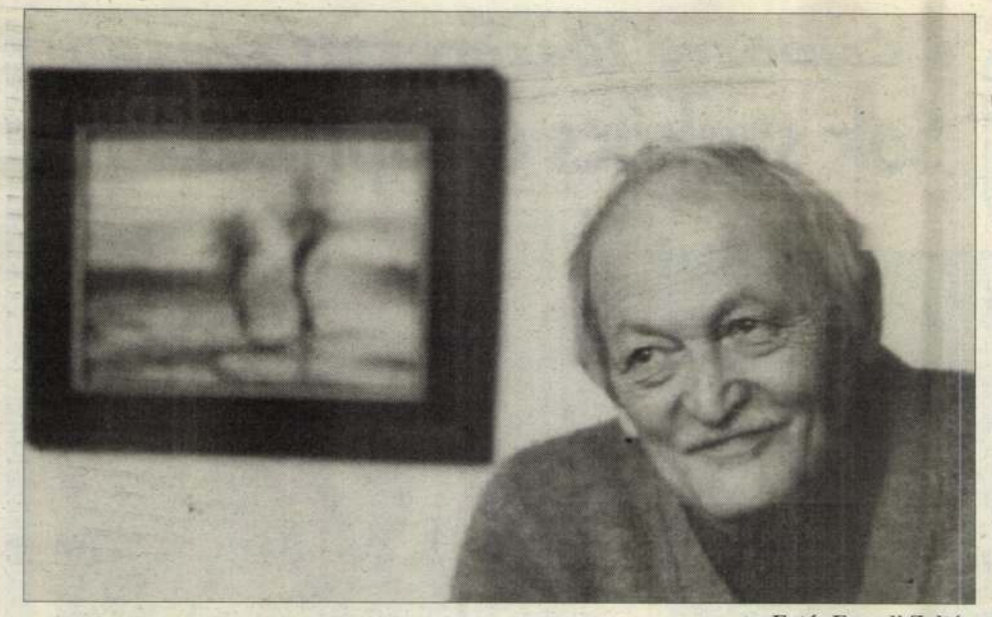

Fotó: Enyedi Zoltán

● *A Stéhlik família Csongrádon (1.)*

Erős szív, abszolút hallás

Egy évvel ezelőtt derült ki a família legidősebb tagjáról, Stéhlik Lajosról, hogy erős a szíve, annak ellenére, hogy 85 éves volt akkor. Meg is operálták, természetesen nem a szívét. Kibírta, ámbár csak mostanában vesz akkora bátorságot magának, hogy körülnézni le-lemenjen a panelház hetedik emeletéről.

Nem tudhatjuk, az erős szívnek van-e köze ahhoz, hogy festőművész lett belőle, de ahhoz mindenképpen van, hogy még mindig az.

– És az abszolút hallás?

Édesapja műhegedűket készített Soroksáron, ahhoz pedig abszolút hallás kell. Örökölte a fia is, hat gyermek közül az egyik. Zenei pályán nagy nyereség – vagy átok – az abszolút hallás, de mit nyer vele egy festő? Pedig nyert, mert rajztanár is lett, nemcsak festőművész, és úgy hozta a sors, hogy a zenei általános iskolában is tanított. Ott zongorákat is igazított, bár soha nem tanulta. Ahhoz is jó az abszolút hallás.

Énekes is lehetett volna.

Mondtam már, hatan voltak testvérek. Gyermekei száma is hat. Örökölt hajlam lenne? Figyeljük a neveket: Lajos, János, Gyula, István, Ferenc, mind fiú, és csak a legvégén Klára. A feleség kislányt akart mindig, öt fiút is meg kellett szülnie érte.

Az akkori fiatalok kitartóbbak voltak.

Mindig mondom, ha már akkor divatban lett volna a mostani szokás, hány értékes fölnőttel lenne kevesebb! Mint ahogy hány leendő fölnőttel vagyunk máris kevesebben.

A zenéhez azért van annyi köze az idős festőnek, hogy egy gitár most is ott lóg a szekrény végén, és nemrég szintetizátort is kapott gyermekeitől.

Gimnazistaként már együtt járt tanárával festeni.

A Képzőművészeti Főiskola elvégzése (1931) után az állástalan diplomások számát szaporította 1935-ig, akkor kínálták meg egy fél állással. Közben két bátyjával összefogva dzsesszzenekart alakított. Már akkor dzsessz! Ő zongorán játszott, noha, mondom, nem tanulta. És a festészet? Már másodéves főiskolás korában szerepelt a jelesek jelese versenyen, és műcsarnoki kiállításon is.

Közben édesapja üzletét elárverezték.

A teljes állástalanság és a félállásúság után Kistelekre jöhetett, polgári iskolába. Már egyéves házasok voltak, és Lajos is megvolt, amikor kérdést kapott a minisztériumból: megmarad a polgáriban, vagy átmegy gimnáziumba? Fizetésileg erősen visszaesett ugyan, mégis Csongrádot választotta. Mit tehet egy festőművész, aki rajztanárságot vállal, pénze még sincs elegendő? Arcképeket kezd fösteni. Először az igazgatót, aztán a főszolgabíró-helyettest. Hogy utána hányat még, megszámlálni se tudná. Nőtt a család, kellett a pénz. Minden hozzáférhető kiállításon is szerepelt, ennélfogva megmenekült attól a veszélytől, hogy tehetsége pénzt fialó mesterséggé kopjon. Persze, a kiállítások is készülhetnek sorozatban, pénzfialás céljából. Volt esztendő, amikor tíz kiállítást is szerveztek neki, és volt olyan kiállítás, amikor 24 képből 24 kelt el. Annyiban valóban leszállította az igényeit, hogy legtöbbször kisebb képeket festett, mert azt jobban el lehetett adni, de a színvonalból nem engedett.

Egy híján húsz éve panelban lakik.

Korábban? Közel a Tiszához. Azért lett tájképfestő, mert két háznyira volt a Tisza.

Meglep, amit mond. Első naptól fogva örült a család a panelnak. Mert központi fűtés van benne, és vízvezeték! Azt ugyan bánatosan teszi hozzá, hogy ebben a toronyházban legalább annyian laknak, mint a Réti János utcában, de ott minden családot jól ismert, gondjával-bajával együtt, itt meg legföljebb hárommal tartanak kapcsolatot. Egyikük fölöttük lakik, de jó három éve már nem járt a fölsőbb emeleten.

A Tiszától itt se szakadt el, azóta is a folyót és az ártéri erdőt festi legszívesebben. Tíz éve lehet, hogy már nem megy ki állványával, inkább itthon dolgozik. Nem föltétlenül emlékezetből, diákat szed elő, azok segítik ráhangolódni. Vagy azt, amit az ablakból lát. Műterme nincsen, az egyik kisszoba ablaka előtt van egy szék, meg egy állvány. A kisszoba a „műszobácska", vége a „műsarok". Nyugalom egyre inkább van hozzá, ketten laknak már csak itthon, felesége és ő.

Címét tudtuk, mégis nehezen találtuk meg. Taxisofőrt kérdeztünk nagy tanácstalanságunkban. Kapásból mondta, hová menjünk, és hányadik emeletre. Csongrádon talán mindenki ismeri, és nem nagyon lehet olyan utcája a városnak, ahol Stéhlik-kép ne lenne. Az Eötvös szabóhoz ment egyszer, ott találkozott valakivel. Behívta a lakásába, és megmutatta egykor festett képét a falon.

Fölemelő érzés volt.

Realistának vallja magát. Egyik bírálója a Tisza és az Alföld festőjének nevezte. Nem bírálatképpen.

Gyermekei? Lajos munkanélküli, János festő, Gyula rézmunkával foglalkozik, István vendéglátós, Ferenc dekorációs, Klára pedig könyvtáros. Amikor még működött a színjátszócsoport, operettet is előadtak. Gyula énekelt benne. Hallotta Kalmár Magda operaénekes is. Azzal köszönt el tőle, reméli, legközelebb az Operában találkoznak.

Hajót vett magának. Holnap róla szólunk.

HORVÁTH DEZSŐ

Jelcin és Oroszország belefáradt egymásb

Távolról szemlélve az orosz politika szomorú előadás. A mindennapi élet mocska, a kimerültség és a kiábrándulás úgy nehezedik az országra, mint valami kábítószer gőze. A reform tovább döcög, de hívei elvesztették lelkesedésüket, ellenfelei pedig a hagyományos orosz letargiára számítanak – írta hétfői vezércikkében a The Times című brit lap.

Az újság szerint a hatalmi harc mindenki tekintélyét tönkretette és Oroszországnak gyakorlatilag nincs már világpolitikai szerepe. Bár a The Times vezércikkírója úgy vélte, Oroszország már sokszor tanúsította, hogy képes ... kélni a legnehezebb mindazonáltal tény, hc reform leállt. Túl sok Jelcin személyes hatalmát tekintélyét és egészségét többen kétségesnek mon Már túlélt sok kísérletet h ma korlátozására, és a je szerint megint taktikai fegyv szünetre törekszik ellenfel vel, hogy elfogadtathassa költségvetést. De szemlátomá belefáradt feladatába. Mos átmeneti politikus benyomását kelti: egy újabb szomorú, magányos figura, akinek – mint korábban Gorbacsovnak – hamarosan lejár az ideje – írta a The Times hétfőn.

Irak elleni szankciók – 300 ezer halott

A bagdadi hatóságok szerint az Irak ellen három évvel ezelőtt bevezetett ENSZ-szankciók miatti gyógyszerhiány már több mint 300 ezer ember halálát okozta. Az egészségügyi minisztérium szerint az Öböl-háború előtt havonta átlagosan 700 ötéven aluli gyermek halt meg, s ez a szám mára havi négyezerre emelkedett.

Bagdadi adatok szerint a gyógyszerhiány miatt egyre terjednek a járványok, így mind többen betegszenek meg kolerában, vagy gyermekbénulásban.

A propán-bután az árokban is veszélyes

Tegnap reggel az E75-ös úton Szeged felől Balástya irányába haladva egy éppen fékező ARO és egy Mercedes gépkocsit ért utól egy héttonnás, folyékony propán-butánt szállító teherautó. Vezetője is fékezett, de későn, s hogy ne okozzon balesetet, félrekormányzott. Ennek ellenére a Mercedes hátulját elérte, s az nekiütközött az ARO-nak. A tartályautó az árokba csúszott. Személyi sérülés történt, és szerencsére a tartálykocsi is ép maradt. Az autómentő azonban a teher miatt nem tudta kihúzni a tartálykocsit, amely közben borulási holtpontra jutott. Ekkor a közlekedésrendészet tűzoltóság segítségét kérte. első szatymazi, úgynev vilmaszállási elágazásná gyed 12 és háromnegyed között lezárták a forgalma addig egy forgalmi sávba váltakozva haladta a járművek. A kiemelési műveletet sikerrel végrehajtotta a tűzoltósági daru, s akkor helyreállt a forgalom.

A sérült gépkocsikban keletkezett kár az első becslések szerint kis híján, másfél millió forint.

P. S.

Tartós termékké minősítették a téliszalámit

Tartós termékké minősítette az Európai Közösség illetékes bizottsága a Szegeden gyártott Pick szalámit. Az átminősítés jelentősége az, hogy a Pick szalámi exportját egy esetlegesen újabb hússzállítási tilalom nem érinti olyan érzékenyen, mint ahogy ez történt a fél év során kétszer, amikor a Közös Piac Magyarországgal szemben, kisebb megszakítással áprilistól júliusig hússzállítási zárlatot rendelt el – közölte Bihari Vilmos, a Pick Szeged Szalámigyár és Húsüzem Rt. vezérigazgatója.

A cég régóta szorgalmazta, hogy a feldolgozott mezőgazdasági termékként besorolt szalámi, a sonkafélékhez hasonlóan kapja meg a tartós minősítést. A több mint 90 napig készülő téliszalámit a technológiai folyamatban nem hőkezelik, s emiatt nem számíthatott tartós élelmiszernek. Az EK szakemberei a szegediek feldolgozás előtti szigorú minősítési gyakorlatát, valamint a tartósítási és érlelési körülményeket értékelték, amikor mégis megadták a szaláminak a pármai sonkához hasonló tartós minősítést.

A húsembargó miatt a Pick Szeged Rt. első féléves szállításai elmaradtak a várakozásoktól, ami azért is kedvezőtlen, mert a szegedi cég exportjának 80 százaléka az EK-ba irányul. Feltehetőleg ezt a lemaradást a negyedik negyedév során már pótolni tudják. Erre az is reményt ad, hogy a negyedik negyedévi kedvezményes magyar kvóta nagyságát 1200 tonna helyett, 1400 tonnában állapították meg. Az Európai Tanács koppenhágai döntése értelmében a mezőgazdasági termékek kereskedelmének szabályozása során félévvel korábbra, jövő év januárja helyett ez év júliusára hoztak előbbre bizonyos kvótaemeléseket. Bihari Vilmos úgy véli, hogy a Pick Szeged Rt. felkészült a többletszállításokra. Az ehhez szükséges sertéshúst biztosította, hiszen a Pick Szeged Rt. hosszú távú partnereivel – a sertéspiac ingadozásainak csökkentése érdekében – szerződést kötött, amely alapján akkor is magasabb felvásárlói árat kínált, amikor a piacon túlkínálat volt.

● *Foglalkozzanak a lemondás gondolatával!*

Etnikai tisztogatás Makón?

Nagy port vert fel dr. Sánta Sándor, Makó polgármesterének szerdai cikke és szombati lapunkban megjelent interjúja, melyben a problematikus cigánycsaládok szétköltöztetésének szükségességéről beszélt. Szerinte ugyanis csak így őrizhető meg a város békéje, szerezhető vissza az emberek elvesztett nyugalma, bizalma. A polgármester kijelentéseire Rádai József cigánypolitikus reagált, de véleményét – noha egyeztetett az MCDSZ helyi vezetőjével – kizárólag mint makói polgár mondja el.

Több vád hangzott el a cigányszervezetek számlájára, hogy a halálesettel végződő cigányleszámolás után nem hallatták szavukat, magyarul lapítottak.

– A látszat lehet, hogy ez, de én másként látom a helyzetet. Mi ismerjük ezeket a cigánycsaládokat, s úgy véljük, nincs erkölcsi jogunk beleszólni, beleavatkozni két család konfliktusába. Ők ezt el sem tűrnék tőlünk. Éppen azért csodálkozom azon, hogy a polgármesteri hivatal, dr. Sánta Sándorral az élen közbelépett. Nem tartom szerencsés dolognak a közbeavatkozást, sem a város vezetésének, se a cigányszervezeteknek – amelyek elsősorban érdekképviseleti szervezetek – nem ez a feladatuk. Ilyenkor az is előfordulhat, hogy a két szemben álló fél a kívülálló, harmadik ellen fordul. Országszerte szinte naponta előfordulnak hasonló esetek, ha nem is végződnek gyilkossággal, és sehol sem avatkozik be a polgármesteri hivatal. Ez a rendőrség kötelessége. Makó polgármestere politikai ügyet csinált a dologból.

● *Konkrétan mire gondol?*

– Nem lehet olyat nyilatkozni, hogy a város lehúzza a redőnyt a betelepülni szándékozó magyar, hangsúlyozom, magyar és nem cigány nemzetiségű állampolgárok előtt. Kinek van joga megállapítani azt, ki folytat kívánatos életmódot és ki nem. Az én szememben például nem kívánatos életmódot folytatnak – távol áll tőlem megsérteni egy kisebbséget – a homoszexuálisok, de nincs jogom megítélni, hogy ők kívánatosak-e a város számára vagy sem. Erre még a polgármester sem vállalkozhat. Nem hiszem, ha mondjuk egy szőke házaspár kifejezné óhaját, hogy Makón települ le, megkérdezik majd tőlük, milyen szándékkal jöttek, továbbá büntetett előéletűek-e. Ha színes bőrű ugyanezzel a szándékkal jön, akkor jegyző elé küldik és kifaggatják? Ez a kirekesztő politika erősen alkotmányellenes, ugyanakkor ellentétben áll minden nemzetközi okmánnyal, amelyet Magyarország is aláírt. Mindez arra utal, hogy a lakosság figyelmének az elterelése folyik, történetesen a bevándorló cigányokra óhajtanak tenni minden bajt, megoldatlan problémát. Nincs tudomásom arról, hogy az önkormányzat egyetlen új munkahelyet teremtett volna – kivéve a közhasznú munkát. Munkahelyteremtő beruházásokról sem tudok. Olyan önkormányzati döntésre sem emlékszem, amely javított volna a lakosság közérzetén. Mindig csak a problémák, problémák. Ezeket a bevándorló cigányokra hárítani nem egy bölcs politikai húzás. Talán két család vándorolt Makóra az utóbbi tíz évben. Ha úgy nézzük, Makó lakosságának a 70 százaléka bevándoroltnak számít, csak ez más népcsoportoknál fel sem merül. A rendőrségnek legalább öt olyan esetről van tudomása, amely bármely pillanatban robbanhat és gyilkossággal fenyeget. Ezek pedig nem cigányokkal függnek össze. A rendőrök egyszerűen tehetetlenek, mert ilyen a jogszabály. Erősen alkotmányellenes a polgármester azon kijelentése is, hogy Szegedre vagy máshova költözteti a problematikus családokat. Ha azok nem akarnak menni, erőszakosan nem lehet kitelepíteni őket, mert akkor, az már divatos szóval élve etnikai tisztogatás. Ezen a szinten már nem lehet viccelődni. Ha ezt a polgármester annak szánta, meg kell mondjam, sótlan vicc volt. Makó nem külön állam az államban. A jogszabályok mindenkire egyformán érvényesek, és ez alól nem lehet kivétel a polgármester sem. A különböző segélyekről, szociális juttatásokról meg csak annyit, hogy a rászorulók nem a város pénzét kapják, mert erre a célra külön állami támogatás jár. A polgármesteri hivatal egyetlen fillért sem adott sem cigánynak, sem magyarnak, ha az nem felelt meg a jogszabályoknak.

● *Mindezek után, ön szerint, mi a megoldás?*

– Javasolom a tisztelt polgármester úrnak, és egyes képviselőknek, foglalkozzanak a lemondás gondolatával.

T. T.

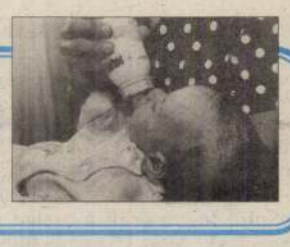

A fehér nedű titkai

Anyatej Milupából? (4. oldal)

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Alapítva: 1944. október 23.

DÉLVILÁG

50. évf. 214. szám 1993. szeptember 14., kedd Ára: 8,90 Ft

A Stéhlik família Csongrádon

Ágas-bogas családdá terebélyesedett a hajdani soroksári hangszerkészitő famíliája. Csongrádon telepedett le az egyik fiú, Stéhlik Lajos, a rajztanárságból élt, a festőművészet rabja lett, megnősült, és ahogy szüleinek, nekik is hat gyermekük született. Mind a hat megérne egy írást, összes elágazásával, de saját szakállunkra Gyulát választottuk ki közülük, aki többek között kishajózási vállalkozó, és az iparág meggyökereztetésén fáradozik, a harmadik folytatásként pedig az ősnek számító Lajos bácsi menyéről szólunk, aki szintén rajztanár és festő lett. Sorozatunk ma indul a 2. oldalon. (Fotó: Enyedi Zoltán)

• Csípősre fűszerezett szezon

Sok szakács elpaprikázza?

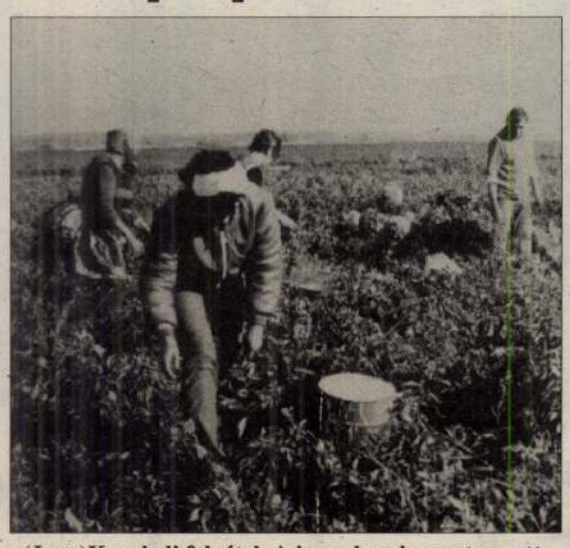

(Java)Korabeli felvétel. A homokon is megtermett. (Fotó: Gyenes Kálmán)

Pár napja a szegedi tájkörzetben is megkezdték a fűszerpaprika átvételét. A termelőkkel közvetlen szerződéses kapcsolatban álló Gorzsai Állami Gazdaság üzemébe most még csak ládázzák, utóérlelik a bepirosodott csöveket. Az úgynevezett féltermékeket eredményező szárítás kezdetéig amúgy is össze kell várni az ipari feldolgozásnak megfelelő alapanyag mennyiséget. Előzőleg a feltételezett igényeknek megfelelő mennyiségben sikerült megkötni a szerződést a termelőkkel, a kilátások mégis sokesélyesek, de inkább a kiszámíthatatlanságba hajlóak.

(Írásunk a 3. oldalon.)

• „Egyszemélyes" közgyűlés Vásárhelyen

Óvodai huzavonák

A vásárhelyi önkormányzat közgyűlése tegnap az elmúlt héten elmaradt napirendek megtárgyalására ült össze. A Verzál nyomda üzleti terve, Takács Ferenc emléktábla áthelyezése, bejelentések és interpellációk szerepeltek napirenden.

Mindjárt az elején Szalai Lukács képviselő kért szót (később jobbára csak ő) és indítványozta újabb napirendi pontok felvételét; mint a Szántó Kovács János óvoda eladását, kifogásolta a 2 millió dolláros hitelfelvétel módját, főleg, hogy az önkormányzat garanciát vállalt, továbbá ismételten kifogásolta, hogy a szerződésekről nem értesül időben a képviselő-testület. A témákkal kapcsolatban a jegyző és a polgármester felelősségét feszegette.

Ez alkalmat nyújtott egy játékos, „Ki vagy, mert én ez vagyok" vetélkedőre, némi indulattal fűszerezve. Rapcsák polgármester a maga módján visszautasította a vádakat, egyebek között a korrupció árnyékát. Ám erre Szalai Lukács képviselő utalt régebbi fegyelmire, ami véleménye szerint még korántsem lefutott ügy, miközben megjegyezte: Nem cserélnék ön-

(Folytatás a 3. oldalon.)

Alma-Ata karanténban

Kolerajárványtól félve a helyi hatóságok egész Alma-Atára karantént rendeltek el, s hétfőn bezártak az iskolák, üzletek és piacok is. A kazah fővárosba vezető utakat rendőrcsoportok felügyelik. A Kazahsztánból a közép-ázsiai országokba induló repülőgép-, vasúti és buszjáratokat felfüggesztették.

Hivatalos adatok szerint eddig mintegy 30 személyt érint a betegség. Az orosz rádió viszont forrásmegjelölés nélkül a közép-ázsiai országban kétszáz kolerás és két pestissel kapcsolatos esetről számolt be.

A városban mintegy háromszáz központot állítottak fel az új megbetegedések észlelésére. A helyi járványügyi központ jelezte, hogy növelték a víz klórtartalmát fertőtlenítés végett. A hivatalos magyarázat szerint a járvány azt követően kezdődött, hogy augusztus 9-én a dél-pakisztáni Karacsiból fertőzött személyek tértek vissza.

A krajinai szerbek újabb fenyegetőzése

A krajinai szerb hadsereg főparancsnoksága bejelentette: ha a horvát hadsereg nem vonul ki a múlt hét közepén elfoglalt három településről, a szerbek olyan fegyverekkel indítanak támadást a horvát katonai célpontok ellen, amelyeket eddig még nem vetettek be a krajinai harcokban. A közlemény nem közölte, hogy milyen eszközöket akarnak felhasználni a szerbek, azonban egyebek mellett valószínüleg rakétákról lehet szó.

A szerbek korábban 500 kilogram robbanóanyaggal felszerelt rakétákat lőttek ki horvát célpontokra, s ilyen rakétákkal vették tűz alá Zágráb külvárosait is.

Cedric Thornberry, az ENSZ-békefenntartók polgári ügyekben illetékes parancsnoka szerint rendkívül veszélyes helyzet alakult ki a Horvátországhoz tartozó Krajinákban: – Az 1991–1992-es háború vége óta nem tapasztalt feszültség uralkodik a térségben, s aggasztó a csapatmozgások mérete, és a nehézfegyverzetek mennyisége is – közölte Thornberry.

PIRELLI * CASTROL * PIRELLI * CASTROL * PIRELLI

PIRELLI gumiköpenyek nagy választékban, 60 féle méretben **RAKTÁRRÓL!**

Különleges méreteket **10 napon belül** kívánságára beszerezzük a MOPEDTÓL a KAMIONIG!

Gyorsasági és **Enduro** motorokra is!

Azonnali szerelés, kerékegyensúlyozás.

SZERVIZ

Világszínvonal, olcsó árak!

Vérő Szerviz,

Szántó K. J. u. 99., Tel.: (62) 342-764

PIRELLI * CASTROL * PIRELLI * CASTROL * PIRELLI

• Izraeli–palesztin elvi nyilatkozat

Aláírták, kezet fogtak

Simon Peresz izraeli külügyminiszter es Mahmud Abbasz, a PFSZ VB tagja Washingtonban, a Fehér ház kertjében hétfőn aláírta az izraeli–palesztin elvi nyilatkozatot.

Az okmány aláírása után Bill Clinton elnök kezet fogott Jasszer Arafattal és Jichak Rabinnal, majd utána – mintegy megpecsételendő az elvi nyilatkozatot – a palesztin vezető és az izraeli miniszterelnök is kezet rázott egymással.

WESTEL RÁDIÓTELEFON KFT.

ELEKTROFIL HIVATALOS FORGALMAZÓ

30 000 Ft-tal olcsóbb

Benefon City – a legkisebb rádiótelefon szeptember 9–25.-i megrendeléssel, október 9-ig történő átvétellel. Tájékoztatás, lízing – minden egy helyen

Szentesen

az autóbusz-pályaudvarnál, József A. u. 6/B

Telefon/fax: 63/311-730. Rádiótelefon: 60/337-092

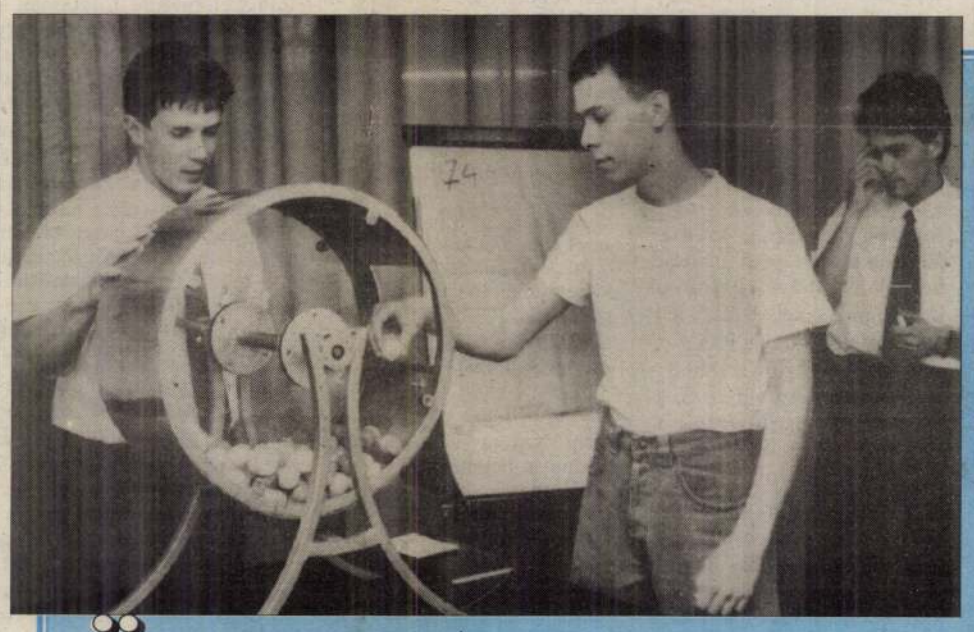

Ötvenezer a tét

Tizenhatodik alkalommal húzták ki olvasóink a közkedvelt bingójátéknak, a Horoszpóknak a nyerőszámait. A Délmagyarország, a Délvilág valamint a HDS & Délmadár közös játékának e heti tétje – mivel a múlt héten nem volt nyertes – 50 ezer forint. Aki nyerni szeretne, annak csütörtökön keresnie kell a HDS & Délmadár legújabb számát az újságárusoknál.

STÉHLIK Lajos festő

Kiállítás

Életművészet

Szirtes János: Budapesti Tél, Prágai Tavasz, Zágrábi Nyár, Mezőszemerei Ősz. Digitális nyomatok

Fotó: Szirtes János

MEZŐSZEMEREI ŐSZ

Szirtes János a kiállítással – a négyszer négy közepes méretű digitális fotóval, akárcsak valamifajta vizuális tartalomjegyzékkel – az elmúlt három-négy évben bemutatott performanszait foglalja össze és dokumentálja. Maguk az események is láthatóak a háttérben, mert persze folyamatosan peregnek a vetítővásznon, az azonosításhoz, az „index" feloldásához azonban roppant idő kell: négy évszak, négy helyszín, négy különböző történet fut el a türelmes szemek előtt – a budapesti télben, a prágai tavaszban, a zágrábi nyárban és a mezőszemerei őszben lejátszódott *event*-Szirtes egyszereplős, dramaturgiailag hallatlan pontosan megszerkesztett akciói, melyek egyszerre adnak időt a legvégletesebb személyesség és a leghűvösebb tárgyiasság-tárgyilagosság megjelenítéséhez.

Prágában, a Vencel téren egy, a néző számára jobbára érthetetlen, s végül is itt és most irreleváns célokat követelő, de nagyon dekoratív tömegtüntetés emberfolyamának szélén, a menet irányával szemben egyensúlyoz egy utcai padra rögzített biciklin, mozdulatlanul. A kerékpárt – mintha komolyan szerkesztett vektorok lennének – keskeny, piros szalagok kötik a világhoz, érthetetlen-láthatatlan viszont, hova is csomózódnak kifelé, mihez csatlakoztatják a gépet és utasát, de mintegy hangsúlyozzák, hogy a mozdulatlan művész és szerkezete egyszerre benne van a világban és kívül is áll azon, mintha egy jungiánus idézet parafrázisa lenne: Szirtes a tudatsziget, elképzelt tartalom-összefüggések hálójában harmadik személyben beszél önmagáról. Mint jól táplált, kigömbölyödött Buster Keaton-klón mered szigorú arccal a szembeszélbe, mozdulatlanul feszít a prágai verőfényben, s figurája – mely már-már, de ne bizonytalankodjunk, egészen – emblematikus lett az elmúlt 25 év szcénájában, akárcsak a turistakedvenc utcai élő szobrok, fotózásra csábítja az arról, hogy „itt művészet van! ajvé!" mit sem sejtő járókelőket. Ennek aztán következésképpen az az eredménye, hogy az úgynevezett énkomplexus (Szirtes mint plasztika) saját energia birtokába jut, s egyszerre lesz önmaga alanya és tárgya, s belép, valamint belépteti önnön személyiségét a közös emlékezet kontinuitásába. Hasonlóan jár el (ebben az esetben a szó szoros értelmében) a zágrábi nyárban is: ellen-Ganümédészként egy hatalmas, kitömött ragadozó madárral mászkál a városban, villamosok és autók meg persze emberek között, feszült ügybuzgalommal mosolytalan arcán. A hazai ősz és tél forróbb hangulatú. A jungi kollektív tudat és emlékezet – melynek eszméje Szirtes korábbi grafikáit, festményeit és természetesen performanszait amúgy is mindig mélyen átitatta – a mezőszemerei szántón és hodályban egyrészt az *áldozat/engesztelés* gyertyafényes ősségének megfogalmazásában nyilatkozik meg, másrészt egy valószerűtlenül szép és rejtélyes akcióban. Ennek során Szirtes félig földbe ásva madzagon rángat valami boronaszerű, lapos eszközt, melyen tűz lobog. A félmeztelen alak egyszerre demiurgosz és nyomorult megalázott; eszembe jutott a valaha talán Móricz Zsigmondnál olvasott történet a mezőn földbe ásott gyerekekről, de Eizenstein mexikói filmjének szörnyű kivégzésjelenetei is felrémlettek.

Végül a budapesti tél kifejezetten japános, autoagresszív gesztust rögzít: Szirtes fejjel lefelé, székhez kötve leng közel a föld felszínéhez artista módjára, s ugyanazzal a rettenetlen tekintettel, mely – mondom – védjegyévé vált az idők során.

A kiállított fényképeken nem érzékelhető, de Szirtes magányos munkáinak lényege az esszenciális heroizmus, mely veszélyességből (annak teljes elvállalásából) és dekorativitásból ötvöződik. Ez utóbbi, mármint a díszítményesség, attraktivitás is kettős: a művész a végsőkig aknázza sajátos testi adottságait, arányait és erejét fanyar-őszinte, látszólag száraz és humortalan, véresen komoly *életművészetté*, s – bár a korábbi akcióihoz képest, vagy a feLugossyval közös performanszaiéhoz mérten kevesebb a látványosság – jócskán kihasználja a színházias és filmes elemek adta lehetőségeket.

A francia Ben Vautier 1962–63-ban a következő feliratú táblákkal fényképeztette magát: „Nézzetek rám, s ez elég!", „Nézzetek rám, én vagyok a Művészet!". 1965-ben Public című akcióján négy órán keresztül ült a színpadon. A meghívottak röpcédulát kaptak, melyen ez állt: „Ben négy órán keresztül itt marad, Önök nézhetik. Önök nézhetik, de ne bosszantsák." Az eseményt Vautier így értékelte: „Véleményem szerint két új dolog volt a színházban. Az egyik: a közönség részvétele az akcióban... Direkt részvétel: részt kellett venniük. És a másik újdonság – a legfontosabb –, ami Brechtnél és Cage-nél indirekt: a valóság, és nem a fikció bemutatása. A hagyományos színházban hasonlítanak a Vietkongra, hasonlítanak az éhségre, hasonlítanak a szerelemre. De Brecht, Cage és én megszüntetjük az illúziókat, és a tiszta valóságot adjuk. Itt nem látszatevés van, hanem valóságos. Ezért ütköztetem össze a közönséget a valóságos cselekvéssel."

Azóta negyven év telt el, de a body artban, performanszban, a különböző akciókban formát nyerő hősies individualitás sokak, így Szirtes János számára is a sziget és azilum maradt, a hely, amelyet megőrizhetett magának, és megmenthetett az elértéktelenedéstől.

Hajdu István

Vízivárosi Galéria, március 7-ig.

„Szeressen a színház”

Haumann Péter színész

A Kalandorok, Paczolay Béla rendező első nagyjátékfilmje Simó Sándor-emlékdíjat nyert a 39. Magyar Filmszemlén. A háromgenerációs road movie-ban még egy pici autós üldözés is van; a helyszín Erdély, a táj csodás. A nagyapát Haumann Péter, az apát Rudolf Péter, a fiút Schruff Milán játssza.

Sinka Dávid

Magyar Narancs: Macerás forgatásnak tűnik a *Kalandorok* – meddig tartott?

Haumann Péter: Huszonnyolc forgatási nap volt – még szerencse, hogy ötven perc alatt lehet repülővel Budapestről Marosvásárhelyre jutni. A legnagyobb kánikulában forgattunk – és mégis csupa jó emlékem van róla. Nagyon jó csapat volt, jó hangulat, rengeteg röhögés. Rudolf Péterrel és Schruff Milánnal jól éreztük és értettük egymást; valahányszor fáradtak voltunk, azonnal játszani kezdtünk, hogy fönn maradjon az adrenalin. Nem leülni, nem csüggedni – inkább kitaláltunk valami édes marhaságot. Ha visszaemlékszem magunkra, így jut eszembe, többes számban: mi.

MN: Magyar road movie készült – egy olyan országban, ahol *road*, vagyis út is alig van.

HP: Kiről belőle Kelet-Közép-Európa, persze. És szórakoztató – bármilyen akusztikája is van ennek a szónak sokak fülében.

MN: Hogyan döntötte el, hogy elvállalja a szerepet? Ismerte a rendezőt?

HP: Nem. Tetszett a forgatókönyv, és boldog voltam, hogy filmezhetek. Az én filmes pályám meglehetősen viszontagságos volt.

MN: Viszontagságos?! Több mint száz címet láttam a neve mellett... *Kard, Emelet, Fekete gyémántok*...

HP: Filmet talán ha tízet forgattam a több mint negyven év alatt. Ebből maga most a nagyobbakat említette. A többi tévéfilm – de abból sok volt.

MN: Játszott III. Richárdot – Fehér György rendezte –, Major, Sulyok, Latinovits, Gáti József társaságában...

HP: Az is tévéfilm volt. De nem panaszkodom én, egész jól eltöltöttem az időt mással.

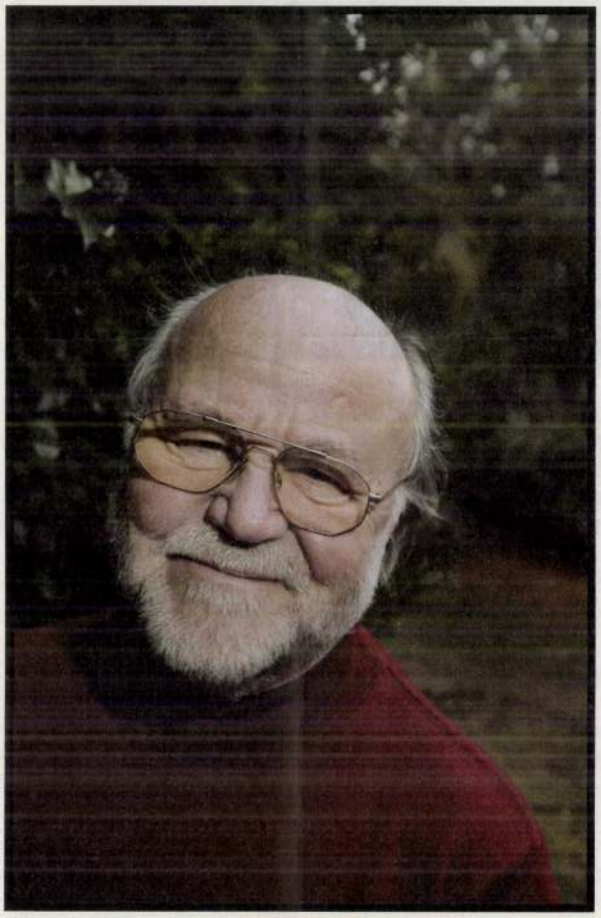

Fotó: Sióréti Gábor

MN: Például azzal, hogy kilenc színháznak volt a tagja...

HP: Tényleg? Várjon csak... 1963-ban – negyvenöt éve! – Debrecen volt az első. Aztán Pécs, a Huszonötödik Színház, a József Attila, a Madách, a Nemzeti, az Arizona, a Radnóti, a Katona... – tényleg kilenc.

MN: De szerintem nem lesz tizedik, mert magának már nincs is hová mennie, mindenütt volt.

HP: Hát nincs.

MN: A Katonában jól érzi magát?

HP: Nem tehetek mást! Már csak a korom miatt sem. Inkább hetven vagyok már, mint hatvan; a nagy szerepek nem erre a korosztályra íródtak. Valamelyest kárpótolom magam olyan előadásokkal, mint a *Producerek*.

MN: De hát voltak a Katonában olyan előadások, amiket magára hoztak ki: *A fösvény*, a *Paul úr*, *Az eltört korsó*, a *Művészet*, a *Színházcsináló*...

HP: Ennyi. A mór megtette kötelességét... És a mór most jelentkezett, hogy részt venne a Macbethben... És lőn: boldogan játszom majd a Kapus szerepét.

MN: És volt a *Troilus és Cressida*, abban is nagy szerepe volt, és remek előadás volt, Purcarete rendezte.

HP: Purcarete fantasztikus tehetség. Mégis úgy éreztem, tőlem idegen az előadás. Van ilyen.

MN: Ilyen tényleg van; a magafajta all-round színészből – aki ráadásul vérbeli komédiás – manapság viszont nemigen van. Kifogytak vajon?

HP: Dehogy fogytak! Sőt! Egyre többen vannak... De el tudnám képzelni, hogy olykor komolyabb feladatokat is kapjak.

MN: Például?

HP: Például? Házaltam én már O'Neill *Hosszú út az éjszakába* című darabjával. Senkinek nem kellett – ma már ez lassú és hosszadalmas, ezt mondták. Én meg arra lennék kíváncsi, hogy meg tudok-e még szólalni több száz ember előtt érvényesen anélkül, hogy... De mindegy. Lesznek még jobb évek is.

MN: Mitől ilyen lehangolt?

HP: Mert fásultak, nyugtalanok és türelmetlenek az emberek; ma kétszer vagy inkább háromszor kell valakit hátba vágni ahhoz, hogy megértsen egy színdarabot. Ettől, és még sok más egyébtől olyan vaskosak, kíméletlenek a rendezői megfogalmazások. Erre mondom, hogy sokszor idegen tőlem. Másfelől az is igaz, hogy az emberek már önmagukkal sem foglalkoznak – hogy lenne akkor kedvük, türelmük másokhoz? Bonyolult dolog ez... Ha manapság az ember valamit visszautasít, jobb, ha kétszer is meggondolja, és nemcsak azért, mert akkor legközelebb nem keresik, hanem inkább azért, mert esetleg egy másik embert akadályoz az életében...

● *A földgáz nem késhet!*

Huszonnégy órában

Újabb lendületet kapott az építkezés Tömörkényen. A községháza szomszédságában már magasodnak a tornaterem és a Vásárhellyel közös beruházásban készülő szociális otthon épületének falai. Miután a pénzügyi feltételek teljes mértékben megteremtődtek, az építők, falubeli emberek, Németh István csanyteleki vállalkozó vezetésével igyekeznek még az idén, a hideg idő beállta előtt tető alá hozni midkét épületet. A polgármester véleménye az, hogy van elegendő munkáskéz, építőanyag ugyancsak, nincs tehát semmi akadálya annak, hogy jövő nyáron mindkét intézmény megkezdhesse működését.

Nem olyan látványos a földgázvezeték megépítése, mint egy közintézményé, megmozgatta mégis a tömörkényiek fantáziáját. Hamarosan újabb közmű áll szolgálatukba. Persze nem ingyen, zsebbe kellett nyúlni, de a tömörkényi képviselő-testület körültekintően állapította meg a hozzájárulás mértékét. A kérdés, amelyet mostanság föltesznek, az ugyanaz, amit a másik két községben: mikor lesz gázgyújtás? Fűthetünk-e az idén földgázzal?

A falu saját géppel vesz részt a munkában, hogy olcsóbbá tegye. Dr Thirring Ákos a falu határába kalauzolt bennünket, ahol már Baks felé halad a gerincvezeték. Varga Antal és Fábián Sándor éjjel nappal dolgoznak, 12 óránként váltják egymást. A hajrá oka az idő. Mint tudjuk, ez is pénzbe kerül.

(Fotó: Enyedi Zoltán)

● *Szeged–Kecskemét–Kiskunfélegyháza–Tömörkény*

Dr. Csölle Kálmán egészséges ambíciói

Új arc, új ember a tömörkényi Polgármesteri Hivatalban. Első találkozásunkkor rögvest kialakult bennem egy kép a hivatalvezető dr. Csölle Kálmánról: határozott és segítőkész ember, aki a munkában nem ismer tréfát.

Amikor másodszor találkoztam vele a hivatalban, megkértem, mutatkozzon be.

– Szegedi születésű vagyok, ott végeztem a JATE Állam- és Jogtudományi Karán, Kiskunfélegyházán lakom. Az államigazgatásban dolgoztam Kecskeméten a lakásosztályon, illetve a vagyonkezelési csoportnál, idekerülésem előtt pedig az önkormányzatok üzemszervezésével foglalkoztam egy kft.-én belül. Itt, Tömörkényen a polgármester úrtól azt kaptam feladatul, hogy a hivatal törvényességi rendjére ügyeljek, fokozzam a munkafegyelmet, s gördülékenyebé tegyem a hivatal működését.

– Gondolom, mindez nem okozhat gondot az eddigi felkészültséget tekintve.

– Természetesen nem okoz gondot, de vannak bizonyos népszerűtlen feladatok, s ezt a „népszerűtlenséget" úgy kell fölvállalni, hogy ne szerezzek ellenségeket, hanem a törvényesség betartására ügyelve ne akadjon el az állampolgárok ügyeinek intézése, ne maradjanak el olyan dolgok, amelyek eddig esetleg elmaradtak, maximálisan ki legyen elégítve az összes választópolgár. Bár Tömörkény nem nagy település, de Csongrád megyében eléggé kiemelt szerepet töltt be. Legnagyobb gondjának elsősorban azt tartom, hogy hátrányos helyzetű mezőgazdasági

adottságaiból eredően, sajnos a kormányrendeletek és támogatások nem preferálják, nem támogatják megfelelően. Pedig a mezőgazdaság megérdemelné, itt elsősorban állattartással lehetne foglalkozni, épp a földek gyenge adottsága miatt. De ez már mezőgazdasági terület és nem szűken vett hivatali feladat.

– Ha jól értettem, nem itt lakik...

– Kiskunfélegyházáról járok ide át, nem nagy távolság, különösen a hátsó utakon...

– Milyen ambíciókat lát, remél itt, egy kis településen egy jól képzett jogász?

– Itt minden adott, az égvilágon minden. Adott az emberek akarása, az emberek jószándéka, tehát ehhez részemről az ambíciónak meg kell hogy legyen, mely jobbra fordíthassa az itteni működést. Ezt szeretném elérni mindenképp. Hangsúlyozni szeretném, párton kívüli vagyok – az voltam, az maradok – ; semmilyen pártbéli elhivatottság nem irányít, hanem elsősorban szakmai felkészültségemet akarom érvényre juttatni...

– Köszönöm a bemutatkozást és remélem, jó „terepre" érkezett.

B. GY. GY.
Fotó: Enyedi Zoltán

● *Testvéreké a csongrádi sertéstelep*

Disznókkal berzenkedő Héjják

Csongrádon, pénteken este 6 órakor a Héjja Testvérek Kft. a sertéstelep tulajdonosváltása alkalmából kellemes hangulatú állófogadásra hívta meg a város közéleti személyiségeit és vállalkozóit a Hotel Tisza Bárba.

Héjja István elmondta: szeretnének bemutatkozni a város előtt annak reményében, hogy ezzel a nappal rendszeres kapcsolattartás kezdődik el. Annak idején eltűntek a földről, most visszajöttek a földhöz. Tudják, a magyar gazdasági helyzet nem kecsegtető, azonban úgy gondolják, lesz ez még másként is. Tisztességes hasznot várva kezdték meg vállalkozásukat ez év júliusában.

Héjja László – az idősebb testvér, aki Zairében töltötte élete aktív részét – kifejtette: a kölcsön visszatérítése minden hasznot el fog vinni. „Bizonyos predesztináció a földhöz vitt vissza bennünket. Csak saját magunkra számíthatunk. A vállalkozás indítéka az volt: enni mindig kell!" – mondta. „A nyugati államok ugyanúgy eladósodtak, mint mi. S ha nekünk, magyaroknak nehézségeink leküzdésében segítenének, akkor saját pozíciójukat gyengítenék, mert konkurrenciát jelentünk. A GATT kereskedelmi szerződés a mi gazdasági körülményeinket erősíti. A francia paraszt például drágábban termel, mint a magyar, azonban ha a szubvencióit megszüntetnék, akkor a magyar mezőgazdaság termékei kedvezőbb helyzetbe kerülnének."

A Héjja Testvérek Kft. várost és környékét érintő terveiről – elképzeléseink szerint – a közeljövőben tájékoztatjuk Kedves Olvasóinkat!

(ÁDÁM)

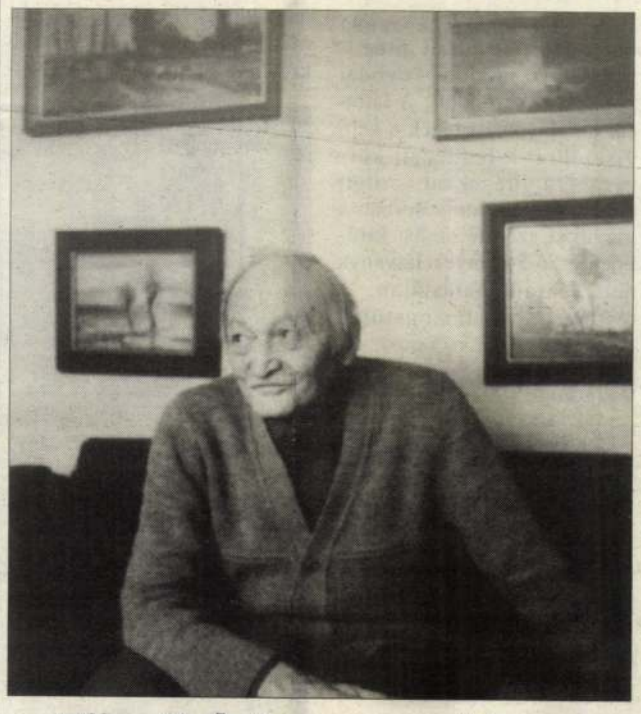

Tömörkény vendége: Csongrád festője

Bizonyára fölfigyeltek már arra olvasóink, hogy Csongrád és környéke pártolja a képzőművészeket. Nem városi kiváltság immár a tárlatrendezés. Október 23-án, nemzeti ünnepünk napján Stéhlik Lajost, Csongrád festőjét látja vendégül a község. Dr. Thirring Ákos polgármester vállalta, hogy a jeles mester alkotásait az érdeklődők figyelmébe ajánlja. **(Fotó: Enyedi Zoltán)**

A DM Kft.

DÉLVILÁG

Csongrád Megyei Hírlap

csongrádi szerkesztőségének új címe:

Kossuth tér 13. **Telefon:**

(a mozi épületében) **(63) 381-656**

Felgyőn érdemes családi házat építeni.

Teljesen közművesített telkek vásárolhatók, kedvező áron, részletre!

Érdeklődni a polgármesteri hivatalban.

Telefon: (63) 381-162

A mellékletet szerkesztette:
BÁLINT GYULA GYÖRGY

STÉHLIK Lajos festő

● *December helyett novemberben*
● *Ostromállapot – balesettel*

Árok hátán árok

A tudósító inkább csak arról szeretett volna hírt adni, vajon kigyullad-e a gáz a fűtési szezon (október 15.) kezdetére, de az élet mindig produkál meglepetéseket. Olykor drámaiakat.

Csanytelek – a gáz vezetése miatt – már egy ideje néhol ostromlott várra emlékeztet. Útjait itt-ott félig elfoglalja a vezeték számára kiásott gödörből kikerült föld. Az árkok felett pallók vezetnek a házakhoz, melyeket óriás vakondtúrásra emlékeztető, számtalan bucka vesz körül. A földhányások nem csak a közlekedőutak szélességéből vettek el, de a látási viszonyokon sem javítottak.

Indokolt lett volna a fokozott figyelem.

Mégis: csütörtökön két autó rohant egymásba a benzinkút előtti nagy kanyarban úgy, hogy az egyik aligha lesz közlekedésre alkalmas. Tulajdonosa látszólag ép bőrrel úszta meg, de az utat végig elborították a szélvédő üvegcserepei... Talán meg lehetett volna előzni. Több figyelemmel.

Akik közlekedni kényszerülnek – s többnyire autóval – türelmetlenek. A jellemző azonban inkább a higgadt tudomásul vétel. Az emberek java része úgy fogja fel: ez ezzel jár. De vajon meddig? Nos, mint megtudtuk, a kivitelező cég a szerződésben foglaltaknak megfelelően a vállalt határidőre elvégzi és átadja a munkát. Október közepére végeznek a külső szerelésekkel, majd ezt követi a belső, melynek határideje – a szerződés szerint – november vége. Jó hír, hogy várhatóan ezt a munkát sikerül egy hónappal hamarabb átadni, ami egyben azt is jelenti, hogy december helyett már novemberben használhatják a gázt a csanyiak.

Várhatóan tehát két héten belül megszűnik a faluban az ostromállapotra emlékeztető helyzet, visszakerül a kiásott árkokba a föld, ismét teljes szélességükben lesznek járhatóak az utak, a kiállott megpróbáltatások, olykor kellemetlenségek pedig gyorsan feledésbe merülhetnek.

Jó lenne, ha a rohanásból, a túlhajszoltságból adódó balesetek, fájdalmas halálesetek nem felejtődnének el.

Képünk a Kossuth utcában készült. (Fotó: Enyedi Zoltán)

LEHOCZKY LEOPOLDINA

Veszélyes kanyarok

Nemcsak a mostani földgázárkok miatt veszélyes Csanyteleken közlekedni, hanem az útvezetés sem a legszerencsésebb. Ez örökölt helyzet, ám mégsem kellene belenyugodni abba, hogy a faluban állandó veszélyhelyzet leselkedjen – főleg az átutazókra, akik nem ismerik a helyi közlekedési szokásokat.

Kerékpárosok, motorosok hajtanak úgy, hogy aki nézi, annak áll el nemegyszer a lélegzete. Ők, tessék csak megfigyelni, nyugodtak.

Miért? Egy majdnem áldozat, hajszálon múlt az élete, eképp förmedt autós megmentőjére:

– Miért nem figyel jobban?! (INT)

● *Óvodai körkép*

Összefog sok jó ember Ördögh Gyuláért

A csanyteleki óvoda dolgozói úgy határoztak, környezetvédelmi tevékenységük támogatására pályázatot nyújtanak be a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztériumhoz. Sikerrel tették, kaptak támogatást. A szándékot nem csupán az motiválta, hogy a természet szeretetét, tiszteletét, környezetünk megbecsülését nem lehet eléggé korán kezdeni, hanem az is, hogy a házaknál lévő papírhulladék, valamint elhasználódott akkumulátorok összegyűjtésével, illetve az érte kapott összeggel hozzájárulnak a tolókocsihoz kötött, 25 éves Ördögh Gyula gyógyíttatásához. A felhívásra sokan megmozdultak, pótkocsis teherautó volt csak elegendő az összegyűlt papírhulladék elszállítására. Csaknem az összes szülő, óvodai dolgozó hallatlan lelkesedéssel dolgozott, munkájuk ellenértékét pedig máris átutalták Ördögh Gyula számlájára. Közvetlenül és közvetetten így próbál meg egy fiatalemberért összefogni sok jó ember, no és közben az apróságok korán megtanulják: a környezetünk fontos.

Nagyon fontos.

Az akció szervezői köszönik a segítő közreműködést.

●

A szeptember közepén megtartott testületi ülés – rendhagyó módon – óvodai körsétával kezdődött. A látottak jó benyomást tettek a képviselőkre: a rendezett környezet, a virágokkal borított udvar, és nem utolsósorban a magukat szemlátomást kitűnően érző kicsinyek látványa nem maradt hatástalan. A testület tagjai támogatólag adnak helyt a jövő január elsejétől beinduló, minicsoportra vonatkozó kérésnek, javaslatnak. Ez gyakorlatilag azt jelentené, hogy két-két és fél éves kortól lehetne már óvodába adni a picinyeket. Erre máris van igény, hiszen sok fiatal él a faluban, aki dolgozni, tanulni szeretne legalább a nap egy részében, ámde nem tudja hol elhelyezni gyermekét. Januártól vélhetőleg ez megoldódik.

●

Szeptember elsején száztíz beiratott gyermekkel indult az óvodai év. Ebből a standard létszám kilencven-száz – néhány hiányzó mindig akad. Nyolc szakképzett óvónő és öt dajka foglalkozik velük, s ez az arány jónak mondható. (A minicsoport beindulása esetén viszont szükség lesz további létszámra, míg a szükséges férőhellyel már most sincs gond, korábbi bővítéssel már megoldott.) Heti két alkalommal logopédus foglalkozik a kicsinyekkel, ami a beszédkészség javításán túl azzal az előnnyel is jár, hogy három éve már nem kell a problémás gyerekeket Csongrádra vinni, mivel a logopédus jön Csanytelekre.

Ugyancsak három éve az egyik dadus jóvoltából – aki középfokú nyelvvizsgával rendelkezik – angolul is tanulhatnak az óvodások. A nyelv iránt ilyenkor a legfogékonyabbak a gyerekek, játék közben is elsajátítják azt, bár heti két alkalommal intenzív tanulás is folyik a nagycsoportosok számára.

●

Tápai Lajosné óvodavezető, miközben a tervekről beszélt, a szeretet fontosságát hangsúlyozta, hiszen ez a pálya másként nem is művelhető. Az eredmények pedig az összehangolt csapatmunkának köszönhetőek.

Tervezik tehát, hogy a környező óvodákkal meglévő jó kapcsolat mintájára messzebbre is elmerészkedve, az ország távolabbi intézményeivel is kialakítanak kontaktust. Így szeretnének – tapasztalatcsere céljából – eljutni például Sopronba –, természetesen viszontvárva a látogatást.

A szülőkkel meglévő nagyon jó kapcsolat további ápolására farsangra szülők bálját szeretnének rendezni. Elképzelések, tervek tehát vannak, a megvalósításhoz lehetőségek is, az eredményeket pedig mindenképpen az idő igazolja vissza.

LEHOCZKY

19 KÉPES ÚJSÁG

HÍR • FOTÓ • LEVÉL • TÁVIRAT • SZEMLE •

A TARTALOMBÓL

TÍZ ÉV UTÁN KUNADACSON (4—5. oldal)

A közönnyel küzdöttek a vezetők a szétszórt tanyavilágban tíz évvel ezelőtt. Mit változott azóta a helyzet?

A CSILLAGVILÁG TITKAI (6—7. oldal)

Kilenc égitest viseli felfedezőjének, egy fiatal magyar csillagásznak a nevét. — Mi az a szupernova-vadászat?

AZ „ALEX" TORNYA (15—17. oldal)

Forgó étterem a magasban. — Munkatársaink bemutatják az NDK újjászületett fővárosának, Berlinnek a központját.

GAGYIZÓK ÉS RÁSZEDETTEK (25. oldal)

Nem mind arany, ami fénylik... — Ékszervásár a kapu alatt. — Hiszékenység és kapzsiság.

KÉPES ÚJSÁG

A Hazafias Népfront falusi hetilapja

Főszerkesztő: Eck Gyula

Szerkesztő: Bolgár István

Szerkesztőség: Budapest, VIII., Gyulai Pál utca 14. Telefon: 137—660

Levélcím: Budapest 8. postafiók 67

Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat

Felelős kiadó: Csollány Ferenc

Kiadóhivatal: Budapest, VIII., Blaha Lujza tér 3.

Terjeszti a Magyar Posta

Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (Budapest, V., József nádor tér 1.)

Előfizetési díj: 1 hónapra 14,— Ft, negyedévre 42,— Ft, félévre 84,— Ft, egész évre 168,— Ft

71.1804

Athenaeum Nyomda, Budapest Rotációs mélynyomás

Felelős vezető: Soproni Béla igazgató

Index: 25 439

„ROBOTORVOS"

A Pécsi Orvostudományi Egyetemen önállóan működő különleges – úgynevezett intenzív terápiás – osztályt hoztak létre. Itt történik a rendkívül súlyos betegek kezelése. Mivel az életveszélyes állapotban levő betegek éjjel-nappali felügyeletet igényelnek, ezt az osztályt a legkorszerűbb technikai eszközökkel látták el. A Hellige Servocard betegellenőrző készülék például a „felügyeletet" is ellátja: pontosan figyeli a beteg állapotában bekövetkező esetleges változásokat és regisztrálja azokat. Amennyiben a beteg valamely életfontosságú funkciója túllépi a kritikus határt, a berendezés vészjeleket ad le. Felvételünkön az orvos értékeli a készülék által rögzített EKG „képet".

(MTI Fotó, Bajkor József felv.)

TŰZ

A Pest megyei tápiósápi Kossuth Tsz tanyáján leégett egy faszerkezetű csibenevelő, s a tűz következtében tizennégyezer háromhetes csirke elpusztult. A kár nagy, a tűz okának megállapítására vizsgálat kezdődött.

VILLANYBUSZ

Londonban villamos minibuszokat állítanak forgalomba, amelyek külön e célra épített magaspályákon járnak majd. Ezek segítségével próbálják a forgalmasabb útvonalak zsúfoltságát enyhíteni.

FÉSZEK

A debreceni nagyerdei állatkert egyik gólyapárja fészket rakott. – Igen nagy ritkaság, hogy fogságban levő gólyák fészket rakjanak, így ez most természeti szenzációnak számít.

HALÁLOSZTAG

Ismét gyilkolt Brazíliában a halálosztag nevű, veterán rendőrökből álló terrorszervezet. Niteroi városban három hullát találtak, rajtuk a szervezet nevének kezdőbetűivel.

ŐS-XILOFON

Nyolcezer éves, kétoktávos xilofon maradványait ásták ki a földből egy észak-vietnami autóút építésekor. Kora miatt az ősxilofon archeológiai ritkaságnak számít.

VARSÓBAN

1972-ben reprezentatív kiállítást rendeznek Varsóban magyar könyvekből, Budapesten pedig megrendezik a lengyel könyvek bemutatóját, egy most aláírt kiadói együttműködési jegyzőkönyv alapján.

CSÓNAKON

A 43 éves Anders Svedlund csónakon akar ismét átjutni Ausztráliából Afrikába. Tavaly már egyszer nekivágott az óceánnak, de akkor viharba került, s a kísérő hajón fejezte be a merész evezősutazást.

VÁROS-ÁRTALOM...

Tokióban a forgalmas útkereszteződéseknél olyan elektronikus táblákat szereltek föl, amelyekről a járókelők bármikor megállapíthatják a levegő szennyezettségének pillanatnyi fokát és a zaj intenzitását.

TÍZEZREN

A tízezret is meghaladja azoknak a száma, akik ezekben a napokban kezdik meg nyári szolgálatukat a Balaton-part üdülőtelepein. A szállodák és éttermek személyzete minden nagyobb idegenforgalmi helyen megközelíti egy közepes ipari üzem létszámát.

OTTHON

Új szociális otthon épült Mezőtúron. A központi fűtéses, korszerű intézmény száz idős ember kényelmes otthona lesz.

VÁROSKAPU

Egerben, a Szabadság téren, a közművek felújítása közben félezer éves múltat idéző emlékek kerültek felszínre. A föld mélyében falrészeket és mesterségesen vájt üregeket találtak, amelyekről megállapították, hogy az egykor híres, a török időkben sok magyar vitézséget látott hatvani kapu maradványai.

VADÁSZVERMUT

A Badacsony vidéki Pincegazdaság saját receptje szerint, húsz különböző erdei növénnyel ízesített vermutot készít. A gazdaság a közelgő vadászati világkiállítás alkalmából jelentkezik a „vadászvermut"-tal.

GOND...

Már az is baj, ha pénz áll a házhoz... Az 58 éves angol Bert Crocker tehergépkocsi-vezető négyszázezer fontot nyert a totón, de nem meri lakóhelyére, Littlewoodsba vinni, viszont a bankokban sem hisz, az utóbbi idők sok pénzrablása miatt.

HARCIAS

Ezt a ruhamodellt Firenzében, Itáliában mutatták be. Ami azt illeti, eléggé harcias. A sodrófát jól kezelő menyecskéknek szívből ajánljuk.

(MTI Külföldi Képszolgálat)

KÉPES ÚJSÁG

XII. ÉVFOLYAM

19

1971. V. 8.

ÁRA: 3,50 FT

GYEREK A PADKÁN

(A sárközi fazekas című riportunk a 18–19. oldalon)

Karff István felvétele

va Berlin látképe a kanyargó Spree folyóval

0/0 első oldalról

A SÁRKÖZI FAZEKAS

Steig István
fazekas népművész

A vő – Jaszenovics Géza
– a korong mellett

Móricz Zsigmondnak mondta egyszer Badár Balázs, a régi Mezőtúr híres embere: tudja-e ki volt a világon az első fazekas? A jóisten... Agyagból formálta az embert.

A bibliai hasonlat szellemes utalás a mesterség ősi eredetére, éppen ezért mindig eszembe jut, valahányszor egy fazekasműhelybe belépek. Mert, ha nem is a jóisten volt az első fazekas, de a sár megmunkálása, az agyagedény készítése, mindenesetre egyidős az emberrel, az emberiség kultúrájával. Ezért aztán mikor a nyers massza jellegzetes szagát érzem, ha a még festetlen, száradó edényeket látom, vagy a korongban görnyedő, könyékig sáros mestert megpillantom, úgy érzem, mintha évezredekkel ezelőtti világba csöppentem volna, ilyenkor önkéntelenül is tisztelettel fejet hajtok e legősibb mesterség előtt.

De méginkább így van ez, ha ennek a mesterségnek olyan jeles művelőjével találkozom, mint a szekszárdi Steig István, aki nem ösztönös művésze a fazekasiparnak, hanem képzett vegyész is: ismeri az anyagot, amivel dolgozik, így sohasem éri meglepetés, mert elméletben előre kiszámítja, minek, mi lesz az eredménye.

Műhelye egyike ama ritkuló kis műhelyeknek, melyeket immár a fél kezünkön megszámlálhatunk: a nádudvari Fazekastestvérek, Kántor Sándor Karcagon, a mohácsi Horváth János, Vékony Sándor Vásárhelyen, és Steig István a Sárközben.

Ahány név, megannyi szín, forma, motívum a fazekasiparban. Nádudvar és Mohács a fekete cserepek hazája, Karcag a híres tiszafüredi minták őrzője, Vásárhely a nagy múltú tálas város legjobb hagyományainak folytatója.

És Steig István Szekszárdon?

Az ő alkotói tevékenysége Mórágyhoz, Sárköz hajdani híres fazekasközpontjához kapcsolódik: tányérjain, bokályain, butéllán a mórágyi színek, formák, motívumok élnek tovább.

Steig István a nagyapja, Steig Flórián műhelyében ült először a korong mellé.

— Mikor is volt ez?

— Egy híján, ötven esztendeje. Amikor 1925-ben nagyapám meghalt, apám vette át az ipart, de néhány évvel később, 1931-ben ólommérgezés áldozata lett, így engem nagykorúsítani kellett, hogy átvehessem a műhelyt.

Ebben az időben még főleg háztartási edényeket, virágcserepeket készített. Tudatosan 1939-től kezdte kialakítani azt, a táj hagyományaiban gyökerező stílust, amely híressé tette.

A ma is működő jeles kisműhelyek többségét, sajnos, az a veszély fenyegeti, hogy — utánpótlás híján — előbb-utóbb megszűnnek. A Steig-műhely kivétel: a mester leánya, Ági és veje, Jaszenovics Géza, méltó tanítványa az apának, a Steig-műhely legjobb hagyományainak őrzői, folytatói.

Az ötvenedik jubileumához közeledő mestert megkérdeztem: visszatekintve az elmúlt fél évszázadra, milyen eredményre hivatkozna a legszívesebben?

— Arra — felelte —, hogy Mórágyon és másutt felkutattam, összegyűjtöttem a sárközi fazekasipar eltűnő formáit, színeit, mintáit, s azokat a magam munkájában felhasználtam, közkinccsé tettem. Nekem azt jelenti Mórágy, amit Kántor Sándornak Tiszafüred.

Ari Kálmán

NÉMETH GÉZA:

HOLDKÓROSOK

— Ez az ügy szerintem már annyira világos, hogy Kolloch Sándort akár azonnal előzetes letartóztatásba lehetne helyezni. Hiszen rajta kívül esetleg csak a lány kerülhetne még gyanúba!

— Na, azért ez már nagyon romantikus elképzelés. De hát persze, semmi se lehetetlen...

Egyszer arra figyeltek fel, hogy hangoskodnak az ajtó előtt. A két tiszt füléhez férfihangok szűrődtek, először csak elmosódva, de aztán már néhány szó is kivehetővé vált. Valaki pedig kiváltképp ideges lehetett odakint, hangoskodásából ítélve... Szekeres az ajtóhoz ment és energikusan kinyitotta.

— Miféle ricsaj ez? — pattogott a folyosóra lépve. — Nem zsibvásáron vannak, kérem!

Két egyenruhás rendőr közül egy eléggé alacsony, hízásnak indult férfi nyomakodott a százados elé.

— Elnézést kérek, de én a nyomozó csoport vezetőjét keresem — kezdte panaszos hangon. — Nekem feltétlenül azonnal beszélnem kell vele! Egyébként Kolloch Sándor vagyok, ha mond ez önnek valamit...

— Igen, Kolloch Sándor? Akkor a legjobbkor jött. Fáradjon be hozzám... — tessékelte be látogatóját a szobájába Szekeres.

Kolloch pedig szinte lélegzetvétel nélkül folytatta siránkozását:

— Mondhatom, elvtársak, teljesen odavagyok! Ilyen szörnyűséget! Ennek az áldott jó asszonynak így kelljen elpusztulnia... Férjnek olyan dolga még nem volt, mint nekem mellette, ezt állíthatom! Madár a fiókáját nem láthatja el különbül... Szerető gondoskodása, figyelmessége minden lépésemen elkísért...

— Más férfinál ez inkább talán kellemetlen lett volna... — szólt közbe Cserháti.

— De főhadnagy elvtárs! Az ő végtelen szeretete megolvasztott volna minden közönyt... Ha másért nem, már jóságáért, gyengédségéért hálásnak kellett lennem neki. De én szerettem is, higgyék el, elvtársak! S ezzel a nővel történik ilyen tragédia! Míg az ember becsületesen, odaadóan gürcöl távol az otthonától, a felesége teljesen ki van szolgáltatva a sors csapásainak... Azt hittem, megőrülök, amikor a reggeli lapot olvastam!

Szekeres százados szavai, mint jól irányzott lövedékek csaptak a panaszkodó férfira:

— Lenne szíves megmondani: hol olvasta a reggeli lapot, ha éppen most érkezett meg a tegnapi kiszállásról? A környező községekbe ugyanis tudomásom szerint legfeljebb csak délelőtt érkeznek meg az újságok...

Kolloch Sándor éppen leülni készült az egyik fotelba, de most hirtelen megállt mozdulat közben és újra felemelkedett. Egy pillanatra olyan lett az arca, mintha szél ütötte volna, vér öntötte el a fejét, aztán meg elsápadt és kopaszodó homlokán óriási verejtékcseppek jelentek meg. Tétován Szekeresre nézett.

— Ahogy visszaérkeztünk, az első újságos bódénál vettem egyet... — nyögte ki nagy nehezen.

A százados azonban most már nem engedte őt kibújni a kelepcéből.

— Ne beszéljen már mellé, kérem! — szólt rá Kollochra. — Azt hiszi, hogy mi itt megállás nélkül azóta malmozunk, amióta tudomásunkra jutott a gyilkosság? Most először is arra kérünk választ: milyen kocsival és kivel indult el hazulról tegnap este?

A megdöbbent férfi ekkor mégiscsak beleroskadt a karosszékbe és egyre szaporábban szedte a levegőt. Belső zsebéből enyhe illatot árasztó zsebkendőt húzott elő és azzal törölgette homlokáról az izzadságot.

— Az Elek volt a vállalattól — mondta halkan. — Tegnap este megint ő tartotta az ügyeletet a Skodájával és őt kértem meg, hogy jöjjön el értem. Máskor is megtette nekem ezt a kis szívességet...

— De miért volt szüksége erre a körülményes színjátékra?

— Az igazság az, százados elvtárs, hogy azért az én drága Etámnak is volt gyengéje. Féltékeny volt rám, mit tagadjam... Ezért aztán, ha néhanapján szabad estét akartam csinálni magamnak, ehhez a trükkhöz kellett folyamodnom. Ilyenkor azt mondtam, hogy vidékre megyek kiszállásra, de aztán más programot csináltam... Estefelé most is jött az Elek, engem kifuvarozott a lakótelepről, ott elváltunk és ő visszament a garázsba.

— Rendben van, ezt az Elek is tanúsíthatja. És mikor ment vissza maga a lakásba?

— Én, kérem, este hét óta nem voltam otthon. Gondoltam, majd ma délután hazamegyek, máskor is így szoktam tenni.

— Az lehet, de akkor nem lökték le este fél tíz körül a feleségét a háztetőről! — csattant fel ismét Szekeres. — Na, de ha kiszálláson se volt, otthon se volt, akkor mégis hol volt ma délelőttig?

— Én erre, százados elvtárs, sajnos nem válaszolhatok...

— Az ég szerelmére: hát nem érti, miről van szó? Alibit kell igazolnia! Igen, most itt minden percéről el kell számolnia, tegnap este héttől eddig a pillanatig, mindenről. Különben kénytelenek leszünk mindenekelőtt magát gyanúba fogni! Tehát hol tartózkodott azóta, hogy elhagyta az Elek kocsiját?

— Nem, nem mondhatom meg! Ekkora indiszkréciót nem követhetek el az illetővel szemben...

— Maga nem józan! — lépett Szekeres a férfi elé. — Talán azt a nőt akarja eltitkolni előlünk?

Kolloch te
hullám önt
egészen el
kadt fejjel
amikor me
kább tűnt
szítésnek,

— Tudom, hogy nehéz csak így elhinni nekem, de értsék meg, az egész egy fatális véletlen... Én Klárit sem akarom letagadni, különösen, ha már úgyis tudnak róla, de ahhoz ragaszkodom, hogy őt aztán végképp ne keverje senki semmibe. Ha engem gyanúsítanak, én majd tisztázom magam, de őt ne hurcolják meg... Őt nem szabad meghurcolniuk! Ő maga a becsületesség, finomság, s ha ennek a szörnyű ügynek csak egy csepp piszka is ráfröccsenne, az Klári egész életét tönkretenné!

— Mi nem akarunk senkinek az életébe gázolni, de azt tudnunk kell: hol volt ma délelőttig?

— Klárinál... De csak besötétedés után mentem a lakására, nehogy meglássanak a házukban...

— Csak jóval besötétedés után? Vagyis nem mindjárt, amikor elment hazulról? Mégis, mikor?

— Egészen pontosan nem emlékszem. Talán fél tizenegy körül... Ilyenkor már nemigen láthatnak meg...

Az utolsó szavakat Kolloch Sándor már alig tudta kinyögni. Hangtalanul sírni kezdett, válla meg-megrándult, s nagy zsíros, puha arcán egymás után csúsztak lefelé a krokodilkönnyek. A két viharedzett rendőrtisztnek már-már émelygett a gyomra ekkora puhányság, férfiatlanság láttán.

6.

Tulajdonképpen csak a „szabályos úthoz" való ragaszkodás vitte Szekeres századost ahhoz a vállalathoz, ahol Babos Klári dolgozott. Hiába huzakodott vele ugyanis Cserháti, miután Kolloch Sándort elengedték a főkapitányságról, hogy merő könnyelműség egy ilyen aljas embert szabadon engedni, ő csak nem tudta magát túltenni eredeti feltételezésén. Mert Kolloch Sándorról valóban sok mindent el tudott volna képzelni, de hogy ilyen kegyetlen, pontosan kiszámított következetességgel gyilkoljon, az sehogy se ment a fejébe... Ugyanakkor azonban ezt a szálat sem ejthette el egészen, így aztán, amikor Horváth hadnagy megtelefonálta neki a vállalat címét, átvette tőle ezt a fonalat, őt pedig Cserháti segítségére küldte, aki ismét visszament körülnézni a Szivárvány utcába.

Persze, más oka is volt, hogy ő ment Babos Klárihoz, és a főhadnagyra bízta Csaroda Máriát. Cserháti igen jó kiállású, jól megtermett, csinos férfi volt, s ha valakinek, hát neki min-

itko-
nába
sem-
lmen
nagy
elra-
nyte-
len volt belátni, hogy pillanatnyilag nincs jobb megoldás. Ráadásul elsősorban az ő meggyőződése volt, hogy a lány körül még nem egy rejtélyes pont felderíthető...

Szekeres százados villamossal zötyögött el a Pitypang utcába, Babos Klári munkahelyére, mert nem akarta, hogy a rendőrautó feltűnést keltsen.

Az igazgatót kereste, s ahogy belépett a tágas szobába, egyszerre elöntötte a méreg. Első pillantása ugyanis Havlicsek Ákosra, a megyei hírlap munkatársára esett, aki kényelmesen füstölögve ott terpeszkedett a faragott íróasztallal szemben, elmélyült beszélgetést folytatva az igazgatóval.

— Látom, városunk illusztris riportere már megelőzött — mondta fojtottan a köszönés után, s majdnem kezében maradt a kilincs, ahogy erősen becsukta maga mögött az ajtót. — Ezek szerint vagy az én babéraimra tör, vagy sürgősen hivatást akar változtatni, amin nem is csodálkoznék...

— Igazán nem szeretném, ha megint valami félreértés lenne köztünk, százados elvtárs — ugrott fel a helyéről Havlicsek egészen katonás mozdulatokkal. — Én most tulajdonképpen egy másik rovattól vagyok itt, kisegítem őket, mert nincs elég munkatársunk a szabadságok meg a betegségek miatt. Babos Klárról csak éppen néhány szót ejtettünk, ha már úgyis itt vagyok...

— Hát ön is a Babos kartársnő után jött érdeklődni? — kérdezte megdöbbenve az igazgató.

— Ha megengedi: elsősorban én jöttem ide azért, hogy tisztázzam az itt dolgozó Babos Klári személyes körülményeit és szerepét a Kolloch Sándornéféle gyilkossággal kapcsolatban... Egyébként Szekeres százados vagyok a nyomozó csoporttól! — mondta keményen a rendőrtiszt. — Remélem, számíthatok a segítségére.

— Feltétlenül. A kartársnőért pedig magam megyek azonnal.

Ahogy kiment a szobából, Havlicsek is hóna alá csapta az aktatáskáját és indulni készült.

— Azt hiszem, éppen ideje, hogy én is eltávozzam — mondta. — Biztos már várnak rám a szerkesztőségben az anyaggal, a vallomásnál pedig úgy sincs szükség rám. Majd később érdeklődöm...

Szekerest azonban egyszerre megszállta az ördög, s az újságírót szinte visszanyomta a székére.

— Tudja mit? — meresztette csúfondáros tekintetét Havlicsekre. — Ha már úgyis elkezdte, maradjon itt továbbra is és ez egyszer kivételesen maga is

Ági méltó folytatója az apa mesterségének

A hangulatos sárközi szobasarok a mester ízlését, munkájának irányát is jelképezi

Két régi tányér

Gyűjtött és saját készítésű edények az öreg láda körül

(Karff István felvételei)

1500 JAN 10.

1021

Kiállítás a szekszárdi múzeumban

A Csatári Kerámiaüzem termékeiből

A NÉPMŰVÉSZETI KERÁMIÁRÓL

Vasárnap délelőtt népművészeti kerámiakiállítás nyílt a szekszárdi Béri Balogh Ádám Múzeum nagytermében. A kiállítás tablókon és vitrinekben, fényképfelvételekkel és eredeti alkotásokkal mutatja be a Tolna megyei népművészeti kerámia termékeit a hatezer évvel ezelőtti őstől napjainkig, a Csatári Kerámiaüzem termékéig. Megnyitó beszédet Steig István népi iparművész, a népművészet mestere mondott.

— Tolna megye területének több pontján található olyan kiváló minőségű agyag, gelencsérföld, amely igen alkalmas agyagedények készítésére — kezdte Steig István. — Talán részben ez a természeti adottság játszott közre abban, hogy a megye területén évszázadok, évezredek óta kiváló minőségű agyagedények készültek és készülnek ma is. A megyei gölöncsérek azonban nemcsak jó nyersanyaggal, hanem kiváló művészi ízléssel, díszítőkészséggel is rendelkeztek a legrégibb idők óta. A megye őskori, korong nélkül készült edényei között éppen úgy előfordulnak európai hírű példányok, mint akár a közelmúltban elhúnyt, vagy ma is élő mesterek készítményei között.

Kerámia a XVIII. századból

— A középkor végétől a magyar kerámia-művességben megjelenik a már korábban a rómaiaknál is ismert színes mázdísz. A hódoltság idején a török fazekasok művészetével ismerkedik meg a Sárköz népe. Tőlük tanulják meg a tulipán, szegfű, gránátalma és forgórózsa alkalmazását, valamint a csorgatott mázas díszítési technikát. A XVII. század folyamán a felvidéki habán fazekasok szép, fehér alapszínű kékfestésű kerámiája is eljut erre a vidékre. Ilyen hatásokra fejlődik ki a sárközi kerámia néven ismert gyönyörű, törökös, mórágyi és szekszárdi terámia a XVIII. század folyamán.

— A magyar népművészet egy múltú ágazata, a népi fazekasság és a sajátosan nemzeti jellegű művészi kerámia között — fejezte be megnyitó szavait Steig István — a kapcsolat olyan természetű, mint Bartók és Kodály zenéjében az általuk felkutatott és a feledéstől megmentett népdalkincs és a feldolgozás között, amelyben a népdal eredeti jellege jut érvényre.

Steig István, népi iparművész, a népművészet mestere

A kiállítás bemutatja a fazekasok előtti periódust, a fazekaskorong megjelenésének időszakát, a középkori mázdíszes kerámiák töredékes darabjait, amelyek a török hódoltság alatt elpusztult sárközi helységek — Fehérvize, Ete — területéről kerültek elő. A hódoltsági török kerámiákat folyatott mázas tálak, kályhaszemek képviselik. Szép kerámiákon mutatják be azt a kort, amikor a földfestékkel lealapozott felületre irókával rajzolták a fedőmáz alatti mintát. A dunaföldvári Török torony melletti ásatások során előkerült XVIII. századi edényeket is kiállították. Külön tárló mutatja be a habánok művészetét. A német telepesek margarétás tálai után a Tamás és a Steig fazekasdinasztia néhány jellegzetes, szép kerámiája is szerepel a kiállításon és a Csatári Kerámiaüzem termékeiből is kiállítottak néhányat. Látható a szekszárdi fazekasok legrégibb céhkönyve, amelynek egyik lapján Háry János neve is szerepel a fazekasok névsorában.

Steig István figurája

(Fotó: Bakó Jenő)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
TOLNA MEGYEI NÉPÚJSÁG

...ort

...ink ...atainkról

igazolt Szegedi és a Cikóról igazolt Füleki is részt vesz. A csapat két erőssége most már biztos, hogy eltávozott: Barabás és Ambrus. Mindketten katonai szolgálatot teljesítenek.

DOMBÓVÁRI SPARTACUS

A sportkör vezetősége az elmúlt hét péntekén, január 5-én tartott szakosztály-értekezletet, ahol kiosztották a megyebajnokságot nyert csapatnak az érmeket. Az első edzésre tegnap, kedden délután került sor. Az NB III-as csapat új edzője Schmelcz Antal, a Komlói Bányász volt játékosa, aki 1964-ben egy évig a Dombóvári Spartacusnak volt már edzője. A tervezet szerint kedden és pénteken tornateremben tartanak edzést, míg szerdán és csütörtökön a szabadban lesz a foglalkozás. A négy edzés mellett vasárnaponként kétkapus edzést tartanak. A tegnap délutáni edzésen a játékosok teljes számban megjelentek — az újonnan átigazoltak is.

...iskolapadban

Almássy Zsuzsa, sok külföldi és hazai korcsolyázósiker hőse, az 1967. év legjobb női ifjúsági sportolója szorgalmasan készül az életre is. A budapesti Fazekas Mihály gimnázium harmadik osztályos tanulója és tanulmányi átlaga — az edzésekkel járó sok időkiesés ellenére — 4,7. Szerénységéért, kedvességéért osztálytársai is nagyok szeretik; a versenyek időszakában, amikor Zsuzsi távol van, az ő írásos értesítéseik segítségével tart lépést a tananyaggal a gimnazista bajnokno.

Képünkön: Almássy Zsuzsa a II. félév első fizikaóráján felel...

Pályaválasztási tanácsadás, tudományos módszerekkel

(MTI Foto — Bara István felvétele)

A helyes pályaválasztás nemcsak az egyén, hanem az egész társadalom érdeke; hiszen nem közömbös, hogy abban a munkakörben, amelyben valaki dolgozik, helyén érzi-e magát, szívesen végzi-e az adott munkát? Külföldön is, hazánkban is mind gyakrabban és rendszeresebben veszik igénybe a pályaválasztási tanácsadáshoz a tudomány korszerű eszközeit, módszereit.

Budapesten, a Munkaügyi Minisztérium pályaválasztási pszichológiai intézetében is tudományos módszerekkel vizsgálják a fiatalok képességeit, adottságait. Az intézetben a csoportos vizsgálatok után egyéni konzultáció alapján döntik el: egy-egy diák milyen pályára a legalkalmasabb? Ezt a döntést alapos tanulmányozás előzi meg. Rendszeresen megfigyelik az általános és a speciális értelmi képességet, a kézügyességet, a logikai készséget; a pszichológusok elbeszélgetnek minden tanulóval, mielőtt az azok képességének legmegfelelőbb szakmát, vagy foglalkozást meghatároznák.

„Vizsgáznak" a pszichológusok és a készülékek előtt az általános iskolák nyolcadikosai, de tanácsot adnak itt a pályaválasztás előtt álló negyedikes gimnazistáknak és kivételes esetekben egyetemi hallgatóknak is. A Munkaügyi Minisztérium pszichológiai intézete fogja össze és irányítja az egész országban a pályaválasztási tanácsadói munkát.

Képünkön: Nyolcadik osztályos diák megfigyelőkészségét ellenőrzi a pszichológus.

Nekem a munka volt maga az élmény

Beszélgetés egy nyugdíjba vonuló asszonnyal

Bensőséges ünnepséggel búcsúztatták a 25 évi szolgálat után nyugdíjba vonuló dr. Horváth Gyulánét, az Országos Takarékpénztár tolnai fiókjának vezetőhelyettesét. Ebből az alkalomból

— Nekem a munka volt maga az élmény. Örültem, ha nagyobb összegeket fizethettünk ki egy-egy békekölcsön-, totó-, vagy lottónyertesnek. Öröm volt, ha tanítha... képezhettem az újon... jött munkatársakat. Iparkod... átadni tudásomat, tapasztala...mat.

— Milyen érzéssel búcsúzik ...unkájától, kollégáitól?

— Nemcsak munkának, hiva...snak is éreztem a takarékpénz...ri munkát, sírva mentem el. ...búcsúztatásomkor Czéh Lajos, ...megyei fiók igazgatója mondott ...szédet, méltatta munkásságo...at és átadta a jubileumi jutal...at. Megható volt kollégáim kedd...ssége. Elhalmoztak ajándékkal, ...rággal.

— Mik a tervei, mivel fogja töl...ni idejét?

— Nagyon sokat fogok olvasni. ...ost 61 éves vagyok, nem érzem ...agam fáradtnak, de bizonyára ...l fog esni a pihenés, de azért ...lgozni is fogok. Itthon is van ...ég munka. Én azt mondom: ad... g örüljön az ember, amíg dol...zhat, mert addig fiatal és egész...ges.

— Kívánjuk, hogy dr. Horváth ...yuláné még sokáig tudjon dol...zni.

— BM —

...achrich...
NEWS
Freitag, 20. 10. 1972
6. Jahrgang, Nr. 248 2 Ft

Kissinger – Thieu konferierten 5 Stunden

Saigon gegen Dreier-Koalition

Saigon, 19. Oktober (AFP/AP) — US-Präsidentenberater Henry Kissinger führte Donnerstag um 9.00 Uhr Lokalzeit in Begleitung hochgestellter US-Diplomaten und Offiziere im Präsidentschaftspalast in Saigon eine erste Unterredung mit dem südvietnamesischen Präsidenten Van Thieu.

Südvietnamesischerseits nahmen an der Unterredung die Mitglieder des nationalen Sicherheitsrates sowie die südvietnamesischen Botschafter in Washington und bei der Pariser Vietnam-Konferenz teil.

Der amerikanischen Delegation gehören außer Kissinger der US-Botschafter in Saigon, Ellsworth Bunker, der Stabschef des amerikanischen Heeres, General Creighton Abrams, der Leiter für Fernost- und Pazifik-Angelegenheiten im amerikanischen Außenministerium, William Sullivan, der Stellvertreter Bunkers, Charles Whitehouse, und die beiden Mitglieder des amerikanischen nationalen Si-

von Regierungssprecher Vu Khanh verlesenen Kommuniqués an. Es lautete: „Politische Beobachter in Saigon bemerkten bei der Ankunft der amerikanischen Delegation, daß Präsident Nguyen Van Thieu weiterhin mit Vertretern des Senats und des Abgeordnetenhauses, des Obersten Gerichts und verschiedener politischer Gruppen zusammentrifft und unsere feste Position bekräftigte, niemals den Dreiparteien-Vorschlag oder eine andere politische Lösung zu akzeptieren, der das Volk von Südvietnam nicht auf demokratischem Wege zugestimmt hat."

Der Regierungssprecher sagte, er wisse nicht, wer die politischen Beobachter seien und warum das Kommuniqué so formuliert worden sei. Er bestritt zugleich die Vermutung, daß damit den Amerikanern ein Seitenhieb versetzt werden solle, etwa weil sie Druck auf Thieu ausübten, eine solche Koalition zu akzep-

Nobelpreis für Heinrich Böll

Stockholm/Athen, 19. Okt. (DPA) — Heinrich Böll wurde am Donnerstag der diesjährige Literatur-Nobelpreis der Schwedischen Akademie in Stockholm zuerkannt. In der Begründung für die Preisvergabe heißt es, Böll sei ausgezeichnet worden „für eine Dichtung, die durch ihren zeitgeschichtlichen Weitblick in Verbindung mit ihrer von sensiblen Einführungsvermögen geprägten Darstellungskunst erneuernd im Bereich der deutschen Literatur gewirkt hat".

In der Würdigung wird besonders Bölls letztes Werk, der Roman „Gruppenbild mit Dame", hervorgehoben. Dieses Werk sei die Krönung seines bisherigen Schaffens, heißt es. Es wird ferner daran erinnert, daß die Meinungen über Böll auseinandergehen, nicht so sehr, was seine Stellung in der modernen deutschsprachigen Literatur betreffe, als darüber, wo die konstanten Züge seines Schaffens zu finden seien. „Der Grund hierfür liegt vielleicht in Bölls Arbeitsweise: Fast jedesmal, wenn etwas Neues abgeschlossen vorliegt, ändert er Technik und Perspektive. Seine überreiche Dichtung ist voller Überraschungen."

Mit Heinrich Böll wurde mithin der erste deutschsprachige Nachkriegsautor ausgezeichnet und damit der Bogen geschlagen zur Preisverleihung an Thomas Mann, der 1929 als Repräsentant der deutschen Literatur diese hohe Ehre entgegennehmen konnte.

Böll, der gegenwärtig zu einem Familienbesuch in Athen weilt, fragte zu Beginn eines Telefongesprächs, *ob es denn wirklich wahr sei, daß er den Preis erhalten habe.* Er meinte, er müsse die Nachricht erst verarbeiten, bevor er sich der Presse stelle. Seine Antworten kamen bedächtig und ruhig. Seit dem „Gruppenbild mit Dame" habe er keinen neuen Roman mehr begonnen. „Ja, ich habe etwas Neues im Kopf, aber

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 OKT 20

Daily News

István Steig

1021

Volkskunst seit vier Generationen

István Steig - ein Sechziger

Vielerorts werden in Ungarn die Traditionen der Volkskunst gepflegt und weiterentwickelt. Diesmal besuchten wir das mehrere Dörfer rund um das Gemencer Wildreservat umfassende Sárköz (Südungarn). Die schwarz-weißen Stickereien, die rot-blau-schwarzen Webereien und die farbenprächtigen Tongefäße aus dem Sárköz sind heute in der ganzen Welt bekannt und so beliebt, daß die vielen Nachfragen nur bei großbetrieblicher Herstellung befriedigt werden können. Töpferwaren aus dem Sárköz aber lassen sich im Großbetrieb nicht fertigen.

Jedes Stück ist anders, keines gleicht dem anderen, sagte István Steig, Meister der Volkskunst, den wir in seiner Werkstatt in Szekszárd besuchten. Zwei Zimmer seines Hauses sind als Museum eingerichtet, mehr als hundert Teller, Humpen, Krüge und andere Ziergegenstände, jedes Stück anders gemustert, geben einen Einblick in die Arbeit des Meisters. Schönste Zierde des einen Zimmers ist ein sogenannter Haubenofen aus dem Sárköz, dessen Oberteil Kupferoxyd-Verzierungen trägt, von denen keiner der lebenden Meister — so jedenfalls sagt István Steig — weiß, wie sie gefertigt werden. An der Wand des kleinen Museums hängen zwischen den Schöpfungen des Meisters seine vielen Auszeichnungen, von denen er die erste im Alter von 17 Jahren erhielt.

István Steig ist ein rüstiger Sechziger, er ist schon Rentner. Nachfolger ist eine seiner Töchter, eine anerkannte Volkskünstlerin, die —zwar noch unter Anleitung ihres Vaters — gemeinsam mit ihrem Mann arbeitet.

In der Familie beschäftigt sich schon die vierte Generation mit der Töpferei. Der Urgroßvater von István Steig bekam 1852 seinen Innungsbrief. Wie der Meister erzählt, entstand die Töpferinnung in Szekszárd um 1720, seinerzeit machte Maria Theresia eine Lehmgrube aus dem Besitz einer öffentlichen Stiftung der Innung zum Geschenk. Die Grube ist beinahe vollständig ausgebeutet, sehr tief liegt der Lehm, und das Grundmaterial wird heute schon zumeist aus der Ziegelsteinfabrik Szekszárd geliefert.

— Die Töpferei ist kein leichtes Fach, sagt der Meister. Der Lehm muß mit der Hand geknetet werden, mit einer vom Fuß getriebenen Scheibe wird er geformt. Die elektrische Maschine hat sich nicht bewährt, in diesem Handwerk sind verschiedene Geschwindigkeiten erforderlich. Um die Henkel zu machen, braucht man Geschicklichkeit, zur Bedienung der kleinen Gießkanne, die zum Bemalen verwendet wird, Einfallsreichtum und Begabung. Bisher hatte ich 23 Schüler. Drei von ihnen wurden Volkskünstler, die anderen haben nach längerer oder kürzerer Zeit aufgegeben. Mein jetziger Lehrling hat das Gymnasium abgeschlossen, er ist geschickt, vielleicht bleibt er beim Fach.

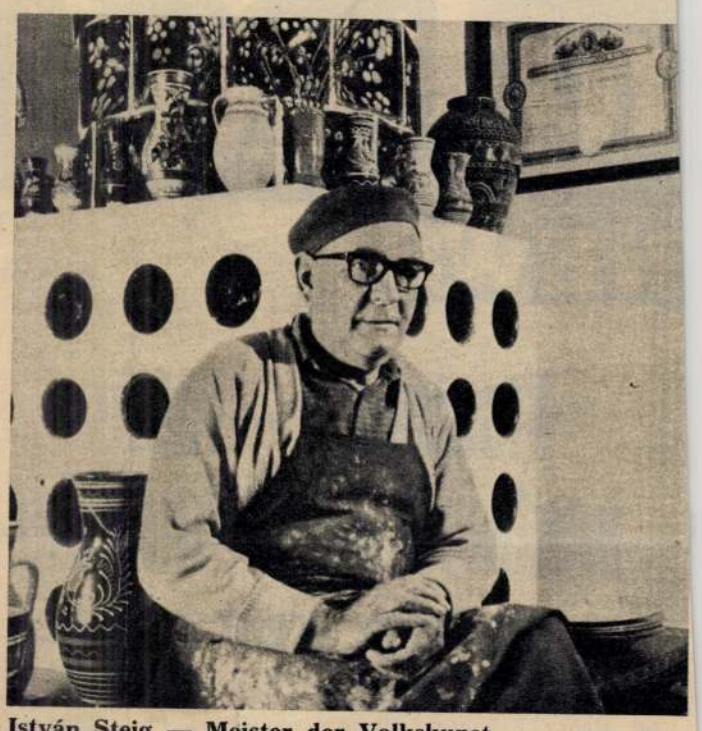

István Steig — Meister der Volkskunst

Umsonst wurde Meister Steig in die Keramikfabrik nach Bátaszék gerufen, ihm ein höheres Gehalt als dem Direktor geboten, er hat das Angebot abgewiesen, weil man — wie er sagt — „fabrikmäßig nur Kitsch herstellen kann".

— Wir können nur geringe Mengen herstellen, es ist zu wenig, weil unsere Arbeiten in der ganzen Welt gefragt sind, sagt er selbstbewußt. Und doch werde ich nicht zum Schaden der Volkskunst auf die großindustrielle Herstellung umsteigen. Immer wieder probieren wir neue Farben aus. Das Bemalen des Materials erfolgt mit großer Gründlichkeit. Wenn wir Pyrit oder Eisenoxyd zum Lehm hinzugeben, wird er rot, bei geringerem Zusatz gelb. Durch Zusatz von Mangan erhalten wir braunes Material, durch Zusatz von Kobalt blaues. Nach dem Trocknen und Bemalen wird das Tongefäß mit farbloser, transparenter Glasur (mit Metalloxyden) überzogen und bei 900 Grad C. gebrannt. So wird es glänzend und wasserundurchlässig. Am wertvollsten sind die sogenannten Habán-Gefäße arabischen Ursprungs. Sie werden mit Bleiglasur und Deckglasuren gefertigt. Weiße Ziergegenstände werden stets blau bemalt.

Die Schöpfungen des Meisters aus Szekszárd waren auf Ausstellungen in Paris, Mailand, Antwerpen und unlängst auch in Dortmund zu sehen, und das Dortmunder Kaufhaus plant sogar, eine BRD-Wanderausstellung mit Werken István Steigs zu organisieren.

T. Sz.—Mándi

und Bild
e DDR

schaft; 2. die Ausweitung der zeitlichen, räumlichen, menschlichen Dimensionen mit besonderer Rücksicht auf die zunehmende Bedeutung der Geschichte; 3. haben sich die Maßstäße der Bewertung verändert und ist man bestrebt, das Leben so natürlich wie möglich zu beschreiben.

Große Aufmerksamkeit erregte ein zum Beweis zitiertes Gedicht von Volker Braun: „Aussage des ungarischen Ingenieurs Lajos K. vor der Konfliktkommission". In Debrecen, wo wir an der Kossuth-Lajos-Universität die Vorträge der Gäste aus der DDR hörten, bedankten sich die Anwesenden mit Applaus dafür, daß sie Einblick in die Prozesse des künstlerischen Lebens im Freundesland gewonnen haben. Die Veranstaltungsreihe, die im Zeichen des 30. Jahrestages der DDR stand, trug wesentlich dazu bei, die Bedeutung dieses Jubiläums auch in Ungarn erkennen zu lassen.

István Bajai

Brief-Berge

London (AP) — Wegen eines seit Tagen anhaltenden inoffiziellen Bummelstreiks der Londoner Postbediensteten stapelten sich am Dienstag acht Millionen Briefe in der britischen Hauptstadt. Die Postverwaltung forderte alle Londoner und Adressaten im Ausland auf, nur die allernötigsten Briefe von und nach London zu schicken. Die Zustellung von Briefsendungen hat sich bereits um vier bis fünf Tage verzögert, die der Pakete noch länger.

Die Störung im Postverkehr begann am vergangenen Mittwoch, als viele der 28 000 Postboten, Sortierer und Postwagenfahrer der Hauptstadt keine Überstunden mehr machten. Der normale Dienst wurde durch inoffizielle Gewerkschaftsversammlungen empfindlich gestört.

Die Postler protestierten mit ihren Kampfmaßnahmen gegen die in Verzug geratenen Verhandlungen für einen neuen, seit Jahresbeginn fälligen, Tarifvertrag. Die Gewerkschaften fordern eine 24-prozentige Gehaltserhöhung, der Staat bot bisher zwölf Prozent an.

FOTO MTI — J. HADAS

Rund eine halbe Million Sonnenbrillen werden in den ungarischen Fachgeschäften für die bevorstehende Sommersaison angeboten. Die gut ausgewählte Sonnenbrille schützt nicht nur vor den schädlichen ultravioletten Strahlen, sondern ist auch ein kleidsames und schickes Accessoire.

Unter ungünstigem Stern

Tucson/Arizona (AP) — Der Rockstar Eric Clapton heiratet die Ex-Frau des Beatle-Mitglieds Georges Harrison, Pattie. Ein schlechter Stern stand jedoch über dieser Verbindung, als die beiden in Tucson (US-Staat Arizona) das Aufgebot bestellen wollten. Erst ließ der Sänger die Braut zwei Stunden lang im Standesamt warten. Als er schließlich eintraf, vergaß Clampton die fälligen Gebühren in Höhe von umgerechnet 16 DM zu entrichten. Als ihn ein Angestellter noch einmal zurückholte, stellte sich heraus, daß der Rockstar nur englisches Geld in der Tasche hatte, das vom Standesbeamten nicht angenommen wurde.

Erster Storch

Kopenhagen (Reuter) — Im dänischen Jütland ist am Dienstag der erste Storch dieses Jahres eingetroffen. Er ließ sich auf dem Dach einer Bank in der Stadt Hobro nieder. Einheimische erklärten, seit 30 Jahren hätten die Störche auf dem Dach der Bank ihr Nest — noch nie aber seien sie so früh gekommen.

Trabrennen

Donnerstag, um 16.30 Uhr

UNSERE TIPS:

I. Lauf: Benjamin-Cselszövő-Csinos-Zegzug

II. Lauf: Egyhangú-Esztrád-Edda-Ebonit

III. Lauf: Sirok-Rivaldafény-Utonálló-Tomaj

IV. Lauf: Vicces-Dirndli-Csoda-Arnold

V. Lauf: Dáridó-Üttörő-Bohókás-Datura

VI. Lauf: Vicces-Csattanó-Csoda-Visk

VII. Lauf: Deficit-Evezős-Eldorádó-Erba

VIII. Lauf: Csattanó-Almodó-Dirndli-Drusilla

Die Landmaschinenfabrik RÁBA Mosonmagyaróvár stellt auf der

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1979 MÁR 29

DAILY NEWS

István Steig
Volksgorümüvész

Vom Brotverdienen zur Töpferkunst

1021

István Steig, Meister der Volkskunst

Angesichts Jahrtausende alter Bauerntöpferei taucht heutzutage unwillkürlich die Frage auf: Wie lange werden die Hafner noch Ton brennen? Viele kennen nicht einmal mehr das Wort Hafner, höchstens die Auslagen der Volkskunstgeschäfte lassen sie davon ahnen, dieses oder jenes mit einem Namenszug versehene Gefäß, ein Service, denn das sind keine Serienerzeugnisse aus der Fabrik, das sind individuelle Handarbeiten. So etwas mag schick sein, modisch. Das ist es heute vom Rhein bis zur Donau, auch anderswo — doch an dieser Stelle ist es aus einem anderen Grunde interessant.

Im südlichen Transdanubien, in der dem Sárköz benachbarten Stadt Szekszárd lebt István Steig, der dieser Gegend seine zweieinhalb Jahrhunderte alte Familientradition schenkt, der neben den Überlieferungen seiner Töpfer-Vorfahren auch die Traditionen der Volkskunst des Sárköz aus der Zeit der ungarischen Landnahme (9. Jahrhundert) in seinen Arbeiten zum Leben erweckt. Gleichzeitig bewahrt er auch die Kunst vergangener Jahrtausende, denn sein römischer Kerzenständer verweist auf altägyptisches Erbe, die gleiche Form aber findet sich noch heute auch in den Szekszárder Weinkellern.

Aus Ton formt István Steig, der 1925 die Hochschule für Kunstgewerbe absolvierte, seine Volkskeramiken. Der Topfmacher, der er in den Jahren zwischen den beiden Weltkriegen war, ist heute Meister der Volkskunst. Er ist Abkömmling von Habanern, deutschen Anabaptisten, die aus ihrer Heimat flüchteten und in Ungarn eine neue Heimat fanden, wo ein Teil von ihnen Gefäße für die reichen, wohlhabenden Familien fertigte. Anfänglich lebten die Habaner in geschlossenen Gemeinschaften, ohne in die Zünfte einzutreten, doch als ihre Zahl zu schwinden begann, mußten auch sie sich einer Zunft anschließen. Daniel Steig, der Ururgroßvater von István Steig, wurde 1750 Mitglied einer Zunft, er war als letzter von Habaner Töpfern geblieben, und die Lehmgrube war Eigentum der Zunft.

Der über siebzigjährige Meister der Volkskunst ist ein berühmter Mann, die Fragen beeindrukken ihn nicht sonderlich, er ist es gewöhnt, gefragt zu werden.

Was ist von den Formen und Motiven der habanischen Keramik geblieben?

Es ist alles geblieben, geblieben sind die dunkelblauen und gelben Motive auf weißem Grund. Auch heute ist gesucht, was der Ururgroßvater vor mehr als zweihundert Jahren als Mitglied der Szekszárder Töpferzunft auf die Teller schrieb, es ist heute wieder die gesuchteste Zierde volkskünstlerischer Töpferei.

Warum ist die Bauerntöpferei heute so modisch?

Wohl deshalb, weil die Leute keine Serien suchen, sondern Individuelles, etwas, was kein anrerer hat. Freilich, früher gab es keine Porzellanfabrik, da war der individuelle Geschmack des dörfischen „Volkskünstlers" ganz natürlich. Heute ist er es wieder.

Wo in der Welt gibt es Schöpfungen von István Steig?

Letzthin habe ich Kunde von ihnen aus Japan und Australien erhalten. Ich kann gar nicht soviel machen, daß es genug wäre.

Sie haben ein schönes Hausmuseum — Schüsseln, Krüge, Boccale, Möbel aus dem Sárköz. Wer hat beim Sammeln geholfen?

Niemand, das war und bleibt meine Herzensangelegenheit. Man hat mir dafür sogar fünfzigtausend Dollar geboten, doch das Geld, für das ich mich davon trennen würde, gibt es nicht.

Und die Töpferkunst des Sárköz?

Ja, schließlich nennt man mich einen Sárközer Volkskünstler. Wissen Sie, auch ich halte mich dafür. Von den Vorfahren habe ich den habanischen Geschmack ererbt, von meinem Großvater die Tulpen- und Schrifttraditionen des Sárköz. Umsonst hatte ich das Hochschuldiplom, jahrzehntelang mußte ich mit den Töpfen und Hühnertränken auf dem Markt in Szekszárd mein Brot verdienen. Doch inzwischen habe ich zu meinem eigenen Stil gefunden, der heute auch über die Landesgrenzen hinaus geschätzt ist, in ihm habe ich die Volkskunst von Jahrtausenden summiert.

Und wer erbt das viele Wissen und Können?

Auch meine Tochter und mein Schwiegersohn sind Volkskünstler, bei mir. Sie arbeiten mit Hingabe und verständigem Kunstsinn. Doch mit den Enkeln bin ich mir nicht mehr ganz sicher.

Wenn Sie heute neu beginnen würden, was wäre dann?

Das, was mich meine Vorfahren gelehrt haben. Ich würde die Töpferscheibe drehen, den Ton formen — in der Woche für die Existenz, an Feiertagen aus Schöpferfreude.

Im Sommer, vom 24. Juni bis 10. Juli findet in Szentendre eine Steig-Ausstellung statt, verbunden mit einem Verkauf der Arbeiten am zweiten Ausstellungssonntag.

Ich betrachte mir das graue Haupt, die Arbeiterhände des Meisters und wünsche ihm und uns, daß er noch recht, recht lange die Töpferscheibe drehen möge.

Judit Németh

FOTOS: Z. KOMÁROMI

Arbeiterhände — Künstlerhände; István Steig an der Drehscheibe.

Ein Blick in die Werkstatt des Meisters.

Steig István

l

Szépmüvèszet

1942. 289. l.

Regőce

BUDAPEST
42 I. 16.11
Ta

REGŐCE

20
MAGYAR KIR. POSTA

Steiger Jakab

ötvös Pozsony

Imagyötvj. 2941.

1735

Nr. 1628

Jacobus Steiger, e. 1578—1586.

Városbírói pálca, kehelyalakú felső gombján levéldísz, két gömb közti fogantyúja fölött vésett felirat. — *Szepter-artiger Richterstab.* — „M . D . LXXXIII . CASPAR . H—L 94 LIECHTENPERGER.“

Museum, Pozsony — *Preßburg.* Múz. és Könyvt. Ért. 1911, 156, 1.

(Kőszeghy E.).

STEIGER *Jakab*, pozsonyi ötvös, aki 1578—1586 időben működött S műve a pozsonyi városbírói pálca, amely jelenleg a pozsonyi városi múzeumban van.

E. G. II. 473 l

Steiger Jobst

becsi ägyuonto

XVI. 7 (?)

l.

Hadtörti Közl

1928. 425-1.

Budapest

...it 41.

...s. Múzeum

tartéuehró, stb. Tárnak

Bilennyu...

.....64.....Pengő .....—.....fillér,azaz.....

.....—.....fillérről,mely összeget a

utca,~~tér~~.26...szám alatt fekvő.Ö...

nát képező és müemléki jellegü ép...

latok után a m.kir.pénzügyministe...

mu rendelete,valamint a Müemlékek...

.....308.....szám alatt kiadott e...

szágos Bizottságát illető 1/2 %-o...

gos Bizottságának pénztárába befi...

Budapest,1934..febr...

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-048, 337-748, 340-776

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1980 NOV 4

A Gyulai Harisnyagyár KISZ-klubjának novemberi programjából

A Gyulai Harisnyagyár KISZ-klubja szervezetének ifjúsági rendkívül színes és érdekes programot állított össze novemberre is.

A november 2-i Koszta Rózá- liánál tett után, 6-án a műteremlátogatás kásmozgalom nemzetközi kérdései, „Művészet az ifjúságért — ifjúság a művészetért” zenei sorozat előadásai hangzanak el. 10-én Nyomdászgrafikák címmel Steigerwald István klubtag művei állítják ki 11-én, 16-án pedig asztaliteniisz háziversenyt rendeznek. A november 20-i „Mini Magazin” általános vitaestje jórészt humoros frásokat foglal magába, míg november 21-én, a Körösvidéki Napló szerkesztőivel és kulturális munkatársaival rendeznek ankétot.

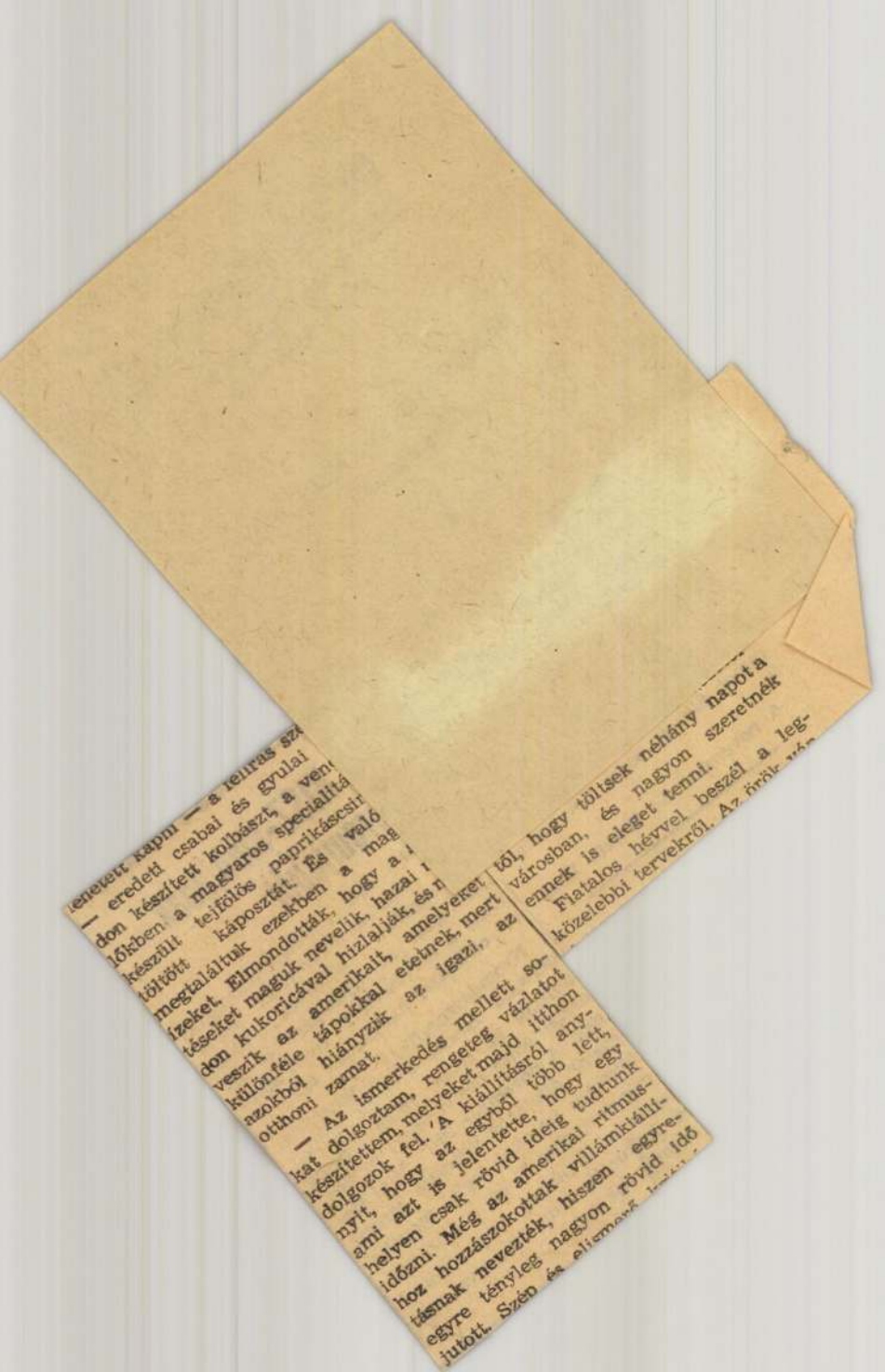

lenetett kapni — a feliras sz
— eredeti csabai és gyulai
don készített kolbászt, a ven
lőkben a magyaros specialitá
készült tejfölös paprikáscsi
töltött káposztát. És való
megtaláltuk ezekben a mag
ízeket. Elmondották, hogy a
téseket maguk nevelik, hazai
don kukoricával hizlalják, és n
veszik az amerikait, amelyeket
különféle tápokkal etetnek, mert
azokból hiányzik az igazi, az
otthoni zamat.

— Az ismerkedés mellett so-
kat dolgoztam, rengeteg vázlatot
készítettem, melyeket majd itthon
dolgozok fel. A kiállításról any-
nyit, hogy az egyből több lett,
ami azt is jelentette, hogy egy
helyen csak rövid ideig tudtunk
időzni. Még az amerikai ritmus-
hoz hozzászokottak villámkiállí-
tásnak nevezték, hiszen egyre-
egyre tényleg nagyon rövid idő
jutott. Szép és elismerő

tól, hogy töltsek néhány napot a
városban, és nagyon szeretnék
ennek is eleget tenni.

Fiatalos hévvel beszél a leg-
közelebbi tervekről. Az örök

Steigerwald István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1961 OKT 24

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1021

Szakkör-sarokból

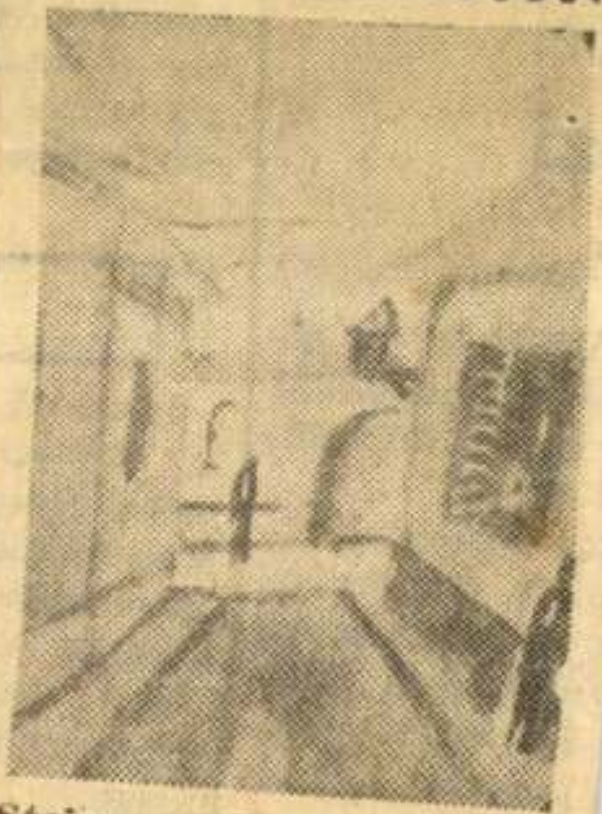

Steigerwald István: Utca (akvarell)

kópiák is —, el-
távoli vidékekre
megyei művelő-
t eddig.
ozi magával vi-
at is, s a messzi
n rendeznek is-
adásokkal film-
-egy új játékfil-
kétokat. Azt is
b tanyaközpont-
mvetítőgép-állo-
e, ezekre „kihe-

Orosházán
leti ifjúsági
patbajnokságo
háza ifjúsági
tek a kecskem
orosházi csap
gediek ellen
kecskemétiekt
lettek.

Ugyanezen
első- és más
birkózóversen

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 MÁJ 1 31

Steigerwald István

BÉKÉSMEGYEI NÉPÚJSÁG

mingwayról tart előadást.

— KAMARAKIÁLLÍTÁS. A Gyulai Jókai Művelődési Otthon KISZ Ifjúsági Klubjának Ifjú Művészetbarátok Köre ma este 6 órakor Steigerwald Iván kamarakiállítását mutatja be.

1021

— LETARTÓZTATÁSI PA-

Stein

1810

l.

Eperjessy 1929

46 l

LOM.

	Oldal
.....	1—6
.....	7—10
.....	11—20
.....	21—36
.....	37—54
ai	55—80
.....	81—96
ti Társulat történetéhez	97—152
	153—160

A Nap cikkének rövidesen meg is lett a hatása. Winchklert felszólitották, hogy adja be lemondását és amikor erre nem volt hajlandó, Wekerle miniszterelnök maga elé idéztette, alaposan lehordotta és megvonatta tőle az ügyészi megbizást.

A védelem pedig értesitést kapott, hogy az uj tárgyalást december 15-ikére tüzték ki Szabadkán. Ez a tárgyalás azonban egy váratlan szenzáció miatt elmaradt.

A főtárgyalás előtti napon ugyanis röpiratokat osztogattak Szabadkán, amelyeken a Bácskai Napló este megjelenő számára hivták fel a közönség figyelmét. A lapban dr. Balogh Béla, a Haverda-ügy egyik szavazóbirája cikket irt a pörről, a memoárokról és szakvéleményt nyilvánitott. Mikor Bródy és Lengyel Zoltán ügyvédek este megérkeztek Szabadkára, már ezrével árulták és olvasták a lapot.

Példátlan eset volt ez. A bünügy birája pár órával a főtárgyalás előtt ujságban állást foglalt a bünügy szereplői ellen, nyilván az esküdtek befolyásolására.

A védők még az esti órákban összeültek és sürgős felter-

A királyi palota márványterme .....
A királyi palota Szent István-terme ....
A magyar királyi Kúria előcsarnoka ....
A magyar királyi Kúria Budapesten ....
A királyi József Műegyetem Budán ....

1582. április 2-án történt *Steiger Jakab* czéhmester házánál, hogy egy ötvöslegény, *Hanns Hiszgia* nevű, ki ekkor *Steiger Jakab* szolgálatában állott, kést rántott a többi legényre, mire őt a többiek a lépcsőkön letaszigálták s végre veréssel a kapu elől eltávolították.

Amidőn másnap a czéh *Hiszgiát* e miatt maga elébe idézte volna, ez azt üzente, hivassa maga elé a czéh a «Schelm»-eket és a tolvajokat, de ne a becsületes és jámbor embereket. Harmadnapon újra megidézi a legényt a czéh, ahol Hans Schmugger, Thomas Strausz, Jacob Nadler és Mathis Messerer társaságában meg is jelenik és a becsületes czéhet a felül megnevezett gorombaságokért udvariasan és különösen megköveti, amely vétkeit 5 schilling birság ellenében meg is bocsátja a czéh, tekintettel lévén a négy becsületes polgártárs támogató kérésére.

1582. deczember 29-én *Steiger Jakab, Schaffaritz László* mestertársával együtt, felszabadít egy tanulót.

1582. deczember 29-én *Joachim Hürschnberger* «von Hürnickhroth am Hartz» panaszszal járul a czéh elé, jelentvén, hogy ő mesterének, *Jacob Steigernek*, 22 tallért adott eltenni (zubehalten), amely tallérok nem is az övéi, hanem fivéréi és egy tőrre valók voltak. Miután azonban néhány nap előtt mesterénél egy reája bizott ezüstkupácska elkészítése neki nem sikerült s így azt beolvasztotta, mestere a 22 tallért a munkabérrel együtt magának megtartotta, kér tehát a czéhtől intézkedést. *Steiger Jakab* válaszolja, hogy nincs szándékában a legény bérét, még kevésbbé a 22 tallért visszatartani, de követeli, hogy neki a legény a kannát súlyban és formában a saját költségén úgy készítse el, aminő az előbb volt, «den Khol, Essen und trinckhen sambt dem gebürlichen Wochenlohn hatte er auch nicht vmb sunst». A czéh a mester eme kívánságát méltányosnak találja s utasítja a legényt, hogy mindezt tegye meg, a mestert pedig, hogy pénzét s hetibérét adja ki neki.

1583. február 15-én feláll a czéhben *Jacob Steiger* és panaszolja, hogy f. é. február 13-án, amidőn ő ott nem volt, de jelen volt legénye és inasa, a műhelyébe jött *Joachim Hürschnberger* «von Hurnickh-

14. STEIGER JAKAB. *(Jacob Steiger)*. **1578—1586.**

1578. február 10-én a czéh előtt egy pörös ügyben szerepel. (Lásd: Liebhardt Kristófnál).

1578-ban (közelebbi dátum nélkül) a tiszteletreméltó Herr *Jacob Steiger* pozsonyi polgár és ötvösmester felszabadítja Steffan Pauling Pozsonyból való tanulóját.

1579. júl. 31-én Maister *Jacob Steiger* 6 évre tanulóul szegődteti magához Wolffgangus Kropf bécsi illetőségű ifjút. Kezese: Franz Höfleiner.

1581. szeptember 24-én *Jacob Steiger* czéhmester megjelenik a czéh előtt, hogy Stefan Pauling tanulójának kiállított tanuló-leveléért egy tallért lefizessen.

fordít

Mihalik Háromszár év. M Kot. Ért. 1911. 111—112 l.

roth» s az inassal verekedni kezdett, miközben legénye: *David Drommer* felállott, fogta a mándliját (Mandl) és a műhely elé menve kérdé: Joachimom, mit kötődsz a fiúval, hadd békében. Midőn mindketten elmenőben voltak, *Joachim* így szólt az inashoz: Te és az urad «Schelm.-ek vagytok s ilyenek mindazok, akik nála dolgoztok. Erre *David Drommer* «von Augspurg» csakhamar felkelt. Mindezt *Drommer* az egész czéh előtt is vallja, sőt *Joachimnak* a szemébe is mondja.

A czéh úgy ítélkezik, hogy *Joachim Steiger Jakab* mestert két tisztes férfiú útján kövesse meg, amit ez *Elogio Sattler* és *Hans Koppay* útján meg is tesz. Hogy pedig *Joachim* magát a jövendőben jobban viselje, egy tallérra büntetik, mit a czéhládába kell letennie.

1586. jan. 22-én *Jacob Steiger* 7 évre tanulóul szegődteti magához Hainrich Lindt pozsonyi polgárnak törvényes fiát. Jelenvoltak: Georg Diendl és Michael Imblinger «bertheffter alhie».

1586. március 23-án *Jacob Steiger* 6 évi tanulás után felszabadítja Wolfgang Kropf nevű tanulóját.

15. WERZHAUSER JAKAB. *(Jacob Werzhauser, Wirshauer, Wershauser).* **1582—1599.**

1582. június 4-én *Jacob Wershauser* megjelenik a czéh előtt s tanuló-levelének elkészítéséért letesz 1 frtot.

1592. szent György napján (ápril. 24.) *Jacob Wershauser* ifjú legénye «von Krembs» (=Krems) kéri a mesterremeket. Mert itt tanult, a 2 év elengedésével megengedik neki 1/4 év alatt. 1592. június 22-én remekét bemutatván, azt jónak találták.

1594. Esto Michi vasárnapján *Jacob werszhauser* 4 évre tanulóul szegődteti magához «Seinen Ler Buben»: Hansell Schwabb-ot. Jó magaviselete esetén szabadíttassék fel.

1599-ben *Jacob Werzhauser* második czéhmester.

16. BUDAY ANDRÁS. *(Andreas Buday, Puday).* **1584.**

1584. deczember 1-én a czéh *Andreas Puday* esetére vonatkozólag könyvébe iktatja, hogy a czéhnek régi szokása és a mesterségnek régi rendtartása és privilégiumai hez nyúlhasson s azt 1/4 év alatt elkészítse.

1588. márczius 6-án megjelenik remekével a czéh előtt, mely azt jónak találja.

1590. jan. 1-én *Melicher Gassur* 6 évre tanulóul szegődteti magához Hans Graull-t. A hetedik évet a tanuló-ruháért töltse munkában a mesternél.

1592-ben második czéhmester.

1592. szent György napján *Mellicher Gassur* 7 évre tanulóul szegődteti magához «Seynen Buben»: Adrian Phurtner-t. Tanuló-évének kitöltése után, ha jól viselte magát, tartozik neki a mester egy tanuló-ruhát, vagy e helyett 10 magyari forintot adni.

1593. pünkösd napján *Mellichar Gassur* 6 évre tanulóul szegődteti magához «seinen ler Buben»: Michlosz Gerschneritz-et.

Stein Anna festő

A PÁRIZSBAN ÉLŐ STEIN ANNA festőművész képeiből rendezett kiállítást a pécsi Janus Pannonius Múzeum. A tárlatot pénteken Martyn Ferenc Kossuth-díjas festőművész nyitotta meg az alkotó jelenlétében.

—: Hír

8

Népszabadság Bp. 1978 aug. 26.

Stein Anna, festő

□ STEIN ANNA Franciaországban élő festőművész kiállítását Martyn Ferenc nyitja meg augusztus 25-én pénteken délután fél 3-kor Pécsett, a Rákóczi út 15. szám alatti kiállítóteremben. A tárlat idején a művész Magyarországon tartózkodik.

–: □ Stein Anna.

Esti Hirlap, Bp. 1978. aug. 21.

2.

A MŰVELŐDÉSI MINISZTÉRIUM ÉS A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA MEGHÍVJA **STEIN ANNA** FESTŐMŰVÉSZ (PÁRIZS) KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA 1986. JÚLIUS 24-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN 16 ÓRÁRA (BUDAVÁRI PALOTA D ÉPÜLET III. EMELET). A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA KOVÁCS PÉTER MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ.

Átadó, kiadó, eladó

Studniczky és stábja még dolgozik a „létesítménystratégián”

MUNKATÁRSUNKTÓL

Miközben stadionügyben sajátos mérkőzés zajlik az Ifjúsági és Sportminisztérium, valamint a földművelésügyi és vidékfejlesztési tárca között, szinte elfelejtődik: a nem is olyan régi tervek között szerepelt egy részvénytársaság létrehozása az állami tulajdonban lévő, illetve odakerülő sportlétesítmények hasznosításáról. Már a vezetőt is kiszemelte a sportminiszter: *Studniczky Ferencet,* a korábbi jégkorong-szövetségi főtitkárt, Budapest Sportcsarnok-igazgatót, OTSH-elnökhelyettest, később megbízott elnököt. Mégsem hallani szinte semmit, sem Studniczkyról, sem az rt.-ről.

Érdeklődésünkre a miniszteri tanácsadó – merthogy egyelőre ez Studniczky titulusa – elmondta, hogy az ISM dolgozik a kormányhatározat elkészítésén, amelynek alapján *Deutsch Tamás* miniszter (a tervek szerint még ebben a fél évben) megalapítja majd a létesítményeket kezelő gazdasági társaságot. A munka „külső és belső szakértők bevonásával folyik”, s a team jelenleg – a Kincstári Vagyoni Igazgatósággal közösen – a mennyiségi felmérésnél tart. Studniczky szerint százas nagyságrendű az állami tulajdonú sportpályák száma az országban, s a majdani rt. feladata az lesz, hogy valamennyinek a hasznosítására stratégiát dolgozzon ki. Lesz olyan létesítmény, amelyet mostani gazdái használhatnak továbbra is, lesz olyan, amelyet az illetékes önkormányzat üzemeltet a jövőben, és lesz olyan, amelyet értékesít a minisztériumi elképzelések letéteményeseként funkcionáló részvénytársaság.

Kérdésünkre, miszerint nem tart-e attól, hogy a pályák, csarnokok esetleges eladásakor fellángolnak az indulatok, Studniczky annyit mondott: ennek fennáll a veszélye. „De igyekszünk kizárólag olyan létesítményeket pénzzé tenni, amelyek a sport céljaira már amúgy is alkalmatlanok lennének.” Felvetettük, hogy például az UTE Megyeri úti épületegyüttese lassanként ilyenné válik, mire a tanácsadó így fogalmazott: „Diplomatikus leszek: amint a BM-től az ISM kezelésébe kerülnek az újpesti létesítmények, kidolgozzuk a hasznosítási stratégiát.”

A részvénytársaság jövőbeni, konkrét feladatairól szólva Studniczky elmondta, hogy az irányelvek kimunkálása után mindenki számára kötelezően betartandó utasításokat készítenek. S hogy valóban ezek szellemében tevékenykednek-e a pályákon, azt a részvénytársaság ellenőrzi majd. „Nincs ezen mit csodálkozni – magyarázta a tanácsadó –, ha a minisztérium a gazda, természetesen elvárja, hogy a saját ízlése szerint történjenek a dolgok.”

Studniczky úgy véli, a „határozott hangnem” ellenére sincs ok az aggodalomra. Sőt mivel egy kézben összpontosul a tulajdon, a viszonyok rendezettebbekké, a döntések kiszámíthatóbbakká válnak. A jelenleg zajló politikai játszma lehetséges végkimeneteléről szólva anynyit jegyzett meg, hogy ő kizárólag szakmai kérdésekkel foglalkozik, „a politika mások dolga”.

Nem éppen Katona-dolog

A működésképtelenség határán a nagy múltú Vasas

MUNKATÁRSUNKTÓL

Szerkesztőségünkhöz is eljuttatott nyílt levélben fordult tegnap *Deutsch Tamás* ifjúsági és sportminiszterhez – a klub elnöksége nevében – *dr. Katona Béla,* a nagy múltú, 1911-ben alapított Vasas Sport Club társadalmi elnöke. Mégpedig azért, mert „az egyesület – fennállása óta első ízben – a működésképtelenség határára jutott”, a piros-kék klub vezetői szerint „az ISM sorozatos mulasztásai következtében”. Katona Béla emlékeztet rá, hogy a Vasas létesítményeinek tulajdonosa a magyar állam, kezelője 1989 óta az OTSH, illetve annak jogutódja, az Ifjúsági és Sportminisztérium. S noha ez idáig senki sem vitatta, hogy a létesítményfenntartás és -üzemeltetés költségei a kezelőt terhelik (igaz, e kötelezettségének az OTSH is csak részben tett eleget a tíz év során), az ISM „a 2003-ig szóló írásbeli, és a miniszter úrral tavaly rögzített, szóbeli megállapodásunkat minden előzetes értesítés nélkül felrúgta”. Bár a tizenhét szakosztályt működtető Vasas „a korábban felhalmozódott adó- és tb-tartozás növekedését az utóbbi két évben megállította, és minden kötelezettségének eleget tesz”, e hónapban már nemhogy a létesítményfenntartási költségeket nem tudja fedezni, hanem az edzők, a sportolók és a létesítményekben dolgozó fizikai munkások bérét sem képes kifizetni.

Katona Béla megjegyzi: a levél nem született volna meg, ha a Vasas érdemi tárgyalásokat folytathatott volna „a magyar sport szempontjából megfelelő megoldásról; ha a minisztérium tisztségviselőit vagy Önt, miniszter úr, el lehetne érni telefonon; ha visszahívnának bennünket vagy válaszolnának írásbeli javaslatainkra”.

A társadalmi elnök ezután több kérdést tesz fel a miniszternek, egyebek közt azt tudakolva tőle: az ISM hajlandó-e átengedni a létesítmények kezelői jogát a Vasasnak, azzal a feltétellel, hogy az egyesület átvállalja a fenntartási és az üzemeltetési költségeket. Vagy pedig „az ISM célja – politikai vagy egyéb okokból – a legnagyobb magyar sportklubok egyikének gazdasági alapon történő tönkretétele?”

Katona végül megemlíti: „ez a levél nem csak a Vasasról szól”. És reményét fejezi ki, hogy a minisztérium „nem felettese, hanem irányítója és segítője akar lenni a magyar sporttársadalomnak”.

Sampras: öröm és bánat

Moya – vereségével – két hét után átadja a „trónt”

TENISZ

MUNKATÁRSUNKTÓL

Carlos Moya még egy jólesőt sem nyújtózhatott teniszkirályként, máris át kellett adnia a trónt. Pontosabban: vissza. Annak a *Pete Samprasnek,* aki két hete esett vissza a második helyre. Hétfőtől azonban már ismét első lesz, miután a Key Biscayne-ben zajló nemzetközi torna 4. fordulójában győzött (igaz, aztán a közép-európai idő szerint tegnap késő este véget ért ötödik körben vereséget szenvedett: a hetedikként rangsorolt holland *Krajicek* 6:2, 7:6-ra verte Samprast). Moya a 4. fordulóban kikapott a 74. helyen rangsorolt francia *Grosjeantól* (3:6, 6:4, 7:6) – a spanyol hetvenkét (!) önhibával könnyítette ellenfele dolgát –, az amerikai pedig könnyed 6:4, 6:4-gyel lépett túl *Alberto Costán,* majd a sajtó nyilvánossága elé lépett és megismételte azt, amit már ezerszer elmondott:

– Nem az a lényeg, hogy március közepén ki vezeti a világranglistát, hanem az, hogy decemberben én vezessem.

Ez az, amire senki nem merne komolyabb pénzben fogadni, hiszen meglehetősen régen volt ennyi jelölt a világelsőségre. Sampras most mindenesetre két hétig biztosan az élen marad, hiszen a jövő hét végén Davis Kupa-mérkőzéseken vesznek részt a legjobbak. Az amerikainak már csak hét hetet kell a világranglista elején eltöltenie, hogy megdöntse *Ivan Lendl* 270 hetes csúcsát.

Ami a Key Biscayne-i 4. forduló további eseményeit illeti, a 14. helyen rangsorolt *Thomas Enqvist* 7:5, 6:3-ra legyőzte *Alex Corretját* (4.). Talán ennél is nagyobb szenzáció, hogy az egyre ígéretesebb teniszt játszó szlovák

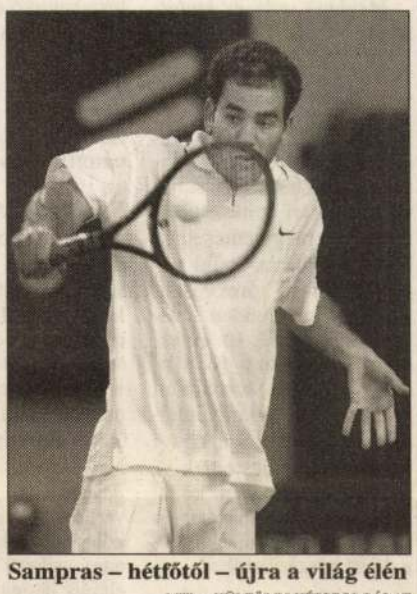

Sampras – hétfőtől – újra a világ élén

MTI – KÜLFÖLDI KÉPSZOLGÁLAT

Hrbaty 6:2, 6:0-ra „kivégezte” *Marcelo Riost,* aki „mellesleg” a torna címvédője. A jelek szerint a chileinek hosszabb időre lesz szüksége, hogy hátsérülése után ismét visszanyerje formáját. *Nicolas Kiefer* lassanként rászolgál az óriásölő jelzőre: *Rafter* után ezúttal *Rusedskit* (12.) győzte le.

További eredmények. Női nyolcaddöntő: Hingis (svájci, 1. kiemelt)–Weingärtner (német) 6:0, 6:2; Novotna (cseh, 4.)–Schnyder (svájci, 12.) 6:3, 2:6, 6:2; Graf (német, 7.)–Zvereva (fehérorosz) 6:2, 6:4; Coetzer (dél-afrikai, 9.)–Pierce (francia, 8.) 6:1, 4:2-es állásnál Pierce feladta; Schett (osztrák)–Kurnyikova (orosz, 13.) 6:1, 1:6, 6:1.

Lemondó nyilatkozat

VÍZILABDA

MUNKATÁRSUNKTÓL

Lemondott elnökségi tagságáról tegnap *dr. Kiss Ottó,* a szövetség korábbi ügyvezető igazgatója, aki a tavaly novemberi közgyűlésig volt a sportág adminisztratív vezetője. (Akkor – a szövetség fő támogatójának, a Postabanknak a botránya nyomán – az „új hullám” kevés híján kiszorította őt a hatalomból, ám ez csak részben sikerült.) Amint kérdésünkre elmondta, azért döntött úgy, hogy megválik hét éve viselt tisztségétől, mert kora délután az MVLSZ egyik vezetője megzsarolta őt. A játékvezetőként is tevékenykedő, a szeptemberi, firenzei Európa-bajnokságra a kontinentális szövetség meghívottjaként utazó Kiss közölte: a funkcionárius azt állította, a kezében van egy levél jó néhány első osztályú klub képviselőjének az aláírásával, s abban azt követelik az egyesületek, hogy a jövőben ne bíráskodjon a mérkőzéseiken. Kiss szerint az inkognitóját kérő sportvezető felajánlotta, hogy a keddi elnökségi ülésen nem hozza nyilvánosságra a levelet, amennyiben lemond tagságáról. Kiss Ottó lapunknak kijelentette: lemondott, de nem azért, mert megkísérelték sarokba szorítani.

– Semmiképpen nem szeretnék a magyar póló fejlődésének gátja lenni, ezért döntöttem a távozás mellett – magyarázta. – Az elmúlt hetekben a szövetség három vezetője is tudatosította bennem *Deutsch Tamás* sportminiszter határozott igényét, miszerint tűnjek el a sportágból. A miniszter úgy informálta az engem tájékoztatókat, hogy amint ez megtörténik, az állami kassza kinyílik a vízilabdázás számára.

A fentieket Kiss – az elnökségi ülésre és szerkesztőségünkbe egyaránt eljuttatott – faxüzenetben is megerősítette. Ugyanakkor *dr. Martin György,* a szövetség elnöke érdeklődésünkre azt közölte: „Deutsch Tamás csak annyit mondott, hogy a megtisztulási folyamatot folytatni kell, majd befejezni.” Nevet nem említett a miniszter? – szólt a kérdés az elnökhöz, mire a válasz: „Nevet nem.”

A sportminisztert este hiába kerestük, lapzártáig nem értük utol.

Sportminiszteri tájékoztató

Deutsch Tamás tegnap – a hivatalos megfogalmazás szerint – tájékoztatót küldött Katona Bélának. A – lapunkhoz is eljuttatott – közleményben Deutsch említést tesz arról, hogy „a 2003-ig érvényes Vasas–ISM megállapodást a két fél közös megegyezéssel, március 1-jén felbontotta”, de „április elsejétől az angyalföldi sportolók által használt, állami tulajdonú sportlétesítmények fenntartásával, működtetésével kapcsolatos feladatokat teljes egészében az ISM látja el”. Hozzáteszi, hogy „ez komoly segítséget jelent a Vasasnak, hiszen az OTSH által rendelkezésre bocsátott források csak részben fedezték a fenntartási, üzemeltetési költségeket”.

A miniszter leszögezi: „az elmúlt hónapokban folyamatos munkakapcsolat alakult ki a klub és a minisztérium között”, továbbá „rendszeresek voltak a megbeszélések, konzultációk a sportlétesítmények ügyében, s mindkét fél számára előnyös, új megállapodás született”. Deutsch arról is tájékoztatja Katonát, hogy az ISM „az 1999. januári–márciusi időszak fenntartással, működtetéssel kapcsolatos kiadásainak fedezésére – havi ütemezésben – átutalja a Vasasnak a létesítményekre fordítható éves költségvetési támogatás összesen egynegyedét”, valamint, hogy „a Vasas szakosztályai, sportolói április elseje után változatlan feltételek mellett használhatják a sportlétesítményeket”.

Csizmár kontra Deutsch

Visszautasította a lemondásra szóló felszólítást

Kedden az Országgyűlésben Csizmár Gábor szocialista képviselő – „eddigi működése miatt” – lemondásra szólította fel Deutsch Tamás ifjúsági és sportminisztert. Deutsch visszautasította a felszólítást.

Az azonnali kérdések órájában *Csizmár Gábor* arra hívta fel a figyelmet, hogy kilenc hónapja nem működik az Ifjúsági Alapprogram. A miniszter felszámolta a Gyermek és Ifjúsági Érdekegyeztető Tanácsot, intézkedéseivel „politikai prédává, alku tárgyává tett” nagy múltú sportegyesületeket és ingatlanjaikat. Az egyesületek ráadásul nem jutnak hozzá költségvetési támogatásukhoz. Csizmár leszögezte: *Deutsch* a Magyar Labdarúgó Szövetségnél nemzetközi botrányt okozott, amellyel folt esett hazánk hírnevén is. Mindezért lemondásra szólította fel a sportminisztert.

Deutsch Tamás válaszában elmondta: Csizmár „karikatúrát rajzolt”, és abból kiindulva nyilatkozik. A miniszter szerint a tények azt mutatják, hogy új sportfinanszírozási rendszert vezettek be. A szakszövetségek két hete tájékoztatást kaptak költségvetési támogatásukról. Javasolta: Csizmár kérdezze meg *Baráth Etelét,* a Kajak-Kenu Szövetség elnökét és *Katona Bélát,* a Vasas társadalmi elnökét, hogy megkapták-e a minisztériumtól a szükséges támogatást. (Mindketten szocialista párti képviselők.) Az ifjúsági intézményekkel kapcsolatban pedig a miniszter leszögezte: idejét múlta az az újbaloldali szemlélet, hogy a háromoldalú egyeztetés működtethető a gyermekek világában is. Ezt követően Deutsch visszautasította a lemondására való felszólítást.

K. J. T.

Praktiker MAGYARORSZÁG

A **Praktiker,** Európa egyik legnagyobb és legsikeresebb barkácsáruházlánca Magyarországon is rekordgyorsasággal terjeszkedik. Európa-szerte több mint 300 áruházat működtetünk, ahol közel 20 000 dolgozót foglalkoztatunk.
Most magyarországi központi ügyvezetésünkbe **budapesti székhellyel** keresünk

KÖNYVELŐ

munkatársat.

Elvárások:
- szakmai tapasztalat,
- precizitás,
- szakma iránti elkötelezettség,
- nagy munkabírás.

Feladatok:
- főkönyvi,
- tárgyi eszközök,
- szállítói és
- pénztárkönyvelés.

A németnyelv-tudás előny, de nem feltétel.

Nálunk változatos, kihívásokkal teli feladatok várják, amit egy lelkes, fiatal csapat tagjaként végezhet.
Ha terveit egy Magyarországon rohamosan fejlődő, jövőorientált nagyvállalatnál szeretné megvalósítani, ahol a kellemes munkahelyi környezet mellett kedvező fizetés is várja, akkor kérjük, küldje el fényképpel ellátott önéletrajzát a következő címre:

Praktiker Kft.,
Márton Katalin
1036 Budapest,
Pacsirtamező u. 41.
Tel.: 437-4452

Praktiker ezer mester takarékos áruháza

Ausztrál világrekord

ÚSZÁS

MTI-JELENTÉS

Grant Hackett ausztrál gyorsúszó új világcsúcsot állított fel hazája bajnokságán, miután 1:46,67 perc alatt teljesítette a 200 méteres távot. A sportoló – aki csapata 4x200-as váltójának első tagjaként versenyzett – régi rekordot döntött meg: az olasz *Giorgio Lamberti* 1989-es, Bonnban elért eredményét (1:46,69) adta át a múltnak a Brisbane-ben rendezett viadalon.

HÍREK

KISTÁVÚ összetettben világcsúcsot ért el Annamarie Thomas holland gyorskorcsolyázónő: 158,183 ezred ponttal zárta a nemzetközi versenyt. *(Calgary)*

TIZENNYOLCADIK a rövid program után Vidrai Szabolcs a műkorcsolya- és jégtánc-világbajnokságon. A Bárány Kornélia, Rosnik András kettős a 27. helyen áll. *(Helsinki)*

LUCIANO CASTELLINI eddigi kapusedzőt nevezték ki az Internazionale labdarúgócsapatának trénerévé az olasz bajnokság hátralévő nyolc fordulójára. Castellini az együttes vasárnapi, a Sampdoriától elszenvedett 4-0-ás veresége után lemondott Mircea Lucescu helyét veszi át; az 1996–97-es idényben már vállalt szerepet „beugróként”: akkor Roy Hodgson váltotta két fordulóval a Serie A vége előtt. *(Milánó)*

RADOMIR ANTICSOT nevezték ki a spanyol labdarúgó-bajnokság tizenharmadik helyén álló Atletico Madrid edzőjévé. A jugoszláv tréner – aki az olasz Arrigo Sacchi után következő, vasárnap lemondott Carlos Sanchez Aguiart váltotta a kispadon – korábban eredményesen dolgozott a madridiaknál: az 1995–96-os idényben bajnoki címre és kupagyőzelemre vezette az együttest. *(Madrid)*

HAZAI győzelem a labdarúgó másodosztályban: Komárom–Nagykanizsa 1-0.

SORSOLTAK a labdarúgó Magyar Kupában. Az április 14-i elődöntő párosítása: Debrecen–Győr, Tatabánya (másodosztályú)–Vác.

MEGÁLLAPODOTT az Ufa és az MTV: az idén a közszolgálati tv közvetíti a magyar labdarúgó-válogatott valamenynyi mérkőzését. A Magyarország– Liechtenstein Eb-selejtezőt szombaton 19.30-tól, élőben sugározza az MTV 1.

NÉPSZABADSÁG

OLVASÓ- ÉS KÖZÖNSÉGSZOLGÁLAT
TELEFON: 250-0110

EÖTVÖS PÁL elnök, főszerkesztő • KARCAGI LÁSZLÓ, TAMÁS ERVIN, ZALAI ISTVÁN főszerkesztő-helyettesek • FRISS RÓBERT, SOÓS KÁLMÁN, TRIPOLSZKY LÁSZLÓ lapszerkesztők • GYENES LÁSZLÓ, KELEN KÁROLY segédszerkesztők • MIKÓ F. LÁSZLÓ művészeti vezető • FEJÉR GÁBOR képszerkesztő • ROVATVEZETŐK: Budapest: BERKÓ PÁL • Érvek, vélemények; levelezés: BOSSÁNYI KATALIN • Hazai tudósítások: FALUS GÁBOR • Gazdaság: FERENCZ GÁBOR • Sport: JAKAB JÓZSEF • Külföld: NAGY CSABA • Fotó: RÉDEI FERENC • Hír és információ: VAJDA PÉTER • Társadalompolitika és kultúra: VÖRÖS T. KÁROLY • Kiadja a Népszabadság Részvénytársaság • Minden jog fenntartva! • Felelős kiadó: LENGYEL L. LÁSZLÓ vezérigazgató • Vezérigazgató: GÜNTER GIFFELS • Lapigazgató: RÓZSA GYULA • Hirdetési igazgató: SZELES PÁL • Terjesztési igazgató: MIKLÓS IMRE • Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest III., Bécsi út 122–124. Telefon: 250-1680. Telefax: 368-9098. Hirdetési ügyekben telefax: 388-9567, 368-9857 • A Népszabadság Rt. levélcíme: 1960 Budapest. Internet-cím: http://www.nepszabadsag.hu • Terjeszti a HÍRKER Rt., az NH Rt., a regionális részvénytársaságok és a Kiadói Kereskedelmi Kft. Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap-előfizetési és Elektronikus Posta Igazgatóság (HELP). Előfizethető a HELP ügyfélszolgálati irodáinál, a kézbesítőknél, a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál és a kiadónál (Telefon: 250-1680/terjesztés, fax: 368-8844). Előfizetési díj egy hóra 1094, negyedévre 3282, fél évre 6584, egy évre 13 128 Ft • Szedés: Népszabadság Fényszedő Kft. • Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: LENDVAI LÁSZLÓNÉ vezérigazgató. Internet-cím: http://www.lang.hu/szikra.nyomda. E-mail: szikra@lang.hu • INDEX: 25 001 ISSN 0133-1752 BP. – ISSN 0237-3777 VIDÉK • A Népszabadság Rt. a Matesz tagja.

Még vizsgálják a Döcher-ügyet

Fegyelmi felelősséget állapítottak meg a bv vezetői

Az Igazságügyi Minisztériumban egyelőre senki nem kívánt nyilatkozni a Döcher-ügyben, így hivatalosan még azt sem sikerült megtudnunk, hogy a külső munkavégzés során gyilkosság áldozatává vált elítélt ügyében folytatott IM-vizsgálat befejeződött-e. Más forrásból származó információnk szerint az eljárás még nem fejeződött be, így a felelősség kérdésében sem alakult ki végleges álláspont. Mint ismeretes, Döcher Györgyöt egy újpalotai presszóban ölte meg egy máig ismeretlen férfi. Döcher a bűncselekmény időpontjában jogerős szabadságvesztését töltötte.

Az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazásakor Döcher György esetében a Budapesti Fegyház és Börtön parancsnoka, az intézet gazdasági vezetője és a büntetés-végrehajtási osztály vezetője több esetben szakmai hibát, illetve mulasztást követett el – állapította meg saját vizsgálata során a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága.

A Budapesti Ügyészségi Nyomozó Hivatal ugyanakkor hivatali visszaélés alapos gyanúja miatt ismeretlen tettesek ellen még folytatja a nyomozást. Eddig több személyt hallgattak ki tanúként azok közül, akik a Budapesti Fegyház és Börtönben a külső munkavégzést engedélyezték. Gyanúsítotti kihallgatásokra azonban még nem került sor. Lapunk úgy tudja, a nyomozóhivatal – egyebek között – a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága és az Igazságügyi Minisztérium vizsgálati jelentése alapján dönt a nyomozás további menetéről.

F. Gy. A.

Lehoczki István

BANKCSŐD

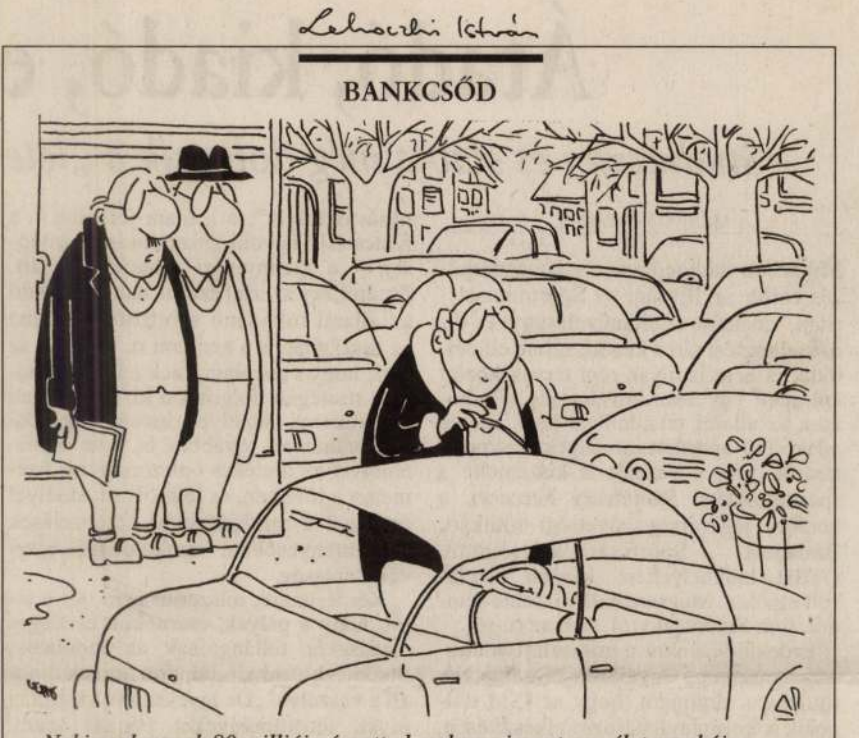

– Neki csak vacak 80 milliója úszott el, nekem viszont egy élet munkája...

Globex-ügy: kiadják Vajdát és Vellait?

MUNKATÁRSUNKTÓL

Az elsőfokú német bírósági döntés értelmében ki kell adni a magyar hatóságoknak *Vajda Lászlót,* a Globex Holding egyik tulajdonosát és *Vellai Györgyi* vezérigazgatót. A döntés még nem jogerős, és nem lehet tudni, mikor születik jogerős végzés az ügyben – közölte keddi számában a Világgazdaság. A magyar rendőrség még nem kapott a döntésről tájékoztatást a német hatóságokról – mondta lapunk kérdésére válaszolva *Garamvölgyi László* rendőrségi szóvivő.

Vajda László és Vellai Györgyi ellen különösen nagy értékre elkövetett sikkasztás, csalás, befektetési csalás és más bűncselekmények elkövetésének alapos gyanúja miatt indított büntetőeljárást a rendőrség. Tavaly ősszel, amikor gyanúsítottként szerették volna kihallgatni őket, az eljárás elől mindketten Németországba menekültek. A Globex-vagyont a rendőrség zárolta.

Tanúvallomások a sorozatgyilkos perében

A bolti sorozatgyilkossággal vádolt *Erdélyi Nándor* büntetőperében a négy áldozat hozzátartozóit és a bűncselekmények felfedezőit hallgatta meg tanúként kedden a Fővárosi Bíróság. Erdélyi a vád szerint tavaly év elején négy eladót ölt meg a fővárosban a kasszákban lévő pénzért. Erdélyi hol fenntartotta, hol visszavonta beismerő vallomását, ám ügyészi meghallgatása óta következetesen kitart amellett, hogy nem ő a tettes.

A VII. kerületi sportbolt eladóját tavaly január 17-én, egy szombati napon ölték meg. Az áldozat tanúként meghallgatott fia arról számolt be, hogy háromnegyed tizenkettő körül nézett be feleségével az édesapjához a Rákóczi úti üzletbe.

A meggyilkolt eladót később az öccse találta meg. Tanúvallomásában elmondta: zárás előtt, háromnegyed egy körül érkezett az üzletbe. A pult mögött látta meg bátyja holttestét.

Az 1998. február 3-i csepeli gyilkosság kapcsán – mikor is két eladónő volt az áldozat – tanúként hallgatták meg a textilbolt bérlőjét, akinek az egyik áldozat az unokahúga volt. Az asszony elmondta: az üzlet kis forgalma nem indokolta, hogy két eladó legyen a boltban, ám az esetleges támadás kockázatát akarták ezzel csökkenteni.

Közölte: ő maga is gyakran dolgozott a boltban, ám a gyilkosság napján vidékre kellett utaznia. Unokahúgát kérte meg, hogy helyettesítse. Azt beszélték meg, hogy amikor visszatér, benéz hozzájuk. Erre azonban nem került sor, mert este hat óra felé érkezett meg, s azt hitte, már hazamentek a lányok. E körül szoktak ugyanis zárni. Úgy vélte: az eladók épp távozni készültek, amikor a gyilkos lelőtte őket. Egyikük már kabátban volt. A tanú szerint aznap mintegy ötezer forint lehetett a bevétel, ám unokahúga – az egyik áldozat – abból még délelőtt befizette az életbiztosítását.

T. B.

Megrongálódott sírhantok

MISKOLCI TUDÓSÍTÓNKTÓL

A felsőnyárádi temetőben több síremlék tönkrement a föld süllyedése következtében, a kárt az önkormányzat hamarosan szakértő bevonásával méreti föl – mondta tegnap tudósítónk érdeklődésére *Visnyai Gyula,* az ezeregyszáz lelkes borsodi falu polgármestere.

A település határában, egy domboldalban található temetőben a családi kripták falai megrepedtek, a sírhantok beestek. Nyolc-tíz évvel korábban már tapasztaltak hasonló jelenséget a helybeliek. A polgármester beszámolt arról, hogy a temető alatt egy, a művelésből kivont bányajárat húzódik mintegy százméteres mélységben. Miután a szenet kitermelték, a járatot a nyolcvanas évek elején lezárták. Néhány évvel később a sírok süllyedni kezdtek, ekkor a bánya jelképes összegű kártérítést fizetett az elhunytak hozzátartozóinak. A legalsó sírokból máshová kellett temetni a halottakat.

A föld süllyedése következtében az egyik család kriptájában emberi csontok bukkantak elő. A maradványokat valamilyen állat időről időre szétszórja. *Németh Sándorné,* a családi emlékhelyet gondozó helybéli rokkantnyugdíjas tudósítónknak elmondta, hogy a síremlék megrongálódása miatt kártérítést követel a bányától.

Tanácskozás a média jövőjéről

MUNKATÁRSUNKTÓL

A „digitális Éden" közeli eljövetelének technikai, kulturális és etikai vonatkozásairól tanácskoznak az idén április 20. és 22. között immár negyedik alkalommal megrendezendő Média Hungary konferencia résztvevői. A tihanyi eszmecserén pártállástól függetlenül részt vesz mindenki, aki úgy érzi, és akiről úgy érzik, hogy szava lehet a média „vadkapitalizmusának" idején – fogalmazott az eseményt beharangozó sajtótájékoztatón *Szegvári Katalin* televíziós szerkesztő.

Közös játékunk

tv2

NÉPSZABADSÁG

Az észak-amerikai indiánok békepipája a KALUMET, a papok és bírók viselete a TALÁR, a megmaradt betűkből kapott magyar zeneszerző pedig KODÁLY volt.

Nyeremény: Tíz szerencsés megfejtőnk a Holló és Társa kiadó *Harcművészetek* című könyvét nyerte.

Nyertesek:

Mészáros Albert, Eger
Jakab Pálné, 1137 Budapest
Hosszú Lilla, Maglód
Barabás János, Vác
Szabó Ferenc, 1182 Budapest
Hideg Imre, Nyékládháza
Laczkó Mária, Balassagyarmat
Huczka Dezső, Zalaegerszeg
Feldser Lajos, Szolnok
Papp Károly, Szolnok

A vetélkedő tegnapi adásában feltett kérdésre húzza ki a választ az alábbi betűsorból:

FAKIRUKO GABIMORAL

A ma esti adást követően újabb válasz betűit kell majd kihúznia ahhoz, hogy a megmaradó betűkből összeállíthassa a beküldendő választ, amelynek meghatározását a csütörtök esti műsorban hallhatja Vágó Istvántól. A játékszelvényt a Népszabadság holnapi számában találja meg.

Jó játékot és sok szerencsét kívánunk!

Delfinmentés Ausztráliában

Önkéntesek vizes takarókkal tartják nedvesen a partra sodródott delfineket Ausztrália déli részén, a Kangaroo-szigeten. Az ötven tengeri emlősből negyvenhetet sikerült visszamenekíteni a vízbe MTI – KÜLFÖLDI KÉPSZOLGÁLAT

Elítélték a Kofakamara elnökét

Hat hónap, két év próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre ítélték *Kmetty Ágostont,* a Kofakamara elnökét súlyos testi sértés miatt. Két társa, *Vadász János* és *Gyulai József* 20-20 ezer forint pénzbüntetést kapott. A Pesti Központi Kerületi Bíróság kedden kihirdetett ítélete nem jogerős.

A vád szerint Kmetty Ágoston és két társa 1996. november 22-én szóváltás után a Nagycsarnok egyik biztonsági őrét hagyták helyben. A leszorított férfit hosszasan bántalmazták; ököllel többször megütötték a fejét és az arcát, s Kmetty még egy teli sörösüveggel is fejbe vágta. A főkofa néhány évvel később, 1998. március 13-án reggel a Nagycsarnokban sértegetett és szidalmazott egy takarítót, amiért az nem adott át egy szeméttároló edényt. Veszekedni kezdtek, majd Kmetty a takarító ruháját két kézzel megragadta és magához rántva nagy erővel az arcába fejelt. A férfinek eltört az orrcsontja.

T. B.

HÍREK

Hétfő este elmaradt a Friderikusz-show az RTL Klub műsorán, mert Friderikusz Sándor csak úgy adta volna át a felvételt, ha a televízió előre kifizeti a produkciót.

Meglepő volt, és mulatságos.

V. G.

HILD-ÉREMMEL ismerte el a Magyar Urbanisztikai Társaság Csurgó város polgári építészeti értékeinek megmentését, a hagyományokra épülő városfejlesztési törekvéseit. A kitüntetést kedden a várossá nyilvánítás 10. évfordulóján Keresztes K. Sándor volt környezetvédelmi miniszter, a társaság alelnöke adta át Szászfalvi László polgármesternek. A somogyi települések közül Nagyatád és Kaposvár után Csurgó a harmadik, amely a díjjal büszkélkedhet.

LOVAGRENDI ADOMÁNY. Összesen hatmillió forint értékű adományt adott át kedden Zalaegerszeg városának, illetve a megyei kórháznak és a búcsúszentlászlói egyházkerületnek a Jeruzsálemi Szent Lázár Katonai és Ispotályos Lovagrend helyi, Szent László kommendája. A megyei kórház a sürgősségi betegellátáshoz szükséges állítható ágyakkal, elektronikus vezérlésű akupunktúrás berendezéssel, számítógépekkel, elektromasszázskáddal és egyéb felszereléssel gyarapodott.

POKOLGÉPES MERÉNYLETBEN Cipruson kedden meggyilkolták az ország fővadőrét. A pokolgépet gépkocsijába helyezték, amely a tengerparti Limassol egyik forgalmas utcáján állt. A járművet teljesen szétvetette a robbanás. A belügyminisztériumi főtisztségviselő, Savvas Savva néhány perccel kórházba szállítása után belehalt sérüléseibe. Más emberéletben nem esett kár, kirakatok viszont betörtek. A Reuters szerint Cipruson a vadőröket gyakran megfenyegetik az orvvadászok.

BÉRANYASÁGI PER. Családi állás megváltoztatásának bűntettével vádol a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség két fiatalasszonyt és az egyiknek a férjét. A „béranyasági pert" kedden Debrecenben kezdte tárgyalni a megyei bíróságon. A vádirat szerint mindkét fiatalasszony Czeizel Endre orvos genetikus és az USA-ban élő Gáti Mariann közvetítésével külföldre adta örökbe gyermekeit. A béranyasági per szerdán Czeizel Endre orvos genetikus tanúkénti meghallgatásával folytatódik.

TIZENÖTEN MEGHALTAK Kenyában egy súlyos közlekedési balesetben, amelyről kedden számolt be a Nation Daily című nairobi napilap. Az angol nyelvű újság szerint egy kisteherautó és egy iránytaxi frontálisan összeütközött Mombasa és Malindi városok között. Az áldozatok között több gyermek van, akik egy Korán-iskolából tartottak hazafelé.

KÉPRONGÁLÁS. Egy ismeretlen látogató filctollal összefirkálta Andy Warhol amerikai festő és grafikus Liza Minelliről készült portréját a bécsi Kunsthalléban látható kiállításon. Keddi lapjelentés szerint az osztrák restaurátorok egyelőre tanácstalanok, és a New York-i Guggenheim Alapítvány szakértőjére várnak. Ez a gyűjtemény kölcsönözte ki a portrét és a nagy sikerű (még május elejéig látogatható) kiállítás többi darabját.

JAPÁNBAN A VIAGRA. Kedden megkezdték a japán kórházakban és a gyógyszertárakban a Viagra, szigorúan orvosi rendelvényre történő eladását. A pirulánként mintegy 1800–2000 forintba kerülő potenciánövelő gyógyszer forgalmazásáról a japán egészségügyi hatóságok rendkívül gyorsan, alig fél évig tartó elemzés után döntöttek, részben azért, hogy visszaszorítsák a feketepiaci árusítást.

A BELVÁROSI SZABADEGYETEM mai programja délután 17.30-kor kezdődik az V. kerület, Városház utca 14.-ben. Az előadás címe: Az átalakuló jóléti állam – a szociáldemokrácia előtt álló kihívás. Az est vendége Lévay Katalin szociológus lesz.

TESTVÉRGYILKOSSÁG. Tamásiban tegnap két negyven év körüli testvér összeveszett, majd az idősebb egy késsel szíven szúrta öccsét, aki a helyszínen életét vesztette. A gyanúsított rendőrségi őrizetben van.

KIÁLLÍTÁS NYÍLT hétfő este a washingtoni magyar nagykövetségen Stein Anna festményeiből és szobraiból. A művek egy hónapon át tekinthetők meg az amerikai fővárosban. Stein Anna 1936-ban született Budapesten, Komlón nőtt fel. Budapesten Hincz Gyula és Kondor Béla volt a mestere, majd Párizsban folytatta művészeti tanulmányait. Jelenleg is a francia fővárosban él.

KÖNYVBEMUTATÓ. Tamás Gáspár Miklós Törzsi fogalmak I–II. című Atlantisznál közreadott tanulmánykötetét mutatja be Radnóti Sándor esztéta ma 18 órakor a Merlin Színház éttermében (V., Gerlóczy u. 4.).

HALÁLOS VONATGÁZOLÁS. Nagykanizsán közvetlenül a vasútállomás előtti nyílt pályán kedd délelőtt egy idős hölgy körültekintés nélkül ment át a síneken, és az oda érkező gyorsvonat halálra gázolta. A helyszínelés miatt csaknem másfél órán át szünetelt a forgalom, mert ezen a szakaszon csupán egy vágány van.

KETTŐS ÖNGYILKOSSÁG. Holtan találtak a rendőrök két idős asszonyt – anyát és leányát – a budapesti IX. kerületi Mester utca 13. szám alatti lakásban. A szomszédok értesítették a rendőrséget, hogy napok óta nem látták az idős nőket. Amikor a rendőrök bementek a lakásba, a két nő élettelenül feküdt az ágyban. Feltehetően öngyilkosságot követtek el.

ERŐSZAKKAL ELHURCOLTAK lakásáról hétfőn egy 26 éves patosfai lakost, akivel utóbb Pécsett aláírattak egy lemondó nyilatkozatot ottani ingatlanjáról – tájékoztatta kedden az MTI-t a Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság. A rendőrség a nyomozás során őrizetbe vett egy 43 éves pécsi lakost, aki alaposan gyanúsítható a patosfai férfi személyi szabadságának megsértésével. Társai – további három személy – kilétének megállapításán dolgoznak, az ügy körülményeit vizsgálják.

KOKAINFOGÁS FERIHEGYEN. Csaknem öt kilogramm, körülbelül 45 millió forint értékű kokaint találtak két román állampolgárnál a vámosok a Ferihegyi repülőtéren, kedden késő délután. A két személy Bogotából Párizson keresztül érkezett Budapestre. Viselkedésük és az útvonal amin érkeztek felkeltette a vámőrök gyanúját, ezért csomagjaikat tételesen átvizsgálták. Ekkor bukkantak három likőrös üvegre, amelybe 4600 gramm kokain volt betöltve. A két személyt, a lefoglalt kábítószerrel együtt átadták a rendőrségnek.

A HEMINGWAY ALAPÍTVÁNY kuratóriuma felhívja felhívja az egészségügyben dolgozók figyelmét, hogy a Dr. Szabó György-díjra felterjesztést lehet tenni 1999. május 31-ig. Cím: Hemingway Alapítvány 1072 Budapest, Nagydiófa utca 8. A díjat az orvostudomány területén kimagasló érdemeket szerzett magyar állampolgárok elismerésére alapították.

A Sip utca fantomja

Dr. Feldmajer Péter ügyvéd, a hitközségben működő 9-es bizottság tagja, az alábbi levelet intézte *Zoltai Gusztávhoz*, a MIOK ügyvezető igazgatójához.

Az egyes irányadók véleménye szerint a magyar zsidóság székházában különös fantom lakozik, és ha bárki oda bemegy, úgy az elveszti addigi tisztánlátását és ítélőképességét, az épület szelleme a magyar zsidóság megújulásának legfőbb akadálya.

A MIOK júniusi közgyűlésén 9 tagú bizottságra bízta a hitközség vezetését. Az idegeket és egészséget felőrlő megfeszített napi munka a dolog természeténél fogva az ügyvezető igazgatóra hárul, hiszen a bizottság többi tagja — a rabbiság küldöttjének kivételével — saját munkahelyén végzi mindennapi munkáját és csak 2—3 hetenként tartott hosszadalmas üléseken vesz részt.

A bizottság másik fontos feladata azonban, hogy a zsidóság szervezeti életét megújítsa, az elaggott szervezetek helyett újakat hozzon létre, vagy a régieknek új alapszabályt dolgozzon ki.

Mint a testület egyetlen aktív jogász tagjának, nekem jutott az a feladat, hogy az alapszabályok elveit kidolgozzam. A megvitatott és többségi szavazattal a bizottság által módosított elvek alapján a szövegtervezetet jogi formába öntöttem, majd az arra érkezett módosító javaslatokat a szövegbe beépítettem. Eddig ilyen módon elkészült a Budapesti Izraelita — javasolt új nevén a Budapesti Zsidó — Hitközség alapszabálytervezetének első változata, amelyet a budapesti körzetek a Dohány utcai körzet kivételével véleményeztek. A beérkezett módosító javaslatok közül azok, amelyek értékelhetők voltak, beépítésre kerültek a Budapesti Zsidó Hitközség alapszabálytervezetének második változatába, ezt kiküldték a Dohány utcai körzetnek, ahol azt most tanulmányozzák és teszik meg majd észrevételeiket.

Ugyancsak elkészült a MIOK utódjának, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének alapszabálytervezete, amelyet kiküldtek az országban működő valamennyi hitközségnek véleményezésre.

Már az elvek megvitatásakor is igen jelentős nézetkülönbségek jelentkeztek a bizottságon belül.

Az általam előterjesztett tervezet szerint a magyar zsidóság szervezett rendszere hármas tagozódású lenne, legalul az önálló hitközségek találhatók. Egy-egy hitközség a zsidó vallás gyakorlásának alapegysége. Az eredeti tervezet szerint minden zsinagóga közössége önálló hitközséget alkotna, így tehát az egyes budapesti körzetek önálló hitközséggé váltak volna. Ezt a megoldást azonban a budapesti zsidóságot képviselő körzeti előljárók elutasították, így Budapesten egyelőre továbbra is egy hitközség fog működni a jelenlegi körzeti beosztás szerint, de az alapszabálytervezet lehetővé teszi, hogy a későbbiek során az egyes körzetek meghatározott feltételekkel önálló hitközségekké alakuljanak.

A Budapesti Zsidó Hitközség és az ország területén működő többi hitközség hozná létre, kizárólag önkéntes alapon a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségét, amely a magyarországi zsidóság országos szervezete lenne, ez lenne a második szint. A harmadik szint javaslatom szerint a Magyarországi Zsidó Szervezetek Tanácsa lenne, ebbe minden, tehát vallási és nem vallási zsidó szervezet küldene delegátust és a tanács az egész magyar zsidóságot érintő kérdésekben foglalna állást, de az egyes tagszervezetek megőriznék teljes önállóságukat, rájuk nézve a tanács kötelező érvényű döntéseket nem hozhatna.

Ettől a tervezettől eltérő véleményt terjesztett elő a Magyarországi Cionista Szövetség, amely szerint nincs szükség háromszintű szervezetrendszerre, kétszintű is elegendő. Az alapszint itt is az önálló hitközségek szintje, a második szinten azonban nem a vallásos hitközségek szövetségét kellene létrehozni, hanem a Magyarországi Zsidó Hitközségek és Szervezetek Szövetségét. Ezt a vallásos hitközségek és a nem kifejezetten vallásos zsidó szervezetek hoznák létre azzal, hogy a legfőbb döntéshozó és irányító szervek 70%-át a zsidó hitközségek, 30%-át az egyéb zsidó szervezetek adnák, ily módon biztosítva lenne, hogy a vallási szempontok ne kerülhessenek háttérbe.

A két javaslat közötti kompromisszumot jelentené a zsidó fiatalság javaslata, amely elfogadja a háromszintű tagozódást, de a harmadik szintet eszerint egy összzsidó parlament alkotná, és ez választaná meg az egész magyar zsidóságot reprezentáló vezetést.

Mindhárom megoldás mellett szólnak érvek és ellenérvek. Az én javaslatom megőrzi a vallásos zsidóság önálló szervezeti kereteit, de egyúttal fenntartja a választóvonalat a vallásos zsidó szervezetek és a többi szervezet között, így lelassíthatja a teljes megújulást.

A Cionista Szövetség javaslata gyorsíthatja a teljes megújulást, de olyan szervezeteknek enged beleszólást a vallásos zsidóság ügyeibe, amely szervezetek ugyan elismerik a zsidó életben a vallás elsődlegességét, de fő feladatuknak nem a vallási tevékenységet tekintik, így lebontja a vallásos zsidóság önálló szervezeti kereteit.

A zsidó fiatalság javaslata lenne a legdemokratikusabb megoldás, de figyelemmel a zsidó népesség körülhatárolhatatlanságára, a delegátusok megválasztása hihetetlen nehézségekbe ütközne.

A 9 tagú bizottság szótöbbséggel végül is az én elvi javaslatomat fogadta el és ez alapján került a szövegtervezet kidolgozásra.

Az alapszabálytervezet természetesen tartalmazza a hitközség és a szövetség vezetésének részletes szabályait, eszerint a jelenlegi bonyolult, sok címet és rangot tartalmazó vezetési struktúra megszűnne, a hitközség és a szövetség élén az elnök és az előljáróság, illetve vezetőség állna, akik társadalmi tisztségviselőként, vagyis ingyen látnák el feladataikat, míg a hitközség mindennapi életét és az adminisztrációt az ügyvezető igazgató irányítaná és szervezné, mint a hitközség alkalmazottja, megfelelő fizetésért, így tevékenységéért jogi felelősség terhelné. Szerintem mindez biztosítaná, hogy a vallásos zsidóság központi szervei sok-sok év után végre azzal foglalkozzanak, ami a fő feladatuk: a vallási élet zavartalan gyakorlásához szükséges feltételek megteremtésével, és biztosítaná azt is, hogy olyan szigorú pénzügyi és munkaügyi fegyelem uralkodjék az egész szervezetben, amely nélkül a komoly és becsületes munka el sem képzelhető.

A központi szervek technikai felépítésén lényegében akkor sem kellene változtatni, ha a Cionista Szövetség javaslata kerülne elfogadásra, hiszen a szervezeti rend és fegyelem bármely szerveződésű szövetségben elengedhetetlen.

Azt, hogy a három megoldás közül — vagy az időközben esetleg beérkező új javaslatok közül — melyik kerül végülis elfogadásra, a MIOK és a BIH december közepén tartandó közgyűlése fogja eldönteni. Bármelyik javaslatot is fogadja el a közgyűlés, az nem sokat ér, ha annak végrehajtásához nem lesznek megfelelő személyek. Javaslatom szerint a hitközségi választások az egyes körzetekben zajlanának le, minden körzet meghatározott számú delegátust küldene a hitközség legfőbb szervébe a közgyűlésbe. A Cionista Szövetség javaslata szerint listás választást kellene tartani, a különböző listákon a különböző ideológiájú zsidók indulnának, így tehát a választásokon nem elsősorban személyek, hanem irányzatok és ideológiák között választanánk..

Bármelyik tervezet kerül is elfogadásra, a vallásos zsidóság csak azok közül választhat, akik hajlandók a vallási életben és a zsidó közéletben egyaránt szerepet vállalni és erre alkalmasak. Akiket nem ismernek a zsinagógákban, akikről nem tudják, hogy pontosan mire alkalmasak, azok közül nem lehet választani.

A Síp utca fantomját csak olyan tiszta és tettrekész zsidó emberek győzhetik le, akik az egész magyar zsidóság bizalmát élvezik. Ha a fantomot sikerül elpusztítani, senki sem fog érte kadist mondani.

Dr. Feldmájer Péter

BAJTÁRSI TALÁLKOZÓ

A Nácizmus Üldözöttei Bizottságának bergen-belseni táborcsoportja bajtársi találkozót tartott. A résztvevőket *Vágó Tibor*, a vezetőség elnöke köszöntötte. Bejelentette, hogy a volt neuengammei deportáltak — tekintettel kis létszámukra — ezentúl a bergen-belseni csoporthoz tartoznak. A csoport vezetőségében *Lakatos Emil* lesz a képviselőjük, aki egyébként alelnöke volt korábban a Neuengammei Nemzetközi Bizottságnak, s tagja a NÜB vezető testületének is.

November László, a NÜB elnöke tájékoztatta az egybegyűlteket a szervezet tevékenységéről, olyan időszerű témákról, mint például a kárpótlási törvény előkészítése, a Magyar Ellenállók és Antifasisták Szövetsége tagjainak sorába jelentkezettek tagkönyvének átadása, a propaganda munka, az érdekvédelmi feladatok megoldása.

A következőkben *Vágó Tibor* számolt be a táborcsoportvezetők legutóbbi értekezletéről. Elmondotta, hogy a táborcsoportok az év első felében tartott összejöveteleiken adóztak a lágerekben életüket vesztett mártír bajtársak emlékének. Szó volt arról is, hogy az elmúlt időszakban több olyan közlemény jelent meg a sajtóban, amelyekben a MEASZ és a NÜB tiltakozott az egyre gyakoribb antiszemita, rasszista megnyilvánulások ellen. Hasonlóképpen tiltakoztak a kanadai bíróságnál a szegedi gettó Finta nevű parancsnokának felmentése miatt.

A kártérítés ügyében levelet írtak *Kohl* kancellárnak, de — sajnos — a válasz nemleges volt. Viszont az ismert országgyűlési határozat alapján várhatóan a magyar állam fizet majd kárpótlást, illetve biztosít nyugdíjkiegészítést, vagy esetleg járadékot a deportáltaknak, munkaszolgálatosoknak, s a nácizmus más üldözötteinek.

A táborcsoport-vezetői értekezletről adott tájékoztató után az egykori bergen-belseni deportáltak közül többen is szót kértek. Felvetették, hogy a Magyar Köztársaság elnöke is élhetne azzal a lehetőséggel, hogy szót váltson a NÜB táborcsoportjainak vezetőivel. Ha ezt megtenné, az gesztus értékű lenne. Elhangzott az a javaslat is, amely szerint fel kellene kérni a Televízió elnökét: tegyen lépéseket annak érdekében, hogy több részletben mutassák be a Holocaust című filmet. Az indítvánnyal a jelenlévők messzemenően egyetértettek.

A résztvevők befejezésként megállapodtak abban, hogy a bergen-belseni táborcsoport legközelebbi bajtársi találkozóját ez év *december 12-én délután 3 órai kezdettel* tartja.

Új novellás kötet

Virág a viharban címmel megjelent *V. Klein Margit* novellás kötete. Ezúton hívjuk fel olvasóink figyelmét, hogy a könyv kapható a hitközség Síp utcai székházának portáján, a Kegytárgyboltban, valamint a XIII. kerület Váci út 19. szám alatti Könyvesházban.

Mártíremlékmű a Dunaparton

Stein Anna, Párizsban élő festőművésznő „Égbe kiáltó" címet adta annak a kerámia-mozaiknak, amelynek avatására október 14-én került sor a Margithíd pesti hídfőjének azon a szakaszán, ahol 46 évvel ezelőtt nyilas pribékek ártatlan zsidók százait lőtték tarkón és taszítottak a Dunába.

Az emlékmű avatásának jelentőségét mutatja, hogy *Andrásfalvy Bertalan*, művelődési és közoktatási miniszter elnöklétével a magyarországi politikai pártok és a MIOK részvételével társadalmi bizottság alakult.

A borongós őszi napon a budapesti lakosok ezrei jöttek el, hogy részt vegyenek e szomorú megemlékezésen. A Himnusz elhangzása után a Rádió gyermekkórusa három népdalt és a „Haskivénu"-t énekelte el. A kerámiamozaik előtt álló szónoki emelvényre először *dr. Horváth Balázs* belügyminiszter lépett, aki bevezetőjében a kormány nevében megkövette a zsidóságot a holocaustban elszenvedettekért, majd többek között említést tett a napjainkban is tapasztalható antiszemita megnyilvánulásokról. Hangsúlyozta, hogy a kormány a törvény teljes szigorával fellép mindenfajta antiszemita megnyilvánulással szemben. A magyarországi zsidóság szerves része a magyar társadalomnak — húzta alá beszédében a miniszter. A továbbiakban szólt az Izrael és Magyarország között rendkívül jól fejlődő kulturális és egyéb kapcsolatokról. Többek között említést tett arról, hogy izraeli, illetve magyar kulturális intézetet hoznak létre a két fővárosban. Beszéde végén a megbékélés szükségességét hangsúlyozta. (Beszédét csak üdvözölni lehet, reméljük, hogy az elhangzottak megvalósulnak: kiemelés L. E.)

Ezután *dr. Schweitzer József* főrabbi, az Országos Rabbiképző Intézet főigazgatója emelkedett szólásra és drámai beszédében feleleventette a magyarországi történelem e tragikus eseményeit, amelyeknek maga is közvetlen átélője volt, majd így folytatta: — Én e kegyelet napját nem kívánom a napi politikai aktualitásokra átváltani. Szeretném hangsúlyozni, hogy mi a demokrácia zsenge, friss vetéseit féltjük és védjük a konkoly hintőktől és hiszem, hogy bennünket, akik féltjük, védjük, a jó akarat, a jó szándék vezet. A jóakarat, a jószándék emberei lényegesen többen vannak. Ezután beszélt arról, hogy mi semmiféle általánosítást soha nem tettünk azért, ami történt. Tiltakozunk az ellen, hogy a zsidókról, a zsidóságról bármilyen általánosítás történjék. Cselekedeteiért a múltban, a jelenben és a jövőben mindenkinek magának kell felelni. Általánosítás nem történhet sem egyik, sem másik részéről, az igazság ezt nem tűri, — fejezte be beszédét a főrabbi.

Ezután *Sinkovits Imre* színművész adta elő Vihar Béla: „Egy katona megy a hóban" c. poémáját, majd *Fekete László* főkántor a Kél Mólé Rachamimot recitálta. A kegyeletes emlékezés résztvevői a közös kadis elmondása után hosszú, néma sorokban vonultak le a Dunapartra, hogy a kegyelet és az emlékezés egy-egy szál virágját dobják az egykori áldozatok sírjaként szolgáló Duna vizének hömpölygő hullámaiba.

Lazarovits Ernő

STEIN ANNA

A Vasvári Pál utcai körzet hírei

A Szukkausz ünnepe alkalmából emelt sátrat, *Lővi László* gondnok előkészítő munkálatai után fiatalok díszítették fel. *Kerekes Gábor* és *Judit* meghívására a Kadima zsidó cserkészcsapat tagjai, valamint a körzet gyerekei lelkes, odaadó munkát végeztek. A saját készítésű díszek és ünnepi illusztrációk nagyban hozzájárultak a kiddusok emelkedett hangulatához.

Szimchász Tajró este vidám melódiák hangja töltötte be a „Sasz Chevra" templomát. Hagyományos nagyünnepi és ünnepi dalokat énekeltek a Tóra körbevitele közben. Igen jelentős számú fiatal zászlókkal kísérte a szent tekercsek menetét, majd „erősítést kaptak" a Bné Akiva szervezet fiataljaitól, akik vidám izraeli dalok kíséretében táncolták velük körbe a templomot.

Az istentisztelet után az emeleti kultúrteremben tartották meg az ünnepi szüdét. Az est vendéglátói a *Karádi* és a *Ladányi családok* voltak. *Dr. Domán István* főrabbi ismertette a nap jelentőségét, a körzet kántora pedig ünnepi zsoltárokat énekelt. *Domán Dávid* és *Bobella Viola* verseket adtak elő, amelyeket közös énekek követtek.

*

Zsúfolásig megtelt templomban ünnepelték *Besnyő Miklós* elnökségi tagnak, és gabenak 80. születésnapját és 40 éves házassági évfordulóját.

Ünnepélyes keretek közt hívták fel a Tórához a népszerű előljárót, majd *Domán István* főrabbi köszöntötte őt feleségével együtt, méltatta munkásságát, emberi erényeit, mint családapát, aki feleségével együtt 3 gyermeket nevelt fel, a legnehezebb körülmények között. Végül Isten áldását kérte a házaspárra.

Az ünnepelt családja kidduson látta vendégül a megjelenteket, a körzet dísztermében. Itt *dr. Schweitzer József* főrabbi, az Országos Rabbiképző Intézet igazgatója köszöntötte a jubilánsokat és intézett beszédet hozzájuk.

Besnyő Miklós és felesége a Páva utcai körzet kultúrtermében adott ünnepi ebédet a család tagjainak, 3 gyermeküknek és házastársaiknak, valamint 9 unokájuknak. Az ebéden dr. Schweitzer József és dr. Domán István főrabbik is részt vettek és meleg szeretettel üdvözölték az ünneplő családot.

*

Börésisz szombatján tartották meg a körzet templomában *Székely Endre* bár micvóját. Az ifjút a kántor hívta fel a Tórához, aki hagyományos dallammal énekelte el a háftárát. Dr. Domán István főrabbi tartotta az avató beszédet. A zsúfolásig

megtelt templomban a Bné Akiva szervezet fiataljai és a Wesselényi utcai iskola tanári karából számosan vettek részt az ünnepségen. Az ima végén a fiatalok és a tanárok körbe táncolták a templomot és az egyik ifjúsági vezető nyakába vette az ünnepeltet és többször körbe vitte a templomban a közösség üdvrivalgása közepette.

A meleg hangulatú ünnepség a díszteremben folytatódott, ahol a bár micvó ifjú szülei kidduson látták vendégül a megjelenteket.

*

Nacách szombatját *özv. Hercz Sándorné* nagy kiddust adott férje fiának — aki Amerikában él —, látogatása alkalmából. Ugyancsak jelentős összeget ajánlott fel a templom fenntartásának céljaira.

A Gál György Sándor Kultúrközpont műsora

November 7. (szerda) *du. ½ 3 órai kezdettel* a Magyar Rádió nyilvános felvétele. *„Noémi, Ruth és Boáz"*. Az ószövetségi történetről *Hegedűs Gézával Siposhegyi Péter* beszélget. Szereplők fővárosi művészek. Szerkesztő: *Linka Ágnes*, rendező: *Sárospatai Zsuzsa*, főszerkesztő: *László György*.

A rádiófelvételre való tekintettel pontos megjelenést kérünk.

November 12. (hétfő) *du. ½ 3 órai kezdettel:* „Az őszi és téli test- és bőrápolásról néhány jó tanács." Előadó: *Fogarassy Éva* a Hélia D propagandaosztály vezetője, majd örökzöld dallamok, részletek musicalekből.

AMERIKAI ÉS IZRAELI UTAZÓ KÖZÖSSÉGEK FIGYELMÉBE!

A Budapesti MEDIX — TOURS Utazási Iroda az 1991-es év tavaszi ünnepeire speciális csoportos túrákat szervez magyarországi zsidó műemlékek megtekintésére. Emellett autóbusz bérbeadásával is foglalkozunk.

Érdeklődés:
1013 Budapest Lánchíd u. 15.
Hungary Tel.: 2-519-094
1-359-174 Tx: 00 22 37—63

ELSZÖV
ELEKTROMOS SZOVETKEZET
Budapest

Különböző üveg-, bronz- és stílcsillárok felújítása, vétele

és eladása.

Budapest VI., Népköztársaság útja 13. Telefon: 142-6579

MA KEZDŐDIK ANTALL JÓZSEF AMERIKAI LÁTOGATÁSA

Kapcsolatok épülnek új alapokon

(Washingtoni tudósítónktól.)

Ma — közép-európai idő szerint a késő esti órákban — várják New Yorkba Antall Józsefet, s érkezésével kezdetét veszi a miniszterelnök hivatalos egyesült államokbeli látogatása, amelynek további két színhelye Washington és Los Angeles lesz.

A hét végéig tartó amerikai út intenzív munkaprogramjából kiemelkedik a csütörtöki nap, amikor a magyar kormányfő Washingtonban *George Bush* vendége lesz a Fehér Házban. A miniszterelnök programján különtárgyalások is szerepelnek a magyar—amerikai kapcsolatépítés szempontjából kulcsfontosságú tárcák vezetőivel: *Baker* külügy-, *Brady* pénzügy- és *Mosbacher* kereskedelemügyi miniszterrel.

Antall Józsefnek emellett módja lesz arra, hogy találkozzék a törvényhozás vezetőivel, a pénzügyi és az üzleti élet jeleseivel, a washingtoni székhelyű Világbank és a New York-i központú Zsidó Világkongresszus első embereivel, illetve Los Angelesben *Ronald Reagan* volt elnökkel is. A miniszterelnök útjának mindhárom állomásán találkozik az illető amerikai nagyváros vonzáskörzetének magyarságával. Los Angelesben részt vesz és beszédet mond az október 23-i ünnepségükön.

Az amerikai kormányzat, amely az európai új demokráciák közül megkülönböztetett figyelemmel fordul Magyarország, a cseh és szlovák föderáció, valamint Lengyelország felé, a hivatalos szóvivői nyilatkozatok szerint is várakozással tekint Antall József útja elé. Washingtonban érdeklődéssel követik az új magyar demokrácia első lépéseit, számon tartják eredményeit és nehézségeit (a vitákat is), s azon vannak, hogy az utóbbiak leküzdéséhez lehetőségeikhez képest minden morális, politikai és — adott esetben — gazdasági támogatást megadjanak. Természetesen az immár mindkét oldalon deklarált közös, nyugati értékek megszilárdításának jegyében.

Az Egyesült Államok kormányzata tisztában van azzal, hogy a magyar gazdaságot kétszeresen sújtó olajárrobbanás, az idei aszály okozta mezőgazdasági exportkieséssel párosulva milyen nehézségeket ró Magyarországra, éppen a politikához párosuló gazdasági rendszerváltozás kényes pillanatában. Ezért remélhető, hogy — az ismert amerikai költségvetési nehézségek ellenére — keresi a módját annak, miképpen járulhatna hozzá a magyar gondok enyhítéséhez a nemzetközi pénzügyi szervezetekben is.

Magyar szempontból ig fontos lenne, ha meg lehetn találni azt az áthidaló formu lát, amely kivonná Magyaror szágot az idejétmúlt amerika kereskedelmi-gazdasági-pénzügyi korlátozásoknak a hatá lya alól. Nyilvánvaló: amiko Bush elnök az Antall-látoga tás alkalmát ragadja meg a ra, hogy a szabad népek cs ládjában üdvözölje Magyaro szágot, új helyzetben vetőd fel a nyugati parti magy képviselet engedélyezésén ügye csakúgy, mint a Ne York-i magyar ENSZ-miss diplomatáinak immár anak nisztikus mozgáskorlátozása

Serény Péte

Nincs kelet-európai harmadik út

(Kiküldött munkatársunk jelenti Hágából.)

Hollandiai látogatása zárónapján, szombaton Antall József miniszterelnök a helyi kereszténydemokrata párt, a CDA tudományos konferenciáján vett részt és szólalt fel a Hágától nem messze fekvő leeuwenhorsti konferencia-központban. A Kelet- és Közép-Európának szentelt tanácskozás két középponti témája a térség szociális-kulturális fejlődése, továbbá a tevgazdaságról a piacgazdaságra való áttérés elemzése volt.

A kormányfő elutasította azokat a vélekedéseket, miszerint létezne speciális kelet-európai út. Nincs más választás, mint a szociális piacgazdaságra való áttérés. Antall óvatos formában bírálta a nemzetközi pénzügyi szervezeteket, amelyek kizárólag az iparilag fejlett, illetve a fejlődő világbeli országok kategóriájában gondolkodnak. Kelet-Európa államai — már csak a tervgazdaság torzulásai miatt is — egyik csoportba sem sorolhatók be.

Visszatekintett az elmúlt évtizedek magyarországi fejlő sére, a szocialista rendszer formpróbálkozásaira. Az el a második, sőt a harma gazdaság létrejöttét termész ellenes, torz jelenségnek mi sítette, amelynek egyedüli e nye abban állt: a többi k munista országhoz képest alább kialakult egy vállal zói réteg. Emlékeztette a land kormányzó párt képv lőit, hogy Magyarország v karöltve akarja végrehajta szociális piacgazdaságra áttérést.

Győri Sánd

BESZÉLGETÉS AZ RMDSZ FŐTITKÁRÁVAL

STEIN Anna

ságszolgáltatás

gazdasági oldala — a bíró-
gok személyi és dologi felté-
leinek javítása nélkül marad
circulus vitiosus.

V. Á.: Az új jogintézmé-
yek egy sor új feladatot rót-
k a büntetői szakra. Az elő-
tes letartóztatás január el-
jétől bírói hatáskörbe tar-
zik — ez havonta félezres
yszám a fővárosban! A ka-
nai ügyek civilügygyé nyil-
nítása megnövelte a bünte-
bírák munkáját. Hasonló-
ppen a hajdani koncepciós
rekkel kapcsolatos eljárások
mintegy 900 megkeresés-
z kell előásni levéltárból,
nocélszekrényekből az irato-
. Elnehezedtek ugyanakkor
„klasszikus" bűnügyek, s
nd gyakoribb az olyan ügy,
elynek több vádlottja is
. Mindez lassítja az ítélet-
zatalt. Márpedig a bünte-
gyekben a pertartam rend-
ül érzékeny pont — a ké-
büntetés elveszti funkció-
. De hát amíg Nyugat-Eu-
ában kétszer akkora bírói
arátus szolgál a magyar-
zágival azonos lélekszámú
ességet, nem várható cso-
az itthoni igazságszolgál-
któl.

L.: A polgári ügyeket in-
kollégium ugyancsak a
uzzadt hatáskör és a gya-
dó ügyszám miatt került
közelbe. A ránk testált
yilvántartással képtelenek
unk megbirkózni, gomba
ra szaporodnak a gazda-
társaságok. Ahhoz, hogy
írák érdemi munkát vé-
enek, legalább háromesz-
tendei gyakorlatra van szük-
ségük. A rendkívüli leterheltség miatt képtelenek jogi tudásuk karbantartására. De a bírósági munka nemcsak bírákból, hanem az őket segítő adminisztrációból áll, s ez a háttér is teljesen „lerobbant". Magyarországon három bírót két ügyviteli dolgozó szolgál ki — elvileg. Gyakorlatilag van, ahol egy sem — menekülnek az éhbér elől. További gond, hogy a bírói testület 71 százaléka nő. Ez a biológiai szereposztás miatt rendkívül hátrányos, nagyon sok a hiányzás. Az NSZK-ban például éppen fordított a nemek aránya. Ami pedig az ítélkezés színvonalát illeti: hiányzik a tapasztalt, munkabíró középosztály; az alacsony fizetések miatt csak a pályakezdők és a nyugdíj előtt állók maradnak a bíróságokon, a többieken — többszörös jövedelemért — kapva kapnak a gazdasági társaságok.

V. Á.: Nemcsak nagyobb erkölcsi-anyagi megbecsülés, jobb dologi feltételek kellenének, hanem jobb eljárási kodifikáció is, mert itt szintén vannak beépített fékek. Ha például egy ülnök nem jelenik meg a tárgyaláson, el kell halasztanunk. Ha pedig eljárás közben lejár a megbízatása, vagy meghal — sok közöttük az idős ember —, elölről kell kezdeni az egész tárgyalást.

Antal Anikó

Égbekiáltó

Mártíremlékművet avattak a budapesti Duna-parton vasárnap. A Jászai Mari térnél azon a helyen áll az emlékmű, ahonnan 1944—45 telén a folyóba gyilkolta áldozatait a nyilas rémuralom. Az alkotó az Égbekiáltó címet adta művének. A jelképes sír avatásán *Schweitzer József*, az Országos Rabbiképző Intézet igazgatója és *Horváth Balázs* belügyminiszter mondott beszédet. Jelen voltak a parlamenti pártok és az izraelita felekezet képviselői is. (MTI)

Stein Anna arkangyalt ábrázoló kerámiafestménye a nyilas uralom áldozatainak állít emléket. MTI FOTÓ

Jean-Luc Soulé
Directeur de l'Institut Français en Hongrie
a le plaisir de vous inviter au vernissage de l'exposition de l'artiste

Anna Stein
peintre

le mardi 13 décembre 1994 à 18 heures à l'Institut Français.

L'exposition est ouverte jusqu'au 13 janvier 1994,
du lundi au vendredi de 13h à 19h
(Institut Français en Hongrie, Budapest I. Fő utca 17., au premier étage)

Jean -Luc Soulé
A Magyarországi Francia Intézet Igazgatója
tisztelettel meghívja Önt

Stein Anna
festőművész
kiállításának megnyitójára

1994. december 13-án kedden 18 órakor a Francia Intézetbe.

A kiállítás megtekinthető 1994. január 13-ig,
hétfőtől péntekig 13-tól 19 óráig.
(Francia Intézet, Budapest I. Fő utca 17., első emeleti kiállítóterem.)

ALMÁSI TIBOR

A PATKÓ IMRE GYŰJTEMÉNY

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM
GYŐR, 2000

STEIN ANNA
1936 -

Magyar származású festőművész. Tanulmányait 1954 és 1956 között a budapesti, 1957 és 1962 között a párizsi Képzőművészeti Főiskolán végezte. Franciaországban telepedett le.

Egyéni tárlatai voltak Párizsban, Orléans-ban, Lyonban és más francia városokban, Olaszországban, Svájcban, az NSZK-ban, illetve Magyarországon Pécsett és Budapesten.

A színek, színfoltok kavargó, örvénylő dinamizmusára épülő művei különböző magán- és közgyűjteményekben lelhetők fel.

KALLIGRÁFIA
papír, tempera, 29x25,5 cm.
j.j.l.: Anne Stein
Ltsz.: K. 85.148.1.

JÓZSEF ATTILA TRIPTICHON,
1979
papír, tus, tempera, kollázs,
320x317 mm.
j.j.l.: Anne Stein 1979
Ltsz.: K. 85.564.1.

MIKROKOZMOSZ
papír, tempera, tus, kollázs,
361x459 mm.
j.j.l.: Anne Stein
Ltsz.: K. 85.565.1.

"Számomra a festmény látványból eredő esemény. Érzéki, érzelmi, értelmi és pszihológiai tényezők hordozója. Nem hirtelenkedő, gyors kifejezés - bár ennek is szerepe lehet-, hanem hosszú érlelés eredménye. Némely képem éveket követelt, míg végre érettnek, késznek érezhettem. Olyan kifejezési forma létrehozására vágyom, amelyen az alkotás motívumai dinamikusan működnek, anélkül, hogy zárt rendszerben mozognának" -

Stein Anna

IRODALOM

Courthion, Pierre: Stein Annamária onirikus képei. Magyar Műhely. 1969. VIII. évf., 35. sz., 50-51.o.
XXX: Stein Anna. Magyar Műhely. 1978. XVI. évf., 56-57. sz., 79.o.
Stein Anna kiállítása. Pécs - 1978. Katalógus a művésznő és Lucien Hervé szövegeivel.
Tisztelet a szülőföldnek. Budapest - 1982. Katalógus.
Stein Anna kiállítása. MNG - 1986. Katalógus Passuth Krisztina előszavával.
Gülch Csaba: Egy egyszerű vonal mindent meghatároz. Kisalföld. 1993. július 31.
Cserba Júlia: Kortárs barokk. Új Művészet. 1994. V. évf., 11. sz., 44-45.o.

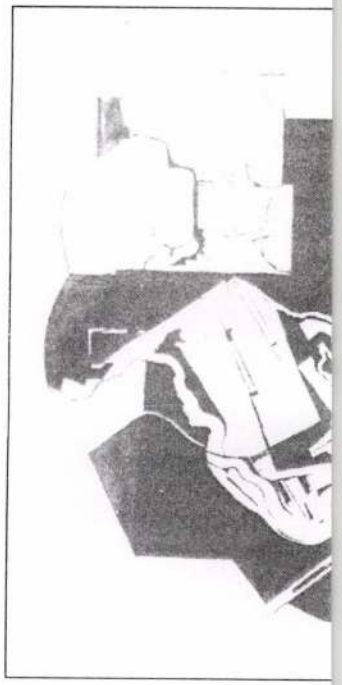

MÁS

Wajda: Visszaforgatás

Elsősorban fiatal filmeseknek ajánlja Visszaforgatás című könyvét a lengyel filmrendező és szenátor, Andrzej Wajda. A rövid, szakmai szkeccsek gyűjteménye először a krakkói Oficyna Literacka (jó nevű, volt ellenzéki) kiadónál jelent meg 1986-ban, s francia, német, szerbhorvát, bolgár publikálása után, az amerikai megjelenéssel egy időben nálunk a Kelenföld Kiadó jelentette meg Szilágyi Szabolcs fordításában. (Ára: 130 forint.) A forgatókönyvtől a vetítővászonig végigkövetve a film útját — az apró mesterségbeli trükkökön túl — arról beszél Wajda, miért és hogyan kell „olyan filmeket készítenünk, amilyeneket senki más, csakis mi tudunk készíteni."

ANDRZEJ WAJDA, 1989 TELÉN, ÚJ FILMJE FORGATÁSA KÖZBEN: Legfrissebb élményeim nem adtak ihletet. Nem tagadom, örülök, hogy közvetlen részese lehetek a történelemnek, örülök, hogy fontos események epicentrumában lehetek. Mégsem érzem szükségét, hogy ezekből bármit is mozivászonra vigyek. Éppen ellenkezőleg! A '89-es év nagyszerű esztendő volt művészi életemben, bár még nem tudom, milyen lesz ez a Korczak-film. (Wajda új filmje Korczak doktorról, a varsói író-pedagógusról és neveltjeiről, a gettóbeli árvaház gyermekeiről szól.) Nem hiszem, hogy most bármilyen politikai témát meg kellene filmesítenem... Márványember... Vasember... Nem tudom, miként alakul ez a mi lengyel valóságunk... Csak azt tudom, hogy negyvenöt év után végre ráléptünk a helyes útra, de ez még nem jelenti, hogy haladunk is rajta.

Tudnak-e a hollók víz alatt repülni, vagy megfulladnak?

Galla Miklós kvartettje angol abszurd jelenetekből összeállított előadását — címe: Tudnak-e a hollók víz alatt repülni, vagy megfulladnak? — október 12 és 16. között esténként fél hétkor és kilenckor viszi közönség elé a Szkéné Színpadon (XI., Műegyetem rakpart 3.).

Tarski: Bizonyítás és igazság

A lengyel születésű, s 1939-ben Amerikába emigrált Alfred Tarski (1902—1983) a metamatematika, a logika és a tudományfilozófia egyik legjelesebb kutatója volt századunkban. A Gondolat Kiadónál megjelentetett tanulmánykötet széles körű tevékenységéből a filozófiai és metodológiai szempontból jelentős tanulmányait adja közre. (Ára: 120 forint.)

KARL R. POPPER: Van *Tarskinak* egy állítása az igazságról szóló híres cikkében, mely szerint az igazság definiálására nem kell szemnatikai fogalmakat felhasználnia (tehát olyanokat, melyek nyelvi kifejezéseket viszonyítanak a kifejezett dolgokhoz). De miután az „igazságot" a kielégítés fogalmának segítségével definiálja, és ez utóbbi tisztán szemnatikai (maga Tarski tünteti fel akként), még a figyelmes olvasónak is megbocsátható, ha eleinte kissé tanácstalan. A rejtély megoldása így fogalmazható: Bármely eléggé gazdag nyelv, amely beszél egy témáról, tartalmazhatja saját morfológiáját, szintaxisát, míg (ahogy Tarski bebizonyította) egyetlen konzisztens nyelv sem tartalmazhat eszközöket saját szemantikájának definiálására. Amire Tarskinak a definíciójához szüksége van, az nem más, mint egy szemantikai metanyelv, mely magasabb rendű, mint az a tárgynyelv, melynek szemantikáját tartalmazza.

Állandóan zárva tartó múzeum

Menesi Atila Állandóan zárva tartó múzeum című kiállítása október 24-ig tekinthető meg a budapesti Francia Intézetben (VII., Szegfű u. 6.).

SCHINDLER ENDRE, VISSZAFORDÍTÁS: Semmire sem használhatom már a nyelvet, amiben létezünk. A kommunikáció tulajdonsága, hogy magunk sem hisszük el azt, hogy a másik érti, amit mondunk. Van valamiféle visszafordítás, és itt nem arra gondolok, amit értelemszerűen elkövet a befogadó, hanem arra, amit egész egyszerűen magunk végzünk beszéd közben.

Semmire sem tudom használni azt a nyelvet, amelyben élünk. A közlés jellegzetes vonala éppen az, hogy magunk sem hisszük el, amit a másik ért, illetve amit neki mondunk. Létezik az újrafordítás egy fajtája, de nem hallom ott a természetes folyamatot, amely beszélgetőtársam fejében végbemegy, de ez egy egyszerű szellemi működés, amelyet mi is teszünk a beszéd tetében.

Szapphó

Tiszteletre méltó és nagyrabecsült mütilénéi költőnő, férfibolond ribanc, leszboszi szépasszony, aki még a nevét sem így írta — Szapphó, a világirodalom legnagyobb költőnője. Összes fennmaradt verseit és töredékeit jelentette meg most a Helikon Kiadó. (Ára: 120 forint).A kétnyelvű — görög és magyar — kötet gondozója Németh György.

MÁRTON LÁSZLÓ: A kötet a maga nemében egyedülálló vállalkozás, nemcsak azért, mert az első önálló Szapphó-kötet Magyarországon, hanem azért is, mivel tudomásom szerint ilyen teljességre törekvő, korszerű filológiai szempontok szerint összeállított, kétnyelvű Szapphó még soha sehol sem jelent meg. Szapphónak, az antikvitás „tizedik Múzsájának" mintegy kétszázötven töredéke maradt fenn. Ezek azonosítása, rekonstruálása, értelmezése és fordítása rendkívüli felkészültséget kíván, amelynek komoly költői képességekkel és beleérzőkészséggel kell párosulnia. *Németh György*, aki a magyar klasszika-filológia egyik jelentős fiatal tehetsége, ezt a nagy feladatot a tudományosság és a magyar műfordítói gyakorlat legjobb hagyományaihoz híven oldotta meg. Szapphó verseinek filológiai és művelődéstörténeti jelentőségét, a versek értelmezési problémáit biztos kalauzként kínálkozó utószava és bőséges, mégis könnyen áttekinthető jegyzetapparátusa tárja fel.

Egy délután a Ligettel

Október 15-én délután négy órakor a Liget irodalmi és ökológiai folyóirat szerzői és olvasói találkoznak a Magyar Írószövetség Bajza utcai házának klubjában. A rendezvény nyitott, a szerkesztők a lélek- és természetvédelem iránt érdeklődő barátaikat és olvasóikat várják.

LEVENDEL JÚLIA: Milyen lehet ma egy irodalmi műhely délutánja, estje, matinéja? Egyáltalán: lehet-e, érdemes-e szervezni ilyet, amikor az irodalom a kutyát sem érdekli? 1969 tavaszán az Eszmélet folyóiratért harcolva úgy mond „avatóestet" rendeztünk a Kossuth Klubban. A kezdés előtt egy órával óriási tolongás volt az épület előtt és tízszeres felárat ígértek jegyekért a Kálvin téren. A régi, szép időkben — vigyorgok. Nem, nem volt szép. És roppant ostobának gondolom az összevetést, a méricskélést. Lehet-e ma műhelyt csinálni, amit mindig is akartunk — nem megjelenési fórumot, hanem műhelyt, ahol a személyes találkozásnak, az élőszónak, a gondolatcsere mellett az „istállómelegnek" is helye van? Talán személyes ügy: én ma éppúgy hiszem, hogy lehet, sőt kell, mint huszonegynéhány éve. A *Liget* pedig arról szól, hogy *kell*. Együtt kell lennünk, hogy ki-ki legyen. A felszólító mód szigorúságát — remélem — szerencsésen kiegészíti majd az együttlét öröme, s ez testesülhet az asztalokra tett gyümölcstálakban is.

1944 budapesti áldozatainak emlékműve

Október 14-én, vasárnap avatják fel a Margit híd pesti hídfőjénél az 1944—45 telén Budapesten lezajlott nyilas vérengzések áldozatainak emlékművét. Képünk a Párizsban élő Stein Anna festőművész vázlata a pirogránit emlékműhöz.

Marno János: a cselekmény — isten ha egyszer lábra kap

A versmetszetek alcímet viselő cikluskötet több mint száz, epikailag egybefüggő, lírai kompozícióját tekintve azonban önálló, tizenegy soros darabot tartalmaz. „A cselekmény" maga a költői, tehát egyszerre szabad és kényszerű létezést játssza le, hajtja végre — mindkettőt mindannyiszor abban a tudatban, hogy a „verslábak" valami módon isten hol jobb, hol bal lépését regisztrálják, vagy alkalmasint talajt vesztenek (ami viszont, tudvalevőleg, szintén, sőt kivált nem lehet istentől idegen). Marno harmadik verseskötete a Holnap Kiadó gondozásában, illetve a Haas and Singer Kiadó előkészítő segítségével jelent meg.

MARNO JÁNOS:

Megeresztette a mosdóba a vizet. De valami kiszámíthatatlan okból a zuhany alá állt be, gyötrődve várta a hideg víz megrázkódtatását, az azonban nem jött. (M. Lowry: Vulkán alatt)

Mégiscsak tanultam valamit, miközben Robinsont elkísértem az éjszakába. (L. F. Céline: Utazás az éjszaka mélyére)

a felvázolt cselekményből isten
szanaszét dőlt, szaggatott, vonalai sem
hiányozhatnak — felette vad, szelíd
grammatikai szálkák; napszítta kősík
tojássárga ég, taps-snitt, ékszij-idegek...
a darab kétesélyű: vagy kiégünk, vagy el
(míg észben tartom, csigalassún serceg)
aztán következik az alap; társ-
algásba süllyed az ember akár-
ki jöttmenttel, harsány eszméket cserél —
az idő, mértékkel, fordít a vizeken

Jó estét Wallenberg úr!

A héten mutatták be a Jó estét Wallenberg úr! című 1990-ben forgatott svéd filmet. Írója és rendezője: Kjell Grede, a főszereplő Sellan Skarsgard; forgalmazza a Hunnia Filmstúdió.

A film összes szereplője létező alak volt. A cselekmény megtörtént eseményeken alapul. Lehet, hogy valószínűtlennek tűnik, mégis igaz. Ha valaki azokat az utolsó heteket Raoul Wallenberggel töltötte Budapesten, kényetlen volt megkérdőjelezni olyan szavak jelentését, mint „igaz", „valóságos", „normális".

Welcome to Paradise

Francia táncosok lépnek fel október 12-én este nyolckor a Petőfi Csarnokban: a L'Esquisse együttes, azaz Joelle Bouvier és Regis Obadia. Az 1980-ban alapított kétszemélyes társulat meglehetősen ismert a világban, számtalan fellépésükön kívül már filmeket is forgattak, könyvet jelentettek meg a tánc és a festészet közti kapcsolatról. Erőteljes, vad, fizikai táncuk összhatásában expresszionista, a testiség és a színészi játék tökéletes egységére épül. A Welcome to Paradise című, közel hatvanperces előadásuk személyes és megindító: bepillantást nyerünk két kiváló táncos-színész kétségekkel teli, vad és tétova alkotó életébe.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

E héten válaszol:
BATA IMRE

BARNA SZABÓ MIHÁLY, Debrecen. — Ön úgy fejezi be levelét, hogy: Tisztelettel, egy fiatal barátjuk, s azt kéri, olvasnánk el egyetlen beküldött versét, mert — ahogy levele mondja: *„néhány hete — nem tudom, hogy mi oknál fogva — elkezdtem verseket írni. Gondolom, önöket sokan ostromolják azzal a kéréssel, hogy versüket jelentessék meg. Nekem ilyen ambícióim nincsenek, csupán azt szeretném kérni, hogy olvassák el versemet, és néhány sorban mondjanak arról véleményt, hogy van-e tehetségem a versíráshoz. Ha ezt a kérésemet nem tudják teljesíteni, akkor arra kérem önöket, hogy küldjék vissza abban a megcímzett borítékban, amit mellékelek."* Ne haragudjék, kedves Uram, hogy közrebocsátom levele nagyobb hányadát, de példának szánom. Íme, ilyen szerény a tehetség, ha ugyan egyetlen verse alapján ezt nyilváníthatom. Szívesen idézem e helyzetben Osvát Ernőt, aki azt írta Babits Mihálynak Fogarasra hajdan, hogy „küldje el, uram, az összes műveit", s értse meg, hogy egyetlen darab alapján nehéz biztatót mondani, s ha mégis megkockáztattam, hogy Ön tehetséges, hadd írjam azt is, nem irigylem érte. Rögös pálya a költőé, mert mire idvezít, rá ment az élet. De azért szívesen látom verseit, küldje nevemre őket.

SZOMORÚ TANERŐ. — „Vidéken élek." Olvasván lapunkban, hogy Budapesten háromezer külföldi zsebtolvaj tényked ik, eszébe jut a magunk igazi baja. Nem ismeri a belföldi zsebtolvajok számát, de azt tapasztalja, hogy évről évre szaporodik az iskolában, a gyerekek körében a tolvajlás. Ön is szenvedő alanya a jelenségnek. Írja, hogy táskájából pénzt vettek ki a gyerekek, hogy elfagyalt ozzák, csokit vegyenek rajta. Olyan gyerekekről van szó, akik otthonról nem kaphatnak fagyira, csokira, mert szegények a szülők. Mindezt tapasztalva, Ön még csak szomorú lett, ám kétségbeesett, midőn e gyerekek közt az egyik már a zárt iskolába tört be, hogy onnan pénzt, rádiót, videót csenjen el. Ebből aztán rendőrségi ügy lett... — Kedves szomorú Tanerő! A jelenség általános, s még annál is összetettebb, mint Ön gondolja. A szegénység hajtja a kis tolvajt? A szülői nemtörődömség engedi? Hogy nincs hol és mikor bevésni a fogékony agyakba a tízparancsolatot? Vagy a dúskáló szülők elkényeztetett gyerekein állnak bosszút a szegények elvadult kicsinyei? Avagy maga a közeg ösztönzi a tolvajkodást? Mit tehetünk ellene? Weöres Sándor egyik művének, a negyvenötre datált *Teljesség felé* című próbavázlatoknak keresztelt munkának egy helye jut eszembe. A vízözön analógiájára századunk derekán trágyaözönt említ e hely. Mit tegyünk a trágyaözönnel? Hordjuk ide meg oda? Nem jobb, ha kivárjuk, miként a vízözön, a trágyaözön is levonul? Ha belegondolunk, igaza van a költőnek! Reménykedjünk.

PAP MIHÁLY PÁL, Budapest. — Szabadon választott parlamenti képviselőink kilencvenhárom százaléka felsőfokon szerzett diplomával, jelentős hányaduk még doktori címmel is bír, idézem egyetértéssel levelét, mégis hiába reménykedünk — folytatja Ön —, hogy megjavul az agyonrontott politikai nyelv, a közélet nyelve, a médiák beszédje. *„S e helyett? A követeink, miniszteriális személyiségeink — csaknem egyhangúlag, mintha holmi szériában gyártott, illetőleg tönkrehasznált bővlik bazárjából töltötték volna fel a nyelvkelléktárukat... Mi pedig: szegény, jámbor voksolópolgárok, a fogalompótló szósztereotípiák, összecsereberélt jelzők-, ragok-, képzők-, határozókkal eszkábált szövegsémák garmadái közül alig-alig tudjuk kicsipegetni a közölni akaródzott mondandóiknak a magvacskáit."* Mit mondhatok, uram? — igaza van! S az egész jelenség egyik titka a *szövegséma*. Mert ha nincs mit mondani, akkor jön a séma. A sok beszéd: fecsegés. Fecsegni akkor szokás, hogyha el akarjuk fedni, nincsen mit mondanunk. Nem a stílussal van itt baj, dehogy! Hiszen hogyha van gondolat, az átküzdi magát a kemény — ellenálló! — nyelvi közegen. Némelyik hozzáértő szerint épp ez a stílus. Közeg van, csak ami átküzdhetné magát, az hiányzik. Emlékszik Ön a tévé egyik gyermekműsorára, a Mek-mesterre? Nem gondolja, hogy sok itt a Mek-mester? A kecske, aki annyira mindenhez ért, hogy semmihez sem, mégis belefog akármibe. Azt is írja Ön, hogy van néhány különösen szemet vagy inkább fület szúró grammatikai hiba, mint az is, hogy a pozícióba igyekvést összekeverik a már pozícióban levéssel. Teszem hozzá, ezt nemcsak közéleti emberek tévesztik el. Az utóbbi években általánosnak mondható hiba, hogy a „hol?" és „hová?" kérdésre adott válaszban a „ba" és a „ban" ragok összekeverednek. S az ilyesmit nem is lehet mással magyarázni mint a figyelem gyöngülésével. Ez meg az idegállapot romlására utal. Túlságosan sok a szöveg, a lárma, s valamennyien fáradtak vagyunk. Csöndre, magányra van szükségünk. Kontemplációra, szemlélődésre, befelé hallgatózásra, ahelyett, hogy állandóan szövegelnénk, eszmét cserélnénk, lármáznánk. És valamennyien, nemcsak a közéleti atyafiak! Egyébként minden szavával egyetértek.

KOLBEN GYÖRGY dr. (Nemzetközi kereskedelmi jogi szakértő.) Budapest. — Bocsánatot kérek, hogy írása közlése helyett itt és így nyugtázom *Író és irónia* című jegyzetét. — Amit észrevett — ez írásának tartalma! —, igaz és jelentős. Ahogyan azonban az észrevettet értelmezi — és ez írásának megformálását érinti, már nem egészen megnyugtató. Hogy az olvasó volna felelős azért a félreértésért, amiről írásában szó van, elutasítja. A nyelvi állapot teszi, hogy az olvasók nem érzik meg, mikor iróniázál a szerző, és szó szerint olvassák, amit pedig éppen a szöveg ellenkező értelmében kellene fölfogni. Miben is áll Ön szerint az irónia? Hogyha valamit túlzón állítunk, s ezt képesek vagyunk némi fölstilizálás révén jelezni, akkor állításunk befogadója érti, hogy mi éppen az ellenkezőjét gondoljuk annak, amit állítunk. Ezt írja Ön, ha más szavakkal is, de jól értem és igaz. Tegyem azonban hozzá, hogy az ironizálásnak még számos módja lehetséges ezen túl is, valamint az iróniának az is conditio sine qua non-ja, hogy halk minden eszköze, finom és disztingvált, különben az irónia szatírába csapna át. De visszatérek az Ön által emlegetett nyelvállapotra, mely durva, s a szódevalváció jellemzi, mert Ön szerint ez teszi ma szinte lehetetlenné az iróniát. Az olvasó nem hallja a lármában az író finom — eszköztelen! — jelzését. Csak azt szeretném Önnek mondani: Ne bántsuk az olvasót. Akármilyen nagy a lárma, mikor olvasunk, általában csönd van. Az írónak kell úgy ironizálnia, hogy az olvasó vegye a finom jelzést. Hiába, az irónia a stílus magas művészet! S azt hiszem, ennyiből megérti, ha nem közöljük figyelemre méltó tartalmú írását.

DIPPOLD PÁL:

DALOK AZ ÖKÖRNYÁLHOZ

„Ne legyek én, soha ne legyek áruló, Magam eláruló."
(Bikini zenekar)

Utazás utáni Rock

Fülemben üllő na és ezek a hallócsontok döng légkalapács; Nagyon kérlek becsöld meg ö-ö-őt; Kurvára elegem van a művelt dumákból frakciózunk meg viviszekciózunk részletekre oszlunk álmunkban (majdnem mindig: általában) szerteszét foszlunk hulladarabok magzatvízben avittas mosogatórongy van ide Európa köldökébe csapva végül is az ejtőernyős angyalokat bizonyos kötelékek éltetik: pókhálópányva felhők és füvek között; Anglia az más *az igen* Anglia *az igen;* tengerzöld gyepzöld emberzöld na és a sapkás négerek *az igen;* a sapkás négerek ott örökké bál volt *elektronix napalm olefin* a Csatorna fölött a legnagyobb gróf* könnyei; Nemigen hesszölöm én a vitát ex has szónok vagyok a látvány *az igen* a látvány emelkedett honvéd áll a bérctetőn *peczkes* dalok úsznak tornyaink felett

*A Széchenyi Stefi

Secko Jedno Jelen Pillanatba' Nemzetiségi Kisebbségi Rock

Nézem az elődöket némely posztpubertásos alkonyon nagy névsor nem tagadható szellem Füstöl Valaki Világosított: hatásosabb az egyes szám a Konk Rét sok virággal tehénszar és tűnékeny léptek a többes szám az ugye persze Örök akár könnyűcsókú Sárvári Anna Kezdetek kék hidak a Temzén; olyan zöld nincs is mint Tower tövében régen a fű csak filmeken Látod Ide Szorultunk: hegyek Közé; rámdőlnek mindjárt Bérczek Ha Omlanak Szívem Vörös Varangy

én vagyok én Mindenkori Rendező vagyok Mindazonáltal túl egy-Két nagyfolyón ezekbe természetesen Többé nem léphetek vallomást teszek: *vallomás, írta a rendőrMiniszter* Uram nem vagyok Méltó nem *én én vagyok* aki Mostmár tiltakozni Lusta zacskómban. Például vezess Áramot vagy sózd VillanyosFúró Ütötte tíz sebem Vagy Kombinált fogóval tépjed le ujjaim Nem Nagyon szólok Vissza, Á, Szófukar lettem A Szó Elrepült Írás Sem maradt Helyre Hoztad magad Itt lebegsz Nos ismert csalánszövet kellemetlen hogy a Francba ne nincs vége láthatatlan csak rosszKedv vérképvizsgálati végeredmény tapasztalható Viszonylag

A művészeti tevékenységhez körülmények Kellenek: ÖNMEGSZÓLÍTÁS Alakzatos mozdulat ahogy Néha a Napfényt hessented messze Szemedtől Cicomázhatod is akár

Az egység *tetszőleges* szabadon Választott Mércze Sanghái és London, magyarázattal nem tartozom; Ma nekem holnap is nekem Hívnak azért elgörbült távlatok ködbe Rejtező utak aszfaltPántlikák: lent hol a Hölgyek Őrzik a völgyet

Totalitárius tohuvabohu; feddhetetlen; Mindösszesen ennyi: Megjelentünk egyszer a Vízek felett

Halott Kém Rock

Popklipp finom lendület át látomás hallomás lelki halk szél szempilla szűr mért fény infrakészülék Be tekintet Ideg- ér pálya Hálózat Tér KÉP Vivát Szekció pokol gépFrakció idő hő Mérő hígany Száll bombaszilánk Úriközép osztály mágikus médiumcsoport fekete-fehér szekértábor hím Tag fél sáska kebelez sárgult falevél Nász ágy csalánlepedő Hormon! Gén! *Designerek Bálja* volt: mindenség Teremtetett drapp alj bézsszoknya KIKI figyel sajtó és információs előadó agitprop reszort Fő feladat A Jeleket Jelenteni Kell innen onnan Túl pedig egészen költői magasságba száll fel a kém: számyfesztávolság turuli közelítőleg tizennégy méteres csőr Karom Is megVan csinálva Kivan találva Ez Engedj a többiek közé! Őrizd meg akiket szeretek, és azokat is, akiket gyűlölök. Szemem legyen fényes! Oldozz el magamtól, mert megfutni akarok. Tapasztalat: az válik tabuvá ami érzelmiLeg a Leg Tiltottabb Vágyunk Vagy Rettegésünk. A tabu egyik sajátossága hogy a szó, amire utal, törlődik a tudatból. Az ördög birodalma: halott kém fuvolázott fogkefe falramászott Ahol hatalom van ott zsarnokság Van jelentőség Teljes könnyzacskók készen Létben Meg ilyesmi Napsugár visszaTért ritmusol Lélek szakad Mag hasadás egy környéken ez ismerős →*Anna, Annácska virág virága, kislányom lettél*← Hold fogyatkozik kormos ablak menstruációs hadgyakorlat a Kard lapján birkavér Popművész Repül szabad Pálya flipperes munka Ruha úszik jégen népszerű nép tapsVihar tömeg oszlatás általában szétszór a szél mint ló a szart Ha száll De most erkölcstelen leszek: olyannak írom le a világot, amilyen, s nem amilyennek lennie kéne, John Winston Ono Lennon, szívem John. →*Pál! Csapágyért menj a III. ker. Darvas József u. 23-ba Autosbolt: Erzsikét keresd és mond azér a csapágyér jöttél amit a Daciás gyerek fére rakot. Szia: Józsi Fémkém zuhan végjáték medencénkben Verecke útja lezárattatott fénysorompó kacsint Szivemben rózsaszirom.*

LeopárdRock

azt mondod az életet teliszarták a legyek leopárdfoltos lét helyett légypiszokra Vagyunk rámeredve sárgult alapon fekete Barna pöttyök Meg Határozó táj ez itt Hagykoszorú szívkoszorú érszorító Hatás indulati tevékenység: ember embernek? orvosa? Sámán siklik sátorpóznán le-fel finnugor villanyszerelő egy villám a lámpát oltja: Vihar van kint bent isten ostorja cikázik idegtevékenységi sistergés: a Limbikus Rendszer ép; Konfabuláció helyett Rendes ÉpkézLáb történetek mondatok gömbvillám Európa köldökében Kerek képek egészségfejlesztési terv; mentem a menthetőt. A ház lesz itten WAUHAUS háziasított szelíd környezet emberléptékű mérce finom úri figyelmes formák bele a vidékbe ideillő építészeti Remek medencei kutyaól és légyszar metaFórás közeg atavisztikus vihogás a párduc idétlen látvány volna itt most más Van besimulás érdes lényem nem kényelmes számomra főleg Nem Azért titokban legfőbb ékem Devianciám érted, Magamért. Agyvíz; telefonkagyló függ fülbelövés Homlokra festett madár galamb gépzongorán lángol szekfű fehér csipke száll aknaszilánk irányzék: Cínterem a realitások talajában Fraktúra! Csont! Váz! Szibariták! *Valakik valahonnan jönnek és Lesznek itt.* Lelkigyakorlat galócás lakoma Téves eszmék lepkefogó Hálók érzékelésem gyakorlatilag Azért frankó baresz Becsapódási művelet: Valóság a róla Alkotott Képnek megFelel Mindenség magánrepülőgépemen: Éljen: Baltazár Eduardovics Kossuth.

(A Szerző az Általa kimunkált ÚJ HELYES IRÁS szabályai szerint él és ír. RED AKTOR!)

LÁSZLÓFFY ALADÁR:

Az összeférhetetlen Tótfalusi Kis Miklós néma válasza a még mindig meghasonlott eklézsiának

Lehet, hogy összeférhetetlen,
világra hoztak mégis ketten,
e kettőt négyen, négyet nyolcan,
ettől vagyok most fenn a polcon:
kinyomott könyv, elkészült munka.
Innen olvassunk önmagunkra.

Lehet, hogy összeférhetetlen,
hogy annyi mindent félretettem:
több láda bajom gyűlt belőle,
nem néhány hordó hegyi lőre,
csak elvégzőre váró munka.

Sosem lehetünk egymagunkban.
Lehet, hogy összeférhetetlen,
de amint épeszem töretlen,
úgy zárja állkapcám az álnok
hűdés, mint éjszakát az álmok,
a néma düh bennem ezért vet
pokolra minden újabb érvet.
Persze ti tovább vitatjátok, —
hogy kártyavárként dőlne rátok! . . .

Pedig legott olyan világos:
milyen sokan lakják az álmos
vén Erdély tenyérnyi lapályát
és mind a magukénak látják,
és földjét túrják, fúrják fáit,
olaja mécsükben világít,
kenyeret és ruhát akarnak
és templomot az égi karnak.

Ha van esély s lehetne ország,
mely nem eltékozolt menyország . . .
De lehet összeférhetetlen
e hét váracska szülte hetven!
Mert eközben az ittas elvek
egymás bokraira vizelnek,
hogy ki-ki árvizével vájjon
új szakadékokat e tájon,
mely vesztes ég . . . falai hűlnek
s angyalai is menekülnek . . .

A lelkiismerettől martan
ez ellen valamit akartam.
Lehet, hogy összeférhetetlen,
pár aranyat magamhoz vettem,
teljék szekérre, fogadóra,
mikor betelt a boldog óra
s tudatlanul, de tele vággyal
ismerkedtem a nagyvilággal.

A köz előtt annyi a vértem,
amennyit eszemmel felértem,
s önnön lelkemmel is haragban
az acélból betűt faragtam
az ólom szürke mustja árán
az asztalon az égi bárány.

Lehet, hogy összeférhetetlen,
hogy mindennap kenyeret ettem,
de azt is számolom magamban:
hogy igét is mindennap adtam.
És idehaza van a házam, —
nem magam kéne magyarázzam,
hogy lelkünk éhes koldusával
nem Tótfalusi Miklós házal.

Lehet, hogy összeférhetetlen . . .
csak ki vállalja még helyettem?
Lehet, hogy éppen ez az ára:
nekem nem telik más hazára.

Mert lehet, összeférhetetlen
tehet csak olyant, amit tettem,
hogy világ-mennyhelyek után a
legfőbb út százszor Kolozsvárra
vezetne, bármi lesz a sorsom,
ha gyűlt kincseim hazahordom,
hazámba, eme vesztes égbe,
beletörődni a veszteségbe.

VEZÉR ERZSÉBET:

Öcsike nadselü gondolatai

Ez egy rovat címe a hajdan volt kedves gyermeklapban, a *Jó Pajtásban*, melyet a boldog emlékezetű Benedek Elek szerkesztett. Mivel gyermekkoromban egy házban laktunk a drága Benedek Marci bácsiékkel, büszke voltam rá, hogy Öcsikét, a kisebbik fiút személyesen is ismerhettem, sőt játszótársak voltunk a Lónyay u. 18/A-ban. Öcsike pedig nem más, mint Benedek István, a későbbi jeles írópszichológus. Irigykedtem is rá, mert a Benedek-gyerekek a nyaratot Kisbaconban, Elek nagyapó házában tölthették.

Irigykedésem azóta Benedek István újabb megnyilvánulásai nyomán csodálkozássá változott, legutóbbi Hitel-beli cikke *(Nemzetiség és kisebbség,* 19. sz.) után pedig egyenesen megdöbbenéssé. Még azzal se mentegethetem a cikk íróját, hogy megzavarodott, hiszen cikke elején egész logikusan fejti ki a nemzetiség és kisebbség közötti viszonyt. Bár sok újat ebben sem mond, de az azóta közhellyé vált illyési gondolat szellemében állítja, hogy magyar az, aki magyarnak vallja magát, azaz integrálódott a magyarsághoz.

Kicsit azonban már én kezdek megzavarodni, mikor Benedek István a cigány- és zsidókérdést e tekintetben különlegesnek mondja. A cigányokról azt írta például, hogy „a jelenlegi babusgató módszer éppoly kevéssé célravezető, mint a korábbi kirekesztő". Vajon ki vagy kik babusgatják itt a cigányokat? Mindössze arrról van szó, hogy valamit már kezdenek jóvátenni abból, amit a cigányság ellen elfogult lakosság és elöljárói vétettek.

Később azonban az antiszemitizmus okai közt „zsidógőgről" beszél, ami a „kiválasztott nép" legendájának mára már tragikomikussá vált hagyományán alapszik (mi vagyunk Isten kiválasztott népe, de kérjük, válasszon ki már másikat — mondogatjuk a vészkorszak óta). De vajon hol tapasztalt ilyet Benedek István? Talán csak nem saját családjában? De hiszen hogyan lett volna gőgös a drága Mária néni, Elek nagyapó hűséges társa, vagy a tüneményes Lujza néni, Benedek István édesanyja. És hogyan veheti valaki rossznéven a zsidóérzékenységet azok után, amik a zsidókkal történtek? Én ugyan zsidó létemre nem vagyok zsidóérzékeny, de ha bőrszíjjal vernek rajtam végig vagy azt állítják rólam, hogy judeokráciára török, az ugyanúgy fáj, mint az érzékenyeknek.

Egyébként Benedek István ebben az írásában a csúsztatásnak is nagymestere. Megállapítja, hogy „antiszemitizmus nálunk is *volt*, zsidóüldözés ellenben a hitlerizmusig nem volt". Nézetem szerint a kettő közt csak fokozati különbség van. A diszkrimináció is egy foka az üldözésnek, hogy Tiszaeszlárról és a húszas évek különítményeseinek pogromjairól ne is beszéljek. De üldözésnek minősül az is, hogy a zsidók az egész Horthy-korszakban nem vállalhattak közhivatalt.

Másik gyönyörű csúsztatása, hogy „a zsidók Hitler módszerét teszik magukévá, és rasszista alapon maguk közé számítják a kikeresztelkedetteket is". Vajon miféle érdekük volna ebben a zsidóknak? Nem gondolja Benedek István, hogy a zsidócímkét legelsősorban az antiszemiták ragasztják rá a zsidó származásúakra? De ha egy zsidó származású — teszem azt egy háromnegyed zsidó — antiszemita, az zsidót nem zsidót egyformán fölháborít, és undorral tölt el. Nem hiszem, hogy ebben a hazában pár ezer, főleg öreg embernél több lenne a vallásos zsidó, és még kevesebb, aki kisebbségi „rangra" tart igényt, és nem érzi magát magyarnak. Gondolja, hogy ezek törekszenek judeokráciára? Nem nagy esélyt jósolok nekik e törekvésük sikerére.

Hogy a magyar—zsidó viszonyt *tartósan* nem a nácizmus, hanem a bolsevizmus mérgezte meg, az meg egyenesen badarság. Ha azt mondta volna, hogy Rákosiék fokozták a meglévő antiszemitizmust, abban egyszerű emberek számára volna némi igazság. De aki tudja, hogy Rákosiék, majd Kádárék a megmaradt zsidóság arányszámán jóval felül börtönöztek be és kínoztak halálra zsidókat is, annak ezzel a kijelentéssel is csínján kell bánnia.

Benedek István megérti a holocaust utáni első évek „dühödt boszszúállásait". Éjnye, éjnye, hogyan érthet meg egy jó keresztény akármilyen bosszúállást. Én azt tanultam a bibliából, hogy nem azonosulok semmiféle bosszúállással. Ha a háborús bűnösök elítélésére gondol Benedek, úgy ez nem boszszúállás, hanem igazságszolgáltatás volt, amivel természetesen minden jóérzésű embernek egyet kell értenie. De kiket tudna felsorolni azok közül, akiknek kiirtották a hozzátartozóit, és egyénileg álltak boszszút bárkin is?

Abban viszont egyetértek, hogy a magyarok közül sokan szégyellik magukat azért, ami történt (gondoljunk Pilinszkyre, Bibóra és másokra). Vannak, akik az életüket áldozták az ellenállásban. Azt is tudom, hogy Benedek István is bújtatott zsidókat a nehéz időkben. De ez csak fokozza felháborodásomat mostani írásával szemben, mert mondatának második része, hogy a „zsidóság egy része ellenben büszke arra, hogy ugyanolyan aljas tudott lenni, mint a fasiszták" — már szemenszedett hazugság. Vajon melyik részére gondol a „zsidóságnak"? Mert a valóban aljasságokat elkövetett zsidók (pl. Farkas Vladimir vagy Péter Gábor) is szégyellik utólag azt, amit elkövettek. Ők egyébként Benedek kategorizálása szerint nem is zsidók, mert ugyebár, ha nem vagyunk rasszisták — és Benedeknek jó oka van, hogy ne legyen az —, akkor az ateisták nem számíthatnak zsidónak.

Az utolsó bekezdésben végül is kiderül a sok ellentmondás és csúsztatás célja. Az ellenzékkel van a baj, amely ugye Benedek szerint — persze nem faji alapon — „nem integrálódott" zsidó, „kisebbségnek nevezi magát", nem elég konstruktív, sőt még obstruál is. Ezért Benedek István meg is fenyegeti őket: lesz majd nemulass, ha így folytatják. Éjnye, éjnye, Öcsike, ez nem olyan igazán nadselü gondolat. Mit szólna ehhez Elek nagyapó?

ANNA NIELS

Stein Anna

Két kiállítás a Galériában

Két külföldön élő magyar képzőművész, Stein Anna és Ladányi Imre kiállítása nyílt meg tegnap délután a Nemzeti Galériában. A kiállításokat Kovács Péter művészettörténész, illetve Kövesdi Pál, a New York-i Kövesdi Galéria tulajdonosa nyitotta meg

Fotó: Szigeti Tamás

szerzőinek. A regény műfajában *Nyerges András* kapta e díjat *Szigorúan bizalmas történet* című könyvéért.

Nyerges Andrással

— Lehetséges. Ámbár ki tudja . . .

— *Miért? A nívódíjas könyv*

Megmenteni a táj kincsét

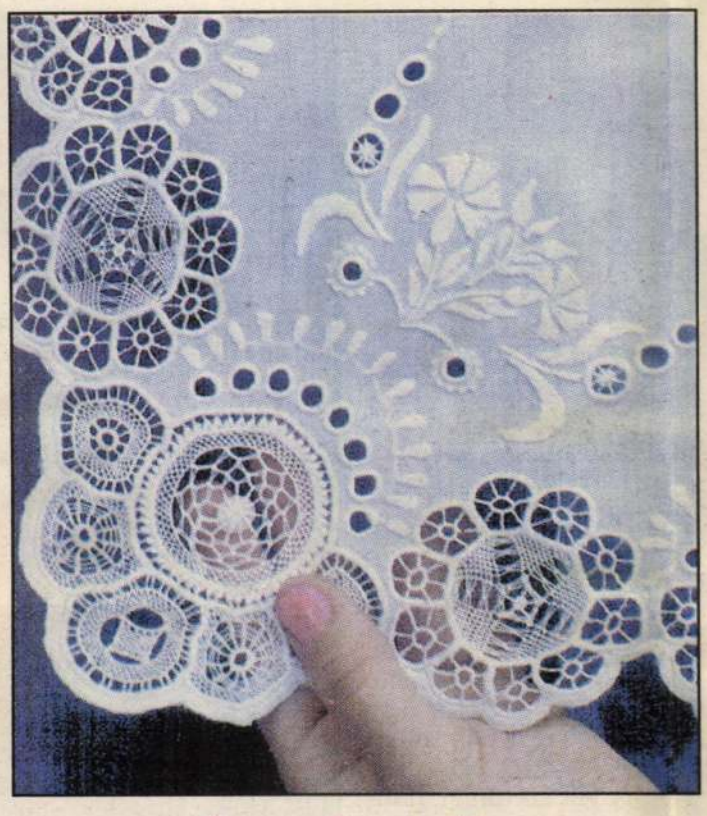

Legyen mai viselet a csornai aranyhímzés!

Most már tudom, erre tette fel az életét.

Egyébként a mezőgazdasági vetőmag-minősítőben laboráns, onnan az ismeretség. A meglepetés akkor kezdődött, amikor fehér köpeny nélkül találkoztunk, szokatlan körülmények között. Rábaközit hímzett a szentendrei skanzenban, csak úgy, nyáriasan, könnyedén, nagy szenvedéllyel, körülállták, mint mikor felfedeznek valamit.

Lehet, hogyan sokan éppen ő általa fedezték fel, milyen gyönyörű színekben, formákban él a népművészet?!

Aztán a meglepetés folytatódik *Székely Erzsébet* győri lakásán, a meleg hangulatú szülői házban, ahol úgy harminc év kézimunkaterméke ad okot az ámulatra.

– Ez a szentendrei megnyilatkozás ritka alkalom?

– Mostanában nem. Sok a meghívásom, azon túl, hogy a Kovács Margit-iskolában is adok órákat, s elvégeztem azt a tanfolyamot, ami feljogosít arra, hogy szakkört vezethetek.

– Szentendrén kiállítása is volt, mit vitt?

– Rábaközi gyapjút, höveji csipkéket, annyit kérdeztek, annyiszor mutattam, mit, hogyan, hogy hazafelé a buszon elaludtam a fáradtságtól. Pedig ilyesmi nem nagyon fordul elő velem.

– Mióta tart, hogy ennyire betört a kézimunka világába?

– Az az igazság, hogy tizennégy éves korom óta kézimunkázom, de úgy tíz éve annak, hogy elkezdtem a höveji csipkével próbálkozni. Mert annyira tetszik, s mindig vágytam egy höveji terítőre, de sose volt annyi pénzem, hogy megvegyem. Aztán csináltam, amit elvittem végül is az Országos Népművészeti Kiállításra, Nyíregyházára, egy parasztgatyával. Annak a mintáit a kapuvári múzeumban látott kiállítási darabról másoltam le. Zsűrizték mindkettőt és ki is állították, én pedig rettentő boldog voltam. Hiszen az utcáról mentem be...

Tücsi, a szálkásszőrű tacskólány kiveri a tűt a kezéből. Mindig így van ez, ha megsokallja a varrást és ölbe kívánkozik.

Aztán már nem lehetett megállni, nem is akart, egyik meghívás hozta a másik bemutatkozást, jönnek egymásután párnák, terítők, tarisznya, csornai metéléses kendő, rábaközi kazettás gyapjú, erdélyi hímzések, rábaközi mesterke, mondja a másik terítőre, gyönyörűség a szemnek, de inkább muzsika a fülnek, mint amikor valahonnan messziről aszalt szilva illatát hozza a szél.

– Mi az a nagy terv? – kérdezek rá, mert hallottam ilyenről. Azt mondja Székely Erzsébet, megmenteni a táj kincsét, a kisalföldi népi hímzés művészetét.

Ez jól hangzik, de sokan próbálják.

Székely Erzsébet szerint csak úgy lehet, ha viselhetővé tesszük az évszázados motívumokat, ha átültetjük a mai korban divatos ruhákra, mint tette ő a csornai aranyhímzéssel is. Színházi blúzára került, de eladni a mintát csaknem minden ruhadarabon lehet.

Ott kezdi, ahol a legérdemesebb, egészen kicsi gyerekekkel, minél korábban kerüljön kezükbe a hímzőráma. Ehhez jó segítséget kap a győri „tulipános" iskolában, támogatást ad hozzá megértéssel a munkahely. Manapság mindez igazán ritka, jó szívvel gondol rájuk.

– Persze az igazi az lenne – mondja kicsit szomorkásan –, ha sikerülne visszaültetni a népművészet gyakorlását oda, ahol született.

Ez már egy újabb fejezet. De hol találkozhatnánk a legközelebb, kérdem, mire ő: augusztus 20-án a Várban, a Mesterségek Bemutatóján.

G. Szabó M.
Fotó: Szük Ö.

Egy egyszerű vonal mindent meghatároz

Látogatás Stein Anna párizsi műtermében

A Duna vizén vörös foltok emléke. A meggyilkolt ártatlanoké, akiknek életét 1944–45 telén nyilasfegyverek oltották ki. A parton a csempékre égetett mementó az égbe kiált, és az öldöklés borzalmait idézi az emlékezőknek.

Ahogy a párizsi műterem hatalmas ablakán beömlenek a fénysugarak, az előbbieket cáfolva az életről tanúskodik minden. A vásznakon hullámzó örök lebegést át-átszövik a létezés játékai. Az élet teljességében a gyönyörűség és a fájdalom testvérek. Az olthatatlan láng az érzelmek hídján évezredeket ölel össze, a festett világ jelképein keresztül történelmi korszakok valóságát.

A polcokon lélegző szobrok is az életigenlés, a szeretet megnyilvánulásai. Amit látunk, ami a művész teremtő keze által létrejött, az már a bronz és az üveg álma. Az alkotás része még a fény és az árnyék csendes harmóniája is, amelyben együtt él több anyag. Az emberi test részleteiből, a nyers üveg tört darabjaiból s a fém melegéből nő ki a kompozíció.

Stein Anna az 1956-os forradalom után Párizsba került. Évtizedeket szenvedett azért, hogy művészi törekvéseinek igazát megmentse, és felismert igazságait alkotásokban örökítse meg.

– Alkotásai lényegükben térnek el attól a képzőművészeti irányzattól, amit manapság a világban látni. Ön szerint mi jellemzi a mai francia képzőművészetet?

– Van egy tendencia Franciaországban, mégpedig az, hogy aki festészettel foglalkozik, az egy dinoszaurusz. Ha valami személyes gondolata van egy képen, az már nagyon gyanús, mert a képeknek semmit sem szabad kifejezniük. Ezt én személy szerint úgy hívom, hogy „újzsdanovizmus": ez kell, és hogyha nem, akkor az semmi. Az összes galéria, nagy múzeum azzal foglalkozik, hogy kipucoljon mindent, amin személyes élményről van szó. A zsdanovizmusba se mentem bele, de ebbe se, mert ezek beteges jelenségek.

– Műtermében körültekintve látható, hogy egyik szerelme a festészet, másik a szobrászat. Melyik az igazi, vagy kettőt szeret?

– Ezek párhuzamos dolgok. Az igazi szerelem a festészet, de a szobrászat is nagyon izgat; a kezemből jön. Egyik hozza a másikat. Azt, hogy alakok kezdtek megjelenni képeimen, a szobrok hozták. A szobrászat az egy borzasztó érdekes dolog, mert olyan, mint egy rajz, csak térben. Háromdimenziós dolog, de egy anyag, egy szín. Sokkal tömörebb valami. A festészetben rettentő sok mindent kell összehozni. Egy egyszerű vonal mindent determinál, mindent meghatároz.

– Most, hogy 10–12 éve igazán szabadon alkothat, egyre közelebb került a lényeghez. Minden művész egyéni lényeget keres, így ahány alkotó, annyi lényeg...

– Ez rendkívül fontos kérdés, amit minden reggel felteszek magamnak: ma mit fogok tudni csinálni. Továbbvinni valamit, ami már elkezdődött több évtizede. Nem vagyok képes arra, hogy egy lényeget definiáljak. Borzasztó kíváncsi természetű vagyok, nyugtalan és kíváncsi. Csináltam mennybemenetelt, aztán utolsó ítéletet, mert az a lefelé zuhanás. Egyik kép teremti a másikat. A kultúrember mindig azzal van elfoglalva, hogy fölemelkedik, fölfelé megy a szép felé. Egyszer csak látom, hogy az emberek imádnak ölni, gyilkolni. Az emberben benne van az isteni szikra: az alkotás, de benne van egy fenevad is. Egy olyan fenevad, ami ilyen borzalmakat csinál. Azt akarom megmutatni, hogy a testben van egy olyan borzalmas kapacitás, ami a vadságot jelenti. Ezek nem modern témák, ezek időtlenek. Ezt hogyan lehet összefoglalni? Szerintem nem lehet!

– Azért érdekes amit mondott, mert mielőtt elkezdtünk beszélgetni, a műteremben jegyzetelgettem és azt írtam föl magamnak, hogy ezeken a képeken, műveken az élet és a halál metamorfózisa van jelen.

– Freudnál a halálösztön: az öndestrukció. Amit én halálösztönnek nevezek az az, hogy van egy olyan szükséglet az emberben, ami arra készteti, hogy időnként öljön. Sajnos ez tény, úgyhogy ezt nem is kell sokat firtatni azok után, ami történt az utóbbi évszázadban. Sajnos azt kell konstatálnom, minden szépítgetés nélkül, hogy ez így van. Az ember nem tud meglenni alkotás nélkül. Mindig van egy bizonyos mennyiségű ember, aki kell hogy alkosson. És van egy bizonyos mennyiségű ember, aki kell hogy tönkreverje ugyanazt. Hogy ez miért van, azt nem tudom!

Gülch Csaba

Csipkeház Kft.

ÚJRANYITÁS!

LAKÁS TEXTIL CENTRUM

Győr, Bartók B. út 3., a Csipkeházban
augusztus 2-án, 9 órakor
megnyitjuk a STJERNEFALK VIENNA BUTIKOT.

AJÁNLATAINK:

Blézerek, Szoknyák, Ruhák,
Blúzok, Nadrágok, Férfiingek,
Méteráruk

!! GYÁRI ÁRON !!

Osztrák minőség

Nyitva: hétfőtől péntekig: 9–18 óráig. (61924/1K)

STEIN Anna

Az anyatej a legelső védőoltás

Beszélgetés a védőnővel

Manapság egy olyan barátságtalan világba születik bele egy kisbaba, amelyre egyre jobban rányomja bélyegét a szegénység, a gyorsuló urbanizáció és a természeti környezet. Elképzelni nem tudjuk, mennyi bajt okozunk gyermekünknek a születés első órájától kezdve, ha nem tanuljuk meg időben az anya szerepét. Ezekről a gondokról, a szoptatásról és a szoptatási világhétről beszélgettünk *Horváth Lászlóné* megyei vezető védőnővel.

– Úgy látja, szükség van erre a világnapi megmozdulásra?

– Nagy szükség van rá. Sajnos, háttérbe szorult a szoptatás. Ennek több oka is van. Többek között az anyák nem kapnak elég bátorítást, támaszt, és ezen akarunk mi segíteni. Szeretnénk meggyőzni a kismamákat a szoptatás fontosságáról, arról, hogy az anya egy „vegyi konyha", amelyben az ő szervezete dolgozza fel tökéletesen a táplálékot, amire a babának szüksége van. Az anyatej az első védőoltás a babának – ez állítja fel ugyanis az első hat hónapban a csecsemő immunrendszerét. Az anyatejjel táplált csecsemők sokkal ritkábban betegednek meg az életük első hónapjaiban. Az pedig egyenesen csodának tulajdonítható, ha egy tápszerrel táplált kisbaba az első hónapokban nem betegszik meg. A szeretet, a kötődés kapcsa is a szoptatás. A baba megszületik, kikerül a védőburokból, természetesen újra melegségre vágyik és az ismert szívdobogásra, ezért kéredzkedik a mellre, akkor is, ha nem éhes. Nem szabad őket megfosztani ettől.

– Milyen arányban szoptatnak a magyar nők?

– Sajnos, Magyarországon a nőknek csak 45 százaléka vállalja gyermeke szoptatását. Ezért kell nekünk sokat és jól dolgozni.

– Hogyan próbálnak ezen a kedvezőtlen arányon segíteni?

– Tavaly áprilisban egy oktatócsoportot képeztek ki, és ez a csoport adta át 45 védőnőnek a tudását, ők pedig tovább, a többi kollégának. Megpróbáltunk minél több embert „beoltani" ezzel a tudással. Ennek az eredményeként jött létre az első kismamacsoport, amely nagyon szépen működik. Itt együtt van a várandós anyuka a szoptatós kismamával, és szakemberrel közösen beszélik meg a tennivalókat. Fontos a várandós kismama jelenléte is, mert ha egy kismama fél a szüléstől, és nincs kellően felkészítve rá, ez hatással lesz a tej megindulására. Egyszóval nagyon lényeges, hogy ki, hogyan éli meg a szülést. Fel kell készíteni a mamát a nagy találkozásra. A többórás közös fáradozás és küzdelem után a feszültséget legjobban az oldja fel, ha a babát az anya mellére helyezik. A baba újra biztonságban érzi magát az anyai test közelségében. Tágra nyílt szemmel, hangosan sírva a csecsemő ösztönösen keresi az anya mellét, és ha megtalálta, reflexszerűen szopni akar. A nők 98 százaléka képes szoptatni. A csecsemőnek biológiailag és lelkileg is elengedhetetlen a szoptatás!

– Mi lesz a feladatuk az anyatej világhetén?

– Van egy egyesületünk, amely szakemberekkel együtt karolja fel és rendezi meg ezt a közös megmozdulást. Telephelyeket szeretnénk létrehozni, ahová a védőnők meghívják a gondozottjaikat a várandós mamákkal együtt, és elbeszélgetnek a mellről, szoptatásról, a hallgatók pedig választ kapnak minden kérdésre, ami foglalkoztatja őket. Bemutatókat tartunk, ahol a kismamák elsajátíthatják a csecsemő táplálásának összes fortélyait. A fő cél tehát, hogy minden anya szoptassa gyermekét az optimális ideig.

– Milyen helyzetben vannak azok az anyukák, akik ikreket szülnek?

– Nekik nehezebb a dolguk, hiszen két gyerekkel kell csaknem egyszerre foglalkozni. Ilyenkor a családnak össze kell fogni, hogy nekik csak a kisbabák táplálására legyen gondjuk.

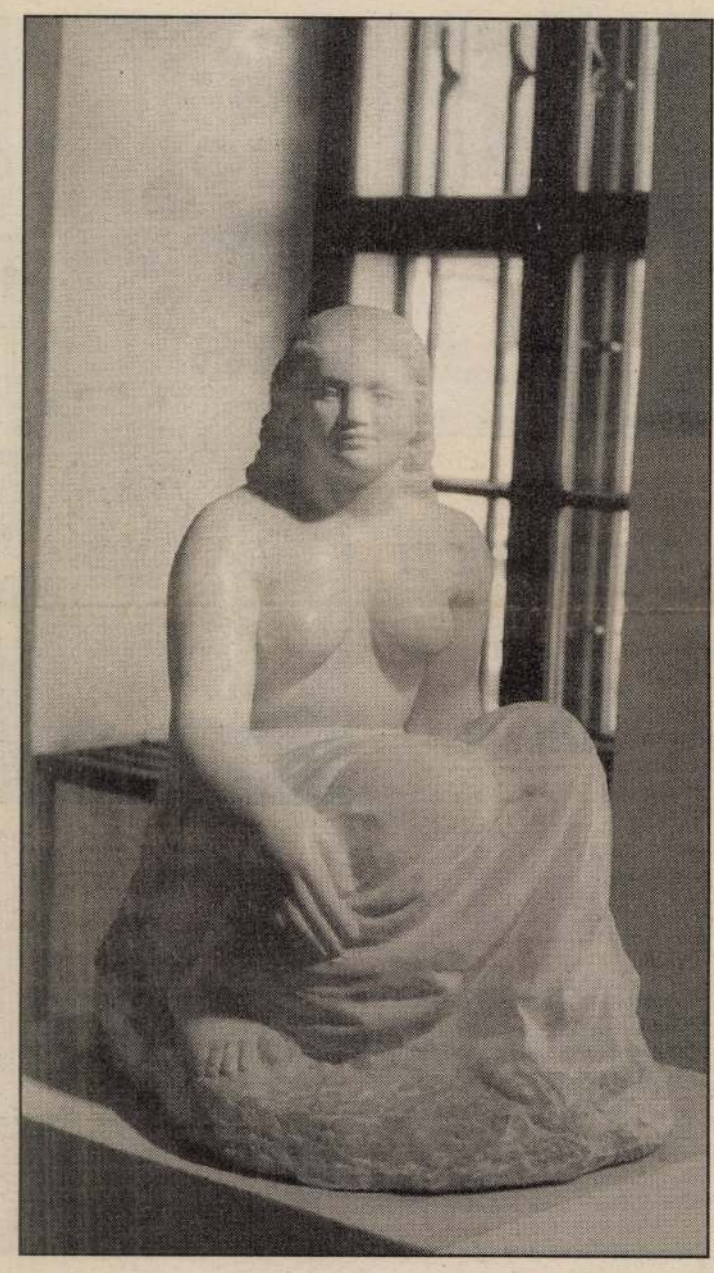

Hegyi Erika

Anya az élet...

Vér fröccsen szét.
A fullasztó sötétségből
hideg világosság lett
– megszülettem
bőre szagát ismerem,
Ő ad meleget egyedül.

Messze a közeli távol,
még ma elérem,
talán most,
– elestem.
Gyöngéd kéz emel fel,
meleg száj simítja arcom.

Ellenem fordult a világ,
ki bánt, ki csúfol, ki szeret,
neki én vagyok a legszebb.
Támaszom ölelő karja,
félek, vigasztal kedves,
szelíd a hangja.

Átgázolt rajtam,
Ő... a nagy!
Elhagyott, elhagytam,
törött lelkem, bánatom,
vállára ha átadom,
könnyebb lesz.

Vér fröccsen szét.
A fullasztó sötétségből
hideg világosság lett.
Anyám áll ágyam mellett,
Belőlem is Élet
– született.

Csoda születik

Egymásért vagyunk. Te adsz nekem életet, én adom a tiednek az értelmet. Te nyújtasz segítő kezet ma, holnap majd én ápollak. Most szeretettel simogatod finom, tejszagú bőrömet, ezt szeretem, ezt kívánom, hogy legyen erőm holnap neked simogatni a munkában megfáradt és széltőlráncosodott kezedet. Táplálnod kell engem szeretettel, amit majd kamatosan visszaadok, amikor majd hozzám hasonlóan te is tehetetlen leszel. Tápláld belém minden szereteted, hisz tőled tanulom meg milyen legyek majd, ha én hajolok a gyermekem fölé, gyönyörködve az Istentől kapott csodában, simogatva kellemes bőrét, én is táplálni fogom tejemmel és szívem melegével. Boldog leszek, mert én is életet tudtam adni, saját testemmel tudom táplálni és továbbadom mindazt, amit most tőled kapok.

Írták:
Hegyi Erika, Sarkadi Ildikó, Werner Krisztina.
Fényképezték:
Hanis Viktória, Oláh Péter, Szük Ödön.

Szabad élet képei, szobrai, ékszerei

Egy szobának legyen két ajtaja!

A Jászai Mari téren áll egy emlékmű, az Égbekiáltó. 1990. október 15-én avatták fel, s azóta minden évben megemlékeznek ott a nyilas uralom áldozatairól. Az emlékművet Stein Anna készítette, s ajándékba adta Budapestnek. Szülővárosának, amelyet 1956-ban hagyott el, s ahová az elmúlt 38 évben sokszor visszatért. Igaz, első magyarországi kiállítása Pécsett volt a Jannus Pannonius Múzeumban 1978-ban, négy év múlva azonban már a Szépművészeti Múzeumban, újabb négy esztendő múltán pedig a Nemzeti Galériában állított ki. Most pedig – január 14-ig – a budapesti Francia Intézetben lehet látni képeit, szobrait és ékszereit.

Ami először feltűnik a festményeken: a színek és a formák egymásba olvadása. Hogy nincsenek éles kontúrok, nem tudni, hol ér véget a piros, hol kezdődik a barna. Semmi sem lezárt.

– Nem szeretem a zárt tereket. Majdhogynem klausztrofóbiás vagyok – mondja *Stein Anna.* – Valamiféle pánik fog el olyankor, ha például egy szobának nincs legalább két ajtaja. Minden megkötöttséget elviselhetetlennek érzek, ami nem belülről jön. Ha valamit nem szabad mondani, nem szabad elolvasni, nem szabad megenni, akkor ellenállok... Lehet, hogy ez átment a festészetbe, s azért nem használok kontúrokat, hogy minden irányban nyitott maradjon a tér...

– Lehet, hogy ez a bizonyos nyitott tér szippantotta magához 1956-ban az akkor 20 éves képzőművészeti főiskolás lányt?

– Ötvenhatban én is fölvonultam, ott voltam a Bem téren, mint oly sokan mások, aztán szép lassan megérett bennem, hogy elmegyek. Az öcsémmel neki is vágtunk Bécsnek, aztán kaptam egy ösztöndíjat, s elutazhattam Párizsba.

A kérdésre, hogy az égből pottyant-e az ösztöndíj, nevetve meséli Stein Anna: – Majdnem az égből. Az utcán találkoztam egy volt tanárommal, aki megkérdezte, mit keresek Bécsben. Ha festő akarok lenni, miért nem megyek Párizsba? Megmutatta, hol van a francia követség, megmondta, mit csináljak. Úgy is tettem, s néhány hét múlva már Párizsban voltam. Hiába, az életet a véletlenek szervezik. Jó véletlenek, meg rossz véletlenek...

Ami persze nem jelenti azt, hogy az embernek kár is terveznie. Hiszen Stein Anna mindig is festő akart lenni. Legfeljebb Párizs nem jutott az eszébe.

– Mi nem nagyon álmodoztunk. Éltünk egyik napról a másikra. Azt tudtam, hogy festő akarok lenni, de utazásra nem is gondoltam. Csak a könyvekből tudtam, hogy van egy másik világ is, de az valami misztérium volt nekem... Egyébként is: én magyarnak éreztem magam, hazafinak, komolyan vettem az „itt élned, halnod kell" parancsát. Az emigránsok a mi szemünkben gyanús alakok voltak, akik nem igazán magyarok... Szóval, valami légüres térben éltünk, s eszünkbe sem jutott külföldre vágyakozni. Pedig én egy kozmopolita családból származom, hiszen élt egy nagybátyám New Yorkban, egy másik Bangkokban, egy harmadik Bécsben – de ők csak valamiféle távoli ködrajzolatok voltak a számomra, akik időnként csomagot küldenek.

Ehhez képest persze nem logikus az emigrálás. De hát a véletlenek...

Anyám egyik barátnője kiáltott rám Pesten: „Anica, te itt vagy még? Hiszen mindenki elmegy!" Hazamentem, a nagymamámmal elkezdtünk szervezkedni, és, ahogy később mondták, „felrobbantottam" a családot. Én Párizsban kötöttem ki, szüleim pedig az öcsémmel együtt végül New Yorkban telepedtek le. Az első évek Párizsban: főiskola, Louvre, cselédszoba – mint a múlt századi regényekben.

Borzasztó sokáig tartott, amíg Franciaországot megértettem. Amíg fel tudtam fogni, hogy ott minden „maszek". Nagyon sokáig tartott, amíg akklimatizálódtam.

Ötvennyolcban házasság. A férj is magyar. Ő is szobrász, ő is főiskolás. A változás annyi, hogy ettől kezdve ketten laknak a cselédszobában.

– Csavarogtunk Párizsban éjjel-nappal, ötvösmunkákkal foglalkoztunk, ezzel ugyanis lehetett egy kis pénzt keresni. Aztán hét év komoly munka után vettünk egy kis házat vidéken. Nemsokára született egy kisfiunk, de azután az történt, ami olyan gyakran. Az egyik elveszti a fejét, és elkezdi habzsolni az életet... Elváltunk. Ez 1972-ben volt. Mindent kezdhettem elölről...

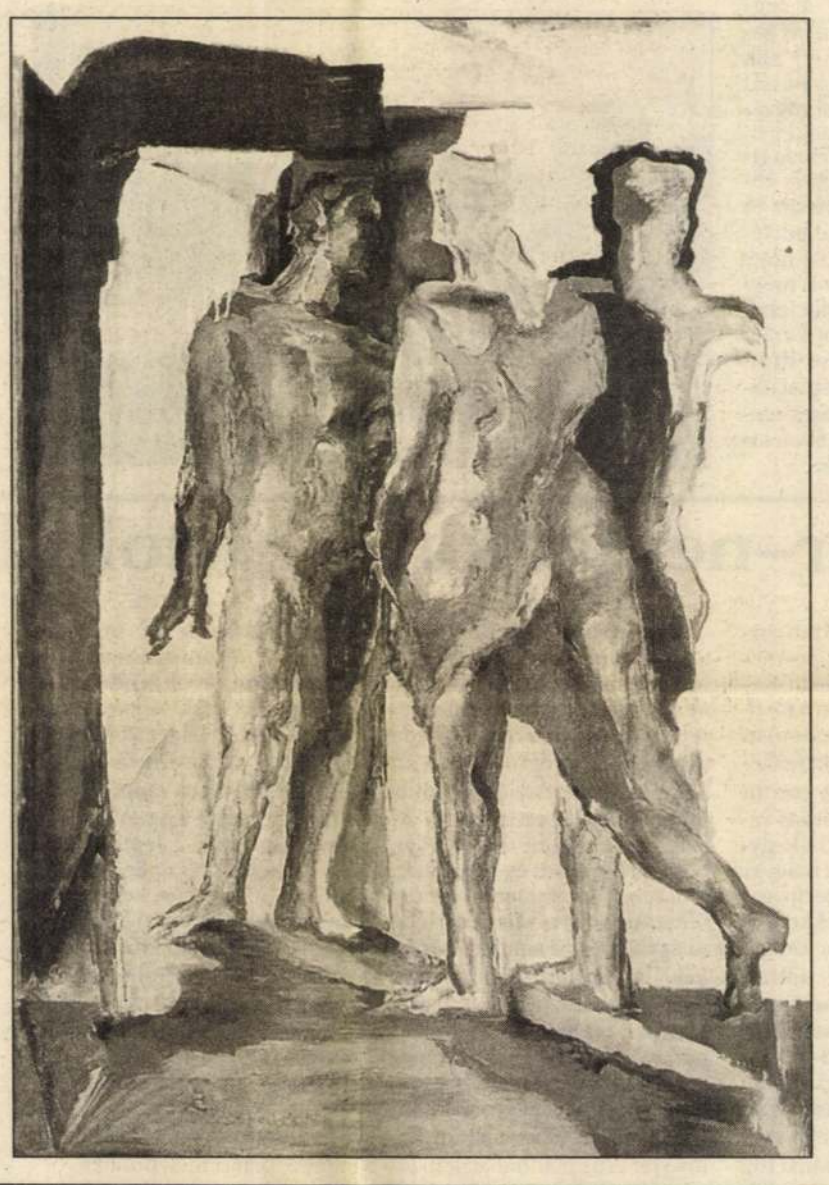

Érdekes, hogy ekkoriban sűrűsödnek Stein Anna egyéni kiállításai. Az első még 1968-ban Orleans-ban volt, azután 1971-ben következik Párizs, 76-ban ismét, 78-ban Pécs, aztán a 80-as években már szinte ki sem marad esztendő. Nyolcvanegyben Párizs, Lausanne, 82-ben Köln, Tübingen, 83-ban Svájc és megint csak Párizs, 85-ben Göttingen és Firenze, 86-ban Párizson kívül Budapest, 87-ben Párizs és Bombay, 88-ban a párizsi Magyar Intézet és Lausanne, aztán a 90-es években New York, Hongkong, Toronto és Bécs, természetesen a sorra-rendre megrendezett franciaországi kiállítások mellett. S most megint Budapest, a Francia Intézet.

– A válás után még egy évig együtt dolgoztam a férjemmel, a régebben alapított műhelyünkben, ahol már alkalmazottak is voltak, de aztán önállósítottam magam. S ez azt is jelentette, hogy ki kellett találnom egy új stílust, hogy a munkáim egészen mások legyenek, mint azok, amiket együtt csináltunk. Ez csak az ötvösségre vonatkozik. A festészetben mindig autonóm voltam. Később újra férjhez mentem. A férjem Algériából jött, s két fia is van. Játszottunk, kirándultunk sokat a három gyerekkel, de akkor is napi 13 órát dolgoztam. Soha nem volt vasárnapom. Normális életet csak a 80-as évektől kezdtünk élni, amikor a gyerekek már felnőttek.

Nem véletlenül sűrűsödtek tehát a kiállítások épp a 80-as években. Stein Anna egyébként akkor kapott Párizs városától egy műteremlakást. S ha a 80-as években minden esztendőben volt kiállítása valahol a világon, mostanában szinte minden hónapban van. Pestről például Párizsba mennek a képek és a szobrok, onnan viszont februárban elutaznak Bombaybe. Képek és szobrok... Az jut eszembe: vajon mikor fest az ember, s mikor kezd el formázni? Mitől függ ez?

– Az alapszerelem a festészet, de nagyon szeretek formázni is. A kettő együtt a legjobb. Viszont ha nagyon fáradt vagyok, vagy ha nincs sok időm, akkor ékszereket csinálok. Az ékszerek nekem azért is fontosak, mert szinte skiccek a szobrokhoz és a képekhez. Az alakokat ki lehet így kísérletezni... Mert ma már nem rajzolok, hanem a viaszban vázolom fel a formákat. Amelyek egyszer talán majd átkerülnek egy képre, de az is előfordul, hogy képről szoborra. Van egy körforgás a képek, a szobrok meg a bizsuk között... Mindenesetre egymást erősítik.

Ugyanúgy, mint az életben a különböző sorsú emberek. Egy gazdag zsidó család lánya, akinek egy gyerekkori nyara úgy telt el, hogy végiglátogatta a család kastélyait, aztán a háború alatt az apácáknál bujkált, s a templomok közül csak a katolikust ismerte, aztán egy mohamedán férj, aki Algériában született...

– Nagyon jól élünk a férjemmel; ő szociológus, s amíg én most Pesten a kiállítással foglalkozom, ő a szegedi egyetemen tart előadást. Mivel mohamedán, egy egész más kultúrkör is kitárult előttem, noha a szokásaink teljesen világiak, mert ami a vallást illeti, egyikünk sem tartja magát a szabályokhoz. Mind a ketten szeretjük a jó kolbászokat, persze disznóhúsból, legfeljebb, ha jön a ramadán, akkor több tésztafélét veszek, ha meg karácsony van, akkor mákos patkót csinálok. A zsidó ünnepek?

Azokról nem is tudom, mikor vannak. Most próbálok összeszedni némi ismeretet őseim vallásáról, hiszen ez is hozzátartozik a mi ökumenikus életünkhöz.

Gyémánt Mariann

Beszélgetés a 70 éves Melis Györggyel

Kilenc igazgatót „énekelt végig"

Az Operaház gyakorlótermei tele vannak. Fiatal énekesek, zenekonzervatóriumi hallgatók skáláznak, korrepetálnak. Az egyik helyiségből összetéveszthetetlen bariton hallatszik – Melis György próbál. Az általa már húsz évvel ezelőtt énekelt szerepre, a Gianni Schicchire készül.

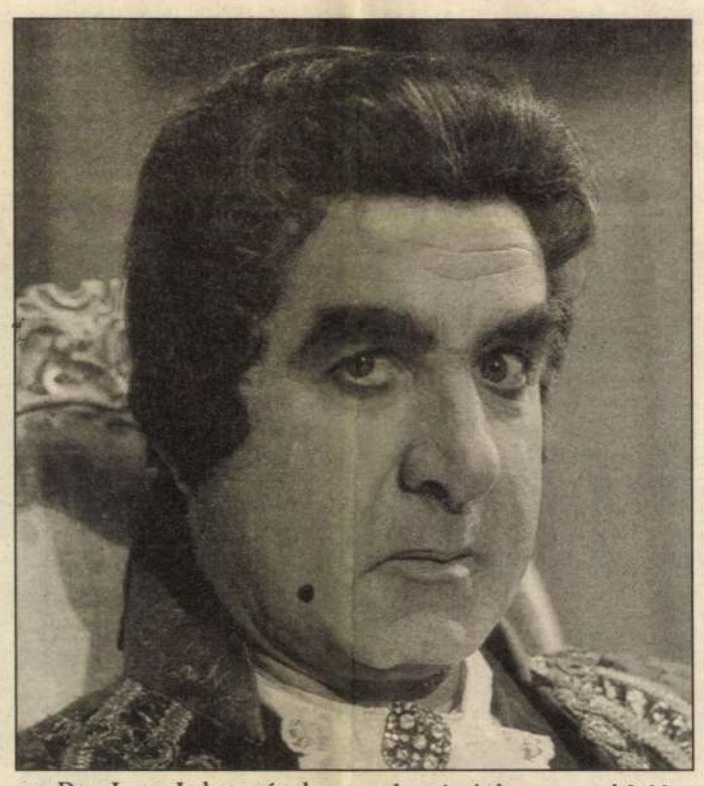

Régimódi dalos, mondja: bármennyiszer énekelt egy szerepet, minden felújítás előtt próbát kér magának, mert más előadást, mint hibátlant, nem tud elképzelni. És ezzel már benne is vagyunk a pályájára való emlékezésben. Nagy szeretettel gondol szarvasi gyermekkorára. A helyi evangélikus lelkész felfigyelt a kórusban lelkesen éneklő fiatalemberre, és az országgyűlési képviselővel együtt összeadták a nem kis összeget, ami pesti taníttatásához kellett. A tökéletességre való törekvést pedig zenetanárainak köszönheti.

1949 fontos év az életében. Ekkor hívja az Operához Tóth Aladár igazgató. (Nevetve meséli, hogy kilenc igazgatót „énekelt végig".) Részese lehetett egy csodálatos Carmen-előadásnak. Svéd Sándor, Orosz Júlia, Simándi József mellett énekelhetett Coralest. Innen kezdve dúskált a szerepekben. Frusztrációval és csalódottsággal teli művészeti életünkben öröm egy művész szájából azt hallani, hogy elégedett. Márpedig *Melis György* az. Sugárzik róla egy kiteljesedett élet nyugalma, a kínkeserves munkával kivívott elismerések magabiztossága. Válogathatott a főszerepekben, szinte mindent elénekelt, amit akart. Szerep mellett nem ment el, éppen ezért 70 évesen sincs megvalósulatlan szerepálma. Háry János, Traviata, Figaro házassága, Don Juan. Lehet-e énekesnek nagyobb sikerszériára vágyni? – kérdezi nevetve.

Hogyan történt, hogy „agyelszívásos" világunkban ekkora tehetség itthon maradt? Nem csábították szirénhangok külföldre? – teszem fel a sokunkat foglalkoztató kérdést. Elgondolkodik, és egész beszélgetésünk alatt most bizonytalanodik el először.

„Tudod, csábítás mindig van, de az ember nem hagyja el a hazáját. Van a pénznél fontosabb dolog is. És meg kell találni minden korban idehaza a szépséget."

Ő megtalálta, mindnyájunk szerencséjére. Egy-egy vendégszereplésre szívesen ment bárhová, ahová hívták. Énekelt idegen nyelvű előadásokat, meghajolt külföldi rajongói előtt, összecsomagolt és hazajött, hogy elérje vasárnap délelőtti operaházi fellépését, ifjú közönségét. Jellegzetes Melis György-i mozdulattal, feltartott ujjal figyelmeztet: fiataloknak énekelni a legfontosabb, belőlük lesznek a későbbi operarajongók. Nem igaz, hogy a gyerekek rendetlenek a színházban.

A jó előadás, a zene varázsa leköti őket. Őt még nem zavarták meg fellépés közben. Elnéző mosollyal teszi hozzá, hogy egyes mai operaénekesek lenézik a szombat-vasárnap délelőtti előadást, nem szívesen lépnek fel „matinén". A mi szerződésünk előadásra szól – dörgi összetéveszthetetlen hangján –, és nem napszakra. Miközben pályájára emlékezik, magától mondja ki, amit kérdezni akartam. Az operaénekes alfája a tiszta, szép, érthető beszéd. Tőle még megkövetelték tanárai, hogy amit énekel, az utolsó sorban is érthető legyen.

Beszédtechnikát is tanultak, és gurgulázó, szavakat lenyelő pályakezdőnek az ő idejében nem volt jövője.

Szerepekben ma sincs hiány, hívják fellépni, és ő boldogan megy. Hangja ugyan Isten ajándéka, de karbantartása már az ő kötelessége. Beszélgetésünk végén is elnézést kér, de jönnek érte, koncertfellépése van. Még hozzáteszi, pódiumon énekelni jelmez, díszlet nélkül sokkal nehezebb, mint operaszínpadon, mert kellékek hiányában csak hibátlan interpretációval lehet visszaadni a mű lelkét. Soha nem nézett le semmilyen műfajt, szívesen és sikerrel énekelt magyar nótát, operettet, egyformán élvezetesen.

Egyébként a 70 bűvös szám az életében – nemrég töltötte be 70. életévét, és 70 operaszerepet énekelt sikeres pályáján.

Spánn Gábor

Következik a Frencsájz éve

Mindenki keresi talpra állásaink titkos csodafegyverét. Új év, új remények. Melegség tölti el szívemet, ha minden elterelő kísérlet ellenére kiderül, a csodaszer magyar szellemi termék, valamely világjáró vagy itthonszakadt honfitársunk.

Még elfeledettnek sem lehet mondani: utcák, terek őrzi nevét, szobrait meg lehet koszorúzni. Ha bejön a Frencsájz.

Ugyanis mindaz a megváltó csoda, ami a mérnöki pontossággal megtervezett, teljesen egyforma téridomot formáló húspogácsában, az állandó hőfokon tartott forró kutyákban, a szintén azonos méretűre faragott hasábburgonyában testesü megl Madách Imre Az ember tragédiájában megálmodott jövőképe.

Ha rendező lennék és színre vihetném ezt a látomást, biztosan egy gyorsétkezdében rendezném meg. Még tovább is fejleszteném a módszereket, amelyek révén elmaradott balkániakból világpolgárakká lehetünk. Kevés ehhez, hogy étkeinket és italainkat távoli boszorkánykonyhákban tervezik és bonyolult gépek állítják elő. Szinorú ellenőrök hada próbálja letulajdonyesegetni a természet cselvető ötévesnövéseit.

– A marhahús nem lehet mindig gyforma, ha összevissza nő a fű s mindig máshonnan fúj a szél. ő tehát a fedett, légkondicionált lanyag legelőkkel! A zsömle se törvéruljon kedve szerint. Szoláriumhetünal és napozókrémmel tegyük hogy ayenletesen barnává!

Étkezési szokásainkat is alapvetően meg kell változtatnunk. Nem lehet fegyelmezetlenül hol bal, hol jobbedig jobb kézzel szánkba tömödni a krumplikat és a lepotyogni karó hagymákat. Törlés egyszer s mindenkiről jobbra, majd haránt vissza! Senkinek sem sikerülhet megpróbálni egyszerre bürokrata ogni és szeletelni, ahogy a Frencsáj- sztender szakemberei ideálmérték szerint kidolgozták.

– Nincs semmiféle egyéni kezeményezés, ötletezés, magyarlás, ami visszahúzna a csúcs*szerepe* törekvésből a balkáni sárba. *tarkó* hiába állítják megveszekedett pro– fincialisták, hogy a magyar csirkének különleges, egyedi íze van. Hogy sehol nem érleli a nap olyan aromásra a paradicsomot, mint nálunk. Aki evett már „világpaprikát", tudja, mit ér a paprika, ha magyar. Azt persze már nem merném állítani, a magyar a legjobb rendarha. Ez csak a középkorban volt lást ok iskolák logatás jövő a Frencsájz-sztenderé, k lényege: minden jó, ami rma és amerikai. (Kivétel a nzinkutaknál földből kinőtt kínai pagodákat, ami az ősmagyarok keleti származására utal.)

El lehetne még viccelődni a minőség, az állandóság, a modernség ürügye alatt nyomuló amerikanizált vendéglátáson. Itt volt azonban a karácsony, az országszerte felállított ingyenkonyhákkal, hajléktalanokkal, szétosztott élelmiszercsomagokkal. Pár órára boldogok voltak, érezték az emberi melegséget.

Szerencsére ők nemigen olvasnak újságot. Nem tudnak a Frencsájz-szabványok miatt kidobált formátlan húspogácsákról, a méreten aluli vagy felüli sült krumpliról, a langyos sült csirkéről mint a világszínvonalhoz való felzárkózásunk jelképeiről.

Maradjunk inkább európaiak, szegényeinkből, elesettjeinkből, hajléktalanjainkból ne legyen amerikai sztenderd.

De ha ez nem lehetséges, akkor a mi sült krumplinkat legalább Michelangelo formázza egyformára.

Kirschner Péter

Zűrzavaros autókereskedelem

Használt, elhasznált?

Magyarországon az életszínvonal olyan, amilyen, ezért virágzik a használt autók kereskedelme. Ma már egymillió forint alatt szinte alig kapható új személygépkocsi, ekkora összeget pedig egy magyar család ritkán költ autóra. Marad a másod-, harmad-, netán sokadik kézből vett használt autó, amelyről az esetek többségében még egy mágus sem képes megmondani, hogy lopott-e vagy sem, és hogy milyen a valós műszaki állapota. Aki Magyarországon használt autót vesz, az előtt három választási lehetőség áll. Az első esetben hetekig böngészi az Expressz autósrovatát, ám az így kiválasztott üzleti partnerről csak utólag fogja megtudni, hogy becsületes honpolgár, kisstílű szélhámos vagy a legrosszabb esetben hétpróbás gazember. Ráadásul az ügy sok utánjárással, telefonálgatással jár. Elmehet a nyugati autógyárak márkakereskedéseinek egyikébe, ahol az új autók eladásakor beszámított cserekocsik közül válogathat. Itt biztosan jó minőségű és megbízható portékát talál; a gond csak az, hogy számos vevőnek még ez is megfizethetetlen. A harmadik lehetőség a használt autókat kínáló kereskedés. A többnyire drótkerítéssel körbekerített piacokból nincs hiány: a becslések szerint vidéken 600, míg a fővárosban közel 300 működik.

A kérdés csupán az, mennyire szabályosan. A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség vizsgálata alapján elmondhatjuk, hogy többnyire az előírásoknak nem megfelelően. A kereskedések egy része például bizományosi értékesítést folytat, tehát hivatalosan a vevőnek a kereskedőtől kellene megvenni az autót, így az üzletkötés után az eladó szavatossággal tartozna. A gyakorlat azonban ettől alaposan eltér: összehozza a régi és az új tulajdonost, akik magánjogi szerződést kötnek. Innentől a vevő teljesen kiszolgáltatottá válik, hiszen ha a megvett autóról kis idő múlva kiderül, hogy üzemképessé tételére a vételárat még egyszer rá kell költeni, akkor az egyetlen jogi lehetőség az elhúzódó, ráadásul kétes kimenetelű pereskedés. Akkor az ember már inkább egy másik helyen próbál meg túladni a jószágon, hátha akad egy hozzá hasonló balek, aki pont az ő megutált négykerekűjét választja... A zavaros körülményekért tehát azok az autósok is felelősek, akik meg akarnak szabadulni kiöregedett járgányuktól, ugyanis például az idevonatkozó rendelet szerint a régi tulajdonosnak a forgalmi engedély személyi lapját az illetékes rendőrkapitányságon le kell adnia, tilos azt az új tulajdonos rendelkezésére bocsátani.

Az új személygépkocsik világát leszámítva tehát az autóforgalmazás helyzete Magyarországon a kínai zugkereskedelem szintjén áll. A megvizsgált kereskedők többsége nem tudta felmutatni az ipari és kereskedelmi tárca nyilvántartási lapját és engedélyét, szinte egyik sem biztosítja az előírásos műszaki hátteret. A kínálatban szereplő autók jelentős hányada nem felel meg az előírásoknak: nincs hazai forgalmi engedélyük, környezetvédelmi igazolólapjuk és később is számon kérhető állapotlapjuk. Csak csendben kérdezzük: mikor lesz itt végre rend?

Rendetlenség ide vagy oda: jó évet zárnak a használtautó-kereskedők. A kissé kaotikus helyzetből adódik, hogy az ezen a piacon történő folyamatokról csupán tág határok közötti becsléseink lehetnek. A zűrzavaros átlagtól jószerivel egyetlen cég válik el: az Autó Néró Kft. Náluk márkák tucatjaira kiterjedő országos nyilvántartás és számítógépes adatbázis segíti a munkát, de am. a vevő szempontjából a legfontosabb: az általuk kínált autók előéletét minden esetben alaposan megvizsgálják, így nem vehet zsákbamacskát az érdeklődő.

Ha a skandalum mégis megtörténne, visszafizetik a pénzt, de mint *Tringer Zoltán* kereskedelmi igazgatótól megtudtuk, erre évek óta nem került sor, mivel a cég biztosra megy. Az Autó Néró hat budapesti és három vidéki telephelyet működtet, 1994-ben közel ezer, hatévesnél többnyire nem idősebb autót adott el; ezek átlagára 1,1 millió forint volt. Ebből is következik az a tény, hogy a használt autó ára és jogi, valamint műszaki megbízhatósága között szoros az összefüggés. De hát régóta tudjuk: az olcsó autózás már a múlté!

(kai)

Néhány ár az Autó Néró kínálatából

Gyártmány	Kor (év)	Ár (Ft)
Alfa Romeo 33	5	590 000
Alfa Romeo 164	4	1 290 000
Audi 100	8	500 000
Audi 100	3	1 690 000
Audi 80	4	1 090 000
BMW 316	6	759 000
BMW 320	3	1 990 000
Citroën AX	5	515 000
FIAT Tipo	5	680 000
FIAT Uno	8	345 000
Ford Escort	5	690 000
Ford Orion	5	730 000
Honda Civic	3	990 000
Jaguar XJS V12	4	3 750 000
Jeep Wrangler	5	1 290 000
Lancia Prisma	8	399 000
Maruti	3	499 000
Mazda 323	4	590 000
Mercedes 190	5	1 690 000
Mercedes 200	4	1 899 000
Opel Kadett	3	890 000
Opel Omega	5	830 000
Opel Vectra	3	1 390 000
Peugeot 205 GTI	7	690 000
Peugeot 405	3	1 290 000
Suzuki Swift	6	560 000
Toyota Corolla	5	790 000
VW Golf GTI	6	690 000
VW Polo	3	699 000

Magyar–német kapcsolatok: ismét irány Lipcse

Magyarország legfontosabb gazdasági és kereskedelmi partnere már évek óta az egyesült Németország. 1994-ben ezt a pozícióját az előző évi visszaesés után még erősítette is, és a kereskedelmi forgalom a jelek szerint elérte a 10 milliárd márkás rekordnagyságú összeget. Ez egyben azt is jelenti, hogy a magyar külkereskedelem az összforgalom negyedét a németekkel bonyolítja le. Az egyetlen kedvezőtlen jelenség, hogy – noha a Németországba irányuló magyar export közel húsz százalékkal haladja meg az 1993-as kivitel nagyságát – a kereskedelmi mérleg a két ország viszonylatában előreláthatólag 7-800 millió márkányi magyar hiányt fog kimutatni, mivel a hazánkba irányuló német kivitel is legalább ilyen mértékben nőtt. Szakértők rendkívül örvendetesnek tartják ezt a trendet – körülbelül ilyen mértékben nőtt az EU-val folytatott kereskedelem mértéke is –, mivel ez azt bizonyítja, hogy a magyar áruk egyre inkább meg tudják állni a helyüket a magas igényeket támasztó piacokon is.

A Németországba irányuló magyar kivitel szerkezete 1994-ben nem ment át lényeges változáson, az élelmiszer-ipari termékek nagyarányú visszaesése megállt, és 16 százalék körül stabilizálódott, a gépipari termékek exportja évek óta az összkivitel 10 százalékát teszi ki, a villamosipari berendezések és járműtartozékok ezután is jelentős tételt képeznek, de továbbra is a bedolgozás van túlsúlyban: a textil-, bőr- és gépipari bérmunkából származó kivitel az összexport 30 százalékára rúg. A német megrendelők számára olcsó bérmunka ugyan sokat jelent az óriási nehézségekkel küzdő magyar üzemeknek, ez a gyakorlat mégis sok veszélyt rejt magában: a magyar vállalatok egyrészt függővé válnak a német megrendelőktől, másrészt, bár a bevételek megmentik a csődtől őket, de nem biztosítanak lehetőséget a hosszú távon elengedhetetlen fejlesztésekre.

Nem szabad elfelejteni, hogy a növekedés kapcsolatban áll a Németországban tapasztalható általános gazdasági fellendüléssel is. Úgy tűnik, a német gazdaság 1994-ben végre kilábalt abból a mély recesszióból, amibe 1990-ben az egyesítés után került. Bizonyított tény ugyan, hogy az egyesítés és a gazdasági hullámvölgy nincsen közvetlen összefüggésben, véletlen időbeni egybeesésről van szó csupán, a keleti tartományokba pumpált több százmilliárd márka azonban bizonyosan rontotta a német gazdaság versenyképességét általában, és semmi esetre sem javította Magyarország esélyeit a német tőke számára, és a magyar áruk eladhatóságát. Ráadásul a keletnémet gazdaság összeomlása évekre visszavetette a gazdasági és kereskedelmi kapcsolatokat Magyarország és a volt NDK romjain megalakult öt szövetségi tartomány között. Noha annak idején az NDK mindig Magyarország legfontosabb kereskedelmi partnerei közé tartozott, a tavalyi rekordév összforgalmából alig részesült a keleti régió – egyes becslések szerint a magyar–német kereskedelemnek csupán öt százalékát bonyolították le az öt tartománnyal. (Pontos statisztikai adatok nem állnak rendelkezésre, ugyanis csak az össznémet kereskedelmet figyelik Magyarországon, tartományokra kivetített összegzések csupán 1995-től készülnek.) Éppen ezért az egyik, ha nem a legfontosabb feladat a két ország kereskedelmében a magyar–keletnémet kapcsolatok javítása. A magyar Ipari és Kereskedelmi Minisztérium illetékese szerint már tavaly megkezdődött a kapcsolatok újraélesztése, de hiú ábránd, hogy a régi, jól bevált csatornák ugyanúgy felépíthetők – ámbátor világosan látható, hogy mindkét fél számára fontos az elmozdulás a mélypontról.

Az elmúlt négy esztendőben nálunk csakúgy, mint az öt keletnémet tartományban lezajlottak a változások, kialakultak – és ami még ennél is jóval fontosabb: valóban elkezdtek működni – azok az intézmények, amelyek a kereskedelmi és egyéb gazdasági kapcsolatokat szervezik. Mind az öt tartományban megalakultak a gazdasági minisztériumok, és dolgoznak már mellettük a gazdaságfejlesztő intézetek is.

Természetesen elsősorban azokkal a tartományokkal indult be a párbeszéd, melyek földrajzilag is közel vannak hozzánk, ezen belül Szászország nagyon aktív, amire példa többek között a tavaly megrendezésre került szász–magyar fórum, az egyre nagyobb rendszerességgel megtartott szemináriumok magyar vállalkozók számára, és nem szabad elfelejteni azt a fokozott figyelmet, amit Magyarország – a többi volt KGST-országgal együtt – az új koncepcióval megrendezett lipcsei vásáron élvez: a vásárigazgatóság saját költségén közel száz magyar üzletembert és vállalkozót utaztatott ki, hogy ezzel is megkönnyítsék a kapcsolatteremtést az újonnan kialakult kis- és középvállalatok között. Ugyanebbe a sorba tartozik az is, hogy a nagyobb siker érdekében az öt keleti tartomány közösen szerepelt a BNV-n.

A kulcsfontosságú pénzügyi kapcsolatok is kedvezően alakultak tavaly: a decemberi bajorországi és bonni Horn-látogatás alkalmából egy jelentős – egymilliárd márkás – hitelcsomag lehetősége körvonalazódott ki, hasonló ahhoz a kölcsönhöz, amit öt évvel ezelőtt kapott a Németh-kormány. Az elképzelések szerint a bajor és a badenwürttenbergi kormány 250-250 millió márkát bocsátana rendelkezésre, és a fennmaradó félmilliárdot a szövetségi kormány kezességével kapná meg Magyarország. (Ezt az üzletet még nem hozták kötötték meg, eddig csak a szándéknyilatkozatot írták alá.)

A karácsony előtti látogatás ezenkívül is inkább gazdasági, mint politikai színezetű volt. A magyar miniszterelnök tárgyalásai során tájékoztatta vendéglátóit a magyarországi privatizáció eredményeiről, nem is igazán titkolva azon reményét, hogy a német – ezen belül is elsősorban a bajor – üzletemberek érdeklődését fel tudja kelteni a még folyamatban lévő banki privatizáció, az energiaszektor magánkézbe adása és az Antenna Hungária eladása iránt. Nagy szolgálatkészséget mutatott a magyar miniszterelnök mind az Audi, mind pedig a fagyióriás Schöller vámvitájának kérdésében. Egészen úgy tűnt, a magyar kormányzat mindent megtenne annak érdekében, hogy a valós és potenciális külföldi beruházók szemében – és ezek között a legnagyobb csoportot a németek képviselik – javuljon az ország imázsa, ami a bonyolult és gyakran változó gazdaság- és privatizációs politika hatására romlott meg. (Nem elképzelhetetlen, hogy mindez hiábavaló volt, hiszen a bonni vizit után három nappal kirobbant HungarHotels-ügy újra elbizonytalanítja az érdeklődőket.)

Egyezményt megújítani, melynek keretében 6000 építőipari munkás vállalhatott munkát Németországban. Az illetékesek azonban erősen bíznak abban, hogy különböző más kontingensek kihasználásával 1995-ben is megközelíti a Németországban munkát vállaló magyarok száma a tavalyi 12 870-et. A jó politikai kapcsolatok sokat segítenek ugyan, de nem pótolhatják a piacképes árut. Az eladható termék a magyar–német kereskedelmi kapcsolatok alfája és ómegája, de persze nemcsak annak.

Stein Anna, festő

Párizs—Budapest kiállítás a francia szenátusban

(*Párizsi tudósítónktól.*)

Hétfőn a francia szenátusban a *Luxembourg-palota Orangeriejében* megnyílt a *Présence Paris—Budapest* című kiállítás, amelyen több mint 80 művész 168 festményét, grafikáját és szobrát láthatja a közönség. A tárlatot *Alain Poher*, a szenátus elnöke védnökségével a szenátorok francia—magyar baráti köre, a nagy múltú Párizsi Magyar Kölcsönös Segélyező Egyesület és a magyar nagykövetség sajtóirodája támogatásával *Stein Anna* festőművész rendezte.

R. L.: Párizs-Budapest kiállítás

6.

Népszabadság Bp. 1979. jún. 26.

VITA

De hát ki volt az a Noszlopy Gáspár?

Goethe azt írja: „Az ember észreveszi a szándékot és elkedvetlenedik." Az „Élve vagy halva" című filmnél a szándékot, amely a kedvemet szegi, érzem, de nem értem. A végeredmény, olvasva a kritikákat és az „ÚJ TÜKÖR" március 16-i számában Száraz György, Tolnay Klári és Vörös Károly írásait, teljesen világos. Sikerült a film alkotóinak a szabadságharc egyik igazi hőséből „vértelen, humortalan, jó szándékú politikai kalandort, semmiképpen sem történelmi ideált, magános demoralizált forradalmárt" csinálni.

Igazat adok a recenzenseknek. A filmet látva nem is lehet más a véleményük. Ez a történet ilyen Noszlopyt állít a néző elé. Én írtam Noszlopyról egy életrajzi regényt (Harmincan a császár ellen. Gondolat, 1971), így hát nem tartottam ez ideig ildomosnak a filmről szót ejteni. Most azonban már nem térhetek ki a véleménynyilvánítás elől, Noszlopy Gáspár emléke kötelez rá. Nem akarom a film művészi értékeit vagy hibáit vizsgálni. Engem egyedül a főhős személye érdekel. Mert hát, cui prodest? Kinek állt az érdekében az életével is bizonyságot tevő mártírt „dőre vakmerő" kalandornak ábrázolni, holott nem volt az! A deheroizálási divat új hullámával állunk szemben? Újra sikk történeti hőseinket öncélúan megfosztani az utódok tiszteletétől? Szóval: cui prodest? Dobozy Imre azt írja: „Nagy tettek és eszmék nem a kemény kritikától vesztik el hitelüket, hanem a hazugságtól." Sajnos Noszlopy Gáspár esetében a kritikáról nem beszélhetünk. Meg sem kísérelték a kancsal források kritizálását.

Tolnay Klári azt kérdezi, tegyem hozzá, hogy jogosan: „Nem tudom, mi a gyermeteg naivitású politikai akció magja?" Egy szóval válaszolok: semmi! A filmbeli történetnek semmi magja nincs, ha csak a jámbor romantikus óhajtásokat nem tekintjük tényeknek. A film főszereplőjét előttem érthetetlen okokból nevezték el Noszlopy Gáspárnak. A szerzők bizonyosan a *Századok* című folyóiratban olvashatták a hős bátyjának, Noszlopy Antalnak önigazoló visszaemlékezéseit. Valószínűleg már nem lapozták végig a Sümegi Múzeumban található önéletírás fóliánsait. A kéziratból (201. oldal) kiderült, hogy Noszlopy Gáspár bátyját nyomatékosan gyávának nevezte... Itt van a göcs, amit a túlélő testvér nem tudott elfelejteni mártír öccsének, és igazolt, önigazolt haláláig. Ennek az önigazoló kéziratnak az alapján Henthaller Lajos és Vittorio Mereghi (álnév, valószínűleg Henthaller rejtőzik mögötte) romantikus történelmi kacsává növelte a császárfogást, Noszlopy Gáspárt téve meg annak vezérévé.

Nem túl szorgos, hanem csupán néhány napi levéltári és könyvtári kutatás elegendő lett volna ahhoz, hogy más eseményt válaszszanak Noszlopy Gáspár kalandos életéből a film témájának. Pedig mennyi akad ilyen! Az Országos Levéltár Noszlopy-iratai F. 1298, 1299, 1300, továbbá a Militär und Civil Gouvernement für Ungarn Pol. Sec. 4/4—49, 3137, 6563/91, 128/18, 2411 sz. dokumentumai semmi támpontot sem adnak arra, Noszlopy a császárt akarta volna elfogni. Nincs bizonyíték, pedig a tárgyalás anyagát, a vádat és az ítéletet tartalmazzák a Haus Hof und Staatsarchiv Wien Informations Büro des K. K. Ministerium des Ausern 1853-as 120/10, 2844/4584 fondjai. Nem található nyoma Prottmann rendőrfőnök és Kempen generális levelezésében sem, mely bőven tárgyalja Noszlopy Gáspár „bűnügyét". Az viszont világosan kiderül Noszlopy vallomásából, a tanúk kihallgatásából, hogy a kormánybiztos naivnak, haszontalannak ítélte az akciót, bár tudni — tudott róla!

Nézzük hát a dokumentumok fényében, hogy mi volt Noszlopy Gáspárnak, Kossuth kormánybiztosának szerepe a császárfogásban! Noszlopyt először Tiszabeőn fogják el 1850. április 1-én és a Neugebäudéba szállítják (Orsz. Levéltár: M. G. G./G. Pr. Just. Sec. 1853—30). Május 12-én már meg is szökik. A szökés kalandossága vetekszik az If várbeli rab történetével. Először a Bakonyban, majd Pethő Ambrus szabadszállási tanyáján bujkál. Ekkor már az egész országban körözik és nevét felszögezik az akasztófára. Erre a tanyára látogatott el Vasváry Ferenc, kinek a gazda elfecsegte, hogy milyen nevezetes vendége van. Vasváry, mint a császárfogás egyik „spirtus rectora" igyekezett Noszlopyt bevonni a szervezkedésbe. Ő azonban a naiv terv hallatára nem állt kötélnek. 1852. július 6. és 16. között Noszlopy Kecskeméten bujkált Gaál József volt honvéd százados házában. Gaál is tagja volt az összeesküvésnek, amely igazi magyar módra folyt. A hírös városban a legkisebb pékinas is tudta, hogy Vasváry uraimék el akarják fogni a császárt. Besúgó felesen is akadt mindig ebben a hazában, így az összeesküvők között is. A zsandároknak nem volt nehéz dolguk. A kezdet kezdetén szépen összeszedték az urakat, mint a galambfiakat. A zsandárok nem Noszlopyt keresték a Gaál házban, hanem a gazdát. Gaálné Burián Erzsébet, aki gyengéd érzelmeket is táplált a daliás kormánybiztos iránt, joggal hihette, hogy a hírhedett vendéget keresik. A kerten keresztül menekítette meg Noszlopy Gáspárt, aki egy ingben és lábravalóban futott Köncsögre, Szentkuthy Zsigmond tanyájára. Innen indult azután öszvéres taligán, tímármester képében, vissza a Bakonyba, Meszlényiékhez. Ez derül ki a nyomozati, vallatási és periratokból. *Nem volt tehát üldözés, huszárroham, hintós bábu, falkavadászat, szerb grófi és gyorstüzelő szerkentyű.* Hamvába holt képzelgés volt az egész!

De hát akkor ki volt az a Noszlopy Gáspár? A regényemhez gyűjtött dokumentumok 800 oldalt tesznek ki. Ebben a cikkben csak mondatokat idézhetek életéből. Pápai diák volt, Jókainak és Petőfinek idősebb kenyerestársa. Kapossy Luczián, aki a régi Pápa városának gyűjtötte össze hajdani emlékeit, így ír róla: „Ez a karcsú, lelkes tekintetű fiatalember volt a család legszebb hajtása. Minden gondolata eredeti, minden mozdulata harmonikus. Röviddel ezelőtt lépett Somogy vármegye szolgálatába. Maga is csak a szüretre jött haza Marcaliból." Pápán a híres Bocsor és Tarczy professzorok tanítják. Jogász korából egyik könyvének szélén fentmaradt egy idézete: „Robespierre: ha a zsarnokság önkény a szabadság ellen; a szabadság sem lehet más, mint önkény a zsarnokság ellen!" Március 15. után Marcali forradalmár szolgabírája. A megye aulikus mágnásainak kérlelhetetlen ellensége. Foglyul ejti Marcaliban a Jelačićhoz átpártolni akaró Hardegg vertesek egész tisztikarát. A bán utánpótlási oszlopát elfogja. Jelačić már akkor fel akarja akasztatni. Népfelkelést szervez a betörő császáriak ellen. Kossuth később csodálkozva kérdezi tőle: „Önnek tizenhétezer embere volt?!" Roboz Endre, a titkára így írja le: Középtermetű, tüzes fekete férfi, valóságos megyei Kossuth! Olyan mint a lapda, melyet minél erősebben csapnak a földhöz, annál magasabbról esik vissza." Tetteiről a korabeli lapokban (Pesti Hírlap, Közlöny, Március Tizenötödike) bőséges híranyag és tudósítás található.

Noszlopy bizonyosan nem ismerhette Marxnak a Neue Reinische Zeitungban 1849. április 1-én megjelent cikkét a gerillaháborúról, de tudta, hogy mit és hogyan cselekedjen! Eleme a gerillaháború lett. Pár megyei pandúr kíséretében a megszállt téli országon keresztül átvágja magát Debrecenbe. Megérkezéséről a lapok is tudósítanak. A kormányzó elnöktől kormánybiztosi kinevezést kap. Újra a megszállt országrészeken keresztül tér vissza Somogyba, kirobbantja a népfelkelést, és kiveri az osztrákokat a megyéből. Somogy már akkor szabad, amikor az egész Dunántúl még császári megszállás alatt áll. Felszereli és hadba állítja a 127. honvéd zászlóaljat. Végül Noszlopy Gáspár azok közé tartozott, akik Világos után azt mondták: nem alkuszunk! Nem vonul be a biztonságot ígérő Komáromba, nem az emigráció keserű biztonságából, hanem itthon, fejét kockáztatva, karddal harcol. Noszlopy már akkor legenda. Egy földbe tiport, megalázott nemzet legendás hőse. Ezért is, amikor végső elárultatása után a bécsi hadbírósági tárgyalásról kivégezni Pest városába szállítják, 1853. március 2-án reggel kilenc órától délután háromig közszemlére bocsátják a Neugebäude zárt udvarán. Bizonyítani akarja a hatalom, hogy elvégeztetett! Másnap a régi Ferencvárosi temető széléhez vitték. Az útvonalon fegyverben állt a katonaság. A nép hallgatagon, az utcákon kísérte utolsó útjára. Felolvasták az ítéletet és az indoklást, melyben egy szóval sem szerepelt a császárfogás, pedig minden másra kitért. Azután felakasztották.

Ami ezután következett, az már a beteljesedett legenda. A kivégzés helyén másnap piros rózsákat találtak. Sírja a mai napig ismeretlen, a hatalom még megjelölni sem merte.

Cui prodest? Kérdezem utoljára, de választ nem találok! Egyet azonban biztosan tudok. Ha Noszlopy Gáspár nem magyarnak születik, hanem Bécsben, Prágában vagy Párizsban forgatja azon a tavaszon a fringiát, és csak felét végzi el annak, amit ő tett a Duna—Tisza táján egy eszme becsületéért, akkor azokban az országokban kötelező tananyag lenne, és emlékét szobrok, utcák hirdetnék. Nálunk azonban jussa az utókortól csak két szerény márványtábla, egy iskola és egy úttörőcsapat neve, és egy félszeg film.

KUBINYI FERENC

mény s az a nyilvánvaló szükségesség, hogy fő közlekedő vonalát oldalról biztosítsa, megérteti velünk, miért ment Nagy Sándor a Kábul-folyó felső völgyébe érkeztekor hadseregének egyik hadtestével az északi hegyes-völgyes vidékre. Serege többi részét lefelé indította útnak a Kábul-folyó mentén, a mai Pesávar kerületbe, hogy biztosítsa az átkelést az Induson.

Nem követhetjük ugyan nyomon lépésről lépésre Nagy Sándor hadműveleteit a Khóész-folyó mentén, de bizonyos, hogy tekintélyes távolságra fölhatolt a Kunár-folyó tágas, sűrűn lakott völgyébe (a mai Afghánisztánban). Azután átkelt a hegyeken kelet felé s nem egy kemény ütközetet vívott a mai Bandzsaur területén. (A görög szövegek s a földrajzi megfigyelések egybevetéséből következtetve világosan kitűnik, hogy a mai Bandzsaur földjén járt akkor a nagy fejedelem.) Semmi kétség, hogy a Guraios-folyó, amelyen a macedónoknak át kellett kelniök, mielőtt Nagy Sándor megtámadta volna az asszakénokat, nem azonos a Badzsaurt Szváttól elválasztó Pandzskóra-fo-

lyóval, a szanszkrit szövegek Gaurijával. Dir hegyei közt ered ez a folyó, elfolyik Bandzsaur mellett, keleten, aztán egyesül a Szvát-folyóval, azon a helyen, ahol ez szaggatott szurdokokon törtet keresztül a pesavári síkság felé.

A Guraios vagy Pandzskóra-folyón való átkeléssel kezdődött meg a beözönlés az asszakénoik hatalmas nemzetének földjére. Ha megnézzük a térképeket, látjuk, hogy ez a föld nem lehet más, mint Szvát, aminthogy ez már régideje meg van állapítva. A nemzet számbeli erejére és a terület nagyságára következtethetünk Arrianos adatából, hogy mekkora hadsereget állítottak talpra az asszakénoik Nagy Sándor feltartóztatására. Kétezernyi lovas, több mint harmincezer gyalogos és harminc elefántról emlékezik meg a görög történetíró. Ez a sereg nem mert nyílt ütközetben szembeszállni az ellenséggel. Elszóródtak városaikba, hogy azokat védjék a támadás ellen.

Ebből az adatból s több ostrom leírásából ítélve az asszakénoik nemzetében, bár derék faj lehetett, nem voltak meg azok a szilaj harci tulajdonságok, amelyek a mai pathán törzseket oly félelmetes ellenféllé teszik a maguk földjén. Erre vall a Szvát hegyeiben elszórt, megerősített váraik védelemre berendezett jellege. Szvát őslakói nyilván a puszta védekezésre szorítkoztak. Egy-

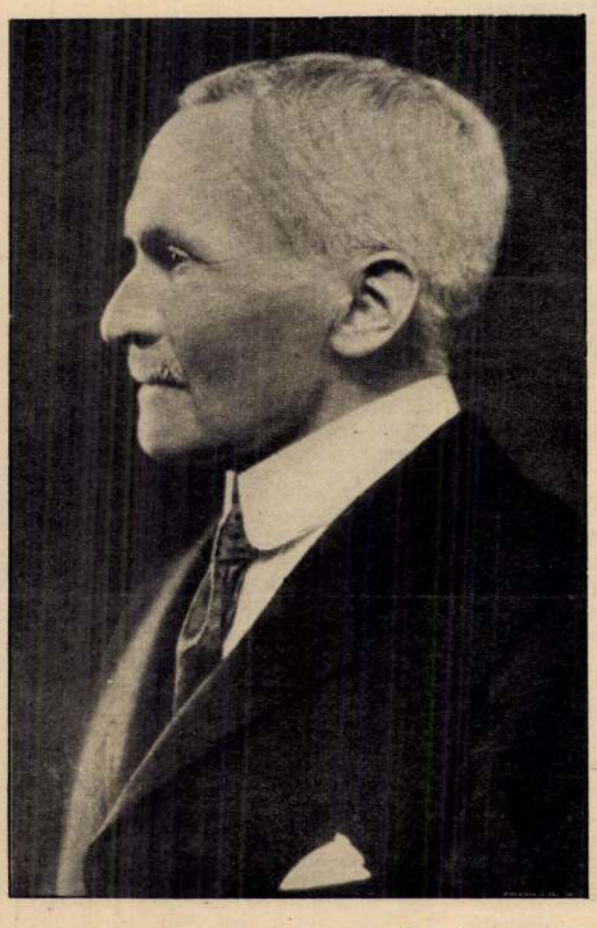

Stein Aurél

bevág ez annak a dard eredetű és nyelvű népnek faji sajátosságaival, amelyről tudjuk, hogy a pathán hódítást megelőző időben Szvátban élt. Ivadékaikra most is rájuk találtam még Tórválban, a Bádsáh birodalmának alpi részében.

Arrianos és Curtius fennmaradt jelentéseiből tudjuk, milyen soká elhúzódó hadműveletekbe került az asszakénoik leigázása. Ez is mutatja, mily nagy volt a területük, el egészen az Indusig. Nyilvánvalóan hozzátartozott egész Szvát, Bunér és a Bunértól északra húzódó völgyek. A történeti följegyzések részletesen felsorolják a Nagy Sándornak meghódolt helyeket. De ezeknek féligmeddig is megbízható megállapítása lehetetlen volt mindaddig, amíg annak a nagy kiterjedésű területnek legnagyobb része hozzáférhetetlen volt a régészeti kutatásoknak.

Nagy Sándor útvonalának a kinyomozásában csak a hadjárat kezdeti szakaszára kínálkozott megbízható útmutatás. A földrajzi jelenségek adták kezembe a fonalat, amelyen elinduljak. Bizonyos, hogy az ősi időkben is, akárcsak manapság, a közvetlen út, s az egyedüli fontos útvonal a Pandzskóra-folyótól Talásón és a könnyen megházható Kathalanyergen át vezetett abba a tágas, nyitott völgybe, amely onnan lenyúlik a Szvát-folyóhoz. Ezt a hadászati tekintetben fontos átjárót őrzi most a Csakdara-erőd. Földrajzi megfontolások rávilágítanak, hogy a Nagy Sándornak sorjában meghódolt megerősített városok alighanem a Szvát fővölgyében voltak. Ez a völgy akkor is, mint most, legtermékenyebb és legnépesebb része volt az országnak.

Arrianos jelentéséből — akinek egykorú adatokra támaszkodó feljegyzései Nagy Sándor hadjáratáról mindvégig a legmegbízhatóbbak — tudjuk, hogy Nagy Sándor „először Masszagába vonult seregével, a vidék legnagyobb városába".

Arrianos hosszasan leírja az ostromot. Négy napig tartott az ostrom. A védősereg derekasan tartotta magát. A macedónok hadigépekkel ostromolták a falakat, a védősereg főnökét megölték. Erre a város kapitulált. A bennszülöttek főnökét Asszakénosznak nevezi a történetíró. Ez arra vall, hogy Masszagát tekintették fővárosnak. Sajnálatos, hogy Arrianos nem nyújt pontos topográfiai adatokat, hogy hol is volt ez a Masszaga. Curtius szónokias nyelvű leírása a város védett fekvéséről és mesterséges védőműveiről ugyancsak nem segít hozzá, hogy megjelölhessük a térképen, hol volt ez a város.

Általános adatok alapján okom van hinni, hogy Masszaga alighanem Alsó-Szvátban volt. Bizonyára nagy kiterjedésű, termékeny föld tartozott hozzá, csakúgy mint most. A város gazdasági és katonai jelentőségét, mint ma is, nagymértékben fokozta az a körülmény, hogy a hágók során át könnyen hozzáférhető volt onnan a Pesavár-völgy — vagyis Gandhára — nyílt síksága. Nagy Sándor tehát a Pandzskórától egyenesen Alsó-Szvátba jutott. Nem látszik valószínűnek, hogy innen nyomban folytatta előnyomulását a völgy magasabb részeibe. Sokkal valószínűbb, hogy előbb igyekezett biztosítani a hátát s a közvetlen összeköttetést a Kábul-folyó alsó szakaszánál fekvő seregével.

Habár Masszaga pontos fekvése egyelőre nem állapítható meg, röviden utalok a város ostromával kapcsolatos két fontos adatra. Egyik az, hogy a történetírók megemlékeznek 7000, messziről hozott indiai zsoldos katonáról, akik részt vettek a város védelmében, s amikor a kapituláció után megkísérlették, hogy visszajussanak hazájukba, menekülés közben az ellenség elpusztította őket. Egy ilyen tekintélyes idegen zsoldos hadnak segítségül hozása igen jelentékeny anyagi jólétre vall. Tanúsága ez egyúttal annak, hogy az ősi Szvát letelepült népe egészen másként szervezte meg az ország védelmét Nagy Sándor seregei ellen, mint amilyen szervezettel találja szemben magát az, aki manapság igyekszik behatolni az északnyugati határszél pathán területeire. Megmutatták ezt a Malakandon 1905-ben és 1907-ben folyt véres csatározások, vagy az 1862. évi emlékezetes Ambéla-i hadjárat. Második említésre méltó dolog, hogy bármily derekasan szálltak is szemben a védők az ostromlók seregével, Arrianos szerint a macedónoknak csak 25 emberük esett el az ostromban.

Az, hogy ilyen csekély veszteséggel vívták ki a diadalt, bizonyítja, hogy Nagy Sándor harcban edzett, kipróbált serege mekkora felsőbbségben volt fejlettebb fegyverzetével. Arrianos is, Curtius is rámutatnak arra, hogy az ostromlók hadigépei, forgatható tornyai és hatalmas hajítógépei mily ellenállhatatlan hatással voltak a védőkre. Ennek az ősi tüzérségnek és trénnek átkelése azokon a magas hegyeken keresztül, végtől-végig a Kábul-folyótól, ha ugyan nem a Hindukustól odáig — a hatalmas ostromló seregnek már ez a puszta felvonulása olyan rendkívüli tett, hogy méltó a mai korbeli hadi tudomány művelőinek figyelmére, kivált azoknak, akiket közelebbről érdekelnek India határszéli területei.

Régi magyar világjárók

LÁZÁR ISTVÁN SOROZATA

Hol is vagyunk? Kavarognak az ókori (Baktria, Szogdiana, Masszaga, Guraios), a század első évtizedeiben használt (Orosz-Turkesztán) meg a régi időktől máig ismeretes (Kabul, Indus, Hindukus) földrajzi nevek. Ám a névváltozások nem rejthetik, hogy sok minden azonos és ismerős e vidéken — olykor évezredek óta . . .

1925-ben érkezett el, hosszú várakozás, sóvárgás után, az az idő, amikor a már tekintélyes, nagy kutatói múlttal rendelkező Stein Aurélnak módja nyílott — egy csendesebb időszak eljövetelével — kutatóútra indulni az akkori India északnyugati határtartományába. De már ismét megszorítást kellett tennem, írván: az akkori India. Rögzítsük tehát újra, ám most már csak a mai módon, hol is vagyunk?

Nos, az északnyugati határtartományt ott találom még legújabb térképemen is — bár érvénye kissé kétes. Ugyanis: Pakisztánban vagyunk. Éspedig annak északi csücskében, azon a határterületen tehát, amely csak India szemszögéből volt északnyugati . . . Pakisztán fölső, keskeny nyúlványa ez — kevésbé keskeny, ha a Pakisztán által rég megszállt, ámde vitatott hovatartozású kasmíri részeket is tekintjük; nyugatról és északról Afganisztánnal, keletről Kasmírral, illetve a kasmíriból annektált sáv révén Kínával határos „kinövése", amelyet a Szovjetuniótól, ezen belül Tadzsikisztántól csak Afganisztán egy keskeny csíkja választ el (e csík révén van Afganisztánnak Kínával is közös határa, viszont ezért nincs közös határ a Szovjetunió és Pakisztán, illetve India (Kasmír) között . . .

Aki szédül, azt nem csodálom. Leírtam, de térkép nélkül ez alig érzékelhető. És aki nem bennfentes a világtörténelemben, nemigen tudhatja, mi lehetett az a nagy cél, amely Stein Aurélt annyira vonzotta e vidékre, hogy alig várta az ott sűrűn fel-fellobbanó harcok csillapultát az angol gyarmati csapatok és a bátor pathán törzsek között.

No persze: Nagy Sándor útjának követése. Ez az ő számára, aki annyi érdemet szerzett például a híres Selyemútnak, ennek az Ázsia keleti felét a Közel-Kelettel és Európával összekötő, ősi kereskedelmi útvonalnak — és mellesleg Marco Polo útvonalának — rekonstruálásában, a legtermészetesebb tudományos cél, felfedezői ambíció volt. Roppant meg is örült tehát, amikor indiai angol barátai és pártfogói, az 1920-as évek nevezetes tisztjei, az Indiában állomásozó, közigazgatási és katonai feladatokra egyaránt felkészült brit ezredesek és őrnagyok azt jelezték, hogy az északnyugati határtartomány törzsei közt sikerült némileg nyugalmasabb helyzetet teremteni, helyi *pax Britannicát* létrehozni, s ez módot adhat, hogy e katonai határőrvidékre a békés kutató térképezés és tudományos tanulmányok szándékával behatoljon.

Nagy Sándor útja? Mondjunk inkább hadjáratot. Mert hiszen az volt, mi több: a világtörténelem egyik, ha nem *a* legnagyobb szabású hadjárata. S ezt egy olyan uralkodó hajtotta végre, akinek országa, seregének földrajzi-demográfiai-hatalmi-gazdasági bázisa messze távol volt, Európa délkeleti és Ázsia délnyugati határán.

Nagyszerű az a komplex módszer, ahogyan Stein Aurél nyomoz. Az írott ókori források szövegeinek és neveinek, a látott tájak földrajzi jellemzőinek, a bejárt területek termékenysége, eltartóképessége, a hajdani városok népessége megbecsülésének, a talált ősi erősítések nagysága és biztos vagy valószínű építési ideje megállapításának összevetésével, remek elemzőkészséggel igyekszik rekonstruálni lépésről lépésre Nagy Sándorék útját, csatáit, hódítását. A filológia és a terepismeret egyaránt a sajátja, logikája szárnyaló, ugyanakkor aggályosan alapos, lelkiismeretes.

Ne felejtsük azonban el, hogy miként is viszonyul a korabeli angol gyarmati közigazgatás a tudományos kutatáshoz. Egyrészt igen óvatos minden utazás engedélyezésében. És nemcsak azért, mert az utazó akarva akaratlan ismerője lesz a bejárt részek belső viszonyainak, a külvilág elől lehetőleg rejtendő titkainak. Hanem azért is, mert nem szívesen engedi megzavarni e vidékek ingatag belső viszonyait, annál kevésbé, mert a netán bajba sodródó utazót — már csak a fehér avagy az európai ember presztízse miatt is! — maximálisan védelmeznie kell, esetleges fogságából kiszabadítani, halálát büntetőexpedícióval megtorolni. És még azért is, mert minden utazó szükségszerűen fölkelti a körzetben érdekelt többi hatalom gyanakvását. Mit keres ez ott? Mi után kémkedik?

Másrészt viszont fontos érdek fűződik minden tudományos kutatáshoz. Legyen az eredmény „csak" nyelvészeti, mint a Kőrösi Csoma Sándoré, „csak" földrajzi, mint Sven Hedin zseniális felismerése a Lop Nor nevű tó időszakos vándorlásáról; „csak" régészeti-gazdaságtörténeti, mint amikor Stein Aurél és mások felvázolták a Selyemutat — mindezek hallatlan jelentőségű mozaikkockáit alkotják annak az összképnek, amely a hódításban vagy megtartásban érdekelt hatalom számára eligazítóul szolgál a cselekvésben.

Maga a térképezés pedig, továbbá a lakosság szokásainak, gazdasági erejének, elsajátítható élelemfeleslegeinek vagy ezek hiányának megállapítása, az utak, hidak, hágók járhatóságának, az ivóvíznyerés lehetőségeinek, a folyók vízjárásának, gázlóinak stb. rögzítése közvetlen katonai érdekességű.

Hogy az itt leírtak nem valami utólagos spekulációt jelentenek, azt számos útleírás részleteivel, számos utazó megjegyzéseivel lehet bizonyítani, s némely momentumában igazán szókimondóan igazolja Stein Aurél alábbi, *Nagy Sándor nyomában Indiába* című könyvéből vett szövegének pár mondata.

Az amatőr felfedezők hol kalandorok, hol egyszerűen sodródó emberek, kivándorlók, egzisztenciát keresők, olykor pedig kedvteléseiknek élő gazdagok. A hivatásos felfedezőnek vagy magának kell gazdagnak lennie, vagy egy mecénás szolgálatában kell állnia, és újabban ez a mecénás a legtöbbször valamelyik állam. Stein Aurél magyar akadémiai támogatással végzett tanulmányok után angol állami szolgálatban vitte, vihette csak végbe páratlan expedícióit Belső-Ázsia máig oly kényes helyzetű térségein. Így lehetett csak belőle — aligha túlzás ezt mondani — a huszadik század egyik legnagyobb felfedezője, akit ugyan az utazók szokott bajai sem kerültek el, de akit időnként a szerencse is derekasan segített.

Az ifjan kapott támogatás, az útján itthonról mindvégig kísérő elismerés és rokonszenv némi viszonzásául, gazdag szakkönyvtárát a Magyar Tudományos Akadémiára hagyta. És bár a végrendeletet 1943-ban, a második világháború derekán „léptette életbe" a hagyományozó halála, késéssel ugyan, de a végrehajtás megtörtént: Akadémiánk 1957-ben átvehette az őt illető hagyatékot.

STEIN AURÉL

Nagy Sándor benyomul Szvátba

327 tavaszán, Krisztus előtt, Baktriában és Szogdiánában (a mai Orosz-Turkesztánban) viselt kétévi kemény harc után, Nagy Sándor átkelt hadaival a Hindukus láncán, Kábul felé vivő útjában. Ott, a mai Afghánisztánban, megszilárdította már két évvel előbb kivívott uralmát s azután elindult India meghódítására.

Ősi erődfalak romjai

Az Industól nyugatra elterülő vidéken ez a hadjárat csak felsőbbségének újból való elismertetését jelentette, mert hiszen Nagy Sándor a perzsa birodalmat a maga örökségének tekintette, urává lett annak a Perzsiának, amely a nagy Darius óta magában foglalta a mai India Északnyugati-Határtartományát s az Indus völgyének nagyobb részét is. De az Indus melletti hegyvidéken, észak felé, a perzsa hatalom nagyon ingadozó és bizonytalan lehetett már az utolsó erélytelen Akhaemenid-fejedelmek („a királyok királyai"-nak) uralkodása alatt. Ez a körül-

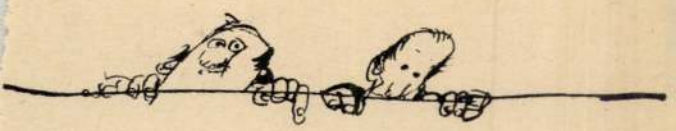

Az utolsó gombnyomásra leereszkedett a félgömb. Azt vártam, hogy valami rendkívüli történik ezután, de egy darabig semmi sem történt. Már éppen valami irónikus megjegyzést akartam tenni, amikor a sufni belseje elhomályosodott, reszketni kezdtek a körvonalak, majd mintha felemelkedtünk volna. Vonbraun igazított valami emeltyűn, mire gépünk, akár egy helikopter, zajtalanul kilendült helyéből. Nagy csattanást, robbanást vártam, de máris az utca felett repültünk, mintegy négy méter magasságban.

Józsi megint babrált valami szerkezettel, aztán hátradőlt, és diadalmas mosollyal felém fordult.

— Nos, jól nézzen körül! 2009-ben vagyunk! Egyelőre csak idáig merészkedhetünk el, mert nem akarom kockáztatni az időgépet, sem az életünket.

Az időgép feljebb lebbent, de semmi különöset nem láttam. Lassan, mintha léggömbön szállnánk, végigrepültünk Budapest felett. A megszokott látvány fogadott mindenütt.

— Szerintem ön téved! — mondtam gúnyosan. — Ez egyszerűen egy nagyon ügyes repülő szerkezet, de nem időgép. Hiszen én semmi változást nem látok! Minden olyan, mint amilyennek lennie kellett 1980-ban! Forgalmi dugó a hidakon... igen, az emberek... mintha kissé rosszabbul lennének öltözködve... új épületet nem látok...

— Ön az, aki téved! Nézze meg az időskálát! Többször kipróbáltam, nincs tévedés. 2009-ben vagyunk. A műszerek tanúsága szerint a levegő enyhén mérgezett, de rövid ideig belélegezhető. Ha óhajtja, ki is szállhat, de kérem, maradjon az időgép közelében...

— Nem, köszönöm — tiltakoztam ijedten. Most egészen alacsonyan szálltunk, láttuk az eszpresszókat, éttermeket, közérteket és zöldségboltokat. A zöldségárakat 2009-ben is krétával írták ki, csak valamivel nagyobb fekete lapokra. Hatjegyű számok voltak.

— Jobb is, hogy nem szállt ki — mondta Vonbraun, és a műszerfalra meredt. — Fogy az áram, sietnünk kell. Nem tudna szerezni nekem egy nagyobb villanyórát?

Baj nélkül visszajutottunk. Amikor testetlen árnyként átlibbentünk a sufnitetőn, behunytam a szemem. Kikászálódtam a fogorvosi székből.

— Hát köszönöm, Vonbraun úr — mondtam, nem túl nagy meggyőződéssel. „Valami kábítószerrel étetett meg, csak ez lehet a magyarázata az egész ostoba kalandnak. Még hogy 2009!"

— Nos, uram sejtem, mire gondol. Higgye el, nem blöfföltem. Valóban 2009-ben jártunk az imént. Benyújtottam az Akadémiának és a Találmányi Hivatalnak az időgép első leírását, de attól tartok, nem fognak felfigyelni rám. Tudom, hogy meg fogja írni azt a cikket, ígérete ellenére. De... hogy ne legyen kétsége, mindjárt át is nyújtom önnek. Megírtam előre. Nem egészen hét flekk, mert tudom, az Új Tükörben fog megjelenni. Már olvastam.

— Nem cikket akartam írni, hanem novellát — mondtam megdöbbenve.

— Ahogy tetszik. A műfaji határok egyre inkább elmosódnak. No, fogadja el egészen nyugodtan. Elég, ha a nevemet megváltoztatja.

— Köszönöm — mondtam. — Ez amolyan igazi magyar sci-fi.

Kezet fogtunk, és igyekeztem méltóságteljesen távozni. A pesterzsébeti utca éppen olyan volt, mint 2009-ben. Ez megnyugtatólag hatott rám.

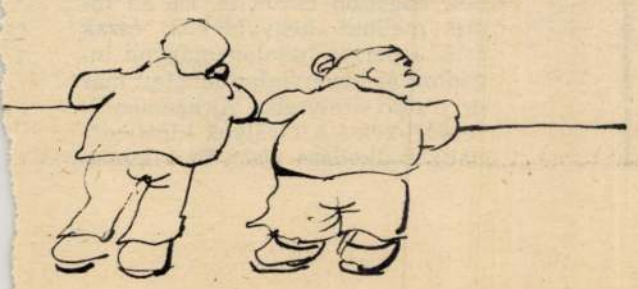

KÁLNOKY LÁSZLÓ

N. Egon utolsó utazása

Mikor azok a különös, a legmagasabb embernél is
fél méterrel nagyobbra nőtt lények szokatlan egyenruhájukban megjelentek,
eszeveszett zűrzavar tört ki a budai hegyvidéken épült
tudományos intézetben. A fehérköpenyes asszisztensnők
halálra rémülten futkostak ide-oda a folyosókon.
A tudományos munkatársak sietve visszahúzódtak
a laboratóriumba vagy munkaszobájukba,
és magukra zárták gyorsan az ajtót. A jövevények
zavartalanul haladtak át N. Egon titkárnőjének szobáján,
aki szintén kereket oldott, csak az agg tudós
maradt ülve évtizedek óta őrzött íróasztalánál, ahová
negyven évvel ezelőtt kutatómunkájával szerzett érdemei juttatták,
az utolsó tíz esztendőben pedig
régi tekintélye és előnyös összeköttetései
tartották vissza, mint mentőöv a vízbefúlástól
az úszni nem tudót. N. Egon ugyanis rabja volt
a hatalom mákonyának, s a nála is hatalmasabbak
elnézték baklövéseit. „Miért jöttek?" — kérdezte
a váratlan látogatóktól, mire egyikük ezt felelte:
„Azért, hogy elragadjuk önt." N. Egon
ekkor figyelmesebben megnézte őket, akik foszforeszkáló
egyenruhát és bukósisakot viseltek.
„Idegen égitestről valók, annyi biztos", — gondolta N. Egon,
titokban reménykedve, hogy az emberfölötti lények
szíjakkal leszorított, feszes zubbonya alatt talán
hófehér szárnyak is rejtőznek. Mégsem támadt
a legcsekélyebb mehetnékje sem. Teljes erővel íróasztalába
kapaszkodott. A látogatók hónaljánál fogva fölemelni igyekeztek,
de meglepődve észlelték, hogy az aggastyán ujjai
belemélyedtek az asztallapba, középső ízületükig,
két lába pedig bokáig belenőtt a parkettába, akár két fagyökér.
A pilótákra vagy repülőgép-szerelőkre emlékeztető külsejű
látogatók ekkor ismeretlen szerszámokat
vettek elő táskájukból, s kivájták N. Egon gyökeret eresztett
görcsös ujjai körül az asztallapot,
lábfeje körül a parkettát, és kiszabadították végtagjait,
anélkül, hogy megsebezték volna a sérthetetlen főigazgatót,
sőt bámulatos gyorsasággal el is tüntették munkájuk nyomait.
Az íróasztal és a parkett éppoly síma és fényes lett hamarosan,
mint beavatkozásuk előtt. Azután két karjánál fogva átvezették
a titkárnő üres szobáján N. Egont, végig a kihalt folyosókon,
ahol az ajtók mögül pisszenés sem hallatszott.
N. Egon eközben segítségért kiáltozott, de látva, hogy nem akad
vállakozó, erőt vett magán, s most már némán
haladt kísérőivel le a lépcsőn, az intézet
tágas parkjába, ahol valami, helikopterre emlékeztető,
de annál sokkal modernebb, jövő századbeli jármű
várakozott. „Hát nem tüzes szekéren
ragadnak el?" — kérdezte N. Egon a társainál csillogóbb rangjelzést
viselő vezetőtől. „A tüzes szekér nem
a mi asztalunk. Bár az ön kényes stiláris érzéke
nyilván képzavarnak minősíti ezt a fogalmazást.
De úgy tudom, a konkurrens cégnél sincs már divatban."
„És hová visznek?" — kérdezte aggodalmasan N. Egon. „Egy óriási
lakótelepre, mely az emberiség nagyobb felének
ad otthont", — válaszolt a vezető.
„Ugye, kényelmes helyet kapok?" „Tudja, a kényelem viszonylagos",
— mondta erre a közlékeny óriás. „Egyet azonban garantálhatok:
a távfűtő művek üzemeltetésében még sohasem történt fennakadás,
ami korántsem mondható el a földi lakótelepekről."
Beszálltak, N. Egont közrefogva, és a helikopter,
vagy minek nevezzem, gyorsan haladt. N. Egon hamarosan
megállapította, hogy jócskán kívül járhatnak már a naprendszer határán.
Mivel széleskörű természettudományos műveltséggel bíró férfiú volt,
minden tudhatót tudott a fénysebességről, a kvantummechanikáról,
a speciális és az általános relativitás elméletéről, azt is tudta,
hogy a világűrben a *fölfelé* és *lefelé* megkülönböztetések
értelmüket vesztik. Egyszerre mégis különös érzés
kerítette hatalmába. Gyomrában azt a furcsa süllyedést
érezte, mint gyermekkorában a hullámvasúton,
mikor a legmeredekebb lejtőn futott le, szinte zuhanásszerűen a kocsi.
Voltaképp csak ekkor ébredt rá, kik és hová viszik.

STEIN AURÉL
UJ TÜKÖR 1980./XVII/13.sz.

Autókiállítás Párizsban

Toyotizmus

Párizs, október 12.

Fényesen csillognak az új autócsodák. A rafinált reklámok, a bájos női mosolyok csábítják a sok látnivalótól kába közönséget az újabb és újabb kiállítóhelyek felé. Mintha mi sem történt volna; a világ autóipara a párizsi hatalmas seregszemlén nem akart foglalkozni a „rémmel", amelynek árnyéka már kissé elsötétítette az ünnepet. Soha nem látott magasságba szökött a nyersolaj ára, egy „gyufaszál" elegendő, hogy fellángoljon az Öbölben a világégés. Az autóeladások már a kuvaiti válság előtt is csökkentek, és a jóslatok még lehangolóbbak.

Pompás parádé

A párizsi autószalon, amelyet tavaly kereszteltek át világkiállítássá, még a mesés négy évet, az 1986—89-es esztendőket tükrözte. Ekkor szinte még szalagról adták el a cégek a személygépkocsikat. A pompás parádén — amelyen a személyautókon kívül haszonjárműveket és veterán gépkocsikat is kiállítottak — az élesedő árcsata már jelezte egy komolyabb háború előszelét. Az évente mintegy 35 milliós világtermelés főszereplői már megkezdték „a haderők" átcsoportosítását, a felkészülést az évtized második felére várt döntő ütközetre. A *Jaguárt* a *Ford* kaparintotta meg, a svéd *Saab* a *General Motorshoz* menekült, míg a *Volvo* a *Renault*-val kötötte össze sorsát. Még az évi több mint kilencmilliós termeléssel világelső japánok sem pihennek a babérjaikon: *Nissan—Fuji* fúgyártók a jelenlegi szintet is sokallják. Négy évtizede a semmiből indult a gépkocsitermelés a távol-keleti szigetországban, s ma már a világban gyártott majd minden harmadik autó Japánban, vagy japán közreműködéssel készül. Kegyetlen kedvességgel törnek előre, s a nagy nyugati konstruktőrök legnagyobb bánatára ma már nemcsak „halálos ellenfélnek", hanem egyben követendő példának is számítanak.

Három évtizede még csak a gyártás tanulásánál tartottak, gyorsan elsajátították a tömegtermelést. Ez ugyan nem japán találmány, de ők alkalmazták a legkövetkezetesebben, a legnagyobb hatékonysággal. Erejük lényege a gazdaságosság — vélik a szakértők —, legyen szó akár tőkebefektetésről, akár munkáról. A közhiedelemmel ellentétben — néhány csúcsüzemtől eltekintve — az automatizálás, a robotok alkalmazása Japánban kevésbé általános, mint Európában vagy Észak-Amerikában. A termelékenység nem a robotoktól, hanem a munkaszervezésből származik, s ezt ma már inkább a japánok, mint az amerikaiak oktatják világszerte. Állandó ellenőrzés a szalagokon, összehangolt csoportmunka, egyéni kezdeményezés a minőségi alkatrészek percnyire pontos érkezése — a recept régóta ismert, *lehet utánozni.*

Őrült hajsza

Az idei párizsi kiállításra jócskán rányomta a bélyegét, hogy ma már a szigetországiak diktálják a tempót. A japán gyártók szövetsége még tavaly adta ki a Államokban nyolcvanezer Mercedes, hatvanezer BMW és kilencvenezer Nissan Infiniti talál majd gazdára.

A japán gyártók másik csapásiránya a földrajzi terjeszkedés. Délkelet-Ázsia meghódítása után Amerika bevétele szinte már tény. A Toyotának Japánon kívül — Kenyától Ausztráliáig — 29 gyára és összeszerelő üzeme van. Az amerikai vállalkozások a Toyota négymilliós össztermelésének ta-

Öt intő jel

Szaddám, a szemfényvesztő

Miért nem vették észre a világ mérvadó fővárosaiban, hogy *Huszein* iraki elnök háborúra készül, hogy nem csillapodott le a kimerítő iráni csatározások után? Erre kereste a választ a *The Economist*, amely öt intő jelet is talált, ahogy visszapörgette az eseményeket. Ám senki nem figyelt fel a fenyegető nyilatkozatokra, félreértelvágyai hajtják a Közel-Kelet felé, ahol akár egyeduralomra is szert tehet, hiszen a Szovjetunió meggyengült, *megszűnt az ellensúly.* Az amerikaiak segítik a szovjet zsidókat Izraelbe, az ő hajói ellenőrzik az Öböl környékét. „Ha nem vigyázunk, Washington kívánsága érvényesül majd e régióban, az olajárakat befagyasztják az amerikai érdekeknek megfelelően." Aztán azt követelte, hogy az arab országok vonják ki az olajpénzeket az Egyesült Államokból, s fektessék be másutt, például Kelet-Európában.

Az elemzőket azonban nem zavarta meg ez a meglepő állásfoglalás. Az amerikai kormányzat ugyan Bagdaddal rokonszenvezett a hosszú perzsa háború időszakában, mégsem tűnt fel a fordulat, amelyet Huszein végrehajtani készült. Mégpedig azért nem, mert Irak a nyolc esztendeig elhúzódó harcok után a Nyugat felé hajlott. Izraelt nem háborgatta, s bármilyen békés megoldás elfogadására késznek mutatkozott, amely kielégítette volna a palesztinokat. Az Öböl menti kis olajállamokkal pedig jó kapcsolatokat ápolt, hiszen segítséget kapott tőlük a háború alatt. A politológusok két csoportra oszlottak. Az egyik azzal érvelt, hogy Szaddám megtanulta, meddig feszítheti a húrokat, s *megenyhült ember* lett belőle. A másik viszont azt magyarázta, Huszein csak *tetteti*, hogy megváltozott, valójában nem adta fel. Erre utalt beavatkozása a libanoni ügyekbe, s a kurdok elgázosítása. Mégis, a State Department és a

A harmadik jel megint csak nem talált visszhangra. Az Arab Liga májusi ülésén Huszeint szinte hősként ünnepelték Izrael-ellenes kirohanásai miatt. Ám a zárt ajtók mögött más is elhangzott. Az tudniillik, hogy az Öböl menti olajtermelők túlságosan alacsonyan tartják e nyersanyagnak az árát, voltaképpen gazdasági háborút viselnek Irak ellen. A jordán király beállt a sorba, s elismerte, hogy Bagdad izraeli összeesküvés áldozata. S még Szíria, a régi ellenfél is felnézett Huszeinre, aki megnyugodhatott, „arab testvéreitől" azt tehet, amit csak akar. Ammanra, Damaszkuszra és a többi fővárosra is nagy felelősség hárul tehát azért, ami a térségben történt.

A negyedik jelzés is megérkezett, immár menetrendszerűen A forradalom napján, júliusban, Huszein egybegyűjtötte korábban elszórt vádjait. De tovább is lépett. Azt szónokolta, hogy Kuvait „az imperialista—cionista összeesküvés része az arab nemzet ellen". elhangzottak az Amerikát és Izraelt becsmérlő kitételek is. A The Economist már akkor úgy fogalmazott, hogy mindez *mintha invázió előjátéka* lenne...

Ki kit ismer félre

Az ötödik jelre csak néhány napot kellett várni. Július huszonnegyedikén két iraki páncélos hadosztály felvonult a kuvaiti határok mellé. Másnap az ameri-

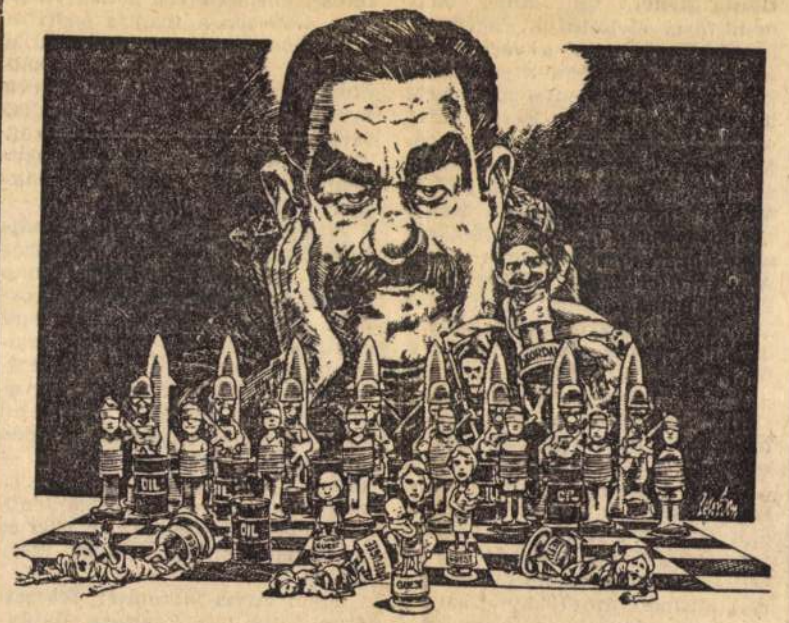

— Ön lép...

(Peterson rajza, CSW Syndicate)

valy még csak alig több, mint | mezték a kijelentéseket, a csele-

Magyar Nemzet

Mozdulatlan sor

Többféle tanulsága lehet annak a botránynak, mely a minap játszódott le az egyik budapesti könyvesbolt előtt. Amennyiben botránynak mondhatjuk egyáltalán (bár újabban unos-untalan használjuk ezt a szót), hogy könyvre éhes tömegek álltak utcahosszat, bebocsátásra várva a tíz forintért kapható kötetek eldorádójába. Igaz, végül a rendőrség segítségét kellett kérni a végsőkig kitartókkal szemben, akik nyilván nem hitték el, hogy a raktárkészlet kifogyott, de hát ebben sincs semmi botrányos, tekintve nálunk *a szavahihetőségi válságot:* végtére is mindenki ingerült és bizalmatlan, s ha talál végre egy helyet, ahol házi könyvtárát majdnem ingyen feltöltheti, nem szívesen maradna ki a ritka kedvezményből. Kivált, ha arra gyanakszik, van persze a kis boltban még könyv elég, ám most már csak a bennfentesek külön (hátsó) kapuja működik.

Régi beidegződés, nem csodálkozhatunk ezen. S azon se, hogy csak áll a sor, mozdulatlanul.

Lehetséges, hogy a jótékony célú akció meghirdetőit is váratlanul érte ez a roppant érdeklődés. Mást se hallani a múltból ittrekedt óriás könyvterjesztő vállalatokról, hogy a piac pang, csak a selejteset áhítja, hogy eladhatatlan hegyek halmozódnak fel, s a hálózat ráfizetéses: de lám, *igény mégiscsak van*, mihelyt nem az eget verdesik az árak. Van igény — lásd csodát — klasszikusokra és kézikönyvekre is. Mesékre. Versgyűjteményekre. Nem igaz, hogy megölte a szellemet az aluljáró, ahol mellesleg végnapjait látjuk egy rövid, s nemcsak negatívumokat felmutató korszaknak. Korábban csakugyan pangott a piac, s csak akkor élénkült fel, amikor a járdaszéli asztalkákon hirtelen hozzáférhetővé vált megannyi régebben tiltott mű. Napjainkra persze ennek varázsa már odalett, még a pornó is kezd veszíteni, nemcsak a leleplezőirodalom; s legfeljebb a *lektűr* marad meg, ez pedig természetes. Így hát a sok-sok kulturális kommentátort szinte búskomorságba döntő könyvdömping, mely egyszerű reakciója csak a korábbi „egyenirányításnak", lassan kiforrja piszkos habjait. A nagy székházak nehézkes adminisztárciójának, óvatoskodó piackutatásának, reklámban ötletszegény vezérkarának is rá kell jönnie, hogy sokkal nagyobb országunkban az értelmes igény, mint azt bárki szkeptikus „üzletember" feltételezné. Előbb-utóbb győznie kell az értéknek, vagy legalább ki kell vívnia a maga helyét, másutt is, így van ez. Azt a hosszú, mozdulatlan sort, ott a Pozsonyi úton akár *jelképnek* is vehetjük.

(sz—ó)

Ingyen borbély

STEIN Anna szobrász

VILLANÓFÉNYBEN

Az égbekiáltó

Vasárnap délelőtt tizenegy órakor avatják fel Budapesten, a Jászai Mari téren, a Margit-híd pesti hídfőjének északi pillére előtt a Párizsban élő *Stein* Anna alkotását, amely *Az égbekiáltó* címet kapta, és amely emléket állított *„azoknak a magyaroknak, akik 1944—45 telén a nyilas rémuralom áldozatául estek"*.

Stein Anna — miközben a tűzzománc-kerámia „sírlap" végső rögzítését vigyázza — elbeszéli, hogy 1956-ban hagyta el Magyarországot, mint a *Képzőművészeti Főiskola* ifjú növendéke, *Hincz* Gyula kedves tanítványa. Mert nem bírta elviselni a romokban heverő Budapestet, a vert ország látványát, amelyben kisgyermekkori háborús élménye megismétlődését látta viszont. Festőművész szeretett volna lenni mindenáron. De akkor, az ötvenes években, ahogyan Kondor Bélától is hallotta, „itt nem volt mester", csak a múzeumokban, és a képzőművészekre is diktatórikus idők jártak. A festőművészet központjába, Párizsba ment tehát, ahol, mint „menekült magyar", kis ösztöndíjjal végezte el a képzőművészeti főiskolát. A Magyarországon alig-alig ismert, de Franciaországban életében is, holtában is megbecsült mesternek, *Souverbie*nek volt a növendéke, aki szinte a legfontosabbat tanította meg Stein Annának, a színkompozíciót. De nem csupán a főiskola formálta művészi alkatát — meséli a napfényes Duna-parton Párizs elismert művésze —, hanem az egész francia művészvilág. Textilesek, szobrászok, iparművészek egyaránt. Tíz éven át, a főiskola befejezése után csak dolgozott, csak készülődött. Első önálló tárlatával 1970-ben jelentkezett. Akkor azonban olyan sikerrel, hogy kiállításai azóta is fontos eseményei Párizsnak is, a nagyvilágnak is. Ma már, amerikai, kanadai, indiai kiállítások után nemcsak mint festőművészt, de mint szobrászt is elismeréssel fogadják.

Hazájáról soha nem feledkezett meg. 1978 óta Magyarországon is vannak tárlatai, képei közül vásárolt a *Szépművészeti Múzeum* is. De nemcsak a szülőföld fontos Stein Anna számára, hanem a magyar festőművészet megismertetése, elismertetése a nagyvilágban. 1979-ben a francia szenátus épületében kiállítást rendezett a magyar festőművészek munkáiból. Hetven művészt hívott meg erre a nagy visszhangot kiváltó tárlatra, Magyarországon és külföldön alkotó művészeket egyaránt, elsőként hirdetve *a magyar művészet egységét.*

A nemzet egysége most is múlhatatlanul fontos Stein Anna számára. Ajándéka, amelyet holnap adnak át ünnepélyesen a fővárosnak, a vízből kiemelkedő, az égre kiáltó arkangyalt ábrázoló modern műalkotás, a nyilas rémuralom áldozatául esett magyaroknak állít emléket. Felekezeti különbségtételek nélkül. Minden megosztás nemzetellenes — mondja a művésznő, és úgy érzi, negyvenöt éven át temetetlenül maradt honfitársainak emlékét ez a jelképes sírlap is segít megőrizni.

Stein Anna alkotását *Schweitzer* József, az Országos Rabbiképző Intézet igazgatója és *Horváth* Balázs belügyminiszter ünnepi beszéde köszönti.

(lőcsei)

Lesz-e mentőkötél?

Parazsat gyűjt fejére az, aki manapság a lakáskérdés szövevényében próbálván eligazodni, véleményt akar formálni egy sokismeretlenes egyenletről. A lakáshoz jutás, a lakásgazdálkodás sohasem tartozott életünk könnyen áttekinthető és a társadalmi igazságot legalább megközelítőleg érvényre juttató szegmensei közé. Mára azonban az eddig valamennyire logikusnak tetsző, ezért többé-kevésbé nyomon követhető összefüggések szálai is szinte a felismerhetetlenségig összegubancolódtak. Ember legyen a talpán, aki megpróbálja legalább azt a „főszálat" kiszabadítani, amelynek mentén valamiféle célravezetőbb folyamatot lehetne elindítani. Netán *mentőkötelet* lehetne belőle fonni azok számára, akik vakmerő légtornászként valameddig felkapaszkodtak, s akiket most a teljes reménytelenségbe zuhanás fenyeget.

Mindinkább arra a meggyőződésre kell jutnunk, hogy — bár kegyetlenül hangzik — *egy merész huszárvágással* inkább végérvényesen el kellene vágnunk, a hajdani, merőben más társadalmi-gazdasági viszonyokhoz fűződő szálakat. Ám ez mód felett nehéz, mivel egy áhított, új „lakástrapéz" teherbíróbb köteleinek szálait még csak most fonogatják, életmentő (szociális) hálójához pedig ma még azt sem tudni, honnét lesz matéria. Mindezekből úgy rémlik, hogy a lakásért vigai, a törvény végül is vajmi kevés garanciát nyújt az új testületek rendelkezésére álló, az új szerveket biztosan és kötelező erővel megillető bevételekre.

Az egyik forrás kétségtelenül az állami lakások magánkézbe adása (is) lehet. Ennek — ezt a szakemberek ma is egyértelműen leszögezik — *semmiféle törvényes akadálya nincs.* A bizonytalanság mégis változatlan, és ez nem is most, hanem még a rendszerváltás előtt keletkezett. Egyes kirívó kótyavetyék, etikátlan vagyonszerzési, átmentési akciók azt a félrevezető, igaztalanul általánosító nézetet táplálják, hogy *minden ilyen ügylet a közösség kifosztására irányul, azt károsítja.*

Távolról sincs ez így, sőt a folyamat megtorpanása a kedvező elmozdulásokat fékezi. Rendkívül idő- és munkaigényes procedúráról van azonban szó; minden eset más és más, tehát *a differenciált elbírálás nélkülözhetetlen.* A felmérések nagyrészt elkészültek, az önkormányzati testületeknek mielőbb meg kell ismerkedniük velük, és gondos áttanulmányozásuk után dönteni kell. Igaz, nem mindenáron! Nagy a kísértés, hogy a testületek bizonytalan anyagi lehetőségeik és a sürgető szociális gondok szorításában, a rövid távú gondolkodás csapdájába essenek: *pusztán pénzszerzési lehetősé-*

Stein Jenő

a temesvári ker. és
iparkamarától 200 k

Éimisk 1912/13

28. l.

len festő.

ázadból.

és jobbrafordultan áll.
ján ékköves gyűrűt visel,
át pedig csipőjére támasz-
: szőke hajának göndör
emöldöke és szeme barna.
okorra kötött piros nyak-
palástját vállra vetette.
eterített párnán, császári
na van. A háttér sötét fal
átán két sorban: »*169.*
I. C. M.«.

n. — Lelt. sz. 551. — Véte-
9 és az 1895 márczius 26-iki
Lanfranconi gyüjteményéből
tvétetett 1895 május 5. és 6.
a az 1895 május 30-iki 28402
ételi jegyzék 686. tétele.

adatok. 1907 : IV. 38. *Isme-*
Károly gyermekkorában.

Stein Jenő

szobrász -

kol. kiáll. 1922. jan.

Kolozsvárt.

Két szobrász közül Stein Jenőnek kisplasztika körébe vágó alkotásai, plakettjei és dombormüvei a legnagyobb figyelmet érdemlik meg. Mindegyik elkészítése biztos tudásra, nagy technikai készségre és választékos izlésre vall. Kiemelendők stilizált táncolópárja, továbbá egy férfi és egy női feje. Szerepelnek a tárlaton tőle rajzstudiumok is, vázlatok nagyobb szoborkompozíciókhoz, amelyek azt jelzik, hogy Stein Jenő a szobrászművész, aligha marad mögötte Stein Jenőnek, a kisplasztikusnak.

köd

Keletmagyarország

1922. jan. 16. (Erdélyi képzőművészek ujévi kiállítása.)

Stein János
festő

Részletek a Rákóczi-
ánum új templomá-
nak* diadalíven lévő
díszítő festését.

Ujság. 1927. nov. 18.
(e.a.: Leszkovszky
György üvegfestményei.)

* Budán lévő
régi templom

Stein Lajos

festő

Pesten 1821-ben.

Nagy Iván. Magyarország képzőművészete a legrégibb időktől 1850-ig. Budapest 1874 évf. 196. l.

Stein János festő

Századok 1874.184-205 o.
Nagy Iván:Magyarország képzőművészei
/Stein János/

Berger Ferenc, festő

Divatcsarnok, 1853. juli 17. 31. 619-621.

A pesti állandó képtárlat.

Steimle Károly litografáló nyomdász.

Pesther Handlungszeitung.1842.jul.30.
255.l.

Stekló Ottó építész

Pesti Hirlap. 1923. jún. 20. 5

Halálozás

Stefánus/Aurifaber/ötvös.

1263.-ban.

Corvina.1925.66.1.

Kassa

Steffan Goldschmied 1460-69

Arch.Közl.1899. XXI. 117

Kassa

Steffan Konrad th Goldschmied

1535-155o

Arch.Közl.1899. XXI. 146

Steffan német festő

Fővárosi tapok 1868. XII. 75. 1185.

Hír a Képz. Társulat kiállításáról

Georg Steffan német festő

Fővárosi tapoh 1869. 1.14.36.

A Képz. Társulat kiállításáról

villamos, hordár, borravaló bennfoglaltatik

korona.

ha ezt a válaszkártyán bejelentik, csak

június 15-ig. A részvételi díj legkésőbb
dő.

gyászt kérünk hozni.

óra 30 perckor a keleti pályaudvar indu-

AZ IGAZGATÓSÁG.

est, Athenaeum.

Steffeck C

Báró Jeszenák Béla
arckeje. Kiállítva:

Pozsonyi műkiállítás

1883. 4. l.

Stefes J.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1893.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarn 1800 bis 1945. Ungarn Jahrbuch Mainz 1970 10 l 149 l

Panicale, da Masolino

Szobrász

XV. 17

Stefányi Máté

ötvös mas,

Mestere Herz Jaimo.
Kassán. 7 évre szegő-
dőtt 1765. aug. 13.
Mintán már négy évet
tanult, tanuló évei
1761 sól szám it tatnak.

Mihalik József. Kassavárosi
ötvösségének története.
Szpest. 1900. 326. l

halt genommen hat. Von seinen daselbst ausgeführten Arbeiten sind bekannt: Für die Kirche des h. Vida in Fiume die Statuen des „h. Emidius" und der „h. Fortunata", beide für den St. Josephaltar; — für die Helenen Kirche zu Cirkvenic ein Altar, den er ganz ausgeführt; — für eine St. Lorenzkirche (wo?) im Auftrage eines Ignaz Medanic ein stattliches Grabdenkmal. Ausserdem gingen bereits zahlreiche Grabmonumente für Fiume und die Umgebung als Werke seines Meissels hervor. In der Februar Ausstellung 1853. des österreichischen Kunstvereins war von S. ein in Marmor ausgeführtes „schlafendes Kind" (500fl) zu sehen.

Kukuljević-Sakcinski Ivan
Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb. 1859. 430. l.

Wurzbach. Biogr. Lex. Wien.
1878. XXXVII. Kst. 313 l.

Steffanuti auch Stefanuti Péter

Hobrán

geb zu Fiume 1820. Sein Vater war ein einfacher Handwerker, die Mutter Franziska eine geborene Vodica. Der Sohn besuchte die Schulen seiner Vaterstadt, wo er auch das Zeichnen erlernte. Im 1833 begab er sich, von der Commune seiner Vaterstadt unterstützt, auf die K. K. Akademie der bildenden Künste in Venedig, wo er sich der Bildhauerkunst zuwendete und ein Schüler des Bildhauers Luigi Zandomeneghi wurde. In Venedig lernte S. 10 Jahre und erwarb mehrere Preise für seine Musterarbeiten. Später beschäftigte ihn sein Meister Zandomeneghi theils bei seinen Statuen, theils an den plastischen Ornamenten, welche zum Schmucke des damals im Baue begriffenen Tergesteums bestimmt waren. Auch vollendete er während seines Aufenthaltes in Venedig eine Gruppe „Drei Musen" darstellend, im Auftrage des Fürsten Grammont in Bukarest. Im 1843. kehrte S. in Fiume zurück wo er seinen bleibenden Aufent-

Üvegedények, régi VI. 13.

Stefanusz

Gyula bátyja vagy
más effele rokona.

megbízott Czímerfestő és szépíró
az Orsz. levéltárban.

1913 előtt halt meg.

Érdeklődni az Orsz. Levél-
tárban

Barangai Béla úr
Egyléc.

FIGYELEM ! M.M.O.K.
Budapest, Főposta; Postafiók 355

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM 1802 KÖNYVTÁRA

dr. Szentiványi Gyula tanár

BUDAPEST 951 AUG 13 E 6 80 f

Budapest XI

Lágymányosi ut 16

Hivatalból
Díj átalányozva

Stefanus

testvérek

címerfestők és szépírók

az orsz leveltárban

1900—1914 között

Baumgartner Antal

címerfestő és szépíró

mellettük dolgozott.

Lásd ott!

ÉSEK.

festm. = festmény.

krétar. = krétarajz.

apiros.

Stefánus Gymn.

1901/2 - 1903/4

Ferképzőmfoiskèvk

133. l.

Stefanus

Finoman rajzolt és festett címerei az Iparművészeti Múzeum és Tabán könyvtárában.

magyar Iparművészek

1916. 28. l.

Üvegurna, római VI. 162

Stefanusz Gyula

megbízott czímerfestő és szépíró
volt az Orsz. Levéltárban.
1914-ig szolgált.
Ekkor katona lett. Szibériá-
be Esült hadifogolfiait.
Most már nincs ott.

Baranyai Béla úr
közlése.

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

yezem:

gy helyettesének
ása.

- Endrényi Imre, Szeged.

Steffanus Lörinc

Otvös

Nagyszelen, XVIII. sz. elsőfele

Cod

HHSz 526 l

Acta Technica Academiae Scien-
. 125-163/. A vas- és ipari
Császár L.: Korai vas és
.1973/. Az épitészek tanul-
n feldolgozás Fleischer Gy.:
r /Bp.1936/, az épitészkép-
zentkirályi Z.: Adatok a
énetéhez /ÉET 1971/4. 439-465/.
ló épitészet súlypontját kép-
s könyvek sok értékes adattal,
s Ország J.: Budapest köz-
.1884/ és Edvi Illés A.:
ja /Bp.1896/. Kortárs uti-
al az egyesitéskori főváros

STEFFAN Hérmeti

EISLER János: Forráskritika, stíluskritika :
Adatok és megfigyelések az 1490 és 1520 közötti
évtizedekből a besztercebányai művészettörténet vázlatához. = MN
1991(1991)

Steffan,bognár

A soproni külváros 2.fertályának telekkönyvében szerepel 1536-ból.-"Steffan wagner ain ganez haus". 353.old

Hazi Jenő: A soproni külvaros 2.fertalyának telekkönyve 1536. évből.353.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat. XIII.1959.Sopron

M.D.K.

Steffan, üveges

1511-ben Pozsonyban polgárjogi illetéket fizet, üvegez és egyéb munkárat végez; 1517-ben vászonnal boritja be a régi fürdő ablakát.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. 5.n. 46. old.

Steffek Albin

Szombathely

1933-ban festette a pusztacsói templomnak Szt. István ábrázoló oltárképét.

Szt. István emlékk

III. 241. l.

Steffek Albin

Szombathely

1934 - ben festette a baltavári pléb. templom falképét, mely Szt Istvánt ábrázolja.

Ser Szt István emlékk

III. 239 l

Steffek Albin

festette a jászberényi ferencrendiek templomának al secco falfestményeit.

Blény jászberény 12.1.

I H részletesen honzan leírva a falképek sorozata.

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

Steffek Albin

templomfestő

al-secco festette a

Jászberényi ferences

barátok templomá-

nak falképeit. Részle-

tesen leírva:

Blénessy János:

Jászberény történelmi

emlékei: Jászberény

1933. 72. l. 13. l.

Steffek Albin.

A Vas megyei képzőművészek Sárvárott rendezett kiállításán „Szövőgyári munkásnők" c. képe szerepelt. (említve)

Vasmegye, Szombathely, 1952. Jan. 27.

STEFFEK ALBIN festő

A jászberényi ferences templom falképeit festette.

Ipolyvölgyi Németh J.Krizosztom: Búcsújárók könyve.
Balssagyarmat, 1991 135.p.

égsem ölelte fel mindazt, ami a
y szándék. Az egyébként tartal-
Aurél, *Márjás* Viktor és *Mihályfi*
a modern művészetnek – talán
lő művészek azok, akik az előző
g a legszebb eredményt érték el,
rn piktúra reprezentáns értékei-
kévá, kétségtelen azonban, hogy
mindazok is, akik már nemcsak
ónyörű beteljesülései is.
ı engedte meg, hogy a kiállított
miség tükröződjék vissza. Szem-
oz való ragaszkodás, egy szűkebb

STEFFEK Albin festő

IVICSICS Péter: Adatok a vasasszonyfai templom építéstörténetéhez. = Műemlékvédelmi Szemle, 1991.2.sz. 38,39.p.

Szombathelyi festő 1949-ben festett freskókat a templomban

EGY

.. állás: .....
..... tel.: .....
.....
.....
.....
n .....
jteményében .....
gyüjteményében .....
elül kutatásokat végezhessen.
n kérésre fel kell mutatni.
agok publikálásához az intézmény
kell kérni.

STEFFEK ALBIN festő

a gneletneki(szl) kálvária stációképeit
festette a II. világháboru után

SZILÁGYI István: Paraliturgia-ikonográfia-építészet :
A rózsafüzér stációs kálváriákról. = Vasi
Szemle, XLIV.évf. 4.sz. 1990 528.p.

STEGER, Franz, selmecbányai rajztanár

F.S.,Zeichenmeister in Schlemnitz,
József nádor meglátogatta iskoláját.
Mayer tanítványa. [1798, 734 l.]

Pr.Z.

A CSIKSOMLYÓI R. I

45-1907/8 sz.

Méltóságos Elnök

Intézetünk jótevőinek
nyeniket és Mony
nek, a tanév vége
a szives adomány
szoktuk kifejez
nidiktatva érzem
Bizottsága Kia
nyujtott becse

(Teger)

Steger Ferenc

budai hegedű készítő

Egy 1795-ben készült hegedűje fennmaradt. A híres Leeb pozsonyi mester modorában készült.

Isoz Bp Zene

98. l.

1795-ben a várbeli plébánia templom részére vásárolnak tőle hegedűket.

u. o. 99. l

STEGER, Franz, zelmecbányai rajztanár

F. S. Zeichenmeister in Gohlmnitz, József nádor meglátogatta iskoláját. Mayer tanítványa. (1798, 734 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

167. kép. *Magyar szobrász 1480*

Steger Ernő

nyomdász

l.

Kertész nyomdatott

279 l.

122. kép. *Spinello Areti*

Fa, tempera, egyenként 29·5×20 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 74. sz. (Magdolna.)

SOLIMENA, FRANCESCO (nápolyi festő, 1657—1747) KÖVETŐJE

Krisztus lábmosása

Fára húzott vászon, olaj, 32×56 cm.

SPINELLO ARETINO (arrezói festő, 1347—1411 körül)

Szent Pál lefejeztetése (122. kép)

Fa, tempera, 33×39 cm.
A kölni Ramboux- éa az Ipolyi-gyüjteményből. Predellarészlet. További töredékek (Szt Péter prédikál, Sz Pált vértanúsága helyére vezetik) a sienai képtárban, 117—118. szám. — Ramboux, 146. szám. (Ismeretlen.) — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 227. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi 22. szám. — Gerevich IPGY, 95. l. — Lepold—Lippay 55. l.

TURCHI, ALESSANDRO (római festő, 1681—1748)

Pietà (123. kép)

Steger Ernő
nyomdász

l.

Kertész nyomtatók

280 l.

Stéger Endre

Szerepel az alább. tanulmán

B.L.: Fiatal vasi képzőművészek kiállítása

Vas Népe 1969 II. 23. 8. old.

Steger Antal

Jaszusch Antallal kapcsolatban említi Rigele Alajossal, Pittbordt Lajossal és Kühmayer Róberttel együtt.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 52. l.

Steger Antal

festő 2

l.

Forum. 1931. 388 l.

Steger Antal

l.

Forum

1938. 178. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Szécsi Antal

festő

Pozsony

l.

Forum

1934. 309. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Steger Anton

l.

Forum

1934. 306. l

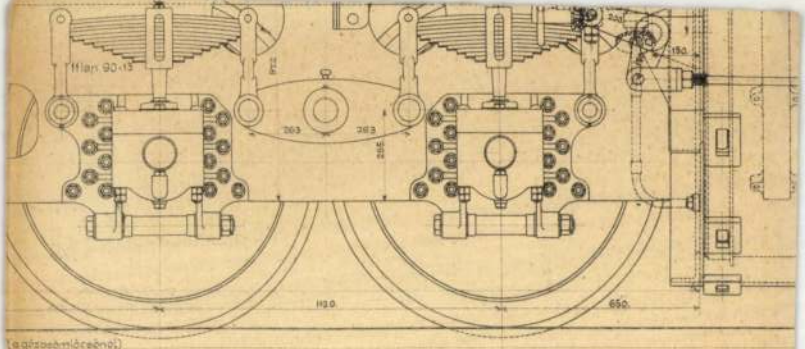

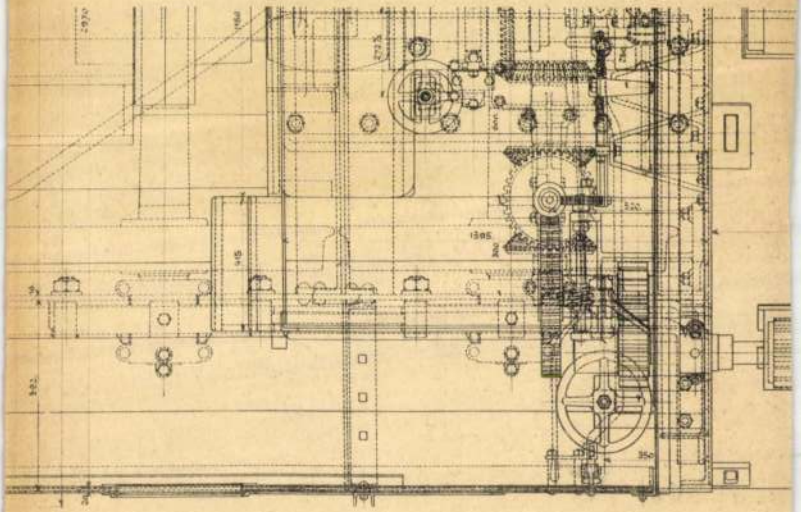

dal- és felülnézete.

asutak gépgyára Budapesten.

Steger Antal

l.

Forum
1935. 103. l.

Steger Antal

grafikus

szül. 1872-ben Pozsonyban

Egy műve az alábbi

múzeumban:

Kat. Bratislava

Zbg. l.

Sbierky 44. l.

Stéger Antal

festő

szül. 1872 Pozsonyban.

Életrajzát lásd

Csákó. 15. l.

vagy Forum 1934-35

Steger Antal

Tájkép, akvarell

repr.

Csákós 6. l.

Stefunkóné Szabó Erzsébet

„Tavaszelő"

„Biennálé illusztráció - Berlin"

Irodalmi Szemle 1976/5

der Geschichtsschreiber der Hu

Ladislaus Ugrai lässt an

rischen Kirche schon klass izi

von ihm stammt auch das alte K

Hof mit seinen breitbogigen of

den beiden Stockwerken die alt

~~schen Schlossbauart~~ übernimmt.

spielen zählt der Hof des Mike

XVIII. Jahrhunderts. In dieser

ster in Klausenburg, so Martin

Keresztesi, Daniel Szőcs, Anto

sen, so kunstgeschichtlich, wi

ungarisch ~~gewordenen~~ siebenbür

Rumänen ~~letzthin~~ abgetragene I

Štefunko (František) Ferenc

nobrán

l.

Wagner Profil

67. l. 42. t.

Štefunko, František

fafarago

szül. 1903 Farkasiban

Nagynombat mellett.

1925-töl Prágában

tanult. Hradecben

működik.

Toman

677. l.

Stefunko Ferenc

Turócszentmártoni
szobrász egyik
művét megszerezte a
Kassai múzeum

Praga i Magyar Hirlap
1934. jan 11.

T.

Europa filmi; könyvi;
Laplerjesztő és könyvkiadó
rt.

Budapest

V. Rothermere utca
n. III. 2

Štefunko, František

szlovák szobrász

szül. 1903 aug. 4.

Farkašine-ban.

Prágában tanult

A turócszentmartoni

szlovák muzeumban egy

bronszolva. Turóc-

szentmartonban él -

Sprievodca

33-l

keppel.

Stefula, György

Festö

821 Prien am Chiemsee

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966. I. /Ed.: H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill.,

816.1.

Stefula György

Hamburgban született magyar naiv müvész

Forrrás 1975/11/81

Stefula György, náv magyar festő, Hamburgban szül 1975. tavaszán a zürichi Kunsthaus rendezett a modern primitív képzőművészet alkotásaiból tárlatot. A zürichi katalógus névsorában a nevek között a festő neve, részletes vacionálója és portréja található.

Bodri Ferenc: A naivok művészete – témák és kapcsolatok.

Forrás, 1975. Nov., 80–81. old

Stefula Gyorgy festő

magyar kórmazású festő, 821 Prien am Chiensee

International Directory of Arts I

Berlin 1965/66 8 közlése alapján

Stefula Dorothea festő

magyar származású művész, 821 Prien
o.m Chiensee

International Directory of Arts I.
Berlin 1965/66 közlése alapján

Stefula, Dorothea.

Fertö.

821 Prien am Chiemsee

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966. I. /Ed.: H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill.,

816.l

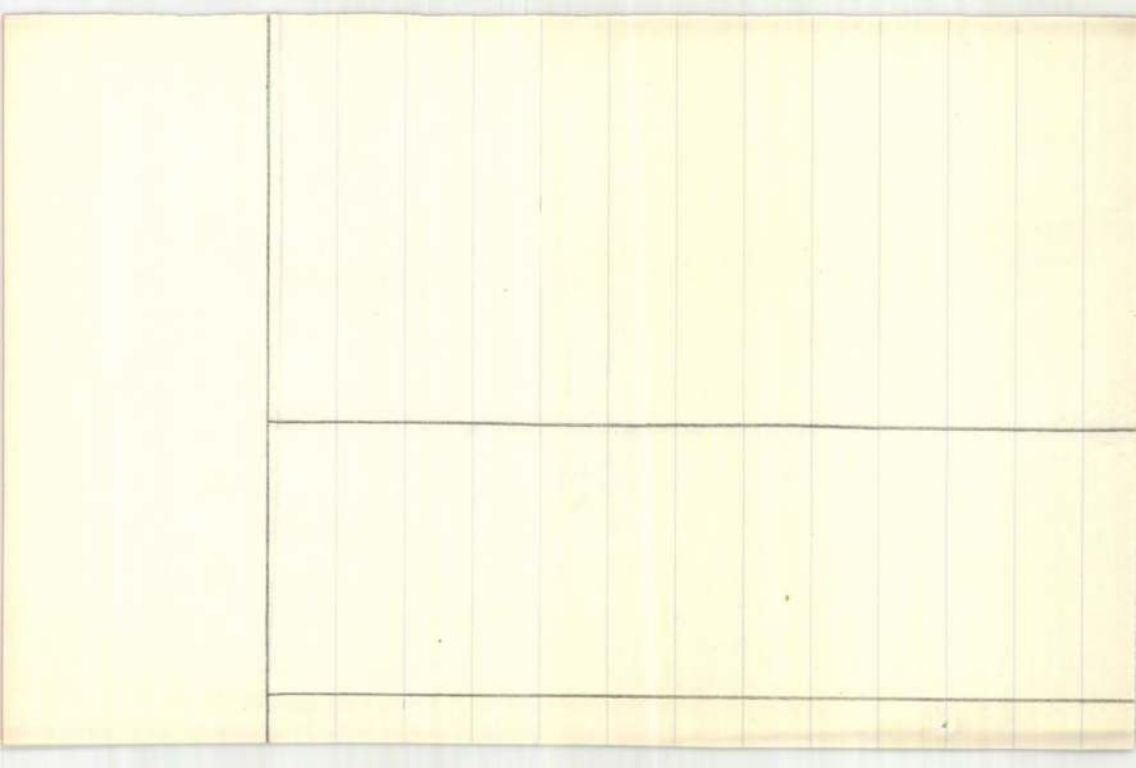

Steft Henrik
conrädi plèbanus

l.

Steinkoper
π. 30. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 853.

Skoft Henrik

rod.

Novák I. 19. l.

HAZAI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

VÁLTÓÜZLETE

EL

4 szám.

Békeffy László

Szállítunk:

Kötés	JEGYZET	Pénznem
5 drb Hazai Tkpt sorsjegy a		
	Adó	
	Értékpapír-forgalmi adó leróva	
	5548 v. ü. lajstromszám alatt	
	Szám 5360/29 315/4	

azaz — Egyszer kötszo

Értékeket kiadta: Összeget bevételezte:

Steft Henrik

csukárdi plébános

1377.

lásd

Ráth György 1896

73. l.

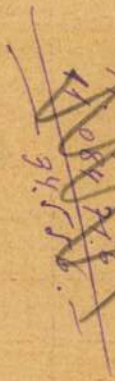

STEFOICS PÉTER/Polg.könyvben:Stepovics/,gombkötőm

12.-Városi polgár 1676.jún.11.céhbe lépett 1676.jún.14 néhai Forianics Gombkötő Miklós leányát vette el. fél taksát fizetett a céhnek.Öt gyermeke született, 1696-tól bizonyára az 1700-as évek elején történt haláláig céhmester volt. 398.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek keletkezésüktől megszűnésükig 395.old

SAVARIA, A Vas megyei Múzeumok Értesitője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

Stefner Béla

A Magyar Nemzeti Galériában Dózsa születésének 500 évfordulója alkalmából rendezett kiállításon alkotásai szerepelnek.

Láttuk, hallottuk.

1972. aug. 25. Kossuth 20.40/11/KGyné

Stefles Imre

és művésztársai Miskolc Tiszai pályaudvar
tervét 60.000 forinttal jutalmazták.

Eredményes a Miskolc Tiszai pályaudvar terv-
pályázata (Horvai Károly)

Magyar Hírlap, 1968 július 16. 4. l.

Steffler Imre

Kubányi Károllyal és Horváth Lánlóval közösen készített terve

A "Lakókörzetek gyermeknevelési épületegyüttesének tervpályázatán" /1967/ megvételben részesült.

Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz. 2. l.

Steffler Imre

az alábbi pályázaton rangsorolás nélkül megosztott első díjat /5o.5oo Ft/ nyert 5. sz. pályaterv egyik szerzője.

Hofer Miklós: Szombathelyi városháza tervpályázata 1970. - Magyar Építőművészet, 1971. 2.sz. 2-8. l.

Stefler Imre –
Urbányi Károly – Horváth Lánló
terve

megvételben (egyenesként 8.000 Ft) rémesült.

Lakékörzetek gyermeknevelési épületegyüttesének
tervpályázata 1967.

Magyar Építőművészet 1968. 5.sz. 2.1.

Stefler Imre

a miskolci Tiszai pályaudvar 1968-as tervpályázatán II. dijban részesült 32.sz. pályamü egyik tervezője.

Molnár Péter: A miskolci Tiszai pályaudvar tervpályázata, 1968. - Magyar Építőművészet, 1969.2.sz. 3. l.

Stefler Imre

Kaposvár igazgatási központjának tervpályázatán megvételben részesült 7. és 11. sz. pályamű egyik szerzője.

Thurzó László: Kaposvár igazgatási központjánka tervpályázata, 197o. - Magyar Építőművészet, 197o. 5.sz. 2-3. l.

110 +
3

Hefler Imre [építész]

MDK

Munkatársaival együtt

60 000 Ft-os díjban részesült

a miskolci Tömi pályaudvar

tervéért.

– : Tervpályázati eredményhirdetés 12

Népszabadság, Bp. 1968. jún. 30.

Steftler Ildikó.

Papp György- és Hamar Jánossal közösen képzőművészeti kiállítása volt Pomázon, mely ma délután zárul.

Pest Megyei Hírlap, 1971. dec. 30.

Steffler Ildikó.

Irányító szavakkal, művekkel szervezi az ízlésfejlesztő munkát Szentendrén.

Lasonci Miklós: Pest megye rajztanárai képzőművésztünk örhelyen.

Pest Megyei Hírlap, 1976. szept. 15.

Stefkovits János

30 győzelmes év témájában fotóamatörök felvételei szerepelnek igy Kotnyek István/Budapest/; Stefkovits János/Budapest/Józsefvárosi arckép, Sehr Miklós/Budapest/:Fiatalok,Timberger József /Komló/Bordásfalu,Dallos László/Szombathely/: Tornás lány,Juhos Nándor/Kaposvár/:Öregapám Mohácsról.

Népmüvelés 1975/5 39.

STEFKOVITS JANOS, gombkötolegény

1839-ben beadvannyal fordult Győrött a mannnshon, magis
rátushoz, hogy az 5 éves inasidot Nagy Napolesanban le
töltötte, 3 évet vandorolt. most özv. Somogyi Józsefnénál
dolgozik és a céh nem akarja remeklésre bocsatani. 19 v
rosi hajdu ruhajat o zsinórozta. A céh vandorkönyvében a
évszamot is kivakarta, meghamisitotta. 281. old. 6. jegyz

BALÁZS PÉTER: A céhrendszer problémái Győrött a XIX.
század első felében 279. old.

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve,
17. Győr, 1975.

STEFKOVITS JANOS, gombkötőmester

ABarhogy is védték érdekeiket a céhmesterek,a legények többségének-a Helytartótanacs,ill.a magisztratus segitségével-mégiscsak sulekrult a mesterjogot megszerezniök keserves meghurcoktatas és évekig tartó huzavona utan. Igy Stefkovits János gombkötőmester az 1848-ban mar mint mester szerepelt a valasztói névjegyzékben. 292.old

BALÁZS PÉTER: A céhrendszer problémái Győrött a XIX. század első felében 279. old

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17. Győr. 1975.

Kath. Vazul Prot. Vazul	Ógörög Június 1.
CSÜTÖRT. **15** Kath. Úrnapja Prot. Vid	☾ Utolsó negyed 0 ó. 26 p. Lácrazy Hörman Gány. VI/15 ig meghosszabb
PÉNTEK **16** Kath. R. sz. Fer. Prot. Jusztin	Mulational. Kajár, Jégrépek
SZOMBAT **17** Kath. Rainer Prot. Laura	Izr. Selakh. S. 3. P.

24. hét. 1933 Június hó. 30 nap.

Stefko Ferenc

besztercebányai mű-
lakatos góth stilű
szentélyrácsát dicsé-
rettel említik

Kell 1885
III. k. 2. f. 246. l.

M. D. K.

Steffkay Antal.

Belső térrészlet rajzai.

Pesti piarista levéltár.
Mojzer Miklós: Architectura civilis.
Művészet. 1957. II. é. f. 2-3. sz.
117. l.

M. D. K.

Steffka Antal.

Trencsént ábrázoló rajza.

Pesti piaristák levéltára.
Mojzer Miklós: Architectura civilis.
Művészt. 1957. VI. é. f. 2–3. sz.
117. l.

M. D. K.

Steffkay Antal.

Budai Királyi vár látképe.
A könismert metszetről készült.

Pesti piarista levéltár.

Mojzer Miklós: Architectura civilis.

Művészt. 1957. VI. é. f. 2–3. sz.

117. l.

Erasmus steffer,asztalos legény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből,1685-től: "Erasmus steffer Ein tischler gesel xx Von Mergental aus dem franoken landt". 105.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosmivességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Antus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz.Évkönyve

Steffer, Erasmus, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordult asztaloslegények jegyzéke: "Steffer, Erasmus, Mergenthal, R Francken, 1687". 119. old. 13. jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 93. old

Arrabona, 9. - Kantus János Múz. Győr, 1967. - A Győri Múz. Évkönyve

Steffer E./Erasmus/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztloslegé-
nyek jegyzéke származási hely szerint:"Mergenthal;
Francken:Steffer E." 122.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.
században - Adatok Győr város asztalosmüvességének
történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Kantus János Múz.Győr,1967. - A Győri
Múz.Evkönyve

Steffen M.

nagyszebeni ötvös

1588.

l.

Inul

MDK

Stefféler

(kérdés, vajjon ő alkotta-e a győri Trigyszekrény emlékművet, amelyet III. Károly emeltetett 1731-ben.) (repr.)

Borbíró - vallő: Győr, ~~1941~~ Bp. 1956.
187. l. 188 l.

STEFFEL, Lorenz, pozsonyi kőművesmegéd

L. S. Maurergesell, 4 éves fia meghalt. (1829, 1205 l)

U. az, 1 éves lánya meghalt. (1831, 794 l)

L. Steffl, Maurergesell, 7 éves lánya meghalt (1834, 99 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

M.D.K.

Steffel Jakab, cseri asztalos

neve 1730-ban egy irben szerepel az adózók sorában.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 402. old.

STEFFEL Jakab egri asztalos. Egerben 1790-ben egy izben szerepel az adózók sorában.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

 M. D. K.

Stefunkó Ferenc, szobrász, 1903
gipsz, 1933. 158. old. „Mitrovsky Milán"
bronz, 1934. 586. old. „Škultéti József"
bronz, 1932. 587. old. „Betyár a Fánosik kutról" gipsz, 1941. „Nyári délután", fa, 1944. 588 és 589. old. „A turocszentmártoni önkéntesek emlékműve", bronz, 1935-38. 591. old. „Škultéty emlékérme", bronz, 1933. 160. old.
Marian Vaross. Slovenské výtvarné umenie 1918-1945.

154. 156. 157. 158. 159. old.

1960.

 M. D. K.

Stefunkó Ferenc, szobrász, 1903

át a természethez és a felhasznált anyaghoz tartotta fő feladatának Megista Koniarek szobrász életrajzát és a szobrászatról pedagogiai művet írt. — „Anyám" gipsz, 1941. 156. old. „az igazság hirdetője" gipsz, 1935-36. 157. old. „Virágárusleány"

Marian Vásess: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945.

1960. 154. 156. 157. 158. 159. old.

- 285 -

m. D. K.

Stefunkó Ferenc, szobrász, 1903

Számos portré szobra közül a legsikerültebb Skultéty József mellszobra (ezen ugyan még erőtlen érezhető Myslbek hatása 1932.). Ott a legmeggyőzőbb ahol saját gondolatait igyekszik visszadni. Kezdettől fogva a programszerű realista irány követője. A szobrász viszony-

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945.

1960. 154. 156. 157. 158. 159. old.

M. D. K.

Stefunkó Ferenc, szobrász, 1903

a kut tetején, (1941). és az önhéntesek emlék műve. Archaizáló dombormüvet készítete alsókubin részére és egy faragott oltárt Hriňovéba (1943-48). Kamara művei hozzáil a „Nyári délután" és „Virágárus leány" figyelemre méltók

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945.

1960. 154. 156. 157. 158. 158. ol

 M. D. K.

Stefunkó Ferenc, szobrász, 1903
munkálatain delgopott Prágában
Szlovákiába való visszatérése után
Turocszentmártonon telepedett le.
1945. jó néhány emlékművet alkot
ott, ezekköpül a legjelentősebb a
Turocszentmárton részére készített
„Betyár kut" Jánosik alakjával.

Marian Váross: Slovenské výt. varné
umenie 1918-1945.

154. 156. 157. 158. 159. old.

 M. D. K.

Stefunkó Ferenc, szobrász, 1903

Batba, aztán az óturai fafaragó iskolát látogatta, innen került a prágai Iparmúvészeti iskolába. Zálesha és Štipla tanítványa volt, itt ismerkedett meg a dekorativ és az architektura szobrászattal. Tanulmányainak befejezése után a sz. Vitus katedrális restaurálási

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918–1945.

1960. 154. 156. 157. 158. 159. old

M. D. K.

Stefunkó Ferenc, szobrász, 1903

nagyszombat környéki földmüves fia. Falusi fiu, hént nőtt fel, müvészi adottságai már korán megmutatkoztak. Működvelő elő-adásokon vett részt és a diszletoket is ö tervezte. Koniarek felfigyelt rá és maga mellé vette nagyszom-

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918–1945.

1960. old. 154. 156. 157. 158. 159.

STÉGER György műgyűjtő

91 11. 77

Új Művészet

Stégmüller Árpád

Az alábbi iskola épülete 1901–3-ban épült. Épitő-vállalkozója fenti volt. Ki tervezte, nincs említve. Valószínűleg fenti volt a tervező is.

Értesítője, A debreceni kegyes-tanítórendi róm. kath. fögymnasium – az 1903–4. tanévről. Debrecen, 1904. 7. l. képekkel és műszaki rajzokkal.

M.D.K.

Stegmüller Árpád (debreceni) építész

nyert megbízást a debreceni zárdának egy nagy épülettel való kibővítésére s ugyanott egy internátusi épület emelésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1897. XVIII. évf.

febr. 9. sz. 4. old.

Stegmüller Árpád

M.D.K.

(debreceni) építész

nyert megbízást a debreceni ref. kálvinista egyház által 100000 frt-os költséggel felépítendő új templomra, és a róm. kath. egyház által emelendő iskola épületére

Vállalkozók Lapja, Bp.1895. XVI.évf.

május 21. sz. 2. old.

Stegmüller Árpád M.D.K.

(debreceni) építész

terverte a debreceni

tornacsarnokát.

Vállalkozók Lapja, Bp.1895. XVI.évf.

máj. 7. sz. 2 old.

III o

TANTÁ

Magyar keresk

193 3

Törv. védve.

Stegmüller Árpád

épitész

életrajzát

l.

Csoban Hajduvm

Szemési adattár

197, 198 h.

MNK

Steglitz v. Stegler

Kisfaludy Sándor szülő- és lakóháza Sopronban
Weixlgärtner Simon rajztanár rajza után fába
metszette Stegler v. Steglitz

Vas. Ujs. VI. 1959, I.3o. 53 l.

MDK

Stegler v. Steglitz

Kisfaludy Sándor szülő- és lakóháza Sümegen
Weixlgärtner Simon rajztanár rajza után fába
metszette Stegler v. Steglitz

Vas. Ujs. VI. 1959, I.3o. 53 l.

Steglehner

l.

Lykanemzromantika
94.l.

Steglehner

Scitovszky János bibornok
hercegprimás papi rend-
jének felszázados ünnepe
alkalmából megjelent
egy jelvenyes szép emlékkép
S. derék pesti rapsolótól.

x Eszter gom nagy napja.
Vas. Nyp. 1859. 543.

epidaurosi Asklepieiont és a halikarnassosi Maussolleiont díszítette szobrászati művekkel a Kr. e. IV. század közepe táján. Lédája az ismert mythologiai eseményt — Euripides nyomán — úgy ábrázolja, hogy a fiatal királyleány a sastól üldözött hattyút jobb kezével magához szorítja és baljával a peplosát tartja védőleg a támadó sas ellen. A szikláról, amelyen ült, felugrott és heves mozdulata közben chitonja a jobb válláról lecsúszott, úgy, hogy a jobb mell egészen mezítelen.

Ebből a szép szoborcsoportból a mi szobrunk eredetijének az alkotója átvette a női alakot, állását, ruházatát, kivéve a peplost, amelyre nem volt szüksége és a sziklát. De nála a leány nem tekintett fölfelé, mint Timotheos Lédája, hanem lefelé; bal karját nem emelte föl, mert nincs mit védnie támadás ellen, hanem lefelé tartva az edényt fogta és jobbjával nem a hattyút szorította magá-

Steghelmer Károly

festő 1805.

Lásd

Henselmann Lapok

1928-29. 7. sz.

a Gollokorto

vol szóló

cikk

2. ik oldalan

Steglehner Károl

Vísd

Vas Vp

1866, 328 l

Steghlehner Károly

akadémiai festő és
rajztanár meghalt
1890 ben Budapesten
71 éves korában

Vas. ujs 1890. 634 l.

1890,
71
1819

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedélyc

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírása

Steglehner K

Készítette szeged Deák
albumát 1866 be-
dines domborumves
bekötése nem
Andon Eltöt
vals

Csod

Magyarország és a Nagyvilág
1866. 733 l.

Steglehner Károly

1819 – 1890 festő

cród

Thieme - Becker

31. K. 539 l.

Steglehner Károly M. F.19.2.

Rajztanár. 50-es évek, képek a Vasárnapi Ujság számára (Ly.94.o.)

Steglehner ~~August~~ August MBK

restaurator

A kálloi r.k. templom főoltárképét
/Kremserschmidt: Szentpál megtérését/
1805-ben restaurálta.

236.o.

Repr. 206. kép

Genthon:Nógrád. 1954.

)h /Marimont, 1749 k.--Bécs, 1811. jun.
lint udvari épitész az 178o-as évek
kenységének legfőbb irányitója. 1795-
ben császári és királyi udvari épitész
zmus következetes képviselője. Fonto-
a Papa /Leuwen, 1776--78/, a St Jacques
befejezése /Brüsszel, 1785--87/, Redu-
99--18o1/, Kioszk /Baden bei Wien, 18oo/,
-o4/, Lovagterem /egykor trónterem/ a

francia épitész- és szobrászcsalád. --
s de § 1259--66 között a párizsi Notre
. Fő műve: St Denis ujjáépitése /a 13.

MDK

Steglehner August

1805-ben restaurálta az alábbi müvet

J.H.Schmidt oltárképe Nógrádkállón.
Henszlmann Lapok 1928-29. 7. sz.

<Stegle ... (než)>

fametsző v. rajzoló

a néo honzabb, de több nem olvasható.

Kisfaludy Sándor szülő é lakóhára Sümegen. famet. szet. Vas. Ujs. 1859. 53. l.

jelzése < >

Steglehner Károly

pesti rajztanár

szül. 1819

†. 1890.

l.

Lykakőlőns

127. l.

1904. X. 28.

Tiszafüred

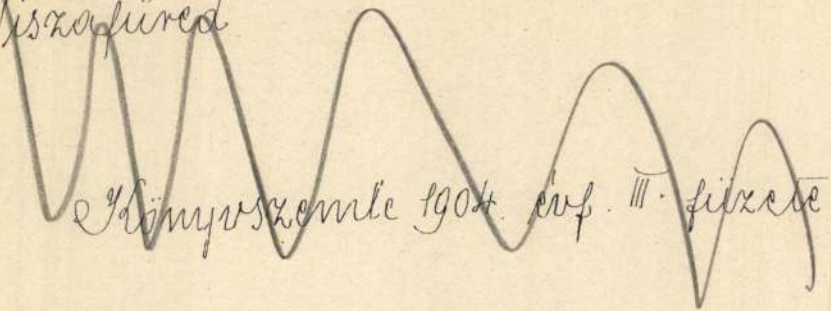

Vízmyvszemle 1904. évf. III. füzete (828/1904.)

Steger, N. Franz

Piegedükészítő Budán.

Ein Geige von ihm aus dem Jahre 1796 befindet sich in Mathias-Dom in Budapest.

Lützendorff

618. l.

erőmet.

1934. juliusa óta a Mü
tek szolgálatot, eleinte mint ide
márciusától kezdve, mint Ádob-gyak

Megjelent munkáim :

1. A magyar litográfia
   1934. 136 l. 16 k.
2. Le palais des Arpad
   Hongrie, 1935. juim.
3. Az ujabb magyarorsz
4. Egyházmüvészetünk u
5. Szőnyi István müvés
6. A modern magyar köny
   Klny. 20 l. 5 k.
7. Les fouilles d'Eszt
8. Modern monumentális

Steger, Johann

festő

* Ungarisch Hradisch
1827. okt. 21.

† Iglau, 1891. aug. 4.

lásd

Thieme-Becker

31. K. 538. l.

Stéger János, építész MDK

A Fővárosi Tanács szőllősgyöröki nevelőotthonának épületeit tervezte. Tervezésében hibák vannak.

Földes István: Csepp ben a tenger 7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. ápr. 16.

Steger

kőfaragósegéd

MDK

számára Pollack Mihály házat épit
1810.

234.o.
Zádor Anna: Pollack Mihály. Bp. 1960.

Stéger kőműves mester M.O.K.

1825 ben a komáromi ref. templom tornyá-
nak építésével kapcsolatban több ter-
vet terjeszt elő.

Fülöp Zsigmond: A komáromi ref. templom
történetéből. Komárom 1931 18

Steger János, egri hőmű vessegéd M.D.K.

1752-ben, Pichler György hőműves mester legényeként, Keresztespüspöri ben dolgozik., 1761-71. között mint hőműves adózik, 1761-1790, között pedig Steger kártonnal együtt. Steger János neve meg az 1800. évi egri adóösszeírásban is szerepel.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 402 old.

STEGER János egri kőművessegéd. ~~Egerben~~ 1752-ben --+ Pichler György egri kőművesmester segédeként Keresztespüspökiben dolgozik. 1761-71 között mint kőműves az egri adóösszeirásokban szerepel, 1761-90 között pedig mint Steger Márton és János kőművesek adóznak. Steger János kőműves még az 1800.évi egri adóöszeirásban is szerepel.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Steger Jacob, göngyösi asztalos-segéd

1762. szept. 1-én megálla-podést köt Haller Sámuellel göngyösi munkák elvégzésére Dominicus Bernharthal x) együtt

Heves negye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

x) A 402. oldalon „Bernhardt"-nak irva

402. old.
+320.

Stéhlik János, grafikus

MDK

A szegedi Tanárképző főiskola rajznakos, végzős növendéke. Az Ohasó Népért Mozgalom c. plakátjával pályadíjat nyert. E művéből most Ex librist készítenek.

— : Ex libris

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. nov. 15.

Stéhlik János festő- és grafikusművész

Pécs. Képcsarnok: valamennyien a Tisza környékén élő és ott alkotó művészek képeik témájául tehát a látott világ, a tapasztalat élmények adják: Stéhlik János erőteljes színekkel megjelenített tájképei /említve/.

cs: Tiszatáj.
Pesti Műsor, 1982. máj. 26. 68. old,

Stéhlik János, festő

Kiállítási Kalendárium,
Vidéken:

A művész műveinek kiállítását Gany-
tételen rendezték meg.

Szocialista Művészetért, 1979. ápr. 4.

Stéhlik János, festő

Kiállítási kalendárium

Vidéken:

Ganyteleken rendezik meg a
művész műveinek kiállítását.

Szocialista Művészetért, 1949. ápr. 4.

Stehlik Gyula szobrászművén

Csongrád Megyei Hírlap 1979 máj. 29

Amatőr képzőművészek kiállítása Szentesen

Mert: amint a szocialista rendszer gazdasági, társadalmi és kulturális teljesedése az összes szomszéd államokban is lehetővé vált, az új Korunkra nem várt többé „négyországi" feladat, hanem — akárcsak a magyarországi, csehszlovákiai vagy jugoszláviai új marxista—leninista sajtóra — saját honiságának, hazai elhivatottságának legmesszebbmenő megvallása. 1957-ben a szocialista humánum igézetében azzal az elhatározással indultunk, hogy az új Korunk a romániai magyar nemzetiség önismeretének és közületiségének fóruma, a román néppel és más együttélő nemzetiségekkel közös szocialista társadalomépítő hazafiság intellektuális serkentője, s e reális alapokról körültekintve, a proletár nemzetköziség szószólója lesz. A lapnak egy rászakadó információs özön s forgó-tűnő divatok örvénylésében is ezt a határozott hivatást kellett magáévá tennie, a történelmi szerepvállalást itt és most.

A régi Korunk irodalomtörténeti kutatása során feltárultak a lap szerkesztőinek és munkatársainak belső vitái, sodródásai, az áramlatok kavarodásai és a tisztulás folyamatai. Egy szellemi kérdésekre intellektuálisan fogékony, de a dolgozók osztálytörekvéseivel szemben érdektelen polgári réteg liberalizmusát s az ebből adódó eklekticizmust csak nehezen tudta levetni magáról az ötven esztendővel ezelőtt indult folyóirat, s ahogy ez már történni szokott, neofita baloldalisága is elvont képletekbe dugult, idegenül hatott, túlzásokba facsarodott. Ebből a szektás ellenvégletből is ki kellett a lapnak kecmeregnie, s Gaál Gábor legnagyobb érdeme az lett, hogy teljes szinkronban a párt népfrontpolitikájával, sikerült a Korunkat a konkrét hazai osztály- és nemzetiségi törekvések javára felerősítenie, maga köré gyűjtve a Magyar

Stéhlik János, grafikus

Stéhlik János: rajza

17. old.

Tiszatáj, Szeged, 1976. május

xxx
5

A hazatérő

Nehezen ébred
teknőjében az alvó,
telefirkált
szemgolyója forog.
Elhízott állatok
esnek le
a falvédőkről,
hetéra-lepkék;
a hazatérő
hosszan áll
otthona küszöbén,
ez lenne hát?
Gomblyukában
liliomok szutyka,
fejében
bútortolatás,
megérkezik:
fakardokkal kiherélik,
nem is fáj.

Embléma

lángnyelvet fú
a hatlábú kutya
hetedik a farka
reggel a kakas
torkát át harap ja
hátán a szőr megdermed

a parancsot ki ad ja
a jelvényt föl ragaszt ja
a babért le arat ja

jelszavunk ez legyen
lángnyelvet fúvó
hatlábú fekete kutya

az ellenállókat
majd be kerít jük
és le terít jük
és egytől egyig

Stéhelik János

grafikus

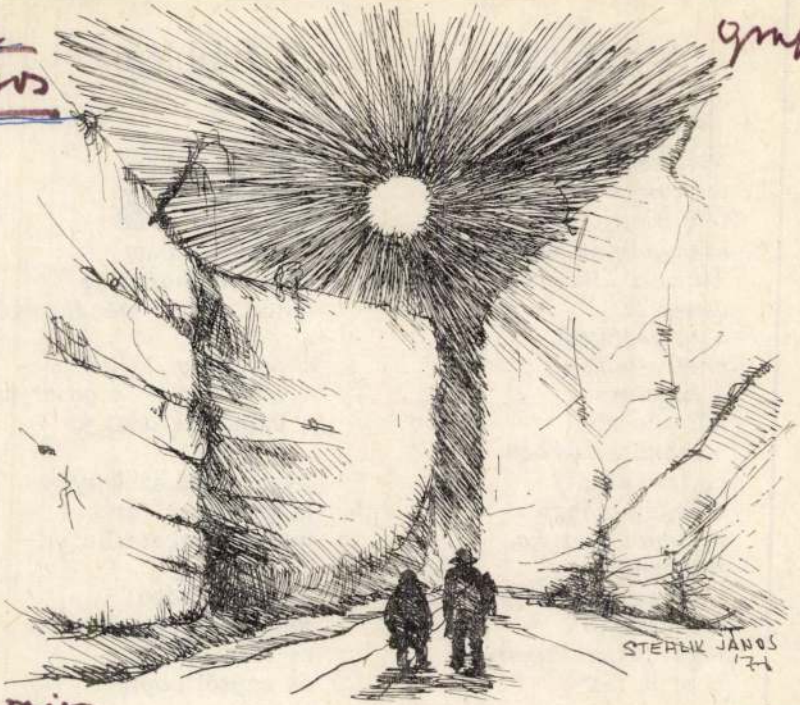

Stéhelik
J. : május

31.0.

TISZATÁJ, Szeged, 1976. május

XXX/5. (31)

napokban, mikozben keszult a konyv, mi viszont teljes terjedelmében hoztuk Fodor Sándor fordításában. Nem pusztán egy regényről van szó a sok közül, hanem egy igen jelentős alkotásról, amely számunkra létkérdést tárgyal: a román—magyar együttélés kérdését. Őszintén veti föl a problémákat egy múltbeli esemény kapcsán. Ez az a regény, amelyet véleményem szerint mindenkinek el kellene olvasni, akit ez a kérdés érdekel. Méltó módon folytatja azt a kezdeményezést, amit annak idején Tamási Áron *Erdélyi csillagok* című híres novellája jelentett.

Riporter: A beszélgetés befejezéseként Gáll Ernőtől és Rácz Győzőtől szeretném megkérdezni a szerkesztőség soron következő terveit.

Gáll Ernő: Ezeket a terveket most hangulatilag a közeledő évforduló határozza meg. Idézem Kántor Lajost, aki egy szerkesztőségi gyűlésen nagyon okosan és találóan mondotta, hogy az ötvenedik év küszöbén energiánkat és figyelmünket az ötvenegyedik évre kell koncentrálnunk, hogy az évforduló a „megőrizve meghaladás" egyében új energiákra és új kezdeményezésekre serkentsen minket. Szeretném, hogy ez az egyébként valóban emlékezetes évforduló ne csak a múlthoz terelje érdeklődésünket. Azt hiszem, erre megvan a garancia. Erről majd Rácz Győző mond néhány szót.

Rácz Győző: Kiegészítésül ahhoz, amit Gáll Ernő elmondott, azt szeretném hozzátenni, hogy a közeljövőben egy szociológiai számot jelentetünk meg, a decemberi számban pedig főleg esztétikai kérdésekkel szeretnénk foglalkozni. Természetesen a már sokat említett, „elméletközpontúság" szellemében főként elméleti és ideológiai beállításban akarjuk tárgyalni a kérdéseket. Az alkotó marxizmus szellemében figyelve mindenre, ami az országban és a nagyvilágban a legkülönbözőbb tudományterületeken megvalósult és eredményként él.

Stéhlik János, grafikus

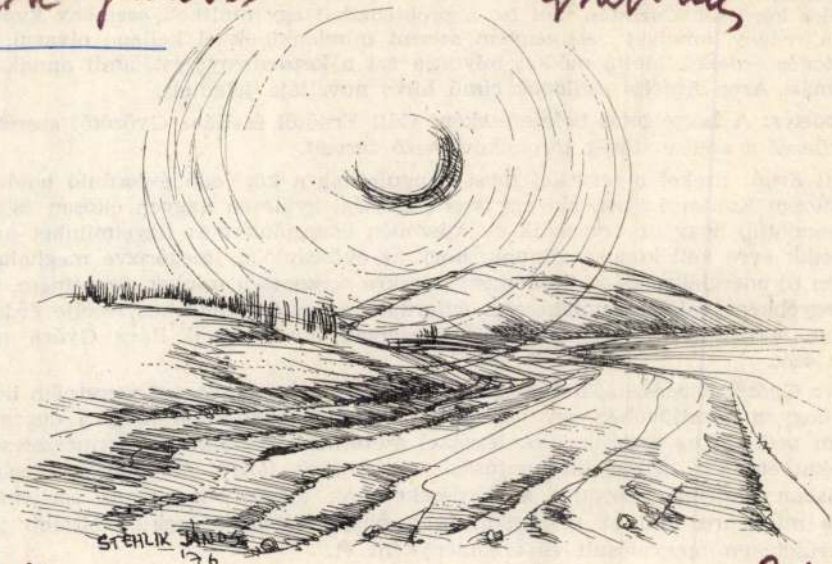

Stéhlik János: rajza 26.o.

Tiszatáj, Szeged, 1976. május xxx/5

időnként — részleteiben — megrándul: ilyenkor bolhát fog: megbízható.) Az események később meggyorsultak: Zizi meghízott, majd mégsem, mindenesetre estelente mély, basszus hangú kandúrok dicsérték a szatócslány lelkét.

— Eine kleine Nacktmusik — hunyorított ártatlanul Sztrapicska úr, és (vagy: de) figyelmét azokra a dallamos, ám prózai mondatokra összpontosította, amelyek az énekbe ékelődtek, és amelyeket Ignác úr őszinte csodálkozására és mindjobban felparázsló érdeklődésére egy-egy szám követett. Ez az egész esti előadás fölöttébb ingatag jelenség volt, ezért Sztrapicska úr még inkább örömmel és bizalommal fordult a számok fölé, amik már eddigi életében is nagy szerepet vittek: az esetlegesség tombolása itt, közöttük alábbhagyni látszott, s ezt Sztrapicska úr a gyakorlat szintjén nagyon intenzíven és (gazdaságilag) hatékonyan élte át.

Így hát mikor kint, a ház előtt megkezdődött a kórusművet bevezető összetett mocorgás, a színházi előcsarnokok zsongásának egy erőszakosabb (erotikus értelemben), férfiasabb változata, ahol például a kissé fáradt, de még mindig gyöngyöző asszonyi kacagásnak akadozó harákolás felel meg, amelyet azért még mindig lendületes köpet hitelesít, akkor Sztrapicska úr karosszékét az ablakhoz húzta, és fülelt. Azt hamar földerítette, hogy a számok semelyike sem nagyobb 100-nál; két hetes szorgosság eredményeként pedig rájött arra, hogy a számok, egy estét tekintve, növekvő sorrendben következnek. A nem lankadó lelkesedésnek és a rendszerező elménck volt a jutalma a végső felismerés:

— Hömm, ez árverés.

Ez jókora megállapításnak tetszett, így aztán a család által is tudomásul vett

Stéhlik János, csont és bőr filológus guberálók átomkor grafikus

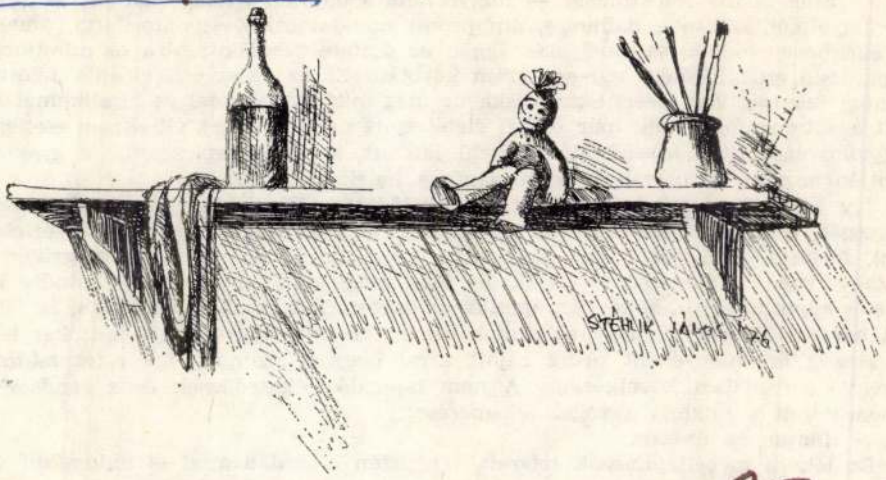

Stéhlik János. rajza 35.o. (35)

TISZATÁJ, szeged, 1976. május XXX/5.

aminek meg is feleltél rendre, csak az oldozhat fel bennünket. Ha ezekben méltók leszünk hozzád most már. Ítélj hát Szabó István! Tudjuk, hogy ítéleted is ugyanazzal a gondossággal és alapossággal hozod meg, amivel a szavaidat és a mondataidat összeválogattad. Pör folyik a lelkünkben, érted, magunkért, ellened és ellenünk, a vádlottakért és a vádlókért! Itt csak a Szabó István-i kemény becsületesség lehet az Úr s a bíró. A legbenső kör lehajtja a fejét és várja az ítéletet.

A tágabb gyűrű a magyar irodalom gyűrűje. Hiányod itt látszólag mérhetővé válik. Itt azzal hiányzol, amit immár mindörökre magadba zártál, amit már soha nem írsz meg. Mekkora energia hamvadt itt el, mekkora sugárzás? Erre aztán nagyon egyszerű következtetni azoknak a szépen kiégetett remekmű-rádiumtégláknak a sugárzásából, amelyet beleépítettél a magyar irodalom épületébe. Ezeket a téglákat soha nem lehet kiűtni immár ebből a falból, ezeknek a téglának a sugárzását soha nem lehet beólmozni.

Nincs erre mérce, a pillanat se a legalkalmasabb, mégis, hadd mondjam el, miféle mérce szerint tartunk mi Téged, Szabó István, a legnagyobbak között számon. A világteremtés képességének a mércéje szerint. Amilyen kicsiny voltál te születésednél fogva, mesebeli kistestvérem, Szabó István, oly erős és nagy a világteremtésben. Nem hírt hoztál, nem üzenetet, ez talán túlságosan kicsi feladat lett volna a Te mesés, sárkányölő erőidnek, királykisasszonnyal eljegyzett hősiességed számára. Te csak egyes-egyedül világteremtésre érezted hivatottnak és alkalmasnak magadat, s még önpusztító háborgásaid, önmagaddal való elégedetlenségeid is ennek a világteremtő képességnek a szükségszerű vagy vélt kihagyásaiból származtak. Te tudtad, mekkora felelősség nyugszik a válladon ezzel az istenáldotta képességgel, adománnyal, s ráadásul azt is tudtad, hogy a süllyedés utolsó óráiban kell megteremtened a Te világodat. Egyes-egyedül neked. Mert senki más nem tudta már, amit Te tudtál. És megbízatása se volt senkinek.

El lehet viselni ekkora felelősséget?

Stéhlik János, grafikus

Stéhlik János: rajza

112

112.

Tiszatáj, Szeged, 1976. május

XXX/5

sorsukon változtatni mernének. Amikor a nem várt esemény kilódítja őket nyugalmi helyzetükből, egyenletesnek vélt mozgásukból, akkor cselekednek igazán, ám keserű szájízzel, üres szívvel mindig visszasomfordálnak eredeti állapotukba. A körülmények kényszere, a lázadás lehetetlensége egyszersmind meg is alázza őket, még mélyebben löki a langy unalom vagy éppen az elkeseredettség bugyraiba. A Nagy barna madár hőse például a turizmus rabja, lakályossá rendez be magának egy barlangot, de az erdőgazdaság, a társadalom itt is megtalálja, és egyszerűen kilakoltatja. Az angyalok tollaslabdáznak, fiatal újságkihordója meg egyszerűen gyáva a boldogságra. Epekedik vágyai szőke lánya után, levelet ír neki, csellel becserkészi, de letagadja, hogy ismeri, amikor a lány részegen ráköszön a reggeli józan fényben.

Czele történeteiben tragikus mélységet kap a vágy és a lehetőség kontrasztja. Az újságkihordó egyszerűen nem hiszi el, a tudatalattijában, a zsigereiben hordozza a kételyt, — hogy a villanegyed márkás kocsiján futkározó szőke szépsége őt is emberszámba veszi, partnernek tekintheti. Puritán egyszerűsége, erkölcse megdöbben a villa, a számára elérhetetlen idilli pompa és gazdagság, és a lány részegsége láttán. Pedig Czele hősei oly kevéssel beérnék! Mint például a Boldogság című megbökkentő és képtelennek tűnő történetének magányos sofőrje. Odahagyja a családját, mert rájön, hogy gyűlöli az asszony. Esti ődöngései során egyszer egy szexorgiába botlik bele. Véletlenül, hiszen a rikoltozó zene csalja a nyitott ablak alá. Előbb ámelyeg, utálkozik, később ez lesz élete értelme, hogy nézi mások csoportos szeretkezéseit. Ez a sportként űzött szerelem, ami eddig számára ismeretlen és idegen volt, annyira lenyűgözi, hogy szinte boldognak érzi magát. Míg az egyik este ott nem talál valakit a leshelyén, akivel verekedést provokál féltékenységében? irigységében?

Stéhlik Jánus, grafikus

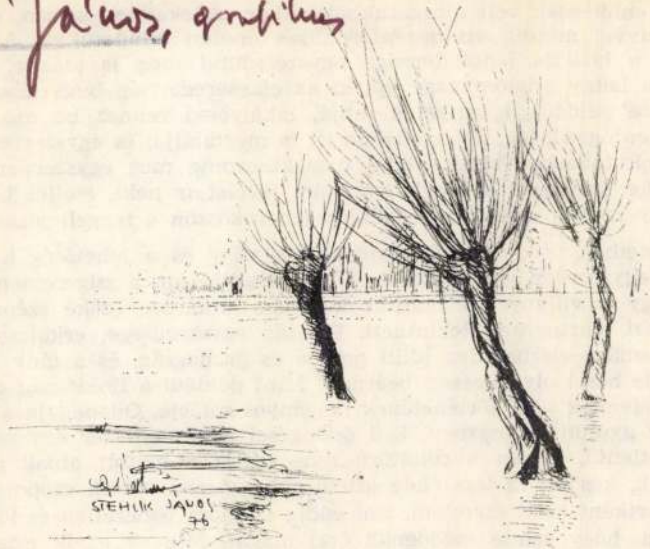

Stéhlik János grafikus

90

TISZATÁJ, Szeged, 1976. július

90...

XXX/6...

Stéhlik János, festő

festményeit bemutatták a

pécsi képtárban máj. 26-tól

jún. 9-ig

—: A Jelentor krónikája 768

Jelentor, Pécs, 1977 júl.–aug. XX/7-8

Stéhlik János: „Kora tavasszal" 4

a Szegedi Téli Tárlatról.

Dél-Magyarország, 1947. 3.

Stéhlik János, festő

L. Molnár Antal

— :o Kiállítások 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976 ápr. 5.

Stéhlik János

Gemői kantház 43 x 105
Tavasszi szántás 55 x 94

Stéhlik János festőművész
kiállítása Csongrád 1975

Stéhlik János

Nap keltéhálló 71×70

Varsák 21×61

Stéhlik János festőművész
kiállítása Szegréd 1975

Stéhelik János

Villon 59×61

Stéhelik János festőművész
kiállítása Szeged 1975

Stéhlik János

Tanulmányfej 19x14
Kukucskáló 21x26

Stéhlik János festőművész
kiállítása Csongrád 1975.

Stéhlik János

Kerítőháló 21x36

Este 19x44

Stéhlik János festőművész
kiállítása Csongrád 1975.

Stéhlik János

Reggel 36×37

Országút mentén 26×60

Stéhlik János festőművész
kiállítása Szeged 1975.

Stéhlik János

Késő ősszel 27×116
Vén akác 61×43

Stéhlik János festőművész
kiállítása Gorgrád 1975.

Stéhlik János

Oltárkép	43×61
Áradat	61×43

Stéhlik János festőművész
kiállítása Szegzárd 1975.

Stéhlik János

Tavaszodik 61 x 43

Az első iskolanapon 56 x 31

Stéhlik János festőművész
kiállítása Szolnok 1975.

Stéhlik János

Demántúl 24 x 62

Ártéri tűz 71 x 19

Stéhlik János festőművész
kiállítása Csongrád 1975.

Stéhlik János

Apám 17 x 61

Tárogató felülről 46 x 27

Stéhlik János festőművész
kiállítása Szeged 1975.

Stéklik János

Tiszaparton · 46x34
Horá is tettem ....? 47x35

Stéklik János festőművész
kiállítása Szongrád 1975.

Stéhlik János

Cigaretta-szünet 60 x 17
Őszi hangulat 34 x 14

Stéhlik János festőművész
kiállítása Csongrád 1975.

Stéhlik János

Kerítés 70x35
Korsós csendélet 61x54

Stéhlik János festőművész
kiállítása Csongrád 1975.

Stéhlik János

Szobabelső 28x41

Önarckép 31x22

Stéhlik János festőművész
kiállítása Gorgód 1975.

Stéhlik János

Taplemente 51x59

örg utca 40x28

Stéhlik János festőművész
kiállítása Szongrád 1975.

Stéhlik János

Bácsúsok 50x75

Múzeum 25x45

Stéhlik János festőművész
kiállítása Csongrád 1975.

Stéhelik János

Délután 65×34

Egyedül 73×43

Stéhelik János festőművész
kiállítása Szeged 1975.

Stehlik János

61 × 48

107 × 81

Stehlik János festőművész
kiállítása Szentendrén 1975.

Stéklik János

Belvárosi háztetők 75×62
Kényszerpihenő 35×50

Stéklik János festőművész
kiállítása Csongrád 1975.

Stéhlik János

Függöny előtt 46x42
Tavasz 53x36

Stéhlik János festőművész
kiállítása Csongrád 1975.

Stéklik János

Nagy kerítőkáló repr.

Stéklik János festőművész kiállítása Csongrád 1975.

Stéhlik János, grafikus

Rajz:

Repr.

Marie Luise Kaschnitz: A kövér kislány
12 – 14

Gyermekünk, bp. 1974. január

XXV
1.

Stéhelik János

I. díjat nyert
a kecskeméti Tanítóképző Főiskola
plakátpályázatán

M. M.: Plakátpályázat

Délmagyarország 1969 III. 7.

Stehlik.

Városlelyen, a II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon „Ittlövők előre" c. munkája szerepelt. (említve.)

Vihar arok, Hódmezővásárhely, 1952. Jún. 26.

SZÉ/ Stéhl Teri MDK

a porcelángyárnak szakiskolában kimüvelt/sé
segédjei: Bors Marika, Stéhl Teri és Apágyi Vera.

Kertész Magda: Három "Segéd ur" Herenden
- meg a többi.

NŐK LAPJA. 1957. okt. 31.

Stehan Andreas Gottlob

ötvös 1755
1757

Lasd

Mih. Poss. 130

3745/1921.

AZ

IPARMÜVÉSZET MAGYARORSZÁGON

IRTA

NÁDAI PÁL

Stegmüller Károly

Stegmüller Károly mérnök, ig. ny. épit. szaktanár, II. Toldy Ferenc-u. 62. 367-427

Bptávb 1940 szept.

MDK

Stegmüller Károly felső ép.iparisk. tanár

Vegyesek. Építő Ipar. 1912. 29.sz. jul. 21. 283 l.

M.D.K.

Stegmüller Károly asztalos

Kenthelyi. A Cserszeg-tomaji kápolna
asztalos munkáit végezte.

Bontz József: A Cserszeg-tomaji kápolna
Kenthely 1895, 7,

MDK

Stegmüller Károly, ép.ipisk.tan.

a m.kir.áll.felső, épitő ipariskola tanárát magasabb rangosztályba sorozták.

S.H.I.:
Az épitőiparoktatás kitüntetettjei.
Ép.Ip. 1924. 12-14.sz. 39.l.

MDK

Stegmüllerné Gerster Mária

A mücsarnok kiállitása. Vas. Ujs. 1882.
688.l.

JOAN STEGMÜLLER, rajzoló, bútortervező

Karl Schubert rajziskolájának a növendéke volt Kőszegen, a múlt század elején, 1804-ben. Rajzai a Kőszegi Jurisich Miklós Múzeumban Kőszegen. 97.old. 10.jegyz. 8., 9., 10. képek

SZABOLCSI, HEDVIG: Die Formentwicklung der Schreibschrancktypen am Ende des 18. Jahrhunderts 89.old.

Az Iparmüv.Múz.és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müv.Múz. Évkönyve, XI. 1968. Bpest. 1969.

Johann Stegmüller

Kőszeg, rajza egy írószekrényről. 166 p. reprodukció.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972

STEGMÜLLER FERENC, asztalosmeter

Más a helyzet rajzánál,mint Meder András és MeiselAnt talnál.ő 1818-ban készitette.Alapgondolata egyező ugyan de nem tanulórajz,de remekrajz,tulnőtt a mintamásoláson. Az ismert mintát felruházta egyéni invenciójával,változ tatásokat végzett rajta.A külsőn keveset változtat. Az egyszerü alapforma kevés variációt enged. 364.old

SZABOLCSI HEDVIG: Butorrajzok a kőszegi rajziskolából és egy kőszegi "secrtaire". 357.ol

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Értesitője,1966-1970 4.sz. Szombathely, 1973

FRANZ STEGMÜLLER, asztalosmester

Tanitványi rajzot találunk egy jellegzetes XIX.sz-eleji secretaire-ről a kőszegi rajziskola két tanuló rajzán s egy remekló ifju mester/korábban a kőszegi rajziskola látogatója/rajzán.-Anreas Meder/4.kép/,Anton Meisel/5.kép/ Stegmüller remekrajza 1818-ból./6.kéép/.360.old. 7.jegy

SZABOLCSI HEDVIG: Butorrazzok egy köszegi rajziskolából és egy köszegi "secretaire". 357.old

SAVARIA. A Vas megyei Muzeumok Ertesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972.

STEGMÜLLER FERENC, asztalosmester

Rajza kivitelben is a legszinvonalasabb a három közül /Meder András, Meisel Antal/, ami meg is felel remeklő mester voltának és későbbi asztalosi/ hírnevének. /6.kép./. 367.old.

SZABOLCSI HEDVIG: Bútorrajzok egy kőszegi rajziskolából és egy kőszegi "secretaire" 257.old

SAVARIA. A Vas megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

STEGMULLER FERENC, asztalosmester

A másik két secretaire rajzon jellegzetesen XIX.sz-i hasábos papucsos lábakat látunk, ezek későbbi, a XIX.sz. második évtizedére jellemző variánst képviselnek. A másik rajz MMeisel Antaltól való. 364.old

SZABOLCSI HEDVIG: Bútorrajzok egy kőszegi rajziskolából és egy kőszegi "secretaire" 257.old

SAVARIA. A Vas megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

STEGMÜLLER FERENC, asztalosmester

ő,és Meder Andreas,és Meisel Antal secretaire rajzafeltünő egyezést mutatnak.Arra következtethetünk,hogy e típus rajzai a XIX.sz.első évtizedeire vezethetők vissza. bizonyára tanitották már a rajziskolában.Kőszegen.Stegmüller már 1810 körül járhatott oda,Meder András 1800 után.Meisel Antonfiatalabb,ő a 10-es években. 363.old

SZABOLCSI HEDVIG: Butorrajzok egy kőszegi rajziskolából és egy kőszegi "secretaire". 257.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1960-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

STEGMÜLLER FERENC, asztalosmester

1818-ban remekrajzot készit. Sokat változtat a minta rajzon. Kivül keveset, de bent az arányváltoztatások szembetünők. Csak egy sor fiókot helyez el a féloszlopos ivek közt, igy megtartva az oszloprendek az iskolában tanult minták szerinti arányait, mint azt Révai Miklós győri rajztanitó mintái is bizonyitják. 364.old

SZABOLCSI HEDVIG: Bútorrajzok egy kőszegi rajziskolából és egy kőszegi "secretaire". 357.old

SAVARIA. A Vas megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

STEGMÜLLER FERENTZ, asztalosmester

Kőszegi remekrajza 1818-ból.1792-1861.-Kőszegi polgár 1817-ben. Rajza 6.kép. ---ú 368.old. 8.jegy

SZABOLCSI HEDVIG: Bútorrajzok egy kőszegi rajziskolából és egy kőszegi "secretaire" 257.old

SAVARIA, A Vas megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

STEGMÜLLER FERENC, asztalosmester

6.kép. Stegmüller Ferenc kőszegi asztalos remekrajza 1818-ból. Fekete repr. 363.old

SZABOLCSI HERVIG: Bútorrajzok egy kőszegi rajziskolából és egy kőszegi "secretaire" 257.old

SAVARIA. A Vas megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 197x

Steig István, farekas

MDK

Szekszárdi Lisneves farekas, a népművészet mestere. Több kiállításra készült.

8.

– : Népművész farekas

ESTI HIRLAP, B. 1970. febr. 11.

STEIG ISTVÁN

keramikus 1957 Szekszárd

Iparművészeti Muzeum Évkönyve V. 1962. 52. l

M. D. K

STEIG István

Cserépedények

Kovács Z suzsa: Népi iparmüvészet a lakásberendezésben

Magyar Építőmüvészet 1961. 6.sz. 47.e.

MDK

Steig István, fazekas,
népművész

Szekszárdi fazekas népművész. Több mint ötven éve dolgozik. Részt vesz az idei dortmundi nemzetközi kiállításon. (témykép.)

— : Fazekas népművész 9.

Népszabadság, Bp. 1971. márc. 23.

Steig István, fafaragó,
népi művész

Veres nekszárdi fafaragó. Dortmundba utazott, s részt vett a magyar árubemutatón és vásáron.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1971. ápr. 27.

Steig István

farekas

láid

Szabad Művészet

1955. 186-l

Steig István
népművész

M.D.K.

Farekas munkái közül kicmelkedek
étkészletei.

Gyurkó László: Népművészet és iparművészet.
Élet és Irodalom, 1961 szeptember 2 - 10 l.

Steig István, népművész MDK

Különleges halasmintás boroskészlete nagy sikert aratott a Régiposta utcai bemutatóteremben.

Szabadi Sándor: Szépség és hasznosság 8.1

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. dec. 14.

MDK

Steig István

népi iparművész

a népművészet mestere 40 éve dolgozik Szekszárdon. Kezeatol szebbnél szebb tanujérok, vázák, disztárgyak kerülnek ki Munkait a világ minden részén ismerik" (Kép)

Népszava 89 évf 217 sz 1961. szept 13. 11.

Steig István szekszárdi fazekas M.D.K.

Résztvett a kiállitáson

/f.R./ Megnyilt a népmüvészet mestereinek idei kiállitása

Magyar Nemzet 1964. szeptember 8. 5.1.

Steig István népművész M.D.K.

szekszárdi fazekas

Munkája az egri múzeumban

Bakó Ferenc: Az egri műgyűjtemények története 2

Az Egri Múzeum Évkönyve I. 1963.

Rónay Mária

Steig István: Kávéskészlet

SZABAD MŰVÉSZET

1955.4.sz. 183.l.

/Domanovszky Gy.: Iparművészeti kiállitás és pályázat/

Steig István, népművész MDK

Jarekas

A neknárdi népművész 40 éve kéníti

sárközi népi motivumokkal díszített

ökmázas edényeit, korsóit.

— : Jarekas népművész 8.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. nept. 15.

MDK

Steig István

Domanovszky Gy: Iparm. pályázat és kiáll. SzM.
1955. 183, 186 l. képpel

Steg István

Szekszárdi fazekasmester.

Molnár Lánló: Fazekas ág. Bps 1963.
27.o.

Stelz István fazekasmester

1961-ben a „népművészet mestere" címet kapta.

Molnár László: Fazekasság. Bp 1963.
29.o.

Steig István fazekasmester

Sárkori bokály Szeknárdról
1954 körül
18 cm meges
HISZÖV gyűjt.
Képr.

Molnár László: Fazekasság. Bp. 1963
33.o.

Steig István fazekasmester

Szörpös készlet
1961.
a művén tulajdona
Repr.

Molnár László: Fazekasság. Bp. 1963
33-o.

Steig István NDK

népmüvész

szerepelt az országos népi iparmüvészeti kiállitáson.

Repr: Sárközi és mohácsi népi kerámia.(Tamás József, Steig István és Horváth János népmüvészek munkája.)

--: Élő virágzó magyar népmüvészet. Szövetkezeti Hirlap.

19.. jul. lo.

/A Sajtófigyelő rosszul jelzett anyagából, az évszám olvashatatlan.Egy hirdetésből megállapithaté, hogy azon évben költözött át a "BUVATEX" Bp.V.Bécsi u. 5. sz. alól Bp.VIII.József körut 44. sz. alá./.

STEIG ISTVÁN

keramikus Szekszárd XX. század

Iparművészeti Muzeum Évkönyve V. évf. 1962. 44.1.

MDK

Steig Flórián

Miskolci iparm. kiáll. kat. Bp. 1904.
26.1.

Steig Flórián

nehnárdi farekasmester

Kres Mária: Farekas, kossós, tálas Bp 1960.

355.o.

ud egyik könyvében, az Atyák
tt olvassuk: "Simon rabbi mond-
gon, a Tóra koronája, a papi
(Avot 4, 17/) Mivel a mester
oronáját említi, fontosnak tar-
ek a szerepeltetését a zsina-
úlméretezett királyi hatalom
ükről?/
a általánosan elterjedt, kü-
bb művészi munkák Dél-Itáliából,
ágból valók. Ne csodálkozzunk

STEIG Flórián keramikus

HORVÁTH Hilda: Hírvivő kártyák. = Múzsák,
XXII. évf. 4. sz. 1991 9.p.

Szekszárdon készitette tárgyait Ács Lipót tanár tervei szerint.
Magyaros jellegű mázas edények.

X.STEIFENSAND, vésnök

A Privilegierte Oesterreichische National Bank 1863. jan.15-ről keltezett és kibocsátott 10 Guldenes bankjegyét Josef Föhrich rajzolta és a nyomólemezeket X.Steifensand véste. 63.old.

DR.KUPA MIHÁLY: Magyar és Osztrák bankjegytervezők 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXIV-LXV.évf. 1965-1966
Akad.Kiadó, Bpest. 1966

X.STEIFENSAND, vésnök

A Privilegierte Oesterreichische National Bank 1858. márc.1-éről keltezett és kibocsátott 100 és 1000 Guldenes bankjegyét Carl Josef Geiger rajzolta, de a 100 Guldenest Leopold Bayer és Leopold Schmidt, illetve szövegrészében M.Friedt, az 1000 Guldenest pedig figurális részében X.Steifensand vésték. 62.old.

DR.KUPA MIHÁLY: Magyar és Osztrák bankjegytervezők 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXIV-LXV.évf. 1965-1966
Akad.Kiadó, Bpest. 1966

X.STEIFENSAND,vésnök

Düsseldorfi művész.A bankjegyek vésnökei között két birofalmi német szerepel.Ő az 1858.márc.1-i keltezés sü 1000 és az 1863.jan.15.i keltezésü 100 Guldenese-ket véste.Ez utóbbit Josef Führich csch grafiku tervezte. 61.old. A másik Adrian Schleich Müncheni vésnök volt.

DR.KUPA MIHÁLY: Magyar és Osztrák bankjegytervezők 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXIV-LXV.évf. 1965-1966. Akad.Kiadó,Budapest. 1966

Steiff Antal

Utca este

Cenmélet

Öregasszony

Anyaság

Erdei ház

Alakok padon

Kompozició

Szabad képzőművészeti rajz- és festőiskola kiállitása. 1926. 3 l.

Steiff Antal

Utca

Utca

Hajók

Kompozició

Rálátásos utca

Nyári vendéglő

Szabad képzőművészeti rajz- és festőiskola kiállítása. 1926. 3 l.

Steiff Antal

Kévekötés

Kompozició

Lófürdetés

Utca

Kőtörők

Tetők

Szabad képzőművészeti rajz- és festőiskola kiállitása. 1926. 3 l.

Steiff Antal

Erdőben
Karnevál

Szabad képzőművészeti rajz- és festőiskola kiállitása. 1926. 3 l.

Steiff Antal
Homokbánya
Kőtörők
Csendélet
Kévékötés
Tájkép
Anyaság

Szabad képzőművészeti rajz- és festőiskola kiállitása. 1926.

Steiff Antal

Vázlat a kőtörőkhöz
Vázlet a homokbányához
Fák
Kompozició-vázlat

Szabad képzőmivészeti rajz- és festőiskola kiállitása. 1926.

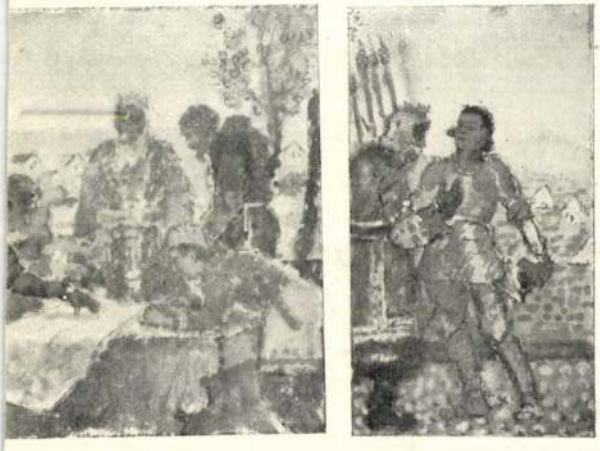

ZSŐ : Falkép (vázlat)

Steif Antal

336 Nyári vendéglő, pasztell 1000

Nemzeti Szalon

1926. máj

MAPE 12. kiáll

Mikó Imre gróf III. 185.

Sz. Steif Antal

festo

Spiritualis Müvének
Szövetségének
vendég tagja
1928. évi kiáll.. tiszt
mint

MDK

Steif Antal

Nyári vendéglő, paszt.

MAFE 12. kiáll.kat. N.Szal. 1926. máj.

17 l.

Steiff Antal MDK

Utca I-II. Pasztellek és grafikák
Hajók
Kompozició
Rálátásos utca
Nyári vendéglő

Podolini Volkmann Artur tanitványainak kiáll.
1926. ápr. Váci ut 15.

Steiff Antal MDK

Utca este Pasztellek és grafikák
Csendélet
Öregasszony
Anyaság
Erdei ház
Alakok padon

Podolini Volkmann Artur tanitványainak kiáll.
1926. ápr. Váci ut 15.

Steiff Antal

MDK

Kompozició

Pasztellek és grafikák

Kévekötés

Kompozició

Lófürdetés

Utca

Kőtörők

Podolini Volkmann Artur tanitványainak kiáll.
1926. ápr. Váci ut 15.

Steiff Antal

MDK

Tetők
Erdőben
Karnevál

Pasztellek és grafikák

Podolini Volkmann Artur tanitványainak kiáll.
1926. ápr. Váci ut 15.

Steiff Antal MDK

Anyaság
Vázlat a kőtörőkhöz
Vázlat a homokbányához
Fák
Kompozició-vázlat

Podolini Volkmann Artur tanitványainak kiáll.
1926. ápr. Váci ut 15.

Stöiff Antal MDK

Homokbánya
Kőtörök
Csendélet
Kévekötés
Tájkép

Podolini Volkmann Artur tanitványainak kiáll.
1926. ápr. Váci ut 15.

MDK

Steiff Antal

Temető

Interiezr

Szab. Képzőm. Rajz és Festőisk. kiáll. 1924.ápr.

5.1.

MDK

Steif Antal

Képzőművészet 1928. 8-9. sz. 95.l.

MDK

Steif Antal

Képzőművészet 1928. 8-9.sz.
95.l.

Steiff Antal.

Növendék-kiállítás nyílt meg a Váci-úton, ahol munkájával a haladók között szerepel.
A munkásifjúság tanára: Podolini Valkmann Arthur festőművész.

Nemzeti Ujság, 1926. ápr.

Sz. Steif Antal.

A spirituális műrészek kiállítá-
sán színes papírilluztrációi gyermekek
számára ✗ készített meseképei szere-
pelnek. (említve.)

Magyarság, 1928. Márc. 4.

Steierlein Vendel, asztalos

A múlt század második felében Pulán dolgozott. Egy onnan begyüjtött szék a Népr. Múzban az ő munkája. Faragása egyszerübb, szegényebb helyekre készültek ilyenek. 52. ábra, Szék támlája. 166.o. Fekete repr. Ltsz. 62.110.13.

Szolnoky Lajos: A Néprajzi Múzeum 1962. évi tárgygyüjtése. 91.o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múz. Évkönyve. XLV. 196[illegible]. Bpest. Akadémiai Kiadó. Bp

PINTURICCHIO, BERNARDINO (umbriai festő, 1454—1513) KÖVETŐJE

Madonna Jézussal és ~~szeráfokkal~~ angyalokkal

Tondo, fa, tempera, átm. 41·5 cm.

—ó: Az esztergomi Hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Rényi 13. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 677. l.— Körösy László: Esztergom. Esztergom, 1887., 235. l. — Maszlaghy II., 49. szám. (Sienai festő.) — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 3. l. — Esztergom vármegye . . . Bp. é. n. 176. l. — Gerevich PA, 232. l. (Pinturicchio ismeretlen tanítványa.) — Van Marle: XI., 1929., 546. l. (Verocchio isk.)

PISAI ISKOLA, XIV. század

Szent Jeromos

Fa, tempera, 26×28·5 cm.

A kölni Rambout és az Ipolyi gyüjteményből. Ramboux, 137. szám. — Gerevich PA, 230. l. (Pisai iskola.)

PISANELLO (veronai festő, 1397—1455)

Szent Jusztina egyszarvúval

Fa, tempera, 100×90 cm.

Az Ipolyi gyüjteményből.

Restaurálta Kakay Szabó György, 1939.

Lepold—Homor 97. l. — Van Marle: VIII., 1927., 208. l. (Pisarello isk.) — Gerevich PA, 236—238. l. (Képe 239. l.) (Pisanello.)— Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929.,

Steidner József

jezsuita szerzetes
oltárai
1745-50 működött
Sopronban.

Csatkai Endre dr:

Művészi berendezések és
iparművészek a Soproni
Kolostorokban a
17-18. században.

Soproni Szemle.

1938. 338. l.

Schoen Arnoldból
idézi.

Steidner József jezsuita asztalosfrater

1742 óta Kőszegen dolgozott. M.D.K.

Schurz-ban / Ausztria/ született

Bókán Lajosné: A kőszegi patika, Bp. 1965.

9.1.

Steidner József MDK

asztalos, jezsuita frater

Schurzban lépett a rendbe. 1722-23 Trencsényben novicius./Néhány évvel Cristoph Tausch ottani tartozkodása után/
1724-25 Grázban.
1726-27 a bécsi rendházban műhelyvezető.
1729-ben Pozsonyba,1731-ben Nagyszombatra,1732-ben ujra pozsonyba a a Szt Márton rezidenciába került .

Nékám Lajosné: A kőszegi volt jezsuita patika. Ip.müv.Muz. Évk.III.-IV. 1960. 117-136.1.

133.1.

~~Steidner~~/ Steidner József MDK

jezsuita asztalos

1742-1744 Köszegen szakács, bevásárló és mindenes /dispensor/ volt.

Nékám Lajosné: A kőszegi volt jezsuita patika. Ip.műv.Múz.Évk.III-IV. 1960. 117-136.l.

131.l.

Steidner József

asztalos, jezsuita frater

1734-36 Besztercebányán

1737ben Lőcsén

1739-ben ~~Linc~~/ Linzben

174041-ben Leobenben

1742-44 Kőszegen

1745-50 Sopronban dolgozott.

1751-ben a kőszegi rendházban halt meg.

Nékám Lajosné: A kőszegi volt jezsuita patika.
Ip.müv.Muz. Évk. III-IV.1960. 117-136.1.
133.1.

Steidner, D.

vézm.

Leopoldvárában
1682. feltűnt üstö-
kös. Fenti rézm
Illustr. röplap.

Hubay 1948

744. sz.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Steidlin J. M

verm

l. Harsányi

61. l. 352. sz.

A szegedi m. kir. állami fő

Érte

.....

.....

.....

.....*tantárgyakbó*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Endrényi In

Steidlin J. M

rezm

laid

Muzeum és könyvt. Értesítő
1910. 108. l

Steidlin, J. M. rézmetsző IV. 108.

Conventus Budensis Ord. Erem. S. Augustini in Hungaria.

Steidlin metsrete. 17·5 x 14·5.

Holeós O. Tul.

Kr. ②. 550.

Steidlin

Steidlin

Laid

Kremregi Bp 44. l.

MDK

Steidl Mihály, gipsz-szobrász.
művezető.

1881-től a Zsolnay gyárban dolgozott 48 éven át.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár művészei és kivitelezői.
Pécs. 1949. április 12.

MDK

Steidl Mihály, szobrász-munkavezető

az állandó országház
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ felépítése és felszerelése körül szerzett érdemei elismeréséül kapta a koronás ezüst érdemkeresztet.

Kitüntetések.
Vállalkozók lapja. Bp.1907.okt.9. 8.1.

MDK

Steidl Mihály, gipsz
szobrász, művezető

az építészeti osztályon a legfontosabb két művezető közül ő volt az egyik XX:5o év előtt időtől az első világháboru utáni időkig.
Gyárba lépése előtt az Országház építkezésénél munkálkodott.

Nikelszky Géza beszámolója Dr. Szentiványi Gyulának:
A Zsolnay gyár művészei és kivitelezői.
Pécs. 1948. nov.16.

MDK

Steidl Mihály

gipsz - szobrász

a Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közre-
működött 1881-1929 . Művezető/építészet/.

70.o.

Nikelszky Géza:A Zsolnay-gyár művészete.Pécs.1959.

Steidl Mihály

szobrász

Született: Budapest 1857

A Zsolnay-gyárban dolgozott: 1881-1921

38. o. és 75.o. 29. jegyz.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

Steidl Mihály

MDK

Zsolnay /Vilmos/ felállitotta az épitészeti osztályt és 1881-ben meghivta müszaki vezetőül S t e i d l M i h á l y szobrászt. aA forma öntők és gipsz-szobrászok osztályát S z l á - v i k vezette, mellette müködött J u r á n F e r e n c szobrász is.

38.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

Steidl József
szobrász
39 éves
(szívizomelfajulás)
+1952 III. 28.
X. Uj Köztemető

Halotti főkönyv
2401 folyasz.

Stehpffan, Michael, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke: "Stehpffan, Michael, Körmöcbánya, 1675". 119.old. 17.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - AdatokGyőr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9. - Kantus János Múz. Győr, 1967. - A Győri Múz. Évkönyve

Stehpffan M./Michael/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegé-
nyek jegyzéke származási hely szerint:"Körmöcbánya:
Stehpffan M." 122.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött ~~XXXX~~ XVII.
században - Adatok Győr város asztalosmávességé-
nek történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Kantus János Múz.Győr,1967.- A Győri
Múz.Évkönyve

Michael Stehpffan, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből: "Michael ~~Stap~~ Stehpffan aus der Kächigliechen freiden haubtberstat Ohrembnicz/!/ ". 101old

Határi Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.-Antus János Múz. Győr. 1967.-A Győri Múz. Evkönyve

Stehno

Magy. Orsz. Levéltár. Tervtár: Kereskedelmi Minisztérium T. (Régi jelzet V. 3.) gyűjteményében lévő terek. A budai királyi palota terv-rajzai (nagyrészt az építeri és Hajózási Igazgatóság anyagából). A királyi palotához tartozó víz-mű terv-rajzai:

BT. 80. Ferdinand Brandstetter, C. Veitersheim, Ant. Illés és Stehno elnáásával copiert.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

185. l.

MDK

Stehlik Lajos

Fiu-középiskolai rajztanári oklevelet kapott.

Képzőm.Főisk.Évk. 1930-31. 90.l.

Stéhlik Lajos MDK

"Tokaj"

szerepelt a Szeged városi és Csongrád megyei rajztanárok kiállitásán.

Juhász Antal: Kiállitások.

Pedagógusok Lapja. 1962. nov. 20.

Stéhlik Lajos
festő

M.D.4.

A „Pécsi utcák, pécsi házak"
kiállításon részt vett.

Művészeti életünk. — 38 kép
Művészet, 1960. szeptember.

Stikkel Lajos
festő

M.D.K.

Az általa vezetett képzőművészeti kör tagjainak több munkája is szerepelt a „Pécsi utcák, pécsi házak" kiállításán.

Művészeti életünk — 38 lap.
Művészet, 1960. szeptember.

Stéhlik Lajos

Szünkület a Tiszán olaj 41×59

Délalföldi Tárlat 1969. V.

Stehlik Lajos

1927/28 - 1930/31,
1932/33

Ferképzomfoiskévk
133. l.

Stéhlik Lajos

Részletes a kiállításon
A katalógust ld. Alexin
Andornál

Délalföldi Tárlat I–X.
1965 – 1974.

Stéhlik Lajos (Csongrád)

A VII. Délalföldi Tárlaton szerepelt műve

Akácz László: A VII. Délalföldi Tárlat

Délmagyarország, Szeged, 1971. máj. 11.

Stéhlik Lajos rajzpedagógus

A csongrádi alkotómúhelyt vezette, a helybeli nyugdíjas gimnáziumi tanár.

Fényi András: Ecsettel, cesszával

Pedagógusok Lapja, Budapest, 1973. aug. 23.

Stehlik Lajos festő

Szegeden megnyílt az elmúlt héten a 13. dél-alföldi tárlat, melyen a művész munkája szerepel.

Palner Zoltán: Dél-alföldi festő tárlata.
Csongrád Megyei Hírlap, 1948. jún. 4.

Stehly István
festő
66 éves
(szívbénulás)
+ 1953. I. 8
Megyeri Temető

Halotti főkönyv
34

MDK

Stéhlik Lajos

Udvarunk, o.

Délalföldi Tárlat 4. 1968. Mavhely, Szeged, Gyula, Szentes

Stéhlík Lajos
festő

M.D.K.

Csongrádon tartott kiállítást

Hírek.

Művészet, 1962. február. – 43 l.

Stehlik Lajos

Részt vett a csongrád megyei rajztanárok kiállitásán, melyet a szegedi Móra Ferenc Muzeum kupolacsarnokában rendeztek meg mintegy 50 képből.

Rajztanitás 1962. V.sz. 30.l.

M.D.K.

Stéhlik Lajos, festő

„Búzatábla" c. képének sinességét, élénkségét emeli ki a VI. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson

Dörnötör János

Vásárhelyi Szó, Hódmezővásárhely, 1956. aug. hó,

8. sz. 38. old.

Stéhlik János festőművész

– az alföldi piktúrának inkább az új realista ágához kapcsolódik, és meditatív figyelme nívesen időzik pl. egy-egy tanyaablak vérvöltésénél, egy fa precíz vajzánál, egy kerítés anyagszínű megövöltésénél, kitkörmagi tárgyaknál

Kérd: Kolay Ferenc festőmův.-nél

Petőfi Népe 1983. dec. 14.

Steig István

A fazekas mesterséget a család négy nemzedéken át folytatta. A mester dédapja 1852-ben kapta mesterlevelét. A népművész alkotásait Párizs-Milano-Antwerpenben is bemutatták

J. Sz.-Mándi: Volkskunst seit vier Generationen. Neueste Nachrichten, Budapest, 1972. okt. 20.

21

Pfeig István

Szekszárd-i népművész, fazekasmester. Lakásának két szobáját múzeumnak rendezte be; az egyikben a mester által alkotott kuboskemence áll. A művész 60 éves, 17-éves korától állítja elő műveit.

J. Sz. – Mondi: Volkskunst seit vier Generationen. Neueste Nachrichten, Budapest, 1972. okt. 20.

2 l

Steig István, farekas

Lehszárd nevezetes farekas népművé-
ne.

Gerencsér Miklós: Flóra majolika 4-5.-Mo

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. szept. 4.

Steig István, keramikus

Megemlítve: gyűjti a népművészeti tárgyakat.

Szalay Károly: Őrzők és tékozlók 52 - 56.

TISZATÁJ, Szeged. 1974. september XXVIII/9.

Steig István
farkas

Steig István szekszárdi
farkas a dortmundi
kiállításon részt vett.
Steig István a Nép Művészet
Mestere.

(sz.e.): A nép művészet.
Nők Lapja, 1971. aug - 34 szám.

Steig István

Szekszárd híres fazekasa, a helyi múzeumban nyílt orsz. népművészeti kiállításra díszes kerámiákat, az 1971-es nadászati világkiállításra habán edényeket készít.

Magyar Hírlap, 1970. 11. 12. 9. l.

Steig István

A neves szekszárdi fazekas a Népmüvészet mestere részt vesz a dortmundi magyarházban rendezendő magyar árubemutatón és vásáron.

Magyar Hírlap 1971/116 Sold.

Steig István:

Gölöncsérmúzeummá alakította át lakásának egyik szobáját a hírneves szekszárdi fazekas, a népművészet mestere. Itt látható egy olyan „tányérszemes" cserépkályha, amilyet csak az idős mester tud kíníteni ma már.

Magyar Hírlap 1971/63. szám 8. old

Sterig Istvan a népművészet mestere

Részlet a csodálatos keresztáji múzeumból, ahol a legszebb Sterig-alkotásokat gyűjtötte össze a mester népi környezetben.

Országig-Világ 1973/26 19 old.

Steig István 6

A legértékeseblek az úgynevezett habán
művészet alkotásai, úgyanis Steig István
nemcsak ügyes fazekas, hanem a habánok
egyik utolsó hazai képviselője. (A habán
munka lényege, hogy különleges anyag-
ból különleges egetéssel készül. Az édenyek
ónmázasak, a rákerülő színek takarják
egymást. A színeken, amelyek a habán edényre
kerülnek, már nem lehet változtatni, a díszítés
hez tehát különlegesen nagy türelem, hozzáér-
tés kell.) Pálos Miklós: Védjegye a madár-

Országs-Világ 1973/26 19 old.

Steig István 5

A Steig készítmények eljutnak a vi-
lág minden tájára, a szekszárdi mü-
hely látogatói azonban ritkán lát-
hatnak együtt nagyobb választékot,
mert minden darab még „melegében"
gazdára talál. Szerencsére a mester va-
lóságos magán-múzeumot rendezett be a
házában, ahol stílusos népi környezetben - fug-
gönyös ágy, pingált bútor, bubos kemence - összegyüj-
tötte munkásságának legszebb darabjait.

Pálos Miklós: Védjegye a madár.

Ország - Világ 1973/26 19 old.

Steig István

Mivel azonban szigorú kritikus, nem
tür meg maga mellett gyenge képességü
tanulót. Most csak azok dolgoznak mel-
lette, akik a családhoz tartoznak: Ágnes
lánya, a népmüvészet ifjú mestere, és Jesze-
novits Géza, a veje, aki benősült a család-
ba, a hozományhoz a tehetséget adta. (Steig
mesternél tanult. Habuda István is, aki je-
lenleg a Pinomkerámiai Müvek vezérigazgatója)
Pálos Miklós: Védjegye a madár.

Ország-Világ 1973/26 19 old.

Steig István 3

Azelőtt jó, ha egy hónapban egyszer-kétszer vajzoltam ilyen fura, ki tudja, milyen madarat-folytatja a fazekás mester-Most meg néha Amerikából is idejönnek hozzám, hogy nekik csak ezzel kell, mert ilyen madaras még nincs a gyűjteményükben. A sok megrendelést nem is győzi egyedül.

Pálos Miklós: Védjegye a madár

Országs-Világ 1973/26 19 old

Steig István 2

Bizony a Hazipari Szövetkezetet nem érdekli, hogy hány éves vagyok, amíg keres let van készítményeim iránt – mondja a nyugdíjas népművész – Ugylátszik, a vevők sem a korom után érdeklődnek, hanem a „madaraimat" keresik. Tudni kell: a mester, az általa készített cserépholmikra írókával a mestervédjegynek számító különleges Steig-féle madarat rajzolja.

Pálos Miklós: Védjegye a madár.

Ország-Világ 1973/26 19 old.

Steig István 1

„Szekszardi bikavér, Orvosságnál többet ér, Aki issza hóttig él" Ez a szöveg olvasható. Steig István a népművészet mesterének egyik legszebb zöldmázas korsóján. Tegyük azonban hozzá, hogy az idős fazekas nem a bortól, hanem a minkától reméli az örökifjúságot. Legalabbis azt bizonyítja az a sok cserepfányer bokály (füles korsó) amit csak a legutobbi napokban ő és a családja készített megrendelésre. Pálos Miklós: Védjegye a madár.

Ország-Világ 1973/26 19 old.

Steig István

KERÁMIA SÖRÖSKUPÁKAT készit Steig István fazekas, a népmüvészet mestere. A szekszárdi népmüvész, mint az utolsó habánfazekasok egyike, egyedi darabok alkotásának szenteli nyugdijas éveit.

Magyar Hirlap 1976/3o8/8

Steig István, népművén,
farekas

Jubileumi kiállítása nyílt
meg Szekszárdon ápr. 8-án.

— : Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. ápr. 9.

Stein

Iparművészeti Iskola jubilàris kiàllìtàsàn neve szerepelt.

MH.930.XI.16

Stein professzor

Iparművészeti Iskola jubileumi kiállításán díszítő festői szerepelnek.

8ón. 930. XI. 16.

Steinmetzwöger Regso"

építész Egerben 1887 körül.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II. köt.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

2761

Streimmelvöger Mihály

az egri extrinitárius templom klasszicista kiépítésének homlokzati terve és alaprajza, valamint a földpint alaprajza 1838-39-ből: fekete-fehér reprodukciók.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar műemlékvédelem, II (1959-60) Budapest, 1964. 221 f.

~~Bronz-függőkanka, Árpádkori VI.161~~

Steimmelvöger Anna

Nagybanjai kiäll. Gat.

~~A Mübarát 1922.~~ 1912

81

M. D. K

STEIMMELVÖGER Anna festő

1905-ben Nagybányán a Szobadis-
kola növendéke

Réti Bp. 1954. 326. l.

MDK

Steimmelvöger Anna,

1905-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 81.l.

Steimle Károly litografus M.D.K.

A negyvenes években könyomdai engedélyt kapott. Értett a festéshez és rajzoláshoz is. 1832 ben Kassán működött, majd Pesten Schmid nyomdájában.

Gerszi, A magy. kőrajz. 1960 38.

Steimle Károly litografus M.D.K.

1809 - 44

litográfiái felsorolva:

Gerni, A magy. köraj. 1960 201

Steinle K

Körapoló

XIX elejé

Pest

Steimle

pesti litográfus

egy párisi kötés mintát litográfált az alábbi újság részére.

Der Spiegel

1842. I. félév 8. l.

Steinle
könyvnyomó

Der Ungar 1843. jún. 1.
kottamelléklet

Kalinár

MDK

Steihenstüll, Johann, kályhásmester

Hat kályhát szállit a Ráday-kastély-ba, 1744 jul 22-én állitották fel Péczelen. A ma is meglévő két fehér XVI. Lajos kályha valószinüleg Steihenstüll alkotása. 264.o.

XVI. Lajos stilusu kályha az egyik emeleti teremben. (repr.) 265.o.

Zsindely Ferenc: A péceli Ráday-kastély. Müv. Ért. 1956. V. Évf. 4. sz. 253- 276.o.

alapján ismerteti a helyreálli
menetét.Mindenek előtt szükség
ja,hogy azok a földnyilások fe
nak,amelyeknek folytatásában v
leg eddig ismertelen földalatti helyisége
ezek világot vethetnek a vár
építészeti kialakulásának tört
Az ismeretlen részletek feltár
következnék a vár teljes müsza
tele.Közben megindulhatna a he
tás munkája,amely mindenekelő
ségükben veszélyeztetett részl
romlásának meggátlására ir
a szépészeti szempontokat is k
A munkálatok végrehajtását töb
osztva gondolja a költségfede
viselése végett.

Steigler Ádám

főfestő

1886-89

l.

Ruzicska Herend

60. l

Dr S e r é d i J u s z t

Bíboros-Hercegprimás Ur Ő Emine

Steigler Adám ifj

„Főfestő"

1922–23

l.

Ruzicska Herend

61. l.

335/1934.

Az esztergomi vár fa

julius hó 10-én Esztergomban m

másolatát / alatt csatolva va

lettel megküldeni.

Fogadja Eminenciád l

jezését

Budapest, 1934. julius

Steigler Ádám id
porcellánfestő

l.

Ruzicska Herend

61. l.

M.D.K.

Stein

"Fiatal leánya" szerzőjének haladását igazolja,-irja Lázár Béla:„Tavaszi tárlat" c. beszámolójában a müvész munkájáról.

Magyar Salon, Bp. 19o1. május hó
116-126. lap

Martignesi városháza III. 161.

Steigleder Miklós

büchsenschifter

Sopron

1759. febr. 25.

polg. eskü

Házi

Némethy Gyula dr. IX. 79.

Steigleder Daniel

büchsenschifter

Sopron

1784. jan. 9. volg. erkü

Házi

Steigl Imre

A műemlékvédelem ideiglenes bizottságában munkálkodott.

A műemlékvédelem 100 éve.

1972. ápr. 4. Petőfi 1935/11/M.

Steigerwald István „Jerkő"

fiatal gyulai festőművész. Tárlata nyílt meg Békéscsabán.

— : Hl.

8.

Népszabadság, Bp. 1973. ápr. 20.

Steigerwald István, [ ]

L.:Gerle Margit

-:A hétvégi kult. programból

9.

Népszabadság, Bp. 1977 szept. 17.

Steigerwald István [ ].

L.: Ősze András

A hétvégi kult.progr. 9.

Népszabadság, Bp. 1977. szept. 10.

Ωρκαφ

Steigerwald István grafikus
gyűjtő él
kiállítása nyílt a debreceni
Tanítóképző Klubjában

Dolmány Tamás: Paprika, show és
más írások

Egyetemi Élet 1970 I. 20.

IX.Hőgyes E.-u.10.
Telefon:186-556

206/1949

A Müemlékek Országos Bizottság
15.000 forintot utalt ki a süm
kiutalt összeg már több mint n

Steigerwald Ernő

hangszerkészítő

Békéscsaban

1904-ben Szolnokon született. Iskoláinak elvégzése után Székesfehérvárra került, ahol kitanulta a hangszerkészítő szakt. 1921-ben felszabadult és Budapestre ment, ahol neves hangszerkészítő mesterénél gyarapította szaktudását. 1932-ben Gyulán Gyulán önállósította magát, majd 1934-ben Békéscsaban létesítette jelenlegi szakuzletét.

Márkus György: Békés vármegye. Bp. 1936. 747 l.

M.D.K.

Leopold Steigendorfer, keramikus

1804-ben a Sankt -Pölten-i kerámiagyárból Holicsra megy dolgozni.

Mihalik Sándor: A Windschügel család szerepe a magyar kerámiagyártásban. 73.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 3. Veszprém 1965

M.D.K.

Steigersdorfer

M.D.K.

Steigersdorfer Lipót, mázkészitő, keramikus

1804. júl. végén elhagyta W Holicsot és a pápai kerámiagyárba ment.

Mihalik Sámdor: A Windschügl család szerepe a magyar keramiagyartasban. 74. o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 3. Veszprém 1965

M.D.K.

Steigersdorfer Leopold, keramikus

A pápai keménycserépgyárban dolgozott. Máz készitő. Glas Surer. 1804. szept. 19-én megy Holicsra, mint a C.A. "indsc schügelhez tartózót az "Englisches Geschirr" gyártásnál alkalmazzák. 1805-ben ment Pápára. 271.o.

Móry Bertalan: A pápai keménycserépgyár története. 235.o.

A Veszprémi Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém. 1965

M.D.K.

Stegersdorfer Leopold,keramikus

1805-ben Pápára viszi Holicsról Windschügel Karl ax August,mint mázkészitőt. 241.o.

Kéry Bertalan: A pápai keménycseréppgyár története. 235.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.4.1965. Veszprém.Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém.1965

M.D.K.

Steigersdorfer Joseph, keramikus

A pápai keménycsreépgyárban dolgozott. Mintázó. 1804-ben megy Holicsra. az "Englisches Geschirr" gyártáshoz. 1805-ben ment Pápára. 271.o.

Kéry Bertalan: A pápai keménycsreépgyár története. 235.o.

A Veszprémi Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém. 1965

M.D.K.

Steigersdorfer Joseph, keramikus

1805-ben Pápára visszi Holicsról Windschügel Karl August, mintmintázót. 241.o.

Kéry Bertalan: A pápai kerámiacserépgyár története. 235.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém. 1965

Steigersdorfer Lipót, mázkészitő

1804-ben Sankt Föltenből Holicsra érkezett, de 1805ben a pápai kőedénygyárba ment. 170.o.

Mihalik Sándor: Pápai kőedény és porcelán kisérletek 169.o.

Folia Archaeologica. XV. 1963. Bpest, Képzőmiv. Alap Kiadóváll. Bp

Steigersdorfer
Joseph
Modelbierer
XIX. 12

l.
Schirek Holitsch
126. l.

Steigersdorfer József, mintázó

1804-ben Sankt Pöltenből Holicsra érkezett, de 1805-ben a pápai kőedénygyárba ment. 170.o.

Mihalik Sándor: pápai kőedény és porcelán kísérletek 169.o.

Folia Archaeologica. XV. 1963. Budapest. Képzőműv. Alap Kiadóvál. Bp

M.D.K.

Steigersdorfer József,mintázó,keramikus

1804.júl.végén Holicsról a papai kerámiagyárba ment.

Mihalik Sándor:A Windschügl család szerepe a magyar kerámiagyártásban.74.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.3.Veszprém 1965

Steiger ~~Mánus~~ János, Asztalosmester

Győrben polgárjogot nyert, 1728, márc. 15. Nagymartonból jött. Taksa. 6 ft. ?/Album ~~Civium~~ Neo-Civium 1743-1838/ 100. o

Lengyel Alfréd: Sopronmegyei családnevek Győr város polgárkönyveiben. 97. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XII. 1958. Sopron

STEIGER, Joseph, pozsonyi kőfaragósegéd

J. S., Steinmetzgesell, 3 hónapos lánya meghalt.
(1833, 812 l)

—

U. az †41 éves korában, Pozsony 1835 június 7, tüdőbajban. (1835, 688 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Vérmező VII. 254, 258, 261,

Steiger Jobst

ágyúöntő

XVII sz. Bécs

l.

Hadtört. Közl

1928. 425. l.

Steiger János Kristóf

Ötv

Kőmagyötvj 1758 r

M.D.K.

Steiger Jakob, ötvös

... pőrében; ő maga is pereskedik Joachim Hürschenberger nevű lepénnyével egy ezüst kupácska miatt; 1583-ban egy ír lepénye, az augsburgi születésű David Drommer bepőrli Hürschenbergert erőszakoskodás és galázkodás miatt a célnél; ebből az évből van kelkezve egy városbirói pálca a pozsonyi múzeumban; 1586-ban tanulóul fogadja a pozsonyi származású Hainrich Lindt-et; felszabadítja Kropfot.

Hoffmann Edit, Pozsony a középkorban, elfeledtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 58. old.

M.D.K.

Steiger Jakob, ötvös

1574-ben Porsonyban czüstövet készít, melyet a város Istvánffy Miklós feleségének ad ajándékba; 1578-ban Liebhardt ötvössel pereskedik; felszabadítja Steffan Pauling porsonyi születésű tanulóját; 1579-ben felfogadja a bécsi születésű Wolffgang Kropfot; 1581-ben Pauling ügyében eljár a céhnél; 1582-ben neve szerepel Hanns Hiszgia nevű legényének erőszakoskodási ./.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 58 old.

MDK

Steiger Jakab (Jacob Steiger) 1578-1586

Mihalik: Háromszáz év.

M Kvt.Ért.1911. 111-112.l.

Steiger Jakab

ötvös 1578 - 1586

laid

Mih. Pors. 111.

Steiger Jakab

ötvös 1579

lásd

Stib. Pozs. 91. 1.

Steiger Jakab

pozsonyi ötvös 1578–
1586

A pozsonyi városi muzeum-
ban városbirós pálcája.

Egyébként lásd

Kwi 156, 158,
159. U

Ezüstpálcza, pozsonyi városbírói V. 158.

Steiger Jakab pozsonyi
ötvöstől

Steiger Jakab ötvös ezüstpálcája

V. 158. — mesterjegye V. 159.

Steiger Jakab, pozsonyi ötvös V. 91.

Steiger Jakab, rozsnyói ötvös V. 108.

Steiger Jakab, porsonyi ötvös V. 110 — 112

Steiger Jakab, pozsonyi ötvös V. 105, 107

Steiger Jakab

ötv

Kőmagyoty 1735 r

Steiger Jakob

ötvös 1574-1586.

Hoffmann Pozsony

58. l.

Hoffmann Südost

Horváth Gyula VIII. 249

Steiger Béla

szul. Szikszón (Abaúj m.) 1861-ben.
Legrimi.
1886/87. I. vendéglát

MDK.

Steiger I. Béla festő

„Királyhágói vérlet" c képe KT-tárlatom
1887.

MDK-A-1-1/2089

Scopalia carniolica
bókolò nadragülya

Steigenberger Márton

somlyóvásárhelyi asztalos

az 1780-as évek-

ben

Pacherdömölki apát

344. l.

Steigel Dezső
festő
46 éves
(szívizomhegesedés)
+1957. IX. 14
Kispesti öregotthon

Halotti főkönyv
1841

MDK

Sterk László
népművész

Tájképeit mutatta be a
tárlaton.

(Gyulai): A népművészet mesterének kiállítása
Élet és Irodalom, 1964. szept. 19 – 1 lap.

Steig István, népművész, farekas

MDh

A szekszárdi farekas = népművész, a népi kerámia jeles tovább fejlesztője eddigi munkásságáért a népművészet mestere címet kapta.

-: Kiosztották az 1960. évi „népművészet mestere" címet

9.1

Népszabadság. Bp. 1960. aug. 19.

Steig István, iparművész fazekas 17 Dh

40 éve dolgozik. A brüsszeli világkiállításra több kerámiáját bemutatták.

— Kép

Népszabadság. Bp. 1960. május 26. 6.

szereplő

Cenon /Terian/ esztergomi
ben is emlitik plébánosát.
~~herencsényi anyaegyháztól.~~

Eredeti alakjából a
lás forgatta ki. Tornya e
gati homlokzat előtt.

Jellege: Középkori, barok

Külseje: Keletelt kő-épül
taurálás idejéből való, n
kal. A nyugati homlokzato
dalán két barokkos ablak,
feljáratát befogadó tolda
hajó kivülről azonos maga
szentély egyeneszáródásu,
hajó déli oldalán is két

Belseje: A karzat alatti
hevederekkel osztott dong
szos barokk falpillérei
mennyezettel. Vaskos, bar
gött keskeny vakablak. A
a hajónál, sikmennyezetes

A szentély sarkaiban egy-
Zárókövében Istenszem vol

Steig István, Szekszárd
Kistányér, cserépedény
" "
Tányér, "
" "

Ernst Muzeum. I. iparművészeti kiállitás. 1952.
17 1.

Stein Anna

Pesten

301.02. Pamlag vánkos 93 old

III. Tárgyjegyzék az 1846.évi Iparmükiállitáshoz Pesten.

Molnár László: Reformkori himzések és kézimunkák az Iparmüvészeti Múzeumban. 83.o.

Az Iparmüv.Múz.és a Hopp Ferno Meletázsiai Müvészeti Múz.Évkönyve.VIII.1965.Múzeumi Ismertterjesztő Közp. Bpest.1966

MDK

Stein Anna, ip.müv.tan.

a textilmüvességen kivül a mükedvelöknek a könvkötést is tanitja.

Gróh István: Az esti tanfolyamok ujjászervezése az Orsz.M.Kir.Iparmüvészeti iskolában.
Magyar Iparmüvészet. 1921. 75.l.

Stein Anna festő
(Bp. 1936 –

1954-56-ban a Bp-i Képzőművészeti Főiskolán tanult
1957-62-ben a párizsi –"– –"– –"–

Kiállítása a pécsi Janus Pannonius Múzeumban
1978. augusztus 25 - szeptember 24.

– katalógus a tárgyban –

Stelu Anna-Maria

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 19 72

327. old.

Stein Anna, festő

L.: Ficzek Ferenc

–: A Jelenkor krónikája

Jelenkor, Pécs 1978. sept.

864.

XXI/9

Stein Anna

Stein Anna tárlata a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet, 1986. VIII. 16.

Stein Anna

Kiállítás a Budavári Palotában

Magyar Nemzet 1986. VII. 4.

ta

bronz

terracotta

bronz

bronz

bronz

bronz

Stein

l.

LykaMagyműI300-50

520. l.

Stein Anna

M. Nemzeti Gal. – Ingári tárlatok

M. Hirlap
1986. VIII. 27.

Stein Aurél

"A Kerepesi temető" cimmel Petrik Albert ir a müvészi siremlékekről. Tanulmányában a temetők müvészetével foglalkozik. Beszél az árkádos sirok épitészetéről, melynek az az előnye, hogy mint kiváló müvészi akotások, önmagukban is a temető müvészetét szolgálják, ezenkivül még praktikusak is, mivel védik az értékes müvészi emlékeket. "Az árkádok legszebb sirhelyei az árkádvégződések kupolái alatt vannak, mindegyik alatt négy-négy sirboltot helyeznek el." A kupolák belső részét Stein Aurél, Nagy Sándor és Kriesch Aladár tervei szerint készitett mozaik-képek diszitik. Ezek a főváros legszebb mozaik munkái.

ÉLET, Bp. 1910. okt. 30. II. évf. 42. sz. 555-568. lapokon.

Stein Anna

A lirikusabb absztrakció egykori és mai képviselőinek élvezetes jelenlétét prezentálta a tárlat.

Bodzi Ferenc: Presance Paris – Budapest
Művészet, 1980. április – 44. lap.

Stein Anna

Bokros Birman Dezső emlékkiállitása a székesfehérvári István Király Muzeumban szept. 2.-től, Szabady Veronika kerámiakiállitása a székesfehérvári Béke ligetben okt. 2.-ig, Banga Ferenc grafikai kiállitása a hódmezővásárhelyi Tornyai János Muzeumban szept. 27.-ig, Tóth István "Pillanatok" c. fotókiállitása a kecskeméti SZMT Művelődési Központban szept. 1o.-ig, Lesenyei Márta, Kiss Sándor és Kiss Kovács Gyula szoborkiállitása a szombathelyi Berzsenyi Könyvtárban szept.9.-ig tart nyitva. Somogyi Gábor festőművész a Helikon Galériában szept. 18.-ig, Stein Anna /Franciaország/ a pécsi Janus Pannonius Muzeumban szept. 17.-ig, Scholz Erik festőművész a Csontváry Teremben november 7.-től, Orbán István fafaragó a kecskeméti Naiv Művészek Muzeumában szept 3.-tól mutatja be müveit.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. szept. 2. XXII. évf 35. sz. 8. lap.

Anna Stein

Pécs, Janus-Pannonius-Museum:
ausstellung der in Paris lebenden
ungarischen Malerin Anna Stein.

In der Provinz:
Daily News, 1948. aug. 25.

Stein Anna

A Párizsban élő Stein Annának,
a festőnőnek nemrégiben volt tár-
lata Pécsett.

Bodri Ferenc: Présence Paris-Budapest,
Művészet, 1980. április — 44. lap.

Stein János

Díszítőfestő növendékeinek anyaga szerepelt az iskola jubiláris kiállításán. Növendékmunkák a módszertani oktatást is szemléltették.

Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930–1934, Bpest 1934, 13. l.

Stein János

Növendékeinek munkáiból:

Alakrajzolás.

Az O.N.K. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930-1934, 26. l.

Stein János

A jubiláris kiállítás (1930) a vallás- és közoktatásügyi minisztér elismerésében részesült.

Az O. M. Kir. Iparrajzi Iskola évkönyve 1930-1934; Bpest 1934, 15. l

Stein János festőművész

Az alakrajzolás, figurális kompozíció és emberbonctan r. tanára.

Az O.M. Kir. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930–34; 44. l.

STEIN JANOS, festő

Mende Gusztáv soproni festő az Iparmüvészeti Iskolán Ujváry Ignác után a Székely Bertalan tanitvany Stein János lesz a mestere. Sok újat nem kaphat tőle, megismerteti a komponalás meg nem tanulható müvészetének alapjaival. 48.old

SZABÓ//JENŐ: Mende Gusztáv és müvészete 40.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, 40.old
1972. 1.szám

Stephan

10,000	db.	kartotéklap	13
5,000	"	kartonlap	40
20	"	kartotékdoboz	9
100	"	fényképtartó mappa	45

Összesen 108

Stephaneum árajánlata		108
Bienenstock d.	"	19
Theszák K.	"	49

Stein János
1874 – 1945
Magyatéka

lásd

Mű- és Régiségk Vill
aukc. IV. (1947)
32. l.

Stein János festőművész

A múlt század közepére és második felére a nagyarányú művészelvándorlás a jellemző. Így történt ez Stein Jánossal is, akivel éppen az elindulás nehézségei közepette lettünk szegényebbek.

Murádi Jenő: Fáziskülönbség a nyugati élvonal és a kelet-európai eredmények között.

Korunk, 1979. febr. 57. old.

teményt teljes egészében elhur
sem került elő. De a többi mag
s kétséges, vajjon egyáltalán
meg nem semmisültek vagy felk
becsülhetetlen a vidéki kastél
toraiban, műtárgyaiban, ritka
kár is.Némelyikük valóságos in

Műemlékeink és műkinc
ru utáni állapotáról vázolt ez
fog enyhülni, ha a szenvedett
okozták és akik felelősek érte

Stein János

Pest

1821

Pest

l. Szana 1890

20.f-

30

GÁRIA

YOMDA RT. MELLÉKLETE

ONTAGE — PHOTO: PINTÉR ZSUZSI

Stein János

pesti festő

1870 k.

l.

Szabómagyfest.

153. l –

Magyar munka 1720 körül.
Kistapolcsányból, eredetileg talán a budap
vízivárosi templomból.
Lepold Katalógus 267. sz.

MÉREI MIHÁLY KELYHE,
aranyozott ezüst, áttört fehérezüst kosárral.
pán felirat: Eppus Veglien. Canonicus S
niensis F. F. Anno 1720. Michael Mérei
Mag. 22 cm.
Magyar munka, 1720.
Mérei Mihály c. püspök, esztergomi kar
ajándéka, 1720.
Lepold: Adatok 30. l. — Lepold Kata
78. sz.

ÚRMUTATÓ,
aranyozott ezüst, vert díszítéssel, drágakö
és lapos domborművekkel. Öntött ezüst
rocskákkal. Barokkstílű. A talp peremén
hitelesítő bélyeg és GCM, Georg Caspar M
bécsi mester (1702—1728) jegye.
Mag. 94 cm.
Bécsi munka 1728-ból. Herceg Esterházy
prímás ajándéka, 1729.
Kövér Béla: Régi ötvösművek jelző bél
nek megfejtése, AÉ, X., 1890., 25. l. —
Főcsoport 2394. szám. — Czobor—Sza
kötet, 316. l. (Képe LVII. tábla). — F
Magyarország műemlékei II. kötet,
1906., 288. l. — Lepold—Homor 73.
Gerevich PA, 196. l. — Lepold: Adato
— Lepold—Lippay 37. l. — Lepold K
gus 48. sz.

Stein János

nyomdász

l.

Kartéznyomtatók

271. l.

MDK.

Stein János

könyvkiadó

mint nyomdász kiadót az erdélyi rézekben
"első" tely illeti meg. Kiadványai bár elavultak
érdeném az erdélyi kultura s irodalom művelése.
Kiadói üzlete 1867 ota emelkedett. De már a 40 es
években neves s Emich, Heckenast és Geibel kiadványeserebe
lejtek vele. Kiadás- és bizományában s 95 nagyobb műjelent meg.

Firtinger Károly: A kolozsvári nyomdászat története.

Grafikai Szemle 1896 évf 8 z 126 l.

MDK

Stein János

Képzőművészet 1934. 37.l.

Stein

A Szále István acad. festész által készitett
-József nádort ábrázoló- arckép körüli országos és hatósági cimereket készitette a portré
diszitéséül.

Pesti Divatlap, Bp. 1947. juli. 1.
27. sz. 861-863. lap

STEIN János festő

freskók, Szt. Péter templomban

GÁÁL György – VINCZE Zoltán: Kalauz a régi és az új Kolozsvárhoz. Kolozsvár : Korunk, 1992

114.

MDK

Stein János

A szegedi képtárlat megnyitása. Vasárnapi Ujság 1899. 12. sz. 192.l.

MBK

Stein János festőm.

-i-: A nyiregyházi rk. uj pléb. templom.
Epitő Ipar, 1905. ápr. 9. 131. o.

MDK

Stein János

"Az élet, ember és álom" c. műve. Repr.

Csókássy.

MDK

Stein János

Szentiványi Gyula dr.: Falkép-restaurálások. Szép-művészet 1943. 8.l.

Stein János festő

Budapesti Szemle, 1908. CXXXIII.

122. – 130. l. Erdey Aladár: Őszi Tár-

latok.

Stein János Gábor festő

Budapesti Szemle, 1898.

XCVIII. 454.–462. l. Heller Simon:

A tavaszi Tárlat.

MDK

Stein János

Arany "Toldi"-ja illusztrálásának terve.
Dalmúbarátok 139.l.

MDK

Stein János

Dalműbarátok 149.l.

MDK

Stein János

Az Orsz.Iparmüv.Iskolan tanitotta a festészeti bonctant, s "Művészeti bonctan" c. könyvét igy elsősorban tanitvanyainak szánta.

Magyar Iparművészet, 1927. 29.1.

MDK

Stein János

1920. diszitő fest. müv.bonctan, drapériatanulm. kompo
zició

Az Ipm.Isk. ...tanárai...szakoktatói...1880-1936.
Az Iparmüv.Isk.Évk. 1934-36. Bp. 1936. 46 l.

Stein János, festöm. MDK

tanitja a szobrászathoz hozzátartozó bonctant.

Gróh István: Az esti tanfolyamok ujjászervezése az Orsz. M.Kir.Iparm. iskolában.
Magyar Iparmüvészet. 1921. 75.l.

MDK

Stein János

"Melodie", lemezpapir

Női akt, of.

"Az igazság" lemezpapir

Ernst Muzeum aukciói. XXIX. 54.l.

i m.kir.minister 1911.február 18-én
ker.állampénztárhoz intézett rende-

KIFIZETTETETT
MAGY. KIR. ÁLLAMPÉNZTÁR IX. kér.
Budapest, 19 11. év január hó 4 n.

th.fatemplom helyreállitási költ-
rkilenczszázhatvan /:1.960:/K 87.f.
én, utasitom az állampénztárt, hogy
k Országos Bizottsága elnökének
lszámolás kötelezettsége mellett
ére a fönt megjelölt alnaplóban ki-

bruár hó 18. A miniszter helyett:

Stein János festőművész
Salamon Sári. Olajfestmény
A Szegedi-városi muzeum festményeinek és szobrainak
jegyzéke

Stein János MDK

Fekete virágok, olf.

Műcsarnok 19o1. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Stein János

Zenélő angyal

Ernst Muzeum aukciói XXVII. 71.1.

Stein János MDK

Fürdő után, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

STEIN JÁNOS

635. Tanulmányfő. Pasztell.
637. Tanulmány. Pasztell.

Műcsarnok 1898.tav.nemzetk.kiáll.kat.
29.oldal

Stein János MDK

Fürdő után, olf.

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

Stein János Gábor MDK

Arckép, pasztell

Shylok, pasztell

Műcsarnok 1897. téli kiáll.

Stein János MDK

Hypnos

Műcsarnok 1934 dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

Stein János Gábor MDK

Laura, olf.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Stein János Gábor

Lesben. Olajf.

KMT 1910/11. téli kiáll. 39.1.

MDK

Stein János Gábor

Psyche, of.

Árv. Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96. anke.
32 l.

Stein János Gábor MDK

Tatárjárás után, olf.

Műcsarnok 1897. Téli kiáll.

MDK.

Stein János Gábor

Ámor, of.

Árv. Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 3o l.

Stein János Gábor MDK

Fürdő nő, olf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

Stein János

Fürdő után, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 16 l.

M. D. K.

STEIN János ~~Kálmán~~ Gábor Jenő

Tatárjárás után
Az országház díszítései

Atadi Történet. 304. l.

MDK

Stein János Gábor, Kolozsvár

Magyar kiállító művészek névsora. Műcsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Stein János Gábor

Dr.Szász Zs.-né arcképe, of.

Képzőm.Társ. 1899. tav.nemzetk. kiáll.

64 l.

MDK

Stein János Gábor

Álló női akt, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 29 l.

MDK

Stein Janos, festö.

Breton legenda. Of.-

Neuz. Szal.-Karács. Kiáll. 1898-99 dec. 16-jan. 20.-Tm.

MDK.

Stein János, festő.

Szép Salamon Sári. Of.-

Nemz. Szal. - Karács-Kiáll. 1898-99 dec. 16-jan. 20.- Tm.

MDK

Stein

Önarckép

Magy.remekművek. Ernst-Muz. 47.kiáll.1921.máj.

24 l.

MDK

Stein János

Salamon Sári, festm.

Művészeti hirek. Műcsarnok, 1899. 15.sz.
198 l.

STEIN JÁNOS GÁBOR

576. Dr.Szász Zs-né arcképe. Olajf.

Képzőm.Társ.1899.tav.nemzetk.kiáll.64.oldal

MDK

tanár
Stein János festőművész 1938-39. nyugalomba vonult

O.M.Kir. Iparműv. Isk. 1936-37 - 1940-1941. tanéveinek tört. Iparműv. Isk. Évk. 1936-1941. Bp. 1942.

13 l.

10. I-K. jelü keresztmetsze
kon keresztül, a szenté

11. L-M.jelü keresztmetszet
keresztül, kelet felé t

12. N-O.jelü keresztmetszet
umokon keresztül, kelet

13. A templom nyugati homlo

14. A,templom déli homlokza

15. A templom keleti homlok

16. A templom északi homlok

17. A templom nyugati főbej

18. A románkori falrész rés

19. Pest város pasztoforium

Budapest, 1933. március 9.

épít

Stein János festőművész
A francia tengerpartról. Olajf.
Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása
1900 szeptember 16

51. kép. *Salzburgi festő, 1450 körül: Epitáfium.*

Stein János festőművész
Koldus gyermek.Olajf.
A Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása.
1900 szeptember 16.

Nagyméltóságu

Vallás- és Közok

Stein János festőművész
Patak partján. Olajf.
Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása
1900 szeptember 16

MDK

Stein János tahár

Iparmüv. Isk. Évk. 1934-36. Bp. 1936. 24 l.
képpel

140. kép. *Elsheimer, A*

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki kép
tár. Esztergom, II., 1875., 43. szám. —
Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár
Új Magyar Sion, VII., 1876., 35. l. — —ó
Az esztergomi hercegprímási képtár. Magya

Stein János festőművész
Tetszelgés. Olajf.
A Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása
1900 szeptember 16

Stein János

Tanulmányfej, olf.

Műcsarnok 1897. tavaszi kiáll.

Stein János

MDK

Tanulmányfő, pastell

Tanulmány, pastell

Műcsarnok 1897. tavaszi kiáll.

MBK

Stein János festő

KMTárs őszi kiáll. 1938. nov. Műcs. 38 l.

Stein János Gábor

MNK

Ex libris, tollrajz

Miesarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiállítása

Stein János Gábor MDK

Ex libris, toll

Mücsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai müvek nemzetközi kiállitása

Stein János Gábor MDK

Lesben, olf.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállitás

Stein János MDK

Alvó forrás

Mücsarnok 1938 Őszi tárlat

Stein János

Iparművészeti Iskola jubiláris kiállításán tanítványai díszítő festészettel szerepelnek:

Újság 930. XI. 15.

Stein János

Iparművészeti Iskola jubileumi kiállításán dísztó festészeti csoportja szerepel.

PH. 930 XI. 15.

Stein János tanár

Iparművészeti Iskola jubiláris kiállításán csoportja zenekart ábrázoló dekorációs képével szerepelt.

M.930.XI.15.

MDK

Stein János

Fekete virágok, olajfm.

KMT 1901. tav.nemzetk. kiáll. 41.lap

MDK

Stein János

Lear király, Pastell. Mgt.

KMT 1898/99. téli kiáll. 35.lap

Stein János MDK

Az illat, olf.

Rablóvár, olf.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

MDK

Stein János Gábor

Lesben.Olajf.

Képzőm.Társ. 1910/11. téli kiáll. 39.l.

MDK

Stein János

Rablóvár.Olajf.

KMT 1898/99. téli kiáll.29.1.

Stein János festőművész

Hypnos.

Jubileumi kiállítás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.

MDK

Stein János

A mücsarnok téli tárlata. Vas. Ujs. 1897. 827-828.l.

MDK

Stein János, festőm.

157. Az illat. Olf.

KMT 1898-99. téli kiáll. Kat. 28.1.

MDK

Stein János

Fekete virágok. Olajf.

KMT. 1901. tav. nemzetk. kiáll. 41. l.

Stein János MDK

Részlet a Versaillesi parkból, olf.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

MDK

Stein János

Női akt

Ernst Múzeum aukciói XVI. 45.1.

M.D.K.

Stein János

Müvésztársaival együtt szerepel a müvész "Kisfaludy Károly munkái" első kötetének illusztrátorai között, mint a lap irja "Irodalom" c. rovatában "Az irodalom kincsei" cimme

Magyar Salon, Bp. 1903. január. 38. kötet
422. lap

Stein János MDK

Illusztráció Kisfaludy K. müveihez, tus

Mücsarnok 1902/3. téli kiáll.

M.D.K.

Stein

"Női portré"-ját kiemeli Lázár Béla: "Tavaszi tárlat"-ról szóló kritikájában.

Magyar Salon, Bp. 1899. május hó
321-352. lap

Stein János festő

II. díjat (500 pengő) nyert a Gelésthegyi Szikla templom Magyarország Magyarszonyának megfestésére kiírt pályázatán

Magyarság 1927 X. 13

MDK

Stein János festőművész-tanár

Iparműv. Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.
1935-37, 1940-41. tanévek tört.
1.

MDK

Stein János festő /sz.1874.Kolozsvar/

Berlin, München, Párizs és budapesti tanulmányok után Kolozsváron telepedett le, s arcképeken, illusztrációkon kivül jellemképeket is festett "Shylock", "Faust", "Lear" stb.

E.G. II. 473.1.

MDK

Stein Janos festő / sz.1874.Kolozsvar/

Freskókkal diszitette fel az Orszaghaza néhány falat és templomokat / egri székesegyhaz/.
Tanára az Iparmüvészeti Iskolanak.
1905.Müvészeti bonctan c.alatt anatómiai müvet adott ki.
Salamon Sári c. olajfestménye a Szépmüvészeti Múzeumban.

E.G.II. 473.1.

ozv. Nadányi Albertné öntöndjét vyste el
(tárulati)

Münchet 1911, 132.

MDK

Stein János Gábor festőművész, tanár

Az egyházi művészettel foglalkozó magyar mesterek legjobbjai közé tartozik. 1920-ban lett az Iparműv.Isk.rendes tanára.Alkotásai közül: a móri templom, a Rákoczi-gimnazium kápolnája freskói. A Kerepesi-uti temető arkados sírbolt mozaik kupolaképét és a Béke-téri róm.kat. templom üvegablakainak kompozicióit alkotta.

RátStr. 967.1.

Stein János

Varga Mátyás tanára volt a Főiskolan

László Gyula: Nulla dies sine linea
Münchsut, 1970. március - 40 lap

Stein János, restaurátor.

Az 1920-30-as évek legsürübben foglalkoztatott restaurátorok egyike fentnev.művész volt.

Szentiványi Gyula: Falkép restaurálások.
Szépmüvészet. 1943.1.sz. 8-11.l.

MDK

Stein János Gábor festőművész, tanár

1874-ben szül. Kolozsváron. Középiskolait szülővárosában végezte. 1894-ben a berlini szépművészeti akadémiára iratkozott be, Hancke, Woldemar Friedrich és Max Kerner tanitványai közé tartozott. Azután Münchenbe ment, később Párisba. Németalföldet, Belgiumot és Olaszországot is beutazta.

RátStr. 967.1.

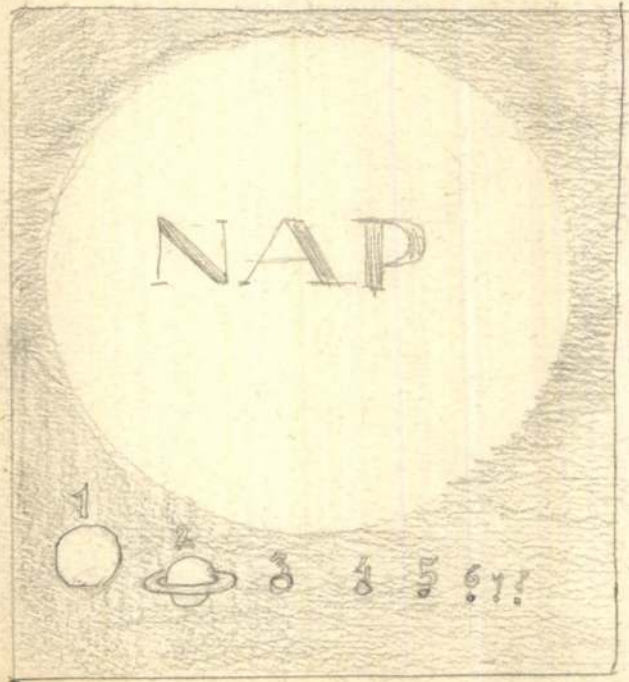

O NAP

belső bolygok
- Merkur
- Vénusz
- Föld

külső bolygok
- Marsz
- Asteroidák
- Jupiter
- saturnusz
- Uranusz
- Neptunus

HOLD

Stein János

festő

festette a bpesti Keleti Károly utcai II. Rákóczi Ferenc emléktemplom diadalivén Magyarok Nagyasszonya előtt hódolnak a magyarság nagyjai c. falképet 1926(?)-ban.

Horotemplép

37.-l.

M.D.K.

Stein János /1874-

440. Heraldikus ábrázolások. Freskó 500x620
441. " " " 500x620

Megsemmisültek! /Országház./

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet. 28. l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDK.

Stein János
festő

440) Heraldikus aláírások

441) Heraldikus "

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke.
Budapest, 1952.

28 l.

MDK

Stein János

Heraldikus ábrázolások, freskó

" " "

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

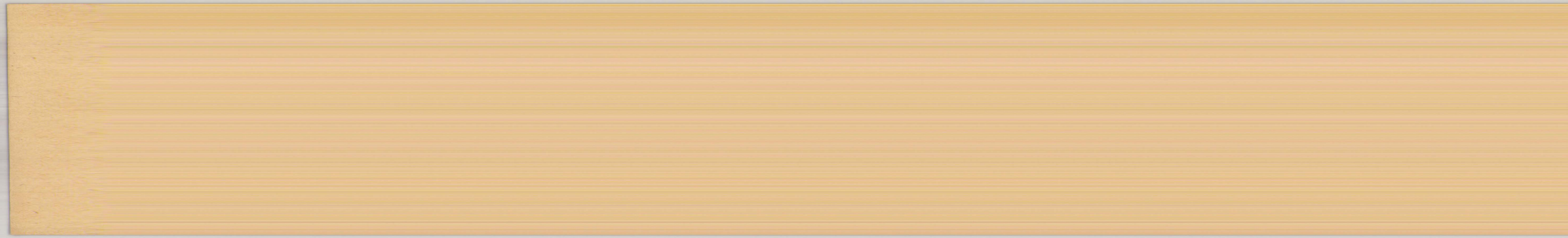

STEIN János ipariskolai tanár, festő. 1930 körül festi az egri ferences templom szent József oltárképét /Voit 1958./.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Stein János, iparművészeti tanár, festő

1830 körül festi az egri ferences templom Szt. József oltárképét.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 402. old.

Stein János

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - a Magyarok Nagyasszonyáról nevezett I.Ferenc József emlékezetére épült Rezsőtéri plébánitemplom belső művészi diszitésének vázlattervével szerepel.

Pesti Hirlap
1934.I.17.

Stein János

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - a Pozsó téri templom
belső művészi kialakítás nagy terveivel szerepel.

Nemzeti Újság
1934.I.13.

STEIN János *26, 38*
Kolozsvár, 1874. június 14.–Budapest, 1944.
Budapest, Berlin, München, Párizs, festő és grafikus

Banner Erdély

MDK

Stein János Emőr, festőm.

mahagóni deszkákra festett képei dekorálják Kopits János szobrait mint háttér a Szamosa templom mellékoltárain.

A nyíregyházi Szamosa-templom belső berendezése.
Művészet.1964.

1904. VII. 14.

Debrecen (ev. ref.)

Gróf Zichy Jenő harmadik ázsiai utazása.

(550/1904.)

Stein Jenő

100 K államsegély

Étmisk 1912/13

28. l.

Ötvösmivek III. 19–24.

Stein Jenő

kerámiában I. díj.

Értímisk

1911/12. 23. l.

ők 1054 1. Nagyméltóságu Gróf, Minisz-
M.E.
ncz kassai siremlékére hirdetett pályá
ában folyó évi február hó 28-án
iratának tartalmát tudomásul véve van
megnevezett hat pályamű megvásárlására
járulok ugyan,- de mert a pályaművek
ozott jutalomdijak aránytalanul maga-
z ügyben hozott határozata alapján a
er és Lukácsy-Lux pályaműveiért egyen-
olló Barnabás, Markup-Sztehló és Tóth
pedig egyenkint csak 1000 koronát
mlitése mellett, hogy a pályaművek
éges 7500 koronának a Nagyméltóságod
javára való átutalása iránt egyidejüleg
visszazárásával van szerencsém Nagy-

Stein Frigyes

a budai Alsóduna-partra nyitandó alagutat tervez, amit a Közmunkát Tanácsa hozzájárulóan elfogad.

Pestbudai Múzeum

1947. 2. sz. 128. h.

STEIN EDE, rézműves

Pintér Rudolf veszprémi rézműves megvásárolta a kiöregedett veszprémi mesternek, Steinnek szerszámanyagát 1924-ben és önállósítva magát Nagyvázsonyban telepedett le. 271.old

BERTÓ MELINDA: Rézműves műhely a nagyvázsonyi Szabadtéri Néprajzi Múzeumban 269.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

Stein Doronkos

charlevillei építőmester (délmagyarországi)

Szentkláray Jenő dr:

Kulturális mozzanatok Délmagyarországon a reneszánsz erősödési korából.

Délmagyarországi Közlöny

1912. dec. 25.

Fenti 1836-ban Fischer János ujvidéki építőmestert Rómába és onnan Franciaországba utazott tanulmányutra.

700 n

		25 23	25.
	22 71		
	5106100	5106100	
			83

Leltári a

Adósok os.

Hitelezők os

Árúkészlet

A berend

2000 Pn.

Stein, C

acélmetsző

lásd

Kremrégi Bp 33. l.

Stein János

4od

Kovács János dr.

Az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola munkabemutató kiállítása.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1933. 138. l.
141. l.

Dr.SZENTIVÁNYI GYU
urnak,

Budapest.

XI.,Lágymá
16.

er Potter.

1587-ben. Eltemették Amster-
október 4-én.

oportban küzdenek lovasok,
.val együtt a földön hever.
ı, egy vitéznek teteme fek-
; tör elő; jobbról pedig ka-
n. A háttér hegyes vidék és
elynek mentén a jobbról lát-
kerek és katonák vágtatnak.
l. Alól balra a mester jelzése-
vasható.

- Lelt. sz. 1135. — Vétetett 1894
00 K-án. — Elszámoltatott 1894
Az elszámolásra nézve lásd az
s az 1895 május 10-iki 22919
— Az elszámolást elfogadta az
35–900) és az 1901 augusztus
-901).

ıjstr. 5. l. — Verzeichniss N° 236.

III

41 (1135)
646 (425).

41

Stein János

festő

l. élet.

Korszakmagyállam

877. k.

Stein János

festő

l.

Szm Egermúv

199. l.

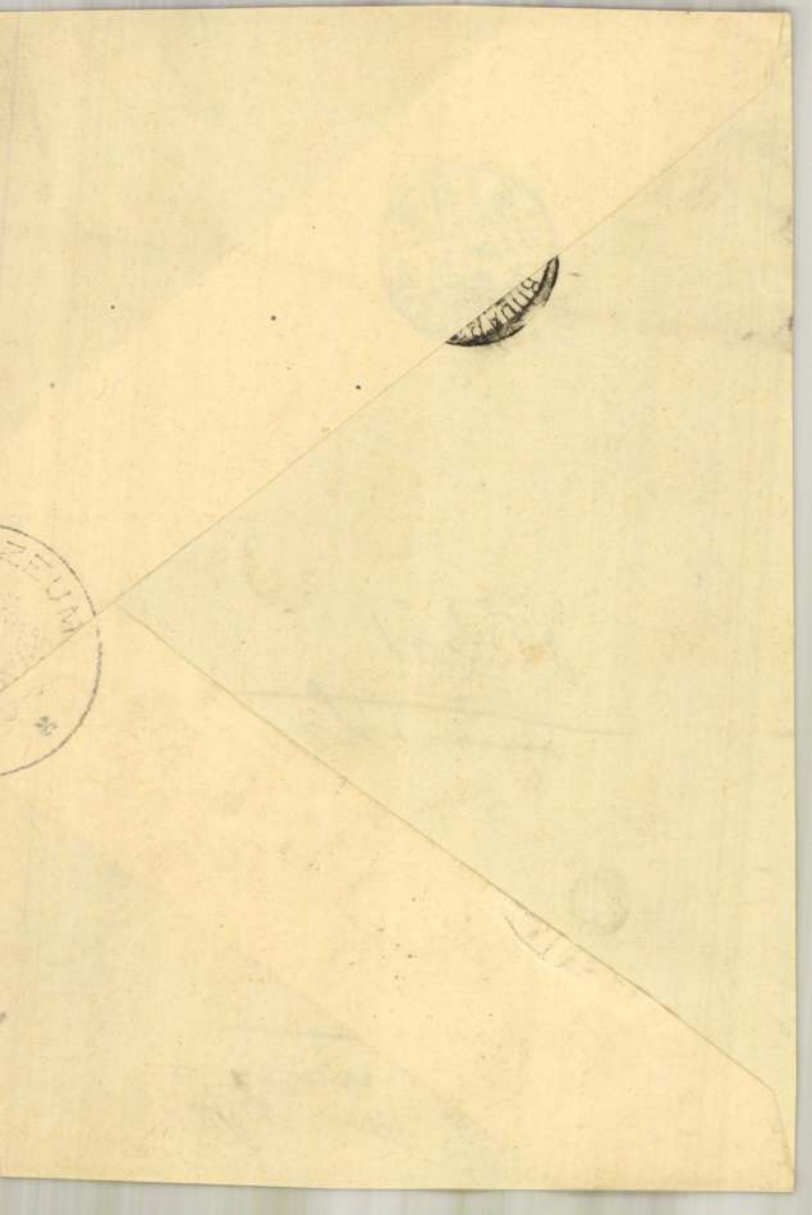

Stein János Gábor

számos képei a
nyíregyházi Samassa-
templomban.

Ha nem volna meg
lásd

Hunek

119. l.

MOB kat. 3700. sz

mánya jelent meg „Temesvári Pelbárt és Laskai Osvát az egyházi és

Laboratóriumi vizsgálódásait Geitler professzor irányította; a kitenyésztett algakultúrákról mikrofotográfiai felvételeket készített, florisztikai célból a különböző helyekről begyüjtött anyagból fixált és állandósított preparátumokat állított elő.

Becseyné Juhász Györgyi dr. (1912, Kolcsmező, Zemplén m., gör. kat.), bölcsészdoktor, Budapestről (Alföldi András professzor). Ösztöndíjas az egész tanéven át. Bécs városának római múzeumában és a keletausztriai kisebb múzeumokban elszórtan őrzött nyugatpannóniai terrasigillata-anyagot gyüjtötte össze, s ezen anyagról fénykép- és rajzfelvételeket készített egy nagyobb kiadvány számára, amelyet Erich Polaschek, a bécsi római múzeum vezetőjével, mint társszerzővel, a közel jövőben fog megjelentetni.

Dr. Kalmár Zoltán (1912, Budapest, róm. kat.), okl. középiskolai tanár, Budapestről (Pongrácz Sándor főigazgató). Ösztöndíjas a II. félév első felében. A bécsi természettudományi múzeum botanikai osztályán gombászati tanulmányokkal foglalkozott. Áttanulmányozta a Magyarországon hozzáférhetetlen szakirodalmat, betekintést nyert a gombák szakszerű begyüjtésének módjaiba és azokba a népművelési intézkedésekbe és tájékoztató törekvésekbe, amelyek a gombák megismerését szolgálják, végül tájékozódást szerzett a piacra került gomba

Stein János

cród

Elek Artur. A magyar
iparművészet jubileuma.
Magyar Iparművészet

1930. 198, 205, 206. l.

755. CSÉSZE ALJJAL, porcellán
ablakon kinéző leány. Bécs

756. KORSÓ, fajansz, szines vi
Milano, 1799.

757. MÉLY TÁLKA, porcellán,
Famille rose.

758. MÉLY TÁLKA, porcellán,
vert.

759. KÉT LAPOS TÁNYÉR,
Kina, XVIII. sz.

760. FEDELES TÁLKA, porce
Meissen, XVIII. sz. m. f.

761. TIZENKÉT GYÜMÖLCS
Rosenthal, XIX. sz.

762. KÉT NAGY DISZEDÉNY
tábori jelenettel. Wouwer

Stern Janos
festő

U. 4253-

Nemzeti Ujság
1926. dec. 23.
(Könyv a művészeti
bonctanról.)

III. ÜVEG

781—860.

781. VIZESPALACK POHÁRRAL, fazettált zöld üveg, arany diszitéssel. Cseh, biedermeier. 40.—

782. PALACK ALAKU VÁZA, kék réteges köszörült üveg. Cseh, 1835 k. 25.—

783. POHÁR, kék réteges üveg. Cseh, biedermeier. 6.—

784. TALPAS POHÁR, lila köszörült üveg. Cseh, XIX. sz. 8.—

785. NAGY POHÁR, piros üveg, szines magyar cimerrel. Magyar, 1845 k. 5.—

786. POHÁ[illegible] üveg. Gräf[illegible]berg látké[illegible] Csel[illegible]

mit figuralem Reliefdekor

Stein János

Peradlag III

1554. l.

ATOLLE, Wurzelholz, mit Bronzebeschlägen. Auf Decker
mutter. Französisch, um 1800.

ASCHENUHR, mit Schlagwerk. Englisch, Empire.

sz. k. — ETUI aus Perlmutter, mit graviertem und geschnitz-

k.

Villanyra szerelve. — ZWEI LEUCHTER. Ebenholzsäulen,
ung.

Z, Alabaster, mit Blattkranz.

el. XVIII. sz. k. — KIRCHENLEUCHTER, Kupfer, ver-

it durchbrochenem Rankendekor.

nal. — BUCHBINDERWERKZEUG, mit lanzenförmigem

itte XIX. Jahrhundert.

Stein János
festőművész

Magyarság
1934 I, 21.

Téli tárlat

II.

— Templomi művészet —

A Műcsarnok téli tárlatának ötödik termében külön kiállítást rendeztek azokból a *vázlattervekből*, amelyek a Rezső-téri *Magyarok Nagyasszonyáról* nevezett és *I. Ferenc József* emlékére épült plébániatemplom belső, művészi kialakítására készültek. A modernizált neoklasszikus stílusban épült centrális kupolás templom *Lechner* Jenő dr. tervei szerint már évekkel ezelőtt elkészült. A belső dekorálás a jövő feladata s e kiállítás célja éppen az, hogy ezt a kérdést az illetékes tényezőknél dülőre vigye.

Az ugynevezett uj egyházművészet problémája különösen *XI. Pius* pápának a vatikáni uj képtár megnyitásakor tett nagyjelentőségü nyilatkozata után állandóan szőnyegen van anélkül, hogy az „uj" lényegét meghatároznák és negativ meghatározások helyett konkrét tartalmat adnának annak. A pápai nyilatkozat határozott hangja is bizonyította, hogy mily veszély, kiszámithatatlan lelki kár származnék abból, ha az egyház az ilyen „haladás" nevében *hatalmas pasztorizációs fegyverét*, az egyházművészetet, kiengedné felügyelete alól s a magazinok művészetének színvonalán engedné profanizálódni. Mindezt azért időszerü éppen most hangsulyozni, mert amikor Budapest egyik imponáló méretü templomában az uj magyar egyházművészetet (szeretnők hinni, hogy rövidesen) sorozatos feladatok elé állitják, kivánatos, hogy ezek a tapasztalati szempontok érvényesülhessenek.

*

A Rezső-téri templom belső kiképzésénél az intenció az volt, minél több művészt foglalkoztassanak, ami helyes szempont, ha az egységes művészi benyomás biztositható. Ma azért kérdéses ez a kooperálás, mert a mai művészi felfogások ellentmondásai nehezen hozhatók közös nevezőre, különösen, ha az egyes alkotások nem elválasztva, hanem kompozicionális egységbe foglalva kénytelenek elviselni egymás szomszédságát. Ezt különösen a kupola festményein tapasztalhatjuk, ahol a kupoladob felgyürüjét nyolc művész között osztották fel s a tulajdonképpeni kupolamennyezetet egy kilencedik művészre bizták. A szentély feletti diadaliv freskója tehnikai azonossága és helye révén a kupolával együtt lenne kezelendő. Általánosságban még annyit, hogy a nyugodt hatásu, porfirzöld oszlopokkal és pilaszterekkel tagolt klasszicizáló arhitektura tartózkodó

mes nyugalom, derüs szinek és klasszikus tisztaság jegyében. Ez a képsor egyik legszebb része. Szent László kora *Márton* Ferenctől való, akinek a tárggyal való s a régi nagy kompozitőrökre emlékeztető lelkiismeretes foglalkozását számos részlettanulmány mutatja. Maga a kompozició férfiasan komoly és pietikus. IV. Béla kora *Nagy* Sándortól költői és lelkies. Nagy Lajos kora *Kontuly* Bélától a maga ujszerü stilizáltságában szépen komponált és történelmi levegője van. *Unghváry* Sándor „Hunyadi-korá"-ban ódai fenség és magyar erő nyilatkozik meg. *Rakssányi* Dezső Buda felszabaditását festette meg tömegjelenetben. *Szőnyi* István: Pázmány Péter kora minden szinbeli finomsága mellett kompozicióban szétesik. *Leskovszky* György I. Ferenc József koronázásának kissé megkopott témájából igyekszik ujat és müvészit formálni. *Aba Novák* Vilmos „Patrona Hungariae" cimü s a kupola mennyezetére tervezett munkája első benyomásra elárulja a tehetséges dekoratőr komponáló tudását. Talány számunkra, mily géniusz a sugalmazója annak a kegyeletnélküli bántó felfogásnak, amely ujabb munkái után most ezen a „Madonnán" is megnyilatkozik? *Rozgonyi* Lászlónak a szentély feletti diadaliv félkörü falmezejére tervezett, kékes tónusban tartott frize (apostolok) a maga összbenyomásában pietikusabb. Szinben kellemes, bár kissé egyhangu s a csoportfüzés helyenként hiányos. Két oltárképtervet is látunk: *Unghváry* Sándor barokkos Szent Antalja és *Feszty* Masa nőies áhitattal, gyermeki képzelettel fetett liziői kis szent Teréze alkalmazkodnak a templomi müvészet igényeihez. A szobrászati feladatok közül a stációs dombormüvek tervezésében részlvett az adott térben szépen komponáló *Sidló* Ferenc, arhaizáló, kompoziciójában lazább *Medg*

Ferenc, továbbá *Füredy* Rihárd. A felemás stilus ennél a sorozatnál kirivó. Szép dombormüveket („Jó pásztor" és „A kulcsok átadása") tervezett a szentély két oldalára *Tóth* Gyula. A körszobrok között *Pásztor* János magyaros báju Madonnája, *Lux* Elek bensőséges, összefogott Szent Józsefe, *Füredy* Rihárd Jézus szive szobra, továbbá *Pátzay* Pál leegyszerüsitett Csernoch-emléke és *Ohmann* Béla Ferenc József szobra szerepel.

Pipics Zoltán dr.

tea, mely a fiatal, még nem bálozó leányok teája, évről-évre fényesebb keretek között bontakozott ki és ma már a farsang egyik leg kiemelkedőbb eseménye. Az agilis rendezőség, ifj. *Szentgyörgyi* Elemér vezetésével ezidén is mindent elkövet a siker érdekében. A báliroda: Pannonia-szállóban minden délelőtt 11—1-ig és délután 4—6-ig.

NE AZ ÁZSIÓTŐRÖKNÉL

nanem de[illegible] a pénztárainknál vegye meg a jegy[illegible] gy a szezón legjobb zenés vígjaték[illegible].

ÖFENSÉGE — AZ ELÁRUSÍTÓNŐ

M. 934. I. 21

Stein János
1021

Kecskeméti portré, ismeretlen festő olajképe (XVIII. század)

Másrészt pedig a kifejlődött település meghatározza lakóit. Hogy kik laknak benne, kik költöznek el, kik vándorolnak oda.

Gyálra nem települt semmilyen vállalat, üzem. A magyar iparosításnak pedig az is a velejárója volt, hogy ott sem nagyon építettünk lakást, közműveket, utakat, üzleteket, ahol gyártelepet igen. S oda ugyan miért építettünk volna, ahová gyárat sem terveztünk?

Tehát semmi okát nem találtuk — a gyakorlatban —, hogy fejlesszük Gyált és társait. „Elméletben" persze lenne rá elegendő ok: például az, hogy az **egyenlő** elosztás elvét érvényesítsük, terjesszük ki a falvakban rekedt munkásokra is, hogy a társadalmi juttatásokból ne kapjanak sokkal kevesebbet, mint városi társaik.

Hogy ne szaporítsuk az **alvófalvak** számát. Egy képtelen és torz életforma helyét.

Ha már egy település csupán lakóhely, akkor legyen lakályos. Tehát városias, **alvóváros.**

Crispin van Passe rézmetszete (1624)

hogy Dézsi Lajost Szenczi Molnár-monográfiájának megjelenésével egyszerre, 1897-ben foglalkoztatta Molnár Albert arcmásának ügye. Még pontosabban: már az életrajz és az egy évvel későbbi Napló-kiadás után, mert azokban a rézmetszetnek nemcsak reprodukcióját, de említését sem leljük.

Van a borítékban két levél is, az egyiket Stein János kolozsvári „könyvárus" bélyegzős papírján Stein Gábor írta — valószínűleg Dézsi Lajosnak:

STEIN JÁNOS 28/V. 1897.
M. K. EGYETEMI KÖNYVÁRUS
KOLOZSVÁRT

Nagyságos Uram!

Igen becses sorai vételét igazolva, van szerencsém tudósítani, hogy a Szenczi Molnár arczképét fiam az 1836-ban, nagybátyám Barra Gábor kiadásában megjelent és Salamon Józseftől szerkesztett Erdélyi prédikártori-tárban foglalt lithographiai kis kép után készíté.

E kőnyomat azonban annyira primitív, hogy szükségképp módosítania kelle rajta, és pedig az ő saját egyéni felfogásából kifolyólag.

Az arczkép tehát quasi ideálizálva van s jövő évi erdélyi képes naptáram számára készült, mely azt rövid életrajz kíséretében fogja hozni.

Ezek után igaz tisztelettel vagyok
Nagyságos uram
alázatos szolgája
Stein Gábor

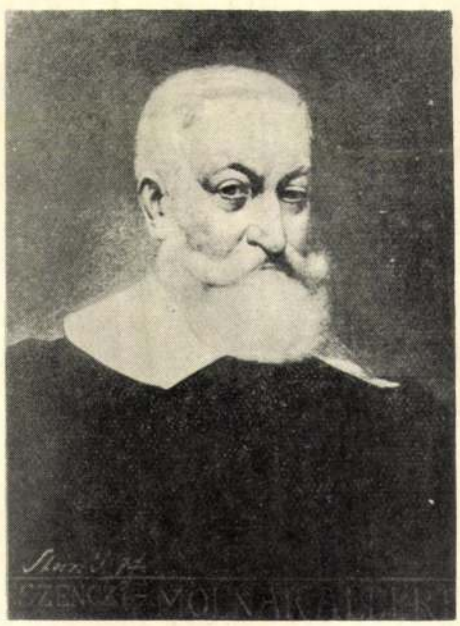

Stein János rajza (1897)

Stein János festő

1024

Forrás, 1974. 9.

MŰHELY

KOVÁCS SÁNDOR IVÁN

A KECSKEMÉTI SZENCZI MOLNÁR-PORTRÉ ÉS IKONOGRÁFIAI ROKONSÁGA

1960 nyarán, a szegedi egyetem frissen végzett hallgatójaként, immár a tanárlét mezsgyéjén tanulságosan felesleges „felfedezést" tettem. Dézsi Lajos professzor hagyatékában (ahonnan a Kortárs 1971. évi 6. számában publikált József Attila-dokumentumok is előkerültek) rátaláltam Szenczi Molnár Albert „ismeretlen" arcképére. A „felfedezésről" 1960. augusztus 30-án már Klaniczay Tibort is büszkén értesítettem, aki kíméletes segítőkészséggel sietett felvilágosítani, hogy Cennerné Wilhelmb Gizella a Magyar Nyelv c. folyóirat hasábjain, éppen egy évvel korábban már publikálta Heinrich Ullrich 1604-ben készült rézmetszetét: a harmincéves Szenczi Molnár Albert arcmását.

A tanulságos filológiai leckét másfél évtized múltán sem felejtettem el, bárha közben az is kiderült, hogy Cennerné Wilhelmb Gizella felfedezése szintén csak „felfedezés" volt, hiszen Szeremlei József 100 évvel korábban tudta és publikálta már azt, amit mi egymástól függetlenül újdonságként tudni véltünk! A Sárospataki Füzetek 1862. évfolyamában megjelent **Közlemények a heidelbergi egyetem és könyvtára történetéből** c. Szeremlei-tanulmány egyik lábjegyzetében ugyanis ez olvasható: „. . . az erdélyi prédikátori tár, nem emlékszem, melyik füzetének végén egy felszólítás közöltetett Molnár Albert lappangó rézmetszetű arcképe tárgyában. A több mint húsz év előtt kelt felszólításra meglehetősen elkésett, de a meg nem előztetés netaláni esetében mégsem időn kívül feleletül szolgálhat, hogy a zürichi városi könyvtárban van Molnár Albertnek 1604-diki Lexicona, melyet ő 1608-diki Bibliája és magyar grammatikája szintén meglevő példányával a zürichi Lavaternek ajándékozott, ki 1604-ben Hanaui Rector, 1611-ben pedig zürichi logika tanár lett. A Lexikon címét előző levélen látható Molnár Albert rézmetszetű arcképe ily körirattal: . . . A kép alatt csinos apró betűkkel sajátkezűleg írva: . . . A kép csontos, bajuszt és állszakált viselő érdekes arcú egyénnek mutatja Molnárunkat."

Visszatérve a szegedi szép napokhoz, levélmásolataim mutatják hogy a Klaniczay Tibornak címzett beszámolóval egyidőben egy másik levelet is postára adtam, mégpedig a kecskeméti Református Lelkészi Hivatalnak. Kecskemétre szerencsére eredetibb ikonográfiai információkat küldhettem, s onnan is biztatóbb válaszokat kaptam. Kutatói buzgóságom azonban akkor mindössze egy-két hónapig tartott, a kecskeméti Szenczi Molnár-portré körüli vizsgálódások dokumentumai íme máig feldolgozatlanul hányódtak irományaim között, és csak most, a 400. évforduló alkalmával lapoztam rájuk ismét.

Heinrich Ullrich rézmetszete annak idején egy szép hosszúkás borítékból hullott elém. A belül rózsaszín, kívül fehér kopertára Dézsi ezt írta rá ceruzával: **Szenczi Molnár Albert arczképe.** A borítékban három cédula: az egyik a „Budapesti magyar kir. tud. egyetem könyvtárá"-nak fejléces levélpapírja, rajta dátum: 1897. március 3, hátlapján a rézmetszetre vonatkozó hevenyészett feljegyzések; a másikon csak egy könyvtári jelzet áll; a harmadik teljesebb fogalmazvány, valószínűleg az arcképről tervezett írás részlete. Mindebből máris kiderül,

Stein János

K

Magyar Iparművészet

1927. 29. l.

STEIN JÁNOS: MŰVÉSZETI BONCTAN. Kókai Lajos kiadása. Aligha csalódunk, ha azt állítjuk, hogy boldogult nagy művészünk, Székely Bertalan volt az első magyar, aki rendszeres művészeti bonctan anyagát gyűjtötte egybe. Sajnos, ez a nagyon becses mű csak egyetlen egy példányban van meg teljes egészében. Bonctani előadásaihoz nagyméretű, felfüggeszthető falimintákra volt szüksége a nagy mesternek s ezeket rajzolta ő meg és tanítványai szabad óráikban lerajzolták az egész sorozatot, de sokszorosításukra sohasem került sor. Stein János rendszere nagyjában megegyezik Székelyével. Az emberi csontvázat, az izomrétegeket, majd a teljes emberi alakot, metszeteit, arányait és a legjellemzőbb mozdulatait mutatja be lelkiismeretesen készült, tanulságos rajzokban s ezzel igen becses segédeszközt adott azok kezébe, kik figurális rajzzal foglalkoznak. Stein János az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskolán tanítja a festészeti bonctant s így elsősorban tanítványainak szánta a most megjelent művét. De bizonyára vannak még sokan, kik örömmel fogadják gonddal megszerkesztett, hasznos művét.

KIADJA AZ ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT

K

STEIN *János*, festő. * Kolozsvár 1874. Berlini, müncheni, párizsi és budapesti tanulmányok után Kolozsvárott telepedett le s arcképeken, illusztrációkon kívül jellemképeket festett (Shylock, Faust, Lear stb) és freskókkal díszítette fel az Országháza néhány falát és templomokat (egri székesegyház). Stílusa Lotzhoz simul. Tanára az Iparművészeti Iskolának. 1905. Művészeti bonctan c alatt anatómiai művet adott ki. Salamon Sári c olajfestménye a Szépművészeti Múzeumban.

K-f II. 473 l

Stein János Gábor, festőmüvész, tanár. Született Kolozsváron, 1874-ben. Középiskoláit szülővárosában végezte. 1894-ben a berlini szépmüvészeti akadémiára iratkozott be, ahol Hancke, Woldemar Friedrich és Max Kerner tanitványai közé tartozott. Azután Münchenbe ment; W. Dick mesternél a festészeti technikát tanulmányozta. Később Jean Paul Laurens és Benjamin Constant tanitványa Párisban. Tanulmányai során Németországon kivül Németalföldet, Belgiumot és Olaszországot is beutazta. Müvészeti iránya Lotzra emlékeztet, kinek hosszabb ideig mestertanitványa volt. Az egyházi müvészettel foglalkozó magyar mesterek legjobbjai közé tartozik. 1920 óta az Iparmüvészeti Iskola rendes tanára. Alkotásai közül megemlitjük a móri templom, Rákóczi-gimnázium kápolnája freskóit. A Kerepesi-uti temető árkádos sirbolt mozaik kupolaképét és a Béke-téri róm. kat. templom üvegablakainak kompozicióit.

K

(1—184).

Rát Str. 967. l.

Wiener Schule, Anfang des XVIII. Jahrhunde

6. **Wald.** Links grosse Gruppe von Laubbäumen Rechts, hinter einen Stamme, Tannen. Davor laufender Hund. Etwas weiter hinten nach auf dem Boden sitzend, und ein Hund. Vorne links zwei Hirschbö kuh. Leinwand, 75×91.

Wiener Schule, Anfang des XIX. Jahrhunder

7. **Blumenstrauss.** Auf einem braunen Tisch in einem Glase Orchide terchen, Windlinge, blaue Hyazinthen, gelbe Lilien und auf diesen lich-grauer Hintergrund. Leinwand, 47×38.

William Joseph J. C. Bond. Copie nach Simon Koster de

8. a) **Bauermädchen.**

Stein János

1., Illat A szegedi képzőműv. egyesület 1903 kiáll. itt van megv. Mikó Endre.

2., Koldusgyermek u. o. megv. Stelczel Frigyes, Szeged.

3., Szép Salamon Sári u. o. megv. a Kormány a szegedi képtár részére.

4., Tetszelgés u. o. megv. Semmer Ede Szeged.

Művészet, 1903. 354.

STEIN JÁNOS

az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola tanára, szül. Kolozsvárott, 1874. Művészeti tanulmányait Berlinben, Párisban, Londonban és Budapesten Lotz Károly mesteriskolájában végezte. Freskófestő. Művészetét dekorativizmusra és idealizmusra való törekvés jellemzi. Nevezetesebb alkotásai: Lear király, Shylock, Utolsó ítélet (freskó a móri templomban), Utolsó ítéleti mozaik, Patrona Hungariae árkádos sírbolt a kerepesi temetőben, Mozart (freskó a Rákóczi-gimnázium kápolnájában) stb. „Művészeti bonctan" címen önálló munkát adott ki.

STEIN GIOVANNI

professore della Scuola d'Arte industriale, nato a Kolozsvár, nel 1874. Studiò a Berlino, Parigi, Londra e come allievo di Carlo Lotz. E' pittore di affreschi. La sua arte è caratterizzata da una persistente tendenza al decorativismo ed all'idealismo. Fra le sue opere più note, citiamo: Re Lear, Shylock, Giudizio Universale (mosaico nella Chiesa di Mór), Patrona Hungariae, mosaico della tomba ad arcate del Cimitero di Kerepes, Mozart, affresco nel Ginnasio Rákóczy di Budapest, ecc. Ha pubblicato anche un volume intitolato „Anatomia artistica".

VASÁRNAP **2** Kat. Virágvas. Prot. Áron	N. k. 5 ó. 39 p. N. ny. 18 ó. 30 p.
HÉTFŐ **3** Kat. Rikárd pk. Prot. Keresztély	
KEDD **4** Kat. Izidor pk. Prot. Izidor	Izr. 15. Passzah 1. n
SZERDA **5** Kat. F. Vince Prot. Vince	Izr. 16. Passzah 2. n
CSÜTÖRTÖK **6** Kat. Nagycsüt. Prot. Cölesztin	
PÉNTEK **7** Kat. Nagypént. Prot. Nagypént.	
SZOMBAT **8** Kat. Nagyszom. Prot. Lidia	Izr. 19. Sabbath

Stein János

MAGYAR IPARMŰVÉSZET 1938. 154. l.

A két legjelentősebb kiegészítő stúdiumról kell itt még megemlékeznem, mielőtt a végső szakágazat bemutatott eredményeit mérlegelném.

Az egyik a művészeti a n a t ó m i a, az én szeretett S t e i n János professzorom tárgya. Amilyen halk szavú ez a tanár s amilyen halk szavú az ő oktatási rendszere, éppen olyan mély és alapos. Talán a leghelyesebben úgy jellemezhetném, hogy rengeteget ad a tanítványainak s még többet akar adni azért, hogy bőven legyen mit felejteni. Különösen hangzik ez, pedig a figurális alapképzésnek ez a helyes jellege. Meg kell tanulni a csontvázat és az izomembert — akár a grammatikát és a helyesírást, — hogy később a hosszú gyakorlat révén azok lényege ösztönössé válva a szabályok feledésbe mehessenek és szabaddá tegyék a szellemet a mondanivaló költői kifejezésére. S t e i n János tanári munkája a legtisztább művészpedagógiai mesterség. A követelmény ma is az, akár a középkor mesteriskoláiban s az lesz mindaddig, amíg figurális alkotóművészet élni fog az emberi kultúrában. Egy életre vallja kárát a növendék, ha nem becsüli meg azt, amit itt kap. Ezt az élet nem pótolja. S t e i n János pedig nem fukar. Ő az a tanár, aki egyenként is tud foglalkozni növendékeivel azok egyéni értéke szerint, anélkül azonban, hogy bárkit megrövidítene ezáltal. A drapéria studiumokban az alapszerkezeti ismeretek elsajátítása után bővebb lehetőséget kellene biztosítani az élő modelen végzett drapéria gyakorlatnak. Iparművészeti vonatkozásban véleményem

Richter Aladár ítj: Iparművészeti iskoláink 1937-38. tanévi munkalemutatójáról.

szerint ez fontosságban egyenértékű az aktstudium jelentőségével.

désről, mert ezek a bajok végül mégis csak visszahatnak majd magára a művészetre is, mivelhogy magyar művészek nélkül elvégre csakugyan nincs magyar művészet.

Mik ezek a bajok? Elsősorban anyagiak: kenyérgondok. Hiába titkoltuk ugyanis eddig szemérmesen, mindennap ujabb reflektorfény hull arra a szomorú valóságra, hogy legutóbb a magyar művészek már nyilvánosan is többször voltak kénytelenek hallatni segélykérő kiáltásukat. Ne csaljuk hát tovább magunkat és vessük le az álszemérem tógáját; valljuk be, hogy a művész sem él ambróziából és nektárból — kenyér kell a legnagyobb lángelménnek is, hogy teremthessen. De ha már beszélnünk kell a művész kenyerének keserves problémájáról, igyekezzünk kikutatni az okokat is, melyek ezt a kenyérválságot előidézték.

Az a gyakran hangoztatott banális igazság ugyanis, hogy a művészeti élet a társadalmi élet függvénye, s így a gazdasági válság természetszerűen sujtja a művészeket is, nagyon egyoldalu magyarázat s csak a társadalom rossz lelkiismeretének megnyugtatását célozza. Ezzel szemben ott van a mérleg másik serpenyőjében az a vitathatatlan tény, hogy társadalmunk egy igen elentékeny rétegének még mindig van pénze fényüzésre is, szórakozásokra is, csak éppen a művészetre nincs. S hogy sok — ma igen jóhangzásu — név nem merült el még a kenyérért való riasztó küzdelem harcaiban, az többnyire csak a művész lemondó, kispolgári igénytelenségének, csodás türésének, emberi önmegtagadásának az érdeme, de távolról sem jelenti azt, hogy társadalmunk

Az egész termen végigfutó tájképsorozat lezárásaként a jobbról, balról szabadon maradó falmezőket kitöltve, Stein János szőnyegszerűen dekoratív alapon címerekből és fegyverzetekből összeállított cartouch-okat festett. A díszítő célzatnak megfelelően a művész úgy a címerek és fegyverek, mint a kísérő megformálásában és színezésében a falszerűséget hangsúlyozó gobelinhatásra törekedett.

*

192 Stein János: Aranykor.

316 Jendrássik Jenö: A kis lusta.

1694. Stein János

Sz. Kolozsváron 1874 junius 14-én

Salamon Sári.

A kép Kriza János „Vadrózsák" czimü müve egyik versének (553. sz.) feldolgozása. A szép Salamon Sári Talián országba indul, hol kedvese volt, útközben azonban a Dombi erdőségben, lidérc csatlakozott hozzá, ki a hazajövő szeretőnek adta ki magát, szép szavaival elcsábitotta, de „Másnap kitünt sorsa, Mint eldobott rózsa Lábjomokra hullva, Feküdt a szép hulla, Mellette kis lova állott szomorkodva." A fejjel jobbra fekvő meztelen leány kibontott haja fekete, kinyujtott jobb kezének tenyerét kiforditotta, balját feje alá tette és térdét összehúzta. Alatta derékig fehér lepel van. Balról kis fekete lova áll fejét lehajtva és a kantárt földön húzva. A tetem fejénél és a ló körül bogáncsok, a háttérben pedig, az erdőn innen, cserjék tünnek szemünkbe. Fölül, a fák között, az ég kék szine látszik. Jelzése alól balra: „Stein J. 98. (Paris.

Vászon, méretei 70.5: 120.3 cm.

Vétetett 1899: III. 20-án a 20822 sz. rendelettel (155/99) 300 frton. elszámoltatott 1899: IV. 23-án (200/99). elszámolásul tudomásul vétetett 1899: V. 27-én a 31844 sz. alatt (381/99).

Kiadatott a Szegedi vár. Muzeumnak 1899: IV. 15-én a 20822 sz. leirattal (173/99 és 143/900.)

Vid. Muz.

Ekkor Teréz megmozdult helyén. Egy embert látott, kezében lámpával, az udvarra lépni.

— Talán hirt hoz Hannáról! — kiáltotta s kifutott és lesietve a lépcsőn, már messziről kiáltotta:

— A grófnőről hoz hirt, hol van? Szóljon gyorsan.

— Az Arany Bárány fogadóban. Azt izente, hogy küldjenek érte kocsit.

— Azonnal! — kiáltott fel örömtől remegő hangon Teréz s jutalmat nyomva a küldöncz kezébe, futott kiadni a parancsot, hogy azonnal fogjanak be.

De még egyszer visszament hozzá.

— Az egész vihar alatt ott volt a komtesz? — kérdezte, meg nem foghatta, hogy került Hanna oda.

— Nem. A főnök úrral jöttek kocsin az erdőből a legnagyobb esőben.

— Waldau úrral?

— Az ő fogatán. Azok a szegény lovacskák egészen oda voltak, alig birtak már lábaikon állni.

— Nem tudja, honnét jöttek?

— Valószinűleg a gyárból, mert a kapuban álltam s bár a sötétség miatt semmit sem lehetett látni, de az irányt mégis eltaláltam.

— A kocsi azonnal indul, várja meg, a mig befognak s mehet azon vissza.

Teréz kendőt boritott fejére s miután tudatta a grófnéval az örömhirt, sietett az istállókba, fogatott s beült a kocsiba és ment Hannáért.

Bár nem sokáig tartott ez a kocsikázás, mégis volt ideje útközben a történteken elmélkedni. Honnét jöhetett Hanna Waldauval? Talán a tiszteletesnét látogatta meg, elég helytelenül, pedig ő mondta neki, hogy ne tegye. De az nincs engedelmességhez szokva. Mindnyájan kényeztetik s ő maga legfőképen... De ezért az ijedségért komolyan és szigorúan fog neki szemrehányást tenni.

Megérkezve a fogadóhoz, az első, kivel találkozott, Lászi Jozefin, a boltosnő volt. Többen álldogáltak együtt a folyosón s nevetgéltek és Hanna grófnő nevét említették. Róla és Waldauról beszéltek.

Megpillantván a közeledőt, gyorsan elhallgattak s a boltosnő köszöntve őt, mondta:

— A komtesz jól érzi magát. Ott bent

Illat. *Stein J. festménye.*

van a fogadósnőnél. *Waldau úr* pedig már elment.

A főnök nevét gúnyosan ejtette ki s a többiek, valószinűleg szobalányok, nevettek. Teréz végignézett rajtok s ment Hannát fölkeresni Rókaiékhoz, ki Emma ruháiban ült a pamlagon s a fogadósnéval beszélgetett.

— Teréz! — kiáltott fel, midőn őt belépni látta, de az mogorván nézett reá.

— Menjünk, — mondta futólag köszöntve a házbelieket. — Adjanak meleg kendőt a komtesznek gyorsan, hogy indulhassunk.

Rókainé kissé sértve érezte magát e bánásmódra, de sietett teljesiteni a parancsot és szekrényéből kivéve vasárnapi nagykendőjét, azt Hanna vállára boritotta, ki nyájas szavakkal köszönte meg szivességöket, követte Terézt a kocsihoz. Midőn egymás mellett ültek, Hanna kérdezte:

— Haragszik, Teréz? Még sohasem láttam ily hidegnek irántam, pedig kevésbe mult, hogy még élve lát. Gondolja meg, ha elvesztem volna.

— Éppen ez az, mi miatt neheztelek. Hogy lehet józan észszel ilyeneket elkövetni, Hanna? Ez nem a maga állásához és neveléséhez való!

— *Állás és nevelés!* Mindig csak erről van szó. Miért nem teszi hozzá leendő vagyonomat is? Mi lett volna Holicsból, ha az örökösnő meghal! Igazán látom, hogy senki sem szeret engem — mondta a leányka s szemeiből könyek tüntek elő, talán a kiállt ijedség, izgatottság eddig magába fojtott félelme, vagy más valami idézte elő zokogását.

Teréz nem felelt, de neki is sűrű könyek hulltak arczára s némán ölelte meg a mellette ülő leányt, ki fáradtan hajtotta fejét vállára és csendesen zokogott.

— Ha tudná mit álltunk ki anyjával együtt, nem beszélne igy — mondta azután Teréz. — Kétségbe voltunk esve . . . De mondja el hol, merre járt s hol találkozott Waldauval?

— Már azt is tudja, hogy ő hozott a fogadóba?

— Félek, hogy mások még többet tudnak. Maga nem is képzeli, mily könnyelműség ilyet elkövetni.

— Mit tettem? — kiáltott fel csodálkozva Hanna, mialatt gyorsan letörölte könyeit. — Sétálni mentem, utolért a vihar s Waldau kocsin ment arra és mert nem jöhetett a kastélyig, letett az Arany Bárányban.

— Jó, jó, hiszem, hogy ennyi az egész. De mit fognak mondani a helységben erről? Közönséges emberek közönséges felfogással birnak.

— Mit mondhatnának? — kérdezte csodálkozva Hanna s meglepetve szegezte szemeit Terézre.

— Például azt, hogy a gyár főnökét nem a véletlen vezette az erdőbe.

— Kinek mi köze hozzá, kivel és hol találkozom — mondta daczosan Hanna.

— Az embereknek mindenhez van közük s ha nincs is, jogot formálnak ahhoz, hogy a mások tetteibe avatkozzanak.

— Tegyék! Nem törődöm velök. Nekem valóságos sovárgásom van az oly emberek után, mint Waldau és Kelemenék. Őszinték, igazak, lehet bizni bennök, lehet számitani reájuk jóban-rosszban, mig másokról ezt nem igen mondhatnám.

— Nagyon költői fogalmai vannak bizonyos dolgokról és emberekről. Ki tudja, jól itél-e, vagy csak amaz ujság iránti vágy mondatja mindezt magával, mely minden után sóvárog, a mi ismeretlen.

— Talán természetemben rejlik az egyszerűség utáni vágy, hisz anyai részről a népből származom, ezt nem lehet tagadni.

— Nagy képzelődés! Ilyen eszmékkel nem igen fog boldogulni abban a légkörben, hova a sors helyezte. Sőt erkölcsi méreg ez a maga állásában, mely belopja magát lelkébe s a legnagyobb szerencsétlenséget idézheti elő.

— Mit ért ez alatt?

— Hogy átadja magát oly érzelmeknek, melyeknek czélja nincs s beleszeret oly emberbe, ki vele nem kötheti össze sorsát.

— Én csak magamhoz méltót szerethetnék! — kiáltott fel Hanna szenvedélylyel.

— Hogy érti ezt!

— Derék, igaz, becsületes embert, nem olyat, mint például Szerémy Ottó, kinek egy szavában sem lehet bizni. A mellett csinosnak, szellemesnek kellene lennie s különösen kiről elhihetem, hogy magamért szeret és természetesen én is szeressem.

Teréz kissé meg volt lepetve a szenvedélyes kitörésen.

— Ilyet nem talál az előkelő emberek között — mondta halkan.

HALOTTAK NAPJÁN Az Uj Idők számára rajzolta Stein János

Uj Idők 1901. VII. 45 m

— De hátha csak tetszhalott?!... Adjatok pecsétviaszkot! — szólott kétségbeesetten rokonaihoz.

Hasztalan! A fagyos szív a rácsöppentett forró viasztól sem dobbant meg többé. Deák György meghalt, föltámaszthatatlanul...

Az ünneplő rokonság mindjárt ottmaradhatott — temetésre.

A fiatal, szép Profetti Karolina pedig gyászos özvegységre.

Alig vették észre síró bánatában. Csak Fliess úr, a hű udvarló, az tartott ki hűen a bánatában is. Hűen, sokáig, teljes esztendeig. Széttépte a noteszét, nem „jelentett" egy kukkot se többé Bécsbe, ott maradt Zala-Tárnokon, szolgálatkész udvaroncnak, ingyenes jószágkormányzónak a fiatal özvegy oldala mellett.

A gyászfátyol viseltes is lett, a hulló könyek kiapadtak, az olasz vér mosolygó derüje lassankint visszalopódzott a szép Karolina arcára. Egy év mulva már azt irta Profetti Karolina Deák Ferenchez, az ő „ketfes Ferkó onklijához", hogy mi tűrés-tagadás, férjhez szeretne menni. Ferkó onkli visszafelelte: gyere át hugom, majd megbeszéljük.

Profetti Karolina felkötötte a főhercegi shawlt, ami huszonegy rőf selyem volt, mégis belefért egy tojáshejba. Drága családi kincse ez a shawl a Deákoknak, a Ferenc nagyanyja, Hertelendy Anna hagyatéka. Azóta mindig a legszebb Deákné kapja menyasszonyi ajándékba, a familiától, a familia közkincsét. Nagy ünnep legyen, amelyiken fölveheti ezt a shawlt a menyecske. Ilyen nagy ünnepnek vette a Proffetti lány azt a napot, mikor „Ferkó onkli"-hoz mehetett. Mint most is.

Ott áll már, irulva-pirulva a gyönyörü olasz asszony a nagy ember előtt. Szégyelli egy keveset, hogy ilyen hamar el tudta feledni azt a másik nagyot. Remegve is jön ki a szó fehérgerezdes fogsorai közül:

— Nagyon fiatal vagyok még, édes Ferkó onkli, hogy férfi nélkül maradjak...

Deák Ferencet megejtette ez a pironkodó, majdnem szűzi vallomás. Mosolyogva nézett a szép asszonyra:

— Hát szeretsz valakit, Lina?

A kis menyecske most se mert mást mondani, csak azt, amiért már nem haragudott meg előbb ez a másik nagy ember!

— Nagyon fiatal vagyok még, édes Ferkó onkli, hogy férfi nélkül maradjak...

Ferkó onkli most már szeretettel vonta ölébe a remegő galambot:

— Jó hát, kis hugom, nem bánom no! Aztán kihez akarnál menni, te kis bolond?

— A Fliess úrhoz...

Kis húgát úgy eltaszította erre a szóra magától Deák, hogy fölbukik, ha meg nem kapja.

— Ahhoz a spionhoz! Nem szégyenled magad!

— Ne, ne, ne, édes Ferkó onkli! Ne bántsa Henriket! — emelte föl most már tiltóan kezét az özvegy is.

Most, mikor szerelmesét bántják, bátor sas már a remegő galamb! Eddig remegő ajka érces szavakra nyilik, lehajtott fejét büszkén veti föl a hatalmas Deákra s kicsi teste sugárként kiegyenesül, mintha fejjel nőtt volna meg pillanat alatt.

— Henrik nem spion! Becsületes magyar ember lett belőle, erre esküszöm! És engem úgy szeret...

Eddig tartott a „vakmerőség". Ennél a szónál újra a szemérmes, bátortalan asszony lett Profetti Karolinából, aki sírva temeti arcát kezébe, úgy közelít ringó, lassu léptekkel vissza ahhoz a szigoru vasemberhez, hogy megkérlelje.

Deák Ferenc hangja elült s újra símogatja már azt a remegő, gyönyörü virágszálat:

— No, ha csakugyan annyira szeret az a spi... az a Fliess úr, hát erigyj hozzá Lina hugom, elmegyek a lakodalmatokra!

CSOÓR GÁSPÁR.

Halottak napján

Zizeg az esőcsepp a száraz levélen,
Szomorúfűz ága bólongat a szélben,
Szomorúfűz ága amerre csak hajlik,
A néma hantok közt nyüzsgő élet zajlik.

Szürkül az égboltja, közeleg az éjjel —
Kigyúlnak a sírok káprázatos fénynyel;
Pompázó hantjukon koszorúk, virágok
— Virágos halmok közt közömbösen járok.

Szőke Tisza partján, egy kis falucskában,
Akácos temető csöndes magányában
Van egy kicsi sírhant, benőtte a dudva,
Tövissel, csalánnal van tele az útja.

Ha oda mehetnék, ha ráborulhatnék,
Fájánál egyet-mást elpanaszolhatnék,
— Tombolna fölöttem bősz fergeteg éjje —
Eltitkolt keservem úgy sírnám beléje!...

BALLA MIKLÓS

Verőfényes szép őszi alkony

Verőfényes szép őszi alkony,
A fa levele hulldogál;
Lehulló piros falevélre
Bágyadtan süt a holdsugár.
Én ifjuságom, oda vagy:
Örömeimnek rózsabokra!
Csak az emlék, mi megmaradt,
S mélázva néz a szép napokra.

Hogy elsiettél, ifjuságom?
Mint fényes pára, eltünél.
Ez alkonyon el-eltünődöm
A feslő regg emlékinél.
A mindenható szeretet
Tavaszomat virágba vonta;
Álmodtam szépet, gyönyörüt,
S beszövődött álmom dalomba.

Hogy' elsuhansz te is fölöttem,
Gyümölcs-igérő hév nyaram,
Amelyben a munka-veriték
Drágább, mint gyöngy és színarany.
Családért élni és honért:
Ó, ez magasztos, égi pálya!
Vágyam: legyenek boldogok,
Ha jutok éltem alkonyára.

Az alkony itt. Már-már közelget
Az enyim is. Napom hajol;
De mindig hallok dalt. Az égből,
Vagy e száraz bokrok alól?
Bárhonnan jön, engem leköt
Egy édes, egy varázs-igézet:
Szeretettel olyan a szív,
Mint a verőfényes természet.

SÁNTHA KÁROLY

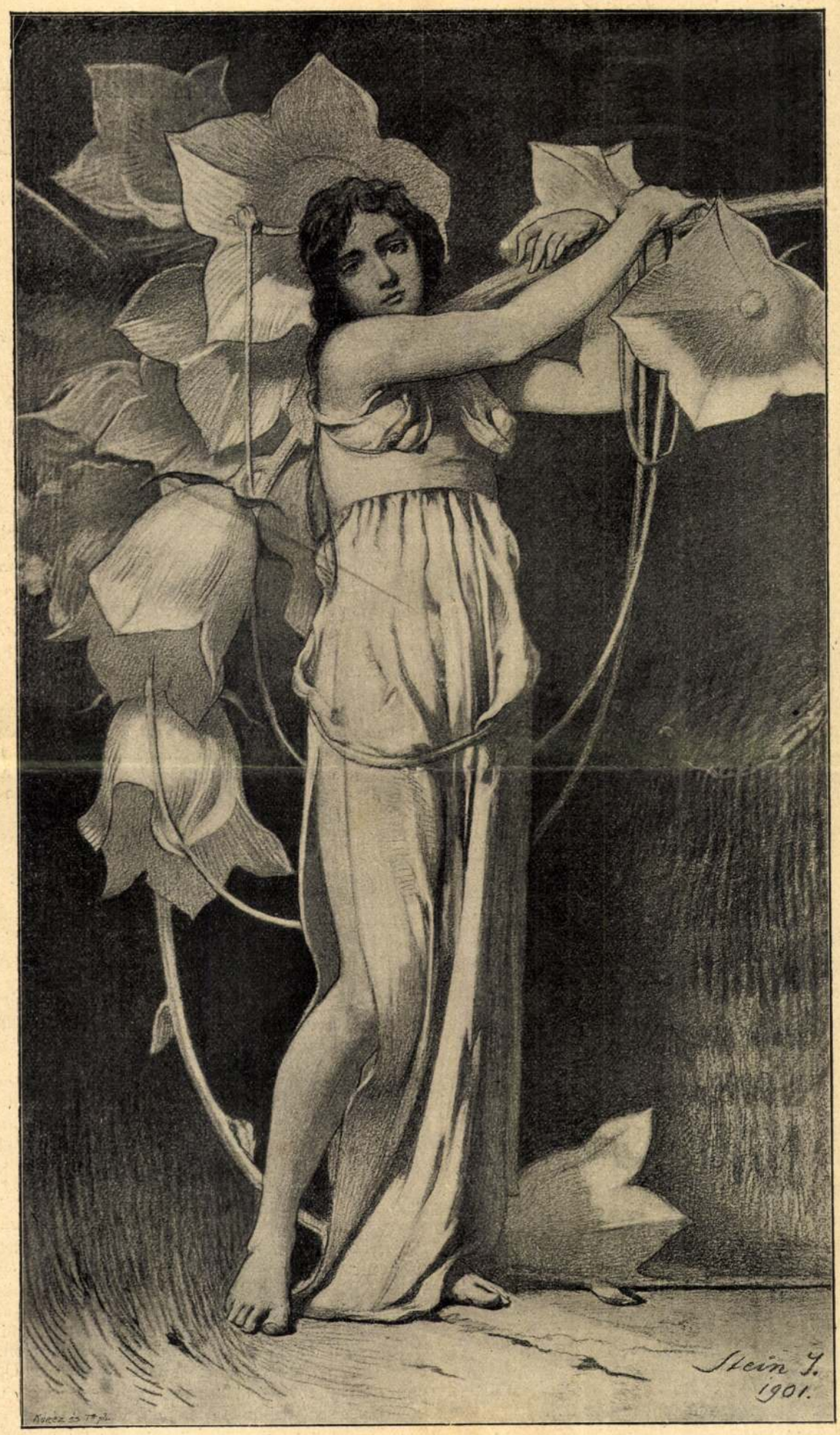

Az Uj Idők számára festette Stein J.

HARANGVIRÁG

1901. VII. 313. l.

Kaplonyné kisértetiesen mosolygott, a grófné pedig nyájasan folytatta:

— Maguk százszorta boldogabbak, mint én, mert mindig itt lehetnek az aranyos budapesti lakásukban... Nem is csodálom, hogy nagysád még mindig úgy néz ki, mint valami javakorbeli menyecske...

A vendég sugárzó arccal nézett a háziasszonyra, akin az avatott pszihológus éles szeme e pillanatban félelmetes változást látott volna... Kaplonynéban egyszerre fölébredt a vérbeli színházi mama, a kegyetlen anyatigris, aki gyermeke támadóját széttépi... És ijesztő mosolylyal — óh, mint ismerik ezt a mosolyt a színház tájékán! — fordult az egykori Scherer Marihoz.

— Édes grófné, miért nevez engem nagysádnak? Megsért, ha ilyen szigoruan ragaszkodik a címzésekhez, hiszen valamikor, a boldogabb időkben — tegeztük egymást...

Ella rémülten kapta föl a fejét, a grófné pedig észrevehetőleg elsápadt. Ez a tegeződés oly szemtelen hazugság volt, — hiszen Kaplonyné legalább huszonöt esztendővel idősebb volt nála, — hogy a nyelve megbénult az ijedségtől, s oly ostoban viselkedett, mint valami sihederleány...

— Óh, — mondta, — kérem, ha azt hiszi Nagysád... De most sajnálatomra kénytelen vagyok távozni, mert az uram a szállodában várakozik rám...

Mikor a grófné pár perc mulva becsukta maga mögött az előszoba ajtaját, Ella csodálkozva fordult az édesanyához.

— Igazán tegeztétek egymást?

Kaplonyné jóizüen elnevette magát.

— Ej, dehogy. Hiszen jóformán pólyás baba volt, mikor a szüleivel egy folyosóra költözködtünk...

— Hát akkor miért mondtad neki?

— Miért? Félóráig bennünket evett a méreg, most legalább a méltóságos asszony pukkadoz. Fogadni mernék veled, hogy még hat hónap mulva is görcsöket kap, ha erre a jelenetre visszagondol...

Szomoru temetés

Szomorúbb temetés nem volt még egy háznál,
Mint az ispánnéké, ma az udvarháznál.
Sírt az egész falunk,
Mintha mindnyájunknak a halottja lenne...
De a legszomorúbb,
Tudja a jó Isten, mégsem ez volt benne!

Hat halavány árva a koporsójánál,
Zokogott, árvábban az árva madárnál,
Még a legnagyobb is
— Szegény gyönge kis lány! — gyerekszámba menne...
De a legszomorúbb
Tudja a jó Isten, még sem ez volt benne!

Hetedik árvája — egy pici gyöngy jószág, —
Kacagva tipegte körül koporsóját,
Ez a csöpp vidámság
Volt ebben az egész szomoru esetben...
— S tudja a jó Isten,
Ezt zokogtuk mind legkeservesebben.

Szabolcska Mihály

Régen...

Kandi Klára

Hajdanába Kandi Klára
Kacsingatott egy nagy fára.

Az első nagy műélvezetnek erősen megadtam az árát. Hiába takargattak két bundába, hiába vitt ölbe át és vissza az öreg Pista inas a Lánchídon, a színházból jövet mégis meghültem és az Ördög piruláinak egyes jeleneteire a mai napig úgy emlékszem, mint egy lázas álomra, de talán hülés nélkül is így emlékezném, hiszen egy háromesztendős kis agynak semmiképpen sem lehet jó, ha hét órától tízig kép-kép után foglalkoztatja és kápráztatja. Szóval beteg lettem, s ezzel egyelőre véget ért a szórakozás. Köhögtem irtózatosan, és ezért édes jó anyám nem engedte meg, hogy fölkeljek.

Rendes körülmények között nagyon békésen türtem volna az ilyen tilalmat, mert előre tudtam, hogy az egész háznép ilyenkor csak azon fog gondolkozni, hogyan és mivel is mulattasson engem, a ház becéjét. És valóban ilyenkor kerültek sorra a legérdekesebb meglepetések. Ilyenkor építette apa az ágyam mellé húzott kis asztalkára azokat a csodálatos öt-, hat-, sőt több emeletes kártyavárakat, melyeket aztán az egészséges torku családtagoknak kellett versenyben egy szuszra romba dönteni, és ilyenkor olvasta föl valamelyik nővérem a Méh románcát, vagy a Gyermek és a szivárvány, sőt néha, ha nem ártott meg a kacagás: a Jóka ördögét.

De volt még egy másik fájdalomenyhítő kiváltságom: az, hogy csakis ilyenkor fekhettem a mama pirosfüggönyös, magasoszlopos, menyezetes ágyában. Pedig ezért az előjogért sok keserü orvosságot tudtam volna lenyelni, föltéve, hogy ha beadják, amit azonban nem cselekedtek meg, mert összes gyermekbetegségeimen a homeopathia három csodaszerének segítségével gázoltam át, amelyek tudvalevőleg a pulsatilla, a camomilla és az aconit.

Akkor is azokat szedtem, csakhogy ez egyszer kevesebb jóindulattal. Sőt talán nem is szedtem. Vagy legalább is nem takartam le a poharat a rendszeretettel megrovátkolt szélü papirral, pedig meg volt mondva, hogy semmit se használ az orvosság, ha nincs gondosan befödve. És én mégis nyitva hagytam. Csupa rosszakaratból. Miért? Mert ezuttal végtelen elkeserített ez a kényszerpihenés, hiszen tudtam, hogy kint a városban, sőt minálunk is, nagy dolgok készülnek.

— Kivilágítás lesz, — magyarázta Tinkóczy Mari, hűséges pesztonkám, akit alkonyat beálltával mellém rendeltek őrzőnek és mulattatónak.

— Milyen lehet az? — kérdeztem.

— Mintha minden csillagot lehoznának az égről és odaállítanák a házak ablakába! — felelt a szegény kis leány meggondolatlanul, amire aztán igen természetesen egyszerre úgy éreztem, mintha az éj valamennyi csillaga az én lázas agyamba kezdett volna kigyúlni, keringeni.

— Marikám! — könyörögtem, — vigyél az ablakhoz!

— Isten ments! — kiáltott megrémülve, — hát nem látja, hogy a nagyságos asszony még az ablaktáblákat is bezáratta, nehogy a hideg bejőjjön... Inkább, tudja mit? inkább mesélek!... Jó? — kérdezte, hogy gondolataimat elterelje.

— Jó! Mesélj, de arról, hogy miért lesz kivilágítás.

— Hát, — kezdte Mari, igazi mesehangon.

De én közbevágtam: — Volt egyszer az Operenciás tengeren túl... — kiáltottam, hogy hamarább túlessünk a bevezetésen, azonban Mari a fejét rázta:

— Nem az Operenciás tengeren túl, — mondta, — hanem itt Pesten, a Duna tulsó oldalán van egy nagy, nagy vár... tudja?!

— A királyé?

A kútnál

Az Uj Idők számára rajzolta Stein János

daliák ábrándossá lesznek dallamára s az aranyzengésü hangnak senki sem áll ellent.

Egymásután sorra fölvonulnak a derék, bátor lovagok, küzködve nekivágnak a kígyózó hegyi útnak s mennél közelebb érnek a toronyszobához, annál lihegőbb a lélegzésük és annál szenvedélyesebben kering a vér erükben. S a dal igézően száll feléjük, mintha selyemszálakba burkolná öntudatukat. Vakon rohannak a veszedelembe, mert veszedelem vár mindenkire a várkapunál. Bozontos, őserős medve fogadja a daliákat s egy szikla mögül előtörve, hatalmas talpával lesujtja őket. Ekkor a mesék királyleányának éneke hangos kacagásba törik; kineveti a hívő ifjakat, akik föláldozzák magukat érette és hiúsága örül diadalának. Ne higyjétek, hogy bűvölet tartja fogva, mint más mesék hősnőjét, hogy hétszer hetvenhét áldozat után visszanyeri szabadságát . . . Óh nem! Vad öröm ver tanyát szívében, mikor egy-egy ifju forró vére pirosra festi a sziklafalat s hangos örömmel rohan elő, kacagva borul a bozontos medvére, mely nyelvével még véres ajkát nyaldossa. Fehér karjával átkarolja a fekete, bozontos nyakat s úgy himbálódzik rajta nevetve. S a medve nyugodtan áll, ha belülről megnyílik a várkapu, tudja jól, hogy úrnője jő s mozdulatlan marad.

— Nem halljátok? . . . A nyár virágos tájáról szélzúgáson, hófuváson is keresztül hallik a királyleány csábító éneke:

Aranyos hajam kibontva
Megvan vetve selyemágyam.
Szép lovag, halld, hív a hárfa,
Várlak régen, várlak várva,
Szép lovag, jöjj hát a várba,
Jöjj, pihend ki magad nálam.

S lenn a hegyi úton csendesen ballag egy lovag. Nem gazdag, talán nem is szép, de a királyleánynak mindegy, hogy gazdag vagy szegény-e, mindegy, hogy rút-e vagy szép-e, azt akarja, hogy mindenki csak néki hódoljon. Megy az ifju, mendegél, mikor megcsendül a várkisasszony hangja.

Ne higyjétek, hogy eltaláltátok, amit mondani akarok. Nemde úgy gondoljátok, hogy az ifju közönyösen hallgatta a csodaéneket, hogy tovább ment s a kegyetlen szépnek sírásba veszett a hangja, mert íme, akadt egy ifju, ki nem hajtott neki térdet s nem hódolt meg bűvölete hatalmának.

Nem! A nyári alkonyat csöndjébe ezüstös dalként szűrődött le a királyleány éneke s az ifju engedelmeskedve a dal parancsának, útját a várkapunak vette. Egyszerü fegyverzetét bearanyozta a haló nap s a fény éppen arcába tündöklött. Csábító hívogatással hívta az ének, szíve édesen megborzongott és lihegve, lázasan tört a meredeknek.

Csak olyan volt, mint a többi!

Kacagott a királyleány tekintete, amint látta, hogy rohan veszedelembe az ifju, örömmel gondolt arra a pillanatra, mikor vére fog folyni érette s nyugodtan leste, hogyan közeledik a várkapuhoz. Alig lehetett tőle pár lépésnyire. Szinte érezte szeme tüzes villanását, hallotta hörgő lihegését s amint futva közeledett feléje, észrevette, hogy kardvágás ékteleníti el szép homlokát.

A szerelmeket apróságok döntik el. Lényegtelen külsőségek útján fordul szív a szívhez s elég egy szemölcs, valami pisze orr, hogy szerelemre gyulladjunk valaki iránt. Az a kardvágás nem engedte nyugodni a királyleányt, felszökött s odarohant a kapuhoz. Föltárta a kaput a medve nyugodtan fekve maradt helyén s az ifju forró csókkal karjába borult a királyleánynak.

S a morál?

Szerelmesek úgyis értik s én várom, hogy értse meg a kacér is, aki dalolva nézi, hogyan törtetek fölfelé a veszedelemmel teli meredeken.

PÁSZTOR ÁRPÁD

Uj Idők 1901. VII.

rangosztályok adományozásával: jobb étel, szebb ruha, kényelmesebb lakás kiutalványozásával. Mi meg vagyunk győződve róla, hogy a homo homini lupus mondás igaz marad az emberiség legszélső életkoráig. A biblia első szereplő emberei is becsapták egymást s bizonyára így lesz az utolsókkal is. Az emberi becsvágyat sem lehet egészen leszállítani azokból a szédítő magasságokból, amelyekbe olykor fölcsap. A legrendezettebb Utópiában is születik majd egy Napoleon, egy Cecil Rhodes vagy Attila, akik hatalmuk korlátlan érvényesítésére épp úgy föl fogják használni zseniális fölényükkel az új társadalom nyujtotta eszközöket, mint ahogy a nagy hódítók, nagy gazemberek és nagy uzsorások fölhasználták rá a maguk korának társadalmi eszközeit. Azt a derék erkölcsi dispoziciót, amelyet már Comte szükségesnek tartott egy jóravaló új társadalmi rend megteremtéséhez, nem fogjuk sohasem előteremthetni. Révai Sámuel bizonyára pesszimistának tartja ezt a nézetünket: mi az övét kissé optimisztikusnak vélelmezzük, bármint lekössön is minket gondolatainak nemessége.

A könyv legérdekesebb része az, amely elénk rajzolja: mint alakulhat át szép lassan, minden fölforgatás nélkül a mi mai társadalmunk amaz ideális társadalommá. Ez a fejezet rendesen hiányzik a többi hasonló célu műből s a nehézségek, amik itt a szerző elé tornyosultak, nagyon jelentékenyek. Az átmenetet úgy képzeli, hogy mai társadalmunk, sőt mostani államszervezetünk és alkotmányos életünk keretén belül összeáll az embereknek egy tömege oly kötelékbe, amely a tagok teljes ellátásáról munkaszolgáltatás fejében gondoskodik. A fejlődés második stádiumában nemcsak ellátja, de jórészt foglalkoztatja is tagjait s neveli az új nemzedéket a jövő államának. Itt már erős koncentrálásról van szó: közraktárakról, közös étkezőkről. A tagoknak még van rájuk maradt különvagyonuk, de ezt a kötelék kezeli. A harmadik stádium — a szerzőt idézve — akkor áll be, amidőn a kötelék tagjainak szükségleteit minden irányban a saját termeléséből képes födözni. Ebben a stádiumban már minden tag lemond minden néven nevezendő tulajdonról. De a kötelék, bár időközben nagyon megszaporodott a tagjainak száma, még mindig nem öleli föl az egész államtestet. Bizonyos, hogy a nagytőkések és nagybirtokosok lehetőleg távol maradnak tőle. Mikor ezek is beleolvadnak a kötelékbe, akkor ez belépett a negyedik stádiumba: az új társadalom s az egész ország egy és ugyanaz. Végre eléri ötödik stádiumát, amidőn valóra válik az új társadalmi rend alapján az új állami rend is. Ennek gazdasági főjellemvonása az, hogy benne a közösség és az egyén érdeke teljesen azonos.

Itt természetesen nem terjeszkedhetünk ki a részletekre. Amit Révai hatszáz és egynéhány oldalon leírt, nem ismételhetjük két hasábon. De céltalan is volna: mindenképp élvezetes ezt a nagy kötetet végigolvasni, társaséletünknek majdnem összes mozgató problémáit bőségesen veti föl s elemezi a nagytudásu szerző.

Könyve a nyugodt, derült lelkü filozófus hangján szól hozzánk. Amily higgadt polémiával kezdi, oly nyugodalmas, biztos reménynyel zárja le. Míg a könyv kezükben van, szeretnénk vele a térítők közzé állani s úgy sejdítjük, hogy ebből a dologból lehet még valami.

Egy képtől mégsem szabadulhatunk meg, mihelyst elmélázunk az olvasottak után. Látjuk ezt a szépen összecizelált új társadalmat hatalmas sziklagerincre építve, a szilárdság minden ismérvével. De a sziklagerinc mélyén lávafolyamok forrnak. Egy mélyre szikkadt esőcsepp elég, hogy feszítő párájával forradalmat keltsen odalen s a láva kitörve a levegőbe röpítse mindezt a sok szép új palotát.

Ez a földalatti titkos erő: a géniusz. Nem lehet vele számolni, mert kivül áll a matematikán. Lehet jótékony géniusz: a vak Homéroszé vagy Jézusé. De lehet romboló, vért szomjuhozó géniusz is, akinek uralkodó vágyát nemzetek támadó hadjárata sem törheti meg. Ha egy ilyen meteor belezudul az új társadalomba, szilánkká veri azt is. Ismét másfajta jön majd utána, mint ahogy jött Napoleon után. Gondoljunk vissza arra, hogy az őskeresztények ideális kommunista kötelékéből lett az a keresztény világ, amely ezernyi ezer sereggel rontott neki Napkeletnek a keresztes háboruk korában.

Mindaddig, amíg szenvedélyeinket nem tudjuk kifejezni matematikai formulákkal, nem alkothatunk magunknak hozzávetőleges képet sem arról, hogy mifajta társadalmat lehetne üdvösen szervezni s mifajta társadalom jön majd a miénk után.

Addig vegyük szép álomnak, nemes lélek sugalta stilü paciencenak az utópiakönyveket. Különösen, ha azokban annyi bölcs gondolat rejlik, mint ebben.

KŐRIS

Romantika

Ne, ne húzzátok le az ablakfüggönyt, nem bajhogy már este van és ha már nem is látjuk, sejtelemnek is kellemes, hogy odakünn hatalmas pihékben hull a hó s mi benn ülünk a világos, meleg szobában. Gondoljatok csak a havas erdőkre, a fehér mezőkre, a hótól lepett utcai kóborlókra s valami kedves melegség lopódzik szivetekbe.

Gyertek szerelmes szívü lányok, álmodozó teremtések, húzódjunk közel a kályhához, melyből édes melegséget lehel ki a halott kőszén és a megölt fa; itt leheli ki igazán azt az életet, melyet hajdan a természet forrasztott beléje. Gyertek, húzódjatok egy körbe s hallgassatok a ti fiatalon öreg mesemondótokra, aki sóvárgó szívvel keresi a lányok közt a szerelmet, de fele úton mindig elhagyja a türelme és agyába villan, hátha csak a Hoffmann-meséinek babája az, akit kerget csalogató báb, aki darabokra törik, ha hozzányúl.

Mert féltem, féltem a szerelmet, nem akarom egyszerre elpazarolni, nem akarom odaszórni egy méltatlannak, aki nem érdemli meg. Várok ezért, várok már hosszu esztendők óta s olykor sejtelmes bánat rezdül meg szívemben. Hátha tovafut az élet, anélkül, hogy rábukkannék szerelmem tulajdonosára, mert higyjétek el, abban a pillanatban, hogy szerelmesekké lettünk, szerelmünk nem a mienk többé, hanem azé a másiké s minden öröm, minden kétség, minden vívódás és gyönyör azt kérdezi csak, vajjon megvan-e még annál a másiknál a mi szerelmünk vagy pedig könnyelmüen eltékozolta-e?

Sokszor rámborul a csüggedés, fázva a kályhához huzódom s szeretném, ha kinyilnék szobám ajtaja s belibegne rajta valami kedves, szép leányzó, aki aggodó gondoskodással cirogatna meg s pillantasából az anya, a testvér, a szerető nővér lopóznék szívembe. Mit gondoltok leányok, elszáll az élet anélkül, hogy álmom valóra váljék, vagy még nem találtam meg álmaim leányát?

Nézzetek csak ki, a fekete sötétségen keresztül csillan a sok hulldogáló, kavargó hópihe, reszket a levegőben s hallgassatok csak, mintha távoli hárfajáték hangja zendülne át a szíveken.

Vagy talán csak én hallom?

Ének kiséri a kedves hárfajátékot, a mesék várának királykisasszonya ül a toronyszobában hárfával s onnan csalogatja a lovagokat.

Aranyos hajam kibontva,
Meg van vetve selyemágyam
Szép lovag, halld, hív a hárfa,
Várlak régen, várlak várva,
Szép lovag, jöjj hát a várba,
Jöjj, pihend ki magad nálam.

Mint Heine Loreleyának, csalogató és csalfa az éneke, férfiszív nem áll neki ellent és bátor nézésü, hidegszívü

a czimer alatt balra: Rauschenfels de Steinberg del.
középütt: Operi efficiendo praefuit, ipsasque tabulas aeri incidit
CAROLUS STEIN
Sculptor geograph Vindobonensis.
jobbra: J. Hyrtl sculp. Viennae.
alól középütt: Ifjabbik Kilian könyvárosi biztosságában Pesten
Im Comiss. Verlage bey G. Kilian d. Jüng. in Pesth.
fölül a balsarkon: TAB. I.

Rm., mér. a rl. 61.6: 79.5 cm.

Schem. K.

Térkép. T. 2554.

Ezen Magyarországnak és társországainak czimerével, a koronázási jelvényekkel, POSONY (PRESSBURG), PEST (PESTH) és BUDA (OFEN) látképeivel diszitett lapnak felirata fölül

balra:

MAGYAR ORSZÁG,
HORVAT, TÓT, DALMÁT ÉS ERDÉLY ORSZÁGOK,
A TENGER MELLÉK ÉS A VÉGÖRI VIDÉKEK
KÖZÖNSÉGES POSTÁK ÉS UTAK
FÖLDABROSZA,
AZ AUSTRIAI TSÁSZÁRSÁG HATÁROS TARTOMÁNY RÉSZEIVEL EGYÜTT
A LEG JOBB KÚTFÖKBÖL MERITETT, LEG BIZTOSABB ELÖADÁSOK SZERÉNT
KI ADÁK
SCHEDIUS LAJOS
K. TANÁTSOS, MAGY. KIR. EGYETEMB PROFESZSZOR,
ÉS
BLASCHNEK SÁMUEL
FÖLDMÉRÖ PESTEN.
1833-1836.

oldalt: VOLSTAENDIGE.....1833-1836.

a czimer alatt balra: Rauschenfels de Steiberg del.
középütt: Operi efficiendo praefuit, ipsasque tabulas aeri incidit
CAROLUS STEIN
Sculptor geograph Vindobonensis.
jobbra: J. Hyrtl sculp. Viennae.
alól középütt: Ifjabb Kilian könyvárosi biztosságában Pesten
Im Comiss. Verlage, bey G. Kilian d. Jüng. in Pesth.
fölül a balsarkon: TAB. I.

Szines rm., mér. a rl. 61.6: 79.5 cm.

Idem K

Térkép. T.2555.

Ezen Magyarországnak és társországainak czimerével, a koronázási jelvényekkel, POSONY (PRESSBURG), PEST (PESTH) és BUDA (OFEN) látképeivel diszitett lapnak felirata fölül

balra:
MAGYAR ORSZÁG
HORVÁT, TÓT, DALMÁT ÉS ERDÉLY ORSZÁGOK,
A TENGER MELLÉK ES A VÉGÖRI VIDÉKEK
KÖZONSÉGES POSTÁK ÉS UTAK
FÖLDABROSZA,
AZ AUSTRIAI TSÁSZÁRSÁG HATÁROS TARTOMÁNY RÉSZEIVE EGYÜTT
A LEG JOBB KÚTFÖKBÖL MERITETT, LEG BIZTOSABB ELÖADÁSOK SZERÉNT
KI ADÁK
SCHEDIUS LAJOS
K. TANÁTSOS, MAGY. KIR. EGYETEMB. PROFESZSZOR,
ÉS
BLASCHNEK SÁMUEL
FÖLDMÉRÖ PESTEN
1833-1836.

oldalt: VOLSTAENDIGE .... 1833-1836.

11006.

Stein Lajos:

Vállig, kissé balra fordult, de szembe néz. Simara lefésült haja és körszakálla rövid, bajusza hosszú. Kabátjának gallérja lehajtott. Jelzése alól jobbra: Stein J. 1891.

Szénrajz, mér. 35.4:31.2 cm.

546. *Günther Ida.*

Derékon alólig van ábr
áll és szembe néz. Bal kezébe
jobbjával pedig az asztal
melynek egyik lapján »*La*
Marc 10.« és másikán »*a b c*
ható. Középütt elválasztot
szemöldöke, szeme sötétba
gyöngyből valók, fejdísze
mint keblén, ékköves. R
fodrok szegélyezik; könyö
puffasztottak és csokrokkal
az összefűző piros szalag me
csíkos, bő szoknyája ezüstl
soros. Felirata fölül balra
»*Ida v. Guenther Año Dom.*

Vászon, méretei 75 : 64·7
tett az 1895 márczius 20-iki 15
16399 sz. leirat alapján Enea
(81–895). — Értéke 70 K. —
napján. — Az átvételt jóváhag
sz. határozat (140–895). — Át

Kifüggesztésére vonatkozó
retlen festő a XVII. szból: Vis

Stein Sándor

Vögbir. jó eredm.

Értimisk 1909/10
10. l.

STEINACKER 1. *Alfréd*, festő, S. 2. *Károly* fia, * Sopron 1838 1819-től a bécsi képzőművészeti akadémián tanult, azptán Bécsben Pettenkofen hatása alatt magyar vásári jeleneteket stb. festett.

E. G. II. 473 l

STEINACKER KÁROLY († 1873): NŐI ARCKÉP. 1837

Dr. Holl Jenő úr tulajdona

5561.

Csatkai Endre dr.
A soproni piktura története
vázlata. Magyar Művészet 1928. 7 sz.

Steinacker Károly K

MAYR MIHÁLY (1796—1876): SZENTMARGITA. Tájképvázlat. 1826.

Dr. Csatkai Endre tulajdona

— Azt mondta Ágoston bátyád, — folytatta Ágnes néni, — hogy őt éveken keresztül nem bántotta az, amit tett. Ő győzni akart s úgy győzött, ahogy lehetett. De később, amikor már megöregedtünk, gondolkozni kezdett az ifjúságán. Tudod, az, hogy az embernek elfogynak az erői, hogy szűk lesz körülötte az élet, hogy nem mozoghat kedve szerint és már csak az emlékekben él, megfinomítja a gondolkodásmódját. Ágoston bácsit bántotta, hogy elrabolt tőlem valamit és ezért ideadta nekem Ernest levelét. „Nézze, — mondta — mi már a sír felé ballagunk. A szenvedélyek, a bűnök és az erények elkoptak körülöttünk. Vígasztalanul látjuk a véget, a halált. Jövőnk nincs, a jelenünk nem ér semmit. Percegő percek, üres órácska, örülünk a tavaszi napfénynek, de félünk még az évszakok változásától is, mert minden új virággal és minden érő gyümölccsel a halál igyekszik felénk. Csak a multunk ér még valamit. Én nem lophatom el magától a multnak ezt a nagy emlékét. Meg kell tudnia, hogy Ernest mennyire szerette magát."

Ágnes néni ismét kinyitotta a plüss albumot és az ernyős villanylámpa szelíd fényében ránk nézett a két gyűlölettel teli gavallér. Kis táskájából, amelynek ibolyaillata volt s amelyet Ágnes néni otthon is magával hordott, elővette a levelet.

Hosszú levél volt, természetesen lila tintával írták. Én végig zokogtam, mert sütött belőle a szenvedély, a hiábavaló, megalázott, reménytelen szenvedély. Ernest írta azon a napon, amikor a grófnénál hiába várta Ágnest. Azt írta, hogy otthagyja a diplomáciát és elmegy a trópusra. Ültetvényes lesz, ha Ágnes szereti, jöjjön vele. Csak egymásért fognak élni abban a különös, forró világban, ahol a hajnalok és az esték világítanak, ahol orchidea nyílik az őserdőben és ahol a legenda szerint a gyémánt az aranysárga homok közül bukkan elő. Ernest azt kínálta, amit Ádám adott Évának: a paradicsomot és azonfelül a karrierjét, amelyet imádott, dobta volna el. De Ágnes erről nem tudott semmit, mert a hotelportás lóversenyre járt és szüksége volt arra a száz forintra, amelylyel Ágoston megvesztegette.

— Igen, — sóhajtottam — ha a portás nem tette volna fel a száz forintot a híres Kincsem lóra...

— Igen, — bólintott csendesen Ágnes néni. — Ha a Kincsem nem egy csodálatos ló abban az időben... De az volt. A sorsnak furcsa a kezejárása. Tavaly tudtam meg, hogy Ernest mennyire szeretett engem. De akkor Ernest már rég halott volt. Valamelyik délamerikai fővárosban halt meg, mint követ. És aztán nemsokára Ágoston is meghalt.

Percekig hallgattunk. A kis öreg kezek fáradtan az asztalra tették a levelet. A fehér papír a lámpa fényében világított, olyan különös fehér fénnyel világított, mint a tavaszi világür ismeretlen bolyó-csillagai. Nem mertem kérdezni, bár nagyon szerettem volna tudni, hogy Ágnes néni mit gondol erről a régi bűnről?

— Mit mondott Ágoston bácsinak? — szólaltam meg végre. — Mit válaszolt erre a levélre félszázad mulva?

— Sem neki, sem Ernestnek nem válaszoltam semmit. Ernest már nem élt és Ágoston is oly kevéssé élt. De nagyon sajnáltam őket.

Vállat vont s elmosolyodott. A mosolyában diadalféle fénylett. Nő volt megint most, egészen nő.

— Melyiket sajnálta jobban? — kérdeztem ostobán, hiszen nem kétséges, hogy Ernestet sajnálta.

Ágnes néni megfogta a kezemet és az ujjai forróságában megint érteztem a régi szenvedély melegét.

— Ágostont sajnáltam, — mondta nyugodtan. — Egy életen keresztül kínlódott Ernest miatt. Ellopta a levelet és azért sohasem lehetett biztos afelől, hogy őt szeretem. Sohasem tudta meg, hogy őt szeretem. Csak őt. Mindig őt.

A Székesfővárosi Képtár új szerzeményeinek kiállítása. Testvérek. Steinacker Károly festménye

Új Idők 1943. 13. sz.

Kedves Éva húgom!

Ha elrakod ezeket a leveleket, amelyeket hetenként irkálok neked, a te majdan felnövendő unokáid ebből a sárguló levélkötegből felnőtt korukban kiböngészhetik majd, mi foglalkoztatta a ma élő köznapi magyar polgárt, milyen pillanatnyi divatai voltak ennek a korszellemnek, mi mulattatott, keserített vagy érdekelt egy 1943-beli csendes öregurat. A hajdankori leveleket lapozgató majdankori sarj számára ideírom: 1943-ban nagy divat bírálgatni a magyar középosztályt, akár a hordóról harsogva becsmérelni gyalázatos bűneit, akár a társadalomtudományi műkedvelő „közírás" álruhájában kenetteljesen tetemre hívni. A szidalom nem is az egész, egyelőre még teljesen kialakulatlan, középosztálynak szól, hanem annak a gentrynek, amelyet nagyobbrészt már a családi kriptából kellene a vádlottak padjára idézni, hogy az akár szilaj, akár álnyugodtan gyilkoló vádakat átvegye. Baráti köröm tagjai rendszerint felháborodva tárgyalják az ilyen megnyilatkozásokat és hosszasan tárgyalják a magyar történelmi köznemesség szerepét a magyar állam kialakulásában. Sokszor fordulnak hozzám is: „Mit szólsz ehhez, Ádám?" Válaszom nem igen elégíti ki őket. Mert azt szoktam felelni, amit most neked írok. Hogy tudniillik kár túlsokat figyelni a szitkozódásokra. Gentry, ahogy valaha ezt mi értettük, már nincs. A tajtékzó urak hiába szeretnék a milleneumi évtizedek sörtekalapos, bőrkabátos főszolgabíráit Dózsa György tüzes trónjára ültetni, dühük tehetetlen. Nincs kin bosszút állniok. A köznemességnek csak egyéni, többnyire kiváló tehetségű tagjai szerepelnek a közéletben, mint osztály eltűnt fajtánknak ezeket a mai szereplő egyedeit felelősségre vonni annyit jelentene, mint törvény elé idézni az összes magyar asztalosokat, mert Béla királyunk alatt Dömösön összeomlott a fából ácsolt trón, s ő ott halálát lelte. Akinek éppen családi kutyabőre van az Országos Levéltárban, még nem okvetlenül országrontó csirkefogó, mint ahogy a gentry-faló urak feddhetetlen állampolgárok lehetnek afelől, hogy cseh nagypapájukat a Bach-kormány még vezérkari minőségben ültette a nyakunkra. De most persze ők a jó magyarok. Egyszer egy becsületsértési pörben az egyik atyafi elé tártam, hogy kár kolbászlopással vádolni a komáját, hiszen a tanúvallomásokból kiderült, hogy ő maga is lopott kolbászt.

— De ő böjtben lopta! — vágott vissza felemelt fejű büszkeséggel a polgár.

Barátaim ama felfogásommal nincsenek megelégedve, hogy a gentry-szidalmakat fölösleges tudomásul venni. Szerintem a francia forradalomnak azok a sans culottejai, akik minden nemes embert elvből a nyaktiló alá küldtek, Napoleontól nemességet kapván, gőg és ridegség dolgában túltettek Ci-devant elődeiken és kitüntetésektől ragyogva védték a nemesség előjogait. Magyarul ezt úgy mondjuk, hogy láttam én már karón varjút. Elmult kiváltságok ellen mennydörögni oktalan dolog ugyan, de érthető. A mennydörgő azonban nem teszi hozzá égzengéséhez, hogy ő azért csinál zenebonát, mert lelke mélyén ő szeretne kiváltságokat. Volt egy ismerősöm valaha, még az első világháború előtt, vidéki ügyvédember, aki képtelenül és bosszantóan izgett-mozgott a közéletben. Egyszer egy társasvacsorán, mikor ő becsípett, én pedig nem, nyiltan nekiszegeztem a kérdést: miért ugrál ilyen vehemens módon, mi életének titkos álma? Ezt felelte borközi őszinteségében:

— Én, kérem, báró akarok lenni.

Később jött a kommün. Ő persze nyomban kommunista lett, sőt helyettes népbiztos. Vagyis a szovjet nyelvén csakugyan báró lett. Most Oroszországban éldegél valahol, ha ugyan meg nem halt. Mindenesetre példája annak, hogy az emberekben több a hajlam az erőszakos és hiú érvényesülésre, mint a meggyőződésre. Mindezek után azt kérdezheted, hogy ezek szerint vajjon semmi értéket nem tulajdonítok családunk származásának? Feleletem: a világ minden kincséért oda nem adnám, mert a tisztességes nevelés kezében a családi hagyomány pompás pedagógiai eszköz. Tanítsd gyermekeidet és unokáidat mindig arra, hogy a nemesség kötelez. Vessék elméjükbe mennél korábban, hogy a magyar társadalom olyan korszakba fordult, amelyben nevük örökségével semmi előjog nem jár, még ártatlan kérkedés sem, de annál több kötelesség. Tőlük az az ország, amely sokszáz évvel ezelőtt külön megjelölte családjukat, sokkal többet várhat el, mint bárki mástól, több áldozatot, több önzetlenséget, több munkát, mindezt fizetség gyanánt nevökért, amelyet az országtól kaptak. Ha tisztességes emberek, akkor vagy megfizetik ezt az árat, vagy drágálják és nevöket egyszerűen leteszik. Mert különben hetedik öregapjok szelleme számonkéri tőlük származásukat. Semmiféle okkult dologra nincs hajlandóságom, de a családi hagyomány ilyen kísértetjárásában hiszek. A hajdani gentry hírmondóinak, ha így gondolkoznak, joguk van magyar állampolgároknak lenni, mint bárki másnak, a szidalmazók csak harsogjanak tovább. De lehetőleg ne kerékbetört magyarsággal. Emlékezhetel régi parádés kocsisunkra, aki Vojniczky újonnan vett pocsék pejlovait tapintatosan így bírálta meg:

— Hát tekintetes uram, ha ez a rudas olyan gyönyörű volna, mint amilyennek ennek az ostorhegyesnek kellene lenni, nem volna két ilyen ló egész Szabolcs vármegyében.

Ha úgy tudnának magyarul, mint amennyire elvakultak, levenném előttük a kalapot. De saját kezemmel, és nem várnám meg, hogy szellemidézéskor a médium vegye le. Egész Budapest szeanszokat tart és asztalt táncoltat. Mintha mindenkinek elment volna az esze. Régi tréfa a huszárvilágból az őrmesternek az a válasza a legénységi iskolában, hogy a lovas szellem nem egyéb, mint „kísértet lóháton". Hát lóháton még csak beveszem a kísértetet, de szamárháton nem. Elhiszek én sok mindenféle olyan tüneményt is, amely a lelki élet terén egyelőre megmagyarázhatatlan. Kivált mélyen összefüggő lelkek távolérzése dolgában, de hogy nekem Berzsenyi Dániel szelleme az asztalon kikopogja, hova dugta az elbocsátott Juli a nyolc pengőt, azt már nem hiszem. Berzsenyi szellemének inkább azon jár most is az esze, hogy a magyarság „nyelvét megúnva, rút idegent cserélt".

Sokszor csókol szerető bátyád

Zajzon Ádám

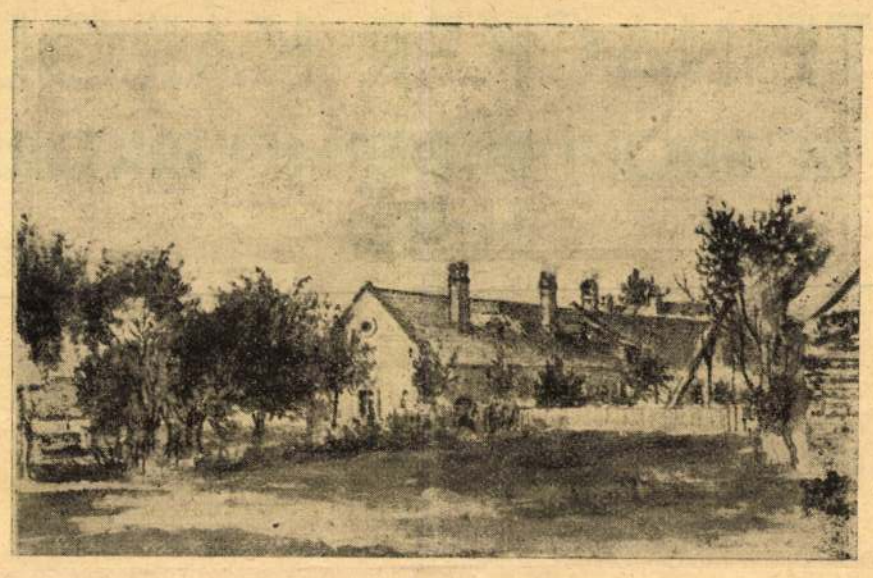

Steinacker: Liszt szülőháza.
(Soproni múzeum.)

umban. Ilyen rajzot egy nap alatt többet is hevenyészett. Ugyanazt a keletet olvashatjuk p. o Buday Ignác, Prosswimmer Lajos és Kern Emilia arcképén. Még ebben az 1834-es évben készitett rajzok a következők: Reichenhaller József, Szalay József vármegyei orvos. 1835-ös évjelzésüek Hetyéssy László liceumi tanár, Kochmeister Ágost patikus és Flandorffer Ignác rajzai. A Pálovich család is birtokol egy ilyen rajzot (a múzeummal folytatott csere révén szerezte meg) és van a muzeumnak is még egy kelettelen, ismeretlent ábrázoló rajza, továbbá a raktári anyagban három rajztanulmánya. Szintén 1834-ből, valószinüleg már a soproni tartózkodásból származik egy kis karton olajfestéssel: ülő nő öreg és fiatal emberrel (23 x 18 cm); 1927. január 24-én került árverésre a bécsi Dorotheumban 50 sillinges kikiáltási árban és ugyanott árvereztek el az Umlauff gyüjteménynyel 1937-ben egy csöpp kis női arcképet 1835-ből, azonos technikával (13 x 11); kikiáltási ára már 65 silling volt. Ez a kismartoni Wolfmuzeumba került.

1837-ből való Steinacker egyik legszebb alkotása, egy női arckép Holl Jenőné birtokában. Közölte a Magyar Művészet 1928-as soproni száma. A lilaruhás hölgy mögött félig a homályba vesző zöldbársony széktámla; szinte leheli a szinokozta örömöt és mégis diszkréten tompitja a lila főszin egyeduralmát. A tárgy itt még nem mint anyag, hanem mint szinérték szerepel.

1845-ben Fabricius András polgármestert festi meg mellképben, a háttérben Pozsony vára látszik arra utalva, hogy az ábrázolt Sopronnak országgyülési követe is volt. A kép ma Fabricius Endre dr. tulajdona Budapesten. 1845-ből való még a Sohár család két tagjának kis arcképe. Egy öreg férfi karszékben bottal és egy magyar ruhás férfi mellképe. Mindkettő jelenleg Horváth Kálmán könyvkereskedőé.

1847 Palló Andrásnak, az ev. konvent jótevőjének arcképét hozza. Magyar jelzése: „Steinacker festette Sópronban". És még ez esztendőben készült Hutter Pálnak és nejének olajfestésü arcképe (59x72 cm.). Mindkettő a városi muzeumban. Ugyanott látható évszám nélkül V. Ferdinánd és Zsolnay orvos feleségének arcképe.

Az első soproni kiállításon 1847-ben Steinacker négy képpel szerepelt a katalógus szerint.[3]) Tárgyukat nem nevezik meg.

Steinacker, mikép az eddigi példák igazolják, arcképeit többnyire nevével jelzi. Ugy látszik a jelzést kereteléskor vágták le a Karner Ödön erdőmérnök birtokában levő kis tojásdad alakú férfiarcképről (19 x 16 cm.); fekete ruhás alak, térdképben. Egyik legszebb műve ebben a fajtában a festőnek. Heimler Henrik egy Steinacker kép uj keretezése alkalmával kapott olyanformán egy kisebb kettős arcképet, hogy korábban az eredeti festmény hátlapjaképpen használták fel. Anya gyermekével zöld háttérben; itt is megcsonkitották a képet. (28 x 23 cm.) A jelzést ugyan levágták, de egészen jellegzetes Steinacker kép 1835 körül. Az 1927-es soproni retrospektiv képkiállításon a Zepko család két nagyobb arcképet állitott ki, jelzésük nem volt, de a családi hagyományok szerint Steinacker festette mindkettőt, mert hiszen az ábrázoltakkal jó viszonyban is volt; ám a festési mód darabossága inkább Wilfingre emlékeztet.

Az eddig tárgyalt festmények mind olajjal készültek kartonon, vizfestésü arcképet nem találtunk.

1857-ben nagy anyagi sikerrel szerepel Sopronban Ferstel sanktpölteni rajztanár és Fleischmann Agoston müncheni festő. Mig az első gyenge képességü, a másik igen finom, de kissé édeskés pasztellekben örökitette meg a soproniakat. Steinacker és Fleischmann között kitör a féltékenykedés és az „Ödenburger Intelligenz und Anzeige Blatt" ugy oszt igazságot, hogy az olajfestés terén Steinackernek nyujtja a pálmát, mig a pasztell dolgában Fleischmann kapja az elsőséget. Tán ez a körülmény birta rá Steinackert, hogy ezt a festési modort is elsajátitsa; 1860-ban pasztellen örökiti meg Brenner Terézia vonásait. (Városi muzeum.)

Mende Gusztáv festőművésznek van egy nagyobb, jelzéstelen képe, állitólag Steinackertől való és néhány női aktot ábrázol csoportba füzve. Éppen ez a jelleg az, ami visszatartott attól, hogy a képet mesterünkének higyjük és az a kö-

T 1858.
34.7.

3) „Négy kép olajfestékkel"

rülmény is, hogy Steinacker majdnem mindig nevével jelzi a képeit. Nehezen hihető, hogy épen egy nagyobb szabású festményről hiányozzék a jelzés.

Arcképfestő élt Sopronban a 19. század derekán más is; Tóthon, Wilfingen, az emlitett vendégeken kivül csak fel-feltűnt valami vándorpiktor; ezen a téren nem annyira korszakalkotó Steinacker, de rögtörőnek tartjuk abban, hogy pusztulásra szánt városrészeket örökitett meg és biztos szemmel felfedezte azokat a részleteket is, amelyek azóta már több festőnemzedéknek adtak nem muló ösztönzést. A városi muzeumban őrzött két alkalmasint fiatalkori, tojásdad alakú tájképe a szabványos romantikus szemléletben fogant: a természet szinpadi szerepet játszik, borong, szenvedély borzolja. De a legkorábbi időszakban is megtalálta az utat a bensőséges táji hangulat felé. Karner Ödön erdőmérnök birtokában van egy alpesi táj (25 x 31 cm.). A művész nevének kezdőbetüivel jelezte és az 1824-es évvel feltünik az üde zöld szinek és az ég kékjének gazdag skálája. Ha képzeletbeli tájat fest a művész, erőtlennek érezzük és szinezésében is bágyadt, igy két 1853-ból való képen: sziklás, olaszos tavi táj és gótikus templom viz partján. (Guts György vasuti főintéző birtokában).

Soproni munkáinak zömét azonban a természet hétköznapi csendje ihleti meg. Még egy-egy istállósarok is érdekli; előfutárja ebben Edvi Illés Aladárnak! A soproni múzeum egesz sorozatot tár elénk ezekből a bájos munkáiból.

A legkorábbi 1844-ből való. Ekkor már felfedezi a Fertőt és pedig egyik legszebb pontján Boznál. Azután sorra jönnek 1850, 1852 (két felvétel) 1853 (három felvétel, az egyik a haragosan viharzó Fertőről) bozi fürdő évszám nélkül, parasztházak az 1904-ben porráégett faluból (1853, 1854). Megörökiti Sopron látképét (1852), év nélkül a Bécsi dombról elénk táruló látványt. Felfedezi az Ikvamentét (1850, 1856), a Pihenőkeresztet (1850), megcsodálja a Kurucdomb középső szélmalmát (1851). Szomoruan látja, hogy eltünik a romantikus Sopron; megörökiti a bástyák rombolását (1848) és a halálra itélt Brückel-tornyot, megrajzolja mindegyik oldaláról (1852, 1854), megörökiti a Pejachevich-köz rendezését (1858). Jós lélekkel siet rögziteni a Korona vendéglő átiárójának hajdani alakját (1853), a lovaskaszárnya udvarát az Ogabona téren, mintha tudná, hogy ezekre is sor kerül. Elkiséri a mindinkább visszahuzódó festői külvárosi jelleget a végekre; megfesti az Erzsébetkert bejáratát (1854), az Ujteleki kapu falusias környékét (1855), a Kheim házban (átiáró volt a Hátsó utcából a Szög utcába) az istállókat (1856, két példány). A Brückeltornyot kis olajfestményben is megörökiti év nélkül.

Magántulajdonban is vannak efféle munkái. A legszebbek egyike Heimler Henrik birtokában egy kis olajfestmény (22 x 26.5 cm). A művész lakásának ablakából megfestette 1853 március 21-én a hóborította Szent György-utcát. A kép művészeti értékén felül a helyrajzi kutatók számára is értékes tanulmány. Raita van a ma teljesen átépitett Iparos székház és a Gerencsér ház régi alakja. Gallus Sándor dr. közjegyző két tenyérnyi olajfestményén 1865-ös jelzéssel a Kurucdomb nagy szélmalma és a Fertő jelenik meg. A Heimler családnak hasonlóan kicsi, jelzéstelen képén a Fertő Boznál.

De kimegy Sopronnak más tájékaira is; megfesti a Deákkuthoz vezető utat 1855-ben. Kimegy a falvakba Bozon kivül is. Harkáról olajképet készit. De nagy szerelme marad Bánfalva. Az idilikusan fekvő templom! Gallus dr. közjegyzőé a legkorábbi ábrázolása, nagyobb olajfestmény 1846-ból; párdarabja valamely képzeletbeli várkastély. A soproni muzeum maga három vizfestményt birtokol Bánfalváról (1853, 1854, jelzéstelen) és egy olajfestményt.

Utólsó műveinek egyike Sopron nagy látképe Scholtz János birtokában. A remek szinekben fürdő képen nincs ugyan évszám, de a rajt látható és még hiányzó épületek szerint 1865-re lehet keltezni. Utolsó ismert képe, 1872-ből, Bánfalva látképe, amelyet mar jellemeztünk, Thier László birtokában (hajdan a Teicher gyüjteményben). Ez és az emlitett nagy soproni látkép Steinacker kettős nagy szerelmének beszédes megdicsőülései.

STEINACKER KÁROLY

SOPRONI BIEDERMEYERKORI FESTŐ

Irta: Csatkai Endre dr.

Az „Uj Sopronvármegye" különlenyomata. — Felelős kiadó: Csatkai Endre dr. — Király nyomda, Sopron.

Nem tudok kellemesebb művészettörténeti feladatot soproni kutató számára elképzelni, mint hogy a biedermeyerkor legértékesebb helyi festőjének, Steinacker Károlynak művészetét kibontsuk az idők homályából.

Egy némely munkája eléri a legjobb biedermeyer művészek szinvonalát, müveinek átlaga azonban nem haladja felül a vidéki festők javának termékeit, mégis egész különösen rokonszenves egyéniség bontakozik ki a képek mögül: idegenből ideszakadt művész, akit megejt Sopron. Tán ő az első művész, aki a régi részek szerelmese. Jár-kel a mult század derekán csákány alá itélt házak között, mert itt is, mint ekkor mindenütt, erősen dult a rombolás; gyengéd kézzel megörökiti őket magának és nem is sejti, hogy a becézve odavetett kis vizfestmények valaha értékes utmutatók lesznek a helyrajz kutatói számára. És festi a soproni arcokat; a meggazdagodott, de az önérzeten tul fel nem kapaszkodó, fennhéjázást nem ismerő polgárokat, azoknak a soproniaknak nem kevésbbé öntudatos utódait, akiknek városa számára maga a császár adta oda családi cimerét és akik „szabad királyi város" lakói voltak.

Lassan-lassan vége lett benne a fiatalos festői törekvésnek; az öregedő Steinackert már nem érdekli egy-egy meglepő szinárnyalat, most már a hasonlatosság a fő és a tekintélyes megjelenités. Élete vége felé amugyis elébe kerültek az arcképfestés terén a fiatalok, Wilfing József és Tóth István; kisebb tehetséggel, de jobb összeköttetésekkel. Neki megmaradt azonban a soproni környék. Mindinkább beleszeret. Hajdanában tájfestő kedvében viharos tengereket képzelt el magának, később rájött, hogy a Fertő is ezer lehetőséget nyujt. És kimenekül lassanként a városból, ahol a régiséget nem tisztelték és rombolt a csákány. Az örök erdő megmaradt, Bánfalva csorbitatlanul megőrizte báját és onnan, messziről, még az önmagához hűtlen város is szép! Megfürösztötte zöld szinben Sopron látképét egy nagyobb olajképen, megalkotta vele egyikét a legszebb soproni vedutáknak. A hetven éves ember még festett a természet ölén. Látását az öregség homályosabbá tette, korának felfogása barna szineket eröltet az utolsó képre, az ihlet sem tud már ezen az iskolás izen átvergődni. De valóban késői keletet is olvasunk a képen: egy év mulva Steinacker befejezi pályafutását.

Félt vajjon a fiatalságtól? Nem, semmiesetre sem. Nevelő volt a szó legigazabb értelmében. Ilyen célzatok hozták különben is Sopronba. Halálozási adataiból megállapithatni, hogy 1800 körül született. A helyi művészek közt élő hagyomány szerint Bécsben látta meg a napvilágot és ott végezte a müvészeti akadémiát. Padláslom közt előkerült néhány levél, amelyeket apjához és hozzá intéztek. Ezekből annyi megállapitható hogy rokonságuk Lipcsében élt. Evangélikus vallásuk is németországi származásra vall. 1813-ban művészünk atyja már Bécsben a Hornbostel cég alkalmazottja. Steinacker Károlynak is 1832-ben még Bécs a tartózkodási helye, cime Wieden 13 zum Kohlenkreuze. Utána hamarosan, tán 1834-ben telepedett le Sopronban és eleinte az evangélikus népiskolában tanitott, majd 1838-ban a város rajziskolájának lett vezetője. 1841—50 közt magyar nyelven készültek az intézet nyomtatott értesitői, ahogy Verbényi Lászlónak az iskola történetéről irt értékes munkájában olvashatni.[1] Steinacker valószinüleg nem tanult meg ugyan nyelvünkön, de irányzódását ez utóbbi körülmény is mutatja, magyar jelzésü müve is van.

1850-ben heti 10 órában 82 elemiiskolást és középiskolást és vasárnap három órában 211 inast tanitgat a rajzolás elemeire; 1859-ben, amikor már a mai reáliskolában volt a rajzoktatás, 491 Steinacker növendékeinek száma. 1870-ig

1) Soproni Szemle. 1939. 193. o. és k.

még emellett tanitott és helyettesitett egyéb iskolákban is. Bizony kifáradt és 1873 juniusában nyugdijaztatását kérte. Munkaszeretetére jellemző, hogy kérelmének előterjesztése után alig egy hónapra 1873 julius 18-án meghalt. Szinte holtáig tevékenykedett. Felesége, Trogmayer Erzsébet és három gyermeke, Alfréd, Károly és Ottó gyászolták. A Zöld házban, a Müller Paulin-utca 2. szám alatt volt utolsó szállása. Saját kezüleg készitett névtáblája a muzeumba került. Sok százra menő tanitványainak sorában akadt nagynevü is. Az 1840-es években hozzá vitték Kismartonból Kiss Józsefet; ő tanitgatta, ugy hogy 17 éves korában már a Nepomuki Szt. János-kápolna freskóit is megfesthette és nemsokára alkalmas lett arra is, hogy a bécsi akadémián folytathassa tanulmányait. Az 1860-as évek elején nála tanult Baditz Ottó, későbbi nagynevü életképfestőnk. Még késő öregségében is hálásan emlékezett meg első tanitójáról, akihez a reáliskolába járt.

Az élete egy békés munka volt. Tanitás és alkotás. Nagy feladatokat kora nem ismert, hivatalos munkák is kevéssé terhelték a vállát. 1837-ben a vármegye ujonnan berendezett kápolnája számára Dorfmeister Szent Anna képét tisztogatja és kap 12 forintot érte. 1857-ben Sopron város Liszt Ferencnek szánt ajándékképpen megfesteti vele a mester doborjáni szülőházát. 1856-ból valók a hozzá készült tanulmányok, egyik a soproni muzeumban vizfestésü, a másik a budapesti Szépmüvészeti Muzeumban olaj kartonon (ez utóbbi ki is volt állitva 1936-ban a Nemzeti Múzeum Liszt emlékkiáliitásán.) A Szépmüvészeti Múzeumban még egy müve van és azt jelzi, hogy Steinacker, ahogy a vármegyei megbizatása is mutatja, semmiféle szakmába vágó munkától nem riadt vissza. Ez a kép ugyanis másolata Brocky Károly Kolbenheyer Mór soproni lelkész megbizásából készült oltárképének az eperjesi ev. templom számára. A pap és Brocky jóbarátok voltak, a képet Kolbenheyer még eperjesi müködése idején rendelte meg; de már Sopronban müködött, amikor elkészült. Bizonyára városunkon át utazott a kép rendeltetési helyére és igy nyilt alkalma Steinackernek rá, hogy a lekész számára lemásolja (1848). Az eperjesi oltárképet később megcsonkitották, meg is toldták, 1913-ban pedig elégett; igy Steinacker másoló munkájának köszönhető, hogy nem veszett el mégsem teljesen a müvésztörténelem számára.[2])Festett bolti cégért is. A Herrnhuti cimü vászonkereskedését ő festette. Sajnos nincs már meg.

Steinackert hitsorsosai és katolikus templomok egyaránt felkeresték. Ezek az alkotások azonban legkevésbbé erős oldalról mutatják be. Legkorábbi a beledi ev. templom jelenleg a sekrestyében függő oltárképe: Krisztus az Olajfák-hegyén 1834-ből. Gyenge. Az 1834 körül befejezett ágfalvi ev. templom számára oltárképnek a hit megszemélyesitését festi meg; kissé darabos női alak. 1850-ben a zsirai katolikus templom számára többalakos főoltárképet készit. Szent Lőrinc birái előtt. Az alakokkal mit sem tud kezdeni, mindegyik a maga külön, szenvtelen életét éli; a csoport felett dundi angyalok tartják a vértanu jelvényét, a sütő rostélyt. 1853-ból való a zárányi katolikus templom oltárképe. Itt már beérte Guido Reni ismert képének, a Krisztus keresztelőjének elég gyenge, bágyadt szinezésü másolásával. 1858-ban a petőfalvi ev. templom számára megfesti ismét Krisztust az Olajfák hegyén. Az uj petőfalvi templom épitésekor ezt a képet a borbolyai fiókegyház kapta meg.

1834-gyel, a letelepülés valószinü évével kezdődik kiterjedt arcképező tevékenysége. Régi soproni családoknál még nagy számmal akadnak efféle művei. Először ceruzarajzot készitett ez magában is megállja már a helyét, azután dolgozta ki az olajképet. Eddig csak egyetlen pasztelljével találkoztunk. A ceruzarajzot megtartotta, hagyatékából Alfréd fia, aki Sopronban született és később Bécsben mint állatképfestő volt ismeretes, sok ilyen rajzot ajándékozott a soproni muzeumnak. 1834-ből való egy igen kedves, kis mellkép : magyar ruhás fiatal embert ábrázol, állitólag az akkoriban Sopronban élő Frankenburg Adolf ez. Jelenleg a városi levéltárban van. Ugyanebben az évben foglalkoztatta a vaskereskedő Rátz család ; egy kisebb férfi és egy női arckép (olaj) dr. Töpler Kálmánné birtokában. A nőről készült ceruzarajz a muze-

2) Műbarát. 1921. 349. o. (Hoffmann Edit)

Steinacker Károly

STEINACKER KÁROLY / 1837 - 1873 / :

178. Férfi képmás. - Olajf., v.méret 26 x 35 cm. Jelz. l.j. "Steinacker pinxit febr. 833".

179. Főuri hölgy magyar diszruhában. - Olajf., v.méret 26 x 35 cm. Jelz. l.b. "Steinacker Feb. 833".

Kopp 1939/40. szerem.
I.

SZILÁRD VILMOS

BUDAPEST IV,
MÁRIA VALÉRIA-UTCA 7
(Hungária-szállodával szemben)
TELEFON: 813—60

RÉGISÉGEK

NÉPMŰVÉSZETI RITKASÁGOK
METSZETEK — KERETEK

A MÜGYÜJTÖ

MŰVÉSZETI ÉS MŰKERESKEDELMI
HAVI FOLYÓIRAT

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
IV., Mária Valéria-u. 7. Tel.: 813-60
Évi előfizetési díj 10 pengő

Szerkeszti:
Szilárd Vilmos

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Steinacker Károly

Jeső

ivód

Payr Sándor dr:

Zinzendorf és Sin-
zendorf grófok Sopron-
ban.

Soproni Szemle

1937. 102. l.

225. Ábrahám kiköltözése az igéret földjére, 1850 *58.*

o., v., 112x130 cm
MNG Itsz. 2730 T. A Képcsarnok Egylet ajándéka 1850. FK átvétel 1905.

Magas horizont előtt, sivatagi tájban karaván közeledik, élén a fiait kézenfogó idős nemzetségfővel; mögötte asszonyai és gyermekei teveháton, baloldalán birkanyáj pásztoraival.

A bibliai életképet Molnár müncheni tanulmányainak utolsó évében festette. A kép hangulatát a kompozíció monumentalitása ellenére is idillikus bensőségesség jellemzi: a tárgyválasztásban az orientális motívumok vonzása mellett feltehetően közrejátszott az anya-gyermekkel motívum variációs alkalmazásának lehetősége is. A sokalakos kompozíciót a megvilágításban és a kidolgozásban érvényesülő fokozatosság, a viszonylagosan zárt kontúrok, a sima, egyenletes felületképzés teszi áttekinthetővé. A kép egységes, vörösesbarna galériatónusából csak a pátriárka alakja emelkedik ki; színpadias beállításával, a nazarénus modornak megfelelően érzékeltetett látnoki tekintetével ez utóbbi biztosítja az orientális életképnek a vallásos ábrázolás emelkedettségét.

A pesti műegyletben még keletkezése évében kiállított festmény sikere arra késztette Molnárt, hogy a témát még két ízben megfesse: 1862-ben, majd 1881-ben. A művész érdeklődését az orientális témakör iránt egy másik, 1855-ben készült festménye is bizonyítja, a Karaván (lásd Kat. 407).

Irod: Spiegel 1850, 263; 1851, 693; NK Évk., 21; MK 1864, 14; HK 1865, 757; Ligeti 1870, 36; Szana 1890, 86; Föv.L. 1895, 360 sk.; MH 1895, 31.sz.; EOK 1896, 101; Műcsarnok 1899, 84; VU 1899, 110; BN 1899, febr.7.; Peregriny 1900, 50; Szana 1901, 89; Müller-Singer III. (1922), 226; Magyarság 1925, jún.7., 25; Genthon 1935, 53; Turcsányi 1938, 24, 64 sk.; Lyka Romantika, 69, 183.
Kiáll: Pesti Műegylet, 1850; Ezredéves Országos Kiállítás, 1896.

Sz.F.Gy.

STEINACKER KÁROLY (Bécs, 1801 – Sopron, 1873)

Német származású festő, Bécsben tanult az Akadémián. 1834-ben Sopronban telepedett meg és 1837-től rajztanár volt az evangélikus népiskolában, majd a soproni rajztanodában rajzmester 1873-as nyugdíjba vonulásáig. Tanítványa a később neves festő, Kiss József Kismartonból és Baditz Ottó életképfestő. 1847-ben az első soproni kiállításon szerepelt. Három gyermeke közül S. Alfréd is festő lett. Oltárképeket készített, soproni neves családok arcképeit festette. Sopron környékéről tájképeket készített, bolti cégért is festett.

Irod: MTA MKCs Lexikon gyűjtemény.

STEINACKER KÁROLY BROCKY KÁROLY UTÁN

226. Krisztus és a samáriai asszony, 1848 – korabeli másolat Brocky Károly eperjesi oltárképéről *35.*

o., v., 71x47,5 cm felső széle ívelt
Jelezve b.l.: Steinacker 1848. nach Brocky
MNG ltsz. 59.161 T. Átvétel a VKM anyagából 1959.

Kolbenheyer Móric 1844-ben azzal a kéréssel fordult Brocky Károlyhoz, hogy készítsen oltárképet az általa vezetett eperjesi evangélikus egyházközség számára. Brocky a kérésnek csak újabb londoni tartózkodása alatt tudott eleget tenni: a festményt 1847-ben küldte el a már Sopronba helyezett Kolbenheyernek, aki a képet Eperjesbe való továbbítása előtt Steinacker Károly helybeli rajztanárral és oltárképfestővel lemásoltatta. Az eredeti mű 1913-ban egy tűzeset során elpusztult.

Brocky képének kvalitásait a másolat alapján lehetetlen méltányosan megítélni. A festő első monográfusa, Nyári Sándor Divald Kornél autopszia alapján készült leírására hivatkozva a kép intenzív, mélyen izzó színvilágát dicséri, Hoffmann Edith a festményt Brocky korai korszakának egyik főműveként méltatja. A szakirodalom pozitív kritikájával szemben Lajta Edit a kompozíció szervetlenségére és a gesztusok mesterkéltségére hivatkozik, amit a másolat alapján indokoltnak tekinthetünk.

A MNG grafikai gyűjteménye Brockynak egy hasonló tárgyú akvarelljét őrzi; a Veronese nyomán készített vázlatos művet a festő feltehetően az oltárkép megfestéséhez szolgáló előtanulmányként vetette papírra.

Irod: Bruckner Gy.: Levéltári adatok B.K. életéről és az eperjesi oltárképéről. M 1904, 60, 61; Divald K.: Eperjes templomai Bp. 1904, 47; Nyári S.: B.K. festőművész élete és művei Bp. 1910; Bruckner Gy.: Az eperjesi ev. templom pusztulása, Ösvény I. 1912, 241; BH 1913 máj. 14; Alkotmány XVII (1913) máj.18; VU LX (1913), 411; Hoffmann E.: B.K. eperjesi oltárképéről, Műbarát I. (1921), 349–355; Csatkai E.: S.K. soproni biedermeierkori festő, kny. „Új Sopronvármegye", Sopron, é.n., 4; Csatkai E.: S.K. soproni biedermeier festő MÉ II (1953) 149; Lajta E.: B.K. Bp. 1957 24. sk.

Sz.F.Gy.

id. STORNO FERENC (Kismarton, 1820 – Sopron, 1907) építész, templomdíszítő festő, tájfestő

Landshutban és Münchenben tanult. 1845-ben műhelyt nyitott Sopronban és templom-restauráló, díszítő tevékenységet végzett elsősorban historizáló, gótizáló stílusban. Sopronban, Pannonhalmán, Szepesváralján, Lőcsén, Besztercebányán és több erdélyi városban dolgozott.

Üvegfestménytervei, oltártervei, valamint középkori tárgyakról készült rajzai Sopronban őrzött hagyatékán kívül nagyobb számban a pannonhalmi bencés főapátság birtokában vannak.

Sz.J.

Művészet Magyarországon 1830–1870
MTA MKCS – MNG Bp. 1981.

197

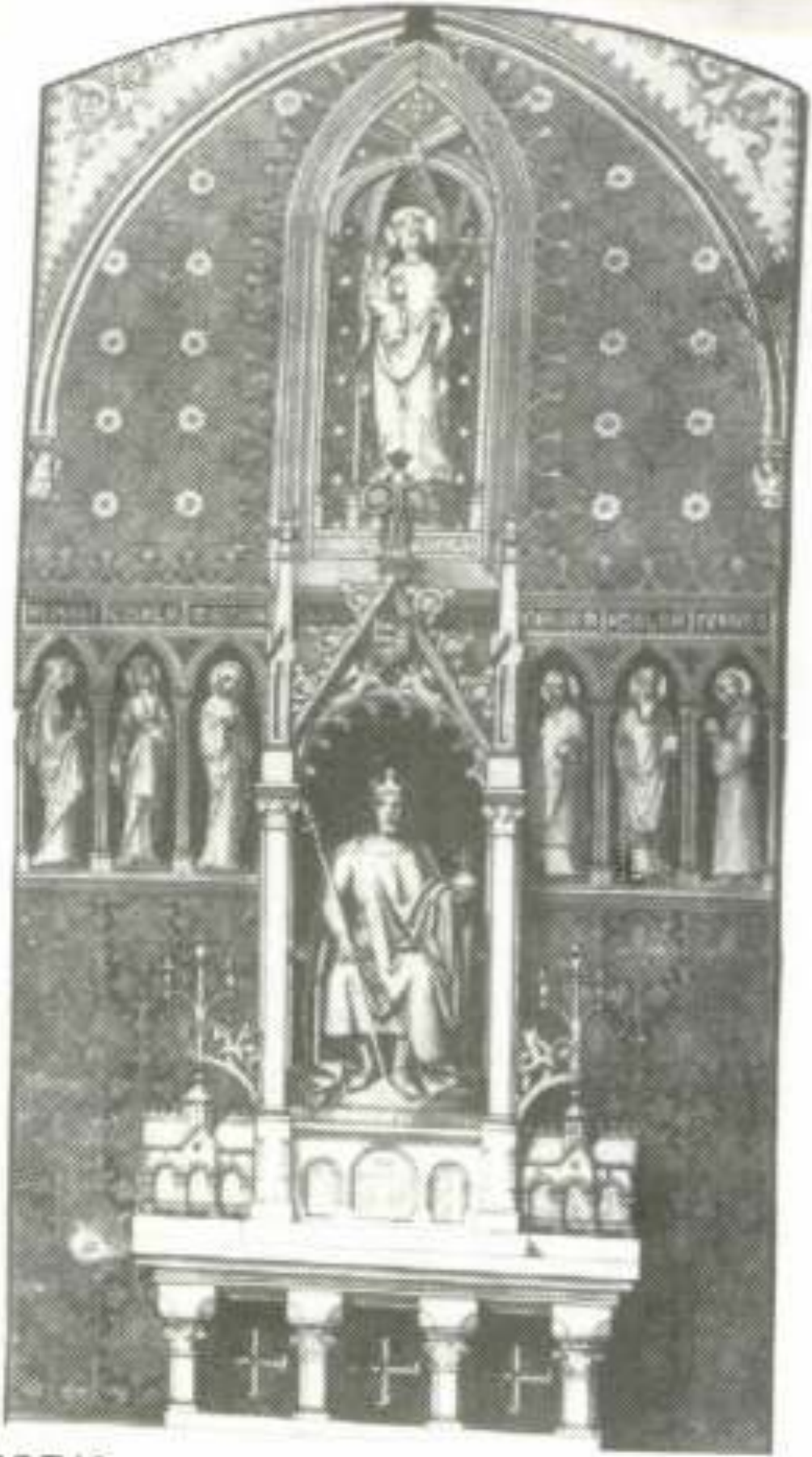

227/2

229

234

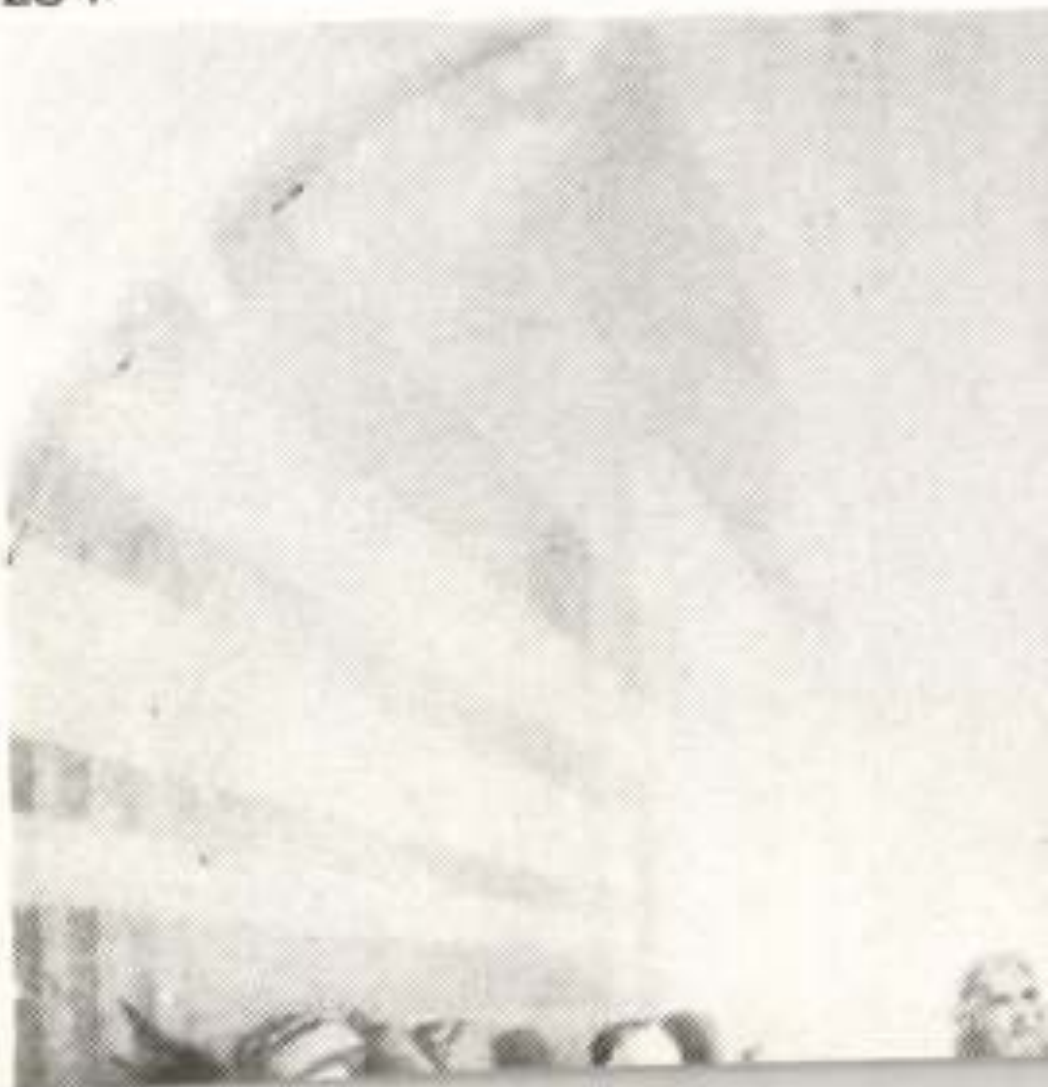

227/3

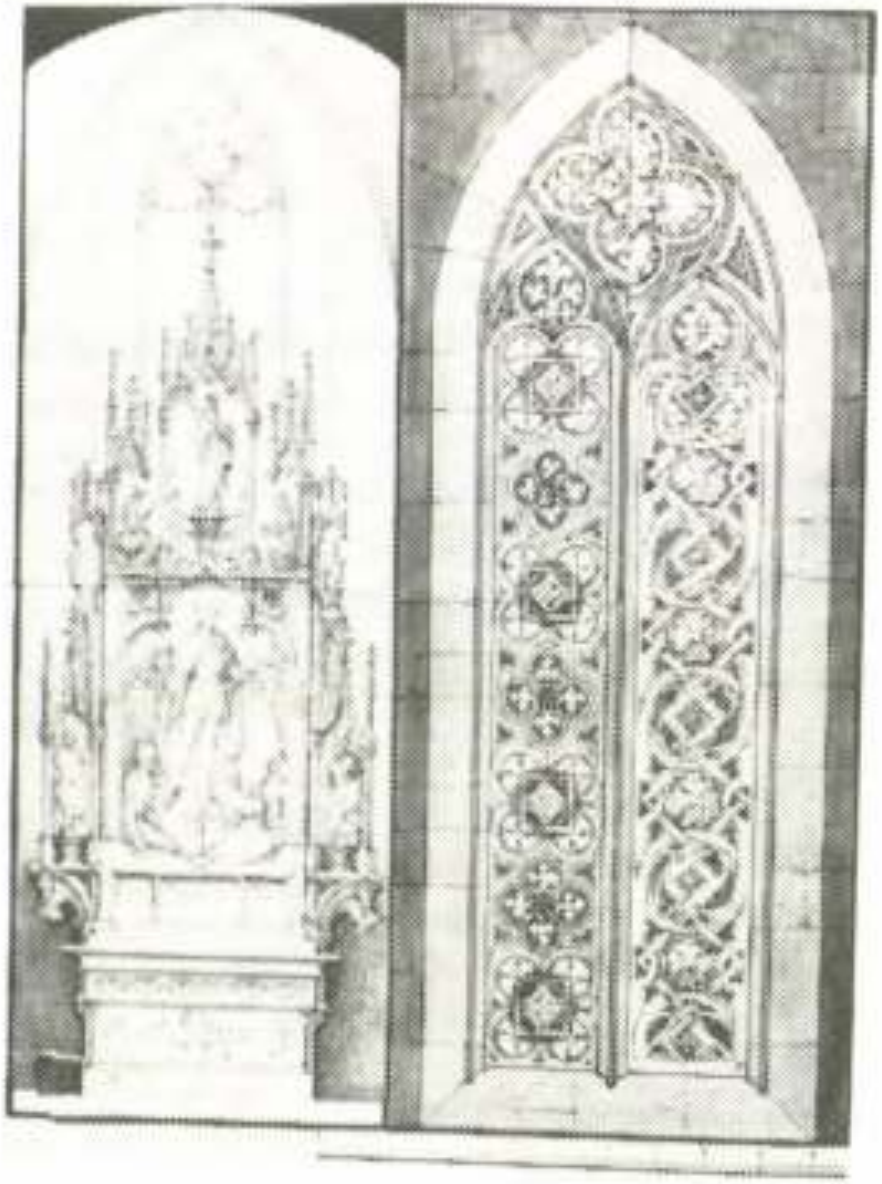

227/1

227. Tervek a pannonhalmi apátság templom átalakítására *93.*

1. Oltár-tervek és üvegablak 1867
tus, akv., 55x77 cm
Jelezve j.l.: Storno Ferenc Sopronban 1867

2. Főoltár Szent Istvánnal és Madonnával és magyar szentekkel 1867–70
tus, akv., 65x37 cm

3. Szent Márton. Terv a főoltár feletti üvegablakon 1868
tus, akv., 35x25 cm
Pannonhalmi Bencés Apátság könyvtára

Storno Ferenc 1861-től foglalkozott a pannonhalmi székesegyház historizáló átalakításának gondolatával, s 1870-ben hozzá is kezdhetett a munkának.

A főoltárt, a Szt. László és Szt. Imre oltárt kíméletes formában távolíttatta el, Nyalka nevű község templomába juttatta el.

Több főoltártervet készített, s terveit részletesen megbeszélte Kruesz Krizosztom főapáttal. Üvegfestményeket is tervezett, hogy a templom díszítményeit gazdagítsa. A terveket gondosan színezett, minden árnyalatra ügyelő vízfestményeken mutatta be megbízójának. Storno hű követője a historizmus purista felfogásának. Műhelyének gazdag termése mély nyomokat hagyott a XIX. századi műemlékvédelem és egyházi díszítőművészet történetében.

Irod: Levárdy R.: id. Storno Ferenc pannonhalmi működése. Soproni Szemle 51.sz. 1939 III. évf. 1–2 sz. 1–17.

Sz.J.

A művész az oltárképet 1864-ben, müncheni és párizsi útját követően festette, a mű komor monumentalitása azonban nem annyira Székely utolsó mesterének, Karl Pilotynak hatására, mint inkább Rethelére utal.

Irod: Dobai 1955, 51.sz.
Kiáll: OSZM Sz.B. kiállítás 1955, Műcsarnok.

Sz.F.Gy.

SZINYEI MERSE PÁL (Életrajzát lásd Kat. 184)

229. Betlehemi gyermekgyilkosság, 1866 *94.*

o., v., 45x37,5 cm
Jelezve b.l.: Szinyei
Mgt. Vétel a művész fiától.

A müncheni Akadémián a fiatal Szinyei – időlegesen leküzdve tájfestő hajlandóságát – különféle tárgyú kompozíciók felvázolásában gyakorolta magát, belátva, hogy csak ezen az úton kerülhet barátai közelébe, az áhitott Piloty osztályba. Korai képtervei között ritka az egyházi téma. Rajzai a József és Putifárné és Jézus születése elvetett tervei után a Betlehemi gyermekgyilkosságnál állapodnak meg. Érdekes, hogy míg életrajzírói ez utóbbi címet használják, Szinyei önéletrajzi jegyzetei között Ráchelként emlegeti művét. E címadás jelzi, hogy az újszövetségi tárgyhoz annak ószövetségi vonatkozását is hozzákapcsolta, amint arra Máté evangéliumában találhatott utalást (Máté 2,18).

Vérengző tömegjelenet csak egyszer bukkan fel IX. vázlatkönyvében, de aztán a

STEINACKER KÁROLY (Bécs, 1801 – Sopron, 1873)

Német származású festő, Bécsben tanult az Akadémián. 1834-ben Sopronban telepedett meg és 1837-től rajztanár volt az evangélikus népiskolában, majd a soproni rajztanodában rajzmester 1873-as nyugdíjba vonulásáig. Tanítványa a később neves festő, Kiss József Kismartonból és Baditz Ottó életképfestő. 1847-ben az első soproni kiállításon szerepelt. Három gyermeke közül S. Alfréd is festő lett. Oltárképeket készített, soproni neves családok arcképeit festette. Sopron környékéről tájképeket készített, bolti cégért is festett.

Irod: MTA MKCs Lexikon gyűjtemény.

Művészet Magyarországon 1830-1870
MTA MKCs - MNG Bp. 1981

349–355; Csatkai E.: S.K. soproni biedermeierkori festő, kny. „Új Sopronvármegye", Sopron, é.n., 4; Csatkai E.: S.K. soproni biedermeier festő MÉ II (1953) 149; Lajta E.: B.K. Bp. 1957 24. sk.

Sz.F.Gy.

id. STORNO FERENC (Kismarton, 1820 – Sopron, 1907) építész, templomdíszítő festő, tájfestő

Landshutban és Münchenben tanult. 1845-ben műhelyt nyitott Sopronban és templom-restauráló, díszítő tevékenységet végzett elsősorban historizáló, gótizáló stílusban. Sopronban, Pannonhalmán, Szepesváralján, Lőcsén, Besztercebányán és több erdélyi városban dolgozott.

Üvegfestménytervei, oltártervei, valamint középkori tárgyakról készült rajzai Sopronban őrzött hagyatékán kívül nagyobb számban a pannonhalmi bencés főapátság birtokában vannak.

Sz.J.

358

312

STEINACKER KÁROLY (Bécs? 1800 k. – Sopron, 1873)

A bécsi akadémián tanult festő. Az 1830-as évek elejétől haláláig Sopronban működött mint festő és rajztanár. Arcképeket, város- és zsánerképeket festett. Számos művét őrzi a soproni Liszt Ferenc Múzeum.

358. Fabriczius András képmása, 1831 *19.*

o., fa, 23,5x18,4 cm
Jelezve j.l.: Steinacker pinxit Octob. 831.
MNM TKCs ltsz. 61.31

A kis méretekből következtetve a festő családi megrendelésre dolgozott. A gondosan kidolgozott ruházat az ábrázolt nemzeti hovatartozására utal, a háttérben felismerhető pozsonyi veduta közéleti szereplését állítja szemünk elé: országgyűlési követ volt. De mindezek a részletek nem vonják el a figyelmet a megbízható hitelességgel megörökített arcról. A festmény a magyar biedermeier arcképfestészet jó átlagát képviseli.

Művészet Magyarországon 1830–1870
MTA MKCS – MNG Bp. 1981.

valószínűleg menyasszonya, gr. Seilern Crescencia kérésére készult, aki azt már az ünnepelt fiatal portréfestő, Schoefft Ágost műtermében megtekintette. Széchenyihez írt levelében erről írva kifogásolta, hogy frakkban van ábrázolva. Erre a festő átfestette képét, s magyar ruhában, érdemrendekkel és díszkarddal oldalán ábrázolta az akkor már híres hazafit a Vaskapu kopár szikláinak kulisszái előtt. Seilern Crescenciának a kép így is igen zordnak tűnt, aminek – úgy vélte – az az oka, hogy Széchenyi sokat gondolkozott hazája sorsán, amikor a művész lefestette. E kép számos változat forrása lett. Az itt kiállított kép Schoefft Ágost 1835-ben készült portréja után az apja, Schöfft József Ágost által a pápai kaszinó részére készített variáns 1836-ból, melyet feltehetőleg fia keleti utazása miatt vállalt a festő. Széchenyi mellett sajtóorgánumának, a Jelenkornak 1836-os példányát láthatjuk, oldalán kedvenc kardja, sárkányfejekkel díszített perzsa munka, mely egykor állítólag Ney marsallnak, Napoleon hadvezérének tulajdona volt.

Irod: Bártfai Szabó L.: Adatok gr. Széchenyi István és kora történetéhez. Bp. 1943. I. 224; A magyarországi árvízkárosultak javára Bp.-en 1876-ban rendezett kiállítás. 90. Kat. sz; Vayer 1942, 10. Kat. sz; Bártfai Szabó I.: Széchenyi István művész kortársai és barátai. MM 1930, 598–599.

K.S.K.

Steinacker, C.

8936.

Doborján.

Liszt Ferencz szülőháza.

Jobbról látjuk a fáktól körülvett földszintes házat, a hol a zeneköltő született. Udvarán, hova batyut vivő és fejét vörös kendővel bekötött nő törekszik, gémes kút van. A keritésen innen a bódé előtt farakás, balról pedig a méhesen tul egy szomszédos épület látszik. Jelzése alól balra: C. Steinacker 837.

Of. papirosra, mér. 23.5:28.7 cm.

Szn. 354-907
1619-907-1

Az égbolt felhőzött.

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Steinacker Károly

l.

Lykanemzromantika
84. 95, 116. l.

Steinacker

K

S. 2. *Károly*, festő. 1837—73 a soproni kat. népiskola rajztanítója volt. Arcképeket, idealizált tájképeket, soproni részleteket festett. Több tájképe és számos rajza a soproni városi múzeumban van. S.-nél tanultak Baditz Ottó és Kiss József.

Eg-g II. 473 l

Steinacker Vince

S 3. *Vince.* festő, 1. *Bánsági V.*

30f
MAGYAR KIR. POSTA

Steinbach Ferenc

nobrászsegéd.

4 elemi, 4 faipari

szakisk. 1 iparr.

7 hónap, jó eredm.

Tomár Prenoszil Sándor

Iparrajziskola 1898.

MAGYAR KIR POSTA
MAGYAR KIR POSTA
20
MAGYAR KIR POSTA

Steinbach Ferenc

szobrász

jó eredm.

Iparrajziskola 1899

Steinbach Kornél

Az Általános Fogyasztási Szövetkezet pavillonja a Mezőgazdasági Kiállításon

Képzőművészet

1934. 78. sz.

236. l.

Tervezte: Steinbach Kornél

Kiállításon

A Péti Só kocsija a Nem

Tervezte: Breuer Albert

Steinbach M. A. 37, 78 kőfaragó
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991./

1. *Táj három arával, pézsmakacsákkal és pajzsos cankókkal. Si*
and ruffs in a landscape. Scottish Private Collection. Fotograf

2. *Táj madarakkal és szarvassal. Brit Királyi Gyűjtemény — I*

3. *Gyümölcscsendélet két arával, kakaduval és szajkóval. Magyc*
Hungarian Nation

5. *Kerti váza arával és más madarakkal. Angol magángyűjtem*
Private Collection. Photograph from the Witt

7. *Gyümölcsök és madarakat ugató kutya. Hajdan Richard Green*
birds. Ex Richard Green Gallery. Fotograph fr

8. *Csendélet gyümölcsökkel, arával, kakaduval és papagájjal. H*
a macaw, a cockatoo and a parrot. Ex Richard Green Gallery

Steinbauer János

1843–48. a pesti
József fiárvaházban
nevelkedett –
Puskaműves mester-
ségre adatott.

Schmall fiárvaház
105. l –

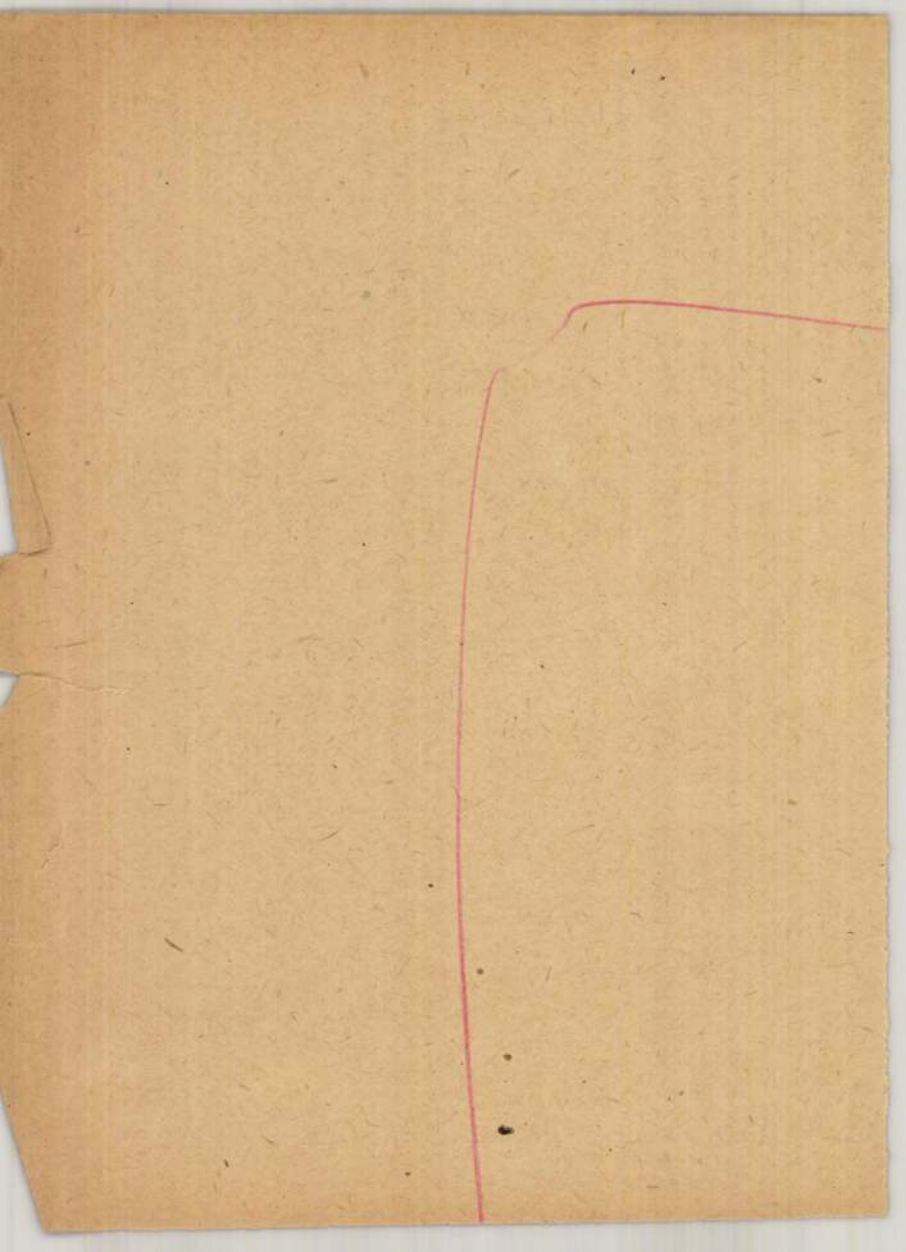

Steinbeisz Károly

építész

Nagy részvét mellett temették a farkasréti temetőben *Steinbeisz Károly* építész, iparis[illegible]lai tanárt. A temetésen megjelent Müller Antal képviselő, Michál Jenő elöljáró, Urbányi C. József felügyelő-igazgató és sokan mások. A gyászszertartást Blieszner Ágost prépost végezte. A kartársak nevében *Walter István* igazgató mondott búcsubeszédet.

Pesti Hirlap

1938. ápr. 30

M. KIR. ORSZ. NYOMDA BUDAPEST

Steinberger Emánuel
Pápa
Ötvös

1608		**ES** Emanuel Steinberger, * ca 1820, † 1895. (Családi közlés. Utódja Benedek Oszkár, Steinberger unokájának férje, akinek műhelyében 1912-ben megvolt a bélyegző acél. — *Familienmitteilung. Sein Nachfolger ist der Gatte seiner Enkelin, Oscar Benedek, in dessen Besitz die Stahlpunze des hier abgeb. Zeichens noch in 1912 vorhanden war.)*
	Nr. 1595	Feszület aranypénzekkel, amelyeket a felirat szerint a tulajdonos atyja foglaltatott egy feszületbe. — *Kruzifix m. Goldmünzen, die der Inschrift nach vom Vater des Besitzer in ein Kruzifix gefasst wurden.* — „1850." Ruschek Antal kanonok, Győr — *Raab.*
1609		**ES** Ugyanaz a mester. — *Derselbe Meister.*
	Nr. 1596	Jegygyűrű. — *Ehering.* Rosenbergné Steinberger Fanny, Pápa.

Kőmagyötvj. 283. l.

PAPÍR- ÉS IRÓSZERKERESKEDŐ

IPOLYSÁG.

Tek.

Europa film, könyv. lapterjesztő és könyv-
kiadó R. T.

Budapest V.

Rothermere u. 12. III. 2.

Steinbock, Frantz

XVIII. 97.

Kolozsvári asztalosok

2 ív.

Steinbrecher Márton

Ötvös Nagyneben

Kőmagyötvy. 241. l.

1347

MS 83

Martinus (Merten) Steinbrecher, e. 1588—1598. (A: III, 5. Gy: 45.) Műve nem ismeretes. — *Arbeit nicht bekannt.*

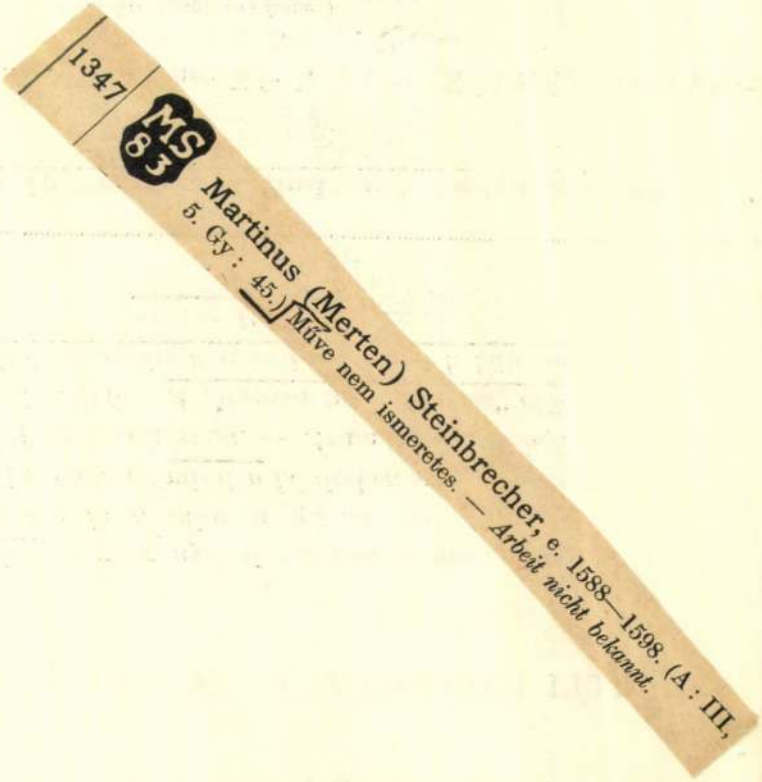

LLÉKLETTEL ÉS 10 SZÖVEGKÖZI PÉLDÁVAL

yetlen magyar nyelvű szakkönyv, mely úgy káttervezőnek, mint a plakátrendelőnek a tal kapcsolatos minden kérdésben szakszerű és rált felvilágosítást ad. — Ára e lap méretében kötésben P 6.— A „Magyar Iparművészet" elő- nek és olvasóinak alanti szelvény beküldése mellett P 5.—

var Iparművészet, Budapest, Andrássy-ut 69.

.....pld. Rosner Károly: „A PLAKÁT KÉZIKÖNYVE" c. kötetet darabonként P **5.—**
(Vidékre utánvéttel franco)

.....

va 2 fill. portó ! olvasható név és aláírás.

Steindl Ferenc

M 1935. VI. 15.

MŰVÉSZET

A régi Buda és Pest iparművészetének kiállítása

Jövőre két és fél évszázada, hogy Buda és vele együtt Pest is, a török alól fölszabadult. A török előtti Buda, kivált Mátyás idejében, épitészeti emlékeinek fönnmaradott ábrázolataiból és leirásokból következtetve, iparművészeti tekintetekben is nemcsak, hogy a kor szinvonalán állott, de vezető szerepe is volt; Mátyásnak és müpártoló barátainak, püspökeinek gazdagsága meg izlése is volt hozzá. A török uralom másfél százada a tőle megszállt területekről minden elmozditható iparművészeti emléket valósággal kisöpört az országból. Ugy, hogy a visszafoglalás után Budán és nemsokára utána Pesten is, valósággal özönvizutáni uj-alapitásnak kellett kezdődnie. Ez az uj kezdet teljesen német eredetü volt. hiszen

tudnivaló, hogy Budán és környékén magyaroknak letelepedniük se volt szabad, Pesten is csak a szerbekénél is kisebb számban és szétszórtan némely utcarészekbe engedték letelepedni, hogy a németségbe bizonyosan beolvadjanak. A török kiüzésekor 70.000 lakosságu Buda ezt a lélekszámot csak másfél ujabb évszázad mulva éri el, de a hely fontossága és gazdagsága itt mégis kitermi a kulturát és csakhamar minden téren benyomul és hovatovább uralkodó szerephez is jut a magyar alkotóerő, sőt stilus-formáló müvészet.

Az Iparmüvészeti Muzeum ez alkalomból összegyüjtötte a XVIII. századtól kezdve a két iker-főváros ötvösmüvészeti, kerámiai, órásipari, himzőmüvészeti s némi butoripari legszebb emlékeit és jólrendezett, tanulságos kiállitásban tárja elénk. Több mint félszáz mügyüjtőtől, részint egyházaktól és muzeumoktól kölcsönözték össze a nem tulságosan nagyszámu, de csupa jellegzetes, mintegy félezernyi darabot, melyeket *Szablya-Frischauf* Ferenc, *Layer* Károly dr., *Mihalik* Sándor dr. és *Csernyánszky* Mária dr. rendeztek el és láttak el katalógussal.

Maga a kiállitás meglep főleg azzal, hogy az uj ötvösmüvészeti termékeknek már első megjelenésekor milyen fejlettségben találjuk ezt a nálunk mindig fejlett és szinte nemzetinek mondható iparmüvészetet. Barokk és rokoko templomi kelyhek járnak a kiállitás élén, megszégyenitve a mai ál-egyszerüségü emlék-kelyheknek vonalvezetését és anyagszerütlenségét. Külön világ közöttük az óbudai régi zsidó hitközség ezüst egyházi kegyszerei. A nevek közül különösen kitündökölnek Szentpétery és Giergl ötvösöké, előbbi hátramaradott müveinek majdnem teljes gyüjteményével. A világi ötvösmüvek között igen sok finommüvü gyertyatartó, kanna, kard, asztali-edény. Néhány református egyház a szegénység idejéből müvész ónedényeit küldötte be. Kuny Domokos régi budai gyárából bájos, izléses fajansz- és keménycserép-edényeket láthatunk. Az órásipar természetesen nem tud annyi érdekeset és értékeset fölmutatni, mint például a németeké és franciáké, de igy is gazdagabb, mint hihettük volna. Külön érdekesség az óbudai zsidó hitközség ezüst- és aranyhimzéses imaszőnyegei, melyek pár évtized multán már jellegzetes magyar diszitő-elemeket vesznek föl, bizonyságául a magyar stilusformáló erő nagy befolyásának. Két interiőr berendezésü csoportban főleg *Steindl* Ferencnek — *Steindl* Imre apjának — mühelyéből találunk néhány nemes izlésü biedermayer-kori butordarabot. Érdekes festmények, rajzok, metszetek, nyomdatechnikai gyüjtemények egészitik ki a kiállitást, köztük a 100—150 évvel ezelőtti Pest—Budán megjelent könyvek cimlapjai, a fővárosokról készült rajzok metszetei. Egészbenvéve, még itt járó külföldiek *előtt se restelni való mértéket* mutat iparmüvészetünk e koráról ez a kiállitás, maguknak pedig valóban serkentő és megismerésre kötelező tanulság.

B. A.

M 935 VI

Fabinyi-Penzió Tel. Bpest 28-7-13 Tel. Lelle 27

Legmodernebb komfort, **hideg-meleg folyóvíz!** Árnyas park! Saját strand. Tágas nyitott-csukott társalgók. Tánc, zene. Üdülés. Sport. Szórakozás. Mérsékelt árak!

Gyárfás Szálloda-Penzió

a Balaton Rivierája. Diétás konyha. Fogyó- és hizókura. Sport. Café. American bar

Almádi

Klára-penzió

Árnyas sétányon. Modern szobák vízvezetékkel. Mérsékelt árak. Közismert jó konyha. Kérjen prospektust.

Mogyoró vendégházban

árnyas kertet, kitűnő ivóvizet, elsőrendű, bő ellátást, saját italmérést, kedves szobákat, intelligens úri tulajdonost talál. Budapesti cím: Medvey mérnökné, Alkotás-utca 7/A. **T.: 55-5-13.**

Balatonvilágos

Balaton-világosi Felnőtt- és Gyermek-Penzió

a Balaton legszebb pontján, közvetlen a strandon, nagy árnyas parkban. Fürdőszobák! **Motorcsónak! Tennisz!** Jazz! Elsőrangu ellátás. Budapesti érdeklődés: Endreiné és Waizenné, VI., Liszt F.-tér 4. Tel.: 141-35 és 141-60

Zámárdi

BALATON-SZÁLLODA Vezető: **Asztalos Gábor**

Árnyas kertben, modernül átalakított szobákkal. Fürdőszoba. Cigányzene! Napi penzió bőséges háromszori étkezéssel **5.— pengő.**

Hardy-penzió és vendéglő

Pannonia étterem, közvetlen a Balaton partján, gyönyörű kiépített strand, árnyas kert, elsőrangu ellátás 4-szeri étkezéssel. Olcsó árak a vendéglőben. Zene.

STRAND-PENZIO

10 napi üdülés jul. 1-ig utazással, kurtaksával, fürdővel, borravalóval (Budapesttől--Budapestig) 60 pengő Telefon Budapesten 919—55, helyszinen 21-es.

RALÁS

BAN ÉS PENZIÓBAN

Hideg-meleg

50 százaléko

Steindl (Steinl)

1754. jul. 6.

Steindl Ingenieur-Conducteur

(Beisbe rendeltetik kikipsés végett; hydrost. és archit.)

Baróti, Adattár I–IV. 123.

l. Steinl Herzog

Steindl

aranymives

Pest. 1833.

Bolt cimerek. Honmüvén

1833. 460. l.

irodalmi igényű munkájában is mindig több a poétikus elem, a mélyebb ötlet, mint legtöbb külföldi versenytársában. A társadalmi problémadráma Magyarországon szívesen hajlik el a misztikum vagy legalább is a költőiség felé. Molnár Ferenc *Liliom* c. csibészdrámája az égben végződik, míg *Az ördög* szerelmi históriáját a kísértés megszemélyesítése teszi borzongatóbbá. Herczeg Ferenc nagy történeti drámái *(Bizánc*, a hanyatló birodalom időszerűen elrettentő rajzával) mellett társadalmi drámákat is ír s fínom lélektani csipkemunkák *(Kék róka)* mellett ő is a misztikus és (Pirandellót megelőző) kettős megoldású *Aranyborjú*ban ér irodalmi csúcsot (a darab két részében ugyanazok a szereplők két különböző helyzetben állnak egymáshoz s kétféle megvilágítást kapnak). Zilahy Lajos nagyon okosan látott társadalmi kérdéseket tárgyaló vígjátékok *(Süt*

MAGYAR RÉGÉSZETI MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
ÉS ÉREMTANI TÁRSULAT
IPARMÜVÉSZETTÖRTÉNETI SZAKOSZTÁLY
Budapest, Üllői-út 33-37.

M E G H I V Ó

a Szakosztály 1954.április 15.én, csütörtökön d.u. fél 6 órakor az Eötvös Lóránd Tudományegyetem /Pesti Barnabás-u.1./I. em.2.sz. tantermében rendezendő ülésére.

Tárgy:

Szabolcsi Miklósné: Steindl Ferenc pesti asztalos munkássága./Vetítéssel./

Vendégeket szivesen látunk.

Budapest,1954.április 8.

SZAKOSZTÁLYTITKÁR

Steindl Ferenc
asztalos

Szentiványi Gyula dr.
Bp. Lágymányosi-u. 10.

KESZPENZZEL-BÉRMENTESÍTVE
54 IV 10.12
BUDAPEST 9.

Steindl Ferenc
műasztalos

Nehéz volt a múzeum helyzete a bútorművesség tekintetében. Az iparművészet egyéb ágait tekintve, kétségtelen, hogy Pest-Budán sok jó bútorasztalos dolgozott a XVIII. század közepe óta, a bútorokat azonban jelzés és sajátságos vonások híján ma már helyi eredetűeknek felismerni nem lehet. Már az a egynéhány céhláda is, mely a múzeum kiállításán látható, igazolja, hogy a volt monarchia bútorművessége csaknem teljesen egyöntetű mederben mozgott. Kivétel e téren Steindl Ferenc, a biedermeier-kor bútoriparosa. Az ő bútorait néhány autentikus darab révén, valamint munkáinak sajátságos vonásaira való tekintettel eléggé könnyen fel lehet ismerni. A Steindl-bútort a szolíd munka, a kényelem és célirányosság keresése, valamint a józan polgári felfogás jellemzi s ezért a biedermeier bútorstílusnak rendkívül szimpatikus példái. Steindl bútoraiból több darabot sikerült a múzeumnak összegyűjtenie és ezeket interiőrszerűen mutatja be a kiállításon, hogy egyben a régi bútorral való helyes berendezkedésnek mintáját nyujtsa a nagyközönségnek. Az interiőrök tervezését és azok stílszerű berendezését Szablya Frischauf Ferenc tanár végezte. Ezzel a munkájával is kitűnő stílusérzékéről és finom ízléséről tett tanuságot.

Layer Károly dr
A régi Buda és Pest iparművészete. 41

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1935. 157. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Steindl Ferenc

l.

Hor Ep

58. l.

		Kikiáltási ár pengőben
1209.	TÁRLÓ. Festett fa, ferde üveglappal. Sarokra vágva	10.—
1210.	TÁRLÓ. Ferde üveglappal, barnára festve . .	10.—
1211.	TÁRLÓ. Festett fa, ferde üveglappal . . .	10.—
1212.	TÁRLÓ. Festett fa, ferde üveglappal . . .	10.—
1213.	ASZTALKA. Tölgyfa, kihajlós lábakkal . .	15.—
1214.	FALITÜKÖR. Díszesen faragott, aranyozott és ezüstözött keretben. XVIII. század. (Hibás.) .	30.—
1215.	ÜVEGSZEKRÉNY, magyar asztalosmunka, belsejében a készítő nevével. AUS DER MÖBEL-WERKSTADTE DES Franz Steindl IN PESTH Königgasse Numero 830	100.—
1216.	KONZOLASZTAL TÜKÖRREL. Faragyott és aranyozott fa. XVIII. század	200.—
1217.	POHÁRSZÉK. Diófa, berakott díszítéssel. XVIII. század	250.—
1218.	ÍRÓSZEKRÉNY. Diófaborítással és berakással díszítve. Háromszögű oromzatán két griff között a magyar címer. Az írólap lenyítása után látható oszlopcsarnokszerű belsejében a megrendelő neve, JOHANN IPSMILLER van berakva. 1830 kör.	350.—
1219.	NAGY ÍRÓSZEKRÉNY. (Tabernakulum.) Fényezett diófa, berakott díszítéssel. XVIII. század második fele	400.—
1220.	ÍRÓSZEKRÉNY. Alul három fiókkal, fent zárható ajtókkal. Cseresznyefa, XVI. Lajos ízlésű berakással. A felcsukható lapon magyar címer. XVIII. század vége.	350.—
1221.	ÍRÓSZEKRÉNY. Alul és felül fiókokkal, újgót ízlésben faragott díszítéssel. Veretei XVI. Lajos stílusúak. XIX. század első fele . . .	450.—
1222.	FIÓKOSSZEKRÉNY feketére lakkozva, egiptizáló hermákkal. XIX. század eleje	150.—
1223.	RUHASZEKRÉNY tölgyfából, gazdag faragással díszítve. XVI. Lajos-ízlésben	400.—
1224.	KAROSSZÉK. Kárpitozása keresztöltéses hímzés, amelyen virágos keretbe foglalva Rákóczi Ferenc és neje egész alakban láthatók . .	250.—
1225.	TÁMLÁSSZÉK. Esztergályozott keményfa lábakkal. Kárpitozása keresztöltéses hímzés, rajta a támlán táncoló magyarruhás pár, az ülésen fantasztikus madáralakok. XVIII. század . .	250.—
1226.	SZOBORÁLLVÁNY. Faragott és aranyozott fa, kariatid alakban. 2 darab	60.—

Árverési Közlöny 1939. jan. 1. rendk. 17

RUCZ GYULA BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 27-29
Piarista palota — TELEFON: 1—862—28
Régiség- és műkereskedő **Antik bútorok és lakberendezések**

		Kikiáltási ár pengőben
	pal. XVIII. század. Rézberakásos felirattal: „KÉSZÜLT SOPRONBAN 1754. ÉVBEN“ .	50.—
1190.	SZÉK. Keményfa, faragással díszített, hátán magyar címerrel és évszámmal: 1802 . . .	15.—
1191.	TÁRLÓSZEKRÉNY ÜVEGGEL. Feketére fényezett keményfa, alsó része konzol-asztal. XVIII. század első feléből	40.—
1192.	TÁRLÓASZTALKA. Diófa, üveglappal, négy oszloplábbal	25.—
1193.	MENYEZETES ÜLÉS. Hársfa, gótikus faragással. Dél-Tirol	80.—
1194.	ÍRÓASZTAL. Lantalakú lábakkal és rekeszekre osztott fiókkal, berakással díszített lappal. Kisfaludy Sándor tulajdona volt . . .	140.—
1195.	ASZTAL. Mahagónifa borítással, összeépített üvegszekrénnyel	30.—
1196.	TÁRLÓSZEKRÉNY ÜVEGGEL. Alsórésze konzolasztalka. A XIX. század első feléből . .	15.—
1197.	TÁRLÓSZEKRÉNY. Tölgyfa, esztergályozott lábakkal	25.—
1198.	TÁRLÓSZEKRÉNY. Tölgyfa, esztergályozott lábakkal	25.—
1199.	ÜVEGES TÁRLÓ. Vasállványon és vaskerettel	40.—
1200.	ÁLLÓTÜKÖR. Faragott díszítésű kőrisfa keretben, faragott magyar címerrel. 1840 körül .	30.—
1201.	TÁRLÓASZTALKA. Louis, XVI. lábakkal. Diófa	15.—
1202.	IRÓASZTAL, diófaborítással, újbarokk ízlésben, berakott díszítése közt a magyar címerrel. XIX. század második negyede. A Védegylet korából	120.—
1203.	TÁRLÓ. Ferde üveglappal, barnára festve . .	10.—
1204.	TÁRLÓASZTAL. Ferde üveglappal, barnára festve	10.—
1205.	TÁRLÓASZTAL. Ferde üveglappal, barnára festve	10.—
1206.	TÁRLÓASZTAL. Festett fa, ferde üveglappal. Trapéz alakú	10.—
1207.	TÁRLÓ. Ferde üveglappal, barnára festve . .	10.—
1208.	TÁRLÓ. Kisméretű, ferde üveglappal, barnára festve	5.—

1665. TÁRLÓ, sárgaréz és köszörült üveg. XIX. sz. 40.—

1666. KIS SZALONASZTAL, faragott és aranyozott fa, delfinalaku lábakkal, márványlappal. Olasz, neobarok. 100.—

1667. ASZTAL, cseresznyefa, dülényes berakásu négyszögü lappal. Magyar, XVIII. sz. v. 110.—

1668. KAROSSZÉK, diófa, sávos szövetkárpitozással. Magyar, biedermeier. 150.—

1669. KEREK KIS ASZTAL, diófa, triposz-idomu, lapján berakott rózsa. Magyar, XIX. sz. e. 120.—

1670. KIS DISZSZEKRÉNY, fekete fa, csontberakással. Florenc, 1600 k. 100.—

1671. KABINET-SZEKRÉNY, tölgyfa, többszinü gazdag, arabeszkes és épületromot ábrázoló berakás; lenyiló fedőlapja mögött kis fiókok. Délnémet, XVI. sz. v. 400.—

1672. KÉT FIÓKOS SZEKRÉNY, cseresznyefa, szalagos berakással, bronzveretekkel. Magyar, Louis XVI. 120.—

1673. ASZTAL cseresznyefa, Louis XVI, berakott diszitéssel. Olasz, XVIII. sz. v. 120.—

1674. KIS LÁDA, diófa, berakott előlappal. Olasz, XVIII. sz. e. 80.—

1675. KÉT SZÉK, diófa, faragott Louis XVI. diszitéssel, piros brokát kárpitozással. Olasz, XVIII. sz. v. 150.—

1676. TÁMLÁSSZÉK, diófa, faragott kartusos diszitéssel. Olasz, XVII. sz. 25.—

1677. TÁMLÁSSZÉK, diófa, faragott hevederekkel és lábakkal, későbbi 1760 évszámmal. Olasz, 1600 k. 25.—

1678. HÁROM SZÉK, diófa, faragott és áttört támlával. Olasz, XVIII. sz. m. f. 90.—

1679. ASZTALSZEKRÉNY, diófa, faragott figurális diszitéssel. Olasz reneszansz-stilus. 150.—

1680. FIÓKOS SZALONSZEKRÉNY, paliszander- és rózsafa, aranyozott bronzverettel, szürke, eres márványlappal. Francia, XVIII. sz. 600.—

1681. IRÓSZEKRÉNY, diófa, finomrajzu jávorfaberakással, kihuzható irólappal, Steindl-butor. Magyar, biedermeier. 600.—

1682. HÁLÓSZOBABUTOR, diófa, faragott és aranyozott diszitéssel. Egy baldahinos ágy, egy éjjeliszekrény és egy kétajtós ruhaszekrény. Barok-stilus, régi részletekkel. 600.—

1683. FIÓKOSSZEKRÉNY, diófa, szalagos berakással, márványlappal. Barok-stilus. 100.—

1684. SZÉLES FIÓKOSSZEKRÉNY, diófa, középén ajtós fülke. Üveglappal. Barok-stilus. 200.—

Ernst Muzeum aukciói 53. sz.

1685. KABINETT KONZOLSZEKRÉNY, diófa, arabeszkes berakással, fiókokkal. Délnémet, XVII. sz. 500.—

1686. KONZOLASZTAL, mahagonifa, faragott részletekkel. Angol, Queen Viktoria. 80.—

1687. ÜVEGSZEKRÉNY, mahagonifa, két oszloppal. Angol, Queen Viktoria. 60.—

1688. FIÓKOS ASZTALI SZEKRÉNY, tölgyfa, páros oszlopos lábakkal. Empire-stilus. 60.—

1689. SZABADON ÁLLÓ ÜVEGSZEKRÉNY, diófa. Empire-stilus. 80.—

1690. TÜKRÖS KONZOLASZTAL, mahagonifa, aranyozott bronzveretekkel és faragásokkal. Bécs, empire. 80.—

1691. EBÉDLŐSZEKRÉNY, mahagonifa, bronzveretekkel. Angol, XIX. sz. 100.—

1692. KANAPÉ, diófa, faragott diszitéssel. XVII. sz. 80.—

1693. ALACSONY KÉTAJTÓS SZEKRÉNY, diófa, gyöngyház berakással. Török, XVIII. sz. v. 150.—

1694. NAGY KÉTAJTÓS KÖNYVSZEKRÉNY, tölgyfa, üveges ajtókkal. Francia, XVIII. sz. 320.—

1695. KÉTAJTÓS ÜVEGSZEKRÉNY, diófa, topolyagyökér berakással. Barok-stilus. 120.—

1696. NAGY FALITÜKÖR, faragott és aranyozott fakeretben. XIX. sz. 60.—

1697. NAGY RUHASZEKRÉNY, diófa, barok berakással. Magyar, XVIII. század k. 750.—

1698. ASZTALSZEKRÉNY, fekete fa, csont- és békateknő berakással, kis fiókokkal, bronzverettel. Florenc, XVII. sz. 300.—
Illusztr. XXXVI. tábl.

1699. KÉTAJTÓS SZEKRÉNY, diófa. Magyar, biedermeier. 90.—

1700. KANAPÉ ÉS NÉGY SZÉK, diófa, tusrajzu lakkdiszitéssel, sávos szövetkárpitozással. Magyar, biedermeier. 350.—

1701. ALACSONY SAROKSZEKRÉNY, paliszanderfa, márványlappal, bronzverettel. Francia, Louis XVI. 300.—

1702. IRÓASZTAL, paliszander- és mahagonifa, aranyozott rokokó bronzverettel. Francia, Louis Philippe kora. 460.—

1703. NAGY KÉTAJTÓS RUHASZEKRÉNY, diófa, csavaros oszlopokkal, akantuszleveles oromzattal. Osztrák, XVII. sz. v. 1700.—

1704. KÉTAJTÓS RUHASZEKRÉNY, diófa, barok berakással. Magyar, XVIII. sz. e. 850.—

1705. NAGY FIÓKOS SZEKRÉNY, diófa, szalagos berakással, aranyozott bronzverettel. Német, XVIII. sz. 550.—

ában — igen jó családból származik. A fiatal asszony címeres pecsétgyűrűjét tenyere felé fordította, amikor a városba értek.

Történt azonban, hogy az egyik baloldali párt ottani elnöke szintén címeres gyűrűt hord, népgyűléseken és hasonló alkalmakkor azonban ugyancsak befelé fordítja, mert tapintatos ember. Ez egyszer talán az illusztris fővárosi vendégek látogatása miatt, a szónokat heve elragadta és gesztikulálás közben a pecsétgyűrű címeres oldalával a hallgatók felé fordult.

Ugylátszik mégsem olyan nagy baj — gondolhatta a politikus felesége, mert ő is gyorsan helyére igazította a gyűrűt.

Állapodjunk meg abban, igazi demokratikus erőfeszítéssel, hogy nem olyan nagy baj. A család is magánügy. Meg kell tudni bocsátani, mint minden magánügyet, amihez nincs közünk.

◆

Többször szóvátettük már, hogy a parlamenti naplók mostanában rendkívül lassan készülnek el. Szerencsére javulás várható ezen a téren. A képviselők értesítést kaptak a naplóügyi bizottság elnökétől, hogy a nyomda már az üléseket követő negyedik-ötödik napon szállítani tudja az országgyűlési naplókat. Persze, négy-öt nap még mindig sok, mert 48 órán belül kellene.

A képviselőket az értesítés elkéri, ne javítsák még egy-két szappal felszólalásuk elhangzása után is beszédük szövegét. Az utólagos javítások — amelyekhez ez a kéziratot, vagy a levonatot már a nyomdából kell visszakérni — bonyodalmat, késedelmet és költséget okoznak.

Igazán csodálkozik a jámbor újságíró a körlevél olvastára. Régebben nemcsak a nagy szónokok, a született rétorok, a ragyogó parlamenti debatterek, de még a gyenge erőcskék is szabadon mondták el beszédeiket, legfőljebb egy-egy jelzőszót vetettek papírra, de az olvasott szövegmondást az akkori házszabályok is tiltották.

Ennek ellenére oly elfogadható, kész és kifejező volt az élőszó, oly plasztikus, néha anynyira átgondolt, hogy a gyorsírói jegyzeteken alig történt változás, a kéziratok órák múlva már nyomdában voltak.

A mai képviselők szinte kivétel nélkül kész szöveget olvasnak, szemük a papírt szántja, nem a hallgatóságot, mégis alig győzik az utólagos korrektúrát beszédeik gyorsírással készült lejegyzésén.

Tapintatos figyelem az utókor iránt. Most már csak az a kérdés megérdemli-e az utókor?

Fogja-e olvasni az országgyűlési naplók régi köteteit, a mi időnkből?

◆

A parlamentben elsokasodtak az egerek. Még szerencse, hogy csak az állatvilág e kis rágcsálói szaporodtak el, mert ezektől könnyű megszabadítani a palotát. Egérfogókat helyeztek el a pincékben, hivatalokban és egyéb helyeken. Azonban egyes gyengeszívű és érzékeny tisztviselőnők (mert ilyenek is akadnak a parlamentben, igaz, hogy ez esetben csak a hivatalnoknők között) nem tudtak belenyugodni, hogy ezeket az ártatlan állatkákat megöljék: kiszedik hát őket az egérfogóból, s az utcán szélnek eresztik.

Ezek a gyengéd állatbarátok nem úgy járnak el, mint a bécsi állatbarát egyesület, amely a mult század nyolcvanas évei elején hatalmas mozgalmat indított — a lóvágóhíd felállítása érdekében. Mondván: ne kínozzák a kivénhedt, végelgyengüléses gebéket, amíg össze nem esnek a végső kimerüléstől a rúd előtt, hanem váltsa meg őket e borzalmaktól a tagló. Ezért történelmi tény, hogy a bécsi lóvágóhíd felállítása az állatvédő egyesület sikere. A parlament egérvédő tisztviselőnőit ellenben egy rosszmájú természettudós felvilágosíthatná, hogy a csirke éppen olyan élőlény, mint az egér, s aki Isten teremtménye életét nem akarja kioltani, az ne csak a parlament egereinek életét mentse meg, de ne egyen rántott csirkét sem. Sőt sült csirkét, töltött csirkét és csirkepaprikást sem.

Megjelent a Magyar Vasárnap

A budapesti utcákon a rikkancsok kiáltozásába új hang vegyült. „Megjelent a Magyar Vasárnap!" Az első példányokat úgyszólván szétkapkodták s az érdeklődés azóta sem csökkent. A budapesti közönség szeretettel fogadta az új hetilapot. Miért ne fogadta volna, hiszen várta. De nemcsak Budapest várta, *vidékről is olyan arányú érdeklődés nyilvánult meg* a „Magyar Vasárnap" iránt, amilyent a lap szerkesztői nem is reméltek. Hiszen ennek a lapnak megjelenését nem kísérte hatalmas, előzetes reklámozás. A beharangozásra úgyszólván pár nap állt rendelkezésre. Azonban úgy látszik, ez is elégnek bizonyult.

Parragi György a lap főszerkesztője. Nevét, meggyőződését, bátor tollát ismeri minden magyar ember. De nem ismeretlenek a többi munkatársak sem. A lap színes és eleven. Nyugodt és derűs, olyan, mint a magyar ember vasárnapja.

Ez a bölcs nyugalom jellemzi a lap kimagasló cikkét, amelyben *Balogh* páter elmondja a lap munkatársának: mi a véleménye a helyzetről. Beszél a feledékenyekről és közömbösökről, akik hamar elfelejtették, milyen mélyről kellett felemelkednünk s azokról, akik nem akarják tudomásul venni, hogy immár a nép magának építi az országot. Beszél a polgári pártok és az ellenzék szerepéről, a külföldre szökött politikusok felelőtlen tanácsadóiról. Tárgyilagosan, derűsen, ahogyan a magyar ember szokott beszélgetni a világ dolgairól vasárnap délután.

A világpolitika rovatában az olvasó hétről hétre tiszta képet nyer a világban folyó eseményekről. Ezt a szemlét is bizonyára hétről hétre érdeklődéssel fogja lesni az olvasó.

Meg kell említeni még *Udvary* Gyöngyvér lélekbemarkoló riportját egy amerikai magyarról, akit a honvágy hazahozott, *Roila* Margit „Budáról üzenem" című versét, *Babay* József tárcáját a kisemberről, *Kunszery* Gyula verses krónikáját és nem utolsó sorban egy érdekes beszámolót Máriagyűdről, mely az idén ünnepli 800 éves fordulóját. Tetszéssel fogadta az olvasóközönség *Kun* Andor: „Magyarán mondva" című okos írását, a cukorrépatermelő kis parasztokról szóló érdekes riportot, a keresztrejtvényt és nem utolsó sorban a humoros oldalt.

A lap utat talált az olvasóközönség szívéhez, s a *Magyar Vasárnap* külön ünneppé avatja a magyar ember vasárnapját, s az a meggyőződésünk — mert sokszor kezébe veszi —, a hétköznapjait is.

A szovjet állami könyvkiadó kiadja Petőfi Sándor műveit

A szovjet állami könyvkiadó vállalat a magyar szabadságharc 100. évfordulója alkalmából kiadja *Petőfi* Sándor műveit orosz nyelven. Petőfit *Hidas* Antal, a Szovjetunióban élő magyar író fordította orosz nyelvre.

Bírósági hírek

A pécsi népbíróság *Rihmer* József elnökletével több napon át tárgyalta a budapesti törvényszéken *Ifjú (Jung)* Jenő tartalékos százados és *Vicha* Ferenc tartalékos hadnagy népellenes bűnügyét és szombaton a délutáni órákban mondott ítéletet. Ifjút tizennyolchavi, Vichát húszhavi börtönre ítélte.

Bagaméri József volt vezérkari százados *László (Lauschek)* Dezsővel és több társával tudott a Vörös János-féle apokrif sürgönyről, mégis részt vett annak a sürgönynek a megszerkesztésében, amelyet *Nádas* vezérkari ezredes küldött a frontra, és amelyben az közölte, hogy a fegyverszünet nincs megkötve és aki leteszi a fegyvert, azt azonnal agyon kell lőni. Bagamérit első fokon hatévi kényszermunkára ítélték, a NOT ezt a büntetést jogerőre emelte.

Lengyel (Lampert) Lajos papírnagykereskedő több mázsa papírt rejtett el. Közellátást veszélyeztető bűntett miatt az uzsorabíróság kétévi fegyházra és súlyos mellékbüntetésre ítélte.

szolgálatában

86 éve igyekszünk a legjobbat nyujtani s vevőink bizalmát megnyerni és azt megtartani. Nem volt könnyű feladat! Le kellett győzni a kész ruhákkal szemben mutatkozó előítéletet, amit csak a minőségek fokozatos feljavításával a belső kidolgozás tökéletesítésével, szintartó festéssel, vásznaink avatásával, divatos cikkek olcsó szabott árakon való árusításával és sok-sok munkával érhettünk el. Igen nagy áldozatokat hoztunk, amíg elérkeztünk oddig, hogy vevőközönségünk országszerte megbecsüli és szereti védjegyünkkel ellátott gyártmányainkat és hitelt ad mindannak, amit írunk és mondunk.

86 év tapasztalata alapján ajánlunk:

Felöltő..... 298.—
Ballonraglán.. 168.—
Lodenkabát .. 398.—
Bőrkabát .... 698.—

+ 5 % forg. adó

Vidékre utánvéttel soronkívül!

Gutmann J. és Társa
a megbizható ruhaszakemberek
VII., Rákóczi-út 12.
GUTMANN-SAROK

EGÉSZ IRODA 1 TÁSKÁBAN

A RATIONÁL TÁSKAIRODA

Olyan, mint egy portable írógép. Tartalmazza az összes rendeleteknek, számlakereteknek megfelelő

1. Könyvelést. 2. Raktárvezetést. 3. Személyzeti nyilvántartást.

Berendezése: Beépített kartondoboz, kartotékok, naplók, átíró töltőtoll, átírókészülék stb.

Bemutatás irodánkban! Nb. előjegyzésükre sorrendben rendelkezésre állunk. Nem gond a bevezetés és betanítás mert szakértőink látják el.

A kötelező könyvvezetés rendelete szigorú, ezért díjtalan útbaigazítással életünk segítségükre tájékoztató szolgálatunkkal.

RATIONAL ORGANIZÁCIÓ
Bpest, V. Nádor-u. 2. Tel. 18-02-02.

TŐKÉS TÁRSAKAT

keresek, közreműködéssel vagy anélkül. Bp. legforgalmasabb helyén, főútvonalon lévő, nagyforgalmú üzletház textil-divatáru, férfi-női ruha osztályaihoz. „50-től 400 ezerig" főkiadóba.

Drótkerítés
egyszerű és díszes
Vass és Kovács nál
II., FŐ-UTCA 48
Telefon: 457-427

Főutvonalon textilkereskedésre
alkalmas, önálló
nagy helyiséget
keresek
„Nem társbérlet" jeligére Blocknerhez, Városház-utca 10.

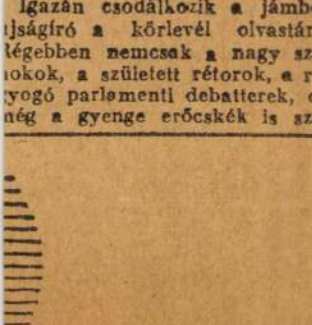

Erzsébet-körút 40
Telefon: 423-583

IÓ V. Sallai Imre-u. 11 Telefon: 126—893.

-nál VIII. József-körút 37

SSY VIII, Rákóczi-út 71.

osság, csövek, alkatrészek legelőnyösebben.

22 — Telefon: 428-396

AN RÉSZLETRE IS XI, Bartók Béla-út 41 TELEFON: 258—214
VIDÉKRE IS XI, Bartók Béla-út 37 TELEFON: 268-237

erg HANGSZERGYAR RAKÓCZI-ÚT 60.

...asábjai hirdették
...s himnuszát —

...angja terjeszti az
...elmes gondolatát

Ami a Lánchíd történetéből kimaradt

Richter Leonard német származású cukrász és egyben tanácsos volt az udvarnál. 1827-ben alapította Pesten a mai napig is változatlan berendezéssel fennálló ú. n. Ruszwurm-cukrászatot. A berendezést egy Krautsziedler nevű bajor műasztalos készítette 1827-ben 4000 pengő-forintért. Az ajtóval szemben hatalmas beépített szekrény, óromzatán sugaras antik óra. Két üreges oszlop régi kelyhekkel, edényekkel és vázákkal van tele. Ezekel a régi görög-római asztaldíszek mintájára korának neves szobrászművésze, Dunajszky Lőrinc készítette.

A cukrászdában régi receptek után még ma is ilcével, kupával, lattal és fonttal dolgoznak. Az 1830-as években nagy gyertyatartók voltak a falakon, bennük a budai gyertyaöntő mesterek remekeivel. Végig két sorban biedermeier bútorok, antik szekrények, az 1800-as évek stílszerű berendezése. A szekrények még a mai napig is tele vannak tragant szobrokkal, valamint egy egész gyüjtemény régi bonbon dobozokból.

A tragant perzsiai és kisázsiai csüdfű (Astragalus) fajok basszorintartalmú gumija, amely a növényből nyálkásan tör elő, a levegőn azonban megkeményedik. Fehér, vagy sárgásbarna színű. A cukrászaton kívül másra is használják. Senki az országban nem csinált olyan gyönyörű tragantszobrokat, mint az öreg Richter.

Különös idők jártak akkor. A szabadság előszele. A budai ember mind egyforma volt, herceg, gróf, iparos nem nézte le egymást. Békésen ültek egymás mellett s nem törődtek azzal, ki ül a szomszédságukban. Jól érezték magukat és szívesen végighallgatták a más asztalok mellett folyó beszélgetéseket. S egy ilyen beszélgetés közben született meg a Lánchíd egyik terve is, amely az ostrom által ért sérülésének restaurálása után a mai napig is a cukrászdában látható.

1837-ben Magyarország újjászületése korában Kossuth lapja «Törvényhatósági tudósítások» mint előfizetőnek járt a cukrásznak. S mint ilyet, itt olvasták a barátai, a budavári koronázó főtemplom plébánosa, Vizhoffer József, valamint Steindl Ferenc asztalosmester.

Ugyanis 1837-ben, amikor Széchenyi az állandó Dunahíd gondolatát kezdte oly sűrűn kinyilatkoztatni, beszélgetésből egy terv született, mely szerint Steindl Ferenc megrajzolta 50×80 cm nagyságban a Pestet Budával összekötő állandó hidat, mely köpillérekenn nyugodott ugyan, azonban fából készült. Megrajzolta az akkori idők lehető legnagyobb pontosságával az első alapvető pilótától kezdve egészen a híd távlati képéig. A távlati képen még jól kivehető a Duna jobb oldalán lövő Gellért-hegy rajta a citadellagvizsgálóval, valamint balpartoldalán a Petőfi-tér teljes környéke a görög-templommal és a belvárosi főplébániával.

A híd terve a lehető legnagyobb műgonddal és részletességgel készült, mert Steindl Ferenc kitűnő rajzoló volt. Magas műveltségű ember, aki kiváló képességeivel és szaktudásával az akkori asztalosmesterek legkiválóbbjai közé tartozott. A tervet azonban Széchenyi — neki történt benyujtása után — levél kíséretében Steindl Ferencnek visszaküldte azzal, hogy ő ugyancsak köpillérekre akarja a hidat felépíteni, de vasból. Széchenyi nagyon megdicsérte a tervet. A Steindl fahíd terve azonban nem igen jöhetett szóba, mert végre már egészen szilárd vas, kő, illetőleg szilárd, lehetőleg lánchidat akartak.

Steindl Ferenc a mult század 20-as éveinek híres asztalosmestere volt, az iparművészetben még ma is híres Steindl-bútorokat ő készítette. Műhelyében — a hagyomány szerint — állandóan 60, de zott. A régi biedermeier inzott. A régi biedermayer intarziás szalon garnitúrák —, amelyek elismerten Steindl-gyártmányok, — ma is igen nagy értéket képviselnek a műkereskedelemben. Az 1842. évi iparműkiállítás idején a Királyutca 830. szám alatt, 1847-ben ugyanott volt a műhelye. 1850-ben, a szabadságharc után (családi szájhagyomány alapján) Kufsteinban rabságot szenvedett, s Széchenyi vele, mint a többi, akkori nevesebb pesti iparosmesterrel városházi politikájának alátámasztására meglehetősen sűrűn érintkezett. Steindllel végeztette a Dunagőzhajózási Társaságok hajóinak belső berendezési munkáit. Erre vonatkozóan naplóiban több feljegyzést találhatunk. Így 1837 február 22-én, «Bin ich mit Steindl auf der Insel von alt-Ofen gewesen.» Ugyancsak 1837 július 3-án:... «Auf der Altofner Insel gewesen... Nachmittag bei Steindl und Wesselényi...»

Steindl Ferencet 1826-ban választották Pest város polgárává. Ennek oklevelea nyoma is van. Budapest székesfőváros levéltárában megvan a régi pesti polgárok könyve. Eszerint Steindl János asztalos 1760-ban jött Hatvanból Pestre, ahol később választották polgárrá. Steindl János fiát. Jánost ugyanitt s később Steindl Ferenc asztalost, valamint Steindl Károly ékszerészt. Steindl János asztalosnak két fia volt: Ferenc az asztalos és Károly az ékszerész. Steindl Károlynak nyolc gyermeke született, köztük Steindl Imre, a későbbi műegyetemi tanár, műépítész, aki az országházat tervezte s akinek terve szerint restaurálták Vajdahunyad várát. Szobra a műegyetem aulájában látható.

A Ruszwurm-házból indult el a magyar cukrászsütő mesterség. Itt nyilik meg Európa egyetlen cukrászati múzeuma. Ez a ház nemcsak Tóth Ferenc háza, hanem az egész cukrásztársadalomé.

Tóth Ferenc és háza hidat alkot egy tiszta mult és egy kialakuló új világ között.

Hazai József

Korszerű jegyzetek

«Uj törvény készül a *műemlékek* védelméről.» — Több szobrot már nem fognak lebontani?!

o

A franciaországi Saint Gilles du Gardban *II. Titi* néven lépett trónra a cigányok új királya, aki eddig Josef Baptis néven mészáros volt. — Titiáner királyság.

✦

Olyan kevés ember hal meg Budapesten, hogy a Temetkezési Vállalat csőd előtt áll. — Azelőtt még csak lett volna valami megoldás: átvette volna a *Hangya*.

✦

Egy newyorki 17 éves leány agyonlőtte a szüleit. A rendőrségen így vallott: «Azért végeztem velük, mert únlam, hogy folyton a régi erkölcsökről tartottak nékem előadásokat.» — Tanuságtiszteld a gyermekedet *(új «erkölcscivel»* egyetemben), hogy hosszú életű légy e földön.

●

Külföldi textiltudósok bizonyos impregnálási eljárással elérték, hogy ugyanaz a szövetruha hordható egész évben. Nyáron szellős, télen meleg. — A magyar juhászok már régen megoldották ezt a problémát. A ki- és befordított *bundával*.

-o-

Budapest külvárosaiban az utcák ezentúl név helyett számokat fognak kapni. Nemcsak Londonban, hanem Pesten is lesz, hej, «*számos*» utca.

=o=

Egy bécsi vendéglős disznóhús helyett kutyahússal táplálta vendégeit. Csak egy lépés és már *kutyából is lehet szalonna*.

oOo

A csalások elkerülése végett gépekkel fogják végezni a totoszelvények ellenőrzését. Ez lesz a *totografáló-gép*.

✂

Ujabb külföldi felfedezés: szappan helyett magasfrekvenciájú hanghullámokkal távolítják el a ruhákról a piszkot. — Nagymosás helyett meghallgatjuk a *Lohengrint*.

o

Négy milliós visszaélés miatt fogházra ítéltek öt törzstisztet. — Tisztunk a *zárkában*.»

Kunszery Gyula

Nevetni nem szabad?!..

Részlet egy levélből

... csak az nem tetszik, hogy a legkomolyabb dolgokat is túlságosan kedélyesen fogja fel. Mire jó az? A dolgok távolról sem olyan nevetségesek. Ma komoly emberekre van szükség..."

Fenti megrovásban e sorok írója részesítette a *Magyar Nemzet* egyik olvasója. Mire sürgősen magunkba szállítunk és e töredelmes önvizsgálat eredményeként a következő kétes értékű megállapításra jutottunk: *csak egészen kivá'ságos szellemek lehetnek olyan bátrak, hogy unalmasak maradjanak.*

Amiből nyilván az következnék, hogy ez a cikk egészen szórakoztató lesz. Ennek ellenére sem lesz az, mert megpróbálunk komolyan szólni a nevetésről, megpróbálunk a nevetésre vonatkozó tudományos kutatások leszűrt és legfrissebb eredményeivel védelmünkre kelni.

A THALAMUS TITKA

Mindenekelőtt abból kell kiindulnunk, hogy az anatómusok és ideggyógyászok már kezdik sejteni, hol székel a nevetés központja — az agy *thalamus*-nak nevezett látómezejében. Akik ugyanis *thalamus*-műtéten estek át, gyakran elvesztik uralmukat nevetésük fölött: sokat vagy keveset nevetnek, s olykor nem éppen illendő alkalmakkor, mint például temetésen vagy esküvőn...

Körülbelül azt is sejtik már, hogyan támad nevetési inger az agyban, hogyan terjed át előbb az arcizmokra, majd a rekeszizmokra. Arról is képet alkothatunk a legújabb vizsgálatok alapján, miért rázza az embert a kacagás, amikor „a hasát fogja" és „gurul a nevetéstől". Kísérleti magyarázatunk van a csiklandozás által keltett nevetés fordított útjáról is, mely az izmokból indul ki az agyba és így kelt kacagási ingert.

Itt említést érdemel még Gösta *Rylander* svéd agysebész *lobotomiá*-nak nevezett műtéte is, melyről éppen mostanában számolt be az orvosi szaksajtó. Ez az agyműtét *mogorva, pesszimista, szívtelen emberekből könnyen nevető, optimista, jószívű lényeket farag.* Röviden ennyit a nevetés anatómiai mechanizmusáról szerzett ismereteink mai állásáról.

MIÉRT NEVETÜNK?

De miért nevetünk? Mi a nevetés? Miért mulatságosak egyes dolgok, mások pedig nem? Jóformán ahány lélekbúvár, annyi magyarázat. *Bergson* egész kötetet szentelt a kérdésnek. „*Ember csak emberen nevet* — mondja —, *vagy olyan tárgyakon, melyek valamilyen emberi formát mutatnak.*" Ezért mulatunk olyan jól a tárgyakat megelevenítő trükkfilmeken, s még inkább az emberi tulajdonságokkal felruházott állatok és növények humoros viszontagságain.

Bizonyos azonban, hogy *mindig valamilyen meglepetés szabadítja fel a nevetést. Az ember azonban nem a saját, hanem a mások meglepetésén, illetve meglepődésén nevet.* Marcel *Pagnol*, a kitűnő francia vígjátékíró szerint a nevetés amolyan győzelmi induló. Így fejezzük ki felsőbbrendűségünket kinevetett embertársaink felett.

Pozitiv ez a nevetés — egészséges, harsogó, jótékony —, ha pillanatnyi felsőbbrendűségünknek ad kifejezést. Negativ — beteges, szívtelen, bosszúálló —, ha mások alacsonyabbrendűségén harsog, vagy kárörőm és kiéletlenített bosszú szabadítja fel. E két véglet között számos változatban szerepelhetnek a nevetésre indító okok. Például ennek a magyar szólásmondásnak: „*Szereti, mert neveti*" — ugyancsak széles alapja van.

VELÜNKSZÜLETETT ADOMÁNY

Mindezeket a legújabb tudományos kutatások kísérletileg is igazolták. Tömegvizsgálatokkal azt is megállapították, hogy:

1. Habár a nevetés velünkszületett reflex, mégis meg kell tanulnunk, mit nevessünk, mint ahogyan arra is tapasztalat vezeti rá az embert, mitől féljen.

2. A csecsemők már hathetes korukban nevetni kezdenek.

3. Az ellenkező nem rovására általában jobban mulatunk.

4. A nők általában kevesebbet nevetnek, mint a férfiak. Hogy miért, ez még nem derült ki.

5. Ritka az az ember, aki saját magát is ki tudja nevetni.

6. A nevetés nem nélkülözheti a bemelegítő hangulatot. Sok nő visongatva nevet a ligeti hullámvasúton, pedig torkukban érzik a szívüket. Hogyan lehet ez? A ligetbe szórakozni járnak az emberek és már azzal az elhatározással mennek ki, hogy majd nagyokat nevetnek. Ráadásul: társaságban, tömegben könnyebben nevetünk, mert a nevetés átragad és lavina — vagy korszerűbben: atomi láncreakció — módjára dagad. A bemelegítő hangulat és a felkészült tudat teszi azt is, miért nevetünk bohózatnál és miért áll égnek a hajunk tragédiánál akkor, amikor a hőst például kidobják az ablakon.

7. Moso'yogni később tanulunk meg, mint nevetni.

8. Minden ellenkező hírészteléssel szemben: kövér emberek nem nevetnek többet, mint a soványak. A humorérzéknek nem sok köze van a testalkathoz. Nevetésben is gyakorlat teszi mesterré az embert.

9. Az állatok nem nevetnek. Bár *Eastman* amerikai lélekbúvár nagyon köti az ebet a karóhoz, váltig hangoztatván, hogy a kutya úgy nevet, hogy farkát csóválja.

10. A nevetésnek számos változata van. A játék izgalmával és az üdvözléssel együttjáró nevetésnek épúgy semmi köze az igazi humorból fakadó derülésaez, mint ahogy az önhiltség üres, a zavartság ideges és valamely lelki rendellenesség hisztérikus nevetése sem a humor egészséges forrásból táplálkozik.

HUMORÉRZÉK — FÉLEGÉSZSÉG

Mert a jó humorérzék fél egészséget jelent. *Amikor nevetünk, a rekeszizom* — a mell- és hasüreg válaszfala — *megrázkodik és ezzel egyidejűleg a májat, tüdőt, szivet, beleket, gyomrot és a miriggyek jórészét is mozgásba hozza. Rendes lélegzés közben a rekeszizom 4—8 centiméteres kilengéseket végez, ha azonban nevetünk, 10—16 centiméteres táncot jár,* miközben — ismét láncreakció módjára — egyre több izmot hoz mozgásba. Így *az egészséges nevetés valóságos sport.*

A rekeszizom „kacagtatása" egyik legolcsóbb és leghatásosabb biztosítéka a testi-lelki egészségnek. *A legjótékonyabb hatást a tüdőre gyakorolja.* A legtöbb ember ugyanis tüdejének bizonyos részeit csak ritkán használja. A nevetés azonban jobban szellőzteti a tüdőt, mert több levegőnek nyit utat. Így a legmélyebb lélegzés sem juttat annyi levegőt a tüdőbe, mint pár másodperces „szívből jövő" nevetés. A két féltüdő átlagos űrtartalma ugyanis 3500 köbcentiméter, mintegy tízszer annyi, mint amennyit rendszerint belélegzünk.

Egy józű nevetés pedig azért hat oly élénkítően a szervezetre, mert a belélegzett levegőtöbblet gyorsabban frissíti fel — oxidálja — a vért. Jevgenij *Csernov* orosz fiziológus nemrég egészen pontosan meghatá[illegible] a nevetés mennyiségi [illegible]

Fix és nagy jutalékkal

minden referenciát kibíró, előfizetés szerzésében jártas urakat és hölgyeket vidéki szervezéshez felveszünk. Jelentkezés naponta 9—12-ig a főkiadóban.

Budapesti gépgyár anyagvizsgáló

mérnököt keres

akinek a metalográfiában is nagy gyakorlata van. Részletes életleírással ellátott ajánlkozást: „Perlit" jeligér főkiadóba.

Az Iparművészeti Múzeum Régi Pest-Buda kiállításáról. Fent: A pesti asztalos céh céhládája. XVIII. sz. közepe. Lent: Biedermeyer hálószoba. Steindl Ferenc pesti asztalos műve. Az interieurt Szablya Frischauf Ferenc tervezte. — Von der „Alt-Pest Buda" Ausstellung des Kunstgewerbe-Museums. Oben: Truhe der Innung Pester Tischler. Mitte des XVIII. Jahrhunderts. Unten: Biedermeyer Schlafzimmer von F. Steindl, Tischlermeister in Pest. Das Interieur entworfen von Prof. F. Szablya Frischauf. — From the „Old Pest-Buda" exhibition of the Museum of Applied Art. Above: Chest of the Guild of the Joiners of Pest. Middle of the XVIIIth century. Below: „Biedermeyer" bedroom furniture. by F. Steindl, joiner in Pest. The interior designed by Prof. F. Szablya Frischauf.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1935. 167, 168. o.

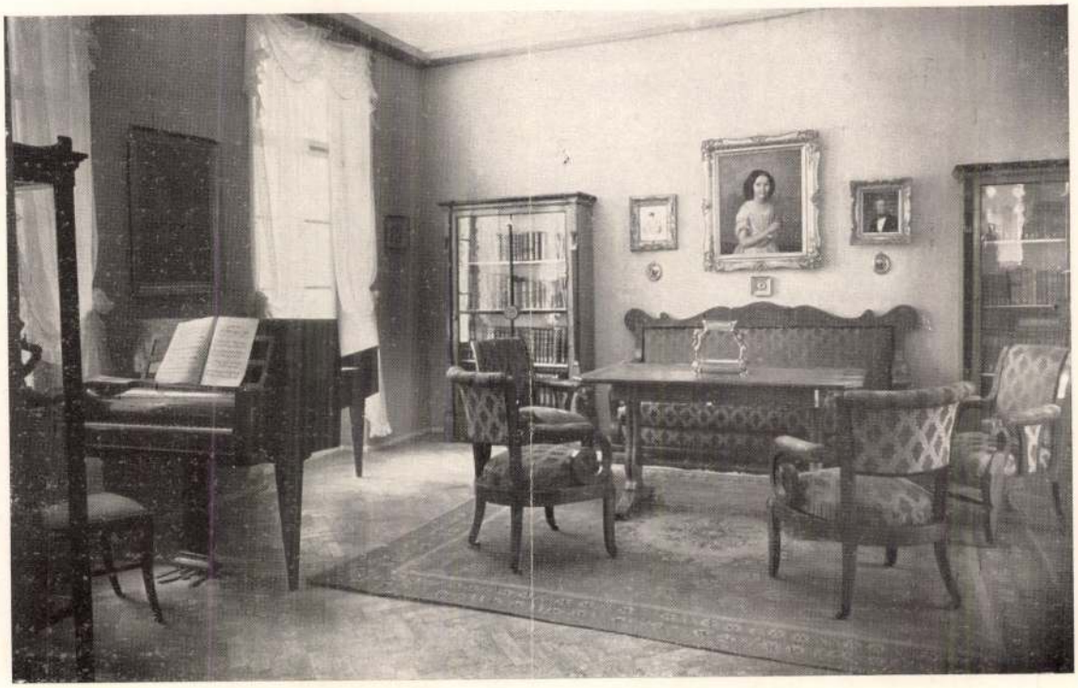

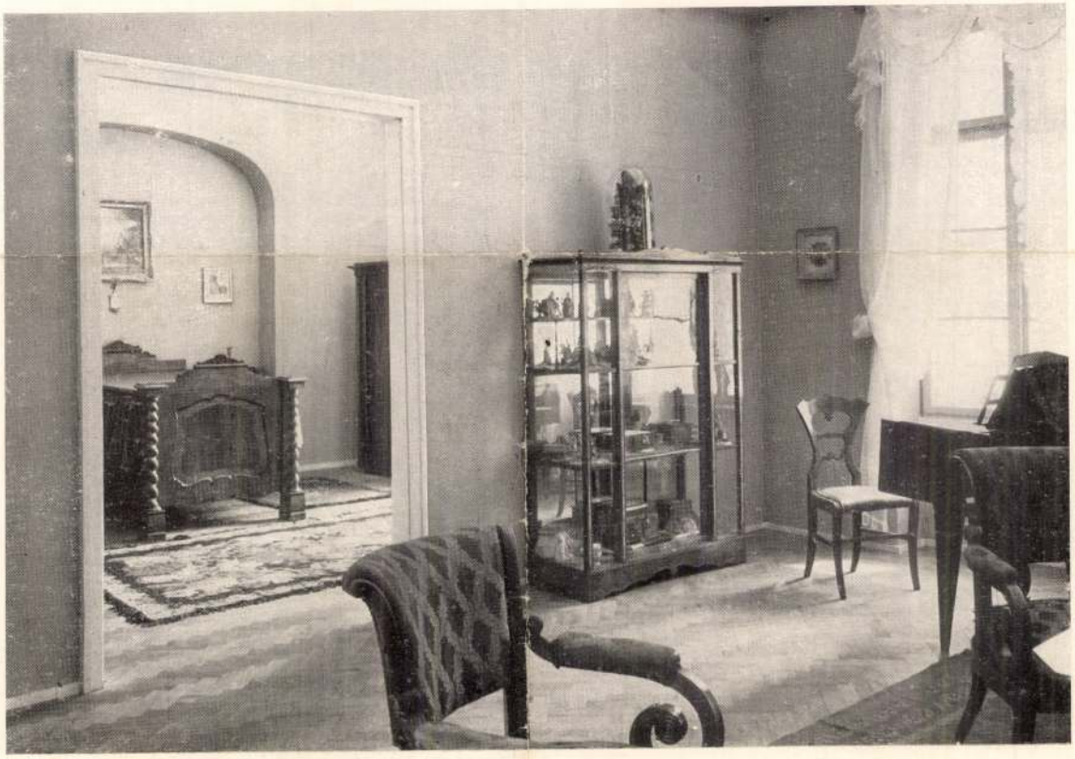

Az Iparművészeti Múzeum Régi Pest-Buda kiállításáról. Fent: Késő empire és biedermeyer szalon. A bútorok túlnyomó része Steindl Ferenc műhelyében készült. Lent: Biedermeyer szalon és hálószoba interieur részletek. Steindl Ferenc műhelyéből. Mindkét interieurt Szablya Frischauf Ferenc tervezte. — Von der „Alt-Pest-Buda" Ausstellung des Kunstgewerbe-Museums. Oben: Salon in Spät-Empire und Biedermeyer-Styl. Möbel zumeist aus der Werkstatt F. Steindl. Unten: Details aus dem Interieur des Biedermeyer Salons und Schlafzimmers. Aus der Werkstatt F. Steindl. Beide Interieurs entworfen von Prof. F. Szablya Frischauf. — From the „Old Pest-Buda" exhibition of the Museum of Applied Art. Above: Late Empire and Biedermeyer parlour. Furniture mostly made in the work shop of F. Steindl. Below: Details of the interior of Biedermeyer parlour and sleeping room. From the workshop of F. Steindl. Both interieurs designed by Prof. F. Szablya-Frischauf.

gériában, a Kanári szigeteken és Jávában mesterségesen is tenyésztik, mert testének nedveiből értékes, pompás piros festékanyagot nyernek. Ebből a célból a nőstény bíbortetveket a kaktuszról óvatosan fatálba söprik és forró vízben vagy sütőkemencében megölik, azután megaszalják; a kiszárított tömeg kerül azután *cochenille* vagy spanyolosan *grana* néven kereskedelembe. A forró vízzel kezelt cochenille színe fénylő vörösbarna vagy fekete (grana negrilla), a napon szárítotté kékesszürke (gr. renegrida) és a kemencében aszalté vöröses-szürke vagy ezüstszürke (gr. jaspeada), mely egyúttal a legértékesebb. Egy hektár kaktuszültetvényről 400 kg cochenille is szedhető.

A cochenille festőanyaga a karminsav, melyet a karmin, karminlakk előállítására használnak. A karminnak a festőiparon és a kelmefestészeten stb. kívül a mikroszkópi anatómiai vizsgálatokban is nagy szerepe van. A bíbortetűtenyésztés újabban a jóval olcsóbb anilinfestékek fölfedezésével jelentőségét majdnem teljesen elvesztette. SZALAY L.

Bíbortyúk, madár, lásd: *Fu.*

Bibra *Ernst, báró*, német természetvizsgáló és író, szül. 1806 jún. 9-én Schwebheimben (Franken), megh. 1878 jún. 5-én Nürnbergben. Érdemes vizsgálatokat végzett a csontok szerkezetéről és állatkémiai vizsgálatokkal is foglalkozott. Tudományos értekezésein kívül útirajzokat és regényeket is írt. SOÓS L.

Bibracte (ejtsd: *bibrákt*), Középfranciaország (Saône-et-Loire), egyik legfontosabb gall telepe, a haeduusok fővárosa, a Mont Beuvrayon, 24 km-re Ny-ra a mai Autuntől. *Oppidum maximae auctoritatis apud Haeduos*, így nevezi *Caesar*, aki megemlékezik még Catillonumról és Noviodunumról is. Fontos kereskedelmi utak találkozási pontján fekszik s ez különösen emelte jelentőségét. Alakja hossznégyszög, kb. 5 km hosszan árok és földhányás vette körül. A Kr. e.-i első században épült, Kr. e. 5-ben Róma parancsára elhagyták a gallok s az alatta elterülő síkságra költöztek, ahol Augustodunum-ot (a mai Autun) alapították. Feltárását különösen *Bulliot*-nak és *Déchelette*-nek köszönhetjük. Épületei négyzetesek, kőalapon nyugodtak, száraz rakásúak, sokszor félig a földbe vannak mélyítve s kőlépcsők vezettek a férőhelyiségekbe. A falak favázasok, fonottak, agyaggal tapasztottak voltak. Korábban szalma fedte, római hatás alatt meghonosodik a fedőcserép. A leletek a La-Tène periódus, vagy második vaskor harmadik fejlődési fázisából, tehát a Kr. e. I. századból származnak. A nagy mennyiségben felszínre került kerámikai emlékek korongon készültek, néha fehér és vörös festésűek. Uralkodó motívumok a geometrikus minták. Sok tömlőszerű edény, lapos tál, görög és itáliai eredetű bor- és olajtartó amfóra is került felszínre. Az érmek részben consulárisak, részben belenyúlnak a római császárkorba, részben pedig gall, görög, keltiber, mauretániai eredetűek. Későkelta eredetűek és jellegűek a biztonsági tűk *(fibulák)*, melyek között a nauheimi típustól az oldalt védőszárnyasig állíthatunk össze sorozatokat. Ezek a Rajna völgyében Vespasianus és Trajanus idejében is divatban voltak, mint a katonák fibulái. Vasból sok tokos baltát vagy fejszét, kést, sarkantyút stb. hoztak felszínre az ásatások. Egykori antik temploma helyén ma kápolna áll. ROSKA M.

Bibrowsky *Stephan*, híres szőrösarcú vagy ú. n. «kutyafejű» ember, akit 16 éves korában Luschan vizsgált meg. Az antropológiában túlszőrösségnek (hypertrichosis) nevezik az ilyen anomáliákat. Bibrowsky esete azért érdekes különösen, mert arcának ama részeit, amelyek rendesen csupaszok szoktak lenni, 20—30 cm hosszú sűrű szőr borította, viszont bajusza, szakálla és haja teljesen hiányzott, foga is csak kettő volt. BARTUCZ L.

Bicaciu, (ejtsd: *bikàcs*), a most Romániához tartozó *Mezőbikács* régi biharvm.-i község mai neve.

Bicaciu a most Romániához tartozó *Pusztabikács* régi biharvm.-i község mai neve.

Bicălat (ejtsd: *bikëlàt*), a most Romániához tartozó *Bikalat* régi torda-aranyosvm.-i község mai neve.

Bicălat, a most Romániához tartozó *Magyarbikal* régi kolozsvm.-i község mai neve.

Bica româna (ejtsd: *bikà román*), a most Romániához tartozó *Kalotabikal* régi kolozsvm.-i község mai neve.

Bicău (ejtsd: *bikëu*), a most Romániához tartozó *Papbikó* község mai neve Szatmár vm. elcsatolt részében.

Bicaz (ejtsd: *bikà'c*), a most Romániához tartozó *Bikácfalva* régi szilágyvm.-i közs. mai neve.

Bicaz, a most Romániához tartozó *Gyergyóbékás* régi csikvm.-i község mai neve.

Biccsefalu, most *Byčtica* néven Csehszlovákiához tartozó község a régi Trencsén vm.-ben.

Biccseszabadi, most *Bytčanská Lehota* néven Csehszlovákiához tartozó község a régi Trencsén vm.-ben.

Biceps (lat.), a. m. kétfejű, kétarcú. A rómaiaknál a kétarcú Janus isten mellékneve volt. — Az *anatómiában* musculus biceps bracchii

Gutenberg Lex. VI. K.

és femoris, a felsőkar és a comb kétfejű izmának elnevezése.

Bicfalău (ejtsd: *bikfàlëu*), a most Romániához tartozó *Bikfalva* régi háromszékvm.-i község mai neve.

Bichat (ejtsd: *bisà*) *Marie François Xavier*, francia orvos, szül. 1771 nov. 1-én Thoisetteben (Jura), megh. 1802 júl. 22-én Párisban. A párisi Hotel Dieu orvosa volt. Bonctannal, élettannal foglalkozott és megalapítója a mikroszkópon felépülő kórszövettannak. Működése korszakalkotó az orvostudomány felújulásában. Főbb művei: *Sur la vie et la mort* (1800), melyben az életről és az élőlényről értekezik; *Traité des membranes* (1800), *Anatomie générale* (1801) c. munkáiban a kórbonctant és szövettant alapozza meg. BÁLINT NAGY I.

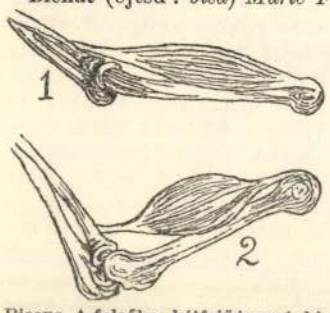

Biceps. A felsőkar kétfejű izma 1. kinyujtott, 2. összehúzott helyzetben

Bichingin (ejtsd: *bikjingin*), a most Romániához tartozó *Bükkös* régi beszterce-naszódvm.-i község mai neve.

Bichis (ejtsd: *bikjis*), a most Romániához tartozó *Magyarbükkös* régi alsó-fehérvm.-i község mai neve.

Bicikli, az angol *bicycle* (ejtsd: *bejszikl*) szóból, lásd: *Kerékpár.*

Biesad (ejtsd: *bikszàd*), a most Romániához tartozó *Sepsibükszád* régi háromszékvm.-i község mai neve.

Biesad, a most Romániához tartozó *Bikszád* régi szatmárvm.-i község.

Bieske, nagyközség Fejér vm. váli j.-ában, (1920) 1004 lak. Vasútállomása, posta és távíróhivatala, pénzintézetei, gőzmalma, szeszgyára, kőbányája van. A gr. Batthyány-családnak két kastélya volt a faluban. Az egyiket legújabban a székesfőváros szerezte meg és benne anyaotthonnal kapcsolatos gyermekotthont rendezett be. P. ORMÓS J.

Bicuculla, növény, lásd: *Adlumia.*

Bicuspidalis (lat. valvula bicuspidalis), kéthegyű szívbillentyű, amely a bal szívpitvart és kamarát választja el egymástól, megakadályozza a véráram visszajutását a pitvarba a szívnyomás összehúzódásakor. HUZELLA T.

Bida, afrikai város az angol Nigeria gyarmat É-i részén, a Niger közelében, (1921) 50.000 lak. A falakkal övezett, mecsetekben gazdag, vasútvonal mellett épült városnak igen élénk kereskedelmi forgalma és kézműipara van. KÉZ A.

Bida *Alexandre*, francia festő és rajzoló, szül. 1813 okt. 1-én Toulouseban, megh. 1895 jan. 3-án Barrban. Delacroixnak volt tanítványa és színpompás akvarellekben főleg keleti tárgyakat ábrázolt. Nevét különösen világszerte elterjedt bibliaillusztrációival örökítette meg. ÉBER L.

Bidassoa, Franciaország és Spanyolország közötti rövid határfolyó. A Biscayai öbölbe torkollik. Torkolatában van a Fácán sziget, ahol 1659-ben a pireneusi békét megkötötték. KÉZ A.

Biddle *John*, az unitárius vallás első szószólója Angliában, szül. 1616-ban, megh. 1662-ben. Oxfordban nevelkedett és korának egyik leghíresebb tudósa lett. Ő alapította meg az első angol unitárius gyülekezetet és ő adta ki először az unitárius szellemű könyveket Angliában. Meggyőződéséért bebörtönözték, hatszor zárták el, úgy, hogy életének javarészét fogságban töltötte. Műveit széles körben olvasták Angliában és Hollandiában egyaránt. CSIKI G.

Bidens *L. (farkasfog)*, a Compositae *(Fészkesvirágzatúak)* család génusza, mintegy 90 faja az egész Földön honos, nálunk kettő. Egy- vagy többéves füvek, átellenes állású, fürészes szélű vagy szeldelt levelekkel. A Bidens tripartitus L. *(subás farkasfog)* faj a fészekvirágzatában a sugárvirágok hiányoznak, a levelek 3—5 hasábúak, vagy szeldeltek; a fürészes levelű Bidens cernuus L. *(bókoló farkasfog)* sugárvirágai megvannak. Mindkettő hazánkban is honos, vizes helyeken. PALIK P.

Subás farkasfog (Bidens tripartitus)

Bidermajer *(Biedermeier)*, általában az empire utáni lakberendezési stílus megjelölésére használják. Legelőször a magyar származású *Hevesi Lajos* bécsi esztetikus használta ezt a megjelölést az 1818—1848-ig terjedő idő (Ferenc császár kora) ízlésének megjelölésére. Eredetileg maga a Biedermeier olyan vicclapbeli alakot jelentett, mint aminő volt

a pozsonyi Kraxelhuber: nyárspolgári, egyszerű, kislátókörű, de hűséges lélek. Stílus szempontjából ma már egész komoly értelme van: vonatkozik ama Napoleon utáni harminc esztendő alkotásaira, amidőn a leszegényedett Középeurópa hátat fordított a gazdag faragású és veretű drága bútoroknak és inkább a praktikus összetételű és egyszerű asztalosok által is előállítható angol bútort vette mintaképül. Szép fa, jó munka, egyszerű és tartós kivitel jellemezi e korszakot. A Bidermajer korszaknak ma már muzeális értékei vannak. Nagyrészt Délnémetországban, leginkább Bécsben, de igen sok jeles példánya készült Magyarországon is. Nálunk különösen az Országháza építőjének, Steindlnek apja csinálta a legszebb Bidermajer bútorokat a Király-uccában; ő készítette a Dunagőzhajózási társaság hajóinak szalonjait, Széchenyi István gr. megrendelésére nagyon sok magyar kastélyt bútorozott be. *Folnesics* könyvének (Innenräume und Hausrat der Empire und Biedermeierzeit) legszebb lapjai magyar kastélyok interiőrjeit ábrázolják. A bidermajer szót ma már átvitt értelemben erkölcsi és világnézeti felfogásra is használják. CZAKÓ T.

Bidermann *Hermann Ignaz*, osztrák jogtudós és történetíró, szül. 1831 aug. 3-án Bécsben, megh. 1892 ápr. 25-én Grazban. Előbb Innsbruckban, majd Grazban egyetemi tanár volt. Főműve: *Die ungarischen Ruthenen* (I. 1862, II. 1. 1868). Kárpátalji ruténeinkre vonatkozó megállapításai még ma is rendkívül becsesek. Egyéb művei: *Geschichte der öst. Gesamtstaatsidee* (1867—1890); *Die Bukovina unter öst. Verwaltung* (1876). BONKÁLÓ S.

Bidery (ejtsd: *bidri*), britanniafémfajta, melyet a hasonnevű keletindiai városról neveztek el és amelyből edényeket, fegyvereket stb. készítenek. A kész tárgyakat gyakran arannyal-ezüsttel verik ki, a tárgy mélyedéseit gravirozzák és egyes részeit feketére pácolják. Összetétele: 4·6 súlyrész vörösréz, 4·14 s. r. ólom, 123·5 s. r. ón, vagy 16 rész vörösréz, 4 rész ólom, 11 s. r. cink, 2 s. r. ón. PÁLL A.

Bidin, a most Romániához tartozó *Bödön* régi szolnok-dobokavm.-i község mai neve.

Bidovce, a most Csehszlovákiához tartozó *Magyarbőd* község mai neve, Abaúj-Torna vm. elcsatolt részében.

Bidzsapur *(Bedzsapur)*, Bombay britindiai kormányzóságban levő kerületi város, (1921) 32.485 lak. Az egykori Vidzsajapura, az 1488-ban II. Murad szultán fiától alapított királyság állítólag milliós fővárosa (1600 mecset) volt. Híresek régi sírjai. KÉZ A.

Bie *Oscar*, a művészeti irodalom német művelője, szül. 1864 febr. 9-én Boroszlóban. Szerkeszti a Berlinben megjelenő *Neue Rundschau* c. folyóiratot. Több műve jelent meg a művészetről s főként a zenéről. BALLA M.

Bieb. vagy *Bieberst.* vagy *M. B.*, növénynevek után *Bieberstein Friedrich August* báró nevét jelenti. Orosz botanikus volt, szül. 1768-ban Stuttgartban, megh. 1826-ban Maretban, Charkov mellett. A Kaukázus, Krim és általában Déloroszország flórájának kitűnő ismerője volt. Nevezetes munkái: *Flora Taurico-Caucasica* (1808—1819); *Centuria plantarum rar. Rossiae merid.* (1810—43).

Biedermann *Aloys Emanuel*, német prot. teológus, szül. 1819 márc. 2-án Oberziedében (Zürich mellett), megh. 1885 jan. 25-én Zürichben, ahol egyetemi tanár volt. Főműve: *Christliche Dogmatik* (1869). Első kísérlete ez a teológiának szabadulni a hegeli bűvölet alól és elindulni a liberális irányok felé. ROHOSKA J.

Biedermann *Karl*, német történetíró és hírlapíró, szül. 1812 szept. 25-én Lipcsében, megh. 1901 márc. 5-én u. o. Lipcsei egyet. tanár volt 1838-tól. A sajtóban izgatott a nemzeti haladás és a Poroszországhoz való csatlakozás mellett. 1848-ban a frankfurti parlament első alelnöke volt. A szászországi második kamarában 1849—50-ben Beusttal szemben a német egységet pártolta. 1853-ban elvesztette, 1865-ban visszanyerte állását. 1871—74-ben a birodalmi gyűlésnek volt tagja. Emlékiratai *(Erinnerungen* stb. 1849; *Mein Leben* stb. 1886) és beszédei nyomtatásban is megjelentek. TÖRÖK P.

Biedermeier, lásd: *Bidermajer.*

Biedert *Philip*, német gyermekorvos és szociálpolitikus, szül. 1847 nov. 25-én a Worms melletti Niederflörsheimben, megh. 1916 szept. 22-én Wormsban. 1877 óta a hagenaui Bürgerspital főorvosa volt. Jelentős bel- és gyermekgyógyász, alapvető munkásságot fejtett ki a csecsemők táplálása terén; mint szociálpolitikus a népesedési problémával foglalkozott. BÁLINT NAGY I.

Bièfve (ejtsd: *biév*) *Édouard de*, belga festő, szül. 1808 dec. 4-én Brüsszelben, megh. 1882 febr. 7-én u. o. Óriási feltűnést keltett 1841-ben a németalföldi nemesség 1566. évi kompromisszumát ábrázoló nagy képével (brüsszeli múzeum). ÉBER L.

Biel (franc.: *Bienne*), svájci kerületi székváros Bern kantonban, a Bieli tóból kiömlő Schüss mellett, (1921) 34.414 lak., a tó környékének legfontosabb telepe. Vidéke termékeny, jelentékeny kulturális középpont, óraipara nagyon fejlett. A svájci városok sza-

badságmozgalmaiban mindig vezető szerepet játszott. 1815-ben kebelezték be Bern kantonba. KÉZ A.

Biela, 1. az Elbének Aussignál torkoló baloldali mellékfolyója. — 2. Az Elbének Königsteinnél torkoló baloldali mellékpatakja, híres szépségű az Elbsandsteingebirgében levő völgyrészlete (Bielagrund). KÉZ A.

Biela *Wilhelm, báró,* osztrák katonatiszt és csillagász, szül. 1782 márc. 19-én Rosslauban, megh. 1856 febr. 18-án Velencében. Mint osztrák kapitány, részt vett a francia háborúkban. 1832-ben Rovigo térparancsnoka lett. Három üstököst fedezett fel: 1823 dec. 30., 1826 febr. 27. és 1831 jan. 14-én. A másodikat nevezték el róla. MAJZON L.

Biela-féle üstökös, melyről Biela kimutatta, hogy azonos az 1772, 1779 és 1805-ben megjelent üstökösökkel. Pályaelemeit Gambard számította ki s a franciák ezért Gambard-üstökösnek nevezik. Keringési ideje 6.62 év, legkisebb naptávola 128·7 millió km, míg a legnagyobb 925·55 millió km. 1846. évben megjelenésekor a magva kettévált két különböző alakú üstökössé. 1852-ben még mindkettő visszatért, ekkor egymástól való távolságuk 2 millió km volt; azóta eltüntek. Visszatérésük éveinek november havában a Föld átszeli az üstökös pályáját s ekkor mindig nagy csillaghullás (legközelebb 1932-ben) észlelhető. MAJZON L.

Bielefeld, németországi város Westfaliában, a Teutoburgi erdő É-i lábánál, (1924) 86.000 lak. Igen nagy területen Bielefeld a legnagyobb telep s a XIII. századig visszanyuló westfaliai lenipar középpontja, hatalmas szövőgyárakkal és a hozzákapcsolódó rokon ipartelepekkel. KÉZ A.

Bielejovce, a most Csehszlovákiához tartozó *Belejőc* régi sárosvm.-i község mai neve.

Bielek *Anton,* szlovák költő, szül. 1857 szept. 10-én Biccsén, megh. 1911-ben. Néptanító, majd magántisztviselő volt és a Ludove Noviny-t meg a Besedy című lapot szerkesztette. Önálló kötetei: *Obrazky z hor* (Képek az erdőkből) és *Z dob uterpenie* (A szenvedések korszakából). BONKÁLÓ S.

Bielek *Miksa,* műegyetemi tanár, szül. 1833-ban Svábócon (Szepesm.). Középiskoláit Késmárkon és Budapesten, technikai tanulmányait pedig Bécsben végezte. 1858-tól az osztrák államvasútnál Prágában és Budapesten, 1863-ban a budapesti közúti vasútnál mint mérnök működött. 1864-ben a budapesti műegyetemen a gépszerkezettan r. tanára lett, 1906-ban ment nyugalomba. A Magy. Mérnök és Építészegylet osztályelnöke volt. Szakdolgozatai a *Mérnökegylet közlönyében* jelentek meg. PÁLL A.

Biele Kostoly, a most Csehszlovákiához tartozó *Pozsonyfehéregyház* régi pozsonyvm.-i község mai neve.

Bieli tó, svájci, glaciális eredetű tó, a Jura hegység lábánál, a Neuchâteli tó meghosszabbításában. Területe 42 km², hossza 14 km², legnagyobb mélysége 75 m. Régebben csak a Neuchâteli tó lefolyása, a Zihl táplálta, 1879 óta az Aare-t vezették át rajta. Ekkor a tó 2.2 m-rel leszállott szintje alól sok cölöpépítmény került napvilágra. Szentpéter nevű szigetén tartózkodott 1765-ben Rousseau. KÉZ A.

Bielitz (lengyelül: *Bielsko*), lengyelországi város Katowice vajdaságban, a Biala mellett, (1921) 20.000 lak. Jelentékeny szövőipara és kereskedelme. Közelében vannak Altbielitz (2899 lak.), Alexanderfeld (2426 lak.) és Kamitz (3224 lak.) ipartelepek. KÉZ A.

Bielográd, *Belgrád* vagy *Biográd,* magyarul *Tengerfejérvár,* ma *Zara vecchia,* város Dalmáciában. Itt szállott partra Buzilla, Kálmán királyunk nápolyi felesége, itt koronáztatta meg magát Kálmán 1102-ben. Vitás, hogy e koronázás a király részéről a szokásos évi bemutatkozás ténye, vagy ünnepélyes koronázás volt-e. 1202-től (IV. keresztes hadjárat) Nagy Lajos és Zsigmond király kor[illegible]ább velencei-magyar összeütközésre adott alkalmat a város birtoklásának kérdése. TÖRÖK P.

Bielovce, a most Csehszlovákiához tartozó *Ipolybél* régi hontvm.-i község mai neve.

Biely Potok, a most Csehszlovákiához tartozó *Bjelipotok* régi árvavm.-i község mai neve.

Bielz *Ede Albert,* zoológus, szül. 1827 febr. 4-én Nagyszebenben, megh. 1898 május 26-án u. o. Nagy érdemeket szerzett Erdély földrajzának és állatvilágának ismertetése körül. Főként a csigákkal foglalkozott, megírta Erdély csigafaunáját, mely munkája *Fauna der Land- und Süsswasser-Mollusken Siebenbürgens* címen két kiadást is megért. Egyéb nevezetesebb művei: *Kurzgefasste Erdbeschreibung von Siebenbürgen* (2 kiadás, 1856 és 1857), *Handbuch der Landeskunde Siebenbürgens* (1857). SOÓS L.

Biena, a most Csehszlovákiához tartozó *Béna* régi gömör-kishontvm.-i község mai neve.

Bienemann *Friedrich,* balti német történetíró, szül. 1838 febr. 19-én Rigában, megh. 1903 szept. 20-án Freiburg im Breisgauban, mint egyetemi tanár. Livland és Észtország történetével foglalkozott, volt városi könyvtárnok Rigában 1886—87-ben. Legnagyobb kiadványa: *Briefe und Urkunden zur Geschichte Livlands,* 1558—1562. TÖRÖK P.

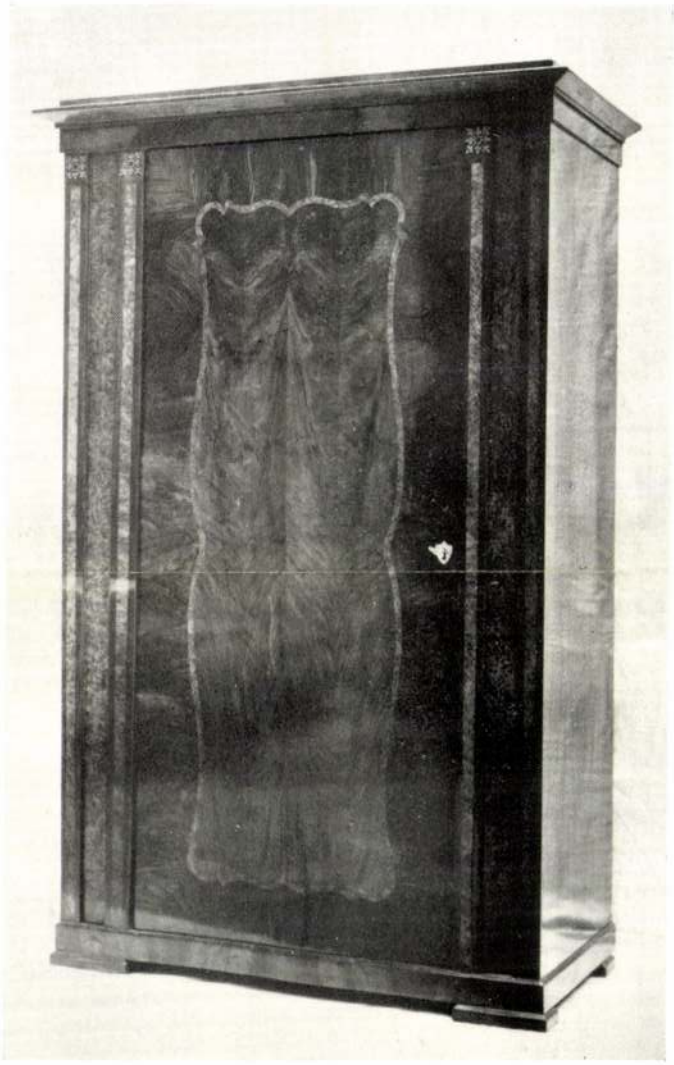

260.

251.

251. **VITRIN**, fényezett cseresnye- és kőrisfaborítással, különböző faberakással. Vékony lécek által sok mezőre osztott hasábos szekrény, egy ajtóval. Három oldala üvegezett. Csillagos és levélindás berakott díszítéssel.

Mag. 160, sz. 113 cm.

Steindl Ferenc pesti műhelyéből, 1830 k.

Kiállítja: az Iparművészeti Múzeum.
Illusztrálva a XIII. táblán.

252. **KANAPÉ**, fényezett diófa- és cseresnyegyökér-borítással, ill. berakással. Négy alacsony lábon nyugvó kereten áttört, kartámlás oldalfalakkal; hullámos kiképzésű támlapártával. Későbbi kárpitozással. Mag. 108, sz. 200 cm.

Steindl Ferenc pesti műhelyéből, 1830 k.

Magántulajdon.

253. **KÉT KAROSSZÉK**, fényezett cseresnyefa, gyökérfa-berakással, csigás kartámlákkal.
Mag. 90, sz. 36 cm.
Későbbi kárpitozással.

Steindl Ferenc pesti műhelyéből, 1830 k.

Magántulajdon.

254. **KÉT KAROSSZÉK**, fényezett cseresnye- és gyökérfaborítással, volutás kartámlákkal.
Mag. 90, sz. 36 cm.
Későbbi kárpitozással.
Steindl Ferenc pesti műhelyéből, 1830 k.

Magántulajdon.

255. **ASZTAL**, fényezett cseresnyefa- és cseresnyegyökér-borítással, jávorfaberakással. Hevederrel merevített vázaalakú lábakon hosszúkás négyszögletes asztallap levágott sarkokkal.

Magasság 77, h. 143 cm.

Steindl Ferenc pesti műhelyéből, 1830 k.

Kiállítja: Mautner László.

256. **Zongora**, fényezett diófaborítással. Három lefelé keskenyedő lábon nyugvó hosszúkás, karcsú szekrény. A billentyűk feletti domborúan hátra hajló lapon festett ovális medaillonban mellszobrot megkoszorúzó angyalok és felirat: Georg Schick in Ofen. Mag. 226, h. 118 cm. Biedermeier.

Kiállítja: az Iparművészeti Múzeum.

257. **ÁGY**, fényezett cseresnyefa- és cseresnyegyökér-borítással. Lába részén két csavaros oszlop közt mélyített kartusalakú mezővel.
Mag. 112, h. 200 cm.
Steindl Ferenc pesti műhelyéből, 1830 k.
Kiállítja: Jakabffy Mária.

258. **KÉT ÉJJELISZEKRÉNY**, fényezett cseresnyefa- és cseresnyegyökér-borítással, négyszögletes oszlopalakú, elől ajtóval és fiókkal.
Mag. 90, sz. 48 cm.
Steindl Ferenc pesti műhelyéből, 1830 k.
Kiállítja: Jakabffy Mária.

259. **KÖNYVÁLLVÁNY**, fényezett diófa, faragott neobarok-díszítéssel. Két íves lábból kinövő hullámvonalas kar között négy hullámos szélű polccal.
Mag. 148, sz. 115 cm.
Steindl Ferenc pesti műhelyéből, 1835 k.
Kiállítja: dr. Varga Zsigmondné.

260. **RUHASZEKRÉNY**, fényezett diófa- és tujagyökér-borítással, cseresnyefa-borítással. Ajtaján hullámvonalas szalagberakás, kétoldalt 2—2 lizéna, fönt berakott rozettával.
Mag. 173, sz. 109 cm.
Steindl Ferenc pesti műhelyéből, 1830 k.
Kiállítja: Mautner László.
Illusztrálva a XIV. táblán.

261. **RUHASZEKRÉNY**, fényezett diófa- és diógyökér-borítással, jávorfaberakással. Egyszerű hasábalak, ajtaján kartusalakú mélyített mezővel. Növényi elemekből alkotott berakott díszítéssel. Mag. 185, sz. 118 cm.
Steindl Ferenc pesti műhelyéből, 1840 k.
Kiállítja: az Iparművészeti Múzeum.

262. **KÉT TÁMLÁSSZÉK**, fényezett cseresnyefa-állvány. A mellső lábak, a merevítő hevederek és a támlát közrefogó oszlopok csomós kiképzésűek. Későbbi zöld bársony kárpitozással.
Mag. 108, sz. 48 cm.
Steindl Ferenc pesti műhelyéből, 1835 k.
Kiállítja: Jakabffy Zoltán dr.

263. **VARRÓASZTALKA**, fényezett dió- és diófagyökér-borítással. Hevederekkel összekötött talpakon két lapos baluszteralakú láb. Hullámos szélű lapja alatt fiókkal, ezen felirat: Riesinger Ferd: Pesten. Mag. 78 cm, 1830 k.
Kiállítja: a Fővárosi Múzeum.

úgy meg kell védenie az idegen szerzőt, mint a saját maga szerzőit. Ez az elv egyik vonatkozásban az egyik országra nézve kedvező, más vonatkozásban a másikra. Komoly hátránnyal iparművészeinkre ez a rendelkezés nem jár, mert a nekünk legfontosabb országok: Ausztria, Németország, Franciaország époly hathatósan védik az iparművészeti alkotásokat, mint a mi új törvényünk. Az is kétségtelen, hogy előbb-utóbb az összes kultúrországok követni fogják a mi példáinkat: megadják a teljes védelmet az iparművészetnek.

RÉGI PEST-BUDAI ASZTALOSMESTEREK

ÍRTA DR. SIKLÓSSY LÁSZLÓ

A pest-budai polgárok régi matrikulái, telekkönyvei, valamint egyéb megfakult írások elmondják, kik voltak az első asztalosmesterek Buda vára visszafoglalását követő évtizedekben. Budán: Wotte Erhardt (1686.), Sayer Jakab (1688.), Franck Dániel (1692.), Hausewitz Ferenc (1692.), Sterl Mihály (1693. előtt), Schönmayer Lóránd (1693. előtt), Noth János (1694.), Wischer András (1698.), Kurcz János, Janirl Ferenc (1700. előtt), Ober János, Oth János (1700. előtt), Jeiner Károly (1714.), Schultz József Lőrinc (1711.), Zimmermann Frigyes (1713.), Tafferner Simon (1719.), Oth József (1725.) nevével találkozunk, Pesten pedig Riedt János (1690.), Korb Ferenc (1692.), Nachtigal Sámuel (1693.), Huber Tamás (1703.), Prokits Simon (1718.) és Stadler Ádám (1729.) nevét találjuk, mint olyanokét, akiket e hasznos polgári ipar úttörőinek nevezhetünk.

Mit műveltek e derék asztalosmesterek? Az asztalosipar akkor is elsősorban az építőipartól függött. Az építőipar pedig hamarosan nekilendült a dunaparti kettős városban. Az uralkodó győztes csapatai ugyanis egy romhalmazt kaptak vissza ősi ellenségüktől, a töröktől, úgyhogy ugyancsak munkának kellett látni, hogy a hőn óhajtott győzelem nyomában élet is mutatkozzék. És valóban, a XVII. század utolsó éveiből nem egy adat van az építők serény munkásságáról. Építőművészek, építőmesterek, kőművesek, szobrászok nyakrafőre telepedtek meg e városainkban s az ő munkásságuk maguk után vonta a többi iparágak fejlődését is.

Csakhamar azonban egy olyan időszak következett be, amely dicsőséges lapokat tölt meg ugyan történelmünkben, fővárosunk multjában azonban éppenséggel nem volt örömökkel teli. Értem a Rákóczi-felkelés korszakát, amikor Buda és Pest állandó csatározási pontja volt a kuruc és labanc seregnek. Elemi csapások is meglátogatták a lakosságot, úgyhogy a szatmári béke után mindent újból kellett kezdeni.

A fejlődés feltételei azonban megvoltak. Nyilvánvaló volt, hogy a kettős város központi fekvésénél fogva előbb-utóbb az ország első empóriuma lesz. A pesti vásárok mind élénkebbek lettek s a polgárság vagyonban, bizakodásban mindinkább gyarapodott. A buzgón katolikus lakosság sort kerített a régi templomok restaurálására, új templomok építésére. Ha ehhez hozzávesszük, hogy évről-évre emelkedtek új középületek is, nyilvánvaló, hogy asztalosmestereinknek volt elég munkaalkalmuk.

A két város katolikus jellege Mária Terézia idejében nyilvánult legerősebben. A hívők a legnagyobb buzgóságot fejtették ki, hogy a templomok belső felszerelése, amelyben végre is asztalosé a legnyomatékosabb szó, megfeleljen a szent célnak. E törekvés emlékéül maradt ránk oly monumentális emléke a pesti asztalosiparművészetnek, amilyent jelenleg a hittudományi karnak a központi egyetem épületében levő könyvtárában csodálhatunk. Ez az épület eredetileg a Pálosok kolostora volt s az asztalosmunka megrendelőinek és készítőinek jövőbe látó monumentális gondolkozását mi sem jellemzi jobban, mint Korabinszkynak 1786-ban tett megjegyzése, mely szerint a Pálosok könyvtárában 10.000 kötet van, a pompás berendezés ellenben mégegyszer ennyi könyv befogadására alkalmas. Az illető mester azonban nem elégedett meg evvel az alkotásával, hanem még egy csodaművel is megtoldotta azt, amennyiben ugyanezen forrásunk szerint egy olyan gépezetet szerkesztett, amelynek segélyé-

vel abban a pillanatban, amikor valaki a szobába lépett, a szoba padlója alól egyszerre csak asztal, székek és íróeszközök emelkedtek fel.

Hogy ki volt az a mester, aki mindezt megalkotta, még megállapításra szorul, szintúgy, mint azoké a mestereké, akik a többi templomokban és egyéb középületekben dolgoztak. Azt a mestert, aki a krisztinavárosi templom asztalosmunkáit végezte, ismerjük; Münzberger Jánosnak hívták. Az ő tevékenysége egyébként már a XVIII. század végére esik, arra az időre, amikor Buda és Pest fejlődése hivatalos elismerést és megerősítést nyert.

Tudvalevő ugyanis, hogy II. József az országos főhivatalokat Budára és Pestre helyezte át Pozsonyból, amivel a kettős város valósággal fővárossá lett. Ipar és kereskedők számára egészen új perspektívák nyíltak meg ily módon, a polgárok is mind kényelmesebben és díszesebben óhajtottak berendezkedni, aminek következtében az asztalosiparban is egy új nemzedék ragadta magához a vezetést.

E generációban egy társas cég vezetett, amely már valósággal gyárszerű jelleget kölcsönzött iparunknak. A Kerner és Vogel cégről van szó. A cég lelke Vogel Sebestyén volt, aki 1804-ben került a pesti polgárok sorába. Nyilván már előzőleg is tevékenykedett. Az új stílust, amely ezidőben lábrakapott, leginkább ő tette magáévá. Akkoriban úgy hívták, hogy „egyiptomi stílusban" készülnek ezek a bútordarabok, amelyeket „múmiafejek" ékítettek. Amikor aztán 1809-ben megkötötték Napóleonnal a békét s egyideig egy kényszerű osztrák-francia barátság uralkodott, elismerték, hogy „francia stílus". Manapság mindezt empire-stílusnak nevezik.

Manapság a Budapesten felbukkanó valódi régi empire-bútorok oroszlánrészéről alaposan feltehető, hogy Kerner és Vogel gyárszerű műhelyéből kerültek ki. A cég modern módon igyekezett kihasználni az újsághirdetések csábító erejét. Már a Vereinigte Ofner und Pester Zeitung 1805-ik évfolyamában olvassuk ezt az érdekes hirdetését:

„Die Unterzeichneten, als Unternehmer der grossen Mobilien-Niederlagen in der Behausung des Herrn von Kemnitzer an der Brücke, dann in jenem des Herrn von Hertschut Nro. 238, nächst den goldenen Sieb, in Pest, nehmen sich zum wiederholtenmal die Freiheit, die geziemende Anzeige zu machen, dass sich ihre Niederlagen mit allen Gattungen Möbeln, von den geringsten bis auf die elegantesten bestehend in Roll-, Schreib- und anderen Kästen, Secretärs, Damen-, Roll- und Arbeits-Tischeln, Canapés, Macedoin, Causaise und Paphos, mit Atlas, Cashmir und Zitz bespannt, dann in Spiegeln und Lustern, ganz neu assortiert und dabey weder Fleiss noch Kosten gespart haben, um alles in gehöriger Solidité, zu äusserst billigen Preisen zu verfertigen. Unter andern wird ein vollständiges Ameublement nach Egyptischer Art, gewiss Beifall finden und ein zahlreicher Zuspruch soll für sie die Eineiferung zur vermehrten Thätigkeit seyn. Kerner & Vogel."

Érdekes, hogy Pesten németül hirdettek Kerner és Vogelék, Bécsben ellenben magyarul. Így az 1807-ik évi Magyar Kurir a következő hirdetésüket hozza:

„A Kerner és Vogel Pesten levő Mobiliák Fabrikájokban ismét mindenféle legújabb módi és a jó izérzéshez alkalmaztatott mobiliák, avagy házi bútorok találhatnak, a'mellyel tudniillik vagy a' tsinosságra, vagy a haszonra szükségesek. Nevezetessen szép Kanapék, Pirutzok, Paphosok, nyugvónyoszolyák, azokhoz tartozó székekkel egyetemben, Secretáriusok, író Commódok, Toillettek, 's köntöstartó Almáriumok, jádzó-író-mulató asztalok, zófák, mindenféle nyoszolyák, egy szóval mind azok a' tárgyak, mellyek egy jól készült és mobiliált házhoz meg kívántatnak.

Továbbá igen szép lusterek, falra való gyertyatartók, és lámpások, rézből, üvegből és fából valók meg aranyozva, vagy meg ezüstölve, a' legújabb módi rámákba tsinált tükrök, asztalon álló, vagy falon függő órák, nem különben a' leg finomabb Florentziai Alabástrom kőből és Kristály üvegből való asztali készületek elegendők találtatnak a' fent nevezett fabrikában.

Végtére mindenféle fából készült szobák, padimentomozására megkívántató táblák, nem különben különbkülönbféle formájú szőnyegek fognak ennek utánna abban találtatni."

Látjuk, hogy két telepe is volt a cégnek Pesten. Az egyik a város legforgalmasabb házában, a Kemnitzer-házban, amely a nemrégiben megszünt Angol-királyné szálloda helyén volt. De ezenkívül kiterjeszkedtek a vidékre is. Így Temesvárott és Debrecenben is volt lerakatuk.

A gyár idővel Vogel Sebestyén tulajdonába ment át, aki egyike volt Pest leggazdagabb polgárainak. Családi élete azonban igen szerencsétlen volt. Később Coffin Károly kárpitos-asztalossal társult.

Jónevű asztalosmester volt Hickáde Antal, akinek Beleznay generális kertjében volt az asztalosműhelye 1808-ban, innen költözött 1809-ben a Wurm-házba, viszont a Beleznay-kertben Stand Ignác és Reisinger asztalosmesterek telepedtek meg.

A szoros értelemben vett szobabútoron kívül másmiegymást is csináltak az asztalosok. Így például óratokokat, amelyek

közül különösen a nagy lábas órák asztalosmunkája érdemel figyelmet. Ilyen például az a gyönyörű Mária Terézia korából való példány, amely a budai városházáról a jelenlegi főpolgármesteri helyiségbe került. A zongorák favázát és burkolatát is asztalosoknak kellett készíteniök. Ilyen volt „S. A. Jockl Priv. Möbel Fabr. in Pest", akinek egy műve a fővárosi múzeum VII. termében látható.

Nagy divatja volt az ú. n. empire időkben a zenélő óráknak, valamint egyéb zenélő bútoroknak, dobozoknak, asztaloknak. Ilyenekkel egy Gurk József nevű bécsi mechanikus foglalkozott, aki Pesten a Halzl-féle, a „Paradicsomhoz" címzett szállóban ütött tanyát. Amint ő maga elmondja, ő „Niemetz úrnak, Esterházy herceg könyvtárosának és mechanikusának tanítványa, aki olyan szekretereket, trümókat, szekrényeket és kabinetteket csinál, amelyek nemcsak bájos struktúrájuknál fogva meglepőek, hanem azért is, mert a leghíresebb költeményeket és a legjobb operákat adják elő".

A céhek sem maradtak restek az egyéni törekvésekkel szemben. A mai asztalosszövetkezetek mintájára ők is létesítettek együttes raktárt. Így az 1804—1805. években azt olvassuk, hogy a pesti becsületes asztaloscéhnek a nagy szeminárium épületében volt a raktára, a budai asztalosmestereké pedig — akik épületmunkát és parketta-készítést is vállaltak — Budán, a Hajóhíddal szemben a Falk-féle házban.

Keresett asztalosmesterek voltak: Walser Ágoston, Prückner József és Rossnagel Márton, akiknek raktára 1818-ban a Hatvani-utcában, a Horváth-házban volt.

Később az elegánsabb asztalosraktárak a Nagyhíd-utcába (ma Deák Ferenc-utca) költöztek. Ezenkívül még a Kecskeméti-utcában voltak asztalosboltraktárak.

Nem kell hinnünk, hogy az asztalosság valami német iparág volt. Magyar emberek is szívesen foglalkoztak vele. Így 1827-ben Belnay Imre, Bengyel István, Diószeghy Gábor, Eötvös János, Sersényi József, Simonyi György, Szivárgó János, Tolnay Mihály és Ujváry Sándor nevével találkozunk.

Eközben mult az idő és változott az ízlés. Az empire-kor merevségét, a klasszicizmussal való dicsekvést és azt az egész pompát, amelyet a nagy francia császár szelleme terjesztett el egy időre, a háborúban kifáradt nemzetekben az egyszerűség és a polgári kényelem iránt való vágyódás váltotta fel. Így jött létre az a stílus, amelyet korunk biedermeyer-művészetnek nevezett el. Ennek legkarakterisztikusabb megnyilvánulása éppen a bútor.

A magyar biedermeyer-bútor külön tanulmányt érdemelne meg. Széchenyi korának, hazánk legboldogabb korszakának bútora ez. Most főképpen egy kiváló asztalosmester működésére mutatok reá. Remélem, a későbbi kutatás róla is többet fog írhatni.

Hatvanból jött a balparti fővárosba egy Steindl János nevű asztalosmester, akit 1790-ben vettek fel polgárnak. Fia, Ferenc szintén beállt a műhelybe és 1826-ban vétette fel magát a polgárok könyvébe. Valószínűleg ez az év volt atyjának halálozási éve is, mert a Molnár-utca 160. sz. a. lévő családi házukról 1827-ben már azt olvassuk, hogy az Steindl János örököseinek a tulajdona. Itt volt Steindl Ferenc műhelye, amelyet az első időben megosztott egy Pallady Ferenc nevű, szintén jóhírű asztalosmesterrel.

A társas cég azonban nem sokáig volt együtt, mert 1831-ben már egy hirdetést találunk a pesti német újságban, amelyben Steindl Ferenc közli, hogy raktára a Mária Dorottya-utca 13. sz. a. lévő Rupp-féle házban van, a harmincad hivatallal szemben; ajánlja a közönségnek a legmodernebben és legjobban kidolgozott bútorait szép politúros diófaborítással.

Steindl hamarosan a főváros elismert legkitünőbb asztalosmesterévé fejlődött. Erről tanuskodott az 1842. évi első magyar iparműkiállítás is, amelyről Kossuth Lajos választmányi aligazgató készített részletes jelentést. Ebben olvassuk Steindlről, aki az ezüst emlékpénzes osztály részese lett, a következőket:

„Steindl Ferenc úr pesti asztalosmester (Király-utca 830. szám). Művei legfényesebb termeinkben rég honosok, 's ha kik távolabb vidéken nevéről őt nem is ismerték volna is (mert Budapesten és vidékén ki nem ismerné?), bizonyosan örvendeni fognak, ha megértik, hogy azon ékes szobaszerkezet, mellyet a' dunai gőzhajókon, kivált az újabbakon minden utas gyönyörködve szemlél, honi születésű mester kézműve. Igenis, már 8 olly gőzhajó hasítja Dunánk habjait, mellynek belső készülete Steindl úrtól van. Műhelye talán e' honban legnagyobbszerű: mert folyvást 40—50 legénnyel dolgozik, kinek bő alkalmuk van Steindl úr rajzain mesterségök magasb fokát megkisérteni. A kiállításra két asztalt 's egy ruhaszekrényt küldött, raktárából vetteket, a' mint eladásra közönségesen készen állanak; 's a' műbirák azt is ezüst érdempénzre

méltaták; de Steindl úr előttem úgy nyilatkozott, hogy a jövő iparműkiállításra különösen készít valamit, a' mi műiparos képességét tökéletesen képviselje; kit is emlékpénzének átnyújtásakor ezen becses ígéretére az egyesület nevében örömmel emlékezteténk."

Szóval Steindl volt a berendezője az első dunai gőzhajóknak is. Hogy milyen volt ez a berendezés, arról Kossuth hallgat, ellenben nem jelentéktelenebb író ember pótolja ezt a mulasztást, mint maga Kazinczy Ferenc, aki 1831-ben a következőket írja a hajóról, amelyen útját Pestre megtette:

A vendégszoba gyönyörű. Meredek grádicsának deszka-lépcsői sárgaréz-pléhbe vannak szögve; s innen jobbra és balra két kisded rekesz nyilik a terítő számára, ki ide zárja tányérait, üvegeit. Asztalok s karatlan székek kőrösfa-szeletekkel vannak borítva, s a talpazat parkételt. A falak deszkája világos sárga színnel van befestve, s a vesszőzet s egyéb cifra rajta zöld; így a négy vékony oszlop is, mely a padlást a szoba közepén a betörés ellen védi. Ablaka egyik és másik oldalán három, s hosszaskerek metszésű, s üvegtáblás és zsalus. Az ajtó mellett jobbra és balra két tükör, épen oly metszésű, mint a hat ablak, s így a szobát nyolc ablak látszik világítani. A hajó farában még egy szoba, hova innen esik a bemenés, hálásul az asszonyságoknak. Az utasok egyenkint ebédelnek, vagy ha úgy tetszik, kisebb társaságokban, s a konyhacédula el van vetve a terített asztalokon, hogy kiki tudhassa, mit kívánhat és mennyiért. A falak mellett párnázott pad fut el, s az, éjjel, ágyul szolgál az utasoknak."

Manap is elég sok olyan bútor ismeretes, amelyekről meg lehet állapítani, hogy Steindl műhelyéből kerültek ki. E bútorok komoly kompozicióról, az anyag szakértői megértéséről, lelkiismeretes munkáról tanuskodnak, úgyhogy megállapíthatjuk, hogy a magyar asztalosiparnak a forradalmat megelőző időben is megvolt a maga hivatott asztalos iparművésze.

Steindl egyébként még az 1860-as években is szorgalmasan tevékenykedett.

Több oldalról hallottam azt az állítást, hogy Steindl Ferenc fia volt Steindl Imre, parlamenti palotánk nagyhírű építője. Ez nem felel meg a valóságnak, mert Steindl Imre Steindl Károly ezüstművesnek, Steindl Ferenc testvérének, aki 1876—1878. táján halt meg, volt a fia. Steindl Ferencnek is volt egy fia, akit Rudolfnak hívtak. Ő szintén atyja mesterségét tanulta, atyja halála után azonban felhagyott az ősi foglalkozással és szenvedélyesen kezdett foglalkozni térképgyűjtéssel, térképrajzolással, úgyhogy geografiai körökben is előnyösen ismertté tette nevét. Ez volt a 60-as évek végén és a 70-es évek elején. Később azonban spekulálásra adta magát és vagyonát elvesztette. Végül a Népszínház pénztáránál kapott egy szerény állást és e minőségben halt meg az 1880-as évek elején.

Miután ilyképen végeztem a Steindl-család genealógiájával, hadd térek vissza Steindl Ferenc kortársaira, akikről ugyancsak Kossuth Lajos szolgál nekünk tanulságos összeállítással iparkiállítási ismertetésében.

Asztalos és bútorzati művekkel egyébiránt az iparműkiállítás gazdagon el volt látva, kiállítottak ugyanis még a' következők:

1. Scharschmidt Fridrik Budáról, egy írószekrényt. Scharschmidt Fridrik úr azon hét, évet, mellyet Angliában 's Franciaországban töltött, derekasan használta 's szorgalmas méh gyanánt tért vissza honába, melly szép tehetségét bizonnyal méltányolandja. Az egyesület óhajtja, hogy ösztönül vegye további haladásra az emlékpénzzeli kitüntetést.
2. Hanky Mihály Pestről 62-féle magyarországi fából kirakott mozaik képet; és saját találmányú faborité (Fournir) metsző gépen vágott faboritékköteget.
3. Baranyai Lajos úr dernei jószágán, Biharmegyében, gyárilag készült mosaik parquette-k állittattak ki.
4. Zofcsák József pesti asztalos americai fahídmintákatvasutakhoz, egy locomotiv-mintát; fénymázképmásolatos asztallapot és parquetteket.
5. Zánik János Pestről egy mahagóni ékszerfapolcot.
6. Krüger János Pestről varróasztalkát, levegő- és vízhatlan ablakrámát, rugonyos székmintát és több darabokból álló, szabatosan összeilleszthető köbpéldányt.
7. Pallády Ferenc pesti asztalos (Király-utca, saját házában) kerevetasztalt, hajtott talappal.
8. Tamberger Mátyás Budáról (Viziváros, Kígyóút 194. sz. a.) íróasztalt.
9. Trescher Mihály Pestről (Dorottya-utca) különféle bútorokat.
10. Zlamál Victor Pestről (Teréziaváros, Vitézutca 907. sz.) írószekrényt.
11. Tapfer Henrik Pestről (Ferencváros, Mészárosutca 53. sz.) parquetteket.
12. Bernthaler Antal Pestről (Kismező-utca 191. sz.) szintúgy parquetteket.
13. Coffin Károly pesti bútorárús és kárpitos (Redout-épületben) különféle borított bútorokat.
14. Berkes János pesti kárpitos, borított zsellyeszékeket állítottak ki.

E felsorolásból Pallády Ferencről, aki kezdetben társa volt Steindlnek, már tettünk említést. Régi cég volt a Coffin cég is, amely régi hírlapjaink tanusága szerint a század eleje óta működött Pesten. Ez az iparoscsalád angol származású lehetett, mert Coffin angolul koporsót jelent. Tehát nomen et omen, avval a különbséggel, hogy Pesten már vidámabb bútordarabokat gyártottak.

Külön kell megemlékeznünk Hanky Mihály asztalosmesterről, aki 1839-ben boldogan tette közzé, hogy gőzerőre berendezett borítófavágómalma Retek-utca 1253. szám alatt két és fél évi munka után végre elkészült. Hogy ez a nagyobbstílusú iparos miképpen járt e vállalkozásával és hogy ő maga milyen szabású ember volt, azt ugyancsak Kossuth mondja el nekünk következőképpen:

„Hanky Mihály úr pesti asztalosmester azon férfiak egyike, kikben a' műipar ösztönének bizonyos teremtő szikrája lakik, melly a' megszokottság szűk bilincseiből felebb és felebb új találmányokra törekszik. Fájdalom, véletlen szerencsétlenségek röptének, úgylátszik, szárnyát szegdezik. Mikint a' hazafikebelnek fáj, midőn a' művész Szentpéteryt ezüst kanalakat látja kovácsolni, úgy fáj, midőn Hankyt, a' találékony, fáradhatlan, buzgalmas iparművest a' gyaluasztalhoz látja segődni, 's fenyőszéklábakat gyalulgatni. Hanky Mihály úr, ki a' gépészet felsőbb szakaiban is járatos, Káposztás Megyeren saját szerkezetű fűrészmalmot állított; egy pár év rendkívüli szárazsága egészen víz nélkül hagyá; átvitte Verőcére Vác vidékén, herceg Esterházy jószágára, egy felhőszakadás minden építményét elsöpré: talán első volt Pesten, kinek agyában egy gőzmalom eszméje megvillant, és épített egyet 's felsőbbségi engedelemmel épített a' Retek-utcában, 's őrlött benne lisztet, és metszett gőzgéppel faborítéklapokat (fourniere), mellyeknél jobbat a' legszigorúbb műbírák ítélete szerint is kívánni nem lehet: és — a' szomszédok tűzveszély, örökös zaj 's alkalmatlanság tekintetéből ellene panaszt tőnek, és — malma, mellynek pénzerejét haladó gőzgépei adósságba verték, megállíttatott, 's a' vállalkozó szellemű férfiú értéke csőd alá, személye az asztalosműhely gyaluasztalához került; de az említett szikra, mint költőben a' dal ingere, itt sem nyughatik; e' szigorú körülmények közt is éppen most szerkezett össze egy szerszámot, azon habosan rovátkos fapárkányzat (façonnierte Pariser leisten) készítésére, mellyet akkorig egészen külföldről valánk kénytelenek hozatni; talált fel egy igen leleményes parquettmetsző gépet, mellyel nemcsak szögletes, hanem mindenféle virágos mozaik padolattáblákat lehet metszeni; és talált fel egy gépet, mellyel az üszökös buzát azon üszökportól, mellyet a' buzaszem rovaték végéből szárazon, mosás nélkül kitisztítani ekkorig lehetetlennek tarttaték, 's az illy üszökös (spitz brandig) buza egy, sőt $1^1/_2$ forinttal is árban alább állott; egészen kitisztítja. Hanky úr olly férfiú, kinek találékony elméje egyedül is megérdemelné, hogy a' törvényhozás a' hasznos találmányok gyümölcseinek a' feltalálók számára biztosításáról gondoskodjék. Az iparműkiállításra 62-féle magyarországi fából összerakott mozaikot küldött be, melly egy áttekintésre szem elé állítja Magyarország fagazdaságának legnagyobb részét, 's ugyancsak az említett faborítéklapokat, Retek-utcai gőzmalmának talán utolsó művét. A' műbírák ezen lapokat bronz emlékpénzzel jutalmazandóknak ítélték, mellyről midőn a' közönséget értesíteném, szabadságot veszek magamnak a' derék kézművest a' közönség figyelmébe nemcsak asztalosmunkákra, hanem különféle műmalmok felállítására is ajánlani. Jelenleg lakik a' Király-utcában a' jobbfelöli sor utolsó házában 629. szám alatt."

Természetesen voltak olyan asztalosmesterek is, akik nem állítottak ki az iparműkiállításon. Ilyen volt Schwarz Mátyás asztalosmester, aki 1829-től 1837-ig munkavezető volt a Vogel-féle gyárban. A mondott idő végén önállósította magát s a József-tér és Újvásár-tér közé eső Almásy-féle ház udvarán rendezte be bútorraktárát. Ő különösen cseresznyefa- és diófaborítású bútorait ajánlta a vásárlóközönségnek.

Már Steindlnél is láttuk példáját annak, hogy régi iparosainknak nemcsak magánlakásokat kellett bebútorozniok, hanem alkalmuk nyílott nagyobbszabású térkitöltési munkálatokra, arra, amit mai nyelven belső dekorációnak neveznek. Így be kellett rendezni az akkoriban megnyíló kávéházakat, cukrászdákat, gyógyszertárakat és így tovább. Természetesen nem mindenütt maradt fenn a berendezést szállító asztalos neve, a kutatás azonban ebben a tekintetben is talál adatokat.

Így jelentékeny esemény volt a pesti kávésipar terén, amikor Privorszky kávés 1840-ben a Váci-utcában berendezte a Reneszansz kávéházát. Ehhez az asztalosmunkákat Verniczky asztalosmester szállította Városmajor-utcai (Főherceg Sándor-utca) műhelyéből. A kávésnak billiárdokra is volt szüksége, ezeket először Bécsből akarta megrendelni, végül azonban ezeket

is Verniczkyvel készíttette el a billiárdjátékosok nagy megelégedésére. Verniczky be is rendezkedett a billiárdasztalkészítéshez és egy 1844-ben közzétett hirdetése szerint „maga által készített mahagóni-, kőris-, szi.-, nyár- és cseresznyefa tekeasztalokat" tartott raktáron.

Hasonló feladat jutott osztályrészül 1843-ban Mady pesti asztalosmesternek, aki Hohe György „Török császár" kávéházát rendezte be a Rózsa-téren. Ismeretlen, de nagyon kiváló mester csinálhatta a várbeli Russwurm cukrászdának ma is meglévő gyönyörű berendezését. Ha nem csalódom, ez a cukrászda azonos a Lántzky-féle cukrászdával, amelyet 1841-ben kínáltak eladásra, különösen kiemelvén a berendezést, amely „politírozott cseresnyefából való volt, mahagóni berakásokkal."

Általában véve nem sok az, amit arról tudunk, hogy hol vannak régi pesti és budai asztalosműveink. Pedig jelentékeny számban megtalálható kell, hogy legyenek. Steindl-bútora szép számmal volt Lechner Gyula tanárnak. Régi pesti családoknál — sajnos, ezek is fogyóban vannak — alkalmilag sokra lehet rábukkani. Összegyűjtésükről eddig soha szó nem volt. Az iparművészeti múzeumban egy XVIII. századvégi budai szekrényen kívül semmi sincsen. Országos jellegű múzeumaink nem foglalkoztak ilyesmivel a tárgyak lokális jellege miatt, fővárosi múzeumunk vezetői pedig nyilván azért nem mertek ilyen bútorokat összegyűjteni, mert ú. n. szignált és datált darabok alig vannak köztük; nem akartak egy második iparművészeti múzeumot csinálni. Így a két bába között elveszett a gyerek.

Ilyen külső és alapjában véve mellékes szempontoknak azonban nem szabad meghódolni. Budapestnek, reméljük, meg lesz a jövője, de biztosan tudjuk, hogy megvan a multja. És ebben a multban művészet is van.

Emlékeinket gyűjtsük össze hamarosan, nehogy azt kelljen mondanunk, hogy a világháború okozta borzalmas felfordulás a kegyeletes megemlékezésnek ezt a megnyilvánulását is lehetetlenné tette.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA IPARMŰVÉSZETI OKTATÁSA

ÍRTA MEGYER-MEYER ANTAL

Az O. M. Kir. képzőművészeti főiskola Vass József kultuszminiszter úr által jóváhagyott új szervezeti és tanulmányi szabályzata új lendületet, friss vérkeringést visz be a főiskola belső életébe. Egy új virágzás kora hajnalodik a főiskola berkeiben, egy új, nagyobb fellendülés, mint amilyen már máskor is látható volt, midőn a tanári karban új emberek helyeződtek el, kik friss kedvvel, új érzésekkel és eszmékkel termékenyítették meg a főiskola munkálkodását.

A legutóbbi ilyen fellendülés 20 évvel ezelőtt volt észrevehető, amidőn Révész Imre, Hegedüs László, Zemplényi Tivadar és Olgyai Viktor kerültek az iskolához. Ez időbe esik bele az iparművészet tanításában is történt nagy lendület, bár itt tanárváltozás akkoron nem volt, de Nádler Róbert, Dörre Tivadar és Havranek Ferenc professzorok nagyszerű érzékkel az idők változását átérezve, a tanítás menetét, a tananyagot, a tanítás szellemét a kor és idők követelményeinek megfelelőleg változtatták át s választották meg. A főiskola e fellendülése, mondhatni virágzása korából került ki számos kiváló képzőművész és az iparművészet terén működő számos kiváló iparművész és tanár.

A közbejött utolsó 8 szomorú esztendő, mint más egyéb elsőrangú intézményünknél, itt is, más belső körülményekkel együtt, lerontott sok nemes törekvést, igyekezetet s ez újabb reform haladéktalanul szükségessé vált.

Míg az előző reformkorszakok azonban nem idéztek elő nagyobb változást az intézet belső életében, úgy a mostani új szabályzat életbeléptetése lényeges, az alapépítményekre kiható változásokat hozott magával s az intézetet egyetemi rangsorba emelte. Az intézet szervezeti része teljesen átalakult: autonóm alapra építtetett át, amely azon üdvös hatást tartalmazza, hogy az élet kívánalmait hamarabb

Steindl Ferenc műasztalos

Magyar Életrajzi Lexikon

Steindl Ferenc (1824-60 között működött): műasztalos. Apja, § János asztalos és ácsmester Ausztriából vándorolt be, Pesten letelepedett, a Molnár utcában nyitott műhelyt. § Ferenc apjánál tanult, 1824-ben átvette apja műhelyét. 1825-ben a Mária Dorottya u. 13.-ban nyitott műhelyt. 1837-ben átköltözött Király u.-i házába s itt rendezte be végleges műhelyét és üzletét. 1832-ben a Szépitőbizottmány foglalkoztatta Pollack Mihály ajánlására a Vigadó berendezésénél. 1837. és 1842 között Széchenyi István pártfogására az első gőzhajók berendezésén dolgozott. Műhelye az 186o-as évekig állt fenn.

Stein János festő

Magyar Iparművészet, 1899.

II. évf. 3. sz. 130. o. Hivatalos

Tudósítások.

Táblakép

„Salamon Sári" – Stein János

Magyar Iparművészet, 1899.

II. évf. 3. sz. 130. o. Hirdetés

Tudósítások.

Stein János, festő

Művészet, II., 1903. 353.

Művásár.

London (Stein János itt a prerafa elistákat tanulmányozta)

Pásztorlász, 1926. 7 sz.

146. l.

Szoholay Béla: Stein János festőművész

Művészeti oktatás

Pásztortűz, 1926. 7 sz.

1646 l.

Szobotay Béla: Stein János festőművész

Festészet, 1900-1919 - Önálló táblakép - Akt-tanulmány

S t e i n J á n o s :
Fürdő nő
/ Nyeremény a téli kiállitáson, 1913-14 /

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
85.

Stein János, festőművész

Pásztortűz, 1926. 7 sz.
146. l.

Szoholay Béla: Stein János festőművész

Stein János, festő

Pásztortűz 1927. 17 sz.
401. l.

Szokolay Béla: Erdélyi lelek a magyar
képzőművészetben.

Berlini Akademia

Pásztortűz, 1926. 7 sz.

146. l.

Scholtz Béla: Stein János pásztorművész

Julian ishola

Pásztortűz, 1926. 7 sz.

146. l.

Szcholay Bela: Stein János festőmű vész

S t e i n J á n o s festő
1874 -

Fürdő nő
/nyeremény a téli kiállitáson,
1913-14./

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
85.

Stein Tivadar épitész

Pesti Hirlap. 1879. jan. 22. 5.

A Király a bécsi Képzőművészeti akadémián....

Egyesületek.

S t e i n d l -céh

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
117-119.
"A müvészeti egyesületeket..."

Famüvesség. Butor

Steindl Ferenc butorraktára Pesten

Pesther Handlungszeitung,1846.
márc.14.XIX.13./51.

Stein János Gábor festőművész

"Egy délután Budafokon" cimmel Bérdy Béla ir a müvészről, akinek arcképét mütermében, fényképfelvételről bemutatja a lap.
Lotz Károly volt a müvész mestere. "Berlin, Páris, London, Róma után egy budafoki villában él már tiz éve...husz éve küzd a magyar festőművészetért...maga csinálja festékeit, vásznát..." A cikk felsorolja néhány müvét: a sárkányölő Roland, a meggyötört Angelika, a fürdőző Zsuzsanna, szerelemittas aktok és bánatos madonnák sorakoznak mütermében.

Szinház és Divat, Bp. 192o. okt. 23.
V. évf. 37. sz. 15. lap

STEIN JÁNOS

Kolozsvár, 1874. 06. 13.

Budafok, 1945. 10. 10.

Budafokon a Rákóczi út 15. n. (ma XXII. Bingyló u.) alatt lakott.

eltemetve Budafokon

sír jelzete: 16-1/192

Garbóci László
(226-1916)

19 Január vt.		**Görög** Trofim vt. **Izraelita** Jom Kippur
Csütörtök 20 Euszták vt.		**Protestáns** Friderika **Görög** Euszták **Izraelita** Thisri 11
Péntek 21 Máté apostol		**Protestáns** Máté **Görög** Jónás **Izraelita** Thisri 12
Szombat 22 Móric vt.		**Protestáns** Móric **Görög** Fóka pk. **Izraelita** S.Haaszinu

1934 **Szeptember** 30 nap

38-ik hét

Nap kelte 5 óra 37 pk. — Nyugta 18 óra 0 pk.

< Stein János >

festő könyve

< > Művészeti boncłan.

Útmutató művésznövendékek[illegible] számára a boncłani preparátumok és a természet megértéséhez. Előadásai alapján összeállította — festőművész az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola tanára.

Budapest 1927.

Kókai Lajos kiadása.

Stein János

A templomhajó homlokfalán van Stein Jánosnak nagymeretű és monumentális felfogású falfestménye. A bod. Szűznek, Magyarország Nagyasszonyának hódolnak a magyar szentek is királyok. A freskó alsó részén pedig a harasztetet és a vallásosságot jelképező ifjak csoportja.

Sz. L.: A Rákocziánum üvegfestményei
Magyar Iparművészet
1928. 29. l.

Z-GYÜJTEMÉNYE

BIRTOKBÓL SZÁRMAZÓ MŰTÁRGYAK

DES HERRN R.....

HERRSCHAFTLICHEM UND

BESITZ

DÁSA, VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

Steur János (festő)

nyugdíjartak az
Iparművészeti Iskolában
Késön kezdte volgá-
latát, mindössze havi
150 P nyugdíjat kap-
Nélkülözések közt
él –

Sándor Béla
közlése
1944. I. 31.

Wasserecht
Hochconcentriert
Brillant

Spectralfarben

KAST & EHIN

STUTTGA

Stein János

A képviselőház éttermében a tájképsorozat lezárásaként jobbról és balról szőnyegszerűen címerekből és fegyverekből őrre állított kartusokat festett.

Jó állapotban.

Megvizsgáltam

1940. aug. 6

a vallás és közoktatásügyi

és bevételek" czimü alnapló

A másolat

KIFIZETTETETT
MAGY. KIR. ÁLLAMPÉNZTÁR IX. kor.
Budapest, 1908 év ápr. hó 21 n.

ig

Kvenk

2

Stein János

festő

Magyarország Nagy-
asszonya, fenti olajf.
a bpesti Manréza há-
zikápolnájának egyik
oltárképe

Repr

Pfeifer.

Stein János

Mucsarnok Budapest

1909. graf. neuzetk. kiáll. –
563, 577, 675 – 681

1909–10. téli kiáll. 192
1910–11. téli kiáll. 129

Stein János Gábor

Budapest

1913–14. téli kiáll.
149.

~~Atrebatus II. 37.~~

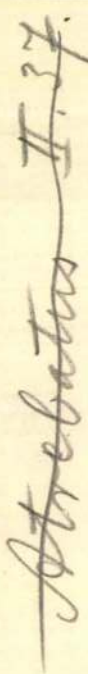

1907. június 23. 288

Az orsz. tanács elnökének: az egyetemi kör könyvtárának rendezése az egyetemi hatóság utján az egyetemi könyvtártól volna kérelmezendő (318/1907.)

Stein János Gábor

Miskolc Kolozsvár

1897/98. téli fiák.

1898. tav. fiák. Páris

1898/99. téli fiák.

1899. tav. fiák.

1901. tav. fiák.

1902-3. téli fiák. 536.

1903. tav. fiák. 629

Keszthely – újmajori ásatás VI. 162

Stein János

festő

l.

Lex Mag Társ

516. b. l.

T. 4813.

iiszitett lobogó alatt bevonuló ma-
ai fogadják ünnepélyesen, a háttér-
bontakozik ki. Felirata

ele és elfogadtatása Bécsben 1848dik
én.
r Ungarn in Wien am 15tn März

iinand sajátja Pesten.

sal, mér. 24.5: 36.9 cm.

107-95

Stein János

életrajz

irod.

Csókássy 133. l.

Stein János

wód

=

Dalmübarátok

139, 149. l.

Kath. Marcell p. vt.
Prot. Gusztáv

CSÜTÖRT.

17

Kath. Antal ap.
Prot. Antal

Izr. 13. Sobebim bőjt

PÉNTEK

18

Kath. Piroska sz. vt.
Prot. Piroska

SZOMBAT

19

Kath. B. Margit
Prot. Sára

3

Izr. 15. S. Besalakh. Fák ünnepe

Stein Tamás

arck. repr.

Lex Nagy Tamás

68. tábl.

Stein Janos

festo

Arck. Életr.

GellMad

485.1

Fibula, alákajtott lábú

IX. 50.

Stein János

festő

l.

Kaposvári jegyzék

199. l.

Kelt Budapesten 1901 évi

november hó 8 napján.

A Bp. I-III. ker. kir. járásbíróság.

kir. járásbíró.

dező végzés keresetre. (1893: XVIII. t.-cz. 18. és 19. §§.)

Stein Janos

festő

iród

z

Myskérnő

72. l.

MDK

Stein János, festöm.

131. Részlet a Versaileesi parkból. Olf.

KMT.1893/99. téli kiáll. Kat. 27.1.

Vécsey Pál b:

Mellig, kissé jobbra
cziny s szakála leberetvál
s egyelejű zsinóros kabátj
sorban:

„Hajnács
BÁRÓ VÉCS
s alól középütt: „Nyomt.
Könyomat, a

Vereby S.: Ma
noka. VI. évf. Pest. Nosédi

Ltpa 622

Stein János

A szentpéteri templom. Stein János képei. Irta K. Sebestyén József. Erdélyi Lapok, dec. 1.

1908.

(Művészet 1909. 68. l.)

Ferenczi Zoltán. Tv. 256.

Stein János

Munkanok
1918-19. téli kiall-

MDK

Stein János Gábor

Aranykor, of.

Képzőm. Társ. 1909/10. téli kiáll. kat. 42.l.

Festészet, táblakép
SzépSalamon Sári, Stein János

Művészet, II., 1903. 353.

Művásár.

MDK

Stein János Gábor

Aranykor, of.

Mücsarnok 1909/10. téli kiáll. kat. 42.l.

Stein János

festő

lásd

Thieme - Becker

31. k. 546 l.

Stein János Gábor

Thieme_Becker

XXXI. 546 l.

(Lyka)

Gellért vt.

Csütörtök

26

Ciprián és Justina

Péntek

27

Kozma és Damján

● Újhold 18 ó. 29 p.

Nap kelte 5 ó. 52 p. — Nyugta 17 ó. 47 p.

Szombat

28

Vencel kir.

1935 • 39. hét **Szeptember** IX. hó • 30 nap

naptár

Elul-Thisri

V	24	
H	25	
K	26	
S	27	
C	28	
P	29	[5696
S	1	Thisri

Stein Janos

wód

Szana Szárév

17. l.

Stein János

MDK

Megemlítve azon festők között, akik kultúr-
viszonyainkra nem voltak kedvező hatással.

Mikovi Ryskovsky Ernő: A magyar képzőművészet
története. Bp. 1906.

72.l.

Zuccaro (Zucchero): Federig
34(1002),
Ecce Homo (191(985), 4235(869). -

Stein Jakob Gabor

Müvinet 1904. 349

-1909. 68

-1911. 132

FŐMUNK

GYÖRGYI

IV. ÉVFOLY

BUDAH

KIADJA A MAGYAR IPARI

Stein János

Irod

Rozsnyay V. H. Kálmán

Ujabb magyar ex libri-
ek. Magyar Iparmű-
vészet. 1904. 232. l.

MDK

Stein János

Magyar Iparmüvészet 1929. 117.o.

gr. Esterházy József:

Térdig, hérnyolczad b
dörített, szemöldöke ősz, szeme ke
kezével a márványasztalon le
prém kalpagja is van s leer
jának markolatát fogja. I
korra van kötve; premes zöld
ját paszománt s aranyzsinor
A díszes teremben jobbra p
revont zöld függönyt látn

Olajfestés, vászonra, méret

Ad. Kept. 25.

Stein János

ferto

Muncsarnok

1908. cephárnur. Erdk.

102, 103. l.

104. l.

2019

Bp.1902.

194. -: Szent Ferenc rendjének törté
2k.Bp.1922.1 fvk.

195. KÁROLY JÁNOS: A Fejérvármegyében
és 1754-ben.Sz.Fehérvár,1893.12r

196. KÁROLYI-EMLÉKKÖNYV. A vizsolyi b
lójára.Szerk.Vasady Béla.Bp.194C

197. KATONA STEPH.: Epitome chronolog
carum et Illyricarum.3 rész.Buda

198. KATONA LAJOS: A Festetics-codex

199. -: Tulvilági látomások codexeink

200. KAYSERLING M.: Handbuch der jüdi
von der Zeit des Bibel-Abschluss
Leipzig,1900.Pk.

201. KAZINCZY LAJOS versei.Debr.1846.C
szöveghiánnyal sérültek.)Vk.

202. KENYON F.G.: Papyrus.Alte Bücher
Leipzig-Wien,é.n.

203. KERÉKGYÁRTÓ BÉLA: A magyar királ
Bp.1881.Fvk.

204. KEY ELLEN: Persönlichkeit und Sc
chen und geselligen Wirkungen.Üb
Berlin,1907.Pk.

205. -: Das Jahrhundert des Kindes.St

206. KÉZDY VÁSÁRHELYI ZOLTÁN: A magy
Magyar őstörténeti tanulmány.Bp.

207. KISFALUDY SÁNDOR: Hunyady János.
nyomatu arcképével.) Eredeti bo

208. KERESZTURY J.: Introductio in o
constitutorum quae regnante Jos
adnexis provinciis magno item p
sunt.2.rész.Viennae,1788.1 pk.(I

Stein Janos
Jestö

l.
Magy. Tparm
1938. 119 l.

ERSEMANN

UND ANTIQUAR.

Denkmäler Kommission f. Ungarn
Budapest.

ort Leipzig.

	Mark	Pf.	Mark	Pf.
r.u. Kunstdenk-mens Bd. 38	17.	—		
5%	—.	85	16.	15
mäler des Kgr. Heft 38	9.	—		
5%	—.	45	8.	55
r Provinz Bran-Bd. I, T. 3	20.	—		
5%	1.	—	19.	—
	Mark		43.	70

[illegible] Königsberg
[illegible]ttek.

[illegible]

Stein Janis

l.

Magg. Iparm

1941. 101. l.

Stein János Gábor

Jerzo

Erd

Egri ~~Egyházmegyei~~

Kőtly

1904. 160-161 r

Stein János

Utolsó ítélet c. képe

repr.

Vas. Lap 1909. 150. l.

Fúvóhangszerek VIII. 241–243.

Stein János

festő

készítette a jászkis-
éri rk. templom
falképeit és oltár-
képeit.

Lechner Jenő:

Templomavatás.
Vállalkozók Közlönye

1906. okt. 24.

..... *műhely.*

yfőnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... szamu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Stein

mód

Márki Sándor. Stein
festiói. A Fáklya
1905. 11 z

A 14. század végén és a 15. század elején M
technikailag és stilárisan egyaránt legfejlettebb k
ra utalva mutatható ki főként a prágai és a bécsi
építészeti központok neveltjeinek jelenléte és n
szellemes megoldásaikat annak a prágai épít
Európában kerestek, az utókor pedig mint a
„prágai fiatalurakra", a Parler-fiakra és -tanítvá
még 1500 táján is. Egy közülük, „János kőfarag
is mint „Német János kőfaragó, egyébként eskü
szerepelt Zágrábban, s ha munkáiról nem is szól
Prágában, buzgón foglalkozott szőlőskertek sze
el a dóm faragványai.

E mesterek Magyarországra hívásából igen
Zsigmond, aki Sienából tervrajzot szerzett be,
kapcsolatot, olyan új típusú, a művészet belső ü
közvetlen utóda a Filarete népszerű építészetelm

Arra a szerepkörre, amelyet Mátyás udvaráb
Ser Mariano di Jacopo (melléknevén Taccola) sz
Így ír: „... szándéka, hogy az Ön magyarorsz

STEIN JÁNOS

Prakfalvi E. : Röm. kat. templ.

2003.

39.0.

Zentai és roskányi egyesült iparvál-
lalatok VI. 227

Stein János

Üniversiteti Bonctan
c. könyvének ismertetése

Rajzoktatás 1926. 7–10
sz. 76. l.

U6

~~Aranyfüggő~~, népvándorláskori III. 106.

Stein János Gábor

Árverési Csarnok ~~kat~~ aukcie

31. sz. 1926. febr.
32. sz. 1926. ápr.
33. sz. 1926. jun.
34. sz. 1926. okt.
36. sz. 1927 febr.
38. sz. 1927 máj.
39. sz. 1927. okt.

246

Bléry, Eugène

Montreux és Chillon-kastély látképe.
(Vue de Montreux et du Château Chillon).

Rk.

K. 15.—

185 m, 255 sz.

Stein János

Salamon Sári c.
Olaff. a kép-
Miircumba

584

1910.

rczius 5-én. † Wienben 1837-ben.

zeg képe.

tható, kissé balrafordult és szem-
stván-rend csillagja disziti.
ör haja és szemöldöke szőke, szeme
berotvált. Öltözete: ing álló gallér-
r nyakkendő, mellény, kettős elejű
köpeny piros béléssel. Mögötte pár-
oszlop és félrevont zöld függöny tü-
égboltja könnyen felhőzött.

9:76 cm. né sz. Kraft Anna hagyománya.—
-- Hirsch István [illegible] 1910 január

L — Átvételek

Stein János

Romok c. elbeszélése

Magyar Géniusz

1899. márc. 12.

Nürnbergi festő: A golgotha
385(64i), 1819(212). — Jézus Kaifás e
385(64i), 1817(211). — Jézus a pokol
nagában 385(64i), 1820(213). — Je
ostorozatása 385(64i), 1818(212).

Stein Jánostól

Hannos Egy Enallitva 1902-
ben a Kolozsvári Enallitáson

Tm Kol.

I. KERÜLETI KOZSÉGI PÁRT

(Pártiroda : I.. Krisztina-tér 1. szám, vendéglő-helyiség.)

Szavazó-lap

az összes választók sorából választandó

székesfőv. bizottsági tagokra.

Rendes tagok:

1. ***Bursics Antal***, állomásfőnök

Stein Lajos

festő

1907

Tr. Bajza u. 23

447

1908.

lius 4-én.

l ~~egy~~ teljes~~en~~ lomb~~on~~ ozatában ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
idább kúpalakú facsoport van, a
pázsitra ~~balfelé~~ veti. A közép-
érbeli tarlón túl, fák látszanak.
yei M.P.
07.4

l. 4 cm.
bruár 13-iki 11970 sz. leirat alap-
ták és Naturalisták körének kiálli-
8).

nyen felhőzött.

Stein János

festő

feleségével együtt

öngyilkos lett (1944?)

vagy 1945-ben Budapest ostroma és

elfoglalásakor

Királyfalvi Kraft

Károly közlése

1948. ápr. 5.

MDK

Iparmüvészeti Isk.személyzete 1934-35-1935-36.

Stein János festőm.

Iparmüv.Isk.Évk. 1934-36. Bp. 1936.

MDK

Személyi változások.

Stein János

Iparművészeti Főiskola Évk. 1934-36.Bp.1936.
17-20.o.

Stein János

1900/1 – 1904/5

Lotz isk.

Ferképzomfoiskèvk

133.1.

Stein János

1920-tól, díszítő festő nakosztály vezetője, bonctan, kosztümrajz.

Éimisk 1930. 78. l.

MDK

Stein János festőm.

Ipm. Isk. személyzete 1936-7-1940-41. Iparm. Isk.
Évk. 1880-1941. Bp. 1942. 27-30. l.

Mus. Kol. Ord. Tanaisa VIII. 120.

Stein János

festő, Budapest Rózsavölgy

1934. téli kiáll. V. terem.

Stein János

pärm. fors. tanár

1935-ben restau-
rálta Lotz Károl-
nak az egyetemi
könyvtár diszt-
termében levő
falképeit

irod

Korpbéok

30. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyfő

Miután keresményemnek 191..... év...

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam.

Kelt ....., 191..... évi

.....

tanu.

.....

tanu.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Stein János

Lrod

K. Sebestyén József.

A szentpéteri templom.

Stein János képei.

Erdélyi Lapok 1908.

4. 27

Stein János Gábor

festette a nyíregyházi
Sarnassa-templom
oltárképeit

Velvánd

1801 –

MDK

Stein János

Szerepelt a Képzőművészek Egyesületének jubileuszi
Ziell-ai. Mécsonnal

Képzőművészet 1935. 8.1.

Stein János

Varga Mátyás egyik tanára volt Stein János az Iparművészeti Iskolában.

Bauer Jenő: Varga Mátyás.
1975.augusztus - 24.oldal

Fig.

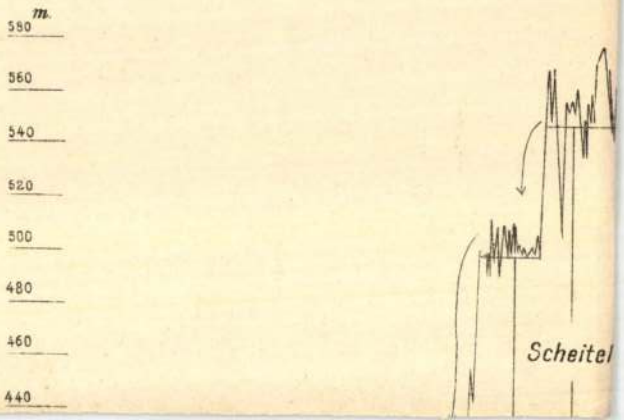

Stein János

ígyszm

Est. 1928

Stein János

festő

Műcs. kiáll, 1897 tól

Pipics 120 l.

Forgách Pál gróf, nagyváradi
püspök V. 291.

Stein János

olajfestménye

a Képzőművészeti

Múzeumban

IV.

. 1686-ban újból láthatóvá lőn a (elől befalazott
or.

len áll a törökök előtt befalazott szobor,
al karján a gyermek Jézussal ábrázolja.
Madonna (Anna és Mária) élessége (Mária) (Mária) (Mária)

Stein Hans

U. 4257.

Stein T

önaczkeje (1891)

tört kejes.

kétrap. gnyt.

Koroughi Lippich Elek V. 197.

Stein János

festő, szül. 1874 Kolozsvár

wód

Krück II. 515 l.

JULIUS

13

Stein Janis

Uniwersytet Lexikon
746 l.

(34

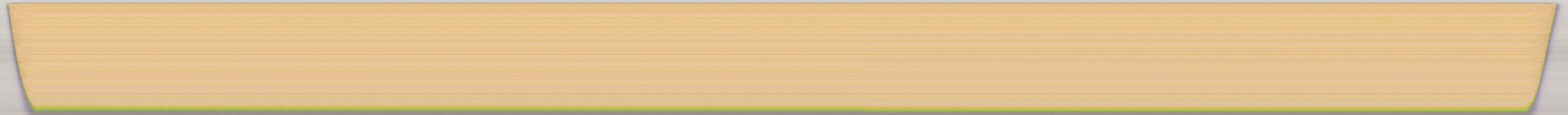

Stein János, festő, stb. marad, l.

746. old.

A m. kir. vallás- és közo
és ügyszám alatt a keb. s
rendeletének másolata:

asitom a
kár müszaki főigazgató
részére /:lakik: Budapest
Budapest-Vásárosnamény é
utazása alkalmával felmeri
kiállitott és számvevősége
alapján /:.....:/ P H
. 20 . . fillért a 127.689.
utaljon ki.- Budapest, 19
A miniszter rendeletéből:

oktatásügyi Miniszterium.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
348 1930 szám
Érk.: 1930 év VIII hó 8 n.

Aranykor c.festm.Repr.

Képzőm.Társ.1909/10.téli kiall.kat.

MDK

Stein János festőművész, az Orsz.Iparmüv.Isk. tanára

"Művészeti bonctan" cimen önálló munkat adott ki.

Csókássy 133.l.

MDK

Stein János festőművész, az Orsz.Iparmüv.Isk. tanára

Nevezetesebb alkotásai:
Utolsó itélet mozaik,
Patrona Hungariae árkádos sirbolt a kerepesi temetőben,
Mozart / freskó a Rákoczi-gimnazium kapolnajában

Csókássy 133.l.

MDK

Stein János festőművész, az Orsz.Iparműv.Isk. tanára.

Nevezetesebb alkotásai:
Lear király,
Shylock,
Utolsó itélet /freskó a móri templomban/

Csókássy 133.l.

MDK

Stein János festőművész, az Országos Iparművészeti Isk. tanára

1874-ben szül. Kolozsvárott. Művészeti tanulmányait Berlinben, Párizsban, Londonban és Budapesten Lotz Károly mesteriskolájában végezte. Freskófestő.

Csókássy 133.l.

MDK

Stein János

Aranykor c. festm.repr.

Műcsarnok. 1909/10 téli kiall.

SDK

Stein János festő

Vázlatterve a Rezső-téri Magyarok Nagyasszonyáról nevezett és I. Ferenc József emlékezetére épülő plébániatemplom belső, művészi kialakításához.

Képzőm.Társ.1934.évi tölt kiáll.tárgym. Jan.14-Febr.11.

MDK

Stein János

A Rezső-téri Magyarok Nagyasszonyáról nevezett plébániatemplom kupoladob sorozatában, az elsőt Szent István korát Stein János festette.

Pipics Zoltán dr.: Templomi művészet.

Magyarság, 1934.Jan.21. 20-21.lap

Stein János festőművész

A Rezső-téri Magyarok Nagyasszonyáról nevezett és I. Ferenc József emlékezetére épült plebánia-templom belső művészi kialakításához, készített ingyenes tervet.

(m.v.): A Műcsarnok téli tárlata.

Nemzeti Ujság, 1934.Jan.13. 11.lap

MDK

Stein János

Képkiállitások megnyitása. Vas. Ujs. 1898. 45. évf. 897. l.

Stein János MDK

Lear király, pasztell

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Stein János

l. | Iparm.Isk.Évk.

1930–34. 44.l.

Nagytekinte

Bátorkodom jelen
kir. vár munkára ren
teljes egészében felh
A munkák teljes
nem nyertek, mert a
tek szakszerű elhelyg
még el kell végezni.
Erre a munkára és

Stein János Gábor

U. 971.

szód

Malonyay Dezső

A Műcsarnokban.

Budapesti Hirlap

1913. nov. 22.

DOMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
1930 évi 11. D.
1930 évi 11. D.

Stein János Ferko

laid

Vas. Ujs 1906.

680. l.

A jászkisteri uj vom kath
templom ömes kepértöle -

OKV felh

egyenkeit felsorolva

és tobb illusztraciu

Stein Janos, festő

--

Az Orsz.M.Kir.Iaprművészeti Iskola tanarai,tanársegé
dek,/segédtanarok/,-Stein Janos,-1920-1939.-Diszitőfes
tő szakosztaly vezetője,bonctan,kosztülrajz. 53.old

Mezei Ottó: Az orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskolaj1880-1944/
oktatási rendszere és fo~~xxxx~~ 37.old
forrasai

Müv.Tört.Ert. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Stein János

ipariskolai tanár festette 1930 körül az egri Kossuth L. u. 14. sz. a. ferences templom IV. melléholtár hépét. Olaj, vászon, 380 x 260 cm.

Voit Pál szb.: Heves megye emlékei (mű), II
Magyarország műemléki topográfiája, VIII. köt.
Budapest, 1972

3691

Stein János

A kerámia tanszék vezetője: Orbán Antal, a textilszakot Gróh István vezeti, majd utánuk Sándor Béla és Stein János művésztanárok nevét említi meg cikkében A.V.: "Az Iparművészeti Iskola kiállitása" cimmel. A különböző tanszakok vezetőinek felsorolásánál a cikk megállapitja, hogy az oktatás terén milyen komoly eredményeket értek el, azt tanusitják a 25 éve először megrendezett tárlaton bemutatott alkotások is, de arról nem számol be, hogy ki milyen munkájával szerepel a tárlaton.
A tantestület művésztagjainak nevét lásd: Simay Imre nevénél.

ÉLET, Bp. 1925. nov. 7. XVI. évf. 23. sz.

Stein János

Három kiállitást ismertet Mátrai Vilmos: "Iskolai kiállitások" cimmel. A Nemzeti Szalonban a Müegyetem és a Képzőművészeti Főiskola, saját épületeikben az Iparmüvészeti Iskola és a Felső Épitő Ipariskola mutatta be növendékeinek munkáját.

Az Iparmüvészeti Iskola tanári kara:

Sándor Béla és Ujváry Ignác a festészetben, Mátray Lajos, Orbán Antal és Simay Imre a szobrászatban, Udvary Géza, Márton Ferenc, Stein János és Szent-Istvány Gyula a figurális rajzban vezeti a növendékeket.

Fenti cimü kritikában feltüntetett összes müvész név Márton Ferenc nevénél található.

Élet, Bp. 1923. juli. 1. XIV. évf. 13. sz. 309. lap.

tekinthessék meg.

Teljes tisztelettel

-28.

Henrovics László
igazgató

ALL. POLGÁRI LEÁNYISKOL

Stein János
festő

l.
„Stein" János

Talán aranos??

Stein János Gábor MDK

Utolsó itélet Kartonok

Mücsarnok 1909. nemzetközi grafikai kiállitása

Steinracher Aurélia

szül. Winter Gölniczben.

228 n.) a.) egy virág koszorúcska 10 ft pp. b.) egy tálca virágból, készült bőségszaruval 4 ft. pp. c.) egy katulya virággal együtt 4 ft. pp. 92 old.

II. Tárgyjegyzék a második Magyar Iparmükiállitáshoz, 1843, aug. 25.-én.

Molnár László: Reformkori himzések és kézimunkák az Iparmüvészeti Múzeumban. 83.o.

Az Iparmüv. Múz. és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müvészeti Múz. Évkönyve. VIII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bpest. 1966

STEINACKER ALFRÉD

Aukción:

A. Steinacker: Die Heimfahrt.
Öl auf Leinw., 18x31 cm.

WIEN, Dorotheum, Kunstabteilung
460. Kunstversteigerung, April 1982
Kat. Nr. 436. S. 58.

STEINACKER ALFRÉD

Aukción:

W.Stone recte A. Steinacker: Winterlandschaft. - Öl auf Leinw., 30x62 cm. Sign. und dat. 1896.

WIEN, Dorotheum,
459. Kunstversteigerung Febr. 1982.
Kat. Nr. 181. S. 31.

STEINACKER ALFRÉD
/ 1839 - /

Aukción:

Alfred Steinacker: Waldweg.
Öl auf Leinw., 23x18 cm.

WIEN, Dorotheum, Kunstabteilung
635. Kunstauktion März 1982.
Kat. Nr. 461. S.73. Abb.Taf. 59.

STEINACKER ALFRÉD

Aukción:

A.Stone recte A.Steinacker: Waldbach.
Öl auf Leinw. 23x18 cm. Monogr.: AS

WIEN, Dorotheum
637. Kunstauktion, Sept, 1982.
Kat. nr. ~~#8xx~~ 479. S.68. Abb.Taf.53.

STEINACKER ALFRÉD

Aukción:

A.Stone recte A. Steinacker: Waldweg.
Öl auf Leinw., 27x18 cm. Monogr.: AS

WIEN, Dorotheum
637. Kunstauktion, Sept. 1982.
Kat. nr. 480. S.68. Abb.Taf.53.

STEINACKER ALFRÉD

Aukción:

A.Stone recte A. Steinacker: Der Waldweg.
Öl auf Leinw., 23x18 cm. Monogr.: AS

WIEN, Dorotheum
637. Kunstauktion, Sept. 1982.
Kat.Nr. 481. S.68. Abb.Taf. 50.

STEINACKER ALFRÉD

Aukción:

A.Stone recte Alfred Steinacker:
Parforcejagd. Öl auf Holz, 11,5x24 cm.Sign.

A. Stone ...: Die Tróika. Öl auf Leinw.
21x32 cm.

WIEN, Dorotheum,
463. Kunstversteigerung, Dez. 1982.
Kat. nr. 521., 522. S. 65.

STEINACKER ALFRÉD

Külföldi aukción:

Alfred Steinacker: Hasenjagd.
Öl auf Karton, 41x55 cm. Undeutl.
sign. Steinacker.

Wien, Doretheum
645. Kunstauktion 10-18 Sept. 1984
Katalógus 685.sz. Kép: Taf. 55.

STEINACKER ALFRÉD

Külföldi aukción:

Alfred Steinacker: Brunftzeit.
Öl auf Karton, 41x55 cm. Undeutl.
sign. Steinacker.

Wien, Dorotheum
645. Kunstauktion 10-18 Sept. 1984
Katalogus 684.sz. Kép: Taf. 55.

STEINACKER ALFRÉD

Külföldi aukción:

R. Stone recte Alfred Steinacker:
Parforcejagd. - Öl auf Holz, 16x32 cm.
Sign.

Wien, Dorotheum
643. Kunstauktion, 13-20 Marz 1984.
Katalogus 547.sz. Taf. 84.

STEINACKER ALFRÉD

Külföldi aukción:

A. Stone recte Alfred Steinacker:
Waldweg. - Öl auf Leinwand, 41x61 cm.
Monogr.
Wien, Dorotheum
475. Kunstversteigerung, 6-9 Nov. 1984.
Katalogus 596.sz. Kép: Taf. 40.

STEINACKER ALFRED

Külföldi aukción:

A. Stone recte Alfred Steinacker: Flusslandschaft. Öl auf Papier auf Holz, 21x41 cm.

Wien, Dorotheum
471. Kunstversteigerung 14-20 Febr. 1984. - Katalogus 464.sz. kép: Taf.13.

STEINACKER ALFRÉD

Külföldi aukción:
R.Stone recte Alfred Steinacker:
Der Treffpunkt vor der Jagd.
Öl auf Holz, 16x32 cm. Sign.

Wien, Dorotheum
468. Kunstversteigerung, Okt.1983.
Katalogus 70.old. 559.sz.

STEINACKER ALFRÉD

Külföldi aukción:
R. Stone recte Alfred Steinacker:
Parforce-Jagd.
Öl auf Holz, 16x32 cm. Sign.

Wien. Dorotheum
468. Kunstversteigerung, Okt. 1983.
Katalogus 70.old. 558.sz.

STEINACKER ALFRÉD

Külföldi aukción:
A. Steinacker: Winterlandschaft.
Öl auf Leinwand, 55x68 cm. Sign.

Wien, Dorotheum
467. Kunstversteigerung, Mai 1983.
Katalogus 65.old. 44.sz. Taf. 6.

STEINACKER ALFRÉD

Külföldi aukción:
Alfred Steinacker: Der Überfall
Öl auf Holz, 18x34,5 cm.
Alfred Steinacker: Reitergefecht.
Öl auf Holz, 18x34,5 cm.

Wien, Dorotheum
465. Kunstversteigerung, Febr. 1983
Katalogus 55.old. 333. és 334.sz.

STEINACKER ALFRÉD /?/

Aukción:

Alfred Steinacker zugeschrieben:
An der Wassermühle.
Öl auf Leinwand, 26x31,5 cm.

Wien, Dorotheum,
455. Kunstversteigerung, Juni 1981.
Katalogus sz. 423., 66. old.
Kép: Taf. 39.

STEINACKER ALFRÉD /?/

Aukción:

Alfred Steinacker zugeschrieben:
Ochsengespann im Dorf.
Öl auf Leinwand, 26x32 cm.

Wien, Dorotheum,
455. Kunstversteigerung, Juni 1981.
Katalogus st. 424., 67. old.
Kép: Taf. 39.

STEINACKER ALFRÉD

Aukción:
Stone recte Alfred Steinacker:
Parforcejagd; I. II. Öl auf Holz,
12,5x26,5 cm. Sign.: Stone.

Wien, Dorotheum,
631. Kunstauktion, März 1981.
Katalogus 440-441.sz. 53. old.
Kép: Taf. 131.

STEINACKER ALFRÉD

Aukció
A. Stone recte A. Steinacker: Hügellandschaft.
Öl auf Leinwand, 20x30,5 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
634. Kunstauktion, Nov. 1981.
Katalogus 164.sz., 36.old.
Kép: Taf. 79.

STEINACKER ALFRED

Aukción:
Alfred Steinacker: Waldbach.
Öl auf Leinwand, 23x18 cm. Monogr.

Wien, Dorotheum,
633. Kunstauktion; Sept. 1981.
Katalogus 162.sz. 133. old.
Kép: Taf. 92.

STEINACKER ALFRÉD

Aukción:
Alfred Steinacker: Winterlandschaft.
Öl auf Leinwand, 55x68 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
633. Kunstauktion, Sept. 1981.
Katalogus 161.sz. 33.old.
Kép: Taf. 80.

STEINACKER ALFRÉD

Aukción:
Alfred Steinacker: Waldweg.
Öl auf Leinwand, 23x18 cm. Monogr.

Wien, Dorotheum,
633. Kunstauktion, Sept. 1981.
Katalogus 163.sz. 34. old.
Kép: Taf. 92.

STEINACKER ALFRÉD

/ 1838 - /

Aukción:
Stone recte Alfred Steinacker: Aulandschaft.
Öl auf Leinw., 61x61 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
632. Kunstauktiom, Mai 1981.
Katalogus 458.sz. 61.old.
Kép: Taf. 90.

STEINACKER ALFRÉD

Alfred Steinacker:
Zeitlager der Pferdehirten.
Öl auf Leinw., 18,5x28,5 cm., Monogr.

in: WIEN, DOROTHEUM
443. Kunstversteigerung
15. bis 18. Mai 1979.
Katalogus Nr. 124. S. 27., Taf. 15.

STEINACKER ALFRED

/Sopron 1838- ? /

Alfred Steinacker:
Ungarisches Pferdegespann.
Öl auf Leinw., 18,5x28,5 cm., Monogr.

in: WIEN, DOROTHEUM
443. Kunstversteigerung
15. bis 18. Mai 1979,
Katalogus Nr. 123., S. 27., Taf. 23.

STEINACKER ALFRÉD

/Sopron 1838 - /

Alfred Steinacker: Markt in Szolnok.
Öl auf Karton, 13x26,5 cm. Monogr.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
449. Kunstversteigerung
Mai, 1980
Katalogus 141.sz., 28.old.

M. D. K.

STEINACKER Alfréd festő

S. Károly soproni festő fia és tanítványa

Sopron környéki fájrépek

1859/60-ban, 1862/-66-ban a bécsi akadémia tanulója szobránali szakon,

Állatrípfestő

Csatkai kudve: Steinacker Károly soproni biedermeier festő 150. l.

Művészt. 1953. 1-2. sz

Steinacker Alfréd

zobrazy

Sopronból, 1859-ben

21 éves

1866 Gundel dij!

lánd

Fleischer Bécs 87. l.

Steinacker Alfréd, bécsi MDK
akad. festö

A képtár részére adományként beérkezett.

Öt olajtanulmánnyal áldozott a szép célnak. egyike a soprpni kuruczlomb kiégett mészégetöinek müvészi megrögzitése.

A helyi müvészet megbecsülése./Sopron/.
Muz. és Kvt. Ért. III. 2-3. sz. 1909. 144-145. l.

MDK

Steinacker Alfréd festő

Steinacker Károly Alfréd fia, aki Sopronban született és később Bécsben mint állatképfestő volt ismeretes, apja hagyatékából sok rajzot ajándékozott a soproni muzeumnak.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 4.l.

Belmacaz Alfred, Soprun
Prof. Dundel I. Kij.

Pleincer, Decz. fol. I.

MDK

Steinacker Alfréd, Sopron

1866. Gundel I. dij.

Bécsi Képzőm. Akad. magyar ösztöndijasainak neve.

Fleischer, Bécs. lol.l.

Pécsi Zsolnay-gyár készítményei a vármegyei
múzeumban VI. 150.

Steinacker A.

festő

magyar tárgyú Eljek

l.

Kat. Szemere aukció

457. 458. Ft

t e t ü T a n á c s !

irott Dr.vitéz Nagy Zoltán azzal a
Tanácshoz, hogy engem a Budapesti
an meghirdetett gyakornoki állásra
z kinevezni méltóztassék.
ára legyen szabad megemlitenem,hogy
lékek Országos Bizottságában dolgo-
lkalmazott,s 1935. márciusától,mint
több,mint két évig voltam dijtalan
tem Müvészettörténeti és Keresztény-
em több müemléki kiküldetésben, a
üemléki ügyekkel foglalkozom, s több
ányom jelent meg, főképen ásatások-
ányokat,s munkáim egy részét tiszte-

Steinacker Alfred

* Sopron 1838. festő

vrd

Thieme-Becker

31. k. 548 l.

Steinacker Alfred, festo" III. 145.

Montevideo h.n. V.17.

Steinacker Alfréd

Geb. in Oedenburg Maler
21 J. alt.

1859-60
21

1838

Bécsi akadémia
könyvtár

reálliskola igazgatóságától.

sitő.

..... *osztályu tanuló a*

.....

.....

l elégtelen előmenetelt tanusitott.

.....

..... *hó* .....

osztályfő.

mre Szeged.

Steinacker Alfréd

bécsi ákad festő.

— Karóf fia

Öt olaj tanulmányt

ajándékozott a soproni

muzeumnak.

(Szód

Mké 145. l

A tyjának 34 czeruza-

rajz tanulmányát is

a muzeumnak adta,

köztük a művész

ön arcképét. Több arcképe-

rajz 1834-35 ből.

-19-

519. Vánolyi Pestő, 1720-ból: Eljegyzés.
Fa, olaj, 24×40 cm.

Steinacker Alfréd

állatképfestő

szül. Soprosban 1838. szept.

21-én Bécsben 1859-60

és 1862-66. szobrásznö-

vendék a bécsi akadé-

mián. (Fleischer 87. l.)

Tenti Steinacker Károly

soproni festő fia.

1838-ban Márton Imre,

Ágost Alfréd nevel

szerszettek.

Csatkösl

laid Thieme-Becker

Steinacker Alfréd

l.

Lykanomzromantika

84. l.

Steinacker Alfred

Thieme Becker

XXXI. 548. l.

(Lyka)

Steinacker, festő

Liszt Doborjáni szülőháza. 1857. Liszt Ferenc Múz.
Fekete repr. 295. old

Takács Menyhért: Liszt Ferenc stilustörekvései 289. ol

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XX. évf. 1966.
Sopron

MDK

Steinacker

Liszt szülőháza c.festm. Repr.
/Soproni múzeum/

Az "Uj Sopronvármegye" különlenyomata. 2.1.

Steinacker festő

Steinacker: Márciusi hó a Szt. György utcában. 1854. /Langer Gyüjt./ Jobbról az első ház volt Goldner Mihályé. Fekete repr. 96. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIX. évf. 1965. Sopron

MDK

Steinackert, festöm.

1859-ben egy naptár jelent meg telve értékes soproni adatokkal a maga korára. Thier László ismertette a müvészetre vonatkozó adatokat. /1938/.

St főhercegi festöt mint jól ismert nestert itatja be.

Csatkai Endre dr.: József nádor udvari festője Sopronban.
Soproni Hetilap. 1938.jan.6. 3.l.

Stein Zsófia

Kohn növeldéjének növendéke Pesten Bálvány utcza Bleichordon házban (IX. terem)

492 sz Munkakosár gyöngyből 93 old

III. Tárgyjegyzék az 1846. évi Iparmükiállitáshoz Pester

Molnár László: Reformkori himzések és kézimunkák az Iparmüvészeti Múzeumban. 83.o.

Az Iparmüv. Múz. és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müvészeti Múz. Évkönyve. VIII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Közp. Bpest. 1966

Stein Vilmos

MDK

Rablóvár, repr.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

226. Kaufmann Izidor. A tépelődő.

Stein Vilmos K

158. Stein Vilmos. rablóvár.

KMT 1898/99. évi kiáll.

MDK

Stein Vilmos

Rablóvár c. kép repr.

KMT 1898/99 . téli kiáll.

Stein, Theodor G.

l.

Gereczeraptár

415. h.

Stein Tivadar

épitéz

Laid

2

Arch. Ét.

1879 3. l.

Stein Tivadar

építész

beküldi a jáki templom hom-
lokzatának sikerült rajzát
(aquarelleban). – Ezen kitünő
műemléknek felvételével meg-
bizatott.

Dr. Henszlmann Imre. Évi jelen-
tés a magyarországi műemlékek
id. bizottságának működéséről
1878 ban. Arch. Ért. 1879.
évf. 3. l

Stein Tivadar

épitész

Szegeden. 1878-ban 22 éves

lánd

Fleischer Béci 87. l.

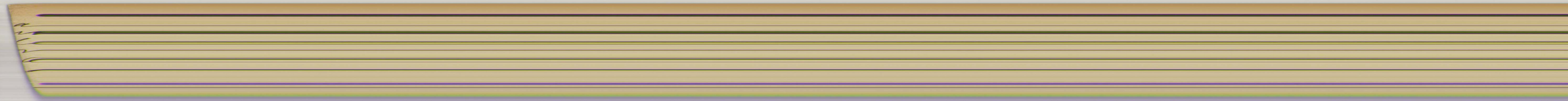

Stein Tivadar építész.

A magyar művészeti ösztöndíj alapból az 1878–1881 ig, 3 egymás után következ. esztendőre havi részletekben a cs. kir. bécsi képzőművészeti akademia igazgatósága által láttamozott nyugtára évi 420 ft utalványoztatott.

A szlakönyv 96 l.

MDK

Stein Tivadar épitész

A jaki templom homlokzatanak aquarell képe.

Henszlmann Imre: Évi jelentés a magyarorszagi műemlékek id.bizottságanak működéséről 1878-ban

Arch.Ert.1879.3-4.1.

kiadmány hiteléül:

min. s. kív. igazgató.

A Müemlékek Országos Bizott

Stein Sándor

butörterverő

1905-9.

Éinusk 1930

88. l.

Lanfranconi.

)
ábrázolva.
zét csipőjére támasztotta. Parókája
ekete, szeme szürke, arcza és baju-
dője fehér; kék bársony dolmánya és
lra vetetten visel, aranyzsinorzású;
áttérben pillér és félrevont függöny
ban: BARO IOANNES PETERFFY de SOMOSKÖ
ES et ARCIUM DEZNA: BOROS: JENÖ HAE-

.
éből.
kan kelt 28402 sz. leirat alapján (140/95

(49)

256

Stein Sándor

Empire stylü szalonbutor, fentiterve

Repr.

Értimúsk 1909/10.

XVII. t.

Stein Róza

magyar szárm. szobrász

francia állampolgár lett.

A párisi Grand Salonban gipsztanulmánya.

Lendvai Károly: Párisi levél, Művészet 1907.

273. l.

Neszmély (Komárom)

Ref. templom, homlokzat előt
XV. század, fent falpillérek
sisakkal, XVIII. sz. A toro
A hajó déli oldalán új előcs
szög három oldalával zárul.
Mész alatt falképek? A kerít
rítéskapun 1812-es évszám. K
kehely, 1649. Ezüstkehely, 1
templom a XV..században épül
dzsámi is volt, a XVIII. szá
gott kő, XV. sz. A kertben f

(Komárom vármegye. MVéV. Bp
la, 1956)

MDK

Stein Róza

műve a párisi Grand Salonban szerepelt.

Lendvai K: Párisi levél. Művészet, 1907, 273-74 l.

MDK

Mein Mann

Glaßfestung 1869. Rom.

Wien, Dorotheum, 1926 Dec. 13

5. Andre Gatten: Versuch einer Frau Lint
Schwarzenplus. Sonderabdruck aus d. Bürgerlichen Heimatblättern. Jahrg. 1926 Heft 2
J. Sp.

MDK

Stein Max r.

Olajfestmény 1869. Rom.

Wien, Dorotheum, 1926 dec. 13

D-André Csatkai: Versuch einer Frau Lint Ikonographie. Sonderabdruck aus d. „Burgenländischen Heimatblättern". Jahrg. 1936 Hft. 2. S. 57ff.

Stein Lajos

önarckép

Tört. kép.

~~1235. Francesco Bonsignori~~

1235. A doge lobogót ad a hadve

A teljes diszbe[illegible] olszozop is b dog
ját nyujtja ~~át~~ a elope terdelő vezérn
jobbra pedig hárman vannak. Kör
erkélyéről számosan nézik az ün

Vászon, fresco, méretei 303:371
Vétetett A. Glisentitől
Elszámoltatott 1895: VII
Az elszámolásra nézve 1.

1895: VII. 18-án 1897: VII. 29-én az Ip

honnan 1907 márcz. ius 2-án

Dr. Mun. 904: 8. 17.

1895

Stein Lajos

T

Stein Lajos okl. mérnök, építő-
mester lakása, VI. Teréz-krt 25.
113-074

Bptávb 1940 szept.

városokat bemutató bélyegsorozatra. Ily
tok loo-150 ezer példányba ma már könny
és a társadalom megerőltetése nélkül u
hoznak a legjobb célnak. Utalunk a pro
és sorozat, a magyar müvészetért soroz
sikerére. Egy - egy ilyen sorozat kibo
lebecsülendő az a körülmény sem, hogy
propagandát végezzük a müemlékek megis
Különösen a fiatalaság körében éveken á
terjeszteni [illegible]
sabb müemlékeket ábrázoló bélyegeket,
met felhivni a magyar mult legszebb mü
ugy, hogy annak a müemlékvédelem látna

A restauráló, konzerváló munka il
retü meginditása nemcsak a legsürgőseb
nali [illegible] és lehetőséghez képest gyors
tené, hanem egyben épen a visszatért
szervezne munkaalkalmakat, tehát szoc

Stein Lajos

illustrációi

Pór Antal

Keszei Miklós

M. Tört. Életrajzok

Bp. 1904 23. l.
41. l.

Fenti becsi
rajzoló?

Stein Lajosné

Politzer Edit

fest

VI. Teréz körút

25

MKSz 1947

A kiadvány hiteléül:

min.iroda s.tiszt.

A Müemlékek Országos Bizotts

Stein Klára

sikdirités

1917 – 19.

Eimisk 1930

88-l.

Stein Károly Theobald

Nevezet 1902 146

ve. D. K.

STEIN Károly festő

Bp. Országház. Ettervezu dekorativ festmények

Egry Margit - Wellisch Judit: Az Országház
60. f.,

M. D. V.

STEIN, Carl –

Johann Lipszky

Buda és Pest térképe 1810. (Repr.)

Preisich Gábor: Bp. városépítésének

története ... Bp. 1940.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. I

190 évi 7307. számv. sz.

III. ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

Méltóságos

báró For

a müemlékek ors

Folyó évi már

iratára való hivatkoza

előadó miklósfalui és

érvényesitve, tisztelet

P.

Stein, Carl

bécsi vézmetsző
metszette Lipszky
János huszárenredes
pest-budai térké-
pét, mely 1810-ben
Bécsben és Pesten
jelent meg.

Rexa Dezső:
A pest-budai
Lipszky. Pestbudai
Muzeum 1947
1. sz 19. h.

M.D.K.

Stein Károly festő

Címrekből és fegyverekből összeállitott dekoráció
az Országház ebédlőtermének falán,

Egry-Komjáthy: Az Országház, Bp. 1967. 52.1.

MDK

Stein Károly

Schoen Csillaggyüjt

MDK

Stein Károly bécsi rézmetsző

neve említve

Schoen Csillaggyüjt 33.c

~~Osatkai~~

Stein József

cégérfestésre tesz ajánlatot.

Csatkai Endre, Budapest, 1971. 64 l

26 P

Stern József

Pest

Kispest

Kossuth

Ujvidek u. 16.

MKSz 1947

M. D. K.

STEIN, Johannes Ötvös

Hann Sebestyén tanítványa 1670 —

Lorenz Sievert: Sebastian Hann 12. l.

Brukenthalischen Museum II. Hstadt. 1932 -

12. l.

sorozatokat az oktatás céljai
kek is megismerhessék hazánk
kapcsolatos müemlékeit.

Tekintettel ezekr
nagytekintetü Elnökség szives

Intézményünkről f
között a Magyar Tudományos Ak
méltósága, a m.kir.minister eln
nácsos, a m.kir.kereskedelemüg
teri tanácsos, stb.stb.

melléklet.

Stein Jenő

Hobrán

1911–12

Éimisk 1930

88. l.

Stein Jenő művészete

Pásztortűz 1921. II. r.

766. l.

Fritz Zoltán: Karácsonyi állítás.

Stein Jenő
plakettművész

1921-ben a kolozsvári
belvárosi iskolaban
Aés Ferenczel együtt
koll. kiállítása volt.

Napkelet 1922. 49. l.

Stein Jenő

rövidebb ideig Székely Bertalan mesterikolai növendéke volt.

Székely Bertalan válogatott művészeti írásai. (Vál. és bev.: Makay Lajos.) Bp. 1962 Képzőmův. Alap Kiadóv. – 214 l., 32 t. (A művészettörténet forrásai.) – 201. l.

mdk

Stein István fazekas

Szekszárd

Laban tányérjai a kiállításon

M. Varga Marianna. A Népművészet mestereinek kiállításon.

Népművelés 1963. 11. sz 34. l

STEINACKER KÁROLY: festő

A Soproni Liszt Frenc Múzeumban 1973-ban Steinacker Károly, soproni festőnek emlékkiállitása volt.
82.old

DOMONKOS OTTÓ: Jelentés a soproni múzeum 1973.évi munkjáról 79.old

SOPRONI SZEMLE, Helytört. Folyóirat, XXIX. évf. 1975. 1.szám. Sopron, 1975.

STEINACKER KAROLY, festő

Sopronban Herrnhuti. Alapitása:1860.A herrnhuti telepe
ken készült finom vászonáruk boltja. Cégérjét eredetileg
Steinacker Károly soproni festőművész festette.A bolt
1945 után megszünt. 207.old

CSATKAI ENDRE: Régi soproni kereskedő cégérek 201.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat..XXIV.évf.
1970.3.szam. Sopron

STEINACKER KAROLY, festő

Salzmann Károlynak Kurucdombi nazáról Stenacker készi tett vazlatot.A XIX.sz.negyvenes éveiből az épület.A jellegzetes formaju,épület kemény ,geometrikus tömegéne nek,a lapostetős kubusokból formált épületegyüttes ere deti hatasát a magasteto ráépitésével elvesztette. 200.old.

WINKLER GABOR: Sopron 19.szazadi épitészeti emlékeinek védelméről 195.old

SOPRONI SZEMLE, Helytört.folyóirat, XXVIII.évf. 1974, - Sopron, 1974

Baditz Ottó,festő,1849-1936

Steinacker Károly,festő

Steinacker Károly, festő /+1873/

Baditz Ottó rajztanára volt. Jó biedermeier festő. Az ő hatását mutatja Baditznak egy tanulótársáról festett képe, merev, frontális beállitiooságban.
108.old

Csatkai Endre: Baditz Ottó festőművész, 1849-1936
107.old

Soproni Szemle. Helytört. Folóirat. 23.évf. 1969
Sopron

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
157

Schestag, Franz. Repertorium für Kunstwissenschaft. 7 Bd.
Stuttgart, 1876.

Dán.

1 drb.

Steinacker, Karl

festō

l

Csat-Frey Ö St Kunst

XXIV. k

318. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
Ivr. 14.

~~Römer Floris~~

L. ~~Desjardins Ernő~~

Steinacher Károly

festő

* 1801. Bécs

† nach 1830 Wien

Egyéb adat

Lemberger

95. l.

Steinacker Károly festő M.D.K.

19 n.

Női Rejsmiés jel. 1834 Rakon 22.5.17.5

Gyjedy Lukács és neje hagyatika. Bp 1923

49

M. D. K.

STEINACKER Károly testő

1834-ben Rezdi meg műrödését Sap-
ronban

Csat. Sapron 21. l.

16 Nep. sz. János		Teodór **Izraelita** Szivan 2
Csütörtök 17 Paskál ,hv.		**Protestáns** Paskál **Görög** Andronik **Izraelita** Sel. j. hag.
Péntek 18 Venanc		**Protestáns** Erik **Görög** Pét. és t. **Izraelita** Sel. j. hag.
Szombat 19 Coelesztin p.	1934 **Május** 31 nap	**Protestáns** Ivó **Görög** Patrik **Izraelita** S.Bamidb.

20-ik hét **Nap kelte 4 óra 27 pk. — Nyugta 19 óra 34 pk.**

Steinacker Károly

a sopron nagyobb néptanoda rajzmestere.

Tanügyi Nértár

1845. 67. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta –

Steinacker

lind

Perlajst 174
175

Római stukkó szobapárkányzat töredék

VI·259.

Steinacker Károly

Jestő

l.

Thirfeltödemeinhüt

129. l

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

Bozi fürdő. évszám nélkül.
Parasztházak az 1904-ben porrahégett faluból
/1853. 1854./
Megörökiti Sopron látképét 1852.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni
biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 6.1.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

1857-ben nagy anyagi sikerrel szerepel Sopronban Fleischmann Agoston müncheni festő. Steinacker és Fleischmann között kitör a féltékenykedés és az "Ödenburger Intelligenz und Anzeige Blatt" 1858.34.sz. ugy oszt igazsagot,hogy az olajfestés terén Steinackernek nyujtja a palmat, mig a pasztell dolgában Fleischmann kapja az elsőséget.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 5.l.

Steinacher Károly
festő

Méltatási

Bodnár Éva: In memoriam Csatkai Endre.
MŰVÉSZET, 1970.október - 22.lap

MDA

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

Az Ikvamentéről készit 1850 és 1856-ban képeket.
Pihenőkereszt /1850/
Kurucdomb szélmalma /1851/
Megörökiti a bástyák rombolását/1848/

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni
biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 6.l.

Steinacker Károly
festő

iród

Kolb Jenő (Budapest):
Egy ujonnan felfedezett
ifjúkori Steinacker-
kép a Fővárosi Képtár-
ban. Soproni Szemle
1943. 264, 265. l. képpel.

Testvérek c. Ecpe
1826-ból.

Steinacker Károly

festő

1838–73.

lásd

Verbényi (Veszelka)

László dr:

A soproni rajziskola

története (V.)

Különnyomat a

Soproni Szemle

1939. 4. számából

Sopron 1939.

megvan könyvtáramban

az egész füzet fentiről szól –

ben a napidijpotlékot mega
1.pontjának 2.bekezdése vil

"Ezt a napidijpótlé
nél, amelyeknél az állami a
után számithat fel napid
mitani a hány teljesen befe
idejére." Mivel panaszló ma
küldetése teljes 24 órát ve
zott rendelkezés értelmébe
érvényesithető. Ponaszlónak
való hivatkozással kapcsola

A

Müemlékek Országos Biz

Steinacker Károly

festő

Gentümeml

211, 257. l.

MDK

Steinacker Karoly festó /1800 körül - 1873/

1845-ben Fabricius András polgármestert festi meg mellképben, a háttérben Pozsony vára latszik. A kép Fabricius Endre dr.tul.Bpest.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni biedermeyerkori festó.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 5.l.

MDK

Steinacker Károly /1800 körül - 1873/

Festett bolti cégért is.A Herrnhuti c.vaszonker
kedését ő festette.Nincs már meg.
1834-ben "Krisztus az Olajfakhegyén" c. oltarké
pet festi a beledi ev.templom szamara.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni
biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronvarmegye" különlenyomata. 4.1.

MDK

Steinacker Károly festő

Idegenből szakadt Sopronba. Tan ő az első művés
aki a régi lebontásra ítélt részeket örökit meg
Nem is sejti, hogy a kis vizfestmények valaha
értékes utmutatók lesznek a helyrajz kutatói
számára.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni
biedermeyerkori festő

Az "Uj Sopronvarmegye" különlenyomata. 3.1.

MDK

Steinacker Karoly festo /1800 körül - 1873/

1850-ben a zsirai katolikus templom szamara
többalakos fºoltarképet készit.
1853-ból való a zaranyi katolikus templom ol-
tárképe.Ez Guido Reni Krisztus keresztelojének
másolata.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni
biedermeyerkori festo.

Az "Uj Sopronvarmegye" különlenyomata. 4.l.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

Hagyatékából Alfréd fia sok arcképrajzot ajándékozott a soproni múzeumnak.
1834-ből való: magyar ruhás fiatal embert ábrázol, állitólag Frankenburg Adolf.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronvarmegye" különlenyomata. 4.l.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

Soproni munkáinak zömét a természet hétköznapi csendje ihleti meg. A soproni múzeum egész sorozatot tár elénk ezekből a munkáiból. A legkorábbi 1844-ből való.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni biedermeyekori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 6.1.

Jár. Alsóventgjörgy

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Steinacker Károly

Jestő

báró Buday Ignác arckepe (1834) cenzurajz fentitől a Soproni Muzeumban

Slachta Etelka ~~[illegible]~~ soproni naplója.

1838–1842. ϕ Sopron
1943. 13. l.

ϕ Sajtó alá rendezte Csatkai Endre dr.

MDK

Steinacker Károly festő /szül.1800 körül/

A soproni művészek közt élő hagyomany szerint Bécsben szül. és ott végezte a művészeti akadémiát.1834-ben telepedett le Sopronban és az evang.népiskolaban tanitott. 1838-ban a varos rajziskolájanak lett vezetője.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni biedermeyerkori festo

Az "uj Sopronvármegye" különlenyomata. 3.l.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

1834-gyel kezdődik kiterjedt arcképező tevékeny
sége.Régi soproni családoknál még nagy szammal
akadnak efféle művei.Először ceruzarajzot készi
tett, azután dolgozta ki az olajképet.Eddig csa
egyetlen pasztelljével találkoztunk.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni
biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronvarmegye" különlenyomata. 4.1.

Gyulafehérvári múzeum épitk.

VII. 170.

Steinacker Károly

+ 1870 körül Sopronban

Archipelet, idealizált táj-
kipelet, soproni részleteket
festett. Rajztanító volt. Ta-
nítványa volt Kiss József
és Baditz Otto

A Soproni Képző-
művészeti Kör Giallí-
tása 1927

reálliskola igazgatóságától.

esitő.

..... *osztályu tanuló a*

.....

.....

l elégtelen elömenetelt tanusitott.

.....

..... *hó* .....

osztályfő.

nre Szeged.

Steinacker Károly

1837 – 1873-ig

a soproni katolikus népiskola rajztanítója volt.

cród

Mké 145.

Több tájképe van a soproni muzeumban.

Steinacker Károly

1927-ben a Soproni Képzőművészeti kör fennállásának 30. évfordulójára megrendezett kiállitáson néhány alkotását bemutatták.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 24.1.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

Az 1927-es soproni retrospektiv képkiallitason a Zepko család két nagyobb arcképet allitott ki, jelzésük nem volt, de a családi hagyományok szerint Steinacker festette mindkettőt.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 5.l.

Steinacker

festő

lásd.

A Műbarát 1921.

352. l.

Fenntől Brocky
K. éperjesi elpusztult oltárképének másolata
1848-ból

emlitve-

LA

SOCIETÀ UNGHERESE DI ARCHEOLOGIA

E DI STORIA DELL'ARTE

e

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

hanno l'onore di invitare la S. V. Illma

ad intervenire alla conferenza che

IL PROF. L. VAN PUYVELDE

direttore dei Musei d'arte del Belgio

terrà giovedì, 28 novembre 1935 alle ore 5 e ½

nella sala dell'Accademia Ungherese delle Scienze

sul tema

Rubens e l'influsso italiano

(con proiezioni)

TIBERIO GEREVICH
presidente della Soc. ungh.
di Archeologia e di St. dell'arte

TIHAMÉR FABINYI
presidente
della Società italo-ungherese

Steinacker Károly

festő

Bécsben tanulott, ott
vegezte az akadémiát
1830 évtől Esült Sopronba,
ahol mint rajztanar
és festő tevékenykedett.

Erőd

Varga József

A sopronbán-
falvi hegyi templom.
Sopron 1938. 17, 18. l

NYOMTATVÁNY

Budapest

ürnak

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Steinacker Károly, festő

Sopronban a Vasárnapi rajziskola iparosok számára tanára volt a kiegyezés korában. 318.old

Kelényi Ferenc9 Sopron kereskedelme és ipara a kiegyezés évében. 307.old

Soproni Szemle. Helytört. folyóirat. XVIII. 1964. Sopron

Steinacker Károly

soproni festő. Kolbenheyer Móric Brocky Károly Eperjesre megrendelt oltárhépét lemásoltatta vele (– közben Eperjesről Sopronba került Kolbenheyer, ő volt a Brocky-hép megrendelője.). A másolat a hép eredeti formáját (felül felkörives) őrizte meg.

Lajta Edit: Brocky Károly 1807–1855. Bp. 1957. Képrőrmův. Alap K. – 61 l., 72 hép (Magyar mesterek.) – 24. l.

STEINACKER KÁROLY /

a soproni biedermeier festészet legértékesebb tagja, működését 1834-ben kezdte

---

Csatkai Endre: Sopron. 2.kiad., Bp., 1956.
/ Magyar műemlékek /

/2

Steinacker Károly, festő MBK

1857 ben Sopron városa megfesltetí vele Liszt F. dobozjáni szülőházát és azt Lisztnek küldi Weimarba. 356. dn Előkészítő vázlatok a Soproni és Nemzeti Múz.ban

Thier László: Liszt Ferenc soproni hangversenyei és müveinek nyilvános előadása.1820-1965. 354.o.

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.X.1956. Kiadja Sopron Város Tanácsa

MDK

Steinacker Karoly / +1873/

Női arckép. 1837. / Dr.Holl Jenő tul./ Repr.

Csatkai Endre dr.: A soproni piktura történetének vázlata..

Magyar Művészet, 1928.7.sz. 556.l.

Steinacker Károly, grafikus

Az 1847-es tudósgyülés emlékérme./Steinacker Károly tervezete alapján Böhm I.D.véste/.Fekete repr. 253.o

-elényi Ferenc: "Soproni újdonságok" az Életképek 1847-es évfolyamában /II.része/ 250.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XIX.évf.1965 Sopron

Steinacker Károly grafikus

M.D.K.

Steinacker Károly, festőművész

Az 1903-as győri képkiállitáson szerepelt. Soproni biedermeier festő. +1873.

Csatkai Endre: "Győr város kultúrképe". Az 1903-as képkiállitás. 237.o.

Arrabona, 8. A Győri Múz. Evkönyve. 1966. Győr. Xantus János Múz.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

Arképet készitett Buday Ignác, Prosswimmer Lajos és Kern Emiliáról.
1834-es évben készitett rajzai a következők:
Reichenhaller József, Szalay József vm.-i orvos

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronvarmegye" különlenyomata. 5.l.

Steinacker Károly

festő

Női arckep, 1837

Dr Holl Jenő tulajd.

Sopron

Tml

Steinacher Károly, festő

Soproni biedermeier arcképfestő, keresett mester volt e korban Sopronban és vidékén. 45.old

László Emőke: Ligeti Antal rajza Sopronról. 45.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XX. évf. 1966
Sopron

Crômagnoni enberfaj X. 47

Steinacker / 1834.

Árverési Csarnok aukciókat.

32. sz. 1926. ápr.
Női arckép, olajf.

36. sz. 1927 febr.
Női képmás, olajf. 1854.

Steinacker Károly

emlékkiállítás

Sopronban

Szabad Művészet

1957. 290. l.

MDK

Steinacker Károly, 19. sz.

Férfi képmás, of.

Főurihölgy magyar diszruhában, of.

Ernst Muz. aukc. Árv.Közl. 1.rk.sz. 1939. jan.
42 l.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

1837-ből való Steinacker egyik legszebb alkotasa, egy női arckép Holl Jenőné birtokaban. Közölte a Magyar Művészet 1928-as soproni szama.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 5.l.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

1834-ben a Ratz családnak festett egy kisebb férfi és egy női arcképet / olaj/ dr.Töpler Kalmánné birtokában. A nőről készült ceruzarajz a muzeumban.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronvármegye" különlenyomata. 4.1.

Steinacker Károly, festő

MDK

Biedermeier festő műveinek kiállítása 1955 ben a Soproni Múzeumban. 138 old

Nováki Gyula: A soproni Liszt Ferenc Múzeum tiz éve a felszabadulás után.51945-1955/.1.Általános történet. 134.o.

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.1955.Kiadja Sopron Város Tanácsa

MDK

Steinacker Karoly festo /1800 körül - 1873/

A Fertő egyik legszebb pontján Boznal 1850 és 1852 készit képet.
1853-ban harom felvételt készit, egyik a haragosan viharzó Fertőről.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni biedermeyerkori festo.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 6.1.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül-1873/

1853-ból való két képzeletbeli tajképe, sziklas, olaszos tavi táj és gótikus templom viz partjan. /Guts György vasuti főintézó birtokaban./

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 6.1.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

1834-ből egy kis karton olajfestéssel: ülő nő öreg és fiatal emberrel /23x18 cm/ ; 1927 jan. 24.-én került árverésre a bécsi Dorotheumban, és ugyanott árvereztek el 1937-ben egy csöpp kis női arcképet 1835-ből /13x11. Ez a kismartoni Wolfmuzeumba került.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 5.1.

MDK

Steinacker Karoly festo /1800 körül -1873/

Harkáról készitett olajképet.
A bánfalvai templomot nagyobb olajképén abrázolja 1846-ból. /Gallus dr. tul./Pardarabja valamely képzeletbeli várkastély.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 6.l.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

Az 1834 körül befejezett agfalvi ev templom szá-
mára oltárképnek a hit megszemélyesitését festi
meg.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni
biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronvarmegye" különlenyomata. 4.l.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

1835-ös évjelzésűek Hetyéssy László liceumi tanár, Kochmeister Ágost patikus és Flandorffer Ignác rajzai. A Pálovich család birtokában is van arcképrajza.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronvármegye" különlenyomata. 5.l.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

1845-ből való a Sohár család két tagjának kis arcképe. Egy öreg férfi karszékben bottal és egy magyar ruhas férfi karszékben. Mindkettő Horvat Kálmán tul.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 5.l.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

Az első soproni kiallitason 1847-ben Steinacker négy olajképpel szerepelt a katalógus szerint. Tárgyukat nem nevezik meg.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 5.l.

MDK

Steinacker Karoly festo /szül.1800 körül + 1873/

Brocky Károly oltarképét, amely az eperjesi ev. templom számara festett, Steinacker lemasolta. /1848/ Steinacker másolata a Szépmüvészeti Múzeumban van.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronvármegye" különlenyomata. 4.1.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

1847-ben készült Hutter Pálnak és nejének olaj-festésű arcképe /59x72 cm./ Mindkettő a városi múzeumban. Ugyanott látható évszám nélkül V. Ferdinánd és Zsolnay orvos feleségének arcképe.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 5.l.

 M. D. K.

STEINACKER Károly "festő"

oltárkép 1862.

Szimódi t.-nak 4. László

Csatkai Endre: Steinacker Károly sopron
biedermeier festő 147–150. l.

Művért. 1953. 1–2. sz.

 M. D. K.

STEINACKER Károly Pestő

Ágfalvi ev. t. Zeje: A Ilit megszemélyesítése.

Ipira kat. t.: Szt. Lőrinc bírác előtt 1850.

Zárányi rk. t. Guido Reni: Krisztus megkeresztelésének másolata 1853.

Borbolya ev. imaház Zeje: Getsemani revt. 1858.

Némethidegkút (Vas m.) ev. t.

/.

M. D. K

STEINACKER Károly Jestő

Tertőfosi parasztkunyhó (3. rép).

Liszt Ferenc szülőháza Doborjánban 1856.

Sapronbánfalva 1872.

Brocky eperjesi oltárképének kicsinyi.

tett másolata 1848.

Bolti cégér (Herrnhuti c. vászonkereskedés számára)

Beledi t. Getsemani kert. 1834.

—.

M. D. K.

STEINACKER Károly festő

Jelenés a Szt. György utcában 1853. (2. rép)

Sapronbánfalva 1846.

Margitai sziklászoros 1868

párdarabja tengeri táj

Olaszos táj távol, vízparti gót templomal 1853

Ticky-Meskó-palota díszterme 1853.

Tájképek (Boz falu, parasztudvarok, kunyhók) ~~4. rép~~ (3. rép)

Istállósarok (4. rép.) 1856.

M. D. K.

STEINACKER Károly festő

Fabricius András arcképe 1845.

Sohár arcképek 1845.

Lenck Keresztély arcképe 1846.

Huller Pál és neje mellképe 1847.

Palló András arcképe 1847.

Brenner Terézia pasztell arcképe 1860.

Magyarruhás férfi 1865.

M. D. K.

STEINACKER Károly festő

Izabnagyné arcképe 1823. (festő)

Kettős gyermekarckép 1826.

Hepesi táskép 1824.

Frankenberg Adolf arcképe 1834.

Női arckép (ülő, tájér előtt)

Petr Lepót arcképe 1840.

Lilaruhás női arckép 1837.

/.

 M. D. K.

STEINACKER Károly festő

Szül. 1800 körül

Vesz. németországi származásu

Atyja 1813-ban a bécsi Hornborstel-cég alkalmazottja

Kb. 1834-ben Sopronban telepedett le, elinte az ev. iskolában tanított, maja a városi rajziskola vezetője

./.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

Bánfalváról három vizfestménye a soproni múzeumban. /1853, 1854., jelzéstelen./ Egy olajfestménye is ugyanitt.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 6.1.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

A lebontásra kerülő Brückel-tornyot megrajzolja mindegyik oldaláról. /1852. 1854./
Megörökiti a Pejachevich-köz rendezését /1858/
A Korona vendéglő hajdani atjáróját örökiti meg 1853-ban.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni biedermeyerkori festő

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 6.l.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül -1873/

Heimler Henrik birtokában egy kis olajfestmény 22x26.5 cm.
1853.márc.21.-én megfesti lakásának ablakából a hóboritotta Szent György-utcat.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni biedermeyerkori festo.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 6.l.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül -1873/

Megfesti az Erzsébetkert bejáratát /1854/,
az Ujteleki kapu falusias környékét /1855/.
A Kheim házban az istállókat /1856. két példany/
A Brüskeltornyot kis olajfestményben is megörökiti év nélkül.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni biedermeyerkori festo.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 6.1.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

1860-ban pasztellen örökiti meg Brenner Teréziát
/Városi muzeum./
Mende Gusztáv festőművésznek van egy jelzéstelen
képe, állitólag Steinackertol, néhany noi aktot
ábrázol csoportba füzve. Nehezen hihető, hogy éppe
egy nagyobb szabású festményről hianyozzék a jlz

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni
biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 5, 6.l.

MDK

Steinacker Károly /1800 körül - 1873/

1858-ban a petőfalvi ev.templom számara megfest
Krisztus az Olajfák hegyén c.képet, melyet az ú
petőfalvi templom épitésekor a borbolyai fiók-
egyház kap meg.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni
biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronvarmegye" különlenyomata. 4.l.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

Palló Andrásnak, az ev.konvent jótevőjének arcképét 1847-ben alkotta. Magyar jelzése: Steinacker festette Sopronban".

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 5.l.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül -1873/

A Heimler család birtokában van egy tenyérnyi kis képe a Fertő Boznal. Jelzése nincs. 1855-ben megfesti a Deákkuthoz vezető utat.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 6.l.

MDK

Steinacker Károly festő / szül.1800 körül/

1857-ben Sopron város Liszt Ferencnek szant ajándékképpen megfesteti vele a mester doborjani szülőházát. 1856-ból valók a hozzakészült tanulmányok, egyik a soproni múzeumban vizfestésű a másik a bpesti Szépmüv.Múz.-ban olaj kartonon / ez utobbi kis is volt allitva 1936./

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni biedermeyerkori festo.

Az "Uj Sopronvarmegye" különlenyomata. 4.1.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

Steinacker arcképeit többnyire nevével jelzi. Ugylátszik a jelzést levágták a Karner Ödön birtokában levő kis tojásdad alakú férfiarcképről /19x16 cm/; fekete ruhás alak, térdképben.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 5.1.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

A soproni múzeumnak is van egy kelettelen, isme
retlent ábrázoló rajza, a raktari anyagban haro
rajztanulmanya.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni
biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronvármegye" különlenyomata.5.1.

MDK

Steinacker Karoly festő /1800 körül - 1873/

Két fiatalkori tojásdad alakú tajképét őrzik a múzeumban.
Karner Ödön birtokaban van egy alpesi táj/ 25x31 cm./ c. képe.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Karoly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 6.1.

Steinacker Károly

Fleismann példájára megpróbálkozott a pasztell portréval, de sikertelenül.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
1962. Sopron 11.1

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül -1873/

Két tenyérnyi olajfestményén 1865-ös jelzéssel a Kurucdomb nagy szélmalma és a Fertő jelenik meg. /Gallus Sándor dr.tul./

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 6.l.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

Sopronról készitett nagy latképe Scholtz Janos birtokában. Evszám nincs, de a képen látható hiányzó épületek szerint 1865-re lehet keltezni.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 6.l.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül -1873/

Utolsó ismert képe 1872-ből, Banfalva latképe.
/Thier László birtokaban./

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni
biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 6.1.

MDK

Steinacker Károly festő /1800 körül - 1873/

Heimler Henrik egy Steinacker kép uj keretezése alkalmával kapott egy kisebb kettős arcképet, melyet korábban az eredeti festmény hátlapjaképpen használtak fel. Anya gyermekével zöld hátté ben / 28x23 cm./A jelzést levágták, de egészen jellegzetes Steinacker kép 1835 körül.

Csatkai Endre dr.: Steinacker Károly soproni biedermeyerkori festő.

Az "Uj Sopronmegye" különlenyomata. 5.1.

Steinacker Károly

1867 után ritkán fest, inkább csak vizfestményeket készit a várfal helyére épülő házakról és tanitással foglalkozik

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 9.1

Steinacker Károly

Megfesti Sopron látképét 1870-ben.
1873-ban tanitásból nyugdijaztatását kéri.Pár hét mulva meghal. Tanitványa: Kiss József

Hatott Igler Gusztávra, Baditz Ottóra,
Hauser Károlyra, Pruzsinszky Ferencre

Csatkai Endre: A soproni képzőmüvészet története
1962.Sopron 13.l.

Steinacker Károly

Soproni müvész. 1847-ben a város emlékérméhez elkészitette a Tüztorony rajzát. Később csak a cimer került az éremre Böhm munkájával.

1847-ben a soproni müvészek kiállitásán, amit az iparkiállitás kapcsán rendeztek 4 oltárképe szerepelt.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 7.l.

Steinacker Károly

XIX. sz. közepén sopron legjelentősebb festője. Bécsből telepedett ide. 18ol-ben született Bécsben 1827-ben megfesti a soproni Zsolnay orvos feleségét 1834-től biztos, hogy Sopronban müködik Egy nap portrérajzot is készit, mindet datálja.
Beled evang. temloma számára oltárképet fest /1834/ Krisztus az Olajfák hegyén; letisztitja a vármegyeház kápolnájának képét; másolja Brocky Károly egy oltárképét.

Csatkai Endre: A soproni képzőmüvészet története
Sopron 1962. 6.1.

Steinacker Károly

Sopronban tartja esküvöjét bécsi menyasszonyával.
1837. Fia Alfréd is jónevü festő lett.
1838-tól a soproni festőiskola vezetője. Megtanult magyarul
1842. másodszor nősült: soproni timár lányát vette el.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 6.l.

Steinacker Károly festő

M.D.K.

Krisztus az Olajfák hegyén 1834. Beled, ev. tplom sekrestyéjében.

Genth. Mühml 1959 I. 35.

Steinacher Károly festő M.D.K.

Férfiarchép, Anya gyermekével, 28 - 23 cm;

1860 Brenner Terézia, pantell

1824 Alpesi táj

1853 olan táj

Leghirábbi táj képe 1844.

1852 Sopron látképe, kapron környi kéről mémis képet fest. Sopron vá rosának rézleteit tőbb képén örökítő meg.

Csatkai Endre: Steinacher Károly, sopron biedermeierkori festő. Sopron é.n. 5-6

Steinacker Károly festő M.D.U.

Tájképfestő elsősorban. 1800 körül mulatt
Bécsben elvégezte az Akadémiát. 1834 b
Jelepedett le Sopronban, 1838 tól a város
rajziskolájának vezetője 1873 ban hal
meg
1857 ben Liszt Ferenc mulókánát festi
(repr. 2. Old.)

Lemásolta Brochy Károly egyenjesi oltár
képét.

Csatkai Endre: Steinacker Károly soproni bide
meierkori festő. Sopron é.u. 3, 4,

MDK

Szentendrei festők Társ. 1o é. jub. kiáll.
N.Szal. 1939. okt. 1.

MDK

Steinacker Károly, 1837-1873.

Férfi arckép, olaj

Szfvárosi Képtár uj szerzeményei. N.Szal.kiáll.
1939. jan. 11 1.

Steinacher Károly festő M.D.K.

1834 Frankenburg Adolf archége
" Rát család archégei
" Budaj Ignác, Prosvimmer Lajos, Kern Emilia archégei
1835 Hettyéssy L., Mochmeister Ágost és Flandoffer J. rajzok
1834 Ülő nő fiatal emberrel 23 × 18 cm.
1835 Női archége

Csatkai Endre: Steinacher Károly soproni biedermeierkori festő. Sopron. ér. 4-5,

(7.)

l v á n y

án 1934. juliusától 1935. márciusáig
II. Vkm. sz. rendeletek alapján,mint
március 21-től kezdve pedig a
alapján,mint Ádob-gyakornok teljesit
Bizottságánál,mely idő alatt a könyv-
e mellett az elnöki titkári teendőket
tésben is részt vett.

15.

Steinacker Károly

fest. 4

laid okv.

Thieme - Becker

31. k. 548. l.

EUCHARISZTIKUS DISZHANGVERSENY

A SZENT ISTVÁN BAZILIKÁBAN

VENI CREATOR SPIRITUS — ADOREMUS IN AETERNUM

MOZART

LITANIAE DE VENERABILI ALTARIS SACRAMENTO. NO. 243

BUDAPESTEN ELŐSZÖR

BEETHOVEN

MISSA SOLEMNIS (SANCTUS, BENEDICTUS, AGNUS DEI)

LISZT

O SALUTARIS HOSTIA. OFFERTORIUM A KORONÁZÁSI MISÉBŐL

GREGORIÁN KORÁLISOK

RENDEZIK: „A GYERMEKÉRT" A BUDAPESTI RK. EGYHÁZKÖZSÉGEK KÖZREMÜKÖDNEK:

A BUDAPESTI PALESTRINA KÓRUS, AZ EMERICANA LISZT FERENCZ ZENEKARA VASZY VIKTOR VEZÉNYLETÉVEL ÉS AZ ESZTERGOMI PAPNÖVENDÉKEK GREGORIÁN KÓRUSA BÉRES ISTVÁN THEOLOGIAI TANÁR VEZETÉSÉVEL A SZÓLÓ RÉSZEKET MÜVÉSZEINK LEGKIVÁLÓBBJAI ÁHITATOS KÉSZSÉGGEL VÁLLALTÁK

JEGYEK 60 FILLÉRTŐL 3 PENGŐIG: AZ EUCHARISZTIKUS KONGRESSZUS NŐI BIZOTTSÁGÁNÁL FERENCIEK TERE 7; RÓZSAVÖLGYI ÉS TÁRSÁNÁL SZERVITA-TÉR 5; A SZENT ISTVÁN TÁRSULAT KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN KECSKEMÉTI-UTCA 2; AZ ÉRSEKI HELYTARTÓ HIVATALBAN I. LANT UTCA 2; AZ EMERICANA JEGYIRODÁJÁBAN IV. BÁSTYA UTCA 11 ÉS A BAZILIKA SEKRESTYÉJÉBEN

MÁJUS 23-ÁN HÉTFŐN D.U. ½6 ÓRAKOR

Steinacker Karol

č.

Ernst-Múzeum aukciója I.

42-1.

Steinacker Károly, festő

Soproni művész. A természetvizsgálók 1847. augusztusi kongresszusára emlékérmet tervezett a városoronnyal. A magyar származású bécsi Böhm Dániel véste. 254. old. 7. jegyz

Kelényi Ferenc: "Soproni újdonságok" az Életképek 1847-es évfolyamában /II. rész/ 250. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIX. évf. 1965 Sopron

MDK

Steinacker Károly, rajztanitó
1837-1873
A katolikus iskola öt rajztanitónak egyike.

A képtár igyekezik a régi soproni művészek alkotásaihoz is hozzájutni, a helyi művészet tiszteletére avatandó terem részére.

St. kezétől ered : egy tengeri tájkép és egy hegyi tájkép. Beküldte:Sándorffy emilia urasszony.
34 cer.rajzát fia- St. Alfréd bécsi akad.festö küldte el. Köztük a művész önarcképe.

A helyi művészet megbecsülése.
Muz. és Kvt.Lap. III. 1969. 2-3.sz. 144-145.l.

Steinacker Károly festő M.DK.

1837 Vöi arckép
1845 Fabricius András arckége
" " Sohár család 2 tagjának portrét
1847 Palló András arckége
" Huber Pál és felesége
V Ferdinand, Zsolnay orvos felesége arckége
1847 Ben a soproni kiállitáson 4 kége
Cerepel.

Csatkai Endre: Steinacker Károly soproni biedermeierkori festő. Sopron é.n. 5,

Steinacher Károly festő M. O. K.

1834 a beledi ev. templom rénére: Krinta
az Olajfák hegyén.

1834 után az ágfalvi ev. tpl. rénére: a hit

1853 ben a zsirai r. k. tpl. rénére többala
kos oltárkép: ht. Lőrinc bírái előtt.

1853 Zárányi r. k. tpl. rénére Guido Reni
Kr. kerentelését másolja

1858. petőfalvi ev. tpl. rénére: Kr. az Olajfák
hegyén. Ez Borbolyára került.

Csatkai Endre: Steinacher K. veprosi bieda
meichtori festő. Sopron é. n. 4,

Steinacker Károly

Férfiarcképe szerepel a Fővárosi Képtár új szerzeményeinek kiállításán.

Mh 1939 I. 21.

Steinacker Károly

soprom biedermeier festő
több tanulmányt Eszi-
tett Sopronbánfalváról.

Csatsopronkörnyék 77. l.

Steinacher

soproni festő. Soprony városa ~~Liszt Ferenc [illegible]~~

1856 ban megfestette véle Liszt ~~[illegible]~~ születési házát Doborjánba s a csinosan sikerült képet megküldték vaki Weimarba

---

Soprony városa Liszt Ferencnek

Vas. Ujs. 1857. 35. l

Szeged - Külsőcsöngöle h. n. VIII. 235.

Steinacker Karolj

Muvinet 1915. 182

Magyar Muvinet
1928. 556, 559 – 560
562, 584

Steinacker

Palló arcképe
Sopron Ev.Konvent /repr./

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. Képmelléklet

Steinacker Károly

Steinacker Károly, soproni rajztanító III. 145

Steinacker Károly

sopronifestő

festette az ágfalvi ev. templom oltárképét. ♀

Csatsopronkörnyék IX. l.

67, 77. l.

♀ (Hitet jelképező női alak két gyermekkel)

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Steinacker Károly

MAGYAR MŰVÉSZET

1928. 556, 559, 560, 562, 584

Steinacker Károly

festő

Erdei kápolna c.
nejét ajándékul
hagyta a Soproni Mu-
zeum.

Csipkés Kálmán =

Gyűjteményeink gyara-
podása az 1943. esztendőben. Soproni Szemle
1944. 29. l.

Ajánlott
Szeged 1
5196

Steinacker Károly

festő

Kolb Jenő: Egy újonnan felfedezett ifjukori Steinacker-kép a Fővárosi Képtárban.

Soproni Szemle

1943. 3. 17.

RLAP R.T.

T 78. (TELEFON: 112—295.)

Budapest, 1940 január 30.

k szives megtekintésre meg-

LSÁRNAP

hogy ez a teljesen ujszerü,
zitett és a legkiválóbb irók
. fog Önnek és reméljük, hogy
ık. Ezért tisztelettel mellé-

Steinacker Károly

két tempera tájképe a lenti múzeumban

Storno Miksa: A Storno-család Széchenyi – gyűteményének tárgyjegyzéke. Sopron 1938. 75. l.

Steinacker Károly

Festő

l.

Csatkai sopromnicul.

III. 79. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Steinacker Károly

festő

l.

Csatkai Sopr körny

BALLÓK GYULA
papír, könyv, kirlap és irószer kereskedése
SZEPSI, Horthy Miklós út 67.

Steinacker Károly

reáliskolai rajztanár

1857-ben Sopron város azzal kedveskedett Liszt Ferencnek, hogy névnapjára a mester dobrjáni szülőházát (fentivel) megfestette s azt Weimarba, ahol akkor Liszt lakott, megküldötte.

Soproni Szemle

1937. 71. l.

Műv.

Z. 63

1 köt. 4r

Szendrei

János dr.

Magyar festmények.

Tanulmány.

(Különnyomat a Művészi Ipar 1891. évi III. számából).

Steinacker Karolyn

festő

l.

Lykaközöm

117. l.

1905. január 20.

A vesszeti városi múzeum- és nyilvános könyvtár igazgatóságának:

az egyesitett múzeum és könyvtár 1904. évi fejlődéséről és gyarapodásáról szóló jelentés tudomásul vétetik, az egyesitett intézetek szervezésére és kezelésére vonatkozó szabályzat a főség által fog javittatni (15/905.)

Steinacker Károly

l.

Lykakőzöm

126. l.

Steinacker Károly

l.

Csatkai Liszt

67. l.

7 —

97. Veroccio (sienai festő, 1447–1500): Madonna Szent Sebestyén és Sz. Katalin között. Félkörű felső záródással. Fa, tempera, 73×50.

erevich: PA 225 l. (repr: 225 l)
Veroccio

—

erti Joesca 947 l. (repr. 947 l)
Veroccio

—

erenson 390 l.
Veroccio: Madonna with Sebastian and Catherine

Steinacker Károly

Csatkai önzefoglaló
cikkében nem emlitett
képek azó jegyzeki alap-
jai

Szélmalom – Fertő 1865,
Gallus Imre
tul.
Sopron

Gotikus templom víz
mellet 1853
Olasztáj – Szeklai vidék
tóval 1853
Guts György tul.
Sopron

A savanyukúti állomas
Tempera Storno
gyűjt

Krisztus a keresztén
Medgyesi Schwarz Antal
tul. Sopron

Ellenőrizni!

MDK

Steinacker Károly

Krisztus és a szamariai asszony /Másolat Brocky eperjesi oltárképe után/. o.v. -j.b.l. "Steinacker 1848 nach Proky", mgt.

Országos Szépművészeti Múzeum Brocky Károly emlékkiállitás. Kat.17.l.

bronz

bronz

kő

márvány

márvány

bronz

Steinacker

l.

LykaMagymű1300-50

373. l.

Steinacker

festő

Egy ideig Pozsonyban működött.

Egy 1832-ben festett arcképe az alábbi címeknél.

Kat. Bratislavy

304. l.

Sbierky 44. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

< Steinacker Károly >

Csatkai Endre dr:
< > soproni biedermeyerkori festő.
Új Soproni Hírlap
1940. okt. 13. és 20.

Jézus Krisztushoz, hogy felfrissülve erősíthessék magukat az élet további harcára.

(*Debreczen.* 1938 április.)

Ez az imakönyv nemcsak régen nélkülözött hiányt pótol, hanem a hazai magyar imádságirodalomban annyira szükség volt reá, mint a mindennapi kenyérre. Az Életnek Kenyeréből, az Igéből ad mindennapra egy-egy darabot az éhező és szomjúhozó emberi lélek kezébe, hogy az Igével megelégítse éhségét és az Igéhez fűzött imádsággal eloltsa szomjúságát. Tehát nem csupán imakönyv, amely az esztendő minden napján Istenhez emeli a lelket, hanem kitűnő bibliaolvasó kalauz is. Minden egyes imádság elé egy vagy több versből álló Igét helyez s ezeket az Igéket meglepő bibliaismerettel s nagy hozzáértéssel válogatja össze a különféle alkalmakra írt imádságokhoz. Nincsen olyan mozzanata, öröme vagy bánata az emberi életnek, amelyhez Igét ne találna és imádságot ne tudna mondani. Úgyszólván minden imádságát az Ige szülte s innen van imádságainak biblikus nyelve, ami egyik legnagyobb értéke. Imái igazi imák. Hegyaljai Kiss Géza imádkozó lélek. Nagy, magyar imádkozó, aki lelkének drága kincseit pazar kézzel adja a szomjúhozó szíveknek. Olyan imádságokat közöl, amelyek eddig egyetlen magyar református, vagy protestáns imakönyvben nem fordultak elő.

(*Debreceni Protestáns Lap.* 1938 április 15.)

város és a Tiszántúli református egyházkerület könyv-

könyvkereskedés, Debrecen, Ferenc József-út 26. szám;

, Kassa-út 12. szám alatt. — Csekk: 29,351. szám.

Bőrkötés aranyba metszve: 9 P 50 fillér.
Portó 40 fillér, bőrkötésnél 70 fillér.

n 1938—????.

Steinacker Karoly

festő

l.

Bartha Liszt

21. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Steinacker Károly
soproni festő

Csatkai Endre dr.:
Adatok a soproni mű-
pártolás történetéhez
Soproni Szemle
1941. 66. l.

MDK

Steinacker Károly, festöm.
1837-1873

113. Férfi arckép. Olf.Jelz.jobbold.
"Steinacker pinx.865."

Nemz.Szal.- Szfv. képtár uj szerzeményeinek kiáll.
1939 jan.-febr. Kat.

STEINACKER Károly festő

VERBÉNYI László: A soproni rajziskola története.
Bp.,1940 45-53.p.

Az iskola igazgatója 1838-1873.

MTA MKI Kvt. 23.061

Steinacker Károly

„Út Szent György utca télen" 1853.
a Zettl-Langer ház ebédlőjében
függ.

Soproni László: A Zettl-Langer gyüjtemény Sopronban
1960. Sopron 21. l.

MDK

Steinacker Károly, festöm.

Brocky Károly : Krisztus és a szamariai asszony c. oltárképét az eperjesi templomból - másolta, mely kép eredetije 1913 máj. 13.-án tüzvész áldozata lett.

Szépm. Muzeum. -Brocky Károly emlékkiállitás.
XX 1955.jul. 8. Kat. 17.1.

M.D.K.

Steinacker Károly.

Festőművész képe Sopronban a XIII-ik századba
épült szent Mihály templomban.

Városok Lapja. 1937. XXXII.évf. 3.szám. 62.0
Sopron idegenforgalma.

MDK

Steinacker Károly, festöm.

egy tájképét ajándokozta a muzeumnak Szloboda Karolin urh.
34 cer.rajzát fia St.Alfréd bécsi akad, festö küldte el. Köztük:önarckép,és soproni vezetö személyiségek portéi. Az összes portré 1834-35 évekből valók Két fiu portréját Friedrich Agost igértea képtárnak.

A helyi müvészet megbecsülése./Sopron/.
Muz.és Kvt.Ért. III. 1909. 2-3.sz. 144-145.l.

Steindel Károly
orany- és ezüstműves

Der Ungar 1843. 17ept. 18.

(A. R.: Flüchtige Bemerkungen über die zweite ungarische Gewerbsausstellung. 1843.)

Kalmán

…L ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után…

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Steind János

hangszerkeszítő

Közlezrkiáll

1272.1

Steinbrecher Márton

ötv.

Kőmagyötvj. 1347 z.

Steinbrecher Merten

ötvös 1588

laid

Gyárfás Nagyszeben

Arch. Ért. 1910 414

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II 298 l.

Név: Steinlerecher ~~Michel~~ Joannes

Foglalkozás: könyvtáró (Bibliopega)

Szárm. hely: Brün

Hitfelekezet: R. K. Csal. állapot: Házas

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1805. II. 16

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 12.

M.D.K.

Steinbrecher Rudolf, keramikus

Az Apátfalvi Keménycserépgyárban alkalmazásban állt 1874-?.-"Gyáros".-247.o.

Molnár László: Az Apátfalvi keménycserépgyár a XIX. század utolsó harmadában./kb.1867-1894 között./.241.o.

Az Egri Múz.Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. Eger, 1967

Bossaglia, Rossana 1279
Botár Edit 2071
Both Ferenc 1633
Bott, Gerhard 651
Botticelli, Sandro 1017
Boullée, Étienne-Louis 1071
Bourdelle, Émile-Antoine 1483
Bozóky András 45
Bozóki Mária 2072
Bozsó János 2073
Bölöny József 1586
Böröcz András 2074
Börzsönyi-Kollarits Ferenc 2075
Branca, Vittore 416
Brâncusi, Constantin 1484
Brandenburgi Katalin 1196
Brennerné Horváth Adél 1233
Brestyánszky Ilona 369, 434, 940, 1121, 1234, 1280, 1477, 1607, 1793, 1812, 2021, 2419
Brodszkaja, Natalia 1570
Brote, Florian 934
Brown, Jonathan 1128
Brückner, Wolfgang 765
Brueghel, Pieter id. 1198
Brukenthal Sámuel 421, 1399
Bruno, Gianfranco 2623
Bucur, Nicolae 1985, 2304
Budahelyi Tibor 2076
Budai Aurél 184
Budavári István 1895
Buday György 2077
Bugár-Mészáros Károly 466, 2612
Bujdosó Alpár 61
Bükkösdi László 2371

STEINBÖCK, Stephan Gabriel robrain

(1770)

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének
műemlékei. Bp. OMvH, 1993 59

M.D.K.

STEINBÖCK, Stephan Gabriel kőfaragómester

1764. A süttöri kastélykápolna egyik oltárának kőfaragói munkadíját állítja össze

A kastélykápolna márvány faburkolatait faragja ki

Művért. 1955. 1. sz.
Valkó Adorján: Fertőd / Eszterháza, Süttör: Győr-Sopron megye/ mesterei, művészei 1720-1768 között
129. 128.

M.D.K.

STEINBÖCK, Stephan Gabriel udvari kőfa-
ragómester

Eszterházán a kastély ugyanan épült nagy-
termében és hercegi lakosztályában belálli
tásra kerülő szobrokhoz márvány ta-
lapzatokat farag. 1768.

Művészt 1955. 1. sz.
Valkó Arisztid: Fertőd / Eszterháza, Süttör: Győr-
Sopron megye/ mesterei, művészei 1720- 1768 között

133. l.

M. D. K.

STEINBÖCK, Stephan Gabriel kőfaragó

A sültöri kastély földszinti nagyterméhez tehérszinű márványlapokat farag. Elkészíti a Sala Terrena padlóburkoló lapjait. Ajtókhoz márvány keretéket farag. 1763.

Valkó Arisztid: A ferbődi (eszterházi) kastély művészei, mesterei 136. l
Művért. 1953. 1-2. sz.

ri. D. K.

STEINBÖCK, Stephan Gabriel kőfaragó
Bécsben

1763. Ferlőd, Esterházy-kastély Sala
Terrena 500 padlóbúrkoló lap,
márvány ajtókeret stb.
1768. Nv., nagyteremhe 4 szoborta-
lapzat 520,— forint, 12 kőfigura
384,— forint
Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1955.
I. 98, 279. II. 93.

Steinböck Karl

* 1795

Läb I. 25

IV. 152

Steinböck, S.G. szobrász M.D.V.

A fertődi kastély épitésénél közreműködő szobrászok

Ferenczy Károly: Adatok a fertődi kastély értékelésséhez

Müemlékvédelem 1961 / V./ 4. sz. 229.l.

NDK

Steinböck György kőmives inas

részt vett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold: Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I. Kik épitették ujjá Budát az 1686. évi romokból? Művért 1957. VI. évf. 4. sz. 299. l.

Csont játékorsók, őskori

X. 48.

Steinböck

Ltab. IV. 37

bronz

bronz

bronz

bronz

bronz

terracotta

terracotta

Steinböck

l.

LykaMagyműI300-50

20, 413. l.

Steinbock, Frantz, asztalosmester MDK

A kolozsvári céhkönyvnek a XVIII sz. harmadik negyedének megfelelő részében szerepel.

14.o. (12.jegyzet)

Balogh Jolán: Kolozsvári reneszánsz láda 1776-ból.
KelemenEml. 9-23.o.

Steinbach Josef

Ostöste a Duna földvári
rk. templom, 2 harangjat
1792 és 1742 ben.

Schem. Omnique Eccl.
1903. 128.
Gsecre. A műemlékek
893 l

Joseph Steinbock

in Gracz Gost mich in Ofen

1747ben feliratu

farang ↑

Szentgáli ev. ref.

templ. (vesszprém

m) egik harangja

Gerecze. A mücsel

1014 l

Steinbach Josef

Budan 1758 ban
antotte a simontor-
nyai (tolna m) városi
torony 2 harangjáts

Gorecze. A mina-
lelek 897 l

< Steinberger Sándor >
festő

l.

Sugár < >

alatt.

MKSz 1947

Steinberger Lajos

feltaláló és festő

szül. Szeged.

l.

Ujv. Mzt. L.

806. l.

Steinberger Emanuel

ötv

Kolmagyötvj. 1608. 7.

Steinberger Emánuel

Munkácsról, 1841-43

Lásd

Fleischer Beés

87. l.

Steinberger Elemérné
drne
iparmuvész
amsterdami kiáll.
1937. jan.
l. u.

MAGYAR IPARMUVESZET

1937-38. l

MDK

Steinberger E.

Textiliával vett részt a tallini kiáll.-on

Cikk: Népművészeti, háziipari és ...

Magy.Iparművészet, 1936. 29-30.lap

m 012

Steinberger Béla
nyomdász

tervezte a Meghivól. ábra 38. lapon

÷ Följegyzések. Mellékletenik

Grafikai Szemle 1939 évf 2 sz 50 l

MDK

Steinberg

a Német szinház és a Vigadó ép.

Lloyd palota

Soboon Csillaggyüjt. 1936. 43 l.

Tordai iparosok önk. egylete

VII. 288.

Steinberg várrom

Keresztény vigetnél
Szeben vm.

Kővári Erdépenul.

57. l.

MDK

Steinbeisz Károly

Csető Gyuláné, Alkér-u. 7984. hrsz.emeletes ház; é.m. Steinbeisz Károly.

Épitő Ipar, 1909.Máj.10. 185.lap

MDK

Steinbeisz Károly építész

Magánépitési eng. Bp. Vállalk. Közl. 1909. jul. 21.
3.l.

MDK

Steinbacher György kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek,váz. latok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.299.11

STEINBACH VILMOS, kályhásmester

A harmadik állandó kiállitás a Fabricius-ház tér felőli részében "17-18.sz-i polgári lakások" cimmel 1975.okt.14-én nyilt meg. Kiemelni a lakószoba hatalmas kályhaját, melynek munkait Steinbach kiváló kályhásmester vé
171.old

DOMONKOS OTTÓ: Jelentés a soproni múzeum 1975.évi munkajáról 167.old

Soproni Szemle, Helytört.folyóirat, XXX. 2.sz.
SOPRON, 1976.

Steinbach Vilmos

Soproni kályhásmester

Kresz Mária: Fazekas, kosós, tálas Bp. 1960

327..

Steinbach Vilmos

soproni keramikus

agyagipari mü-
helyében készült
Madonnát ábrázoló
mintá. F
repr.

Endrédy 28. l.
61. kép

F A gyori Mária
kegyhely után
kaszult

Steinbach Sándor, fazekas, kisiparos

Mezőtúron nuntegy tíz fazekas dolgozik iparengedéllyel, némelyik régi fazekascsalád tagja, vagy volt szövetkezeti dolgozó. Stílusuk másirányú, mint a szövetkezeti munka, a 20-as, 30-as évek stílusának folytatása. A kisipari fazekasok – mint Szabó Lajos, Steinbach Sándor és még többen – kitűnő szakemberek, mesteri korongosók, mind a régifajta fatüzelésű katlanban, mind a modern villanykemencében való égetést jól értik.

Kresz Mária: Merre tart Mezőtúr fazekassága?
Jászkunság, Szolnok, 1978. 4. 92. old.

Steinbach Sándor, fazekas

L. Badár Balázs

Kresz M.: Merre tart...? 86-93.

Jászkunsáj, holnok, 1978. nov. XXIV/3-4

STEINBACH PÁL, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szak
munkás keramikus dolgozók névsora 1851-1950
STEINBACH PÁL, gyári munkás, 1921
Függelék, 298.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1886-1950/
275.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

MNK

Steinbach Pál

keramikus mester

a figurákatØØ összerakja, lazurral bevonja , mielőtt azok égetésre kerülnének.

Radics Elemér: Herend.
Kisalföld, Győr. 1957. jun. 16.

Szilézia VIII. 104.

Steinbach Kornél

Steinbach Kornél okl. mérnök,
építőmester, a bizt. társ. szakért.,
III. Sarolta-u. 8. 158-304

Bptávb 1940 szept.

MDK

Steinbach Károly kárpitos

Magyar Iparművészet, 1899. 44. l.
Ip.Társ. kiállításai.

Steinbach Károly

l.

Győr Páris I

74 l.

539

1907. október 20.

Felterjesztés: Mihalik József a kassai múzeum igazgatására kirendelt orsz. felügyelővé valókinevezése és azzal kapcsolatban az igazgatói állás állandósága biztosítása tárgyában (795/1907.)

Steinbach János

kisplasztikus

Vögbr. jó eredm.

Értimisk 1908/9.

16 l.

~~Mihalik József I. 135, 136~~

Steinbach János

Kisplasztikában I. díj.

Érdemes 1908/9

12. l.

MDK

Steinbach János,
ipam.isk.növendéke

A temesvári kereskedelmi és ipar kamara szükebb pályázatot irt ki a kamarai kerület kiállitásain kitünt iparosoknak és kereskedőknek jutalmazására szolgáló kiállitási érem mintájára s az ehhez tartozó oklevél számára. Oklevél-rajzra csak a kir.képzőm.főisk. - az éremre csak az orsz.ipam.isk. növendékei pályázhattak.

Az érem-pályázaton az 5c kor.II. dijat kapta.

Elbült pályázatok.
Magyar Iparművészet.1908.évf. 338.l.

xxxxxytanácsos.

A hivata

m

Steinbach János

Kisplasztikus

1904 – 8.

Éinnisk 1930

88. l.

Steinbach János

tomitványa 1790 körül id. Horai
József asztalos.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk
Erdélyben, Bukarest, 1970.

303 l.

Steinbach János

asztalos Kolozsvárott 1806-1810 kö-
zött.

B. Nagy Margit: Renesánsz és barokk
Erdélyben, Bukarest, 1970.

300 l

MDK

Steinbach Gábor

Bronzéremmel tüntették ki a párisi világkiállitáson. /Alkalmi diszitések és kárpitosmunkák oszt./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállitáson.

Magyar Iparművészet 1900. 356.l.

MDK

Steinbach Gábor

Györgyi K.: Az iparmüvészet a párisi kiállitáson.
Magyar Iparmüvészet 1900. 221.l.

MDK

Steinbach Gábor kárpitos

A karácsonyi kiállitás. Magyar Iparmüvészet 1903. 14.l.

Steinbach Gábor †

Magyar Iparművészet
1937. 216. l.
(nekrológ.)

Nekem nincs
más.

M.D.K.

Steinbach gábor

budoir

A világ iparművészete párisban. 1900. Szerk. Pittler Kemill és Györgyi Kálmán
Györgyi Kálmán: Az iparművészet a párisi kiállitáson
Kiny. a Magyar Iparművészet .900.évi folyamából

15.1.

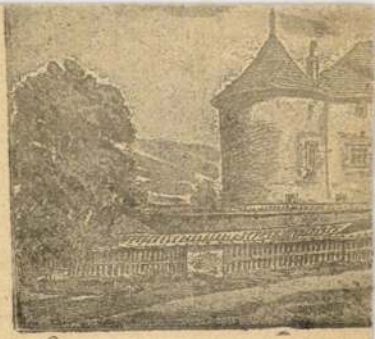

Bitse

Steinbach ~~Karl~~ Gábor

Miniantalos

l.

Fittler-Gyorgyi

A világ uparnuivé-
nette Pánsban
Bp. 1900. 15 l.

II. MÁT

III. FERDINÁ

BUDA

AZ ATHENAEU

KIA

Steinbach Gábor

Gyparisikiáll

221. l.

Steinbach, Franz

1792 tájáról

Kolozsvári asztalosok

2. l.

No. .....

.....

No. .....

.....

Steinbach Ferenc

óráś Győr

XVIII. sz.

ivód

z

Pritz

56. l.

zéseim

Sorszám	Kelet	Címzett
26		
27		
28		
29		
30		
31		
32		
33		
34		
35		
36		

Steinbach Ferenc

győri ~~ötvös~~, órás
mint szakértő szerepelt
az alábbi leltározás-
nál

Csatkai Endre dr

Győri művészek és
iparművészek a csornai
prépostság leltározá-
sánál 1787-ben.

Győri Szemle

1940. 250. l.

Steinbach Ferenc

órás Győr

kekrényóra Louis XVI.

íród

Csányi Műbarát

100. l.

Steinbach Ferenc MDK

Győri órás /Pritz listája szerint/

18. sz. 2. fele.

Csatkai Endre: Hitzelberger Antal győri órás fuvola-órái.
Arrabona 3. Győr.1961. 153-159. l.
157.l.

M.D.K.

Steinbach Ferenc, órásm.

Csányi Károly a magy. órások névsorában, mint győri órást említi, de a céhiratokban nem szerepel. 351.o.

Jenei Ferenc: Régi győri Órásmesterek. 345.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965. Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

Steinbach Emilia

Művével szerepel a Műcsarnok Téli Tárlatán.

P. H. 929. XII. 22.

STEINBACH ANNA, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozók névsora. 1851-1950

STEINBACH ANNA, gyári munkás, 1929
Függelék, 298. old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1866-1950/
275. old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

Steinbach in Raab

jelrésű, XVIII. beli asztali
óra, vésett, áttört disszel.

Erod
Hor Szombathely 17. l.

Kiepert: Formae Orbis Antiqui VII. 70, 71,

Steinbach

györi óras

XVIII sz.

Asztali óra,

Posch Antal tulajd.

Hombathely

Jul.

Steinbach

MDK

Repr.: Szalonszekrény. Terv. Faragó Ödön
készit. Steinbach.
31.o. 17. kép.

Czakó: Milanoi. 1907.

STEINACKER KÁROLY,festő

Sopron város az Orvosok és Természetvizsgálók 1847. évi nygygyülésének emlékére emlékérmet készittetett. Steinacker tervezte.A hátlapon Aesculap és Flora emblémáikkal a város cimerére támaszkodva felirat nélkül. 56 57.old.

CSATKAI ENDRE: Adatok a soproni 1847-es tudósgyülés emlékérmének történetéhez 55.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó,Bpest. 1958

STEINACKER KÁROLY, festő, +1873

Kubinyi Ágoston, a Nemz. Muz. igazgatója a Sopronban 1847-ben megtartott VIII. nagygyülésére az Orvosok és Természetvizsgálók emlékérmet javasolt és rajzokat is készitett hozzá. A Tanács munkálkodó bizottsága ülésén Steinacker, a xáxxx város rajziskolájának tanára és becsült arcképfestő is jelen volt. 56.old.

CSATKAI ENDRE: Adatok a soproni 1847-es tudósgyülés emlékérmének történetéhez 55.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad. Nyomda, Bpest, 1958

STEINACKER KÁROLY, festő

A Kubinyi Ágoston által javasolt soproni emlékérem tervezet helyett az 1847-ben tartott tanácsi ülésen elfogadták, hogy az érem egyik lapján Aesculap és Flora legyen a város cimerével; másik lapján koszoru köriratt tal, vagy a város valamely része, pl. a tornya. Steinacker tehát vegye fel a tornyot melléképületekkel sa város valamely ~~xxxxxx~~ részének nézetét. 56. old.

CSATKAI ENDRE: Adatok a soproni 1847-es tudósgyülés emlékérmének történetéhez. 55. old.

NUMIZMATIKAI KOZLÓNY, LVI-LVII. évf. 1957-1958. Akad. Nyomda, Bpes, 1958

STEINACKER KÁROLY, festő

Sopron város az Orvosok és Természetkutaók 1847.évi soproni nagygyülésének emlékére emlékérmet készittetet A tanács Steinackert bizta meg a tervekkel. Megállapitották, hogy a torony nem alkalmas az éremre. Szőlőleveles koszoru legyen e szavakkal: "Szabad királyi Sopron városa a Magyar Orvossok és Természetvizsgálók VIII. nagygyülésére 1847. August. 11-17." 56.old.

CSATKAI ENDRE: Adatok a soproni 1847-es tudósgyülés emlékérmének történetéhez 55.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad. Nyomda. Bpest. 1958

Steinacker Károly

Sopron az ötvenes években

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

11 l.

Steinacker Károly

Zepkó Ferencné arcképe

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

12 l.

Steinacker Károly

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

4 l.

Steinacker Károly

Férfiarckép

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

11 1.

Steinacker Károly

Zepkó Ferenc arcképe

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

12 l.

Steinacker Károly

Bánfalva

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

ll l:

Steinacker Károly

Arckép

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

13 l.

Steinacker Károly

Rácz Lujza arcképe

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

11 1.

Karl Steinacker, festö.

Akvarell, 1856. Sopron.Muzeum.

Sopron városa 1857-ben egy nagyobb képpel tisztelte meg a mestert, melyet Steinacker festett.

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. "Burgenländischen Heimatblättern". Jahrg. 1936. Hft.2. S. 67.

STEINACKER KÁROLY, festő

Salzmann Károly bécsi épitész 1846-ban házat épitett magának Sopronban., polgárjogot is nyert. Steinacker 1860 körül készitett olajfestménye az épületet eredeti formájában ,hozzáépitések nélkül ábrázolja. Rozália u. 3.- 98.old

WINKLER GÁBOR: Ujkori épitészeti emlékek Sopronban
97.old

Soproni Szemle, XXX. 1976. 2.sz. Helytört. Folyóirat.
Sopron

Steinacher Károly (1800 Zörül - 1873)

„Horgányat a Malom hídról"

o.v. 79x63 J. l. b.: Steinacher (Restaurált)

Védett Kiriáltási ár: 15000 ft.

BÁV 42.Képaukció Budapest 1977.május

STEINACKER KÁROLY, festő, grafikus /1807-1873/

A soproni rajziskola tanára volt. A XIX. sz. második fel
ben lebontott városrészleteket örökitett meg. A hangula
elemeket témában, formálásban előtérbe helyező akvarelle
inkább városképi, mint müvészi szempontból érdekesek.
Aprólékos, iskolás XIX. sz.-i ábrázolásmód. Közepes te-
hetség munkái. 160. old.

DAVIDNÉ, ADLERHOZ ÉVA: A Soproni Liszt Ferenc Múzeum
grafiaki gyüjteményének története 167. old

Arrabona, 14. A Xantus János Múzeum Évkönyve. Győr, 1972

STEINACKER KÁROLY, festő, /1800?-1873/

A soproni rajziskola tanára volt. A XIX. sz. második felében lebontott városrészeket örökitette meg. Közepes tehetség volt. Csak mint városkének érdekesek.
1./.-Első bástyabontás.-1848. Akvarell-120+153 mm.-Jobbra fent: 1948./1.ábra/. Fekete repr. 160-61.old.

DAVIDNÉ, ASZTALOS ÉVA: A Soproni Liszt Ferenc Múzeum grafikai gyűjteményének története 157.old

Arrabona, 14. A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr, 1972

MDK

Steinacker Károly festő

1837-73 a soproni kat. népiskola rajztanitója volt.
Arcképeket, idealizált tájképeket, soproni részleteket festett.
Több tájképe és szamos rajza a soproni varosi múzeumban van.

E.G. II. 473.1.

Steinacher Károly festő M.D.M.

Lent gyöngy utca,
1865 Kurucdomb, Festő Boznál
1855 Deákkuthon vezető ut
Harkónál olajkép
1846 Bánfalvai templom
1853, 54 " "
Sopron nagy látképe utolsó
műveinek egyike.
1872 Bánfalva látképe.

Csathai Endre: Steinacher Károly soproni
biedermeierkori festő. Sopron é.n. 6.

STEINACKER KÁROLY, festő

Salzmann Károly 1846-ban Sopronban a Rozália u.3-sz. alatt házat épitett s ját tervei szerint.-Ábrázolása: Steinacker Károly:A kurucdombi szélmalom,Olajfestmény 1860 körül,ismeretlen helyen. 100.old

WINKLER GÁBOR: Ujkori épitészeti emlékek Sopronban 97.old

Soproni Szemle, XXX. 1976. 2.sz.Helytört.folyóirat. Sopron

STEINACKER KÁROLY, festő /100?-1873/

A soproni rajziskola tanára volt. A XIX. sz. második felében lebontott városrészeket örökitette meg. Közepes tehetség, csak mint városképek érdekesek.

3./.-A soproni un. Brückel torony a ~~maixSzéxhenyixtér~~ Belváros felől. 1845. Akvarell, 150+220 mm. Jobbra lent: den 9 july. 854.- 160. old.

DAVIDNÉ, ASKERCZ ÉVA: A Soproni Liszt Ferenc Múzeum grafiaki gyűjteményének története 157. old

Arrabona, 14. A Xantus János Múzeum Évkönyve. Győr, 1972

STEINACKER KÁROLY, festő /1800?-1873/

Soproni Rajziskola tanára. XIX. sz.-ban lebontott város részleteket örökitett meg.

1./-Alsó bástyabontás. 1849. akvarell. 12o-153 mm. Jobbra fent: 1848. /1. ábra/ 160. old.

DÁVIDNÉ, ASKERCZ ÉVA: A Soproni ~~Múzeum~~ Liszt Ferenc Múzeum grafikai gyüjteményének története 157. old

ARRABONA, 14. A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr, 1972

STEINACKER KÁROLY, festő, /1800?-1873/

A soproni rajziskola tanára volt. A XIX. sz. 2. felében lebontott városrészeket örökitette meg. Közepes tehetség volt, csak, mint városképek érdekesek. A környéken is fes festett. Fertőparton, Fertőbozt, Rákost, olykor egy-egy parasztudvart is. 160. old.

DÁVIDNÉ, ASKERCZ ÉVA: A Soproni Liszt Ferenc Múzeum grafikai gyüjteményének története 157. old.

ARRABONA, 14. A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr. 1972.

STEINACKER KÁROLY, festő /1800-1873/

A soproni rajziskola tanára volt. A XIX. sz. 2. felében lebontot városrészelet örökitette meg. Közepes tehetség volt., csak mint városképek érdekesek.
6./-Kurucdombi szélmalom. Akvarell. 140+205 mm. Jelzés nélkül. 160. old.

DÁVIDNÉ, ASKERCZ ÉVA: A Soproni Liszt Ferenc Múzeum grafikai gyüjteményének története 157. old.

ARRABONA, 14. A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr. 1972.

STEINACKER KÁROLY,festő,/1800?-1873/

A soproni rajziskola tanára volt.A XIX.sz.2.felében lebontott városrészeket örökitette meg.Közepestehetség volt,csak,mint városképek érdekesek.
8./.-Ikva részlet a Festetich-major felől.Akvarell. 150+195 mm.Jobbra lent? 850.- 160.old.

DÁVIDNÉ,ASZKROZ ÉVA: A Soproni Liszt Ferenc Múzeum grafikai gyüjteményének története 157.old.

ARRABONA,14.A Kantus János Múzeum Évkönyve, Győr,1972.

STEINACKER KÁROLY, festő /1800?-1873/

A soproni rajziskola tanára volt. A XIX. sz. második fe
lében lebontott városrészeket örökitette meg. Közepes
tehetség volt, csak, mint városképek érdekesek.
4./-A soproni un. Brückel torony a mai Széchenyi-tér fe-
lől, 1852.-150+200 mm. akvarell. Jobbra lent: 852.
2. ábra. 160. old.

DÁVIDNÉ, ASKERCZ ÉVA: A Soproni Liszt Ferenc Múzeum
grafikai gyüjteményének története 157. old

ARRABONA, 14. A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr, 1972

STEINACKER KÁROLY, festő /1800?-1873/

A soproni rajziskola tanára volt. A XIX. sz. második felében lebontott városrészeket örökitette meg. Közepes tehetség volt, csak, mint városképek érdekesek.

4./-A soproni un. Brückel torony a mai Széchenyi-tér felől. 1852.-150+200 mm. akvarell. Jobbra lent 1852.

160. old. 2. ábra, 161. old. Fekete repr.

DÁVIDNÉ, ASKERCZ ÉVA: A Soproni Liszt Ferenc Múzeum grafikai gyüjteményének története 157. old

ARRABONA, 14. A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr, 1972

SSTEINACKER KÁROLY, festő /1800?- 1873/

STEINACKER KÁROLY, festő, /1800?-1873/

A soproni rajziskola tanára volt. A XIX. sz. második felében lebontott városrészleteket örökitett még. Közepes tehetség. Csak mint városképek érdekesek.

2./.-A Pejachevich köz létesitése. Akvarell. 147-190 mm. jobbra lent: 12.fbr.858.- 160.old.

DAVIDNÉ ASZTALOS ÉVA: A soproni Liszt Ferenc Múzeum grafikai gyűjteményének története 167.old

Tarrabona, 14. A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr, 1972

STEINACKER KÁROLYmfestő /1800?-1873/

A soproni rajziskola tanára volt. A XIX. sz. 2. felében le bontott városrészeket örökutette meg. Közepes tehetség, csak, mint városképek érdekeek,
5ä/.-A Balfi uti un. Rastkreuz, 1850.-akvarell, 135-191 mm. Jobbra lent: 18. okt. 850.- 160. old.

DÁVIDNÉ, ASKERCZ ÉVA: A Soproni Liszt Ferenc Múzeum grafikai gyüjteményének története 157. old.

ARRABONA, 14. A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr. 1972.

STEINACKER KÁROLY, festő, /1800?1873./

A soproni rajziskola tanára volt. A XIX. sz. 2. felében le
bontott városrészeket örökitette meg. Közepes tehetség
volt, csak, mint városképek érdekesek.
7./.-Soproni Ikava menti részlet., 1856.-Akvarell,
152+132 mm. Jobbra fent: 18 july 896. 160.old.

DÁVIDNÉ, ASKERCZ ÉVA: A Soproni Liszt Ferenc Múzeum
grafikai gyüjteményének története 157.old.

ARRABONA, 14. A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr. 1972.

M. D. K.

Steindl György vézműves
megh. 1827.

kentheli. Neve a gyenesi ut. Ilona kápolnával kapcsolatban fordul elő, melynek számadáskönyvében végrendeletét ismertetik.

Dornyay Béla: Gyenes ut. Ilona kápolnájának köstévetéhez. kentheli 1938, 12.

Steindl Imre, építész

L: Pecz Samu

46-49

Vadas Ferenc: A központi vásárcsarnok Bp-n

Magyar
Építőművészet 1983 83/6

Steindl Imre, építkri

L. [Cserba] Dezső
Cserba

12-24

Polónyi Károly: A Duna - part változásai

Magyar
Építőművészet Br. 1983

83/3

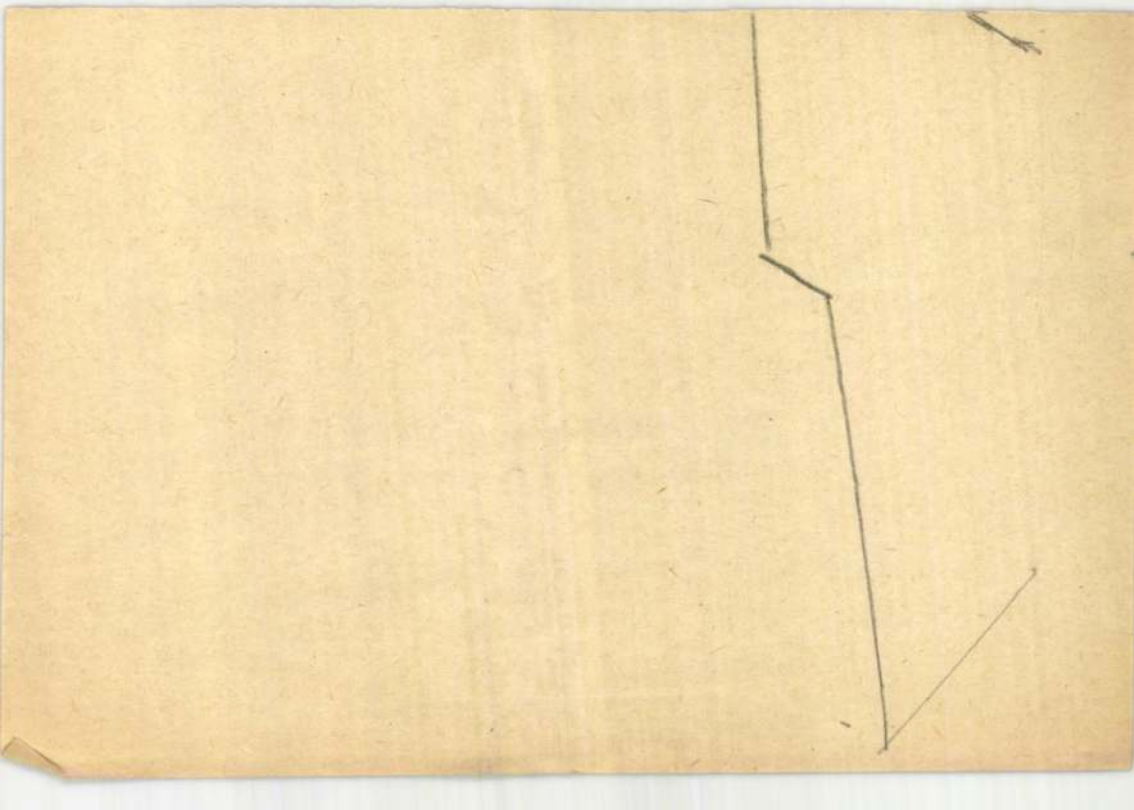

Steindl Imre

Sleindl Imre

nevét említi

Ságvári Ágnes: Budapest tervezésének kezdetei.
Budapest, 1970. 12. sz. 19-21. l.

Steinhöll Katalin
keramikus

119281

Figurális plasztika, ábrázoló jellegű falburkolat.

Magyar művészet. 10. 56.
Képzőművész. Kiadó. 1971.

G. Steindl Katalin Teramitus

díjat nyert a

pécsi Teramitu biennálin

Pestmegyei Hírlap 1970 október 6
4. old.

Steindl

építész MDK

Rózsák-tere templom és az Országház.
/Organikus méllás/.-.-

Gerő: Ép Müe 192.

Repr: Méllás képe az országházon
194.195.196.o.
Ujrafaragott fagyálló tagozatok
197.o.

Steindl 5 MOK

A Kossuth által rendezett első magyar
ipari kiállítással kapcsolatos tevékenysége

A. Dobrovics: Sztatyi I. V. Sztalina no jazikoznanyiju
i voprosi osztilje.
Acta historiae artium · II. köt. 1955. 1-14. old. eml. l.
12. old.

Steindl

M DK

építész, tanár

Az Országos Műemléki Tervtár
értékes anyagainak szerzői közt
említi

Forrás: Építés 119.o.

Steindl

építész MDK

A Pest-belvárosi plébánia templomot 1889-ben restaurálta .

Gerő:ÉpMüe 342.o.

Steindl

MDK

Az Operaházra 1873-ban meghirdetett zártkörü pályázaton négy hazai / Ybl, Steindl, Szkalnitzky és Linzbauer/ és két külföldi épitész /Fellner Ferdinánd és Bohnstedt Lajos/ versenyéből Ybl Miklós került ki győztesen. ő kapta a megbizást a végleges tervek kidolgozására.

Borsos- Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

MDK

Steindl

a budapestibelvárosi templom főoltárán a kerámiai munkálatokat a Zsolnay gyár végezte.

36.o.

NIKELSZKY GÉZA: A ZSOLNAY-GYÁR MŰVÉSZETE.
Pécs. 1959.

Steindl építész MDK

Zsolnay épületkerámiai munkálatai:

Pécs, Rákóczy ut 39. lapburkolat, erkélyrácsok 1936-37 /Hoffmann L./; Eizer-féle bérház, plutonit, 1940 /Köszeghy/. Bp. Erzsébetvárosi templom /Steindl/ kőpárkányzata/1939/; a Bazilika /Ybl/ külső oszlopfejei 1938; és a nagykupola alatti dobtest domborművei kicserélve pyrogranitra 1941; A Galyatetői üdülő kerámiái 1939 / Puskás és Uray/

51.o.

A kivitelezést Nikelszky Géza Végeste.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

Steindl

építész

MDK

A mariafalvi gótikus templom restaurálásakor a fajánsz -majolika főoltár, a szószék és a keresztelő medence munkáit bizta a "solnay - gyárra 1882-ben.

36.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

Steindl

MDK

A Zsolnay gyár kerámiai munkái 1894-ben

A kecskeméti városházán /Lechner Ö/.
Az uj Országházán /Steind/
A budapesti Közp. Vásárcsarnok /Pecz S./
külső diszei
sz/ö szines oszlopok, szobrok /11 szobrász
88. müve./

37.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

Steindl

MDK

A Zsolnay gyár főművei az épületdiszitésben:
Budapesti Iparművészeti Muzeum /Lechner/
" uj Műcsarnok /Schickedanz 1894-95/
A földalatti villamos megállóinak majolikái.
A Csernyeczky- és Lechner -féle budapesti épületek.
A budapest-kőbányai templom külső diszei szobrai és majolika fájansz oltárai/Lechner és Tandor./

Az erzsébetvárosi templom külső és belső kerámiái. /Steindl/
37.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

Steindl E. épitész

MDK

Vermes Adorján: Nemzetk.műkiáll.Münchenben.
Képzőmüv. Szle 1879. szept.9.

113 l.

M.O.K.

Steindl-Mungenast kör

tagja Franz Mungenast a herzogenburgi nagy kolostortemplom megalkotója, akit Pilgram mellett emlit a tanulmány, mint annak legközelebbi rokonalakját. "Az alaprajzi rokonságon kivül az oszlopos pilléres osztás, a magasba szökő kupolás boltozás.. ..amnyira közelálló, hogy Pilgramot... Franz Mungenast müködése mellé állithatjuk.."- irja a tanulmány.

/Magyar Müvészet lexikona/

Mojzer Miklós: A váci barokk rezidencia
Müv. Ért. 1960. 4. sz. 282. old.

So.

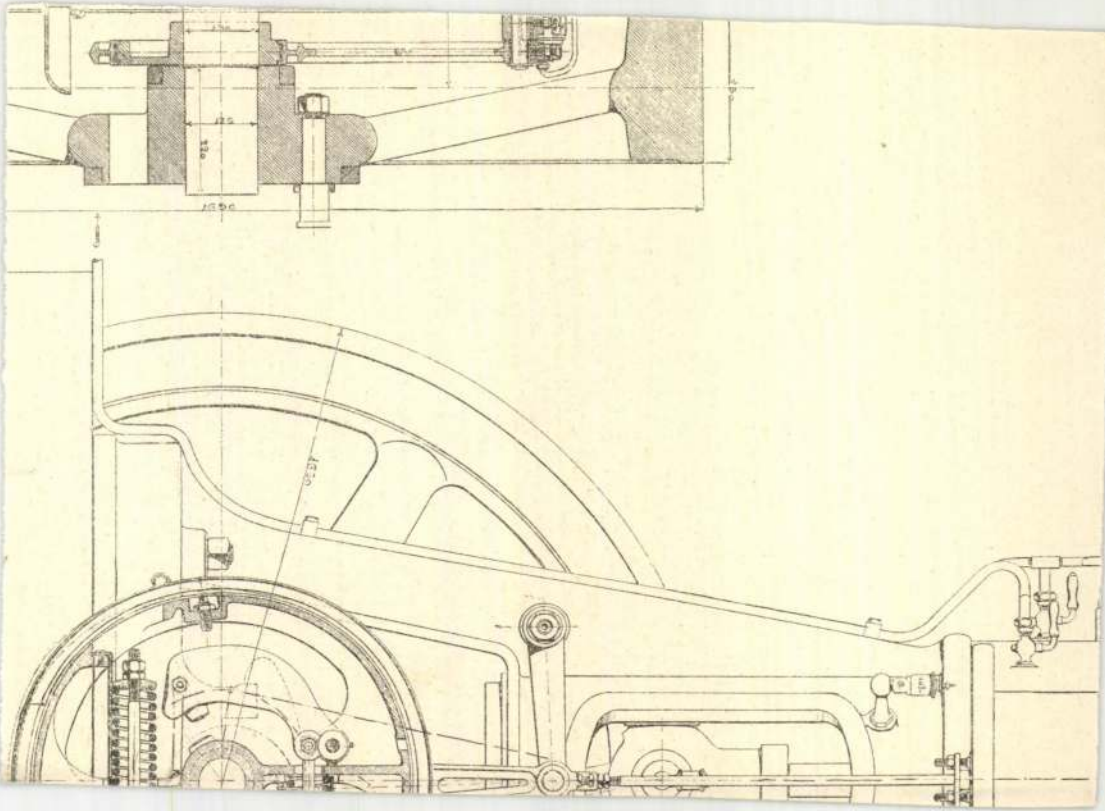

Steindl Ferenc

vesdi antalos

l.

Tanulmányok Budapest II

174. l.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután ½6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

NYOMTATVÁNY

Steindl Ferenc

miniatur

láid

Vaszló Ernst Gyula

100. l.

úrnak

~~Budapest~~

Steindl Ferenc

műasztalos

lásd

Szépművészet

1940. 90. l.

STEINDL FERENC aztalos

ujbarokk berendezései először szerepeltek kiállitáson

K.M.: A klasszicizmustól a biedermeirig. = ÉLet és Tudom
XLVI. évf. 2. sz. 1991 58. p.

IM kiállításáról

STEINDL Ferenc Építőmérnök (XIX. sz.)

91 3. 46

Új Művészet

STEINDL Ferenc műbutorasztalos

BUZA Péter: Herminamező, fejezetek egy városrész történetéből. Bp., 1992
82.p., és adattár:113.

mak

Steindl Ferenc asztalosmester

mütelyében készült 1832-ben a Vigadó berendezése.

Biedermeier asztal finom intarziával

" vitrin

Bertalan V: A Kiscelli Muzeum 1962 Bp.

38. L

M. D. K.

STEINDL Ferenc asztalos

Renchle készült bútorai a nagy-
tétényi kastély múzeumban

Budapest műemlékei II. Ap. 1962. 639.l.

STEINDL Ferenc, pesti asztalosmester

S.,Tischlermeister in Pest, az óbudai hajógyár Prinz Stephan új hajójának berendezését készítette, rokokó stílusban. A mahagóni és egyéb fa hozzá 7000 forintba került. [1841, 166 l.]

Pr.Z.

Egypt t. m. IV. 119, 120.

Steindl Ferenc

Minarstalos

l.

A szépművészeti
könyve.
Bp. 1940
1126. l.

Steindl Ferenc

miantalos

l.

Schoen Hermina Exp

6-t.

Budapest, 1924 február 20

zentiványi Gyula urnak

Budapest
I. Horthy Miklós ut 63

ismertük becses számláját
hó 21 -i értékkel a pénz-

Teljes tisztelettel

ZAI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Steindl Ferenc

antalos

1843-tól választó

polgár Pesten

Schmall

I. 1891.

Nagyságos Uram!

Mivel 19én érkeznek Miskolcról az urak a muzeum számára hagyott dolgok átvételére, – nagyon kérem legyen olyan szíves az édes Atyám gyermekkori képét addig hozzám elszuttatni, – vagy megírni mikor

Steindl Ferenc

l.

A Pesti Városház

1937. 7. n. 4. l.

Jegyzék

1. Képkeret 146 m. m.

Welauschek György
mű-aranyozó és képkeretező
BUDAPEST
VI., Szondy-utca 75. sz.

Steindl Ferenc

1851-től a pestvárosi
közsegtanács tagja

Schmall
I. 279. l.

1848, 1861—től
pestvárosi bir. tag

u. o. 276. l

B e c s .

EG

. könyvtár.

SZAKCSOPORT

Könyvek.

KOR

1358.

MÉRET

ivrétü.
73 lap.

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZAS

EGYÉB ADAT

RÓLA?

Steindl Ferenc
asztalos
XIX. n. elsőfelle

erod
–

Lyka Károly: Az
otthon művészete.
Magyar Művelődéstör-
ténet. V. K. Bp. é. n.
600. l.

Gekrény az 1840-es évek-
ből, Steindl Friggyes (!)
pesti asztalos műhe-
lyéből. M. N. Muzeumban
repr. u. o. 603. l.

Steindl Ferenc

aztalos

ipod

2

Nam

488.l.

Steindl Ferenc

asztalos

XIX n.

l.

Bevilser

II. 911. l.

912. l.

tól a késő barokkig a
polgári bútorok változa-
tos formái kerültek ki
Az ő üzeméből származott
az 1832 ben berendezett
Pollack-féle Vigadó
bútorata is. A eseresznye-
fával borított vesehátú
székek és kerek asztalok rajzai
ránk maradtak, maga a
bútorzat szétszóródott. S.
minhelye készítette a nyolc du-
nai utashajó berendezését, a-
melyekben az asztalok s a ka-
ratlan székek fűrésfával voltak
bontva. Egyem stílust alko-
tott klasszicizáló modorú
lombdíszes finom intarziákkal
ékesített diófabútoraival. Hay-
lított bükkfából készült nicó-
barokk bútoraiból szép sorozatot
őriz az Áldássy-család
Krisztina körúti háza.

M. o. 341, 342 l.
képhel.

Steindl Ferenc

antalos mester

Kossuth tájos jelentése szerint állandóan 40-50 legénnyel dolgozik, „akiknek bő alkalmuk van Steindl úr rajzain mesterségük magasabb fokát megkísérteni.

Voit Pál = Pest-budai bútornüvesség-

Budapest 1946.
33 g. l.

Az 1830-as évek elején tünt fel. Pallády Ferenc asztalossal állt társas viszonyban. Az ő kezé alól az empire stilus korszakfordits-

Csekkszámlaszám : .....

ése során tapasztaltuk, hogy T. Cim fizetési for-
kkek utján bonyolitja le és nem bocsát ki csek-
gy az összeget a postatakarékpénztár közvetitő
. **Minthogy a készpénz hordozása és küldözge-**
esetben midőn a hitelezőnek nincs csekkszámlája
ogy csekkszámlatulajdonosaink az ország bár-
nek. Ezen szolgáltatásunkért a szállitásra kerülő
ből következik, hogy **az összes készpénzküldési**

hivjuk, annak a reményünknek adunk kifejezést
yforgalmunk felhasználásával fogja lebonyolitani.

Magyar Postatakarékpénztár.

Steindl Ferenc

pesti asztalosmester

rød

Genth Verecke

V. 163. l.

Kossuth Lajos ikke az 1842-iki iparkiállitásról, melyben fentiről is bőven megemlékezik.

Lásd okv.

Valószínűleg az iparkiállitásról szóló füzetében

8 dunai gőzhajó berendezését Steindl készítette 40–50 egyiddel dolgozott

LXXXVIII. TÁBLA.

M

F

Steindl Ferenc

asztalos

l.

Siklóssy László dr

Svábhegy.

Bp. 1929.

75. l –

Steindl Franc

Lied

Rauscher

IV. 4.

ar „inkunabel“

Steindl Ferenc

1826.

bő adatok

Lásd

Budapesti városház

mesterek.

Steindl Ferenc

műasztalos, Pest 1830 k.

lásd

Lay Bpest iparművkiáll

51–52. l.

Steindl Ferenc

l.

Historia. 1931. IV.
3–4. 4. 92, 93. l.

Steindl Ferenc MIK

A Vigadó-kávéház és a játékterem berendezésének elkészitésére Steindl Ferenccel és Vogel Sebestyénnel kötnek szerződést 1832. aug.

317.o. 69. jegyzet.

Zádor Anna: Pollack Mihály. Bp. 1960.

Steindl Ferenc MDK

asztalosmester

Az Országház épitőjének atyja

Kossuth Lajos az 1842-ben rendezett "Első magyar iparkiállitásról" készült jelentésében az "ezüst emlékpénzes osztály" azaz a kitüntetettek közt emliti.

3-4.o.

Czakó: Milanoi.1907.

Steindl Ferenc M.D.K.

(Pest XIX. sz. közepe)

asztalos

996) Cseresznye fabosítási éjjeliszekrény

997) Biedermeier vitrin

998) Biedermeier támlásszék

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke. 78 l.

Bp. 1952.

M.D.K.

Steindl Ferenc

(Pest XIX. sz. közepe)

asztalos

992) Biedermeier éjjeliszekrény

993) Biedermeier ágy

994) Biedermeier vitrin

995) Biedermeier ágyak

Egyéb köztulajdonból eleszett műtárgyak jegyzéke.

Bp. 1952.

77 l

M.D.K.

Steindl ~~Frigyes~~ Ferenc

(Pest XIX. sz. közepe)

asztalos

1005) Biedermeier rekrény

1006) 2 db. éjjeliszekrény

1007) Biedermeier asztal

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke.

Bp. 1952.

80 l.

M.D.K.

Steindl Ferenc

(Pest XIX. sz. közepe)

asztalos

1002) Biedermeier asztal

1003) Biedermeier egyajtós szekrény

1004) 2 db. Biedermeier szék.

Egyet körtulajdonból elvesett műtárgyak jegyzéke. 791.
Bp. 1952.

M.D.K.

Staindl Ferenc

(Pest XIX. sz. körepe)

asztalos

999) Biedermeier könyvszekrény

1000) Biedermeier vitrinasztal

1001) Secretaire szerű redőnyös íróasztal

Egyéb körtulajdonból elvezett műtárgyak jegyzéke.

Bp. 1952.

79 l.

MDK

Steindl Ferenc asztalosmester

Az 1840-es években Pesten dolgozott

Cserery É.-Fülep F:Nagytétény müemlékei.Bp.1957

46.

M. .K.

STEINDL Ferenc asztalosmester

Intarziás asztal

Müvért. 1955. 1. sz.

Hol. Imre- Seenger Erven: A budapesti Történeti Muzeum mutárgygyarapodása a felszabadulástól

98.e.

H. D. K

STEINDL Ferenc asztalos

Vogel és Kerner cég műhelyében dolgo-
zik.

2. S. Vogel 156, 171,

STEINDL Ferenc asztalos

L. S. Vogel 171.

MDK

Steindl Ferenc

Szépművészet. 1940. 89-90 l.

MDK

Steindl Ferenc

Siklóssy L.: Régi pest-budai asztalosmesterek. M.I. 1922.

11.1.

MDK

Steindl Ferenc

asztalosmester

Repr:

szekrény

22.o. 12. kép.

v.ö. 21.o.

Zádor Anna: A magyar reformkor művészete.
Bp. 1961.

MDK

Steindl Ferenc

A budai királyi várpalota kápolnájának belseje

A Gizella-album. Vasárnapi Ujság 1873. ápr. 2o. 193.l.

- 2 - M. P. K.

STEINDL Ferenc asztalos

A századkörét után a Steindl mü-
hely a Bécsben kialakult u. n.
második rokoko hatása alá került.
Szekrény (repr.)
Szekrény (")

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar müvészet 1[illegible]0-1945.
Bp. 1962. 122, 125, 126 l.

Szilveszter Katalin MDK

Konyha-csendélet, olf.

Mücsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Szilveszter Katalin

Szerepelt a székesfehérvári országos téli tárlaton.

Gseh Miklós: Alacsony szinvonal.
ESTI HIRLAP 1964 febr. 4.

-1- M. D. K

STEINDL Ferenc asztalos, ijarmüvész
(XIX. sz.)

Pallach vele kiszíteti a tigadó berendezést.

Bútorainak szerségei Kossuth
Lajos is elismerte

./.

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar müvészet 1800-1945
Bp. 1958. 120, 122, 125, 126,

MDK

Steindl Ferenc pesti műasztalos

Üvegszekrény a XIX.sz. 30-as éveiből.

Nemzeti Szalon 1939.jan.febr.
Székesfőv.Tört.Muz.uj szerz.

MDK

Steindl Ferenc pesti asztalos

Biedermeyer szalon és halószoba interieur.részletek.Steindl Ferenc műhelyéből./ Az Iparművészeti Múzeum Régi Pest-Buda kiallitasaról./ Repr.

Magyar Iparművészet, 1935.168.1.

Steindl Ferenc pesti asztalos MDK

Késő empire és biedermayer szalon. A bútorok túlnyomó része Steindl Ferenc műhelyében készül /Az Iparművészeti Múzeum Régi Pest-Buda kiállításáról./ Repr.

Magyar Iparművészet, 1935. 168.l.

MDK

Steindl Ferenc pesti asztalos

Biedermeyer hálószoba. Steindl Ferenc pesti asztalos műve. Az interieurt Szablya Frischauf Ferenc tervezte. /Az Iparművészeti Múzeum Régi Pest-Buda kiállitásáról./ Repr.

Magyar Iparművészet, 1935. 167, 168XXX lap

MDK

Steindl Ferenc műasztalos

Steindl Ferenc a biedermaier-kor bútoriparosa. Steindl bútoraiból több darabot sikerült a múzeumnak összegyüjteni és ezeket interieurszerűen mutatja be a kiállitáson.

Layer Károly dr.: A régi Buda és Pest iparművészete.

Magyar Iparművészet, 1935. 151.l.

MDK

Steindl Ferenc, a régi magyar asztalosmesterek legkiválóbbja.

A Magyar Müvészet szerkesztője, Györgyi Kálmán, az Asztalosmesterek Lapja karácsonyi számába irt cikket, melyben emliti, h. ez a kiváló mester még maga tervezte az ö hiressé vált biedermeier-butorait. /A hetvenes évek u.n. neorenaissance-a idején au épitészek kezditek butorterveket rajzolni./

Tervezök és Asztalosok.
Magyar Iparmüvészet. 1927. 23.1. /22. v.24.1

MDK

Steindl Ferenc pesti asztalosmester

Két topolyafaboritású ruhaszekrény, intarziat utánzó festett diszitéssel, egy tiszafaboritású könyvespolc, egy diófaboritású egyajtós ruhaszekrény, arabeszkes faberakassal, Steindl Ferenc műve.

Cikk: Magyar bútorok a XVIII.sz. végétől napjainkig.

Layerleirólajstr. 1927. 63.1.

MDK

Steindl Ferenc asztalosmester

Elek A.: A régi pestbudai polgár otthona.
A Pesti Városháza 1935. 6-7. sz. 17.l.

M.D.K.

Steindl Ferenc. Pest. XIX. sz. közepe.

1004. 2 db diófaboritásu biedermeier ágy. Topolya gyökér és jávorfa berakás. 104x103x190.
1005. Diófaboritási biedermeier alacsony szekrény 88.5x100x51.5
1006. 2 db. cseresznyefaboritásu egy fiókos éjjeliszekrény. 83.5x56x37.5.
1007. Cseresznyefa biedermeier asztal. Topolyagyökér berakással. 81x157.5x57.5

Elvesztek. /Főv. Tört. Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet. 79., 80. 1.
MUMOK. Bp. 1952.

M.D.K.

Steindl Ferenc. Pest.. XIX. sz. közepe.

1000. Diófaboritásu biedermeier vitrinasztal. 87x115x30
1001. Diófaboritásu secretaire-szerü redőnyös iróasztal. 142x141.5x65.5
1002. Diófaboritásu biedermeier asztal. 80x116x65.
1003. Diófaboritásu biedermeier egyajtós szekrény. 171x109x57.

Elvesztek. /Főv. Tört. Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet. 78., 79. l.
MUMOK. Bp. 1952.

M.D.K.

Steindl Ferenc. Pest. XIX. sz. közepe.

996. Cseresznyefa boritásu éjjeliszekrény. 89x48x38.
997. Diófaboritásos, jávorfaberakásos biedermeier vitrinszekrény. 158x99x50.
998. 6 db. diófaboritásu jávorfa intarziás biedermeier támlásszék. 92x46x45.
999. 2 db. diófaboritásu, topolyagyökér és jávorfa intarziás biedermeier könyvszekrény. 187x107x51.

Elvesztek. /Főv. Tört. Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet. 78. l.
MUMOK. Bp. 1952.

M.D.K.

Steindl Ferenc. Pest. XIX. sz. közepe.

992. Cseresznyefaboritásu toplyagyökérbetétes biedermeier éjjeliszekrény. 89.5x50x29.
993. Cseresznyefaboritásu topolyagyökérbetétes biedermeier ágy. 123x102x196.
994. Diógyökérboritásu biedermeier vitrinszekrény 165x96x46.
995. Cseresznyefaboritásu diógyökérbetétes 2 db. biedermeier ágy.132x103x202.

Elvesztek. /Fővy. Tört. Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet. 77. l.
MUMOK. Bp. 1952.

STEINDL Ferenc, pesti asztalosmester

S., Tischlermeister in Pest, az óbudai hajógyár Prinz Stephan új hajójának berendezését készítette, rokokó stilusban. A mahagóni és egyéb fa hozzá 7000 forintba került. (1841, 166 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

M.D.K.

Steindl Ferenc, asztalos

~~Ő~~ - a kandidatus szerint Vocel Sebestyén műhelyében tanult, s ezt Voit Pál opponens nem bizonyítható állításnak minősíti.

Molnár László: "Iparművészeti törekvések a reformkori Magyarországon" c. kandidátusi értekezésének vitája 1965.V.24-én a Magy.Tud.Akadémián

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf.3.sz.

228. old.

M.D.K.

Steindl Ferenc, asztalos

a XIX. század 30-as éveiben fejlesztette ki a magyar asztalos ipart a klasszicizmusból a biedermeier-, később a neo-barokk irányába.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Bp.1968- Akadémiai Kiadó, 974. old.

+ Egy berakásos ruka szerszámi képe " "

Steindl Ferenc

10.

műhelyében bérült biedermeier szekrény, (diófa, diógyökér és jávorfa bevakónak), 1840-1845 k. (Iparművészeti Múz.

Kaesz Gyula: A butorstilusok. Bp. 1962. Kossuth k., 268 l., ill., képes.

194-195. l. közti táblákon

Steindl Ferenc

624. Tálalószék, 1840 k. (rajz).
620. Kanapé, Pest. (rajz)
621. Sutaska, Pest. (rajz)
625. Kanapé, Pest. (rajz.

Kaesz Gyula: A butorstilusok. Bp. 1962. Kossuth k., 268 l., x ill., képes.

191. l.

Steindl Ferenc

616. Antal, (műhelymunkás), 1840 k., Pest. (Bp. Történeti Múz.) (rajz)
617. Egyajtós ruhaszekrény, Pest, 1840-1845 k. (rajz)
618. Kétajtós szekrény, Pest, (rajz)
619. Tálalószekrény, 1840 k. (rajz)

Kaesz Gyula: A butorstilusok. Bp. 1962. Kossuth k., 268 l., képes., ill.

~~196~~ 191. l.

Steindl Ferenc

7.

Ornamentális fabeiakás, részlet egy műhelyében készült szekrényről (fénykép)
Támlásszék műhelyéből, 1845 k. (fénykép.) (Iparmüv. Mús.)
Támlásszék, tapolyasöhéz borítással, műhelyéből, 1830. (fénykép)

Kaesz Gyula: A butorstilusok. Bp. 1962. Kossuth k., 268 l., képes., ill.

184-185. l. kösti táblákon

6.

Steindl Ferenc

műhelyében készült egyajtós biedermeier szekrény (diófa, diógyökér és jávorgyökér borítással), Pest, 1840 k. (Iparmüv. Múz.) (fénykép)

Kaesz Gyula: A butorstilusok. Bp. 1962. Kossuth k., 268 l., képes., ill.

168-169. l. hösti táblákon.

5.

Steindl Ferenc

1848 után bútorain neobarokk, majd reneszánsz formák jelennek meg. Technikailag kiváló bútorai a tálaradó din miatt művészileg hanyatlanak. Ülőbútorai egyre alacsonyabbak lennek, gyarapodnak az entergáhyorott elemek sajtok.

Kaesz Gyula: A butorstilusok. Bp. 1962. Kossuth k., 268 l., képes., ill.

192-l.

Steindl Ferenc 4.

bútorosban megtalálható a klasicizáló vonás, de a célszerűség fontos szerepet kap. Szekrénybútorai keretvonala a betétek körül íves lendítésű, plantikus vagy halagos beszakással, ficiom furnirillesztésekkel elinitve.

Kaesz Gyula: A butorstilusok. Bp. 1962. Kossuth k., 268 l., ill., képes.

190. l.

Steindl Ferenc

3.

Különféle bútorait ismerjük (székek, pamlagok, antalok, szekrények) – melyek az átmeneti biedermeier hitűnő példái. A 40-es években szövevényes sajzú intarziákkal díszíti bútorait – ezzel átmenetet teremt a neorokokoba.

Kaesz Gyula: A butorstilusok. Bp. 1962. Kossuth k., 268 l., ill., képes.

190. l.

Steindl Ferenc

2.

műhelye akkoriban nagyüzemnek námi-
tott (feljegyzések szerint „állandóan 40-
50 legénnyel dolgozott"). Ő hérintette 1837-
1842 között az első dunai gőzhajók beren-
dezéset.

Kaesz Gyula: A butorstilusok. Bp. 1962. Kossuth
k., 268 l., ill., képes.

190. l.

Steindl Ferenc

Kossuth Lajos pártfogoltja. Kiállított az 1842. évi Iparmű kiállításon. Ekkor már elismert bútorműves. 1827-ben már műhelye volt. 1830-1840 között klasszicizáló bútorokat készített.

Kaesz Gyula: A butorstilusok. Bp. 1962. Kossuth k., 268 l., ill., képes.

190.1.

Steindl Ferenc

Agyajtós magyar biedermeier szekrény, diófából, diógyökér és jávorfa berakással Steindl műhelyéből, 1840-45 körül. (Iparművészeti Múzeum)
(repr.

Kaesz Gyula: A butorstilusok. Bp. 1962. Kossuth k., 268 l., képes.

194 l. után

MDK

Steindl Ferenc

Biedermeier éjjeliszekrény

" ágy

" ágy

Egyéb köztulajdonból elveszett mütárgyak jegyzéke

Bp. 1952.

MDK

Steindl Ferenc

Biedermeir asztal, cseresznyefa

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

MDK

Steindl Ferenc

Biedermeier ágy

" alacsony szekrény

Éjjeliszekrény, egyfiókos

Egyób köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke

Bp. 1952.

MDK

Steindl Ferenc

Szekreter-szerü redőnyös iróasztal

Biedermeier asztal

" egyajtós szekrény

Egyéb köztulajdonból elveszett mütárgyak jegyzéke

Bp. 1952.

MDK

Steindl Ferenc

Biedermeier támlásszék

" intarziás könyvszekrény

" vitrinasztal

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke

Bp. 1952.

MDK

Steindl Ferenc

Biedermeier ágy

Éjjeliszekrény

Biedermeier vitrinszekrény

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke

Bp. 1952.

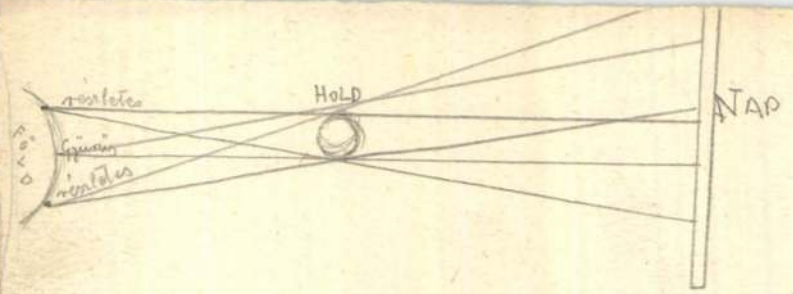

RC E.

Steindl Ferenc

pesti műarztalos

irod

Horvtemplép

38. l.

M.D.K.

Steindl Ferenc, bútormives/XIX.sz./

Klasszicista butoraival a kor izléséhez igazodott. Kossuth is megemlékezett szép bútorairól. Kép: 349.o. 2.kép.

M. Kiss Pál: Művészetről mindenkinek? Corvina, Budapest, 1966

Csóri ~~[illegible]~~ lelet VI. 179

Steindl Ferenc

pesti műasztalos

l.

Tanulmányok Bp.
multjából

III. k. 97. l.

Steindl Ferenc

antalos

l.

Mü-ci Regisig Eresk.
Vall. VIII. aukcio
1948. máj.
78. l.

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyuláné

úrnőnek

Budapest

Lágymányosi u.

Steindl Ferenc

pesti műasztalos

1.

Tanulmányok Bp.
múltjából. VII.

50. l. 52. l.
54. l. 60. l. 67. l.)

(Többször is
említve)

párhuzamos haj
a bártfai párj
a kassai dómró
István müvei k
kal áttekinthe

A más
sárkányos Szen
kiegyensulyozo
és könnyedén,
amellyel nagy

Az el
amelynek az al
elem képezi. E
fejlődötten kl
Kassai István
korra kellene

Steindl Ferenc

(műasztalosnak ?)

1867-ben 100 frtos
hagyományát vette át
a József-fiárvahár

Schmallfiárvahár

228. l

Steindl Ferenc, asztalos

Honderü, 1847.I. 85-88.

Visszatekintés...

Steindl Ferenc
asztalos

irod

Népművészeti és iparművészeti kiállítás. Műcsarnok 1953. aug-okt. 24. lap.

Stündl Ferenc

ácsolás

A XIX. század első felének kiemelkedő pesti ácsolásmestere volt. Szignált bútorait Nagytétényben is láthatjuk.

Vadászi Erzsébet: Bemutatjuk a Nagytétényi kastélymuzeumot

Művészet, 1971. február – 14 lap.

Steindl Ferenc

v mühelyéből: Lekrény Repr.

1840. Bp. Iparmův Múz.

+ magyarország mův. tört. II. 578.

Lorincz 1971.

Steindl Ferenc

pesti műemlékeket az első svábhegyi villatulaj-
donosok közt említi:

Gál Éva: Kétszáz éves a „Krisztinaváros III.
Budapest, 1971. 4.sz. 20-22. l.

STEINDL Flora antula

Pannonicum 1996/2 280-289.

Steindl Ferenc

Neve megemlítve.

Gerő László: Pest-Buda építészete az egyesítéskor 89 p.

Steindl Ferenc

Nives pesti műasztalos, neve emlitve

Műemlékvédelem 1971/1
33. old.

Steindl Ferenc

A Pollack-féle pesti Vigadó belső asztalosmunkáit Palládi Ferenc és Steindl Ferenc, a csillárokat August la Vigne bécsi szobrász készitette. A csillárokat kivitelezését Pollack Clemens List bécsi aranyozóra bizta. Az épületasztalos munka ellenőrzését Pollack, Hofrichter és Degen Jakab végezték.

Czagány István: A pesti Vigadó épülettömbje. Építés- Építészettudomány, 1970. /2.köt/. 173-268.l.

186-188.l.

STEINDL FERENC, asztalosmester, /Steinl/

Pesti asztalosmester volt 1828-ban.-1.kép.Steindl Ferenc tussal festett cégjelzése.-"MÖBELWERKSTATTE DES FRANZ STEINDL"- Fekete repr.- 40.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban.

39. oesl

Az Iparmův.M z.Hopp Ferenc Muz.Évkönyve.XIII. 1970. 1971.

STEINDL / Steinl / FERENC, asztalosmester

A XIX.sz.első harmadában a Belvárosban volt műhely helye. Némely munkáján-a butorok vakfáján-negativ sablónról lehúzott tusfestéses cégjelzéssel látta el-/ 1.kép./. Ezekből 6 széket, egy üveges szekrényt az Iparmüv.Múz. két szekrényt a kiscelli, egy asztalt a Nemz.Múz.őriz. 42.old. 10-12.jegyz

BATKI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban. 39.old.

Az Iparmüv.Múz.Hopp F.Múz.Évkönyve. XIII. 1970.

STEINL / Steindl / FERENC, asztalosmester

A XIX.sz.első harmadában a Belvárosban volt műhelye
Némely munkáját-a bútorok vakfáján-negativ sablónról
lehúzott tusfestéses cégjelzéssel látta el./1.kép./
Ezekből 6 széket, egy üveges szekrényt az Iparmüv.Múz.
két szekrényt a Kiscelli Múz, egy asztalt a Nemz.Múz.ő
őriz. 42.old. 10-12.jegyz.

BATÁKI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban.
39.old.

Az Iparmüv.Múz.Hopp F.Múz.Évkönyve. XIII. 1970.

STEINL / S-teindl/ FERENC, asztalos mester

Pesti asztalosmester volt 1828-ban.-1.kép.-
Steindl Ferenc tussal festett cégjelzése.-"MÖBEL-
WERKSTATTE DES FRANZ STEINDL"- Fekete repr. 40.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban.
39. old
Az Iparmüv.Mz.Hopp Ferenc Muz.Évkönyve.XIII. 1970.
1971.

STEINL / Steindl / FERENC, asztalosmester

1828-ban a Belvárosban működő mester csak 8 segédet foglalkoztatott. Így a negyedik helyre került a pest-budai mesterek sorában. -40.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban
39.old.

Az Iparművv. Múz. Hopp Ferenc Múz. Évkönyve. XIII. 1970
Bp. 1971.

STEINDL FERENC / Steinl /, ferenc, asztalosmester
F

1828-ban a Belvárosban működő Steindl csak 8 segédet foglalkoztatott. Igy a negyedik helyet foglalja el a pest-budai mesterek sorában. 40.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban
39.old.

Az Iparmüv. Múz. Hopp Ferenc Múz. Évkönyve. XIII. 1970
Bp. 1971.

STEINL / Steindl / FERENC, asztalosmester

Pesti asztalosmaester volt 1828-ban.-Belvárosi lakos.-Helyrajzi szám: 160.-Segédek száma: 8.-Összeirási szám: 458.- 46.Cia.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban 89.old.

Az Iparműv.Múz.Kopp Ferenc Múz.Évkönyve. XIII. 1970. Bp. 1971.

STEINDL / Steinl / FERENC, asztalosmester

Pesti asztalosmester volt 1828-ban.-Belvárosi lakos.-Helyrajzi szám: 160.-Segédek száma:8 .- Összeirási szám: 458.- 45.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban 39.old.

Az Iparmüv.Múz.Hopp Ferenc Múz.Évkönyve. XIII. 1970. Bp. 1971.

Steindl Ferenc

A XIX. század első felének egyik legismertebb pesti asztalosmestere. Biedermeier-neobarokk butorai az 1830--40-es években készültek. Valószínüleg az őmühelyéből került ki Sárkány István gyüjteményében szereplő ivelt háttámláju két karosszék.

Vadászi Erzsébet - Sárkány István emlékére; Mügyüjtő, 1971. 4. sz. 54. l.

Steindl Ferenc /műhelye/

Karosszék, XIX. század első fele

Műgyűjtő, 1971. 4. sz. 55. l.

MDK

Steindl asztalos

az Iparegylet első kiállitásán ezüstérmet nyert

Pesther Handlungszeitung, 1842, okt. 5. 349-51 l; okt. 12. 357-59 l.

MDK

ifj. Steindl, asztalos.

a műegyesület részéről a kiküldendő bizottmány tagja ként vesz részt a londoni világiparműkiállításon a jövő évben.

Ipar, gazdaság, kereskedés.
Vas. Ujs. 1861. 296.1.

Steindl

műasztalos

írod

Kossuth Lajos. Jelentés

az első magyar iparmű-
kiállításról. 1842. Pest, 1843.

Ezt láttam a Szalay-aukción,
de nem tudtam megvenni.

Okv. feldolgozandó. A
M N Muzeum könyvtárában
bizonyára meglesz.

BIBLIOTHECA

Budapest, 1948 I.2
VI, Andrássy-út 47
Távbeszélő : 421-738

Müemlékek országos bizottsága
Budapest IX.
Högyes Endre utca 12

Számla

1 Révai Lexikon I-II	220.--
2% f.a.+ bélyeg	7.50
	227.--

Steindl Ferenc
műasztalos
sok butora elpusztult a háborúban.

Jesz. 102. l

MINISZTÉRIUM SZÁMVEVŐSÉGÉTŐL.

R GYULA urnak
bizottsága elnökének

BUDAPEST.

ius hó 30-án 478 szám alatt kelt
zással, van szerencsém Dr. Éber
bérkocsi számláját 10 K-ra érvé-
küldeni.

Steindl Ferenc

antalom.

1.

Vott Pál

Régi magyar otthonok.

Bp. é. n. 273. l.

293. l.

297. l.

298. l.

M.D.A.

Steindl Ferenc, mübutorasztalos

Magyar klasszicista szekrány. Fekete repr. 349. o. 2. kép

1840

M. Kiss Pál: Művészetről mindenkinek, Corvina, Budapest, 1966

toiletteasztal, diófaborítással és jávorfaberakással, Török Károly veszprémi asztalosmester műve, 1850 táj., stb.

Harmadik fülke. Magyar bútorok a XIX. század végétől napjainkig. A múzeumi bútorgyüjteménynek ez a része rendkívül hiányos, jelentékenyebb bútortervezőink közül csak Faragó Ödön és Wiegand Ede vannak képviselve.

A bútorokon kívül itt egy nagy szekrényben a Zsolnay-féle pécsi keramikai gyár készítményeinek válogatott gyüjteménye van kiállítva, mely érdekesen illusztrálja a gyár művészi tevékenységének magas színvonalát.

festésű frízekkel; szalonszekrény, felül-alul üvegezett ajtókkal; mozgó tetejű női íróasztal; karcsú lábakon nyugvó varróasztalka; rácsos támlájú szatinfaszék.

4. Nagy angol szoba Thomas Chippendale és Robert Adam korából való bútorokkal. Az interieurszerűen kiállított bútorok sorozatából különösen kiemelendők: egy nagy Chippendale-könyvszekrény, mahagonifaborítással és aranyozott fafaragással és egy Chippendale-kanapé, ú. n. setee. Adam stílusát a finoman faragott fenyőfa-kandallókeret, egy berakott díszítésű commode és két falhozvaló félkörös mahagoniasztal mutatja be.

FÖLDSZINTI BAL KÖRFOLYÓSÓ.

Magyar bútorok a XVIII. század végétől napjainkig.

Magyar bútorról lásd a 41. oldalon.

Első fülke. Magyar-osztrák Louis XVI.- és empire-bútorok. Ennek a kornak magyar és osztrák bútorai közeli rokonságban vannak. A kiállított bútorok közt sajátságos magyar jellegük miatt figyelemreméltó darabok egy tiszafaborítású empire-írószekrény és egy fiókos szekrény, mindkettő Justh János késmárki asztalosmester műve.

Második fülke. Magyar biedermeier-bútorok. A szerényebb igényeknek megfelelő polgári bútornak a XIX. század első felében számos kitűnő mestere volt Magyarországon. Jellegzetes ebben a korban a célszerűségre való törekvés, mely egyszerű, de kényelmes bútorformákat eredményezett. A kiállított darabok közt a biedermeier-bútoriparnak igen jó példái két topolyafaborítású ruhaszekrény, intarziát utánzó festett díszítéssel, egy tiszafaborítású könyvespolc, karcsú hajlott lábakkal, egy diófaborítású egyajtós ruhaszekrény, arabeszkes faberakással, Steindl Ferenc pesti asztalosmester műve,

fény önti el azonban az
testvér átkaroló alakját
hők, a gyülölködéstől fe
dent megszépitő világoss
ni és árnyék fürdőjébe r
is, hogy aztán belőle, t
fel, a sötét hullámokat
ni, a sötétséget árnyal
a sötétség mégis áttets
ezek első feltételei ..
nek. [7]

5. Muther Richárd: A fe
6. Antonio Munoz: Rembr
lóságos fényt festett C
sá, sejtelmessé, valósz
té válik; ez már nem na
világitás."
7. Eugéne Fromentin: Ré

Steindl Ferenc
műasztalos
1840-ben háztelke
volt a Lipótvárosban.

Pásztor Mihály
A szárőtvenéves Li-
pótváros -
Bp. 1940. 163. l.

968
908. námhoz

Ideiglenes le
a résmáki Thök
költ
l. fölülvizsgá

	Folyó szám	Kelet		Tárgy
		hó	nap	
1.				Schwarz építőmester k
				kimutatásának össze
2.				Schwarznak kintaltató
3.				Beck Sámuel námlája
4.				" kintal
5.				Seenger Béla náml
6.				" " kin
7.				Stadler Mihály ná
8.				" " kin
9.				Löschinger Hugó tintel
10.				" " kin
11.				[illegible]

	Bevétel		Kiadás		
	korona	fill.	korona	fill.	

Rigler J. E. r.-t. 1904. VII. m. sz. 02793.

bronz

bronz

kő

terracotta

terracotta

terracotta

Steindl

1.

LykaMagyműI800-50

74. 1.

2 2 1 1 5

Steindl

Ltáb I. 82

Stein Tivadar építész.

A magyar művészeti ösztöndíj alapból az 1878–1881 ig, 3 egymás után következ. esztendőre havi részletekben a cs. kir. bécsi képzőművészeti akadémia igazgatósága által láttamozott nyugtára évi 420 ft utalványoztatott.

A szlakönyv 96 l.

Művtört.Ért. 1989 1-4

STEINDL IMRE TERVEI A BERLINI REICHSTAG ELSŐ ÉPÍTÉSZETI PÁLYÁZATÁN* (1872)

Az Európa 19. századi építészetét át- megátszövő romantikus stílusáramlat, az újjáélesztett vagy újra. álmodott középkor születését és végpontját legkifejezőbben talán két országgyűlési épület jelöli. A kezdeteknél a londoni Parlament hosszan elnyúló folyóparti tömege, a folyamat végén pedig a magyar orrzággyűlés épületének a pesti Duna-part képét meghatározó, hatalmas kupolával koronázott épülettömege áll, s közöttük a neogótika fél évszázados története feszül.

A budapesti Országháza tervpályázatának története ismert. Steindl Imre pályadíjnyertes tervét átdolgozás után az Országház építési bizottsága, majd a Parlament is elfogadta. Az Országház tervezésével kapcsolatos dokumentumok azonban arra utalnak, hogy a Steindl-féle koncepció megszületése a 19. század európai építészettörténetéhez térben és időben az eddig ismerteknél közvetlenebbül kapcsolódik.

Steindl Országháza tervének fő gondolatai ugyanis nem az 1882. évi pályázati tervek készítésekor merültek fel első ízben. Építészi fejlődésében fontos állomás volt a berlini Reichstag épületére 1872-ben kiírt első pályázaton való részvétel.

A berlini Reichstag építésére kiírt első pályázat

Berlin, az egykori porosz főváros 1871-ben lett hivatalosan Németország fővárosává, s már a következő évben kiírták az első pályázatot a „Birodalmi gyűlés" épületének tervezésére.[1] A tervpályázat kiírása szerint a terveknek legkésőbb 1872. április 15-ig kellett megérkezniük Berlinbe, a szerző nevének feltüntetésével. A teljesen kidolgozott 1 : 200 léptékű tervlapoknak az alaprajzok mellett két nézetet és a terv elbírálásához szükséges metszeteket, valamint egy távlati képet kellett tartalmaznia. Szövegben kellett közölni a szerkezetre vonatkozó legfontosabb kiegészítéseket, a választott tetőfedés, fűtés, szellőzés stb. műszaki megoldásait.

A tervezési program szerint az épületet a „Königsplatz" keleti részén, 150 m széles és 115 m mély területre, a „Siegesdenkmal" középpontjától legalább 170 m-re kellett elhelyezni. Az épületben meghatározott számú ülésterem, a Reichstag és kancellári hivatal irodái, külön kisebb üléstermek, könyvtár, szolgálati lakások és üzemi helyiségek elhelyezéséről kellett gondoskodni, melyeket a program részletesen előírt, s a követelmények részletezése után kikötötte: „A pályázati terveknek nemcsak az előírt feladat célszerű megoldását kell megadniuk, hanem az épületnek a német parlament eszméjét is meg kell testesítenie. Ezért mind a belsőben, mind a külsőben gazdag díszítést kell terveni . . ."[2]

A pályázatra Németországból 70, Ausztriából 7, Belgiumból 4, Nagy-Britanniából 14, Franciaországból 3, Itáliából 2 és Amerikából 1 pályamű érkezett, összesen 835 lapon. A hét ausztriai pályamű között a hat bécsi mellett hetedikként szerepelt: „Emerich Steindl, Pesth." A terveket 4 hétig kiállították, délelőttönként a képviselők és a zsűri tagjai, délután a nagyközönség látogatta a kiállítást, a zsűri négy hét elteltével döntött.

A bírálóbizottság 12 képviselőből, hat építészből és egy szobrászból állott. Építészek voltak: Berlinből Friedrich Hitzig és R. Lucae, Bécsből Friedrich Schmidt, Münchenből Neureuther, Kölnből Statz, valamint az az időben Bécsben működő Gottfried Semper. Szobrászként a berlini Friedrich Drake vett részt a zsűri munkájában. A bírálók a beérkezett 102 pályamű közül a gothai Ludwig von Bohnstedtnek ítélték az első díjat, ezenkívül négy második díjat osztottak ki. Ezeket Ende és Boeckman berlini, Kayser és Groszheim berlini, Mylius és Buntschli majna-frankfurti és Gilbert Scott londoni építészek kapták. Steindl Imre életrajzírói szerint dicséretet nyert ugyan tervével, azonban a díjazottak között nem szerepelt.[3]

Steindl Imre tervei a Reichstag első pályázatára

Az eredetileg valószínűleg 23 lapból álló beküldött tervsorozatnak csupán 10 lapját találtuk meg.[4] A többi rajz végleg elveszett, esetleg valahol lappang. Hiányoznak például a kiírásban megkövetelt metszetek és főként a tervezett épület távlati képe. A fennmaradt lapok azonban így is lehetőséget adnak arra, hogy a terv kvalitásait megismerjük, s össze tudjuk hasonlítani a díjazott tervekkel, valamint Steindl végül megépült budapesti Parlamentjével.

A Berlinbe tervezett épület fő méretei kihasználják a kiírásban megadott legnagyobb területet (115 × 150 m). (Wallot megépült változata végül 137 × 103 m lett.) A Königsplatz mentén elnyúló, sarok- és középrizalitokkal tagolt, kétemeletes, magasföldszintes épületet hatalmas tizenhatszögű kupola koronázza, az épület aprólékos gótikus részletformálással tér vissza a középkorvég formanyelvéhez. A Königsplatzra merőleges főtengelyben nagyméretű előtér után kétoldalt nyitott korridorral kísért széles díszlépcső vezet a fő térrészhez, a tengelyek keresztezésében elhelyezett, tizenhatszögű kupolatérbe komponált üléstereméhez.

Az üléstérem közvetlenül kapcsolódik a keleti hosszoldali traktushoz, így elhelyezése az épület kelet—nyugat irányú hossztengelyéhez képest aszimmetrikus. Tervének alaprajzain Steindl a különböző funkciójú helyiségcsoportok igen differenciált megközelítését oldotta meg. A már említett főbejáraton kívül az északi és a déli oldalon kocsibejáratot adott, s mindegyik mellett két oldalon külön-külön boltozott bejáratokat tervezett szétválasztott funkciókkal. A keleti oldalon a középrizalit mindkét oldalára helyezett kocsiáthajtót, az egyik mellett külön bejárattal az irodahelyiségekhez és a kancellári hivatalhoz, a másik oldalon a kocsiáthajtó két oldalán a gyűlések közönségének és az irodai személyzetnek szolgálnak

* A Budapesti Műszaki Egyetem Építészettörténeti és Elméleti Intézete, illetve elöd tanszékei gazdag rajzgyűjteményeiből szinte alig maradt korunkra néhány darab. Jelenleg csekély számú, és nagyrészt véletlenszerűen fennmaradt rajz képezi az intézet építészettörténeti dokumentumtárát. Ezek feldolgozása megindult, eredményeink tervezett közzétételével célunk az, hogy az anyag a magyar építészettörténeti kutatás számára hozzáférhetővé váljon.

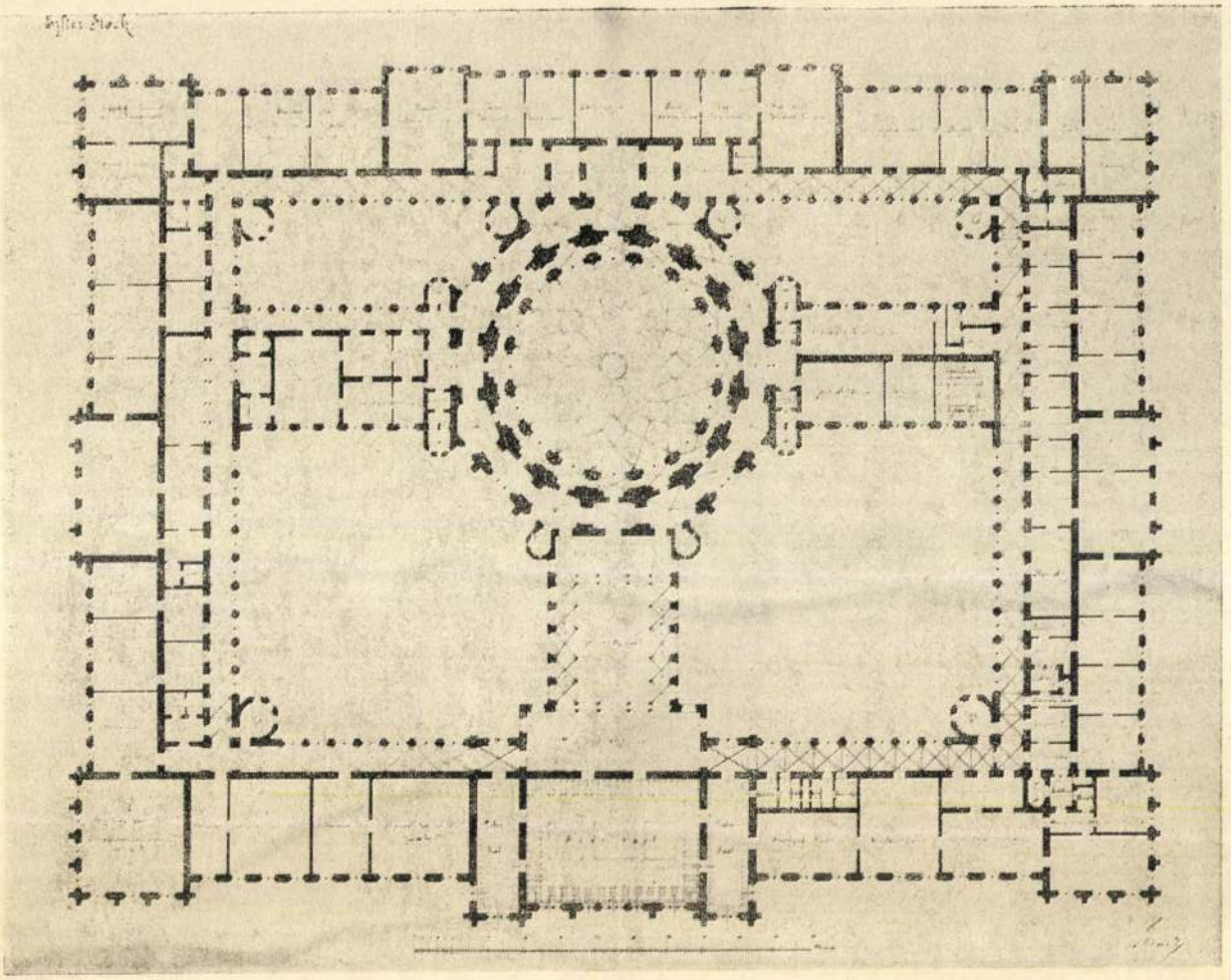

1. Steindl Imre terve a berlini »Reichstag« épületének első, 1872. évipályázatára. »S. u'errain«

külön bejáratok. Nem kevesebb mint hat kocsibehajtó nyílt tehát az utcára, az oldalszárnyakon keresztül pedig még két áthajtó biztosította a kocsiközlekedést, a megfelelő személybejárókkal, s ezenkívül még közvetlenül a homlokzat felől hat személybejárót tervezett. A terv tehát alaprajzi megoldásban nemcsak elkülönítette a programban előírt funkciókat, hanem szinte teljesen szétaprózta azokat.

Maga az épület négy belső udvar körül szerveződött volna, a két belső összekötő szárnnyal az ülésterem és a külső traktusok között. Az összekötő szárnyak közül a keleti a császári udvar tagjainak tartózkodására szolgáló helyiségeket tartalmazta és közvetlenül az ülésterem „császári páholyához" kapcsolódott, míg a másik szárnyban a posta és a nyomda, valamint az újságírók termei helyezkedtek volna el.

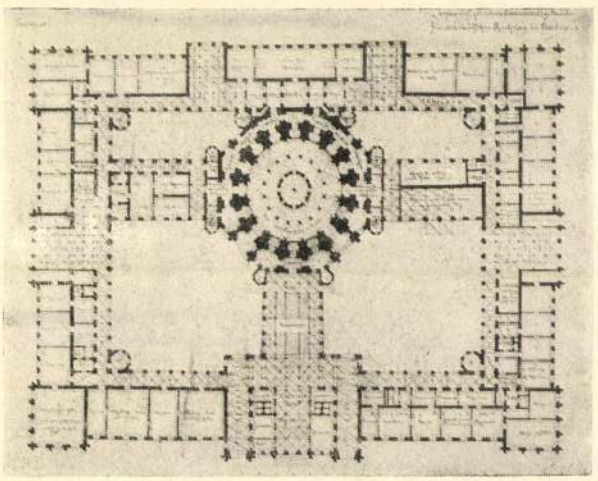

2. Steindl Imre tervének földszinti alaprajza. »Parterre«

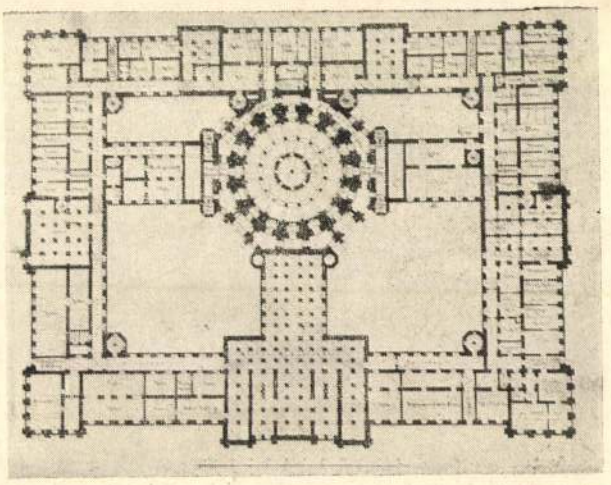

3. Steindl Imre tervének első emeleti alaprajza. „Erster Stock"

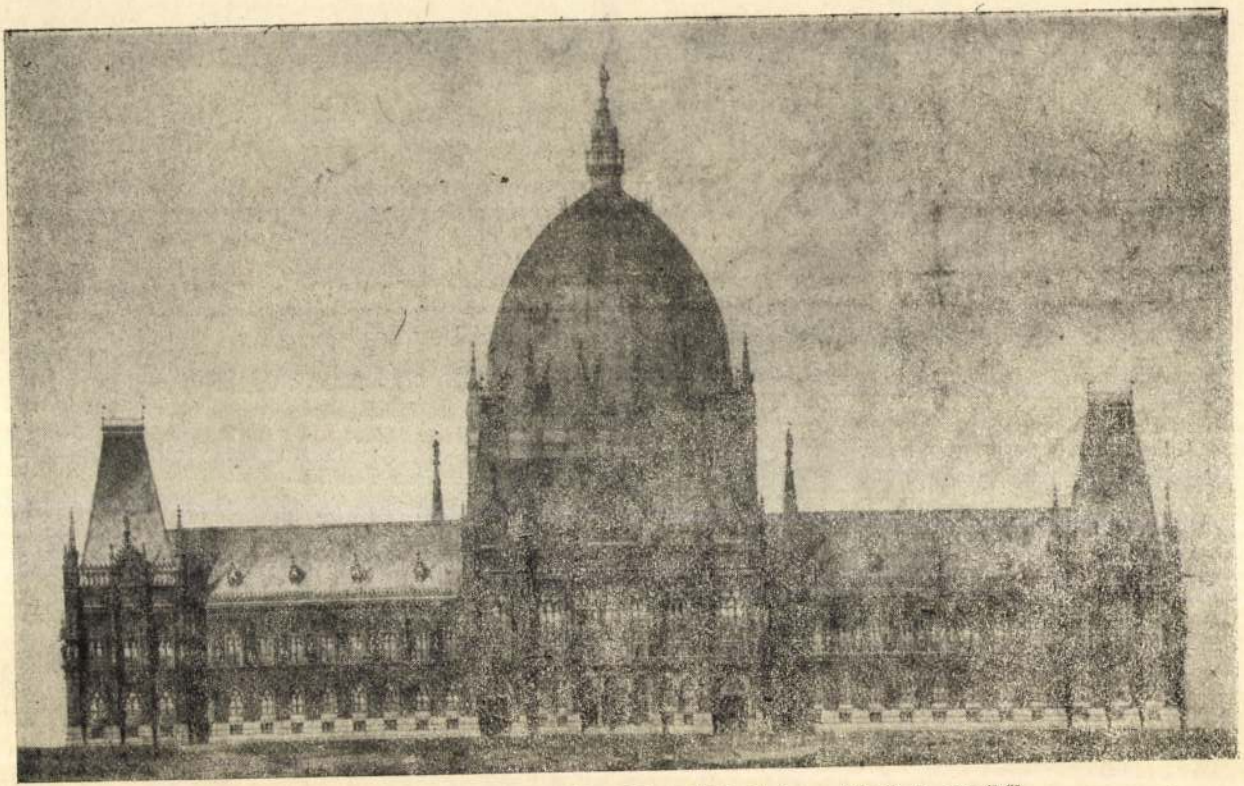

4. A Königsplatz felé tervezett főhomlokzat Steindl Imre pályázati tervéből

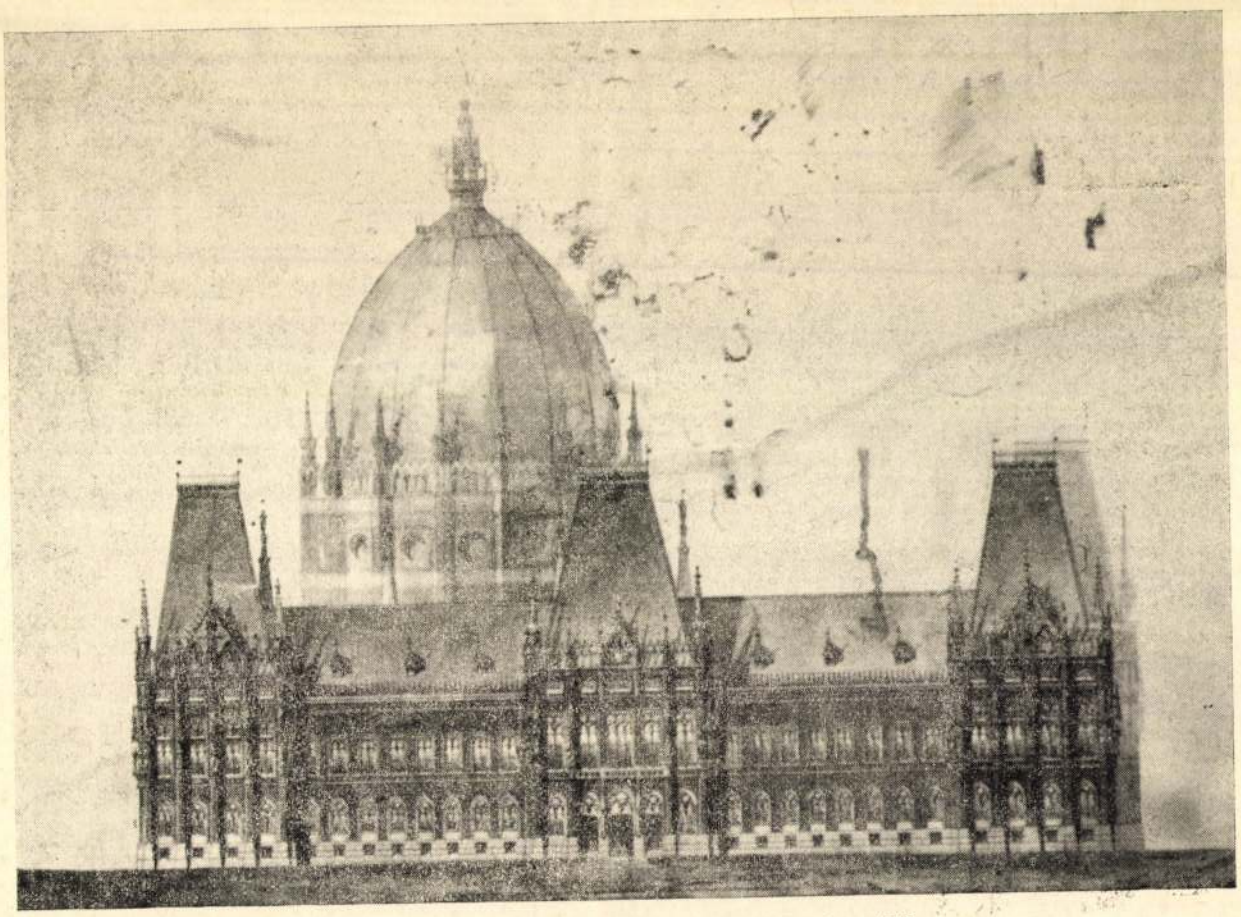

5. Az északi homlokzat Steindl Imre pályázati tervéből

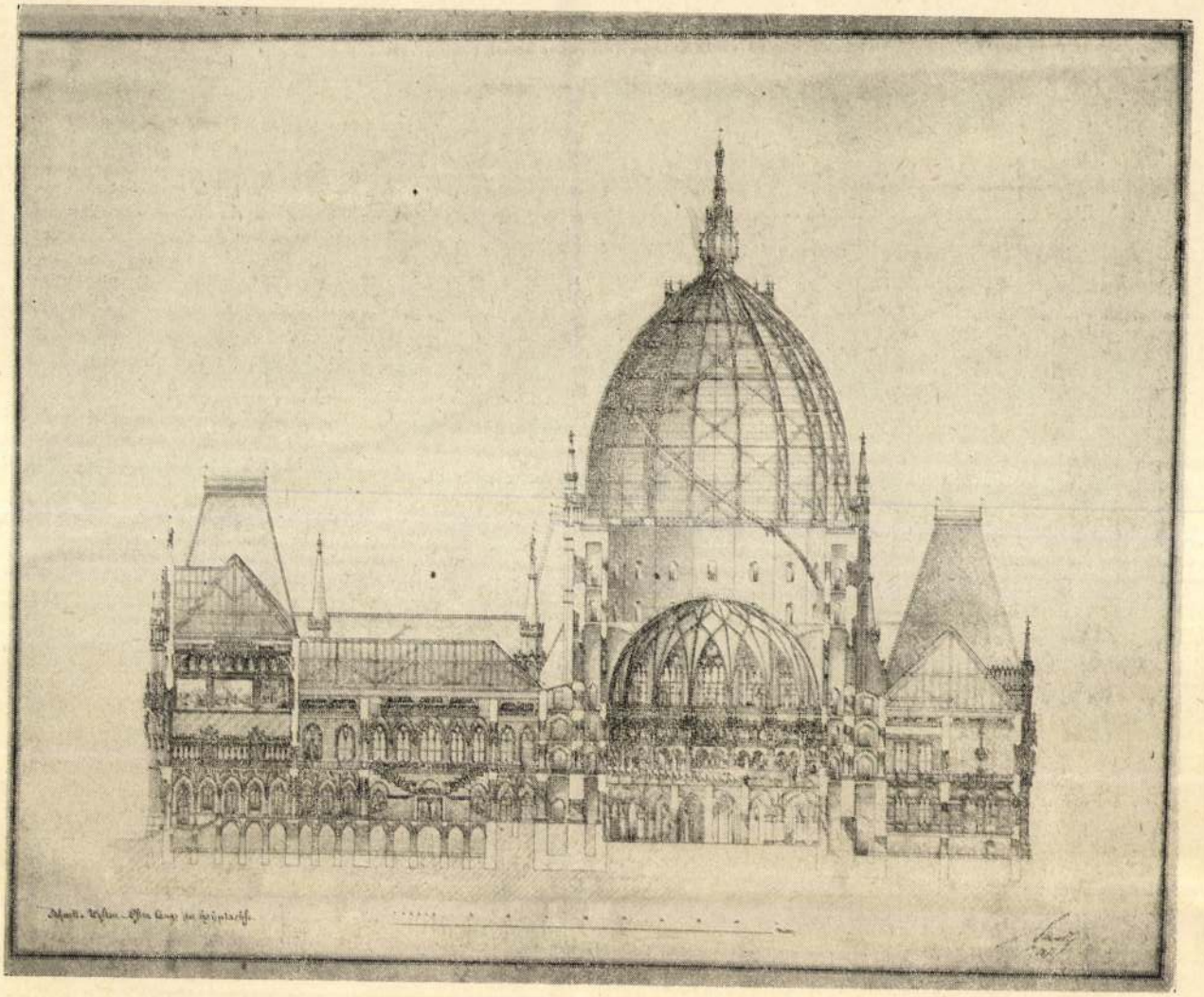

6. Keresztmetszet az épület főtengelyén át

A tervsorozat fennmaradt, „2" számmal jelzett lapjáról és a metszetekről az első emelet tervezett elrendezéséről is tájékozódhatunk. A főbejárat felett hármas, egymásba nyíló díszteremsor (Nebensaal—Festsaal—Nebensaal) kazettás mennyezettel, neogót kiképzéssel az épület fő fogadóteremsorát képezte volna, mellette dél felé az elnöki fogadótermekkel. A díszterem előtti tér kazettás mennyezettel, nyitott árkádokkal átmenetet biztosított a főlépcsőház felé. Ez az áttört tér egyben a kupola, vagyis az ülésterem előteréhez való kapcsolatot is szolgálta volna. A további szinteken a program szerinti irodacsoportokat, tanácskozótermeket és lakásokat helyezte el Steindl — a közölt alaprajzokról jól leolvasható elrendezésben.

Újgótika — nemzeti gótika

Ahhoz, hogy Steindl gótikus tervét megfelelőképpen értékelni tudjuk, meg kell vizsgálnunk a Reichstag első pályázatának körülményeit, a neogótika és a nemzeti gótika viszonyát a század hetvenes éveiben. Számtalan elemzésben vizsgálták már az európai építészet egyik alapvető vonulataként feltűnő állandó visszanyúlást elmúlt korok építészeti formakincséhez. Általában — természetesen leegyszerűsítve a folyamatokat — az antik építészeti elemekhez való visszanyúlást a racionalizmussal, a felvilágosodással, a fejlődéssel azonosították, a középkorhoz, a gótikához való fordulás pedig — a „középkor" sötétségének közhelyével együtt — az irracionalizmus, a haladásellenesség vállalásával egyenértékű megítélés alá esik. Maga az újgótikus mozgalom azonban más-más módon hirdette meg célkitűzéseit a nemzeti kultúrák különfélesége szerint. Az angol újgótika mintegy száz évig érlelődött az 1720-as évek természetes kertjei, Horace Walpole Strawbery Hill-i 1750-es átépítésén keresztül Pugin teóriájáig és londoni Parlamentjéig. A francia romantika — erős egyszerűsítéssel — a gótika szerkezeti „csodáit", éppen racionalizmusát értékelte — a németek pedig saját építészetük emlékeinek felfedezésével a „német nemzet és az egyéni zseni teljesítményét" dicsőítették.

Friedrich Schinkel volt az, aki, noha széles látókörével a klasszicizmust és a gótikát is át tudta fogni, a napóleoni háborúk után az *építészeti nemzeti emlékmű* gondolatát megalkotta. Ez olyan épület, amely „templom, noha ideológiailag többféle célra szolgál". Kortársa, a teológus de Wette megfogalmazása szerint: „. . .Mindenekelőtt minden német városban a német művészet kiemelt stílusában (gótika!) kell templomot emelni . . . a nálunk újra feltámadt vallás és a megmentett haza emlékműveként, és a jövendő minden nagy népünnepélyének gyülekező helyéül . . ."[5]

A kölni dóm restaurálása során kiadott „Kölner Domblatt" sem újság volt csupán, hanem a neogótikus építészet teoretikusainak orgánuma. A kölni Dombauhütte, a Gilber Scott-féle hamburgi Nicolaikirche (1844) építészeti teljesítményei mellett Németországban August

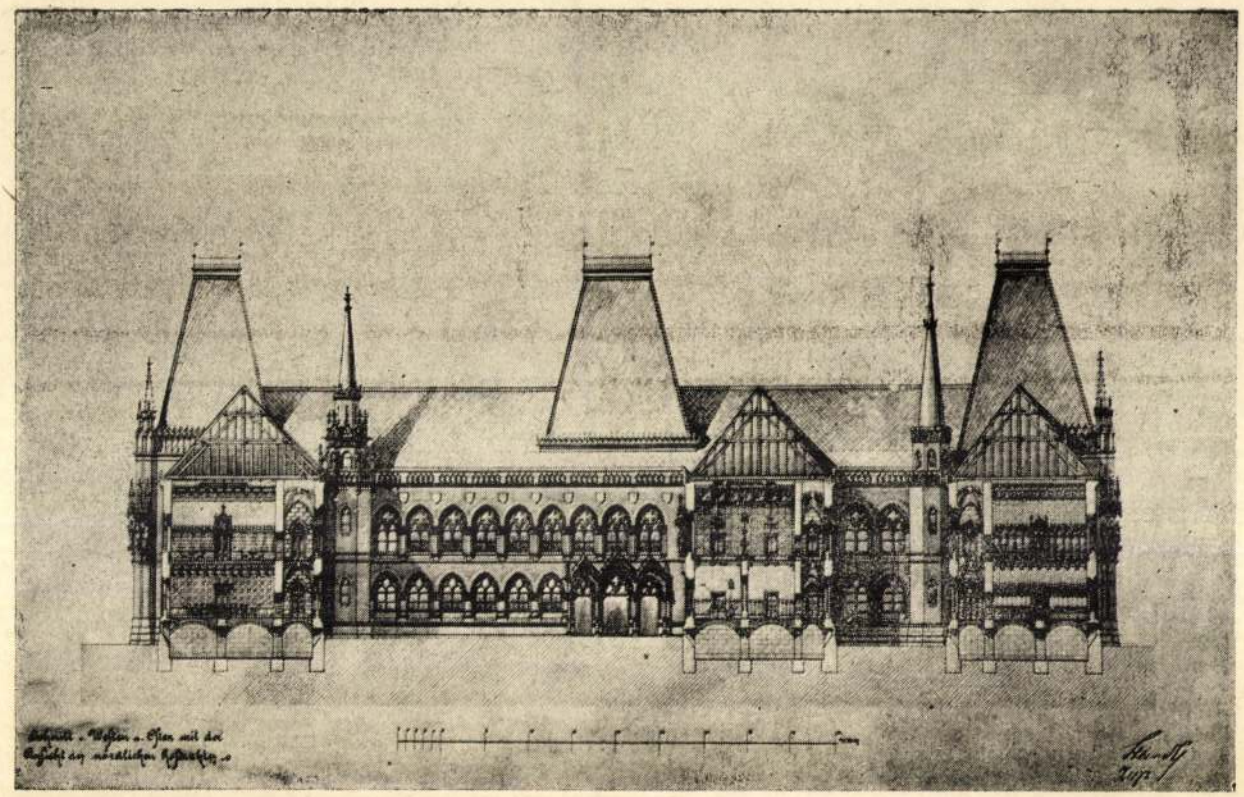

7. Metszetrajz az északi udvari traktus nézetével

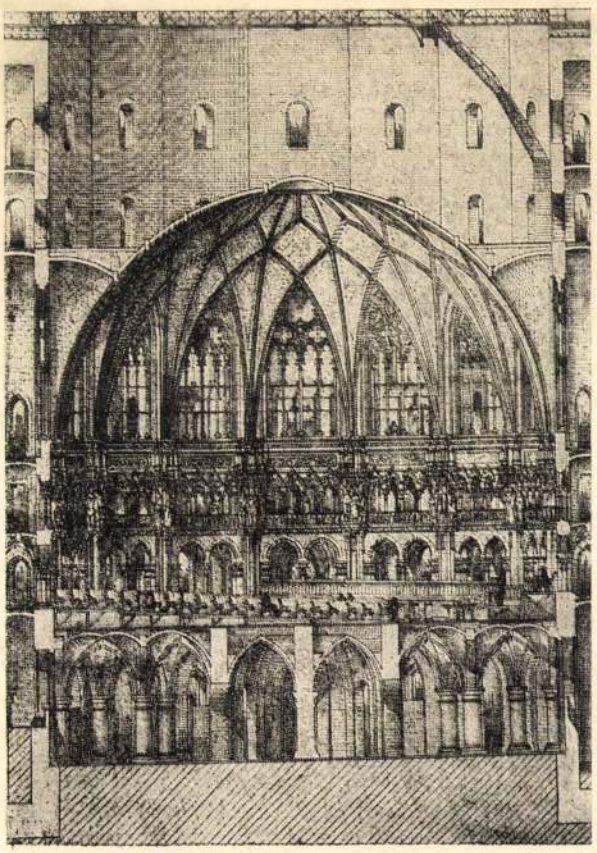

8. Az ülésterem metszete (részlet)

Reichensperger írásai hordozták a ,,keresztény-germán építőművészet'' eszméit. Azt hirdette, hogy a középkori építésmódhoz való teljes visszatérés a pogányságtól a kereszténységhez való visszatérést eredményezheti.[6] Reichensperger évtizedeken át volt fáradhatatlan munkása eszméinek, s természetesen az 1872. évi első Reichstag pályázat kiírásakor és bírálatakor is hallatta szavát.

Az 1872-ben nyilvánosságra hozott első pályázat kiírása félreérthetetlenül a ,,nemzeti gondolat'' jegyében született: ,,. . .Milliók szívének öröme semmiben sem fejeződhetnék ki jobban, mint egy épületben, amely a népet reprezentálná . . . s az épület a nemzet monumentális emlékműve lenne, méltóan az eseményhez, amelynek létrejöttét köszönheti . . .'' S már ekkor a ,,Verband Deutscher Architekten und Ingenieur Vereine'' petícióval fordult a Reichstaghoz, hogy a pályázatot ne nemzetközileg írják ki, mert ezzel ,, . . . a feladat veszít rendkívüli rangjából. Nemzetközi pályázat a német Reichstag épületére ugyanolyan versenypálya lenne, mint a többi pályázatnál, művészi dicsőségért és anyagi elismerésért és nem a művészi körök megszentelése nemzeti lelkesedés és nemzeti érzés által — amely a hazát a legjobban akarja szolgálni . . . a legjobbal, amit a hazai művészet csak lehetővé tesz . . .''[7]

Steindl Imre gótikájának forrásai

Kézenfekvő, hogy Steindl — aki a gótika német nemzeti töltéséről szóló tanítások légkörében a kölni iskola egyik legkiválóbb reprezentánsának Friedrich Schmidtnek tanításán nevelkedett,[8] a Reichstag programjának ismeretében szinte gyermekien rábízta magát a mesterétől elsajátított ,,dogmatikus'' gótika formanyelvére.

Steindl Imre a bécsi, Schmidt Frigyes mellett eltöltött művészeti akadémiai évek után 1869-től mint a József Műegyetem helyettes tanára folytatta pályáját Pesten,

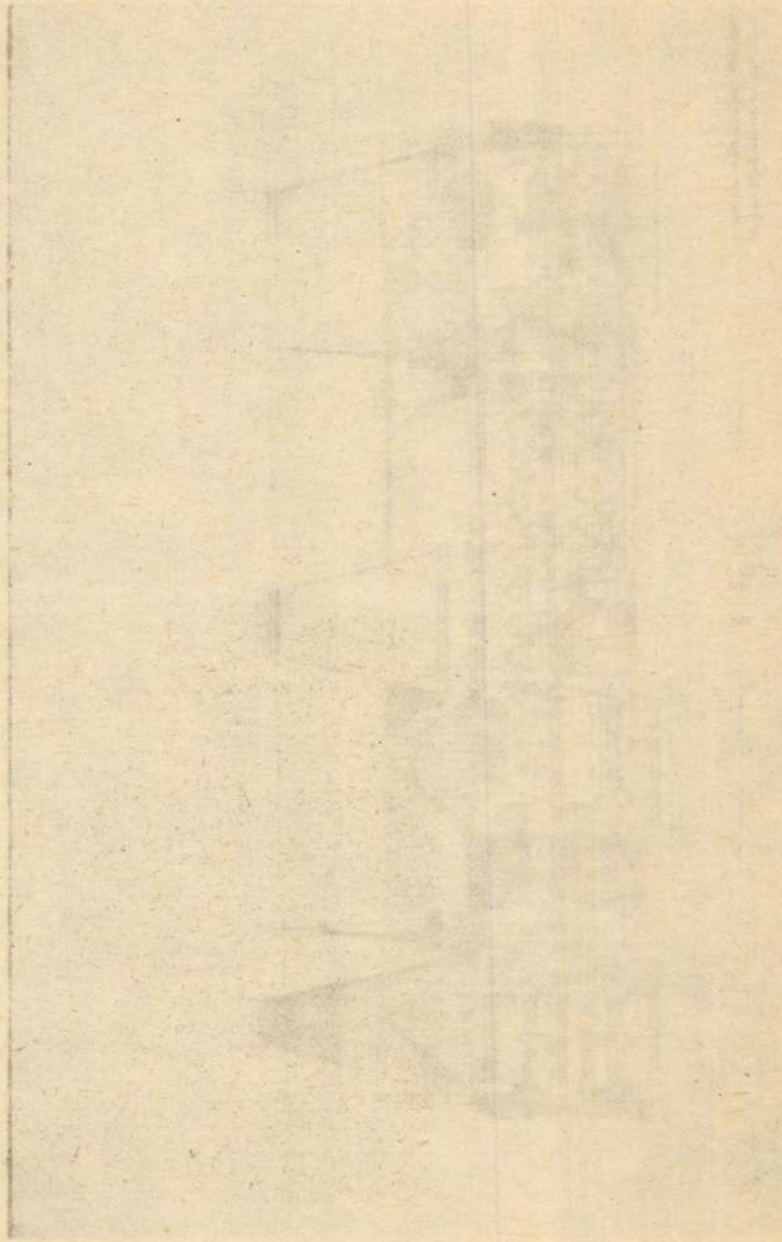

Tanári kinevezését 1870-ben kapta, ugyanis elődje, Schulz Ferenc a József Műegyetem első „Műépítészet" professzora, kinevezését 1870. október elején kapta meg, s már október 21-én váratlanul elhunyt. Schulz halálával a műegyetemi tanári állását és a vajdahunyadi vár restaurálásának folytatását is Steindl Imrére bízták. Ezzel kapcsolatban értesülünk a Reichstag pályázati tervek „műhelytitkairól" is. A vajdahunyadi vár restaurálásának ügyében ugyanis röpirat jelent meg,[9] s ennek szerzői szerint: „. . . . A (vajdahunyadi) Bethlen folyosó készült 1873-ban, éppen midőn a pesti operaszínházra kiíratott a pályázat, amikor is Steindl Imre egész irodájával (melyet persze a kormány a Hunyadi vár részére fizetett) felment Bécsbe, ott keresztül kutatván az operaszínházat, felméretett, rajzoltatott és visszajőve Pestre ugyanezen erőkkel meg is készítteté a »Concursus« terveit. Ugyanez erőkkel készültek a *berlini »országház«* *tervei* is, e mindkét tervével Steindl Imre szerencsésen meg is bukott: ebből is lehet következtetni, hogy mily szakemberek voltak egyetemben . . ."[10] A pamflet szerzői csupán a vajdahunyadi vár restaurálása miatti aggodalmukban szóltak a nyilvánossághoz, de a teljes írásból jól kiérződik az az éles felfogásbeli különbség, amely Schulz és Steindl munkamódszere, végső soron a gótika „feltámasztásához" való viszonyok között volt. Schulz Ferenc és Steindl Imre pályája is, főként tanulmányaik révén, a kölni iskolához kapcsolódott. Mesterük, Friedrich Schmidt stuttgarti tanulóévei után Kölnben maga is a „Dombauhütte" kőfaragójaként dolgozott 1843-tól.

Pályája elején tehát szorosan kötődött a gótika kézműves hagyományait feleleventő újgótika szelleméhez, s így kezdte bécsi munkásságát is 1863-ban a Stephanskirche helyreállításán, „Dombaumeister"-ként. Ezután azonban Bécsben a szabadabb szellemű, de szárazabb formaképzésű újgótika művelésére tért át. Schulz Ferenc nem követte ezt az irányt, Steindl viszont megértette, s igazodott hozzá. A Reichstag pályázatra beküldött

9. L. von Bohnstaedt első díjas tervének távlati képe a Reichstag első, 1872. évi pályázatán

terveiből úgy tűnik, hathatott rá a bécsi városháza, Schmidt főműve, amely szabadabb, korszerűbb és a célszerű építészetnek alávetett felfogásban készült, sőt a gótika formáit a reneszánsz formáival keverte. Valószínűleg hatott Steindl elképzelésére a másik híres Schmidt-féle épület, a bécsi fünfhausi templom hatalmas kupolája is. Ezt a „gótikába átültetett Karlskirché"-t 1868—75 között építették, míg a Rathaus építését 1872-ben kezdték meg, tehát éppen az első Reichstag pályázat évében.[11]

Steindl Imre tervezett Reichstag épülete azonban a programhoz képest példaképei ellenére is kisszerűnek hat. A kupola és az épülettömeg viszonya elhibázott,

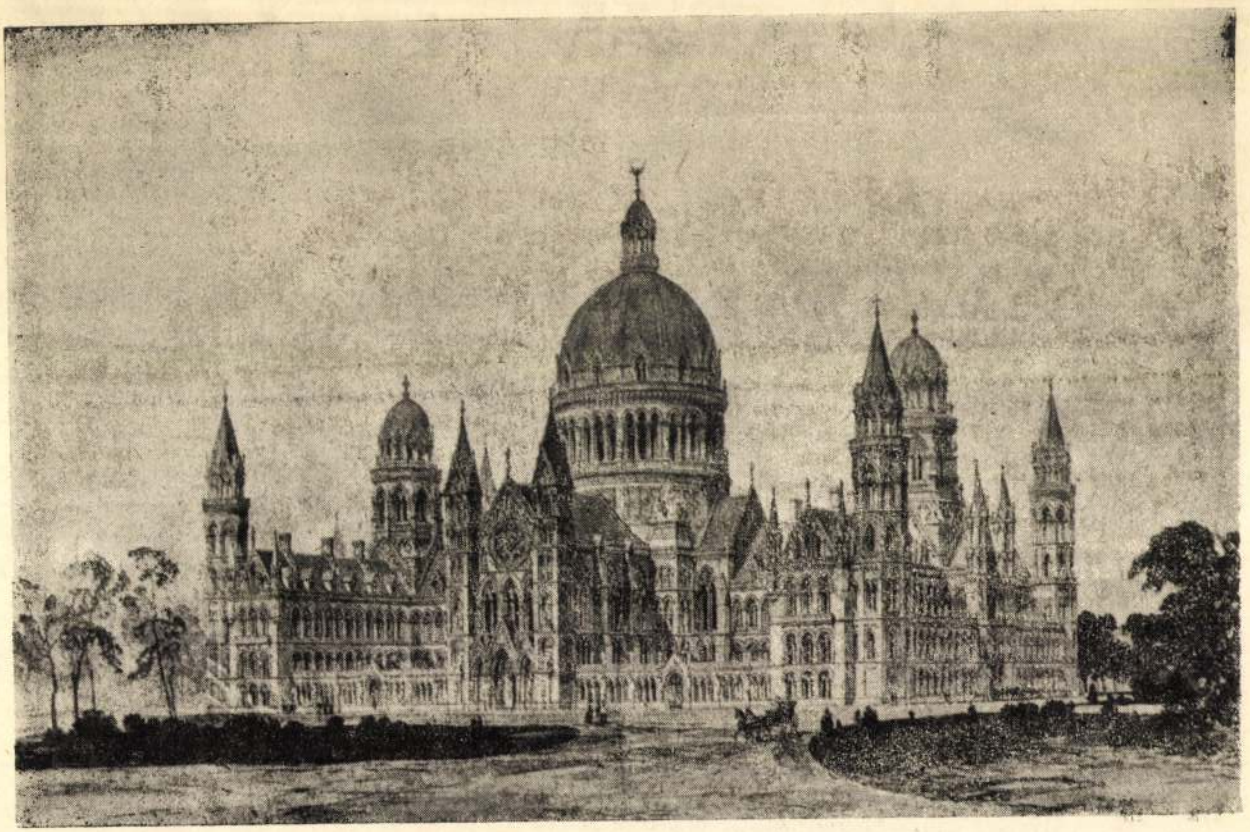

10. Gilbert Scott 1872. évi pályadíjas tervének távlati képe

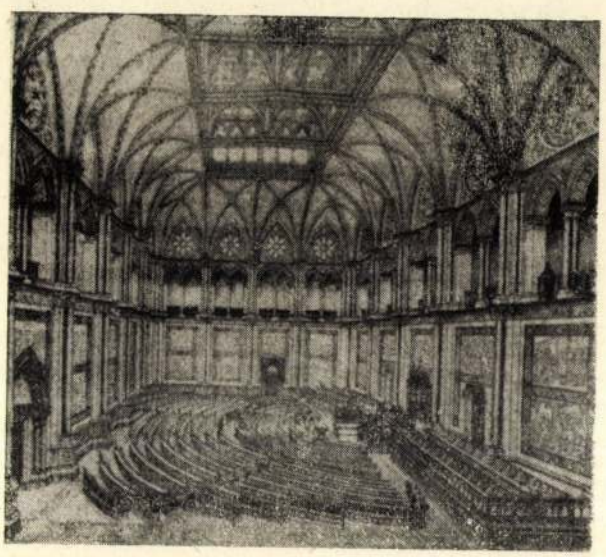

11. Az ülésterem terve Gilbert Scott pályaművéből

feloldhatatlan feszültséget éreztet. Gótikája száraz és aprólékos, a „német nemzeti" jelentéstartalmat közvetlen és kissé naiv módon alkalmazott szimbólumokkal, a rizalitokon elhelyezett címerekkel próbálta kiemelni.

Az 1872. évi Reichstag pályázat építészeti bírálata

A pályázatra érkezett terveket már a kiállítás idején, a zsűri döntését is megelőzve kezdte ismertetni K. E. O. Fritsch a Deutsche Bauzeitung VI. évfolyamának hasábjain.[12]

A berlini Kunst-Akademie kiállítótermeiben a beérkezett pályázati terveket nemzetek szerint csoportosították. Mint a bírálók megállapították, legnagyobb számmal a hazai, „berlini" építésziskola képviseltette magát, majdnem teljesen hiányzott Hamburg és Württemberg építészete, Hessen egyáltalán nem, Bajorország pedig mélyen jelentősége alatt szerepelt, mindössze egy müncheni tervvel. Ausztria „híres nevei" is hiányoztak, noha, mint a jelentés írja „. . . . az építészet ma ott virágzóbb, mint bárhol a német birodalomban . . ." A kor neves angol építészei viszonylag nagyszámú tervvel jelentkeztek, s ez az ismertetés szerint valódi versenyt jelentett.[13] A bírálat szerzője szerint természetesen ez a csoportosítás nem lényegi a tervek szempontjából.

Áttekintve a megoldásokat a helyszíni beépítés „monumentalitása", az alaprajz „célszerűsége", az épület „belső egysége" alapján rangsorolta a terveket. Legfontosabb szempontként a nagy ülésterem kialakítását és a dísztermek csoportosítását, az egész kompozícióhoz való viszonyát ismertette. „. . . . Sajnos a parlamentáris hagyomány még oly fiatal, és a monumentális parlamentépület oly ritka feladat az építészek számára . . . hogy nem alakult ki még olyan teremforma, amelyet a legcélszerűbbnek ismerhetnénk el . . ."[14] Megállapítja, hogy a pályázat is csak a kérdés továbbfejlesztéséhez szükséges „nyersanyagot" szolgáltatja.

Az ülésterem és az egész épülettömeg viszonya, az alaprajzi megoldások áttekinthetősége, az ülésterem akusztikája, fűthetősége, az épület szintjeinek száma, az épülettömeg és környezet viszonya, a külső és belső díszítmények „eredetisége" mind megelőzik a „stíluskérdés" szempontjait, mivel ezek „függetlenek a stílusválasztástól". A bírálat szerint: „. . . . a pályázók többségének tudatos felismerése volt, hogy nem egy stílusért akarunk építeni, hanem egy stílus eszközeivel *modern* épületet létrehozni". Fritsch hosszú és részletes ismertetésében a 102 pályamű közül az építészeti kompozíció, az alaprajzi megoldások, a homlokzatképzés, tömegformálás összevetésével 97 tervet hasonlított össze. Megállapította, hogy ezek közül csupán 15 alapozott a középkori hagyományokra, a többi nagyrészt a „legkülönfélébb felfogású renaissance" architektúra elemeit alkalmazta.[15] Steindl Imre terveit sem középkori formanyelve, hanem tömegformálása kapcsán emeli ki.

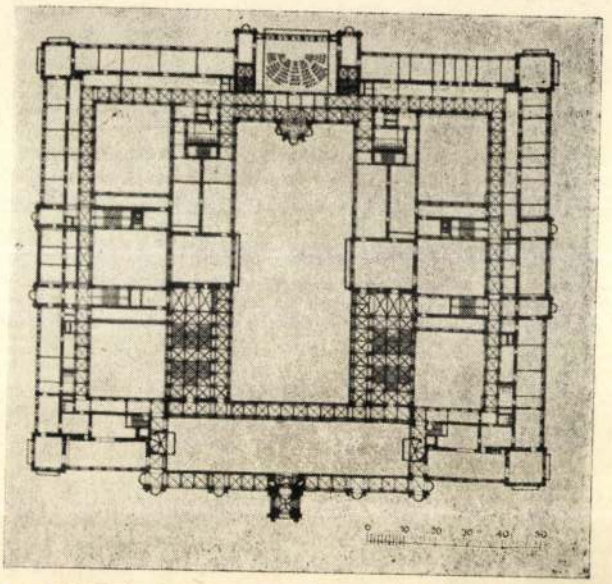

12. Friedrich Schmidt: A bécsi városháza (1872—1883) alaprajza

13. Friedrich Schmidt: Maria vom Siege templom (1867—1869) Bécs, Fünfhaus

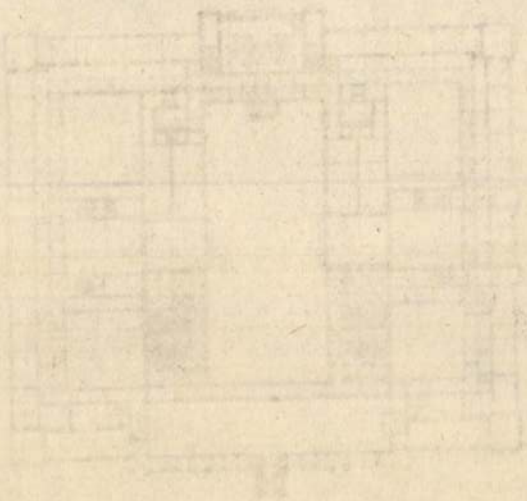

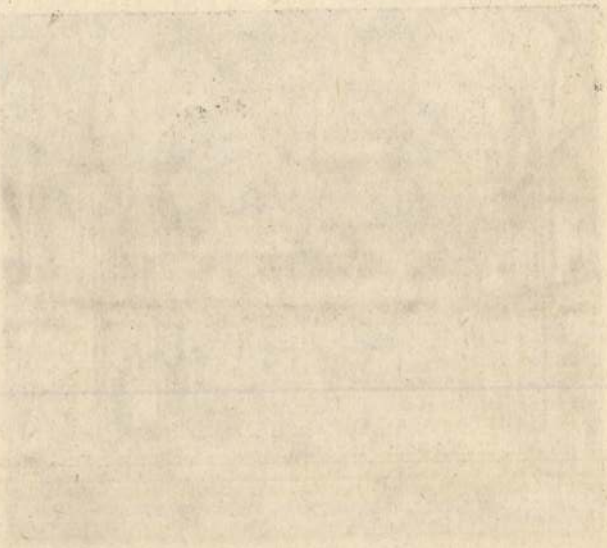

STEINDL IMRE

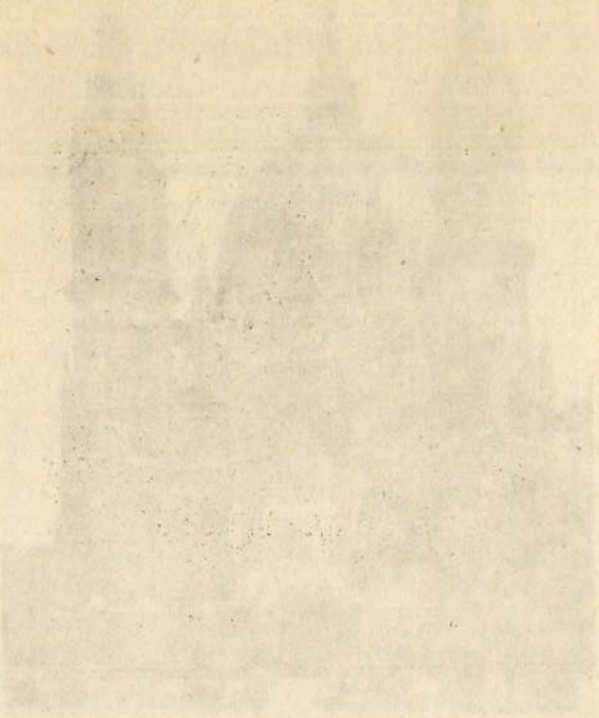

14. Paul Wallot I. díjas terve a Reichstag épületére kiírt második, 1882. évi pályázaton

Külön csoportosították ugyanis azokat a terveket, amelyek az ülésterem fölé hangsúlyos kupolát helyeztek, kiemelve ezzel annak helyét. A terven félreismerhetetlenül Schmidt Frigyes iskoláját ismeri fel. Értékelte, hogy a tizenhatszögű ülésterem kelet felé való eltolásával hozzá vezető „nagyszerű lépcsőzet" bontakozik ki. Nem elég világos azonban — a kritika szerint — az épület többi részének alaprajzi elrendezése, noha sok eredeti ötletet tartalmaz. A kőrészletekkel gazdagított téglahomlokzat — amelyet egyedül Steindl alkalmazott a pályázók közül — „mértéktartó, vertikalitása következetes", hatását azonban, a kritikus szerint, a sarokpavilonok hatalmas tetőzetei lerontják. Léptékteleusége miatt kifogásolta a külső „héjkupolát" is, amely a tizenhatszögű csillagboltozattal fedett, oldalról megvilágított terem „fölé tornyosult". Harmonikusabbnak és sikeresebbnek ítélte a belsők terveit, „egyes részletek, például a könyvtár rajza egyenesen művészi értékű" — írta az ismertetés.[16] A Deutsche Bauzeitung hasábjain közölt összefoglaló ismertetés majd minden terv alaprajz—tér—tömeghomlokzat összefüggéseit ismerteti és részletesen elemzi a program ismeretében. Bírálja magának a zsűrinek az ítéletét is.

Neoreneszánsz és újgótika az első Reichstag pályázaton

Az első Reichstag pályázat eredményeként mutatkozott meg először Németországban, hogy a neoreneszánsz véglegesen áttört, hivatalosan elismert és támogatott állami építészetté, a nagypolgárság és az állam vezető rétegének „stílusává" vált a német fővárosban. A tervpályázat első díját nyert gothai Ludwig Bohnstaedt zárt épülettömbjében a helyiségeket két ovális zárt udvar köré csoportosította. A kiemelkedő motívum az épületen a nyugati homlokzat középrészén kiugratott rizalit, illetve az egész homlokzatot átfogó, középső nyitott diadalív. Bohnstaedt a középpontba helyezte a plenáris üléstermet, s lapos kupolával hangsúlyozta a helyét.[17] A tér felé nyitott diadalívvel átütő sikert aratott, ezt a pályázat fogadtatásánál mint az egész „német nép felé nyitott" épület szimbólumát interpretálták. „Amit Bohnstaedt rajzolt, az egészen más, mint a hercegek és urak kastélya . . . Bohnsteadt rajzán az épület „úgy jelenik meg, mint ami a népnek, illetve választott képviselőinek legjobban megfelel . . . az itt ülésezők és a kívül lévő nép között a legszorosabb összeköttetést létesítik a mély előterek és a hatalmas, hívogató portál . . ."[18] . . . „A Reichstag háza hatalmas kapuval hívogatóan nyílik a tér felé, noha éppen nem látványossághoz vezet, hanem valódi bejárat, valódi kapu . . ."[19] A pályázat végeredményének ezt az „irodalmi" üdvözlését az építészeti kritika nem mindenben osztotta. Bohnstaedt tervének erényei mellett fő hibaként a terek átgondolatlanságát, megvilágításuk lecsökkenését is hangsúlyozták.

Különösen erős támadás érte az építészeti bírálatban a díjazott tervek közé került egyetlen középkori formanyelvű alkotást, G. Gilbert Scott és John O. Scott tervét. Az alaprajzi elrendezést teljesen átgondolatlan-

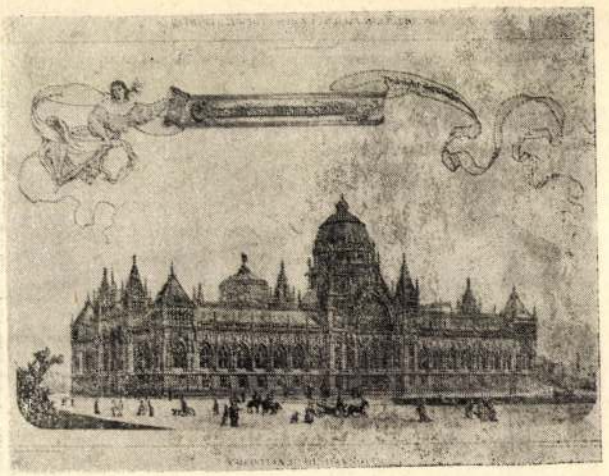

15. Christian Hehl terve, a Reichstag épületére kiírt második, 1882. évi pályázaton díjat nyert egyetlen „újgótikus" alkotás

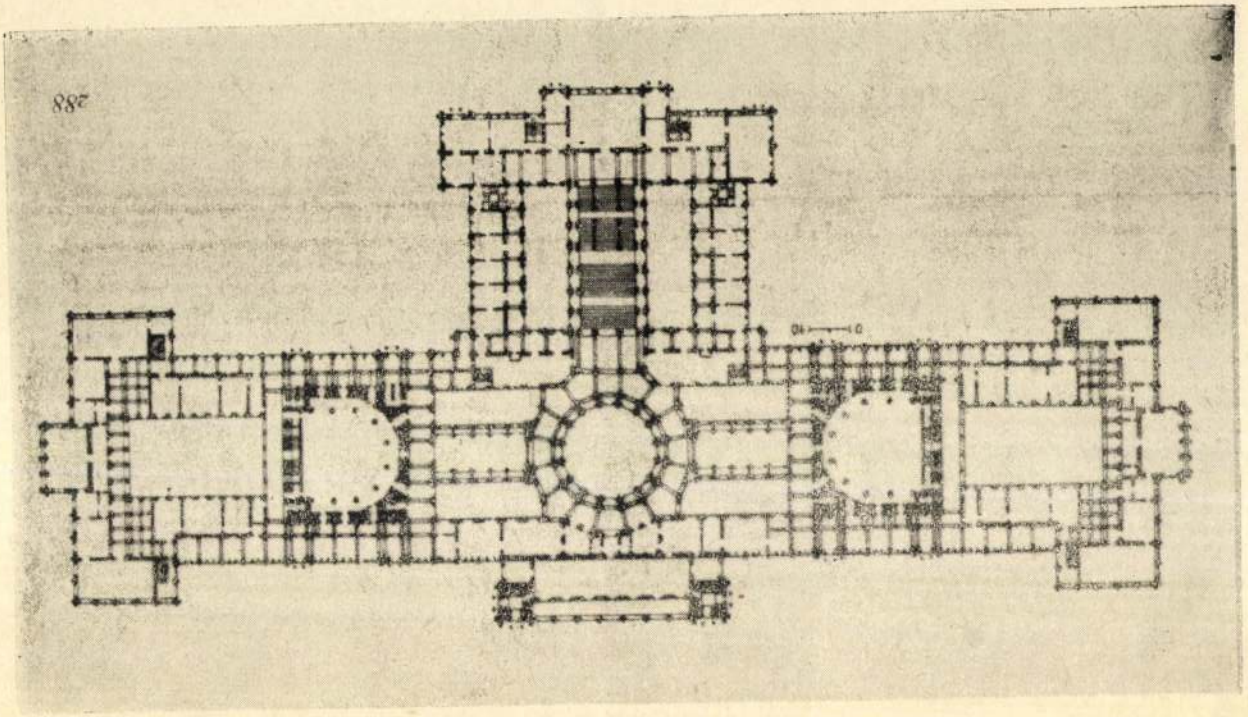

16. Steindl Imre: Budapest, az Országháza terve. Emeleti alaprajz

nak, a megoldásokat öncélúan festőinek ítélték. „Az egész épület — kivéve a hátsó rész középépítményét — annyira egyházi jellegű, hogy a perspektivikus rajzot inkább egy angol apátság színpadképének tekinthetjük" . . . s „egyetlen momentum sincs a tervben, amely a német[20] „Reichstag" épületének feladatát valóban megoldaná." A Scott-féle terv tehát ugyanúgy elkésett, mint Steindl Imre „neogótikája".

A Reichstag második tervpályázata és a budapesti Parlament

Bármennyire sikeres volt is a birodalmi gyűlés épületének „reneszánsz" szellemű megoldása, a tervpályázatot nem követte építkezés. Tíz évvel később, 1882-ben újabb pályázatot írtak ki. Ekkor már megszabták, hogy a pályázaton csak német építész vehet részt.

A második tervpályázaton Paul Wallot (a későbbi

17. A budapesti Országház főlépcsője. Nézet nyugat felé

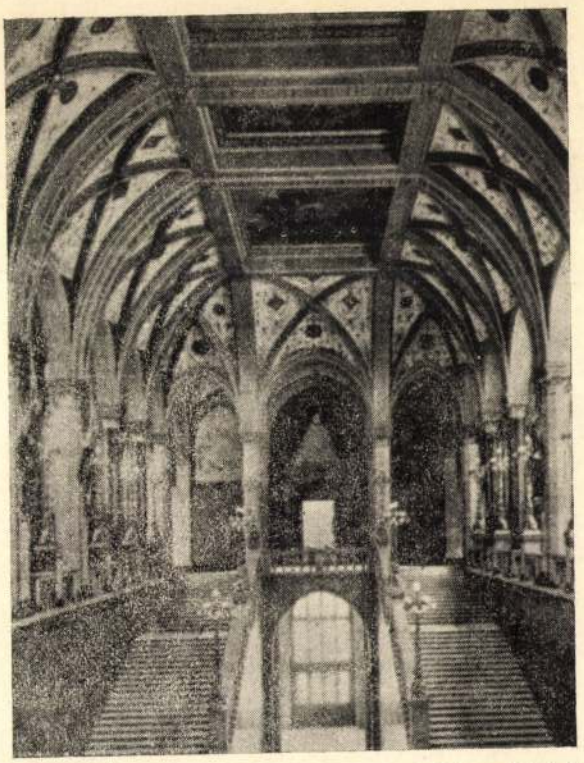

18. A budapesti Országház főlépcsője. Nézet kelet felé

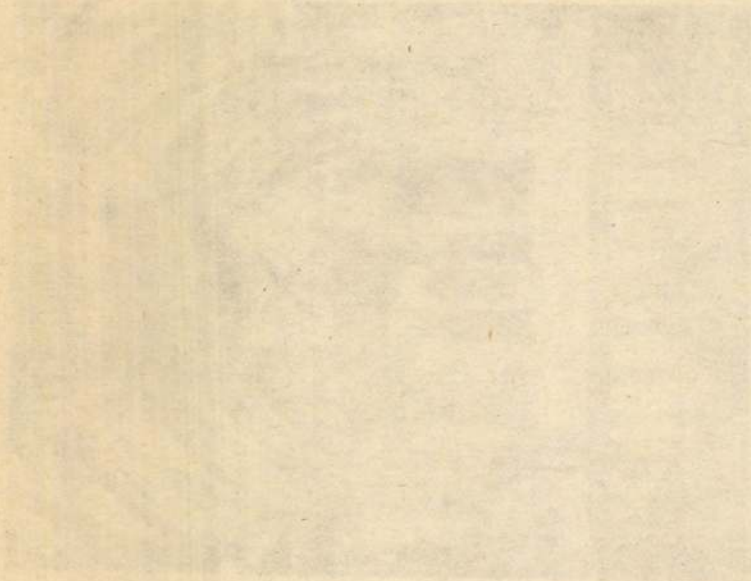

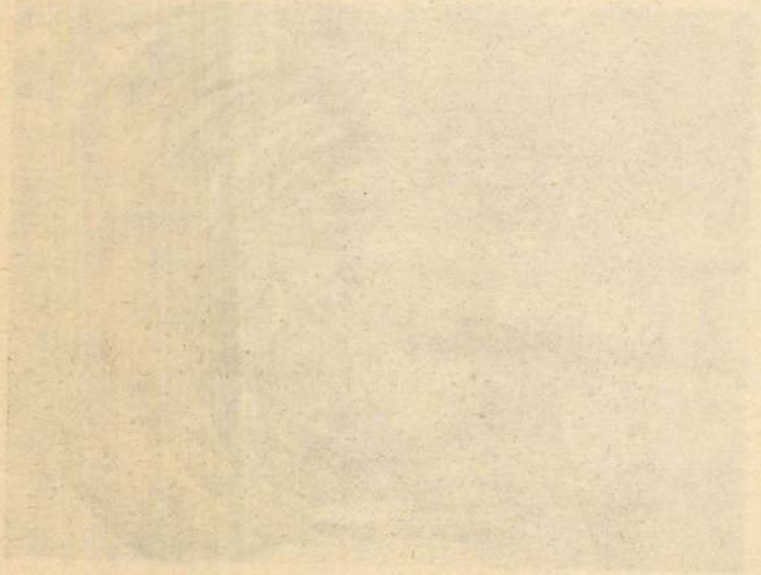

végleges tervek készítője) nyert első díjat, „neoreneszánsz" vagy inkább már barokkos, nagyoszloprendes, magas alépítményen nyugvó, zárt épülettömbjével. Itt a díjazott tíz terv közé többé már nem került be középkori formavilágot idéző épület. Csupán a „még figyelemre méltónak" ítélt 30 terv között volt egy gótikus, Christian Hehl alkotása.[21]

Hehl, aki Ungewitter tanítványa volt, majd több évig dolgozott Londonban Gilbert Scott mellett, még évtizedekig építette Németországban a neogót templomokat. Egyházi körökben sok helyen kedvelték e stílust, amely éppen a budapesti Parlament építésének eszmei „ideológiai" kontextusában lépett újra és talán utoljára színre, mint nagyszabású középület megfogalmazásának eszköze. A budapesti parlament pályázatát ugyanis — az építési hely eldöntésének hosszadalmas folyamata után — 1882-ben, ugyanabban az évben írták ki, mint a berlini második pályázatot. A budapesti tervpályázat határideje 1883. febr. 1-jén járt le. A beérkezett tervek közül négyet jutalmaztak egyenlő díjjal: Steindl Imre; Hauszman Alajos; Schikedanz Albert (Freund Vilmossal) és Otto Wagner (Kallina Mórral és Bernd Rezsővel) kapták a négy díjat. A kiviteli tervek elkészítését Steindl Imrére bízták. A végleges tervek elkészítését újabb vita előzte meg. Steindl pályaművének fő hibáját támadói a középkori stílus újrafeleleventésében látták. Nemcsak a sajtóban, hanem a parlamentben is erős támadások érték a tervezőt. Sokan a gót stílust „német eredete" miatt nemzeti szempontból utasították el, sokan egyházi jellegűnek vélték. „Sem a berlini, sem a bécsi közönségnek nem kellett", írják a sajtóban, s a külföld példájára a „jól bevált" reneszánsz stílust követelik.

Az Országház terveivel, ill. a kormány elhatározásával szemben azonban nem született konstruktív javaslat. A név szerint megejtett szavazás eredményeként végül Steindl terveit a parlament szótöbbséggel hagyta jóvá.[22]

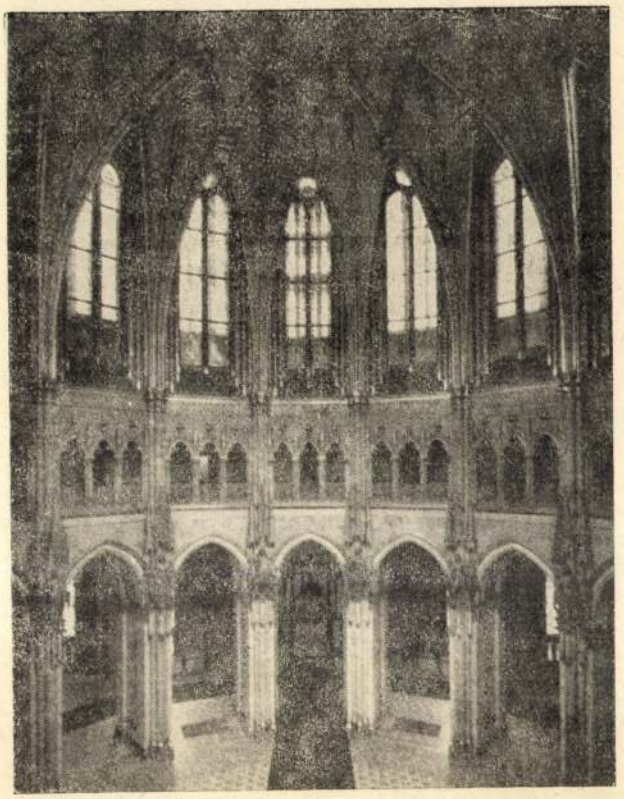

19. A budapesti Országház kupolaterme. Belsők: Foerk Ernő, Tandor Ottó

A Reichstag korai pályázati tervei Steindl Imre pályaképében

Az 1872. évi tervek ismeretében építészetünk szempontjából örvendetesnek kell mondanunk azt az évtizednyi fejlődési lehetőséget, amit Steindl Imrének biztosított pályája a magyar Parlament megépítéséig.

A berlini pályázatra készült tervsorozaton látható, hogy a harminchárom éves Steindl a gótika formakincsét — Schmidt méltó tanítványaként — biztos kézzel tudta alkalmazni. Jó érzékkel talált rá a reprezentáció eszmei kifejezőjére, a kupolára.

A budapesti Parlament tervezése során ehhez a kupolához méltó, arányos tömegelrendezést hozott létre.[23] Ő maga írta: „. . . a külsőleg domináló kupola alaprajzilag is — mint a korona szimbóluma — összeköti, összetartja a jobbra-balra elhelyezett két házat. . ."[24] A budapesti épületben így a kupola tizenhatszögű csillagboltozattal fedett tere a két fő tengely metszéspontja felett emelkedik — talán nem volt tehát minden tanulság nélküli az 1872-es pályázat G. Scott-féle terve sem. A budapesti kupola tömegalakításához tervezője felhasználta a kor szerkezeti-mérnöki lehetőségeit is, az épület tömegéből magasan kiemelkedő „védőkupola" hengerelt vas tetőtartóinak építésénél.

Már a berlini első pályázat idején „készen volt" a főlépcsőház középtengelyre szervezett, nagyvonalú megoldásának gondolata is, s ez a több mint száz terv sokféle ötlete között is figyelemre méltónak bizonyult. A biztos kézzel alkalmazott „tégla újgótika" Budapesten a belső udvarokra maradt, az időközben megszületett Zsolnay-féle pirogránittal gazdagítva.

Steindl komponálási készsége, arányérzéke 1872-ben még bizonytalan volt, s úgy tűnik, hogy a kompozíció elemeit csak a Duna-part és a pesti Országház adta lehetőségek között tudta nagyvonalú összeilleszteni.

A Reichstag pályázati terveinek és a budapesti Parlament tervének, illetve a megvalósult épületnek vizsgálata arra a következtetésre indít: Steindl az 1872 és 1882

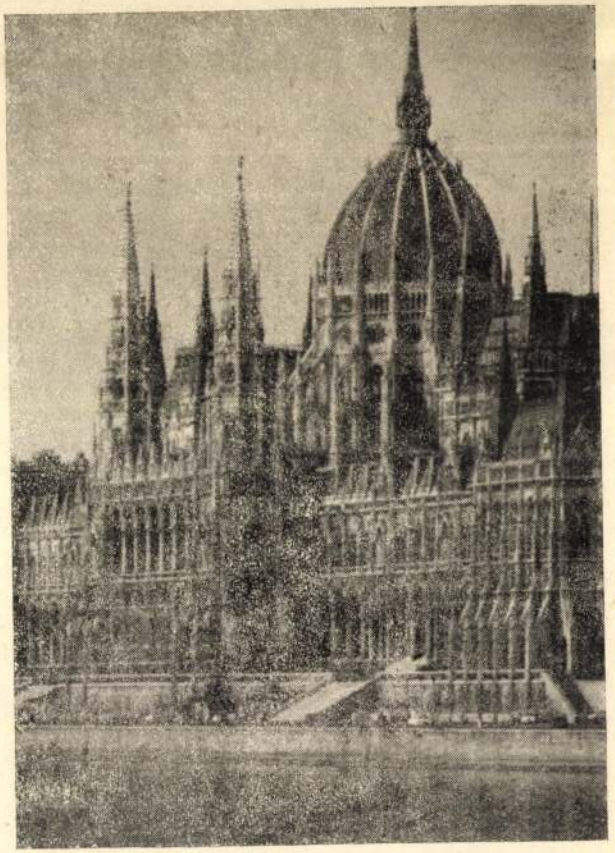

20. Steindl Imre: A budapesti Országház (1883—1903)

közötti időben kompozíciós készség és aránytérzék tekintetében utolérte mesterét, Friedrich Schmidtet. Tietze, ma is érvényes és sokszor idézett értékelése szerint Schmidt életművében „a bécsi városháza gótikája a barokk nélkül elképzelhetetlen, a horizontális vonalak egyértelműsége, az osztás ritmikus lendülete, az egész téralakítás messze túlmegy azon, amit a gótikus városházák, posztócsarnokok vagy a reneszánsz valaha is ebben a műfajban megalkotott.

Mindenütt újkori elemek vannak, amelyeket az építész a gótikus gondolatokkal új egységgé ötvözött, s ez a maga korában teljesen »modern« volt." [25] Úgy tűnik, ezt a kompozíciós készséget sajátította el az „érlelődés" évtizede során Steindl Imre. *Horváth Alice*

JEGYZETEK

1 *Milde, Kurt:* Neorenaissance in der deutschen Architektur des 19. Jahrhunderts. Dresden 1981, 109.

2 *Fritsch, K. E. O.:* Sammel-Mappe hervorragenden Concurrenz Entwürfe. Heft IV. (Parlaments Gebäude für den deutschen Reichstag zu Berlin 1872) Berlin 1886, 12.

3 *Csányi Károly:* Steindl Imre. Művészet I. 1902, 334.

4 A Budapesti Műszaki Egyetem Építészettörténeti és Elméleti Intézetének építészettörténeti dokumentumtárában a következő lapok találhatók:

1. számmal jelzett alaprajz felirata:
„Entwurf zu einem Parlament-Gebäude für den deutschen Reichstag in Berlin."
„Parterre"
Alul a jobb sarokban „Steindl 10/4. 1872."
Rajzlapméret 67,5×87,5 cm
Kartonméret: 77,5×103
Technika: rajzlapon tus, tempera.

2. számmal jelzett alaprajz.
Felirata: „Erster Stock."
Alul a jobb sarokban:
„Steindl 10/4 1872."
Rajzlapméret: 68×86,5 cm
Kartonméret: 77,5×103 cm
Technika: rajzlapon tus, ceruza, tempera

3. számmal jelölt alaprajz.
Felirata: „Logen — Grundriss"
Alul a jobb sarokban:
„Steindl 10/4/1872."
Rajzlapméret: 68×86,5 cm
Kartonméret: 77,5×103 cm
Technika: Rajzlapon tus, tempera

4. számmal jelölt alaprajz.
Felirata: „Souterrain".
Alul a jobb sarokban:
„Steindl 10/4/1872".
Rajzlapméret: 63,5×86,5
Kartonméret: 77,5×100
Technika: Rajzlapon tus és tempera.

6. számmal jelölt alaprajz.
„Logen — Grundris,"
Alul a jobb sarokban
„Steindl 10/4/1872".
Rajzlapméret: 86,5×63,5
Kartonméret: 99,5×77,5
Technika: tus, aquarell

7. számmal jelzett alaprajz.
Felirata: „Galerie — Grundriss mit 256 Sitzplatzen"
Alul a jobb sarokban:
„Steindl 10/4/1872."
Rajzlapméret: 64,5×86 cm
Kartonméret: 77,5×102 cm
Technika: rajzlapon tus, aquarell

9. számmal jelzett keresztmetszet
Felirata: „Schnitt v. Westen n. Osten längs der Hauptachse"
Alul a jobb sarokban:
„Steindl 10/4/1872."
Rajzlapméret: 77,5×100 cm
Kartonméret: 93×122 cm
Technika: rajzlap, fekete és barna tus, ceruza
Szám nélkül (levágva) metszetrajz.
Felirata: Schnitt von Westen nach Osten mit der nördlichen Hoftraktes"
Rajzlapméret: 68×97,5 cm
Kartonméret: 75×102 cm
Technika: rajzlapon fekete és barna tus

12. számmal jelzett homlokzati rajz.
Felirata: „Ansicht der Nordseite"
Rajzlapméret: 77,5×97,5 cm
Kartonméret: 93×120 cm
Technika: rajzlapon tus és aquarell

23. számmal jelzett homlokzati rajz.
Felirata: „Ansicht gegen den Königsplatz"
Alul a jobb sarokban: „Steindl 10/4/1872."
Rajzlapméret: 76×113 cm
Kartonméret: 92×129 cm
Technika: tus, aquarell

A rajzok között 23. számmal jelzett is van. A pályázatra 15 lap érkezett be. Feltűnő a távlati kép hiánya.

A berlini Reichstag pályázat anyaga eredetileg a berlin—charlottenburgi Technische Hochschule „Architekturmuseum"-ába került. Steindl pályaművéből itt nem őriznek lapokat. (1988-ban, levélben történt érdeklődésre válaszolva közölték.) Az anyag egy része talán a budapesti „Parlamenti Múzeumban" volt (l. *Zámborszky Ilona:* A magyar Országház. Budapest 1937, 41.). Ezt 1949-ben feloszlatták, anyagának egy részét az Országos Levéltár kapta meg. Az anyag másik része a Parlament Műszaki Osztályán maradt. Steindl Imre terveinek itteni feltárása a monografikus kutatás feladata.

5 Idézi: *Milde* i. m., 109—111.

6 *Reichensperger, August:* Die christlich-germanische Baukunst, und ihr Verhältnis zur Gegenwart. Trier 1845, 50.

7 Verband deutscher Architekten und Ingenieur Vereine: Petition, betreffend den Erlass einer offentlichen Konkurrenz für Entwürfe zum Hause des deutschen Reichstages. Deutsche Bauzeitung V. 1871, 367.

8 *Sisa, József:* Steindl, Schulek und Schulz drei ungarische Schüler des Wiener Dombaumeisters Friedrich von Schmidt. In: Mitteilungen der Gesellschaft für vergleichende Kunstforschung in Wien, 37. Jg. Sept. 1985. No. 3., 1—8.

9 *Schulz József—Ángyán György:* A vajda-Hunyadi vár restaurálásának története. Pécs 1876, 18.

10 Steindl Imre irodájában dolgozott 1870-től Schulek Frigyes is. Nem zárható ki, hogy ő is részt vett a tervek megrajzolásában. L. *Forster Gyula:* Schulek Frigyes emlékezete. Budapest 1925.

11 *Renate Wagner-Rieger:* Wiens Architektur im 19. Jahrhundert. Wien 1970.

12 *Karl Emil Otto Fritsch:* Die Konkurrenz für Entwürfe zum Hause des dentschen Reichstages. Deutsche Bauzeitung VI. 1872. 140—260.

13 *Fritsch* i. m. 176.

14 *Fritsch* i. m. 183.

15 *Fritsch* i. m. 227.

16 *Fritsch* i. m. 228.

17 *Fritsch* Sammel-Mappe hervorragenden Concurrenz Entwürfe. Heft IV. Berlin 1886. 13.

18 *Meyer, Bruno:* Concurrenz für das Gebäude des deutschen Reichstages. Die Gegenwart. 1872. Bd. I. 300. Idézi: *Milde* i. m. 253.

19 *Dohme, R.:* Die Ausstellung der Concurrenz Entwürfe zu einem Reichstagpalais in Berlin. Schlesische Zeitung. Breslau, 16. 5. 1872. 2. Idézi: *Milde* i. m. 252.

20 *K. E. O. Fritsch:* Deutsche Bauzeitung VI. 1872. 241.

21 *K. E. O. Fritsch:* Sammel-Mappe hervorragender Konkurrenz Entwürfe. Auswahl aus den Entwürfen zum deutschen Reichstagsgebäude 1882. Berlin 1883, valamint bővebben: *Michael S. Cullen:* Der Reichstag. Berlin 1983.

22 *Egry Margit—Wellisch Judit:* Az Országház. Budapest 1956.

A Magyar Országos Levéltárba került pályázati tervek:

Ol.T.8. Gerster hagyaték. No. 28. (10 db pályázati terv)

Ol.T.14. Kormányhatósági levéltárakból kiemelt tervek. No. 7. Steindl Imre kiviteli terveinek töredékei

Ol.T.15. Tervtári vegyes sorozat. No. 9 a. Otto Wagner pályázati tervei (11 db)

Ol.T.15. Tervtári vegyes sorozat. No. 9 b. Hauszmann Alajos pályázati tervei (8 db)

Ol.T.15. Tervtári vegyes sorozat No. 9 c. Schikedanz Albert—Freund Vilmos pályatervei (1 db)

Ol.T.15. Tervtári vegyes sorozat No. 9 d. Ismeretlen szerző pályatervei (8 db)

Ol.T.15. Tervtári vegyes sorozat No. 9 e. Palóczy Antal pályatervei (6 db)

Valamennyi terv az egykori Országgyűlési Múzeum anyagából származik.

23 *Mojzer Miklós:* Torony, kupola, kolonád. Budapest 1971, 47.

24 *Steindl Imre:* Az Országház. Akadémiai székfoglaló. Akadémiai Értesítő 1899, 117.

25 *Tietze, Hans:* Wien. Leipzig 1923, 289.

STEINDL Imre

Parlamenti album

Frang Gizella

A mesterség dicsérete – Parlamenti szoborkorrajz címmel míves kiállítású, hiánypótló kötetet adott ki 1500 példányban a Száz Magyar Falu Könyvesháza Kht. A kötet bemutatója tegnap volt az Országházban. A szerzőhármas: *Buza Péter, Festetics Antal* és *Gadányi György* olyan részletek fotóiból állította össze az albumot, amelyek a látogatók és az épületben dolgozók számára nem mindig feltűnők. A kötet azt a 88 pirogránit szobrot mutatja be, amelyek az építés során fontosnak tartott szakmákat vonultatják fel. A tervezők és az alkotók száz esztendővel ezelőtt már a polgári társadalom és foglalkozások megjelenítésével reprezentálták az egész ország jelenlétét a Parlamentben. A főrendi ház folyosóin az ősi mesterségek és az emelkedettebb tudományok jelennek meg, míg az alsóházi ülésterem mellett főleg a polgári foglalkozások, ugyanakkor kimaradt a pedagógus hivatás megjelenítése, de a kereskedői mesterségé is. Arányaiban szerényen van jelen a mezőgazdaság, túlsúlyban vannak viszont az építészet és a szellemtudományok, művészetek szimbolikus alakjai.

A kötet részletezése nélkül érdemes három érdekességet kiemelni a szoborismertetőből: az 1950-es években az építőművész kezében tartott tervrajzon levakolták az Országház alaprajzát, „nehogy az ellenség meglássa". A figura alakja *Steindl Imrét* formázza, az agyagiparos arcában *Zsolnay Vilmos* vonásait örökítette meg a szobrász.

MAGYAR NEMZET
2003. JÚN 4.

STEINDL IMRE

ly interesting are the alternatives for the seat of the Commercial and Industrial Bank of Buda (1869), three of them being in different varieties of the Italianate Neo-Renaissance and the fourth one in florid Neo-Gothic (fig. 24). The most conventional of the Neo-Renaissance alternatives was accepted for execution. If he had a free choice, Steindl preferred the German version of the Renaissance; an illustration is the design for a villa, where no specific name or place is given (fig. 25), or the drawings for the remodelling of Géza Rakovszky's country house at Kocsóc from 1876 and 1879 (fig. 36). (The latter design was, of course, not included in the photographic album.) Alexander Karadjordjević's villa at Bokszeg is Neo-Gothic, though it is not known for certain if it has been built at all (fig. 26). In 1869 Steindl won the competition for the town hall of Arad with a design that – apart from the tower – resembles somewhat Georg Hauberisser's Munich New Town Hall, yet the realization fell through (fig. 27–28). The plan was mostly modelled on the Vienna Town Hall by Schmidt, but not the large double return staircase, which is Baroque in its layout rather than Gothic. The designs for chapels and churches are exclusively in the Neo-Gothic style, such as the alternatives for a chapel in stone (fig. 30) and in bricks (fig. 29), the sepulchral chapel of the Nemes family (fig. 31), or the parish church of Kunbaja, 1869 (fig. 32). Though the latter was not built in the form represented in the design, this twin-towered hall church with brick walls, being very much in line with Schmidt's concept, is the forerunner of Steindl's Erzsébetváros parish church in Budapest (1895–1901). 32 plates in the album are designs for the New Town Hall of Pest. From 1868 to 1870 Steindl prepared four sets of drawings, ranging in style from Gothic to different varieties of the Renaissance (fig. 33–34). The architect did his best to build a Neo-Gothic town hall, yet eventually he yealded to pressure from the municipal authorities, or rather, to the general predilection for the Italian Neo-Renaissance. (For the history of the New Town Hall of Pest, see J. Sisa: A pesti Új Városháza. *Ars Hungarica*, 1983/2 pp.251–268.) In the following years Steindl designed Neo-Renaissance structures. The only domain where he could build Gothic was the restoration of medieval churches and castles – 'to build' because at that early stage in the history of the protection of monuments in Hungary the borderline between building and restoring was still blurred. The first major undertaking of this kind was the conversion of the ruinous Vajdahunyad Castle in Transylvania into a royal residence, which involved sumptuous interior decoration – a project comparable in Europe with Pierrefonds or the Wartburg. In 1870 Steindl was assigned to carry out the restoration (fig. 35), but work stopped in 1874 still before it was completed. He had to wait another ten years before he had the opportunity to build a really magnificent Neo-Gothic edifice, the Hungarian Parliament House in Budapest (1884–1904).

105. sz. (hosszmetszet), 106. sz. (keresztmetszet), 107. sz. (hosszmetszet), 108. sz. (homlokzatrajz).

46. Ebben szövetségesre talált Henszlmann Imrében és a köré csoportosuló építészetekben és tudósokban. E kör támogató véleményének adott hangot az „Archaeologiai Értesítő" névjelzés nélküli írása (1870. júl. 15., 195.), melyet a következőkben idézünk: „(Steindl Imre) jeles építész és műegyetemi h. tanárnak a pesti második városházához készített terve a mérnök-egylet utolsó ülésében ki volt állítva. Bár tudjuk, hogy honi mérnöképítészeink legnagyobb része, mint egy régi classikainak nevezett ízlés követői a góthikának nem barátja, még is az a legnagyobb kifogás az új tervezet ellen, hogy igenis nagyszerű oly szűk utczára nézve, mint a melyben e palota emeltetni fog. Különben azt mondja Steindl tervéről a szakközlő, hogy a góth-sztil egyöntetű keresztülvitele kívül és belül, könnyű és kényelmes közlekedés az egyes emeletekben, az egyes hajlékoknak és az ülésteremnek czélszerű alkalmazása, nem csak a tervező könnyű és fesztelen felfogásáról tanúskodik, hanem az egész építménynek nagy- és emlékszerű kifejezést is adnak. Reméljük, hogy ily módon Schmidt tanár iskolája magának Pesten is utat fog törni és leküzdi azon ellenszenvet, melyet a jellemet nélkülöző eddigi ízlés a régi egészséges és nagy változatosságot engedő építészet irányában keltett. – A ki a margitszigeti újabb építményeket – sajátos kifestésükkel, szolid anyagukkal, emlékszerű szobrászati díszítményeikkel –, figyelemmel vizsgálja, talán nem is álmodik, hogy e conceptio alapja és alakjai a sötét középkor távol századaiban keresendők és a mi ízlésünkhöz, légviszonyainkhoz és általános életszükségleteinkhez inkább illenek, mint a szelid görög éghajlat alatt támadt oszlopos csarnokok és szellős pitvarok."

47. Az újkori városháza-építészetről megjelent újabb munkák KRANZ-MICHAELIS, Ch.: Rathäuser im deutschen Kaiserrreich 1871–1918. München 1976.; CUNNINGHAM, C.: Victorian and Edwardian Town Halls. London, Boston, Henley 1981.

48. Az épület történetéről átfogóan MÖLLER I.: A vajda-hunyadi vár építési korai. Bp., 1913.

49. R. F.: A vajda-hunyadi vár helyreállítása. „Vasárnapi Újság" 1868. 271–272.

50. A vajda-hunyadi vár tervrajzai. „A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye" 1870. 552., XLI–XLIII. tábla.

51. L. 4. jegyz., 1. sz. (helyszínrajz), 2. sz. (összkép), 3. sz. (keleti oldal), 4. sz. (metszet), 5. sz. (keresztmetszet), 6. sz. (hosszmetszet). – E sorozathoz tartozó tervlapokat őriznek még az Országos Műemléki Felügyelőség tervtárában, pl. K 10.172 (földszinti alaprajz), K 10.175 (I. és II. emeleti alaprajz, tetőzet).

52. Országos Műszaki Múzeum Tervtár, régi tervek mappája. Alaprajz „III^{ik} megoldás", homlokzatrajz. A tervlapok a Budapesti Műszaki Egyetem Építészettörténeti és Elméleti Intézetéből kerültek a jelzett múzeumba. Az utóbbi helyen őrzik az alaprajz szignó és dátum nélküli „II. megoldás"-át. CSÁNYI 335. (itt a helység félreírt formában mint Kosóc szerepel).

53. Mapa hradů a zámků Československa. Praha, 1976. 54.

54. Die deutsche Renaissance in unserer Hauptstadt. „Budapester Bau-Zeitung" 1875. 27. sz. 209.

55. Sz. KÜRTI K.: Városképi változások Debrecenben. „Műemlékvédelem" 1983. 3. sz. 212–213.

56. KOMÁRIK D.: A gótizáló romantika építészete Magyarországon. „Építés- Építészettudomány" XIV. (1982) 3–4. sz. 275–319.

57. HAJNÓCZI G.: Nemzeti építészetünk stíluskérdései az Akadémia székházára kiírt pályázat körül. „Építés- Építészettudomány" XVII. (1985) 1–2. sz. 81–98.

58. KOMÁRIK 56. jegyz. i. m. 287, 301.

59. GIERSE, L.: Berichte aus Ungarn im „Organ für christliche Kunst" aus den Jahren 1853–1873. „Acta Historiae Artium" Tomus 31, 1985. 43.

60. A gr. Gyulai-féle sírkápolna a budai köztemetőben. „Az Építési Ipar" 1878. 95., rajzmelléklettel.

61. Érdemes volna megtudni, milyen volt az a villa, melyet Steindl Egyessy Géza országgyűlési gyorsírónak tervezett az újpesti Vasút utcába. („Bauzeitung für Ungarn" 1886. 222.) Ha gyanúnk igaznak bizonyul, ez volt egyike Steindl kevés megvalósult neogótikus épületének.

62. Magyar művészet 1890–1919. Szerk.: NÉMETH L. Bp., 1981. II. k. 105, 157.; DURANCI, B.: A vajdasági építészeti szecesszió. Fórum Könyvkiadó 1983. 32–34.

63. Magyarország képes albuma. Bp. é. n. [1900 k.] 333.; MAGYAR V.: Alpár Ignác élete és működése, III. In: Építőmesterek Ipartestülete V. évkönyv. Bp., 1934.

József Sisa: **Some Early Works of Imre Steindl**

Imre Steindl (1839–1902) was the greatest Gothic revivalist in the history of Hungarian architecture. In 1870, at the beginning of his career, he applied for a professorship at the Joseph Polytechnic (the predecessor of the present Technical University of Budapest); on this occassion he submitted an album containing the photographs of the designs he had made until that time. This album is a most valuable source of information concerning his hitherto practically unknown early works, especially as very few of them were actually built. The first ones date from the time when he was still a student at the Academy of Vienna, where his professor was the foremost Gothicist of Austria, Friedrich Schmidt. The design for a royal residence from 1866 was not yet meant for execution (fig. 20–21); there is resemblence between it and Schmidt's unrealized designs for the Herrenhaus and the Abgeordnetenhaus in Vienna. Linking the main staircase with the domed hall foreshadows the plan of the Parliament building in Budapest. On his return to Budapest in 1868 Steindl designed some blocks of flats in the Neo-Gothic style (fig. 22–23), but since the Neo-Renaissance was the prevailing mode in contemporary Hungary none of them was built. Especial-

(főhomlokzat), 95. sz. (oldalnézet), 96. sz. (hátsó homlokzat).

25. Révai Nagy Lexikona, XVI. k. Bp., 1924. 531.

26. Megemlékeznek a „történeti nevezetességű Karagyorgyevics kastély"-ról, de ezt a helyszínen még azonosítani kell. (Dr. SOMOGYI Gy.: Arad szab. kir. város és Arad vármegye községeinek leírása. III. k. 2. rész. Arad 1913. 112.) A Steindlről szóló irodalomban viszont nincs szó erről az épületről, ami Steindl esetleges szerzősége ellen szól.

27. Steindl-album 57. sz. (pince és földszinti alaprajz), 58. sz. (I. és II. emeleti alaprajz), 59. sz. (keresztmetszet), 60. sz. (hosszmetszet), 61. sz. (Új utcai homlokzat), 62. sz. (Fő úti homlokzat), 63. sz. (B. téri homlokzat).

28. „Arader Zeitung" 1869. jún. 18. „Nun gelangt der Bericht über die zum Concurs eingereichten Baupläne für das Stadthaus und das Theater zur Verlesung. Für das zu erbauende Stadthaus ist nur ein Plan, und zwar der des Architecten Steindl eingelaufen, der jedoch nach dem Ausspruche der Prüfungscommission allen Anforderungen entspricht, und des ersten Preises von 100 Stück Ducaten würdig ist. Die Stadt erhielte, wenn dieser Plan zur Ausführung angenommen würde, einen monumentalen Prachtbau, der ihr in jeder Beziehung zur Zierde gereichen würde." – A pályázat rekonstruálható krónikája az „Aradi Lapok"-nak a városi közgyűlésekről szóló beszámolói alapján: „Ezután elnök a rendkívüli közgyűlés tulajdonképpeni tárgyára, a templom, városház és színház építésének kérdésére tért át. Mindezen építkezések szüksége egyhangúlag elismertetvén, első kérdés volt, hova emeltessenek a czélba vett épületek. ... elfogadtatott úgy a városház, mint a templom helyéül a sóház tér." (1868. nov. 25.) „Erre a városház építéséről szóló bizottmányi jelentés is felolvastatik, melyben az abban létesítendő hivatal helyiségek s több hivatalnok lakásainak száma is benn foglaltatik. E jelentés szerint a polgármester, főjegyző s levéltárnok számára a városház épületben lakások létesítendők. Barabás a főkapitány számára is lakást óhajtván, helybenhagyatik. A gyűlésteremre nézve, mely a biz. munkálat tervében 48 négyszögű ölre indítványoztatik, hosszú vitatkozás után elhatároztatott, hogy az építőmester utasíttassék, miszerint a tanácsteremben 250 személy kényelmesen ülhessen. A közönség számára karzatok állíttatnak fel." (1869. feb. 19.) „Ezután az új városház és színházépület tervei mutattatnak be. Ezek közt Steindl féle nyer előnyt minden tekintetben, s ennek szavaztatik meg a 100 arany első pályajutalom. A bírálóbizottság oda nyilatkozik, hogy e terv szerint a város egy [monumentális] díszépületet nyerne, mely kétségkívül díszéül szolgálna a városnak." (1869. jún. 18.) „Pászthory F. úr h. polgármester... Előhozta, hogy az utóbbi ülés alkalmából két fontos tárgy fölötti határozat maradt el. Egyik a beérkezett városház és színház terveknek jutalom kiosztása: előadja, hogy a városháztervek kifogástalan szerkezete s kivitele miatt a felülvizsgáló bizottság véleményes jelentése értelmében ki lehet adni ... 1-ör. A városház építési terve (Steindl-é) az első díjt." (1869. jún. 23.)

29. MÁRKI S.: Az aradi városháza. Vasárnapi Újság 1884. 603, kép 604.; Lechner Ödön 1845–1914 – emlékkiállítás a művész születésének 140. évfordulójára. Országos Műemléki Felügyelőség Magyar Építészeti Múzeum. Bp., 1985. 34, 84.

30. Steindl-album 25. sz. (főhomlokzat és oldalhomlokzat rajza, tervváltozat), 26. sz. (főhomlokzat és oldalhomlokzat rajza, tervváltozat).

31. V. ö. 2. jegyz.

32. Steindl-album 27. sz. (alaprajz), 28. sz. (metszet), 29. sz. (külső nézet). – CSÁNYI 335. szerint a terv még Bécsben készült, de ennek ellentmond az a tény, hogy 1868-ban Steindl már Pesten volt.

33. Steindl-album 30. sz. (alaprajz), 31. sz. (metszet), 32. sz. (a szentély nézete), 33. sz. (oldalnézet).

34. Dr. BOROVSZKY S. (szerk.): Magyarország vármegyéi és városai. Zemplén vármegye. Bp., é. n. [1900] 129.

35. Steindl-album 34. sz. (alaprajz, metszet), 35. sz. (oldalnézet), 36. sz. (homlokzat).

36. CSÁNYI 335. szerint „Nemes Ábrahám ... sírkápolnájának festői terve" még Bécsben készült, de tudomásunk szerint Steindl 1868-ban már Pesten volt.

37. KEMPELEN B.: Magyar nemes családok, VII. Bp., 1913. 438–440.

38. Steindl-album 38. sz. (alaprajz), 84. sz. (keresztmetszet az orgona felé), 85. sz. (hosszmetszet), 86. sz. (keresztmetszet a szentély felé), 87. sz. (főhomlokzat), 88. sz. (oldalnézet), 89. sz. (nézet a szentély felől), 90. sz. (távlati rajz).

39. NEUMANN, E.: Friedrich von Schmidt. Ein Beitrag zu seiner Monographie und zur Kunstgeschichte des 19. Jahrhunderts. Disszertáció, Universität Wien 1952, Der Sakralbau c. fejezet.

40. Kunbaján a régi, ideiglenes templom helyére 1875–77-ben épült új, mérete 14 x 41,75 m. Dr. BOROVSZKY S. (szerk.): Magyarország vármegyéi és városai. Bács-Bodrog vármegye. Bp., é. n. [1909] I. 104, II. 338. – Ez a templom méretei miatt nem lehet azonos a Steindl-tervezte épülettel, mert az utóbbi kb. 10x27 öl, vagyis 19x52 m. Hogy Steindl készített-e egy újabb, redukált tervet és az valósult meg, ezt további kutatásnak kell megállapítania. Mindenesetre CSÁNYI 335. szerint Steindl munkássága „kiterjedt ... vidékre is, erről tanúskodik ... a kun-bajai templom épülete."

41. „Építő Ipar" 1891. 49–51.; 1892. 2–3, rajzmelléklet; 1896. 8–10.; 1900. 279–281.

42. SISA J.: A pesti Új Városháza. „Ars Hungarica" 1983/2. 251–267. További építési iratokat l. Budapest Főváros Levéltára: IV. 1407. b. Bp.-i lvt. Tanácsi iratok II. 775/1874 k. cs.

43. Steindl-album 43. sz. (földszinti alaprajz, neogótikus változat), 44. sz. (I. emeleti alaprajz), 45. sz. (II. emeleti alaprajz), 46. sz. (szuterén alaprajz), 47. sz. (metszet, neogótikus változat), 48. sz. (homlokzatrajz, neogótikus változat), 49. sz. (földszinti alaprajz, neoreneszánsz változat), 50. sz. (metszet, neoreneszánsz változat), 51. sz. (homlokzatrajz, neoreneszánszváltozat).

44. Steindl-album 73. sz. (földszinti alaprajz), 74. sz. (mezzanin alaprajz), 75. sz. (I. emeleti alaprajz), 76. sz. (II. emeleti alaprajz), 77. sz. (III. emeleti alaprajz), 78. sz. (szuterén alaprajz), 79. sz. (homlokzatrajz, 1. változat), 80. sz. (homlokzatrajz, 2/1. változat), 81. sz. (metszetrajz, 2. változat), 82. sz. (homlokzatrajz, 2/2. változat).

45. Steindl-album 97. sz. (földszinti alaprajz), 98. sz. (I. emeleti alaprajz), 99. sz. (II. emeleti alaprajz), 100. sz. (III. emeleti alaprajz), 101. sz. (szuterén alaprajz), 102. sz. (keresztmetszet), 103. sz. (lépcső metszetek), 104. sz. (hosszmetszet),

fontos műben is feltételesen Steindl neve alatt szerepel.[62] Tudjuk, hogy a feltételes attribúciók milyen könnyen változnak későbbi tanulmányok lapjain biztos szerzőséggé, aminek ez esetben most szeretnénk elejét venni. A beocsini kastélyt *Alpár Ignác* tervezte a századforduló körül.[63] Steindl Imrétől egyébként is idegen volt a középkori stílusoknak ott látható szabados interpretációja. Bár a kölni iskola doktriner szigorúságán sokat lazított – már eleve azzal, hogy főleg világi épületeket tervezett –, a korrekt gótikus formanyelv mellett mindvégig kitartott.

JEGYZETEK

1. CSÁNYI K.: Steindl Imre. „Művészet" 1902. [a továbbiakban: CSÁNYI] 334–339.

2. Steindl Imre építész terveinek fényképezett másolata. Budapesti Műszaki Egyetem központi könyvtára, katalógusszám: 22556. [A továbbiakban: Steindl-album.] – A könyvet, a dedikáció szerint 1928. I. 30-án ajándékozta Csányi Károly a könyvtárnak. – Az album kartonlapjainak számozása 108-ig tart, viszont a 37–42. sz. lapok hiányoznak. (Valószínűleg később kötötték a lapokat kötetbe.) A hiányzó lapok feltehetően Steindlnek a ferencvárosi plébániatemplomhoz 1866-ban készült tervrajzai voltak; aligha hihető, hogy ezt a jelentős vállalkozást az építész nem illusztrálta volna. Az épülethez Steindl mellett Ybl Miklós nyújtott be tervet. Steindl neogótikus épületet tervezett, Ybl neorománt. Ybl tervét fogadták el, amiben a két költségvetés közti különbség játszhatta a főszerepet – ezek 220.000 forintot illetve 158.644 forint 85 krajcárt tettek ki. („Nefelejts" 1866. 303.; YBL E.: Ybl Miklós. Bp., 1956. 56.)

3. CSÁNYI 335.; Dr. SZENTKIRÁLYI Z.: Adatok a magyar építészképzés történetéhez. „Építés-Építészettudomány" 1971. 4. sz. 443.

4. Műemlékek Albuma. XXIV. Steindl tanár tervei. Budapesti Műszaki Egyetem, Építészettörténeti és Elméleti Tanszék könyvtára, katalógusszám: G 2924. – Erre az albumra dr. Horváth Alice hívta fel a figyelmemet, amiért itt szeretnék köszönetet mondani neki.

5. Steindl-album 52. sz. (alaprajz), 53. sz. (metszet), 54. sz. (északi homlokzat), 55. sz. (nyugati homlokzat), 56. sz. (déli homlokzat).

6. FLEISCHER Gy.: Magyarok a bécsi Képzőművészeti Akadémián. Bp., 1935. 87.

7. CSÁNYI 335.

8. SISA J.: Steindl Imre. „Magyar Építőművészet" 1982/5. 56–59.; SISA, J.: Steindl, Schulek und Schulcz – drei ungarische Schüler des Wiener Dombaumeisters Friedrich von Schmidt. „Mitteilungen der Gesellschaft für Vergleichende Kunstforschung in Wien" 1985. 3. sz. 1–8.

9. PLANNER-STEINER, U.: Friedrich von Schmidt. EGGERT, K.: Gottfried Semper – Carl von Hasenauer. (Die Wiener Ringstrasse – Bild einer Epoche, Band VIII.) Wiesbaden, 1978. 15–18.

10. Az Országház egyik mintaképe éppen Schmidt említett felsőház terve volt az épületet koronázó hatalmas kupolával. Steindlt ezt az idea korán megragadta, amire bizonyíték a berini Reichstaghoz 1872-ben készült pályaterve. („A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye" 1872. 214.; ZÁMBORSZKY I.: A magyar Országház. Bp., 1937. 32–33.)

11. Steindl-album 5. és 6. sz.

12. Budapest Főváros Levéltára: XV. 16. Térképtár P. átt. I. 15. Halácsy-féle térkép 1871, 7. szelvény; Adressen-Kalender von Pest, Ofen und Altofen für die Jahre 1871 und 1872. Pest, 1871. 137, 138.

13. Steindl-album 1. sz. (alaprajzok), 2. sz. (metszet), 3. sz. (homlokzat a sörcsarnok felé, tervváriáns), 4. sz. (homlokzat a sörcsarnok felé, tervváriáns).

14. Budapest Főváros Levéltára: XV. 312. Pesti Építési Bizottmány tervei 272/1868, metszetrajzok, 1868. márc. 26.

15. Steindl-album 7. sz. (pince alaprajz), 8. sz. (földszinti alaprajz), 9. sz. (I. emeleti alaprajz), 10. sz. (II. emeleti alaprajz), 11. sz. (III. emeleti alaprajz), 12. sz. (metszet), 13. sz. (Géza utcai homlokzat rajza), 14. sz. (Attila utcai homlokzat rajza), 15. sz. (Feldunasori homlokzat rajza).

16. L. 12. jegyz.

17. Az I. emeleti alaprajzon az „Obere Donauzeile N° 25/24" felirat is látható, amely egyértelműen téves megjelölés. A Feldunasor 24–25. a mai Szalay utca – Néphadsereg utca – Kossuth Lajos tér kereszteződésének környékére esett, a tárgyalt telek helyes házszáma ebben a korban 20. volt. [Budapest főváros dunabalparti (volt pesti) részén megállapított új és régi helyrajzi és házszámok mutatókönyve. Bp., 1879. 54, 61, 67.]

18. Adress-Kalender von Pest, Ofen und Alt-Ofen für das Jahr 1867. Pest, 1866. 99.; Adressen-Kalender von Pest, Ofen und Altofen für die Jahre 1871 und 1872. Pest, 1871. 137, 378.

19. L. 12. jegyz.

20. Steindl-album 22. sz. (alaprajzok), 23. sz. (metszet), 24. sz. (homlokzatrajzok).

21. Steindl-album 64. sz. (földszinti és I. emeleti alaprajz, banképület), 65. sz. (földszinti és I. emeleti alaprajz, lakóház), 66. sz. (keresztmetszet), 67. sz. (Fő utcai homlokzat rajza 1. variáns), 68. sz. (oldalhomlokzat), 69. sz.. (Albrecht – Hunyadi János – úti homlokzat rajza), 70. sz. (Fő utcai homlokzat rajza 2. variáns), 71. sz. (Fő utcai homlokzat rajza 3. variáns), 72. sz. (Fő utcai homlokzat rajza 4. variáns).

22. Budapest Főváros Levéltára: XV. 16. Térképtár B. átt. 5. Marek-féle térkép 1873, 22. szelvény. A telek a tervek és az igen pontos térkép méreteit egymásra vetítve azonosítható. 1873-ban a szóban forgó kettős telek gyakorlatilag még beépítetlen.

23. CSÁNYI 335.; R. RATKAY I.: Budapest I. Fő u. 4. Tudományos dokumentáció, 1968. Kézirat a Budapesti Műemlékfelügyelőség gyűjteményében.

23a. Steindl-album 16. sz. (alaprajzok), 17. sz. (metszet), 18. sz. (északi homlokzat), 19. sz. (nyugati homlokzat), 20. sz. (déli homlokzat), 21. sz. (keleti homlokzat).

24. Steindl-album 91. sz. (földszinti alaprajz), 92. sz. (alagsor alaprajz), 93. sz. (metszet), 94. sz.

koronázott, kerek tornyok fognak közre, s melyhez furcsa módon dór kocsialáhajtó csatlakozik. Az eredetileg barokk kastélyépület 1880 körüli átalakításáról van információnk,[53] ezek szerint építészünk terve megvalósult. Az eddig ismertetett tervrajzok közül a helymegjelölés nélküli nyárilak és a pesti Új Városháza egyik variánsa is német reneszánsz formában fogant; Steindl Imre nyilván kedvelte ezt a *modus*t, és szívesen alkalmazta az olasz neoreneszánsz rovására – ha már neogótikus épületet nem tervezhetett. Ezt bizonyítja egy viszonylag korai pesti bérházépülete, amellyel kapcsolatban 1875-ben megjegyzi a *Budapester Bau-Zeitung* cikkírója, Steindlnek sikerült rábeszélnie az építtetőt, hogy elsőként a fővárosban német neoreneszánsz stílusú házat emeltessen.[54] Német neoreneszánsz formákat mutatott a debreceni Bika Szálló Steindl tervei szerint 1883-ra elkészült épülete is.[55]

* * *

A gótizáló építészet Magyarországon – hiába születtek még jelentős alkotások ebben a modorban az 1860-as években is[56] – az Akadémia palotájának építésével (1862–65) illetve az azt megelőző, a stílusok körül zajló polémiával[57] már elveszítette a csatát az évtized végére egyeduralkodóvá váló neoreneszánsz irányzattal szemben. A tárgyalt tervek azt bizonyítják, hogy Bécsből hazaérkezve Steindl többször és szívósan próbálkozott érvényre juttatni a Friedrich Schmidt mellett elsajátított és szívügyévé vált neogótikát, de majdnem mindig kudarcot szenvedett, holott teljes vértezettel szállt a küzdelembe. Most megismert tervei mutatják, hogy már birtokában volt mindannak a készségnek és ismeretnek, melyet csak később, az Országháza építésekor tudott kamatoztatni. A magyarországi gótizáló romantika alkotásainak zömével szemben a tervrajzok korrekt és gazdag gótikus formakincset vonultatnak fel, a speciális képzés és a középkori műemlékek beható ismerete eredményeként. Az albumban szereplő neogótikus épületek jelentős része nyerstégla homlokzatot mutat, ami ugyancsak szokatlan volt a magyar szemnek. Magyarországon korábban Hans Petschnig művelte a gótizáló nyerstégla építészetet (Buda, főreáliskola, Szekszárd-újvárosi r. k. templom, ágfalvai ev. templom), ám épületei elszigetelt próbálkozások maradtak.[58] Nem véletlen, hogy Petschnig kapcsolatban állt a neogótika egyik legjelentősebb európai centrumával, a kölni építészekkel illetve publicistákkal,[59] mint ahogy a pályafutását a kölni dómépítkezésen kezdő Friedrich Schmidt révén áttételesen Steindl is a kölni iskola tanítványának tekinthető. Henszlmann Imre és köre melegen üdvözölte a Magyarországra visszatérő Schmidt-tanítványokat – Steindlen kívül Schulek Frigyes és Schulcz Ferenc is az volt –, de nem tudták a tendenciát megállítani, a középkori stílusok háttérbeszorulását feltartóztatni. Minthogy új épületet nem sikerült neogótikus stílusban terveznie, a műemlékhelyreállítás nyújtott Steindl Imrének alkalmat vágyai megvalósítására, hiszen a magyar műemlékvédelem e kezdeti szakaszában az építés és a „helyreállítás" között nem húzódott éles határ. Ha mégis a neoreneszánsz felé fordult, szívesebben választotta a német vagy a francia változatot az itáliaival szemben. 1870 körül ez sem volt tipikus. A következő másfél évtizedben végül is kénytelen volt főleg olaszos neoreneszánsz épületeket tervezni, egész sor ilyenről tudunk. Az 1870-es években – a kunbajai templomon kívül, ha a megvalósult épületet valóban az ő tervei szerint emelték – egy neogótikus alkotás ismert, gróf Gyulai Sámuel kis sírkápolnája, amely hasonló a bemutatott, de meg nem valósult sírkápolna tervrajzokhoz.[60] Az Országház építésének megkezdése után pedig csak egy jelentős alkotásáról van tudomásunk, a neogótikus erzsébetvárosi plébániatemplomról.[61] Az eddig ismeretlen album Steindl „neogótikus oeuvre"-jét érdekes és kvalitásos alkotásokkal gazdagítja.

Végül ki kell térni még egy épületre, éspedig azért, mert *nem* Steindl Imre műve. Ez a beocsini Spitzer-kastély Délvidéken (Beočin, Jugoszlávia), amely két közelmúltban megjelent

időrendben és sorrendben utolsó lapjai.[45] Datálásuk 1870. április 20., az építés ellenőrzésére kiküldött bizottmány jóváhagyásának dátuma 1870. május 15. Annak ellenére, hogy a közgyűlés szerint a korábbi tervekhez képest nem kell jelentősen változtatni a meglévő terveken, Steindl az alaprajzon nagy módosításokat hajt végre, amit a lényeges funkcióváltozás valóban indokol is. Ekkor tervezi az ötkarú díszlépcsőt a bal oldalszárnyba és a kétszintes közgyűlési termet a főszárnyba. A változtatás a homlokzatra is kiterjed. Elrendezését tekintve az alapvető különbség a két oldalrizalit helyett a közgyűlési termet maga mögött rejtő széles középrizalit alkalmazása, amit a funkció és forma összhangja kívánt meg. A stílus tekintetében viszont előző tervének Steindl hátat fordított és neogótikus homlokzatrajzot készített, amely a középrizalitot koronázó hegyes oromzataival az északnémet gótika világát idézi, s közeli rokonságot mutat a Friedrich Schmidt tervezte bécsi Akademisches Gymnasiummal. Az előzmények után és azok ellenére Steindl azért kockáztathatta meg neogótikus architektúra tervezését, mert a megbízatást már visszavonhatatlanul magáénak tudta; nem úgy, mint az 1869 elején készült tervrajzok esetében, amikor tulajdonképpen Szkalnitzkyt és Kochot is újból felkérték tervek készítésére (bár ennek nem tettek eleget) és látta, hogy komoly esélye csak neoreneszánsz stílusú épület tervével van. Építészünk újra megpróbálkozott a számára oly kedves neogótika érvényrejuttatásával.[46] Az Új Városháza további sorsa jól ismert; a közgyűlés felszólítására az alaprajz változtatása nélkül Steindlnek neoreneszánsz architektúrát kellett terveznie, ez alapján emelték az épületet.[47]

Vajdahunyad vára

Az első lépéseit megtévő magyar műemlékvédelem legnagyobb vállalkozásai közé tartozott Vajdahunyad várának restaurálása.[48] Az 1854-es tűzvész alkalmával rommá vált épületet 1867-ben felkereste Friedrich Schmidt 12 tanítványa társaságában, felméréseket végeztek, majd tervet készítettek a restauráláshoz.[49] Ez a terv rekonstrukciót is előirányzott, de túlzásoktól mentes, visszafogott formában. Amikor azonban Schmidtet hivatalosan is felkérték a helyreállítás vezetésére, elhárította a megbízást és maga helyett kedvenc tanítványát, Schulcz Ferencet ajánlotta. Schulcz már nem pusztán restauráláshoz készített terveket, hanem a vár királyi rezidenciává történő kiépítésére, ami nagymértékű beavatkozást, díszes kiépítést jelentett.[50] 1870. október 21-én Schulcz váratlanul meghalt, helyébe Steindl Imre lépett. Új terveket készített a vár kiépítéséhez, és ezek közül szerepelnek a fontosabbak a korábban említett kisebb albumban.[51] (A helyszínrajz datálása 1871. augusztus 31.) Steindl terve Schulczénál lényegesen egyszerűbb épülettel számol, a távlati rajz (35. kép) igen hasonlít Schmidt korábbi tervrajzához. A metszetrajzok viszont „stílhű" belső kialakítást jelölnek, melynek része a faburkolat, a mustrás falkifestés, a díszes kandallók – ne feledjük, hogy az épület jövendő rendeltetése az elképzelés szerint még mindig királyi rezidencia. A vállalkozás a maga nemében a legjelentősebbek közé tartozik Európában, olyan reprezentatív középkori várkiépítéseket és dekorálásokat sorolhatunk mellé, mint Pierrefonds vagy Wartburg. Az építkezés során aztán problémák merültek fel, de az épület további sorsa most kívül esik vizsgálódási körünkön.

Rakovszky Géza kastélya Kocsócon

Nem szerepel a tárgyalt fényképalbumokban, de Steindl korai munkásságának érdekes és eddig ismeretlen darabja Rakovszky Géza Trencsén megyei, kocsóci (ma Kočovce, Csehszlovákia) kastélyának átalakítása és kibővítése, pontosabban az ehhez készített terv.[52] Az alaprajz több változatban készült, a III. számmal jelölt dátuma 1876. július 4., a homlokzatrajz (36. kép) az 1879-es évszámot viseli. Az L alakú épülethez Steindl gazdag építészeti és plasztikai elemekkel ellátott, német reneszánsz stílusú középrészt tervezett, amelyet hegyes sisakkal

tott építmény veszi körbe. Kunbaján pár évvel később felépült a r. k. templom, de nem a tárgyalt tervrajzok szerint.[40] A terv több szempontból az erzsébetvárosi plébániatemplom előfutára, ha természetesen nem is beszélhetünk teljes azonosságról. Az erzsébetvárosi is háromhajós, kereszthajós, nyerstégla külsejű csarnoktemplom, olyan ismerős elemekkel, mint a főhomlokzat oromzatába mélyített nagy, csúcsíves fülke, vagy az oldalhajóknak a főhajóra merőleges kis sátortetőinek sora.[41] Harántirányú kis sátortetők az Országházon is feltűnnek (1884–1904).

A pesti Új Városháza

A „nagy" Steindl-albumban legtöbb tervvel a pesti Új Városháza szerepel, összesen 32 képtábla mutatja be az épület érdekes keletkezéstörténetét, az egyre újabb és újabb tervezési fázisokat. Az Új Városházáról néhány éve e sorok szerzője írt egy hosszabb tanulmányt, ahol levéltári és más írott dokumentumok alapján rekonstruálta a tervek keletkezésének körülményeit, de a tervrajzok zöme nem volt ismert;[42] most a tervek állnak előttünk, hiánytalanul illusztrálva és pár ponton módosítva az ott leírtakat.

Az első sorozatot az 1868-as pályázatra benyújtott tervek alkotják.[43] Alaprajzilag jelentősen eltér a végső változattól. Megfelelően az akkor tervbe vett funkciónak – polgári és fenyítő törvényszék – az épületnek két egyenrangú lépcsőháza van, melyek háromkarúak, az emeleten nincs még a későbbi közgyűlési teremhez mérhető helyiség. Az udvarok elhelyezése és nagysága sem azonos a későbbivel. Steindl egy neogótikus és egy neoreneszánsz variánst rajzolt. A neogótikus változat nyerstégla homlokzatán a tagozatok gazdagsága és a szobordísz a két oldalrizaliton koncentrálódik (33. kép). Mint Steindlnél másutt is, pl. a királyi palota vagy az aradi városháza tervén, a rizalitokat hegyes tornyok keretezik. A neoreneszánsz tervváltozat is meglehetősen mozgalmas: oldalrizalitjait a német reneszánszot idéző, összetett, volutás oromzat koronázza s mögötte manzárdpavilon emelkedik, az emeleti ablakok között lizénák, illetve lizénapárok sorakoznak. Nem véletlen, hogy a bírálóbizottság nem Steindl Imrének, hanem Szkalnitzky Antal és ifj. Koch Henrik építészpárosnak ítélte oda az első díjat. A Szkalnitzky–Koch-féle terv az 1860-as évek második felében szokásos tartózkodó, olaszos neoreneszánsz stílusban fogant, szemben Steindl kiforrottabb, monumentálisabb munkáival.

Pest város közgyűlése határozatára Steindl új terveket készített olyan épülethez, melyben csak a fenyítő törvényszék kap helyet.[44] A tervlapok datálása 1869. március 28. Az új funkciónak megfelelően változott a helyiségek eloszlása, az alaprajzi elrendezés főbb vonásai azonban megmaradtak. Az emeletek száma a korábbi kettővel szemben három. A homlokzathoz Steindl három neoreneszánsz variánst rajzolt. Mindhárom alsó harmada erőteljes kváderezést mutat, a főpárkányon középkorias, részben címert tartó figurák állnak. Az 1. számú változat emeleti szintjein vájatolt pilaszterek sorakoznak az ablakközökben, a 2/1. számú két felső szintjét magas lábazaton álló korinthoszi oszlopok és pilaszterek fogják össze és a rizalitokat – hasonlóan az előző tervsorozat neoreneszánsz változatához – manzárdpavilonok koronázzák (34. kép), míg a 2/2. számmal jelölt variánson az első és második emelet ablakai plasztikus keretezésben, de közbeiktatott tagozatok nélkül húzódnak végig a homlokzaton. Ez a három homlokzatrajz tanúsítja építészetünk jártasságát a neoreneszánsz formavilágában, s jelzi, hogy igyekszik igazodni a korszak itáliai reneszánszban gyökerező építészeti ízléséhez.

A tárgyalt tervek közül a „II. számmal jegyzett terv"-et fogadták el kivitelre, hogy ezen belül melyik alvariánst, nem derül ki. 1870 elején viszont eldőlt, hogy a kormány elveszi a törvényszéket a városi közigazgatás jogköréből, így a tervezett épület Pest második városháza lesz. Ez újabb tervmódosítást igényelt. Építészünk ezen tervrajzai a „nagy" Steindl-album

középrizalitját – akárcsak a királyi palota tervénél – kisméretű, hegyes tornyok keretezik (28. kép). A középrizalit kialakítása emlékeztet a müncheni neogótikus városházára (1867–74), melynek építésze ugyancsak Schmidt-tanítvány, Georg Hauberisser. Az aradi városháza, megépülése esetén, az Országház után Steindl egyik legnagyobb szabású alkotása lett volna.

Sírkápolna

A tervrajzokon nincs helymegjelölés, feltehetően csak ideáltervről van szó, amit alátámaszt az alaprajz hiánya is.[30] A hosszanti elrendezésű, saroktornyos, neogótikus kápolna tervét Steindl két változatban rajzolta meg, az egyik anyaga tégla (29. kép), a másiké kő (30. kép). Az anyag természetének megfelelően az első sima és puritán, míg a másik fiálékkal, kőrácsokkal díszes építmény.

Érthető, hogy Steindl ideáltervként szívesen rajzolt kápolnát. Mestere, Schmidt elsősorban templomépítő volt, és a kortársak a gótikus stílust leginkább az egyházi építészethez tartották megfelelőnek. A tanulóévek során Schmidt és tanítványai többnyire templomok felmérésével foglalkoztak a nyári tanulmányutakon, amint erről a *Wiener Bauhütte* metszetes kiadványai tanúskodnak. Steindl első Magyarországra szánt, nagyszabású műve egyházi épület terve volt, a ferencvárosi plébániatemplomé, melyet még 1866-ban Bécsben készített.[31]

Az Andrássy család sírkápolnája Tőketerebesen

Az Andrássy család számára 1868-ban Steindl két változatban tervezett sírkápolnát a Zemplén megyei Tőketerebesre (ma Trebišov, Csehszlovákia). Mindkettő neogótikus és mindkettő a plébániatemplomhoz csatlakozott volna. Az első nyolcszögalakú, centrális kis építmény, amely a templomhoz nyaktaggal kapcsolódik.[32] A második, a felirat szerint „elfogadott terv" a templomhoz merőlegesen csatlakozó két boltszakaszos, a hatszög három oldalával záródó kápolnát ábrázol.[33] Az idézett felirattal ellentétben nem épült meg a Steindl-féle sírkápolna. Andrássy Gyulának Meining Artúr épített neogótikus mauzóleumot 1893-ban a tőketerebesi Andrássy-kastély kertjében.[34]

A Nemes család sírkápolnája

Az előző kettőnél nagyobb, templomszerű a Nemes család sírkápolnája,[35] melynek tervét Steindl 1868-ban készítette el.[36] Az épület centrális elrendezésű, középső négyzetét három oldalról a nyolcszög öt oldalával záródó tér veszi körül, a bejárat felől rövid, kétszakaszos rész kapcsolódik hozzá. A főhomlokzat oromzatát két kis hegyes torony fogja közre, az egész építményt hegyes huszártorony koronázza (31. kép). A sírkápolna külső falsíkjait nyerstégla borítja. A tervrajzokon nincs helymegjelölés; a gróf hidvégi Nemes család ősrégi székely család,[37] így nyilván Erdélybe szánták a kápolnát. Megépüléséről nincs adat.

A kunbajai r. k. templom

A tervek datálása 1869. augusztus 10., az alaprajz felirata így szól: „A Kun-Bajai r. k. község napi kettős Isteni tisztelett [!] mellett 2400 egész 3000 hívőnek szolgáló egyház tervrajza."[38] (A hívők száma így értendő: mintegy 2400–3000.) Nagy templomról van tehát szó, háromhajós, kereszthajós építményről (32. kép). Akárcsak a legtöbb Friedrich Schmidt által tervezett egyházi épület, ez is csarnoktemplom.[39] Külseje nyerstégla, ennek megfelelően meglehetősen dísztelen, ami az észak-német gótikát idézi. Főhomlokzati toronypárja lépcsőzetes oromzatot fog közre, melyben csúcsíves, nagy fülkében ül a rózsaablak, fölötte szobordísz. A két oldalhajó kívülről a boltszakaszoknak megfelelő, a főhajóra merőleges, lekontyolt kis sátortetők soraként jelentkezik. A szentélyt csillag alaprajzú, lépcsős alapzaton álló, nyi-

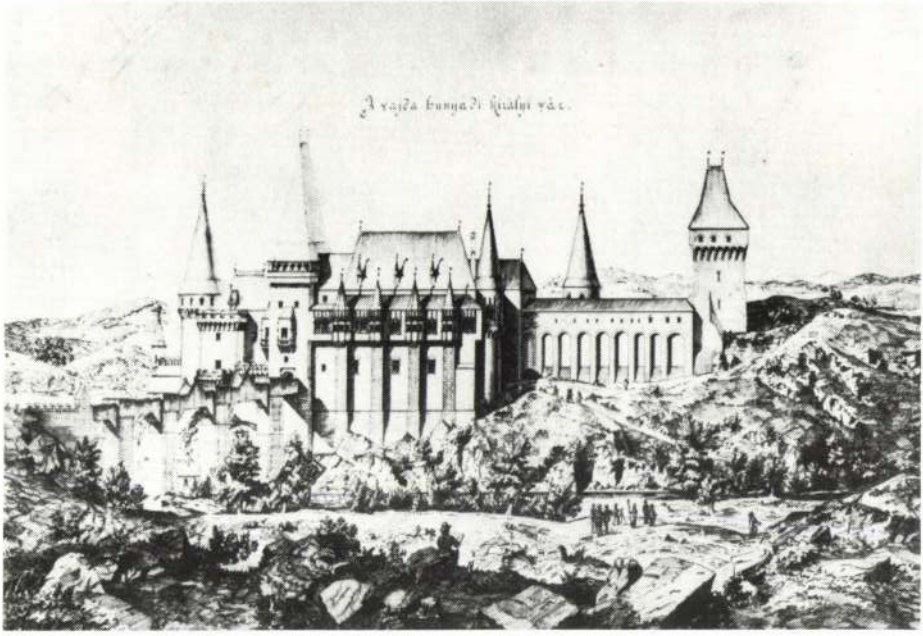

35. Steindl Imre: Vajdahunyad várának kiépítési terve, távlati rajz, 1871.

36. Steindl Imre. Rakovszky Géza kocsóci kastélyának átalakítási terve, főhomlokzat, 1879.

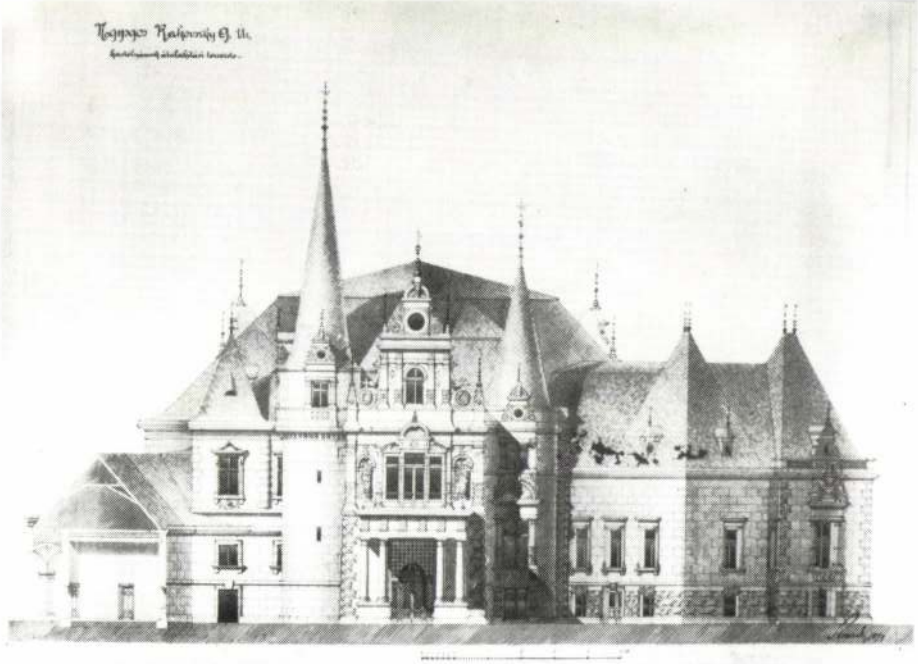

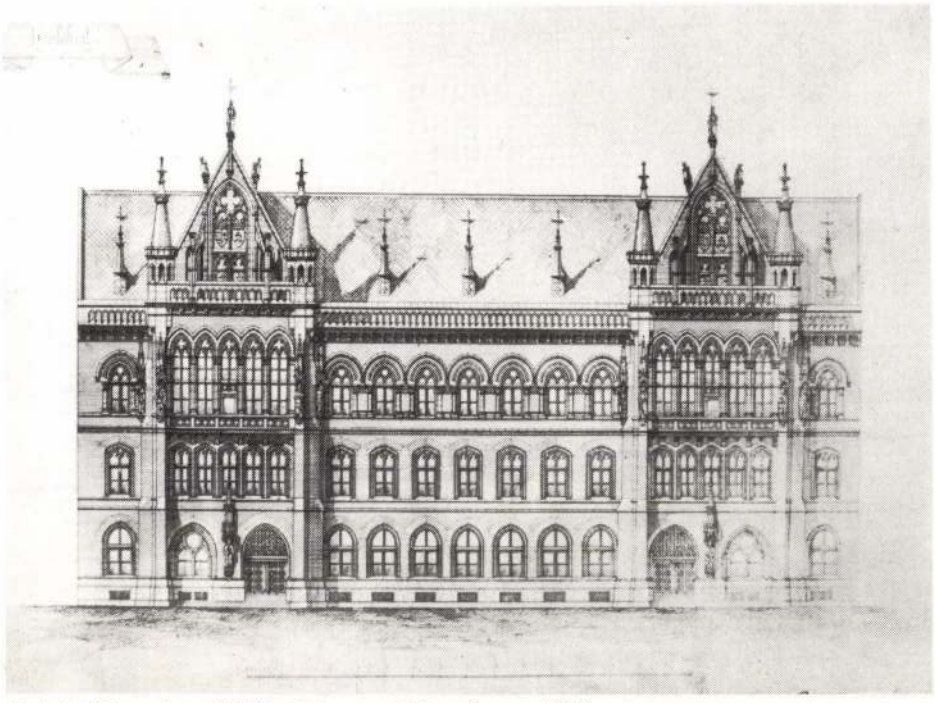

33. Steindl Imre: A pesti Új Városháza, neogótikus változat, 1868.

34. Steindl Imre: A pesti Új Városháza, neoreneszánsz (2/1.) változat, 1869.

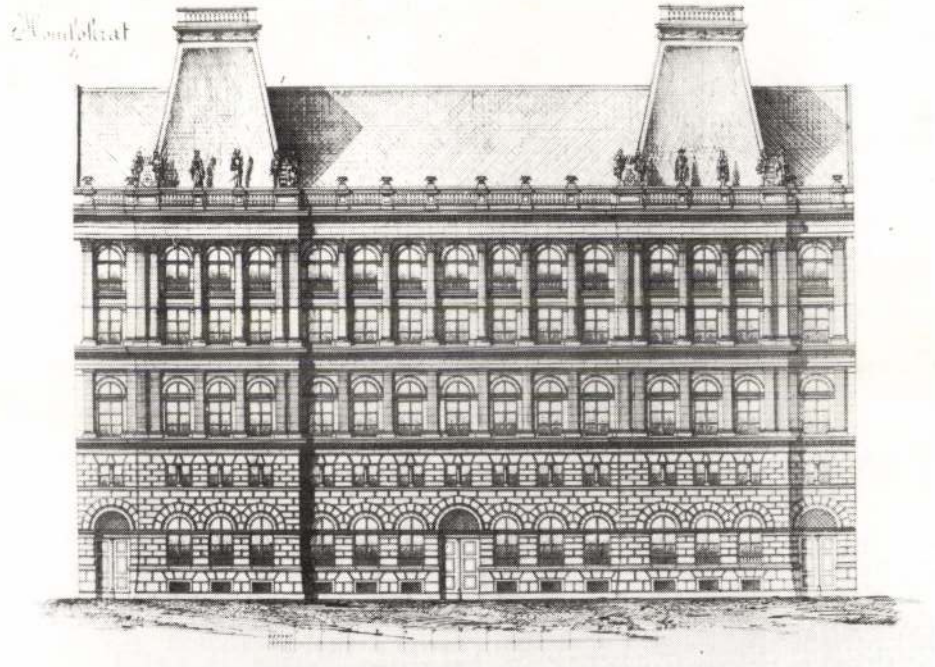

32. Steindl Imre: A kunbajai r. k. templom, távlati rajz, 1869.

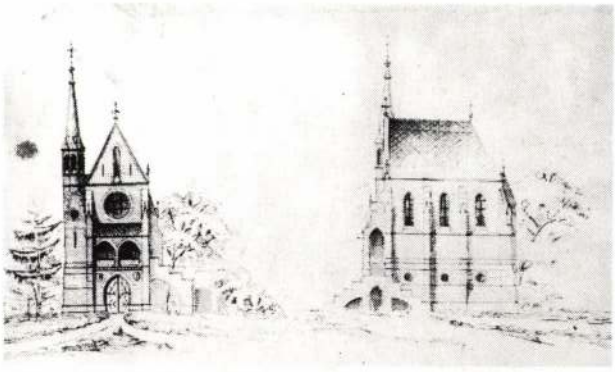

29. Steindl Imre: Sírkápolna téglából

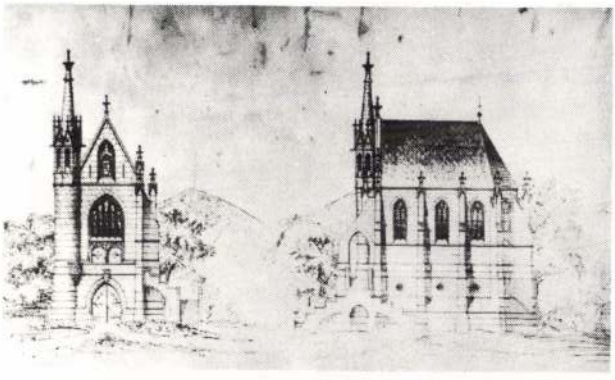

30. Steindl Imre: Sírkápolna kőből

31. Steindl Imre: A Nemes család sírkápolnája, főhomlokzat, 1868.

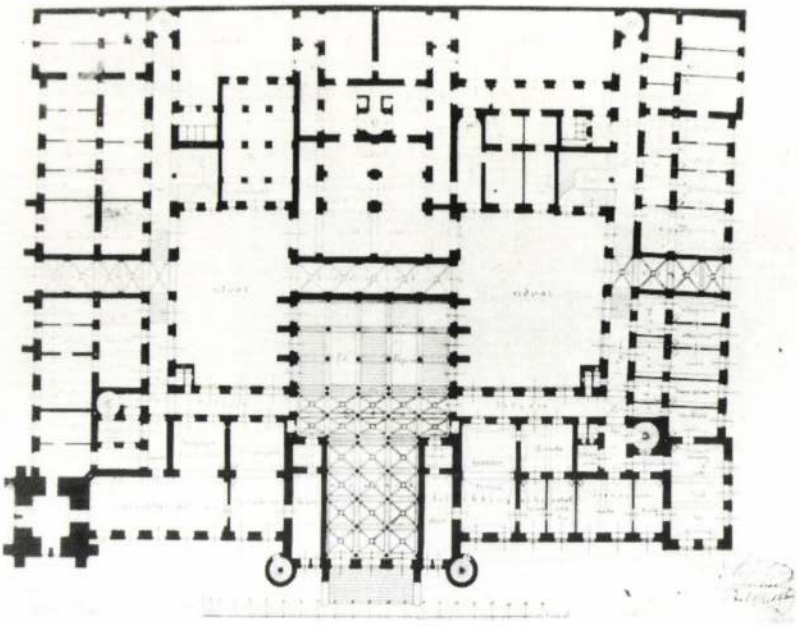

27. Steindl Imre: Az aradi városháza, földszinti alaprajz, 1869.

28. Steindl Imre: Az aradi városháza, főhomlokzat, 1869.

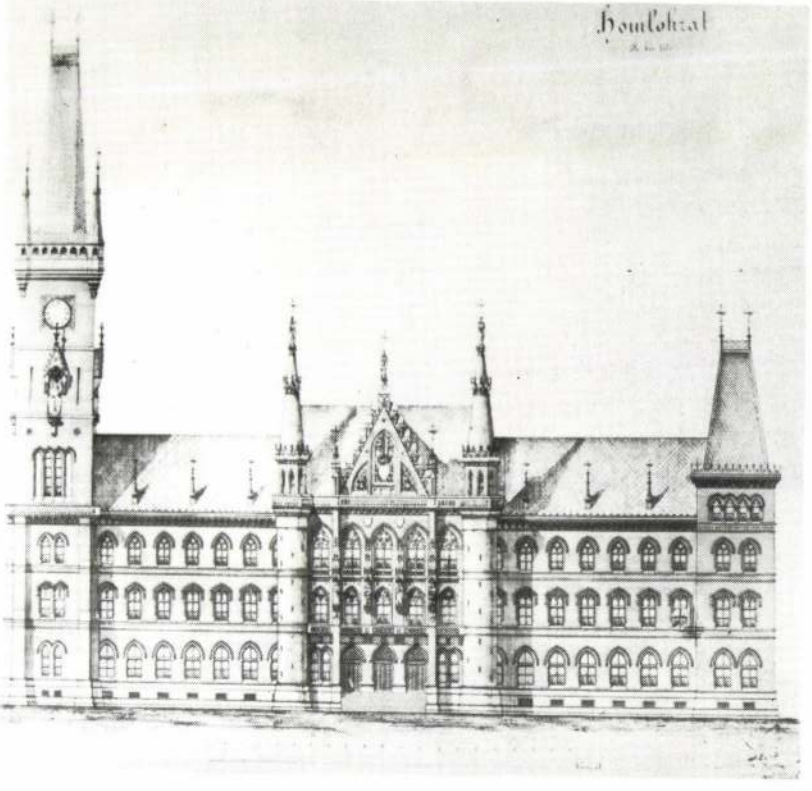

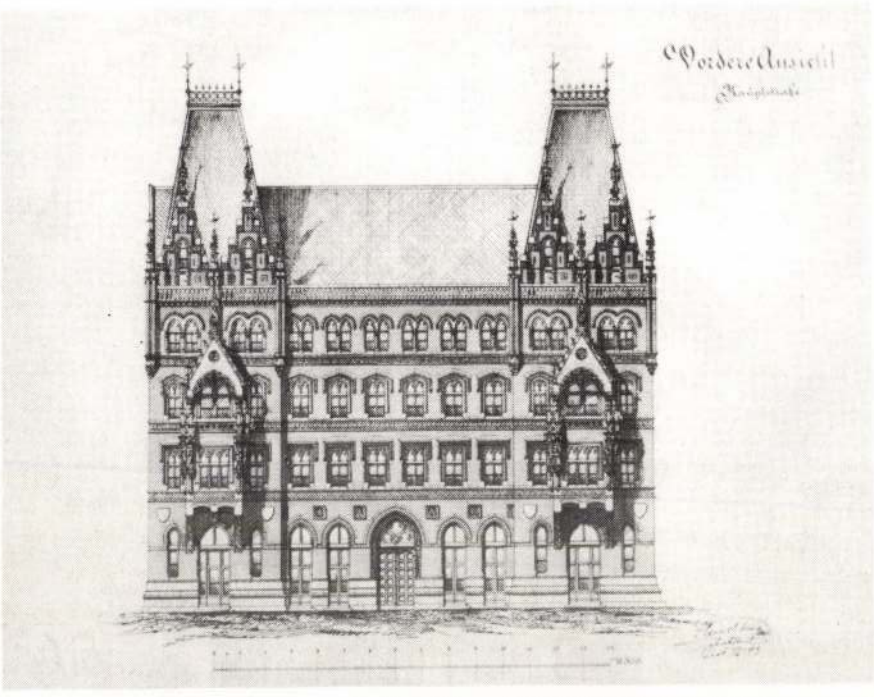

24. Steindl Imre: A Budai Kereskedelmi és Iparbank épülete, neogótikus változat, 1869.

25. Steindl Imre: Nyárilak, keleti homlokzat

26. Steindl Imre: Karagyorgyevics Sándor nyárilaka Bokszegen, főhomlokzat

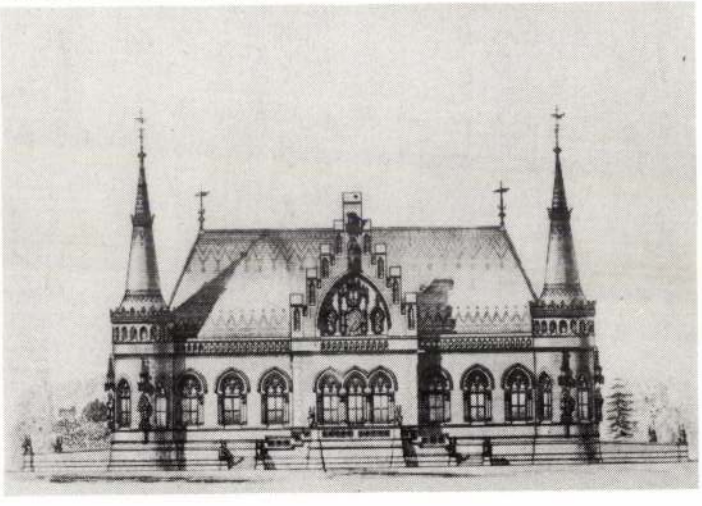

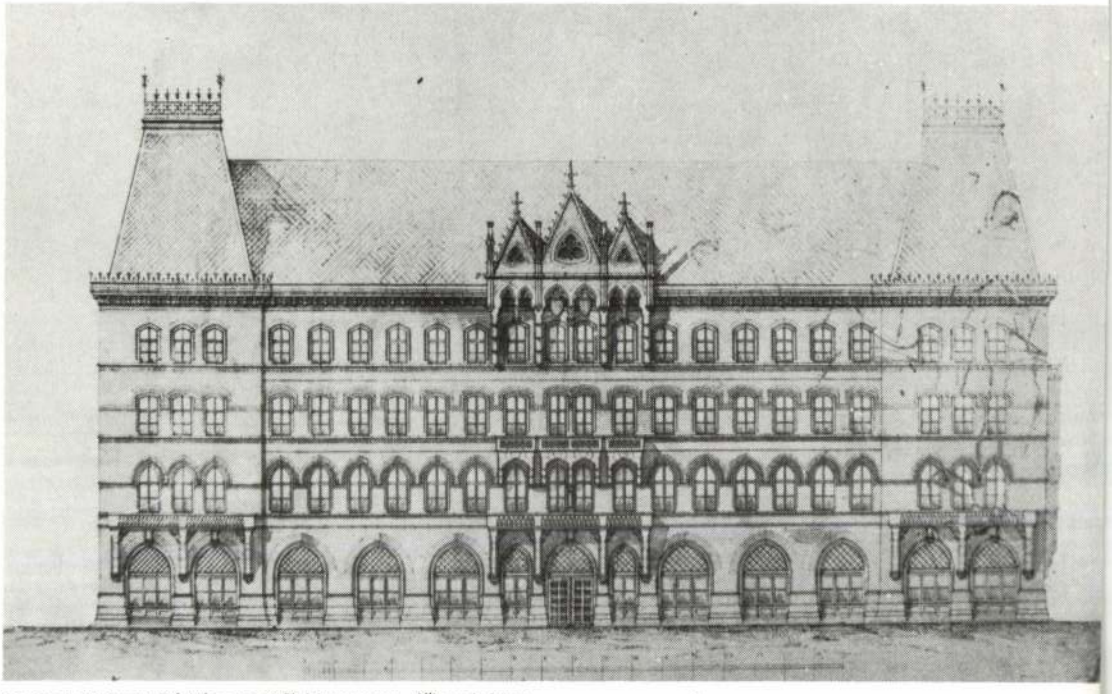

22. Steindl Imre: Bérház a pesti Feldunasoron, főhomlokzat

23. Steindl Imre: Bérház a pesti Lázár utcában, homlokzatrajzok

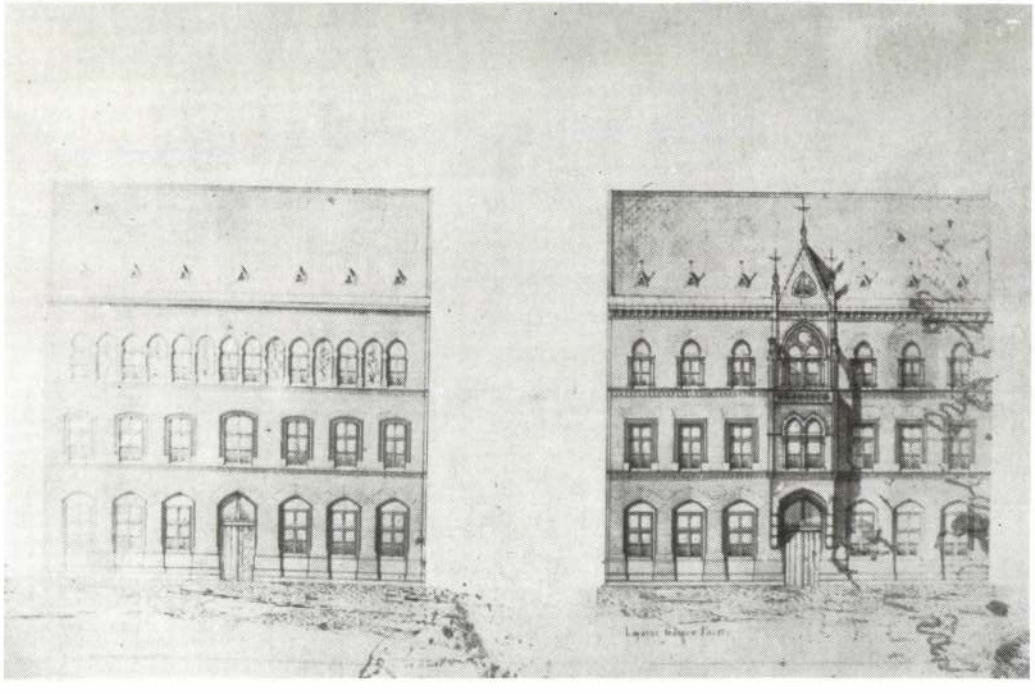

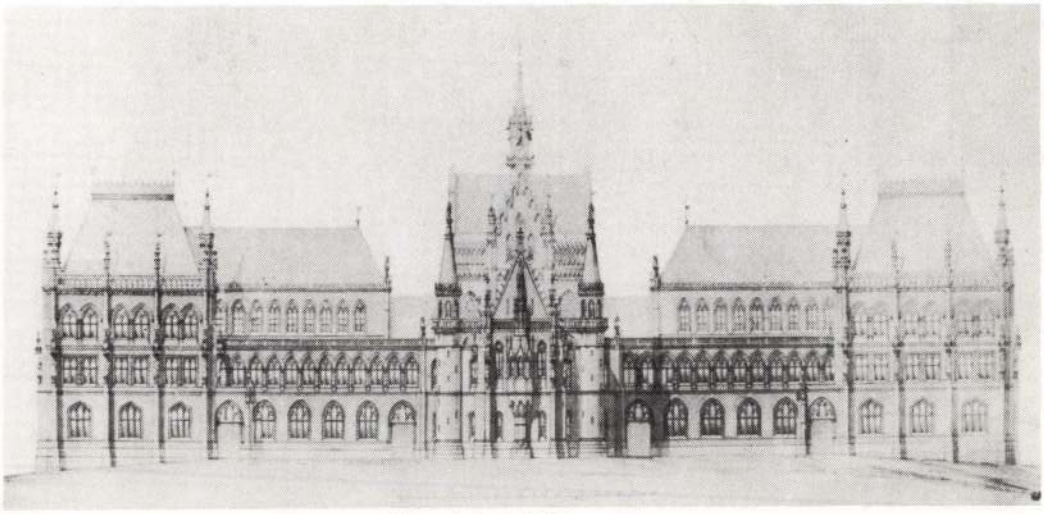

20. Steindl Imre: Királyi palota, déli homlokzat, 1866.

21. Steindl Imre: Királyi palota, alaprajz, 1866.

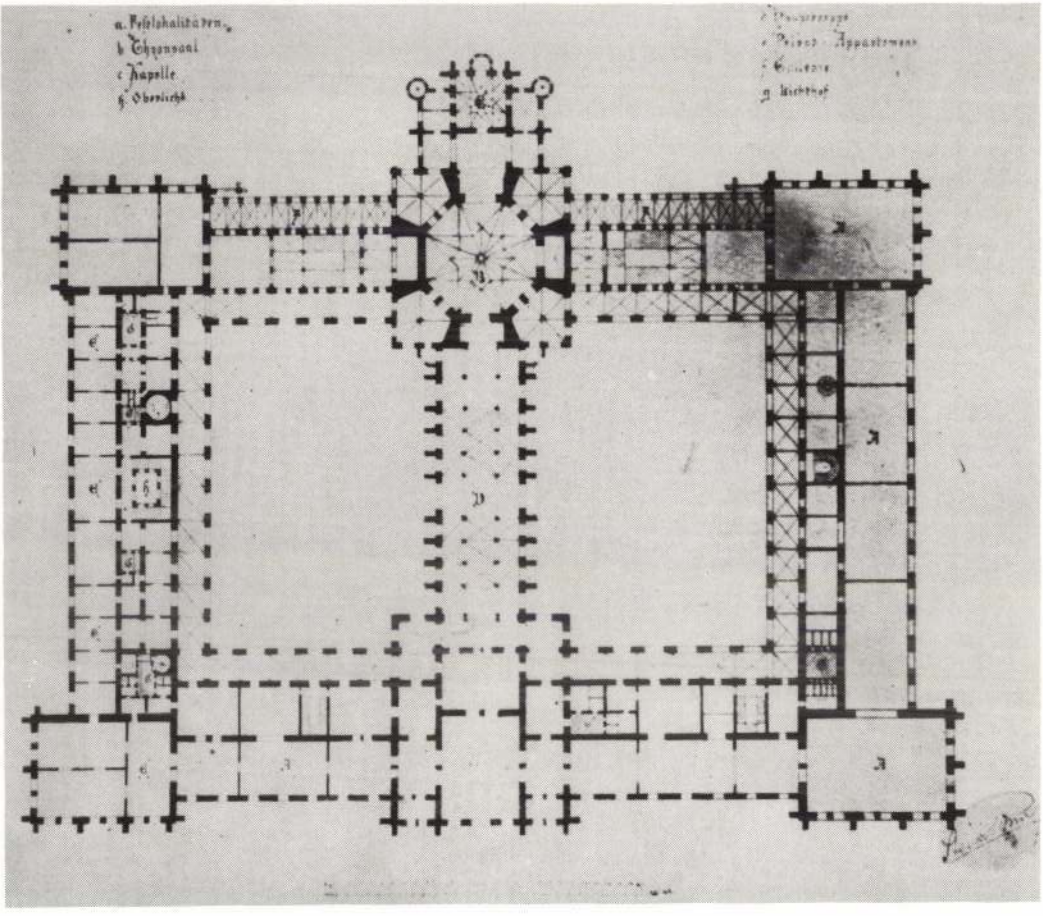

Városházához készült tervváltozatokkal állíthatók párhuzamba. A megrendelő, a Budai Kereskedelmi és Iparbank a legszolídabb első neoreneszánsz variáns, pontosabban egy ahhoz hasonló mellett döntött. Steindl beadványi terveinek évszáma 1871, az épület 1872-ben már állt.[23] Azonban a kettős ház helyett csak egy épült és nem a Fő utca 6. sz. saroktelken, hanem a Fő utca 4. számún, melyet kétfelől házak fognak közre. Az alaprajz is más lett, hiányzik az öntöttvas csigalépcső, helyette szokványos háromkarú lépcső vezet fel az emeletre.

Nyárilak

Datálás és helymegjelölés nélküli, minden bizonnyal ideáltervről van szó.[23a] Szabadon álló, szabálytalan alaprajzú, egyemeletes villa, melynek stílusa német reneszánsz (25. kép). Leghangsúlyosabb eleme a hagymakupolában végződő torony, amely a lépcsőházat rejti magában s legfelső szintje kilátóterasz. A belső helyiségeket, az alaprajzok tanúsága szerint, változatos osztású kazettás mennyezet borítja. Ez Steindl leggazdagabb és egyben legszabadabb megfogalmazású terve neoreneszánsz stílusban, hatását az épület különböző pontjain elhelyezett szoborfigurák fokozzák. A terv azt bizonyítja, hogy ha építészünk szabad kezet kap, a reneszánsznak Itálián kívüli változatát részesíti előnyben.

Karagyorgyevics Sándor herceg nyárilaka Bokszegen

Gondos kidolgozású, szép lapok Karagyorgyevics Sándor nyárilakának tervei.[24] Az építtető (1806–1885) az egykori szerb fejedelem volt, akit 1859-ben lemondattak a trónról.[25] Ezután felváltva Pesten és „oláhországi birtokain" tartózkodott. Az Arad megyei Bokszeg (ma Bocig, Románia) az ország déli határához közel feküdt, ezért eshetett a helységre az exfejedelem választása. Egyelőre nem tudjuk, megvalósult-e a Steindl-tervezte épület.[26] A datálatlan tervlapokon szabályos téglalap alaprajzú, négy saroktornyos, földszintes, neogótikus épület látható. A főhomlokzat lépcsőzetes középoromzatát valamint a saroktornyokat szobrok gazdagítják, a falsíkok burkolata tégla, felül mintás cseréptető (26. kép). A metszetrajzon a belső helyiségek faburkolata és mustrás falai is jól kivehetők. A Karagyorgyevics-nyárilak a Steindl-album egyik legvonzóbb darabja.

Az aradi városháza

A pince és a földszint alaprajzának kartonlapján a következő felirat áll: „Az 1869iki évben a' sz. k. Arad város hatósága – egy városház építéséhez szükségelt terv elnyerése végett zárt körű pályázatott [!] hirdetett, mely pályázatnál e' terv az első díjat nyerte"; a tervlapok datálása 1869. május 27.[27] A teljes igazság az, hogy csak egyetlen terv érkezett be, Steindlé, de ezt a bírálóbizottság teljes mértékben megfelelőnek találta, és így építészünknek ítélte oda az első díjat, a 100 aranyat.[28] Steindl pályamunkája mégsem valósult meg, néhány évvel később Lechner Ödön készített tervet a városházához, amely Pekár Ferenc aradi építész által leegyszerűsített formában, meglehetősen konvencionális neoreneszánsz stílusban épült meg.[29]

Steindl terve nagyméretű, téglalap alakú neogótikus építményt mutat. Akárcsak a Friedrich Schmidt által tervezett bécsi városházánál, az épületet középen, kereszt irányban egy vonalba elhelyezett kapualjak, illetve átjárók szelik át, és az udvari szárnyban kapott helyet a főlépcsőház (27. kép). Az utóbbinál Steindl már eltér mesterétől, mert míg a bécsi városháza oszlopokkal három hajóra osztott templomszerű tér, az aradi épület ötkarú díszlépcsője barokk előképekre tekint vissza. A pesti Új Városháza főlépcsője is ugyanilyen elrendezésű lesz. A kétszintes, galériás nagyterem is az Új Városháza közgyűlési termét előlegezi, olyan motívum egyezésével, mint az alsó szint oldalfala mentén elhelyezkedő díszes kandalló. Az impozáns főhomlokzat bal végén magas torony emelkedik, a homlokzat gazdagon díszített

köz által határolt tömbbel azonos.[17] A telek tulajdonosai 1866-ban Fischl Lipót magánzó és Fischl Gusztáv terménykereskedő, 1871-ben csak Fischl Gusztáv.[18] A Steindl által tervezett ház nem épült fel; az albumban mint „építendő bérház" szerepel, a Halácsy-féle 1871-es térképen a telken csak egy egészen kicsi, téglalapalakú építmény látható,[19] és Fischl név alatt a szóbajöhető évekre az Építési Bizottmány mutatója építési iratot nem jelöl. A telektömbön ma két, századforduló körül emelt ház áll.

A Steindl-féle tervrajzokon szereplő ház igen nagy méretű, háromemeletes és három oldalról szabadon áll. Stílusa neogótikus, a homlokzatok falsíkja nyerstégla (22. kép). A franciás sarokpavilonok ismerősek már a korábban bemutatott királyi kastély-tervről. A földszinten húzódó különösen széles csúcsíves nyílások – bár a terven beüvegezve szerepelnek – tulajdonképpen árkádot képeznek. Árkád vonul végig, bár jóval sűrűbb axisállásban, a Schmidt-féle bécsi városháza (1868–83) főhomlokzatának földszintjén, akárcsak később a budapesti Országházon. A Steindl által tervezett bérház legfőbb dísze a főhomlokzat közepét koronázó baldachin-szerű hármas oromzat. Nem tudjuk, miért nem épült meg a ház, de ha felépítették volna, élesen eltért volna a korszak szokásos neoreneszánsz stílusú bérházaitól.

Bérház a pesti Lázár utcában

Az előzőnél jóval szerényebb az a bérház, melyet Steindl a terézvárosi Lázár utcába tervezett.[20] A hosszú, keskeny telek másik végét a tervlapok szerint az Ó utca határolta, ide nézett volna a hátsó homlokzat. A kétemeletes épület neogótikus, nyerstégla homlokzatait szintenként eltérő formájú nyílások törik át (23. kép). A Lázár utcai főhomlokzat középtengelyében a kapu fölött zárterkély ugrik előre, fölötte a főpárkányt kis, hegyes oromzat koronázza. A hátsó, Ó utcára néző homlokzat második emeleti ablakai között a nyílásokhoz hasonló fülkéket jelöl s bennük feltehetően terrakotta díszítést, amit Steindl a későbbiekben oly szívesen alkalmazott, például az Új Városházán vagy a Műegyetem Múzeum körúti épületén. Ez a ház sem épült fel, az album szerint „építendő", ma a Lázár illetve az Ó utcában ilyen épület nem áll. Szám híján a telket sem tudjuk azonosítani.

A Budai Kereskedelmi és Iparbank épülete

A tervrajzok, melyek többségén az 1869. április 30-i datálás olvasható[21], a mai Fő utca – Apor Péter utca – Hunyadi János út által közrefogott kettős telekre készült, amely a Fő utca felől tekintve a 6. számnak felel meg.[22] A Fő utcai épületrészben kaptak volna helyet a bank üzleti és hivatali helyiségei, a Hunyadi János út felől a bank bérháza állt volna. A kettő között, tekintettel a terepviszonyokra, szinteltolódás lett volna. Steindl mindkét épületbe nagy, felülvilágítós, öntöttvas csigalépcsőt tervezett. Ez akkor nem valósult meg, de – ha más elrendezéssel is – nagyszabású öntöttvas lépcső készült pár évvel később a pesti Új Városházában. Steindl a Fő utcai épületrészhez négy homlokzatrajz-variánst készített. Ebből három neoreneszánsz: az első viszonylag visszafogott, a korabeli ízlésnek leginkább megfelelő; a második markánsabb, a földszinten erőteljes kváderezéssel, fölötte két szintet átfogó pilaszter óriásrenddel; míg a harmadik még erőteljesebb, földszintjén rusztikázás, első emeletén kváderezés látható, és a második és harmadik emeletet fogják össze óriás pilaszterek. A negyedik homlokzatrajz változat neogótikus, nyerstégla falsíkkal és igen gazdag tagozatokkal (24. kép). Akárcsak a korábban bemutatott királyi palota tervnél, a nyílások formáját az építész itt is szintenként változtatta, a csúcsíves ikerablaktól a szakállas szemöldökpárkányú Tudor-ablakig több variáció is látható. A neogótikus tervváltozat legfőbb dísze az oldalrizalitokat koronázó, már több tárgyalt tervről ismerős franciás manzárdpavilon, melyeket két-két előttük álló lépcsőzetes oromzat gazdagít. Ezek a stílus próbálkozások a pesti Új

jelentősebb neogótikus stílusban alkotó építésze, aki egy életre szólóan irányt szabott tanítványa érdeklődésének és munkásságának.[8] A nagy neogótikus palota terve nem kivitelezésre szánt, hanem tanulmányi, illetve ideálterv volt, melyen jól felismerhető Friedrich Schmidt műveinek – elsősorban a bécsi parlament két épületéhez, a felső- és az alsóházhoz készült meg nem valósult terveknek (1864–65) – a hatása.[9] Az alaprajzon a háromhajós lépcsőház két udvart elválasztó külön szárnyat alkot, az udvarokat keresztboltozatos folyosó, a középkori kolostorkerengők kései utódja övezi. (21. kép) A főszárny közepén található a kupolával koronázott trónterem, erre fut merőlegesen a lépcsőház, ami viszont már a budapesti Országház elrendezését előlegezi. A tervezett épület tömegét franciás sarokpavilonok tagolják, a déli homlokzat közepén két hegyes torony által közrefogott kápolna látható, amely mögött a trónterem hosszanti nyeregtetővel fedett tömbje emelkedik (20. kép). Az előd itt is a bécsi alsóházhoz készült tervrajz, ám Steindl a nyílások változatosságában és gazdagságában túltesz mesterén. Ezen a terven építészünk már a gótikus formanyelv teljes birtokában, nagyszabású feladatok megoldására felkészülten áll előttünk. Képességének bizonyítására, az Országház építéséig majdnem két évtizedet kell még várnia.[10]

Országzászlók

A két zászló közül az egyik az országcímert, a másik Szűz Máriát és a gyermek Jézust ábrázolja.[11] A rajzokon nincs datálás, a legkézenfekvőbb az a feltevés, hogy az 1867-es koronázáshoz készültek. Mindkét zászló díszes kivitelezésű, rúdjukat egy-egy kardos, magyar díszruhás férfialak tartja. Az eredetileg valószínűleg akvarell technikával készült lapok festői kvalitása is figyelemreméltó. Ezek eddig Steindl egyedüli ismert, ilyen jellegű rajzai.

A Király serfőzde táncterme és kocsmahelyisége Pesten

A Lipótváros északi részén, a Tüköry-gátnál terült el a Király Serfőző és Gőzmalom Részvény Társulat számos épülete[12], nagyjából a mai Vígszínház környékén. Ide tervezett egy kisebb házat Steindl, tervrajzainak dátuma 1868 január 26.[13] Az épület egy négyzetes, egyemeletes részből és egy ehhez csatlakozó hosszú, másfél emeletnyi magas reprezentatív teremből áll. Stílusa neoreneszánsz, ami arra utal, hogy Steindl megbízásra dolgozott, hiszen tudjuk, hogy saját jószántából a neogótikát részesítette volna előnyben. Az Építési Bizottmányhoz benyújtott beadványi terven viszont a „Felelőségem alatt Hild Károly építész" felirat szerepel.[14] Ez önmagában nem cáfolja Steindl szerzőségét, hiszen az érvényben lévő rendelkezések szerint céhes mesterjoggal rendelkező építésznek kellett az Építési Bizottmányhoz engedélyezésre beküldött terveket kézjegyével ellátni. Mivel építészünk nem volt építőmester, Hild Károly lehet hogy csak a „nevét adta", amire egyébként – különösen az ő gyakorlatában – sokszor volt példa. Viszont a beadványi terveken látható épület az elrendezés alapvető egyezése mellett némileg eltér a Steindl-féle tervrajztól, például a táncteremnek nem öt, hanem hat ablaktengelye van, és a finom reneszánsz architektúrájú ház helyett jellegtelen, szinte ipari építményt látunk. Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy az engedélyezési terv gyakran leegyszerűsített volt a tényleges épülethez képest, hiszen csak a gyakorlati-műszaki követelményeknek kellett megfelelnie. Mindent összevetve nem lehet biztonsággal megállapítani, tényleg Steindl tervei valósultak-e meg. A Király serfőzde épületeit legkésőbb a századforduló körül, a Körút kiépítésekor lebontották.

Bérház a pesti Feldunasoron

Steindl terve a feliratok szerint a lipótvárosi egykori Géza utca – Attila utca – Feldunasor közötti területre készült.[15] A régi utcaneveket és a Halácsy-féle térképet[16] figyelembe véve ez a mai V. kerületben az Akadémia utca – Beloiannisz utca – Garibaldi utca – Garibaldi

Sisa József

STEINDL IMRE NÉHÁNY KORAI MUNKÁJA

A kutató számára általában nehezebb feladat az építészek pályakezdését, korai munkáit felderíteni, mint a pályája delén álló művészt és az egykor a figyelem központjában lévő épületeket bemutatni. A 19. század második felében a kezdő építész gyakrabban vett részt pályázatokon befutott társainál, vagy próbálkozott más, sokszor kevés eséllyel kecsegtető lehetőségekkel. Mivel ritkán mosolygott rá a szerencse, vidéki tervezést is szívesen vállalt szemben a nagyobb tekintélynek örvendő kollégáinál, akik előnyben részesítették a nagyobb presztízst biztosító fővárosi megbízásokat. Így érthető – különösen ha a megvalósulás elmaradt, s ez gyakran megtörtént –, hogy általában kevés dokumentummal rendelkezünk a korai próbálkozásokról és előfordul, hogy az építész munkásságának kezdeti szakasza többé-kevésbé homályban marad. A magyar architektúra egyik legnagyobb alakjának, Steindl Imrének a pályakezdéséről eddig legtöbbet abból a nekrológból tudhattunk meg, melyet tanítványa, tanársegédje és később adjunktusa, Csányi Károly írt a *Művészet* című folyóiratban.[1] A beszámoló rövid említései alig jelentenek többet puszta felsorolásnál, és a lista még így sem teljes. Ezért felbecsülhetetlen értékű az az album, amely az építész korai terveinek másolatát tartalmazza.[2] A kötet keletkezésének évére és körülményeire csak következtetni tudunk. A 97. sz. lapon, amely a pesti Új Városháza földszinti alaprajzát ábrázolja és az 1870-es évszámot viseli, ez a megjegyzés áll: „Épülőben van". Ha Steindl pályafutásán végigtekintünk, nyilvánvalóvá válik, hogy 1870 fontos év az építész életében: ez év október elsején kapta meg nyilvános, rendes tanári kinevezését a József Politechnikum (1871-től József Műegyetem) műépítészet tanszékére.[3] E cím, illetve állás elnyerésére nyújtotta be minden bizonnyal addigi terveinek másolatát, az album keletkezési évét biztonsággal tehetjük tehát 1870-re. Külön szót érdemel a másolatok technikája. Építészek különböző célokra gyakran készítettek másolatot munkáikról, akár grafikusabb kidolgozásban is. Elterjedt volt a tervrajzok könyv vagy mintalap formában történő publikálása. A tárgyalt album azonban egyedi darab és a tervek fényképmásolatát tartalmazza, ami újszerű és még szokatlan a maga korában. (Több fénykép időközben megfakult, ez magyarázza a jelen tanulmány illusztrációinak nem mindig kifogástalan minőségét.) A fényképek alatt minden egyes kartonlapon látható Steindl aláírása, függetlenül attól, hogy magán a terven már eredetileg ott áll a szignója. Létezik egy másik, kisebb fényképalbum is Steindl terveivel; 36 lapja közül 29 megegyezik a fenti kötetével, hét terv későbbi, ezek Vajdahunyad várának restaurálásához készültek.[4] Az előbb idézett „nagy" album alapján mutatjuk be építészünk terveit, a meglehetősen következetlen eredeti sorrendet megváltoztatva műfajonkénti és azon belül lehetőség szerint kronológiai csoportosításban. Előbb a világi, majd az egyházi épületek következnek, ezután jön a „nagy" albumot lezáró Új Városháza. A „kis" albumot Vajdahunyad várának tárgyalásakor hívjuk segítségül.

Királyi palota

Az alaprajz melletti felirat a következő: „Ezen tervezet az 1866ik évben a' bécsi cs. k. képzőművészeti Akademiai kiállításon a' Füger-féle Akademiai első díjat nyerte."[5] (Fleischer Gyula az akadémiai anyakönyvekben végzett kutatás alapján a díj elnyerésének az évét 1865-ben állapította meg.[6]) Ez Steindl legnagyobb munkája a bécsi Akadémián eltöltött évekből, ahol állítólag 1867 végén még a szokásos vizsgák alól is felmentették és kitűnő bizonyítvánnyal jutalmazták tehetségét.[7] Az Akadémián mestere Friedrich Schmidt volt, Ausztria leg-

művészek visító, lármázó serege, akárcsak a tengerparton, amikor egy-két rézgarasért víg nótákat énekelnek a kis olasz csirkefogók, s a hangverseny után megpofozták egymást a honorárium birtokáért.

A hancurozó gyerekek láttára alaposan elpárolgott a gyerekek szomorú sorsa feletti bánkódásom, nem a szamárfülek miatt, hanem azért, mert beláttam, hogy a kis olaszok eleme, élete a komédiázás, az ugrálás, bohóckodás.

A kis fiúcskák csodálatos biztonsággal mozognak a színpadon. Gesztusaik erőteljesen támogatják a színpadi helyzet komikumát, arcjátékuk értelmes és kifejező. Mintha kigúnyolnák, kicsúfolnák az öregeket, a felnőtt, szakállas embereket, mintha maguk is mulatnának a darabon, amelyet előadnak és a közönségen, amelyet megkacagtatnak. A szerepüket kitünően tudják, súgó nélkül, karmester nélkül énekelnek, a legcsekélyebb nüanszokra is kiterjed a figyelmük. Néhány régi olasz operát adtak elő, a legjobb előadásuk a „Sevillai borbély". Az olaszok „Sevillai borbély" előadása sok mindenben különbözik a mienkétől. A prózát secco recitativekkel pótolják, néhány olyan áriát is énekelnek, amelyet nálunk kihagynak. Például az öreg szobalány pompás humoru dalát, amelyet egy tizenkétéves leányka énekelt kacagtató elmésséggel, remek pointirozással.

A legkitünőbb énekesnőjük a kis Ledi. Idősebb, mint a többiek, azt hiszem, most múlt el tizenöt éves. Énekteknikája meglepően fejlett, a hangja is igen szép. Azt mondják, hogy Conried szerződtette a liliputi primadonnát. Kitünő színész a fiatal Buselmi, Figaro személyesítője. Játékában annyi az ihlet és az invenció, hogy akármelyik öreg színész is tanulhatna tőle. Maillott, a primo amoroso, már valamivel gyengébb legény, de modorosságában is kedves játéka az ő számára is megszerezte a közönség szeretetét.

Kálmán Imre.

A Steindl-céh. Régi idők kedves emléke ébred bennünk a céh szó hallatára, azé az időé, amikor a közös érdek, a közös munka szeretete nyomán kelő együttérzés egy szoros táborba terelte a művészet és ipar egyazon ágával foglalkozókat.

Az idők szelleme megváltozott, a céhek kora is lejárt. Ma ezeket az egyesületek pótolják. Ilyen művészi egyesület az, amely a régi céh név alatt egyesülve Steindl mester ama munkatársaiból alakult, akik vele legnagyobb művének, a magyar országháznak megalkotásán együtt működtek. Ez a céh egyre erősbödve a mester halála után Alpár Ignác elnöksége alatt újjá született. Az ő érdeme az is, hogy a Steindl-céh hivatásához méltó oly helyiséget formált magának, amely érdemes arra, hogy a főváros nevezetességei közé soroztassék.

Ez a helyiség, amelyet képekben is bemutatunk, az Ujvilág-utca 3. számu ház földszintjén két teremből áll, az egyik, a kisebbik, a román; a másik a gót terem. Az érdekes falborítás, a művészi kandalló, a színes üvegmozaik, a humorosan elmés szobrászati és festészeti dísz, a hatalmas csillárok, a stílszerü festés és boltozatok mind a tagok művészetét és áldozatkészségét hirdetik. *Cs. K.*

Barokaldi. A pesti gyerek Barokaldi bácsija, a pesti nép, a vurstlibeli cibaros katonaemberek és szivük szerint való dadák, víg perecesek és limonádéárusok Garibaldija — ki hinné — nyolcvankét éves. Oly rég van itt, hogy az ember a Városliget praehisztorikumában keresi a dátumot, amikor pár ládába szorítható utipodgyászszal, de ezerféle talentummal a cirkuszmesterség iránt, fölütötte sátrát, lyukasat és szellőset ugyanott, ahol most automobilok pöfögnek, közeli paloták nőttek ki a városligeti humuson, s a szellős és lyukaktól könnyű sátorból cirkusz, a barna és vándor talián komédiásból pedig igazgató úr lett, pesti polgár, sőt tőkepénzes. Öreg, nagyon öreg és nagyon csöndes bácsi a generációk Barokaldija. És mert harminc éven át szolgálta a pesti gyereket és a pesti népet délutáni örömeiben: ez a dátum megér egy áldomást, gondolhatta az öreg úr, mert jubileumot ült kedden, e hó 26-án. Egy albumszerű füzetet adott ki, amelyben forró köszönetet mond a főváros és az egész magyar haza nagyérdemű közönségének", amiért harminc éven át „művészi vállalata minden egyes tagjával szemben" pártfogást tanusított. Jubilál az öreg Barokaldi, de a köszönettel mi tartozunk, apák és legények, mert a legszebb kor legszebb örömeit juttatta nekünk az ő mókaserege. Örömöket, amelyek vissza nem térők.

Mezökövesdi viselet

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI

Pipele. Nem könnyű az ily esetben jó tanácsot adniok az olyanoknak, akik csak leírásból ismerik a szereplőket s akiknek nincs módjukban világos képet kapni az érzések e szövevényéről. Mi azt hiszszük, hogy éppen ön az, aki a csomó megoldásánál a főszerepet vállalhatja. Beszéljen bizalmasan, a jóakaratu komolyság egyszerű hangján az illető úrral, mondja meg neki, hogy aggodalmaskodik a kis leány jövője miatt, szőjje bele azt, hogy eddig nemet mondott minden kérőjének s attól tart, hogy ha ez igy megy, nagy csalódások fognak reá várni. Kérje ki ezek után nyílt, egyenes, bizalmas véleményét annak, aki oly jó barátságot tart a leánynyal, kérdezze meg tőle, hogy mint vélekedik ő, figyelmeztesse őt a kis leány lelkiállapotára. Ily módon valószínüleg meg fogja ismerni a barát álláspontját s meg fogja tudni, hogy erről a részről mi várható. Minden további lépését az igy kapott felvilágosítás irányítsa. Ennél az általános tanácsnál egyebet nem adhatunk. Ha a szereplő személyeket nagyon jól ismernők, úgy könnyebb volna beszélni arról az ön által is fölvetett kérdésről, ha vajjon nem volna-e a legegyszerűbb, ha maga a lányka tudakolná meg mindezt.

B. Dénes. *Az első lopás.* Nincs rosszul megírva, de gondolatmenete és cselekménye már annyiszor szerepelt hasonló rajzokban, hogy minden eredetiség hiányzik belőle. A világért sem akarjuk ezzel azt mondani, hogy plágiumot követett volna el. De vannak témák, amelyekre nagyon sok ember önmagától jön reá és csak amikor már kidolgozta őket, veszi észre, hogy mások már megelőzték.

Határozatlan leány. A választ önmagában kell megtalálnia. Minden józaneszü ember azt a tanácsot adná önnek, hogy kapjon két kézzel a szerencséjén. De lássa, mi nem ismerjük önt. Lehet, hogy a hiúság annyira ki van fejlődve természetében, hogy férje esetleges ügyefogyottsága később súlyos következményekkel járna. A magunk részéről minden felületes, társadalmi formát elitélünk, de azt is tudjuk, hogy sok nő életefogytáig bennök és általuk él. Lehet, hogy ön is ezek közé tartozik. Akkor csakugyan igaza van, ha jól meggondolja a dolgot, mert egy elhamarkodott lépés mindkettőjük jövőjét tönkreteheti. Bővebbet nem mondhatunk, mert láttatlanba nem lehet beszélni.

Soroksári. Hogy illik-e egy fiatal leánynak házas emberrel csókba fogadni? Kétségkívül, ha legalább ötven esztendő korkülönbség van közöttük. Máskülönben azonban az ilyen fogadások meglehetősen veszedelmesek. Az ember úgy tesz, mintha tréfálna, voltaképpen pedig egészen komolyan örül a mulatságnak. És ha az illető úr felesége a maga részéről nem élvezi ezt a mulatságot, az legalább is természetes.

T. J. *Az egyenjogusítás és szellemi inferioritásról.* A cikkecske nem volna érdektelen, de aránytalan. Két és fél oldalon teljesen általános és közismert dolgokat mond el, hogy azután mindössze másfél oldalon adja elő tulajdonképpeni tartalmát. Ez a tartalom sincsen logikusan összeillesztve, sok benne az idézet és ilyenformán a mi számunkra használhatatlan. De reméljük, hogy tollából még elfogadhatót fogunk kapni.

N. N. Albert. *Érmihályfalva.* A kis rajznak sem tartalma, sem formája nem mondható újnak, de azért fölülemelkedik a dilettáns mértéken. Próbálkozzék meg nagyobb kompozíciókkal.

Szabó István amatőr-fényképe

ELSŐ KISÉRLET

hajtották rajta az ítéletet. Amíg a kegyelmi kérvény megjárta volna a rendes utat, már a huszadik lókötőt húzták föl.

Mégis keresett fiskális lett az öreg, mert azt beszélték róla, hogy kifog az öt bíró eszén is.

Galamb Petit védte, a postarablót. Komisz betyár volt, semmibe sem vette az emberéletet s egyszerűen leütötte azt, aki az útjába került. A postarablást is egyedül vitte véghez, rádobta a hurkot a kocsis nyakára s lerántotta a bakról. Aztán rágázolt a nyakacsigájára.

A bírák együtt ültek mind, csupa komorság volt a levegő is. Galamb Peti cinikusan várta a sorsát, nehéz volt már őt izgatni, még ha mindjárt a halállal is.

— Beismered-e a bűnödet?

— Mindent beismerek.

Ott voltak a helyszíni mappák, szabatos inzsellér munkák, amit a tetthelyen vettek föl. Öreg Noszlopy nézi, nézi, összehajtogatja, szétveszi megint, aztán hátratolva homlokán a pápaszemet, megszólal:

— Hitelesek-e ezek a mappák?

— A lépéseket magam mértem ki, — magyarázza az elnök. — Kíváncsi voltam rá, hát kimentem. Ez a fekete négyszög az a hely, ahol a kocsi állt egypár percet, mert a legény leszállt vizet inni. A háromszög a bokrot mutatja, amelyikből Galamb Peti a hurkot dobta.

— Szóval, semmi kétség sem fér a hitelességéhez.

— A világon semmi.

— Akkor tisztelettel indítványozom, méltóztassék a jelen ügy statáriális tárgyalását megszüntetni s az összes iratokat rendes bíróság elé küldeni.

— Ha szabad tudnom, mivel indokolja ezt a védelem tisztelt képviselője?

Noszlopy zavarba sem jött.

— Egyszerű az egész, a vak is látja. Az országút, amelyen a postakocsi végighaladt, hazánk leggörbébb országútai közé tartozik és éppen nyolcszor váltakozik hol a mi, hol a szomszéd vármegye területén. Az a hely, jelentem tisztelettel, amelyiken a végzetes pillanatban a postakocsi állott, a szomszéd megyére esik. Vita tárgyát képezheti, hogy Galamb megyei, avagy szomszéd területen volt, amikor meghúzódott a bokorban (mert tessenek csak látni, mind a kettőt ki lehet magyarázni), ez azonban mellékes. A bűncselekmény helye az a hely, ahol a kocsis meghalt, következőleg nekünk semmi közünk hozzá. Szomszédos atyánkfiainál nincs statárium, ez jelenleg csak ránk vonatkozik.

Több rendbeli fölszisszenés volt hallható, a bírák visszavonúltak tanácskozni, hogy most már mi következik? Végre is olyanféle megállapodásra jutottak, hogy a jogrend semmi bántódást sem szenved, ha ekkora gazembert egy kis formahiba erőszakos kimagyarázásával kötnek föl.

Sándor bácsi számított is erre, mert csak azután rukkolt elő a nagy ágyúval.

— Úgy? Mégis illetékes a bíróság? Hát jól van. Kérem a hiteles igazolását akkor annak, hogy a statárium ki lett-e hirdetve, az erre vonatkozó helytartósági rendeletek értelmében, a templomban is?

Keresték, kutatták, rájöttek mindenre, de biz a templom kimaradt. Ennek folytán elülről kellett kezdeni az egész eljárást; magyarázatok, tisztázások útján pedig kifogytak az időből s véget ért a statárium. Galamb Petit tényleg a szakbíróság ítélte el később tizenöt évre. Nem mintha nem érdemelte volna meg a halált, csak a fiskális-becsület kívánta úgy.

Sz. Szigethy Vilmos

A zenei hét

Olasz gyermekopera.

Amikor hire járt, hogy Guerra tanár olyan társulattal operál, amelynek énekesei gyermekek, igen sokan megsajnálták a kis csenevész színészeket. Hiába takaródzik ez a vállalat a művészet palástjába, a kegyetlen üzlet mégis csak belemarkol a szegény olasz gyerekek életébe, kiráncigálja őket az iskolából, elkergeti gyermekjátékai mellől, belekényszeríti a szigorú tréning igájába azért, hogy a gyerekek és elsősorban a tanítójuk, impresszáriójuk néhány garast keressen. Igazán értékes, életrevaló művészetet fejletlen gyermekek nehezen produkálhatnak. Már csak azért sem, mivel az emberi hangok sokféle színének ellentétes hatása hiányzik a színtelen gyermekhangok együtteséből.

Amikor aztán megláttuk az olasz gyerekek produkcióját, a sajnálkozás és a részvét érzelmét felváltotta a csodálkozás, mert a kis histriók jól énekelnek, még kitünőbben játszanak. A színpadra viszik az olasz utcai gyerekek élénkségét, vidámságát és szemtelenségét.

A „Sevillai borbély" első előadása előtt a színpadon sétálgattam. Szomorúan nézegettem a gyerekek kifestett, kendőzött arcát, amikor Basilio kitűnő személyesítője odaugrott elém és szamárfület mutatva gúnyosan kiáltotta, hogy: Buona sera Signore. Egyszerre körülvett a kis

A nyiregyházai tűzoltócsapat, amely a milanói nemzetközi tűzoltóversenyen az angol, francia és olasz tűzoltókkal szemben elnyerte az első díjat. Hunyady László fényképe

Agorasztó Miklós, a Lyka-család bérházát, Gyulay Sámuel gróf budapesti sírkápolnáját 1872-ben, a váci-utcai új városházát 1875-ben alkotta meg. Ez utóbbinál Schulek Frigyes is segédkezett. Ennek közgyűlési terme egyik legszebb belső architekturánk. Több kastélyt és mauzoleumot tervezett. Az ő művei a Margithid klasszikus arányú hídfőházai. 1881-ben Trefort Ágoston megbízásából megalkotta az akkori állatorvosi főiskola épületcsoportját a Rottenbiller-utcában. Itt már némileg megnyilvánult mesterünk egyik főerőssége, a színkedvelése, mert már itt próbálkozott a vöröstégla homlokzatokon terakotta díszekkel.

Ezt azután méginkább érvényesítette a régi műegyetemen, a mai egyetem filozófiai fakultásának múzeumkörúti épületén, amelyen a nemes arányú reneszánsz formák színes harmóniába olvadva jelennek meg úgy a külső homlokzatokon, valamint a belső, lépcsőház és a folyosók finomrajzú groteszkdíszítésein. Ezt az épületet Trefort Ágoston miniszter megbízásából tervezte. A főépületet 1881 tavaszán kezdették meg és 1883 tanévet november elején már az új épületben nyitották meg. Nekünk idősebbeknek különösen kedves ez az épület, mert itt végeztük tanulmányainkat nagynevű tanáraink, Steindl, Hauszmann, Czigler, Pecz vezetése mellett.

Ilyen előzmények után 44 éves korában, tehát férfi ereje és művészi alkotóképessége teljében elérkezett ahhoz a világraszóló feladathoz, amilyen egy században is ritkán adódik. Ez működésének koronája; az Országház hatalmas épülete hazánk szívében ott a Duna partján, amely világhírű alkotással nevének örök emléket emelt, hazájának és a magyar alkotóképességnek pedig messzeterjedő hírt és dicsőséget szerzett.

Steindl Imre tervezetében azt a gondolatot fejezte ki, mely szerint alkotmányos életünknek legfontosabb tényezői, — a törvényhozás két háza — már az épület külsején is érvényesüljenek, úgy azonban hogy a törvényhozás egysége, mint uralkodó eszme félreérthetetlenül, a magasra kiemelkedő kupola által kifejezésre jusson.

Steindl mester akadémiai székfoglalójában az épület stílusára vonatkozóan eképpen nyilatkozott: „az új Országháznál új stílust nem akartam teremteni, mert ilyen századokra szóló monumentális épületet mulandó részletekkel nem kezelhettem, hanem igenis arra törekedtem, hogy a középkor e remek stílusába szerény módon, óvatosan, mint azt a művészet mindenkor megkívánja, nemzeti és egyéni szellemet vigyek be, erre a célra a belső díszítésnél felhasználtam hazánk flóráját, mezőink, erdőink és rónáink növényzetét és azok formáit stilizálva alkalmaztam." Annyi tény, hogy e nagy mű alkotója öntudatos bátorsággal különféle hatásokat olvasztott művészi egységbe. Az ő egyénisége nyilvánul meg minden egyes részleten és méginkább a belső terek csodálatos színhatásán.

Méltán mondhatta Ney Béla az országházat ismertető hatalmas művében, hogy: „a magyar országház, e minden részletében nagyszabású és közelismerésre méltán számot tartó építőművészeti alkotás teremtő mestere joggal követel nevének helyet a művészettörténet lapjain, mert az nemcsak megteremtőjének hatalmas művészi egyéniségét teremtő zsenijét hirdeti, nemcsupán egy népnek, egy nemzetnek alkotó képességéről és erejéről tesz tanuságot, hanem — már mérete és ragyogóan gazdag kiképzése által is — keletkezési korának emlékeül áll és a művelt emberiségnek e korbeli kultúrerejének fokmérőjéül marad késő századokra. Az tehát, aki nemzetének és korának erejét, művészeti és műszaki fejlettségét, ízlését a saját lelkében összeolvasztva, ily alakban bírta kikristályosítani, az nemcsak önmagának, nemcsak saját nemzetének, hanem korának állított monumentumot, amellyel az ő neve a művelt világ és utókor előtt is elválaszthatatlanul egybeforrt".

Idéztem ezeket a mondatokat, mint egy kiváló kortárs igazságos megértő és valóságot híven tükröző véleményét. A múló idő kétségtelenül neki adott igazat.

Mert akadnak még ma is olyanok, akik az elmult idő szellemét nem értvén meg, kicsinylően vélekednek e korról és a legkiválóbb alkotásokban sem látnak mást, mint stílusutánzatot. De ebben nincsen igazuk. Ezt a kort az eklekticizmus korának szokás nevezni. Ez nem új a művészet terén, mert a XVII. században az olasz festészet terén is találkozunk már vele és nem kisebb mesterek képviselik, mint Guido Reni és Domenichino. De

A kassai székesegyház nyugati homlokzata.
Restaurálta Steindl Imre.

messzebbre is visszamehetünk a művészettörténet lapjain. Elég, ha példaképen az olasz reneszánsz művészet kialakulására utalok.

Az első reneszánsz mesterek abban a tévhitben voltak, hogy az ő művészetük valóban a klasszikus művészet ujjászületését jelenti. De éppen a XIX. század tudatos újraélesztő stiluskísérletei megtanítottak bennünket arra, hogy egy előző kor stílusát éppen a változott kulturális viszonyok következtében lehetetlen hűen felújítani. Az új feladatok új megoldásokra vezetnek és pedig annál inkább, minél tehetségesebb az alkotóművész. Ebben pedig a reneszánszkor igazán bővelkedett. Az ilyen mesterek nem utánoztak, hanem ahelyett alkotó kezök nyomán nem újjászületett, hanem megszületett az új művészet, az új stílus. Ugyanez áll a XIX. sz. második felére. Ennek a kornak kiváló gyermeke mesterünk is. Ma már érezzük és tudjuk, hogy Steindl Imre nagyszabású alkotása oly művészi fokot jelent és olyan építőművészeti értéket képvisel, amely külföldön is méltó elismerésben részesül. Az idő távlatán át egyre jobban kiemelkedik az ő örökbecsű művészete, amely a művészettörténet lapjain a legkiválóbb alkotások közt szerepelhet. Itt ebben az épületben érezzük alkotójának igazi művészi nagyságát. Ez egy nagy szellemnek saját lelkében fogant egyéni szülötte.

Az erzsébetvárosi templom Steindl Imrének legsikerültebb egyházi rendeltetésű épülete. Létesítésekor a főváros ellentétes hatásokra nem bízta e tervezést mesterünkre, hanem pályázatot hirdetett. A nagy mester öt pályaművel vett részt a pályázaton és győztesként került ki abból és fel is építette a szép térhatású templomot. Magyar történelmi vonatkozása a toronyelrendezésben a kassai székesegyházzal való rokonságban érvényesül.

Már említettem, hogy a kir. József műegyetemnek 1870-ben lett tanára és ott működött 1902 augusztus

31-én bekövetkezett haláláig. Tanári működésével örökre beírta nevét a Műegyetem annaleseibe és emlékezete tanítványai szívébe is kitörölhetetlenül van bevésve. Közvetlen, egyenes modora, nagy élettapasztalata, a középkori formák szinte egyedülálló ismerete, vonzóvá tették előadását. Tanári működése emlékezetes marad azáltal is, hogy tanítványaival bejárta hazánk területét és vezetése mellett felmérték és tanulmányozták számos műemlékét és így a közvetlen szemlélet útján ezeket a középkori formákat megkedveltette tanítványaival.

Már 1872-ben, mint a Műemlékek Országos Bizottságának tagja, megkezdi restauráló tevékenységét. Első munkája a vajdahunyadi vár helyreállítása volt, foglalkozott a szegedi Ferencesek templomával, az iglói templomon felépítette Magyarország legszebb arányú gótikus tornyát, restaurálta a máriafalvi gót plébániatemplomot Vas megyében, a budapest-belvárosi plébániatemplomot, melyet egy érdekes kísérletként, színes majolikából készült gót stílusú oltárral is gazdagított. A bártfai szent Egyed-főtemplom helyreállításáért a hálás város díszpolgárává választotta.

De restauráló tevékenységének koronája a kassai, páratlanul szép gótikus stílusú székesegyház helyreállítása volt, melyben a templom fennállását veszélyeztető okokat felismerve, az egykori alkotókkal konzseniálisan, a kor felfogásának megfelelően, a formák tökéletes ismeretével megújított. Igy áll ez a kőbe faragott remekmű ma is, hirdetve nemcsak egykori szépségét, hanem újkori mesterének a középkori művészet iránti odaadó szeretetét és megbecsülését.

Steindl mesterben valódi művészlélek, hatalmas alkotóerő lakozott. Sohasem kereste a szórakozást, minden örömét a művészi alkotásban lelte és egész idejét annak szentelte. Egyenes, szókimondó modora miatt voltak, akik nem szerették, de akik igazán megismerték, azok tudták, hogy szívvilágában a jóság foglalja el a legnagyobb helyet. Nem volt irígye mások sikerének, de viszont ő nem kereste a hangos sikert. S tényleg róla keveset irtak, mert magábazárkózott természete hadilábon állt a nyilvánossággal. Azt vallotta, hogy a művész megnyilatkozásában teljesen önálló, szabad; ha abban nem zavarja semmiféle idegen befolyás.

Munkáján kívül egyedül családja körében érezte magát jól és itt nyilatkozott meg leginkább jóságos szívvilága. Közvetlen családját ma egyetlen hőn szeretett leánya és két unokája képviseli.

Páratlan munkálkodását természetesen külső sikerek is kísérték. 1873-ban a bécsi világkiállításon elnyerte a „Medaille für Kunst" érmet, az 1878. párisi világkiállításon az „Officier D'Académie" címet, itthon pedig a Ferenc József rend lovagkeresztjét kapta. 1895-ben „The Royal Institute of British Architects" tiszteletbeli és levelező tagjának választotta, végül 1900-ban a legmagasabb királyi kegy — művésznek adható legnagyobb kitüntetéssel: a Pro Litteris et Artibus" arany érmével jutalmazta a mestert.

Tagja volt az Országos Képzőművészeti Tanácsnak és a Fővárosi Közmunkák Tanácsának is. Valami tragikus vonás van abban, hogy akkor költözött el az élők sorából, amidőn legnagyobb mesterműve, nemzetünk büszkeségére, a magyar föld díszére, mestere nagy hírnevének öregbítésére majdnem készen állt. Öt héttel halála után volt az új országház felavatása. De lelke megnyugodhatott, mert az utókor elismerő bámulattal adózik csodálatos művének.

Műegyetemünk aulájában bronzszobor örökíti meg, kiváló tanártársai közt el nem muló emlékezetét.

Munkatársaiból még életében megalakult a Steindl céh, ez még ma is működik és híven őrzi a mester emlékét s a Steindl-éremmel évente egy-egy kiváló művészt jutalmaz érdemes működéséért.

Boldog vagyok, hogy a nagy mesternek tanítványa lehettem és tanításain és példáján át magamba szívhattam a középkori építészet és művészet szeretetét, később pedig a műegyetemen mint tanársegédje mellett dolgozhattam, büszke vagyok arra, hogy az ő tanszékén, mint tanár az ő szellemében taníthatom az ifjúságot és az egykori tanítvány és munkatárs igaz szeretetével felidézhettem születésének százéves fordulóján dicső emlékezetét.

Lelke alkotásaiban tovább él és ezek hirdetik a nagy építőművész örök dicsőségét.

Felelős kiadó: *Eöri Fintor Zoltán.*

Nyomta az „Élet" Irod. és Nyomda Rt. Bpest, XI., Horthy Miklós-út 15. — Igazgató: Laiszky Jenő.

Csányi Károly

Steindl Imre

emlékezete

Steindl Imre

Steindl Imre emlékezete.

Irta: *Csányi Károly* műegyetemi tanár.

Imre Steindl, der weltberühmte Meister des ungarischen Parlamentsgebäudes, wurde vor 100 Jahren am 29. Oktober 1839 in Budapest geboren. Er studierte an der Technischen Hochschule in Buda, später besuchte er die Kunstakademie in Wien, wo er Schüler des grossen Architekten Friedrich Schmidt war.

Schon 1870 wurde er zum ordentlichen Professor an der ungarischen Technischen Hochschule ernannt, wo er 33 Jahre lang tätig war. Mehrere schöne Bauten entstanden nach seinen Entwürfen, doch die Krone seines Schaffens ist das monumentale neugotische Parlamentsgebäude, am Ufer des schönen Donaustromes. Auch als Restaurator mehrerer Denkmäler ist er bekannt. Seine Kenntnisse der mittelalterlichen Bauformen beweist die vollkommene Restaurierungsarbeit des Domes zu Kassa.

Egy ország kulturális nagyságának igazi tanui azok a nagy szellemek, akikkel a Mindenható az idők folyamán megajándékozta azt. Ezek közé tartozik Steindl Imre.

Hogy emlékezete világosan álljon előttünk több oldalról kell őt megközelítenünk; foglalkoznunk kell vele elsősorban mint építőművésszel, tehát az alkotóval; minket itt e helyen talán legjobban érdekel műegyetemi tanári működése; felidézhetjük hazai középkori műemlékeink felkutatóját és nagy restaurátorát és nem utolsó sorban kell foglalkoznunk egyéniségével, vagyis az emberrel. Csakis így lehet a kép, melyet róla nyújtani szeretnénk, igazán plasztikus.

Alakja és egyénisége az idő távlatán keresztül immár levetve azt ami benne földi, Arannyal szólva „egy éltető eszmévé finomul".

Steindl Imre *1839 október 29-én* született. Atyja Károly tekintélyes ékszerész volt, nagybátyja pedig a Biedermejer kor legkiválóbb asztalosa. A gyermeket szülei igaz magyarrá nevelték, ami akkoriban Pesten ritkaságba ment. Az atya gyermekének lelkébe oltotta, hogy magyarsága ne legyen külső, cifra sallang, hanem annak igazi fészke, szíve legyen.

Elemi és középiskoláit Pesten, a műegyetemet pedig Budán végezte el. Itt tanultak a magyar közéletnek más jeles tagjai is: így Hyeronimi Károly, Szily Kálmán, Tolnay Lajos, Lengyel Béla, Thaly Emil és mások.

1859-ben a bécsi képzőművészeti Akadémián folytatta tanulmányait, de már az év végén a budai műegyetemre hívták meg tanársegédnek. Kezdetben alig hitte, hogy a tanításon kívül tervezéssel is foglalkozik, legalább nem oly intenzíven, amint később bekövetkezett. Tanulási vágya által ösztökélve két év mulva ismét Bécsbe megy, ahol a képzőművészeti akadémia építészeti osztályán, a mult század legnagyobb építésze, *Schmidt Frigyes* tanítványa lett. Itt 1861-től 1867-ig gyarapította ismereteit. A világhírű mester, aki számos templom, a bécsi városháza, a bécsi Sühnhaus alkotója, a Szent István templom Dombaumeistere, a pécsi dóm újjáépítője, nagy hatással volt tanítványára és így lett hive annak a szabadon felfogott gót stílusnak, amelyben elsősorban az alkotó egyéniségének jut a vezető szerep. Vasszorgalma, művészi tudása, nagyszerű rajzkészsége csakhamar az elsők közé emelik a fiatal Steindlt. Magánépületek tervezéséért elismerő oklevelet nyert, nyilvános és emlékszerű épületek tervezésével pedig kiérdemelte az akkori első akadémiai díjat, a Fugger aranyérmet. 1867 év végén pedig, még a rendes vizsgák alól is felmentve, kitűnő bizonyítvánnyal jutalmazzák tehetségét. Vizsgaterve egy nagy királyi kastély volt.

Schmidt Frigyesnek nemcsak legkedvesebb tanítványa volt, hanem az később bizalmas barátságba fogadta.

Így felfegyverkezve kezdte meg művészi alkotó munkásságát hazánkban. Előbb ugyan még nagyobb tanulmányutat is tett külföldön, ahol különösen a Rajnavölgy középkori műemlékeit tanulmányozta behatóan.

1869-ben tért haza és már *1870* február 11-én a budai műegyetemen *helyettes tanárként* működik és 1870 október 1-én pedig, 31 éves korában kinevezték a műépítészet, vagyis a középkori építészeti tervezés és műtörténeti tanszék nyilvános rendes tanárává.

Ekkor veszi kezdetét jeles alkotásokban dús építészeti tevékenysége. Művészi munkájában az első az aradi városház terve. Itt a pályázaton első díjat nyert. Szerencsés életfolyása során tehetségét nem igen pazarolta jelentéktelenebb alkotásokra. Alig egy-két bérházat tervezett. A sors kedvezett neki és művészi tudásához méltó feladatokat juttatott számára.

A budai kereskedelmi és iparbank házát 1871-ben,

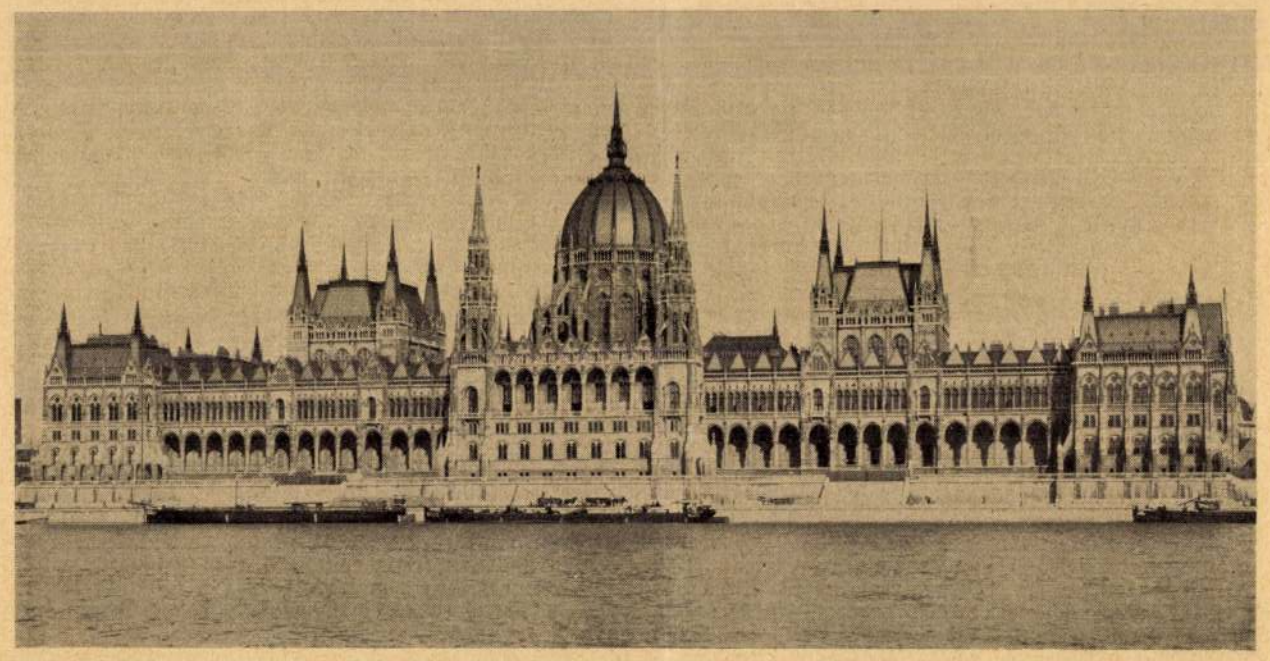

Az országház Duna-felőli homlokzata. Tervezte Steindl Imre.

Steindl Imre

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 ÚKI 3

SZABAD FÖLD

Steindl Imre, építész

SZABAD FÖLD 17

Az „öt csoda" és a többi 1021

Szakértő bizottság és a Turista Magazin című havilap olvasói külön-külön összeállítottak egy listát, amelyen Magyarország csodái, a legérdekesebb látnivalók szerepelnek. A két felsorolásban öt azonosság van, eszerint Magyarország öt legfigyelemreméltóbb látványossága az Aggteleki cseppkőbarlang, a Dunakanyar, a Hortobágy, a Balaton és a Budavári Palota. Mindez azért érdekes, mert segítséget ad a hétvégi kirándulások megszervezéséhez, hiszen nyilvánvaló, hogy ezt a bizonyos „öt csodát" mindenkinek érdemes megnézni.

Ez alkalommal az Országházról írunk részletesebben. A Parlament építkezése 1885-ben kezdődött el, Steindl Imre tervei szerint. Tizenegy esztendővel később, a Millennium évében tartották meg benne az első ülését az országgyűlés. A Parlament fő homlokzata a Dunára néz, a főbejárat viszont a Kossuth Lajos téren van. A főlépcső a kupolaterembe vezet (a kupola 96 méter magas), innen délre van a képviselői társalgó, az ülésterem, valamint az Elnöki Tanács irodái. Északra a kongresszusi terem és a Minisztertanács irodái. Az Országház külső falait csaknem száz szobor díszíti, a honfoglaló hét vezértől kezdve V. Ferdinándig fölsorakoztatva a magyar hadvezéreket, uralkodókat. Természetesen az Országházon belül is vannak képzőművészeti értékek, a legnevezetesebb a Munkácsy-teremben található — *Munkácsy* Mihály: Honfoglalás című képe.

Az Országházba a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat szervez kirándulásokat, általában vasárnapokra, jegyeket csakis elővételben lehet vásárolni Budapesten, a TIT budapesti szervezetek jegyirodáiban, VI., Lenin krt. 98. alatt.

Megelőzhetők-e a szívbetegségek?

A szívbetegségekkel is úgy vagyunk, mint a többi betegség megelőzésével. A szívgyógyász szakorvosok is minden esetben ezt hangsúlyozzák, hogy a legfontosabb a szív egészséges erejének megtartása, ésszerű életmód; egészséges megterhelés és kímélet segítségével, illetve a szívre különösen káros szenvedélyek mellőzésével. Ez így talán kissé egyszerűnek tűnik, de ha jobban végiggondoljuk, nagyon is sokféle tennivalót foglal magában.

Szeretnék utalni itt egy rendkívül kifejező képre, amit egy alkalommal láttam valahol, s ahol az ép szívet négy dárda is fenyegette, s a dárdákon ezek a feliratok voltak olvashatók: fejlődési rendellenesség, reumás láz, érelmeszesedés, és magas vérnyomás.

Nyilvánvaló, hogy az első kettő közül a fejlődési rendellenesség szerencsés esetben műtéttel gyógyítható, a reumás láz káros következményeit pedig tartós fektetéssel és penicillinkúrával enyhíthetjük. Az érelmeszesedés és a magas vérnyomás szívet károsító hatásait azonban, sajnos, már csak sokkal körülményesebben, kevésbé közvetlen

ütőereket kemény, egyre szűkebb csö szik — bizony — ros folyamat! Ebb a másik „dárda" vérnyomás létrejö moly szerepe var táplálkozásnak. A állati eredetű zsír vetkeztében a vér a koleszterin, ami felelős az érelmes kulásáért. Az éreln dig előfutára a kialakulásának. Ig okoz a szívbetegs lásában a magas hiszen az a szűk nagyobb teljesítm a szívet. De közre lönféle élvezeti s tin, az alkohol é idegcsillapítók, ill gyógyszerek túlzo res szedése is. M szívbetegségek nem elhanyagolha állandó, feszült le

Lám, milyen tek tottunk el a szívbe előzéséhez. Nagy hogy a szívnek jel ereje van. Ha csak is munkaképes ma veszi át az egész

a belvárosi templom történetéből megtudhatjuk a magyar műemlékvédelem 100 évének korszakait is, mindez aktuálisabb ennél, mert a templomhoz füződő háromféle viszony ma is él, persze nem a műemléki szakemberekben, kettő inkább a közvéleményben. Néhány éve még nyomtatásban is nyilvánosságot kapott az a 60 éve változatlan vélemény, amely már az első Erzsébet-hid építésekor lebontásra szánta a templomot. Nemcsak a belvárosi templomot, más műemlékeket is szerettek volna, szeretnének elbontani azok, akik ilyen, olyan okokból sokallják az építészeti emlékeket.
De él Steidl Imre óta is az a másik szemlélet, amely éppen ellenkezőleg, képtelen belenyugodni abba, hogy történelmünk kevés emléket tudott megőrizni, a amely a kevés és olykor szegényes műemlékek statisztikáját történelem-hamisitással vadonatujjá épitett műemlékekkel utólagos diszitéssel szeretné javitani. Szerencsére műemlékvédelmi szakembereink egyaránt ellentállnak a két végletes követelménynek. A harmadik módszert a legutolsó restaurálás elveit követik. Határozottan a törvény erejével, anyagi és erkölcsi szellemi eszközökkel akadályozzák meg a meglévő értékek pusztitását, vigyáznak máltunk megritkult tanuira, ápolják őket. De tudományos következetességgel vigyáznak történelmi felelősségérzettel ápolnak és nemet mondanak a tálbuzgoknak a romantikus elképzeléseknek, a hamisitás szándékának. Csak a műemlékeket restaurálják és egészitik ki, építészettörténetünket visszamnőleg nem. A műemlékek restaurálását és kiegészitését is úgy végzik, hogy kiegészitésnek és ne megtévesztő módon eredetinek lássuk. Ugy végzik, hogy a műemlékvédelem elveit és gyakorlatát rögzitő nemzetközi okiratban az u.n. velencei kartában éppen olyan normákat állitottak a világ műemlékvédői elé, amelyeket a magyar szakemberek már esztendők óta a gyakorlatban foganatositottak.

- Rózsa Gyula irását olvastuk fel.

rosi templom nemc sak őrzi, hanem meg is mutatja ezer év történetét és épitészeti történetét a mai látogatónak, az az emlitett loo esztendő legutolsó negyedét dicséri. Az új modern magyar müemlék-védelmet. Mert,- ez is a templom történetéhez tartozik,- a régi, meg a modern müemlékvédelem korszakait épp úgy végigélte az épület, mint ezer év épitészet-történeti periódusait. Restaurálta a belvárosi templomot Steindl Imre, aki az Országház épitéjeként irta be nevét a magyar müvészettörténetbex, de aki korának erőszakos, tapintatlan és történelmet túllicitáló restauráló módszerével dolgozott itt 1889-ben. Steindl korának a valódi középkor nem volt elég középkori, ezért mindent egy sohsem volt, elképzelt steril gótika jegyében alakitotta át a templomot. Ennek érdekében az igazi, addig megőrzött gótikus részeket is tönkretette. A középkori faragványokat leverette, hogy mü-gótikával pótolja őket, eredeti részeket falaztatott be és megváltoztatta a szentélyek pilléreit. Zsolnai kerámiából készitett stilus-hü oltárt a templom közepére, szétbontva a nem stilus-hü, de értékes és régi eredetit. Mindez már a 3o-as években Lux Kálmán restaurátor kezenyomán napfényre bukkant, valamint ekkor bukkantak napfényre a templom befalazott ülő-fülkéi is. A felszabadulás után pedig Gerő László modern müemlékvédelmünk kitünő elméleti és gyakorlati szakembere nemcsak a megsérült épületet hozta helyre a háború kárai után, helyrehozta a helyrehozhatót a korábbi restaurálások tévedéseiből. A tarka ál-történelmi falfestés eltünt, helyükre kerültek kotikus konzolok, kitelepitették a századfordulón kitalált hamis gótikus berendezéseket és olyanokkal pótolták őket, amelyek nem akarják megtévesztően utánozni a mindörökre elveszett középkori darabokat. Ám úgy őrzik keletkezésük modern korát, hogy közben szerényen szolgálják mindazt ami a régiből a valódiból megmaradt. Ez jellemzi az épitészeti helyreállitást is. Mindez pedig nemcsak azért tanulságos, mert

járól tudósitott engem. Még boldogabban néztem a köpeniki kastélyt, amely szép is, régi is, példásan restaurált is volt, nem beszélve a "kits"-nek nevezett halászok utcájáról, amely egyszerre kültürtörténeti és épitészet-históriai emlék. Egy szóval Berlin múltját megtaláltam a külvárosban Köpenikben. Megnyugodva gondoltam arra, hogy a világháború nem tette tönkre a földdel egyenlővé Óbudát. Tehát megőrik a klasszicista zsidó templomot, a barokk Zichy kastélyt, a Krúdy kocsmát az újjá, modernné épülő városnegyedben. Mert, tulajdonképpen ezt a megtanult gondolatot éltem át élményszerűen az Alexanderplatzon egy régi település régiségének bizonyitékai nélkül, műemlékek nélkül, minden szépség és impozánsság ellenére rideg, kicsit talajtalan marad. Valaha tanultam,- ha jól emlékszem vizsgán is elmondtam ezt az adatot,- 1872 április 4-én a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter rendeletére létrehozták a Magyarországi Műemlékek Ideiglenes Bizottságát. Tehát ha igy fogalmazunk 1872 ápr. 4-én már voltak férfiak, akik rendeletet hoztak, bizottságot alapitottak, dolgozni kezdtek azért, hogy az óbudai lakótelep ne legyen aivár kocka-rongeteg és a belvárosi templom barokk tornyaival, góthikus szentélyével őrizze Pest múltját, az új Erzsébet-hid tövében. Különösen másként hangzik ez a loo évre emlékeztető hiradás, ha meggondoljuk mennyi műemléket mentett meg nekünk és utódainknak ez a loo esztendő. Kétszer óvta meg, hogy csak az előbbi példánál maradjak,- a belvárosi templomot. A régi Pest egyháza útjában volt már az első Erzsébet-hid tervezőinek is, de akkor is, a második hid épitésekor is megvédte a műemléket tisztelő és őrző gondolat az épitési, közlekedési nehézségek ellenére. A pesti Duna-part looo éves történetét védte meg a római erőd köveiből előszer románkorinak épült, Zsigmond király alatt góthikussá átépitett, a magyar renesszánszból nagyszerű részleteket őrző, s végül barokk-tornyokat és homlokzatot mutató templom-épülettel. Ám ha a belváros

1021

Steind Gyula építész

1973. január 7. Petőfi 21.2o /11/ M.

A műemlékvédelem művészete.

- Rózsa Gyula írása.

- Hogy mit jelent a műemlék, arra a Berlinben az Alexanderplatz sarkán döbbentem rá. Tulajdonképpen stilszerűbb lett volna a velencei paloták közt, Amsterdam óvárosában, vagy csak egy nappal korábban Ehrfurt polgár házai és templomai előtt rádöbbennem, s minthogy esztendők óta tanultam, vizsgáztam, irtam és vitatkoztam műemlékekről az sem éppen nagy dicsőség, hogy e megvilágosodás csak most következett be. De mindez nem változtat a tényen. 1971 nyarán mértem le igazán a műemlékek jelentőségét és a berlini Alexander-platzon. Éppen ott, ahol 1oo méteres távlatokban nyoma sincs a műemléknek. Van 361 méteres TV torony, van 3o emletes felhőkarcoló hotel, van új áruház, virágóra, szökőkút, világvárosi nyüzsgés és világvárosi méretek a széles lélegzettel induló Karl Marx Allé modern házai között egyszóval minden, ami szépet és hasznosat az építőkedv és a hazafias büszkeség felépithetett a háborúban földig pusztitott vadonatújjá alakitott Alexander Platzon. Itt az impozánsan modern tér sarkán a hatalmas méretek, a ragyogó épületek és az egekbe törő emeletek láttán jöttem rá mi hiányzik a képből. Valami kevésbé égbetörő, valami kopottas, valami kisméretü és történelmet őrző egyszóval és magyarul valami műemlék. Valami ami utalna a modern főváros modern központjában arra, hogy a fővárost 12oo körül alapitották, hogy a XV. században a brandenburgi őrgrófok székvárosa volt, hogy Vilmos császár és Rosa Luxenburg egykori Berlinjében járok. Ilyesminek nyomát sem hagyta a háború az Alexanderplatz szemmel belátható körzetében. Lehet, hogy ez foglalkozási betegség,- még azon a délelőttön felültem a gyorsvasútra, kivonatoztam Köpenig-be és boldogan fedeztem fel a szépnek igazán nem mondható köpeniki városházát, mert a köpeniki kapitány históriá-

SZÉN — *avagy a legújabb kor története*

Napjaink eseményei reflektorként mutatnak rá, mennyire függ egy nemzet önállósága, biztonsága és jóléte *az energiaforrásoktól*. Ma már a háborúkat nemcsak ágyúkkal, tankokkal és repülőgépekkel döntik el, hanem *szénnel és az olajjal is*. Védtelen az ország, ha állig felfegyverzett is, szén és olaj nélkül. A modern ipari gazdálkodásnak, amelybe az ipari élet minden jelensége, tehát végeredményben a hadiipar is belekapcsolódik, alapja *a szén*. Nézzük vajjon nem érte-e el a szén pályafutásának delelőjét, nem mutatkoznak-e olyan jelenségek, melyek *a szén hatalmának megtörését* bizonyítják. A szenet, mint tüzelő anyagot tulajdonképpen *a 14-ik században* Angliában ismerték fel először és vették használatba a kovácsok és szeszégetők. Amikor Newcastleből Londonba hozták a szenet, alig szállt fel az első kéményből a füst, máris *egész London tiltakozott e szörnyűség ellen*. II. Edward királyhoz fordultak a londoniak és kérték, hogy *amennyiben őfelsége az üde kerteket ingerében gyönyörködni óhajt, a kilátás és fehérnemű tisztaságát becsülli és hű alattvalói megfulladását nem kívánja, úgy a köszén nevezetű dögletes tüzelőanyag használatát azonnal tiltsa el*. A felterjesztés alapján a király *el is rendelte*, hogy alattvalói tartózkodjanak ennek a kellemetlen és egészségtelen anyagnak használatától. Ez a tilalom Angliában *1830-ig* tartott és csak ettől fogva számítható a szén életkora. Tulajdonképpen tehát 100 esztendős a szén. S lett belőle korunk komplikált apparátusának egyik legfontosabb energiaforrása. Érvényesüléséhez meg kellett teremteni a gőzgépet, továbbá a vasutat és a gőzhajót, egyszóval *a modern közlekedési technikát*, mert ezáltal volt lehetséges az ipari központokat nyersanyaggal és a szűk helyre tömörített népességet élelemmel ellátni.

A modern gépkorszak története: szinte a szén története. 1870-től a világháború kitöréséig, tehát *44 év alatt, a világ széntermelése meghatszorozódott*. A világháború utáni időben a szén grafikonja láztabellához hasonít. A háborúalatti és az ezeket közvetlenül követő években a széntermelés lecsökkent; 1923-tól kezdve megint lassú javulás mutatkozott és 1929-ben, mikor a konjunktúra forgószele fogta el a világot, a békebeli termelésnél is magasabbra emelkedett. A gazdasági krizis a világ széntermelését 1932-ben 12 százalékkal a békebeli nívó alá nyomta. Hogy a világgazdaság a nagy sebekből lassan kigyógyul, bizonyítja, hogy a mélypontról a szén termelése 1933-ban 4 százalékkal javult, hogy 1934-ben a javulás még további 7 százalékkal emelkedett és egészen biztos, hogy ebben az évben a széntermelés *megint el fogja érni az utolsó békeév nívóját*. Érdekes és sokat mondó adat, hogy egyedül két ország az, amelyben a széntermelés az utolsó békeévvel szemben nemcsak, hogy emelkedett, de megduplázódott: *Oroszország és Japán*. Ha tekintetbe vesszük, hogy a békeidők óta a szénnek, mint energiaforrásnak, nagy versenytársai támadtak és hogy a szén ma már nem egyedül szolgáltatja a nagy munkához a lendületet, hanem oda állt melléje, mint energiaszolgáltató *a petróleum és a vízi erő*, megállapíthatjuk, hogy a világ mindinkább áttér a gépek használatára, *mind több és több energiára van szüksége*. És ezt a többletenergiát elsősorban *az olaj* szolgáltatja. A szénnél is nagyobb és gyorsabb karriert futott be az olaj. *1859-ben volt az első olajfúrás* Pennsylvániában; még *1889-ben*, tehát 46 év előtt *csak 3 millió* tonna volt a világ olajtermelése, *1913-ban már 53 millió tonnára* emelkedett és míg a világ széntermelése némi csökkenést mutat, az olajtermelés *1913-tól a mai napig majdnem megnégyszereződött*. Röviden szólva: a szén a békében a világ energiafogyasztásának majdnem *95 százalékát fedezte*, ma már ez a részesedése *70 százalékra csökkent*. Elsősorban *a hajózás az*, ahol a szén domináló szerepe megszűnt; 1914-ben a hajtóerőszükségletnek még *alig 4 százalékát* fedezte az olaj, ma már *a hajók fele* olajtüzelésre tért át.

Befejeződött-e hát a szén karrierje? *Nem*. Számolni kell azzal, hogy a világ petróleumkészletei, különösen, ha tekintetbe vesszük az emelkedő óriási szükségletet, belátható idő alatt, *már 40—50 éven belül ki fognak apadni*, — míg a szénkészletek, bár területének csak 34 százaléka van geológiailag felkutatva, *még 700 évre elegendők*. A szén másik nagy konkurrense *a víz*, mely jelenleg a világ energiaszükségletének *csak 5 százalékát* fedezi. Kétségtelen, hogy itt még nagy fejlődés várható, de lassítja ezt a folyamatot *az óriási beruházási költség* és az a *bizonytalanság*, melyet az egyenlőtlen energiaszolgáltatás jelent. Európában egyedül Norvégia, Svédország és Oroszország azok az országok, melyek egész energiaszükségletüket vízi erővel tudnák fedezni.

Am, ha a szén jelentőségét vizsgáljuk, nem szabad azt csak mint energiaforrást tekinteni, mert a szén úgyszólván a szemünk előtt tüzelőanyagon kívül *nyersanyaggá is lett, melyen az organikus kémiai nagyipar felépült*.

MacDonald volt angol miniszterelnök mondotta multkor egyik beszédében, hogy a szénkémia története, mely az utolsó emberöltőben lezajlott, *meséhez hasonló, mely a középkori aranycsinálók romantikájának leghihetetlenebb meséjét is túlszárnyalja*. A szénből ma a belőle származó kátrány és benzol felhasználásával a kémia *festékeket, gyógyszereket, illatszereket, lakkokat gyárt*. Szénből származnak *a robbanóanyagok és a háborús vegyi ipar többi alapanyagai*. Szénből állítják elő nagyrészt a műtrágyát is és a békés gazdálkodás sok más termékét.

És a tudomány egyik legcsodásabb eredménye *a szén cseppfolyósítása*. Az olaj és a benzin detronizálni akarta a szenet. A válasz az, hogy megtalálták az útját, módját annak, hogyan lehet *a szenet benzinné és olajjá átalakítani*. Két nagy német tudós neve fűződik ennek a problémának a megoldása: *Bergius* és Franz *Fischer* voltak azok, akik más-más úton előbbre vitték ezt a problémát. Ma már elsősorban Németországban, de Angliában is hatalmas telepeken termelik szénből a benzint. Hogy a szénfeldolgozásnak ez a legújabb területe vonzza magára a legnagyobb érdeklődést, annak oka a gazdasági és műszaki vonatkozáson felül főleg *a kérdés politikai jelentőségével* magyarázható. *Mindazok az országok, melyek petróleummal nem rendelkeznek, már régen átlátták a külföldtől való függőségüket*. Az angol kormány egyik képviselője mondotta, hogy csak olyan nép használhatja fel minden befolyását a béke érdekében, amely meg tudja magát védeni. Nyilván ez a szándék vezette Angliát, mikor *megépítette szénbenzintelepét Billinghamban*. Érdekes, hogy Németország már ma mintegy *350.000 tonna benzint termel a szénből az I. G. telepein*. A németek azonban *teljesen függetleníteni akarják magukat* a külföldi benzinbehozataltól és három év alatt részint barnaszénbányatelepein, részint a kőszénbányákra támaszkodva, ki fogják építeni szénbenzingyárainkat *a teljes autarkia mértékéig*. Nyilvánvaló, hogy *az utolsó hetek tanulságai ezt a tempót még gyorsítani fogják*.

Alig van ipar, melyben *az emberi munkának* oly nagy jelentősége van, mint a szénbányaiparban. A szén értékének *legalább fele munkabérre esik*, úgyhogy *minden vagón szén, melyet magyar kéz termel, 13 munkásnak és hozzátartozójának ad kenyeret*.

A magyar műszaki tudásnak, az iparos lendületének és a munkás erejének kellett összefognia ahhoz, hogy a mai súlyos devizahelyzetben *4 év alatt a szénért külföldre fizetett összeget évi 71.6 millió pengőről sikerült légyen majdnem 12 millió pengőre leszorítani*. Meg kell találnunk az utat a szénben rejlő értékek legjobb kihasználására. *Vétek a szenet nyersen elégetni*, ahogy ezt nagyon pregnánsan mondja egy kitűnő francia technikus: »*La combustrion du charbon cru est un procédé barbare, antiscientifique et antiéconomique*«.

Dr. Reiman Ernő

OLAJ — *ez az egészen különleges nedv*

Az emberi vérről szóló mefisztói véleménynek ez az »olajváltozata« nagyon jogosult, már csak azért is, mert az olajért való küzdelemhez rengeteg vér tapad. Ez a különleges nedv államok és hatalmas pénzcsoportok imperialista versengésének tárgya és nemcsak a robbanómotorokat, hanem diplomaták, tőkések, spekulánsok és politikusok gárdáját is hajtja és igen veszedelmes anyag.

Szerény világítóeszközből a petróleum az utolsó félévszázad folyamán a modern technika *s különösen a modern haditechnika nélkülözhetetlen erőforrása lett*.

Gazdaságosabban kezelhető a szénnél, hiszen égése egyetlen csap nyitása vagy zárása révén vagy emeltyű beállításával nemcsak könnyen leállítható és ismét megindítható, hanem tetszésszerint szabályozható is. Ehhez járul, hogy az elért erőteljesítmények az üzemanyag elméleti energiatartalmához való viszonylata, *a hatásfok*, mely a legjobb gőzturbinánál sem több 30 százaléknál, *a robbanómotoroknál majdnem kétszer ekkora*. Ennek oka egyrészt az olajszármazékok hajtógázainak *magas hőfoka*, már pedig a hőtan egyik alaptétele értelmében valamely erőgép hatásfoka a hajtógáz és a környezet közötti hőkülönbözettel növekszik, másrészt míg a szén égési hője a vízgőzhöz e munkadugattyúhoz való útjában veszteségeket szenved, addig a folyékony üzemanyagok robbanógázainak hősége közvetlenül hat. Ennek a közvetlenségnek egy másik fontos eredménye az, hogy az olajszármazékok-hajtotta erőgépek *könnyebbek és kisebbek* az ugyanolyan lóerős gőzgépeknél, ami azonban azért is van, mert az olajszármazékok súlyegységükben 30—50 százalékkal több energiát (kalóriát) tartalmaznak a legjobb minőségű szénnél is. Igy érthető, hogy ma a magasakövetelményű robbanómotorok *lóerőnként* nem nyomnak többet, mint fél kilót — *és éppen ennek köszönhető, hogy ilyen motor a levegőbe is emelkedhetik*.

Petróleum nélkül nem volna benzinmotorunk, sem autónk, sem repülőgépünk. Azt is tudjuk, hogy *a világháború befejezését*, a németek franciaországi frontjának összeomlását az angol-francia hadsereg kivált a tankoszlopok rohamainak segélyével erőszakolta ki — az azóta elmult másfél évtized alatt a tankok további hatalmas fejlődésen mentek át és *az olaszok* is tankosztagaiktól remélik az Abesszíniában várható guerillaharcokkal és rendkívüli terepnehézségekkel való sikeres megküzdést. *A nagy hadiflottákat* is ma már majdnem kizárólag petróleum hajtja. Nem csoda tehát, ha ma a nyersolaj az összes bányatermékek között *első helyen* áll pénzértéket illetőleg és etekintetben még a szenet és vasat is túlszárnyalta. A Föld összes bányatermékeinek a nyersolaj a felét teszi ki, körülbelül *évi 30 milliárd pengő értékben*.

Az olajnak világhatalommá fejlődése abban a pillanatban kezdődött, amikor felismerték a lehetőségét, hogy az úgynevezett *frakcionált desztilláció* útján a nyersolajat egész sereg legkülönfélébb termékké lehet *felbontani*. Ez a felbontás azon alapul, hogy a nyersolaj sok egymással bár közel rokon, mégis igen különböző, folyékony szénhidrogén keveréke, és ha lassú melegítés közben alacsony hőmérsékletekről a magasabbak felé emelkedünk, mind magasabb forrpontú alkatrészek gőzölögnek el, *melyeket külön-külön felfogva, lehülés útján ismét cseppfolyósítunk*.

Ezek a termékek: *nyersbenzin*, melynek további termékei a petróleuméter, gazolin, solin, könnyű benzin, nehéz benzin, továbbá *a világítóolaj, a gáz- és hajtóolaj*; aztán a *kenőolajok*, melyeket ismételt desztilláció különböző speciálolajokká bont szét — *legsúrúbb termék a parafin, szurokszerű anyag és »aszfalt«* (a természetes aszfalt is csak megkeményedett petróleum), *ozokerit, földviasz*. E számtalan termék és melléktermék nélkül — csak a legfontosabbakat említettük — a technika mai fejlettsége *lehetetlen lett volna*.

A nyersolajipar *első hatvan* esztendejében körülbelül *1 milliárd köbméternyi olajat* bányásztak; ez a mennyiség kitöltene egy kilométer hosszú, ugyanannyi széles és egy kilométer magas kockát. Ha az utolsó évek bányászatának évi átlagát veszszük alapul, úgy *a világ olajtartalékát 50 évre elegendőnek becsülhetjük*, ebben azonban a még felfedezetlen lelőhelyek persze nincsenek benn s ha tekintetbe vesszük, hogy az olajtermelés és fogyasztás évről évre ismét emelkedik és alighanem mindinkább nőni fog, úgy *az 50 év helyett jóval kisebb számot kellene vennünk*. Ezzel szemben valószínű, hogy a készletek kimerülési veszélyének fokozódásával a termelés és fogyasztás mai rablógazdálkodás helyébe *takarékosabb módszerek* fognak lépni, s akkor az 50 esztendő nagyjából helyes szám. De a még felfedezetlen lelőhelyek! Mindig újból és újból találnak gazdag olajforrásokat, — és a folyékony aranynak jósolt élettartam *állandóan csak növekedik* — hiszen ugyanígy áll az eset a Föld szénkészleteivel, melyek élettartamának becslési értéke a háború utáni évek folyamán megsokszorozódott.

A *szénkészletek* alighanem még évezredekig fognak tartani. Ez pedig a petróleum *pótlásának* szempontjából nagyjelentőségű. A vegyészek ugyanis már ma képesek *a szenet cseppfolyósítani*, azaz alkalmas eljárások (hidrogénhozzáadás) útján a szenet nyersolajtermékekhez hasonló, *sőt némelyikükkel azonos olajokká* alakítani. Ez eljárások közül egyesek már a nagybani alkalmazásánál is kifizetődnek; a legismertebb köztük a német *Bergius* professzoré. Azonban magyar tehetség és szorgalom is kiveszi a részét a »mesterséges olajért« folytatott küzdelemben: a szénlepárlás alkalmával, ami többnyire gázgyárakban, de egyéb üzemekben is folyik, fontos melléktermék gyanánt *kátrányt* is nyernek. *Varga József*, a budapesti műegyetem tanára, eljárást dolgozott ki, mely a mesterséges nyersolajtermékek előállítási alapjául *az értéket teljesszén helyett a kátrányt veszi*. Tekintetbe kellett vennie, hogy a magyarországi szenek sok ként tartalmaznak s tehát a belőlük kapott kátrány is erősen kéntartalmú. Eljárásának útján előállított benzinfélék *kénmentesek*.

Ha ezek az eljárások néhány évtized mulva majd tökéletesedtek és jobban ki fognak fizetődni, mint ma és ha majdan egyszer a természetes olajtartalékok tényleg fogyni kezdenek, akkor a petróleumért dúló heves harcok, melyek immár a század eleje óta a világgazdaság és világpolitika középpontjában állnak, el fognak ülni. Hogy aztán vajjon helyettük a szénért lepekért való küzdelmek fognak-e annál hevesebben fellángolni, — ez még nem biztos, mert abban az időben az emberiség a szenet tán egyéb könyelmesebb és gazdag energiaforrásokkal pótolja majd.

Neubauer Frigyes

A metropolis stílusa

Irta: Jeszenszky Sándor

I.

A városépítés tulajdonképpen kétirányú tevékenység: *területeket beépíteni és üresen hagyni.* Ebből születik a háztömb, az uccu, a tér, a gyakorlati szükség kielégítése és a művészi hatás. A gótika az üresen hagyott területekkel, a légterekkel nem törődött, arra nem is volt helye, hiszen városát a bástyás falak egészen összeszorították, másrészt a gótika szerkezete nem a földön terjeszkedik, hanem felfelé törekszik. A gótika aránylag csekély telkekre égbenyúló székesegyházakat épített, melyeket a szük terről nem lehetett áttekinteni, csak felnézni lehetett reájuk. Ez az égre felnéző ember a középkor embere, aki a földet siralomvölgynek, az életet a halálra való előkészületnek tekintette és a túlvilágtól várt mindent.

A reneszansz emberének józan tekintete már nagyon is szembenézett a földi élettel. Az ég felé vágyódó gondolatok és égbe nyúló formák helyett a földi arányokat kereste. Építményein elsősorban *nem a nagyság, vagy a kicsiség* ütközik ki, *hanem az arány.* Nem szereti az ellentéteket, azért városában nagyobb alkotásai körül egész városrészeket bont le, hogy azokat harmonikusan illessze a környezetbe. A római Szent Péter templom előtt addig rombolták a várost, amíg olyan nézőpontot nem kaptak, ahonnan ez az óriási székesegyház vízszintes irányban áttekinthető, ahonnan tehát nem nagysága, hanem tömege, vonalai, azaz arányai érvényesülnek; szóval nem mint a gótika, a vertikális hatásra, hanem a horizontális hatásra vetette a súlyt. De a reneszansz individuális természetű is, az egyéniség gátnélküli kifejlődését kívánja. Csupán a belső harmónia fontos neki, de az egyéniségeket szabadjára ereszti, szállnak akár harcba egymással. Városépítésén is meglátszik ez. *Nem várost* épít, csupán *gyönyörű palotákat, templomokat,* érvényesülésük érdekében kíméletlenül elpusztítja a környezetet, széthordja a mult legnagyszerűbb emlékeit, de az így létrejött *szép részleteket nem kapcsolja össze magasabb egységbe. A Szent Péter templom óriási terére már nem vezetett sugárutat a Tiberis partjáról.* Rómában a reneszanszoknak nagy alkotásai olyanok, mint a reneszansz apró kényurai, mindenik feltétlen úra környezetének, de egymástól függetlenek, szinte félreneszanszban; bátran terjeszkedtek, mert ismerték az eszközeit annak, hogyan lehet a legnagyobb kiterjedésű tervek összetartozandóságát szerkezet által érzékeltetni. Ez a szerkesztés iránti előszeretet átment építészetükbe is; széles kiterjedésű épületeket, inkább épületcsoportokat alkottak, mint Versailles, melyekben a művészi tervezés mellett *a logikus szerkesztés lép előtérbe.* A nagykiterjedésű barokkpalotára a szemünk előtt van egy példa: *a mi Országházunk.* Mert az Országház *csak kívül, felületében gótikus,* elgondolásában, alaprajzában, széles elterülésében, ismétlődéseiben, vagyis tipizálási hajlamában, már alig áttekinthető, *szimmetriában teljesen barokk.* Az első város, amely a versaillesi park mintájára épült, *Karlsruhe* volt. A nagyhercegi palota homlokzata előtt félkörű térre futnak össze a sugárutak, melyek mentén *a bokrok helyett házak* állanak. Mikor azután a növekvő városok erődítéseit, melyek rendszerint köralakban övezték, lebontották, a sugárutak mellett megszületett *a körutak* rendszere is. Igaz, hogy a legtöbb városban ősidőktől fogva megvoltak a körutak és sugárutak. Nálunk Pesten a mi sugárutaink, a Vilmos császár út, a Rákóczi, illetve a Kerepesi út, az Üllői út meg a Soroksári út *évezredes karavánutak,* továbbá a régi városfal mentén a Magyar uecа meg kívül a régi Országút, a mai belső körút, *akkor is körutak voltak,* de *tudatossá* ez a szerkezet, mint városfejlesztési rendszer, csak a barokkorban lett.

A képeslevelezőlap ősét Sárospatakon őrzik

Egy sárospataki földbirtokos tulajdonában van egy *1833-ból* származó levélpapiros felső részén elhelyezett rajz »*Patak várának kinézése Napkeletre, Bodrog vize felé, rajz és meta. Lackner L. Törvényhallgató Patakon, 1833*« aláírással. A rézmetszet Patakot a régi fahíddal s Patak várát ábrázolja.

Ezeréves a zsebkés

Német régiségkutatók nemrégiben kiástak egy kést, melyről behatóbb vizsgálat után megállapították, hogy pengéje a késnyélbe behajtható és legalább tíz évszázaddal ezelőtt készült.

Texasban a férgek megállítottak egy vonatot

Egy *Texas* állam területén haladó vonat gőzmozdonyának kerekei egyszerre csúszni kezdtek a sínfelületen és a megfelelő surlódás kimaradásának következtében a *szerelvény megállt.* A gyorsan lefolytatott vizsgálat kiderítette, hogy *száz- és százezer féreg borította el a sínpárt és a sima, féregolajos sínfelületen a mozdony kerekei nem tudtak a sínfelülethez eléggé belekapaszkodni.*

Hogyan kap vizet Ankara?

Ankarának még a rómaiak idejéből származó vízvezeték-csőrendszere használhatatlanná vált. Egynéhány forrás vizét *1890 óta két téglából falazott csatorna* szállítja a városba. Ezeket a csatornavezetéseket *1923-ban,* mikor Ankara a török birodalom fővárosává lépett elő, *megjavították.* Később az egész vízszolgáltatási rendszert átszervezték. *Megújították a városi csőhálózatot,* kiépítették és több *nagy víztartályt* létesítettek. A szükséges vízmennyiséget *völgyáróval duzzasztják fel* és az így nyert víztömeget öntözés céljaira is használják.

⊙ A Magyar Találmányok Országos Kiállítása előkészítő bizottsága a nagy külföldi érdeklődésre elhatározta, hogy kiállításán a találmányokon kívül *magyar amatőr rádiósoknak és iparművészek munkáinak* is helyt ad. A minélőbbi anyagösszegyűjtés szempontjából kérik, hogy minden a részvételre irányuló érdeklődéssel forduljanak a Teréz körút 19. I. 4. (Telefon: 201—11. és 230—51.) alatt működő előkészítő bizottsághoz, ahonnan a legrövidebb idő alatt díjtalan felvilágosítást küldenek.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. nyomása. Nyomdaigazgató: Wózner L.

Steindl Imre

NÉPSZERŰ TUDOMÁNYOS ÉS TECHNIKAI NAPLÓ

A PESTI NAPLÓ MELLÉKLETE

Steindl útmutatása — Budapest jövő képe

Parlamentünk úgy egyéniesített 16-városunk dunai panorámájával, akár a Rajna, vagy a Vág völgye az ő várával. Steindl Imre ezzel szimbolikus jelentőségben és koncentráltságban tárta elénk azt a feladatot, mely az építészre és az építészetre az idegenforgalommal kapcsolatban vár. E feladatoknak, melyekben művészi elgondolásnak helyes technikai kivitellel kell párosulnia, alapja a nagyvonalú és helyes városrendezés kell, hogy legyen. Olyan városrendezés, mely nemcsak a pillanatnyi helyzetet tartja szem előtt, de számol a jövő fejlődésével is. Nem köti meg az alkotó építész kezét, hanem összhangot annak fantáziájával. Hogy csak egy gondolatot ragadjak ki: idetartozik Budapest környékének feltárása. Környékének? Még ma is azt mondjuk, »kirándulunk a Svábhegyre, Hűvösvölgybe, Zugligetbe, holott már egyedül az úthálózat megfelelő kiépítésével ezek a helyek olyan cottage-negyedekké válhatnának, mint a nagy külföldi metropolisok sokkal távolabb fekvő helyei. Meggyőződésem, hogy a szőbanlevő helyek »környéke« megjelölése pár év multva éppen olyan anakronizmus lesz, mint ahogy ma hihetetlenül hangzik, hogy 40 évvel ezelőtt a Vilma királyné út, az Andrássy útnak a Köröndön túl levő része, vagy a Városliget ugyancsak környékszámba, nyaralószámba ment.

Természetes, hogy ez a probléma a városrendezési komplexumnak csak egyik oldala. Építészeti szempontból még sokkal kiválóbb fontosságúak azok a célok, melyeket városszépészeti szempontból megoldanunk kell. Ezen a téren főleg harmóniát, egységet kell teremtenünk és itt elsősorban arra gondolok, ami ma már kezd is köztudatba menni, hogy t. i. meg kell akotnunk, ki kell alakítanunk az egyes városrészek egyéntetű hivatását és annak megfelelő külső karakterét. Ilyen városrendezési probléma a Belváros harmonikus rendezése, hogy annak Citykaraktere kidomborodjék, vagy a Tabáné, ha abból tényleg fürdővárost akarunk teremteni, kihasználva a környezeti adottságokat a hőforrások, tájkarakter, stb tekintetében. Mindezeknek az egységeknek, harmonikussá tétele oly építészeti feladatokat rejt magában, melyeket valóban Steindl Imre szellemében kell megoldanunk...

(A Steindl-éch emlékünnepén, a Steindl Imre emlékbeszédben elmondotta dr. techn. újlaki Müller Pál.)

December 18, szerda

Tehát pontosan egy hónapja annak, hogy Genfben elhatározták: szankciókat alkalmaznak Olaszország ellen. November 18-án, hétfőn elhatározták a megtorlásokat s december 18-án, szerdán a nap eseményeiből következtethetünk talán majd arra, végigjárja-e a szankciós ulat Genf — sor kerül-e az olajtilalom kimondására, melyből később széntilalom is lehet s melytől mint a háborús veszély napjától, hetek óta viszolyog a világ. Nevezetes dátum ez a szerda. Genfben összeül a Népszövetségi Tanács, hogy megvitassa a máris össze-vissza gabalyodott Laval—Hoare-féle béketervet, amelyet ha Olaszország... ha Abesszinia... ha... Anglia... mikor... mégsem... — akkor kimondják az olajtilalmat... akkor nem mondják ki... akkor háború lesz... akkor nem lesz háború. Összeül a fasiszta nagytanács is ezen a szerdán, december 18-án, amely nap a mostani olasz eseménynaptárban így neveztetik: »Giornata della Fede«. A gazdasági ostrom egyhónapos fordulója, amikor a királynéval az élükön a haza minden városban és faluban felállított oltára elé vonulnak az asszonyok, hogy arany jegygyűrűiket odaadják cserébe vasért. Cserébe... Cserébe olajért, olajért, olajért. Olajért, nyersanyagért, — ki tudja? — szénért. Mert furcsa dolog mindez és gondolkodóba ejt. Mindez a világtörténeti esemény, mindez sok diplomácia és keserves politikum — hogyan, minő útakon kerül e békés, tudományra hajló, szenvedélytelen zöld lapokra? Hát hogyan? Lehet ez? Hogy a történelem immár nem vér és vas, nem fegyver és erély, még csak nem is erkölcs és erény, hanem egyedül és puccron, folyékonyan és feketén — csak olaj és szén? Lehet-e így van.

S ha így van — bármennyire is restellik, ez ártatlan, kisebb formátumú hasábokhoz is közük van hozzá. Ezen a szerdán nem térhetünk ki a világtörténelem kíméletlen, sőt tapintatlan terrorja elől — ezen a szerdán mi is a szankciókkal foglalkozunk. Már ama vonatkozásaikkal, amelyek minket illetnek. A következő hasábokon két tárgyilagos és alapos cikkben beszélünk arról, amiről szó van. Elmondjuk a vitatott és emberi életekbe kerülhető nyersanyagok szerkezetét, szerepét, természetét, multját és jövőjét. S a tudomány nevében, mely most olajban, desztillációban, termelésben, hadianyagokban, modern harci eszközökben, szellemes és virtuóz megoldásokban világtörténeti főszerepre vergődött — e tudomány nevében még csak annyit, hogy e főszerepet nem ambicionálja. Nem erre vágyott, Minerva nem ebből a célból pattant ki Jupiter homlokából. A boldogságot kívánta megteremteni a földön s a mellékeredmények, melyekre útközben akadt, szégyenbe hozzák őt. S most is egy szimbólumra gondol — arra, amellyel egy ilyen sorsú munkása, Alfred Nobel igyekezett letörölni szégyenét. Vagyonát azokra hagyta, akik a békét s a boldogságra vivő tudást és művészetet szolgálják. A művészetet és tudást, a szépet és jót — mondhatjuk mingyárt világosabban is: a »kalonagathia« klasszikus egységét, a görög ideált, amely aggyal és szívvel dolgozó embereknek célunk és értelmünk. Nobel szimbólumára gondolunk s homályosan hiszünk egy újabb ilyen szimbólum eljövetelében s — majd! — a csodálatos valóságok beteljesülő sorozatában. Eljövetelében annak az időnek, mikor az ember el tudja már viselni isteni adományait. (Rma)

Hatvan diszpolgári oklevél

A felszabadulás felejthetetlen napjait idézgetik vissza sorban a felvidéki városok és falvak. Minden kis községnek, szinte minden tanyának is meg van a maga történelmi dátuma, szinte órára és percre, amikor húsz esztendő után először pillantották meg a cserfaleveles acélsisakban masírozó magyar honvédeket, amikor először volt szabad elénekelni a nemzeti imádságot, kitűzni a házakra a nemzetiszínű lobogót, s összeborulni a börtön és meghrcoltatás veszedelme nélkül minden magyaroknak... Ezek a felszabadulási ünnepségek nem henye, lélektelen, vagy hivatalosan elrendelt gyűlekezések: mindenki szívvel sereglik össze a kis faluk piacterén, a városok színháztermeiben, s a szónokok csakugyan érzik az igazságát annak, amit mondanak.

Ezeken az érzéseken keresztül kell megitélni azt a hatvan díszpolgári kitüntetést is, amelyet Gömör megye községei ajánlottak föl Teleki Pál gróf miniszterelnöknek és Jaross Andornak. Hatvan falu képviselőtestülete határozta el egyszerre, hogy ezt a két férfit megajándékozza a legtöbbel, amit egy közösség adhat valakinek s mikor a közgyűléseken megszületett az egyhangú döntés, egész biztosan azokra a napokra gondoltak, amelyeknek forró izgalma, szépsége ma is friss, még minden magyar szemében, szívében és idegeiben. A földrajztudós Teleki Pál grófra emlékeztek, aki húsz éven keresztül a pártatlan és megvesztegethetetlen tudomány eszközeivel bizonyította jussunkat az elszakitott magyarsághoz s a miniszter Teleki Pálra, aki a komáromi és a bécsi tárgyalás döntőbírói asztalánál ugyancsak ennek a tudománynak verhetetlen fegyverével hadakozott értük. És arra a Jaross Andorra gondoltak, aki fiatalos lelkesedéssel, megölhetetlen energiával az elnyomatás keserü esztendőiben faluról-falura járva, tartotta ébren a hitet és reménységet bennük. A hatvan díszpolgári oklevél, a gömöri magyarok hálás emlékezése már a történelem jutalma egy kicsit ennek a két férfinak, a történelemé, amelyet nem lehet megvesztegetni s amelynek ítélete mindig igaz, mindig bölcs és mindig megfellebbezhetetlen.

— TÖRS TIBOR országgyülési képviselő, az Esti Ujság főszerkesztője, akit a képviselőház alelnökévé választottak, az Esti Ujság főszerkesztői állásáról a mai napon lemondott.

— Az Amerikai Egyesült Államok magyarsága. A Budapesti Piarista Diákszövetség a Gellért-szállóban összejövetelelt rendezett, amelyen a második amerikai útjáról hazaérkezett Lantos Zoltán székesfővárosi főmérnök tartott előadást az amerikai Egyesült Államok magyarjairól.

— Galamb Sándor emlékbeszéde Surányi Miklósról a Petőfi Társaságban. A Petőfi Társaság vasárnap délelőtt a Tudományos Akadémia zsúfolásig megtelt előadótermében tartotta novemberi felolvasó ülését. Havas István alelnök megnyitó beszédében a megjelent nagyszámú és előkelő közönség lelkes ünneplése közben a 80 éves Czóbel Minkát, a kitünő költőt, a Társaság rendes tagját üdvözölte abból az alkalomból is, hogy ötven esztendeje fejt ki irodalmi munkásságot. Gáspár Jenő főtitkári jelentésében beszámolt a Társaság eseményeiről, a tagok irodalmi munkásságáról, majd az ünnepelt Czóbel Minka irodalmi értékü költeményeiből olvasott fel. A közönség meleg szeretettel ünnepelte Czóbel Minkét. Ezután Galamb Sándor, a Társaság mult évben megválasztott rendes tagja Surányi Miklósról tartott emlékbeszédet.

— Kékesszálló a Basedow-kór gyógyhelye.

— Felavatták Ujpesten a Novara-csoport zászlaját. Ünnepélyes külsőségek között avatták fel szombaton Ujpesten a Magyar Haditengerészek Egyesülete északpestkörnyéki „Novara" csoportjának zászlaját. Az ünnepségen megjelentek Konek Emil nyugalmazott altengernagy és Wulf Olaf nyugalmazott folyamőrvezérfőkapitány, titkos tanácsosok, Szalay Sándor dr., Ujpest város helyettes polgármestere, Papp Ferenc, a székesfővárosi vízművek vezérigazgatója és sok más előkelőség, valamint a volt haditengerészek nagy számban. A zászlóanyai tisztet Papp Ferenc vezérigazgató felesége töltötte be.

CSALÁDI PERPATVAR NYUGATON

— Két hete folyton azért a rongyos bundáért szekirozol! Ha nem hagysz békét vele, inkább kimegyek a frontra...

— Letartóztattak két óvadéksikkasztót. Vasárnap délben a rendőrség kauciósikkasztás miatt letartóztatta *Teszler* Antalné, szül. *Haász* Izabella 50 éves vendéglősnét és *Deutsch* Lajos ügynököt. Teszlerné a Hajós-utca 11. számú házban vendéglőt nyitott, óvadékos alkalmazottakat vett föl, de a tőlük kapott ötezer pengőt elköltötte. A tömeges feljelentések alapján vasárnap *előállították a főkapitányságra* és beismerő vallomása után letartóztatták. A rendőrség úgy intézkedett, hogy büntetésének kitöltése után közigazgatási elbánás alá vonják, mert a multban is szerepelt már hasonló ügyben. — *Deutsch* Lajos ügynök, aki már többször volt büntetve, hirdető irodák útján óvadékos alkalmazottakat vett föl, többnyire szerencsétlen kisembereket, akik utolsó pénzüket adták oda a szélhámosnak. A rendőrség kéri azokat a károsultakat, akiket Deutsch becsapott, de eddig még nem jelentkeztek, hogy jelentkezzenek a főkapitányság bünügyi osztályán.

— Ezrek és ezrek ünnepelték a zászlószentelő ünnepségre Kaposvárra érkezett előkelő vendégeket. A város díszbe öltözött, a feldiszített házak között különösen kitünt az Istitute Nazionale delle Assicurozioni (Olasz Állami Biztsitó Intézet) magyarországi leányvállalatának, az *Astra Biztosító R.-T.*-kaposvári vezérügynökségének irodája, amelynek homlokzatát az olasz király és császár, *Horthy* Miklós kormányzó és *Mussolini* arcképei diszitették.

— A közigazgatási tanfolyam hallgatóinak látogatása Székesfehérvárott. Székesfehérvárról jelentik: A belügyminisztérium közigazgatási tanfolyama vasárnap Székesfehérvárra érkezett, hogy a városnak az utóbbi években történt nagy fejlődését tanulmányozza. A tanulmányutat dr. Mártonffy Károly egyetemi tanár, a belügyminisztérium racionalizálási bizottságának elnöke vezette. Délben a tanfolyam hallgatóit a város látta vendégül. A tanulmányút részevevői vasárnap este tértek vissza a fővárosba. (MTI.)

— Finn matiné az Urániában. A budapesti finn követnek, Onni Talasnak védnöksége mellett a Magyar—Finn Társaság november 19-én, vasárnap d. e. 11 órakor az Uránia-filmszinházban ünnepélyes filmmatinét rendez. Nagy Emil dr., volt igazságügyminiszter, a Társaság elnöke nyitja meg az ülést, majd vitéz Nagy Iván dr. kultuszminiszteri osztálytanácsos „Finnország és a finnek , Helsinki, az olimpiai játékok színhelye" cimmel tart vetitettképekkel gazdagon kisért előadást. Gaskó Dezső dr., a Társaság alelnöke az olimpiai játékok előkészületeit ismerteti, végül Prém Lóránt dr. miniszteri tanácsos, az OTT ügyvezető alelnöke mond zárószót a finn—magyar sportkapcsolatokról. Az érdekesnek igérkező matinét, amelyen megjelenik az egész budapesti finn kolónia, egy magyarul beszélő hangosfilm bemutatása fogja befejezni, amely Finnország természeti szépségeit, mezőgazdasági és ipari gazdagságát mutatja be gyönyörü felvételekben. Jegyek az Uránia pénztáránál elővételben kaphatók.

November 13. 1871. Budapest

Az első aszfaltozott utca megnyitása. A Hatvani-utcát és a Barátok-terét — a mai Kossuth Lajos-utcát és a Ferenciek-terét — adták át az új burkolattal a közlekedésnek. Nagy eset volt ez akkor, mikor még egész Pesten 116 utcát díszitett kövezet és pedig nem annyira kocka, mint inkább macskafej alakjában és 153 utcában egyáltalában nem látott még se járda, se kocsiút burkolatot. (Biharmegyében Felsődernán olyan óriási földi-szurok-telep található — amiből az aszfalt készül —, amely akár Európa nagyrészét is elláthatná.) Ma a főváros területén a kocsiút 7,685.995, a gyalogút 2.337,525 négyzetméter. A kocsiútból aszfalttal 1,010.020, kátránnyal és makadámmal 894.000, kövezettel 2,950.000 négyzetméter van földve, gyalogútból összesen 890.452 négyzetméter aszfaltos.

— Steindl Imre emlékünnep a Műegyetemen. A magyar királyi József Nádor müszaki és gazdaságtudományi egyetem nagynevü tanára: *Steindl* Imre születésének 100. évfordulója alkalmával vasárnap délben a Műegyetem dísztermében kegyeletes emlékünnepet rendezett, amelyen dr. Zimmermann Ágoston, a Műegyetem czidei rector magnificus-a mondotta a megnyitó beszédet, majd Csányi Károly müegyetemi tanár ismertette Steindl pályafutását, jellemezte őt, mint alkotóművészt és mint egyéniséget. A nagyvonalú emlékbeszéd után a Műegyetem és a Mérnök- és Épitészegylet koszorút helyezett Steindl Imrének az egyetem aulájában levő bronz mellszobrára.

A világháború hősei

Debreceni bakák honvédő harca Mezőlaborcnál

1914 november 14.

Huszonöt év előtt a volt debreceni 39. közös gyalogezredet Mezőlaborctól északkeletre az Ostawica folyómenti Komancza helységnél egy hegygerinc megszállására rendelték, hogy megakadályozzák a túlsó völgyből közeledő orosz tömegek további előnyomulását. Az ezred a meredek, igen nehéz terepen végül feljutott az erdőborította hegygerincre, ahol a 823 méter magas Hanasiowkát és a 894 méter magas Pasikát megszállta. A debreceni bakák fegyverténye annál inkább is kiemelkedett, mert hiszen közülük igen kevesen voltak, akik addig hegyeket láttak volna. A magyar határ vonalán valóban honvédő harc fejlődött ki, amely végül is az erős orosz támadás összeomlásával és nagymennyiségü hadifoggly zsákmányolásával végződött.

Jó tudni,

hogy a nagypiacon most már igen jóminőségü kelbimbó kapható. Ebből a csemegekáposztaféléből természetesen csak kisebb tételek érkeznek a piacra és ezért az ára elég magas. A most piacra kerülő áru minősége a legkényesebb igényeket is kielégitheti;

hogy a bútorokat pusztító szút a legjobban úgy irthatjuk ki, ha a bútorban látható lyukakba benzint fecskendezünk és a lyukakat gipsszel, vagy finom agyaggal betömjük. Ez az eljárás természetesen nem menti meg rögtön a bútort a szúrágástól, de ha következetesen ismételjük, teljes eredményt érhetünk el;

hogy a naspolya eleinte rendszerint félérett, vagy éretlen állapotban kerül a piacra, úgy, hogy azonnali fogyasztásra csak ritkán alkalmas. Vidéken a beérlelést oly módon eszközlik, hogy a naspolyát tiszta, száraz szalma közé teszik. Teljesen elegendő azonban, ha feltesszük a félérett gyümölcsöt a szekrény tetejére, mert a fütött szobában hamarosan itt is beérik.

— Megnyitották Kassán a Bokréta Szövetség kiállítását. A Kassai Művészeti Hetek keretében rendezett Országos Magyar Bokréta Szövetség népművészeti kiállítását vasárnap nyitotta meg a kultuszminiszter képviseletében Marjay Ödön miniszteri tanácsos. A kiállításon az ország minden vidékéről származó, szebbnél szebb szőttesek, himzések, csipkék, fafaragások, szarumunkák és cserépfélék láthatók. A kiállítás nagy látogatottságra tarthat számot bő anyagánál fogva és már a megnyitó után is nagyon sokan nézték meg és gyönyörködtek a falu népének munkájában.

— A veszprémi háziipar fejlesztése. A veszprém megyei háziipari termelés és értékesítés megszervezésének kellő előmozdítása érdekében a Magyar Háziipari Központ a vármegye vezetőinek támogatásával megalakitja Veszprémben a Háziipari Központ megyei bizottságát, a veszprém megyei Háziipari Bizottságot. Ez alkalommal a Magyar Háziipari Központ a megyeháza dísztermében a Bakony—Balatoni Háziiparral karöltve *népmüvészeti és háziipari kiállitást* is rendez, amelyen a megye háziipari termékeinek szakszerü bemutatása mellett, felsorakoztatja az ország egyéb vidékeinek népmüvészetét és háziiparát is. A kiállitás megnyitása november hó 21-én lesz. Azután alakul meg a Veszprém vármegyei háziipari bizottság, dr. *Berky* Miklós alispán elnöklete alatt. Dr. vitéz *Keresztes-Fischer* Ferencné, a Központ elnöke az alakuló ülésen ismerteti a magyar háziipar helyzetét; *Radnóti* István ügyvezető alelnök a Központ müködését és a bizottság feladatait; *Nadácsy* József, a Bakony—Balatoni Háziipar ügyvezető igazgatója a Veszprém vármegyei háziipar fejlesztésének lehetőségeit. A megyei bizottság elnökévé *Szentiványi* Károly pápai prelátust, rátóti prépostot kérték fel, akinek eddig értékes, közéleti munkája remélni engedi, hogy Veszprém megyében a háziipar fejlesztése nagyarányban indulhat meg.

— Duday Alajos XI. kerületi előljárót ünnepelte a HONSz. A HONSz a Gellért-szálló márványtermében ünnepi vacsorát rendezett Duday Alajos dr. XI. kerületi előljáró és Szentléleki Hajdó Lajos, a HONSz XI. kerületi csoportja elnökének tiszteletére abból az alkalomból, hogy mindkettőjüket a honvédelmi miniszter önzetlen és lelkes munkásságukért a hirokkantak érdekében kifejtett eredményes tevékenységükért a HONSz díszjelvényével és díszoklevelével tüntette ki.

— Ünnepi előadás az Urániában. A Magyar Svéd Társaság vasárnap délelőtt az Uránia filmszinházban ünnepi előadást tartott nagyszámú és előkelő közönség részvételével. Az ünnepi előadást Karafiáth Jenő dr., titkos tanácsos, főpolgármester nyitotta meg, majd József Ferenc dr. királyi herceg, a Magyar Svéd Társaság védnöke tartott mindvégig nagy érdeklődéssel kisért ünnepi beszédet. Végül Cholnoky Jenő dr. egyetemi tanár tartott vetitett képpel kisért előadást, majd pedig Svédországról készült filmet mutattak be. A diszelőadáson több énekszámmal működtek közre az Egyetemi Énekkarok.

Gázfőzőtanfolyamok Budán

A Volt Iskolatársnők Szövetsége 1. háztartási alkalmazottak részére második párhuzamos tanfolyamot rendez november 18-i kezdettel. Tandij: 8.— pengő. 2. Kezdők részére (kedden és pénteken); 3. haladók részére (hétfőn és csütörtökön) hatheles tanfolyamot, amely e héten kezdődik. Tandij: 20.— pengő; 4. különlegességi tanfolyamot december 5-i kezdettel. Tandij: 16.— pengő. Beiratkozás d. e. 11—1-ig II., Bathyány-utca 8. sz., igazgatósági iroda, telefon: 15-13-60.

Rövidesen török-olasz tárgyalásokra kerül sor – a római lapok szerint

Sztalin elutasitotta a finn ellenjavaslatokat

London, november 13.
(Havas.)

A Reuter Iroda Helsinkiből Stockholmba érkezett távirat alapján jelenti, hogy Sztalin állitólag kijelentette, hogy nem fogadhatja el jelenlegi formájukban a finn ellenjavaslatokat és nem mondhat le a finn területen létesitendő haditengerészeti támaszpontokra irányuló követelésről. Szovjetoroszország vezetői új emlékiratot készitenek elő.

A finn sajtóirodát hivatalos helyről felhatalmazták, hogy a Szovetorosz Távirati Irodának az orosz-finn helyzetről megjelent közleményével kapcsolatban a következő magyarázatot tegye közzé:

A szovjetkormány maga javasolta, hogy kezdjünk tárgyalásokat, de e tárgyalások folyamán, számitva Szovjetoroszország jogegető hatalmára, igen jelentős engedményeket követel Finnország részéről. Ezért érzete magát kötelezve Finnország arra, hogy fokozottabban gondoskodjék semlegessége biztositásáról. (MTI.)

„A finn-orosz viszony veszedelmesen halad a háború felé"

A Stefani-iroda helsinkii jelentése szerint a finn fővárosban még nem nyilatkoztak arról, hogy milyenek az újabb orosz követelések és igy a közvélemény csak találgatásra van utalva. Valószinűnek látszik, hogy Moszkva visszatért eredeti elgondolásához és nemcsak a karéliai határon kért határkiigazitást, hanem követelte a finn szigeteket is. A Popolo di Roma megállapitása szerint a finn—szovjetorosz viszony veszedelmesen halad a háború felé. Ugyanakkor azonban figyelembe kell venni azt is, hogy a finn és szovjet határvidéken már bekövetkezett a leghidegebb tél és ez talán megakadályozza abban Szovjetoroszországot, hogy katonai téren szerezzen érvényt követeléseinek.

A két ország erőfeszitései természetesen egyre nagyobb mértéket öltenek. Amig a finnek rendkivüli módon megerősitették határukat, addig az oroszok újabb kétszázezer katonát küldtek a finn—szovjetorosz határra, ügyhogy az ott állomásozó szovjetcsapatok létszáma eléri az egymillió embert.

Erkko finn külügyminiszter egyébként vasárnap délután fogadta a külföldi ujságirókat és úgy nyilatkozott a moszkvai finn—szovjetorosz tárgyalások állásáról, hogy

a finn kiküldöttek az utolsó négy napon nem folytattak megbeszéléseket.

A tárgyalás olyan állapotba jutott, hogy tekintettel a finn engedményekre, finn felfogás szerint *lehetséges lett volna a megegyezés.*

Mindenesetre

van még a finn és orosz álláspont között felfogásbeli különbség

— állapitotta meg a miniszter. Sajnálatos lenne, ha a finn tárgyalófeleknek haza kellene térniök anélkül, hogy megegyezésre jutnának. *Ha azonban nem sikerül az ellentétek áthidalása, a finn tárgyalófeleknek vissza kell térniök Helsinkibe, ahol ismét megvizsgálják a kérdéseket.*

A finn külügyminiszter hangsúlyozta azután, hogy a moszkvai tárgyalások mindvégig a szokásos mederben, rendkivüli események nélkül játszódtak le. A megbeszéléseken meg akartak oldani néhány kérdést, amelynek rendezése kivánatos a jövő szempontjából.

Erkko megemlitette azután, hogy már november 9-ike óta nem voltak megbeszélések. Egyes részletkérdésekben azonban irásbeli eszmecserét folytattak.

Arra a kérdésre, hogy a tárgyalások megszakitása várható-e, Erkko azt válaszolta, hogy

A finn küldöttség előreláthatólag hétfőn vagy kedden visszatér Helsinkibe, ha nem történik olyasvalami, ami szükségessé tenné további moszkvai tartózkodását.

Ha a finn küldöttség visszatér, az annyit jelent, hogy a tárgyalás ezdőszerint megszakadt. A finn küldöttségnek nincs szüksége újabb utasitásokra, mert maga itélheti meg a helyzetet. Ugy gondolják, hogy a finn küldöttség hétfőn délután közli, elutazik-e Moszkvából, vagy sem.

Arra a kérdésre, hogy történtek-e csapatösszevonások a finn—orosz határon, a külügyminiszter kijelentette, hogy Finnország tett bizonyos intézkedéseket. (MTI)

A „cselekvő semlegesség" utjára tér Hollandia és Belgium

RÓMA, november 13.
(Az Esti Ujság kiküldött munkatársának jelentése.)

Római politikai körökben rendkivül nagy érdeklődéssel kisérik Belgium és Hollandia helyzetét, valamint azokat a híreket, amelyek Londonon és Párison keresztül Németország, Belgium és Hollandia feszültségéről számolnak be. A lapok megemlitik, hogy a német külügyminisztérium cáfolata eloszlathatott minden félreértést a három állam között és bebizonyitotta, hogy Németország továbbra is kitart eredeti álláspontja mellett, vagyis nem támad meg semleges határokat. Ugyanakkor azonban Rómában nagy fontosságot tulajdonitanak a német nyilatkozat ama részének, amely Németország további magatartását attól teszi függővé, vajjon gyakorlati szempontból is semleges politikát fog-e követni a két semleges állam. A német nyilatkozatnak ez a része rendkivül nagy fontossággal bir, hiszen ha Belgium és Hollandia tovább folytatják eddigi politikájukat Angliával és Franciaországgal szemben, úgy természetesen Németország nem tarthat ki eredeti álláspontja mellett.

A holland külügyminiszter péntek esti nyilatkozata, valamint a belga kormány közlései Berlinben arra engednek következtetni, hogy e két állam a jövőben szigorúan ragaszkodni kiván semlegességük alapfeltételeihez. Belgiumnak és Hollandiának ez az „aktiv semlegessége" természetesen mindenben kielégitené Németországot, viszont súlyos csapást jelentene Anglia és Franciaország terveire nézve. A Popolo d'Italia londoni munkatársa szerint Anglia és Franciaország elsősorban ezért próbálták mesterségesen szitani a német—belga—holland ellentétet, hogy kihasználva az alkalmat, katonai protektorátus alá helyezze a két semleges államot. Az egész angol és francia sajtóhadjárat tehát ezzel az alapterryel hozható össze-

függésbe. Római politikai körökben rámutatnak arra, hogy ez a terv az előbb emlitett okkal magyarázható, mert Anglia és Franciaország háborús elgondolásait elsősorban a konfliktus kiszélesitése támogatná.

Nagy figyelmet érdemelnek az olasz lapok balkáni jelentései is. Mint ismeretes, Bulgária és Törökország között a mult héten nagyfontosságú közeledés történt. A török és bulgár vezérkar azonnal utasitotta a határmentén állomásozó seregeket, hogy 50 kilométer mélységbe vonuljanak vissza a határtól. A két vezérkarnak ezt a rendelkezését most másik rendelet is követte, amely nagyszabású szabadságolást vezet be mindkét államban. Ennek a török-bolgár lépésnek következtében Ankarában most biztosra veszik, hogy Törökország és Olaszország közöttnyomást keltett.

is megindulhatnak a tárgyalások baráti egyezmény létrehozása érdekében. A török kormányhoz közelálló körökben cáfolják, hogy Törökország és Olaszország között máris tárgyalások folynak, azt azonban még ezek a félhivatalos körök is megerősitik, hogy a tárgyalások már a közeli napokban megkezdődnek.

Általános ankarai vélemény szerint az olasz—török tárgyalások nem fognak sokáig tartani és előreláthatóan pár nap alatt részletesen rendezik Balkán utolsó problémáját is. Amennyiben Törökországnak sikerülne rendezni viszonyát Olaszországgal, úgy természetesen már sokkal nagyobb lehetősége lenne a tervbevett délkeleteurópai blokk megalakitásának, hiszen a török—olasz viszony rendezése után már minden balkáni probléma megoldást nyerne. Kérdés azonban, hogy az olasz kormány eleget tesz-e a Balkán-államok felhivásának, vagy pedig továbbra is kitart eredeti álláspontja mellett és csupán kétoldali szerződésekkel rendezi majd a Balkán problémáit.

Az ankarai rádió szombaton és vasárnap este is hosszabb olasznyelvű előadást tartott. Az előadás keretében a török előadók kihangsúlyozták Törökország baráti érzéseit Olaszországgal szemben. A török rádió előadása Rómában rendkivül jó benyomást keltett.

Radocsay László igazságügyminiszter ma délelőtt letette az esküt a kormányzó kezébe

A balatonfüredi kerület az igazságügyminisztert kérte fel a képviselőjelöltség vállalására

Radocsay László igazságügyminiszter *ma délelőtt* ünnepélyes keretek között tette le az esküt *Horthy* Miklós kormányzó kezébe. A hagyományos szokásoknak megfelelően

diszmagyarban jelent meg az igazságügyminiszter a királyi Várban.

Az eskümintát bárczi házi *Bárczy* István államtitkár, titkos tanácsos olvasta. Az eskütétel után Magyarország kormányzója *magánkihallgatáson* fogadta az új igazságügyminisztert.

A miniszter *kedden délelőtt veszi át hivatalát* és tiz órakor az igazságügyminisztérium tisztviselői kara üdvözli hivatalbalépése alkalmából az új gazdáját.

Politikai körökben már a mult héten beszéltek róla, hogy az elárvult *balatonfüredi kerület Radocsay* László igazságügyminisztert óhajtja felkérni a képviselői jelöltség vállalására. Vasárnap délutánra hivták össze a kerület Magyar Élet Pártjának nagyválasztmányát *Balatonfüredre* és *Tapolcára.* Mindkét helyen *teljes egyhangúsággal és nagy lelkesedéssel Radocsay* László jelöltsége mellett döntöttek és táviratban kérték fel gróf *Teleki* Pál miniszterelnököt, másrészről báró *Vay* Lászlót, mint a Magyar Élet Pártjának országos elnökét, hogy *a pártvezetőség járuljon hozzá a miniszter jelöléséhez.* Egyébként a jelölés a kerület választóinak *döntően túlnyomó többségében nagy rokonszenvvel találkozott.* A kerület több községében vasárnap a Magyar Élet Pártjának képviselői is látogatást tettek és azzal a jelentéssel tértek vissza, hogy az igazságügyminiszter *fölényes győzelme iránt a kerület hangulata alapján semmi kétség nem lehet.*

Az igazságügyminisztérium tisztviselői kara ma délelőtt búcsúzott el volt gazdájától, *Tasnádi Nagy* Andrástól. A minisztérium nagy fogadótermében gyülekeztek a tisztviselők és nevükben *Antal* István, a minisztérium politikai államtitkára mondott üdvözlőbeszédet.

Rendkivül meleg szavakban emlékezett meg Tasnádi Nagy András igazságügyminiszteri munkájáról, azokról a nagyszabású jogalkotásokról, amelyek nevéhez fűződnek és arról az ősi magyar hagyományokban gyökerező, de mindig a haladás követelményeit szem előtt tartó szellemről, amely Tasnádi Nagy András tevékenységét jellemezte.

Tasnádi Nagy András igazságügyminiszter meghatottan mondott köszönetet a búcsúszavakért. Egyenkint felsorolta a minisztérium osztályvezetőinek és legközelebb álló munkatársainak nevét és hangoztatta, hogy *a minisztérium egész tisztviselői karát baráti érzésekkel zárja szivébe a jövendőre is.*

A tisztviselői kar meleg ünneplésben részesitette a távozó minisztert.

Német tengeralattjárók veszélyeztetik a francia és angol hajókat

Amsterdam, november 13.
(Német Távirati Iroda)

Vigoból jelentik, hogy Franciaországba és Angliába tartó francia és angol hajókon, amelyek útközben most ebben a spanyol kikötőben tartózkodnak, nagy izgalmat okozott az a hir, hogy az Atlanti-óceánnak e hajóútja közelében német tengeralattjárók bukkantak fel. Az angol és a francia hajóhad erősen ellenőrzi ezt az útvonalat. Tegnapelőtt este felfogott rádiójelentés szerint a 14.000 tonnás „Poznano"-t elsüllyesztették. Egy japán hajó közölte, hogy német tengeralattjárót láttak s nemsokára felfogták a Ponzano segélykérő jelzését. A Ponzano közölte, hogy menekülni próbált egy német tengeralattjáró elöl, de ez megállitotta, tüz alá vette s a Ponzano süllyedőben van. (MTI)

PRINCE OF WALES BÁRBAN
Szőnyi Lenke, Salamon Csöpi, Elise Seljan új műsorral
Minden délután 5-órai tea - TÁNC SZABÓ KALMAN jazz-trióval

STEINDL Imre

C. KISS Sándor: A városvédő templom. = Budapest, 1983/8.
35.p.

A belváros templom helyreálitásával kapcsolatban:

HONISMERET

szerényen meghúzódó Szent Flórián tehetetlen volt a későbbi átépítésekkel, restaurálásokkal szemben, pedig ezek nem váltak a templom előnyére. Hild József a XIX. század közepén üzletekkel építette körül, talán a város visszafoglalása után a közeli Piac téren rendezett országos hírű vásárok emlékét kívánta ezzel felidézni. Steindl Imre helyreállítása a XIX. század végén egyáltalán nem felelt meg a mai műemléki szemléletnek. A templom főoltárát Zsolnay-kerámiából készült majolika oltárra cserélte ki Steindl, s a templom még épen maradt gótikus elemein sokat változtatott. E változások sorát zárja — már ami a főoltárt illeti —: a főoltár helyére új formájú asztaloltár került szárnyas felépítménnyel. Az oromzat és az oltár felett függő kereszt Molnár C. Pál alkotása.

Előremutató Lux Kálmán 1932—1944 között végzett munkája, melynek a II. világháború vetett véget. A felszabadulás utáni korszerű helyreállítást Ge-

„1872. IV. 5. 755 sz.

Br. Podmaniczky Frigyes tanácsos előrebocsátván, hogy a Deák téren létező német—magyar evangélikus egyház ódon homlokfala a kiépítendő belső körútra a jelen helyzetben igen hátrányos képet nyújtana, indítványozza, hogy annak szépségi tekintetekből lehető átalakítására az illető egyházközség levélileg fölkéressék..."

„1872. V. 11.

...A Franco—Magyar Bank a Sugár út ügyében a közmunkák tanácsa és a közötte létrejött szerződés folytán a biztosítékul letett 500 db 1/5 1860-iki sorsjegyeket, egyéb cautioképes papírok ellenében kiadatni kér..." Másutt;

„...az Országút boulevard-szerű kiépítése alkalmából vízvezetéki csöveknek szükségessé váló áthelyezése..." ...„belső körúthoz beszerzendő iszapgyűjtők szállítása..."

Az F. K. T. Bizottmányának tekintélyesebb tagjai.

Andrássy Gyula pályája közismert. Kormánybiztos; „in effigie" kivégzik; amnesztia; miniszterelnök. Kevésbé köztudott, hogy később a Monarchia külügyminiszteréként tehetséggel és sikerrel revideáltatta a San-Stefanói békét a berlini kongresszuson és visszaszorította Oroszország balkáni terjeszkedését (1878).

Tisza Lajos (utóbb gróf Tisza Lajos), a befolyásos Tisza-klikk beltagja, bihari főispán, őfelsége személye körüli miniszter az uralkodótól liberális reformokat kikényszerítő első Wekerle kormányban. Szegedi árvízi kormánybiztosként maradandó érdemeket szerzett.

Ybl, Pucher, Wéber, később Skalnitzky és mások Budapest építése hőskorának jelentős építészei. A mérnök Reitternek, aki elsőként foglalkozott a városok közlekedési, közegészségügyi problémáival összevontan és akinek a főbb útvonalak, mérnöki létesítmények kijelölésekor műszaki oldalról a legnagyobb szava volt, igen sokat köszönhet a főváros.

A sokoldalú akadémikus Csengery Antal, aki 1849-ben Szemere kormányában tanácsos volt, Deák barátjaként és a kormánypárt oszlopos tagjaként egyszerű képviselőnél jóval nagyobb személyes befolyással bírt. Akkoriban ő volt az Akadémia közleményeinek szerkesztője.

Gerlóczy Károly Pest városának tanácsnoka, korábban városi igazgatási rendszerről szóló reformjáról nevezetes. Az ő javaslatára vezették be Pesten a városi igazgatásban az ügyosztályi rendszert. Az egyesítés után Budapest első alpolgármestere.

oly sokat tevő Kléh István, a magyar klasszikus kapitalizmus egyetlen nagyszabású vállalkozója, akinek emlékét ma is utcanévtábla őrzi, és Wahrmann Mór sem, Mikszáth és Krúdy regényalakja.

Csak Szapáry Gyula halovány alakja lóg ki a sorból. Rövid F. K. T. elnöksége után két évtizedig vitt reszortminisztersége ket (ti. nem értett semmihez), majd miniszterelnökként dicstelenül szerepelt.

Mint e felsoroldsból is látszik, az a kezdeti félelem, hogy a „független" kormány a „független" fővárost F. K. T.-én keresztül befolyásolja, akkor még nem bizonyult valósnak. Elég az életrajzok, vagy a budapesti virilisták jegyzékét megnézni ahhoz, hogy lássuk, mindenütt ugyanazok az emberek ülnek. (Vajon mit felelt volna Ybl, ha a Bazilika építési bizottmányában megkérdezik, milyen minőségben van jelen; az épület építészeként, az F. K. T., a Mérnök és Építész egylet, vagy a főváros képviseletében?) A polgári, nagypolgári „többség" saját hatalmi és ellenőrző szervezeteit kezdetben úgy tudta kiépíteni, hogy azok egymással párhuzamosan hasonló célokért harmonikusan tudtak küzdeni.

Az F. K. T. szerepének fontossága

Mik voltak ezek a célok? Egyáltalán szükséges és hasznos volt az F. K. T.-t felállítani? Mielőtt e kérdésekre felelnénk, meg kell állapítanunk, célszerű, sőt elkerülhetetlen volt-e Buda, Pest és Óbuda egyesítése?

Pusztán a három város szempontjából, nem! Működhettek volna tovább saját szervezetükkel, költségvetésükkel, terveikkel. Valószínű, hogy ez esetben Buda lassabban, Pest erőteljesebben fejlődött volna. A két oldal kapcsolatát adminisztratív nehézségeken túl az elkerülhetetlen rivalizálás is terhelte volna. Biztosra vehető, hogy Buda és Pest a Dunától elfordulva, önálló fejlődésük törvényét követve, alakították volna ki település-szerkezetüket, úthálózatukat. Egymástól jobban különböző, homogénabb, kisszerűbb, de egyúttal barátságosabb lenne így ma a két város. Politikai, szervezési és vezetési okok, előbb-utóbb kikényszerítették volna az egyesítést. Minél később valósult volna ez meg, annál nehezebb lehetett volna „csatlakozási pontokat" kialakítani, akár a városok vezetőségének egyesítését, akár az érdekek egyeztetését, vagy az úthálózat kapcsolódását tekintjük, de lehetetlenné soha nem vált volna.

Politikai szempontból viszont igen, elkerülhetetlen volt az azonnali városegyesítés, sőt az

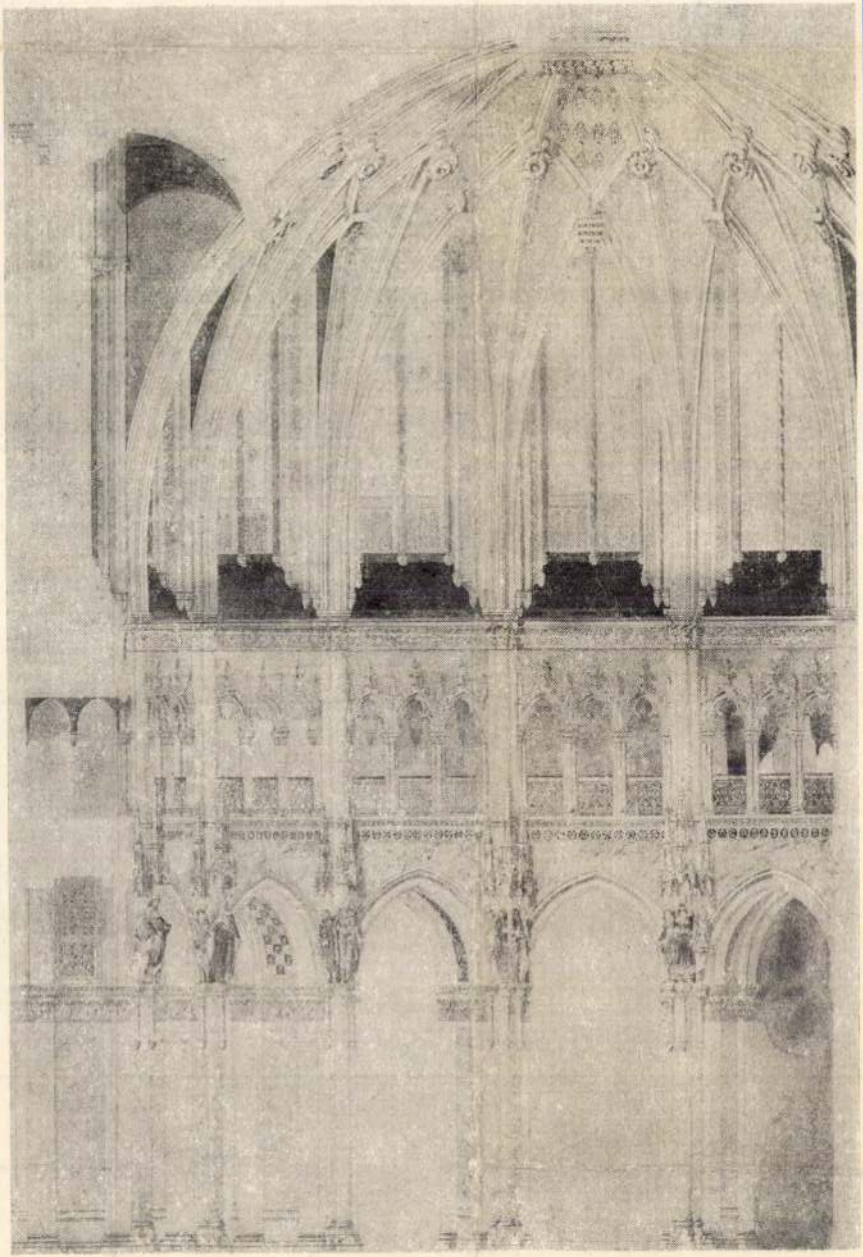

Steindl Imre,
építész (1839–1902).

Az Országház kupolatermének belső nézete (Steindl Imre irodájának rajza)

Magyar Építőművészet,
1984. 2. 4. old.

Steindl Imre, építész (1839–1902).

Az Országházról.

1. Az Országház, Budapest, az országgyűlés társalgójának kandalábrei. (repr.)

1. Országház, Budapest, az országgyűlés társalgójának kandeláberei

2

2. A tetőzet részlete

3. Izzót cserélnek a kupolacsarnok csillárjában, 27 m magasságban (Markovics Ferenc felvételei)

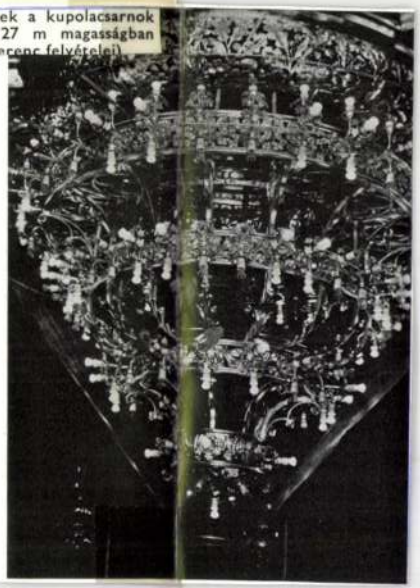

Magyar Építőművészet, 1906. 3, 59-old

puk, térrácsok. Ezek azo
képek másai voltak, vagy
sek, kísérletek.

Lehoczky János harmin
1976-ban a Hilton Szálló t
kapujához megoldást tal
avult, megkopott, megs
a remekbe vagy legalábbis
szállóban, s Lehoczky túl
emésztő követelését. Tit
a kötőelemek átlátható
vonultatásából következ
Ezt megelőző szép mu
endrei Ferenczy Károly M
jában és vasajtajában (197
formákat használ: az átf
negatív öblökkel kitágítj
menzióban, s a kötéseket
A vas hajlatai, nyalábjai
formával az egyenletes st
séget sugalmazzák, s szig
valami sajátos melegséget
nek ki az ismétlődő forr
tást a kitüremkedésekke

der Forschungseffektivität. Die frühere, fast ausschließlich auf Oberflächenforschung beschränkte Arbeit — deren wichtigstes Werkzeug und Symbol der Geologenhammer war — wird heute durch eine breite Skala geophysischer Methoden und moderner geologischer Untersuchungen ergänzt. Erstere helfen — ähnlich wie das Röntgenverfahren — bei der Planung der Tiefbohrungen. Auch die Entwicklung der Bergwerktechnik, der Verarbeitungstechnologie und der Anwendungstechnik eröffneten dem Ausbau der Rohstoffförderung und der Schaffung günstigerer Nutzungsbedingungen neue Möglichkeiten.

Forschungsbedingungen

In unserem Land befassen sich 8 Forschungsunternehmen, 2 zentrale For-

...gene Wärmekraftwerk Gagarin

schungsinstitute, 2 Institute der Akademie und 14 Universitätslehrstühle mit praktischen und theoretisch-wissenschaftlichen geologischen Forschungen. In diesen Forschungszentren arbeiten insgesamt 13 500 Fachleute, darunter 600, Geologen, 250 Geophysiker, 150 Bohringenieure und 1300 Bohrmeister. Die Kosten für die geologischen Forschungen machen im Jahr 2 Milliarden Forint aus. Die zentrale Leitung der gesamten Forschungstätigkeit versorgt das Zentralamt für Geologie.

Dr. József Fülöp
Akademiemitglied,
Vorsitzender des
Zentralamtes für Geologie

...chrichten

...rischen Akademie der Wissenschaften vertreten.

★

Der RGW-Ausschuß für technisch-wissenschaftliche Zusammenarbeit veranstaltete in Moskau seine 11. Sitzung. Auf der Tagesordnung standen einzelne Fragen zur technischen Entwicklung der Mitgliedsländer sowie die Ausweitung der abgestimmten Forschungen auf weitere Fabrikate.

★

Auf der Sitzung des ständigen RGW-Ausschusses für Verkehr in Rumänien erörterten die Mitgliedstaaten Maßnahmen im Zusammenhang mit der internationalen Personen- und Güterbeförderung bis 1980. Es wurden Vorschläge zur Verkürzung des Aufenthaltes internationaler Züge an Grenzstationen angenommen.

Cyrus Eaton in Budapest

Zucker aus Mais?

Anfang August traf in Budapest der amerikanische Großindustrielle Cyrus Eaton jr., und namhafte Persönlichkeit im Bemühen um die Verbesserung der friedlichen Handelsbeziehungen zwischen Ost und West ein. Er hielt in der ungarischen Hauptstadt Besprechungen mit den Leitern mehrerer ungarischer Außenhandelsunternehmen sowie dem Generaldirektor der Ungarischen Außenhandelsbank, Dr. István Salusinszky, ab.

Kürzlich führten wir mit Cyrus Eaton jr. im Hotel Duna Intercontinental, zu dessen Entstehen er persönlich beigetragen hat, ein kurzes Gespräch. Der Großindustrielle hielt sich schon des öfteren in der ungarischen Hauptstadt auf, ebenso wie sein Vater, der mit dem Lenin-Friedenspreis ausgezeichnet wurde und in diesem Jahr seinen 91. Geburtstag begeht.

Cyrus Eaton umriß während seiner Budapester Verhandlungen unter anderem jene Möglichkeiten, aufgrund deren unsere Konzernunternehmen sich an der Entwicklung der ungarischen Landwirtschaft und Lebensmittelindustrie beteiligen können. Er bezeugte Interesse für unser Sojabohnen- und Sonnenblumen- Anbauprogramm und befaßte sich eingehend mit der Frage, wie man mit vereinten Kräften aus Mais Zucker herstellen kann. Bei den Verhandlungen wurde auch die Erweiterung des Exportsradius' der weltberühmten ungarischen Arzneimittelindustrie sowie eventuelle Kooperationen erörtert.

Die Handelsgespräche werden in der Ungarischen Außenhandelsbank fortgeführt, man bespricht Fragen der wirtschaftlichen Zusammenarbeit, die auf den Märkten anderer Länder zustandekommen könnte, selbstverständlich im gegenseitigen Interesse und auf der Grundlage gleicher Vorteile.

Neuheiten bei Orion und Videoton

Kanalwechsel auf Berührung

In Anwendung der neuesten Ergebnisse in der Nachrichtentechnik entwickelten die Firmen Orion und Videoton mehrere neue Geräte, mit denen sie noch in diesem Jahr auf dem einheimischen Markt erscheinen werden.

Die Orion-Werke, die auf Bestellung des Binnenhandels 1975 insgesamt 119 000 Fernsehgeräte herstellen, treten mit drei Geräten neuen Typs hervor: *Orion 70* — der Apparat wird bereits verkauft und ist teilweise eine weiterentwickelte Variante der „Jubiläumsfamilie". Dank der vereinfachten Bedienungsweise und der gesteigerten Funktionssicherheit wurde er innerhalb von kurzer Zeit zu einem gefragten Artikel.

Auf der Budapester Internationalen Herbstmesse werden die Typen *Orion Sensor* und *Super Sensorion* zur Schau gestellt. Im Anschluß an die Messe sind beide Typen im Handel erhältlich. Für alle beide ist charakteristisch, daß die mechanischen Bedienungseinheiten, die schnell kaputt gehen, fast gänzlich in der Konstruktion fehlen. Die Wahl der Kanäle geht nach einer vollkommen neuartigen Weise vor sich: Infolge von Berührung können die Programme der vorprogrammierten Kanäle empfangen werden, wenn irgendeines der numerierten Felder mit dem Finger berührt wird, schaltet eine elektronische Automatik den gewünschten Kanal. Orion Sensor verfügt über vier, Super Sensorion über acht vorprogrammierte Stationen. Die Geräte sind äußerst empfindlich, und deshalb für diese Art der Programmwahl bestens geeignet. Zwanzig Prozent der bei Orion in diesem Jahr hergestellten Fernsehapparate erhalten ein Chassis in hellen Farben.

Im Herbst bringt die Firma Videoton das tragbare Fernsehgerät *Minividi* heraus. Der Bildschirm des kleinen Fernsehempfängers hat einen Durchmesser von 16 cm, vier Programme können empfangen werden, es funktioniert mit Netz- und Batterieantrieb. Bis Ende dieses Jahres werden 3000 Stück in Umlauf gebracht. Ähnlich wie bei den Orion Geräten gewinnt auch bei Videoton die Programmwahl nach Berührung an Raum. Nach diesem Prinzip funktionieren *Sensor Star* und *Tünde Se;* beide erscheinen gegen Ende des Jahres im Handel.

Neben den Neuerscheinungen an Fernsehgeräten beginnt Videoton noch in diesem Jahr mit der Produktion des Kofferradios *Lira,* und in den letzten Monaten von 1975 läuft das vierte Stereoradio der Fabrik über die Laufbänder, der Typ *Saturnus* mit einer Kapaziät von zweimal 5 Watt wird unter den bisherigen Stereoradios der billigste sein.

T. N.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1975 AUG 18
Budapester Rundschau

Irma Steindl
1021

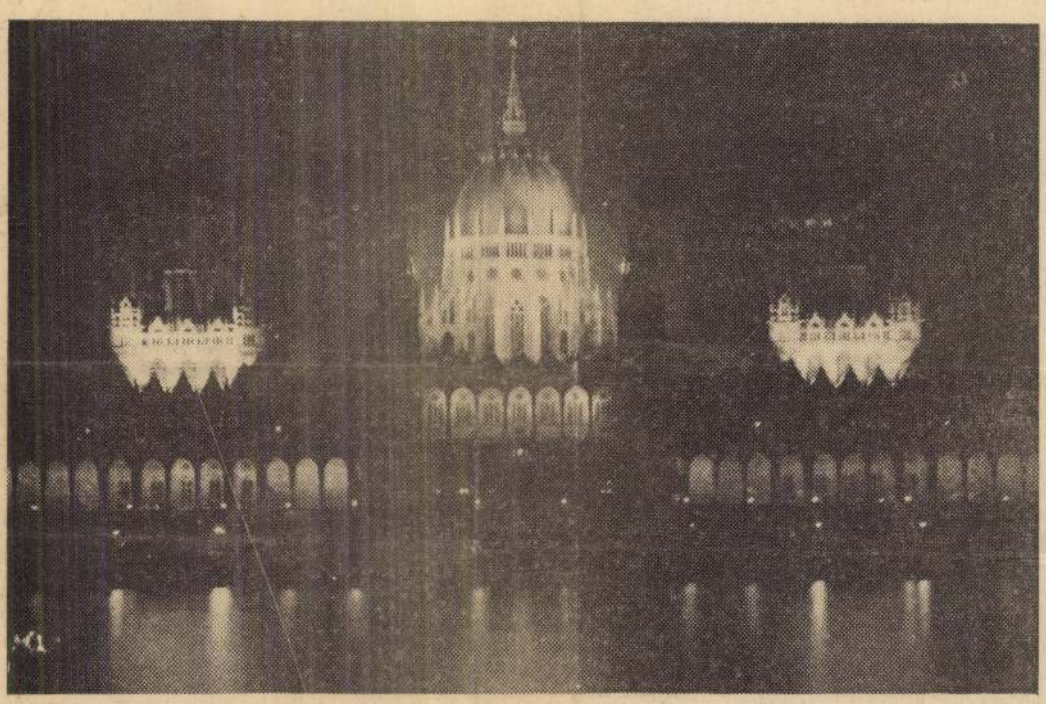

Wo die Verfassung verabschiedet wurde

Das Parlament — näher betrachtet

Fast jede Großstadt kann sich eines charakteristischen Monumentalbaus rühmen, dessen Konturen die betreffende Stadt in einer internationalen Bildsprache vor aller Welt repräsentieren. Was für Paris der Eiffelturm, für Köln der Dom, für New York die Freiheitsstatue als markantes Wahrzeichen gilt, bedeutet für Budapest das Parlament.

Symbol der Stadt

Es ist ein wahrhaft einmaliger Komplex von neogotischen Türmen, Bogen und Zinnen am Ufer der majestätischen Donau, der — besonders im abendlichen Lichtermeer aufleuchtend — jedem Besucher unvergeßlich bleibt. Nicht nur als Symbol der Stadt, auch als Wahrzeichen einer mehr als 1000jährigen Vergangenheit — gleichsam als Inbegriff der europäischen Sendung eines vielgeprüften Volkes.

Dieser eindrucksvolle Prunkbau wurde in etwa 20jähriger Bauarbeit nach Plänen des berühmten ungarischen Architekten, *Imre Steindl* im Jahre 1904 fertiggestellt, und zwar — laut des zu seiner Errichtung eigens gefaßten Gesetzbeschlusses — „ohne jede Einschränkung der materiellen Mittel".

Das mehr als 265 m lange neogotische Gebäude ist mit 253 Standbildern geschmückt und der mittlere Teil von einer eleganten, schlanken Kuppel gekrönt. In diesem zentralen Teil ist die prunkvolle Kuppelhalle untergebracht; ihre Höhe beträgt 27 m und die Breite mehr als 20 m. Zu beiden Seiten befinden sich die hufeisenförmigen Sitzungssäle — ursprünglich Oberhaus bzw. Unterhaus, heute: Kongreßsaal und Repräsentantenhaus. Insgesamt verfügt das Parlament über 100 Säle — größtenteils reich geschmückt mit Gemälden, Skulpturen und Gobelins hervorragender ungarischer Künstler.

Kuppelsaal

Unter diesen Gemälden ist wohl die von *Karl Lotz* geschaffene Dekoration der marmorverkleideten Treppenhalle (die Apotheose der ungarischen Konstitution) am imposantesten. Durch dieses prachtvolle Gewölbe gelangt man in den von 16 Pfeilern gestützten Kuppelsaal — dem Festsaal des Parlaments — wo allenthalben die Zeremonien des ungarischen Staates stattfinden. Aber nicht nur feierliche Rezeptionen, sondern auch Feste der demokratischen Jugendorganisationen werden hier abgehalten, so stellt man z. B. zu Weihnachten alljährlich eine Riesentanne für die Kinder hier auf. Von den hochstrebenden Pfeilern des Saales blicken die Standbilder der Repräsentanten ruhmreicher ungarischer Vergangenheit nieder. So die Figur des Eroberers des Landes, Fürst Árpád, dann folgt der erste christliche König und Gründer des Staates, Stephan I. Ladislaus, Andreas II. — alle vom Geblüt der Árpáden — weiterhin Ludwig der Große, Matthias Corvinus, die Fürsten von Siebenbürgen, Bocskay, Báthory und Rákóczy; Kaiserin Maria Theresia, Leopold II. u. a. m.

Die symmetrisch angeordneten Sitzungssäle sind von abwechslungsreich dekorierten Gesellschaftsräumen, getäfelten großen Salons umgeben, in denen die denkwürdigsten Begebenheiten der ungarischen Geschichte von Künstlerhand festgehalten sind, meistens von den besten Künstlern der Jahrhundertwende. Der große Realist *Mihály Munkácsy* ist der Schöpfer des Riesengemäldes „Die Landnahme", welches den Saal des Präsidialratsvorsitzenden schmückt. Außerdem sind in den verschiedenen Räumen (Speisesaal, Jäger-Kabinett etc.) bedeutende Werke von Zsigmond Vajda, Andor Dudits, Mátyás Jantyik, Gyula Rudnay und Körösfői-Krisch zu sehen.

Stätte der Gesetzgebung

Die umfangreiche Parlaments-Bibliothek — früher nur den Mitgliedern des Abgeordnetenhauses und des Oberhauses zugänglich — zählt zu den bedeutendsten öffentlichen Sammlungen ihrer Art.

Das Parlament gilt — durch die hier abgehaltenen Sitzungen des Abgeordnetenhauses — als Heimstätte der höchsten staatlichen Gesetzgebung. Das Gebäude ist außerdem auch Sitz des Präsidialrates und die Räumlichkeiten und Ämter des Ministerrates sind ebenfalls hier untergebracht.

Die östliche Front des Parlamentsgebäudes ist von den Parkanlagen des Kossuth-Platzes eingefaßt. Vor dem Treppenaufgang des schmiedeeisernen, kunstvollen Portals stehen zwei Löwen aus Bronze des bedeutenden Bildhauers Béla Markup (1878—1952). Dekorativ-imposant wie sie sind, werden sie von Touristen gerne und oft fotografiert.

Der von Monumentalbauten (Nationalgalerie, Landwirtschaftsministerium, Handelskammer...) umgebene Kossuth-Platz erinnert durch zwei großangelegte Standbilder an zwei hervorragende ungarische Staatsmänner, deren Taten in die Weltgeschichte eingegangen sind: Lajos Kossuth (1802—1894), Organisator und Führer der ungarischen Revolution von 1848 und Fürst Ferenc II. Rákóczy (1676—1745), Führer der gegen die Habsburger gerichteten Freiheitskämpfe der Jahre 1703—1711.

(bauer)

Hauptaufgang im Parlament

1021

Steindl Imre, épitész

1979. X. 27. 19.30 Televizio

Tv-hiradó

- Ritkán adódik épitésznek olyan szerencséje, mint a 140 éve
született Stendl Imrének, hogy amit épit legyen az bármilyen
szép is, nem egyszerü épület lesz csupán, hanem jelképpé vá-
lik, az ország jelképévé. Stengl Imre fő munkája az Ország-
ház, valóban jelképpé magasztosult az időben. És ez természe-
tesen nemcsak szerencse, hanem épitészi tehetség és tudás dol-
ga is. Lehettek, voltak is panamák az épitkezés körül. Lehet-
tek idegtépő és elmebomlasztó viták, lehettek kételyek, mint
már annyiszor, napjainkban is, ha a főváros talán legszebb he-
lyére, a Dunapartra emeltek egy-egy új épületet, hogy jó-e,
szép-e, megfelel-e a célnak és beleiillik-e a városképbe?
De az Országház esetében a kételyeket régen ~~xxxxxxxxxxxx~~
elhamvasztották a múló évek. 1885-ben kezdték az épitkezést
és 1904-ben fejezték be. 75 éve állnak tehát e sok mindent
tott falak. Abban, hogy e ház jelképpé lehetett, kétségte-
nül nemcsak az épitészeti fennség van benne, de mindaz, ami
itt történt - jó és rossz - a magyar történelemből. Talán

hol másutt az országban nem történt ~~annyi~~minden, mint [illegible] itt. De a jelképpé válásban ott van még az a hatalmas [illegible] is, a Vörösmarthyké, Petőfiké, amely végre és hosszu időkig mindhiába, házat követelt az országnak, az önállóság, a függetlenség jegyében. Azzal a keserüséggel, ahogyan Vörösmarthy fogalmazta még 1848 előtt. "A hazának nincsen háza, mert [illegible] nak nem hazája." Évszázados küzdelem folyt a magyar Parlamentért. A fiatal Nagy László az új idő dalnokaként nem véletlenül köszöntötte az ezeréves álmok eljöttét, közvetlenül 1945 után az Országház kapujában álló emberpár, Péter és Julcsa képével az emlékezetes versben. Mi hiradósok szinte mindennap megfordulunk e falak közt. Rohanván egyik politikai eseménytől a másikig. Most, hogy nyugalmasabban is szemlélődhettünk, mi magunk is ámjlva fürkésztük az épület szépségeit és ámulattal adóztunk Steindl Imre emlékének.

Steindl Imre

Gen Zakl Bpest

44.l.

A Váci-utca 51-53-55-57-59. számu házak egységes, szép régi utca képét mutatják, megóvandó.

Váci-u. 62-64. Uj városháza, korai eklektikus, három emeletes, 5+5 kettős + 5 ablakos, 2 kapu, földszint rusztikás, emeletek nyerstégla kiképzéssel. A II.emeleti ablakok ives záródásuak. Magas konzolos főpárkány. Nagy ülésterem, karzattal, diszes kiképzéssel. Épitette Steindl Imre 1870-72-ig.

ERN

ARCHITEKTURVERL

UND K

FERNSPRECHER:

AMT I, 2177.

Sehr geehrter

Steindl Imre

Gen Zak Bpest

49.1

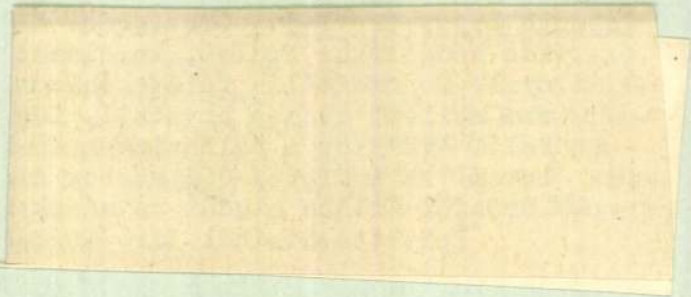

Steindl Imre

ivod

Lux Gézadr:
Ujabb nagjértékű
leletek a belvárosi
templomban.
Bp. 1942
3. l.
4. l.

effacée. Sur le bouclier des traces de peinture rouge, sur la base des traces verdâtres. Travail moyen.

2. *Bès*. Argile rouge brun. La moitié postérieure du bouquet de plumes manque. H. 15 cm. Ressemble à la statuette précédente. Ici aussi il tient un glaive dans sa main droite et un bouclier dans celle de gauche. Le travail soigné met en valeur l'ensemble de la musculature. Le modelage du nombril et de la moustache sont dignes d'attention.

3. *Bès*. Argile gris brun. Revers non modelé. H. 15 cm. Ses mains reposent sur sa cuisse nue et potelée. La musculature de la jambe, l'exécution du ventre et de la poitrine sont surprenantes. Par ailleurs la statuette est fortement fendillée. Par endroits des traces de brûlure.

4. *Tête de Bès*. Fragment. Argile rouge brun. H. 7 cm. Met en relief les traits caractèristiques de la face du dieu. Le visage joufflu, le sourire grimaçant, le nez épaté, la grande bouche, les sourcils fuyant vers l'arrière et les rides frontales sont très bien observables sur ce fragment[2].

5. *Bès en forme de veilleuse*. Argil gris rougeâtre. Le bouquet de plumes manque. H. 11,5 cm. La veilleuse dans la forme du visage joufflu du dieu repose sur une base triangulaire. Sa barbe tombant en spirale est d'une bonne facture. On versait l'huile dans un orifice situé sur le côté postérieur de la veilleuse et on plaçait la mêche dans une ouverture située sous le menton[3].

Un autre très intéressant groupe de notre collection se compose de terres cuites représentant des figures de femmes dévêtues, couchées sur un lit de repos. De nombreuses figures de ce type furent trouvées à Naucratis, à Éléphantine et en d'autres lieux de fouilles en Egypte. Les opinions sont divisées quant à leur déstination. Selon Kaufmann ce sont des présents votifs déposés dans les sanctuaires par des femmes implorant

Kapósvár, 1909. április 7.

Kacskovic
alispán.

Bácsfalu (Brassó m.) község előljárósága.

183/1909. szám.

Versenytárgyalási hirdetés.

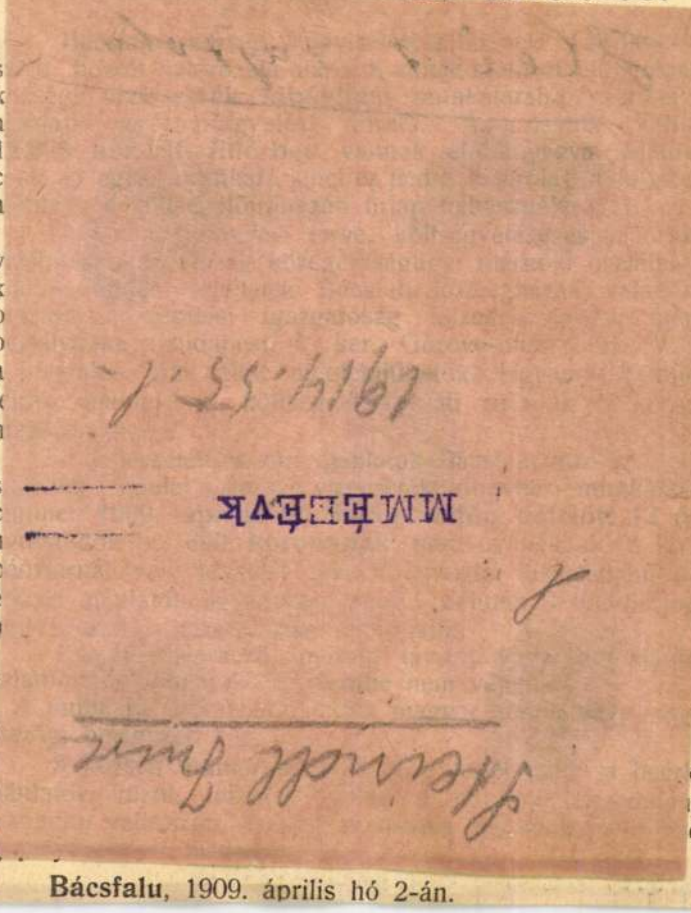

Bácsfalu, 1909. április hó 2-án.

Sopron, 1909. évi április hó 17-én.

Az államilag segélyezett Sopronvármegyei Sopron városi siketnéma iskola felügyelő-bizottsága.

ittel és Brausewetter

beton-, hid- és mélyépitő r. t.

ezelőtt

tel & Brausewetter Pozsony és Gaertner E. Bpest

Központi üzlet:

dapest, V., Bálvány-utca 26. Telefon 69-41.

Fióküzlet:

zsony, V., Virágvölgy-utca 13. Telefon 98.

letkör: tervezések, költségvetések készitése, müszaki véleményezés, épitések kivitele.

osztály: **Közegészségügyi épitkezések.**
Csatornázások, tisztitó és szürőtelepek, tartányok.

osztály: **Vizépités.**
Vizierőmüvek, gátak, zsilipek, turbinakamrák, partfalak.

osztály: **Hidépités.**
Hidak csömöszölt betonból, vasbetonból és különösen „Melan" rendszer szerint.

osztály: **Mélyépités.**
Pneumatikus és mindennemü alapozás, gépalapok, szárazzátételek.

osztály: **Magasépités.**
Födémek, boltozatok, pillérek és falak beton- és vasbetonból épugy saját, mint „Monier", „Melan", Expanded metal", „Rabitz" rendszer szerint stb.

A Bu

XLIV

folyó évi

a társaság igaz

1. Az igazg
az 1908. évi zárs
kozó határozat; a
2. Az igazg
3. Részvény
a) Az ala
b) Az ala
mint a munkák é
c) A buc
vasut részvénytárs
zárszámadásainak
osztása és ehhez
szabályok 22., 26
4. Az igazg

Budapest, 1

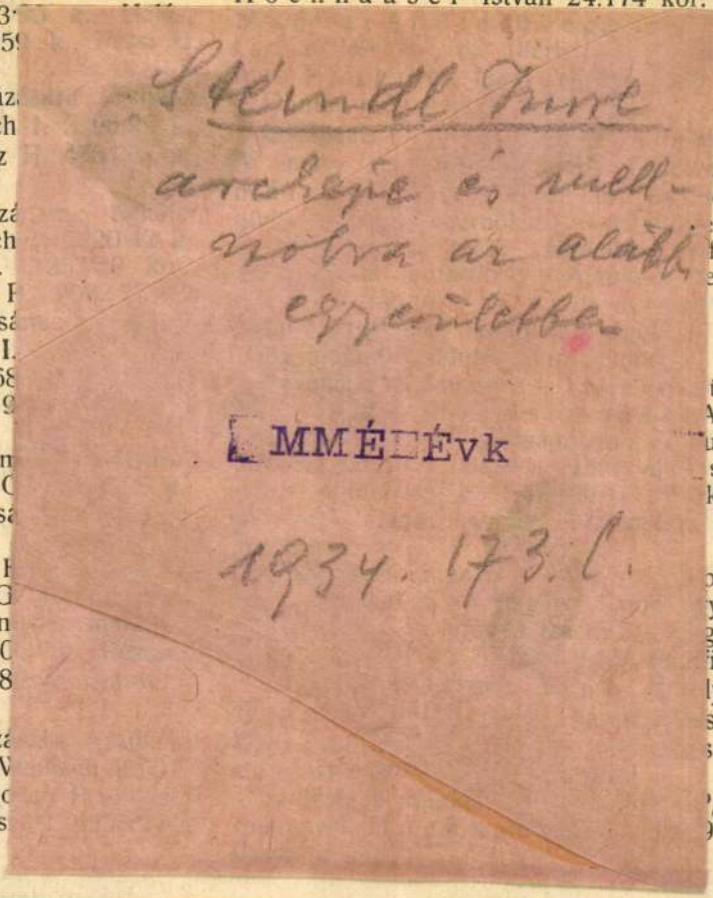

tették: Glatz András 18.492 kor. 75
Hochhauser István 24.174 kor. 32

2646·81 k., Deutsch
2813·
637·5

ornáz
utsch
alász

rnáz
utsch
a J.
cco H
ázás
sch I.
r 568
325 9

adan
fer G
ázás
sch
sz H
ssi G
uran
705·0
334·8

rnáz
és V
Melc
lalás

v á
edm
fill

r t á
ezető
dap
evő
falak
ettek
p h

ü v e
A sz
u s 2
szék
kben
Ajá

o F
ység
gedm
fizeté
ly
sel,
ssel,

% en
0% 1

erőátvitel, jelző csengők, távszólók és villámháritók berendezései
jótállás mellett készittetnek. — Ivlámpák, motorok, távszólók
ása. — Csillárok átalakitása és csiszolása. — Villamos készülék
ktára. — Wolfram lámpák kaphatók ; 70% áram megtakaritás.

Y-féle ≡ **Létesithetők:** az egyete
állványhid állvány
szerkezet elemeiből · Mindennemü épitő- létr

nkával együtt 20979 kor. 90 fill., Melocco
. a működő és burkoló munkával együt 30971
fill.;
kőfaragó munkára: Hartmann P. 13714 k.
fill.;
vas munkára: Vasgerendákat árusitó r. t.
944 kor. 75 fill.;
z ács munkára: Ehrenwald A. 28092 kor.
fill, Hubert F. 33341 kor. 38 fill.;
tetőfedő munkára: Eternit-müvek 9430 kor.;
bádogos munkára: Kornfeld Á. 10.201 kor.
fillér;
az asztalos-, lakatos- és mázoló munkára:
bert F. 46.327 kor. 12 fill., csak az asztalos
nkára 26 082 kor. 60 fill., Duschak N. csak
mázoló munkára 4531 kor. 80 fill., Ohrabka
csak a mázoló munkára 7092 kor. 77 fill.,
ntsch L. csak a mázoló munkára 6189 kor.
fill., Marton L. csak a lakatos munkára
480 kor. 45 fill.;
az üveges munkára: Langenthal Gy. 2977
. 80 fill.;
a hézagmentes padozati munkára: Schönfeld
Balla a 2-ik tételre 15.910 kor. 91 fill.,
gyar asbestit müvek mind a három tételre
946 kor 40 fill, Fónagy és tsai a 2. és 3.
elre 18.393 kor. 55 fill, Wippler és tsa a
és 3. tételre 15.956 kor. 50 fill., Doloment
zagmentes padlógyár a 2. tételre 17 096 kor.
fill., Hubert F. mind a három tételre 24.860
r. 85 fillér;
a padozati munkára: Parafakőgyár 3591 kor.,
litzer és Oklejszky 3316 kor. 50 fill.; Dunkel
K. 2994 kor 90 fillér;

temesvári légszesz
20-án árlejtést t
létesitendő kőszén
temesvári épitőme
József 12.127 kor
kor. 20 fill., Lö
Baschant J
Schmidt és F
49 fillérrel.

Ifj. Ecker Jó
hagyás végett a
bizottságához.

Pécs. (Lőtér
pécsi 19. honvé
március 27-
használatu elemi
tésére 14.486 ko
fogók helyreállitá
zattal. Ajánlatot t
váth József (Pé
engedéssel, Zer
menedékkunyhóra
latfogók helyreálli
kas Károly (Vá
irányzattal, Sik
munkára 3·92%.
József (Pécs) a
rolyi Emil és
5·1% árengedéss
Károlyi E
végett felsőbb he

Szarvas. (Té
Szarvas község
árlejtést tartott

Fürdőkádakat és teljes

saját szabadalma szerint, valamint épületbádogos munkát lég

Wiesel Adolf Budapest, V

Steindl Imre

Steindl Imre, a kiváló magyar építőművész születésének 100. évfordulója alkalmával a József Nádor m. kir. műszaki és gazdaságtudományi egyetem megemlékezését a Műegyetem dísztermében tartotta, amikoris Csányi Károly műegyetemi tanár mondott emlékbeszédet a Műegyetem egykori kiváló tanáráról. Az emlékbeszéd után a Műegyetem és a Mérnök- és Építészegylet koszorút helyezett Steindl Imrének az egyetem aulájában levő bronz mellszobrára.

Képzőm. Körlöny
1939. 3-4. sz.

Steindl Imre

K

plahettje Beck Ö.
Fülöptöl, kiállitva

Unkari
Helsinki 1935

1. Stróbl Alajos: Steindl Imre bronz mellszobra.
Aloïs Stróbl: Emeric Steindl (bronze)

Zámborszky Ilona:
A magyar Országház. Brest, 1937.

Steindl Imre K

106. STEINDL IMRE MELLSZOBRA A FŐLÉPCSŐ-CSARNOKBAN. MINTÁZTA STROBL ALAJOS.

Szemelvény „Az új Országház" c. műből.

Magyar Iparművészet 1906. 96. l.

105

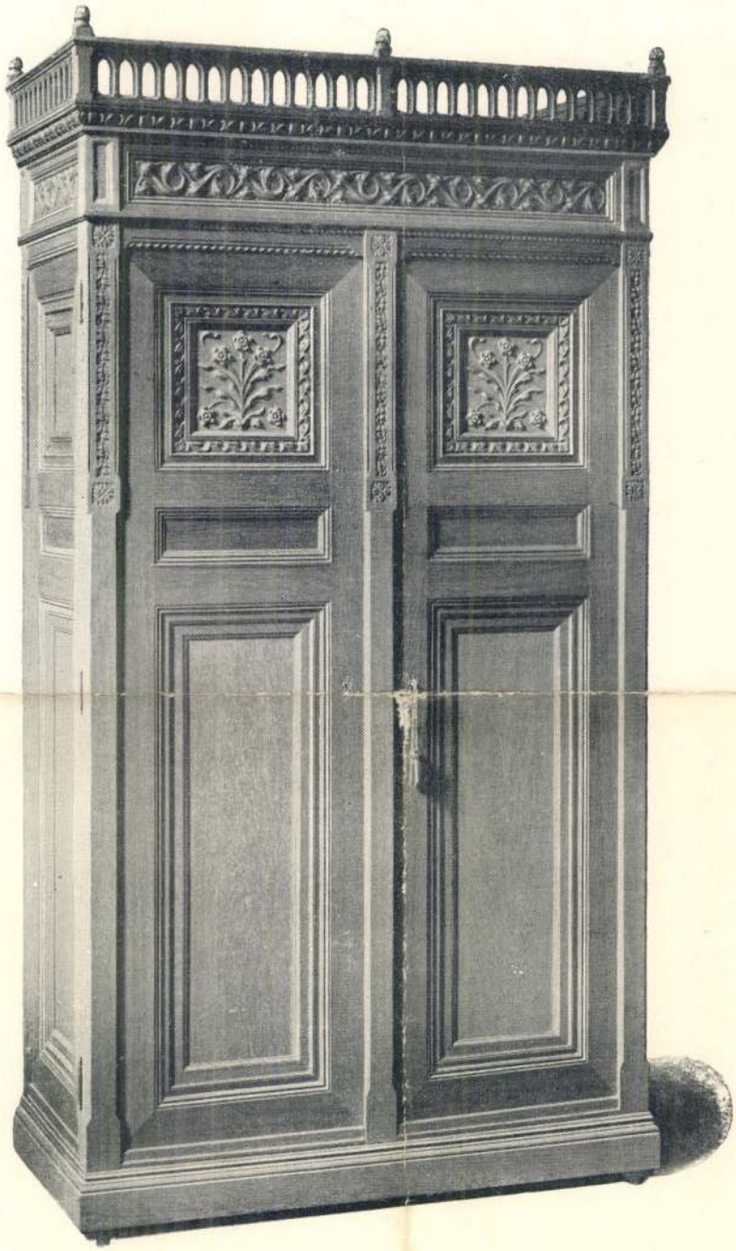

105. RUHASZEKRÉNY
A FŐRENDIHÁZI
ELNÖKI SZOBÁBAN.

KÉSZÍTETTE
THÉK ENDRE.

Szemelvény „Az új Országház" c. müből.

STEINDL *Imre*, építész (1839—1902), a budapesti Országháza alkotója. Budán és Bécsben tanult majd a budapesti műegyetem tanára lett s a fővárosban nagyszabású építési tevékenységet fejtett ki. Főbb művei az új városháza, az állatorvosi akadémia épülete, a Margit-híd hídfői, a régi műegyetem (ma Tud. Egyetem bölcs. fakultása) múzeumkörúti épülete az olasz renaissance nemes formáiban s a budapest-erzsébetvárosi gótikus plébániatemplom. Kiváló működést fejtett ki mint műemlék-restaurátor is (Vajda-Hunyad, szegedi Ferenciek-temploma, máriafalvi plébániatemplom, kassai dóm, bártfai Szt. Egyed-templom). Életének főműve a parlament, amelynek pályázatán (1883) elnyerte a négy egyenlő díj egyikét, majd 1884. a kivitellel is megbízták. A monumentális épület gazdag csúcsíves formákban épült, a bécsi neogótika szellemében s világosan érezhető rajta S. bécsi mesterének, Friedr. Schmidtnek (l. o.) hatása, anélkül azonban, hogy ez S. művészi önállóságának rovására menne. Az épület úgy koncepciójában, mint külső és belső architektúrájának részletformáiban egyaránt kiváló s méltán tekinthető az újabb magyar építészet egyik jellemző alkotásának. *Barát.*

Ke-3 II 473-l

kívül finom Hollandi kokott. A Ráth György-múzeumban Koresmai jelenet. — Irodalom: *Westrheene* (Hága, 1856). *Hofstede de Groot*, Beschreibendes u. krit. Verzeichnis I. (Esslingen—Párizs, 1907). *Rosenberg* (Bielefeld—Leipzig, 1897). *Schmidt-Degener* és *Van Gelder* (Párizs, 1928).

STEENWIJCK (ejtsd: *-vejk*), 1. *Hendrik van, idb.*, flamand festő, * Steenwijck 1550 körül, † Majna-Frankfurt 1608 körül. Antwerpenben Vredeman de Vries tanítványa. A németalföldi építészeti festés egyik úttörője; fejlődő távlati tudással mutatja be nagy templom-interiőrök térhatását. Jellemző műve az antwerpeni székesegyház belseje (1583, Budapest, Szépműv. Múzeum).

S., 2. *Hendrik van, ifj.*, flamand festő, S 1. fia és tanítványa, * Majna-Frankfurt 1850 körül, † London (?) 1649 körül. Többnyire Antwerpenben élt, de évtizedeket töltött Londonban is. Főtémája az antwerpeni székesegyház, amelyet apjánál gazdagabban, részletesebben szeret bemutatni, de gyakran fest börtönöket is, pl. Szent Péter kiszabadítása a börtönből 1620. (Budapest, Szépművészeti Múzeum.)

STEFANO DI GIOVANNI, 1. *Sassetta.*

STEFFECK, *Karl*, német festő, * Berlin 1818, † Königsberg 1890. Berlinben Krüger és Karl Begas, Párizsban Delaroche tanítványa, 1859-től a königsbergi akadémia tanára, majd igazgatója. Vadász- és állatképei (főleg berlini gyüjteményekben) Krüger mellett a festői felfogás fejlődéséről tanuskodnak.

K

1906.

1009. Kernstock Károly.
Sz. Budapesten 1873 deczember 23-án
Steindl Imre arczképe.

Mellig ~~látható~~, kissé balra fordul, anés tojásdad medaillonban van ábrázolva. Pápaszemet visel foglalat nélkül. Feje elől kopaszodik; rövid haja, bajusza és hosszú szakálla őszbe vegyült; szemöldöke és szeme barna. Kabátja kávébarna. Jelzése alól jobbra: Kernstok K.

Lemezpapir, mér. 60.8:44.0 cm.
Vétetett az 1906:II. 20-iki 11168 (297-906) és 1906: III. 6-iki 18218 sz. leirat alapján 400 Kán (381-906).

1011

Sz. n. 47 - 906.

orvos jelentése után *Csilléry* András az autóbalesetek elszaporodását tette szóvá és *sürgős intézkedést kért a motorkerékpárosok garázdálkodása ellen.* A motorkerékpárosok *éjjel-nappal óriási lármával közlekednek.* Türhetetlen az is, hogy az autótulajdonosok *reggelenként autóik szirénájával ébresztetik fel magukat. Marinovich* Jenő főkapitány reflektált a felszólalásra s megigérte, hogy ebben az ügyben sürgősen el fog járni felettes hatóságánál. A közlekedési rendőrség létszámának szaporitását éppen a napokban kérte a belügyminiszter-től s ezért örömmel veszi tudomásul *Csilléry* Endre javaslatát, hogy *a rendőrlegénység külön szolgálatát is díjazzák.* A rendőrök fizetésének szabályozására annál is inkább nagy szükség volna, *mert lakbéreiket is alig tudják megfizetni.* Többek felszólalása után *Csilléry* Béla pénzügyigazgató terjesztette elő jelentését, mely szerint 19.410 régi adótételt töröltek.

— **Nyolcvanezer pengő segélyt oszt ki a főváros karácsonykor a munkanélküliek között.** A főváros a mult év karácsonyi munkanélküli segélyezés mintájára ez év karácsonyán is készpénzsegélyt oszt ki a fővárosi munkanélküliek között. Az idei segélyre *nyolcvanezer pengőt szavazott meg a tanács,* mely összegből a jelentkező munkanélkülieknek *fejenkint tizenhat pengőt fognak kiutalni.* Eszerint tehát legfeljebb ötezer munkanélkülit láthatnak el karácsonyi segéllyel.

Tessék tépelődni!

— A Bank of England vezérigazgatója Budapestre érkezett és fontos megbeszélést folytatott Buddal.

— Vajjon hány fontosat?

— **A tömegesen feladott csomagokat a**

Steindl Imre.
építőművész.

Magyarság, 1927. Nov. 15.

— **Steindl Imre emlékünnepe.** A *Magyar Mérnök és Építészegylet* nagynevű tagjának, néhai *Steindl* Imre építőművésznek emlékére, halálának 25 éves évfordulója alkalmából, vasárnap délelőtt az Országház delegációs termében emlékünnepélyt rendezett. Az ünnepélyt a budapesti egyetemi énekkarok nyitották meg a Hiszekegy eléneklésével. *Buday* Béla nyugalmazott államtitkár a Magyar Mérnök és Építészegylet elnöke üdvözölte a közéletnek azokat az előkelőségeit, akik az emlékünnepélyen megjelentek. Azután kiemelte azt, hogy amikor *Steindl* Imre az uj országház tervpályázatán, merészen áttörve a pályázati feltételek szük korlátait, megjelen pályatervével, bár ez a pályaterv több volt egyszerü müvészi álomnál, ez a pályamü egy nagy nemzeti, nagy politikai gondolat hordozója volt. Steindl Imre alkotása a magyar nemzetnek olyan kincse lett, melynek értéke évről-évre fokozódik és Magyarországnak fogalmával, ugyszólván, egybeolvad és jelenti most a megpróbáltatás éveiben a törhetetlen reményt, hogy a Kárpátok medencéjének népei a trianoni ököl által egyelőre széttört, természetes, politikai egységüket mielőbb ismét meg fogják alkothatni. Az elnöki megnyitó után az egyetemi énekkarok *Eötvös* József bárónak „Végrendelet" cimü költeményét énekelték el. Következett az ünnepi emlékbeszéd, melyet *Foerk* Ernő épitésztanár tartott. Azzal kezdte, hogy 25 év nem nagy idő, de elég ahhoz, hogy egy név kiemelkedve a kortársak párázatos légköréből, tisztán ragyogjon az utókor elfogulatlan szeme előtt. Elég ahhoz, hogy az utolsó félszázad épitészetében különváljanak és kijegecesedjenek azok a müvészi egyéniségek, akik a maguk egyeni sulyával és az uj idők követelte uj feladatokkal uj lehetőségeket nyitnak a régi történeti stilusok keretein belül is. Ilyen müvészi egyéniség volt *Steindl* Imre is. Az emlékbeszéd azután foglalkozott Steindl élettörténetével, a mester müvészi hitvallásával. Steindl nem akart uj stilust csinálni, nem tartotta megegyezhetőnek a kisérletezést ilyen évszázadokra szóló emlékmü megalkotásánál, azért ragaszkodott egy történeti stilus külső kereteihez, azonban nem rabszolgaiasan másolva, hanem szabados szuverén formában alkalmazva *Möller* István müegyetemi tanár a királyi József-müegyetem nevében szólt. *Hekler* Antal egyetemi nyilvános rendes tanár a Magyar Tudományos Akadémia hódolatát vitte Steindl Imre emlékének. *Kertész* K. Róbert helyettes államtitkár, a Müemlékek Országos Bizottsága nevében beszélt és rá mutatott arra, hogy József nádor és I. Ferenc József korszaka Magyarország ujabbkori történetének az a korszaka, melyben a nemzet önhibáján kivüli mulasztásait mérföldekkel mérhető lépésekkel sietett bepótolni *Hültl* Dezső dr. müegyetemi tanár az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat nevében mondott megemlékezést. A Magyar Képzőművészek Egyesülete nevében a megjelenésében akadályozott *Nádler* Róbert müegyetemi tanár helyett *Neuschloss* Kornél tolmácsolta az egyesület soha el nem muló tiszteletének hódolatát *Steindl* Imre emlékének. *Alpár* Ignác tiszteletbeli müegyetemi tanár a Steindl Céh nevében emlékezett meg az ünnepeltről. Steindl Imre szobrának a megkoszoruzása után *Láczay-Fritz* Oszkár müszaki főigazgató bemutatta az ünnepségen résztvetteknek az Országháza épületét

Steindl Imre

építész

Rónay Mária: Hu-
tvonöt éves a Steindl-
cék világhírű ta-
nyája. Lantos Maga-
zin, 1930. 296-300. l.
képekkel.

		Forestieri	Stranieri
Anno	1925	227.751	74.197
»	1926	292.975	55.680
»	1927	322.183	104.610
»	1928	239.421	146.373
»	1929	329.607	135.197
»	1930	430.058	101.472
»	1931	385.247	83.997
»	1932	359.339	81.047
»	1933	699.770	255.352

Che i visitatori di Roma non siano più come un tempo soltanto i curiosi dei nostri tesori d'arte, lo mostra la statistica

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 183-307

55 ÉVES AZ

1902-ben alapították az IBUSZ-t. Az 55 év óta fennálló szervezet sokrétű idegenforgalmi intézménnyé vált, széleskörű fiókhálózattal, szerteágazó nemzetközi kapcsolatokkal.

Miben áll az IBUSZ jelenlegi tevékenysége? Szervezi és intézi a bel- és külföldi idegenforgalmat. Állandó kapcsolatokat tart fenn külföldi utazási irodákkal. Társas és egyéni utazásokat szervez, hétvégi üdülővonatokat indít az ország minden részébe, menetjegyeket árusít, valutát biztosít a külföldre utazóknak, intézi a külföldre utazók útlevél- és vízumügyeit. Jelentős munkát végez a honismeret széles körben való elterjesztése érdekében, magyar és idegen nyelveken képes kiadványokat, prospektusokat jelentet meg az ország idegenforgalmi jelentőségű tájairól, városairól.

A komplex-irodák

Az IBUSZ az elmúlt évben úgynevezett komplex-utazási irodákat állított fel. Ilyen iroda például *a Lenin körút 30 szám alatti IBUSZ Üdülőszolgálat*. Ez az iroda az utazásokkal kapcsolatos valamennyi kívánságot helyben elintézi. Harminc balatoni és több hegyvidéki szállodában és penzióban foglalhatnak itt a vendégek szobát ellátással, vagy anélkül. Megválthatják a menetjegyeket is. 1956-ban az Üdülőszolgálat 11.000 személyt helyezett el az ország különböző szállodáiban és penzióiban. Ebben az évben a tavalyinál lényegesen több szálloda és és több szoba várta már az egyéni üdülőket.

A legnagyobb forgalmat lebonyolító komplex-iroda *a Molotov téri főiroda*. Menetjegyet árusít bel- és külföldre. Valutáris ügyeket bonyolít le. Itt válthatók — a Nyugati és Keleti pályaudvarokon felállított IBUSZ kirendeltségeken kívül — menetjegyek a nyugati országokba.

A főiroda szomszédságában működő *Vörösmarty téri hajó- és repülőforgalmi menetjegyiroda* árusítja a hajó- és repülőjegyeket külföldre és ad meg az ilyen természetű utazásokkal kapcsolatban minden szükséges felvilágosítást. Ugyancsak itt dolgozik *az IBUSZ kiutazási csoportja*, amely a külföldi társasutazásokra vonatkozóan nyújt tájékoztatást.

Nemrég alakult meg az *IBUSZ Sportiroda*, amely szervezi és lebonyolítja a sportegyesületek bel- és külföldi utazásait.

Hárommillió hétvégi üdülő

1950-től máig több, mint hárommillió utas vette igénybe az IBUSZ népszerű *hétvégi különvonatait*. Évente mintegy 500 vonat indul az ország legszebb tájaira, legkedvesebb városaiba. Az újabban bevezetett kétnapos hétvégi üdülés esetén az IBUSZ szállásról is gondoskodik. A hétvégi különvonatok háromféle feladatot látnak el: eljuttatják a főváros közönségét vidékre; a vidékieket más vidéki városokba; vidéki kirándulókat hoznak a fővárosba.

A hétvégi különvonatoknak köszönhető, hogy mind többen ismerkednek meg az ország legszebb tájaival, történelmi múltú városaival és gyönyörű fővárosunkkal. A kellemes szórakozás nyújtása mellett az IBUSZ hozzájárul a kulturális fejlődés fontos feladatának teljesítéséhez is.

A fizetővendéglátó szolgálat

A népszerű fizetővendéglátó szolgálat helyezi el azokat az üdülnivágyókat, akik szakszervezeti beutalást nem kapnak és akik számára a szállodák, vagy pensiók különböző okokból nem megfelelők. A fizetővendég szolgálat az elmúlt évben 40 községben 15 000 üdülővendéget helyezett el, összesen kb. 200 ezer vendégnapra. A résztvevők tehát átlag 18 napot üdültek, kedvező anyagi feltételek mellett.

Idén további 11 községet kapcsoltak a fizetővendég-szolgálatba. A legtöbb szoba a Balaton mellett

Mit nyújt az Utasellátó?

Augusztus 20-án, az Alkotmány ünnepén országszerte a gócpontokra utaznak az emberek ünnepelni, üdülőhelyekre pihenni. Ez évben igen nagyfokú utazás várható, ezért a MÁV Utasellátó Üzemi Vállalat igen erősen felkészül az utasok ellátására. Megyei székhelyeken, városokban bő választékkal, finom italokkal, frissítőkkel várják vasúti éttermeik, büfféik a kirándulókat. Az étkezőkocsi-, hálókocsi- és kosaras felszolgálói-szolgálatot megerősítette. Igyekszik az összes kirándulóvonatot is kosarasokkal ellátni. Tekintettel arra, hogy a sörfogyasztási igény olyan magas, hogy a söripar nem tudja kielégíteni, a hűsítőitalok választékát szélesítette ki. Különösen nagy gondot fordít a balatoni és egyéb kirándulóhelyek, a Mátra, Bükk, Mecsek és az egyes helyi üdülőhelyek állomásai Utasellátó szolgáltatásaira. Pavilionjaiban bő trafikáru választékot, emléktárgyakat, úti és egészségügyi cikkeket, újságokat, folyóiratokat tart az utasok szükségleteinek kielégítésére.

Balatoni üdülőhelyeken keresse fel kerthelyiségeiket, állomási teraszaikat, ahol a nagy melegben is kellemesen töltheti el idejét. A Budapestről kiinduló nagy pályaudvarokon beszerezheti úticsomagját az ottani árudákban, bő választékú hideg ételek, felvágottak, italok mindenkor rendelkezésre állanak.

Kétségtelenül nagy apparátussal, ötezer dolgozóval bonyolítja le munkáját az Utasellátó Vállalat, az egész országra kiterjedő, több profilú hálózatával. Most új étkező- és büfékocsik, valamint hálókocsik beállításával igyekszik a színvonalat emelni, a nemzetközi utasforgalmat kényelmessé tenni. Vendéglátóipari egységei az ország vendéglátó nívóját elérik, sőt több üzemegységnél túlszárnyalják. Hatalmas feladatát — rajta kívül álló, de tőle is függő zökkenőkkel ugyan — jól ellátja, s minden erővel törekszik a dolgozók kényelmét utazás közben biztosítani. (X.)

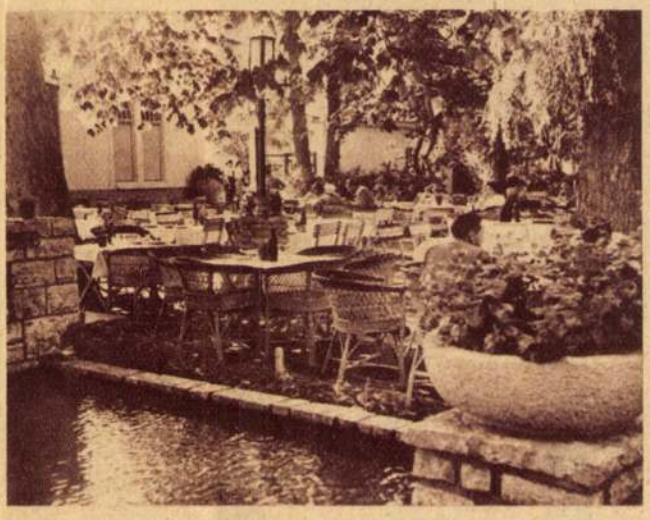

A siófoki Matróz-csárda gyönyörű kerthelyisége. A Balaton partján, a hajóállomás mellett hatalmas ősfák között, üde, parkírozott kerthelyiségben a Balaton egyik legszínvonalasabb vendéglátóipari egységeként működik. Kitűnő halkülönlegességek, fajborok, de bármilyen fajta francia ételek is kaphatók. A Szabó-fivérek szalon- és tánczenekara játszik.

Az új büfé kocsi. Rövidesen már a távolsági személyvonatokban is hasonló büfékocsik szolgálják majd az utazók étvágyának és szomjának kielégítését. Ezekből a büfékocsikból a külföldi vasútak is rendeltek.

KÉPES MAGYARORSZÁG
19[illegible] AUG

Az épület emeltek, amelyhez 40 millió darab tégla kellett. Magyarországi, németországi, olaszországi követ és márványt, valamint svéd gránitot használtak fel az építésnél.

Az épület külsejét 88, belsejét 162 szobor díszíti. A külsők kivétel nélkül faragott kövek: a hét vezért, a királyokat, az erdélyi fejedelmeket, hadvezéreket ábrázolnak. A belső szobrok pirogránit faragványok, vagy *színezett horganyöntvények*, némelyik *színtiszta aranyozással*. Minden szobor faragott, vagy öntött baldachin alatt áll. A belső szobrok a magyar nemzet történetét mutatják be időrendi sorban. Egyes, kettes, vagy hármas szoborcsoportok illusztrálják a foglalkozásokat: láthatjuk a vadászt, az ötvöst, az üvegest, a szűcsöt, kőfaragót, ácsot, takácsot, molnárt, csizmadiát, a nyeregkészítőt, sőt a fényképészt és a nyomdászt, valamint a gyalogos- és lovaskatonát is. A mérnöki tudomány, a gépészet, a vegyészet mellett a hármas szoborcsoportok a művészetet allegorizálják, vagy bemutatják a Bányászat, a Szántás—Vetés—Aratás jellegzetes „munkajeleneteit". Aztán felsorakoznak a kőbefaragott allegorikus alakok: a Dicsőség, a Bölcsesség, az Egyetértés, az Ékesszólás, a Háború és a Béke...

A kőbefaragott növényvilág

A szobroknál, díszítőköveknél érdemel említést Steindl Imre elve, amelyet székfoglaló előadásában fejtett ki az Akadémián: nem új stílust akart teremteni, hanem a gót stílus alkalmazásával kívánta a történelmi múltat érzékeltetni. Ámde a középkorban, a gót stílus korszakában ilyen célt szolgáló világi épületek nem voltak s így a gót stílus hagyományát nemzeti jelleggel lehetett felruházni a belső díszítéseknél. *Így jelenik meg a belső kődíszeknél a magyar növényvilág:* a magyar erdők, mezők növényeinek, virágainak kőbefaragott mása. Az oszlopfejek: szőlő, kukorica, napraforgó, dohány, tölgy, fenyő, komló, tulipán, paprika levele, szirma, gyümölcse, termése.

Az Országház festményeire már a belépéskor felhívja a figyelmet Lotz Károlynak a főlépcsőház mennyezetén levő, törvényhozást allegorizáló képe. A képviselőház társalgójában Vajda Zsigmond „Hunor és Magor", „Emese álma" és „Attila serege" című festményeit látjuk. Az étteremben Krenner Viktor: Szüret, Aratás, Bőség című képe díszíti a mennyezetet. 15 600 aranykoronát fizettek ki érte tiszteletdíjként a művésznek. Jantyik Mátyás „Aranybullá"-ja 24 000 aranykoronába került. Lotz Károly 24 000 aranykoronát kapott az „Erély és a Bölcsesség" című festményért. A társalgó mennyezetfestménye 159 000 koronába került. Az építkezés összköltsége egyébként 37 183 943 aranykorona és 71 fillér...

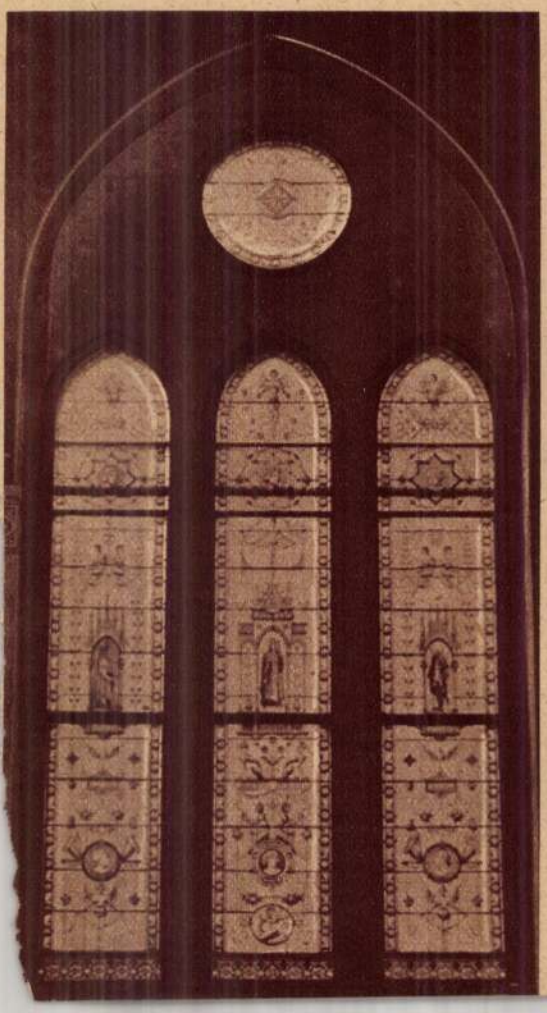

Érdekes a volt felsőházi ülésterem festményeinek története. Ide szánták Munkácsy Mihály „Honfoglalás" című képét. Meg is rendelték a Párisban élő művésztől, de az elkészült kép nem azt fejezte ki, amit a hivatalos világ akart s így a képet a Szépművészeti Múzeum egyik homályos oldalfolyosóján helyezték el. Helyére a felsőházi ülésterem elnöki emelvénynek két oldalára Vajda Zsigmond festményei kerültek: az 1848-as országgyűlés, Kossuth Lajossal az emelvényen, a másik oldalra pedig az 1867. évi koronázás. Ma Munkácsy Mihály híres festménye az elnöki tanács elnökének fogadószobáját díszíti.

Technikai rejtelmek

Végezetül pillantsunk be az épület néhány „technikai" titkába. A képviselőház üléstermét egy 137 égős csillár világítja meg: a csillár belsejébe — a villanylámpa-csere végrehajtására — külön keskenylépcső vezet. A villanykábelek hosszúsága összesen 1200 kilométer, s 8730 nagy villanylámpa világítja meg a hatalmas épület belső részét.

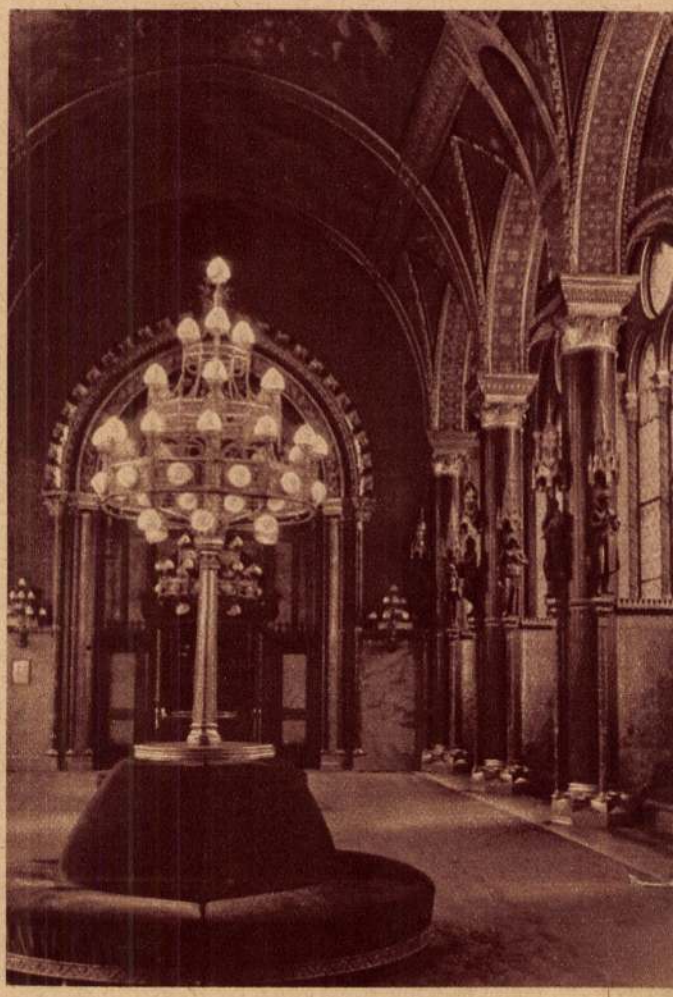

A fűtést és szellőztetést egy, a Parlament épületétől mintegy 150 méterre lévő ház udvara alatt beépített gép- és kazánház látja el. 250 000 m^3 az összes fűtendő helyiségek köbtartalma: ezeknek fűtéséhez óránként 4 300 000 kalória kell. A szellőztetést az épület előtt lévő két szökőkúttal összekötött szívócsőhálózat biztosítja.

A tűzbiztonságra 78 tűzjelző készülék ügyel az épület belsejében. Villámcsapás ellen 63, platinacsúcsos, vörösréz-villámhárító védi az épületet.

A világháborúban 300 bombatalálat érte a Parlament épületét. A kupolacsarnokba is beesett egy bomba, amely azonban szerencsére nem robbant fel. A bejárat melletti két oroszlán (Markup Béla műve) egyike elpusztult, ezt Somogyi József szobrászművész pótolta.

Ma ismét eredeti fényében és szépségében áll az épület, amely az állami függetlenséget, az alkotmányos kormányzás méltóságát hirdette abban a korban, amikor az országgyűlési események szálai mind Bécsbe vezettek s az alkotmány csak egy vékony réteg jogait védte. Csaknem öt évtized telt el, amíg végre méltó tartalmat nyert e monumentális jelkép; a magyar dolgozó nép független állama vette birtokába.

Képes Magyarország

III. ÉVF. 5. SZÁM IDEGENFORGALMI FOLYÓIRAT 1957. AUGUSZTUS

ÁRA: 2,— Ft

A PARLAMENT GÓTIKUS TORNYA

170.

alkotmány bölcsője:

A PARLAMENT

Nemzeti ünnepeink között az *Alkotmány Ünnepe* az a nap, amely egybefogja az idő hármas egységét: a múltat, a jelent és a jövendőt. Az alkotmányban rögzített és biztosított népi hatalomnak a *Parlament* szinte a kifejezője. A nép ebben az épületben gyakorolja törvényhozói hatalmát: itt születik a jogokat és kötelezettségeket magában foglaló alkotmány. Az Országház több mint fél évszázada a magyar állami élet központja, de a két ülésterem disznóbőrrel vagy vörös bársonnyal bevont székeit évtizedekig jórészt nem a nép képviselői foglalták el, hanem vagy a bécsi politika elvtelen kiszolgálói, vagy egy szűk társadalmi réteg érdekszövetségének hangadói, a hárommillió koldus jobbágysorban tartói. A Parlament ugyanakkor lett a népé, amikor az ország: a felszabaduláskor. Azóta valóban a népi hatalom szimbóluma.

Az augusztus 20-i Alkotmány Ünnepe alkalmával, mint az idegenvezetők, úgy szeretnénk végigkísérni olvasóinkat a törvényhozás otthonán, az Országházán. Hogyan született meg ez az épület? Hogyan lett a „nemzet szíve" és „Budapest dísze" a magyar Parlament?

Az alpári síkon kivívott diadal utáni első országgyűlés — a hajdani Körtvély-tó táján, a mai Pusztaszeren — történelmi jelenete óta közel *húsz városban tartottak az országgyűléseket*, köztük az 1222. évi országgyűlést Székesfehérvárott, amely törvénybe iktatta az Aranybullát. Esztergom, Csanád, Pannonhalma, Tarcal, Vencsellő, Veszprém, Pozsony, Sopron, Buda, Debrecen és sok más város váltotta egymást az országgyűlések színhelyeként, mígnem — közel egy ezredév múltán — az 1848. évi IV. törvénycikk kimondta, hogy „ezentúl Pest leszen az országgyűlés színhelye."

De nincs állandó épület. A képviselőház a Sándor utcai „ideiglenes, tízévre szánt" országházban, a főrendiház pedig a Nemzeti Múzeum díszteremében ülésezett. Kiírták a tervpályázatot amelyre megérkezett a Firenzében élő Markó Károly pályaterve is. Elfogadták, de már nem kezdhették meg az építkezést: kitört a szabadságharc.

Három évtizeddel később merülhetett csak fel ismét „egy képviselőházi épület emelésének gondolata": az 1880. évi LVIII. tc. „állandó Országház" építését rendeli el. A kiírt tervpályázatra 19 mű érkezett; közöttük négy egyenlő díjat osztottak ki *Steindl* Imre műegyetemi tanár, *Hauszmann* Alajos műegyetemi tanár, *Schickedanz* Albert és *Freund Vilmos* építész között. Hosszas tárgyalások után végül Steindl kapott végleges megbízást a Parlament épületének megalkotására.

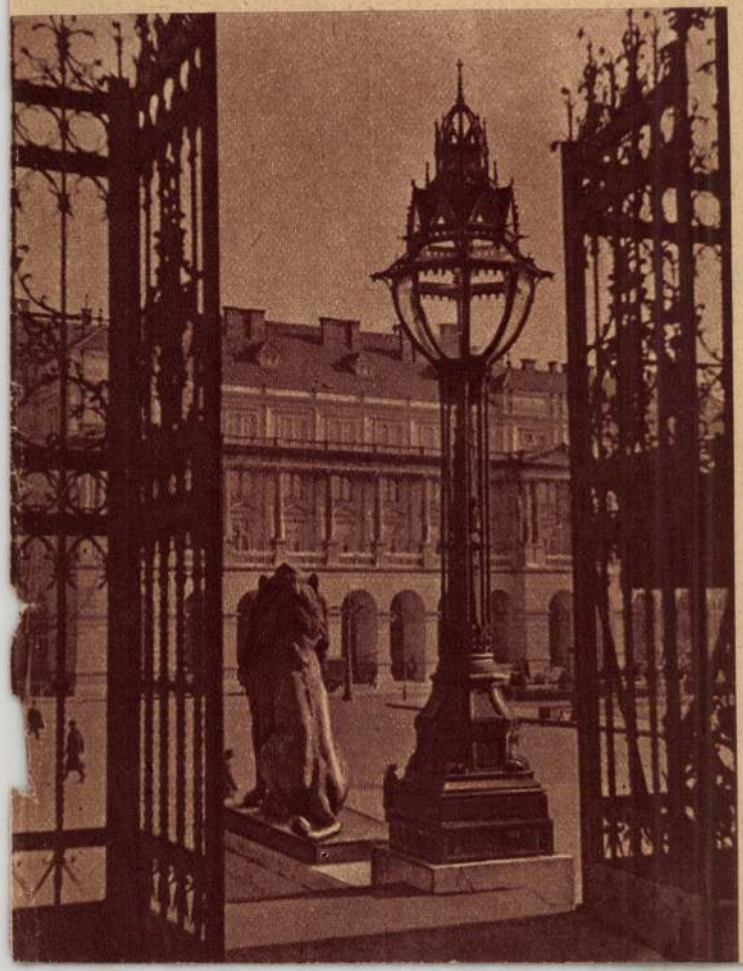

És most érzékeltessen néhány adat az Országház felépítésének érdekes történetét.

Föld és beton

1885 október 12-én tették az első kapavágást, aztán csakhamar abbamaradt a földmunka, mert a fővárosi vízművek telepét át kellett helyezni. Emiatt csak 1887 végére fejezhették be a földmunkákat. A kiemelt földtömeg 176 000 m³. Ennek helyébe egyetlen összefüggő betonalap került, amelynek vastagsága a 2—4 méter között váltakozik. A kupola alatti betonalap több mint 2 és félméterrel fekszik a Dunaszint alatt: az itteni betonvastagság majdnem eléri az öt métert. A közel három és fél kataszteri holdra terjedő betonalap össztömege 61 000 m³; az alapfalak köztj üregek és a pincealap feltöltésére 150 000 m³ kavicsot használtak fel. Éjjel-nappal folyik a betonozási munka — írja az egykori tudósítás és szenzációként teszi hozzá: — mindez elektromos megvilágítás mellett!

A három és fél kat. hold, tehát közel 20 000 m²-nyi kiterjedésű Parlament hossza 265, szélessége 123 méter. Az előtte lévő tér 72 3000 m². A kupola magassága 96 méter, a Duna felőli tornyok magassága a zászlótartó réz-szobrokkal együtt 84 méter. Az épületnek 10 udvara és 28 lépcsőháza van. A kupola belső átmérője 20,80 méter; 16 pilléren nyugszik, a pillérfejek baldachinja alatt 16 szobor sorakozik: az ország vezetői Árpádtól II. Lipót királyig. *Az épület lépcsőzetének össz-hosszúsága meghaladja a húsz kilométert.* A két ülésteremben, az alsóházban és az egykori felsőházban 764 ülőhely van, a karzatokon pedig 804. Az üléstermi székek lyukasztott disznóbőr ülések, amelyeknek alján külön marhabőr heveder van, hogy a bőrtágulást megakadályozza.

Kő és vas

Az épületen lévő faragott díszítőkövek száma 550 ezer. A felhasznált vasanyag 28 368 métermázsa. 191 000

ORSZÁG VILÁG
Budapest
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A művészi tornászo
HAVANNÁE
készülnek

VB itt, EB ott! Az utóbbi időkben hallatlan nagy élénkség volt a nemzetközi sportéletben. Egyremásra zajlottak a rendkívüli izgalmakkal telített világversenyek. Színre léptek az asztaliteniszezők, a súlyemelők, az ökölvívók, a vívók, az atléták, a birkózók és nemsokára a művészi tornászokon lesz a sor. S bár a modern gimnasztika látszatra kevesebb erőkifejtést igényel a többi sportágnál, az érmekért itt is meg kell küzdeni. A szép mozgás, a kecsesség, a könnyedség mögött rengeteg, verejtékkel öntözött munka rejlik. De az, hogy a kemény edzések kinél hányadik helyezésben realizálódnak, csak néhány hét múlva derül ki – Kubában.

E látványos sport – az érmek elosztása tekintetében – még nem „magyar szám". Az utóbbi találkozókon leginkább a szovjet, a csehszlovák és a bolgár művészi tornászok álltak a dobogó legmagasabb fokán. Valószínű, most is

...ék
...kö-
...k ötö-
...A „nagyoknak" jó ajánlólevel a várnai VB-n elért 4-ik helyezés. De az utánpótlás tagjai sem mondtak még le a csapatba kerülésről. Egészséges vetélkedést, jó munkát és jó helyezést kívánunk nekik! Az itt közölt képek közül néhány már arról is tudósít, hogy az ellenfelek sem tétlenkednek.

K. I

Patocska Mária, a magyar válogatott legeredményesebb versenyzője

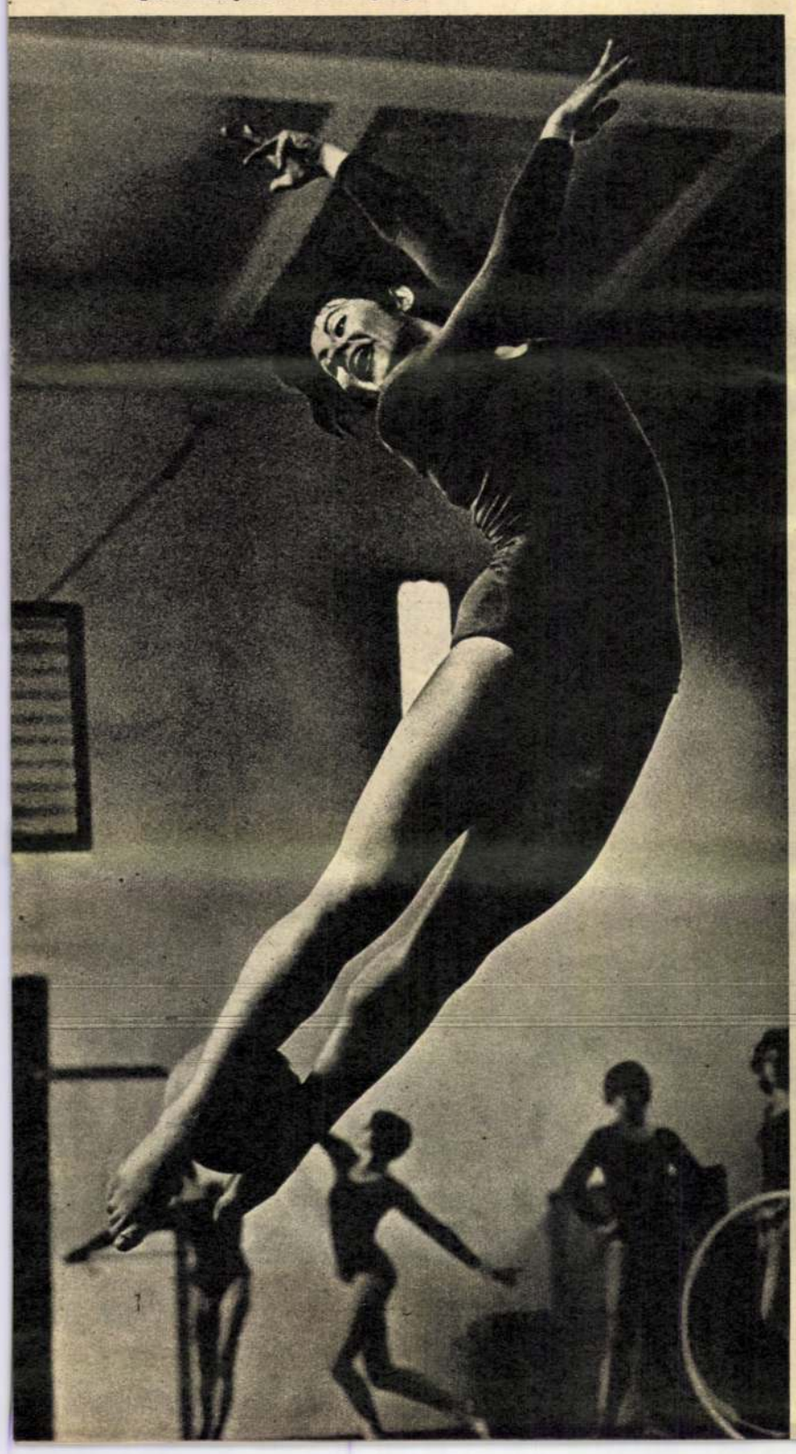

Lányok karikában

Repülő labda. És aki vele repül: Csoi Mol-Khim (Korea)

mutató (magyar idő szerint tehát három óra a különbség, s ebből adódott az, hogy Picundán még éjfél felé se tudtam aludni, hiszen otthon csak 8 óra múlt. De a tiszta, erős levegőtől végül mégis elnyomott az álom.)

Picunda-telepen, miután az üdülőigazgatóság és az üzletsor modern épületeit elhagytuk, kapu állított meg: az üdülővároskába csak a beutaltak mehetnek be, vagy olyanok, akiknek erre külön engedélyük van. A kapuőrség igen komolyan veszi feladatát, de kell is, mert nap nap után sok kiránduló érkezik ide, és a nagy forgalom zavarná a pihenő embereket. Aki pedig idejön, az igazán nagyot pihenhet, a szovjet dolgozók ugyanis 24 napos beutalókat kapnak. (Új beutalási formaként most bevezették a 18 napos üdülést is.)

A kapun túl, tehát már a városka területén van a három nyitott kocsiból álló mikrobusz-szerelvények egyik végállomása. A beutaltak rendelkezésére álló járművön viteldíj nincs, menetrendje az igénybevételhez igazodik; útvonala a 100 esztendős ősfenyők között, a modern üdülőszállók mentén vezet; megállói az egyes épületeknél vannak. A Picunda-foki városka ugyanis elég nagy kiterjedésű területen fekszik, és nem mindenki szeret gyalogolni. A parti sétányon viszont mindig sokan járkálnak, gyönyörködnek a végtelen tengerben és a Kaukázus hófödte csúcsaiban.

Az időszámításunk előtti II. században a mai Picunda helyén gazdag nagyváros terült el: Pithyus. A Fekete-tenger keleti partvidékének fontos politikai és kereskedelmi központja volt. Az ősi Pithyus helyén végzett ásatások soktornyos várfalat tártak fel, ezenkívül lakóhelyiségek maradványait és mozaikpadlós, római típusú fürdőket, eredeti megoldású vízvezetéket.

Napjainkig megmaradt Picundán egy középkori templom (a X–XI. században épült).

Az ősi város hanyatlása után századokra megdermedt az élet ezen a festői tájon. Főleg szerzetesek laktak itt, ők ültették a nagyszerű ciprusfasorokat, amelyek most az üdülővárost díszítik. Csak mintegy négy évtizede jelentek meg először turisták, akiket elbűvölt ez a nyaralásra oly alkalmas vidék.

A MAI PICUNDA korszerű üdülőszállói nagyszerűen beilleszkednek a környezetbe. Maga a fok félkör alakúan nyúlik be a tengerbe, öt üdülőház közvetlenül a parton van – csupán a strand és a sétány választja el őket a víztől –, két ház pedig néhány méterrel beljebb emelkedik. Az ősfákból csak annyit vágtak ki, hogy elhelyezhessék a szállókat, a meleg vízzel töltött úszómedencét, valamint a két étterem épületét. Ezek közül az egyik két részből áll: földszintjén könyvtár van, olvasóteremmel (itt láttam a Magyar Szemle című lap orosz nyelvű példányát, éppen egy fiatal lány nézegette érdeklődéssel), meg egy nagy hall, ahol esténként táncolnak (piros zakós zenészek húzzák a modern talpalávalót), fölötte az emeleten a filmvetítésre is alkalmas, 700 személyes színházterem, mellette biliárdszoba és sakk-klub. (Szabadtéri színház is van, az ősfák tövében.) Maga az étkezőrész a másik oldalt foglalja el, háromszintes.

Aki nem szeret egy helyben lenni, kirándulásokat tehet szárazon és vízen. Ám a pihenni vágyóknak nyújtja Picunda a legtöbbet. Minthogy az üdülővároska zárt egység, és távol esik „a világ zajától", ideális hely csöndre, nyugalomra vágyóknak, így nászutasoknak is.

Külföldiek nemigen látogatják máskor, mint nyáron, de a szovjet emberek egész éven át jönnek ide, mert például a januári átlaghőmérséklet plusz 7 fok, hó jóformán sohasem esik, és ha van is hajnal felé egy kis talaj menti fagy, amint kisüt a nap, fölmelegszik az idő.

A MAGYAR CSOPORTOK is a meleg évszakban keresik fel Picundát, ezért elmondom öltözködési tapasztalataimat. Csak nők olvassák!

A szovjet nők tarka nyári ruhák óriási változatosságában vonultak fel, még véletlenül sem akadt köztük két egyforma. A tengerparti nap éget, a fejet védeni kell. Színes virágos textilkalapokat hordtak sokan, de a legcsinosabbaknak azokat a nőket találtam, akik mosóruhájuk anyagából varrt kis kendőt viseltek. Ezt a megoldást javaslom Picundába készülő honfitársnőimnek is: mutatós, és zsebben is elfér, ha az árnyékban leveszik. Egyébként minden olyan holmit jól viselhetnek, amit például a Balatonra vinnének magukkal.

Elbeszélgettem Alekszandr Batlaja igazgatóhelyettessel – „civilben" orvos –, aki a többi között a következőket mondta:

– Tavaly szétszórtan helyeztük el a külföldieket, de az idén együvé kerül egy-egy csoport. Igyekszünk olyan ételt-italt biztosítani, hogy megfeleljen ízlésüknek. Mindig kapható az igazi orosz különlegesség, a kaviár (pedig egyes helyeken ez olykor-olykor hiánycikknek számít), és hogy a választékot bővítsük, különböző importsöröket, különleges, külföldi cigarettákat is rendeltünk. A háromezer vendégünk kényelmét biztosító ezerhatszáz főnyi személyzet célja az, hogy egyre jobb kiszolgálást, ellátást nyújtson.

Megkérdeztem az igazgató-helyettest, hogy ő, az üdülőváros egyik felelős vezetője, vajon hol nyaral?

– Moszkvában vagy Leningrádban szoktam... telelni – válaszolta mosolyogva, és búcsúzóul így szólt: – Szimpatizálok a magyarokkal, ugyanis rajongok a sportért. Egyébként, tapasztalataim szerint, a magyarok vidám, barátkozó emberek. Szeretettel várjuk őket továbbra is.

Szirmai Marianne

EGY VÁROS MEGKÖZELÍTÉSE

1.

De nem repülőgépen, autón, vagy vonaton. Nem motorkerékpáron, szekéren, vagy gyalog.

Budapestet szeretném megközelíteni gondolat-hidakon.

A látványt és a látomást. A látvány csak valóság. A látomás is valóság *és* annak gyengéd többlete, kivetített, égi mása szinte.

Azt a Budapest-képet szeretném megközelíteni, amely belénk égettetett, s velünk él, bárhol, bármikor.

Az élményt, amelynek az ember minden pillanatban részese.

Azt a vonzalmat, amely kötöz ugyan, de finoman, főként észrevétlenül.

Miután meghitten láncol le, a legszebb bilincs.

Budapest-bilincsünk.

2.

De milyen vas- s acélkarmokból, markolatokból, miféle anyagból és részecskékből áll ez a bilincs?

Miből áll, vagy áll össze, teremtődik vagy szerveződik meg egy város, kérdezem önmagamtól, nem először s most újra, miután végignéztem azt a Budapestet fölvillantó, Budapestet bemutatni igyekvő képsort, amelyet ezeken az oldalakon lát az olvasó?

Egy város mindenekelőtt az a föld, amelyen áll. Amelyen állunk, élünk, dolgozunk, viaskodunk, álmodunk, nem kevesen, kétmilliónyi embersokaság.

Budapest földje, Budapest szülőföldje kavics, dolomit, mész, agyag. A kelta-eraviszkusz Ac-Inc, a római Aquincum, a magyar ősváros Buda, a későbbi fogantatású Pest, a kétezer esztendő óta lakott hely kavics, dolomit, mész és agyagrétegekre épült, települt, súlyosodott városrengeteg, ez a valóságos erdő és embererdő, ez a virágzuhatag és téglazuhatag.

Téglazuhatag? Az építő Steindl Imre negyvenmillió darab téglát használt fel a Parlamenthez. Ezt a negyvenmilliót tetézzük meg most, új városnegyedeink fölépítésével.

Téglazuhatagból, utcakövekből, betonból állna egy város? Kavicsból, dolomitból, malterből?

Mi egy város legfontosabb kockaköve? Mi „dönti el" Budapestet?

Szülőföldje dolomitja? Parlamentjének negyvenmillió téglája?

Egyik sem.

Egy várost mindenekelőtt egy rejtélyes folyamat, vagy pillanat „dönt el". Egy város mindenelőtt a percnek abból a megfoghatatlan töredékéből áll, amelyet nem tudok másnak, mint a megpillantásnak, a megpillantás pillanatának nevezni.

3.

S Budapestet megpillantva, ezen a sajátos, lelki dolomitdomborzaton állva, melyik a második kockakő, amelyből egy város „áll", melyik a második pillanat, amely eldönti az első tartalmát és élményvilágát?

Milyen „tereptárgyak" határozzák meg egy idegen — és valamennyiünk — számára ezt a várost, milyen kép az, amely valamennyiünket átitat?

Egy látvány képe, s ennek a látványnak a síkjából mint egy nép örök emlékművei emelkednek ki a Mátyás-templom és a Parlament. Két — ne keressük most azt, hogy milyen — gótika csipkéje. Két — egymással ölelkező, egymásnak a két part felől felelgető — épület.

S a tekintetet hívó, a tekintetet odaszegező két épület előtt, mellett és körül meghatározza valamennyiünk Budapest-képét a víz suhogásából, a Várdomb magaslatából, a Sziget illatárjából fölsejlő és kibomló látvány.

Két kép, mely nem felejthető. A Várdomb mintha leszakadt volna, s lezuhant sziklamedrében egy folyó. Egy világváros közepén egy sziget. Szent, szépséges, szelíd, szerelmes Szigetünk, alliterálom varázslatunkat.

4.

Melyik a harmadik kockakő, amelyből fölépült ez a város? A harmadik kocka, amely mélyzöld szemeivel minden irányból pillog felénk? Amelynek látványa, ha Pest felől közelítünk Buda felé, mindent „eldönt"?

Ez a hegykoszorú, e komorzöld rengeteg, ez a már-már feketébe hajló erdőláncolat, Budapest-bilincsünknek, Budapest-ékszerünknek ez a természeti foglalata a keret, amelybe beilleszkedik kétmillió ember kétezer éves települése és otthona.

E harmadik kockakő Buda-

A HÉT

Szovjetunió és India

„Az államok közötti kapcsolatokban vannak időszakok, amikor olyan jelentős eseményekre kerül sor, amelyek évtizedeken keresztül érlelődtek és a kapcsolatok egész korábbi fejlődése készítette elő őket. A Szovjetunió és India számára ilyen fontos mérföldkő a most aláírt szerződés". Andrej Gromiko szovjet külügyminiszter mondotta ezeket a szovjet-indiai béke, barátsági és együttműködési szerződés aláírása alkalmából.

A szovjet—indiai kapcsolatok eddigi története is ezt támasztja alá. Nehru 1955-ös moszkvai látogatása óta a két ország kapcsolata mind szorosabbá vált. Csak az elmúlt 12 hónapban különböző alkalmakkor Moszkva vendége volt az indiai államfő, a miniszterelnökasszony, a külügyminiszter. Ezeken az eszmecseréken mindkét részről kifejezésre juttatták, hogy ápolni kívánják a két ország tartós barátságát és együttműködését. Ezért nem váratlan a most 20 évre megkötött szerződés, hanem folytatása, megkoronázása az Indiával való hagyományos szovjet kapcsolatoknak.

Nem kell különösebb képzelőerő, hogy hasonlóságot keressünk és megtaláljuk a most aláírt szovjet—indiai és a néhány hónapja megkötött szovjet—egyiptomi szerződés között. Sok a rokonvonás a két egyezményben. Mindkettő hasonló helyzetben született. Ázsiában és Közel-Keleten is az imperializmus változatlan céllal arra törekszik, hogy visszaszorítsa a felszabadító mozgalmakat s meghosszabbítsa az imperializmus uralmát e térségben is. Az egyiptomi szerződés aláírása olyan körülmények közepette jött létre, amikor Washington reményeket táplált a Szovjetunió közel-keleti visszaszorítására. Az indiai szerződés is olyan helyzetben jött létre, amikor az Egyesült Államok új taktikával kísérletezve szeretné befolyását megtartani, hatalmát kiszélesíteni Ázsiában.

Az Új-Delhiben aláírt szerződés mind a közvetlen térség, mind egész Ázsia, következésképpen az egész világ békéjének megőrzését is szolgálja. A szerződés egyik pontja kimondja: a Szovjetunió és India folytatja erőfeszítéseit „az ázsiai és az egyetemes béke fenntartásáért és megszilárditásáért, a fegyverkezési hajsza beszüntetéséért, valamint az általános és teljes leszerelés eléréséért". A két ország szerződése minden bizonnyal hozzájárul a béke megőrzéséhez Ázsiában. Erre mutatnak azok a szovjet és indiai kommentárok, amelyek hangsúlyozzák, hogy a szerződésnek nincs bármilyen harmadik országot célba vevő éle, nem irányul a világ és az ázsiai térség egyetlen állama ellen sem. Sőt, példaként szolgálhat ahhoz, hogy a térség más országai hasonló okmányban szabályozzák szomszédi viszonyukat Indiával.

A szovjet—indiai szerződés új szintre, magasabb szintre emelte a szovjet—indiai barátságot és együttműködést. E ténnyel a szovjet—indiai baráti kapcsolatok még jelentősebb tényezőként jelentkeznek a nemzetközi életben. A szerződés cikkelyei, szelleme azt mutatják, hogy ezek a kapcsolatok pozitív hatást gyakorolnak az időszerű nemzetközi kérdések, köztük az ázsiai problémák megoldására is.

Szovjet—indiai szerződés

Az elmúlt héten Új-Delhiben ünnepélyes keretek között írták alá a Szovjetunió és India húsz évre szóló szerződését a békéről, a barátságról és az együttműködésről. A szerződést szovjet részről Andrej Gromiko külügyminiszter, az Indiai Köztársaság részéről Szvaran Szingh külügyminiszter írta alá. (Képünk) A nemzetközi életnek e nagy jelentőségű eseménye a világsajtó érdeklődésének középpontjába került

(Telefotó — MTI Külföldi Képszolgálat)

Feszült helyzet Észak-Írországban

Fegyveres összetűzések, barikádok, utcai harcok, internálások, húsz halott és több mint kétszáz sebesült... Ismét ilyen helyzetet idéztek elő Belfastban és Londonderryben az újra meg újra hadiállapotba forduló belső feszültségek, amelyeknek — a nemzeti és felekezeti kérdéseken túl — egyre inkább szociális okaira mutatnak rá a haladó politikusok és újságírók. Képünkön: brit katonák fedezéket keresnek a heves tűzharcban (Belfast)

(Telefotó — MTI Külföldi Képszolgálat)

„Opál 71"

A fenti elnevezéssel, csehszlovák, szovjet és magyar csapatok részvételével került sor hazánkban harcászati együttműködési gyakorlatra. A gyakorlat fontos mozzanata volt a pontonhíd építése. Képünkön: 1. A helyszínre szállítják a pontonhíd elemeit. 2. A Dunán összeállított 60 tonnás hídon megindul a csapatok átkelése

(Esztergály Keve és MTI Fotó — Vigovszki Ferenc felvétele)

Kitüntetés

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa Borsos Miklós Kossuth-díjas szobrászművésznek, a Magyar Népköztársaság érdemes művészének 65. születésnapja alkalmából, művészi munkássága elismeréséül a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést adományozta. A kitüntetést Kisházi Ödön, az Elnöki Tanács helyettes elnöke adta át. (Képünk)

(MTI Fotó — Vigovszki Ferenc felvétele)

ORSZÁG VILÁG

XV. ÉVFOLYAM
1971. AUG. 18.
ÁRA: 3,50 FT

33

Egy város megközelítése

Riportunk a 15–16–17. oldalon

BUDAI BÉLA FELVÉTELE

Az első ily
ez év végéi
elkészül, s
is hozzákez
hogy az els
szen is va
Az erede
ben szerep
Mint megt
ban is épül, de a terven

Újabb záporok, zivatarok

Előrejelzés Miskolc térségére szerda délig:

Felhős idő záporokkal, délután zivatarral. Napközben megélénkülő nyugati, északnyugati szél. A hőmérséklet hajnalban 15, délben 22 fok körül várható.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLI HÍRLAP

1971 JÚN

1071

Az első

A Parlament mai épületében hetvenöt évvel ezelőtt, 1896. június 8-án tartották meg az első országgyűlést. Természetesen nem az országgyűlés — annak túlnyomó többségében reakciós, nem a dolgozók legfontosabb érdekeit szolgáló tagsága — érdemel az évforduló alkalmából méltatást, hanem az épület, a világ mindmáig egyik legszebb hasonló célú építészeti remeke.

Az 1839-ben született és 1902-ben elhunyt Steindl Imrének, a magyar historizáló építészet Ybl Miklós és Schulek Frigyes mellett, legkiválóbb képviselőjének nevét örökítette meg a Parlament. Steindl alkotta — egyebek közt — az egykori debreceni Bika-szállót, a Váci utcai új városházát. Fő műve azonban a Parlament.

Az 1883-i nemzetközi pályázaton Steindl terve nyert első díjat. A nagy mű, amely az ezeréves Magyarország millenniumi ünnepségeinek egyik színhelyéül szolgált, hosszú esztendőkig készült. Tulajdonképpen csak 1902-ben adták át rendeltetésének; 1904 végéig dolgoztak gazdag pompájú belső berendezésén, a művészi díszítőelemeken.

Steindl Imre

1971 AUG 20

DOLGOZÓK LAPJA
(Komárom)

SZTOHGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-120

Fehér Klára:

A BÖL

Élt egyszer, valahol, nem is nagyon régen, Ózdtól és Salgótarjántól nem is nagyon messze, három jó cimbora. Szerették egymást, de még jobban a bort. Az egyik, Kázmér nevezetű pedig legeslegjobban a feleségétől szeretett volna megszabadulni. Jóllehet igen takaros, szorgalmas, kedves felesége és két szép kicsi fia is volt. De hát mit ér a feleség, ha folyton szidja az embert, ha folyton csak azt hajtogatja, hogy „mit kocsmázol mindig azzal a két lókötővel? gyere haza időben, segíts inkább a ház körül, látod, én megszakadok a munkában".

— Segítsetek megszabadulni attól a boszorkánytól — szokta volt mondogatni Kázmér a második lityi után, és a két cimbora szomorúan bólogatott. Hiszen segítenének ők, csak tudnák, hogyan.

Egy alkalommal, amikor már glédában álltak az üres üvegek az asztal alatt, és a három cimbora kedve az égig ért, Kázmér szent esküvel megfogadta, hogy beadja az asszony ellen a válókeresetet, és folytatja vidám legényéletét, ott, ahol tíz esztendővel ezelőtt abbahagyta.

Meg is tette, amit ígért. Megindította a válópert. De hát a bíróság előtt az asszonynak is volt szava. Az pedig azt vallotta: igaz, hogy az ura egy kicsit italos, de azért ő csak szereti, meg a gyerekeknek apa kell, és kéri a tekintetes bíróságot, hogy ne mondja ki a válást.

A bíróság pedig hazaküldte őket, gondolják meg jól a dolgot, egyezzenek meg, és ha semmire se mennének, jöjjenek vissza négy hét múlva, újabb tárgyalásra.

Ettől kezdve a három cimbora, ha lehet, még többet ivott, mint annak előtte, és kalandosabbnál kalandosabb terveket főztek, hogyan segíthetnék barátjukat a házasságbontó perben. A legtöbb és legokosabb tanácsot a gebines vendéglős hajadon lánya adta, aki úgy gondolta, elég a kedves vendéget a feleségétől elszakítani, utána már könnyű lesz őt egy másik házasság hálójába fogni...

Elkövetkezett a második tárgyalás napja. A bíró, aki talár helyett tarka mintás

De jöttek nyítottak. máros szép megesküdö tavaszi esté az egyik ci fogva sétál bementek a ... pen kilenc hónappal ezelőtt a kis Gáspár világra jötte előtt. És vallott a cimbalmos és vallott egy hórihorgas fiatalember, aki húsz forintért a piactéren vállalkozott az üzletre. Minden bizonyítható volt, és mindenre volt tanú, holdfényre, sétára, csókra. Ott volt a két koronatanú, az eskü, a vállalt apaság, és a szegény asszony a haját tépte, kezét tördelte...

A bíróság pedig határozathozatalra visszavonult, és igen sokáig tárgyaltak, igen sokáig latolgatták a döntést. „Az asszony ártatlan" — mondta a bíró. „Vagyis ne bontsuk fel a házasságot?" — kérdezték az ülnökök. „Éppen azért bontsuk fel" — felelte a bölcs bíró, majd a következőképpen hozták meg az ítéletet.

Kimondották a válást az asszony hibájából, mert hiszen a vallomások tanúsága szerint vétett a házasság tisztasága ellen, és két gyermekét nem a férjétől hozta a világra. De ugyanakkor kimondta a bíróság azt is, hogy önként jelentkezett apákat gyermektartásra kötelezi, és ezen határozat életbelépésekor mindkettőjük munkahelyére értesítést küld, és fizetésük tetemes részét a gyermekek nevelésére foglalja le.

És az ítélet nyomán rettenetes fájdalom és elkeseredés támadt a feleség szívében, és pokoli félelem szállta meg a két újdonsült apát. Hogyhogy gyerektartást? Hogyhogy a fizetést lefoglalni? Hiszen ha ezt az üzemben megtudják... ha ezt otthon a feleség megtudja... És hány évig? Amíg fel nem nőnek? Hát minek nézik őket? Bolondnak? Idegen kölyökért fognak húsz évig fizetni? A bírák elvonultak, de az elégedetlen kárvallottak nem mozdultak a folyosóról. Hiába hívta őket Kázmér, hogy jöjjenek, igyanak áldomást, semmi az, majd eligazítják ezt a gyerektartás dolgot — a két cimbora ugyancsak kijózanodott.

— Keressük meg a bírót! — mondta a fiatalabbik — meg-

... aki azt vallotta, hogy a dűlőúton... aki meg a szalmakazlat mesélte, azt reggel tanítottam ki a piacon...

— Sajnálom. Most gépelik az aktát. Holnap kikézbesítik a végzést a lakásukra.

— A lakásunkra is?

— Hát persze...

— De ha az a feleségem kezébe kerül...

— Befejezett ügy ez, kérem, nincs itt mit tárgyalni.

— És... nem is lehet ezen az ítéleten igazítani?

— Hát dehogynem. Ha valamennyi tanú eskü alatt visszavonja a vallomását. Ha a férj bocsánatot kér a feleségétől, és ha a feleség megbocsát neki.

— De hát ha ma kiküldik azt az okiratot...

— No, hiszen, várhat az az igazság még három napot, ha már eddig várt... annyi időt adok maguknak — mondta a bíró asszony, és kegyelemben elbocsátotta őket.

És három nap után ott álltak újra a bírósag folyosóján. a három ivócimbora, a gebines megtört lelkű lánykája, a brácsás, a piacon felbérelt hórihorgas tanú, aki most már csak nyolcvan forintért hajlott arra, hogy visszavonja a holdfényt, ott volt mindenki, és elmondták szépen, hogy Kázmér felesége tisztább a patyolatnál, hogy sose látták, nem is ismerik... És megesküdött a két koronatanú is, hogy még az újja hegyét sem illette soha az asszonynak, és ott volt a férj is, akinek bal orcáján óriási véraláfutás jelezte, hogy számos és kemény érvvel győzték meg a cimborák arról, hogy okosabb eljönni és bocsánatot kérni az asszonytól, és ott volt az asszony, és könnyek peregtek az orcáján...

— Én bocsánatot kérek a feleségemtől, és kérem, hogy fogadjon vissza, és felejtse el, amit vétettem ellene... — mondta Kázmér.

— Majd mi vigyázunk, és nem engedjük, hogy sokat igyon, és este korán hazaküldjük — buzgólkodott a két cimbora.

— Bocsássak meg? — re-

7021

AZ ORSZÁGHÁZ

Akár a főváros szimbóluma is lehetne! Úgy uralja a pesti Duna-partot a monumentális, soktornyú, magas kupolás palota. Árkádjai, boltívei, széles lépcsősora, neogót csúcsívei harmonikus egységet alkotnak a múlt század utolsó évtizedeinek eklektikus stílusjegyeivel — Steindl Imre hangulatos-szép, nagyvonalú alkotásán.

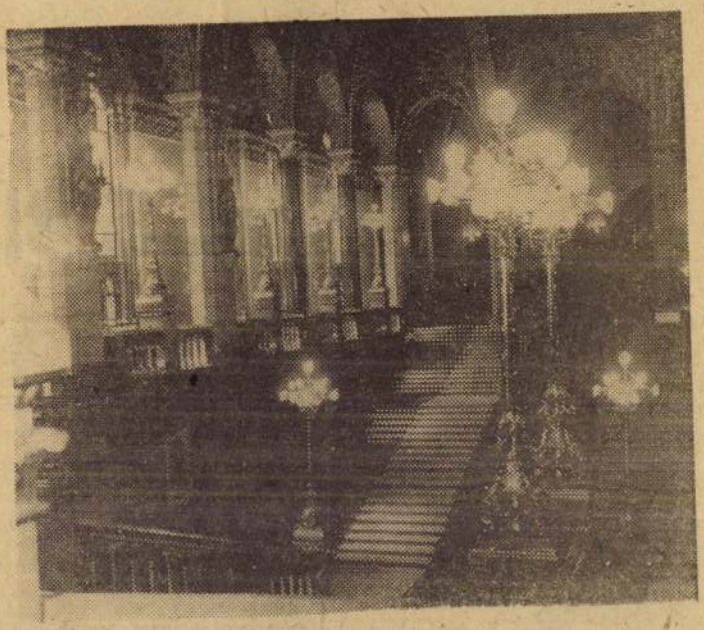

A széles díszlépcső-csarnok egészen a kupolacsarnokig vezet.

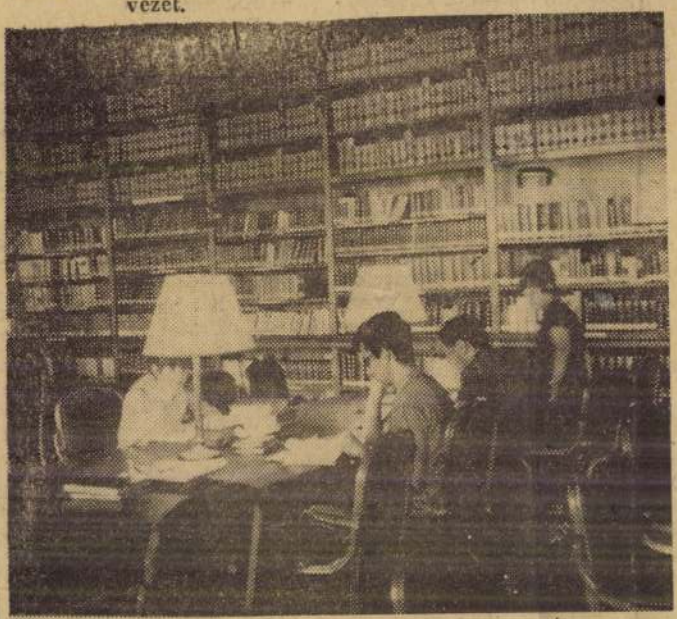

Az Országgyűlési Könyvtár olvasótermében.

(Bozsán Endre felvételei)

Méreteiben is imponáló az épület: majd tizennyolcezer négyzetméternyi területével, 96 méter magas kupolájával. Tíz udvarába, 691 termébe 27 kapun, 29 lépcsőn lehet bejutni.

Az Országház több mint fél évszázada a magyar állami élet központja, fontos állami szerveink székhelye. Itt ülésezik az Országgyűlés, a Minisztertanács, az Elnöki Tanács. Reprezentatív termeiben államfőket, magas szintű delegációkat fogadnak, kongresszusi termében nemzetközi összejöveteleket, ünnepségeket rendeznek. Az Országházban őrzik Munkácsy Mihály, Vajda Zsigmond, Jantyik Mátyás, Dudits Andor, Lotz Károly, Körösfői-Kriesch Aladár nagyméretű, a honalapítással, az államvezetéssel kapcsolatos festményeit. Az épület Duna felőli szárnyában az Országgyűlési Könyvtár félmilliós könyvállománya kapott helyet.

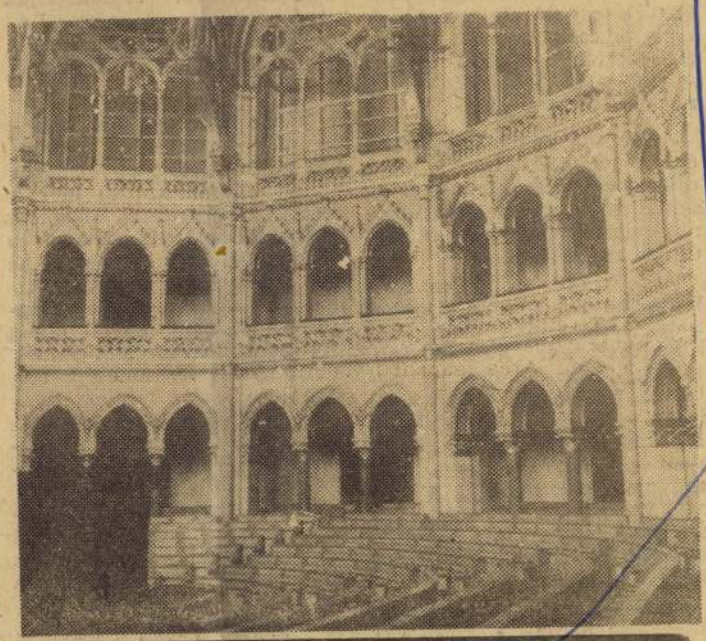

A kongresszusi — volt felsőházi — üléstérem. Ma nemzetközi és országos ülések színhelye.

Steindl Imre

tartozik a

Vevők, vig

Öté

Ellenőrzést
gyiáruk és
üzleti forgalmában
lapították, hogy több helyen
árusítottak lejárt szavatossá-
gú cikkeket. Egyes üzletek azt
a gyakorlatot követték, hogy
alapos felülvizsgálat nélkül a
készletben levő áruk gyűjtő-
kartonját felülbélyegezték,
meghosszabbítva ezzel az érté-
kesítési időt. *Bács-Kiskun me-
gye* több üzletében például
évekkel korábban lejárt ve-
gyi és kozmetikai cikkeket
találtak az ellenőrök és eze-
ket változatlanul első osztályú
áruként igyekeztek értékesí-
arckrém. *Bács-Csongrád me-
gyében* szintén hasonló sza-
bálytalanságokat észleltek az
ellenőrök.

A vevők is tájékozatlanok a
vásárolt áru használhatóságát
illetően, mert nem tudnak
meggyőződni a kérdéses cikk
gyártási, illetve *szavatossági
idejéről*. Jogos a vevők és a
kereskedelmi dolgozók igénye,
hogy az értékesítési időhöz kö-
tött termékeknél a lejárat idő-
pontját tüntessék fel.

Három repülőgép katasztrófája

Három kilométeres magas-
ságban *összeütközött két re-
pülőgép* vasárnap a kalifor-
niai Azusa város fölött. Az
egyik egy utasszállító gép volt,
az Air West magántársaság
DC—9-ese, amely 48 embert
szállított Los Angelesből Salt
Lake Citybe, a másik pedig
egy katonai gép, a haditenge-
részet egy Phantomja.

Az összeütközés során né-
hány másodperccel *mindkét
gép lezuhant*, s egymástól kö-
rülbelül 1 kilométeres távol-
ságban csapódva a földre, fel
is robbantak. Az utasszállító
gép roncsai sziklás, bozótos
lakatlan területen szóródtak
szét és csak órákkal később
derült ki, hogy *senki sem ma-
radt életben* a fedélzeten tar-
tózkodók közül. A Phantom
navigátorának azonban sike-
rült katapultálnia. Az embert,
akit azóta kisebb sérülések-
kel, idegösszeomlással kórház-
ba szállítottak, valóságos tűz-
gyűrű közepén várta a szaba-
dítást, miután a felrobbant re-
pülőgép lángra lobbantotta a
szikkadt növényzetet. A szem-
tanúk azt állítják, hogy egy
második ejtőernyőst is láttak
alálibegni, ez az ember —
nyilvánvalóan a Phantom pa-
rancsnoka — azonban még
nem került elő.

Huszonnégy óra leforgása
alatt újabb súlyos légikatasztr-
rófa történt az Egyesült Álla-
mokban. Az Allegheny légitár-
saság Wadington és New Ha-
ven között közlekedő gépe 29
fővel a fedélzetén, kevéssel
New Londonból történt fel-
szállása után *lezuhant és ki-
gyulladt*. Legalább *húszan éle-
tüket vesztették*. Három sze-
mély megsebesült, kórházba
szállították őket. Hat személy
sorsa még nem ismeretes.

SZŐLÉSZETI, BORÁSZATI, KERTGAZDASÁGI

szaküzletünkben
V., TOLBUHIN KÖRÚT 12.

Kádáripari termékek

kútvedrek, pálmaedények,
boroshordók 10—600 literig,
szüretelőputtonyok, kármentők, dézsák, kádak,
parafadugók

Mezőgazdasági kisgépek

kézi és háti permetezőgépek, porozók,
motoros fűnyírógépek,
permetezőszerek, borkezelő vegyszerek,
gyomirtók, permetező és locsoló tömlők

Vendéglátóipari cikkek

borszivattyúk, szűrők, bor- és szeszfokolók,
szódaszifonok és alkatrészek,
borászati szerelvények, sörtálcák, ...ütőcsigák,
parafa- és gumidug...
borfejtő és egyéb ...
borászati vegyszere...
teljes választékban...

VASEDÉNY
BUDAPEST

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

MAGYAR NEMZET

1971 JUN 8 -

Steindl Imre

1891

Hetvenöt év

Ma hetvenöt éve — 1896. június 8-án — az akkori magyar országgyűlés ünnepi ülést tartott a Duna-parton épülő Parlament már elkészült kupolacsarnokában, törvénybe iktatva a honfoglalás óta eltelt ezer év emlékét. Ez volt az első törvényhozó aktus a magyar országgyűlés új palotájában, e naptól kezdve számítjuk *Steindl* Imre építészeti remekművének, a magyar főváros világszerte ismert jelképének születésnapját, bár az építkezés teljes befejezése nyolc évvel később, 1904-ben következett el. Ez a nap volt a tavasztól őszig elhúzódó *ezredéves ünnepségek* csúcsa. Az 1880. évi LXIII. törvénycikk határozott az országgyűlés mindkét házát befogadó Országház felépítéséről, amelynek helyét a mai Kossuth Lajos téren jelölték ki. A pályázatra érkezett húsz terv közül a bíráló bizottság elfogadta a pesti születésű s a bécsi Képzőművészeti Akadémián tanult Steindl Imre átdolgozott terveit, amelyek alapján 1885-ben elkezdődött a munka. A tervező emlékirataiban így vallott elképzeléseiről:

„Az új Országháznál új stílust nem akartam teremteni, mert ilyen századokra szóló monumentális épületet mulandó részletekkel nem kezelhettem, hanem igenis arra törekedtem, hogy a középkor e remek stílusába szerény módon, óvatosan, amint azt a művészet mindenkor megkívánja, nemzeti és egyéni szellemet vigyek be."

A pesti ékszerész építész fiának ez a művészi elképzelése valósult meg az Országház neogótikus palotájában, amelyben *Gerő* László professzor megállapítása szerint „a gótikát nem a magasba törés idézi, inkább a finoman faragott tornyok és fiatornyocskák". Az új Országház építését múlhatatlanul szükségessé tette a Sándor utcai képviselőház leromlott állapota, a valóban monumentális méreteket és a hivalkodó pompát azonban semmiképpen sem indokolta az ország akkori gazdasági helyzete, a nyomasztóan sűrűsödő társadalmi ellentétek, a kiegyezés óta is lappangó politikai feszültség, amelynek félreérthetetlen jeleit a jószemű krónikások a június 8-i díszmenetben is felfedezték. A pompázatos menetben, amely a Vármezőről a Várba, onnan a Magyar Koronával és a királyi családdal az Országházba vonult, a vármegyék lovas bandériumai közt feltűntek *a függetlenségi harcok katonaruhái*, Sáros megye lovasai fölött pedig eredeti Rákóczi-kori zászlót lengetett a dunai szél.

A millennium és az Országház felavatásának évében Magyarország és a magyar nép korántsem élt abban az önfeledt, maradéktalan boldogságban, amelyet az ezredéves ünnepségek iparkodtak kiieje-

[illegible] UTCÁN

zésre juttatni. Ez az időpont egybeesett a világviszonylatban kibontakozó imperializmus első történelmi szakaszával, a magyar kapitalizmus rohamos fejlődésével, amely a legfeltűnőbb eredményeit Budapest építése terén érte el. Budapest 1896-ban 617 ezer lakójával *Európa tizedik nagyvárosa volt*, alig egy évszázad alatt több mint a tízszeresére növekedve, mert hiszen 1800-ban 54 ezer lakójával még csak Európa negyvenkettedik városa volt.

A városfejlődés legnagyobb alkotásai a kiegyezés és a millennium között születtek, ekkor alakultak ki a modern világváros körvonalai, épültek a kor alkotóművészeinek ma is becsben tartott remekei, közülük a lenyűgözően méltóságteljes Országház.

A magyar kapitalizmus egy feudális csökevényeket ápoló ország ipari és gazdasági központjává avatta a fiatal Budapestet, amelynek rohamosan épülő középületei, magánpalotái, körútjai, művelődési és közigazgatási intézményei, fejlődő közlekedése, szapora bankházai mindenképpen annak a „boldog békeidőnek" az illúzióját óhajtották megteremteni, amely az ezredéves ünnepségekben jutott csúcspontjára. Az ezredéves kiállítás a magyar ipar és mezőgazdaság fejlődéséről adott számot, de az aranyfüstös éjszakákra, a vérmezei ökörsütésre, a görögtűzre, a nagy nemzeti vigalom hamis csillogására nagyobb időtávolságból is elandalodva tekintett vissza az emlékezet. A nagy népünnepély módosabb vendégei léghajóra szállva emelkedtek az ünneplő város fölé. Madártávlatból csak a ragyogás volt szembetűnő, de láthatatlanná váltak a gazdasági, társadalmi és politikai ellentmondások. Az utcákon káprázatos bandériumok lovagoltak, mesébeillő fogatokon ringatózott a gazdag világ, éjjel-nappal szólt a muzsika, ugyanakkor az új Nyugati és Keleti pályaudvarokon vásott ruházatú, gyűrött ábrázatú szegényemberek búcsúztak a családtól, *a kivándorlók tízezrei*.

A nagy szemfényvesztés időszakában már ki lehetett tapintani az ellentéteket, amelyek újabb negyedszázad múlva felidézték *a monarchia szétbomlását*. A millennium évében a magyar nagyipar és bányaipar már több mint háromszázezer munkást foglalkoztatott s a munkásosztály akkora erőt képviselt, hogy a hatalom a millenniumi ünnepségek nyugalma érdekében elhatározta háromszáz munkásvezető kitoloncolását, a munkásszervezetek feloszlatását, de az elégedetlen munkásság hangját nem lehetett elnyomni. Április 26-án a Kossuth Ferenc vezetése alatt működő Függetlenségi Párt népgyűlésén ezer munkás énekelte a Marseillaise-t, május 1-én, az ezredéves kiállítás megnyitása előtt 15 ezer munkás tüntetett *vörös zászlók* alatt.

Az Országház palotája 1944—45 telén súlyos háborús károkat szenvedett, helyreállítása 1951-ben ért véget, napjainkban a demokratikus államrend és országgyűlés otthona. A 75 éves Országház helyreállításánál szigorúan megőrizték művészi és történelmi hitelességét, de a nemes arányú palotába örök időkre a szabadság és a függetlenség szelleme költözött.

Bazsó Géza

Szellemi vetélkedő

(Folytatás az 5. oldalról)

saját anyagrészéből. Nem restelltünk jegyzetet készíteni, hiszen ennek csak így van értelme. Az utolsó napokban pedig alaposan megbeszéltük a teljes anyagot. — Magának melyik jutott osztályrészül? — Kiss Lidiához. — A XX. századi magyar festészet. Mindig is érdekl[ő]tem a képzőművészetek iránt, ezért természetesen ezt a témát választottam. A nagyméretre kivetített színes reprodukciók által feladott kérdések amellett, hogy érdekesek voltak, és ez külön érdeme a vetélkedőnek. — Melyek voltak a legnehezebb kérdések? — Erdélyi József a csapat negyedik tagja válaszol. — Az irodalommal foglalkozók. A II. világháború utáni magyar, szovjet, francia és amerikai prózai művek között nagyon sok olyan található, amely ezen a vetélkedőn, valamilyen formában kérdésként elhangozhatott. Azonkívül, remélem, vagy kiragadott gényeket rövid tartalmi mertetés, részletek alapján nehéz felismerni. Szerencsénkre, ezek a kérdések a többi brigádok számára is nehéznek nyultak. — EZ A GYŐZELEM az nem a győzelem a fontos. — fejezi be részvétel a mosolyogva. — Az utóbbi kijelentésben sok igazság van, azonban én a magam részéről, és biztosra veszem, hogy nyugodtan a mondja gyár egész kollektívájával teljes egyetértésben, inkább egyetértésben, kötelez jes győzelmet kívánjak a Költői- szünk alaposan felkészülni és brigádnak.

Arady Tibor

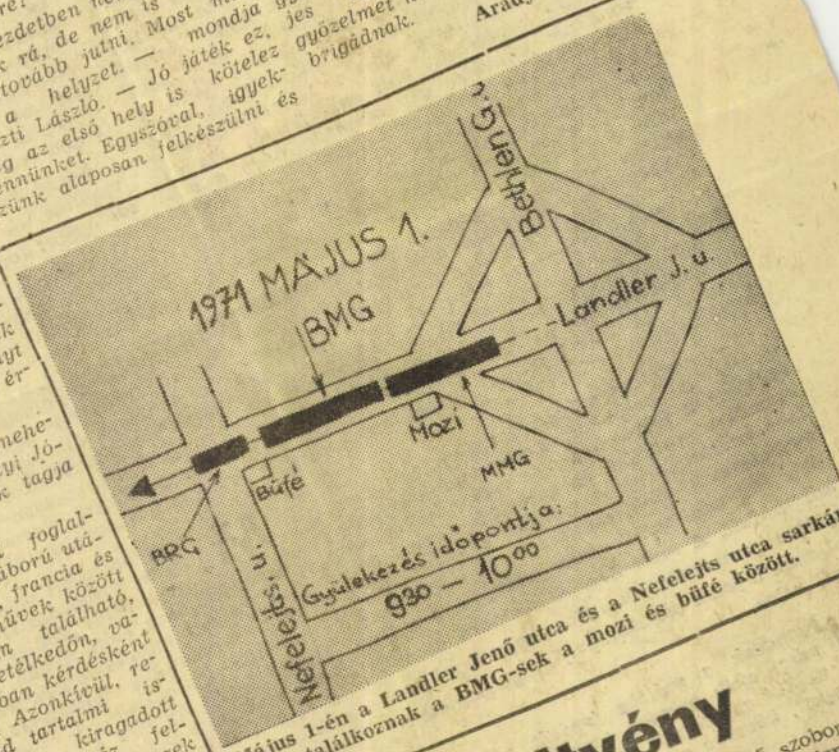

Május 1-én a Landler Jenő utca és a Nefelejts utca sarkán találkoznak a BMG-sek a mozi és büfé között.

Rejtvény

Mostani rejtvényünkben négy világhírű szobor fotója látható. Az a Megfejtésül a ni a szakáso Debrecen Hí

1 Izsó legi síremlék sághare lever

2 Medgyes rasztot k szünnek a té

3 Rodinnál hér márv

4 Rodin m csösségen

HÍREK 2 HÉT

ROMÁNIAI TÁRSASUTAZÁST szervez a törzsgyári KISZ-csúcsvezetőség. Már most lehet jelentkezni a 10 napos augusztusi tengerparti nyaralásra, amelyen családtagok és a vidéki gyárak KISZ-fiataljai is részt vehetnek. A nyaralás 2.400 forintba kerül — 690 forintért igényelhető 400 lei költőpénz. A társasutazás időpontja augusztus 3-tól 12-ig. Jelentkezéseket — vidéki gyáraink[ó]l is — vár Konta András megbízott KISZ-csúcstitkár a törzsgyári tmk-irodán.

—●—

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MEZŐGÉPGYÁRI DOLGOZÓ

1971 ÁPR 23
1021

Együtt művelődünk

Romantikus művészet

A lighogy győzedelmeskedett — a XIX. század elején, a fejlettebb országokban a kapitalizmus, a haladás hivei hamarosan észrevették az új társadalmi rendszer fonáksá-gait. Voltak akik az egyéniséget elnyomó, az egyéni jogokat semmibe vevő kapitalizmus ellen. A „Szabadság, egyenlőség" hívei rájöttek, hogy az elért egyenlőség nagyon is viszonylagos, és csak kezdetben volt egyértelmű. Az új rendszer fejlődése azt mutatta, hogy a viszonylagos „egyenlőség" megszűnik, és nagy ellentétek bontakoznak ki. Sok helyütt nemzeti mozgalmak kezdődtek az új rendszerben. Az elmaradott országokban küzdöttek a feudális viszonyok ellen. Sokan voltak, akik a történelem egy-egy hősi korszakának visszaidézésében látták a feudális elnyomás elleni küzdelem egyetlen formáját és a nemzeti szabadságharcok lelkesítő eszközét. A kor nagy történelmi eseményei, a spanyol nép felkelése, különösen pedig a görög nép szabadságharca más népeket is lelkesített, mozgósított. Az 1830-i júliusi forradalom hatása Európa-szerte érezhető volt.

A romantikus művészek műveikben bemutatták a harcokat, azok eredményességét igyekeztek bizonyítani, és régi hősöket, nagy eseményeket mutattak be műveikben, nem egyszer nosztalgiával. A művészi előadásmód is megváltozott. Sok művész — különösen a 48-as forradalmak leverése után, — a múltnyeiből merítették témájukat, hogy ezzel harcoljanak a jelen visszásságai, és igazságtalanságai ellen.

Ugyancsak a múltba fordult sok művész, akik minden szabadságeszmény nélkül egyszerűen regisztrálták a múlt eseményeit, követve a kor „divatját". Ezek a művészek a feladatok megoldásához a múlt stiluskorszakoknak az akadémiákon tanult művészi formáit használták fel, de nem terjesztették tovább, sőt meg is merevítették, lapossá, unalmassá tették e formákat. Ez az irányzat — a historizmus csak egyik szülőanyja volt a romantikának, — akadémizmus.

Rövid idő alatt elvirágzott a haladó romantika, de a historizmus az akadémizmussal együtt tovább élt a XIX. század végéig.

A klasszicizmus még egész Európában virágzott, amikor megjelent a régmúlt hősi korok világáért lelkesedő romantika az nagy építőművészetben. Németországban a nagy akadémikus építész Karl Friedrich Schinkel próbálkozott a gótikus stílus újjáélesztésével. A görög épületek templomiszett alkalmazta romantikus elképzeléssel a berlini múzeum épületén. Az Altes Museum építésében a régész tudományosságával másolta a görög építészet díszítő elemeit, itt már eljutott az építészeti historizmushoz.

Magyarországon még a klasszicista építészet virágzása idején megjelentek a romantikus épületek. Ybl Miklós a szabadságharc előtt román stílusban építette meg a fóti templomot, és pesti bérházait, az igazi romantikus építészetet Feszl Frigyes próbálta kialakítani. A Pouack-féle elpusztult Vigadó helyére az abszolutizmus korában építette a pesti: Vigadót. Ezen a palotán a román stílus és a keleti népek építészetének elemei szerencsésen keveredtek, úgyhogy sajátosan magyar stílust indított el. E stílusnak azonban nem lett folytatása.

A Vigadó magyar stílusa tiltakozás volt a Habsburg uralom, az erőszakos elnémetesítés ellen. 1867 után a magyar uralkodó osztály érdekközösségben éltek az osztrák uralkodó osztályokkal. Az építészet alkalmazkodva a megrendelőkhöz, feladta a nemzeti stílus kialakításáért vivott harcot, inkább rátértek a historizálásra.

Steind Imre, a gótikus kassai dóm restaurálására nemzetközi pályázaton kapott megbízást a Parlament építésére, amely gótikus stílusú romantikus alkotás, s mint ilyen, feudális elképzelés, mert vissza akarta idézni a feudalizmus virágkorát, Mátyás központosított rendi monarchiájának idejét.

Ybl Miklós, a historizmus legnagyobb magyar mestere az olasz késő reneszánsz építészet tanulmányozása révén jutott el kiérett stílusához. Sok budapesti középületet és várat épített reneszánsz stílusban. Épületei közül kitűnik az Operaház formagazdagsága miatt, és amellett a kor egyik legmodernebb színházépülete volt.

Építészeink a kiegyezés után a barokk stílust is utánozták. Ez is mutatta az uralkodó osztályok Habsburg hűségét. Ekkor bővítették ki a budai várpalota Mária-Terézia korabeli épületét, majd megépítették északi szárnyát, és még barokkosabbá tették dunai homlokzatát a kupolával és az előtte elhelyezett díszlépcsővel.

Wälder Gyula műegyetemi tanár gyász-beszéde Tőry Emil ravatalánál.

Tisztelt Gyászoló Közönség!

Letettem a M. Kir. József Műegyetem tanácsának koszorúját Tőry Emil nyilvános tanár ravatalára, jeléül annak az őszinte kegyeletnek, amelyet a Műegyetem tanácsa a megboldogult iránt érez és jeléül annak a mélységes gyásznak, mely a veszteség fölött minden egyes tanártársát betölti.

TŐRY E

Az élőt körülveszi a kontroverziák köde, a ködben levő fényeknek udvara van, sokszor nem lehet tudni, hogy a fényt mécses pislogó világa, avagy kandeláber ívlámpája adja-e. A halál zord szellője eloszlatja a ködöt, eloltja az apró lámpásokat és fölkel a tiszta megismerés napja. Egy életnek folyása, története világosan áll előttünk, egy életé, mely tele van folytonos és kitartó küzdelemmel, mely oly képet mutat, mint a pergamoni oltár nyugtalan, a küzdelemnek, az előretörésnek fortisszimóját mutató hatalmas frize.

Tőry Emil nem ijedt vissza a munkától, a fáradságtól, nem sajnálta az áldozatot és hozott áldozatot mindenkor, amikor nagyjelentőségű, nemzetközi pályázatokon dokumentálni kellett a magyar építőművészet léte-

Az ajánlatok **f. évi július hó 2-án (másodikán) déli 12 órakor** fognak a vallás- és közoktatásügyi minisztérium XII. (műszaki) ügyosztályában nyilvánosan felbontatni, amelynél ajánlattevők, avagy igazolt képviselőik jelen lehetnek.

5. Bánatpénz fejében az ajánlati összeg 2 (kettő) százaléka készpénz, óvadékképes értékpapír, vagy takarékbetétkönyv alakjában bármely m. kir. állampénztárnál letétbe helyezendő. A letéti nyugta, ajánlathoz csatolandó. Bánatpénz nélkül benyujtott ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

6. Vállalkozó ajánlatot kizárólag a jelen felhívásban foglalt összes munkanemekre tehet, egyes munkanemekre külön-külön beadott ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

7. Építtető fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül összegszerűségre való tekintet nélkül szabadon választhasson, avagy az árlejtés eredményének figyelmenkívül hagyása mellett a munkálatok biztosítása tekintetében más módon intézkedjék.

8. A vállalkozók ajánlatukkal azok benyujtása után négy hétig maradnak kötelezettségben.

9. A kivitellel megbízott vállalkozó tartozik a munkálatokat a megbízatás átvételétől számított 10 napon belül a helyszínén megkezdeni és az épületet eme időponttól számított 6 (hat) héten belül tető alá hozni. A teljes befejezés határideje a szerződésben fog megállapíttatni.

10. A versenytárgyalás további és részletes feltételei az ajánlati űrlapokkal egyidejüleg veendők át.

Budapest, 1927. június hó 10-én.

Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. minisztérium.

Tanulságok Steindl Imre működéséről

Irta: FOERK ERNŐ.

Fájt, mikor az 1900. évi párizsi világkiállítás alkalmával kiküldött országház rajzait „Hors concours" helyett — amint ő kívánta — a többi közé sorozva „arany éremmel" tüntették ki akkor, amikor, mintegy iróniából, tanítványait holmi kiállítási kulissza-architekturáért a „*Grand Prix*"-vel tüntették ki. Különösen ez az utóbbi botrány annyira bántotta a beteg mestert, hogy az elküldött érmet el sem fogadta — visszaküldötte.

Mindezen gyöngédtelenség betetőzéséül akkor, amikor az új Magyarország legmonumentálisabb épületét átadták rendeltetésének, amikor méltán és joggal várhatta a betegeskedő mester nemzetének elismerését és köszönetét, épp azok kritizálták legkíméletlenebbül honfitársuk világraszóló alkotását, akik maguk kicsinyes napipolitikus rövidlátásukban meg nem látták, meg sem értették azt a nagy gondolatot, mely a magyarság vezetésére hivatott kulturáltságát, politikai rátermettségét és művészi önállóságát az egész világ szemeláttára demonstrálja.

1900-ban, két évvel a halála előtt, újra hűdés érte az Országház építési irodájában — úgy kellett hazavinni. Akkortól fogva sohase tudott teljesen felépülni, bal szeme meg is merevedett és hosszadalmas kezelés után sem jött rendbe. Szívós természete azonban még akkor is dacolt a kórral, s szellemileg még frissen vezette az Országház belső kiképzését, egészen az utolsó napokig.

Amikor 1902 augusztusában visszatért Mária-Grünből, ahol másodszor is hiába keresett enyhülést, már be sem járt többé az irodába.

A Svábhegy balzsamos levegőjében, szerettei közt töltötte utolsó napjait, ot tis halt meg augusztus 31-én.

Steindl Imre nem szerepelt a fórumon. Keveset beszélt és legkevesebbet a művészetéről, sőt mintha kerülte volna ezt a témát, amelyről mások — és különösen azok

Építő Művészet

1928. június 15. 92-93. l. ÉPITŐ IPAR—É

a szájművészek, akik soha semmit sem alkottak — olyan sokat és olyan belső lendülettel tudnak szónokolni. De ha belemelegedett, ha érezte, hogy aki hallgatja, vele is érez és nemcsak tetteti az érdeklődést, akkor kilépett zárkózottságából és juttatott nekünk is belső lelki világa kincseiből.

Legszívesebben valami aktuális kérdésbe szeretett belekapcsolódni, ahhoz fűzte megjegyzéseit és eszmefuttatásait. Mindig a szerkezetből indult ki, és jóllehet nem szerette a végletekig kihasznált szerkezeti lehetőségeket, mert — mint ismételten hangoztatta — *nyugodtan akar aludni*, mégis elsőnek ő vitte bele a magyar gótikába a tágas, szellős belső tereket, az olaszos térhatást, éles ellentétben a német gótika magasratörő szűk pillérállásaival, homályos belső helyiségeivel. Ebben a tekintetben igazi modern építész volt, méltó tanítványa nagy mesterének.

Steindl Imrét kortársai nem igen ismerték, nem is igen járt közéjük, mert nem kereste a társaságot, amit pedig az emberek nagyon nehezen bocsátanak meg, büszkeségnek vesznek — holott az ilyen nehéz természetnek belső szükséglet a lelki magány: abból merít erőt, ihletet az alkotáshoz.

Mi, akik közelebbről ismertük és ezért szerettük is a mestert, akik vele dolgoztunk és betekintést nyertünk belső lelki világába, tudtuk, hogy zárkózott, szófukar természete mögött meleg szív dobog, mely minden szépért és jóért lelkesedni tud. Nem is lehetett máskép, mert a művészet — minden művészet — csak a benső érzésekből táplálkozik, melegen érző szívből fakad: *hideg*, számító ésszel legfeljebb csak *mesterkedésre* telik.

Hogy pedig Steindl Imre művész volt, bizonyság rá élete koronája, az új Országház, a magyar művészi tudás reprezentativ alkotása, minden idők egyik legsikerültebb építészeti remeke.

Dicsőség nevének!

(Vége.)

közreműködésével párosítva, — mint amilyen volt Flaxman, — tovább tanult, írt, agitált, míg végre az angol királyi tudományos akadémia is tagjául választotta.

Jellemző különben, hogy az oroszok nem bíztak a Williamson által kiderített evőkészlet fennmaradásában, tekintettel Katalin cárnőnek arra a szokására, hogy cselédségéhez, ha haragba hozták, porcellánt vagdosott.

Egy másik jellemző körülmény, hogy az összes darabokra zöld béka van nyomatva célzással a rendeltetési helyre, melyet általában „La Grenouillère"-nek neveztek Katalin cárnő idejében, most pedig a Czarszkoje Zélo palotának egy részét képezi.

Williamson dr., az érdekes evőkészlet fölfedezője, mint műértő és műkritikus egész világon elismert nevet vivott ki magának. Számos jeles könyvet írt művészi és iparművészeti kérdésekről s ő készítette el a dúsgazdag amerikai Pierpont Morgan híres miniatürgyüjteményének rendszeres katalógusát is. Legújabb fölfedezéséről szintén önálló kötetet fog kiadni, mely egyúttal a cári gyüjtemény legbecsesebb darabjainak reprodukcióját is fogja tartalmazni.

ÚJ TAGOK. Lapunk legutóbbi számának megjelenése óta a következő új tagok léptek az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat rendes tagjai közé: Állami Darnai Múzeum, Sümeg, Bárány László, tervező, Budapest, Baráth István iparm. növ., Budapest, Beck Antal, építész, Budapest, Bejczy Gyula, asztalos, Győr, Bokor Irma rajztanárnő, Pozsony, Csorna Dezső, okl. építész, Budapest, dr. Dőry Ferenc, orvos, Nagyvárad, Gara Géza, droguista, Budapest, Gombássy Anna, Budapest, Hódászy Gábor, Budapest, Imre Gábor, iparm. növ., Budapest, Iványi Kálmán, bankhivatalnok, Szabadka, Kemény Emil, iparművész, Budapest, Lenz Sándor, építőmester, Kaposvár, Monori áll. polg. fiú- és leányiskola, dr. Marton Andor, Magyaróvár, dr. Neufeld Józsefné, Besztercebánya, Petten Sandor, iparm. növ. Budapest, Schermann Albert, festő, Bpest, Staibl Juliska, tanítónő, Marosvásárhely, dr. Tonelli Sándor, az Orsz. Iparegyesület m. titkára, Budapest, összesen 22 új tag. — Új alapító tag: Karcag István, Keszthely.

PÁLYÁZATOK.

A KÉZIMUNKA TERVEKRE kiírt pályázatot, mint mult évi 10. számunkban jeleztük, az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat bíráló-bizottsága a karácsonyi ünnepek előtt döntötte el és csak több napig tartó munkával volt képes a beérkezett óriási anyagot, 253 pályázótól 910 különféle pályamunkát, elbírálni. A bizottság 71 tervet vásárolt meg összesen 2500 koronáért. A megvett tervek szerzői a következők: Abos Brunó, Ács Lipót, Angyal Géza, Baráth István, Bertalan Vera, Bokros Ferenc, Bükkerti Mariska, Dobránszky Mária, Dörre Ida, Engel Árpád, Ferenczy Magda, Gráf József, Gruber Hedvig, Holló Gazdagh János, Imre Gábor, Karády Etel, Kemény Emil, Killer Jolán, Klein Mór, Laucsek Irén, Lázár Györgyi, Márkus Erzsébet, Meyer Antal, Nagy Sándorné, Örkény és Szendrői, Pákozdy Elza, Pesthy Margit, Petten és Kovács, Potoczky Mártha, Schöntheil Irén, Szabó Julia, Szalay Ilonka, Szekeres Béla, Szilasi József, Tar Antal, Töttössy Edith, Undi Carla, Undi Mariska, Varga Ibolya, Warga Irén.

Az összes pályamunkákat (a munkáslakás berendezésére hirdetett pályázatra beérkezett pályaművekkel együtt) a társulat január hó 5-étől kezdve a hónap végéig kiállította az Iparművészeti Múzeum földszinti csarnokában és azok megtekintésére külön is felhívta az érdekelt kézimunka-kereskedéseket és a divatlapok szerkesztőségeit, figyelmükbe ajánlva egyúttal, hogy a díjazottakon kívül még számos művészi értékű terv van a pályamunkák közt, amelyeknek megszerzése a kézimunkaiparnak művészi irányban való fejlesztése érdekében kívánatos.

PÁLYÁZAT SERLEGRE. A Steindl-céh általános nyilvános pályázatot hirdet céh-serleg tervrajzára a következő feltételek mellett.

1. Tervezzenek serleget, melynek az a célja, hogy Steindl Imrének, az Országház építőjének emlékére tartandó ünnepi lakomán használják.

2. Arra való tekintettel, hogy Steindl előszeretettel a középkori építészeti stílusokat művelte, kívánatos, hogy az emlékének szánt serleg is alapformájában a középkori ilyes ötvösmunkákra emlékeztessen. Azonban nem szükséges, hogy a tervező szolgailag utánozza a középkori stílusok formanyelvét, sőt óhajtandó, hogy egyénisége a megszabott határok között szabadon érvényesüljön.

3. A serleg magassága (esetleges fedelével együtt) mintegy 35—40 cm legyen. A Steindl-céh ezüstben akarja az arra alkalmas tervet megvalósíttatni. Aranyozást, zománcot, esetleg drágaköveket is lehet alkalmazni a pályaművön.

4. A serlegen a következő felírásokat is kell alkalmaznia. És pedig:

a) Steindl-céh. Alapíttatott 1891;

b) Steindl Imre építész, 1839. október 29—1902. augusztus 31.

c) ezeken kívül megfelelő helyet kell fenntartani a céh elnökeinek névsora számára.

5. A tervezeteket eredeti nagyságú árnyékos rajzban vagy plasztikusan (agyag, plasztilin, gipsz) lehet elkészíteni. Elengedhetetlen feltétel az, hogy a rajz vagy a plasztikus mintának kidolgozása annyira szabatos legyen, hogy annak nyomán közvetlenül lehessen megvalósítani a tervezett serleget. A szükséghez képest egyes részletek külön megrajzolandók.

6. A jogos művészi igényeknek és a pályázat feltételeinek megfelelő tervek jutalmazására a Steindl-céh három pályadíjat tűz ki és pedig:

I. díj 400 korona,
II. „ 200 „
III. „ 100 „

Ezeken kívül két 50 koronás díj tervek megvásárlására fordítható.

7. A pályázat titkos. Ennélfogva lássa el a pályázó pályaművét jeligével és ugyanazzal a jeligével ellátott zárt borítékban csatolja nevét és lakása címét.

Magyar Iparművészet
1910. 33. l.

8. A pályázaton csak magyar állampolgár vehet részt.

9. Amennyiben a pályázat bíráló-bizottsága valamely pályadíjnak kiadását bizonyos feltételhez kötné, pl. hogy a pályázó tervét módosítsa, akkor az illető köteles a bíráló-bizottság kívánságának záros határidő alatt eleget tenni, különben a pályadíjtól elesik.

10. A pályaműveket 1910. április hó 5-ére, déli 12 óráig be kell küldeni az Orsz. M. Iparművészeti Társulat igazgatóságához (IX., Üllői-út 33—37.).

11. A pályázatot kilenctagú bíráló-bizottság dönti el. Elnöke: Alpár Ignác; tagjai: Bachruch Károly, Fittler Kamill, Györgyi Kálmán, Herpka Károly, Maróti Géza, Róth Miksa, Steiner Ferenc és Vajda Zsigmond; jegyzője: Hauswirth Ödön. Határozathozatalhoz legalább 6 tag jelenléte szükséges.

12. A pályadíjjal jutalmazott tervek tulajdonjoga, beleértve a sokszorosítási jogot is, a Steindl-céhet illeti meg.

13. Valamennyi pályamű legalább három napig kiállítandó az Orsz. M. Iparművészeti Múzeumban.

Budapest, 1910. január havában.

A STEINDL-CÉH ELNÖKSÉGE.

A „MŰVÉSZET" szerkesztősége, Kner Izidor gyomai könyvnyomdász megbízásából, pályázatot hirdet egy nyomdajel és egy kiadói jelvény rajzára, mely f. évi április hó 1-én jár le. A pályázat részletei megtudhatók a „Művészet" szerkesztőségétől (Budapest, VI., Andrássy-út 10.).

PÁLYÁZAT ÉREMRE VAGY PLAKETTRE. Az „Éremkedvelők Egyesülete" alábbi feltételekkel nyilvános pályázatot hirdet egy oly éremre vagy plakettre, mely az egyesület által 1910. évre kiosztandó tagilletmény céljainak megfelel.

A pályázatban való részvétel a magyar állampolgársághoz van kötve.

Az érem vagy plakett egy vagy két oldalu lehet s tárgyát az alkotó művész szabadon választhatja.

A tervezetnek gipsz- vagy agyagmintája, mely legalább is részben kidolgozandó, hogy a művész technikai készültsége megállapítható legyen, jeligés levél kíséretében legkésőbben 1910. évi február hó 10. napjának déli 12 óráig Csányi Károly tanár úrhoz, az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum igazgató őréhez (IX., Üllői-út 33—37) nyújtandó be.

A választmány a következő pályadíjak odaítélése tekintetében 1910. március 1. napjáig fog határozni:

I. díj: külön kötendő szerződés alapján kivitel s ennek folyományaképen a tagilletmény céljaira rendelkezésre álló 1800 koronának azon része, mely az elkészítési, sokszorosítási és szétküldési költségek levonása után fenmarad.

II. díj: 400 korona

III. díj: 200 korona.

A díjak csak feltétlen művészi értékkel bíró pályamunkáknak adatnak ki, a választmány jogában áll tehát a pályázat meddő volta esetén a díjak odaítélését mellőzni avagy csupán a második vagy harmadik díjat kiadni.

Budapest, 1909. december 24.

ÉREMKEDVELŐK EGYESÜLETE.

MÚZEÁLIS ÜGYEK

A MŰ- ÉS RÉGISÉGGYŰJTŐK és gyűjtemények körülményeiről az amerikai „The Nation" figyelemreméltó cikket közöl, amelynek lényege a következő. Az utolsó tíz esztendőben a régi művészeti tárgyak ára megnégyszereződött; olyan műtárgyaknál, amelyek gyűjtők részéről keresettek, az áremelkedés még sokkalta nagyobb. Előidézője ennek az új gazdag gyűjtők taktikája, illetőleg taktika-hiánya; de az egész jelenséget mégsem csak ez érdekelteknek kell tulajdonítani. Óriási árak uralkodnak ama régiségkereskedésekben is, amelyeknek küszöbét a nagy gyűjtő sohasem lépi át. Minél ritkább a műtárgy, annál inkább emelkedik ára és a kereslet. Kisebb régiségkereskedők oda nyilatkoznak, hogy az ez üzletben való részvételük körülbelül még tíz évig tart; és akkor végük lesz. Némelyek közülök a kétes üzlettől elfordulva, a hamisítványok kereskedésével foglalkoznak; körültekintőbbek a modern művészetre vetették magukat. Közben mind többet keres a gyűjtő és mind kevesebb lesz a található műtárgy. Európában kevés az olyan hely, amelynek ezen a téren összeköttetése ne lenne Londonnal és Párissal; de mindenütt ugyanaz a helyzet: felkutatni való már nem akad. Ennek a hiánynak több oka van; mindenekelőtt a múzeumok állandó szerzésakciója és a gyűjtők az a dicsérendő tendenciája, hogy gyűjteményeiket nyilvános gyűjteményeknek ajándékozzák. Ily módon évente ezer és ezer műtárgy a nyilvános vásárt kikerüli. Európában jelenleg már csak kis számban vannak olyan gyűjtemények, amelyekről feltehető, hogy dobra kerüljenek. Az óceánon túl biztosra vehető, hogy régi mesterek körülbelül ezer kiváló képe magánbirtokban van, eme ezer közül már alig a harmadrész kerül valamikor eladásra; a többi mind vagy ajándékozás vagy hagyaték révén nyilvános gyűjtemények birtokába jutott.

Ami a régiségek bevitelét illeti, annak tulajdonképpen már vége van. Leggazdagabb források azelőtt az elnyomott kolostorok voltak, amelyeknek most elszórt kincseit már múzeumok vagy gyűjtemények bírják; ott voltak még a templomok is, amelyeknek kincseik eladását a törvény most megtiltja; és ott voltak a magánképtárak, amelyek kevés kivétellel vagy úgyis egészen el vannak adva, vagy hátramaradt részük valamely törvény által továbbra már el nem adható; és végül ott voltak még a magán- vagy tiltott ásatások, de most azoknak is lejárt az ideje, amennyiben korlátok közé vannak szorítva. A múzeumok- és nagy magángyűjteményeknek ezek voltak forrásai eddig.

Bizonyos, hogy az antik műtárgyaknak még sokáig nem lesz vége; de vásárra kerülők már nincsenek. Egiptomban minden évben új felfedezéseket tesznek; Turkesztán homokdombjai régi civilizációk maradványaival szolgáltak; Persia és Babylonia csak felületesen vannak átkutatva, de sőt a görög gyarmatvárosok is Ázsiában és Afrikában legnagyobbrészt csak

•KRÓNIKA•

AZ ORSZ. MAGY. KIR. IPARMŰVÉSZETI ISKOLA gondnokává a vallás- és közoktatásügyi minisztérium folyó évi május hó 11-én dr. Kovács Jánost, az Iskola eddigi titkárát nevezte ki, megbízván őt a titkári teendők egyidejű ellátásával is. Dr. Kovács János másfélévtizedes tanári, többéves minisztériumi és közel tízéves iparművészeti iskolai működés után jutott ez új és felelőséges tisztségre. Szaktudása és adminisztratív kiválósága nemcsak az iskola belső életében, hanem társulatunk érdekében is megnyilatkozott; lapunknak évek óta munkatársa s minden nemes művészi törekvés istápolója. Önzetlen szociális érzékéről az ifjú iparművésznemzedék tesz tanuságot; bel- és külföldön vezetett tanulmányútjai mind a tudás és ízlés elmélyítését szolgálják; szónoki készsége az iskolai ünnepeknek ad mélységes tartalmat. Az iparművészeti eszmének vidéki vándorelőadásokon szerez mind több mecénást. Kinevezését örömmel fogadja az iparművészeti kultúra és nevelés minden barátja.

STEINDL EMLÉKEZETE. Alig van idegen, aki átsétálva dunai hidaink valamelyikén, csodálattal ne szemlélné a parlament épületeinek grandiózus körvonalait. De az itthoniak elragadtatását is nagyon sokszor kiváltják a remek csúcsíves épület finom arányai. A Steindl-céhben ennek az el nem múló esztétikai gyönyörűségnek megkapó szavakban áldozott nemrég egy ünnepi vacsorán Seenger Béla, mikor a kőfaragók nevében hódolt a kövek e nagy mesterének emléke előtt. Ebben a beszédben többek közt arra figyelmeztette Seenger a hallgatóságot, hogy az országház befejezésének idejében szokás volt Steindl Imre szemére vetni azt a merészséget, mellyel, egészen szokatlanul, kupolát alkalmazott egy gótikus épületre. Az előadó kifejtette, hogy mi volt ezzel az építész intenciója. Nagyszerű szimbólum ez, mondotta, melyben a nyugati szellemvilág (az antik kupolán át), egyesül a keletiesen (arabeszk) gótikus formákkal, hogy a Duna partján a két szellemiség összeolvadását éreztesse meg. Ez is egyik kisugárzása annak a nagy műnek, mely a legnemesebb építő anyagban a legszebb akaratenergiákat fejezte ki s valósította meg.

A FIATALOK PROBLÉMÁJA. Az Iparművészeti Társulat ezévi közgyűlése egyszerű, ünnepélyes és reménytkeltő volt. Nem akarunk itt eléjevágni a részletes tudósításnak, mely minderről hűségesen be fog folyóiratunkban számolni. De a tollunkra kívánkozik egyik epizódja, mert annak kortörténeti érdekessége volt. A fiatalság foglalkoztatásának problémája, mely ma a megoldandó szociális kérdések első vonalába került, itt is hangot kapott. Zrinszky József adott ennek kifejezést egy indítvány formájában. Arra utalt ez az indítvány, hogy a Társulat adjon alkalmat a saját szárnyaira bocsátott ifjú iparművész-nemzedéknek, hogy ez legalább eszményi pályaterveken próbálja meg képességeit. Hiszen még a puszta dícséretért folyó munka is többet érne számukra, mint a merő tétlenség. A választmány — mint azt a közgyűlés vezetői részéről elhangzott nyilatkozat bejelentette — ezt a kérdést egyik legfontosabb teendőjének fogja tekinteni. De sőt mi több: nem is csupán eszmei pályaterveket fog kitűzni az ifjú tervezőknek, hanem jutalmazásukra is meg fogja találni a fedezetet. Azt hisszük, hogy a közgyűlésnek ez a záróakkordja valóban egyetemes óhajtás megnyilatkozása volt. Hiszen az egész kulturális újjáépítés programmja hiányos volna, ha az a sokszáz iparművész, aki ma munkát vár, az ő teremtő képzeletét oda nem állíthatná e munka közösségébe.

ÜNNEP A MŰCSARNOKBAN. A művészetpolitikának nem vagyunk hívei. De ha van jogosultsága, csak egyetlen formája képzelhető el, az, amely békét hirdet. Hóman Bálint kultuszminiszter a művészi békülékenység, a kölcsönös megbecsülés igéjét hangoztatta, amikor az egységre építő kultúrpolitikáját a művészet fölé kiterjesztette. Ennek a szemmellátható ünnepi programmnak köntösében nyílt meg a műcsarnoki képzőművészeti kiállítás. Az kétségtelen, hogy régóta nem volt a falak közt ennyi őszinte hitvallást tevő művészet. A mai művészet csapatszemléje talán hiányos, néhol nem egészen mentes a dogmák hangsúlyozásától sem. De a jó képek tömegében elhalkulnak a gyengék. Bennünket elsősorban az iparművészet és határterületei érdekelnek. Nem állítjuk, hogy az iparművészi alkotások szórványos képviselete kifejezné azt a harmóniát, mely lakás és festészet, térművészet és dekoratív tényezők közt meg van. Ohmann és Weichinger keresztelőmedencéje, továbbá Ferenczy Noemi gobelinjei talán közelállnak a grand art kifejező formáihoz, de az eszményi megoldás mégis az iparművészies belsőség lett volna minden egyes teremben. Az építészek felvonulása is hiányos kissé. Szervesebb, összefogóbb képet szerettünk volna kapni az utolsó pár év törekvéseiről. A néhány vázlat, fénykép, színes rajz egészen ötletszerűen mutat be egy-egy új villát, bérházat vagy székházat. Értékes nevek, igen becsületes munkák. De sok a stádium-palota, a krematórium és a fellegvár. Szomorú jelei annak, hogy az építészet e „történeti idők"-ben kénytelen az álmok világában mozogni és céltudatos munkaterv híján a levegőben tornázni.

N. P.

A VAGÓNOK ÉPÍTÉSE. A vasúti vagónok célszerűsége tekintetében eddig a franciák nagyon hátul kullogtak. Nem számítva a nagy expressz-vonatok fényűző, de nem mindig ízléses etablirozását, a vasúti kocsik túlnyomórésze ócska és célszerűtlen volt. A legnagyobb francia vasúttársaság, az államvasutak, most döntő lépésre határozta magát: egész modern vagóntípusokat rendelt s ezek tervezésével egy jó építészt, Henri Pacont bízta meg. Már maga ez a gondolat is újszerű a franciáknál, akiknek a vasúti kocsijait eddig főleg gyári rajzolók és gépészmérnökök „tervezték". Az új vagónok már egészen kényelmes, kultúrált, csaknem a németek híres D-vonataival vetélkedő közlekedő-eszközök. Fa alig van bennük, már csak az ajtókeretek készültek fából, aminek azért van fontossága, mert a baleseteknél a fa szokta a legtöbb bajt csinálni. Minden fém, króm-

Magyar Iparművészet
1933.

képzeléseket. Moiret Utópiájának azonban jóval nagyobb a valószerűsége, mint az elméletekkel és szavakkal építőkének. Ő alakot is adott neki és a rajzok hosszú során láthatóvá tette elképzeléseit.

A lelki élményeknek viszontagságos sora, sok szenvedés és sok tépelődés érlelhette meg Moiretnek ezeket a terveit. A megindítójuk és alakot adójuk azonban bizonyosan az az eredendő vágya volt, mellyel benne a szobrász az építészethez kereste az utat. Moiret művészetének korábbi korszakai mind ezt igazolják. Eleitől fogva komponáló szobrászaink közé tartozott, vagyis nem fogadta el a természetet olyannak, amilyennek adódik, hanem művészi megfontolása szerint alakított rajta. S mennél előbbre jutott művészetében, annál inkább stilizálva alakította a természetet. Nem egy munkájából szinte láthatatlan karok nyúlnak a hiányzó építészeti környezet felé. Reliefjei mozdulatkompozíciójukkal, benne a fejnek, a karoknak elhelyezésével egyenesen abba a fülkébe, vagy abba a fríz-mélyedésbe kívánkoznak, amely számukra meg nem adatott.

Újabb munkáin is, melyeknek néhányát bemutatjuk, megfigyelhetni ezt a jelenséget. „Az élet értelme" című csoportot kútdíszítő szobornak tervezte a maga elképzelt városába. Az anyaságot ünnepli benne emfázis nélkül, művészi módon összezárt kompozícióban. Azt az álló női alakját, melynek „Az élet misztériuma" címet adta, szintén az ideális városba tervezte, bizonyára szabadtéri monumentumnak. A maga városának valamelyik épületére, annak is utcára néző fülkéjébe szánta ritka szépen megoldott kompozíciójú Madonnáját. (Meg kell figyelni, mily művészi megfontolással bontotta szét rajta a gyermek testének tömegét, mennyire láthatóvá tette minden tagját és milyen ideális módon símul testecskéje isteni anyjának karjába.) Aligha csalódunk, ha föltesszük, hogy az „Angyali üdvözlet" térdethajtó Gábriel angyala is az „Új élet városá"-nak valamelyik temploma számára képzeltetett el.

Moiret szobrászi kvalitásait jól megmutatják ezek a művei. Bármennyire részesei is egy elméleti elgondolásnak, semmi nyoma bennük ilyen származásuknak. Életszerű munkák. Megérzik rajtuk, hogy megmintázásuk közben érzésben fürösztötte meg őket szobrászuk. Természetének minden misztikus hajlandósága mellett a természetet érzékeivel élvező művész Moiret. Élvezi benne az emberi test formáinak plasztikáját, plasztikájának az üdeségét és külön a részletformák gazdagságát. Alakjainak csak a mozdulatát stilizálja, vagyis szabályozza az alattomban mindig föltételezett építészeti környezet követelményei szerint, — formáikat olyannak hagyja meg, amilyennek a természet mutatja őket. Ez a titka figurái életszerű hatásának. És ez óvja meg attól, hogy benne a szobrász az álmodozóban föl ne oldódjék és hogy az elméletek szövögetője a művész fölébe ne kerekedjék.

ELEK ARTÚR

Haranghy Jenő: Ex-libris

varázsával fogja meg az ott sétálót, mintha végtelen messze volna az ember a főváros sokeszközű modern barbárságának lármájától. E fönséges csöndnek szinte közepe és dísztere a Királyi Palota főudvara. Itt a négy sárgás homokkő-homlokzat barokkjának nagyszerű ritmusai közé, e néma zenébe, fölségesen bömböl bele némán is a két nagyszerű kőoroszlán, a főbejárat belső oldalán; minden izmuk a királyian hatalmas hangerőkifejtésre van összpontosítva.

A patinás, mansartos (kettős) tetőzetek fölé büszkén és kecsesen emelkedik a keleti fronton a kupola; dobfala alatt, belül, a Habsburg-terem menynyezetén, még szebb kupola: az olympusi mester Lotznak menny-azúros falképe, mely a dinasztia diadalát égi lebegésben ábrázolja. Két diadal-vonulással csapong jobbra és balra a megdicsőülés: az egyik az uralkodóházé, — élén a felejthetetlen édességű aranysárga drapériás Nikével (győzelem istennővel) — a másik a pártfogásuk alatt fellendülő kutúráé. A falkép alján, az ablakok felett, finom színcsokorban, tavaszi édességgel támadnak fel szinte szebb életre a parthenon-oromzati három rejtelmes nővér: Lotz három allegórikus nőalakja . . . E teremmel az új homlokzati rész kezdődik, melynek belső díszítése már dúsabb tagolású, de keményebb is, mint a régebbi részé. Ez utóbbi leheletszerű rokokó (könnyed, félrecsapott hullámos díszekkel); a termek egy része fehér, s ezen gyéren hintett aranydísz; a kisebb szobákban azonban szinte kora tavaszi ábránd lepi el a falakat, a selyem tapéták finom színességeivel. Csodaszépek a kályhák; mindegyik egy-egy ábrándos alakú vázával virágzik ki a tetején. A nagy terem, hajdan táncnak, később trónnak terme, elmélyült arany hangulatával a őszi gyönyör utolsó, legédesebb kelyhei közül való, aminőkből a XVIII. századvégi arisztokraták nálunk nyugodtan ihattak akkor . . . A modern rész nagy tánctermében ezüsttel és elefántcsontszínekkel pompázik; monumentális újbarokk alkotás.

Igy érezhetjük meg, hogy a kívülről oly világ-

szép királyi palotánk megfelelő belsőt is foglal magában, különösen értékes Lotz-mennyezet-kincsét!

Miért a legszebb parlament-épület a világon a miénk?

Steindl mester (1839—1902) alkotása, a majdnem 300 méter hosszú, gót stílű épülettest, — melynek tömege akkora, mint az athéni Akropolis, hegyestül és minden épületestül, — hosszas vonulásában versenyt büszkélkedik az örökké vonuló Dunával. Ennek vízében nagyobb és szebb építmény sehol sem tükröződik, a Fekete Erdőtől le a Fekete Tengerig. Csak királyi palotánk egyenlőrangú vele.

Az épület-masszát még érdekesen toldja meg Zala György pompás Andrássy-monumentuma, mely délről emelkedik előtte, nemes tömegével.

A Duna mellett hosszasan vonuló épülettest főtengelyének közepéből lendül kelet felé a 130 méter hosszú kereszttengelyi építmény, mely a főtengelyt átmetsző pontja felett, a majdnem 100 méter magas kupolával szökell az égnek. A keletre-lendülés a főhomlokzat kiugró közepével végződik és hangsúlyozódik; előtte künn két büszkén keletre szügyellő bronz-oroszlán ül (Markup művei), s közöttük tárodik a főbejáró az ősi széles távolok felé, hogy onnét szinte Petőfi alföld-imádó, szabadságszerető lelke áramoljék be a legmagyarabb vidékek szeleivel. A legszebb bevonulóhely egy ország számára.

Ez a kereszttengely vág bele érdeklődésünkbe elsősorban, szokatlan nagy méreteivel, rendeltetésének sajátosan szép monumentális fényüzésével: hogy a nemzet képviselői és főrendi serege számára nagy keleti bejáró, ünnepi bevonulóhely legyen hosszas szárnyaló kiterjedéssel, hatalmas előcsarnokon, óriási lépcsőházon s még egy átmeneti csarnokon keresztül föl a kupola alá, honnét a megnyitó trónbeszéd után kétfelé válnak, az alsó és felső házba, melyek tetői is érdekes tagozással emelkednek az épület külsején, a kupolától jobbra és balra. Törvény-

ciájával versenyeznek, — s ne felejtsük el, — virágmotívumaik mindig a magyar föld hajtásai.

Az elnöki termek sok értékes portréja közül Tisza Kálmáné válik ki, Benczur tiziáni remeke, s Karlovszky mester Rakovszkyja, mely egy-alakos voltában is már egy történelmi festmény, hatalmas drámaiságával, festőiségében pedig vetekszik a legjobb XVI. századi németalföldi mesterekkel. Karlovszky művészetének kettős a csodája: közelről nagy németalföldi, messzebbről Velasquez, összefoglalt foltjainak könnyed hatásával.

Nagyon stílusos a buffet meleghatású tölgyfaburkolata, a tápláló föld-anyát jobban érezteti velünk, mint a puszta kő tenné. Amit pedig az erdő és a víz ád a magyarnak teste megerősítésére, egyuttal alkalmul heroikus erőkifejtésekre, — azt gyönyörűen mutatják Kriesch Aladár bölényvadászatos és balatoni halászati falképei. A művész egészséges ifjú erejének monumentális mutatkozásai ezek. (Kár, hogy későbbi működését megsorvasztotta a túlságos és néha szegényesen kenetes filozofálás, mely majdnem a primitivbe-züllésig is vitte.)

A történelmi levegő, mely a bölényvadászat Attila-hangulatából is erősen árad, végigvonul a buffet hosszanti felső falán Spányi magyar várromos tájképein. A mennyezeten Krenner (Lotz-tanítvány) szép alakjai rajzanak.

A loggiára kilépve, monumentálisan repül a tekintet és a lélek a Duna és a budai hegyek óriási impressziójába. Óriási beolvadás a haza látványába, most innét keletről nyugat felé, mint előbb a Halászbástyán s a királyi palotánál nyugatról kelet felé...

Mind e három fő-fő monumentális alkotásnak rosszul rótta föl építésük idején a felületes kritika „túl-nagy" és „túl-díszes" voltukat.

Ma annál inkább figyelmeztetnek a régi nagyságra.

★

Hogy miért a legszebb színházi mennyezet a vi-

lágon a mi Operánké, azt a „Revizió a művészet körül" című, nem régiben megjelent könyvem végén mondtam el, a „Beethoven és Lotz beszélgetnek" c. fejezetben. Szívesen hoznám itt újra, egyéb Lotz-tanulmányaimmal együtt, melyek a „Képzőművészet" 1931. és 1933. évfolyamaiban jelentek meg, — de kiadási lehetőségek miatt csak e mű II. kötetében foglalhatom majd őket össze.

A Pesti Vigadó.

Többet akartak itt Faeszl építész vezérlete alatt (1860 körül) Than Mór (1828—1899) Lotz és Wagner Sándor (1838—1919) adni, mint amit a szokásos „sírva vigad a magyar" fejez ki. Gazdagon, sokoldalúan vigad a magyar, mert ábrándosan és heroikusan is. A magyar mulató kedvnek templomát, tündérvárát fogjuk itt megismerni.

Budáról nézve még szebben érvényesül tökéletes nagy formáival.

Nemes, keleties, szinte arab regés keret, életünk regésebb részéhez: a vigadáshoz, de ahhoz a még tombolásában is sokszor mélázó, finom magyar vigadáshoz, melyben több a boldogság-kergetés, az eszmény után rohanás, mint a nyers, pozitív öröm.

Legkorábban, gyermekkorunkban jelentkező boldogságkergetésünk kerete a mese, mely keleties természetünknél fogva tán ezeregyéjes formájában a legkedvesebb nekünk. Ábrándjaink várát tehát, a Vigadót, szívesen vesszük arabszerű stilusban. Kitünő építészeti foglalat ez a keleties magyar mulatókedv minden árnyalatához, mint ahogy a gyermekábránd is magában foglalja, előre eljátszva, az egész életet.

Faeszl, a geniális építőművész, eredetien, érdekesen koronázta az arabban szokatlan tompa-oromzattal[1]) a homlokzat két szárnyát; s még a köztük valamivel feljebb kiképzett fő-tetőzetet (a kiemelkedő fő-terem tetejét) — lecsonkított tompa-

[1]) Ez inkább a déli románban szokásos.

nak, messze-mélyedő azúrok ölén. (Olajfestményein is csodálatos ura az odalehellt festőiségnek; hanyatt fekvő ballerinája nem is festékkel, hanem a festői látomás gyönyörének sóhajával van odafestve, végtelenül jobban, mint a Manet felfújt hírességű Olympiája!)

Ilyen piktorisággal lebegtette föl Lotz a világ e leglendületesebb lépcsőháza mennyezetére Hungária megdicsőülését. A fölfelé illuziósan folytatott architekturán áll, — de már ködbegomolygó dicsfelhő talapzaton, — Magyarország allegórikus alakja. A dicsfelhőt nemcsak az architektúra támasztja alá, hanem szinte eleven pillérek is a magyar nemzeti élet különféle hordozóiból, kik zászlót, püspöki botot és kardot és költeménytekercset egyaránt lelkesülten — vonalaik és színeik lelkes lobogásával is — nyujtanak Hungária felé. S országunk allegorikus alakja még a dicsfelhő magaslatán is fölfelé lépő mozdulattal áll; jobbra és balra génuszok; szárnyaik gyönyörűen villannak a dicsfelhő szétküllőzésébe s szinte mind mutatnak feljebb, újabb allegorikus alakok felé, kik gúla-szerű csoportjukkal tiarázzák meg a koronás Magyarországot. Figurális csapongásukat gyönyörű drapériák lendülete és pálmaágak s kürtök hangsúlyozzák, s a szerte harsonázó hangszerek vonal- és folthatása tovább sugároztatja széjjel a dicsfelhő küllőzését, hirdetve a magyar rendet, jólétet és dicsőséget a májusreggeli azúr végtelenjei felé.

A másik mennyezetkép a magyar törvényhozás apotheozisa. Itt is az illuziósan folytatott architektúra kezdi alúlról a képet, de nemcsak kezdi, hanem szinte alkotja az egész képi megjelenés javát. Az épitmény bástyázatos közepe oszlopban magasodik fel, a hazai törvények fönséges föltornyosulásában. Legalul, minden törvényhozásunk alapja, a vérszerződés, jellemzően, domborműves ábrázolással van elhelyezve. A feljebb emelkedő oszlopra írja a törvényeket a magyar lélek allegorikus alakja, — ki közben fölfigyel a történet jobbról lebegő alakjára; s

még mögötte lelkesülten biztató szavazó karnyujtások. Balról, feljebb, dicsfelhőn rajzik az oszlop fölé egy géniusz-csoport, fáklyával és pálmaágakkal hirdetve a törvényhozta fényt és dicsőséget. A legfelső alak merészen csapong szét tagjaival, úgy nyujtja bele a fáklyát a nagy azúrba, mely itt még tágasabb, hatalmasabb folt, mint az első képen. Az oszlop excelzioros hatását ez a nagy kék szédület még jobban emeli.

Igy lendül vonalosan és színesen a végtelen magasba a lépcsőház. De menjünk most előre, a bevonulás irányában. Az épület kereszttengelyi kiképzése, az egész bevonulás tér-árama most, mielőtt a kupola alá ér, egy átmeneti csarnokban kissé összeszűkülni látszik. Finom gazdálkodás van a térhatásokkal e csarnok megszaggatott tér-impresszióiban, — hogy utánuk annál hatalmasabban lendüljön lelkünk a kupolaterem széles fényességébe.

A kupolaterem 20 méter széles, 27 méter magas, az ablakai 8 méteresek. Körülölelő vonala az egybegyüjtött két törvényhozó testület összefoglalását hangsúlyozza. Oly szédítően szép bevonuló úton érvén ide, az összegyüjtöttséget, a kollektív magukbaszállást annál inkább kell itt most átélniök. De azért a fölfelé való lendületet is szolgálja e terem, a kupola-mennyezettel. De mintha tán gyönyörű csillagbordázata a törvények acélhálózatával nyomná egységre, összefogásra a szétcsapongó szónok magyart. A történelem jelenlétével hat még, monumentálisan fegyelmezőleg, a fejedelemszobrok koszorúja, fönn a pillérkötegek mindegyikén egy-egy uralkodó alakjával. Diadalmasan szép a megtett bevonulóútra, mint valami lebegő terembe, visszatekintenünk; az átmeneti csarnok oszlopközei szinte megsokszorozzák a választékos, nagyvonalú formák és ünnepi szinek káprázatát, még rejtelmesebbé teszik a hatalmas tér-áramlást, a kelet felől betóduló távolok szabadság ábrándját.

A kereszt-tengely, a kupolán átmenve nyugat felé, a buffet-n keresztül a dunai front árkádos nagy

loggiájában végződik. S mert a lépcsőházon túl e kereszt-tengely színtje hatalmas magasságba jutott és kupolatermen s a buffet-n végigvonulva, nagy kifejlődést nyert, — azért is az így emeleti magasságba került kereszt-tengely az ő erősebb befejezését a nyugati (dunai) fronton csak úgy kaphatta meg, hogy az a monumentális, árkádos csarnok, mely e front földszintjén vonul, a közepen fölugrik egy emelettel. Igy látszólag, a Duna melletti árkádos-oszlopos, nagy vonulás, mintha veszítene monumentális egységéből. De az alkotó mester e fronton is hangsúlyozni akarta a kereszttengelyi kiképzést és pedig nemcsak a középrész kiugratásával és sarkain büszkén felszökellő tornyokkal, hanem még a kereszttengely hatalmas, emeletbe átmenő szerepének jelzésével is. Ez emeleti rész mint fontos mozzanat van az árkádok által is meghangsúlyozva, mert hiszen a kupolacsarnokot, a két ház ez együttes termét hordozza. Igy érthető meg még jobban az épület belsejéből a dunai front, mely különben a kupolával és tornyokkal sejteti már, hogy a középnek különösebb szerepe van.

A kupolateremtől jobra és balra egy-egy „társalgó" vezet az üléstermek felé, délre az alsóházba, északra a főrendekébe. A társalgók (Vajda mennyezetképeivel) gazdagon tagolva, formában, színben; ellepve a magyar munka mindenféle képviselőinek szobraival, hogy a honatyákat még beszélgetésük alatt is körülvegye a hazai élet változatos gondja. Az üléstermek karéjosan formálva, a karzatok gyönyörű gótikus árkádokkal, méretművel élénkítve; a mennyezet angol gótikára emlékeztető gyámképzésekkel a bordázatok alatt. Az ablakok színezése itt már gyérebb, hogy a világosság nagyobb legyen.

A folyosók, — ha nem is a londoni parlament 300 méteres végtelenségei, melyek már a perspektivikus elhegyesedéssel nagyon is vékonyan hatnak, — a mi folyosóink rövidebbek, de monumentálisabbak. Helyenkint mennyezeteik a ráfáeli loggiák grá-

hozókat hivatásukra szélesebb szárnyalással sehol se vitte még úgy parlamenti épület, mint a miénk . . .

S az egész bevonulás lendülete csodaszépen koronázódik meg a lépcsőház mennyezetének két falképével, — Hungária apotheozisa és a törvényhozásé, — melyek a csúcsíves bordázatok finom hálózatába vannak keretezve. Még szélesebb keret e gyönyörű Lotz-képekhez maga az egész lépcsőház, magyar-márvány-borította falaival, aranyos, virágos díszítésével. (Az egész épület anyagát a magyar föld szolgáltatta; virágmotivumai is mind magyar virágokból valók, melyeket Wiegand mester virág-imádó képzelme dolgozott fel.) A mennyezetképek közvetlen kerete négyszögű, ami itt pompásan illik az építészeti milieube, mert Steindl gótikájában gyönyörűen érvényesül az a széles levegősség és karcsúság, amely a korai reneszanszhoz közelálló olasz gótikus templombelsőket jellemzi. A reneszansz rokona még épületünk a boltcikkelyek groteszkes díszítése által is.

S a reneszansz mosolya van Hungária apotheozisának csodálatos egében és legében is, miről Riedl Frigyes mondta meg a legtalálóbban és legszebben, hogy „kimondhatatlan édesség van világításában, égboltozata kékjében, Nem délszaki mélységes kék ég, de átvilágított, üde és langyos. Olyan, mint egy májusi reggel. Ez a kép még a márványtól, aranytól és festett üvegen át beözönlő napsugártól ragyogó környezetében is világosságot tud árasztani. Nem a meleg nap fénye, nem a szokott plein-air jiszttel hintett fehérsége és tarkasága van rajta, hanem mintha mélységében valami diszkrét, de mindenre kiterjedő fényforrása volna".

Lotz szinei, meglett korának alkotásain, mindig valami érett szépséggel, isteni mézek elegyítésével hatnak. Veronese világosan rózsázó, meggyszinű és ibolyás zamatai, — de rendesen Tiepolo fényesebb s tágasabb étherében lebegve. Az alakok nem tömik meg a térséget, aránylag gyéren és minden irányban, a bemélyedésében is, szabad kompozicióval csapong-

A MAGYAR ORSZÁGHÁZ.*

ÍRTA: Cs. K.

A MAGYAR ORSZÁGHÁZ díszítésének lényegét, belső berendezésének szellemét legjobban a mester — Steindl Imre — ama szavai tükrözik, melyeket akadémiai székfoglaló értekezésében hangoztatott. „Én az új országháznál — úgymond — új stílust nem akartam teremteni, mert ilyen századokra szóló monumentális épületet efemer részletekkel nem kezelhettem, hanem igenis arra törekedtem, hogy a középkor e remek stílusába szerény módon, óvatosan, mint azt a művészet mindenkor okvetlenül megkívánja, nemzeti és egyéni szellemet hozzak be. E célból eddig létező síkdíszítményeink összes motívumait, falfelületek, bolt felületek stb. díszítésére a gót stílus szellemében használtam föl, hazánk flóráját, mezőink, erdőink és rónáink növényzetét, annak formáit többé-kevésbbé stilizálva alkalmaztam; így pl. építészeti tagozatoknál, mint amilyenek a fejezetek, eltértem a gót stílus szigorú modorától, nevezetesen az építészetben annyiszor alkalmazott akantuszlevelet saját fölfogásom szerint kezeltettem... A belső díszítésnél részben Rafael példáját követtem. Miként ő a termák festését reneszánsz szellemben alakította át, én meg ugyanazon termák festését a gót stílus modorában és szellemében iparkodtam érvényre juttatni... A többi díszítő részekben pedig nem egyedül a régi stílus formai tisztaságának fentartására törekedtem, mint inkább a modern igényeknek és fölfogásnak nemzeti szellemben iparkodtam hódolni."

E szavak világánál megértjük e nagy szellem szándékát. Ő sem zárkózhatik el a modern eszmék elől, sőt „meghódol a modern igényeknek" és pedig, miként maga mondja, nemzeti szellemben." A fentiek igazolására hivatkozom a bemutatott képekre. E részletek, az alkotó mester szellemének termékei, mind az ő egyéniségét rejtik magukban, mely finomságokra hajló volt, állandóan a formai szépet, a nemes összhangot kereste; emellett a nagy arányok, a tömegek helyes elosztása iránti érzék is élénken élt benne. Az előbbieknek termékei a magyar országház díszítési részletei és berendezési tárgyai, az utóbbinak a külső hatalmas arhitekturája.

Áttérve a részletekre, fölemlítjük, hogy az udvarok hangulatos színes arhitekturája, illetőleg annak díszítő szobrászati részei méltó kiegészítői a külső arhitekturának, anyaguk pyrogranit. A belső színes hatását előnyösen fokozzák a palota művészi becsű üvegfestményei.

Iparművészeti szempontból különösebb figyelmet érdemelnek a főemeletsor csaknem összes helyiségeinek famennyezetei és falborításai, melyek egy része mahagoni, a többi pedig dió- és tölgyfából való, úgyszintén a bronzcsillárok és fali karok.

Legfényesebb, leggazdagabb kiállítású — a két ülésterem, a kupolacsarnok és a társalgók mellett — a miniszterelnöki dolgozószoba. Kevésbbé sikerült e szoba butorzatában a mahagonifa és az eozin együttes alkalmazása. A két anyag ellentétes főtulajdonsága, a fa mozgása és az eozin merevsége nem fér össze. Az egész szobaberendezés azonban különösen színben összhangzatos, komoly hatást keltő. Az épületben alkalmazott világító testek: csillárok, fali karok és kandeláberek kovácsolt vasból, alumínium bronzból és sárgarézből készültek, a külsőn levők csakis kovácsolt vasból. Mindmegannyi művészi alkotás, a mester sokoldalúságát, mindenre kiterjedő gondját hirdetve.

Steindl Imre művészeti tevékenységével már egy ízben foglalkoztunk e folyóirat hasábjain (1902. V. évf. 227—229. oldal.) Ugyanekkor bemutattuk az országházának néhány, iparművészeti érdekességű részletét. Mostani cikkünk megírására az alkalmat egy pompás díszmű megjelenése adta meg mely „A magyar országház, Steindl Imre alkotása" cím alatt e monumentális alkotást van hivatva ismertetni. A magyar, német és francia szöveggel ellátott 70 szöveg közé nyomott képpel és 72 fénynyomatú táblával ékeskedő munka a

* A MAGYAR ORSZÁGHÁZ. Szerkesztette Ney Béla. Kiadja Divald Károly, Budapest. Ára 150 korona.

Magyar Iparművészet
1906. 69-70. l.

magyar királyi kormány megbízásából és támogatásával pilisi Ney Béla építész, miniszteri tanácsos, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet tiszteleti tagjának szerkesztésében Steinhausz László, Heidrich László, Bayer Béla, Lázár Imre és Santho István közreműködésével Divald Károly műintézetének kiadásában jelent meg.

E műből vett képekben a magyar országházban alkalmazott iparművészeti részletek és berendezési tárgyak újabb sorozatát mutatjuk be olvasóinknak. A magyar országházáról szóló munka úgy nagysága, mint kiállítása tekintetében a külföldi monografiák mellett is megállja helyét.

ZICHY MIHÁLY. †

ÍRTA: DÖMÖTÖR ISTVÁN.

AMIKOR MANET már rég megcsinálta napfényes szenzációit, új vágányokon dacos hódítók vonultak a pikturába, de künn a nagy kulturákban, kívül a magyar határon épen úgy, mint itthon, a Biedermayer-többség még mindig novellának vette a képet, egy igen finom elme s különben pedig sokáig kevéssé ösmert, szürke professzor, a Walter Pater-ek, a Hevesi Lajosok szemével látott, s megírta Zichyről, amit ma írnánk, ha most jelennek meg frissen és újonnan és heves disputák ütköző pontjában, a Pusztítás Géniuszának diadala.

Húsz és egynehány éve lehet, s a szürke professzor Péterfy Jenő volt, aki észrevette, függetlenül mindenektől, hogy ebből a festésből mennyire kiesik a szín elementuma; mennyire nem egyszerre megértett jelenségnek hat az a nagy vászon, amely az akkortájt újfajta emberi vágyak, szociális megmozdulások izgatott levegőjében, mint Renan vagy Zola írásművei, a pápai letiltás bélyegét hordva magán, bejárta Európát; s amelynek szörnyű gyönyörűségeit, első tekintésre roppant komplikált értelmét, külön a közönség elé szánt kísérő levéllel védte és magyarázta Zichy, a műteremfal, a pemzlik és kartonok közt élő agitátor.

Rövid és tömör tanulmányt írt Péterfy, amelyre viszont ellenkritikák, ugyancsak erős meggyőződésű polémiák következtek a másik részről, azoktól, akik sűrű csoportokban és rajongva álltak és lengették kalapjukat a programmpiktura előtt; azoktól, akik ép Zichyben vélték, hogy tetőponthoz ér, amit romantikus iránynak nevez a műtörténet.

Izolált mondatok voltak, vagyis hatásukat tévesztők a Péterfy mondatai, ami érthető, nem csodálni való, ha az ember visszahelyeződik abba a korba, amely kor például mereven fölállította, mint egy mindenki számára egyformán ellenőrizhető pozitivumot, a „szép kép" meg a „kész kép" fogalmát.

Vezércikkek s a drámaíró szemével nézett, bizonyos megindítóan morális hatásokra épített jelenetek, továbbá a haladás szekere és rózsaszín perspektívák, szóval programmok, súlyos térítő programmok nyomúltak előtérbe, s a jó és jobb festő ott kezdődött, ahol mindezt az úgynevezett magasabb célt szolgálni tudta.

És mert így történt, mert fölcserélődtek a célok, önállótlan valamikké tolódtak hátra a festői értékek, súlytalanúl hangzott, sőt hiábavalóan az a kemény és előkelő közbeszólás, amely Zichyvel szemben megjelölte azt, ami tulajdonkép a festés differenciálódása, s amit azóta beigazolt az új képírás, visszafelé pedig Goya-n át, mondjuk Benozzo Gozzoli-ig mindazok, akik nem valamely kor, hanem az egész piktura fejlődésében forduló pontok.

Világosan áll ma már, hogy nem az utóbbiakhoz illeszkedik a rajzolni indult s filozófussá nőtt magyar, a cár és udvarának nagyúri barátja, Zichy Mihály.

De amikor most együvé kerülnek róla adatok és különböző értékelések, amikor ezerkilencszázhatot számlálunk, visszanézünk és grand'seigneur arcképet rajzolunk a soká és

Kölcsönkönyv 256

Nyomtatvány

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Steindl Imre

l Siklóssy F K T tört.

117. l –

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Steindl Imre

Siklósy FKT tört.

179. l.
280 – 286. l.

Steindl Imre

rod

Hildebrandt, Hans:
Die Kunst des 19. und
20. Jahrhunderts.
Wildpark - Potsdam,
1931.
és e könyv ismertetését
lásd Rabinovszky Máriá
Magyar Művészet 1932.
61. l.

Steindl Imre

rod

Pipics Zoltán:

Magyar művészcenten-
áriumok az új évben

Vasárnapi Ujság

az Új Magyarország
képes mell-

1939. jan. 1-

BUDAPEST
KÜLDEMÉNYEK CÍMÉBE
BUDAPEST
KÜLDEMÉNYEK CÍMÉBE

Steindl Imre

irod

Csáiparm 557. l. 560. l.
563. l.

A bpesti belvárosi
templom és a vármegyei
máriafalvi plébá-
niatemplom majolí-
ka főoltára.

Steindl Imre

1904. máj. 29-én

Aznap leplezték le az új Országháza díszlépcsőcsarnokában Steindl Imre mellszobrát is, amelyet Strobl Alajos készített. Ugyancsak e művész alkotása Trefort Ágost szobra, amelyet június 5-én avattak fel az élettani intézet homlokzata előtt.

Művészet

1904. 268 l.

Repülő lapok 71. szám

KERSTEN,K. 1848.Die deutsche Re
lung d.europ.Verhält
ger Jahre.Ill.

LAZARSFELD,SOFIE.WIE DIE FRAU DEN
nisse und eigene Bet

LENNHOFF,E. DIE FREIMAURER.Ein Ge
M.156 Abb.Ill.Orig.Au

LUDWIG, EMIL

Steindl Imre

A Steindl-ünnep (Hieronymi Károly beszéde). Budapesti Építészeti Szemle, XIII. 12.

(Művészet 1904 278. l.)

Olcsó vetőmag és a csak bajt okozó kenőolajak mind hasonlítanak „szemre" a legjobb minőségekhez.

övedelmezőségét.

gy az olcsó olaj csak
jelent olcsó kenést, s
lcsó *literenként, egy-*
a holdanként.
oilt világszerte elismert
ák gyártják. Ezt az ola-
a közelében oly keres-

Steindl Imre

Új Magyarság

1939. nov. 12

— **Steindl Imre emlékezete a műegyetemen.** A József nádor műszaki és gazdaságtudományi egyetem Steindl Imre volt műegyetemi tanár születésének 100-ik évfordulója alkalmából november 12-én, vasárnap déli ½12 órakor a műegyetem dísztermében emlékünnepélyt tart. Az ünnepélyt Zimmermann Ágoston dr. rektor nyitja meg, majd Csányi Károly műegyetemi tanár, a mérnöki és építészmérnöki kar prodékánja mond emlékbeszédet, mely után Steindl Imre mellszobrának megkoszorúzása következik a műegyetem aulájában.

1971 AUG 20

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-728

Ro

A román újságír
vendégeként egy h
tem a Román Szoc
társaságban. Hét
kevés egy eddig
ország megismeré
baráti, kedves úti
vén sokhelyütt já
emberrel találkozhattam,
gazdasági és társadalmi élet
különböző területeire pillanthattam be, gyakran természetesen csak rövid órára. Ezekből szeretnék most néhányat közreadni.

A híradásokat személyes benyomásaimmal erősíthetem meg: a román gazdaság a fellendülés időszakát éli. A szocialista építés megkezdése előtt az országnak tulajdonképpen két nagy iparága volt: az olaj és a fafeldolgozás. Az iparon belül a gépipar mindössze 8–10 százalékkal részesedett, ma viszont meghaladja a 28 százalékot. A gépgyártás forradalma meghatározta más iparágak fejlődését is. Nemzetközileg is elismert a román traktorgyártás, mi is jó véleménnyel vagyunk az Utos-okról. Pitesti 10 éve 40 ezres kis város volt, lakóinak száma immár 140 ezer. Az olajfinomító bővülése mellett itt épült fel egyik legnagyobb büszkeségük, a Dácia Autógyár. 68 augusztusában adták át, R–8 és R–12 licence alapján a Dácia 1100-as és az 1300-as típusokat kezdték gyártani. 1975-ben már évi 55 ezer fut le majd a modern szalagokról.

Az iparfejlődés legszembetűnőbb ténye mégis a hajógyártás. Központja a Fekete tengeri üdülőövezet közepén elhelyezkedő Konstanca. Évtizedek óta gyártanak itt hajókat, a kikötő az ország legnagyobb vízipályaudvara volt eddig is. Az utóbbi hónapokban azonban óriási méretű fejlesztés kezdődött el. A mostani ötéves tervben sok milliárd leies beruházással eddig nem ismert hajóóriások építéséhez fognak majd a gyárban. Az ötéves terv végére 50 ezer tonnás tengerjáró monstrumokat bocsájtanak vízre ott, ahol most még 2–3 ezer tonnás hajók állnak a sóján. S ez még csak a kezdet: a párt és kormány határozatára megkezdik egy 150 ezer tonnás olajszállító hajó építését, s úgy számítják, hogy a következő tervidőszakban már sorozatban készítik ezeket az úszó kolosszusokat. A folyami és a tavi hajóipar bázisának a Duna melletti Galacot jelölték ki.

Az ember bármerre is jár az országban, mindenütt, a kis városokban is, gyárépítkezésekkel találkozik. Egy szempontból figyelemre méltó jelenség ez. Az országban valamikor öt nagy ipari központ volt, alig valamivel kevesebb mint a közigazgatási tartományok száma. Néhány évvel ezelőtt új területi egységeket alakítottak ki: az ország jelenleg 39 megyére tagozódik. Politikusok, közgazdászok egybehangzóan állítják, a decentralizálás meggyorsította a népgazdaság fejlődését és kitűzhették azt a célt: minden

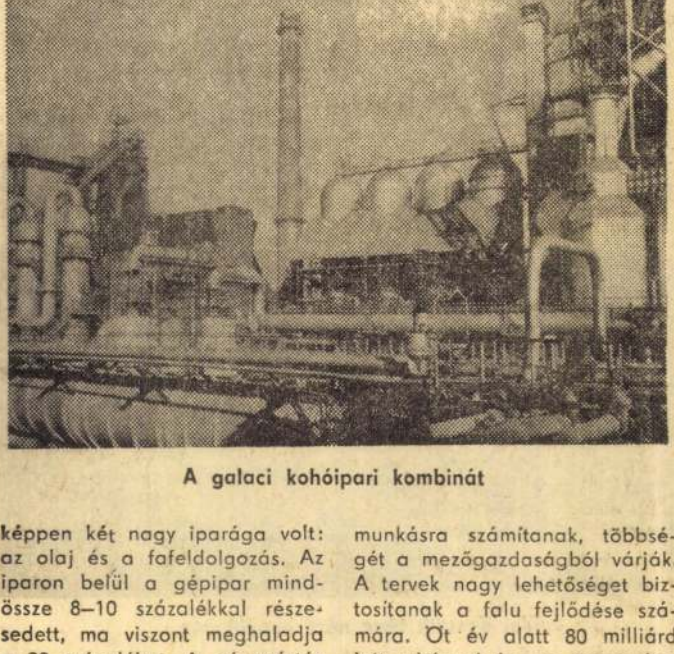

A galaci kohóipari kombinát

Romániában ma a terme
zásra 30–32 – tehát jóval többet mint más szocialista országokban –, a fogyasztásra 68–70 százalékot fordítanak a nemzeti jövedelemből.

Az iparfejlesztést – sok más ok mellett – a mezőgazdaság is indokolja. 1970-ben a lakosság 50 százaléka a mezőgazdaságban dolgozott (nálunk 26). 1975-ig egymillió új ipari munkásra számítanak, többségét a mezőgazdaságból várják. A tervek nagy lehetőséget biztosítanak a falu fejlődése számára. Öt év alatt 80 milliárd leit ruháznak be, az összes beruházás 20 százalékát. A hagyományos kultúrák és az állattenyésztés fejlődését sokszorosan felülmálja majd a kukorica termesztés. Konstanca megyében járva tapasztaltam, hogy rendkívül nagy jelentőséget tulajdonítanak az öntözésnek. Jelenleg mintegy 75 ezer hektárt öntöznek, öt év múlva viszont már 250 ezer hektárt látnak el vízzel – az országban pedig kereken 2 milliót. Akkorra – a megyei első titkár szavai szerint – általános lesz a 120 mázsás kukoricatermés.

A „Problemeeconomice" szerkesztőségében folytatott eszmecsere alkalmával némi betekintést szerezhettem a mostanában minden szocialista országban alakuló, formálódó irányítási rendszerről. Ebből kitűnt, hogy a minisztériumok szerepe jelentősen csökkent, mindenekelőtt elvi irányítással foglalkoznak. Ez persze eléggé leegyszerűsített fogalmazás, hiszen például a tárcák irányítják az úgynevezett „fővállalatokat" is. Korábban is voltak ilyen vállalatok, akkor ezek egy-egy megyén belül, s egy-egy ágazatban funkcionáltak. Például egy vállalat fogta össze a megye élelmiszeriparát, ide tartozott, ha volt, a sör-, a vaj- és a konzervgyár. Most viszont iparági szinten, országosan szerveződnek, a példa kedvéért egy „fővállalat" körébe tartoznak a sörgyárak. A tájékoztatás szerint 200 „fővállalat" működik az országban: irányít, beruház, ellenőriz, tervet állapít meg. A termelés alapbázisa az üzem, amely nem a minisztériummal, hanem a „fővállalattal" áll kapcsolatban.

Jártam a bukaresti szerszámgép- és berendezéseket gyártó nagyüzemben. 10 éve épült, modern gyár, szép környezetben, háromezer dolgozóval. (Őszintén dicsérték a csepeli szerszámgépeket, főleg sok fúrógépet láttam.) Itt van a „fővállalat" központja is, 7 hasonló gyár tartozik hozzá. A fiatal műszaki igazgató minddenben megerősítette a korábbi tájékoztatást, mosolyogva tette hozzá: „Az elvek és a

lat e
a, ho
endelk
át mo
legfo
termel
öszörűg
egrendo
eremter
séges f
évvel ezelőtt
szerzése jel
gondot. Új
bizony elei
mozgás. Mo
és jó az u
módszerrel
országban ú
zést vezette
hogy aki ö
náluk dolg
kusan „bel
közé. Ezzel
zalékkal nő
év után 7,
százalék k
hozzájárulá
másik üze
akkor folyt
ha önkény
elveszíti ez
pluszpénzt
mindent e
Tehát öt
ezután ka
fizetéskieg

Hogyan
Csak néhó
csupán jel
nem adna
semmiképp
megnyugta
Az elmúlt
lagkereset
említett
egy eszter
függően 1
kereshet.
1500, egy
leit kap.

szövetkezet
vonta 1400
az állatgo
1900 leit.
kal növeks

Románia
jellemezni
gazdasági
lutát terme
regényes,
gyei, hófe
fürdőhelyei
240 km-es
az északon
vidékét is.
államilag
1970-ben n
rista keres
s ebből n
szocialista
zett.

Mennyi
Ioan C
minisztériu
viselője é
lapok fősz
sen tájéko
látogatáso

— Legtö
ból, Jugos
országból j
gyarország
vendéget
hetnének-e
vesen látn
gyobb szá
tengerpart

Mert val
pők több
habjaiban
hideg is) k
szor 40 fo
gerparton
nak nyilvá

Steindl Imre

1021

Az Országház

Akár a főváros szimbóluma is lehetne! Úgy uralja a pesti Duna-partot a monumentális, soktornyú, magas kupolás palota. Arkádjai, boltívei, széles lépcsősora, neogót csúcsívei harmonikus egységet alkotnak a múlt század utolsó évtizedeinek eklektikus stílusjegyeivel — Steindl Imre hangulatos-szép, nagyvonalú alkotásán.

Méreteiben is imponáló az épület: majd tizennyolcezer négyzetméternyi területével, 96 méter magas kupolájával. Tíz udvarába, 691 termébe 27 kapun, 29 lépcsőn lehet bejutni.

Az Országház több mint fél évszázada a magyar állami élet központja, fontos állami szerveink székhelye. Itt ülesezik az Országgyűlés, a Minisztertanács, az Elnöki Tanács. Reprezentatív termeiben államfőket, magas szintű delegációkat fogadnak, kongresszusi termében nemzetközi összejöveteleket, ünnepségeket rendeznek. Az Országházban őrzik Munkácsy Mihály, Vajda Zsigmond, Jantyik Mátyás, Dudits Andor, Lotz Károly, Körösfői-Kriesch Aladár nagyméretű, a honalapítással, az államvezetéssel kapcsolatos festményeit. Az épület Duna felőli szárnyában az Országgyűlési Könyvtár félmilliós könyvállománya kapott helyet.

Az épület Kossuth térre néző homlokzata

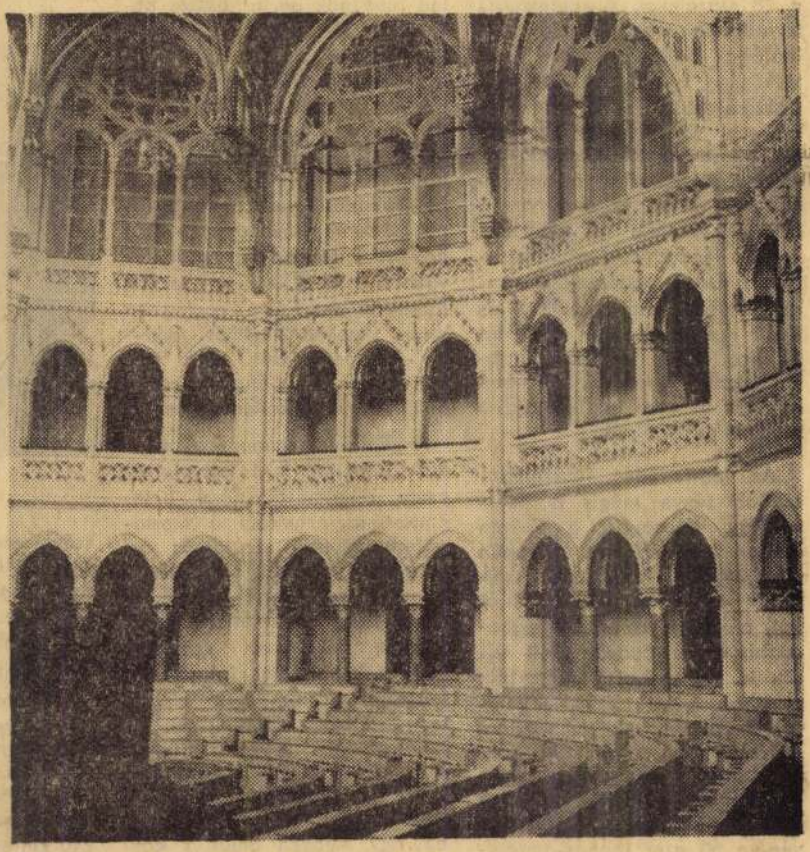

A kongresszusi — volt felsőházi — ülésterem. Ma nemzetközi és országos ülések szinhelye

Az Országgyülési Könyvtár olvasótermében

konnak a magamét, s ezért is leltem kifejező anyagra a zománcban, amely nem tűri a képen az alárendelő kapcsolatokat.

A népművészetben maradni

Különös, amit mond, hiszen a magyar képzőművészet a középkortól a mai absztraktokig mindig nyugat fele fordult fejlődési mintákért.

— Én inkább a nyugat fele fordulást tartom különösnek. Ez az oka, hogy a magyar képzőművészetnek semmi köze a magyar népművészethez, amely megőrizte az ősi, származásunkból, etnikumunkból következő szemléletételetmódot. Az irodalomban, különösen Petőfi óta, természetes a népköltészettel való összefüggés. A zenében Bartók és Kodály óta valósággal szabálynak számít. Csak a képzőművészetben semmi jele, néhány elszigetelt kísérleten kívül, mint amilyen a szolnoki tárlatokról is jól ismert Tóth Menyhérté, aztán Berki Violáé, a szobrász Imre Samué, és talán még mondhatnék egy-két nevet, köztük a magamét is.

— Igen, az augusztus 27-én nyíló egri kiállítására készült meghívó bemutatkozó szövegében már feltűnt egy mondat, amelyben kifejti, hogy nem kiindulni akar a népi művészetből, hanem benne maradni. Hogy érti ezt?

— Semmi esetre sem úgy, hogy a tulipános ládák mintáit vagy a pásztorfaragások kacskaringóit akarnám másolni. Csupán annyit jelent, hogy a magyar népművészet és egyben az ókori keleti művészet nézőpontjával azonos módon, organikus egységben próbálom ábrázolni a körülöttem tenyésző tárgyi, természeti, emberi és szellemi világot. Ez nem azt jelenti, mintha nyugat vagy nevezzük Európának, hatalmas művészeti tradícióit lebecsülném, de az én utam más.

Kátai Mihály 36 éves. A műkritikusok egybehangzóan a zománc legkiemelkedőbb hazai mesterének tartják. 1966 óta a budapesti Mednyánszky és Derkovits teremben (az utóbbi a Tv galériájában is szerepelt), illetve a bécsi Galeria Junge Generation-ban és a Galeria Romanum-ban rendezték meg legfontosabb egyéni tárlatait. Fővárosi és külföldi sikerei után most ifjúsága városában, Egerben mutatkozik be. Ha ilyen lo-

SZOLNOK MEGYEI

SAJTÓHÍR

BUDAPEST, IX., Ü

Telefon: 138-068, 337-

Ma

A Magy erre
legnagyob k.
tizenkét szete-
dor film. az

Móricz Zsigmond regényét Sipos Tamás alkalmazta képernyőre, a rendező Szinetár Miklós, — a népes betyárvilág szerepében tarka színésztablót látunk.

A játékfilmsorozat első három részét néztük meg a televízió szakmai bemutatóján. A mű egészéről tehát még nem tudunk műbírálatot mondani, egy dolog azonban bizonyosnak látszik: nem lesz haszontalan, elfecsérelt tizenkét este, amelyet a képernyő előtt töltünk, amíg a Rózsa Sándort nézzük.

Betyártörténetet nézünk? Higgyünk Sipos Tamásnak, és mondjuk inkább úgy, Móricz Zsigmondot nézzük. A filmre alkalmazó Sipos Tamás ugyanis elmondotta, hogy az írói hitelesség legmesszebbmenőbb szem előtt tartása vezette munkájában és Móriczot, a „halhatatlan magyart" akarta képernyőre hozni.

Az alapmű regény. Ilyenkor mindig esetenként dől el, hogy a tévétől mennyire idegen a műfaj, és hogy az új változat mennyit ad vissza az eredetiből.

Az adaptációs gondok ennél az alkotásnál is számottevőek. Különösen azért, mert az alkotók igényes filmet akartak készíteni. Nemes, becsületes szándék ez ebben az ízlés- és illúzióromboló giccs-zuhatagban, amely oly sűrűn éri az olvasót, a nézőt, a hallgatót stb.

Mennyivel könnyebb lett volna *Sipos Tamás* és *Szinetár Miklós* dolga, ha kalandfilmet csinál Móricz regényéből. Egy afféle szögedi westert.

Tisztesség a filmre hozó alapművön, a filmszerűség érdekében. Mindez azonban — ahogy erre az első három részből következtetni lehet — nem vált kárára az eredeti kifejezésvilágnak, mondanivalónak.

A folytatás tévéfilmet a szakmai bemutatón színes változatban láthattuk. Sajnos a nagyközönség egyelőre csak fekete-fehér képet nézhet, de úgy hisszük, így is jól érvényesül majd a korabéli puszta, az ingoványos rengetegek félelmetessége.

Rózsa Sándort *Oszter Sándor* alakítja. Úgy hisszük, na[illegible]on jó választás, — a fiatal színész tökéletesen azonosul Móricz hősével.

Veszelka Juliskaként a bájos, szuggesztív *Muszte Annát* látjuk, ez a színészválasztás is igen jól sikerült. Kevésbé hiteles *Piros Ildikó* a halászlány szerepében. Megmaradt színésznőnek.

Ismerősök — köztük néhány szolnoki, vagy volt szolnoki — egész sora jelenik meg a képernyőn kisebb-nagyobb szerepekben. Remek figurát hoz *Huszár László*, Bak Józsiként. Egy másik folytatásban *Győri Ilonának* van emlékezetes jelenete.

Sikerfilm lesz-e a Rózsa-sorozat? Úgy hisszük igen, és ez azért is örvendetes, mert ismét megbuktatja majd az „olcsóság híveit", akik burkoltan ugyan, de fennen fenn mondogatják, hogy a tömegkultúra és a művészi mondanivaló két külön valami...

Ez a sorozat viszont irodalmi érték, filmes megfogalmazásban.

— ti —

Neves emberek mondásai

A francia király egyszer megkérdezte Moliertől:

— Elégedett a háziorvosával?

— Nincs okom a panasz[illegible]

orvost és elpanaszolta neki, hogy azutóbbi időben vészesen fogy. Az orvos megvizsgálta, majd szigorúan megtiltotta, hogy szeszes ita[illegible]

Az Országház

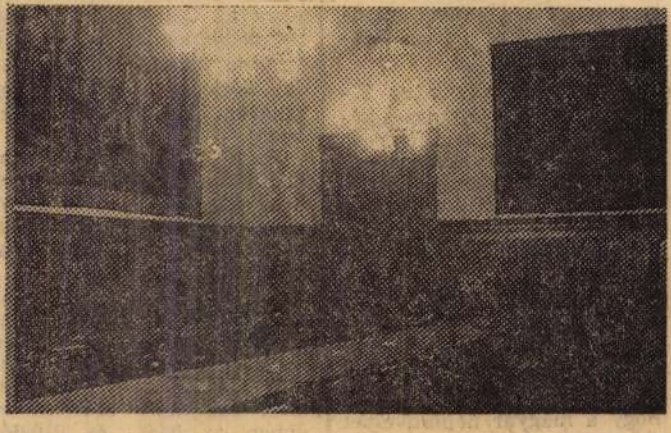

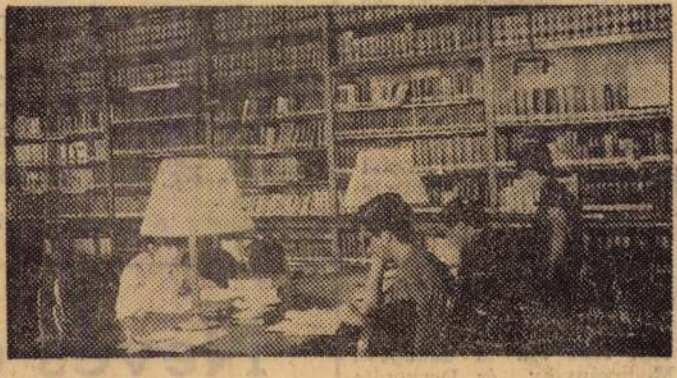

Akár a főváros szimbóluma is lehetne! Úgy uralja a pesti Duna-partot a monumentális, soktornyú, magas kupolás palota. Árkádjai, boltívei, széles lépcsősora, neogót csúcsívei harmonikus egységet alkotnak a múlt század utolsó évtizedeinek eklektikus stílusjegyeivel — Steindl Imre hangulatos-szép, nagyvonalú alkotásán.

Az Országház több mint fél évszázada a magyar állami élet központja, fontos állami szerveink székhelye. Itt ülésezik az országgyűlés, a Minisztertanács, az Elnöki Tanács. Reprezentatív termeiben államfőket, magas szintű delegációkat fogadnak, kongresszusi termében nemzetközi összejöveteleket, ünnepségeket rendeznek. Az Országházban őrzik Munkácsy Mihály, Vajda Zsigmond, Jantyik Mátyás, Dudits Andor, Lotz Károly, Körösfői-Kriesch Aladár nagyméretű, a honalapítással, az államvezetéssel kapcsolatos festményeit.

Képeink:

Az épület Kossuth térre néző homlokzata

A gobelin terem, ahol Rudnay Gyula Pusztaszeri országgyűlés című alkotását őrzik

Az Országgyűlési Könyvtár olvasótermében

(Bozsán Endre felvételei — KS)

előadásai

Az alábbi rendezvényekre a helyszínen és az Uránia Ismeretterjesztő Boltban (VII., Lenin krt. 6. Telefon: 422—754) a jegyek elővételben is kaphatók. A látogatásokra előzetes jelentkezés szükséges.

November 18. **Látogatás a Budapesti Orvostudományi Egyetem II. sz. Kórbonetani Intézetében.** Vezetők: dr. Jellinek Harry egy. doc. és dr. Nagy László egy. tanársegéd. De. ½ 10 óra. Részvételi díj: 5 forint.

November 19. **A terhesség és meddőség.** Előadó: dr. Orbán György főorvos. A MEDOSZ előadótermében (VI., Jókai u. 4.). Este 6 óra. Belépődíj: 4 forint.

A szovjet balett története. Előadó: Merényi Zsuzsa. Az előadás után a „Balett gyöngyszemei" c. filmet vetítik. A Társulat székházának előadótermében (VIII., Múzeum u. 7.). Este 7 óra. Belépődíj: 3 forint.

November 20. **Egy város élni akar** (Budapest múltja, jelene, jövője). Előadó: Köböl József miniszterhelyettes. Az előadás után az „Egy város élni akar" c. dokumentumfilmet mutatják be. A Társulat székházának előadótermében (VIII., Múzeum u. 7.). Este 7 óra. Belépődíj: 3 forint.

Látogatás a Budapesti Filmstúdióban. Vezető: Németh András gyártási főirányító. De. 9 óra. Részvételi díj: 4 forint.

November 21. **A porcelán története.** Előadó: Grofcsik János. Az előadás után a „Herend" c. filmet mutatják be. A Kulturális Kapcsolatok

sz
u.

I
az
a K
Részv

AZ IS

Novemb
(árnyfilm).
iskolája.

Az előadások 3, ½ 5 és 6 órakor kezdődnek.

ORSZÁGJÁRÁS AUTÓBUSSZAL

Nov. 24, dec. 1. Egynapos kirándulás: **Visegrád—Esztergom—Dobogókő.** Részvételi díj: 43 forint.

Nov. 24, dec. 1. Egynapos kirándulás **Győrbe.** Részvételi díj: 86 forint.

Nov. 30, dec. 1. Másfélnapos kirándulás a **Mátrába.** Részvételi díj szállással: 109 forint.

Megjelent a Műemlékvédelem

Szakemberek, kultúrmunkások és a nagyközönség régi kívánságára megjelent a **Műemlékvédelem** című, műemlékeinkkel, ezek védelmémével, gondozásával, feltárásával foglalkozó negyedéves, szép képes folyóirat. Az Élet és Tudomány szerkesztősége a kultúránk érdekében vállalt céljaik megvalósításához sok sikert kíván. A folyóiratot az Építőművészek Szövetsége Műemléki Bizottsága szerkeszti, s a Gondolat Kiadó (a TTIT kiadója) adja ki. Ára 7 Ft. Előfizetés egy évre 28 Ft, a 69.915.273—50-es csekkszámon.

Steinitz Imre
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

139 1957 NOV. 19

KÖNYVEKRŐL

Egry Margit—Wellisch Judit:

AZ ORSZÁGHÁZ

A Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata
Bp. 1957. Ára: 6 Ft

Szép hivatást tölt be a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatának „Műemlékeink" című sorozata: tanít és segít megismernünk, megszeretnünk és megbecsülnünk nemzeti kincseinket.

Legújabb füzetének szerzői, Egry Margit és Wellisch Judit, nehéz munkára vállalkoztak. Tömérdek érdekes anyag közül kellett kiválogatniuk a legfontosabbakat, s művészettörténeti kérdésekről kellett írniuk nemcsak röviden, hanem népszerűen is. Könyvük a szűkre szabott terjedelem ellenére ismerteti az Országház építésének történetét, egészen az 1843-as pozsonyi diétától, ahol először vetődött fel az országgyűlés Pestre helyezésének gondolata. Szól a telekvásárlásról, a pályázat kiírásáról és eredményéről, a megbízás körüli parlamenti harcokról, magáról az építkezésről, és persze Steindl Imréről, az Országház építőjéről, akinek helyét kijelölt a magyar építészet nagyjai között. Azután elénk állítja a kész épületet: beosztását, az egyes nagyobb egységek rendeltetését, szellőztető és fűtő berendezéseit, s nem utolsó sorban iparkodik megláttatni velünk építészeti szépségeit. Megmagyarázza, hogy az épület külső képét miért rontja szinte a fennállása óta az örökös állványozás, mi teszi szükségessé a folytonos javítgatást. (A viszonylag szegény ország nagy anyagi áldozatot hozott az Országház építése kedvéért, ám így is csak arra futotta, hogy a belsejét képezzék ki tálnyomórészt nemes anyagokból: kívül kemény kő helyett puha kőanyagból dolgoztak. Azóta fokozatosan folyik a burkolat kicserélése kemény kőre.) A terjedelem adta határok között beszámolót, sőt értékelést ad az Országház szobrászainak és festőinek munkájáról. Szó esik arról is, hogy a kor legjelentősebb művészei közül miért nem kapott munkát az Országház díszítésében pl. Szinyei Merse Pál, aki egy ideig képviselő is volt. (Követtársai nem is képzelték, hogy egy tekintélyes felvidéki nemes család tagja festő lehet. Csak akkor kezdték ezt esodálni és értetlenül tudomásul venni, amikor Szinyei nevét s munkásságát már Európa-szerte ismerték.) Munkáesy kapott ugyan megbízást, „Honfoglalás" című képét (amely azóta már az Elnöki Tanács elnökének fogadószobáját díszíti) eredetileg az alsóház elnöki emelvénye fölé rendelték, de azután akusztikai okokra hivatkozva a Szépművészeti Múzeum egyik mellékfolyosóján helyezték el. A valódi ok az volt: a kép nem felelt meg a megrendelők ama óhajának, hogy kifejezze a „magyar hegemónia" gondolatát.

Végül — s ez külön érdeme — ismerteti az Országház parlamenti hagyományait. Csak ízelítőül említjük, hogy például megemlékezik az üléstermek fölyosóinak számozott, aranyozott szivartartóiról, amelyekben a „Tisztelt Ház" tagjai a britannikáikat helyezték el, ha egy-egy érdekesebb felszólalás kedvéért rövid időre elhagyták a társalgót.

Annak, aki naponta látja az Országházat, igazán érdemes megismerkednie e füzettel, mert elolvasván — Országházunk ezután több lesz számára megszokott, szürke kötömbnél. De azoknak is bizonyos kárpótlást ad (nem utolsó sorban Czeizing Lajos negyvenhárom szép felvételével), akik nem élnek a közelében.

Ladu Éva

közdasági hnikust kezdő akorló teljenényelszálónak, valaat budapesti változó munhelyre nüvest, vízteték-szerelő-, vasbetonrelőket. ózati villanyrelőket, kubiokat, segédnkásokat, ézgépelőket, gépiőket, gépsivezetőket dömperetőket, éjjeliket, takarítóket.
andó szabad mbat, heti 44 s munkaidő. entkezés a

u. 7. szám alatti ház eladó. 2 szobamellékhelyiségekből áll, azonnal beköltözhető.

BÚTOROZOTT szoba kiadó, esetleg házaspárnak is. Eger, Almássy Pál u. 27.

FŐISKOLÁS házaspár, pici babá-

su terii ismeretségét keresi, házasság céljából. Lehetőleg fényképes választ, „Harmonia" jeligére, az egri hirdetőbe.

RÓZSÁK! Bokor-, futó-, babakiváló fajtáiról díjtalan jegyzéket küld Palkó kertész, Bpest, XV., Csillagfürt u. 8.

ROZSÁK, bokor-,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 OKT 29

NÉPÚJSÁG
Eger

Steindl Imre

A Hold kel: 8.55, nyugszik: ...

Szeretettel köszöntjük névnapjukon
NÁRCISZ
nevű kedves olvasóinkat!

A NÁRCISZ eredeti formája Narcissus volt és jelentése „illatos virág, elkábító virág". A monda nyomán alakja a férfiszépségi és az önszeretet megszemélyesítője lett.

1021

130 ÉVE, 1839. október 29-én született Budapesten, Steindl Imre, építész. Tanulmányainak egy részét Budán végezte, majd a bécsi képzőművészeti akadémián egészítette ki — magasabb fokon. Fiatalon lett rendes tanára a budapesti Műegyetemnek. Tevékenységének igazi területe nagy épületkomplexumok tervezése volt. Steindl tervezte a budapesti új városházát, az 1944-ben felrobbantott Margit-híd hídfőit és a mai Műegyetem eredeti épületeit. Életpályájának csúcsát az Országház tervpályázata első díjának elnyerése jelentette. Az ő terve alapján épült fel a Parlament. 1885-ben kezdték meg építését. Működési területe kiterjedt hazai középkori restaurálásra is.

A kovács családja. Szobonya Mihálytól.

Tolnamegyei magyar pór. Kegyes Józseftől.

A dugáti ut Losonez mellett. Telepy Károlytól.

A kisértés Baditz Ottótól.

A MŰCSARNOK ŐSZI KIÁLLITÁSA. — A KÉPES TÁRGYMUTATÓ RAJZAIBÓL.

A KIR. JÓZSEF-MŰEGYETEM UJ PALOTÁJA

E hó 25-én nyitják meg ünnepélyesen hazánk egyetlen tekhnikai főtanintézetének, a kir. József-műegyetemnek diszes uj palotáját. Egyszerü, csöndes ünnepély, de jelentőségében közérdekü és nagyfontosságu. Hosszu, viszontagságos korszaknak jelöli zárkövét e diszes épület tekhnikai szakoktatásunk történetében, oly korszaknak, melyben szük, alkalmatlan bérházakba szoritva, a legnagyobb erőfeszitések mellett is alig volt lehetséges az oktatásban lépést tartani a tekhnikai tudományok rohamos fejlődésével. Pedig tekhnikai müveltségünk és készültségünk niveauja sok, igen sok tekintetben kihat nemzetgazdaságunk helyzetére; ezer meg ezer szálakkal van e kettő egymáshoz füzve.

A műegyetem számára emelendő épület terve messze visszanyulik a multba. Mondhatni külön története van e kérdésnek, majdnem félszázados története. Az első lépés még 1836. április havában tétetett, mikor gróf Széchenyi István inditványára az ország rendei az ő felsége elébe terjesztett javaslatok egyikében egy bizottság kiküldését kérték, mely «egy műegyetemi intézetnek helyéről, épületeiről . . . kimeritő véleményt adjon». Az erre adott királyi válaszban kimondatott, hogy ő felsége királyi tisztjénél fogva gondoskodni fog, hogy ily intézet, a körülményekhez képest, fölállittassék. 1844-ben junius havában adatott ki a legfelsőbb elhatározás, hogy Pesten, nem ugyan műegyetem, hanem egyelőre csak ipartanoda állittassék fel. Ez intézet 1846. november 1-én nyilt meg tényleg és ideiglenesen a tudomány-egyetem központi épületének azon részében helyezték el, mely az egyetem-térről nézve a főhomlokzat jobbik, a templomra dülő felét foglalja el. Végleges elhelyezésére külön épület emelése volt tervezve a szervita-rend kolostora és kertje helyére, hol most a főposta palotája áll. E terv azonban dugába dőlt s megindultak a keresések alkalmas bérház után. Nevezetes, hogy a kibérlendő házak közt tervben volt a Kunewalder ház kibérlése, azon házé, melynek helyén ma, 35 év után, a műegyetem épülete csakugyan fölépült. 1854-ig volt a műegyetem az egyetem épületében elszállásolva. Ekkor átköltöztették Budára az államnyomda épületének egy részébe, mely addig hivatalnokok lakásául szolgált. E helyiségek csakhamar igen szükeknek bizonyultak, de a bajon csak toldás-foldással segitettek. Kibéreltek a szomszédságban még egy egyemeletes kis épületet, majd az uri-utczában egy harmadikat, és végre a bécsi-kapu-utczában egy negyediket.

Teljes 18 évig nyomorgott a műegyetem e szük és alkalmatlan épületekben, mig 1872-ben ismét Pestre költözött át a Nagel-féle csillag-utczai házba, abban a reményben, hogy ott ha nem is czéljainak megfelelő, de legalább türhető és elegendő helyiségeket kap. De e reményében csalódott. Könyvtára, valamint a mekhanikai laboratorium nem fértek el, és az előbbi számára a Kerkápoly-, majd a Schönberg-házban kellett helyiségeket bérelni, az utóbbit pedig a vámpalotában kellett elhelyezni. Maga a Nagel-ház sem felelt meg az oktatás czéljainak. A szükséges műszereket, gépeket berendezni nem lehetett, mert ott nem hogy használni, de elhelyezni

sem lehetett volna azokat. És mind e mellett 48,300 frtot tett az évi házbér, melyet az ország fizetett! . . .

1869-ig teljes szünet állott be az épités kérdésében. Ekkor inditotta meg ismét a mozgalmat e tekintetben b. *Eötvös* József közoktatásügyi miniszter, midőn fölhivta a műegyetemet, hogy az intézet számára emelendő épületre vonatkozólag tegyen indokolt javaslatot. A műegyetem tanártestülete sietett e fölhivásnak megfelelni, és részletes előterjesztése mellett tervet is nyujtott be, mely szerint az épület a kincstár tulajdonát képező sóház-telekre lett volna épitendő.

E tervből se lett semmi s a dologban ismét szünet állott be 1872-ig. Ez évben az országgyülés pénzügyi bizottságának határozata következtében *Pauler* Tivadar, mint közoktatásügyi miniszter, javaslatot kivánt arra nézve, hogy mennyiben volna a műegyetem épülete a muzeum-körut és Eszterházy-utcza közt fekvő kincstári (előbb Kunewalder-féle) telken, az állatgyógyintézet helyén, elhelyezhető. Sőt 1873. elején, ekkor már *Trefort* miniszter, e telken emelendő épület tervére pályázatot is hirdetett, s azonkivül, hogy a siker biztositva legyen, megbizta Szkalniczky épitészt és Steindl Imre műegyetemi tanárt, külön-külön egy-egy tervezet készitésével. A pályakérdésre több tervezet adatott be s a megbirálásra fölkért jury Hauszmann Alajos műegyetemi tanár tervének itélte a jutalomdijat, de kivitelre sem ez, sem a megbizottak tervei nem ajánltattak, minthogy a telek határait, ha a műegyetem épülete itt állittatnék fel, mulhatatlanul meg kellett volna változtatni és a füvészkert mentén utczát nyitni, a mint ezt Hauszmann tanár egy külön, privat tervben javasolta, s a mint ez aztán tényleg igy is történt.

E meddő pályázat után a műegyetem épitésének kérdése ismét jó időre lekerült a napirendről. Nehézségek merültek föl többfelől, melyeknek egyik főbbje az volt, hogy az állatgyógyintézetet el kellett előbb helyezni. *Trefort* miniszternek sikerült az akadályokat elháritani s mivel másként nem ment, magára vállalta, bár nem az ő resszortjába tartozott, az állatgyógyintézet fölépitését is a Rottenbiller-utczában. 1879. október 29-én nyujtotta be a képviselőház elé a törvényjavaslatot «a kir. József-műegyetem és az állatgyógyintézet állandó elhelyezésére Budapesten emelendő államépületekről s az erre megkivántató költségek fedezetéről». A képviselőház a javaslatot mint 1879. évi 47. t. czikket törvénynyé alkotta s a miniszter *Steindl* Imre tanárt bizta meg ujabb terv készitésével s az épitkezés keresztülvitelével; az épitkezés vezetésére és ellenőrzésére *Szász* Károly miniszteri tanácsos elnöklete alatt hét tagból álló bizottságot nevezvén ki.

1880-ban történt meg az első kapavágás és 1882. nyarán a műegyetem már beköltözhetett rég óhajtott saját otthonába.

Az uj palota, mint az oktatás czéljaira tervszerüleg épitett épület, megfelel teljesen a tanitás érdekeinek. Tervszerű, jó beosztása, egyszerü, de téres, világos termei vannak. Összesen 200 helyiséget foglal magában. E közt van 13 tanterem átlag 140—140 hallgatóra, 11 rajzterem, átlag 70—70 hallgatóra, 92 szertári helyiség és gyüjtemény-terem; továbbá kellő számu és kiterjedésü helyiségek, laboratoriumok, gépház, műhelyek, obszervatorium, hivatalok, könyvtár stb. számára.

Az egész épület 2793 négyszögölnyi tért foglal el s tulajdonkép 4 külön épületből áll. A főépületből, a kis épületből, mely az Eszterházy-utczára nyilik s melyben a fizikai és khemiai intézetek vannak elhelyezve; az állattani gyüjtemény számára átalakitott régi kisebb épületből; s végre a gépházból. A főépületben van elhelyezve és berendezve a geodéziai obszervatorium, a melyben kisebb csillagászati észlelések és pontos déljelzések tétetnek, s a melyből szabályoztatik villamos áram segélyével az épület főhomlokzatán elhelyezett óra, mely a közönségnek a valódi budapesti időt egy tizedrész másodperczynyi pontossággal mutatja. És ugyancsak a főépületben van elhelyezve most már a Werder-féle szilárdsági gép is, a melyen épen most folynak a kisérlettevések Magyarország összes épitőanyagainak rendszeres meghatározására, hogy a nem kis fontosságu eredmények és anyagok gyüjteményei az 1885-ki országos kiál-

Azzal a kivánsággal zárjuk be e sorokat, hogy ez egyedüli tekhnikai főtanintézetünket kisérje minél dúsabb áldás közhasznu működésében, melyet immár saját otthonában fejthet ki. J—R.

AZ ARLHEGYI VASUT.

A hótakart Helvéczia tetőin nem terem buza, annálfogva jó piaczul kinálkozik terményeinknek. De eddig nem férhettünk hozzá, nem levén hozzá könnyü, egyenes utunk. Pedig Németország felé meg a magas védvámok képeztek akadályt. Igy hát annál örvendetesb hallanunk, hogy az osztrák *arlhegyi* vasut egy nagyszerü alagutjában — 10,270 méter, körülbelül másfél mérföld — e hó 13-án az átellenes furók összetalálkoztak. Ez a legnagyobb alagut a monarchiában, egyébként pedig hosszuságra nézve a harmadik az egész földön. Ezzel pedig már ugyan nem csekélység van mondva, mikor montcenisi, gotthardi vasutak is vannak már közelünkben is. A simmeringi, mely ezelőtt 30 évvel épült s egyátalán az első hegyi pálya volt a földön, most már tekintetbe se jön.

De a mi a kivitel nehézségeit illeti, azok itt még nagyobbak voltak, mint a fönnebb emlitetteknél. A magas légkörü hegységben, hol legfölebb egyes menházak, majorok voltak láthatók, ötezer munkás számára kelle egész falvakat épiteni, azokat a völgyekből élelemmel és minden egyéb kellékekkel ellátni.

A szirt-hegyláncz belsejében sem akadtak mindig kemény kőre a munkások; törmelékes hasadékokban a munka csak nagy erőfeszitésekkel haladhatott előre. De az osztrák mérnökök fölhasználták az előbbi alagut-épitők által tett tapasztalatokat s maguk is ujabb fölfedezéseket téve, egy pár lépéssel megint előbbre vitték e műszak haladásának mérföldkövét.

Egy ilyen nagyszerü épitmény mindig az illető ország műveltségének bizonyos fokáról tesz tanuságot még akkor is, ha annak kivitelében a benszülöttek csak napszámosként szerepeltek. Mert a munka *megrendelése*, legalább a felsőbb rétegek, az e részben elhatározó körök szellemi emelkedettségéről tesz bizonyságot. Ha pedig a nagy mű minden részében hazai alkotás, ha a megrendelő, a tervező, a vezető és közmunkás mind helybeli, ez már ugyszólván egy emlékszerü okmánya, diplomája az illető ország műveltsége magas szinvonalának. Ennek a diplomának rovatai ezuttal ugyancsak fényes jelzőkkel lettek betöltve. Nevezetesen már a mi a gyorsaságot illeti is. Mert gőzerővel haladó korunknak egyik főerkölcse a gyorsaság. Az átfurás legnehezebb föladatának határideje az előzetes terv szerint az 1885-ik évre volt kitüzve, és minden nehézségek daczára ez eredmény itt már ez idén, tehát majd másfél évvel hamarabb lett elérve. Talán jövőre már a kész vasut át is lesz adva a forgalomnak.

Ha majd eljön a szép tavasz, s a nagyvárosok köpüiből a kirándulók, körutasok vidám raja megindul földrészünk déli tája felé, hol a fenséges hegyóriások örök hava a tavasz enyhe levegőjét leheli a nyár pompájában viruló erdőkre: a boldog csavargó népség a természet csodái közt az emberi kéz egy ujabb csodájával fog találkozni.

Mert a természet vadon szépsége, a levegő üditő hatása még nem elég arra, hogy valamely vidék a vagyonos, pénzes világ keresett nyaralójává legyen. Ha csak ez kellene, akkor a mi Kárpátainknak hegyláncza, a morva-sziléz határtól kezdve az oláh határszélig, befogadhatná fél Európa «légferedőző», szórakozó népségét. De a vadon természet zordon fenségének közepette a divatos világvárosok minden komfortját is föltalálni óhajtja az elkényeztetett nyugot-európai élvező; és attól a beruházástól, mely erre képesit, még mi jó tova állunk.

Mindez pedig még nem is főczél, mely e nagyszerü — egészben 36 millió frtba került — vállalatot létre hozta. Sőt még a mellékczélok közt is csak az alárendeltebbeket játszhatta. Mert kevés vasut van a világon, melynek épitését kereskedelmi, hadászati tekintetek ennyire indokolnák. A vasut még ott is jótékony, a hol legalább a lassubb igavonós közuton a közlekedés lehetséges. De hát aztán milyen áldás, a hol ez a közlekedés a nagy kereskedés forgalmára nézve ugy szólván lehetetlen? Tirol és Svájcz közt égnek meredő havasok záriák el a közlekedést, hol az év nagy részén át szibériai tél, 30 foknyi Reaumur hideg uralkodik, 3—4 méternyi magas hópalástjában. A monarkhia vasuthálózata itt egy nagy hézagot mutat, a kis arlhegyi tartományba csak idegen országon át kerülve lehetett eljutni. Épen mintha például Máramarosból Erdélybe Gácsországon át vezetne a vasut. És ha meggondoljuk, hogy a Romániából, Oroszországból Magyarországon át Svájczba, Franczia-országba vezető vasutvonal csak is épen az Arlhegynél akadt meg, e kis hézag miatt nem volt *egyenes* összeköttetés ily hosszu vonalon, e miatt kelle más idegen országra tereltetnie még a személyes közlekedésnek is; s a mi még kiszámithatlanul nagyobb anyagi veszteséggel járt, miután Németország, saját gazdagságát védve, akadályokat gördített a magyar gabona, liszt kivitele elé, s a mit vámokkal nem birt elérni, elérte vasuti tarifákkal, — mindezt meggondolva, szinte csodálni lehet, miért hogy nem siettek jobban e vasut létesitésével? Ezekből láthatólag az arlhegyi vaspálya reánk nézve is nagy nemzetgazdasági haszonnal jár, miután az elzárkozó Németország elkerülésével megnyitja a vasuti közlekedést a magyar terméuyek előtt s a sürü népességü s élelmi czikkben szegényebb nyugot felé egyenesb utat biztositva, kereskedelmi forgalmunkat függetlenné teszi a német gazdasági politikától.

A SELMECZI BÁNYÁSZ- ÉS ERDÉSZ-AKADÉMIA TÖRTÉNETÉBŐL.

Több mint egy évszázad mult el azóta, hogy Mária Terézia királynő egy oly különleges magasabb tanintézetet alapitott hazánkban, mely számos évtizedeken át egyedüli és páratlan volt az egész föld kerekségén, s mely még jelenleg is páratlan a maga nemében és régi világhirét a legujabb időkig is épségben tartani képes volt. E magasabb tanintézet a selmeczbányai bányász- és erdész-akadémia.

Egészen 1735-ig cyklopsi munkával elfoglalt bányászaink, ugy mint más államokban is, csak hosszu gyakorlat által képezhették ki magukat, mert elméleti szakiskolák még nem léteztek. A jelzett esztendőben *Lauern* nevü kiküldött cs. kir. biztos előterjesztése folytán tétetett legelőször tanácskozás tárgyává az udvarnál egy bányász-iskola alapitása és *Makoviny* Samu nevü mathematikusnak ez iskolához tanárrá való kinevezése már küszöbön is állott. Mindennek daczára azonban a bányász-iskolák csak 1747. évben létesittettek, még pedig Selmeczbányán, Szomolnokon és az akkor még ugynevezett temesi Bánságban egy-egy. 1761-ben gróf Pachta főkincstárnok és bányamester befolyása folytán a prágai egyetemen alapittatott egy bányatudományi tanszék, mely első volt a monarkhiában, de csakhamar megszünt.

1763-ban Mária Terézia uralkodása alatt szülemlett meg az eszme egy magasabb bányászati tanintézet alapitására, mely Selmeczbányán ugyanazon evben *bányaiskola* nevezete alatt létesittetett is.

E bányaiskola képezte alapját azután az 1770-ik évben alapitott voltaképeni akadémiának. Első tanárrá *Jacquin* Miklós neveztetett ki, ki két éven át csak egyedül működött. A második tanszék szervezése a mathematikai tantárgyakra nézve később történt s e tanszékre tanárrá *Boda* Miklós jezsuita páter neveztetett ki. Ennek utódja, *Tierenberger* Károly, szintén a jezsuita-rendhez tartozott.

1770-ik évben Mária Terézia gróf Kollowrat Antal Ferencz udvari bányabizottsági elnököt bizta még egy bányász-akadémiai tanterv kidolgozásával s ezzel egyszersmind megveté alapját a csakhamar világhirüvé vált selmeczi bányász- és erdész-akadémiának. A legmagasabb kézirat, mely a nevezett gróf által kidolgozott tervet jóváhagyá, német eredetiben igy hangzik:

«Ich benemige diesen entworfenen Plan und gereichet anbei des Comissions-Présidis hierunter bezeugter Eifer zu meiner besonderen Zufriedenheit; es ist aber auch auf den Unterricht in der *Valdcultur* der sorgsahme Bedacht mitzunehmen, zumalen diese Cultur dem Bergbau ohnumgänglich nöthig ist. *Mária Terézia*, m. p.»

Kiviláglik ebből, hogy Mária Terézia királyné már akkor fölfogta az erdészet fontosságát is és egyenesen kiemelte annak gondos

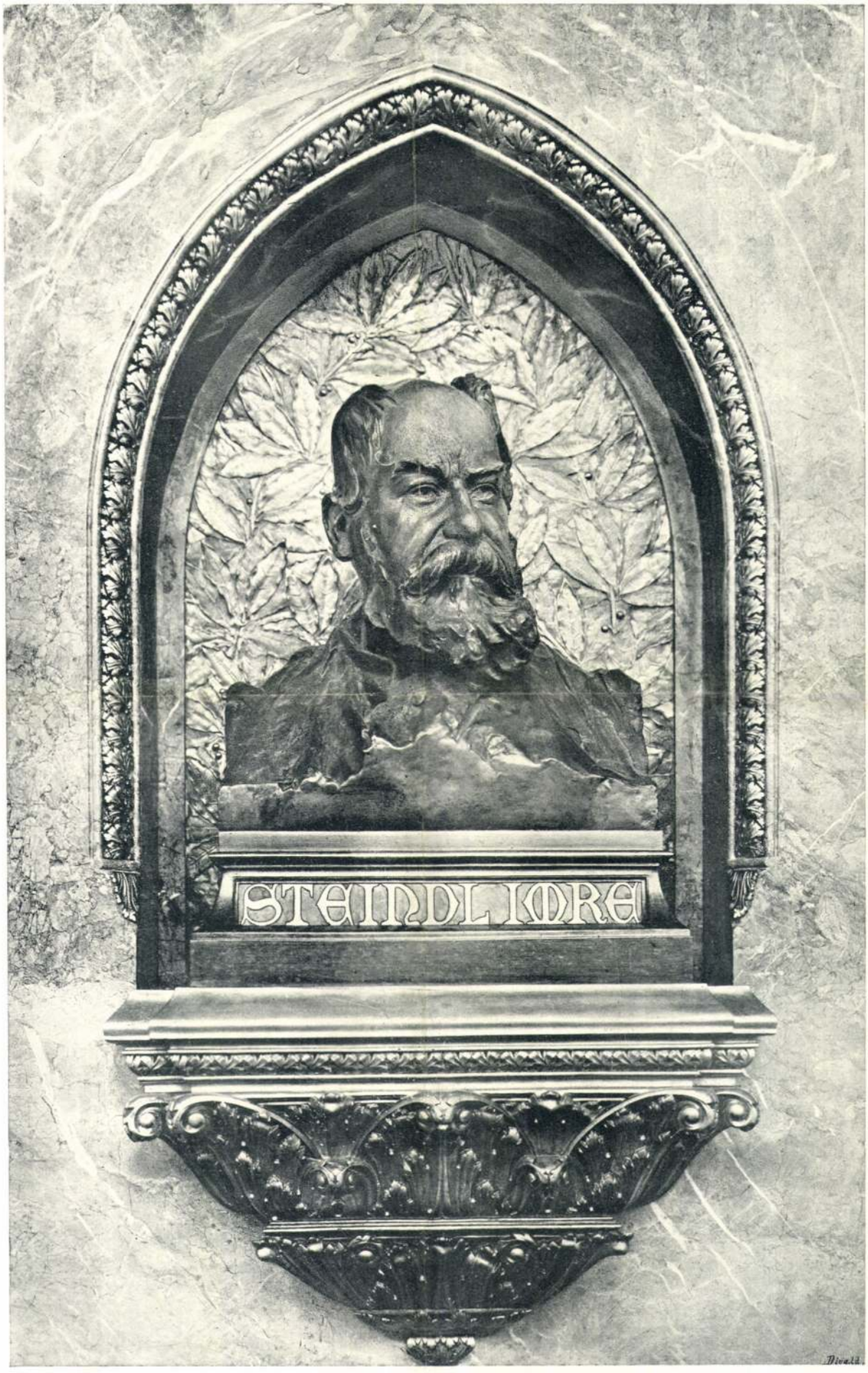

106. STEINDL IMRE MELLSZOBRA A FŐLÉPCSŐ-CSARNOKBAN. MINTÁZTA STROBL ALAJOS.

Szemelvény „Az új Országház" c. műből.

Magyar Iparművészet 1906.

Steindl Imre K

105

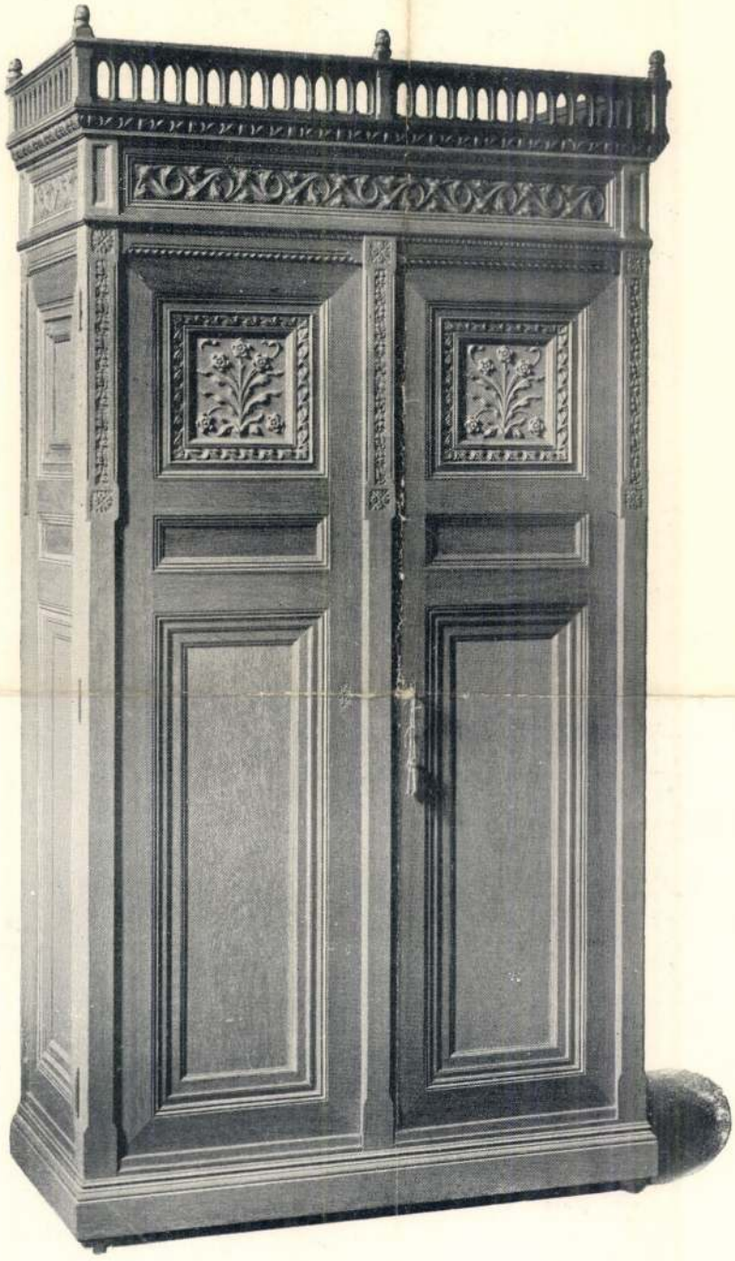

105. RUHASZEKRÉNY
A FŐRENDIHÁZI
ELNÖKI SZOBÁBAN.

KÉSZÍTETTE
THÉK ENDRE.

Szemelvény „Az új Országház" c. müből.

Steindl Imre, építész

Kétszáz évig nem kell a csipkézethez nyúlni

Leveti állvány-burkát az Országház Kossuth Lajos tér felőli főhomlokzata.

Nevezetes évfordulón fejeződött be a felújítás: 75 évvel ezelőtt tartották itt az első országgyűlést.

A *Steindl Imre* tervezte épületremekre ráfért a csinosítás: *a múlt évtizedek kikezdték csipkeruháját.* Műemlékről lévén szó, a főhomlokzat helyreállítását *alapos előkészítő munka* vezette be. S mert az eredeti dokumentumok nagyrésze elveszett, *fényképeken keresték meg* az 1902-es külsőt.

Süttőn 1975-ben kemény mészkő formázásával láttak munkához a kőfaragók és a szobrászok.

Csak azokat az anyagokat rakták föl a Parlamentre, amelyek 200 évnyi kort is épségben megérnek.

Csakis ilyen mészkövekből vésték, csiszolták a homlokzati elemeket, a keresztrózsákat, a rozettákat, a szerkezeti és a szobrászati díszítő formákat. Leemelték helyéről *Mátyás király* és *Nagy Lajos* szobrát is, s *Ferenci Béla* szobrász kezemunkája nyomán kijavították.

A homlokzatot 1976 júliusában állványozták fel, és a Kőfaragó Vállalat brigádja több mint *2600 követ illesztett helyére.* Az elemek között akadt négy és fél tonnás, és 150 kilogrammos is. A műemléki pontosság a szakemberek munkáját dicséri.

A míves díszkaput is — eredeti felvétel alapján — rendbehozták, s rövidesen a helyére kerül.

Januárban az Országház már teljes díszben ékesíti a *Kossuth Lajos* teret. A munkások azonban további szárnyakon *folytatják* a felújítást. (MTI)

— Kétszáz évig

3.

6

A következő jelenetben Piedone a támadóját a színházi csillárba dobta. Ott kapálódzott száz villanykörte között. A nő megint áthajolt rajtam és ijedten mondta:

— Gyula elfelejtettem a konyhában eloltani a villanyt.

lettek volna. Egyszer hatan igyekeztek leteperni őt, köztük egy géppisztolyos nő. Piedone leütötte az öt férfit, a nőnek pedig egészen a szájáig húzta le a kalapját. Szomszédnőm megjegyezte:

— Nagy divat a szemrehúzott kalap, de nem enyire... **Palásti László**

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-7[illegible]
1978 MAR 16
DAILY NEWS

Imre Steindl

Parlamentsgebäude

1021

In neuem Glanz

Jahre hindurch waren irgendeine Wand, ein Turm, ein Eingang des Parlaments an der Donau hinter Gerüsten versteckt. Nun sind die Bauarbeiten an einem der schönsten Bauwerke der Hauptstadt — rechtzeitig zu einem Jubiläum beendet: Vor 75 Jahren trat im Hohen Haus der erste Landtag zusammen.

Das Parlament wurde nach den Plänen des Architekten Imre Steindl im neogotischen Stil in den Jahren 1884-1904 erbaut und war für eine gründliche Renovierung längst reif. Der II. Weltkrieg und die Schmutzglokke einer Zweimillionenstadt hatten den ungemein vielen Verzackungen arg zugesetzt. Die Renovierungsarbeiten wurden dadurch erschwert, daß ein Großteil der Originalpläne abhanden gekommen war und nun nach Fotografien gearbeitet werden mußte.

Steinmetzen und Bildhauer begannen 1975 im Kalksteinbruch von Süttő (nördlich von Tata an der Donau) das geeignetste Material zu sortieren, denn die Aufgabe lautete, die erneuerten Fassadenelemente, Rosetten, Statuen und Verzierungen müssen 200 Jahre den Umwelteinflüssen widerstehen. Die Statuen der Könige Matthias und Ludwig d. Gr. kamen zur Erneuerung in die Bildhauerwerkstatt von Béla Ferenczi.

Die Vorderfront verschwand im Jahre 1976 hinter Gerüsten; rund 1800 m² Mauerfläche mußte ausgebessert, 2000 Steine — der kleinste wog 150 kg der größte 4,5 Tonnen — ersetzt oder ausgebessert werden. Nach anderthalbjähriger fachkundiger Arbeit prangt nun das alte Parlament in neuem Glanz.

INTERFOTO MTI/ADN

n Kugelstoßen der Damen Helena nd Deanne Patrick (USA, 2. v. r.

Einigung im US-Bergarbeiter-Streik

Washington, 15. März (Reuter/MTI) — Die Unterhändler der amerikanischen Bergarbeitergewerkschaft und der Zecheneigner haben am Dienstag eine Vereinbarung erzielt, mit der der seit 100 Tagen anhaltende Streik der 160 000 Bergarbeiter beendet werden soll. Das teilten Vertreter der Unterhändler mit. Die Streikenden hatten bereits zwei frühere Vereinbarungen in Urabstimmungen zurückgewiesen. Die Regierung hatte durch Rückgriff auf das Taft-Hartley-Gesetz durch Gerichtsbeschluß die Rückkehr der Bergleute an die Arbeit erzwingen wollen. Der richterlichen Aufforderung waren jedoch nur wenige Kumpel gefolgt.

Nach Angaben der Bergarbeitergewerkschaft (UMW) soll das Abkommen in rund zehn Tagen den Bergleuten zur Billigung vorgelegt werden.

Das Abkommen spiegelt wider, daß die Arbeitgeber letztlich fast alle Bedingungen der Bergarbeiter angenommen haben. Die Zecheneigner hatten sich bereits früher verpflichtet, die Löhne der Bergarbeiter in den kommenden drei Jahren um insgesamt 37 Prozent zu erhöhen. Während sie früher darauf bestanden, daß die Arbeiter für ihre bisher vollkommen kostenlose Krankenversicherung eine jährliche Rückvergütung von 700 Dollar zahlen sollen, begnügen sie sich jetzt mit 200 Dollar pro Jahr. Die Arbeitgeber sind auch dazu bereit, die niedrigen Renten mit sofortiger Wirkung zu erhöhen, und was das Wichtigste ist, sie haben ihre Forderung aufgegeben, den Teilnehmern der

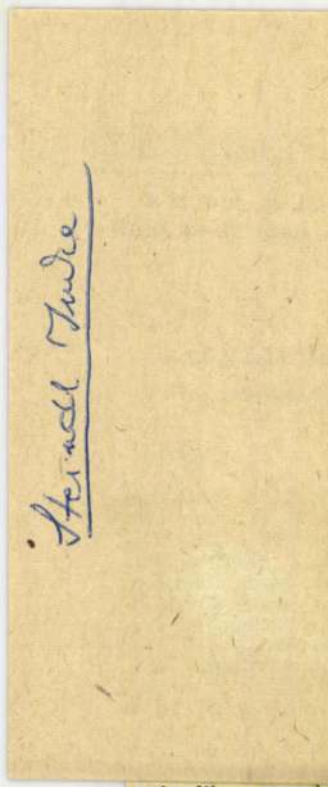

második gyerek hozta meg a szövetkezeti lakást, s azóta berendezkedtünk, és mosógépet vettünk. Ha ruhát kell venni, személyi kölcsönt veszünk fel, az igaz. *Nagyon* hiányzik a gyerekeknek a tv és nekünk is, miután itthon vagyunk. Most a tv következik majd. A hétvégi telket és az autót nem ütemeztük be. Hogy nem szeretnénk? *Szeretnénk, de nem akarjuk, mert semmiféle reális lehetőség az elmondottak alapján nem nyílik rá.* Egyébként is egy-két év

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
Budapest

1981 OKT 29

OKTÓBER 29

N. G. CSERNISEVSZKIJ
nagy orosz materialista filozófus, kritikus és író, a XIX. század 60-as évei forradalmi demokrata mozgalmának vezéregyénisége 80 esztendeje halt meg.

STEINDL IMRE
műépítész, az Országház, a Múzeum körúti egyetem és sok más épület alkotója születésének 130. évfordulója.

J. L. CLARK
angol mérnök, a róla elnevezett elem feltalálója halálának 71. évfordulója.

PAPP MIKLÓS
újságíró, író és történész születésének 132. évfordulója.

EDMUND HALLEY
angol csillagász, a greenwichi csillagvizsgáló igazgatója, aki felfedezte a csillagok saját mozgásának jelenségét, 313 esztendeje született.

Kelendőek voltak a magyar slágerfesztivál lemezei a nemrég véget ért szabadkai nemzetközi kisipari vásáron, ahol igen nagy sikerük volt a magyar hanglemezeknek. A Kultúra Külkereskedelmi Vállalat által rendezett bemutatón a vevők főként Koós János: Nem vagyok teljesen őrült című lemezét keresték. Népszerűek voltak a magyar nóta és cigányzenefelvételek is. A vásár vezetősége díszoklevéllel és plakettel jutalmazta a magyar hanglemez kiállítást.

Új folytatásos rádiójáték

Joza Horvat jugoszláv író „A sisakos kandúr" című regényéből folytatásos rádiójáték készült, amelyet novemberben sugároz a Kossuth adó. Az első rész 12-án [illegible]

Hevesi Imre

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-796

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
Szolnok

1969 OKT 30

1021

130 évvel ezelőtt, 1839. októberében született *STEINDL IMRE* híres építészünk, a budapesti Országház tervezője (1888—1904-ig épült. (Műveivel az új gótikus stílust domborította ki. Sokat foglalkozott műemlékek helyreállításával és az utókor részére átmentésével (kassai dóm, a budapesti Vajdaunyad vára). A főváros néhány jellegzetes épülete (a régi Műegyetem, az új Városháza) szintén az ő alkotása. Képünk: Steindl Imre és a Parlament részlete.

☆

Ugyancsak a fenti időben született *ALFRED SISLEY* (ejtsd: Sziszlé) francia festőművész, az impresszionizmus egyik jelentős képviselője, — akinek képeit az oldott formák és az éles körvonalak hiánya jellemzi (Országút, Árvíz Marlyban, a Marly-i piactér). — Utolsó képeit — Monet stílusához közelállóan — aprólékos ecsetvonásokkal festette (Korai hó, Templom Moretben)

KÖ
és m
A Fővárosi Tanács V.B. Közmű és
VII. ÉVFOLYAM, 43. SZÁM

Az ötvenezredik

Sokat beszélünk mostanában a technikai forradalomról. Arról a rohamos fejlődésről, amely megváltoztatja a társadalom életét. Bizvást mondhatjuk, hogy a szénhidrogének fűtés céljára való felhasználása ennek a forradalomnak jelentős lépcsőfoka.

Minden olyan technikai újítás, amely valamilyen robotmunkát vesz le az ember válláról, végső fokon az emberiség tökéletesedését vonja maga után. Ezek olyan találmányok, amelyek megkönnyítik a munkát, és lehetővé teszik, hogy az ember felszabadítsa energiáit és hasznosabbra, értelmesebbre fordítsa, vagy egyszerűen több ideje jusson a pihenésre, a művelődésre.

Nem túlzunk, ha azt mondjuk, a gázfűtés tömegméretekben való elterjesztése is ennek a fejlődésnek része. Megtoldva még azzal, hogy a főváros levegőjének tisztaságát, és ezzel mindnyájunk egész-

Steindl Imre

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KÖZMŰ ÉS
SZOLGÁLTATÁS

1969 OKT 24

1021

Pillantás a múltba

Steindl Imre

A múlt század második fele a magyar építőművészet fénykora volt. Ybl, Lechner, Schulek és társaik a mai Budapest megteremtői voltak. Buda és Pest egyesítése után néhány évtized alatt az európai metropolisok élcsoportjának nívójára fejlődött fővárosunk. Az akkori tegnap még visszatükrözte a barokk építészet számos maradandó alkotását, de akkor már szinte a föld alól nőttek ki Budapest új látványos építészeti remekei.

Ennek a kitűnő tervező és építőgárdának egyik kimagasló tagja Steindl Imre, százharminc évvel ezelőtt született Budapesten, 1839. október 29-én. Tanulmányait Budán és a bécsi Képzőművészeti Akadémián végezte. Harmincéves korában már a műegyetem tanára és ebben az évben aratja első nagy sikerét, amikor megnyeri Arad városházának tervezési pályadíját. Nevezetes építményei egymást követik: a Váci utcai új városháza, az Állatorvosi Főiskola, a Múzem körúti Tudományos Egyetem, a Margithíd hídfőjének tervezése. Mint restaurátor is öregbítette hírnevét a Vajdahunyad várával, a kassai székesegyházzal és a Jáki apátsági templommal. Életművének csúcsa a Duna-parti Országház. 1885-ben megnyeri a kiírt pályadíjat és megbízzák a 35 milliós grandiózus építkezéssel. A neogótikus monumentális országháza világszerte hatalmas feltűnést keltett. Mi magyarok büszkék lehetünk erre az építkezésre, aminek nincs párja a földkerekségen.

A budai Várpalota és a pesti Országháza királynővé avatta Duna-partunkat.

—jén—

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1989 OKT 29

DOLGOZÓK LAPJA
Tatabánya

Steindl Imre

130 éve, 1839 október 29-én született Budapesten Steindl Imre építész. Tanulmányainak egy részét Budán végezte, majd a bécsi képzőművészeti akadémián egészítette ki — magasabb fokon. Fiatalon lett rendes tanára a budapesti Műegyetemnek. Tevékenységének igazi területe nagy épületkomplexumok tervezése volt. Steindl tervezte a budapesti új városházát, az 1944-ben felrobbantott Margit-híd hídfőit és a mai Műegyetem eredeti épületeit. Életpályájának csúcsát az Országház tervpályázata első díjának elnyerése jelentette. Az ő terve alapján épült fel a Parlament, 1885-ben kezdték meg építését. Működési területe kiterjedt hazai középkori műemlékeink restaurálására is. Az ő tervei nyomán építették újjá korhűen a Vajdahunyad várat, a szegedi Ferenc-rendiek templomát és a jáki Apátsági templomot. Sokirányú építészeti tevékenysége elismeréséül a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választották 1898-ban.

—sok g

melt. Gólszerzők: Pal
beli, Kovács, Boráros
tes, illetve Schlesszer.

NYERGESÚJFALUI VISCOSA—
CSOLNOKI SE 3:0 (0:0)

| mellett tanyázik a tabella közepén.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc
1969 OKT 29

Naptár

1969. október 29, szerda

Steindl Imre

A nap kelte 6.23, nyugta 16.32 órakor.
A hold kelte 8.35, nyugta 11.08 órakor.
Névnap: Nárcisz.

Évforduló 1021

130 éve, 1839. október 29-én született Budapesten Steindl Imre építész. Tanulmányainak egy részét Budán végezte, majd a bécsi képzőművészeti akadémián egészítette ki, magasabb fokon. Fiatalon lett rendes tanára a budapesti Műegyetemnek. Tevékenységének igazi területe nagy épületkomplexumok tervezése volt. Steindl tervezte a budapesti új városházát, az 1944-ben felrobbantott Margit-híd hídfőit, és a mai Műegyetem eredeti épületeit. Életpályájának csúcsát az Országház tervpályázata első díjának elnyerése jelentette. Az ő terve alapján épült fel a Parlament, 1885-ben kezdték meg építését. Működési területe kiterjedt hazai középkori műemlékeink restaurálására is. Az ő tervei nyomán építették újjá, korhűen, a Vajdahunyad-várat, a szegedi Ferenc-rendiek templomát és a jáki apátsági templomot. Sokirányú építészeti tevékenysége elismeréséül a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választották, 1898-ban.

Ötös találatot ért el e
aggodalom tölti el, m
nem tudják, hogyan
szerencsét. Végül a k
parti közben, páciens
tuna különös kedvezé
kodja a lapokat, adut
gon mondja: „Mit sz
nyernél a lottón?" „A
válasz. „Ha félmilliót
lehetetlen!" „És, ha eg
ked adnám a felét..."
szerencsés nyertes, mir
hirtelen lefordul a székről — az orvos...

Hegyi József

BULGÁRIA — NŐI SZEMMEL

A szerencsi nők klubjában évente több alkalommal is tartanak útibeszámolókat. Idén először október 30-án este 18 órai kezdettel kerül sor ilyen élménybeszámolóra: ezúttal Bulgáriával ismerkedhetnek meg a szerencsi asszonyok. Az útibeszámolót Kovács Kálmánné, a nőtanács megyei titkára tartja.

ALFÖLD-ANKÉT

ÖSSZEVONJÁK AZ ERDŐGAZDASÁGOKAT

Kormányintézkedés alapján az ország területén levő 26 erdőgazdaságot összevonják úgy, hogy 1970. január 1-től 12 új, megnagyobbodott erdőgazdaság fog működni Ennek megfelelően Borsodban a Kelet-bükki és a Zemplén-hegységi Állami Erdőgazdaság is egyesül, és hatalmas területen működik majd Miskolc székhellyel.

Kismdechn 62 – Jo. l. képekkel

S t e i n d l I m r e /1839-1902./ a londoni parlament mellett korának ~~válán~~ egyik legnagyobb szabásu köz épületének ~~megalkotásával~~ egymagában halhatatlanságot biztositott ~~magának~~ nevének a müvészettörténelemben. Müvészi pályafutása azonban ettől eltekintve is az iskolás stilustanulmányokból a magyar geniusz szabad kibontakozásának eszményi példaképe. Az épitészi gyakorlat iskoláján keresztül érkezik fel a parnasszusra. Oroszlánkörmei már korai munkáin kiütköznek ugyan, de izlésben, müvészi gondolatainak kifejező formáiban fokozatos fejlődését figyelhetjük meg, amig alkotásainak sorát meg nem koronázza a kassai székesegyház áttervezeti térkompoziciójával és élete főmüvével, a magyar épitőmüvészet büszkeségével, a magyar parlament hatalmas méretü palotájával. Az ő korában a mult emlékei közül a csucsives középkori emlékek felé fordult a közfigyelem. Steindl mint Schmidt Frigyesnek, a bécsi városháza épitőjének ~~kiválé~~ tanitványa, a stilusválogatás eme korszakában egész müvészlelkével a gótika felé fordult. ~~rajongója lett. Schulekkel ellentétben~~ ~~átszürte~~ akt egyéniségén Steindl a gótikus stiluselemeknek a középkorban kialakult formáihoz ragaszkodott, vagy kompozicióiban azokhoz alkalmazkodott. ~~Különös szigorral járt el.~~ Restaurációs munkái ~~munkájnál~~, igy a bártfai Szt.Egyed templom ~~ujjáépitésénél~~, és a kassai Szt.Erzsébet székesegyház átépitése ~~munkájánál. Ez utóbbi valóban~~ inkább gyökeres átépitések, mint restaurálás ok voltak. Ma neki is szemére vetik korának még ki nem érett felfogásában gyökerező hibáját, hogy a restaurálni szándékolt középkori épületet elképzelés szerint vissza kivánta alakitani középkori állapotába. Ezért eltávolitott a templomból mindent

ami későbbi korból eredő beépités, vagy berendezési objektum volt, tekintet nélkül azok mübecsére. Kiszedték a törött faragványokat is és képzelet után kiegészitett uj darabokkal pótolták. Sem reneszánsz, sem barokk részleteknek nem volt kegyelem. Igy dolgozott a francia Violet Le Duc is, akit pedig kora a restaurátorok pápájának keresztelt el.

De lássuk előbb Steindl Imre korábbi müveit, melyek ugyancsak jellegzetes alkotásai kora eklekticizmusának. Jelentéktelenebb müve az állatorvosi főiskola a Rottenbiller-utcában. De már itt megnyilatkozik előszeretete a kerámiához, melynek később az országház épületén és egy nagy bérpalotáján is hódol. Az olasz reneszánsz jellemzi a muzeum köruti jóarányu régi müegyetemi épületet, melynek homlokzati kompozicijában már megnyilatkozik kiforrott müvészegyénisége. A terrakotta, mint épitőanyag, itt is megfelelő szerephez jut. Hasonló szellemü reneszánsz stilusban épiti a budapesti Margit-hid szép vámpavillonjait. Érdekes müve a Váci-utcai uj-városháza épülete, melynek monumentális olasz reneszánsz homlokzata mellett főleg nagystilü közgyülési terme figyelemreméltó. A nehézkes formákat erőteljes müvészi önállósággal kezeli, különösen értékesek a majolikaburkolásu hatalmas kandallók, mint a belső tér épitészeti koncepciójának integráns részei. A lépcsőház tervezésénél az akkoriban franciaországban különösen kedvelt öntöttvas szerkezettel kisérletezik. Egyéni izléssel és leleménnyel adva uj formákat a vasanyag diktálta arányokhoz. Hogy később a reneszánsz formáinak igazi szellemébe is ~~később~~ mennyire beleélte magát,

Baross-utcai nagy bérháza bizonyitja, mely az itáliai reneszánsz fénykorának finomabban átérzett alakitásaival ékes. Itt is kerámia a domináló épitészi formák anyaga.

Steindl épitőművészetének igazi területe a gótika volt. Mesterének, a bécsi Schmidt Frigyesnek, hatása müvein félreismerhetetlen. Parlamentjének nem egy részletén visszhangzik Schmidt bécsi városháza, kupolájának ötlete a bécsi Fünfhausenkirche nyomán születik meg, ~~fantáziájában.~~ De ha a mestert tanitványával összemérjük, Steindl javára meg kell állapitanunk, hogy mesterének hideg gótikája a tanitvány kezén derüs melegséggé olvad fel. A Fünfhausenkirche kemény kupolarajza a parlament kupolájának finom, mesteri ragáz silhouettejével össze sem hasonlitható. Szépséges tornyai, itáliai derüt sugárzó oszlopos, - baldachinos erkélyei, monumentális dunai loggiái kora neogótikájának olyan mesteri alkotásai, melyek őt az eklektikus épitőművészet világszerte lagnagyobbjai közé ~~iktatják~~ emelik. Ez az épület egyébként is különleges helyet foglal el az ~~európai mütörténetben~~ egykori müvek között. Ismeretes, hogy Andrássy Gyulának, egykori nagynevü miniszterelnökünknek szeme előtt a londoni parlament épülete lebegett példaképen és az ő elgondolásának szülötte a magyar törvényhozás palotájának neogótikus architekturája. Ahogy a londoni előkép erős visszhangja az angol középkori gótikának és igy sajátos nemzeti karakterü, ugy Steindl gótikus elemekkel koncipiált hatalmas müve is öntudatlanul kifejezője a magyar szellemnek. Nem egy külföldi szakértő megállapitása ez. Különösen belsejé-

nek pompázó, szines, derüs, kiképzése és eredeti, a reneszánsz szellemébe átültetett térmegoldásai keltik ezt a benyomást. Külsejének a magyar parlamentárizmust szimbolizáló tektonikus tagozásai, a gyönyörü körvonalu kupolájával, a kompozició középpontjában, épolyan nemzetközi ismertetőjegyévé lett fővárosunknak, mint a Szt.István templom tornya Bécsnek, A Szt.Péteré Rómának, vagy a Brandenburgi kapu Berlinnek. Belsejének kiemelkedő értékei a szép térhatásu kupolacsarnok, a reneszánsz rendszerü monumentális lépcsőcsarnok, az érdekes architekturáju pompás üléstermek és a tágas boltozott folyosók, közöttük kettő érdekes és eredeti, háromszögalapu fajzu keresztboltozatokkal. A tágas térhatásu társalgókkal mesterien egybekapcsolt eme helyiségek tündéri varázsa, nemcsak lenyügöző müvészi élmény, de hámulatraméltó szellemi teljesitmény, melyet csak hódolat illet meg. Feltünő müvészi érdekessége a belsőben a boltozatoknak a pompeji falképek groteszk arabeszkjei mintájára készült kifestése, ~~mesterien~~ mesterien összehangolva a gótika szellemével.

Esztetikusok gyakran szemére vetik a homlokzaton anorganikusan alkalmazott támpilléreket, melyek közismerten valóban a bazilikák boltszerkezetének oldalnyomását ellensulyozó szerkezetként a templomok oldalfalain épitettek. Ám ezeket már a középkorban is felhasználták dekorativ, architektonikus formákul profán épületeken és például templomtornyok falmezőinél akkor is, ha azokat belső boltszerkezetek nem indokolták. Az ~~épitőművészetben~~ a szerkezeti alapon kialakult

formák később mindég játékszerré lesznek az épitőművész kezében, mint a római épitészetben az antik oszloprendek, anélkül, hogy az anorganikus szerepeltetés vádjával illethetnők. Mesteri példák erre a római Colossaeum, vagy Nerva forumának szegélyző falpillérei, az athéni Hadrianus könyvtárépülete, vagy épen a szép római diadalkapuk, szabadon álló, odaillesztett oszloprendjeikkel. Nem ritkán találkozunk esztetikai birálatokban méltatásul, vagy gáncsul olyan esztetikai elvek alkalmazásával, amelyek más müvészi alkotásoknál az ellenkező érvelésre alkalmasak.

Steindl a parlament épületén is kisérletezett a kerámiával, mint épitőanyaggal. Az épület udvarain festői pártázatos architekturák rejtőznek, ahol szellemes megoldások keretében érvényesül a kerámia. Különösen szépek és érdekesek az udvarokban a falburkolatok, az ablakok kőbordás osztásainak arányai, a terrakotta pártázatok stb. Mintha a mester saját gyönyörüségére tervezgetett volna itten, mert hiszen mindezekből az ólomüvegezésü ablakokon mit sem látni.

Magyar sajátosságnak kell tekinteni a belsőségek képrázatos szinpompáját, melyet a magyarság ünnepi öltözködésében is ősidők óta kifejt. Schulek Frigyest is ez az ösztön késztette a koronázó templom szokatlanul szines belső diszitésére.

Mint fenntebb már emlitettem, Steindl középkori müemlékeink kiváló restaurátora is volt. Ő kezdte meg a Vajdahunyadi vár restaurálását, ujjáépitője a máriafalvi, bártfai Szt. Egyed éa a kassai Szt. Erzsébet székesegyháznak, ha ez utóbbi belsőterének merész átépitésénél sokszor gánccsal il-

letik, elismeréssel kell adóznunk az ujjáteremtett öthajós templomtér nagyszabásu kialakitásáért, mely a legmonumentálisabb középkori templombelsőkkel felveszi a versenyt. Más stiluskorszakok emlékeinek a templombelsejéből való eltávolitásáról elmondhatjuk a költővel, hogy büne a koré, mely szülte őt. Önálló templomépülete a pesti Erzsébetvárosi-templom, különösen főhomlokzati megoldásában és szép térhatásu belsejében mutatkozik erőteljesen stilisztikai tudása és biztonsága. Müvei közül még a Pest-belvárosi plébánia templom Zsigmond-korabeli csucsives szentélyét kell megemlitenem, melynek restaurálásakor a pillérek stukkómárványborításával és szines kiállitásával már a parlament belső térhangulatai kisértenek. A templom eredeti barokk oltára a rákoskereszturi templomba került. Helyette itt is gazdag szinezésü neogót majolika oltárt emelt.

Steindl Imre K

Kismlechn

TER

XII. Jahrgang Nr. 1

2. Januar 1978

KULTUR

währt
rpräsident

Die Unternehmen, Genossenschaften und die lokalen Organe der Staatsverwaltung wirtschaften nicht mehr nur mit den ihnen anvertrauten Mitteln, sie sind nicht nur Entscheidungsvollzieher, sondern tragen auch die Verantwortung für die Bestimmung der Entwicklungsziele.

Wir sagen oft, die Erhöhung der Selbständigkeit der Wirtschaftsorgane sei das unbestrittene Ergebnis der Reform. Ich möchte betonen: Wesentlich ist nicht nur, daß die Reform die betriebliche Selbständigkeit in quantitativem Sinne ausgedehnt hat. Wichtig ist auch, daß durch die selbständige Ausgestaltung der Entwicklungsziele und betrieblichen Aufgaben in den Plänen die Selbständigkeit der Wirtschaftsorgane auch eine qualitative und inhaltsmäßige Veränderung erfuhr, wodurch sich die Position dieser Organe im Sy-

(Fortsetzung S. 8)

tschaft

: 16 Prozent

der Rinderbestand um 43 000 Tiere zugenommen. Die Milchmenge vermehrte sich um 430 l pro Kuh. Die vorgesehenen Investitionen in Höhe von 14,4 Milliarden Forint wurden von den Genossenschaften mit etwa 1,6 Milliarden übererfüllt. Für den Maschinenpark wurden 9,6 Milliarden Forint ausgegeben.

ESSEKLEIN

In der Tat eine edle Geste! Aber ehrlich gesagt, wäre ich das Neugeborene gewesen, mich hätte beispielsweise Muttis Brust oder der schöne warme Inkubator

(Fortsetzung S. 6)

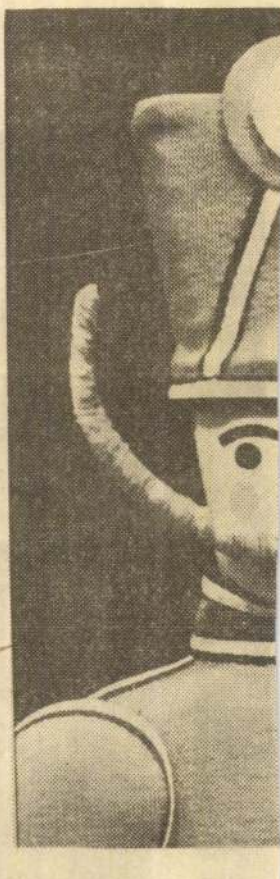

WIR WÜN
UNSEREN
EIN GLÜC
NEUES JA

Frigyes Puja, Aussen

Unsere Aussenpo

Kurz nach Unterzeichnung der KSZE-Schlußakte entfaltete sich in der entwickelten kapitalistischen Welt eine großangelegte und vielfältige Attacke gegen die Entspannung. Im Hintergrund dieses Angriffs stehen einflußreiche Kräfte, die an der Durchsetzung der friedlichen Koexistenz nicht interessiert sind.

Der Angriff gegen die Entspannung ist auf zahlreiche Ursachen zurückzuführen, deren eine zweifellos in den schweren Niederlagen zu suchen ist, die der Imperialismus und die Reaktion in den vergangenen Jahren erlitten haben. Manche suchen das Heilmittel gegen diese Niederlagen in der Rückkehr zu irgendeiner Form des Kalten Krieges. Auch die in den kapitalistischen Ländern ausgebrochene und anscheinend sehr hartnäckige Wirtschaftskrise ist eine Ursache für die entspannungsfeindliche Wühlarbeit. Einige glauben, mit Attacken gegen die Entspannung die Aufmerksamkeit der Völker der kapitalistischen Länder von der Gestaltung ihres eigenen

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1978 JAN 2

Imre Steindl

CHAU

1021

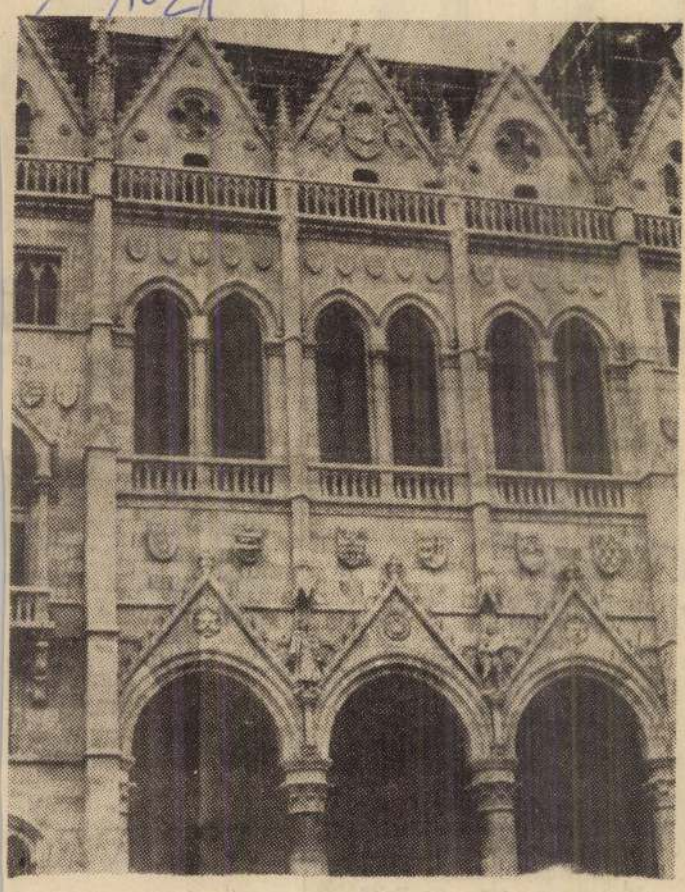

Perle von Budapest

Das Parlament in neuem Gewand

Das neugotische Gebäude des Parlaments am Pester Donauufer mit seinen unzähligen Türmen und Fensterreihen wird mit gutem Recht die Perle von Budapest genannt. Bald legt die Fassade des Monumentalbaus den unschönen Gerüstwald ab und wird sich wieder verjüngt den heimischen und ausländischen Touristen zeigen. Die Restaurationsarbeiten der dem Kossuth-Platz zugewandten Fassade wurden zur fünfundsiebzigsten Wiederkehr des Tages, an dem das hohe Haus zum ersten Mal in diesem Gebäude zusammengetreten war, beendet.

Eine Verschönerungskur hatte der von bekannten Architekten Imre Steindl entworfene Monumentalbau dringend nötig. Vor allem der Zweite Weltkrieg aber auch die rauch- und nebelschwere Luft der Hauptstadt hatten den wunderbaren Spitzengesimsen und Ornamenten arg zugesetzt. Da es sich um eines der interessantesten und imposantesten Baudenkmäler des Landes handelt, wurde die Fassadenrestauration sehr sorgfältig vorbereitet.

Mit der Bearbeitung des aus dem transdanubischen Süttő gelieferten harten Kalksteins fingen Steinmetze und Bildhauer die Restauration vor zwei Jahren an. Eine Reihe von Baumaterialien bestanden die strenge Qualitätsprüfung nicht. Nur solche Steinblöcke wurden in die Parlamentsmauer eingebaut, deren Lebenserwartung auf zwei Jahrhunderte geschätzt wird. Aus solch hartem Kalkstein wurden die Rosetten, die ornamentalen Formen und Skulpturen herausgemeißelt. Die Standbilder König Matthias Corvinus und Ludwig des Großen mußten von ihren Sockeln steigen, damit ihre Wunden im Geiste und Stil des Bildhauers Béla Ferenci geheilt werden können.

1976 wurden die Baugerüste an der Parlamentsfassade hochgezogen. Die „Parlamentsbrigade" des zuständigen Restaurationsunternehmens ersetzt über 2600 Bausteine, von denen manche mehr als viereinhalb Tonnen wiegen.

Sind die Gerüste einmal entfernt, machen sich die Fachleute an die Treppen. Die als Ersatz aus der Lausitz angeforderten Granitsteine sind schon angekommen. Auch das Prunkportal wird in seiner ursprünglichen Form renoviert. Bei dieser Arbeit stützen sich die Fachleute auf photografische Aufnahmen vom Anfang des Jahrhunderts.

Der dem Kossuth-Platz zugewandte Gebäudeteil wird das neue Jahr schon in seiner alten Pracht begrüßen. In den Händen der Arbeiter kommt das Werkzeug allerdings auch dann nicht zur Ruhe. Sie nehmen andere Flügel des mächtigen Bauwerkes in Angriff, damit nach und nach das ganze Parlament in neuem Festgewand dasteht. **-bor**

Steindl Imre, építész

Parlamentünk egykor rohamtempóban, 19 esztendő alatt épült. S ez bizony nem nagy idő, ha meggondoljuk, hogy hosszúsága majdnem 270 méter, szélessége is meghaladja a 118 métert, s kőcsipke tornyai több mint 70 méternyire magasodnak. Az Országház tíz udvart rejt falai között. A mai építési technológiát tekintve mintegy ötven ötemeletes ház férne el benne. Elkészültekor a világ egyik legmagasabb épülete volt. Tervezője, *Steindl Imre*, nem érte meg a hivatalos átadást, 1904 októberét.

Palkó Sándor: Kőfaragók az Országházban 8.

Népszabadság, Bp. 1978. aug. 18

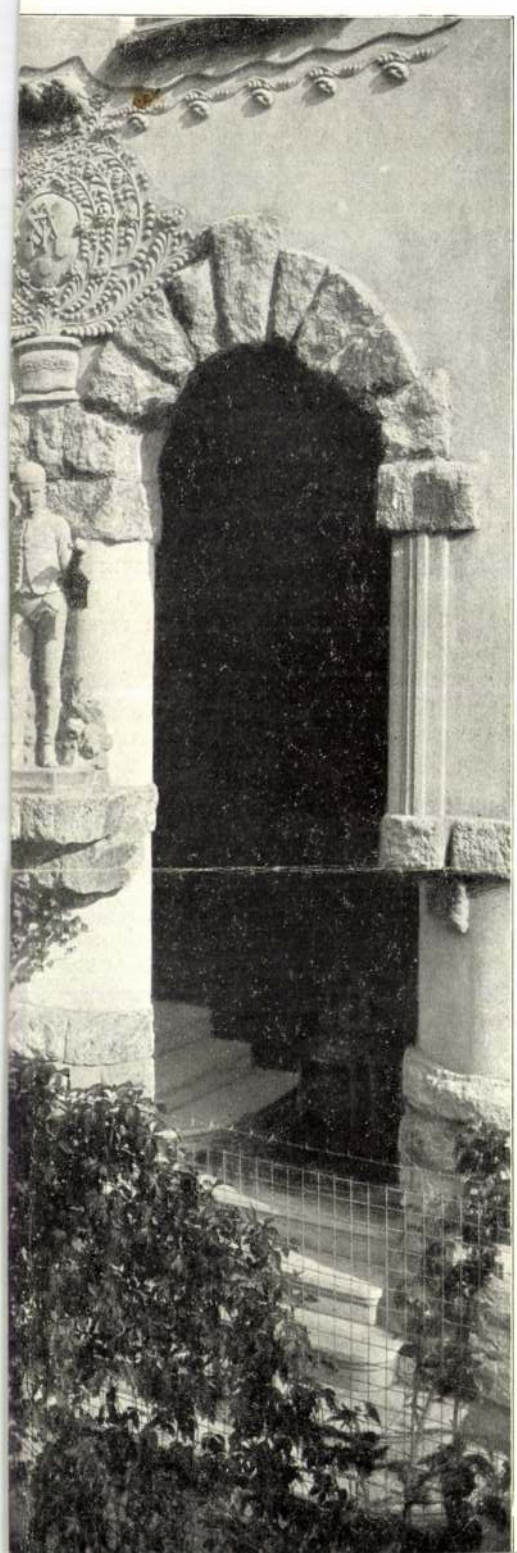

Steindl Céh

K

Magyar Iparművészet 1907. 9. sz. 22. l.

A Steindl-Céh. Teljes csendben, a nyilvánosság elől majdnem elzárkózva, alakult meg néhány éve ezen a címen egy művészeti egyesület, amely a hazai artisztikus törekvéseket akarja erejéhez képest támogatni. *Steindl* mester, a parlament feledhetetlen alkotójának régi jóbarátai indították meg a dolgot s maguk körül gyüjtve az egykori munkatársakat, kezdették meg, eleinte igen szerény eszközökkel, működésüket. Az elvetett mag termő talajra hullott. Az egyesületnek ma már száznál több tagja, mintegy húszezer korona vagyona van, helyiségei pedig, az Országos Kaszinó szomszédságában, ha terjedelmükre nem is túlságos nagyok, művészi kiképzésre és berendezésre a legszebbek közé tartoznak.

Az utolsó munkaévben *Alpár* Ignác építész volt a társaság elnöke, *Fittler* Kamill, az Országos Iparművészeti Akadémia igazgatója, *Vajda* Zsigmond festőművész és *Zsolnay* Miklós gyáros az alelnökei és *Hauswirth* Ödön festő a titkára. Az egyes szakosztályok előadói pedig *Gelléri* Mór, az Országos Iparegyesület elnöke, *Hübner* Jenő építész, *Kunfalvy* Nándor építőmester és *Maróthy* Géza meg *Telcs* Ede szobrászművészek.

céd

A fiatal egyesület céljának teljes igyekezettel felelt meg. Az idén nyolcszáz koronás ösztöndíjat adott *Jámbor* Lajos díszítő-festőnek, az iparművészeti iskola végzett növendékének; a jövő évi ösztöndíj pedig a műegyetem végzett hallgatói számára van főntartva. Társas összejövetel az egész évben 36 volt, azok legtöbbjét előadások töltötték ki. Így *Alpár* Ignác három estén számolt be keleti útjáról; egy-egy estén Egyiptom, Damaszkusz és Baalbek, Palmira és Pétra építőművészeti emlékeit ismertette. *Kunfalvy* Nándor a sztrájkok történetét mondotta el, *Szalay* Mihály dr. pedig „A szociálizmus a művészetben“ címen tartott előadást. A most megindúló új évadra eddig a következő előadásokat jelentették be: *Alpár* Ignác: Jeruzsálem; *Fittler* Kamill: Milánó; *Donáth* Gyula: a szobrászat Magyarországon, Izsótól napjainkig; *Róth* Miksa: régi céh-élet; *Gyömrői* Manó: középkori hímzésekről; *Hajós* Alfréd: aténi impressziók.

A mult esztendőben különben társas-kirándulás is volt az elnök vezetésével az Al-Dunára, Belgrádba és Herkulesfürdőre.

A konferencia helye:

Budapesti Müszaki Egyetem
Rektori tanácsterem

Budapest XI. Müegyetem rakpart 3.
Központi épület I.emelet l.

A konferencia programja:

13.30
Megnyitó

Előadások
Dr Korompay György
Hild díjas építész, c. egyetemi tanár:
Steindl Imre és Schulek Frigyes alakja a Müegyetemi hagyományban

Dr. Gerő László
Állami díjas építész, c. egyetemi tanár:
Steindl Imre építészről

Dr. Sisa József:
Steindl Imre életmüve

Dr. Szentkirályi Zoltán:
Steindl Imre tanári müködésének jelentősége

Dr. Marosi Ernő:
Steindl Imre müemléki tevékenységének példája: a kassai dóm

Dr. Sódor Alajos:
Steindl munkásságának visszhangja a korabeli európai szaksajtóban

Szünet

15.30

Tömöry Tamás:
Steindl Imre főmüve, a Parlament.
Az építészeti rekonstrukció problémái

Déry Attila:
A Parlament képzőmüvészete

Dr. Zádor Mihály:
A Parlament kőhomlokzatainak konzerválási problémái

Dr. Horváth Alice:
Steindl Imre pályatervei a pesti Szent Erzsébet templomhoz

Krcho János;
Steindl Imre munkásságának dokumentumai Kassán

Vadas Ferenc:
Steindl Imre az Országos Ipar-egyesületben

Dr. Pusztai László:
A "Steindl céh"

A Budapesti Műszaki Egyetem
Építészmérnöki Kar

Építészettörténeti és Elméleti Intézete

1989. május 16.-án, kedden
délután 13.3o órakor
emlékülést rendez

STEINDL IMRE
(1839 - 1902)
építész, müegyetemi tanár
munkásságáról

Az emlékülésre tisztelettel meghívjuk.

Meghívó

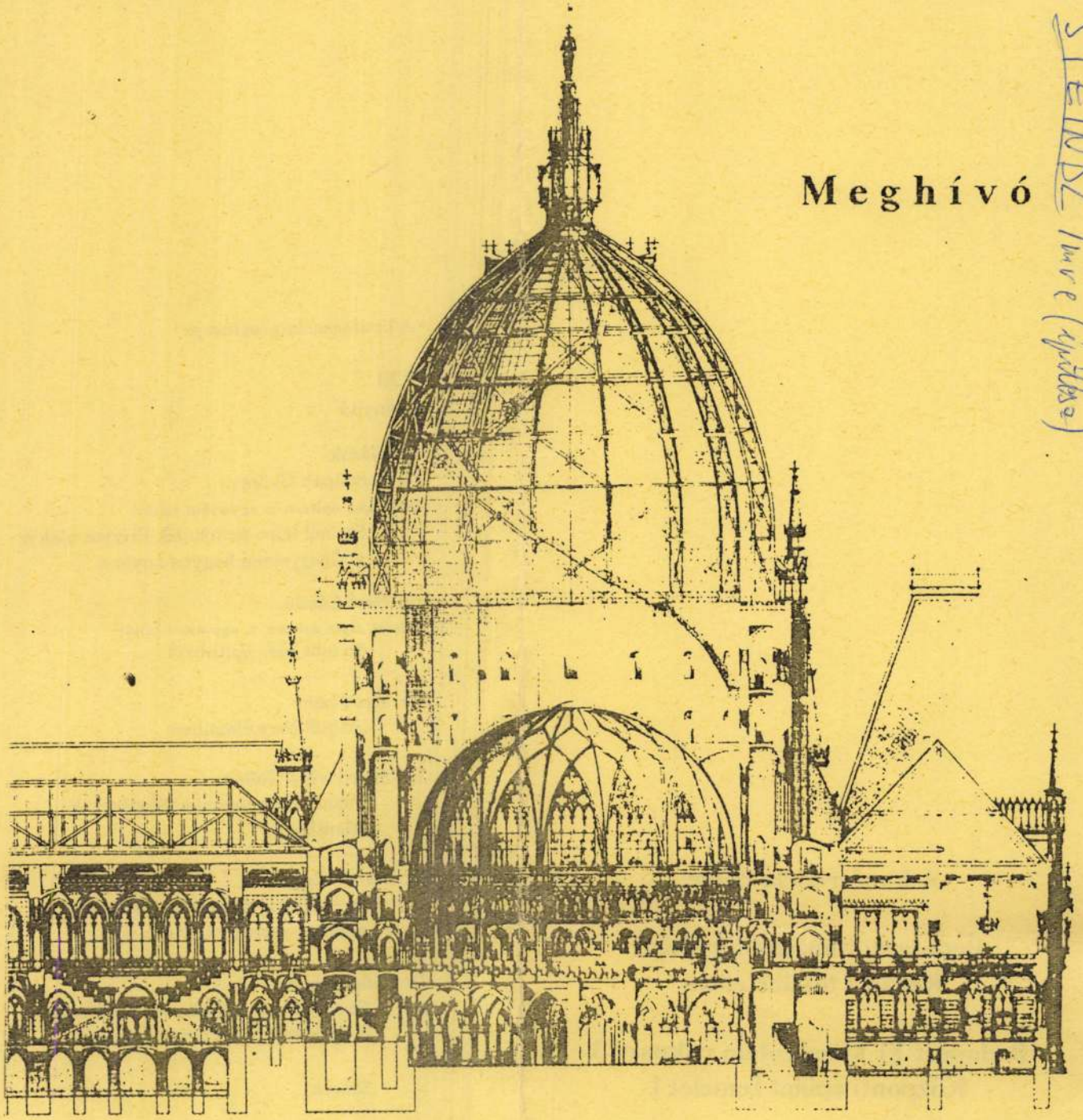

STEINDL Imre (építész?)

Steindl Imre

Pesti Napló 1938. nov. 30

— **Steindl Imre emlékünnep.** A »Steindl céh«, a hazai művészetet pártoló egyesület Steindl Imrének, az Országház építőjének emlékére évente szokásos díszgyűlését most tartotta dr. Hültl Dezső műegyetemi tanár, felsőházi tag elnöklésével. Az elnöki megnyitó után dr. Koch Lajos mondott emlékbeszédet, majd Roth Miksa alelnök adta át rövid beszéd kíséretében Petrovich Elek államtitkárnak, a Szépművészeti Múzeum ny. főigazgatójának a Steindl Imre emlékérmet. Az ünnepség befejeztével megválasztották az új tisztikart, elnök lett dr. *Hültl* Dezső, alelnökök *Róth* Miksa, *Seenger* Béla és *Wälder* Gyula, titkár *Hauswirth* Ödön, ügyész dr. *Koch* Lajos, pénztáros *Fellner* Mihály, ellenőr *Kulcsár* Sándor, háznagy *Héber* Antal.

Külön kedvezmény!
6 havi folyószámlahitel kirakati készpénzárak mellett.

Az első részlet csak 1939. február 1-én fizetendő

Vásárlási utalvány kapható:

Marschall Ágoston
úrnál.

Divatszövésü tisztagyapju k
130 cm. széles . . . . .

Prima minőségü tisztagyapj
140 cm. széles . . . . .

Francia tisztaselyem crepe
gyönyörü mintákban . .

Egyszinü belföldi divat ruh

Legujabb mintáju belföldi

Kül- és belföldi minőségü,

Ezen áraknak visszaható
Vevőink rendelkezésére

SZEBBNÉL-SZEBB
várják Nagysága
mellett még 20–

Szénásy
V. B É

„Steindl is csak úgy "írta" a gót stílus jellemző formáit ... s nagyon kevés rajza maradt ránk. Sajátkezű rajzainak legtöbbje az országház, a kassai dóm és az erzsébetvárosi templom belső berendezésére készült, ezek is csak vázlatosan - munka közben - és boldog vagyok, hogy egyiket másikat megmenthettem az enyészettől"

(Foerk Ernő építész, 1927.)

A kiállítás helye:

Budapesti Müszaki Egyetem
Központi épület
Budapest XI.
Müegyetem rakpart 3.
Aula, első emeleti galéria

A kiállítás megtekinthető
1989. május 16-tól 30.-ig
naponta 8 - 20 óráig

A kiállítás anyagát az
Építészettörténeti és Elméleti
Intézet
archiv dokumentumaiból,
Steindl Imre munkásságának
emlékeiből válogattuk.
Az anyag kiegészítéséért az
Országos Müszaki Muzeumnak
mondunk köszönetet.

A kiállítás anyagát válogatta és összeállította:
Dr Horváth Alice

Munkatársai:
Marton Rezsőné
Fecsó Péter
Késmárky Gergely

A rajzok fotóit készítette:
Krcho János

A Budapesti Műszaki Egyetem
Építészmérnöki Kar
Építészettörténeti és Elméleti Intézete

tisztelettel meghívja Önt

STEINDL IMRE
(1839 - 1902)

építész, műegyetemi tanár
emlékére rendezett
dokumentum kiállítás
megnyitására
1989. május 16.-án, kedden
13.oo órára

A kiállítást megnyitja

Dr. Harasta Miklós
egyetemi tanár
az Építészmérnöki Kar dékánja

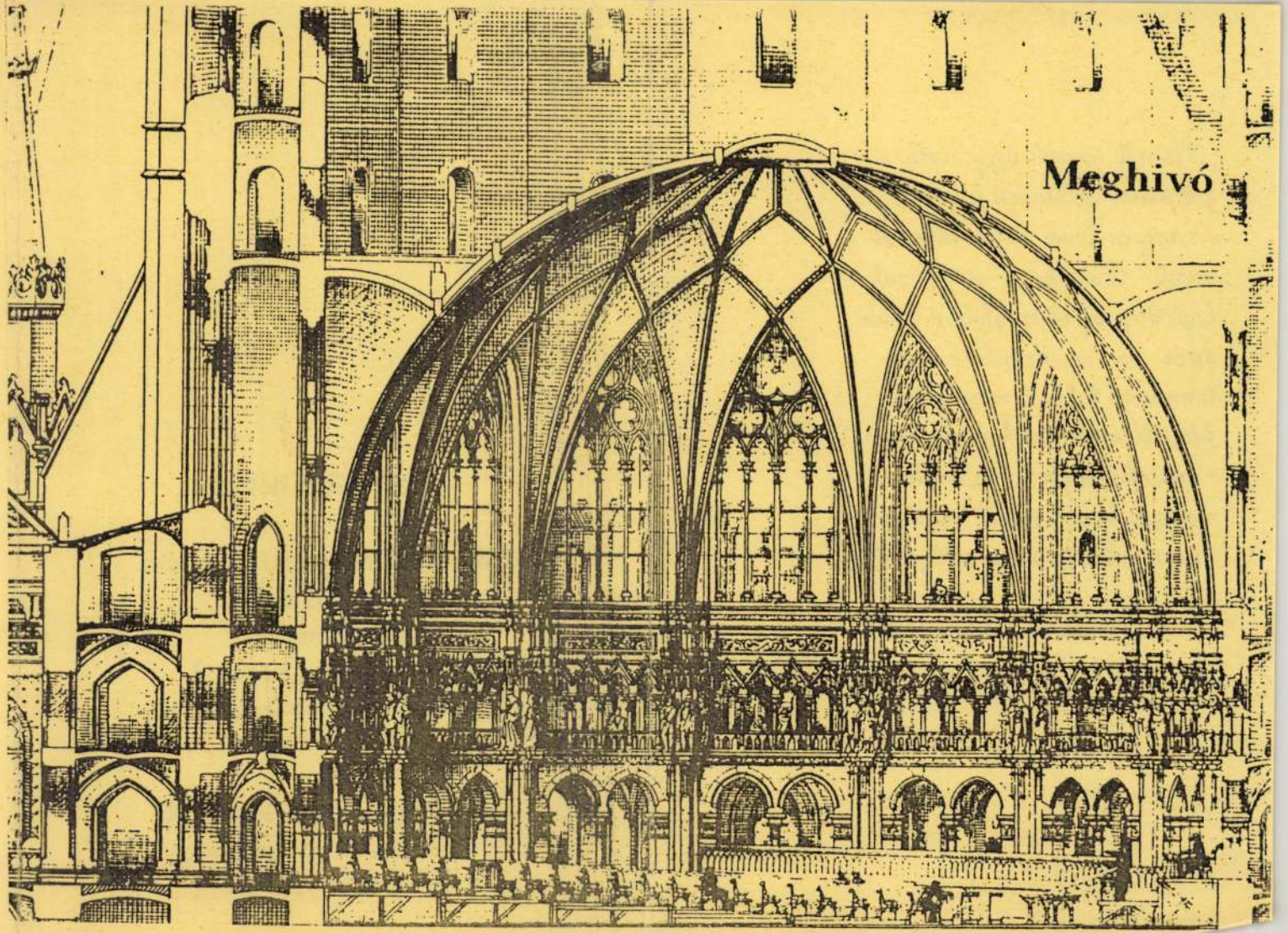

Meghivó

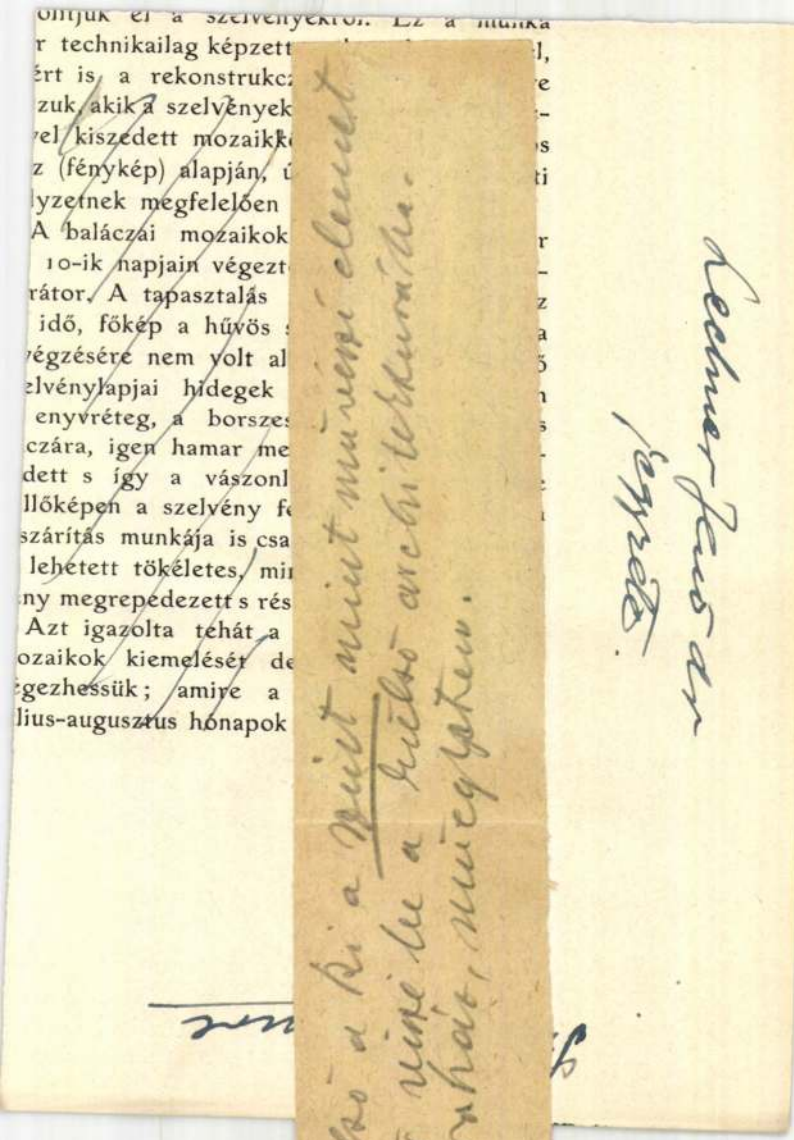

ontjuk el a szelvényekről. Ez a munka
r technikailag képzett ... l,
ért is a rekonstrukc ... e
zuk, akik a szelvények ... -
vel kiszedett mozaikk ... s
z (fénykép) alapján, ú ... ti
lyzetnek megfelelően
A baláczai mozaikok ... r
10-ik napjain végezt ... -
rátor. A tapasztalás ... z
idő, főkép a hűvös ... a
végzésére nem volt al ... ő
elvénylapjai hidegek ... n
enyvréteg, a borszes ... s
czára, igen hamar me ... -
dett s így a vászonl ... e
llőképen a szelvény f ... i
szárítás munkája is csa
lehetett tökéletes, mi
ny megrepedezett s rés
Azt igazolta tehát a
ozaikok kiemelését de
égezhessük; amire a
lius-augusztus hónapok

Steinell az első a ki a mint mint művészi elemet
először vizsgálta a hulló architektúrákra.
Varsnház, műegyetem.

Lechner Jenő dr
fegyzete.

kormányzatának központi szervei: a külü
és belügyi hivatalok által gondoztatik.

A birodalmi alkanczellárnak újabb emlé
irata alapján ez alkalommal a fenti közlemé
folytatásakép az ott említve volt s általán
ságban röviden ismertetett tudományos in
zetek és vállalatok 1909. évi működésér
illetve előhaladásáról kívánunk beszámol
különös figyelemmel az emlékirat muzeá
érdekű közleményeire.

*

Az *Archaeologisches Institut* zavartalanul fol
tatta működését és tőle telhetőleg elősegíte
számos vállalatának továbbhaladását. Róm
és athéni fiókintézeteinek ezúttal már nem cs
az állami ösztöndíjasok, hanem a porosz ko
mány által újabban évenkint Olasz- és Görö
országban kiküldetni szokott középiskol
tanárok is hasznát vették. Rendes időszak
közleményein kívül kiadta az Institut V
Amelung: «Die Skulpturen des Vatikanisch
Museums» cz. műve II. kötetét, G.
Kieseritzky és C. Wakinger művét: «Griech
sche Grabreliefs aus Südrussland» s
Graef: «Die antiken Vasen von der Akropol
zu Athen» I. füzetét. Végül a spanyolorszá
Numantia topographiai térképét is kiadta

Steindl Imre

cród

Az Ujság. 1925. aug. 15. (Budapest a világ legnekb városa.)

immár hosszú éveken át támogatja, az említett nagy nehézségeket mégis leküzdöttük és a Nyári Egyetem előadásait programmszerű pontossággal tudtuk megkezdeni és megtartani. A Nyári Egyetem kezdődött 1941 augusztus hó 1-én és bezárult augusztus hó 19-én.

Nyári Egyetemünk megnyitó ünnepélyét annak ellenére, hogy az előadásokat már augusztus 1-én megkezdettük, csak augusztus hó 3-án tartottuk meg. Sopron város közönségének a megnyitó ünnepélyeink iránt eddig tanusított rendkívüli érdeklődését nem akartuk ugyanis kockára tenni azzal, hogy a megnyitó ünnepélyt hétköznapra tegyük. Megnyitó ünnepélyünk a soproni városháza dísztermében nagy és előkelő és az ország minden részéből egybegyült érdeklődő közönség előtt folyt le. A megnyitó ünnepélyt dr. Vendl Aladár Rector Magnificus következő beszéde vezette be :

Steindl Imre

vód
z

Barát-Éber-Takács

A művészet története
II. k. Európa művé-
szete. Bp. 1934.

344. l.

kulat volt, másnapra népgyülést hirdetett és pedig a városháza udvarán. A főkapitány legpraktikusabbnak találta, ha a gyülés a városházán folyik le, legalább szem előtt vannak a „cucilisták". Bokányi Dezső volt a népgyülésre Pestről kirendelve szónoknak.

— A népgyülést a főkapitány ur engedélyezte — mondtam illemtudóan a tanitó urnak — és még hozzá én vagyok kirendelve a gyülésre inspekciós rendőrtisztnek.

— Nohát ez nagyszerü, — mondta Purjesz Móric, — legalább megcsinálod a tudósitást a Makói Hirlap részére. Én ugyanis ma délután elutazom és csak hétfőn térek vissza, vasárnap pedig, mint tudod, az ujságnak meg kell jelenni. Irlanda vállalta, hogy a hirszolgálat többi részét ellátja, a népgyülésről azonban te fogsz tudósitást irni.

Elhülve tiltakoztam.

— Mit gondol a tanitó ur, nem vagyok én ujságiró, nem értek én ahhoz!

A tanitó ur összeráncolta a homlokát és mint régen, az elemi iskolában, az óra kezdetén, nagyot ütött nádpálcájával, ezuttal a rendőrségi irószertalonra és igy szólt:

Steindl Imre

cvod

MMÉEKözl

1939. 357, 352. l.

(H. J.-t.: Tudósítás az Egylet Steindl-emlékünnepélyéről.)

ak, neobarok. Bécs, 1896.

ng brilliánsokkal és gyémántokkal. Modern.

a reményt jelképező angyal alakjával, aranyozott ezüst.

IV. ÖTV

844. DISZMAGYAR ÉKSZER, aran

845. NYAKLÁNC, ezüst, háromsor lá

846. KARKÖTŐ, ezüst, láncos, szer

847. GYŰRŰ, ezüst, ametiszt fejjel

848. GYŰRŰ, ezüst, ovális, fejében

849. GYŰRŰ, ezüst, filigrános diszi

850. FESZÜLET, aranyozott ezüst, angyalok. Zöld tokban. Magya M. 10,5 cm.

851. TALPAS CUKORTARTÓ FE

852. FÉRFI ZSEBÓRA, kétfedelü, a

853. ÖVDISZ, részben aranyozott e XVIII. sz. v.

854. GRÁNÁT ÉKSZER, arany fog bros, két fülbevaló, két hajdis

855. KIS DISZVÁZA, ampfora alak

Steindl Imre epitez
król. Szinyei XII. 1435

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Steindlmne

ejn Ilesz

Az első szobor. Aradi

Közlöny 1907 évf. 64 sz

Steindl Imre 25, 28, 36, 42, 63, 76 - 79, 83 - 84, 138
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991./

MAGYAR KIRÁLYI JÓZSEF NÁDOR MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Műemlékek Országos Bizottsága ~~úrnak~~

tek. Elnökségének,

Budapest.

IX. Hőgyes Endre-u. 10.

Kendl Tune

MAGYAR KIRÁLYI JÓZSEF NÁDOR MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM

MEGHÍVÓ

STEINDL IMRE

volt műegyetemi ny. r. tanár születésének 100. évfordulója alkalmából az 1939. évi november hó 12-én, vasárnap déli 1/2 12 órakor a műegyetem dísztermében (XI., Műegyetem-rkp. 3.) tartandó

EMLÉKÜNNEPÉLYRE.

Tárgysorozat:

1. Az ünnepélyt megnyitja: dr. ZIMMERMANN ÁGOSTON e. i. rector magnificus.
2. Emlékbeszédet mond: CSÁNYI KÁROLY műegyetemi ny. r. tanár, a mérnöki és építészmérnöki kar e. i. prodékánja.
3. Emlékbeszéd után STEINDL IMRE mellszobrának megkoszorúzása a műegyetem aulájában.

— *Ez mikor volt?*

— A második világháború előtt, de utána is egy ideig. Ami még az energiaellátást illeti... Biztonságos, de a felújítás nálunk is folyamatos.

— *Az embernek az az érzése, hogy az állványerdő itt is hozzátartozik az épület képéhez...*

— A felújítás gyakorlatilag a húszas években megkezdődött és azóta is folyamatosan tart.

— *Az ön felelőssége azért nem csekély, hiszen — gondolom — alkalomadtán az esetleges hibákért, mulasztásokért, önnek kell vagy kellene tartania a hátát. Mégsem tudom, hogy irigyeljem-e?*

— Gondolom, ezt a fizetésre érti. Nagy tisztesség ez a megbizatás, még ha minden nap egyfajta izgalommal is jár. Fizetésem bruttósított összege huszonháromezer forint. Azt azért el kell mondanom, hogy egy nagyon jól összeszokott csapat ügyködik naponta azon, hogy minden a legnagyobb rendben menjen. Döntő többségében évek óta, sőt, évtizede látja el a feladatát.

— *És ön?*

— 1986. február elsejétől dolgozom itt.

— *Előtte?*

— A Fővárosi Tanács Gazdasági Hivatalának voltam a vezetője.

„Rugalmas" munkaidő

Steindl Imre, építész /1839-1902/.
Tarr László: Így épült az Országház

Így épült az Országház

Ha valaki netán azt hinné, hogy az Országháza nagyszerű és tiszteletet parancsoló épülete a képviselők és a főrendek egyhangú és lelkes üdvrivalgása közepette, az ország népének egyetemes egyetértésével jött létre, ki kell őt ábrándítanom. Nem mindenki lelkesedett a tervért, hogy a képviselőházat a Sándor (ma Bródy Sándor) utcai kopott és szűk házból új, pompás és tágas házba kell költöztetni, a főrendiházat, az országgyűlés másik házát meg ki kell szabadítani a megalázó albérletből, ugyanis a hercegek, grófok, bárók, főpapok és a királyi kegyből odajutott tagok gyülekezete — jobb megoldás híján — a Nemzeti Múzeum dísztermében ülésezett.

A kritika, az ellenvetések sorozata végigkísérte az építkezést az ötlet felmerülésétől kezdve a munkálatok befejezéséig, sőt azon túl is. A bírálatok éppen olyan hevességgel irányultak az építkezés kiválasztott helye ellen, mint amennyire sokallták a költségeket és amilyen élesen kifogásolták az elfogadott terv stílusát. A kritikusok elsősorban az ellenzék soraiból toborzódtak, ezért bírálataikat át- meg átszőtte, sőt, olykor el is borította a napi politika göcsörtös fonala. De a kormány hívei is hallatták, ha nem is harsány, de azért elég kellemetlen hangjukat.

*

Az építkezés előzménye a képviselőház 1880. március 8-i 2162. sz. határozata volt, amely felszólította a kormányt, hogy foglalkozzék az új országház építésével. Az indoklás szerint ez azért szükséges, mert az ideiglenes országház, amelyben ülésezni kénytelen, célszerűtlen, kényelmetlen és különben is letelt már az a tíz év, amennyire az ideiglenes országházat építették. (Az épületet 1865-66-ban rekordidő alatt húzták fel. Ma is áll, most az Olasz Kultúrintézet van benne.)

Ennek a határozatnak az eredménye volt az 1880. évi LVIII. (58.) törvény, amely elrendelte az országgyűlés mindkét házát befogadó — az addigi ideiglenessel szemben állandónak nevezett — országház építését. Ekkor négy építési hely között kellett választani: a Tömő tér (ma

Budapest folyóirat, 1988. 8., 28-24-old.

FÓRUM

Az „elkerülhetetlen” Belváros

VITACIKK A TÁVLATI KÖZLEKEDÉSFEJLESZTÉSI TERVRŐL

Folyóiratunk idei áprilisi számában jelent meg Lelkes Mihály Délen a helyzet változatlan? című írása. Ebben a szerző — a Fővárosi Tanács Közlekedési Főigazgatóságának helyettes vezetője — Dél-Budapest, ezen belül elsősorban Dél-Buda közlekedésfejlesztési terveivel foglalkozik. Az alábbi cikk szerzője néhány ponton érinti az abban leírtakat, túlnyomórészt azonban a tavaly elfogadott — s főként csak szakmai körökben ismert — távlati közlekedésfejlesztési terv egyes tételeit vitatja, illetve azok módosítását javasolja.

Huszonhárom éve, hogy megfogalmazódott a Főváros első közlekedésfejlesztési koncepciója, és tizenhat éve annak, hogy *Budapest és környéke közlekedésfejlesztési tervének összefoglalása* címmel elkészült az első agglomerációs közlekedési terv — addig csak az általános rendezési terv részeként szerepelt. 1980-ban végleges formában került kiadásra *A budapesti agglomeráció távlati közlekedésfejlesztési tervkoncepciója 1980,* mely 1974-75-ös budapesti forgalomfelvételen alapult.

A Fővárosi Tanács testülete által 1987 késő őszén elfogadott *Budapest és agglomerációs kapcsolatainak távlati közlekedésfejlesztési terve 1987* címet viselő munka jó néhány terv, koncepció, tanulmány figyelembevételével készült (az utóbbiak 1982-86 között készültek, a forgalomfelvétel 1983-84-ben volt). A szakmai megalapozottságához tehát kétség sem férhet. A kérdés csupán az, hogy ez a munka, mely forrásként felhasználta számos főhatóság, tervezőintézet munkáját is, miért nem támaszkodott például a Közlekedéstudományi Intézet elemzéseire is? Az intézet 11. számú kiadványában (*Jakab Tibor—Németh Lászlóné—Dr. Pálmai Géza: Közúti és vasúti tömegközlekedési rendszerek teljesítőképességének és alkalmazásának vizsgálata, Budapest, 1984.)* említettek szerint a fajlagos közlekedési önköltséget tekintve a trolibusz a legdrágább. Megfelelő állapotban lévő autóbuszpark jobb, olcsóbb bármilyen trolihálózatnál. Környezetvédelmi szempontokkal szokás indokolni a trolibuszhálózat fejlesztését. Ez az érvelés még akkor sem fogadható el, ha — mint jelen gyakorlat bizonyítja — megváltoztathatatlan adottságnak tekintik a füstöt okádó, elaggott autóbuszparkot, mivel az oszlop- és felsővezeték-„erdő”, amit egy trolivonal építése jelent, szintén környezetszennyező. (Ez az újfajta „fásítás” Szegedet megfertőzte, Debrecent is egyre jobban elárasztják az oszloperdők és dróthálók.)

A már említett fővárosi agglomerációs közlekedésfejlesztési terv az ezredfordulóig 96 kilométeres trolihálózattal számol. Elsősorban az új lakótelepeken (például Kőbánya-Újhegy) eddig csúcsidőben ötpercenként elpöfögő autóbusz helyett, mondjuk, négypercenként elzümmögő — az említett KTI-s tanulmány szerint hangosabb! — trolibusz jelentené a fejlődés igazi útját? Sok százmillió forintért? És akkor mi lesz a többi, zajt, bűzt és mérget kibocsátó, az adott útvonalakon sokkal nagyobb forgalmi terhelést jelentő, kivénült személy- és tehergépkocsikkal?

Az 1974-es Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság koncepciója szerint Budapest gyorsvasúti hálózata igen nagy fejlődés előtt áll. Az 1-es metróvonal (1974-hez képest) változatlan lesz, a 2-es vonalból a Népstadion úttól leágazás létesül Kőbánya felé, a 3-as vonal Ferihegy 2-őt Káposztásmegyerrel köti majd össze. Új metróvonal létesül Budafok és Újpalota között, akárcsak Örmező—Pest—Óbuda vonalon. A Soroksári HÉV és a Csepeli gyorsvasút egyesülve fut be leendő Kálvin téri végállomására — kéreg alatt.

Tizenhárom év alatt ebből semmi nem valósult meg — szerencsénkre. A legfrissebb terv szerint is tovább él a sugaras fejlesztések szándéka. *Lelkes Mihály* ezt írja: „...Azon talán lehet vitatkozni, hogy Káposztásmegyeren kellett-e építkezni, az azonban hogy meg kell-e hosszabbítani a metrót Újpest központjától Káposztásmegyerig, már nem képezheti vita tárgyát. (Sic!) A távol jövőben arról is szó lehet, hogy a metró elérje akár Dunakeszit.'

Minden fejlesztési vonal a Belvárost veszi „célba”, a tizennégy év előtti terv éppúgy, mint a tavalyi. A szemléletmód az utóbbi másfél évtizedben sem változott. Ez az elv maximálisan megfelel egy olyan hatalmi struktúrának, ahol a központ szerepének mindenhatóságának hansúlyozása a cél. Mindez bizonyítható szemmel követhető az infrastruktúra egyik, de talán legpregnánsabb elemének, a közlekedési fővonalaknak a segítségével. Szó sincs a főváros közlekedéshálózatának olyan átalakításáról, mely úgy iktatná ki a központot, hogy legalább aki nem akarja, ne legyen kénytelen érinteni a Belvárost.

Szerkezetátalakítást még a közlekedésben sem lehet a jelenlegire extrapolált igények, irányok alapján végezni. „A mintegy 150 milliárd forintért megvalósítandó terv” (L. M.) a jelenlegi, jónak egyáltalán nem mondható térszerkezeti fővonalakat csak még inkább erősítené, teljesen kilátástalanná téve új, ma meg sem levő kapcsolatok, irányok, igények kialakulását. Ha úgy épülne autópálya az országban, hogy annak sem a kezdő-, sem pedig a végpontja nem a főváros lenne, akkor volna esélyünk új igények felkeltésére, a térszerkezet átalakítására. Nem okvetlenül szükséges, hogy hátrányos helyzetű területek ne elsősorban egymással alakíthassanak ki közvetlen kapcsolatot. Ugyanis a kapcsolat minősége a döntő.

A budapesti agglomerációs közlekedésfejlesztési terv nemcsak elveiben hibás, hanem részleteiben sem kellőképpen átgondolt munka.

— Miért van e terv szerint Ferihegy 2. privilegizált helyzetben? Miért nem érinti a tervezett metróvonal meghosszabbítása a légi forgalom felét lebonyolító Ferihegy 1-et?

— Miért akarnak az ezredforduló után a tervezett metróvonalak nyomvonalán (Fehérvári út, Csömöri út, Vörösházsereg útja, Nagytétényi út) új villamosvonalat üzemeltetni?

— A bármilyen fajta átépítés után is eleve csődtömeg Éles saroktól miért akarnak villamosvonalat vezetni az ezredforduló után — a Jászberényi, illetve a Pesti úton — Rákoskeresztúrra?

— Az agglomerációs terv egyik térképe szerint autóbuszvonal létesül a leendő M0-ás autópályán a Vörösházsereg útja és a Csömöri út között. Ez lenne a „gyűrűs kapcsolat biztosítása”. A már

Kossuth Lajos tér) elsősorban jött szóba, mert az építkezési terület állami tulajdonban volt, tehát költséges kisajátításokra nem kellett további nagy összegeket előirányozni. Azonkívül e 4410 négyszögöl nagyságú terület megfelelt a célnak. Második helyen említették a Károly-kaszárnya (a Fővárosi Tanács V.B. mai székhelye) telekcsoportjának a belső körútra (Tanács körút) eső részét 5445 négyszögölnyi területen. Ez akkor a katonai kincstár tulajdonában volt, megváltása 2 084 400 forintba került volna. A harmadik egy — akkor — beépített terület volt, amely a ,,belső körút'' (Bajcsy-Zsilinszky út) és az Erzsébet (Engels) tér között ma parkolónak és kisebb parknak ad helyet. A területet (2788 négyszögöl) kicsinynek találták, de kisajátítása — a rajta levő épületekkel együtt becslés szerint 1 837 570 forintba került volna. Végül, a negyedik helyen, megemlítették — de talán nem is vették komolyan — a kegyesrendiek telkét, amelyen a gimnázium és a rendház több részletben épült tömbje állt 2073 négyszögölnyi területen. (Ez az épülettömb nem tévesztendő össze a mai ELTE bölcsészeti karának épületével; a kegyesrendi gimnázium és rendház akkor nagyjából azon a helyen állt, ahol most Contra Aquincum római erődjének romjai szemlélhetők.) A Közmunkatanács egyértelműen a Tömő téri elhelyezés mellett foglalt állást és ezt az elhelyezést a kormány is pártolta.

*

A parlamenti vitáknak ez az első menete viszonylag simán lezajlott. A törvényjavaslat vitájában egyesegyedül Thaly Kálmán, az öreg kuruc szólalt fel. Úgy vélte, hogy az ország mostani (azaz akkori) nyomott pénzügyi helyzetében egyáltalán nem kell országházat építeni. De ha már mindenképpen akarják, akkor ne a Tömő téren építsék fel, hanem a sóházi telken. (Ez a terület pontosan ott van, ahová — tizenöt évvel később — a Tolbuhin körúti vásárcsarnok épült fel.) A Tömő téri elhelyezés ellen azt hozta fel, hogy messze van a központtól és rossz a talaja: alacsonyan fekszik és a Duna ilyen helyre — magasabb vízállás esetén — bevelátogat. Azonkívül drága is.

Tisza Kálmán miniszterelnök rögtön válaszolt. Igaz, ami igaz: szertefoszlatta Thaly állításait. Bebizonyította, hogy a Tömő téri megoldás olcsóbb, mint a sóházi telki, azonkívül szebb — Duna-parti — és jobb helyen van. ,,Nem tehetek róla'' — érvelt — ,,de én a fővárost nem tudom csak Pestnek tekinteni, hanem Budapestnek''. A város fejlődő központja pedig közelebb van a Tömő térhez, mint a Só térhez — így Tisza.

Thaly azonban nem adta meg magát egykönnyen. Újabb felszólalásában azzal replikázott, hogy tud ő még tágasabb és távolabbi helyet, mint a Tömő tér: a Rákos mezejét. (Amely akkor még jórészt beépítetlen volt.) Őseink is ott gyülekeztek országgyűlésre, kövessük példájukat!

Tisza Kálmán nem lett volna Tisza Kálmán, ha nem használja ki a kínálkozó alkalmat egy csattanós válaszra. Röviden azt felelte, hogy a képviselőket nem szeretné kitenni a hosszú utazással járó fáradalmaknak, és Thalyt is szeretné megkímélni, hogy ,,bokros lován'' kelljen nyargalnia a rákosi gyűlésekre.

A törvényjavaslatot, természetesen, megszavazták.

*

Ezután pályázatot írtak ki az épület megtervezésére, a tervek elbírálására pedig országos bizottságot küldtek ki. A tervpályázat határideje 1883. február elseje volt, 19 terv érkezett be addig az időpontig. A bírálóbizottság négy egyenlő első díjat osztott ki a következő pályázóknak: Steindl Imre, Hauszmann Alajos, Schiekedanz Albert és Freund Vilmos közös terve, továbbá Otto Wagner, Kallina Mór és Bernd Rezső közös terve. Steindl megbízást kapott, hogy tervének némi átdolgozása után ő építse fel az Országházat.

*

Ezután az építkezés megint a parlament elé került. Meg kellett ugyanis szavazni a költségeket, amelyeket akkor 15 millió forintra becsültek. Ez már nem ment olyan könnyen, mint mikor csak a felépítésről kellett dönteni. Rengetegen szólaltak fel mind a képviselőházban, mind a főrendiházban. Elhangzott néhány okos mondat és sok kevésbé okos felszólalás. A napokig húzódó vitákból itt csak egy-két mondatot lehet kiragadni.

Orbán Balázs például azt a figyelemre méltó megállapítást hangoztatta, hogy ,,a túlpazar építkezés minden korban a hanyatlás korszakára esik.'' Megjósolta, hogy az építkezés kétannyiba fog kerülni, mint amennyit előirányoztak rá. (Ebben csak részben tévedett: nem kétannyiba került, hanem csak túllépték a kereteket.) Úgy vélte, hogy az elfogadott terv a legszerencsétlenebb és legelhibázottabb koncepciók közé tartozik. Mert például ,,a gót stíl szép és magasztos szentegyházaknál, de kevésbé a világi építészet terén. A gót stílusban vajmi ritkán fordul elő kupola, de hogy mellé még két elcsapott csonka kupolát, jobban mondva manzárdtetőt illesszenek, valódi építészeti abszurdum.'' A gótikus stílus egyébként is nagyon a begyében volt Orbánnak, mert — mint mondta — a sok faragvány kényes és sokba is kerül, ,,amikor bevégezettnek hittük, akkor már ismét újból kell kezdenünk az alapos kiújítást s évente pár százezer forintot ráfordítani''. (Ebben viszont igaza volt.)

A gótikus stílusnak Orbánon kívül is sok ellenféle volt. Inkább szerették volna, ha az Országház reneszánsz stílusban épül. Ifjabb Mara Lőrinc építész még brosúraszerű könyvecskét is írt a gótikus stílus ellen *Az állandó országház terve* ártatlan cím alatt. Ebben, a többi közt, azt írta, hogy ha az Országházat gót stílben építik fel, ez ,,nem csekélyebb blaszfémia, mintha Arany János költeményeit gót betűkkel adnók ki, vagy mintha Petőfi Sándor pikkelhaubéval (a porosz gyalogság csúcsos sisakjával) szavalná el a Talpra magyart!''

*

Apponyi Albert is felszólalt — ő is a drága építkezés költségeit bírálta, és a Nemzeti Múzeum épületére hivatkozott, amely egyszerűségében is imponáló. Határozati javaslatot nyújtott be, hogy az építkezést halasszák el. — Somssich Pál szintén a pénzpocsékolás ellen szólt: ,,Mit mond a nép, a haza rólunk — mondta —, hogy akkor, amikor ők sanyarognak s nincs meg a mindennapi betevő kenyerük, mi palotát építünk?'' — Jókai Mór azt javasolta, hogy a képviselők fizetéséből takarítsák meg az építkezés többletköltségét: az a képviselő, aki nincs jelen az ülésen, ne kapjon fizetést; hagyják ki a házszabályból az időrabló szabályokat, és akkor rövidebb idő alatt végzi el munkáját a képviselőház.

Összesen 26 képviselő szólalt fel a vitában, míg szavazásra kerülhetett sor. Az eredmény: 148-an szavaztak a törvényjavaslat mellett, kerek 100-an ellene. Vagyis a törvényjavaslatot 48 szótöbbséggel elfogadták. (192-en távol maradtak.)

*

Hátra volt még a főrendiházi vita. Ott is volt ellenzéke az építkezésnek, ha nem is olyan erős, mint a képviselőházban. A felszólalók közül Ipolyi Arnold püspök elfogadta a javaslatot, mert az épületet mint a nemzet ezeréves fennállásának emlékét fogta fel. Schlauch Lőrinc püspök helyeselte a gótikus stílust és úgy találta, hogy a többletköltséget rekompenzálja az iparnak nyújtott sok megbízás. Széchenyi Dénes a célszerű, helyes és belülről kifelé fejlődés elvét vallotta, és ezért nem járult hozzá a külső pompára alapított költséges tervhez. Lipthay Béla a román stílust tartotta volna helyesnek az építkezésnél — a mostani tervben a kupola kirí az épületből. Andrássy Gyula mint a bírálóbizottság egyik tagja, védte és elfogadásra ajánlotta a tervet. Ami meg is történt.

*

Az építkezés tehát zöld lámpát kapott. 1885 októberében megtörtént az első kapavágás, és 17 évi szakadatlan munka után 1902-ben végre az országgyűlés két háza beköltözhetett a pompás épületbe. Az összes költség 37 183 943 korona és 71 fillért tett ki. (A Monarchia közben a forint helyett a koronavalutára tért át; 1 forint 2 korona arányban.) Még néhány adat: az épület 270 méter hosszú, legnagyobb szélessége 123 méter. Alapterülete: 17 745 négyzetméter.

TARR LÁSZLÓ

resésében elmerülni, de jobban fel kell használni, ami van. Nem a régi vezetőket és felelősöket kell kritizálni — ez túl könnyű lenne —, hanem élni kell a tapasztalataikkal, energiájukkal, jóakaratukkal és gyakran lelkesedésükkel. A fiatalokat nem kell egyszerűen „alibiként" kezelni, hanem ki kell tárni előttük az UIA kapuit, segíteni kell őket, társul fogadni az ellenőrzés és gyámkodás helyett. A fiatalok lelkesedése, odaadása és idealizmusa számunkra is legyen példa!

Kedves építész barátaim, nem egy isteni sugallattól megvilágított ember fordul Önökhöz, hanem egy alkotó, aki már bebizonyította a valóság iránti érzékét. Az UIA valamennyi építész szövetsége, nem pedig gazdasági, vallási vagy állampolitikai rendszer szerint összetömörült csoportok halmaza, s újjászületése elkerülhetetlen és szükséges, és ez az újjászületés csak ész és akarat kérdése. Ma éppúgy, mint 40 évvel ezelőtt.

Pierre Vago
az UIA tiszteletbeli Elnöke
Fordította: Gintner Károlyné

[1] A végleges részvételi lista, Doc. A24/deleg.
[2] Hatályban lévő szöveg, 18. 4 cikkely
[3] 1973—75: 246 500 dollár, 1988-90: 1 187 500 dollár (7 128 000 Fr) Az 1989. évi költségvetés 2 460 000 Fr kiadást irányoz elő (1989. I. 8.)

MEGJEGYZÉSEK PIERRE VAGO CIKKÉHEZ

Az előző cikk az UIA-ban, az Építészek Világszervezetében jelentkező problémákkal és megoldásukra irányuló törekvésekkel foglalkozik. Írója Pierre Vago, a szervezet tiszteletbeli elnöke, a cikket kérésére közöljük.

Az előzményeket, ill. a háttéreseményeket kevésbé ismerők számára az alábbiakban adunk tájékoztatást.

Az UIA 1948-ban történt alapítása után történetének első másfél évtizedét töretlen fejlődés és a tagok kooperációs készsége jellemezte.

Később a szervezet növekedésével és a viszonyok megváltozásával a problémák is megnőttek. A háború után kialakult együttműködési szándékot az újonnan kialakult politikai ellentétek nagymértékben lerontották. A bekapcsolódó nagyszámú elmaradott ország építési, de legalább az UIA programjaiban való anyagi támogatást remélt. Az UIA bevételei azonban szervezetének üzemeltetéséhez is szűkösen elegendők, így sokan csalódtak és az alacsony tagdíjat sem fizették, ezért az alapszabály értelmében kizárták őket. (Később azokat, akik legalább 1 évi minimumot kifizettek, visszavették, ez volt az ún. „amnesztia".)

Egyes régiók úgy érezték, hogy mások gondjai idegenek számukra és méltánytalan terhet rónak rájuk.

Az UIA bevételeinek nagy részét a vagyon mellett a kongresszusi bevételek képezik.

Nem kísérte szerencse az utolsó kongresszusokat sem. A Fülöp-szigetek kapta az 1984-es kongresszusra a rendezési jogot, de a helyi építészszövetségek ellentétei megvalósítását ellehetetlenítették, végül 1985-ben az utolsó pillanatban azt Kairó vette át, ami egy azóta tönkrement nemzetközi kongresszusszervező vállalat igen gyenge munkája, és regionális problémák miatt bevétel nélkül zárult.

A következőnek, a Brighton-inak a kiindulása is téves volt: az UIA kongresszust közvetlenül a Commonwealth építész kongresszus utánra tették, remélve, hogy a résztvevők ottmaradnak erre is. Nem ez történt.

A szekciók tagdíjaikat dollárban fizették, de francia frankban használták fel. A frank javára való devizaátértékelés vagyona több mint 30%-ától fosztotta meg az UIA-t. A hiány pótlására bankhitelt vett fel, ennek nagy részét visszafizette, az utolsó részlet 1990-ben esedékes. A megnövekedett tevékenység ugrásszerűen növelte a levelezés, postázás mennyiségét. Ezekhez korszerű irodagépek kellettek (xerox, telefax stb.), melyeknek — nagy hatékonyságuk mellett — az üzemeltetési költségük is magas, így jelentősen nőttek a titkárság költségei is.

A munkacsoportok színvonala igen egyenetlen s még a legjobbak eredményei is gyakran csak a nemzeti szekciók fiókjaiig jutnak el. Mindemellett az UIA tevékenységi köre jelentősen bővült: a munkacsoportok mellett tervezési szemináriumok, műhely pályázatok, építészeti biennálék sorozatai indultak, s a fiatal építészek is nagyszámú rendezvényt bonyolítottak le. Kidolgozásra került a nemzetközi tervpályázati szabályzat, a szakmaetikai kód, fiatal építészek külföldi szakmai gyakorlata stb...

Az utolsó közgyűlés után az I. régió memoranduma alapján a Tanács beindította a problémák és a hatékonyságnövelés lehetőségének elemzését. A beérkezett nagyszámú javaslatot bizottság tanulmányozza, egyezteti (minden régióból 1 taggal), majd 1989 októberében a tervezet a tiszteletbeli elnök, egy volt elnök és a kincstárnok együttesével kerül megvitatásra Magyarországon. Az ezt követően kialakított, végleges javaslatot a Tanács a következő közgyűlésnek prezentálja.

Böhönyey János

SZELLEMIDÉZÉS BESZÉD A CSONKA PÁL ÉREM ÁTADÁSÁN, 1989. JÚLIUS 7.

Gyermekkoromban még kedvelt szórakozás volt fölülni a szellemvasútra. Olcsó ugyan nem volt, de sokaknak megérte így is. A sötét folyosókon ideoda csapódó kétszemélyes kocsik, a minden kanyarban fölbukkanó rémségek kedvező föltételeket teremtettek a huszáros szerelmi kezdeményezések számára. Bármelyik talpraesett fickó olyan előnyös hadállásokat tudott itt elfoglalni öt-hat perc alatt, amelyek — konvencionális módszerek alkalmazása esetén — esetleg hetek alatt lettek volna bevehetők.

Hazánk elmúlt negyven évének történelme afféle abszurd szellemvasútként működött. Az utazás itt — kerül amibe kerül — kötelező volt. Mindenki számára az! A szörnyűségek valóságosak voltak és kifogyhatatlanok. A menetidő kiszámíthatatlan és végeláthatatlan. Az éles — gyakran nyaktörő — kanyarok pedig nemhogy

Magyar Épmüv. 1989.6.sz, 62.

150 ÉVE SZÜLETETT STEINDL IMRE

Steindl Imre 1839-ben született, 1902-ben halt meg. Fáradhatatlan, meghatározó és sokat vitatott egyénisége volt a múlt századvég hazai építészetének. Pesten iparoscsaládból született, apja aranyműves, nagybátyja a régi Pest leghíresebb asztalosa volt. 18 éves korában végezte el a „Josephs Polytechnicum"-ot, majd fél évre Bécsben a Kunstakademie-n képezte magát tovább.

Az ott töltött évek hatására végleg elkötelezte magát a gótikus építőformák mellett, noha — az Akadémia hagyományainak megfelelően — a reneszánsz kifejezési eszközeit is elsajátította. Mestere Friedrich Schmidt, a kölni dóm újjáépítésénél maga is mint kőfaragó kezdte pályafutását, a hagyományok feldolgozását tekintette tanítási alapjának. Steindl 1870-től a pesti Műegyetemen volt tanársegéd, később kinevezett tanár, s 33 évig tanított a Műegyetemen középkori építészetet.

Friedrich Schmidt-tel, mesterével annak haláláig fennmaradt szoros és közvetlen kapcsolata.

Steindl egyik első munkája volt a pesti Új Városháza (Bp. V. Váci u. 62—64.) Az első neogótikus tervet építés közben kellett átalakítania, így nyerte az épület mai formáját. Az ő véglegesített tervei szerint épült meg a Műegyetem első önálló épülete (Bp. VII., Múzeum krt. 6—8.). Az Állatorvosi Egyetem pavilonrendszerben elhelyezett oktatási és gyógyászati épületeit Steindl Imre tervezte 1882-től.

A budapesti Erzsébetvárosi templomra Steindl nem kevesebb, mint öt változatot készített pályázati tervként. Berendezésében és a kivitelezés munkáiban tanítványai és közvetlen munkatársai, Foerk Ernő és Tandor Ottó is jelentős részt vállaltak.

A magyar Országház terveire 1883-ban írtak ki pályázatot. A négy első díjas terv közül hosszú, indulatoktól és politikai érdekektől sem mentes viták után Steindl Imre tervét választották ki megvalósításra. A kivitelezés teljes befejezését Ő már nem érte meg, a belsők nagy részének kialakítása tanítványaira, későbbi munkatársaira, Foerk Ernőre és Tandor Ottóra maradt.

Steindl Imre 1872-től a Műemlékek Országos Bizottságának építésze volt. A sajátos racionális átértelmezésben helyreállított, vagy sokszor „újból épített" műemlékek közül a kassai, bártfai, máriafalvi templom és a félbemaradt vajdahunyadi restaurálása a legjelentősebb.

Gazdag életművének akár vázlatos bemutatásával máig adós a magyar építészettörténei irodalom. Néhány évfordulós megemlékezés után csak az utóbbi években indult meg monográfiájának elkészítése. Születésének 150. évfordulója alkalmából rajzi hagyatékának egy részét a BME Építészettörténeti Tanszékén kiállításon mutatták be.

A kiállítás viszonylag jól ábrázolta az életmű — sokszínűségén belül is egységes — gondolatvilágát, a maga korában is már vitatott, és megkésett, de tiszteletreméltó emberi következetességgel átélt „újgótikát". Steindl kortársai, pl.Hauszmann Alajos — tudott váltani, sőt ha pl. a Mátyás templom belső világát szemléljük a „gótikus" Schulek Frigyes is tudott kora új irányzatával, a szecesszival dolgozni, Steindl azonban az európai gótika utóvédje maradt élete végéig.

438. szám. 1902. Érk. szeptember 22.

Tekintetes Bizottság!

Mondják a megosztott fájdalom fél fájdalom; én érzem, hogy szeretett férjem elhunytával nemcsak én vesztettem. Fogadják meleg részvétü kért igaz köszönetemet.

Bpest 902 IX. 19.

Tisztelettel:

Özv: Steindl Ignácné

Steindl Imre

Kiselejtezett irat

Steindl Imre épületei

35 éves korában temette a Gyulay
grófi mauzóleumnál a Vízivárosi régi temetőben

Horváth Gábor: A Víziváros régi temetője

Budapest 1979/6 39.o.

Fülöp, fermói püspök útban Magyarországra 1279-ben. A Képes Krónikából

Budapest 1979/6 39.o.

ZOLNAY LÁSZLÓ

Kun László és a Budán zsinatoló papok esete

Éppen most van hétszáz esztendeje annak, hogy 1279-ben III. Miklós pápa Fülöp fermói püspököt Kun László magyar király országába küldte. Avégett, hogy ott „az Úr nevében gyomláljon és ültessen; rontson és építsen."

A legátus eleget tett a pápai óhajnak.

Első feladatának azt érezte, hogy megzabolázza a kunokat, akik még mindig pogányok voltak és még mindig jobban kedvelték sátraikat a kőházaknál. Viseletük — sőt hajviseletük is —

A Gyulay-mauzóleum

A városépítés és az építési rendszerek néhány összefüggéséről

Az ún. korszerű technológiák alkalmazása, elsősorban a nagyelemekből összeszerelt és nagysorozatban gyártott lakóépületek technológiájának kifejlesztése jelentősen hozzájárult a lakásépítés feladatainak megoldásához Magyarországon is; ezen belül a városokban folyó telepszerű, többszintes és állami lakásépítés szinte kizárólagos változatává lett. A panelos technológia a „hagyományos" lakásépítési technológiák alkalmazásánál nem jelentkezett műszaki és gazdasági, de ezeken messze túlnyúló városépítési, sőt társadalmi következményekkel is járt, melyek az urbanizációs folyamat más hatásaival egybeesve, egymást felerősítően léptek fel mind a városfejlődésben, mind pedig az átfogóbb társadalmi szférában. Más jelentős technológiai innovációhoz hasonlóan a panelos technológia elterjedése esetében is a következmények a kiindulásánál magasabb dimenziókba csaptak át: jelentőségük — pozitív és negatív értelemben egyaránt — ma már messze meghaladja a technológia bevezetésénél ismert összefüggésrendszer határait. Ugyanakkor a tapasztalatok alapján lehetővé vált az építési technológia kérdésének átfogóbb elemzése a közvetlen műszaki kérdéseken túlmenő vonatkozásaiban is.

A panelos technológia közvetlen és valós összefüggést hozott létre az építésügy két „szélső" feladata, a településtervezés és az építési technológia kialakítása között. A panelos technológia kritikai értékelése napjainkban széles fronton folyik, melyhez a városépítési tervezés is hozzájárul a maga sajátos szempontjaival és tapasztalataival. Bármi legyen is a komplex értékelés eredménye, annak egyik alapvető felismerése ma már nyilvánvaló: a további technológiai fejlesztésnél annak elhatározása nem függetleníthető a városépítés szempontjaitól és követelményeitől, méginkább a városépítésben realizálódó társadalmi-gazdasági és műszaki feltételektől, követelményektől, valamint következményektől. Ez viszont csak abban az esetben érvényesíthető, ha a városépítés meghatározza bármely technológiával szemben a pozitív és negatív elvárásait — valójában: követelményeit.

A továbbfejlődés lehetséges irányainak elemzése előtt magát a jelenséget, a technológiát szükséges értelmezni két fő aspektusa, az így léterjövő objektumok előállítása és alkalmazása szerint. (Az előállítás aspektusa nem kapcsolódik közvetlenül a városépítéshez, így a további gondolatmenetből kiiktatható.) Az alkalmazás kérdése viszont szükségszerűen települési összefüggésben jelentkezik: azon belül egyaránt lehet társadalmi és városépítési vetületű. A társadalmi síkon jelentkező összefüggések elemzése nem a műszaki diszciplinál feladata: ezt a társadalomtudományoknak kell a maguk sajátos eszközeivel elvégezniük. A városépítés — tehát a településfejlesztés és -rendezés — területén a műszaki-gazdasági és városépítészeti összefüggések képezik a vonatkozási síkot.

Az építési technológia városépítési értelmezésében nem intézhető el merő technológiai kérdésként, mert a bővített újratermelés (mely a városépítést is tartalmazza) más területein lezajló technológiai átváltozásokhoz képest az építés terén egy „rendhagyó jelentőségről" van szó, amely néhány vonásában így jellemezhető:

— az építési technológia nemcsak technológia a fogalomnak „gyártástechnikai eljárás" értelmében, hanem mindinkább szerkezeti, sőt funkcionális rendszer is. „Technológia" helyett ugyanígy lehetne „konstrukcióról" vagy „épület elrendezésről" is beszélni. (Így pl. a „panel" is legalább annyira szerkezeti, mint gyártástechnikai fogalom.) A városépítés nézőpontjából a „technológia" fogalma építési rendszert, tehát jóval többet jelent, mint gyártástechnikai eljárást épületek előállítására, ami önmagában még alig rendelkezne városépítési dimenzióval. Az építési rendszer a városépítés nézőpontjából már régóta kilépett a szorosan vett gyártástechnikai tudományos, műszaki és gazdasági problémaköréből — amennyiben a technológia társadalmi funkcióját elsősorban a munka és nem a végtermék jellegében bekövetkező mennyiségi és minőségi változásként értelmezzük — és átváltott a végtermék felhasználásának problémakörébe, azaz annak kérdésévé is, hogy a kötött gyártási, szerkezeti és elrendezési rendszer eredményeként előállított épület milyen határfeltételek között képes a településen belüli igények (a társadalom épületigénye, a városépítés műszaki-gazdasági-városépítészeti igényei) kielégítésére.

Az építési rendszerek alkalmazási problémáját érzékelteti a paneles építési rendszer, a lakásigény és lakásépítés, valamint a városépítés általános összefüggéséből nyert néhány felismerés:

— a panelos építési rendszer nem vált és nem válhatott a lakásépítés egészének új, korszerű eljárásává, mivel annak ugyan igen jelentős, de csupán egyik esetének (a többszintes, telepszerű, állami lakástermelésnek) megoldására mutatkozott eddig alkalmazhatónak. Kibontakoztatása, anyagi és műszaki bázisának megteremtése alig gyakorolt hatást a lakásépítés több esetének (az egy- vagy néhányszintes, telekhez kötött, magánerős, vagy a foghíjbeépítésű, illetve a rekonstrukció jellegű lakásépítésnek) műszaki fejlődésére. (Ez a tény maga is visszautal a panelos építési rendszer technológián kívüli jellegére.) A panelos építési rendszer kialakításával a lakásépítés egészének műszaki fejlődése nem lévén megoldható, fokozódtak a lakástermelés egészének belső aránytalanságai és ellentmondásai, ami városépítési téren azzal a következménnyel járt, hogy a korszerű beépítési módok (sorházas, átriumházas, teraszházas beépítések, néhányszintes többlakásos épületek zárt és szabadonálló elrendezésben stb.) és azok vegyítése továbbá a funkciók egymásra vagy egymáshoz rétegzése alig tudott terjedni megfelelő ipari és technológiai bázis hiányában;

— a városépítési „technológia" polarizálódása a lakásépítés terén (kézműipari, hagyományos helyszíni eljárások dominálása a magánlakás építésben; a nagyüzemi, előregyártott eljárások kizárólagossága az állami lakásépítésben) nem indokolható a feladatok eltérő jellegével kielégítően akkor, ha a végtermék — a lakás — használati értékében nagyobb különbség nem jelentkezhet, függetlenül előállításának módjától. A nagyipar és a közműipar munkamegosztásának általános elve — a nagyipar a tömeges, standardizálható igényeket szolgálja termelékeny eljárásokkal, a kézműipar az egyedi, alkalmi, különleges méretbeli és minőségi igényeket elégíti ki nagyobb fajlagos ráfordítással, melyek között a fogyasztó szükségességek és lehetőségek szerint választ — a lakástermelésben alig áll fenn a minőségi, a mennyiségi, és a gazdasági paraméterek terén. Az analógia végül maradéktalanul megbukik a fogyasztó lehetséges választásának kérdésén. Az eltérő „technológiák" elsősorban nem a feladatokból adódó munkamegosztás eredményeként, hanem zárt vagy kényszerpályákon mozgó erők következményeként alakulnak;

— az ún. korszerű építési rendszerek jelenlegi behatárolt alkalmazási módjaikkal nem képesek a mennyiségileg és minőségileg mindinkább differenciálódó társadalmi lakásépítési igényt kielégíteni. A lakásépítési igény városépítési vetületében a következő formulával jellemezhető: az eltérő létszámú, korösszetételű, életmódú, jövedelmű stb. családegységek igényét különböző nagyságú, felszerelésű és elrendezésű lakások elégítik ki; az ilyen értelemben különböző lakások eltérő épületfajtákat feltételeznek; eltérő épületfajták különböző beépítési módokat tesznek szükségessé. Az épületfajták és a beépítési módok szükséges és lehetséges eseteinek többsége jelenleg kiesik az alkalmazott építési rendszerek köréből, így azok eleve nem tekinthetők „totális" lakásépítési rendszernek, a lakásépítési igény egésze kielégítőjének;

— az építési rendszerek végterméke, a lakóépület és benne a lakás, nem helyettesíthető, cserélhető ki belátható távlaton belül egy újabb, fejlettebb építési rendszer termékével az épületek hosszú fennállási ideje és magas ráfordítása miatt. Ezekből minden építési rendszer végtermékének rendelkeznie kellene a változtathatóság lehetőségeivel, sőt ezt fokozottabban kellene biztosítania a hagyományosoknál, ha valóban fejlettebb, korszerűbb eljárás lenne ezen a téren is. Ilyen „alkalmazkodási" képességgel változó igényekhez a panelos épület például nem rendelkezik. Így szükségszerűen jön létre és feloldhatatlanná válik az ellentmondás a technológia merev terméke és a változó használati igény között, elfogadhatatlanul meggyorsítva az erkölcsi elhasználódás folyamatát a használati értéknek — a műszaki elhasználódáshoz képest indokolatlanul hamar bekövetkező — csökkenése miatt;

— a panelos építési rendszer a jelenlegi tények alapján behatárolt lakás- és épület-

12

13

10

11

A fenti eljárás természetesen homlokegyenest ellenkezik a mai műemlékvédelmi elvekkel, de teljesen megfelelt a kor általános gyakorlatának, ezért Steindl személyesen nemigen hibáztatható. Egyébként valami haszna talán mégis volt restaurátori tevékenységének: az emlékek megismerése és megismertetése, de az államegóvó szerep sem elhanyagolható. (Gondoljuk csak el például, milyen lenne ma Vajdahunyad várának állapota a múlt századi helyreállítás nélkül!)

Steindl életéből nem hiányzott az elismerés, számos kitüntető címben részesült, több neves intézmény választotta tagjául. Az anyagi jólét is jócskán biztosított volt. A megemlékezések szerint mégis megmaradt közvetlen, örökké szorgalmas embernek, aki leginkább a polgári miliőben érezte otthon magát.

Működését megismerve egy *par excellence* „neogótikus" építész képe bontakozik ki előttünk. Ebben a stílusban alkotott igazán nagyot, a középkori építészetet behatóan ismerte és az egyetemen oktatta, műemlékeket keresett fel és rajzolt, középkori épületeket „stílszerűen" restaurált. Szellemi előfutárait Európa olyan nagy építészei és teoretikusai közt kell keresnünk, mint az angol Pugin és a francia Viollet-le-Duc. Magyarországon csak barátja, Schulek Frigyes mérhető hozzá, bár Schulek munkásságának súlypontja a műemléki helyreállításra, Steindlé az építésre esett. Talán még ifjúkori társuk, Schultz Ferenc emelkedett volna közéjük, ha a korai halál 1870-ben nem ragadta volna el őt. 1868-ban Schultzot bízták meg Vajdahunyad várának helyreállításával. 1870-ben a Műegyetem tanárává nevezték ki, de a katedrát már nem foglalhatta el. A restaurálási munkát Steindl végezte el, 1870-től ő volt az egyetemen a középkori építészet tanára is. Schulek Steindl irodájában kezdte meg működését, 1903-ban pedig átvette Steindl megüresedett tanári katedráját. Hármuk személyében a középkori építészet felé orientálódó, romantikus-nemzeti érzésektől áthatott építész Európában már jól ismert típusát fedezhetjük fel.

Steindl valamennyi épületét nem említhettük meg, ez a jelen megemlékezés terjedelménél fogva sem lehetséges, de felkutatásuk és puszta számbavételük sem történt meg. Annyi bizonyosnak látszik, hogy műveinek száma nem túl nagy. Az építész inkább a jelentősebb feladatok minél tökéletesebb végrehajtásán fáradozott, a részletek gondos kidolgozása, megtervezése, ill. megterveztetése kötötte le idejét és energiáját. Ez a műgond jellemzi az Új Városházát, az Országházat, az erzsébetvárosi plébániatemplomot. A számára oly kedves stílus, a gótika formavilágát egyénien alkalmazta, ha nem is olyan kirobbanó eredetiséggel, a historizmus stílusfogalmát áttörve, mint Antonio Gaudi. Kezét, elméjét megkötötte az összegyűjtött hatalmas tudásanyag, a középkori építészet tökéletes ismerete. Végül mégegyszer kiemelést érdemel az új építőanyagok iránti vonzódása, ami a nyers téglaburkolat, a terrakotta elemek, az öntöttvas architektúra magyar viszonyok között úttörő jelentőségű alkalmazásában nyilvánult meg.

dr. Sisa József

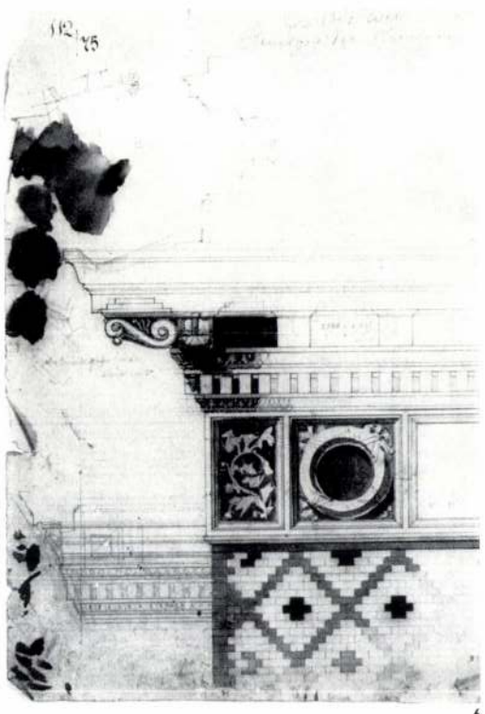

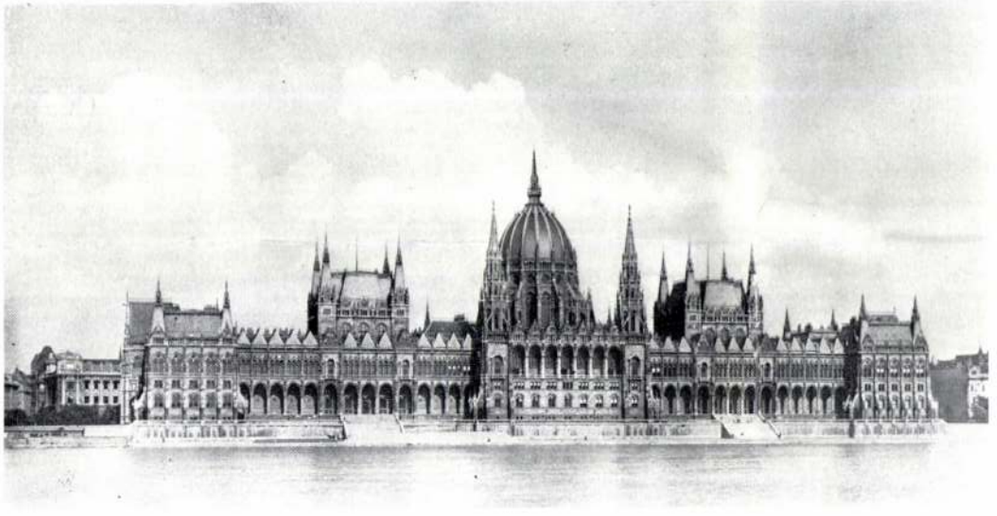

6. Részletterv az Új Városháza főhomlokzatához
7. Az Új Városháza, 1870—75 (Fotó Klösz György)
8. A volt Budai Kereskedelmi és Iparbank, 1871—72. (Fotó Seidner Zoltán)
9. Az Országház, 1885—1904 (OMF fényképtára)
10. Az erzsébetvárosi plébániatemplom 1895—1901 (OMF fényképtára)
11. Az erzsébetvárosi plébániatemplom belső nézete (OMF fényképtára)
12. Az Állatorvosi Főiskola, 1880—81 (OMF fényképtára)
13. A régi Műegyetem, 1881—83 (OMF fényképtára)

11. Vue intérieure de l'Église Paroissiale de la « ville Elisabeth » (photothèque de l'Intendance Nationale hongroise des Monuments Historiques)
12. L'École Supérieure des Vétérinaires, 1880—81 (photothèque de l'Intendance Nationale hongroise des Monuments Historiques)
13. L'ancienne Université Polytechnique, 1881—83 (photothèque de l'Intendance Nationale hongroise des Monuments Historiques)

és tömegelrendezéssel párosulnak. Steindlnek természetesen nem állhatott rendelkezésére az Országházhoz megfelelő méretű és rendeltetésű középkori mintakép, keze a funkcionális követelményeket illetően is meg volt kötve. Így jött létre az a szigorúan szimmetrikus, inkább additív, semmint „organikus" alaprajzi rendszer, ami a reneszánsz építészetét jellemzi, nem a középkorét. A Duna felől tekintve az épület dominálló kupolájával, kiterjeszkedő oldalszárnyaival nagyszabású barokk kastélyok sziluettjét juttatja eszünkbe. A folyó mentén húzódó gigászi építmény változatos tömegalakítása, felületének mesteri tagolása jóvoltából mentes minden monotóniától és nehézkességtől. Külső megjelenése jól tükrözi a belső beosztást: kétoldalt a parlament két házának üléstermét jelzik a kiemelkedő épületrészek, középütt a kupolával koronázott csarnok az együttes ülések színtere. A Kossuth tér felől induló főlépcsőház reneszánsz nagyvonalúságával tűnik ki. Az épületbelsőt dús színezés gazdagítja, az udvarokban Steindl a számára oly kedves nyerstégla felületet és terrakotta tagozatokat alkalmazta.

Az Országházban az építész nemcsak a törvényhozásnak adott otthont. Az épület valójában emlékmű is, az ország ezeréves fennállásának monumentuma. (Eredetileg a millenniumi ünnepségek keretén belül 1896-ban akarták megnyitni.) Szimbolizálja ugyanakkor a 19. századi Magyarország nagy politikai vívmányát, az alkotmányosságot, és nem utolsósorban Budapest jelképévé is vált.

Második alkotói korszakában Steindl majd minden erejét az Országház építése kötötte le. Más irányú tevékenységei mellett csak egy épület tervezésére futotta, ez pedig a budapest-erzsébetvárosi plébániatemplom a Rózsák terén (1895—1901). A jóarányú, háromhajós, neogótikus csarnoktemplom nagyszabású térhatásával ragadja meg a belépőt. Külseje nyerstégla borítású, majolika díszekkel. Belsejét mára már megkopott színezés élénkíti, a berendezési tárgyak is Steindl tervei nyomán készültek. A mester a középkori építészetről fölhalmozott ismereteit jól kamatoztatta, akadémikus merevséget, archaizáló precízkedést messze elkerülve az egyik legszebb magyar neogótikus templomot alkotta meg.

Szót kell ejteni Steindl egyéb természetű munkásságáról is. 1869-ben a budai Műegyetemen helyettes tanárként kezdte meg oktatói működését, majd 1870-től a középkori építészet szerkezettani és műtörténeti tanára. Mestere, Schmidt példájára hallgatóival bejárta egész Magyarországot, megismertette és lerajzoltatta a legszebb műemlékeket. 1872-ben, alapításának évében a Műemlékek Ideiglenes Bizottsága tagjai sorába választotta. Az 1870-es évek elejétől több igen jelentős középkori épületet állított helyre, újított meg, köztük Vajdahunyad várát, a kassai székesegyházat, a bártfai Szt. Egyed templomot. Ezek a helyreállítások „stílhűen", a purizmus szellemében mentek végbe. Ami az építész szerint nem az eredeti építési periódusból származott, azt eltávolították, és olyan újra cserélték, amilyen lehetett, vagy lehetett volna. Tág teret kapott az önkényes beavatkozás, az „újraálmodás".

1. Az Országháza kupolacsarnoka (OMF fényképtára)
2. Stendl Imre arcképe
3. Az Új Városháza neogótikus tervváltozata, 1870.
4. Az Országház főlépcsőháza (OMF fényképtára)
5. Az Országház emeleti alaprajza

1. La coupole du Parlement (photothèque de l'Intendance Nationale hongroise des Monuments Historiques)
2. Portrait d'Imre Stendl
3. Variations des projets néogothiques du nouvel Hôtel de Ville, 1870.
4. L'escalier principal du Parlement (photothèque de l'Intendance Nationale hongroise des Monuments Historiques)
5. Plan d'étage du Parlement
6. Plan de détail pour la façade principale du nouvel Hôtel de Ville
7. Le nouvel Hôtel de Ville, 1870—75 (photographie de György Klösz)
8. L'ancienne Banque de Commerce et d'Industrie de Buda, 1871—72. (photographie de Zoltán Seidner)
9. Le Parlement, 1885—1904 (photothèque de l'Intendance Nationale hongroise des Monuments Historiques)
10. L'Église Paroissiale de la « ville Elisabeth » (au centre de Budapest), 1895—1901 (photothèque de l'Intendance Nationale hongroise des Monuments Historiques)

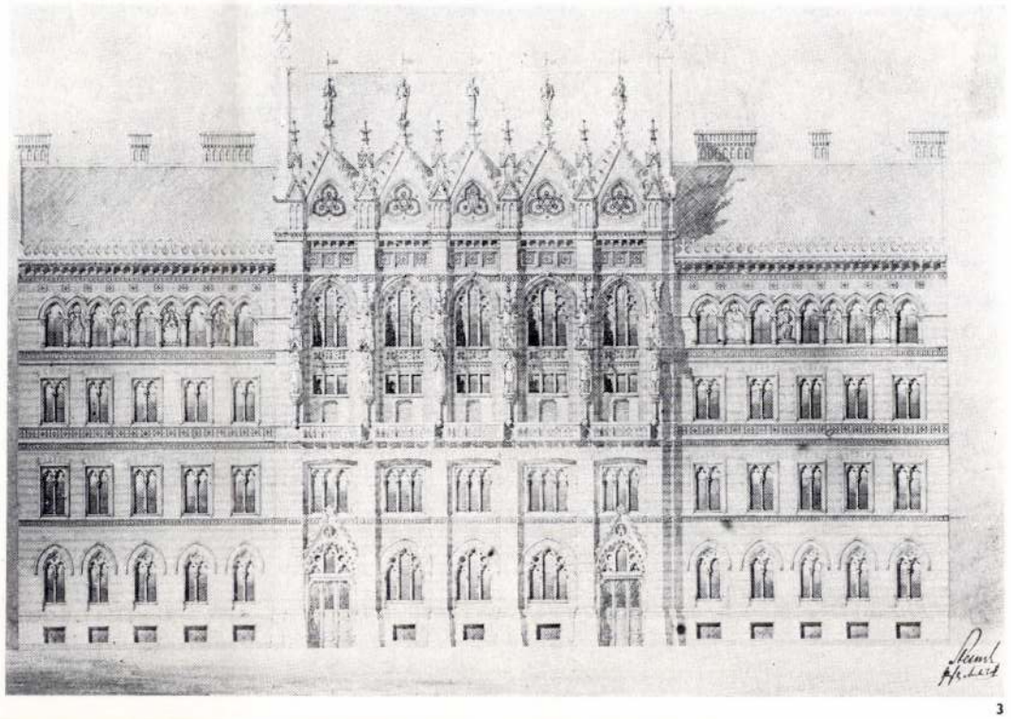

3

4

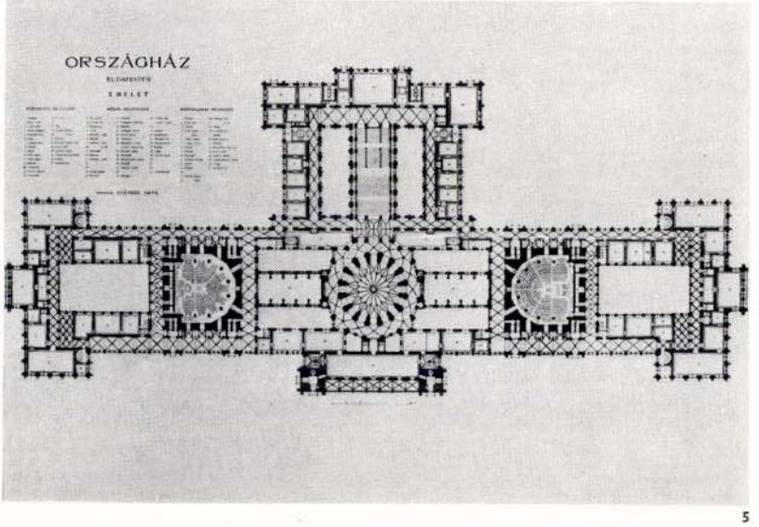

5

épületét alkotta meg. Steindlt művészi alkata a gótika felé vonzotta szinte ellenállhatatlanul; mégis a magyarországi neoreneszánsz koraeklektika néhány igen színvonalas épületét tervezte meg, köztük a kor egyik legjelentősebb középületét, a pesti Új Városházát.

Az említett középületre 1868-ban írtak ki pályázatot, de ekkor még városi hivatalok mellett elsősorban Pest város törvényszékének szánták. 1870-ben a törvényszéket elvették Pesttől, az emelendő épület így lett városháza. Steindl több gótizáló és neoreneszánsz tervváltozatot nyújtott be, az építkezést a neogótikus variáns alapján kezdték meg 1870-ben. Még csak az alapok építésénél tartottak, amikor a közgyűlés véglegesen a neoreneszánsz stílus mellett döntött, s ebben a formában készült el az épület felszerelésével együtt 1875-ben. Az Új Városháza alapvetően neoreneszánsz ugyan, de hordoz magában néhány, a neogótikára utaló vonást, illetve részletet. Ilyen például az emeleti homlokzatok nyerstégla burkolata, mely polychrom mintázatba rendezett. Bár Angliában és Németországban elterjedt volt, alkalmazása hazánkban még ritkaságszámba ment. Jövőbe mutatóak az égetett kerámia épületrészek és -díszek is. Joggal jegyezte meg Edvi Illés Aladár 1896-ban: „Egyik első épülete újabbi éránknak, mely a nyers téglafal és terrakotta alkalmazásában előljárt."

Nem kevésbé jelentős a magyar építészet történetében az Új Városháza csúcsíves formálású öntöttvas lépcsőháza. A gótizáló modorú, leplezetlenül bemutatott vasarchitektúra a megelőző évtizedek európai építészetének vívmánya, a szórványos magyar példák közül messze kiemelkedik a tárgyalt lépcsőház. Elrendezése egyébként ötkarú, ami a középkori építészetnek nem sajátja. Az építész a gótizáló elemeket nem kezelte rigorózusan, azokat egyéni módon, a funkció és az impozáns megjelenés biztosítására egy másik korszak, éspedig a barokk megoldását követve rendezte egységbe.

Steindl többi neoreneszánsz munkája nem tudta megközelíteni ifjúkori főművének művészi színvonalát. Közülük a Budai Kereskedelmi és Iparbank palotája a Fő utca 4. sz. alatt a legolaszosabb, a „legreneszánszabb". A régi Műegyetem Múzeum körúti épülete (1881—83) és az Állatorvosi Akadémia Rottenbiller utcai pavilonjai (1880—81), akárcsak az Új Városháza, nyerstégla épületek sávos és hálószerű polychrom mintázattal, terrakotta tagozatokkal és díszítéssel.

1882-ben pályázatot hirdettek az Országháza tervezésére. Ekkor virradt fel igazán Steindl Imre napja; neogótikus stílusban megrajzolt pályaművével elnyerte az egyik első díjat, majd a megbizatást az építésre. Az első kapavágást 1885-ben tették meg, a befejezésre a felszerelés elkészültével csak 1904-ben, két évvel a tervező építész halála után került sor. Az Országház bemutatása, értékelése számos kortárs és újabb keletű írásmű tárgya. Előképeként felsorolják a londoni parlamentet, a Schmidt tervezte bécsi városházát és a bécs-fünfhauseni Maria vom Siege templomot, Steindl saját korábbi pályaművét a berlini Reichstagra. Mégis kiérdemli az általános elismerést, amit a legtöbb szerző megad neki.

Az épület gondosan megtervezett gótizáló részletei sajátos alaprajzi

8

9

Residenz könyvkiadó adott ki (székhelye Salzburg és Bécs). Burkhard Rukschcio és Roland Schachel „Adolf Loos élete és művei" (Adolf Loos. Leben und Werk) című könyve a minuciózus, a legkisebb életrajzi részletekre is kiterjedő monográfia iskolapéldája. A kötet három részre tagolódik. A biográfiai rész Loos életének valamennyi állomását végigkíséri: tartalmazza az építész utazásait, szerelmeit, ír barátairól, bőségesen idézi leveleit, sőt mások hozzá írt vagy vele kapcsolatos leveleit. Megtudjuk belőle, hogy 1918-ban Loos adoptáltatta magát Obernetter Ferenc pozsonyi lakossal, hogy így felvehesse a magyar állampolgárságot, ami lehetővé tette válását korábbi feleségétől és újabb házasságát.

A könyv második részében a szerzők felvonultatják időrendben Loos valamennyi tervét és megvalósult épületét a bécsi Albertina Loos-archívumának és három magángyűjtemény anyagának feldolgozásával. Itt nem az interpretáción van a hangsúly, mint a Gravagnuolo-könyvben, hanem az informáláson, a tények közlésén. Szó esik a megbízás és keltezés körülményeiről, Loos építészi szándékairól a művel kapcsolatban — ha erről maradt fenn dokumentum — az épület funkcionális és szerkezeti felépítéséről, az eredeti állapotról és az esetleges változtatásokról.

Az épületek jelenlegi állaga a kötet végén külön táblázatban van feltüntetve, bőséges bibliográfiával és hivatkozási anyaggal együtt (a szöveghez fűzött forráshivatkozások száma 1249!).

Mindaz azonban, amit Rukschcio és Schachel könyvéről eddig elmondtunk, inkább csak a vállalkozás mélységét és alaposságát jellemzi. A meglepő azonban az, hogy az alaposság, a mindenre kiterjedő figyelem és a következtetések átengedése az olvasónak a művet nem teszi olvashatatlan adathalmazzá. A találkozásokból, anekdotákból, levélrészletekből összeáll egy Loos-kép. Ez a kép nem mentes ellentmondásoktól, mint ahogy Loos egyénisége és művészete sem. Nem kapunk kész következtetéseket a szerzőktől, még csak valamiféle összefoglaló, lezáró értékelést sem.

De nem értesülünk Loos életének azokról az intimitásairól sem, melyeket újabban kissé ízléstelenül teregettek ki folyóiratok hasábjain, feleségei visszaemlékezései alapján. A könyv szerzői feltűnően tartózkodnak a belemagyarázásoktól, hagyják a műveket és alkotójukat beszélni. Mint az általuk választott mottóban Sullivan írta: „Ne a műveket, hanem inkább a művészeket figyeljük — vagyis azt a módot, ahogy a művészek éreznek, kitalálnak és létrehoznak..."

A könyv két tévhitet is szétoszlat. Az egyik szerint Loos a leszegényített, sivár, csak gazdasági követelményeknek engedelmeskedő építészet prófétája, s a főbűnös — a Bauhaus — mellett ő is felelős a mai lakótelepekért. A másik nézet ezzel ellentétes: Loos, ellentétben fennen hangoztatott demokratikus elveivel, gazdag ügyfelek számára tervezett luxusotthonokat, üzleteket különleges márványok, nemes anyagok felhasználásával. A közölt épületfotók — pl. saját lakása is — bizonyítják ennek ellenkezőjét. Az enteriőrök, az anyag nyelvét, belső tulajdonságait legjobban érvényesülni engedő kézművesmunkának köszönhetően sosem hivalkodóak vagy túltervezettek. Az üzletportálok pedig közvetlen, emblémaszerű utalások nélkül is sejtetik a funkciót: a Steiner művirág- és dísztollkereskedés portálja a különböző márványlapok összeállításával egy óriás virág szirmaira emlékeztet. A szerzők az elpusztult vagy átalakított belsők esetében is igyekeztek fotók alapján rekonstruálni az alaprajzokat és metszeteket. Erre azért volt szükség, mert Loos belső tereinek képi bemutatása igen nehéz feladat. Annyira nehéz, hogy maga Loos nem is tartotta lehetségesnek. Fényképeken ugyanis nem ábrázolható Loos építészetének egyik legfontosabb újítása, az ún. Raumplan. Ez a különböző belmagasságú terek egymásba dobozolását jelenti, az épületkubus maximális kihasználása érdekében. Nem érvényesül fotókon az előszeretettel alkalmazott, egymással szembeállított tükrök által kiváltott hatás sem. Loos ezt az effektust feltehetően nem egyszerűen a tér optikai növelése érdekében használja, hanem az általa bírált iparművészet céljait kérdőjelezi meg: befejezett objektum helyett végtelenbe nyitást, vizuális befejezetlenséget, bizonytalanságot kapunk.

Ilyen feltételezéseket azonban Rukschcio és Schachel nem kockáztatnak meg, ez már — saját maguk által kijelölt — „hatáskörük" túllépése lenne. Nem így Gravagnuolo: ő már a bevezetésben megfogalmazza tézisét, meghatározza Loos építészetének alapvető sajátosságait.

A két Loos-monográfia között, bevallom, nem tudok választani. Gravagnuolo könyve friss és aktuális, szempontjai napjaink építészetének legizgalmasabb kérdései. Jólesik kézbevenni és végiglapozni kitűnő felvételeit, gyönyörködni tipográfiájában. A Rukschcio—Schachel kötet súlyos, csak asztalra téve olvasható kényelmesen, és hozzáolvasást is igényel, vagy előzetes ismereteket. Míg az előző tükrében Loost mint egy kultúra jellegzetes szereplőjét látjuk, ebben ugyanezen kultúra katalizátoraként pillanthatjuk meg.

Moravánszky Ákos

STEINDL IMRE

2

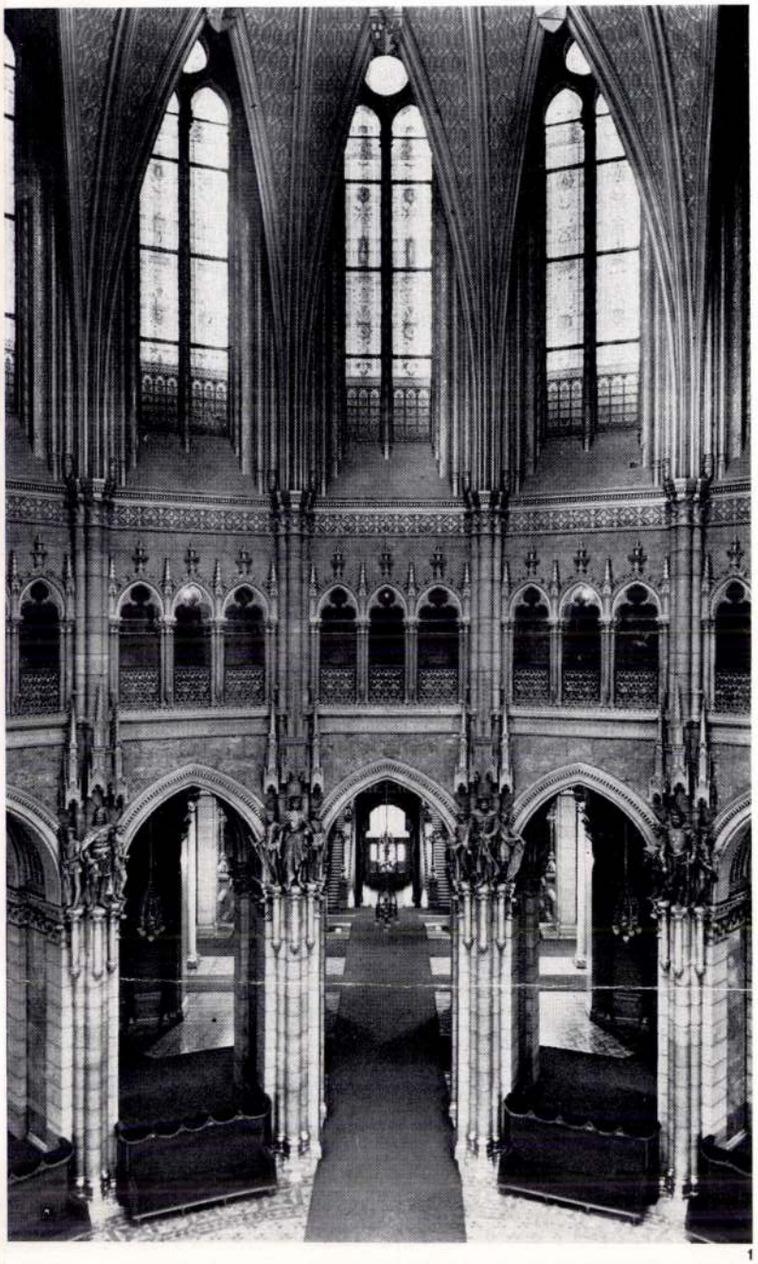

1

Steindl Imre

80 éve halt meg Steindl Imre, a magyar építészet egyik legnagyobb mestere. Az Országház megalkotásával nevét az egyetemes építőművészet történetébe is beírta. A halála óta eltelt nyolc évtizedben azonban életművéről nem jelent meg méltó feldolgozás, mindössze az Országházról született tudományos igényű munka, az is majd fél évszázada (Zámborszky Ilona: A magyar Országház. Bp. 1937.). Aki behatóbban meg akarja ismerni Steindl munkásságát vagy egyes műveit, a kortárs kiadványokat, levél- és tervtárak anyagát kell hogy felkutassa, ha nem akar a nekrológok és az újabb művészettörténeti kézikönyvek sommás összefoglalására hagyatkozni. Ez a méltatlan mellőzöttség az osztályrésze szinte valamennyi eklektikus építészünknek, az egy Ybl Miklóst kivéve. Róla Ybl Ervin jelentetett meg nagyszabású és korszerű monográfiát 1956-ban, ám az úttörő jelentőségű könyvet azóta sem követték hasonlók. Az eklektika, vagy más néven historizmus egészét sújtó előítélet nem differenciál, vagy legalábbis nem differenciált, a stíluskorszak — magyar viszonyok közt — páratlan bő terméséből a művészi, az egyéni, a technikailag kiváló alkotások az utókornak ugyanazzal a közönyével, sőt elutasításával találkoztak, mint az érdektelen, színvonaltalan tömeg-épületek.

Steindl Imre (Pest, 1839. okt. 29. — Budapest, 1902. aug. 31.) tanulmányait, majd építészeti és oktatói tevékenységét mindvégig elkísérte és áthatotta a középkori építészet, elsősorban a gótika ismerete és szeretete. Pesti ékszerész fiaként látta meg a napvilágot. A Budán végzett műegyetemi tanulmányok után 1859-től a bécsi Képzőművészeti Akadémián folytatott stúdiumokat egy év megszakítással egészen 1867-ig. Itt tanára Friedrich Schmidt volt, aki egy életre szólóan irányt szabott tanítványa érdeklődésének és munkásságának. Schmidt több mint tíz éven át dolgozott a kölni dóm építkezésén, amely a nemzeti nagyság szimbólumának számított a 19. századi Németországban. Ezután telepedett le Bécsben. Megkezdte oktatói működését, a nagyhírű Central-Commission für Denkmäler tagja és a Szt. István székesegyház *Dombaumeistere* lett, más műemlékeket is restaurált purista szellemben. Mint gyakorló építész a század utolsó harmadának legjelentősebb gótizáló modorban alkotó építőművésze volt Ausztriában, több munkája előképül szolgált Steindl épületeihez. Akadémiai tanárként tanítványaival járta a vidéket, műemlékeket mértek fel. Ebben Steindl Imre is aktív részt vállalt. Két másik Bécsben tanuló magyar diákkal, Schulek Frigyessel és Schultz Ferenccel részt vett Steindl a nevében középkort idéző *Wiener Bauhütte* megalapításában. A *Bauhütte* a legnevesebb bécsi építészeket is tömörítette, a középkori műemlékekről készült rajzokat és felméréseket bemutató kiadványaiban helyet kaptak Schmidt tanítványainak munkái. Tanára és Bécs építészeti életének közvetítésével az ifjú Steindl bekapcsolódott egy általános európai áramlatba, amelyet a középkori emlékek kutatása, formanyelvének elsajátítása és új épületeken való alkalmazása jellemzett. E mozgalmat a nemzeti múlt iránti fokozott érdeklődés, nemegyszer vallásos színezetű lelkesedés kísérte.

Amikor Steindl 1867-ben hazatért Magyarországra, az itteni építészeti viszonyok egyrészt kedvező, másrészt számára kedvezőtlen képet mutattak. Kedvezőek voltak, mert megindult a főváros páratlan fejlődése, ami nagy építési konjunktúrát jelentett. Steindl számára az időszak mégsem volt kedvező, mert a romantika, beleértve annak gótikus irányzatát is, éppen kiment a divatból, és következett az olasz reneszánsz indíttatású koraeklektika egyeduralma. Steindlnek másfél évtizedet kellett várnia, míg alkalmas lett gótikus stílusban alkotni. Helyzete áttételesen hasonló volt Ybl Miklóséhoz. Ybl művészi habitusának leginkább a neoreneszánsz felelt meg, de a kor szellemének parancsára romantikus épületek tervezésével kezdte pályáját. Az építész hatalmas egyéniségére jellemző, hogy így is a magyar romantika néhány legszebb

Magyar Építőművészet 1982/5

seprőmester rendeletére, melyet az illető városi mérnök is, mint legfelső kinyilatkoztatást fogadott el.

Talán nem lesz érdektelen megemlítenem, hogy mivel a kémény úgy a fűtés helyes működése, mint az épület tűzbiztonsága szempontjából az épület egyik legfontosabb szerkezete, az Amerikai Egyesült Államokban, ahol a faépítkezés igen elterjedt és a rossz kémények az utóbbi években átlag évente 23000 tűzesetet okoztak, kerek 12 millió dollár bejelentett kárral, igen szigorú és részletes kéményépítési szabályrendeletet készítettek. Helyes gondolkodásukat mutatja, hogy nem a hatóság szerkesztette a szabályzatot, hanem az Amerikai Építészek Egyesülete, az A. Fűtési Mérnökök Egyesülete, a Tűzbiztosítási Társulatok Egyesülete és az összes építőipari szakma kiküldöttei együttesen állapították meg az irányelveket és így terjesztették a javaslatot a hatóságok elé elfogadásra.

Ez a szabályzat, melyet az eddig megjelentek közül a legrészletesebbnek és leggondosabbnak tarthatunk és amelyet egy nagy nemzet összes szakértő testületei elfogadásra ajánlottak, szintén azt mondja, hogy „... ha nincs idomtégla vagy betétcső, akkor a kéményt tűzálló falitéglából, jól kitöltött hézagokkal, de minden belső vakolás nélkül, *négyszögletesre* kell falazni". Középületeknél és nagyobb magánépületeknél a szabályzat kőanyag betétcsövek alkalmazását kívánja, de ezekből is készítenek úgy kör-, mint négyszög keresztmetszetűeket és az utóbbiak kedveltebbek a jobb téglakötés miatt.

Továbbá a porosz Népjóléti Miniszterium által legújabb alakjában 1926-ban jóváhagyott kályha-, tűzhely- és kéményépítési szabályrendelet is kétféle lakóház kéményt ismer: 14×14 cm és 13×18 cm méretű *négyszögletes* kéményt.

Ha tehát a világ két vezető műszaki államában és szép fővárosunkban is jók a négyszögletes kémények, akkor reménylhetőleg vidéki községeinkben sem fognak rosszul működni. Hiszen nem tagadom, elméletileg a körkeresztmetszet a legkedvezőbb és legkönyebben is tisztítható; azonban idomtéglák és betétcsövek hiányában leggyakrabban, szigorú felügyelet dacára is, tégladarabkákból és habarcsból alakul a köridom és ezért százszor jobb a rendes téglakötésben készült szögletes kémény.

Dr. Möller Károly."

Hálásan köszönjük kitünő munkatársunknak, dr. *Möller* Károlynak fenti levelét, mely igazolja állásfoglalásunk helyességét a kéményügyben. Most már az illetékes magyar hatóságokon van a sor, hogy ezt a fontos kérdést rendezzék. *Szerk.*

KRÓNIKA

Steindl Imre emlékünnepe. A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Steindl Imre építőművész halálának huszonötödik évfordulóján, a napokban az Országház delegációs termében emlékünnepséget rendezett. Az ünnepségen, amelyen nagy és előkelő közönség jelent meg, Buday Béla nyugalmazott államtitkár ünnepi megnyitója után Foerk Ernő építész-tanár mondott hatalmas emlékbeszédet. Möller István műegyetemi tanár a Műegyetem nevében, Hekler Antal egyetemi tanár a Magyar Tudományos Akadémia, Kertész K. Róbert helyettes államtitkár a Műemlékek Országos Bizottsága nevében, Hültl Dezső dr. műegyetemi tanár az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat, Nádler Róbert, a Magyar Képzőművészeti Egyesület, Alpár Ignác műegyetemi tb. tanár a Steindl-Céh nevében mondott megemlékezést. Az elnöki zárószavak után Steindl Imre szobrát koszorúzták meg a megjelentek.

Technikus-bál. A M. kir. József-Műegyetemi Segélyegylet a technikus-bált az idén január 7-én, vagyis a farsang első szombatján, rendezi meg a Fővárosi Vigadó összes termeiben.

Megtörtént a döntés a főváros autobuszgarázsának tervpályázata ügyében. A VII. kerületi Szabó József-, Egri és Szent Domonkos uccák által határolt telken építendő székesfővárosi autobuszgarage terveire hirdetett tervpályázatra beérkezett huszonöt pályázat ügyében a bírálóbizottság Folkusházy Lajos alpolgármester elnöklésével tartott döntő ülésében a pályadíjakat a következő pályázóknak ítélte oda: I. díjat Kommer József, II. díjat Almási Balogh Lóránt és Francsek Imre, III. díjat Kauser József és Péchy László építészeknek, míg Kauser Andor, Körmendy Nándor, Sennyey József, valamint Ribáry Alajos építészek terveinek megvásárlását hozta javaslatba.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet vízépítési és közgazdasági szakosztályai 1927. évi nov. hó 29-én, kedden délután 6 órakor együttes ülést tartanak, melynek tárgya Thomka Emil előadása: Hazai folyórendszerünk kialakulásáról.

A Mérnöki Kamara a lebontott házak helyére kerülő új épületek adómentességéért. A Mérnöki Kamara legutóbb tartott ülésében elhatározta, hogy felterjesztéssel fordul a minisztériumhoz, hogy a most érvényben levő törvényes intézkedések, amelyek szerint az új épületek adómentessége a jövőben 28, 25, illetve 15 évre fog majd csökkenni, egyelőre ne alkalmaztassék, hanem maradjon tovább érvényben az új épületek 30 éves adómentessége. A Mérnöki Kamara abból az igen helyes megállapításból indul ki, hogy akkor, amikor az adómentesség tartamának fokozatos csökkentését törvénybe vették, a helyzet az volt, hogy a lakásokat 1927 nov. 1-től fogva felmondhatóvá teszik és ezért nem lesz már szükség az építkezések előmozdításához a szabad költözködés és a felemelt lakásbérek mellett a három évtizedes adómentességre. Mivel azonban az új lakásrendelet a lakások felmondhatóságát egyelőre bizonytalan időre kitolta, a helyzet megváltozott és így az építkezésre való biztatásnak adómentességek útján való gyakorlása szükségességéből semmit sem veszített.

Az Építőmesteri Képzettség Megvizsgálására Szervezett Bizottság értesíti a szerkesztőséget, hogy Építőmesteri képesítő bizonyítványt kaptak alábbi adatok mellett: 1. Mérei Ernő okl. m., szül. Wittencen, Nyitra m., 1897. jun. 2. — 133/927. sz. Budapest, III., Timár ucca 17. 2. Takács Árpád okl. m., szül. Szempczen, Pozsony m. 1883. jul. 8. — 131/927. sz. Budpest, VI., Bajza ucca 5/a. 3. Weiss Károly okl. m., szül. Kotorban, Zala m. 1883. ápr. 5. — 138/927. sz. Budapest, II., Aranka ucca 18/b. 4. Breitenbach Vilmos okl. m., szül. Pizmán, Németország, 1877. márc. 18. — 150/927. Budapest, IV., Szervita tér 5. sz. 5. Hamburger Andor okl. m., szül. Győrött, 1890. aug. 6-én. — 154/927. sz. Budapest, III., Szt. Margit-sziget. 6. Beck Antal, szül. Budapest, 1865. febr. 4-én. — 170/927. sz. a. Budapest, I., Városkuti út 25. sz. 7. Keczeli János, szül. Érsekújvár, Nyitra m. 1889. szept. 3. — 150/927. sz. Budapest, I., Parádi u. 7. 8. Zoltán Géza, szül. Törökszentmiklós, Szolnok m. 1895. május 23. — 169/927. sz. Budapest, VI., Desseffy u. 45.

Mindenekelőtt rá kell mutatnunk arra, hogy Zamárdi és Szántód között egy ősrégi, állandó jellegű balatoni láp van nádassal benőve, mely már a legrégibb térképeken is víznek van bejelölve. Mi azonban nem erről a lápról írtunk, mikor a Balaton vizének emelkedése által elöntött területről szóltunk, de nagyon üdvösnek tartanók e vízterület lecsapolását, akár a cikkünkben említett kiszivattyúzás útján, mert ez az, melyben piócák ezrei tenyésznek és ahonnan nagy víznél könnyen átjutnak azok a Balatonba is.

Volt alkalmunk betekinteni az előadással kapcsolatban régi térképekbe a Balatonról, melyek azt mutatják, hogy a Balaton egész siófoki oldala, tehát Aligától Berényig mint árterület szerepel csaknem a vasúti töltésig, tehát itt tulajdonképpen villának helye nem volna. *Nem is volt ca. 1890-ig*, mikor Siófokon az első villákat kezdték építeni. Azután óriási nekilendüléssel épültek itt a villák végig a parton, egyes helyeken ú. n. árterületen is. Igy épült egész Balatonföldvár és a többi telepek.

A kulturmérnöki hivatalok sokszor rámutattak arra, amennyiben kérdést intéztek hozzájuk, hogy ez a Balaton árterülete.

A nagyközönség ennek ellenére egyes helyeken — mint Világoson — mégis az árterületre építtette villáit. Ugyanez történt Balatonzamárdin is. Az Égisz az O.F.B. hozzájárulásával felparcellázza az árterületet, jóllehet a balatoni kormánybiztosság ez ellen felemelte tiltakozó szavát. Nem használt semmit. Most a telkek vízben állanak, mert a Balaton vizét a kikötőbiztosság ca. 1.00 m. magasan a 0 pont felett kénytelen felduzzasztva tartani, különben a balatoni kikötőknél lenne baj.

Ugy a kulturmérnöki hivatal, mint a balatoni kormánybiztosság, valamint a kikötőfelügyelőség 100 százaléknyi igazát érzi és vitatja, amelyet mi teljes egészében kénytelenek is vagyunk akceptálni, mert szárazabb időárás alkalmával a Balaton annyira visszahúzódnék, hogy a szárazzá tett homokos területről a szél minduntalan porral töltené meg a nyaralókat. Nem is jutott eszünkbe soha eme tiszteletreméltó testületeket és az abban működő kitünő szakembereket ebből a szempontból támadni, pláne pellengérre állítani. És ha bárki a Balatonról irt írásainkból ilyen tendenciát vélt kiolvasni, annak újból és *nyomatékosan kijelentjük, hogy soha ily szándék nem vezette tollunkat és magunk restellnénk legjobban, ha ily alantas, érthetetlen és céltalan támadás lett volna oka ebben a nagy ügyben való felszólalásunknak.*

Tehát értsük meg egymást. Arról van szó, hogy a Balaton partja Aligától Szentgyörgyig a vasút Balaton felőli oldalán árterület, amelyet a Balaton vízjátéka folytán nagy víznél a víz elboríthat, tehát itt megfelelő feltöltés nélkül nem lehet villákat emelni. A nagyközönség meg itt akar villát emelni, mert ez kis víznél oly csodálatosan szép, orvosilag javasolt, egészséges, kellemes parti fürdőzést nyujtó hely, hogy e szempontból csakis és kizárólag ez az ú. n. árterület az, mely egy nagy építkezési nekilendülésre ösztökélő terepet nyújt.

Tehát vagy ezt az árterületet kell felemelni a hatóság által is megállapított a 0 — víz feletti 2 méter magasságra, vagy el kell készülni arra, hogy a víz azokat elárasztja, vagy a jégtorlódás elrombolja.

Ellenben mi építészek a nagy feltöltési költségek leszállítása okából, melyek a nagyközönséget az építkezéstől elriasztják, megfontolandónak tartanók azt, hogy nem lehetne-e azt a vízállást, amelyre a mai rendeletek szerint a kikötőfelügyelőségeknek törekedni kell, némi mértékben lejebb szállítani. És nekünk a nehézményezett cikkeinkben ez lebegett a szemünk előtt.

Miután a megtartott előadásból arról győződtünk meg, hogy a Sió-szabályozás legközvetlenebb célja a Balaton 1879. és 1915. évi rendkívüli nagy vízállásának a megakadályozása, ebbeli hangunk tehát — a Sió-szabályozásban, melyet az állam most már nagy erővel keresztülvinni kíván — némi támpontot nyer.

Az „Építő Ipar — Építő Művészet 1927 június 1. számában közöltük, hogy a Balaton-parton történő építési engedélynél ez áll: *„a terepmagasság az épület körül minimum 2.00 m. magasságra képezendő.“* Ebből messzemenő következtetést vontunk le, rámutatván arra, hogy ez a feltöltés szinte a lehetetlenséggel határos. A Magyar Mérnök és Építész Egylet nevezett gyülésén előadó rámutatott arra, hogy ez a 2.00 méteres terepemelés úgy értelmezendő, hogy a Balaton *0-pontjá'ól veendő*, mely viszont az Adria tengerszíne felett 103.96 m. magasságban van. Miután a Balaton vízállása átlag 1.00 méter magasságúnak vehető a 0-pont felett, igy a feltöltés ott, ahol a terep a Balaton vízállásával egyenlő magasságú, min pl. Zamárdiban, az előírt feltöltést nem 2 méter magasságban kell tehát készíteni a talaj felett, hanem ca. 1 méter magasságban.

Ez mindenesetre nagyon sokat enyhít a helyzeten, de még mindig szinte elviselhetetlen költségekkel sújtja az ilt építeni akarókat.

Legyen szabad még egyszer rámutatni arra, hogy cikkünkben mindenütt, mikor a víz felemelésével kapcsolatos méreteket adtunk, azok természetszerüleg egy fix ponttól, a Balaton ú. n. 0-pontjától értendők, amint erre az előadás folyamán többször utalás történt és tévedés folytán nehézményezett cikkünkből a 0-pontra való utalás kimaradt.

Még egyet szerentènk itt leszögezni, azt t. i., hogy mi, mikor a közigazgatásról megemlékeztünk, távolról sem volt szándékunkban az ott közreműködő hatósági vízimérnököt támadni. A tőlünk teljesen távol álló ügyből az előadáson azt a következtetést vonták le, hogy mi kritikánkkal a mérnöki kart akartuk megtámadni és kisebbíteni. Ez ellen a beállítás ellen ünnepélyesen tiltakozunk.

Soha sem egyént, sem karunkat nem támadtuk és ily váddal bennünket illetni nem engedhetjük. Sokkal nagyobbra becsüljük az ime félszázad óta működő produktiv kulturmérnöki kart, de magában véve is sokkal magasabban állanak kiváló mérnökeink, semhogy őket szakmájukba vágó működésükért gáncsolás érhetné.

Látjuk tehát, hogy a Balaton középvízállása tekintetében különböző telepek, parti birtokosok érdekei egymással ellentétben vannak. Ezeket összeegyeztetni, kiküszöbölni, a Balaton csodás kincseit a nemzet számára kiaknázni csakis úgy leszünk képesek, ha a középvízállás tekintetében nem helyezkedünk merev álláspontra, hanem meghallgatjuk egymást és a feljajdulásokat higgadtan mérlegeljük és esetleg saját álláspontunknak és érdekünknek nem teljes kielégítésével is beérvén, a közérdeket iparkodunk szolgálni.

Levél a szerkesztőhöz

— A kéménykérdésről. —

Kedves Barátom!

„Őszinte örömmel olvastam „Kéményseprő, mint legfőbb építési fórum“ című cikkedet. Végre akadt valaki, aki ezt a bosszantóan nevetséges kérdést a nyilvánosság előtt feltárta, és annál jobban esik nekem, hogy ezt a csodabogarat szerkesztői tolladra tűzted, mert velem ugyanez az eset történt tavaly: egy nagyobb vidéki középületnél szögletesre tervezett kéményeimet „körösítették“ a helyi kémény-

amikor a forma szépségei a színpompa gazdag harmóniái lámpa káprázzatosan ragyogó fényében páratlan mesebeli látványt nyujt, sokezer felejthetetlen emlékkel gazdagodva ez alkotások örök, nagy művészi becséről meg van győződve. Ennek nem egyszer adtak kifejezést számottevő külföldi tekintélyek is.

Ez elismerés hatása rányomta bélyegét az emlékünnepély lefolyására is; érezte ott mindenki, hogy egy nagy időkre szóló szellemi érték szerzőjének rójuk le a megérdemelt elismerést, melyből neki oly kevés jutott ki az életben.

Steindl Imre a XIX. század romantikus építészeti irányának egyik markáns képviselője. Bár nagy tisztelője volt az angol Pugin-nak és a francia Viollet-Le-Duc-nek, kiknek tanait a középkori stílusok megismerése és megértése tekintetében híven követte. Mégis alkotásainál zseniális bécsi mesterének, Schmidt Frigyesnek úttörő és merész elveit követve, eltért a mult század többi nagy mester szigorú stíltisztaságot, a régit lehető hű másolását kereső szolgai felfogástól. Az ő munkái nem utánzáson alapuló rekonstrukciók, hanem a réginek teljes tudásával, megértésével azonban egyéni érzéssel és újat alkotó tehetséggel létrehozott alkotások.

De dacára nagy önállóságának egyben mégis befolyásolták századának gotikusai és ez kompozícióinak akadémikus szinte merev szabályossága. És ha valamit úgy csakis ezt hibáztathatjuk munkáin. Ezt is főleg azért, mert önkéntelen szembeállítjuk őt a gót építészek másik nagy magyar mesterével Schulek Frigyessel, a nagy poéta-építővel, kinek gondolatgazdag, találékony változatossággal komponált építészi akkordjai páratlanul kiválnak a XIX. század romantikus iskola mestereinek munkái közül. Különös vonása volta XIX. század gotikájának az ásványi kristályosodásra emlékeztető merev szabályhelyességgel konstruált művészet. Ez idő nagy mesterei kikre tudományuk béklyóként nehezedett, még a középkorból eredt emlékeknél is hibáztatták, a hosszú építési időkből eredő változatosságokat. Habár hűségesen utánozni iparkodták a régi alkotásokat, bámulatos következetességgel elkerülték építményeiken mindazt a gondolatgazdag változatosságot, melyet a régi mesterek szívből fakadó közvetlenséggel nyujtottak. Jellegzetes példája ez iránynak az egész német nemzet áldozatkészségével emelt kölni dóm. Mennyivel elevenebb, művészibb és gondolatokban gazdagabb a mi Mátyás-templomunk és az Országháza.

Előadás a Balatonról

A Magyar Mérnök és Építész Egylet vízépítési szakosztályában *Kenessey* Béla ny. min. tanácsos, a székesfehérvári kulturmérnöki hivatal volt főnöke nagyszabású, összefoglaló értékű előadást tartott a Balatonról, melyet élénk vita követett. Ugy *Kenessey* Béla előadása, mint a vitában részt vett legautentikusabb magyar vízimérnököknek: *Thomka* Emil szakosztályi elnöknek, *Viczián* Ede min. tanácsosnak, az Országos Vízépítési Igazgatóság főnökének, *Rohringer* Sándor műegyetemi vízépítéstani tanárnak, *K. Nagy* Dezsőnek, a balatoni kikötők felügyelőjének, dr. *Cholnoky* Jenő egyetemi tanár, nagynevű geografusnak felszólalásai a Balaton-kérdést a napi problémák tömkelegéből kiemelve sokoldalú, érdekes és értékes megvilágításban tárták a termet megtöltő hallgatóság elé.

Ez az előadás is tanubizonyságul szolgált arra, hogy nekünk egy drága, nagy kincset adott a Mindenható, a hatalmas Balatont, amelyet megismerni kötelességünk. Ez az előadás is mutatta, hogy a Balaton-kérdés oly fontos probléma, mely még mérnökrészről is a és kizárólag szaktestületek előtt feltárni, mert a Balaton az egész nemzet kincse, a Balaton minden magyar embert érdekel, tehát ujságcikkekben, előadásokban a nagyközönség felvilágosítására, annak ismereteinek korrigálására, kiegészítésére kell a szakembereknek sietniök.

Nem várhatják a szakemberek azt, hogy az ő tudásuk köztudomású is legyen, sem azt, hogy egy-egy zárt körben tartott tudományos előadásuk a nagyközönség körében elterjedjen. Itt országos propagandára van szükség, hogy nagy kincsünknek, a Balatonnak élete nyitott könyv gyanánt feküdjék minden magyar ember előtt, hogy a balatoni problémák által érintett különböző érdekeltségek megtalálják a legjobb, leghelyesebb megoldást és abban megnyugodjanak, habár ez nem is elégíti ki egy bizonyos érdekeltség kívánalmát százszázalékra.

Ezt azonban csakis jóindulatú, objektiv, minden gyűlölségtől és ellenségeskedéstől ment felvilágosító munkával tudjuk biztosítani.

Éppen ezért értékeljük mi oly magasra a mérnökegyleti előadást a Balatonról és vagyunk hálásak előadóknak, akik megtalálták a helyes, objektiv hangot, mely a felvilágosítás egyedül helyes eszköze.

Az előadásban a magyar vízimérnöki kar legjobbjai világították meg a Balaton-problémát, *természetesen vízimérnöki szempontból.* De el kell ismernünk azt is, hogy a Balaton oly országos fontosságú ügy, hogy ennek csaknem az előbbivel egyenlő rangú fontossággal bíró más problémái is vannak, hogy csak az építészetit és szociálpolitikait említsük, melyeket nemlétezőknek tekinteni, vagy hallgatással mellőzni nagy hiba volna.

Mi úgy képzejük a Balaton-probléma helyes megoldását, hogy a vízimérnökök felvilágosító előadásai mellett szóhoz kellene juttatni az építészeket és az orvosokat is, hogy ők is elmondják az ő hivatáskörükben tapasztalt nehézségeket, hogy így egymást megértve, vállvetett munkássággal, de soha egymás ellen, kitermeljük a Balatonból mindazt a sok kincset, amit a Teremtő benne nekünk, árva magyaroknak juttatni kegyes volt.

Ha a Balaton tisztán vízügyi kérdés volna, akkor lapunk, az „Építő Ipar — Építő Művészet — mely 50 éve szolgálja a hazai építészeti problémák ügyét — nem foglalkoznék e kérdéssel oly behatóan és részletesen. De mi *a mi szempontunkból, az építészetiből,* tekintjük a Balatont és úgy ítéljük, hogy ez a probléma építészeti szempontból is oly fontossággal bír, hogy hallgatással elmellőznünk bűn lenne nemcsak a Balatonnal, de hivatását teljesítő karunkkal és az építtető magyar publikummal szemben.

Talán nem veszi senki szerénytelenségnek, ha rámutatunk, hogy éppen lapunk volt az, mely talán sokak szerint túlbuzgósággal, de mindenesetre jóhiszemű objektivitással ez év tavaszán, a nagy balatoni szezon előtt megindított akciójának következménye volt a mostani mérnökegyleti nagyszabású gyűlés a Balatonról. És ha lapunk cikkei semmi mást nem eredményeztek volna, mint ezt a felvilágosító előadást, máris munkánkért megjutalmazottaknak kellene magunkat tekintenünk, hiszen az egyik legértékesebb elemet, a magyar mérnököt tudtuk általa értékes megnyilatkozásra vinni.

Éppen ama objektivitásnál fogva, mely lapunkat mindig jellemezte és melyre törekedni mindenkor iparkodunk, ki kell jelentenünk azt, hogy említett előadás oly értékes és előttünk teljesen ismeretlen adatokra és tényekre világított rá, melyeket nemcsak hogy hálás köszönettel honorálunk, hanem azokat olvasó közönségünkkel is kötelességszerűen megismertetni törekszünk.

ÖTVENEGYEDIK ÉVFOLYAM 45—46. SZÁM. 1927 DECEMBER 1.

ÉPITŐ IPAR
ÉPITŐ MŰVÉSZET

A budapesti építőipari szakmák ipartestületei, az Építőmesteri Képzettség megvizsgálására szervezett bizottságának hivatalos lapja

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő. Egyes szám ára 0.80 P — Postacsekkszám 49197. Hirdetési díj: $^{m}/_{m}$-kint 0.20 pengő

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. FÁBIÁN GÁSPÁR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., MÉNESI-ÚT 7/c. TELEFONSZÁM: JÓZSEF 432—95.

Steindl Imre

Irta: **Láczay-Fritz.**

Huszonöt éve, hogy egy szép nyári napon utolsó útjára elkísértük Steindl Imre mesterünket. Ravatalánál és sírjánál elhangzottak társadalmi poziciójának megfelelő keretek között elmondott halotti beszédek; utána pedig sietett mindenki az akkor erősen lüktető gazdasági életben neki jutott munka folytatására. Amig a nagy mester élt, voltak, akik dícsérték és voltak, akik alkotásait bírálva kimagasló értékét kétségbevonták. Miután meghalt, csakhamar elmaradt a dícséret, elmaradt a bíráskodás és jött a közöny meg a feledés. De jöttek a nagy történelmi események, az ország gyászos szétdarabolása és úgy a nemzet a maga egészében, mint minden tagja egyénileg évtizedeket élt át pár esztendő alatt. Multak az évek és ma már bizonyos történelmi távolságból tekintünk vissza a negyedszázados multra is és tisztultabb szemmel nézzük a közelmultból reánk maradt alkotásokat. Innen van, hogy már mindenki tudja, érzi és látja, hogy Steindl Imre nagyszabású alkotásai és főleg az Országháza épülete oly építőművészi értéket képvisel, mely nemcsak az ország határain belül, de az érdeklődő külföld előtt is mindig fokozódó, osztatlan elismerést vált ki. És amint nő az idő, melyen keresztül a mester alkotó munkáját nézzük, mind jobban kikristályosodik annak nemes örökbecsű művészete, mely a messze jövőben is előkelő helyet biztosít a műalkotások között az ő építményeinek.

E tények és az azokból fakadó érzések voltak indító okai azon szép és meleg ünneplésnek, mellyel legutóbb a Magyar Mérnök és Építész-Egylet és meglepően nagyszámú műértő közönség hódolt Steindl Imre emlékének.

Mélységes hatással volt mindenkire eme tiszteletadás Steindl Imre nagy szellemének ott az Országháza épületében, eme páratlan alkotásának egyik csarnokában, melynek minden köve, minden dísze, minden pompája egy-egy örökbecsű emléke a nagy alkotóművésznek.

Jól eső érzéssel láttuk mi magyar építészek ama elismerést, mellyel az országgyűlés székháza építője emlékének hódoltak. A képviselőház és a felsőház elnökségének képviselete az emlékünnepélyen, dokumentálása volt annak, hogy itt nem homályosodott el az épület létesítőjének érdeme és emléke azon tárgyi nagyság mellett, melynek az építmény szolgál, az ország sorsát intéző örökké aktuális, változó és a közfigyelmet annyira lekötő politikai harc mellett.

Elismeréssel hódoltak itt az építőművész nagysága előtt a kormány, a tudomány és művészetek szervei. Egymásután hangzottak el a Tudományos Akadémia, a Műegyetem, a Műemlékek Országos Bizottsága, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat, a Magyar Képzőművészek Egyesülete és végül a Steindl-Céh kiküldötteinek megemlékező szavai. Felemelő volt az ünnepély azon mozzanata, amidőn a Magyar Mérnök és Építész-Egylet elnöke a nagy lépcsőcsarnokban, a téralkotás e remekműve magjában hatalmas babérkoszorút helyezett az ünnepelt emlékszobra alá.

Ha valahol, úgy itt a legjobban éreztük Steindl Imre művészi nagyságát. Amit ebben a csarnokban mindenki, magyar és külföldi látogató egyaránt csodálattal szemlél, az nem a történeti stílusok mult században divott variálása. Amit itt látunk, az nem gót stílus, nem renaissance stílus, hanem egy nagy alkotó szellemnek e két stílus befolyása alatt létrehozott egyéni alkotása. Aki valaha az Országháza ünnepi helyiségeit, e csarnokot a kupolateremmel együtt ünnepi fényben látta;

VA, UNIVERSIL CSERÉI

ZALÉKOS ENGEDMÉNYES CSERÉPKÁLYHA-AKCIÓ.
ÉPITJÜK! FIZETHETŐ KÉT RÉSZLETBEN, VAGY OT
VERSIL Szilikátipari Váll. kályhásüzeme, Nyíregyháza
KÉSLEKEDJÉK, MINDÖSSZE EGY HÉT VAN HÁTR

KELETMAGYARORSZÁG
Nyíregyháza
SAJTÓHIRADÓ
BUDAPEST, IX., ULLÖI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

JÓ KERESETI LEHETŐSÉGGEL
ZÖLDSÉGKERTÉSZETBEN

budapesti termelőszövetkezet alkalmaz

női és férfidolgozókat

Jelentkezés levélben: Szabadság Mg. Tsz. Budapest XVIII. (Pestimre), Vöröshadsereg u. 36. címre.

MUNKÁSSZÁLLÁST, ÉTKEZÉST BIZTOSITUNK.

(244912)

A TIGÁZ NYIREGYHÁZI KIRENDELTSÉGE

felvételt hirdet azonnali belépéssel

gépésztechnikus részére

üzemfenntartási és gépkocsielőadói munkakör betöltésére. Jelentkezés: személyesen a kirendeltségen Nyíregyháza, Debreceni út 2/a.

(157)

FELHÍVÁS

A művelődésügyi miniszter 11/1970. (VI. 25.) M. M. számú rendelete szerint a tankötelesek korba lépő gyermekeket a szülő, vagy a gyermek neveléséért felelős más személy, köteles a március 1—15 közötti, a tanács által kijelölt munkanapokon az általános iskolába bejelenteni és egyidejűleg beiratni.

Ennek megfelelően városunkban az első osztályos tanulók beiratási ideje:

1971. MÁRCIUS 8—9—10—11 NAPJAIN, 8—16 ÓRA!

Beiratkozni köteles az a gyermek, aki 1971. augusztus 31-ig a 6. életévét betölti.
Beiratkozáskor a szülő személyi igazolványát és a gyermek anyakönyvi kivonatát be kell mutatni.

A városban lakó gyermekek — a gyakorlóiskolák körzetébe tartozók is — egy központi helyen:

A BETHLEN GÁBOR UTCA 3. SZÁM ALATT

kötelesek beiratkozni.

A tanyai gyerekeket, továbbá Borbányán, Sóstóhegyen, az Ujkisteleki szőlőkben, a Guszev- és Ságvári-telepeken lakók gyermekeit továbbra is a körzetileg illetékes iskolákban kell beiratni.

A város iskoláiban az alábbi tagozatos osztályok működnek:

2. sz. általános iskolában:	német	3. osztálytól
	testnevelés	1. és 3. osztálytól
3. sz. általános iskolában:	francia	3. osztálytól
4. sz. általános iskolában:	ének-zenei	1. osztálytól
5. sz. általános iskolában:	matematika	7. osztálytól
6. sz. általános iskolában:	orosz	3. osztálytól
1. sz. gyakorló ált. iskolában:	orosz	3. osztálytól
2. sz. gyakorló ált. iskolában:	orosz	3. osztálytól

A beiratkozáskor a szülő valamely tagozat iránti érdeklődését is bejelentheti.

NYÍREGYHÁZA VÁROSI TANÁCS V. B. MŰVELŐDÉSÜGYI OSZTÁLYA

(118)

MEZŐGÉP Vállalat

Nyíregyháza, 3. sz. állomása Kisvárda

FELVÉTELRE KERES:

LAKATOS, HEGESZTŐ, VASESZTERGÁLYOS SZAKMUNKÁSOKAT.

Jelentkezés: 3. sz. állomás, Kisvárda, Rudas László u.

(142)

Gyakorlattal rendelkező felsőfokú, esetleg középfokú építőipari technikumot végzett férfi munkaerőt

kárszakértői munkakör betöltésére keresünk

Jelentkezés: személyesen vagy írásban. Állami Biztosító Szabolcs megyei Igazgatósága. Nyíregyháza, Zrínyi Ilona u. 3—5.

(151)

FELVESZÜNK

esztergályos, lakatos és hegesztő szakmunkásokat. Bérezés megegyezés szerint, lakást biztosítani nem tudunk.

JELENTKEZÉSEKET

az alábbi címre kérjük: MEZŐGÉP Nyíregyháza, 6. sz. gyáregysége Nyírbátor.

(143)

:akmunkásképző

53.

GOSITVÁNNYAL rendelkező

:RZŐT

személyzeti előadójánál.

(245053)

ENDÉGEINKET.

PRESSZÓ, ÉS BÁR

ES VENDÉGÜNKET ÁRJUK.

házi Vendéglátóipari Vállalat

(245054)

A Repülőgépes Növényvédő Állomás nyíregyházi repülőkiképző bázis

AUTÓSZERELŐ SZAKMUNKÁSOKAT

keres repülőgépszerelői munkakör betöltésére. Érdeklődni a repülőtéren, munkanapokon személyesen a főpilótánál.

(146)

FELHIVAS!

A Nagyalföldi Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalat 1971. szeptember 1-től szerződtetéssel Mü. M. rendszerű, emelt szintű képzéssel

mélyfúró szakmunkástanuló felvételt hirdet

az általános iskolát 1969/70—1970/71-es tanévben végzett fiúk részére.

A képzés helye: Várpalota.

Kollégiumi elhelyezés kulturált környezetben.
A tanulók 250 Ft/hó társadalmi ösztöndíjat és még tanulmányi ösztöndíjat is kapnak.

A 3 éves képzés után Eger, Orosháza, Szeged, Szank, Hajdúszoboszló üzemeinkben nyernek elhelyezést.

A jelentkezési lapokat

a vállalat címére,
SZOLNOK, PF. 86-RA KÉRJÜK KÜLDENI.

(Sz. 189475)

Steindl Imre

1971

I. Építették: 37 és fél millió „békebeli" forintért

BÜSZKÉK VAGYUNK RÁ: ha vendégeink érkeznek bárhonnan a világból, megmutatjuk nekik a Parlament épületét. A Kossuth Lajos téren egymást követik a legkülönbözőbb nyelven beszélő turistacsoportok. Kattognak a fényképezőgépek, elragadtatott megjegyzések hangzanak el. Steindl Imre alkotása valóban páratlan a maga nemében.

S a Parlament nemcsak gyönyörű, hanem méreteiben is monumentális alkotás: 268 méter hosszú, 118 méter a legnagyobb szélessége, magassága a Duna felső rakpartjának járdájától számítva a kupola tetejéig 96 méter. A kupola tetején esténként három méter átmérőjű vörös, ötágú csillag ragyog. Az épület teljes alapterülete 17 745 négyzetméter. A kupolacsarnok átmérője 20,8 méter, magassága 27,2 méter. A patkó alakú országgyűlési tanácskozóterem hossza 25,6 méter, szélessége 23,45 méter, magassága 17 méter, 412 ülőhely várja benne a képviselőket. A sajtópáholyokban egyszerre 62 újságíró foglalhat helyet. Az első és a második emeleti páholysorban négy híján 400 vendég számára van hely. A kongresszusi terem, amely az egykori főrendházi ülésterem volt, valamivel még nagyobb. Ott 566 küldöttnek és 460 vendégnek van helye.

A T Ház 1902. október 8. óta ülésezik ebben az épületben, amely azonban csak 1904-re készült el teljesen. Bizony, alaposan elhúzódott az építkezés: az első kapavágás (1885. október 12.) idején Steindl Imre, aki miután megnyerte az Országház tervezésére kiírt tervpályázatot, megbízást kapott az építkezés irányítására és még azt vállalta: 1894-ig 9 és fél millió forintért felépíti a magyar parlament új otthonát. A tízéves késedelem természetesen többletköltséggel is járt: végül is az előirányzott összeg csaknem négyszeresére, 37 és fél millió „békebeli" forintba került a gótikus palota. Az országgyűlésnek azóta van igazi, s végleges otthona Budapesten, a magyar fővárosban.

ÉVSZÁZADOKIG nem Pest volt az országgyűlési tanácskozások színhelye. Először a reformkorszakban 1843. július 10-én Pozsonyban, a rendek ülésén vetődött fel az országgyűlés tanácskozásainak Pestre való áttétele. Pest város egyik követe, Koller Ferenc sietett is mindjárt küldői nevében ígéretet tenni, hogy Pest városa „mindenről fog gondoskodni, hogy az országgyűlést méltóképpen elhelyezze". Kossuth Lajos egyik élharcosa volt ennek a gondolatnak. Klauzál Gábor indítványára Pozsonyban „közegyezéssel országos választmány rendeltetett, mely még az országgyűlés folytában azonnal érintkezésbe tegye magát Pest városával, ha szükséges a hely színére is menjen ki" mint 1832-ben az állító tárgyában. A pesti polgárság át fogja látni, hogy a város emelésére nagyobb hatással semmi sem leend, mintha az országgyűlés kebelében fog tartatni; reményleni lehet, hogy az ügyet lelkesedéssel fogadja és alkalmas helyről gondoskodik. Hely léven, az ige testté fog válni; mert amíg hely nincs, addig terveket sem lehet készíteni".

A Pestre utazó bizottság az Országházat az 1838-as pusztító pesti árvíz után Dunaparton, a mai Tudományos Akadémia helyén kívánta felépíteni. Mire azonban 1844. június 23-án a Kossuth szerkesztette Pesti Hírlapban napvilágot látott a „Pesten építendő Országház és e' körüll sétaliget (parque) tervének készítésére vonatkozó Csőd-hirdetés", ez az épület színhelyéül az úgynevezett Uj Vásár placot (Neuer Marktplatz), vagyis a mai Engels teret jelölte meg. Összesen 42 pályamű érkezett be, eredményt azonban soha nem hirdettek. A rendek 1847-ben ismét Pozsonyban láttak munkához. Az országgyűlés itt hozta meg történelmi jelentőségű törvényeit, többek között az 1848. évi V. törvénycikket, s ettől kezdve a Pesten (és nem Pozsonyban vagy Budán!) háromévenként tartandó nemzetgyűlés képviselőit nem egyedül a nemesek, hanem azok az országlakosok is választják, akik a választójoghoz törvényileg kívánt vagyonnal rendelkeznek.

AZ ELSŐ MAGYAR NÉPKÉPVISELETI nemzetgyűlés a fentebb idézett törvénycikk alapján 1848 nyarán Pesten ült össze. A régi Vigadó épületében gyültek egybe a képviselők, majd néhány ülésüknek az egyetemi templom adott otthont. Amikor a császári seregek szorongatására a képviselőknek menekülniük kellett, s Debrecenben tartották meg 1849-ben azt a híres nemzetgyűlést, amelyen kimondták a Habsburg-ház detronizálását, trónfosztását. A Bach-korszak esztendeiben Ferenc József nem hívta össze a nemzetgyűlést, vagyis fel sem vetődhetett a színhely kérdése. 1860. októberében azonban a nemzetközi helyzet változása miatt arra kényszerült, hogy közeledést keressen a magyar uralkodóosztályokhoz, s egyéb intézkedések mellett összehívta az országgyűlést. Az „októberi diploma" úgy intézkedett, hogy a képviselők 1861. április 2-án Budán gyúljenek össze.

1861. január 26-án Pest sz. kir. város közgyűlésén Rottenbiller Lipót főpolgármester indítványában felhívja a közgyűlés figyelmét a közelgő országgyűlésre, és egyúttal bizottság kinevezését javasolja, amelynek feladata lenne országgyűlési termeknek alkalmas, helyiségeket megtekinteni, a szükséges építkezési vagy átalakítási költségekkel kapcsolatos terveket elkészíttetni. Ezen a közgyűlésen felterjesztéssel fordultak a Helytartótanácshoz, hogy az 1848. IV. tc. alapján az országgyűléseket ne Budán, hanem Pesten tartsák meg, ahogy azt a törvény kötelezően előírja.

PEST VÁROS KÖZGYŰLÉSE hatalmas energiával lát hozzá, hogy rendkívül rövid idő alatt otthont adjon az országgyűlésnek, s 1861. február 1-én a felsőház üléseinek színhelyéül a Nemzeti Múzeum nagytermét, míg a képviselőház számára a Nemzeti Lovarda átalakított épületét javasolja. A császár azonban ragaszkodott ahhoz, hogy az országgyűlés Budán üljön össze. Országos felháborodás támadt, s a tiltakozások alapján végül is Ferenc József kompromisszumos megoldást fogadott el: az országgyűlést a budai királyi palotában nyitották meg 1861. április 6-án, de még aznap délután a képviselők testülete a Nemzeti Múzeum nagytermében tartotta első ülését. A második ülésen már egy ideiglenes képviselőház építéséről tárgyaltak. A tárgyalások még nem vezettek eredményre, amikor a király — válaszul arra a feliratra, amelyben az országgyűlés kérte az uralkodót az 1848-as törvények visszaállítására — 1861. augusztusában feloszlatta az összesen öt hónapig működő országgyűlést. Legközelebb — amikor ismét bajba került Ausztria — Ferenc József 1865-ben kényszerült a magyar országgyűlés összehívására.

MÁRIS MEGKEZDŐDTEK az ideiglenes képviselőház felépítésének előkészületei. Ybl Miklós 21 nap alatt elkészítette a terveket, hozzáláttak a Főherceg Sándor utcában (mai Bródy Sándor utca) álló szekerész pótlaktanya lebontásához, s aztán száz nap alatt felépítették az 50 ezer légköbméteres épületet. Itt tanácskozott aztán a képviselőház, s itt fogadta el az 1880. évi XVIII. tc-t, amely kimondja, hogy „az országgyűlés mindkét házát befogadó állandó országházának a főváros ötödik kerületében lévő Tömő téren építése elrendeltetik" és az 1884. évi XIX. tc-t az „Állandó Országház építési tervének jóváhagyásáról és az építés végrehajtásáról". Vad viták dúltak mindkét törvényjavaslat körül, mint ahogy az elkészült Parlament sem tetszett mindenkinek. Főként az ellenzék igyekezett hibákat találni. A legtalálóbban mégis egy keserű iróniájú kormánypárti képviselő, Barcsay Domokos jellemezte a helyzetet, aki az új épületről így foglalta összes véleményét:

— Van ebben nagyterem, kisterem, ülésterem, kupolaterem. Van tornác, terasz, torony. Van keskeny grádics, szélesebb folyosó, széles folyosó... Van ablak, ajtó annyi, mint a mentális sajtban a lyuk... Van itt minden a világon, ami a Parlamentben kell. De hol a parlament?!

Pintér István

Következik: Az országházi csata.

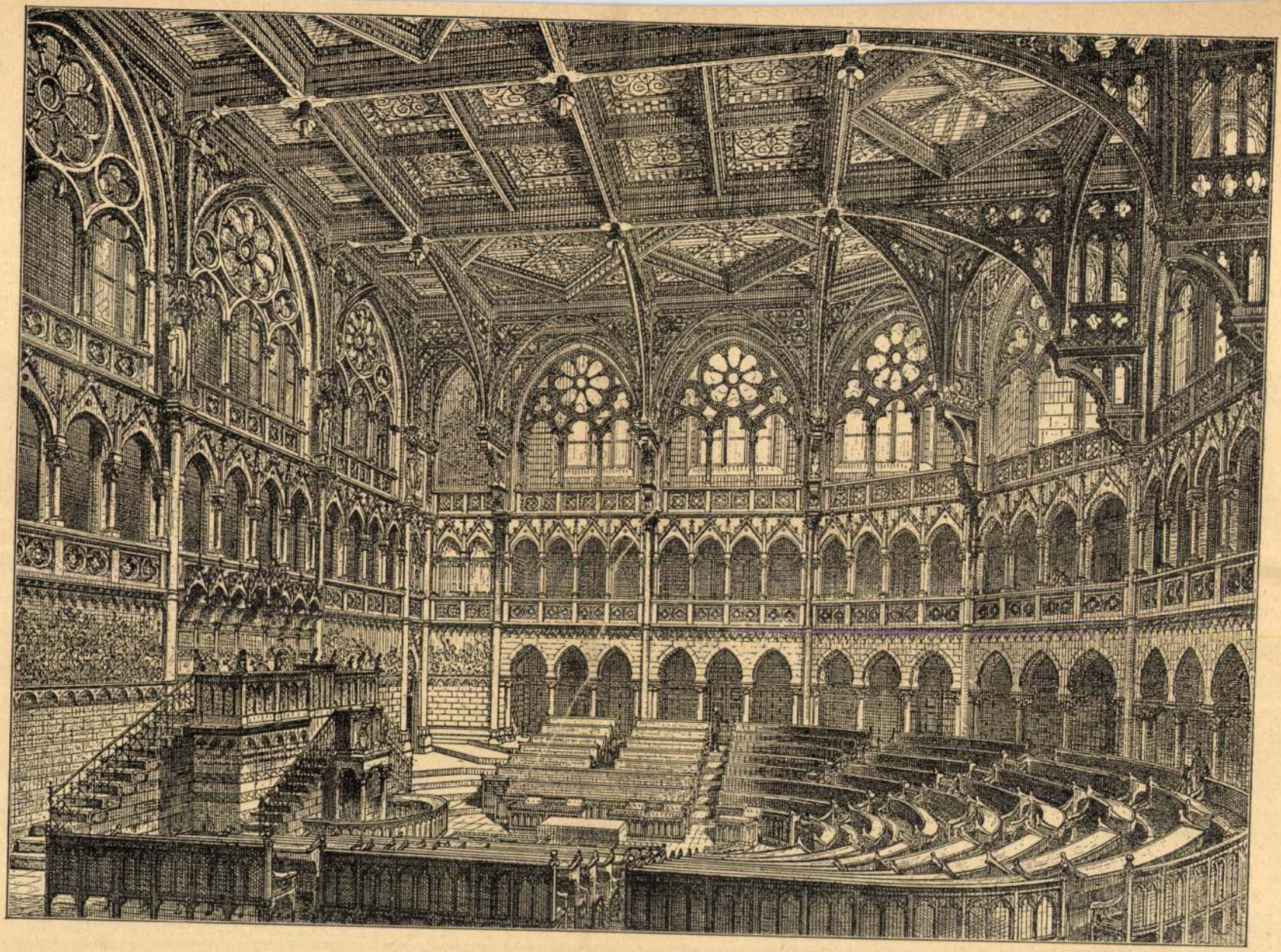

AZ UJ ORSZÁGHÁZ: A FŐRENDEK ÜLÉSTERME.

Fermina meg mindig az ablakra nézett, míg vonásai görcsösen rángatództak, keble zihált, s lázas remegés borzongatta tetőtől talpig. Ugy látszott, mintha nagy erőfeszítést tett volna magán, hogy Menendez kérését meghallgassa, s ő maga is remélni látszott valami váratlan változást szivében. Menendez eltitkolhatlan szorongással leste vonásainak minden változását. De végre kétségbeesetten kiáltott fel:

— «Mindhiába, Menendez. *Nem tudok,* nem maradt szivemben semmi érzés; üres vagyok; meg vagyok halva. Felajánlhatod életedet, megölheted magad szemeim előtt; lehozhatod a szenteket, magát az Istent, mind nem használ. Nekem nem maradt hitem, nem szerelmem. Megöltél engem. Érted, Menendez? Elfeledted, mit tettél? Fermina rád bizta becsületét és te lábbal tiportad azt egész Sevilla előtt. Jóságos ég! Ezt tehetted, és még bocsánatot vársz!»

Azután hősies erőfeszítéssel lecsillapodott, és hidegen tette hozzá:

— «Eredj Menendez! Hagyj magamra — hagyj siromban. Mindennek vége. Isten veled.»

— «Gondold meg még egyszer» — szólt Menendez esengő hangon.

Fermina fölemelte kezét és arczát félre fordítva, az ajtó felé mutatott.

— «Nincs szived?» — kiáltott fel az ifju, lábánál teremve, szenvedélytől lángoló lélekkel és fenyegető arczczal.

Fermina egy tekintetet vetett rá és Menendez hátra tántorogva, kirohant a szobából.

*

Otthon hozzáfogott a csomagoláshoz, ho gy másnap reggel útra keljen. Terve az volt, hogy egy hónapot La Rinconadában tölt, egy kis falucskában, olajfa-berkek közt, nem messze a várostól, a hová gyakran meghivta Don Louis de

visszhangja, mely őt, mint hitte, örökre magával vitte, hirtelen reszkető aggodalom lepte meg s gyötrő kérdéseket ébresztett lelke mélyében s kétségbeesetten kutatott a remény és vigasz legparányibb csilláma után. De, miután sem kérdéseire, sem kutatásaira nem nyert választ, csak hideg, vigasztalan ürességet látott maga előtt, csaknem megkönnyebbülve hosszan fellélegzett. Ujra és ujra azzal áltatta magát, őszintébben mint valaha, hogy Menendez lelkében soha sem élt, nem is élhetett az a nagy, minden kételyt kizáró, mindent elárasztó szerelem, melyről ő álmodott, az egyetlen szerelem, melyet büszke, férfias természete elfogadhatott, vagy viszonozhatott. Az a szerelem a léleknek csak múló önkivülete lehetett, nem pedig a szivnek mélyen lappangó tüze és láza. Menendez nem értette meg őt, mert nem tisztelte valódilag s a megbékélés most már ugyis csak szakitásra vezetett volna utoljára. Mivel az ő szerelme a történtek után csak a szánalom kifolyása lehetett volna, mi természetesebb, mint hogy Menendez a legelső alkalommal ujból féltékenynyé lett volna, s ezúttal talán nem ok nélkül. Hisz nem szenved kétséget, hogy a Menendez szerelme is kihült, s csak a megbánás és a sértett büszkeség ösztönözhették bocsánatkérésre. Nyugodtabb kedélyállapotban vált meg tőle, kétségtelen, hogy ő is vigaszt nyert a lemondás és feledés balzsamában. Idővel egészen el fogja feledni; mindkettőjökre nézve jobb volt igy.

— «Legyen hát ugy — sóhajtott Fermina. — Álom volt, eltünt. Megbocsátok neki és kivánom, legyen boldog.» S ezzel ismét munkája felé hajtotta merengő, szép arczát.

*

Napok teltek el, de Menendez eltünt Sevillából. Ugy beszélték és hitték általáncsan, hogy

hajtással gondolva rá, hogy minde tárgyak és helyek egykori mérhetlen szerelmének emlékét idézik föl benne, mely most már végkép kihült, meghalt. E pillanatban örült volna, ha ismét szerethette volna Menendezt, ha mindjárt a viszontlátás reménye nélkül is, csakhogy betöltse lelke ürességét. Ott ülve kérdezgette, vizsgálgatta szivét, nem oly félénken többé, mint egykor, de abban a reményben, hogy a régi érzésnek valami nyomát fedezheti még fel benne. De most sem talált semmit benne, legfölebb a boszúságnak egy szendergő szikráját, melyet egy lehellet újra lángra szitott volna, s melyet sietett eloltani, más gondolatokra terelve elméjét. «Meghalt! Meghalt» — mondogatá magában csendesen, bánatos fejrázással, s azzal a meggyőződéssel, hogy ha Menendez most előtte állna is, a legkisebb meghatottság nélkül üdvözölné, mint utolsó jöttekor, a legkisebb kétely nélkül megingathatlan elhatározása iránt, minden lelkitusa nélkül készen arra, hogy ismételje: «Eredj el; hagyj magamra siromban; mindennek vége.»

Gondolatmenetét egyszerre könnyü zörej szakitotta meg. Megfordúlt, felsíkoltott és fel akart kelni, — Menendez állott előtte.

Egy pillanat alatt összeszedte magát, de nem tagadhatta meg magától, hogy egy futó félénk tekintetet ne vessen arczára. Menendez vonásai halványak, elsoványodottak voltak; szemei homályosak és ajka ólomszin, vállain hordta köpenyét s oldalán tőr csüngött. Ott állt kiegyenesedve a küszöbön, csak vállait görnyesztve meg kissé, s lábával előre lépve, miközben Ferminára gyöngédséggel és szomorusággal telt mély és komoly tekintetet vetett.

— «Beteg voltál?» kérdezte Fermina, némi részvét kifejezésével hangjában.

Menendez habozott egy pillanatig, s azután

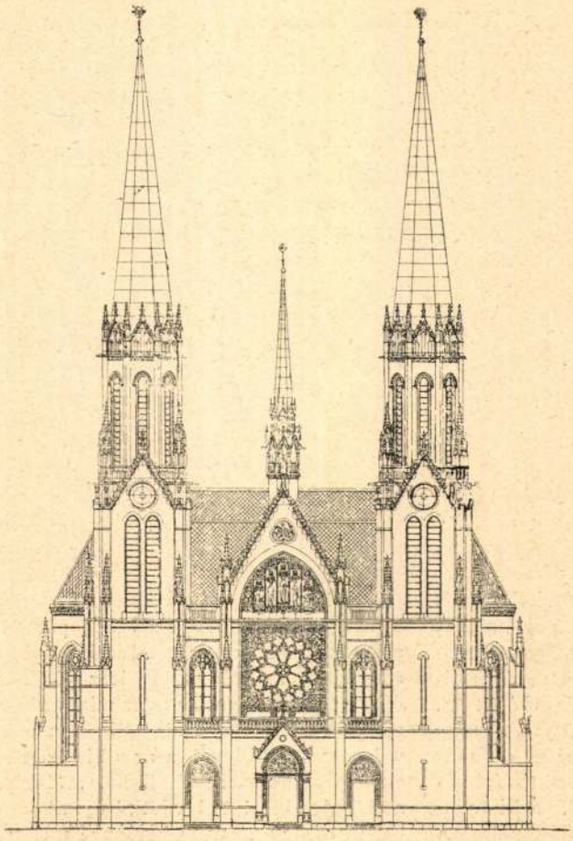

Az erzsébetvárosi templom homlokozata.

előtt, nyomában a Khuen-Héderváry gróf és a Bánffy miniszterelnök díszmagyar-ruhás alakjai tünnek elé. A másik kép színhelye: maga a zárkőletételi ünnepség, a mint a király a díszbaldachin alatt, a lent álló frakkos urak lelkes éljenzése mellett leteszi a színház zárkövét. Végre harmadik képünk a híressé vált Jellasics-teret mutatja be, közepén a Jellasics-szoborral, a mely előtt a horvát ifjúság, örök szégyenére, elégette a magyar zászlót.

Regény Vilmos császárról.

Egy angol lord, a kinek nemcsak sok pénze van, de fantáziája is, regényt írt, a melynek hőse kétségbevonhatlanul a német császár. Mert Károly, Lusatia császárja és Ruhland királya, a ki a *The double Emperor* című regényben szerepel, vonásról-vonásra hasonlít II. Vilmoshoz. Még abban is, hogy volt egy nevelője, a kit a mindenható birodalmi kancellár ráerőszakolt a trónörökös szülőire, hogy katonásan nevelje; a mely feladatnak úgy felel meg, hogy durva és kegyetlen bánásmódjával csaknem kétségbeejti a trónörököst. Németországban mindenki ismeri Bismarck e rosszul elsült pedagógiai kisérletének történetét és azt is, hogy mikor a nevelő önbűne miatt börtönbe került, a császárrá lett egykori tanítvány kegyelmi kérvényét e szavakkal utasította vissza:

— Jól ismerem azt az urat, de nem akarok róla semmit sem tudni.

A regényben a nevelő kiszabadul a börtönből és felcsap nemzetközi kalandornak. Snaggs álnév alatt a császár egyik hű emberének bizalmát nyeri meg és elhiteti vele, hogy egy uj szerkezetű hajóágyút talált fel.

Hoodlum úr rábeszéli a császárt, hogy tekintse meg az ágyút és mikor hajóra érnek, azon veszik magukat észre, hogy az egykori nevelő fogságába estek, a ki el van tökélve, hogy csak száz millió márka váltságdíj fejében bocsátja őket szabadon.

Lusatia fővárosában észre sem veszik a fejedelem távollétét, mert van egy helyettese, igazában mondva tökéletes hasonmása. Ez Dalhoff kapitány, a ki Bomberg városában volt garnizióban, mikor a császár odajött látogatóba. A fejedelmet megdöbbentette a csodálatos hasonlatosság és ha a középkorban él, tán eltéteti láb alól a veszedelmes hasonmást, így azonban arra a praktikus gondolatra jött, hogy magával viszi, jóságával személyéhez bilincseli és helyettesíteti magát általa olyan alkalmakkor, melyek rá nézve unalmas reprezentálással együtt járnak Dalhoff pompásan beletalálja magát új helyzetébe és épp akkor is a császárt adja, mikor ez a Philistia nevű hajóra megy. Környezetével el tudja hitetni, hogy nem a császár, hanem a hasonmása távozott el és az ország ügyeit egészen az igazi uralkodó szellemében intézi.

(Az érdekes a dologban az, hogy Vilmos császárnak csakugyan van egy hasonmása. A rejtélyes hasonlatosság magyarázata abban áll, hogy a boldogult Frigyes császár nem volt éppen a férji hűség mintaképe.)

A hajó, melyen az igazi császár van, egy, a csendes oceánban fekvő lakatlan szigeten köt ki. Itt akarja Snaggs a fejedelmet arra kényszeríteni hogy adja meg a váltságdíjat. De ez nevetve kijelenti, hogy ő nem is a császár, hanem csak ennek hasonmása, Dalhoff kapitány. Snaggs eleinte tréfának veszi a kijelentést, de később arról értesül összeköttetései révén, hogy Lusátiában az udvari élet rendes keretében mozog és az szöget üt a fejébe. Azonfelül pedig az európai hatalmak kiküldtek egy egész hajórajt, hogy a vakmerő rablót elfogják, úgy hogy Snaggs otthagyja ismét Salas y Gomez szigetét és magával viszi foglyát is.

Rettenetes napok következnek a kalandorra. Mint a kergetett vad az erdő mélyében úgy rohan végig az oceán síkján és mindenütt nyomában vannak az üldözők. Egy veszedelmes pillanatban, mikor már kevés a remény, kiteszik a császárt egy kisebb vizi járműbe kíséretével együtt, hogy bűnük bizonyítékától megszabaduljanak. Éjjel vihar támad, mely a Philistiát a rajta levőkkel együtt elsülyeszti, a yacht pedig, melyen Lusatia uralkodója van sok viszontagság után szerencsésen ér Valparaisoba.

Itt egy német hajóra szállnak, a melyen senki sem ismeri meg a fejedelmet, mivel a távollét idején szakállat növesztett és különben is megférfiasodott. Éppen jókor érkezik haza, hogy

A király leteszi a zágrábi színház zárókövét.
— Dunky fivérek fényképe után. —

Uj Idők 1895. 45. 2.

számba megy, éppen úgy, mint a következő két fej nagysága és rendszertelensége által.

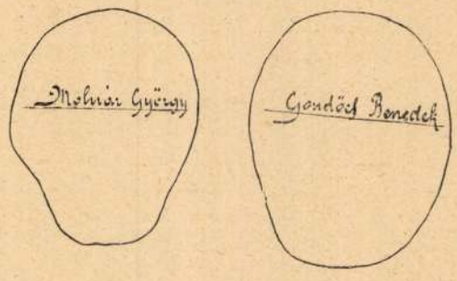

A jó Göndöcs bácsi írta azt a híres verset:

Földi létünk keserűségek közt vész el:
Édesítsük hát meg életünket mézzel!

Népszerű alakja volt a parlamentnek is, a melynek nem egy óráját édesítette meg ő számos *derültséggel*. Az alacsony, rendkívül kövér embernek igen nagy feje volt, és mikor abnormis kövérsége miatt még télen is meztelen fejjel járt az utcán, sokan annak tulajdonították, hogy nem *kapott kalapot*.

A másik fejrajz Molnár Györgyé, a legnagyobb magyar tragikusé. Nemcsak tehetsége, de megférhetetlensége, kiméletlensége is abnormis volt, s ez alighanem az agyával állott összefüggésben. Nincs belőle már semmisem, csak ez a rajz.

Göndöcs fejénél csupán egy nagyobb fej létezett, a kinek azután még a conformateurt se tudták felrakni, — s ez Edelsheim-Gyulay volt, a kinek koponyacsontja, a mint az a boncolásnál kitünt, több újjnyi vastagságu volt, agymennyisége pedig nem haladta túl egy tíz éves gyermekét.

Vége az egyházpolitikának.

Árpád és a honszerző magyarok, a kik a Munkácsy óriási képéből tekintenek mereven a főrendiház üléstermére, hétfőn újra együtt láthatták a kegyelmes és méltóságos urak társaságát. A máskor néptelen teremben, a körbefutó padok piros székein ismét megjelentek a nagy dominiumok urai, az egyszerü reverendás katolikus püspökök, a görögkeleti, lengőszakállu egyháznagyok, a kinevezett főrendek szerény csoportja... Havasfejü, tar koponyák tüntek elő ifju, monoklis mágnások mögül, egy-egy vatermörderes öreg úr összekerült a huszárhadnagy öcscsével, a Zichyek hatalmas falánksza maga kiállított egy nemzedéket...

Az utolsó egyházpolitikai javaslatot tárgyalták és a két tábor még egyszer összemérte fegyvereit, mielőtt végbúcsut mondana az egyházpolitika néven ismeretes, de az avatatlan előtt zűrzavaros káosznak. De a régi tűz már elhamvadt és az ellenzék már csak Zichy Nándort küldte csatába, míg a liberálisok megelégedtek azzal, hogy a göndörhajú Wlassics védelmezze meg őket. Hová tüntek a szép idők, mikor a Pálffy Mór gróf hallócsőve, a Windischgrätz herceg csillogó táborszernagyi uniformisa, a nyírott bajuszu, piros képü Széchen Antal gróf tömzsi alakja jelentek meg a látóhatáron? Oh, teljesen feledésbe ment már az a szép jelenet is, mikor a Széchenyi Béla gróf beszéde után egyszerre szokatlan zaj ütötte meg a füleket: taps hangzott a komor teremben és a másik pillanatban a jóságos Szlávy komor ráncokkal homlokán, szigorúan kijelentette:

— A főrendiház nem színház...

Akkor selymek suhogása hallatszott szüntelenül a karzaton, parfüm-illat szállt a levegőben, szép mágnásasszonyok forgatták kezükben a modern olvasót: a főrendiház névjegyzékét... Hétfőn már nem volt annyi mágnásasszony fönn (az első sorban ott volt a miniszterelnökné egy fess huszárhadnagygyal, a mostohafiával, a ki teljesen apjának a mása) és Szlávynak sem kellett kijelentenie, hogy a főrendiház nem színház.

Simán ment a holog, úgy, mint a karikacsapás... A Zichy Nándor kifogásaira rögtön kész volt válaszával a kultuszminiszter, a többiek nyugodtan hagyták őket csatározni. A többiek, a többiek... mással voltak elfoglalva.

A karzaton nevezetesen megjelent egy két lábu fa-alkotmány, közepén egy kerek üveg-szemmel. Az alkotmány tetejére fekete posztó borult, a mely alól egy rejtélyes alak körvonalai tüntek elő. A rejtélyes alaknak a feje nem látszott. de a teste szüntelenül forgolódott erre, arra. A rejtélyes alak, e tisztelt férfiu az — *Uj Idők* fotográfusa volt, a két lábu fa-alkotmány pedig az ő masinája. A tanácskozó főrendiházat vette le rajta.

A rejtélyes úr némi szenzációt keltett a teremben, a nagy urak, hogy műszóval éljünk, kellemeztették egy kissé magukat... Végre is, a fotográfus megörökíti az embert és az üvegszem, mintha csak azt mondta volna:

— Némi vidámságot kérek uraim, egy mosolyt, egy szeretetreméltó mosolyt...

A főrendek oly jószívűek és mint a szavazásnál, éppen úgy a mosoly keltésénél is liberálisoknak mutatták magukat... Az utolsó egyházpolitikai javaslat is győzött és tessék megnézni a képünket, mennyi mosolygó arcot találnak rajta!

Őszi szántás. Gyű te pejkó, gyű te sárga!... biztatja a hienc paraszt a lovát. Csak még ezt a kicsi munkát a nehéz nyár után, aztán lesz pihenés egész télen. Sárgul az avar mindenfelé, ritkul a fák lombja, alig-alig van már valamerre zöld levél, s az a hideg szél, a mely a szomszéd Stájerből átfütyül, a közeledő telet hirdeti, a mikor a gazda otthon a búbos kemence mellett farigcsálja gyerekeinek a bábukat, a pejkó meg a sárga pedig az istállóban rágják vígan a zabszalmát. Hanem előbb be kell szántani az őszi vetés alá a földet, hogy jövőre aztán annál dúsabban fizessen a termés. Ezt az utolsó nehéz munkát, a szántó-vető hienc parasztot meg két igavonó lovát mutatja Goró Lajos képe, melyet művészi reprodukcióban mutatunk be olvasóinknak.

A király kalapácsütései. Az épülő erzsébetvárosi templom vasárnap ritka vendéget üdvözölt: a magyarok királyát, a ki díszes társaságban jött el, hogy a templom alapkőtételénél elsőnek fogja kezébe a kalapácsot. A királyt a miniszterek, a főváros polgármesterei és notabilitásai követték a kalapács-ütésben. A templom homlokzatát képben mutatjuk be olvasóinknak.

Zágrábi képek. A horvátok metropolisa a mult héten ünnepi díszbe öltözött: a király tartózkodott ottan három napig, ezt a három napot sokáig megemlegeti még Magyarország és a magyar parlament. Hogy milyen botrányok történtek, azt tudják olvasóink, mi itten két képben az ünneplő Zágrábot mutatjuk be, középpontján a magyar királylyal, a ki fáradhatatlanul járta be Zágráb kulturális intézeteit. Első képünk azt a színes jelenetet tárja a néző elé, a mely a királyt és környezetét ábrázolja, mikor a zágrábi nemzeti színház zárkőletételének ünnepségére indul. A király huszártábornoki uniformisában, vállára vetett mentével halad el a tüzoltók csapata

asszony-templomot, a Mátyás-templomot a zseniális Schulek Frigyes forgatta ki eredeti jellegéből, a magyar gótikára jellemző zártabb faltömegeit feloldotta, tornyát, kapuzatait önkényesen képezte ki (az eredeti oldalkapu ma az Epreskertben porlad), úgyhogy a Mátyás-templom mai megjelenésében egy kiváló XIX. századi építésznek, megvesztegetően szép alkotása, mint restaurált műemlék azonban egyike a legnagyobb, helyrehozhatlan tévedéseknek. Egy másik hazai kiválóságunk, a dunaparti Parlament tervezője, Steindl Imre

„ŐRIZZÜK, GYŰJTSÜK ÖSSZE EMLÉKEINKET. NEHOGY VÉGLEG ELVESSZENEK S EZÁLTAL IS ÜRESEBB LEGYEN A MULT. SZEGÉNYEBB A JELEN. KÉTESEBB A JÖVŐ." (IPOLY)
„AZON NEMZET, MELY EMLÉKEIT VESZNI HAGYJA, EZZEL SAJÁT SÍREMLÉKEIT KÉSZÍTI." (IPOLY)

A NAGYVÁRADI SZÉKESEGYHÁZ ÉPÍTKEZÉSE SZENT LÁSZLÓ ALAKJÁVAL A KÉPES KRÓNIKA ALAPJÁN

a legszebb magyar gótikus emléken, a kassai dómon végzett erőszakos, helytelen átalakításokat, szerkezetét sem kímélve: a háromhajós templomot öthajóssá változtatta, a Szent Jánosról elnevezett északi kápolnát lebontotta, viszont egy soha nem létezett, ú. n. huszártornyot emelt; a régi faragott kövek egy nagy részét olyan újakkal pótolta, amelyek azóta jobban tönkrementek, mint az eltávolított középkoriak, mint pl. a szentély külső részén és a külső párkányzaton, ahol a restauráláskor behelyettesített, a remekművű eredetieket utánzó kőrózsák és áttört mérművek elporladtak; a restauráláskor eltávolított, ma is időtálló szép faragványokat, most félszázad után gyűjtögetjük össze magánhelyekről, udvarokból, kertekből, ahová mint hangulatos romdíszek kerültek; a hatalmas, díszes, orgonakarzatot egy műbarát osztrák főúr vitette el Bécs melletti várába, ahol ma is őrzik, míg a kassai dómban másolatát helyezték el. Mátyás király kolozsvári szülőházának homlokzatát, hasonló időben Gyalus László önkényes tagozatokkal alakította át, tetejét a bécsi Szent István-templom mintájára tarka mustrás cseréppel fedte újra; a kincses város visszatérte után kötelességünknek éreztük, hogy Koós Károllyal eredeti alakjában állíttassuk helyre. A helytelen restaurálások számos más elrettentő példáját idézhetnők még. Középkori templomaink egész során — Ják, Lébény, Pozsony, Eperjes, Bártfa stb. — ha mást nem, a tornyot vagy tornyokat alakították át népszerű külföldi példák nyomán vagy a restauráló építésznek szabadjára engedett fantáziája szerint. A legnagyobb műemléki bűnt mégis a frigyesvágási (Szepes megye) kastélyon követték el, melynek műrészleteit lefaragták, s a felsőmagyarországi reneszánszépítészetnek ezt a jellegzetes, tömör építészeti formáiban is pompás emlékét ormótlan magtárrá építették át.

A szomorú tanulságok szemléltetése céljából külön csoportban mutattunk be néhány ilyen téves, jórészt helyrehozhatatlan restaurálást a multból, egymás mellé helyezve az eredeti állapotot feltüntető fényképeket, vagy rajzokat és a restaurált műemlék felvételét.

Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a hibákért sok esetben nem az építész, hanem maga a kor, a XIX. század második fele volt a felelős, amely időre a műemlékeket inkább veszélyeztető, semmint megóvó helyreállítások túlnyomó része esik, ámbár a legkirívóbb, a frigyesvágási kastélyon már a mi századunk rovására irandó. Az utóbbit, barbár elbánásban csak az aranyosmeggyesi (Szatmár m.) kastély múlja felül, melyet az oláh megszállás után tetejétől, ajtó- és ablakkereteitől megfosztva, falain is a pusztulásnak indulva kaptunk vissza, aminek helyrehozásához sürgősen hozzáláttunk. Az egykori Lónyay-kastély az idegen uralom alatt kincstári birtok volt.

A régebbi műemléki felfogásnak egy további téves elve az volt, hogy a műemlékeknek, eredeti stílusuktól eltérő, későbbi, reneszánsz vagy barok korbeli átalakításait és toldásait eltávolították, vagy az elpusztult eredetinek, már csak képzeletileg rekonstruálható stíljében pótolták. A történeti stílusváltozásoknak ezek az emlékei a mai felfogás szerint éppúgy jogot tarthatnak a megőrzésre, éppúgy hiteles történeti és műemléki dokumentumok, mint az elsőleges építmények, sőt ezeknél művészileg nem egyszer magasabb fokon állanak. A maga korában műemléki purizmusnak nevezett ezzel az eljárással sok történeti és esztétikai értéket pusztítottak el, s ma éppúgy hamisításnak tekintjük, mint a megrongált műemlékek „stílszerű" kiépítését.

A modern műemlékvédelem nem új műemlékek létesítését, hanem a régiek mennél hűebb megőrzését tekinti feladatának. Az elpusztultakat fel nem támaszt-

Gerevich Tibor: Műemlékeink védelme. Szépművészet 1943. 2. l.

MŰEMLÉKEINK VÉDELME

A *Szépművészet* 1943. évfolyamának első számát a magyar műemlékek ügyének szenteli, abból az alkalomból, hogy a Műemlékek Orsz. Bizottsága a mult év nov. 25—dec. 13 között rendezett, nagyobbszabású kiállításban számolt be átszervezése 1934 januárja óta végzett munkájáról. A kiállítást különösen időszerűvé tette, hogy Szinyei Merse Jenő vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr a képviselőházban, tárcája költségvetésének tárgyalásánál bejelentette az új műemléki törvényjavaslat elkészültét. Az új javaslat szoros kapcsolatban áll közel egy évtizedes munkánkkal, amennyiben annak tapasztalatait szűrte le.

Az 1881. évi XXXIX. törvénycikkben foglalt, jelenleg is érvényben lévő műemléki törvény, a maga korában jól elgondolt alkotás, az azóta eltelt több mint hat évtized alatt több lényeges pontjában elavult, s nem is történhetett máskép, tekintve, hogy ezen hosszú idő gyorsütemű leforgása alatt gyökeresen megváltozott nemcsak a műemlékek gondozásának egész felfogása, hanem nagy átalakulásokon ment át a jogfejlődés is. Európaszerte a korral haladó új műemléki törvények készültek, ami éppúgy figyelmeztetésül szolgált számunkra, mintahogy egy korszerű és minden kívánalomnak megfelelő új törvény előkészítését kötelességünkké tette a megnagyobbodott s műemlékeiben is gyarapodott ország felelőssége, az ősi földön kulturális hivatásunk tudata.

Történelmünk zivataraiban sok műemlékünk elpusztult, több mint Európa bármely más országában. A gondatlanság és az érzéketlenség, a hozzánemértő, dilettáns restaurálás kártevése hozzájárult a pusztuláshoz. Mindezek ellenére is még mindig szép számban maradtak fenn, emlékeztetnek történelmünk eseményeire, hőseire és hősi korszakaira, sugározzák régi műveltségünk fényét és művészetünk szépségét. A Műemlékek Orsz. Bizottsága, újjászervezése, 1934 óta, jórészt csak a trianoni csonka országra szorítkozva 1568 műemléki ügyet intézett el, ami egymagában rávilágít műemlékeink nagy számára s arra a munkára, állandó gondoskodásra, amelyet védelmük igényel.

A műemlékek védelme több mint kétezeréves multra tekint vissza. Az ókori Róma szigorú törvényeket hozott rá. A római jog a műemlékeket köz-műnek (opus publicum) tekintette, amelyért a tulajdonos felelősséggel tartozik. Kemény szankciókat iktatott törvénybe. A rongálásokat a bűnös kéz levágásával büntette. A kereszténység még fokozottabban óvta műemlékeit, hiszen templomait Istentisztelet céljaira emelte, azok díszítése és berendezése a liturgiát és a hívek okulását szolgálta. A Kr. u. IV. században Nagy Konstantin császár, aki a kereszténységet államvallássá tette, elrendelte a műemlékek összeírását: ez volt az első műemléki lajstrom. A pápák a művészeteknek nemcsak bőkezű pártfogói, hanem a művészet emlékeinek védelmezői is voltak. X. Leo Rafaelt Róma régészeti felügyelőjének nevezte ki: a műemléki tisztviselők büszkék lehetnek ősükre.

VII. Pius rendeletére, államtitkára, Bartolomeo Pacca bíboros 1820-ban készítette az első nagyszabású műemlékvédelmi törvényt, az ú. n. Lex Paccát, amely az újabb műemléki kodifikációnak az egész művelt világon ma is alapja. Ennél is régibb, ha koránál fogva természetesen kezdetlegesebb és szűkebb szavú Szent László királyunknak, a magyar törvénykönyv első lapját díszítő rendelkezése. Szent László ugyanis decretuma első könyvének 7. és 8. fejezetében „a háborús időkben elpusztult, vagy leégett és a régiségük miatt rombadőlt egyházak újjáépítését" rendeli el. A keresztény kornak valójában ez az első műemlékvédelmi törvénye, amely élénk fényt vet Árpád-kori műveltségünk magas igényeire.

A műemlékvédelem az utóbbi évtizedekben igen nagy változásokon ment keresztül, külön tudománnyá lett. A mult század romantikus restaurálásai helyébe józanabb és konkrétebb, egyúttal történetibb felfogás lépett. A feladatot ma nem annyira a helyreállításban, mint inkább a megmaradt, hiteles részek megőrzésében és biztosításában látjuk. Ellenezzük a képzeleti kiegészítéseket, bármennyire stílszerűek és hatástkeltők legyenek. Hitelességre törekszünk úgy műszaki, mint esztétikai tekintetben. A cél nem a mai elképzelés kielégítése, hanem az illető kor formáinak minél hűebb megőrzése. Az építész önálló műveiben csillogtassa alkotó erejét és képzeletét, ne pedig a műemlékek és a régi mesterek rovására. Nem az elpusztult műveket akarjuk ma feltámasztani, hanem a meglévőket életben tartani, a még ép részek életét meghosszabbítani. A mult század helyreállításai és kiépítései Európaszerte sok kárt tettek a műemlékekben. A helytelen restaurálási elvek a mi emlékeinket sem kímélték. A legkiválóbbakon is helyrehozhatatlan károkat okoztak, aminek néhány kirívó példáját mutattuk be a kiállítás egy csoportjában, amelyet a helyes és a helytelen restaurálási elvek szemléltetésére szántunk. A Szent István korában alapított pécsi székesegyházat a XIX. század első felében Pollack Mihály, a neoklasszikus Nemzeti Múzeum építője újgótikus, a század második felében pedig a bécsi báró Schmidt Frigyes az eredeti román stílben, de nem az eredetinek megfelelően állította helyre, illetve építette újjá. A budavári Nagyboldog-

szintén megengedte, hogy *dr. Fülei-Szántó Endre* c. miniszteri osztályfőnök, a kereskedelmi és váltójog egyetemi ny. r. tanára, a német sasrend I. osztályú érdemkeresztjét elfogadja és viselje.

Őszinte nagy örömmel emlékezem meg azokról a kitüntetésekről is, melyek műegyetemünk tagjait a magyar tudományosság legmagasabb fóruma, a Magyar Tudományos Akadémia részéről érte. A Magyar Tudományos Akadémia a f. évi április hó 26-án tartott nagygyűlésén *dr. Marek József* nyugalmazott egyetemi ny. r. tanárt, a műegyetem tiszteletbeli doktorát, akadémiai rendes tagot, az Akadémia igazgatótanácsának tagjává és III. (matematikai és természettudományi) osztályának elnökévé, *Finkey Józsefet* az érc- és szénelőkészítés egyetemi ny. r. tanárát és *dr. Zechmeister László* pécsi egyetemi ny. r., műegyetemi magántanárt, levelező tagokat pedig rendes tagokká választotta meg. A Magyar Tudományos Akadémia f. évi április hó 24-én tartott összes ülésén a kereskedelmi és iparkamara által alapított Horthy Miklós-jutalommal *dr. Bud Jánosnak*, a gazdaságpolitika ny. r. tanárának „Az idők szellemében" című és több politikai tanulmányt magábanfoglaló nemrég megjelent munkáját, a Budapest székesfőváros által alapított jutalommal pedig *dr. Rados Jenő* felsőépítőipariskolai rendes, műegyetemi magántanárnak „A neoklasszicizmus építészete Magyarországon" című és *Zádor Annával* együttesen írt művészettörténeti munkáját tüntette ki. Mindezek őszinte örömmel és büszkeséggel töltenek el és ezekhez e helyről is a legőszintébb szerencsekívánatainkat tolmácsoljuk.

Az elmult tanévben, 1939. évi november hó 12-én tartottuk meg dísztermünkben a néhai *Steindl Imre* volt műegyetemi ny. r. tanár születésének 100 éves évfordulója alkalmával rendezett emlékünnepélyt, melyen a rektor megnyitó beszéde után *Csányi Károly* műegyetemi ny. r. tanár, prodekán hosszabb, megkapóan szép tanulmányban ismertette *Steindl Imre* életpályáját, műépítészi és tanári munkásságát; az emlékbeszéd után *Steindl*nek a műegyetem aulájában elhelyezett mellszobrát koszorúztuk meg kegyeletes szavak kíséretében.

Az elmult tanévben több különféle hazai tudományos és társadalmi, egyetemi és egyéb ünnepélyen a Műegyetem, rektora és tanácsa útján a szokott módon képviseltette magát, emellett külföldi kapcsolatait is ápolta és fejlesztette. Kongresszusokon, értekezleteken, szaküléseken a műegyetem köréből

József nádor 1939/40.

Egy más alkalommal vendégül láthattuk *dr. Zschintsch Walter* német birodalmi államtitkár urat, a magyar-német kultúregyezmény tárgyalása alkalmával kiküldött bizottsággal együtt, kik nálunk észrevehetően jól érezték magukat.

Miután a Kormányzó Úr Ő Főméltósága a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak a műegyetemi tanács javaslata alapján tett előterjesztésére megengedte, hogy a műegyetem a műszaki tudományok fejlesztése körül elért rendkívüli eredményes működésük elismeréséül *dr. h. c. Roš Mirkó* zürichi műegyetemi tanárt és *dr. h. c. Rehbock Tivadar* titkos tanácsos, karlsruhei nyugalmazott műegyetemi tanárt a mérnöki tudományok tiszteletbeli doktorává avassa és részükre a tiszteletbeli doktori oklevelet kiadja, f. évi június hó 17-én ünnepélyes külsőségek között avattuk fel a mérnöki tudományok tiszteletbeli doktorává *dr. Rehbock Tivadar* titkos tanácsost, míg az ugyanekkor megjelenésében akadályozott *dr. Roš Mirkó* zürichi tanárnak tiszteletbeli doktori oklevelét postán juttattuk el hozzá.

Az előző évről visszamaradt *dr. gróf Teleki Pál* és *dr. Aimo Kaarlo Cajander* egyetemi tanár, Finnország volt miniszterelnöke tiszteletbeli doktori avatásának foganatosítását külső okokból kénytelen voltunk ismét elhalasztani.

Ezekután örömmel számolok be a műegyetemi tanári kar tagjait ért kitüntetésekről. A műegyetem tanárainak tudományos és tanári tevékenysége, de a közélet egyéb terein elért sikerei is ez évben többféle elismerésben részesültek, amiből a műegyetemre, hazánk ez egyetlen műszaki és gazdaságtudományi felsőoktatásügyi intézményére is fény és dicsőség sugárzik vissza. Örömmel jelentem, hogy a Kormányzó Úr Ő Főméltósága *dr. Kossalka János*nak, a hídépítéstan ny. r. tanárának, a Boráros-téri Horthy Miklós-dunahíd és az óbudai dunahíd tervezése terén kifejtett kiválóan értékes működése elismeréséül, továbbá *Oltay Károly* műegyetemi ny. r. tanárnak a magyar ifjúság egyetemi képzése és a felsőoktatás terén szerzett érdemei elismeréséül a magyar érdemrend középkeresztjét adományozta. A Kormányzó Úr Ő Főméltósága megengedte továbbá, hogy *Balázs István* vaskohómérnök, nyugalmazott főiskolai rendes és egyetemi címzetes ny. r. tanárnak, a műegyetem bánya-, kohó- és erdőmérnöki kara volt meghívott előadójának, nyugalombavonulása alkalmából a felsőoktatás és a szakirodalom terén szerzett érdemeiért elismerése tudtul adassék. Úgy-

Az ember ott közvetlenül érintkezhetik a természettel

Mühlbeck Károly rajza

A kapitány nyilatkozott

Irta Herczeg Ferenc

Dunaparti nyaralóhelyen vagyunk. A folyam mellett kocsiút kanyarodik, amelyet vén platánfák szegélyeznek. A fasoron túl meredek, gyöpös lejtő emelkedik. A magas lejtő tetején hosszu, várfalszerü kertkerítés látszik. A fal fölött fehéren világító nyári felhő úszik az égboltozaton.

Pista lassan közeledik a parton. A csalánbokrokat vizsgálja és szivárványbogarat keres. De csak mezei poloskát talál. Amint elhalad az egyik platán alatt, valami könnyü tárgy esik a kalapjára, halk koppanással. A fiu odakap és egy darab körülrágott szentjánoskenyeret talál. Édes öröm nyilal át a szivén, mert azt hiszi, hogy fölfedezte a sokat keresett szentjánoskenyérfát. Rögtön el is határozta magában, hogy erről nem fog szólni senkinek. Keresgélve kerülgeti a fát, de bizony az csak közönséges platánfa, azon nem terem semmi ehető dolog. A lomb között egy kis emberi alakot fedez föl Pista. Vele egyivásu fiu lapul meg odafenn a nagy ág villájában. A kalapjából eszik valamit; bizonyára szentjánoskenyeret.

— Látlak! Látlak! — kiáltja Pista.

Az odafenn mélységesen hallgat. Pista habozás nélkül a markába pök, nagyot szökve elkapja a fa legalsó ágát, aztán szabályszerüen föllendíti magát és néhány másodperc mulva már ott lovagol a másik gyerek mellett az ágon. A másik gyerek kalapja tényleg teli van szentjánoskenyérrel.

Egy ideig farkasszemet néznek, aztán megszólal a másik:

— Mit akarsz itt?

— Semmit! Ez a fa nem a tiéd. Ez a fa nyilvános fa. Arra való, hogy mindenki fölmászhasson.

— Akkor mászszál másfelé, de nem ide, ahol én vagyok.

— Én nem mászom oda, ahol te vagy. Én nem is nyúltam hozzád.

Mind a ketten hallgatnak. A másik fiu buzgón majszolja a csemegét; Pista azalatt a tapintatos közeledés módozatain töri a fejét.

Pista: Te is pesti vagy?

A másik fiu: Pesti.

Pista: Engem Pistának hívnak és az édesapám rendőrorvos. Tegnap jöttünk ki ide.

A másik fiu: Engem Bélának hívnak, az apám vasuti igazgató és az sokkal több, mint a rendőrorvos.

Pista (heves válaszra készül, de aztán egy pillantást vet a szentjánoskenyérre és tapintatosan hallgat).

Béla (gőgösen csámcsogva): Mit nézel úgy rám? Úgy sem adok a szentjánoskenyérből.

Pista (szemet hunyva a sértés fölött): Mennyiért van az?

Béla: Tiz krajcárért.

Pista: Nem igaz! Ez csak háromért van!

Béla: Nohát vegyél magadnak ennyit, ha van három krajcárod!

Pista (közeledést keresve): Nekem van egy Mari néném, az majd minden héten ad nekem negyven fillért. Egyszer egy koronát is adott; olyankor mindig árpacukrot veszek. És adok belőle minden barátomnak. Az olyannak azonban nem adok, aki nekem se ad, ha neki van.

Béla (nem akarja megérteni a célzást és tovább eszik).

Pista (teljesen kapitulálva): Adjál egy darabot!

Béla (megvetően): Koldus! (Kikeres a kalapjából egy száraz és nyüves kis darabot és odaadja neki.)

Pista (eszik, közbe szakértő szemmel vizsgálgatja Béla piros arcát és a sirástól megdagadt szemét): Téged ma megvertek, úgy-e?

Vajna Géza dr. amatőr-fényképe

Buzavirágok

Béla: Szamár beszéd!

Pista: Az apád megvert és az édesanyád adott pénzt szentjánoskenyérre. Én is mindig kapok édesanyámtól, ha megver apa. Erősen ver az apád?

Béla: Az én édesapám nagyon erős ember. Mivel ver a tiéd?

Pista: Mindig csak kézzel. De erősen. Nagyon sírtál?

Béla: Én soha sem szoktam sírni.

Pista (gunyosan): Aj jaj!

Béla: Nekem egyszer forró pecsétviasz csöpögött a kezemre és én akkor sem sirtam. Pedig doktort is hívattak.

Pista: És mért vertek meg?

Béla: Ma? Mert a kapitány nyilatkozott.

Pista: Miféle kapitány?

Béla: A tüzérkapitány, aki két esztendő óta Anna néniéknél szokott vacsorázni.

Pista: A nagy ágyúknál van, vagy a táboriaknál?

Béla: A táboriaknál, de ő a nagyokkal is jól tud lőni. A lakásán van egy ágyúgolyója, az íróasztalán áll. Én egyszer ott voltam nála, amikor édesapám odaküldött egy levéllel, hogy eljőjjön hozzánk vacsorára.

Pista: Az Anna nénid is ott volt akkor a vacsorán?

Béla: Hát persze, hiszen azért volt a vacsora.

Pista: A kezedbe vetted az ágyúgolyót?

Béla: Akartam, de ő nem engedte.

Pista: Hogy el ne süljön, ugy-e?

Béla: Nem, hanem, hogy rendetlenséget ne csináljak. Mert a kapitány mindig csak a rendet nézi. Ha otthon van, akkor maga törli fel a port a padlóról és centiméterrel méri a képeket a falon, hogy egyenes sorban lógjanak. A kopasz fején csak egypár szál haja van, azokat is úgy fésüli, hogy párhuzamosan feküdjenek. És mindennap csak egy szivart vesz, azt kétfelé vágja és a felét elszivja ebéd után, a másik felét pedig vacsora után.

Békei Ödön fényképe

A „Steindl-céh" tanyáia

Pista: És hogyan nyilatkozott a kapitány?

Béla: Ejnye, de buta vagy! Hiszen mondtam, hogy két esztendő óta mindig ott vacsorázott Anna néniéknél és a szódabikarbóna is ott állott a tányérja előtt, mert azt nagyon szereti. Édes mama azt mondta, hogy jó volna, ha a kapitány nyilatkoznék, mert Anna néni az ő korában úgy se kap már férjet és a kapitány gazdag morva, akinek kaució se kell. Édesapa azonban azt mondta, hogy a kapitány nem evett meszet, hogy nyilatkozzék, mert ő csak vacsorázni akar, nem házasodni. És két esztendő óta sokat beszélgettek nálunk erről. Valahányszor édesmama Anna néniéktől jött, apa mindig megkérdezte, hogy nyilatkozott-e már a kapitány? De a kapitány nem nyilatkozott, csak vacsorázott és vasárnapon ebédre is elment. És valahányszor valami ünnep vagy névnap volt, édesmama mindig azt mondta apának: Meglátod, most nyilatkozni fog a kapitány, mert ezt várja csak! — De a kapitány még se nyilatkozott.

Pista: De ma mégis nyilatkozott?

Béla: Ma nyilatkozott és én azért kaptam a verést. A déli hajót néztem, amikor kikötött és megláttam a kapitányt és Anna nénit, amint karonfogva kiszálltak a hajóról. — És Stánci néni is velük volt. Stánci néni meglátott és odahitt, megcsókolt és a fülembe súgta: — Szaladj tüstént haza a kedves anyádhoz és mondd meg neki, hogy a kapitány tegnap este nyilatkozott és hogy egy óra muva hozzátok megyünk vizitbe, de előbb Berta nénihez megyünk. — Nagyon megörültem, amikor ezt meghallottam és azonnal a dunai fürdőhöz szaladtam, mert ott volt a Jutka húgom és őt haza kell kisérnem minden nap. — A Jutka is megörült, amikor meghallotta, és elkezdett szaladni, mint egy őrült és mindig a fürdőruháját lengette a feje fölött és kiabálta: A kapitány nyilatkozott: — Mondtam neki: — Ne ordíts, te őrült! — de ő csak kiabált és versenyt futott velem. És a gyerekek, akik hazamentek az uszodából, mind velünk futottak és ők is kiabálták: A kapitány nyilatkozott! A főutcában már vagy harmincan voltunk és a parasztgyerekek is velünk szaladtak és kiabálták, hogy a kapitány nyilatkozott, mert azt hitték, hogy ez valami új játék. És az emberek mind az utcára szaladtak, amikor hallották a sivalkodást. Amikor a házunk elé értünk, éppen befordult a kapun a kapitány, Anna nénivel karonfogva és Stanci nénivel. Nem találták otthon Berta nénit, azért mindjárt hozzánk jöttek. Én tudtam, hogy baj lesz, de Jutka olyan volt, mintha megbomlott volna és tovább is kiabált és a többi harminc gyerek is kiabált, hogy a kapitány nyilatkozott! És akkor jött ki az édesapám a terraszra. Én nem is mertem hazamenni, csak nagyon későn, de még se kerülhettem el a verést.

Pista: A Jutka húgodat is megverték?

Béla: Nem, mert nálunk a nőket nem szokták megverni, csak a férfiakat.

Pista: És mit csinált a kapitány?

ságos munkájával befejezte, földi pályafutásának is végéhez ért és vajmi csekély része volt az elismerésben, melyet meggyőződésem szerint az utókor neki bőven fog juttatni; mert az utókor mindig meghálálja azoknak a kimagasló férfiaknak munkásságát, akik nemzeti kulturájának kifejezői és egyúttal gyarapítói is, és Steindl Imrét az utókor ezek sorába fogja helyezni.

A művészetek nagymesterei éppen olyan részesei a halhatatlanságnak, mint a nagy hadvezérek és tudósok, mert nemzetük fejlődésének egyenrangú tényezői.

És mi, pályatársai: a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet tagjai, akik e kegyeletes ünnepélyből szerény részünket ki akarjuk venni, hálás szívvel látjuk itt, alkotásának csarnokában Steindl Imre mellszobrát, mint kartársai elismerésének látható jelét, és emléktáblát óhajtunk itt elhelyezni, mely felírásában fejezze ki pályatársainak megemlékezését arról a dicsőséges fényről, melyet működése reájuk is árasztott.

De kegyeletes megemlékezésünk látható jeleinél hatásosabban örökíti meg Steindl Imrét e csarnok és e palota, melyek a késő utókornak fogják az ő dicsőségét hirdetni.

Az Ybl-pályázat bírálata.

A kitűzött feladat egy képzőművész síremléke volt, melyre csupán egy terv érkezett be „Omega" jeligével, mely a pályázati feltételeknek már alaki szempontból sem felel meg, mert a kívánt homlokzati részletrajza (1:20 mértékben) hiányzik.

A pályaterv sem felfogásában, sem architecturájában nem fejezi ki a feladat speciális rendeltetését. Felfogásában sablonos alapokból indul, melyekben megakasztja a rendelkezésre álló alapterület kicsiny volta s az így nyert compositió absolut méretei nem megfelelők.

Nemcsak a compositió mértékét, hanem az architectura decorativ részeinek mértékét is teljesen elhibázottnak kell tartanunk, mely inkább a faszobrászat termékeinek nevezhetők, mint kőarchitecturának.

Az ügyes kézre valló munka azonban kiállításában oly pongyola, hogy nem tekintve felsorolt alaki hiányait s hibás felfogását, az Ybl-pályadíjra, melylyel akadémikus voltánál és a jelen esetben kitűzött speciális feladatánál fogva csakis a leglelkiismeretesebb s legelőkelőbb művészi munka jutalmazható, érdemesnek nem ajánljuk.

Budapesten, 1904 május hó 30-án.

Förk Ernő, Csányi Károly, Rainer Károly.

Gőzkazánok anyagaira és méreteire vonatkozó szabványok. (Folytatás.)

VI. Tűzszekrény menyezettartók és kengyelek.

Fel nem függesztett menyezettartókat és kengyeleket úgy kell számítan, mintha l távolságban alátámasztott szabad fekvésű tartók volnának, melyekre a menyezet felfüggesztő helyein az egyes támcsavarokra eső erők működnek, (lásd 3—5. ábrát).

Vékony menyezetlemezek hordképességét nem vesszük számításba. c_1 a menyezet felületének az a része, melynek terhelése a szélső tartóra esik, átlagosan $c_1 = {}^2/_3\, x$.

A 3—5. ábrákon feltüntetett esetekben ha p az engedélyezett használati nyomás, akkor a szélső tartókra eső erők

A felfüggesztés helyén $P_a = \left(c_1 + \frac{c}{2}\right) \cdot \left(\frac{e_1}{2} + \frac{e}{2}\right) \cdot p$

B felfüggesztés helyén $P_b = \left(c_1 + \frac{c}{2}\right) e \cdot p$

3ábra.

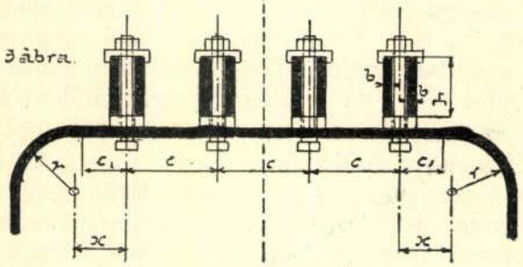

4ábra.

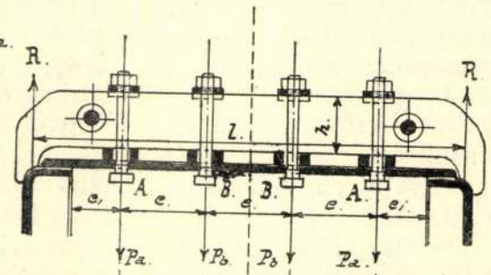

5ábra.

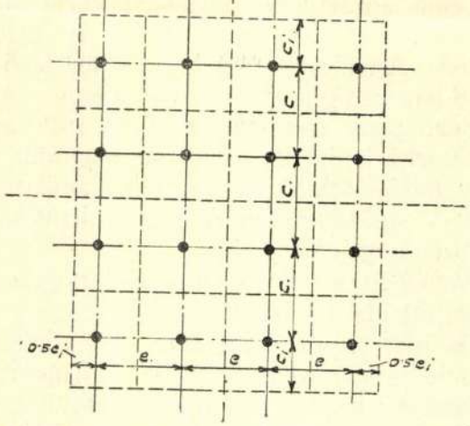

a közbenső tartókra eső erők

A felfüggesztés helyén $P_a = c \cdot \left(\frac{e_1}{2} + \frac{e}{2}\right) \cdot p$

B felfüggesztés helyén $P_b = c \cdot e \cdot p$

az alátámasztás helyére eső ellenhatás

$$R = P_a + P_b$$

a legnagyobb hajlító nyomaték B és BB közti keresztmetszetekben

$$M_b = R\left(\frac{1}{2} - \frac{e}{2}\right) - P_a \cdot e$$

és

$$M_b \leq \frac{\Theta}{e'} \cdot \sigma_l$$

a tartók keresztmetszetének számítására szolgáló képlet melyben Θ a tartó tehetetlenségi nyomatéka, e' a legerősebben megterhelt szál távolsága a neutrális tengelytől

középkori építészet nyilvános rendes tanára lett. Nagyobbszabású építőművészi gyakorlati működése is ekkor vette kezdetét s néhány fővárosi bérpalotán s vidéki kisebb-nagyobb épületen kívül fölépítette a *Gyulai* Sámuel gróf monumentális sírkápolnáját a budai sírkertben, továbbá a budapesti ú. n. Újvárosházát, a budapesti műegyetem épületét, az állatorvosi akadémia épületcsoportját s a Budapest-erzsébetvárosi róm. kath. templomot. Munkássága kiterjedt ezenkívül a műemlékek restaurálására is s nevezetesen: a kassai székesegyház, a bártfai szent Egyed-, továbbá a máriafalvi s az iglói templom emlékszerű helyreállítása az ő nevéhez fűződik.

Valamennyi építkezésére kiváló műgondot fordítva, előszerettel kultiválta a polychromiát, ízléssel és szerencsés kézzel érvényesítve azt. Legtöbb alkalma nyilt a polychromia kifejlesztésére is, élete munkájának, az Országháznak kiképzésében, melynek belső díszhelyiségei: a pazar s mégis összhangzatos szineknek és az aranynak ragyogásával egész sorát az imponáló, szinte páratlan fényű interieuröknek tárják bámuló s gyönyörködő szemeink elé.

Építőművészeti működése számos kitüntetést szerzett neki. Az 1871-iki bécsi közkiállítás a Medaille für Kunst érmet, az 1878-iki párisi kiállítás az Officier d'Academie címet, és itthon a Ferenc-József-rend lovagkeresztjét hozta meg számára. 1895-ben a The Royal Institute of British Architects tiszteleti és levelező tagjául, 1898-ban pedig a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagul választotta s végül 1900-ban megkapta azt a kitüntetést, amelynél nagyobb művészt, vagy tudóst mint ilyet, alig érhet, amikor a királyi kegy a pro Litteris et Artibus érdemjelével ajándékozta meg őt.

Steindl Imrére el lehet mondani, hogy szerencsés csillagzat alatt született.

De nem az őt ért számos kitüntetés sorozza őt a szerencsés választottak közé, hanem az, hogy a magyar Országházát megépíthette. Vagy érhet-e építőművészt szerencsésebb sors, mintha alkalma nyílik szellemének, tudásának, művészi lelkesedésének ily óriás arányú, maradandó, évszázadokra szóló kifejezést adni, amikor minden eszközzel rendelkezve, kicsinyes, anyagi, pénzügyi akadályokba nem ütközve, megteremtheti nagy művét és testet adhat annak, ami lelkében élt és pedig úgy, amint lelkében élt? Érhet-e építőművészt nagyobb szerencse, mint az, hogy munkáját egy oly magasröptű szellem bölcs intézése mellett végezheti, aki, művészi intentióiban vele egyetértve, szabad mozgást enged ebbeli célzatai megvalósítására — mint amilyen volt az a fájdalom! Ma már szintén elköltözött nagystylusú vezér, aki — habár maga nem gyakorló művész — mégis mindazért, ami a nagy mű művészeti teljességéhez tartozott, birt érezni, birt lelkesedni és birt — ha kellett — helytállani is! Valóban az, ami Steindlnek, csak keveseknek adatott és ő érezve ezt, vasakaratának egész erejével, szelleme egész buzgóságával és jellemének szívós makacsságával rajta volt, hogy méltó emlékművet állítson korának, nemzetének és magának!

De életének alkonyán sorsa mégis szinte tragikussá vált. Egészsége annyira megrendült, hogy a nagy építkezés befejező munkáiban élete utolsó évei folyamán már alig vehetett részt. De azért élénk figyelemmel, élénk érdeklődéssel kisérte a munka haladását és minden nap ott volt, a csaknem kész palotában, szinte legutolsó leheletéig. Lázas, mohó vágygyal sürgette, várta a munka befejezését s azt, hogy nagy művét rendeltetésének átadhassa.

Nem érhette meg. Öt héttel az épület használatba vétele előtt *Steindl* Imre meghalt, 1902. évi szeptember 2-án, 63 éves korában.

Húsz évi munka eredménye, egy élet álma, művészi lelke ideálja foszlott szét szemei előtt, mielőtt azokat, végső nyugalomra, lehunyta; a mester maga nem láthatta mesterművét befejezetten, amelyen pedig milliók szeme fog gyönyörködni!

De lelke megnyugodhatik. Azok, akiknek van érzékük a művészi alkotások becse iránt és meg birják érteni egy ilyen legnagyobbszabású műalkotás értékét, elismerő bámulattal adóznak élte nagy munkájának, most s a késő jövendőkben egyaránt.

Úgy legyen!

III.

Hieronymi Károly beszéde.

Tisztelt ünneplő közönség! Ez a kegyeletes ünnepély, mely Steindl emlékének szól, igazságot kíván szolgáltatni a geniális építésznek, aki ez alkotásában elérte a tökély azon legmagasabb fokát, mely a polgári élet használatára szánt épülettel a legnagyobb művészeti hatást tudja érvényesíteni.

E palota, melynek fényes lépcsőcsarnokában vagyunk, a maga nagyméretű, csudásan összhangzó körvonalaiba ritka szép hatással illeszkedik bele abba a gyönyörű tájképbe, melyet fővárosunk a hatalmas folyó partján a szemlélő elé tár; méretei összhangban vannak a természetadta környezettel; belső kiképzésének formai gazdagságával és színpompájával tanúságot tesz alkotójának teremtő képességéről és gazdag fantáziájának soha ki nem apadó bőségéről. Azt a különben rideg építészeti stylust, melyben e palota épült, mesterileg tudta Steindl Imre az ő alkotó szellemével leigázni és így egy külső benyomásában és belső kiképzésében egységes, eredeti művet alkotott.

Utolsó és egyúttal legnagyobb alkotása volt e palota s amikor annak építését hosszú évek fárad-

stylus formakincséhez tartozó motivumok alkalmazása és fölhasználása a „művészies eszme“ rovására esnék. E tekintetben hajdani tanára és mestere, a bécsi *Schmidt* Frigyes, Dombaumeister zu Sct. Stephan, fölfogását tette a magáévá s az ő nyomdokait követte, a ki e fölfogás érettségének a bécsi Rathaus- és Sünhausban oly remek bizonyítékait szolgáltatta. De csakis a fölfogás az, amiben *Steindl* mesterét követte; mert a formaképzésben, különösen a magyar díszítő motivumok bevonása által is, elismerésre méltó önállóságnak adta tanúbizonyságát.

Hogy valamely monumentális épületműhöz — legyen az akár egyházi, akár profán — az építő művészeti kifejlett stylusoknak melyike alkalmazandó, arra nézve manapság, amikor e stylusok a modern — kulturális szempontból nemzetközinek mondható — élet egybeolvasztó ereje, a közlekedő és ábrázoló eszközök fejlettsége folytán, az összes művelt nemzetek közkincsévé váltak, mindig az illető építőmester művészi egyénisége a határozó és alig lehet kétségbe vonni, hogy bármelyik építőművészeti stylus alkalmazása, bármely ország területén, bármely nemzet népszellemének kifejezéseül: egyaránt jogosult és egyaránt lehet alkalmas is. Mert hiszen szinte bizonyos e mellett, hogy az illető országban kifejlődött népszellem meg fogja lelni az emelt monumentum idomain, megfelelő kifejező módját, bármelyik stylus rendszerének és formakincsének alkalmazása esetén is, föltéve, hogy az illető mester művészi föladatára rátermett.

Ami pedig a kérdésnek azt az oldalát illeti, hogy „szabad“ volt-e a választott góth stylus keretében más stylusok — renaissance, bizanci — motivumait, sőt szellemét belevenni és alkalmazni, erre nézve a választ csakis az adja meg, hogy vajjon sikerült-e a vállalkozás vagy nem.

Dogmák fölállítása s az azokhoz való szigorú ragaszkodás, a művészetek fejlődése szempontjából, nemcsak veszedelmes, hanem határozottan akadálya, fékkötője a művészetek egészséges fejlődésének. Pedig ilyen, a szabad mozgásnak gátot vető dogmának volna tekinthető az a tétel, mely szerint minden stylus csakis azoknak a formáknak és motivumoknak az alkalmazását engedi meg, amelyeket a stylus keretében már ekkoráig kultiváltak.

Mert jogosan föl lehet vetni a kérdést, vajjon elítélhető és elítélendő-e elvileg, ha valamely mester, valamely stylus keretében, saját kora életviszonyaihoz, igényeihez és fölfogásához mérten s fölhasználva a műszaki fejlődöttség immár magasabb fokozatát, az újabban gyakorlatba került szerkezeteket és építőanyagokat, az ekkoráig csak valamely más stylus formáiból ismert motivumokat is alkalmazza, igyekezve azokat a tőle kultivált stylus szellemébe beleolvaszteni; vagy el kell-e ítélni, ha egészen új, ekkoráig éppen nem alkalmazott — esetleg nemzeties — motivumokat is belevon munkáiába és korának és saját nemzetének népszellemét ily módon kisérli meg, a rég kifejlett stylusforma nyelvezete révén, de újabb fogalmakat kifejező új szavak, vagy honosított idegen szavak, illetőleg formák fölhasználásával, tárgyi kifejezésre juttatni?

Vajjon elítélendő-e ez csak azért, mert e stylus régi mesterei e motivumokat — mert előttük talán ismeretlenek voltak — nem használták? Ezekre a kérdésekre szinte önmagától áll elénk az a válasz: hogy ha az elítélést jogosnak ismernők el, akkor minden eddig ismert stylust befejezett, önmagába zárt s többé nem fejleszthető egésznek kellene tekintenünk s a mai és a jövőbeli művészeti működés, csakis a régi ismert művek ezerszeres, folyton ismétlődő variálásából állna, vagy pedig, hogy el kellene vetni minden jónak és szépnek elismert régit s ez esetben a modern művészeti működés, a semmiből teremteni akarás meddő törekvésévé lenne kárhoztatva. Pedig, hogy a régi művészeti formák fölhasználásával az újabb kor szellemében s e szellemnek, újabb szükségleteknek megfelelő újabb szerkezeti és művészeti motivumok bevonásával valamely stylus továbbfejleszthető, sőt megfelelően át is alakúlhat, arra nézve ragyogó bizonyíték: a klasszikus római építészet és az abból fejlődött renaissance.

A bécsi nagy mester: *Schmidt* Frigyes és az ő nyomán magyar tanítványa: *Steindl* Imre, annak a fölfogásnak hódolt, hogy idegen stylusbeli, sőt egészen új, eddig nem alkalmazott motivumok még a legbefejezettebbnek elismert góth stylus keretébe is beilleszthetők, föltéve természetesen, hogy ezzel sem a stylus rendszerét, sem az abban kifejezésre jutó szellemet meg nem hamisítjuk.

Hogy a magyar mesternek mennyire sikerült e meggyőződésszerű fölfogását érvényesíteni, azt éppen nagy művészi alkotása: a magyar Duna partján álló Országház hivatott a jelen és az utókornak bemutatni.

Steindl Imre tekintélyes polgárcsalád fia, Budapesten 1839. évi október 29-én született. Középiskoláit s műegyetemi tanulmányait itthon végezte; de ezután 1859-ben — a továbbképződés ösztönét követve — még a bécsi képzőművészeti akadémián folytatta tanulmányait, ahol egész 1867-ig — két évi megszakítással, mely idő alatt a budapesti műegyetemen tanársegédi tisztet töltött be — egyike volt a legkiválóbb s kitüntetésekkel elhalmozott növendékeknek. Tanára, a méltán világhírű *Schmidt* Frigyes, nemcsak a legkedvesebb tanítványai közé sorozta, hanem utóbb bizalmas barátságába fogadta őt. 1869-ben a budapesti műegyetemen helyettes tanár, 1870-ben pedig a

Steindl Imre

Steindl Imre emlékeinek leleplező ünnepe

május 29-én.

I.

Tarkowich József beszéde.

Mélyen Tisztelt Unneplő Közönség! A régi időkből átszármazott művész-szokás, hogy az alkotó művész — építész vagy festő — nevezetesebb alkotásainál saját személyét is, valamely alakban művébe beleszőtte.

E fényes, hatalmas palotának tervezője és építője, néhai Steindl Imre tanár, ámbár több alkalma nyilt volna ezt a művész-szokást saját személyére alkalmazni, ezt itt nem értékesítette. Amit Steindl Imre életében szerénységből nem tett meg, azt az országház építésekor vele közreműködött építési végrehajtó bizottság kegyeletből kötelességének tartotta megtenni. Az adott viszonyok között — mert az épület már be volt fejezve — ezt akképen vélte legjobban megtehetni, hogy megszerezte Steindl Imrének Strobl tanár által mintázott, ércbeöntött mellszobrát, azt az országgyűlés két elnökének engedelmével elhelyezte itt, Steindl Imre monumentális alkotásának talán legremekebb részében. — Ma azért jöttünk im össze, hogy a mellszobor leleplezésével a kegyelet adóját lerójjuk a nagy mester iránt. S most hulljon le a lepel.

II.

(*Ney* Béla emlékbeszéde.)

Steindl Imre idézlek, idézem szellemed! Tekints körül és érezze meg lelked azt az őszinte elismerést, mely e tündéri csarnokok mai fényes gyülekezetének szemeiből tükrözik, a mikor lángeszed nagy művét bámulva csodálja.

Meghajtjuk előtted a zászlót, amelyet, amíg éltél, fennen lobogtattál s elismerjük munkádat remeknek, amely nevednek örök életet biztosít. — Mert a Magyar Országház, e minden részében nagyszabású és közelismerésre méltán számottartó képzőművészeti alkotás teremtő mestere joggal követel nevének helyet a műtörténelem lapjain. Ez az épületmű ugyanis nemcsak megalkotójának hatalmas művészi egyéniségét, teremtő geniejét hirdeti, nem csupán egy népnek, egy nemzetnek alkotóképességéről és erejéről tesz megcáfolhatatlan tanúbizonyságot, hanem — már méretei és ragyogóan gazdag kiképeztetése által is — keletkezési korának emlékeül áll s a művelt emberiség e korbeli kulturerejének fokmérőjeül marad a késő századokra. Az tehát, aki nemzetének és korának erejét, művészeti és műszaki fejlettségét, ízlését, saját lelkében összeolvasztva, ily alakban bírta megkristályosítani, nemcsak önmagának, nemcsak saját nemzetének, hanem korának állított monumentumot, amelylyel az ő neve a művelt világ s az utókor előtt is elválaszthatatlanul egybeforrt.

Fölmerülhet — föl is merült már — a kérdés, hogy helyes úton indult-e a mester, a mikor a magyar törvényhozás palotájának megalkotásához: a csúcsíves, az ú. n. góth stylust, a középkor e jellegzetes stylusának idomait választotta és még inkább gondolkozás tárgyát képezheti, vajjon helyes volt-e, hogy művében, a tőle választott stylusnak egyik kifejlődött iskolájához — sem a franciához vagy némethez, sem az angolhoz, olaszhoz vagy spanyolhoz — nem ragaszkodott, hanem az egyetemes — góth — stylus formakincsének fölhasználásával, saját egyéni, szabadelvű fölfogását igyekezett érvényesíteni.

Steindl Imre — a mikor a Magyar Tudományos Akadémia őt tagjává választotta — székfoglaló értekezésében e kérdésről — a nemzeti stylus megteremtésére irányuló törekvések és kisérletekről történt megemlékezése kapcsán — így nyilatkozott:

„Én az új országházban új stylust nem akartam teremteni, mert ilyen, századokra szóló monumentális épületet ephemer részletekkel nem kezelhettem, hanem igenis arra törekedtem, hogy (a góth stylus) a középkor e remek stylusába szerény módon, óvatosan, mint azt a művészet mindenkor okvetetlenül megkívánja, nemzeti és egyéni szellemet hozzak be. E célból eddig létező síkdiszítményeink összes motivumait, falfelületek, boltfelületek stb. díszítésére a góth stylus szellemében használtam föl, hazánk flóráját, mezőink, erdőink és rónáink növényzetét, annak formáit többékevésbbé stilizálva alkalmaztam; így pl. építészeti tagozatokban, mint a milyenek a fejezetek, eltértem a góth stylus szigorú modoráiól, nevezetesen az építészetben annyiszor alkalmazott acanthus-levelet saját fölfogásom szerint kezeltettem a szobrász által . . . A belső díszítésben . . . részben Rafaelt követtem. Miként ő a thermák föstését renaissance-szellemben alakította át, én meg ugyanazon thermák föstését a góth stylus modorában és szellemében iparkodtam érvényre juttatni . . . A többi díszítő részekben pedig nem egyedül a régi stylus formai tisztaságának föntartására törekedtem, mint inkább a modern igényeknek és fölfogásnak nemzeti szellemben iparkodtam hódolni . . .“

Ebből az idézetből világosan kitűnik, hogy *Steindl* Imre a magyar Országház stylusának megállapításakor öntudatos bátorsággal lépett arra az álláspontra, mely szerint, bár egyátalán nem akarta is az ú. n. „tiszta“ stylus kultiválását elítélni, de viszont szakított azzal a sokaktól dogmának vélt fölfogással, mintha valamely stylus keretében csakis szigorúan az abban máris kifejlődött és elfogadott formák lennének, művészeti szempontból, jogosúltak és mintha újabb, esetleg valamely más

III.

Az Országház és alkotója: Steindl Imre (1839—1902.)

Fontos jubileumi évforduló volt hazánk történetében az 1935-ik év. Ekkor volt ötven éve annak, hogy a magyar Országháznak alapkövét letették, és az önálló magyar Parlament építkezése megindulhatott. A mindent központosítani akaró bécsi kancelláriának a magyar önállóság elleni törekvései e téren holtpontra jutottak, és immár királyi szentesítéssel végre megvalósult egy díszes, a dicső magyar multhoz méltó Országház építésének rég óhajtott vágya.

1885. évi október 12-én kezdték meg az állandó Országház építkezését az első kapavágással. Ezzel megindult az ország legnagyobb, sőt a világ egyik leghatalmasabb építkezése.

Ez a közel 38 millió aranykoronába került csodálatos dunaparti palota azonban nem máról-holnapra született meg, mint egy tündér-álom, hanem hihetetlen küzdelmek és emberfeletti munka eredménye gyanánt létesült. 17 -vi szakadatlan munka után végre 1902 okt. 8-án megtartották az első ülést az új magyar parlamentben. A mű alkotója azonban ezt az ünnepet már nem érhette meg. Két hónappal előtte sírba szállt.

Az Országház dunaparti elhelyezkedésével valóban világcsodának mondható. Bár őszintén meg kell vallanunk azt is, hogy gótikus stílusa valahogy távol áll a magyar lélektől. De lehetséges, hogy épen ez volt az a körülmény, mely annak idején Bécs tetszését a tervpályázaton megnyerte és utána az építését elősegítette. Mert mondanunk sem kell, hogy az első kapavágás ünnepét évtizedes kemény harcok előzték meg. Nagy siker volt, hogy a magyar Országház ügye az első kapavágásig eljuthatott. Még 1848-ig — szinte hihetetlen — a császárvároshoz közelfekvő Pozsonyban tartották az országgyűléseket. Az 1848. IV. törvénycikk rendelete értelmében lett Pest az országgyűlés székhelye. Igen, csakhogy nem volt megfelelő épület számára. A képviselőház a Sándor-utcai ideiglenes országházban, a felsőház pedig a Nemzeti Múzeum dísztermében tartotta üléseit. Ez az állapot tarthatatlan volt. A kiegyezés után azonban csak 1880-ban hoztak tc.-t az állandó országház építésére, melyet a király Gödöllőn 1880 dec. 14-én szentesített. A törvény értelmében Országos Bizottság alakult 1881 márc. 20-án Tisza Kálmán miniszterelnök vezetésével. Tagjai voltak: Szőgyén Marich László, báró Vay Miklós, Péchy Tamás, gróf Andrássy Gyula, gróf Szapáry István, báró Lipthay Béla, gróf Tisza Lajos, Hieronymi Károly, Éber Nándor, Csernátony Lajos, V. Kovách László, Prónay József, Ráth Károly, Gerlóczy Károly, báró Podmaniczky Frigyes és a következő építészek: Ybl Miklós, Weber Antal és Ney Béla, ki egyúttal a Bizottság jegyzője is volt. Ez a Bizottság készítette elő az építkezést. Először is kidolgozta az építési programmot, vagyis minő helyiségekre van szükség, azután tervpályázatot hirdetett 1883 febr. 1-re azzol a szokatlan kikötéssel, hogy az Országház tervezése *nem korlátozandó pénzügyi tekintetek által,* hanem az a jövő szükségleteknek megfelelően épüljön. A nemzetközi tervpályázatra 19 mű érkezett be, melyek közül az első négy fődíjat *Steindl* Imre műegyetemi tanár, *Hauszmann* Alajos műegy. tanár, *Schickedanz* Albert és Tsai és *Wagner* Ottó és Tsai nyerték. A végleges kivitellel a Bizottság Steindl Imre műegyetemi tanárt bizta meg, akinek kivitelre elfogadott terveihez a király 1884 máj. 22-én hozzájárult, illetve az erre vonatkozó XIX. törvénycikket szentesítette, vagyis az építkezést jóváhagyta. Igy 1885. évi okt. 12-én az első kapavágás megtörtént.

Oly óriási munkamennyiségek szerepeltek az országház-építésénél, amelyre sem azelőtt, sem azután nem volt példa a magyar építkezések történetében. Maga a földtömeg, melyet az óriási épület helyén kiemeltek, 176.000 m³ volt. Mikor ez elkészült 1887 aug. 31-én, a kiásott talajra egy összefüggő óriási betonlapot fektettek, melynek átlagos vastagsága két méter volt és felszíne a Duna 0 pontja feletti két méter magasságba került. Egyes helyeken ez a betonréteg még a négy méter vastagságot is túlhaladta. Ez az éjjelnappal szünet nélkül, egyfolytában készített betonlemez három és fél hónap alatt, 1887 okt. 1-én nyert befejezést. Eme beton alapréteg területe 19.525 m², vagyis 3.4 kataszteri hold nagyságú és maga a betontömeg 61.000 köbméter. Ez az alap magában véve 2,400.000 arany koronába került.

A másik nagy tétel a kőmennyiség volt, hiszen itt minden homlokzat kőből készült.

4.500 fm., 20.000 m² és 30.000 m³ követ használtak fel cca 550.000 pengőnyi értékben.

Hihetetlen erővel folyt a munka, mert a cél az volt, hogy az Országház az ezeréves ünnepre, a Milleniumra készüljön el. A hagyományos bokréta-ünnepet 1894 május hó 5-én tartották meg és 1895. évi végéig az épület kivülről teljesen elkészült. Jellemző, hogy cca 200.000 m³ téglafal épült, melyhez 40 millió téglát használtak el.

1896-ban, a milleniumi évben már meg lehetett tekinteni az óriási építkezést. Élő tanuja vagyok az ez évben folyó belső munkáknak. Fel-felmentem a belső nagy kupola tetejébe, ahol éppen a freskók készültek. Talán ennek a hatása volt számomra a legfeledhetetlenebb a milleniumi év nevezetességei közül. A főkupola belső átmérője 20 m. és 80 cm. A Dunaparton levő két kőtorony 84 m. magas a Duna 0 pontja felett, míg a középső kupola magassága a járda fölött 96 m., a Duna 0 pontja felett pedig ugyanez 117 m. magas. Az Országház tíz udvart zár közre és 28 lépcső található benne. A főrendiház üléstermében 290, a képviselőházban pedig 438 ülőhely és tí-tíz miniszteri bársonyszék készült. Az épület belsejében 196, külsején 90 szobor van a leghivatottabb szobrász művészektől. Jellemző, hogy az összes fűtendő helyiségek köbtartalma 250.000 m³ és az egész épület fűtéséhez —20 fok Celsius külső hőmérséglet kellett 4,000.000 kalória szükséges. A tíz személy-liften egy óra alatt 600 ember szállítható fel. Az épületben egy központból 108 óra mutatja a pontos időt.

Általában az egész épület a harmóniának tökéletes megtestesítője; benne az építészet a szobrászattal és festészettel karöltve csodálatosan hangzik össze. (l. Csányi K. : Az új Országház. 31. old.)

Az Országház építésének költségei közt szerepel a tervező és művezető építész tiszteletdíja is, mely kereken 1,180.000 arany korona volt. Lehet, hogy van, aki elcsodálkozik ekkora összegen. De nem szabad elfelejteni, hogy itt egy cca 20 évig tartó (az előkészületektől a leszámolásokig) óriási munkáról, apparátusról és műszaki személyzetről kellett a tervezőnek gondoskodnia, mely lassanként a fenti összeget fel is emésztette. Steindl Imre egész életében szerény, egyszerű és takarékos ember volt és szinte szegényen is halt meg. Ez is azt bizonyítja, hogy a tervezéssel és műveeztéssel az építésznek oly óriási kiadásai vannak, ha feladatát lelkiismeretesen végzi, hogy bizony abból még egy építész sem gazdagodott meg, amint ezt Steindl Imre esete is igazolja.

Magáról az Országház alkotójáról, *Steindl* Imréről nem sokat tudunk. Szerény, visszavonult életű ember volt. 1839 okt. 29-én született Budapesten. Atyja, Károly, derék magyar ember, egyszerű iparos, mégpedig ékszerész volt. És fia, Imre, megalkotta az ország legcsodálatosabb ékszerszekrényét, mely gróf Andrássy Gyula szerint a legszebb épület a Duna mentén, annak forrásától torkolatáig.

Steindl Imre a mult század egyik legnagyobb építőművészünk, a kőfaragóinasból lett akadémiai tanárnak, a híres bécsi *Schmidt* Frigyesnek tanítványa volt és már 31 éves korában a budapesti Műegyetem rendes tanára lett. Fájdalom, erről a nagy firfiúról, a magyar Parlament megalkotójáról, igen keveset tud már a mai nemzedék, sőt nevét is elfeledte, azért előhozom a nagy mestert a feledés homályából és rtagikus sorsára rávilágítok az emlékezés fénysugarával. Mint műegyetemi tanár 33 évig volt nevelője, tanítója és szerető pártfogója az ifjú építész nemzedéknek, aki az ország műemlékeit hallgatóival felmérette és megrajzoltatta. Már 1869-megkezdte és 1875-ben befejezte Budapest új városházának építkezését a Váci-utcában, melynek közgyűlési terme egyike legszebb belső architektúráinknak. Számos kastélyt és mauzóleumot tervezett, de ő tervezte a Margit-híd remek klasszikus-stílű hídfő-házait is. 1880-ben az Állatorvosi-főiskolát, 1881-től 1882-ig a Múzeum-körúti műegyetem színestégla homlokzata épületét építi meg, ahova mi még, mint műegyetemi hallgatók áhítatos lélekkel jártunk. 1872-ben, mint a Műemlékek Országos Bizottságának tagja, megkezdi restaurátori tevékenységét. Ő állította helyre Vajdahunyad várát, a szegedi Ferencesek öregtemplomát, s végül a gyönyörű kassai dómot, melyet 1896-ban szenteltek fel ünnepélyesen.

Természetesen ilyen előzmények után 44 éves korában teljes energiájával és művészi készségével vetette rá magát az Országház megvalósítására és a főváros szívében, a magyar Duna partján felemelkedett tervei nyomán az a loggiás, csipkés, megkövesült szimfónia, mely mint a magyar államiság szimbóluma, ott szerepel a bélyegeken, bankjegyeken, plakátokon egyaránt és ország-világ előtt hirdeti a magyarság államalkotó erejét és kultúrális elhivatottságát. (Ép. Ip. 1928, 87. old.)

A nagy alkotómester, Steindl Imre vaszorgalmú munkás ember volt. Nem szerette a társaságot, nem szerepelgetett, nem díszvacsorázott, nem hajbókolt ide-oda. Ezért a hitvány epigon kortársak elfordultak tőle — mert ő sem állt velük szóba. De jaj az egyedül állónak! Mérges nyilakat lőttek rá és érzékeny lelkét megkeserítették, ahol csak lehetett. Képzeljük csak el, diadala tetőpontján, a párisi világkiállításon, az Országház kiállított terveiért olyan díjat kap, melyet szinte minden kiállító megkapott. A Grand Prix-t azonban epigonoknak adták. Természetesen Steindl a kitüntetést visszautasította.

Mikor az Erzsébet-városi templom épí-

tése szóba jött, mindenki *Steindl* Imrére gondolt, csak a főváros akkori urai nem, hanem a liberalizmus hamis köpenyegébe takarózva, nyilvános pályázatot írtak ki erre a műre, mely eljárás Steindlnek fáját ugyan, de megmutatta, hogy legény a talpán: öt tervvel pályázott. Meg is nyerte és fel is építette a remek templomot.

A bécsi kancellária szűkkeblűsége *Steindl* Imrével szemben is megnyilvánult. Megkapta a Signum Laudist, sőt horribile diktu: a Ferenc József-rend lovagkeresztjét, melyet más, tizedrangú építkezésnél az ellenőrző mérnök is megkapott. *Ezt kapta ő*, ki az ország leghatalmasabb alkotását hozta létre!

De az angolok kárpótolták: a britt építészek királyi szövetsége tagul választotta, valamint a Magyar Tudományos Akadémia is. Ekkor már nem maradhatott el a Pro litteris et artibus díszjelvény sem, mellyel kitüntették.

Sajnos, Steindl Imre sorsa, mint majdnem minden nagy magyar építőművészé, tragikus volt. Élete vége szinte megdöbbentően az. 1900-ban a legnagyobb munka hevében, az Országháza építési irodájában szél ütötte meg a nagy mestert, úgy kellett haza vinni lakására. De nem pihent meg. Igy, szélütötten is hihetetlen energiával dolgozott tovább, hiszen még hátra volt a belső kiképzés, a színezés, melyért rajongott. Szinte félholtan készítette ezt már, de elkészítette. Mikor befejezte, 1902 aug. 31-én, 63 éves korában elhunyt.

Csak mikor már meghalt, akkor vették észre, hogy mit veszített benne a magyar nemzet. De akkor már későn. 1904 máj. 29-én az új Országház építési végrehajtó bizottsága kegyeletes ünnepet ült a Parlament főlépcsőházában, mikoris elhelyezték a nagy mester mellszobrát és emléktábláját. Ezen megjelent a kormány, a törvényhozás házának mindkét elnöksége, a M. T. Akadémia, a Műegyetem, a Mérnök-Egylet stb. küldöttsége és hatalmas ünneplő közönség. Hieronymi Károly és Ney Béla, az Országház Építő-Bizottság tagjai mondtak beszédet. Ney Béla rámutatott arra, hogy Steindl Imre Országháza minden részében nagyszabású és közelismerésre méltán számottartó képzőművészeti alkotás, melynek teremtő mestere joggal követel nevének helyet a művészettörténelem lapjain, mert ő nemcsak önmagának, nemcsak saját nemzetének, hanem korának állított monumentumot, amellyel az ő neve a művelt világ s az utókor előtt is elválaszthatatlanul egybefonódik. Keletkezési korának emléke ez, mely a művelt emberiség e korabeli kultúrájának fokmérője gyanánt minden időkre megmarad. (Ép. Ip. 1904, V. 29.)

Hieronymi rámutatott Steindlre, a tragikus hősre. Utolsó és egyúttal legnagyobb alkotása volt e palota — mondotta s mikor ennek építését hosszú évek fáradságos munkájával befejezte, földi pályája is véget ért és vajmi csekély része volt az elismerésben, melyet bizonyára az utókor neki bőven fog juttatni, mert az utókor mindig meghálálja azoknak a kiváló férfiaknak munkásságát, akik nemzeti kultúránk kifejezői és egyúttal gyarapítói is és Steindl Imrét az utókor ezek sorába fogja helyezni. (U. o. 1904, V. 29.)

Hát meg kell vallanunk, tévedett a szónok, mert Steindl Imrét valahogy teljesen elfeledték.

Halálának 25-ik évfordulóján tisztelői a Parlamentben nagygyűlést tartottak kegyes emlékezetére, ahol néhai *Foerk* Ernő gyönyörű beszédben méltatta érdemeit. Sajnos, ezzel a nagy férfiúi érdemeinek méltatása újabb 25 évig véget ért. Talán halála 50 éves jubileumára megkapja azt, amit az Országháza alkotója megérdemelne; mindenki előtt látható szobrot a Parlament körül!

STEINDL IMRE

Fábnagymagyép

Steindl Imre K

tek később a magasabb rendű magyar építőipar megteremtőivé. (Ép. Ip. 1926. 114.)

Már írásom elején jeleztem, hogy Ybl Miklós születésének 100-ik évfordulóján országszerte mozgalom támadt, melynek azonban kézzelfogható eredménye: az Ybl emléktábla máig sincs szülőházán elhelyezve, sem a templom oldalán, ahova sokan szánták.

De Ybl nagyságára rendkívül jellemző az 1914-ik év nagy felbuzdulása. Az általa alapított „Építő Ipar" vezércikket közöl Yblről, a mester remek képével. A cikkíró, Ybl kortársa így ír a többek között:

„Gyönyörűséggel emlékszem arra az időre, mikor Ybl Miklós a múlt század 60-as és 70-es éveiben tevékenységének fénykorában közöttünk, fiatalabb szaktársai között a feltétlen tekintély jól megérdemelt nimbuszával az igazi vezér szerepét viselte; az ő szava feltétlenül döntött, az ő bölcs és jóságos tanácsát mindenki készségesen követte; nem volt akkor irígykedés és visszavonás a szaktársak között; mint egy nagy család tagjai szeretettel vettük körül szeretett vezérünket.

Építőművészi tevékenységének 50 éves fordulóján, melyet szerető kartársai valóságos monumentalitással ünnepeltek meg, örökké emlékezetes marad a fővárosi Vigadó nagytermében 1882 dec. 5-én tartott díszlakoma, melyen nemcsak szűkebb értelemben vett kartársai összesége, hanem az egész magyar műszaki kar és társadalom színe-java, a főváros, a kormány és a törvényhozás mindkét házának tagjai megjelentek, de eljöttek velünk együtt ünnepelni Bécsből az ottani egyesület jeles küldöttei *Prenninger* elnökükkel, a nagy *Schmidt* és *Hansen* mesterekkel.

Ez után a nagy ünnep után a Mester még néhány évig működött. Lázas tevékenységet fejtett ki két legnagyobb építőművészi feladatának művészi megoldásán: az Isten dicsőségére emelt lipótvárosi templomon és *Mátyás király* arany korát elővarácsoló várpalotán; — sajnos, már nem fejezhette be e műveket, — 1891 január 22-én dicső Mesterünket elragadta tőlünk a halál...

Mi volt nekünk és az egész nemzetnek Ybl Miklós, legpregnansabban mutatja öntött szobra, melyet alig néhány évvel halála után, 1896-ban, országos ünnep keretében állított fel a hálás utókor.

Ott áll Budán a Duna partján, az Ybl Miklós-téren a szobor és hirdeti időtlen időkig a Mester nagyságát és halhatatlanságát. (Ép. Ip. 1914. 139. old.)

Ugyanezen ünnepségekkel kapcsolatban olvassuk a következőket Ybl-ről. A cikkíró azt kérdi: Ki volt Ybl Miklós? És így felel reá: A magyar építőművészet atya-mestere. A magyar művészi ipar megteremtője. Utörő, zászlóvivő. A *Mérnök-egylet egyik* alapítója. Tizenöt esztendeig alelnöke.

Ybl művészete a tavasz friss virága. Ami után vágyva vágyik az eldermedt, elfásult lélek.

A renaissancenak születése percétől kezdve valami kifürkészhetetlen mágikus ereje van. Mint a tavasznak. Az ifjúság, az ébredés, a felszabadulás érzését kelti bennünk.

A nagy nemzeti ébredés küszöbén kezdi meg Ybl apostolkodását. Egy elnyomott, eltespedt, elszegényedett ország igénytelen városa volt ez a mi Pestünk, a múlt század 60-as éveiben. És a mai Budapestnek a kiegyezési korszak első évtizede volt a tavasza, a fiatalsága. És lehetett-e ide alkalmasabb archietkturát csinálni, mint a lelkek ébredését, szabadságát, a fakadó életet kifejező renaissancot? *Ybl* művészete, stílusa: Pest városának a renaissanca. Budapestnek viszont Ybl az első építésze, illetőleg építőmestere, aki nemcsak palotákat, de bérházakat is tud csinálni. Klasszikus példa erre az operával szemben két szemben levő két bérház a Hajós-utcában.

Ezt a hirtelen fejlődő várost Ő ajándékozza meg a kontinens legszebb operaszínházával.

Szebb mint a párisi. Szebb mint a drezdai. Szebb mint a lipcsei, a bécsi. A homlokzatának szépségét, nagyszerűségét csak érezni lehet — leírni alig. Ez már nem a tavasz ifjú bája, hanem a nyár éltető, forró melege. A virágzó metropolis előkelőségével egyesül benne a renaissance fejedelmek páratlan bőkezűsége, a királyi pompa is..." (l. Ép. Ip. 1914, 152.)

És végezetül ki kell jelentenem újból és újból: Boldog vagyok, hogy Ybl Miklósról megemlékezhettem. Szülővárosom, Székesfehérvár egyik legnagyobb fiáról és művészéről. Aki régen a halhatatlanok között van; a magyar haza halhatatlanjai között.

Vajjon mikor kapja meg Székesfehérvár on azt, amit minden magyar város irígyelne tőle: Születésének emléktábláját!?

- Csodálatosan szép, monumentális épület itt a Duna partján a 63 éves Parlament.

- Sok vihart látott, az elmult fél évszázad alatt, ez az épület most is dörög az ég fölötte, most 63 éves, és mégis milyen fiatal.

- - - - - - - -

- Itt dolgozik az országgyülés elnöke, az Elnöki Tanács elnöke, a Miniszterelnök, itt dolgoznak az elnökhelyettesek, itt működik az országgyülés irodája, az Elnöki Tanács titkársága, a Miniszertanács titkársága, a Miniszertanács Tájékoztatási Hivatala, a Miniszertanács tanácsszervek osztálya, a Miniszertanács Gazdasági Bizottsága, és az Országos Atomenergia Bizottsága.

- Évenként hányan keresik fel látogatók, akik csoportosan jönnek?

- Körülbelül 70 ezer ember keresi fel a Parlamentet, hát főleg magyarok, de nagyon sok külföldi látogatónk is van. Ez a 70 ezres szám, az igényeknek csak körülbelül 40 %-a, de amint hallottuk, az épület elsősorban Hivatal, munkahely.

- Az országgyülés irodájának, és Komjáthy Edit művészettörténésznek köszönjük a kalauzolást, a mai estét.

Mi Nagyon szívesen tettük eleget a Televízió nézők kívánságának.

- De végül még egy praktikus tanácsot szeretnék kérni azok számára, akik szeretnék megnézni közelebbről az Országházat, hogyan lehet bejutni egyéni csoportos látogatók milyen módon

- Igen.

- Jöhetnek be.

- Az országgyülés irodájától kell kérni iráshan a látogatási engedélyt, a csoportoknak, egyéni látogatókat pedig kérjük a Fővárosi Idegenforgalmi Hivatalt felkeresni.

- Köszönöm szépen!

- Itt dolgozik az országgyülés elnöke, az Elnöki Tanács elnöke a Miniszterelnök, itt dolgoznak az elnökhelyettesek, itt mükö-dik az országgyülés irodája, az Elnöki Tanács titkársága, a Mi-nisztertanács titkársága, a Minisztertanács Tájékoztatási Hiva-tala, a Minisztertanács tanácsszervek osztálya, a Miniszterta-nács Gazdasági Bizottsága, és az Országos Atomenergia Bizottság
- Évenként hányan keresik fel látogatók, akik csoportosan jön-nek?
- Körülbelül 7o ezer ember keresi fel a Parlamentet, hát főleg magyarok, de nagyon sok külföldi látogatónk is van. Ez a 7o ez-res szám, az igényeknek csak körülbelül 4o %-a, de amint hallot-tuk, az épület elsősorban hivatal, munkahely.
- Az országgyülés irodájának, és Komjáthy Edit müvészettörté-nésznek köszönjük a kalauzolást, a mai estét.

Mi Nagyon szivesen tettük eleget a Televizió nézők kivánságának.

- Dé végül még egy praktikus tanácsot szeretnék kérni azok szá-mára, akik szeretnék megnézni közelebbről az Országházat, ho-gyan lehet bejutni egyéni csoportos látogatók milyen módon
- Igen.
- Jöhetnek be.
- Az országgyülés irodájától kell kérni irásban a látogatási engedélyt, a csoportoknak, egyéni látogatókat pedig kérjük a Fővárosi Idegenforgalmi Hivatalt felkeresni.
- Köszönöm szépen!

- Hát valamikor egészen fiatal koromba olvastam, vagy hallottam hogy egy idős ember érezte, hogy közeleg az utolsó órája, magához hivta a két fiát, és tanácsokat kivánt nekik adni. Azt kérdezte az egyik fiától, hogy te hogy akarod élni le fiam az életedet? Hát én szeretném minél kellemesebben, minél kevesebb munkával, mit tanácsol apám? Erre az öreg azt mondta, légy fiam képviselő. A másikat szintén megkérdezte, az pedig azt mondta, én pedig nagyon sokat akarok dolgozni a házáért, a népért, neke mit tanácsol apám? Az öreg azt felelte legyél fiam te is képviselő. Hát meggyőződésem és tapasztalatom az, hogy a mai országgyülésnek, parlamentnek a padjai ehhez a második csoporthoz tartoznak, olyan képviselők foglalnak helyet ma a magyar Parlamentbe, akik igyekeznek minél többet tenni az egész magyar nép további előrehaladása érdekében.

- Köszönjük szépen, és sok sikert kivánok a munkájához.

- Kedves nézőink! Parlamenti látogatásunkat ezzel tulajdonképpe befejeztük ma este. Talán egy valamiről nem beszéltünk még, arról, hogy még egy ilyen ülésterem van a házban, mint ahol most vagyunk.

- Igen, az épület másik oldalán van egy ugyanekkora, ugyanilyen elrendezésü terem, ez volt régen a főrendi ház, ott most mi kongresszusokat tartunk. És azt azért nem mutattuk be tulajdonkép kedves nézőinknek, mert ugyanilyen, és ugyanekkora teremről van szó, ahol most is vagyunk. Talán még arra kérnék választ, befejezés l, hogy milyen hivatalok müködnek itt?

- Ez igen ez aztán rendet teremtett, erre különben abban az idő szakba többször sor került.

- Legutóbb mikor szólalt föl?

- Legutóbb az országgyülésen a mult évi költségvetési vita tárgyalásán szólaltam fel, és beszédemben a költségvetésnek a mező gazdaságra vonatkozó részét elemeztem, taglaltam.

- A 22 év alatt nagyon sok tapasztalatot szerzett, képviselő munkája során.

- Hát 22 év alatt még ha nem képviselő az ember, akkor is sokat tapasztalhat, igy mint képviselő meg talán még sokkal többet, nagyon sok érdekes tapasztalatom volt. Ha vissza tekintek az első évekre, hát akkor még egészen más panaszokkal jöttek hozzám az emberek, képvisleőkhöz mint most. Emlékszem, hogy a legelső küldöttség, aki felkeresett a gyársági községből azért keresett fel 45-46 telén, hogy nincs a községbe só.

- Akkor nagy ur volt.

- Akkor bizony ez nagy dolog volt. Most is van még gond, baj, az én kerületembe a tiszafüredi járásba, talán még egy kicsit több, mint a többi járásba, de ezek a gondok, bajok, már egészen másizüek. Ma már olyan problémákkal keresnek fel leginkább a választóim, hogy nem vették fel a gyereküket az egyetemre, vagy soká kapja meg azt a gépkocsit, amelyiken már szeretne egy kicsit széjelnézni az országban.

- Hát ezek a kelemesebb panaszok. És végül azt kérném, hogy legyen olyan kedves mondja el a nézőknek azt az anekdótát, amit nekem elmondott, a képviselői hivatásról.

ta, mi országgyülési képviselői feláltunk, és elénekeltük a Himnuszt. Schlachta Margit nem énekelt, és ülve maradt. Később olyan kijelentést tett, hogy ő a kommunistákkal együtt még a Himnuszt sem hajlandó énekelni.

- Akkoriban sok fura figura üldögélt itt a padsorok között, hol helyezkedtek el a baloldali képviselők, jobboldali képviselők, mutassuk ezt meg a kedves nézőknek. Itt, ahol mi most ülünk, itt kik ültek?

- Tőlünk jobbra, a Magyar Kommunista Párt ké viselői ültek, itt ebbe a szektorba a Szociáldemokrata Párt, aztán Nemzeti Parasztpárt, majd a Független Kisgazdapárt, amelyik akkor a legnagyobb párt volt, és szontul az Ülésterem másik oldalán az ugynevezett jobboldalon ott az akkori ~~xxxxx~~ ellenzéki pártok képviselői. Ezek között emlékszem, hogy ott ült a Stimmerné Oberscal Irma, is.

- Ezzel a bizonyos csokoládégyáros familia?

- Nem ismertem a családfáját, de valószinü, hogy azokhoz tartozott, az egyszer itt azt fejtegette egy beszédjében, hogy tulajdonképpen a Horthy rendszerben is jól éltek azok a munkások, és parasztok, akik dolgozni szerettek. Természetesen a munkás-, és paraszt képviselők ezt az állitását nem hallhatták szó nélkül, közbekiabáltunk, olyan lárma kerekedett, hogy megszólaltatta az elnök a viharcsengőt, csak igy tudott rendet teremteni.

- Nézzük meg közelebbről a viharcsengőt, egy pillanatra, és kérem szépen, igen, köszönöm szépen, hát ez aztán elnyomta a zajokat.

-

ta, mi országgyülési képviselői felálltunk, és elénekeltük a Himnuszt. Schlachta Margit nem énekelt, és ülve maradt. Később olyan kijelentést tett, hogy ő a kommunistákkal együtt még a Himnuszt sem hajlandó énekelni.

- Akkoriban sok furа figura üldögélt itt a padsorok között, hol helyezkedtek el a baloldali képviselők, jobboldali képviselők, mutassuk ezt meg a kedves nézőknek. Itt, ahol mi most ülünk, itt kik ültek?

- Tőlünk jobbra, a Magyar Kommunista Párt ké viselői ültek, itt ebbe a szektorba a Szociáldemokrata Párt, aztán Nemzeti Paraszt párt, majd a Független Kisgazdapárt, amelyik akkor a legnagyobb párt volt, és azontul az üléstерem másik oldalán az ugynevezett jobboldalon ott az akkori ~~xkmük~~ ellenzéki pártok képviselői. Ezek között emlékszem, hogy ott ült a Stimmerné Oberscal Irma, is.

- Ezzel a bizonyos csokoládégyáros familia?

- Nem ismertem a családfáját, de valószinü, hogy azokhoz tartozott, az egyszer itt azt fejtegette egy beszédjében, hogy tulajdonképpen a Horthy rendszerben is jól éltek azok a munkások, és parasztok, akik dolgozni szerettek. Természetesen a munkás-, és paraszt képviselők ezt az állitását nem hallhatták szó nélkül, közbekiabáltunk, olyan lárma kerekedett, hogy megszólaltatta az elnök a viharcsengőt, csak igy tudott rendet teremteni.

- Nézzük meg közelebbről a viharcsengőt, egy pillanatra, és kérem szépen, igen, köszönöm szépen, hát ez aztán elnyomta a zajokat.

-

sértések, viták, dulakodásig fajuló veszekedések napirenden vol tak. A régi heves országgyüléseket idézi az elnök emelvény falában látott golyó helye. 1912-ben gróf Tisza Istvánra lőtt rá egy ellenzéki képviselő. A golyó Tisza Istvánt akkor nem találta el. Az elnöki emelvény mögötti két falsikot Vajda Zsigmond falképei diszitik. Jobboldalon Ferencz Józsefnek megkoronázása, és baloldalon Kossuth Lajos országgyülése 1848-ban. A két kép ellentétes témája a kép oldalközötti különbséget is mutatja. Sajnos, az épület müvészi értékét meg sem közeliti, az épitésére használt festészeti, és szobrászati alkotások.

- Nánásy László 22 esztendeje, 1945 óta országgyülési képviselő Mikor hangzott el az első felszólalás, és miről beszélt abban, erre a szüzbeszédre gondolok.

- Hát az már olyan nagyon régen volt, hogy alig emlékszem visszza, de hogyha jól emlékszem, először a Parlamentbe a királyság megszüntetéséről, és a Köztársaság törvénybe iktatásáról szoló javaslat vitájában szólaltam fel.

- Vita is volt?

- Hát volt, különböző nézetek alapján, hát birálgattuk itt a törvényjavaslatot, de ellene csupán egyetlen képviselő szólalt fel, egyetlen képviselő volt, aki a királyság mellett szólalt fel, Schlachta Margit, a keresztény női tábornak a képviselője.

- Hát ez nem renditette meg a Köztársaságot?

- Nem egyáltalán. Elfogadtuk egyn ellenszavazattal a törvényjavaslatot, és amikor a törvényjavaslatot az országgyülés elfogad

Szocialista Forradalom 5o. évfordulója alkalmából állitottuk össze, mindazok részére, akik az októberi forradalomról irásaiban, vagy képekben akarnak majd megemlékezni. Ez a gyüjtemény tartalmazza a korabeli bel-, és külföldi világlapokat, azonkivül minden történelmi munkát a Nagy Októberi Forradalomról.

- Köszönöm szépen a beszélgetést, és talán azzal bucsuzhatnánk el azzal az igérettel, hogy alkalomadtán majd módot keritünk arra, hogy részletesebben megismertessük a kedves nézőket az országgyülési könyvtár, rendkivül érdekes anyagával.

- Nagyon örülünk, és azt hiszem, hogy érdekes lesz.

- Köszönöm szépen.

- A ...látott társalgóteremből az ülésterem körülvevő folyosóra jutunk, ahol a felszabadulásig szivarokat füstölve, csevegve sok politikai kérdés dőlt el, mig bent a teremben csak néhány képviselőnek beszélt a szónok. A folyosóról 9 nagy, és 7 kis ajtón keresztül jutunk a kéviselőházba. A terem patkóalaku, a falakat egész magasságukban árkádok, és a karzatok céljait szolgáló páholysorok törik át. A berendezés követi a terem patkó alakját. Elsősorban a miniszterek bársonyszékei, mögöttük a képviselők, névkártyákkal ellátott padjai. A képviselőkkel szemben az elnöki emelvény, középen az orszgágyülés elnöke,

- Ahol most a Televizió kamerát látjuk, amit azért helyeztünk oda, hogy mindkét oldalról belássuk a képviselőházat.

- Mellette jobbról és balról a jegyzők ülnek, az elnöki emelvén előtt, a szónoki emelvény ..... A régi képviselőházban személye

brossurákat, röpcédulákat, plakátokat, amelyek az első Magyar Tanácsköztársaság ideje alatt jelentek meg.

- Néhány érdekesebb dokumentumot említhetnénk?

- Hát tulajdonképpen mindegyik mü, ami ebben a gyüjteményben va érdekesség, és különlegesség, sőt talán egyedi példány az egész világon. Megemlithetem, hogy e gyüjteménybe található a Tanácsok országos gyülésének összes jegyzőkönyve, a Tanácsok országos gyülése volt tulajdonképpen akkor az országgyülés. Ez hozta első megfogalmazásban, az első magyar irott alkotmányt, ennek a szövege is található a gyüjteményben.

- És természetesen megtalálható itt a könyvtárban valamennyi országgyülési ülés jegyzőkönyve, pontos jegyzőkönyve.

- Igen. Ezek a magyar országgyülési irások gyüjteménybe találha tó, éspedig ennek az első része a .... gyüjtemény, amely tartal mazza az egész XVII-XVIII. század országgyülésének anyagát, kéziratosan. Azonkivül pedig 1861-től a hiteles országgyülési naplókat, és irományokat, egészen napjainkig.

/érthetetlen/ azonkivül van egy másik gyüjteményünk, ami a külföldi parlamentek anyagát tartalmazta, körülbelül 22 országgal állunk csereviszonylatban.

- És van egy aktuális gyüjteményük is,

- Van aktuális gyüjteményünk is, de mielőtt még erről beszélnek megemlitem, hogy az országgyülési könyvtár az ENSZ letéti gyüjteménye. is, és ebben a gyüjteményben rendelkezésre áll az ENSZ alapitása óta minden hivatalos kiadvány, angol, és francia nyelven. Az a gyüjtemény, amiről szó esett, ez a Nagy Októberi

- Kényszerüségből itt a Munkácsy-teremben foglaltunk helyet Vértes Györggyel, az országgyülési könyvtár igazgatójával, azért mondom, hogy kényszerüségből, mert a könyvtárban most nagytakaritás folyik, és leltároznak. Nodehát minden esetre ha már nem tudjuk megmutatni a könyvtárat, néhány fotó segitségével beszélgessünk róla, és elsősorban arról, hogy kik látogathatják a könyvtárat, és kik látogatják.

- Az országgyülési könyvtárt loo évvel ezelőtt alapitották, és egyike volt az elsőnek a világ parlamenti könyvtárai sorában. 1952-ben a Népköztársaság kormánya nyilvános közkönyvtárrá nyilvánitotta, az Országos Könyvtárt, és azóta bárki látogathatja.

- És milyen a forgalom?

- 1966-ban 56 ezren látogatták az országgyülési könyvtárt,mint a legujabbkori történelemtudomány, és a jogtudományok országos tudományok szakkönyvtárát.

- Imént emlitettük, hogy leltároznak, hát leltározzunk egy kicsit mi is, hány kötettel rendelkeznek?

- Az országgyülési könyvtár körülbelül 45o ezer müvel rendelkezik, mi müben számoljuk, mert csak egy példányunk van, ugynevezett Brezels-könyvtár az országgyülési könyvtár. Ezenkivül körülbelül 13oo féle bel-, és külföldi folyóirat, napilap jár az országgyülési könyvtárnak.

- Milyen gyüjteményeik vannak?

- Az országgyülési könyvtárnak több gyüjteménye van, ilyen elsősorban a Magyar Tanácsköztársaság gyüjtemény, amely tartalmaza mindazokat a nyomtatványokat, periódikákat, könyveket,

1957-ben elhunyt, Kossuth-dijas festőművészünk tervezte, és a budapesti gobelinkészitő műhely kivitelezte, 1926, és 28-tól. A honfoglaló magyarok első pusztaszeri ülését ábrázolja. Látogatásunk során tovább haladva, a képviselőház folyosóján eljutunk az elnöki fogadóig, ahol a külföldi követek az állam elnökének nyujtják át megbizóleveleiket. A termet Munkácsy Teremnek is hivjuk, a falát diszitő hatalmas nagy Honfoglalás cimü kép alkotójáról.

- Ugy tudom, hogy ez a festmény, eredetileg nem ide készült.

- Igen, a kép eredetileg a képviselőház elnöki emelvénye mögé készült, de az akkori uralkodóház, nem fogadta el a tervet, a kép békés megoldása miatt. a Milleneum az ország függetlenségét hirdette Ausztirával szemben, és az elnyomás jogát a nemzetiségekkel szemben. Ennek a gondolatnak megörökitését kivánták Munkácsytól, a hazájától távolélő müvész, aki hazulról a magyar nép elnyomatásának emlékét vitte magával idegenbe, nem érthetett egyet, ezzel a kivánalommal. Hóditó, és leigázott ellenség szembenállása helyett, békés találkozást ábrázol. A képen jobboldalt Árpád és vezérei ülnek loháton, széles sátor előtt. Szemben velük a tüzet, földet, vizet hozó szlávok véneinek holdoló csoportja. Munkácsy nagy ambicióval fogott a kép megfestéséhez, Párizsból hazajött, és beutazta az országot,hogy a harcosokhoz vázlatokat gyüjtsön, a magyar és szláv parasztság köréből. A ruhák, és fegyverek ábrázolásában is történelmi hüségre törekedett. Tanulmányozta a Nemzeti Muzeum viselèti-, és fegyvertárát.

hát az, hogy megfigyeljük, az hogy figyelmet is ... problémákat azt mutatja, hogy nagyon is érdekel bennünket, tehát olyan, hogy érdektelen ülésszak, ilyet nem tudok elképzelni.

- Közeljövőben mikor látogat haza?

- Hát épp a hét végén szeretnék hazamenni, majd gondolom, hogy a pihenés mellett még a képviselő munkával is tudok foglalkozni hiszen elég messze esik az én körzetem Budapestről, tehát mindig be kell osztani az időmet, hogy néhány napot eltudjak tölteni. Hát a nyár ilyen szempontból is jó, végig tudom járni azokat a falvakat, kis községeket, ahol számos problémával jönnek majd hozzám nyilvánvalóan.

- Köszönöm szépen a beszélgetést, jó pihenést, és eredményes munkát kivánok.

- Köszönöm szépen.

- Ezek után pedig kedves nézőink, átkapcsolunk a vadászterembe.

- .... célokra, kisebb fogadásokra, nagyobb díszebédekre, országgyülések alatt ebédlőnek használják. Oldalfalait Körösfői Kiss Aladár, a gödöllői iskola vezető mesterének az akkor előre mutató uj stilusban, a secessióban fogant falképei díszitik. Vadászat a Mátrában. Arany... János Buda halála cimü eposzában feldolgozott egyik jelenetet illusztrálja, amikor Attila megmenti testvérét Budát. Erről a képről ma már mindenki vadásztéremnek néven keresi és ismeri a nagy éttermet.

A kupolacsarnokból nyilik a bizottsági ülésterem, 1928 óta a benne elhelyezett nagyméretü gobelinképről ismert. Rudnai Gyula

től, hogy ... ezt a problémát minél előbb szeretnék megoldani.
- Itt a társalgó mögött a hátunk mögött van a bejárata az ülésteremnek, ahol jónéhányszor megfordult az elmult évek alatt, ir ember számára rendkivül érdekes tanulmány egy-egy ilyen ülés, aztán folyosóközi beszélgetések társalgóban elhangzó beszélgetések, hiszen tulajdonképpen az ország minden problémája teritékre kerül.
- Valóban ez a legérdekesebb a munkában, legalábbis számomra, aki mint állampolgár vagyok itt képviselő, tehát a mesterségem, a szakmám, a hivatásom az irodalom, igy az ország, szinte minde problémájával találkozom, nemcsak az ülésteremben, hanem itt a társalgóban is, hiszen a képviselő társak egymást informálják sok problémáról, s nagyon érdekes, ha visszagondolok, az elmult 4 és fél esztendőre, ugy eszembejut néha, hogy vajon mi történhetett még a Nógrád megyei talaj javitással, vagy kazincbarcikai épitkezési problémával, nyilván nagyon sok minden megoldódott, de egyáltalán ezekről tudomást szerez az ember, ez se lapokból, se könyvekből ilyen formán .....
- Móricz Zsigmond arról panaszkodott, hogy teljes érdektelenség fogadott egy-egy fontos törvényjavaslatot. Véleménye szerint hát hogyan lehetne jellemezni a mostani üléseket?
- Hát azt hiszem nyugodtan mondhatom épp az ellenkezője jellemző most az ülésszakra, hiszen nemhogy nem érdektelen az ülésszak, hanem nagyon érdekes a mi számunkra az, hogy a legkisebb problémával is előjönnek, és az egész ülésszak alatt szó esik szinte minden problémáról, ami az országra jellemző lehet, te-

- A baloldalin belépve tágas, folyosószerü helyiségben találjuk magunkat. Az országgyülési terem társalgójában. Ennek a teremne a térhatása barokkos, gótikus hatást mutat a szlakóniai .... faragott gazdag épitésü ajtó. Középkori szellemben helyezték el a terem két oldalán aranyozott konzolokon, aranyozott baldachin alatt a foglalkozásokat ábrázoló szobrok szines csoportjait. A szobrok anyaga pirógránit, ekkor a pécsi Zsolnay-gyár .....

- Simon István Kossuth-dijas költő 5. esztendeje országgyülési képviselő mégpedig szükebb hazájának Veszprém megyének a képviselője. Mostanában milyen problémákkal keresték fel a választói
- A legkülönfélébb problémák kerülnek hozzám, nyilván minden képviselő társamhoz, hát az én vidékem, az én körzetem a tapolcai járás egy része nagyon sokrétü, természetesen sokrétü problémával is találkozik az ember. Közügyektől a legszükősebb magánügyekig. Hát épp a legutóbbi időbe próbáltam intézkedni, a szigligetiek kérésével kapcsolatban, akik az ivóviz ellátással kapcsolatba panaszkodtak, és hát kértók a segitséget, hogy jó ivóvizet kapjanak. Remélem, hogy sikerülni is fog ez a kérésük, remélve, hogy ezt a kérésüket teljesiteni tudják hamarosan
- Mi a biztositók mégis, hogy sikerül? Elég hosszu ideje huzódik ugy tudom.
- Igen, éppen itt van egy levél nálam már elég gyürött állapotba, dehát megragadok minden alkalmat az illetékes szervekhez fordulok, hogy meg is mutassam a sok aláirást ugye a lakósság kérésével .... és igéretet is kaptam már a megyei tanács elnök

totta ki a 2o tagu zsüri Steindl Imre tervét. 19 szavazattal első lett. Ugyancsak 19 szavazatot kapott, egy másik magyar művész, Hausman Alajos. A megbizást Steindl Imre kapta, aki a bizottság utasitása alapján átdolgozta eredeti tervét. 19o2- augusztus 31-én halt meg két évvel főműve, a Parlament épitésének befejezése előtt. A pihenő magasságában a diszlépcsősor kétfelé ágazik, az egyik a feljárat teljes szélességében, a kupolacsarnokba vezet, a vele ellentétes irányban két lépcsőfal pedig a delegációs terem folyosójára visz. A delegációs teremmel szembe a kupolacsarnok oszlopkötegeit pillantjuk meg. Belépve a kupolacarnokba szemünk a merészen felfelé törő ivbordák vonalát követve gyönyörködhet a gazdag csillagboltozatban, amelynek záróköve egy nagyméretü rózsacsillár. A kupoladobot 16 karcsu pillérköteg hordozza, az ivek között szabadon maradt falfelületeket teljesen kitöltika korai gótika formáit idéző ablakok. Az ablakok alatt páholysor huzódik, az eredeti terv módositása szerint. Ugyanis eredetileg 1896-ban szerették volna készen látni az épületet. A épitkezés elhuzódott ugyan, de am Millenáris országgyülés szinhelye mégis az uj Országház volt, pontosabban a kupolacsarnok, s a nagy esemény közönségét kellett elhelyezni a páholyokban.A két ház közös ünnepi ülése, amelyen a magyar nép honfoglalásának ezredik évfordulóját törvénybe iktatták, egyuttal az épület avatása is volt. A 16 pillérköteg fejezetén arany baldachin alatt királyok, és fejedelmek szobrait láthatjuk. Árpád, Szent István, Szent László, Könyves Kálmán, II. Endre, IV. Béla,

- Ez az ajtó, amit itt látunk hová vezet?

és a diszlépcsőházat foglalja magába. A gótika emlékét leginkáb
a csipkeszerü finomsággal faragott tornyok idézik. Középen, a
kupola két oldalán két nagyobb torony, és az épület többi része
in, kisebb tornyok .... Ugyancsak a gótikus stilus követelménye
nek megfelelően helyezték el, az épület külsejét diszitő 88
szobrot, amelyek a dunai oldalon a honalapitó 7 vezértől kezdve
uralkodókat, fejedelmeket, hadvezéreket és vitézeket ábrázol.
/rossz adás, börrögéstől érthetetlen a szöveg/
- Három nyilásu kapu vezet az épületbe, és itt tárul a látogató
elé az épület legpompásabb téregyüttese, a kupolacsarnokba tor-
kolló diszlépcsőház. A pihenőig, márvány boritásu falakkal sze-
gélyezett, viszonylag keskeny lépcsősoru, hogy a kupolába veze-
tő széles, barokkos térhatást mutató diszlépcső-csarnok pompás
megoldását még jobban kiemelje. A stilus összetettsége, itt a
legszembetünőbb, a barokkos térhatás mellett megfigyelhetjük,
az oszlopfejezete antik akkantus-leveles diszitéseit, a festett
ornamentikában bizánci, római elemeket, s nem egyszer a magyar
szóra ismert motivumait is felismerhetjük. Az ugynevezett tükör-
boltozat tükreit két nagyméretü festmény disziti. Lotz Károly
alkotásai. A törvényhozás apotheozisa, és Magyarország dicsőité-
se. A lépcsőház a legkevésbé gótikus része a háznak, itt csak
egyes elemek gótikusak, igy például az ablak keretezé.s Az egyik
csucsives fülkében láthatjuk, Steindl Imre mellszobrát, Strobl
Alajos müve. /börrög, érthetetlen/ Sok jelentős alkotás után
került sor a magyar Parlament pályatervének az elkészitésére.
1883-ban, 19 neves hazai, és külföldi épitész terve közül válasz

- Tehát tartósabb lesz jóval, különben nagyon szép a belső díszités, a festés, a különféle oszlopok aranyozása, mennyi aranyat használtak föl erre?

- Az épitésnél mintegy 4o kiló füst laparanyat használtak fel, ugyanugy a folyamatos helyreállitással, karbantartással ez is összefügg, és ugy a vizfestés, mint az aranyozást folyamatosan végezni kell.

- Köszönöm szépen! Ezekután nézelődjünk tovább.

- Komjáthy Edit müvészettörténésznek lo éve a Parlament a munkahelye, tehát a ház legavatottabb ismerője, kérem, hogy most a Televiziós nézőket kalauzoljuk végig a termekben.

- A Parlament épületét Steindl Imre 1885-től, 19o4-ig épitette, eklektikus zömmel neogótikus stilusban. A mult század 7o-es éveinek neves épitészei a latin korok stilusát kezdték tanulmányozni, és alkotásai a középkor stilusjegyeit viselték magukon, mint például Ybl Miklós neoreneszánsz stilusa az Operaházon. Az Országház épitésének idejére, a különböző korok stilusjegyeit már nem tisztán, hanem keverten alkalmazták. A külsejét szemlélve megfigyelhetjük, hogy nem a gótikus stilus magasbatörése jellemzi, hanem hosszan elnyulva terjeszkedik el a Dunaparton, sulyával is ünnepélyes, monumentális hatást kiván elérni. A külső képről pontosan következtethetünk a belső elrendezésre. A két ház, a régi alós-, és felsőház, az épület két szárnyát foglalja el. Összekötő kapocsként középen a kupolacsarnokot helyezték el. A Kossuth Lajos tér felőli homlokzat erősen kiugró középrésze, egy kisebb üléstermet, a régi delegációs termet

től mintegy 2oo méterre van elhelyezve a központi kazán /rossz az adás/

- Es a szellőzés?

- Az a Kossuth Lajos téren látható, /rossz, börrög az adás, érthetetlen/ jeget tárolunk ezen, és azon a jégrészen ~~xxinkán~~ szivjuk át a levegőt. Előfordul még az, hogy hideg vizet permetezünk, és azon szivjuk át a levegőt, ez nemcsak fütési, hanem hygiéniai szempontból, porlekötési szempontból is szükséges.

-Az ostrom alatt milyen sérüléseket szenvedett a Parlament?

- Mintegy 3oo darab sérülést szenvedett az épület, ezek közül a legnagyobb a kupolánál egy borda beszakadása volt, amit találat ért, az a szerencse, hogy a lövedék, a kupola padozatában megakadt, és nem robbant fel.

- Az állávnyok azóta se tüntek el, az országháztól, meddig maradnak még itt?

- Az állványok az épületnek mintegy tartozékai lettek hosszu idő folyamán, hisz a helyreállitási munkák 1926-tól folyamatosan történnek, fokozottabb mértékben a felszabadulás után.

- S mi az oka ennek az állandó folyamatos munkának? Miért van erre szükség?

- A folyamatos kőcserét az indokolja, hogy Steindl Imre az épület külső burkolatát sóskuti puhamészkőből oldotta meg, ami nem teljesen fagyálló, és folyamatosan

- Most milyen kövekre cserélik ki ezeket?

- A sóskuti puhaköveket most siktóharaszti kemény mészkővel cseréljük ki, aminek az élettartalma mintegy 4-5oo év.

- /érthetetlen/ kialakitására volt fenntartva.

- Mit tudunk mondani az épület arányairól?

- Az épület arányai, a hosszu 268 méter, szélessége 118 méter,

- A kupola?

- A kupola magassága 96 méter. Az épület feltöltött talajra épült, ezért szükségessé vált lepény alap épitése.

- Ez mit jelent?

- Az egész épület alá kiterjedően egy betonréteg van huzva, a vastagsága kettő és négy méter között váltakozik.

- Talán az arányokra még az is jellemző, hogy kiszámitották,hogy ezek a vörös szőnyegek, ha összevarrnák őket, akkor, amelyek borítják a lépcsőházakat, és a folyosókat, Erdig elérnék, legalább 2o kilométer.

- Igen, mintegy 2o kilométer hosszuságban, még talán szükséges itt megemliteni, hogy az épitésnél 4o millió darab nagyméretü téglát használtak fel.

- A müszaki osztály számára elég gondot jelenthet, ennek az épületnek a kiszolgálása, gondolok itt a fütésre, világitásra, szellőztetésre, és igy tovább.

- A müszaki kiszolgálása az épületnek szakmai szempontból, mint egy 47 féle iparágat ölel fel, természetes ezek között nagyfontosságu, és első helyet foglal el az épület fütése, és szellőztetése.

- S hogy történik?

- Steindl Imre ebben az időben nagyon komolyan megoldotta és Európában elsőként a távfütéses rendszert, a Parlament épületé-

Szemelt Hume

1021

VIII. 17. 19.oo D. /5/ TV.

Kapcsoljuk.

- Több mint fél évszázada a magyar állami élet központja, fontos állambivatalok munkahelye, a parlament. Itt ülésezik az országgyülés, itt tartják a Miniszteriumok országos jellegü kongresszusait, a tömegszervezetek, nemzetközi összejövetelikot.

- A diszes termekben fogadások zajlanak, követek nyujtják át megbizó leveleiket, itt osztják a tudományos kitüntetéseket, és karácsonykor birtokkx ukba vesszik a gyerekek egy-egy óriás 20 méteres fenyőfa alatt.

- A monumentális épület a XX. század Budapest város képének egyik legfontosabb, és legszebb része. Képeslapokon, albumokban gyakran látjuk, sektornyu tomlokzatát, a dunai oldal árkádjainak, lé csősorának képsi.

- Az épület külső megjelenési formájában, és belső elrendezésében a XIX. századvég szerteágazó bonyolult müvészetének valóságos tankönyve. Nagyszabásu épitészeti, festészeti, szobrászati gyüjteménye.

- Most arra vagyunk kivánesiak, hogy milyen az Országház, amikor nincs ünnepség a termekben fogadás, kongresszus és igy tovább.

- Ilyenkor csoportos látogatók keresik fel, és végigjárják a termeket, müvészettörténészel.

- Ezuttal is Komjáthy Edit müvészettörténész, és Zsoldos Kálmán a müszaki osztály helyettes vezetője kalauzolja a nézőket. A parlamentet 1885-ben kezdték épiteni, 904-ben fejezték be arányleg rövid idő alatt.

Steindl Imre

1021

VIII. 17. 19.oo D. /5/ TV.

Kapcsoljuk.

- Több mint fél évszázada a magyar állami élet központja, fontos államhivatalok munkahelye, a Parlament. Itt ülésezik az országgyülés, itt tartják a Minisztériumok országos jellegü kongresszusait, a tömegszervezetek, nemzetközi összejöveteliket.
- A diszes termekben fogadások zajlanak, követek nyujtják át megbizó leveleiket, itt osztják a tudományos kitüntetéseket, és karácsonykor birtokukba veszik a gyerekek egy-egy óriás 2o méteres fenyőfa alatt.
- A monumentális épület a XX. század Budapest város képének egyik legfontosabb, és legszebb része. Képeslapokon, albumokban gyakran látjuk, soktornyu homlokzatát, a dunai oldal árkádjainak, lé csősorának képeit.
- Az épület külső megjelenési formájában, és belső elrendezésében a XIX. századvég szerteágazó bonyolult művészetének valóságos tankönyve. Nagyszabásu épitészeti, festészeti, szobrászati gyüjteménye.
- Most arra vagyunk kiváncsiak, hogy milyen az Országház, amikor nincs ünnepség a termekben fogadás, kongresszus és igy tovább,
- Ilyenkor csoportos látogatók keresik fel, és végigjárják a termeket, művészettörténésszel.
- Ezuttal is Komjáthy Edit művészettörténész, és Zsoldos Kálmán a müszaki osztály helyettes vezetője kalauzolja a nézőket. A Parlamentet 1885-ben kezdték épiteni, 9o4-ben fejezték be aránylag rövid idő alatt.

Steindl Imre.

— Csányi Károly előadása a nyugatmagyarországi műemlékekről. A Műemlékek Országos Bizottsága által az Uránia Színházban rendezett előadássorozat első előadásaként hétfőn délután *Csányi* Károly iparművészeti muzeumi igazgató Nyugatmagyarország és Pozsony műemlékeit ismertette. Borostyánkő, Szalónak, Lándzsér, Fraknó és Dévényről nevezték el ezt a területet Burgenlandnak. A középkor emlékeit Vasmegyében a Steindl Imre által restaurált máriafalvi (1469) és a számfalvi templomok képviselik. Művészi szempontból jelentékeny hely Sopronmegyében Kismarton, ahol a középkorból a Szent Márton tiszteletére emelt templom, a XVII. századból a hatalmas Eszterházy kastély maradt fenn. Egykori koronázó városunk, Pozsony, művészi emlékekben rendkívül gazdag. Nemcsak a gótstílusu székesegyház, a Ferenciek, Clarissák és a Szentháromság temploma kiváló, hanem a vár, a paloták és a lakóházak is említésre érdemesek. Különösen ez utóbbiakon tanulmányozhatjuk a XVIII. század barok stílusának jellemző formáit. A közönség mindvégig feszült figyelemmel kísérte az érdekes előadást.

Uj Idők, 1928. Jan. 25.

DR. KISMARTY-LECHNER IENŐ
ÉPITÉSZ-TANÁR
BUDAPEST XI. MESZÖLY U. SZ.

STEINDL IMRE. Született 1839-ben okt.29.-én,Budapesten.Meghalt 1902-ben,augusztus 31.-én,Budapesten.[1] Atyja Károly pesti ékszerész volt.Épitészi tanulmányait Budán végezte a József Ipartanodában.1859-ben a bécsi képzőművészeti akademiát látogatta,innen került Budára a Müegyetemre tanársegédül.Csakhamar ismét a bécsi akademiára megy vissza,ahol Schidt Frigyes bárónak, a csucsives izlés mesterének tanitványa volt 1861-1867-ig.Itt kivált tanitványai közül,elnyeri az akademiai dijat,a Fugger-féle aranyérmet is.1869-ben tér vissza a József Müegyetemre,ahol mint helyettes tanár müködik.1870-ben ugyanott a középkori épitési tanszék rendes tanárává nevezik ki.Mint tanár tanitványaival bejárta Magyarországot és lerajzoltatta velük müemlékeink nagy számát,[1] ∦ 500 drb /.

Nevezetesebb épületei:

A budai kereskedelmi és iparbank háza /1871/

A váci utcai uj városháza /1875/

Az állatorvosi intézet /1881/

A régi müegyetem főépülete /1882/

Az erzsébetvárosi templom

A debreceni "Bika" szálló
Agoraszto és Lyka család bérházai

Gyulai Sámuel siremléke

Az uj Országháza és annak bér-és kazánháza

Restaurációs munkái:

Baross utca 4.sz. /Reneszansz/

a Vajda-Hunyadi vár,/Möller előtt/

a máriafalvi,iglói és a bpesti belvárosi plébániatemplomok,

a kassai székesegyház,/ujjáépités 1877- / és a bártfai Szt,Egyed-templom.

Emlékét a Magyar Mérnök és Épitész Egyletbe az uj Oryzágháza lépcsőházában emléktáblával jelölte meg,melyet tervezett és amelyet az Egylet -ben leplezett le.[2]

1./ Csányi-Bierbauer : Az uj Országháza.Bpest,1902.

2./ Magyar Mérnök és Épitész Egylet Közlönye.

S t e i n d l I m r e 1839 - 19o2

Muzeum krt Egyetem Bölcsészeti
pavillon
Váci u. régi városháza
Állatorvosi főiskola
Országháza
Erzsébetvárosi plébániatemplom
Bártfai Egyed templom restő
Kassai dóm rest.
Eszterházi u Egyetemi épület
/volt müegyetemi kémiai pav./

Lechner Jenő dr
jegyzete

Máj.11.

A terribilita nem az egyetlen
a,melancholia között váltakozik az ő
életre hozott alakok hangulata is. Te
Mózest, ezt az öreg embert. A modelne
is hibásak. Ilyen hiba, hogy az öreg e
kal van ábrázolva. Ilyen hiba a nyak,
is tul hosszu és keskeny. Ezt azért cs
szakált kellően elhelyezhesse. Fiatalo
teljsen haragvóan félreforditja , u y
tettrekészen felugorni képes legyen. M
talmas marok, tettre, tettlegességre v
talán összes szobrai közül ebben a Móz
Abban a pillanatban ábrázolja,miután k
törvénytáblát megkapta tőle, ezen nyug
bázison , quasi az isteni erő letétemé
~~törvénytáblát~~ nagyszerü isteni komun
körül fetreng és közben azzal az erőve

Steindl Imre építész

Magyar Életrajzi Lexikon

Steindl Imre (Pest, 1839. okt. 29. — Bp., 1902. aug. 31.): épitész, müegyetemi tanár, az MTA l. tagja (1898). Tanulmányait a budai müegy.-en 1859-ben és a bécsi képzőművészeti ak.-n végezte. 1869-ben a budai müegy.-en h., 1870-től r. tanár. Eklektikus müvész, kinek érdeklődése előbb a reneszánsz, utóbb a gótika formavilága felé fordult. Főbb müvei: a bp.-i uj városháza (1870–75), a Muzeum köruti egy.-i épület (1881–82),

a bp.-i Rózsák tere plébániatemplom (18 7—19oo) s mindenekelőtt a neogótikus Országház (1884–19o4), mely a gótikus és barokk elemeket egységbe foglaló kialakításával a korabeli parlament épületek jelentős példája. Több műemlék restaurálás is fűződik nevéhez, így a vajdahunyadi vár (187o–74), a szegedi ferences templomé (1876), a kassai székesegyházé (1877) stb. — Irásai: K. A kassai székesegyház (Bp., 1896); Az uj országházról (Bp., 1899). — Irod. Csányi Károly: S. I. (Művészet, I. 19o2); Csányi Károly: S. I. emlékezete (Magy. Épitőmüv. 1952. 3. sz.); Egri Mária – Wellisch Imre: Az Országház (Bp., 1956); Zakariás G. Sándor: Budapest (Bp., 1961. bibliografiával).

1964 MÁR 29.
Steindl
1021 Imre

Hatvan éve az ország háza

Hatvan esztendeje, 1904-ben fejeződött be az Országház berendezése. Ezzel rendeltetésének megfelelően használhatóvá lett a már két évvel korábban felépült pompás palota.

A Steindl Imre tervezte épületen 17 éven át átlagosan ezer ember munkálkodott. Jellemző arányaira, hogy telkén az alapozáskor nem kevesebb mint 163 ezer köbméter földet emeltek ki a kubikusok. Az építéshez 40 millió nagyméretű téglát, 283 vagonnyi épületvasat és 40 kiló laparanyat használtak fel. Fél emberöltőn át 200 kőfaragó vése, alakította azt az 550 ezer faragott kötömböt, amit beépítettek a csaknem 18 ezer négyzetméter alapterületű Parlamentbe. Amikor az építkezés befejeződött, az átvevő bizottság 964 helyiséget járhatott sorra s ezek közül 115 olyan nagy volt, hogy nem is szobának, de teremnek számított. Akinek türelme van hozzá, az a Duna-parti épületóriáson kívülről 3193 ablakot és 90 ajtót-kaput számlálhat meg. A soktornyú palota hosszúsága 268 méter, legnagyobb szélessége 118 méter, legmagasabb pontja 96 méter.

Nem mindenki tud arról, hogy az Országház fűtése egy távolabbi lakóházban felállított kazánokból, távfűtéssel történik, s az is az épület műszaki „titkai" közé tartozik, hogy a fontosabb helyiségekben és folyosókon összesen 150 központilag vezérelt villamosóra mutatja a pontos időt.

Több jelentős képzőművészeti alkotás díszíti a házat. Homlokzatát 90, belső terét 152 szobor ékesíti. A sok festmény közül méreteivel és jelentőségével is kiemelkedik Munkácsy Mihálynak Honfoglalás című alkotása.

Ma már méltán nevezzük Országháznak — valóban itt intézik a haza sorsát. Falai között tartja tanácskozásait az országgyűlés, itt van az elnöki tanács elnökének, a minisztertanács elnökének és helyetteseinek a hivatala, itt van az egyik legnagyobb magyar könyvgyűjtemény, a csaknem 1 millió kötetes Országgyűlési Könyvtár. Az Országház a színhelye a magyar élet legünnepibb pillanatainak: itt adják át a Kossuth-díjakat, a legmagasabb kormánykitüntetéseket, itt rendezik a kormányfogadásokat, itt mutatják be megbízólevelüket a külföldi követek.

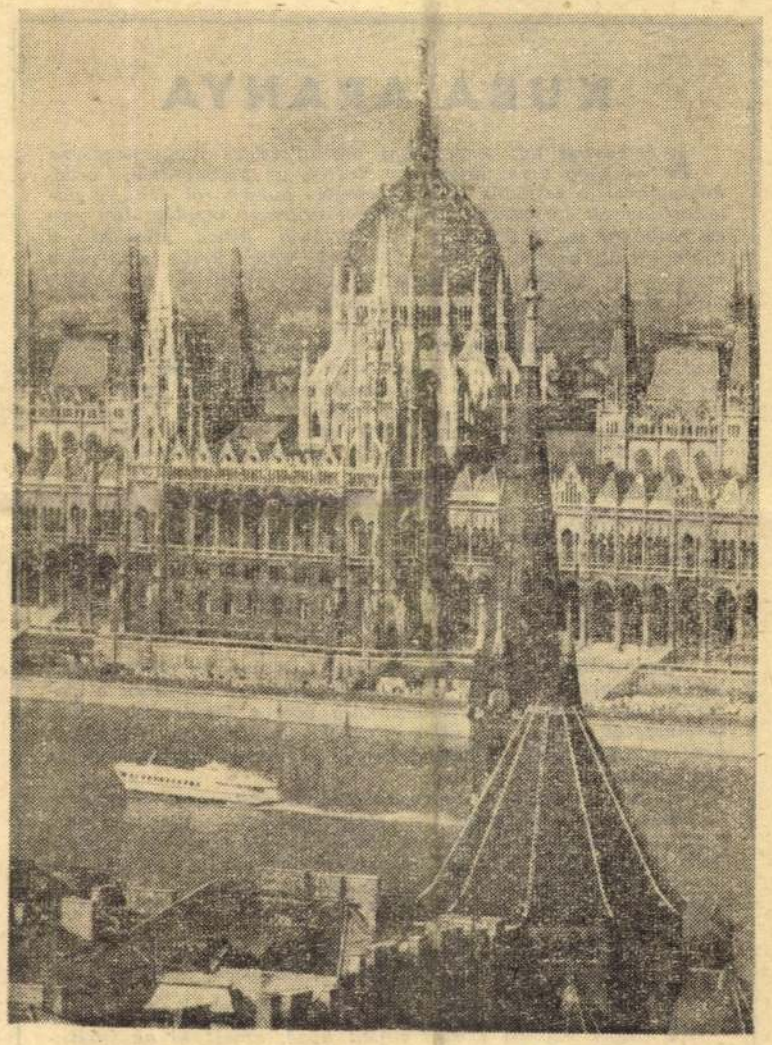

(Berendi Ferenc felvétele.)

Évente 60 ezer látogatója van a magyar főváros e nevezetességének, amely a második világháborúban szenvedett több mint 500 gránát, illetve bombasérülés nyomát hatalmas anyagi erőfeszítések árán hozatta rendbe a nép állama.

B. N. E.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
SZABAD FÖLD

KUBA ARANYA

Két-három hét kevés egy ország teljes megismerésére de elég arra, hogy az életről, az emberekről, eredményeikről, a fejlődés és a növekedés gondjairól néhány pillanatfelvételt készítsen a messziről érkezett vendég. Így van ez Kubával is. A szigeten sok ásványi kincs található, a többi között arany is. De e kincsért nem kell leszállni a mélybe, ott zöldell a termőföldön, amerre csak jár az ember, mert Kuba igazi aranya a cukornád.

Ez a kincse, de ez a gondja is.

A cukor a legfőbb kiviteli cikke ma, s még inkább az lesz a jövőben, mivel a mezőgazdaság fejlesztésének terve — sok egyéb mellett — a cukornádültetvények nagyarányú növelését irányozza elő. Ez megoldható, hisz a forradalom előtti rablógazdálkodás miatt az ország megművelhető területének csupán egyharmadán folyt komoly gazdálkodás.

De hát miért gond a kincs?

Amikor az USA 1960-ban nem volt hajlandó átvenni a kubai cukrot, azt hitte, ezzel gazdasági csődbe kergeti az országot. Valósággal cukorba akarta fojtani a kubai forradalmat. Valóban nagy gondot okozott ez az új országnak, de a Szovjetunióval az élén a szocialista tábor jelentkezett vásárlóként s a viharfelhők ezzel szétoszlottak. Most pedig, hogy a Szovjetunió évi 1 millió tonna cukrot kötött le öt éven át — ez a gond elhárult.

Megmaradt azonban a cukornád aratásának gondja. Kegyetlenül nehéz fizikai munka ez. Mivel a múltban a parasztember verítékes kezemunkája volt a legolcsóbb, csak természetes, hogy az ültetvényesek, milliárdos vagyonok urai semmit nem próbáltak tenni a munka megkönnyítése érdekében.

Hogy az aratást — helyesebben: a nádvágást gépesíteni lehessen, meg kell majd változtatni az ültetés módját, mert a szorosan egymás mellé nőtt náďakból álló hatalmas táblákba a még amúgy sem tökéletes kísérleti nádvágó-gépek nehezen tudnak behatolni. Így azután a nádaratás eszköze nagyrészt még ma is az ősi szerszám, a machete (ejtsd: macséte).

A machete, ez a 70—80 cm hosszú, mintegy 10 centi széles acélkés, csattog a végtelen nádmezőkön, januártól április végéig.

A kubai parasztember, akit a forradalom győzelme juttatott emberi körülmények közé, emelt ki az írástudatlanság sötétjéből, szabadított meg a valóságos rabszolgasortól, most mégis vígabban suhint machetéjével a cukornád tövére, mert jól tudja, hogy a mérnökök, munkások egész sora töri a fejét a gépek tökéletesítésén. S jól tudja, hogy amit a kubai forradalmárok egyszer elhatároznak, azt meg is valósítják. S akkor a machete majd visszakerül a kopott bőrtokba, és odakerül az emlékek közé.

A kubai parasztember soha nem felejti el a machetét. Mert a machete jelentette ugyan a verejtékes munkát, de a machete adta a kenyeret is, ha keveset, ha szárazat is.

Tabák Endre

Sikeres növénynemesítések

BEMUTATUNK

egy gép

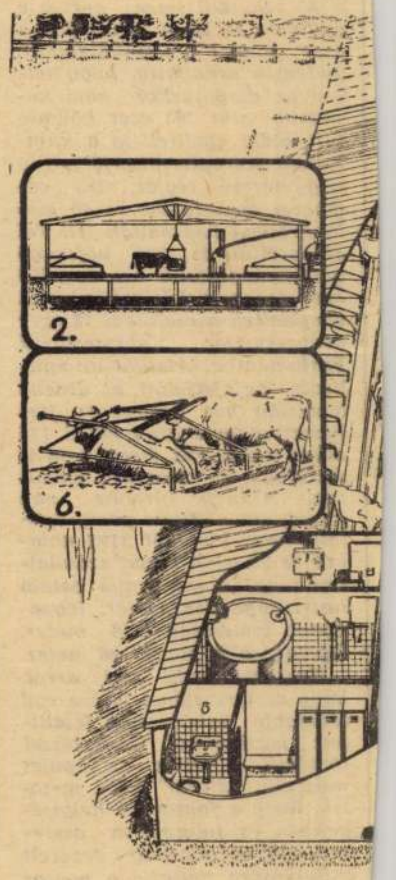

Olvasóinknak bemutat
Ezt a modern, teljesen gépe
A jobb felső sarokban
lette áll a trágyaszórókocsi, a
Ugyanez látható részletesebb
silóból markolóval kiszedett
látható függőleges bunkerből
fekhelyét a 6-os rajzon látjul
mosdó.

A legújabb svéd tehénistálló előre gyártott elemekből készül. Gépesítettsége oly nagyfokú.

1021

Összehívták az országgyűlést

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa az Alkotmány 12. §-a 2. bekezdése alapján az országgyűlést 1965. évi február 18. napján (szerda) délelőtt 11 órára összehívta.

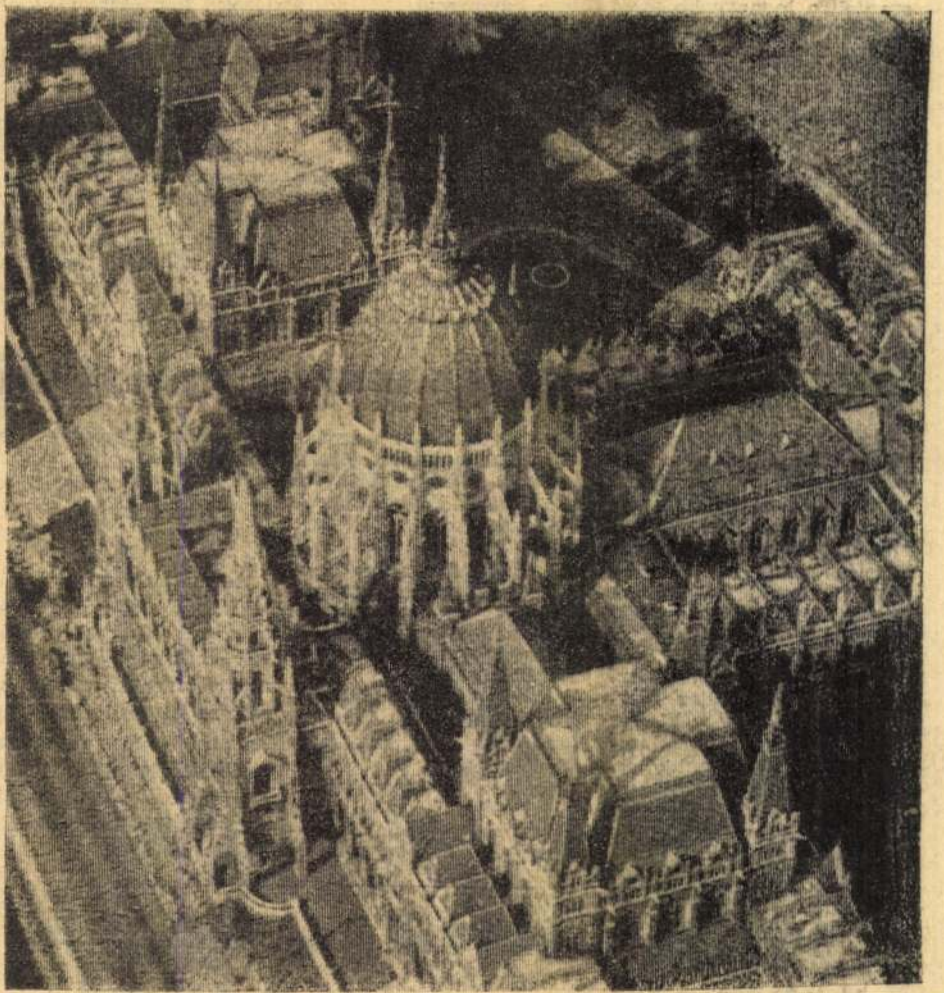

Büszkeségünk: az Országház.

(Képes riport a 4. oldalon)

De Gaulle sajtóértekezlete a szovjet sajtóban

A szovjet sajtó De Gaulle sajtóértekezleti állásfoglalásai közül az ENSZ-szel kapcsolatos fejtegetéseknek szenteli a legnagyobb teret.

Vologyin, az Izvesztyija párizsi tudósítója szerint De Gaulle kimondatlanul is a délkelet-ázsiai helyzetre utalt, amikor azt ajánlotta, hogy az ENSZ öt alapító tagja vitasson meg a világszervezet reformján kívül „más fontos kérdéseket is".

Ami a német problémát illeti, itt az a szovjet kommentátorok véleménye, hogy De Gaulle egyértelműen Bonn értésére adta: Németország újraegyesítése és az NSZK atomfegyverkezése nem egyeztethető össze egymással.

Figyelemre méltónak tartják, hogy De Gaulle említést sem tett arról az Erhard által tolmácsolt bonni óhajról, hogy a három nyugati hatalom forduljon a Szovjetunióhoz és kezdeményezzen tárgyalásokat az újraegyesítésről az NDK bekebelezését célzó bonni tervek alapján.

Szembeötlő a szovjet lapok szerint De Gaulle állásfoglalásainak amerikaellenessége a német kérdésben (európai probléma), a nemzetközi valutaelszámolások kérdésében (dollár helyett arany), valamint az ENSZ-reform kérdésében (Washington, Moszkva, London, Peking, Párizs). Kotov a Pravdában megemlít bizonyos, a francia—angol közeledésre utaló mozzanatokat, de a Le Monde-ra hivatkozva nyomban hozzáfűzi, hogy az angolok aligha táplálnak illúziókat e mozzanatok jelentősége iránt.

Nasszer és Federer megbeszéléseiről

Az Al Ahram című kairói lap közli annak a beszélgetésnek a tartalmát, amely Kairóban Nasszer elnök és Federer nyugatnémet nagykövet között folyt le, és amelyből kitűnik, hogy a bonni diplomata milyen taktikával próbált nyomást gyakorolni az EAK kormányára.

A beszélgetés során Nasszer elnök ismételten megerősítette, hogy Walter Ulbrichtot, az NDK államtanácsának elnökét hivatalos látogatásra meghívta az Egyesült Arab Köztársaságba és Walter Ulbricht a meghívást elfogadta.

A nyugatnémet nagykövet „aggodalmát" fejezte ki, hogy Walter Ulbricht látogatása az Egyesült Arab Köztársaságban hátrányosan befolyásolhatja a jövőben az Egyesült Arab Köztársaságnak szánt nyugatnémet segélyt, és hatással lehet az ország új ötéves gazdaságfejlesztési tervének végrehajtására.

A nyugatnémet diplomatának ezekre a szavaira Nasszer elnök a következőket mondotta:

Mit ért ön „segélyen"? Önök részt vesznek több ipari létesítményünk megépítésében, de mi teljes egészében megfizetjük azt ami Önöknek jár. Adóssá gunk jelentős részét má ki is fizettük.

★

Az Arab Szocialista Uni Végrehajtó Bizottsága Nas szer elnökletével megta tott vasárnapi ülésén hat rozatot hozott, amely sz rint az Egyesült Arab Kö társaság megszakítja ka csolatait Bonnal, ha Ny gat-Németország folytat katonai felszerelések sz lítását Izraelnek.

Adenauer az EAK-kal való diplomáciai kapcsolatok megszakítását követeli

A nyugatnémet lapok vezető helyen közlik azokat a kairói jelentéseket, amelyek beszámolnak arról, Bonn számára ugyan kellemetlen, de kétségbevonhatatlan tény tükröződik, hogy megnövekedett az méz, akkor „nevetséges válik" az egész világ sz mében. A kormánykoalíc ban részt vevő szabadd

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Steindl Imre
VAS NÉPE
1965 FEB 9

Büszkeségünk, az Országház

Távolodott az ágyúzaj, aztán teljesen megszűnt. Budapesten vége volt a háborúnak.

Takarították a romokat, hogy helyet adjanak az újjáépítésnek Így történt ez az Országháznál is, ahol a háziműhelyek dolgozói: asztalosok, kőművesek, szerelők, lakatosok, kárpítosok, bádogosok, szakiparosok már az első napon nekiláttak a nagy munkának. A 250 aknatalálat, 300 gyújtóbomba, és mintegy húsz nagy bevés súlyos károkat okozott

a csodálatos műemlék-épületben,

amelyhez hasonlót egész nemzedékek életében is ritkán adódó nagy munkával épített fel tervezője, Steindl Imre 17 éven át, 1902-re. Háborús sebet kaptak a kövek, homlokzat és tetőzet, a hatalmas kupola, a szobrok, az épület márványfalai, a falfestmények, ajtók és ablakok. És mégis: a rendbehozott képviselőházi üléstermében már szeptemberben megtarthatta első ülését az Ideiglenes Nemzetgyűlés.

E húszéves emlékekről beszélgettünk Hannig Miklóssal, az Országház főmérnökével. Úgy ismeri a monumentális épületet, mintha maga is részt vett volna a létrehozásában. Az Országház teljes pompájában újjáépült, és most kísérőnk társaságában 694 helyisége közül bebarangolunk néhányat.

A Kossuth Lajos téri főkapút két kőoroszlán „őrzi". Innen jutunk a puha piros bársonyszőnyegekkel borított lépcsőn a márvány falburkolatú díszlépcsőcsarnokba, ahol kétoldalt nyolc hatalmas gránitoszlop sorakozik. A hófehér lépcsősor fokait, ha a földre terítenék — magyarázza kísérőnk — húsz kilométer hosszan, Érdig sétálhatnánk rajtuk. Az égőpiros szőnyegek beborítanák az egész Népköztársaság útját. Megragadta figyelmünket a sokszínű márványburkolat, a dús aranyozás — amelyre 40 kiló 22 karátos laparanyat használtak fel — a monumentális falfestmények, a mennyezet három allegorikus festménye — Lotz Károly művei — az ólomfoglalatú színes ablakok, és a színes fémkandeláberek. A lépcsősor középső pihenőjénél megállunk az alkotó Steindl Imre bronz mellszobra előtt — Stróbl Alajos alkotása — és a szoborral szemben elhelyezett bronz emléktáblánál.

A méltóságteljesen felfelé vezető lépcsősoron érkezünk

a hatalmas kupolacsarnokba,

az egész épület középpontjába. A tizenhatszögű, ragyogóan színes térhatású csarnok látványának reprodukálására csak festőművész vállalkozhat. A színes és aranyozott márványok és kőféleségek kaleidoszkópszerűen szikráznak az ablakokon beragyogó napfényben. Körös-körül páholysor a tizenhat, egyenként nyolc méter magas neogótikus keretű színes üvegablakok alatt. Csarnokában rendezik az állami fogadásokat, itt adják át a Kossuth-díjakat, karácsonykor pedig mintegy nyolcezer úttörő találkozik itt a 17 méter magas karácsonyfánál.

A díszlépcsősorok tengelyében haladunk tovább a nagy étterembe, amelyet vadásztémájú falfestménye miatt Vadásztermek neveznek. A terem déli oldalát Attila és Buda mátrai bölényvadászata,

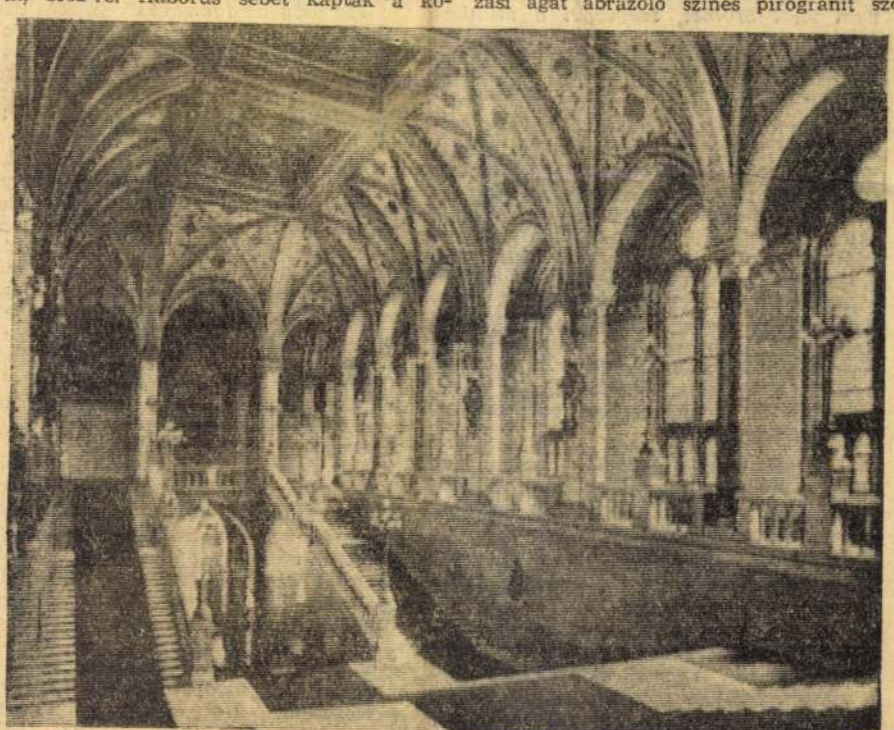

A Parlament lépcsősora.
(MTI foto — Seidner Zoltán felvétele)

vele szemben pedig az északi falat a Halászat a Balatonon című, XV. században készült falfestmény díszíti. Tölgyfa-keretes mennyezetén az Aratás, a Bőség és a Szüret allegorikus képei, belső oldalfalán Népköztársaságunk címere, amelynek két oldalán a munkás-paraszt szövetséget jelképező címerek láthatók. A Vadászteremből nyíló Gobelin-terem hosszanti falát hatalmas faliszőnyeg díszíti, a Pusztaszeren tartott első nemzetgyűlést ábrázolva, amint Árpád fejedelem vezérei körében küldöttséget fogad. E teremben tanácskozásokat, fogadásokat tartanak

A társalgóterem két oldalán gótikus ívek kötik össze az oszlopokat, amelyeken aranyozott baldachinok alatt 32 foglalkozási ágat ábrázoló színes pirogránit szobrokat látunk. A dongaboltozat falfestményei itt a pogány korról regélnek. E terem tükörképe a kongresszusi társalgóterem.

Az ország legfontosabb helyiségébe érkezünk,

a képviselőházi üléstermébe.

Itt működik az országgyűlés, itt alkotja — a dolgozó nép megbízásából — törvényeit. Több emeletén páholysorokkal, amelyek a jó akusztikát is elősegítik. Patkóalakban helyezkednek el a képviselők ülőpadsorai, névjegyekkel ellátott íróasztalkákkal. A patkó tengelyében emelkedik a magasba az elnöki emelvény, előtte az előadói emelvény. Mögötte falmező a Népköztársaság címerével, ennek két oldalán Vajda Zsigmond történelmi tárgyú festményei: a pozsonyi országgyűlés megnyitása, és Ferenc József koronázása. A terem mennyezetét festett intarziák díszítik, a második emeleti karzat magasságában pedig horganyöntvény szobrok jelzik a Jótékonyságot, a Hitet, az Erőt, a Kritikát, az Igazságot, és a Tudományt. A képviselőházi üléstermet hármas osztású hatalmas ablakok, este pedig öt csillár és a karzatokon körbefutó rózsakoszorú több mint 600 izzólámpája világítja meg. A színes márványdíszítések kiegészítő ékességei a nemes pompájú teremnek.

Az idő kevés, megtekintjük még a híres Munkácsy-termet, amely az elnöki dolgozószobából nyílik. Itt vonul végig a terem nagy falsíkján Munkácsy Mihály monumentális olajfestménye, a Honfoglalás. E teremben fogadja az Elnöki Tanács elnöke a megbízólevelüket átadó külföldi diplomatákat. Nagy nemzetközi kongresszusok színhelye a kongresszusi üléstermek, amely méreteiben, beosztásában hasonló a képviselőházi üléstermehez, de díszítésében eltér attól. Mindkét termet folyosók veszik körül.

Búcsúzunk a fenséges épülettől, amely kívülről is olyan, mint egy plasztikus történelemkönyv. Homlokzatain nagy történelmi alakok 90 szobra, a főpárkány alatt régi városok köből faragott címerei. Körülsétálunk még egyszer, felnézünk kőcsipkés, neogótikus tornyaira, amelyek a felfelé törekvést jelképezik, mintha alkotójuk a jövőbe látott volna.

V. A.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-280, 188-807

VAS NÉPE

Hová az iskolapadból?

Némi késedelemmel ugyan, de napvilágot látott a Megyei Pályaválasztási Tanács ez évi tájékoztatója az általános és középiskolákban végző fiatalok továbbtanulási és elhelyezkedési lehetőségeiről. Ezekben a napokban már valamennyi iskolába eljut, hasznos segítséget nyújthat a pályaválasztás előtt álló fiataloknak, a szülőknek és nem utolsó sorban a pedagógusoknak. A pályaválasztás nem könnyű dolog. A fiatalnak elhivatottságot kell éreznie a pálya iránt. Ha nem így van, nem tud egész ember lenni munkahelyén, elvágyódik onnan, nem talál örömet, szépséget a munkájában.

Ezzel együtt ugyanakkor azt is jó látni, hogy a pályaválasztás előtt álló fiatalok egy része nem eléggé tájékozott a különböző foglalkozásokban, nem ismerik az egyes szakmák, pályák lényegét, szépségét. Előfordul, hogy egy-egy terület irányába sokkal többen áramlanak, mint amennyire szükség volna, egy-egy úgynevezett „divat-szakma" elnyeréséért valóságos közelharcot folytatnak. Ehhez az is hozzájárul, hogy a szülők elfogultak gyermekeikkel szemben, mindenáron az eleve elhatározott iskolába szeretnék „beprotezsálni" — gyakran ismeretségüket is kihasználva —, gyermekeiket. A későbbiek során viszont gyakran kiderül, hogy mégsem volt szerencsés a választás.

Mindezeket figyelembe véve, az utóbbi években már igen nagy gondot fordítunk a pályaválasztásra. A múlthoz képest megszaporodott a választható foglalkozások száma, ezért indokolt, hogy mindent elkövessünk a választás megkönnyítéséért.

Az iskolákban erre a célra használják fel az osztályfőnöki órákat. A szülői értekezleteken is mind gyakrabban téma a pályaválasztás, a nőtanács is külön bizottságot szervezett, amely kizárólag a pályaválasztással foglalkozik. A legtöbb segítséget természetesen a Megyei Pályaválasztási Tanácstól várják fiataljaink.

A kiadott tájékoztató világos, áttekinthető és helyesen méltatja a pályaválasztás jelentőségét. Mindenekelőtt a különböző iskolatípusokban végző fiataloknak, ezen túlmenően a pedagógusoknak és a szülőknek ad segítséget. Felsorolja a továbbtanulási lehetőségeket. Az egyes iskolatípusokban — különösen a szakmunkásképzésben — a felvehetők számának adatai tájékoztató jellegűek, a felvételi lehetőségek nagyságrendi ismertetésére szolgálnak és ezek a felvételek tényleges lebonyolításának időpontjáig bizonyos mértékben módosulhatnak.

Fontos célja továbbá a tájékoztatónak, hogy felhívja a figyelmet a megye munkaerőhelyzetéből adódó jelenlegi legfontosabb, de egyben szükségszerű feladatok megoldására. Elsősorban arra, hogy a tovább tanuló fiatalok minél nagyobb számban jelentkezzenek szakközépiskolákba, minél többen válasszák a különböző ipari és mezőgazdasági szakmákat. Mindezek szem előtt tartása eredményezi a népgazdasági érdekek és a pályaválasztás összhangját.

Az idén az iparitanuló-képzés szempontjából minden eddiginél jobbak a lehetőségeink. Sokat javult a helyzet a mezőgazdasági pályák, foglalkozások területén. Tavaly mintegy 300 mezőgazdasági szakma közül választhattak a végzősök. Ezzel szemben az idén több mint négyszáz a választható mezőgazdasági szakma. Különösen örvendetes, hogy a leányok számára is kedvezőbbek a lehetőségek. A megye termelőszövetkezetei és állami gazdaságai 30 baromfitenyésztői, 20 tejgazdasági, 25 zöldségtermelői, 25 gyümölcstermelői, valamint 5 szőlő és gyümölcstermelői foglalkozásra jelentettek be igényt. A falusi leányok számára tehát kedvező lehetőség kínálkozik. Ugyanakkor a fiúk is több vasipari jellegű mezőgazdasági szakma közül választhatnak. (Géplakatos, kovács, mezőgazdasági gépész stb.)

Az idén a jelentkezéseket bizonyos értelemben megkönnyíti a Munkaügyi Minisztérium ide vonatkozó rendelete is, amely szerint azoknak a tanulóknak a jelentkezési lapját, akik felvételt nyertek vagy a felvételi követelményeknek nem feleltek meg, illetőleg a megjelölt szakmákban felvételük nem megoldható, június 5-ig meg kell küldeni a lapot kitöltő általános iskola szerint illetékes megyei tanács munkaügyi osztályának. Így módon elkerülhető, hogy a tanuló a megjelölt két szakma közül egyikre sem nyer felvételt, mert az értékelés késése miatt a másik szakma felvételéről lemarad.

A pályaválasztás immár társadalmi üggyé vált. A szülők teljes bizalommal keressék fel az iskolákat, kérjenek felvilágosítást gyermekük osztályfőnökétől, a nevelőktől gyermekük pályaválasztása ügyében. Az illetékes szervek: a tanácsok munkaügyi osztályai, a megyeszékhelyen működő Pályaválasztási Tanács is támogatja a szülők ilyen irányú kérését. Az élet kapujában álló nyolcadikosok, az érettségizők elindítása mindannyiunk feladata.

Horváth János

---

visszatérítéséért pert indított a mérnök ellen.

Az ügy tárgyalásán a fővárosi bíróság megnézte a mérnök munkakönyvét, amelyből kitűnik, hogy előző munkahelyéről — a Földművelésügyi Minisztérium rendeletére — „áthelyezéssel" került a másik szövetkezethez. A munkakönyvből, valamint a munkaszerződésből a bíróság kétséget kizáróan megállapította, hogy a mérnök átirányított mezőgazdasági szakember, akinek, ha más községbe helyezik, költözködési segély jár. Igaz, ennek folyósítása a megyei tanács vb hatáskörébe tartozik. Ezúttal az történt, hogy a tsz elkésve terjesztette elő a tanácsnál a kérelmét, hogy az előlegezett költözködési költséget visszakapja. Mulasztásának következményeit a szövetkezet maga tartozik viseli és nem hárítja át másra.

Egy vidéki kisiparosnak földje is volt, ezért belépett a helybeli tsz-be, de a műhelyét megtartotta és folytatta iparát. A tsz kertészeti brigádvezetője egy nap a MÉH-telepen hat darab vashordót vásárolt, elszállította a lakatosműhelybe és megbízta az iparost, hogy felhasználásukkal víztartályt készítsen.

Halálos baleset

Az iparos öt hordó dugóját eltávolította, majd a hordók egyik végét hegesztőpisztollyal levágta. A hatodik hordónak azonban nagyon beszorult a dugója, ezért nem vette ki. Ebben a hordóban korábban lenolajat tartottak és belső falán vékony kocsonyás réteg képződött. Amikor a lakatos a hegesztőpisztoly lángjával a hordó végét ki akarta vágni, a hő hatására a belső falon a lenolaj kivált, elgázosodott, a levegővel érintkezett, s robbanó keverék képződött, amely a lángtól felrobbant. A hordó alja levált és a keletkezett légnyomás a lakatost agyonsújtotta.

Az SZTK az elhunyt ember családjának kifizetett társadalombiztosítási illetmények visszafizetéséért fizetési meghagyást bocsátott ki a szövetkezet ellen, azon a címen, hogy a halálos balesetért a tsz-t óvórendszabálysértés terheli. A tsz a fizetési meghagyás hatályon kívül helyezéséért a fővárosi bíróságon pert indított. Arra hivatkozott, hogy a balesetet az elhunyt gondatlan magatartása okozta.

A pesti központi kerületi bíróság úgy találta, hogy a tsz megsértette a mezőgazdasági balesetelhárítási és egészségvédelmi óvórendszabályt és ezért keresetét elutasította. Fellebbezésre az ügy a fővárosi bíróság elé került, amely az első fokú ítéletet megváltoztatta, a keresetnek helyt adott és az SZTK fizetési meghagyását hatályon kívül helyezte.

— Amennyiben valamely baleset kizárólag a sérült óvórendszabály-mulasztása miatt következik be, a munkáltatót kártérítési kötelezettség nem terheli — hangzik az ítélet indokolása. A tsz-ben a lakatosipari tevékenység körében kellő szakmai jártassággal az elhunyton kívül senki nem rendelkezett. Így tehát az óvórendszabályi előírások betartása, az ipari tevékenység megfelelő megszervezése és végrehajtása a lakatos feladata volt.

— Kétségtelen, hogy a lakatos halálát az óvórendszabályok megsértése okozta. Mielőtt munkához fogott, a gyúlékony anyagot el kellett volna távolítania és a tartály kinyitásához nem lett volna szabad szikraképző szerszámokat használnia.

Ilyen körülmények között nem vitás, hogy a halálos balesetet maga okozta és a történtekért a szövetkezetet nem lehet felelőssé tenni. Mindezekre tekintettel a kerületi bíróság ítéletét meg kellett változtatni és az SZTK fizetési meghagyását hatályon kívül helyezni.

ÉDENE

szont akkor hogy lehet az, hogy két ellenfelére összesen 1500-an, rá pedig 28 ezren adták le voksukat? Hogy lehet az, hogy a néger polgárjogi mozgalom ismert harcosa, *James Meredith* akart pályázni a megürültnek látszó mandátumra, és az egész négermozgalom, frakciós nézeteltéréseit félretéve, úgy felhördült, hogy Meredith *sürgősen visszalépett?*

A látszólagos rejtély titka, hogy Powell — ez a jó szó — *imponál* választóinak. Világos bőrével, egyáltalán nem gyapjas hajával, fölényes, agresszíven világfias modorával, könnyű kezével és könnyű moráljával, luxusautóival és jachtjával, biminibeli paradicsomával, néger és fehér (!) sexbombáival épp úgy, mint lelkészi talárjával, *megtestesíti a teljes jogú amerikai állampolgár, a befutott ember fogalmát.* Powell úgy él, ahogy fehér társai élnek, és Harlem kitaszítottjai számára ez paradox, vagy tulajdonképpen nagyon is érthető módon... *mindent igazol.*

Abban a negyedben, ahol a bűntől kezdve a nyomorig és a betegségig minden szomorú statisztikai szám a sokszorosa a New York-i, illetve az össz-amerikai rátának, *ez* az alapvető harci kiáltás: *„Miért csak ők?"*

Miért csak ők sértegethetnek büntetlenül embereket, tehetnek kéjutazásokat államköltségen, élvezhetik a nepotizmus áldásait? Miért csak ők hasíthatják jachton a barátságos hullámokat, pompás alakú partnernőkkel az oldalukon? Miért csak Yarborough szenátor felesége kaphat ellenszolgáltatás nélkül állami fizetést, és miért csak Dodd szenátor ügyei lehetnek olyan áttekinthetetlenül rendezetlenek?

Ezért és *vitathatatlanul, egyértelműen ezért* lett Adam Clayton Powell utódja Adam Clayton Powell. *Helyeselni* választóinak motívumait nem könnyű.

De *megérteni* igen.

Harmat Endre

alomátvétel"
égi választásokon

törték a Munkáspárt 35 éves uralmát Londonban. A szavazás egyébként az apátia és a közöny jegyében ment végbe: az 5,5 millió londoni szavazónak csak negyven százaléka, körzetenként pedig alig 20 százaléka járult az urnákhoz.

Politikai megfigyelők nyomatékosan hangsúlyozzák, [illegible] győzelmet

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

Steindl Imre

1987 APR 14.

1021

Országház

Ma délelőtt összeült az országgyűlés.

— PARLAMENTÜNK TÖRTÉNETE?

— Még I. Ferdinánd idejében is a „szabad ég alatt" gyűlnek a rendek. Pozsonyban, az 1843-as rendi gyűlésen felvetődött: az országgyűlés helye Pesten legyen. Kezdetben a mai Tudományos Akadémia telkét szánták parlamentnek. 1845-ben a Társalkodó újdondásza nagy és fényes országházat követelt: „Mindenütt nemzeti szellem leheljen belőle, fényes múltunk s reménydús jövőnknek emlék- s jelképével díszítve; szóval az egész épület egy múltban dicső, jövőben édes remény szerinti nemzet méltóságát s jellemét hordja magán."

— A RÉGI KÉPVISELŐHÁZ?

— A Sándor utcában építette fel gyorsan, elsietve 1865 áprilisától 1866 februárjáig Ybl Miklós. Kezdettől fogva kicsi. (A felsőház a Nemzeti Múzeumban ülésezett.) A képviselőház 1884-ben már elavult — mint Mikszáth Kálmán írja — „ha esős idő van odakünn, a buffetbe becsurog..."

— AZ ÚJ?

— Az Országház tervezéséről 1882. április elején pályázati hirdetés jelenik meg. Lejártakor, 1883. február 1-én 19 munkát bírálnak el. A különbizottság húsz szavazatából 19-et Steindl Imre „Alkotmány I" jeligéjű terve kapta.

— ÉPÍTŐJE?

— Steindl Imre műegyetemi tanár. Harmincéves korában már a Budai Műegyetemen oktat. Bécsben tanult, mestere Friedrich Schmidt. Steindl építette — a többi között — az Újvárosházát, az egykori Műegyetem (ma Természettudományi Kar) Múzeum körúti épületeit, az erzsébetvárosi templomot. Élete végéig dolgozott az Országházon. 1902. augusztus 31-én halt meg.

— STÍLUSA?

— Steindl a Parlamentnél arra törekedett, hogy a gótikába, a középkor e remek stílusába nemzeti és egyéni szellemet vigyen. Az építkezés az akkori Tömő (ma Kossuth Lajos) téren 1885. október 12-től 1904 nyaráig tartott. A neogótikus épület teljes kiterjedésében 2 és 4 méter között változó vastagságú beton alapon nyugszik. Összterülete 17 745,45 négyzetméter. Az alapozás legmélyebb pontja a Duna 0 pontjával egyenlő szintű. Legmagasabb pontja, a kupola záródása viszont a felső rakpart járdájától számítva 96 méter. Legnagyobb szélessége 118, hosszúsága 268 méter. Tíz udvar tagolja, emeletére 29 lépcsőzet vezet. Kevesen tudják: itt működött az országban először távfűtés.

— DÍSZEI?

— Csak külsejét 88 szobor ékesíti. Az Országházban találhatók — egyebek mellett — Munkácsy Mihály, Lotz Károly, Rudnay Gyula, Strobl Alajos képzőművészeti alkotásai. A belépőt jobbról és balról egy-egy magasratartott fejű bronz oroszlán fogadja. A kettő közül az egyik a háború alatt elpusztult, Somogyi József Kossuth-díjas művész pótolta. Az 1944—45-ös ostrom idején a Parlamentet 300 kisebb-nagyobb találat érte. A restaurálásra népi demokratikus államunk több millió forintot költött.

49—50. szám. LXI. kötet. Budapest, 1927 december 18.

A MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPÍTÉSZ-EGYLET KÖZLÖNYE

A BUDAPESTI MÉRNÖKI KAMARA HIVATALOS LAPJA.

Mellékletei: „A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönyének Havifüzetei", a „Technika és Közgazdaság" és az „Ipari Szabványosítás". Hozza a „Magyar Ipari Szabványosító Bizottság" hivatalos közleményeit és szabványtervezeteit.

TARTALOM: Steindl Imre emlékezete. 305. l. — **Emlékünnep Steindl Imre halálának 25 éves évfordulója alkalmából.** 308. l.

SZEMLE: Németország kislakásakciója. *Sch. J.* 311. l. — Lincoln-féle hegesztési pályázat szabályai. *Gáti Béla.* 311. l. —

EGYLETI KÖZLEMÉNYEK: Nemzetközi építészkongresszus. *K. Virágh Andor.* 312. l. — Kitüntetés. 315. l. — Kinevezés. 315. l. — Halálozás. 315. l. — A gépészeti elektrotechnikai és gyáripari szakosztály ülése. 315. l. — Az út-, vasút- és hídépítési szakosztály ülése. 316. l. — A Párisi Magyar Diákegyesület utazási osztályának kirándulásai. 316. l.

A BUDAPESTI MÉRNÖKI KAMARA KÖZLEMÉNYEI: A Mérnöki Kamara választmányának 83. üléséből. 316. l. — Hirdetés tagfelvételről. 316. — Elhalálozott tag. 316. l.

Steindl Imre emlékezete.*

FOERK ERNŐ.

Huszonöt éve, hogy *Steindl Imre*, e ház megalkotója meghalt.

Huszonöt év nem nagy idő, de elég idő ahhoz, hogy egy név viselője — kiemelkedve a kortársak tömegéből — alakjával tisztán ragyogjon az utókor elfogulatlan szeme előtt. Elég ahhoz, hogy az utolsó félszázad kérődző építészetében külön váljanak és kijegecesedjenek azok a művészi egyéniségek, akik a maguk egyéni súlyával és az új idők követelte új feladatokkal új lehetőségeket nyitnak a régi történeti stílusok keretein belül is.

Ilyen egyéniség volt *Gottfried Semper*, a drezdai opera építője, *Schmidt Frigyes*, a bécsi Szent István-templom restaurátora és a bécsi Rathaus világhírű mestere, *Garnier*, a párizsi opera tervezője, *Pollák Mihály*, a Nemzeti Múzeum, *Feszl Frigyes*, a pesti Vigadó építője és *Ybl Miklós*, a gyönyörű budapesti Operaház zseniális megteremtője, és ilyen művészi egyéniség volt *Steindl Imre* is, kik egyénenként más és más irányban addig tágították a történeti stílusok száraz és agyoncsépelt merev kereteit, míg kezük alatt új életre keltek és izmosodtak, bebizonyítva ezzel, hogy a történeti stílusok létjogosultsága még nem szűnt meg, sőt az új feladatokkal és új anyagokkal új lehetőségek is nyílnak a stílus továbbfejlesztésére.

A Steindl-család Hatvanból származott Pestre. Ketten voltak fivérek: Ferenc, az idősebbik, az ébredő, ifjú Budapest leghíresebb bútorasztalosa, és Károly, a fiatalabb, ékszerész és aranymíves, a mi mesterünk édesapja.

Steindl Imre Pesten született, 1839-ben, a volt Kígyó-utca 3. számú házában.

A műegyetemet 1859-ben, húszéves korában befejezvén, a bécsi képzőművészeti akadémiára ment, ahol azonban alig egy félévig maradhatott, mert már ugyanaz év decemberében visszahívták a pesti műegyetemre és két évig a mechanikai és gyakorlati mértani tanszék, majd a köz- és vízépítési tanszék mellett mint asszisztens működött.

De a fiatal Steindl már egyszer belekóstolt a magasabb művészi tanulmányokba, előretörő természete nem tűrte többet a nyugodt, magával megelégedett filiszter-életet és csakhamar megint Bécsben találkozunk vele, a felvirágzó Ausztria építészeti gócpontjában, a Ferstel-ek, Hansen-ek, Van der Nüll-ök és Schmidt-ek táborában.

Különösen az utóbbi kettő, Van der Nüll, az operaház színben dúskáló mestere és Schmidt Frigyes, a kőfaragótanoncból lett zseniális gótikus volt nagy hatással a fiatal magyar építészre.

1861-ben Schmidthez iratkozott be az építészeti mesteriskolába és ott is maradt 1867-ig, de egyidőben Van der Nüll mellett színstúdiumokat is végzett és ebből az időből származnak azok a nagyobbára pompéji interiőröket ábrázoló tanulmányok, amelyek előre sejtik a színekben élő és színekben gondolkodó jövendő nagy építészt.

Még az akadémián, 1865-ben, kap elismerő oklevelet, 1866-ban pedig az akkoriban legnagyobb akadémiai díjat, arany Függer-érmet, magánépületek, illetve emlékszerű épületek tervezéséért.

Itt az akadémián barátkozott össze tanár és tanítvány, mester és kezdő az építészet nagy birodalmában, az ifjú bámulva a nagy mester tüneményes tudását és lebilincselő egyéniségét, a mester megbecsülve a fiatal, törekvő szaktárs ambiciózus szorgalmát és szemmellátható haladását. Ez a barátság egy egész életre szólt, az öregebbik Schmidt 1891-ben bekövetkezett haláláig. Hűen kitartottak egymás mellett jóban és rosszban egyaránt és ez a művészbarátság megtermette a száraz, sablonos gótika soha nem remélt megújhodását, feléledését.

Mint a XIX. század *renaissance*-mesterei, ők is csak úgy tudtak új életet önteni a régmult formákba, hogy egyéni felfogásukkal új tartalommal töltötték meg a régi kereteket, felszabadulva a szobatudós műtörténészek papíroson rekonstruált és régulákba szedett stílszerűségének nyűge alól, *szabadon*, csak művészi lelkiismeretükre hallgatva, alkottak.

Érezzük, hogy ez hús a mi húsunkból, vér a mi vérünkből és messze fölötte áll a régi történeti stílusok meg nem értett és meg nem emésztett formái kopírozásának. Ugyanaz a folyamat játszódik le szemeink előtt, mint amikor a késői renaissance mesterei, szakítva az oszloprendek szigorú szabályaival, szabad egyéni felfogásukkal *új utakat* nyitottak az új lehetőségek felé. *Mert a szabályok* a művészi alkotásokból leszűrődött tapasztalatok összege, bármennyire segítségére vannak a *kezdő művésznek*, épp annyira bénítóan hatnak az életerős, fejlődni akaró szervezetre. — *Igazi* művésznél az érzés veszi át a vezetőszerepet, amely maga alkot *magának* — *magához*, egyéniségéhez illő szabályokat és ezzel szolgálja a haladás, a fejlődés örök törvényeit.

Steindl Imre az akadémia elvégzése után még nem jött haza, Párizsba ment, hogy a gótika hazájában, az új stílus bölcsőjénél tanulmányozza a csúcsíves művészet remekműveit.

Hazatérve, 1869-ben mint helyettes tanár, 1870-ben Őfelsége kinevezése alapján mint rendes tanár foglalja el a m. kir. József-műegyetem középkori tanszékét, melyet 33 éven keresztül — 1902-ig — töltött be.

Tanári hivatását komolyan vette, ha nem is a szó mindennapi, középiskolai értelmében, hanem arról az oldaláról, mely a tanítványban szakbeli előképzettséget, komoly szorgalmat és érdeklődést feltételez. A szónak soha nem volt mestere, nem is ott tanultunk nála, amikor a kiszabott órában a katedrán prelegált, jobban mondva olvasta jegyzeteit, hanem akkor, ha maga köré gyüjtve hallgatóit, egyik növendéke rajztáblája mellett magyarázott és tanított az éppen előtte fekvő feladatból kiindulva.

Még nagyobb mértékben részesedtek hallgatói bő tapasztalata tárházából azokon a felvételi utakon, melyeket szintén mestere példáján felbuzdulva, 1874-től egészen 1882-ig rendezett mindenfelé az országban a

* Emlékbeszéd az 1927. évi november hó 13-án az Országházban tartott emlékünnepélyen.

magyar építészeti műemlékek felkutatására és felvételére. 1874-től kezdve majdnem minden évben elindult egy-egy lelkes csapat élén Vajdahunyadra, majd Szászsebesre, Segesvárra, föl Besztercebányára, Körmöcre, Selmecre, Korponára, a koronázó Pozsonyba, Szentgyörgyre, Bazinra, Nagyszombatra, Jákra, 1882-ben a Szepességre és utoljára a 90-es években Gyulafehérvárra, hogy a műemlékek felvételét vezesse. A felvételek anyagát aztán fel is dolgoztatta és azok részben meg is jelentek.

De bármilyen fontos és jelentős része volt a tanárnak az ifjú építésznemzedék nevelésében, mégis aránytalanul fontosabb ennél az alkotó művész szerepe. — Steindl Imre a gyakorlat embere volt, mindenekfölött az épület célja lebegett szeme előtt és azok a lehetőségek, amelyek az építésznek rendelkezésére állnak. Mélyen át volt hatva attól az igazságtól, hogy az építészet a *megalkuvások, a kompromisszumok* művészete, mert sokkal inkább mint bármely más művészeti alkotásnál, a tervező fantáziája meg van kötve *a cél, az anyag* és a *rendelkezésre álló összeg* hármas béklyójával. Hiába rajzol az építész, hiába száguld a magasba — az anyag, a földi nehézség mindig visszarángatja az adottságok, a lehetőségek birodalmába és ha ismét eltávozik — bármilyen szépen rajzolja meg légvárait —, *papíros-architektúra* marad az örökké és nem viszi előbbre sem a saját fejlődését, sem az építőművészetet.

Steindl Imre ezt az örök igazságot egyszerűen így fogalmazta meg: *Nem jó, ha az építész nagyon szépen rajzol!* Mert — mondja — beleszeret a saját rajzába, elveszti a kapcsolatot a térbeli lehetőségekkel és végül szomorúan tapasztalja, hogy az, ami a papíroson szép és festői, a valóságban lapos, üres és semmitmondó. Az építészet elsősorban *térbeli* művészet, az építészet igazi nagy mesterei: egy Bramante, Michelangelo, Palladio, vagy, hogy a középkorba nyúljunk vissza, egy Vilard de Honecourt, egy Ervin von Steinbach vagy a francia dómok ismeretlen dicső mesterei sohasem a rajzolás művészetében és technikájában keresték ambíciójuk kielégítését, hanem térben, masszában gondolkodtak és alkottak, annyira függetlenül a rajzsíntől és ceruzától, hogy terveiket, sőt még építészeti gondolataikat is kisméretű primitív famodellekkel támogatták alá.

Steindl is csak úgy *írta* a gót stílus jellemző formáit — kaligrafice sem ő, sem mestere nem is tudott rajzolni — és bár mi fiatalok akkoriban nagyon büszkék voltunk rajzbeli tudásunkra, most — öregedő fejjel — a sok tüneményesen felívelő és szomorúan lehanyatló pálya megfigyelése után hajlandók vagyunk az öregek megállapítását teljes egészében elfogadni.

Mesterünknek nagyon kevés rajza maradt ránk. — Sajátkezű rajzainak legtöbbje az országház, a kassai dóm és az erzsébetvárosi templom belső berendezésére készültek, ezek is csak vázlatosan — munka közben — és boldog vagyok, hogy egyiket-másikat megmenthettem az enyészettől.

Építészeti tevékenységét 1869-ben kezdte, mikor megbízták az új (Váci-utcai) városház építésével. Ez az első műve gót stílusban indult és csak építés közben — felső parancsra — kellett átrajzolnia, renaissance formákban el is készült 1875-ben. Homlokzata, de leginkább a lépcsőháza mutatja a fiatal építész önálló, egyéni fölfogását, a közgyűlési terem pedig egyike legszebb belső architektúráinknak.

Sok kisebb-nagyobb tervezés mellett — gróf Andrássy Gyula, gróf Nemes Ábrahám családi mauzoleuma, a budai Kereskedelmi és Iparbank, Agorasztó Miklós és Lyka Döme bérháza, Rakovszky Géza és Karagyorgyevics Mihály herceg kastélya, a Margithíd hídfői stb. — nevesebb alkotásai: 1875-től 1877-ig építi gróf Gyulai Sámuel krisztinavárosi mauzoleumát még a szigorú gótika formáiban és 1880—81-ben az Állatorvosi Főiskolát szélesen elterülő színtéglahomlokzatával. Ebben az évben végezte a debreceni Bika-szálló átalakítását is.

Már 1876-tól kezdődően és folytatólagosan 1879-ig tervezi és 1881—1882. években föl is építi a királyi József-műegyetem Múzeum-körúti központi épületét, ezt a nemes renaissance téglahomlokzatot, mely sárgapirossávos homlokzatával és a főlépcsőház igazi renaissance-szellemben tartott groteszk festményeivel általános feltűnést keltett.

Már akkoriban fel-felbukkant a céhbeli vakolatmestereknek az a fitymáló, érdemeket lekicsinylő megszólása a zárkózott mesterrel szemben, mely később következetesen ismétlődve annyira elkeserítette és idő előtt elszólította a csak a családjának élő, beteges, érzékeny mestert.

De emellett sűrű elismerésben is van része. 1871-től tagja a képzőművészeti tanácsnak, 1872-től a műemlékek országos bizottságának, 1873-tól a budavári főegyház építő-bizottságának stb., 1873-ban a bécsi, 1878-ban a párizsi világkiállításon aranyérmet nyer, 1878-ban a francia közoktatásügyi miniszter az *officier d'académie française* címmel tünteti ki és ugyanabban az esztendőben Őfelsége építészi tevékenységének elismeréseül a Ferenc József-rend lovagjává avatja.

Az 1872-ben alapított Műemlékek Országos Bizottságának munkájában elejétől fogva hivatottan és tevékenyen résztvesz: ő vette át Schultz Ferenctől, a korán elhunyt zseniális Schmidt-tanítványtól Vajdahunyad várának rekonstrukcionális munkáit és vezeti az építést 1874-ig. 1876-ban a szegedi ferencrendiek templomán dolgozik, 1877-ben pedig — Schmidt Frigyes ajánlatára — a kassai dóm terveit készíti és a helyreállítási munkálatokat vezeti 1896-ig, amikor a milléniumi ünnepségek alkalmával a templomot ünnepélyesen felszentelték.

1878-tól a bártfai és máriafalvai templomot restaurálja, 1900-ig az iglói templom gyönyörű tornyát építi.

Steindl Imre e restaurátori munkálkodását is a gyakorló építész szemszögéből nézi: kevesebb súlyt vet az archeológus sokszor kicsinyeskedő, konzerváló hajlamaira, mint az alkotó művész formai készségére, mely a műemléket mint egy magában kész, zárt egészet tekinti és nem szívesen látja sem szerkezeti, sem formai hiányosságát. Ez a felfogás az, amely minden időben a kor szellemében egészítette ki a használatban levő emlék hiányait, mely egészséges érzésével sans gêne beleállította a gót templomokba a barokk és rokokó oltárokat, és mely messze esik attól a nagyképű, de rövidlélekzetű purizmustól, mely a mult század közepe táján könyörtelenül eltávolította a nem stílszerű, tehát nem az építés korából származó részleteket, és ezzel a stílszerű helyreállítással tönkretette legszebb történeti emlékeinket.

Elrettentő példának csak a pozsonyi dóm kifosztott, sivár belsejét idézem lelki szemeik elé.

És jóllehet akadtak (és mai nap is akadnak) egyesek, akik mesterünknek szemére vetették, hogy a kassai dóm és egyéb restaurációs munkáiban túlságosan önállóan — ők úgy mondják: *önkényesen* — járt el, mégis azt hiszem, nem akad művészember, de azt hiszem tárgyilagosan gondolkodó művelt ember sem, aki a *kassai* dóm gyönyörű homlokzatát és gazdag belsejét, a *máriafalvai* kis bijout, vagy az iglói templom karcsu, elegáns tornyát nélkülözni szeretné, — csak azért, mert egyesek véleménye szerint a régiek esetleg másképen csinálták volna. Úgy vagyunk ezzel is, mint minden más művészi kérdéssel: mindig attól függ, hogy kinek a kezébe kerül valami feladat: ha művészember az illető, meg fogja oldani a kor szellemében, akármilyen stílusban is, ha pedig nem művész, akkor egy egész bizottság hozzászólása sem segíthet rajta.

Steindl egyénisége és formakészsége ezekben a restaurációs munkákban mindjobban megizmosodott, úgyhogy 1882-ben, az újabbkori magyar építészet legnagyobb feladatát, az új Országház tervpályázatának kiírása teljesen vértezetten találta.

Az új állandó Országház terveinek beszerzésére a törvényhozás elhatározásából nemzetközi tervpályázatot hirdettek, mely 1883-ban február elsején járt le és

galomba helyeztük; e negyedszázados évforduló adott alkalmat arra, hogy Egyletünk egybegyüjtve tagjait, felidézze és méltassa a magyar építészet eme kiváló képviselőjének örökbecsű érdemeit és dicső emléke felett lerója kegyeletes hódolatát. A nagy művész szellemének felidézése az Országházának, eme legkiválóbb alkotásának tanácstermében és díszlépcsője páratlan csarnokában, mélységes hatással volt minden jelenlevőre. De nemcsak a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet vezetősége és tagjai rótták le ez alkalommal hódolatukat nagynevű kartársuk emléke iránt, hanem az adott alkalommal élve, a nagy művész lelki kiválósága előtt hódoltak ott a kormány és a nemzet képviselői, valamint a tudomány és a művészetek országos szervei is.

Steindl Imre emléke iránti általános tiszteletet az emlékünnepélyen elhangzott és az alábbiakban összegyüjtött megemlékezések tolmácsolják leghívebben.

Buday Béla nyug. államtitkár, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet elnökének ünnepi megnyitója:

Mélyen tisztelt Ünneplő Közönség!

Mint a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet e. i. elnökének, nekem jutott osztályrészül az a szerencse, hogy Steindl Imre, a magyar építőművészet halhatatlan nagy mestere emlékének szentelt mai ünnepünket megnyissam.

Első kedves kötelességem, hogy üdvözöljem közéletünknek azokat az előkelőségeit, akik emlékünnepünk fényét megjelenésükkel emelni kegyesek voltak.

Mélyen tisztelt Ünneplő Közönség!

Amikor szerencsésnek mondottam magamat azért, hogy a mai emlékünnepet megnyithatom, nem tartalomnélküli üres szólam hagyta el ajkaimat, hanem lelkem benső érzésének adtam kifejezést, mert Steindl Imre nagy egyéniségének és nemes művészetének lelkes tisztelete kora ifjúságomtól kezdve része volt lelki életemnek.

Hogy e személyes nagy tiszteletemnek ez ünnepi alkalommal külön kifejezést merek adni, az nem saját csekélységem túlbecsülésében, hanem abban a meggyőződésemben találja magyarázatát, hogy a magam tiszteletéről szólva, tulajdonképen Steindl Imre száz és száz más tisztelője érzéseinek is visszhangja vagyok.

Ezért érzem boldognak magamat, hogy amikor a kései utódok Steindl Imre halhatatlan emlékezetének ünnepet szentelnek, az ünnepi hangok e szimfóniájában legalább egy igénytelen elnöki megnyitó keretében, mint a nagy chorált megelőző s a chorál hangnemébe és hangulatába bevezető előjáték hangja szóhoz juthatok.

Steindl Imre nagy művészetét és nagy egyéniségét az emlékünnep szónokai — s köztük olyanok, akik mint alkotó építőművészek maguk is várományosai a halhatatlanságnak — nálamnál kétségtelenül hivatottabban fogják méltányolni, mégis legyen szabad e helyről pár szót szólanom arról, mit tartok Steindl művészi teremtőerejében legnagyobbszerű, legjelentősebb vonásnak.

Amikor Steindl Imre az új országház tervpályázatán, merészen áttörve a pályázati feltételek szűk korlátait, megjelent pályatervével, már ez a pályaterv több volt egyszerű művészi álomnál, ez a pályamű, akár tudatosan, akár a nagy teremtők néha öntudatlan intuiciójával, egy nagy nemzeti, egy nagy politikai gondolat hordozója volt.

Steindl Imre országháza az ezeréves magyar alkotmány modern templomának készült; s hála egy őseredeti és a hétköznap szabályain túlemelkedő zseniális magyar államférfiú, idősb Andrássy Gyula gróf, megértő szellemének és hatalmas akaratának: a szabályok korlátait áttörő pályaterv diadalmaskodott s a nagy művész álma megkapta a megvalósítás feltételeit.

Steindl Imrét a legnagyobb boldogság érte, ami alkotót érhet, hatalmas művét, a modern gótika e világraszóló magyar remekét befejezhette, s ha volt lehangoló kritikában is része — hiszen van-e alkotás, amely az ilyesmitől ment maradhat? —, ezeknek pillanatnyi diszharmóniája elenyészett a nagy mű harmónikus, országra, sőt világraszóló sikere mellett.

És ez a siker a magyar nemzetnek oly nagy kincsévé vált, amelynek értéke évről-évre fokozódik. Nemcsak azért, mert a világjáró túristák egyre gyarapodó seregének szemében a parlament palotája, mint Budapestnek egyik legjellemzőbb és világviszonylatban is remekműve, e városnak és ezzel Magyarországnak fogalmával úgyszólván egybeolvad, hanem főként azért, mert ez az épület jelenti a magyar parlamentarizmust; jelentette a békében az integer Magyarországnak, a Kárpátok medencéje népeinek egységes törvényhozását, amelyben (bármint törekesznek is ellenfeleink rágalmai e tényt elhomályosítani) az ország minden nemzetisége zavartalanul kifejezést adhatott vágyainak és törekvéseinek; jelenti most a megpróbáltatás éveiben a törhetetlen reményt, hogy a Kárpátok medencéjének népei a trianoni ököl által egyelőre szétszórt természetes politikai egységüket mielőbb ismét meg fogják alkothatni. És ha a magyarok Istenének jóvoltából ez az idő immár közeledni látszik, a lelkek ily átalakulásában, meggyőződésem szerint, nem kicsinylendő része van Steindl Imre remekműve világraszóló szuggesztív hatásának s annak az ékesszólásnak, amelyet Steindl Imre országházának néma kövei fejtenek ki az általuk hordozott nagy, nemzeti és politikai gondolat általános megértése érdekében.

Nemzeti törekvéseket, nemzeti öntudatot egy épület művészi formái közt az egész világ számára minden időkre megérthetően kifejezni: ez sikerült Steindl Imrének, s ez az ő nagy művének legnagyobb értéke.

Ezektől a gondolatoktól és érzésektől áthatva van szerencsém ünnepi ülésünket ezennel megnyitni.

Foerk Ernő építész tanár ünnepi emlékbeszédét a vezető cikkben közöljük.

Möller István műegyetemi nyilv. rendes tanár megemlékezése a kir. József-műegyetem nevében:

Hölgyeim és Uraim!

A *kir. József-műegyetem* nevében vagyok bátor felszólalni, hogy kifejezésre juttassam hódolatunkat *Steindl Imre* emlékének.

Mint tanszékének utóda, műegyetemi működéséről fogok megemlékezni.

Steindl a budai várban elhelyezett Josefs-Polytechnikumnak már akkor hallgatója volt, mikor az oktatási nyelv még német volt, amikor Schnedár János az építészetet még a mérnöki osztályban, *egyetlen tárgyban* adta elő, összefoglalva történelmet, stílust, szerkezetet, egyházi, világi és gazdasági építészetet, tervezést és gyakorlati végrehajtást, mindezt napi két órában.

Az 1860/61. tanévben Steindl ennek a tanszéknek *asszisztense* volt s ebben a minőségben még egy évet töltött el, az 1861/62. tanévet, amikor örömünnepet ült a műegyetem, mert az oktatási nyelv *magyar* lett. Az előadási anyag azonban még további három évig nem változott.

Az 1864/65. tanévben az építészoktatást új tárggyal gyarapították *Műépítészeti tervezetek* címén, 1867 óta *Építészeti műtörténelem, tervezéssel* megváltozott címen. Öt éven át Szkalnitzky Antal ideiglenes tanár látta el ezt a tárgyat a mérnöki szakosztály IV. és V. évfolyamán.

Steindl Imre, aki 1870 február 11-én helyettes tanár lett, Szkalnitzky lemondása után 1870 október 1-én lépett helyébe mint nyilvános rendes tanár. Ő azonban Szkalnitzky tárgyát, az *Építészeti műtörténet II. folyamát* más irányban, kimondottan a *román* és *gót* építészeti stílus ismertetésével adta elő.

Arra az időre esik ez a változás, amikor Bécsben a középkori építészet felélesztésére sikeres mozgalom indult meg, melynek egyik úttörője Heinrich Ferstl műegyetemi professzor, a Votiv-templom építésze, a másik Friedrich Schmidt, a bécsi képzőművészeti akadémia tanára volt, akinek Steindl Imre mindvégig hű tanítványa és követője maradt.

Az építészeti osztály különválasztásának eszméje Steindl tanári működésének első évére esik: kezdetben a mérnöki osztály kebelében *Építészeti tanfolyamot* állítottak fel, utóbb a mérnöki osztálytól teljesen független *Építészeti szakosztály* létesült az 1873/74. tanévben. Ennek szervezésében Steindl is tevékeny részt vett.

Azóta Steindl még jobban kimélyítette a középkori építészet oktatását, három évfolyamra osztván el a tananyagot, 1878/79-től kezdve a következő előadásokkal:

1. a *Középkori építészet alaktana, gyakorlattal,*
2. a *Középkori építészet története és tervezés,*
3. a *Középkori építészet fejlődéstörténete.*

Ezt a tanrendet megtartotta 1902-ben bekövetkezett haláláig.

Hölgyeim és Uraim! Ha ezek után tudni akarják, hogy ki volt Steindl Imre mint tanár, erre — mint tanszékének utóda — én adhatom meg a választ.

Megmondhatom, hogy műegyetemünk sokat köszönhet neki, hogy ő alapította meg a középkori építészeti tanszéket, hogy ő kezdte meg a középkori építészet oktatását, hogy ő rendezte be és saját adományaival gazdagította a tanszék értékes könyvtárát.

De ha tudni akarják, hogy ki volt Steindl Imre mint építőművész, erre nem én felelek, erre minden időre ő maga adja meg a választ *alkotásaiban.*

Hölgyeim és Uraim! A londoni Szent Pál székesegyház építészének, a két század előtt elhúnyt Sir Christopher Wrennek a templom fényes síremlékei közt szerényen meghúzódó egyszerű sírtábláján ez a felirat olvasható: *Olvasó, ha emléket kívánsz, tekints körül.*

Ráillik ez Steindl Imrére is. Ha emlékét keresik, tekintsenek körül a Kossuth Lajos-téren, lépjenek be az Országház épületébe és meg fogják tudni, *ki volt Steindl Imre.*

Hekler Antal egyetemi ny. r. tanár megemlékezése a Magyar Tudományos Akadémia nevében:

Mélyen tisztelt Ünneplő Közönség!

A Magyar Tudományos Akadémia hódolatát hozom Steindl Imre emlékének.

Leonardo da Vinci és Goethe hitvallása szerint az alkotó munka az, ami által az emberi szellem legközelebb jut Istenhez és részesévé lesz a halhatatlanságnak. Steindl Imre ezeknek a halhatatlanságba szárnyaló alkotó szellemeknek sorába tartozott.

A művészettörténeti kutatás ma már — nagyon helyesen — megállapításainál és értékítéleteinél nemcsak a korszakok, hanem a generációk problémáit is figyelembe veszi. Aki Steindl Imre működését és alkotásait igazságosan akarja megítélni, annak nem szabad megfeledkeznie arról, hogy annak a nemzedéknek, melyhez ő tartozott, a történelmi eklekticizmus volt a vezérlő csillaga. Ennek a jegyében születtek meg a XIX. század legjelentősebb építészeti alkotásai: a párizsi opera, a bécsi városház és a schwerini kastély. A művészek legtöbbje tanulmányokon és műemlékrestaurálásokon edzett alkotóképzelettel a mult nagy történeti stílusainak föltámasztásán fáradozott, egy kisebb, merész csoport pedig a hagyományos alapokon új stílus kifejlesztésével kísérletezett. E próbálkozások szomorú meddőségének legnagyobbszerű történeti példája az a pályázat, melyet II. Miksa bajor király 1851-ben iratott ki s melynek sivár eredményei ma is még ott kísértenek a Maximiliansstrasse mentén.

Steindl Imre, amint azt akadémiai székfoglalójában kifejezetten is hangsúlyozta, nem akart új stílust teremteni, viszont azonban a mult nagy történeti stílusainak szolgai föltámasztásával sem érte be. Mint kongeniális mestere, a bécsi városház építője, Friedrich von Schmidt, a budapesti Országház építésével ő is megmutatta, miként lehet a gótikát a modern élet igényeinek és követelményeinek megfelelő új elgondolással a világi építészet legnagyobbszerű feladataira is felhasználni. Steindl Imre a budapesti parlament épületével oly monumentális alkotást teremtett, mely nemcsak a magyar építészet történetének, hanem Budapest városképének is minden időkre meghatározó tényezője fog maradni. Talán nem véletlen, hogy a magyar országgyülés palotája külső képében is büszke hirdetője a nemzet történeti öntudatának s a hagyományokhoz való ragaszkodásnak. S éppen ez a mult hagyományaiban gyökerező alkotószellem az, mely előtt a Magyar Tudományos Akadémia a mai napon újra meghajtja a kegyeletes elismerés zászlaját.

Kertész K. Róbert h. államtitkár megemlékezése a Műemlékek Országos Bizottsága nevében:

József nádor és I. Ferenc József korszaka a háború kitöréséig, Magyarország újabbkori történetének az a korszaka, amelyben a nemzet önhibáján kívüli mulasztásait a kulturális élet terén mérföldekkel mérhető lépésekkel sietett pótolni. Ebbe az időbe esik a műemlék-ügy jelentőségének felismerése és azon keresztül is a történelmi mult és a nemzeti eszme konzerválására való törekvés.

A kultúrnemzeteket megelőzve 1871-ben kormányrendeleti, 1881-ben pedig törvényhozási úton gondoskodtak a műemlékek védelméről. A törvényadta lehetőségen felül azonban a gondviselés akaratából voltak itt olyan egész férfiak is, kiknek művészi rátermettsége és szaktudása a rekonstruáló alkotó munkát megindíthatta. Ezeknek a sorában kiemelkedő helyet foglal el Steindl Imre. Steindl Imre kora ifjúsága óta szeretettel foglalkozott a magyar műemlékek ügyével. Mint számos felvételi munka elvégzője, egyik úttörője volt Magyarországon a műemlékek teljesen szakszerű, tudományos felvételének. Steindl Imre a Műemlékek Országos Bizottságának alakításától 1902-ben bekövetkezett elhúnytáig fáradhatatlan, aktív tagja volt.

Ragyogó történelmi multunk gazdag korából ránkmaradt egyik legkiválóbb emlékét, a kassai Szent Erzsébet-székesegyházat az ő nemes tudása és kész művészete állította vissza régi fényének teljességébe, az ő korában Európa-szerte elfogadott tudományos elvek szigorú szem előtt tartásával. A budapesti belvárosi plébániatemplom szentélye, a máriafalvai templom, az iglói nagytemplom és számos más műemlék helyreállítása az ő műve. A vajdahunyadi vár rekonstruálására nagyszabású terveket készített, fájdalom, a helyreállítási munkák nem egyeznek az ő intencióival.

Mint alkotó művész megteremtette az ország legjelentősebb épületét, az Országházat és ma már ebben is, nemzeti kultúrkincsünk egyik remekében, műemlékeink egyik legjelesebbjét őrizzük.

Steindl Imrét a műemlékek szuverén ismerete és lángoló szeretete avatta a magyar műemlékvédelem ügyének egyik vezető egyéniségévé és ugyancsak ezek a tulajdonságai képesítették benne az alkotóművészt örökbecsű építészeti emlékművek megteremtőjévé.

Mindezért mai emlékünnepén hálás örömmel jelenik itt meg a Műemlékek Országos Bizottsága, amelynek nevében el nem múló kegyelettel hódolok Steindl Imre felidézett nagy szellemének.

Dr. Hültl Dezső műegyetemi ny. r. tanár megemlékezése az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat nevében:

Tisztelt Ünneplő Közönség!

A mai moderneskedő korban le szokás kicsinyleni a XIX. századvégi eklektikus építőművészek működését.

Úgy állítják be ezeket a mestereket, mintha csupán a meglevő régi motivumok permutálásából és variálásából akartak volna művészetet alkotni anélkül, hogy belső énjükből bármit is hozzátenni képesek lettek volna.

Steindl Imre mestermunkájánál, a magyar parlament épületénél el kell némulnia ennek a téves felfogásnak, mely a nagy mester utolsó éveit is elkeseríttette.

Pár esztendő meghozta számára a teljes elégtételt.

Pedig a művészi alkotás elismerésénél az első huszonöt esztendő a legkritikusabb korszak, a legveszedelmesebb idő!

Az ízlésnek, a divatnak kereke gyorsan forog, különösen a mi lüktető korunkban. Ami ma fent van, az pár esztendő múlva alulra kerülhet.

Sok olyan nagy épületet láttunk belföldön és külföldön, amely mikorra elkészült, már idejét is múlta.

Steindl Imre művének nagy művészi értékét mindenki átérzi, aki az épületet szemléli és falai közé lép.

Meg kell hogy ragadja a világos, szerves rendszer, a tömegek szerencsés csoportosítása, a nagyvonalú kompozició és szerkezet, a stílus egységessége és a polychromia, a színek csodás pompája, amely tekintetben vele kevés építmény versenyezhet a világon.

A pompás színérzék az a veleszületett tehetség, melyben Steindl Imre túltett kiváló mesterén is.

A szín Isten legszebb ajándéka a természetben! Milyen volna a föld, ha színei nem volnának.

És Steindl Imre mesterien tudott bánni ezzel az isteni ajándékkal.

Amit ő itt alkotott, az nem a színek lírája, hanem a színek éposza, nem a színek akkordja, hanem szimfóniája, valóságos eroikája.

A szineknek és a gazdag formáknak páratlan átérzése jellemzi a mestert és ez vezette végig művészetében.

Ez indította őt a többi művészeteknek szeretetére és nagyrabecsülésére, aminek azzal adta tanujelét, hogy a művészeket legnagyobb mértékben foglalkozatta alkotásánál.

A parlamentépület közel kétszáz figurális szobra, sok menynyezeti és falfestménye tanusítja, mennyire átérezte mestere azt, hogy a művészetek anyjának, az építőművészetnek, kötelessége részt és helyet biztosítani a művészetek összes ágainak, kenyeret adni a művészeknek, alkalmat az egyetemes művészet bemutatására és ezzel teljessé tenni saját alkotásának művészi hatását.

Mint embert, építészt, művészt, műemlékek restaurátorát, mint generációkat nevelő tanárt már ünnepelték a mestert. Én a *Magyar Képzőművészeti Társulat* sohasem szűnő hódolatát tolmácsolom a magyar építőművészet e nagy alakja, a tömegek, arányok és formák, a színek és harmóniák halhatatlan mestere iránt, ki nemcsak a maga emlékét örökítette meg e fényes kövekben, de módot nyujtott a képzőművészek egész sokaságának művészetük kifejtésére, akinek emléke arany betükkel marad felírva Magyarország művészetének történetében.

Steindl Imre dicsősége emelkedőben van, ma fényesebben ragyog, mint 25 év előtt, amikor a nagy mester áldott kezéből kihullott a dicsőségesen alkotó tervező írón.

Neuschloss-Knüsli Kornél megemlékezése a Magyar Képzőművészek Egyesülete nevében:

A férfiú, kinek emlékére ma itt összesereglettünk, sok dicsőséget szerzett hazájának, önmagának, diadalt aratott művészetének, sok lelket hódított meg a művészetnek, melynek erős fegyverekkel felvértezett bajnoka volt.

Hivatott kézzel munkálkodott a magyar nemzeti műveltség fényes templomának megépítésén, tehetségének, művészi géniuszának, lelkének dús javaival nemzeti művelődésünk kincsesházát gazdagította.

Művészi törekvése ellenállhatatlanul hajtotta az igaznak és szépnek keresésére, tehetségének kincseit pazarul szórta szét milliók közt, mégis élete boldogságát nem a külső sikerben, hanem a művészet iránti kötelességtudásban kereste, dicső-

ségét, nagyságát csodás tehetségének alapjain becsületes és becses munkával építette.

Nemzeti életünk romokban hever, de a törvényhozás e felséges hajléka, melynek minden ékességét ő adta, rendületlenül áll, mint a magyar nemzet palladiuma. Az emberi dicsőség homályba veszhet, de a művészet örökéletű!

Steindl Imre bevonult a művészet Panteonjába és onnan hirdeti örök diadalát. A Magyar Képzőművészetek Egyesülete soha el nem múló tisztelettel hódol emlékének!

Alpár Ignác műegyetemi tb. r. tanár, építész a Steindl-Céh nevében szólalt fel:

Beszédében Steindlt főképen mint magánembert méltatta, kiemelve, hogy Steindl mindig nagy súlyt vetett a tervező-építész és a kivitelt végző építőmesterek és szakiparosok közötti szoros együttműködésre. Hangsúlyozta, hogy a céh, melynek nevében beszélt, a Steindl-kultuszt és Steindl eme felfogását a mester halála óta ápolja

Az ünnepély befejező akkordja Steindl Imre ércszobrának megkoszorúzása volt. A Magyar Mérnök és Építész-Egylet elnöke szívből fakadó szavak kíséretében hatalmas babérkoszorút helyezett az Országháza díszcsarnoka közepén álló mellszobor alá. *L—y*

SZEMLE.

Németország kislakásakciója. Mult évi március 26-ról kelt birodalmi törvénnyel 200 millió márka hitelt szavaztak meg kislakásépítési célokra. Ezt az összeget részletekben bocsátják az igénylők rendelkezésére, nehogy az építőanyagpiacon hirtelen és nagy áremelkedések következzenek be. Az építési hitelt igénybe vevő a szükséges pénzt az építkezés előrehaladása arányában, részletekben kapja kézhez. Ha az épület elkészült, a kölcsönt egész összegében betáblázzák. A kölcsönt a hitelintézetek és takarékpénztárak közvetítik s a szerződés ezekkel köttetik meg. A kamat minden mellékköltséggel mintegy 9%. Fenti törvény szerint egy-egy lakás átlagos költsége nem lehet több 5000 márkánál.

A közmunkaügyi miniszter a birodalmi gyűlés által kiküldött bizottság hozzájárulásával *Hämer* Walter építésszel különböző lakástípusokat terveztetett, ezek betartása azonban nem kötelező, csak tájékoztatóul szolgálnak. A lakások 1—4 szobások, tartozékaik: konyha, kamra, kis előszoba (Diele), fürdőszoba klozettel. Egy egy szoba területe legalább 20 m^2, a konyháé 10 m^2 kamráé pedig 6 m^2. A különböző alaprajzokból egy egyszobás és egy kétszobás típust bemutatunk. (1. ábra.) Az egyszobás lakásnál a lépcsőház előrehelyezésével igen célszerű elrendezést nyertek. Átjáró hátul a pincén át van. A kétszobás típus lépcsőháza szintén a homlokzat felé esik. Itt a kéményeknek a lépcsőház mögött való elhelyezésével az előszobában keletkező fülke előnyösen ruhaszekrények elhelyezésére használható fel. Miután egyik szoba a mellső, a másik pedig a hátsó homlokzatra került, az alaprajzi beosztás minden égtájra egyaránt alkalmas.

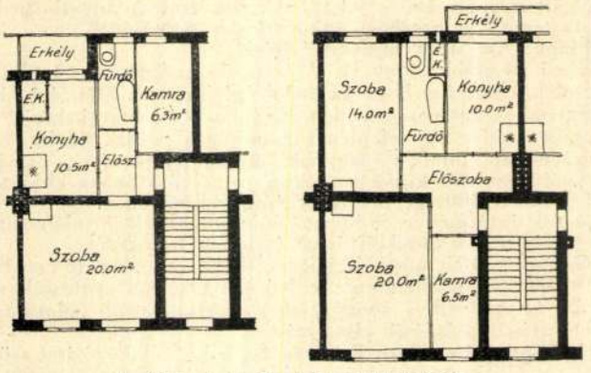

1. ábra. 1 és 2 szobás kislakások.

(Deutsche Bauzeitung, 1926. 43. sz.) *Sch. J.*

A Lincoln-féle hegesztési pályázat szabályai. Lapunkban már hírt adtunk a Lincoln-féle elektromos íves hegesztési pályázatról. Alábbiakban az amerikai gépészmérnökök egyesületének szívességéből közöljük a szabályokat:

1. Mindenki a világ bármely államából pályázhat a díjakra.

2. A pályamunkák két példányban angol nyelven irandók és az amerikai gépészmérnökök egyesületének tanácsához intézendők (Council of The Americain Society of Mechanical Engineers) és a titkárság címére küldendők el (Mr. Calvin W. Rice, Secretary of the American Society of Mechanical Engineers 29 West 39th Street New-York City N. Y.). Mindent két példányban kell küldeni; a címek, mondanivalók, megjegyzések mind angolnyelvűek legyenek. A pályamunka keltezéssel látandó el, hogy biztosan meg lehessen állapítani 1927-ből származó postára adását. Minden olyan pályamunka, amely 1928 január 31-e után érkezik be, a pályázaton nem vehet részt.

3. Mindegyik pályamunkának magában kell foglalnia a szükséges rajzokat, fényképeket vagy más részletes tájékoztatásokat, úgyhogy a pályamunka tökéletesen kifejezze a pályázó javaslatait.

A javaslatok hasznosságát nemcsak az alkalmazásban kell megmutatni, hanem annak lehetséges használatát más kivitelel és más célokkal való kapcsolatban is.

A módszerek várható előnyei és gazdaságossága okvetlen kifejtendő, mivel ez az az alap, amelyen a díjnyertes pályamunkák kiválasztása nyugszik.

4. A javaslatok praktikus voltát a pályamunkából okvetlen meg kell tudni állapítani, mindazonáltal nem szükséges a tényleges alkalmazás teljes kifejtése, ha a használhatóság egyébként nyilvánvaló.

5. A kivitel eredetisége előnyben részesül akár a hegesztésnek alkalmazását, akár a hegesztett részeknek elrendezését illetően. Azokat a kiviteleket, amelyeknek nincs gyakorlati használhatósága, csak abban az esetben veszik figyelembe, ha olyan javaslatokat is zárnak magukba, amelyek egyéb más módon hasznosíthatók, mint ahogy azt a pályázó javasolta. Az íves hegesztés módszere vagy az olyan hegesztő eljárás, amely megjavítja a már meglevő gépeket, avagy kereskedelmileg lehetővé teszi olyan gépek építését, amelyek az eredeti mérnöki gyakorlat alapján nem voltak megfelelők, az ilyen eljárások leírása különösen kívánatos.

6. Nem szükséges, hogy a szerkezet minden része hegesztett fémből készüljön, de szükséges egyes részek vagy több rész hegesztése.

7. A pályamunkákat gépírással kell írni 8½, 11 hüvely nagyságú papiron és amerikai szokás szerint védőburkolatban kell benyujtani (hasonlóan az amerikai szabadalmi leírásokhoz). A pályázó nevét és címét az előlapon kell feltüntetni. A pályamunkák mind a két példánya külön-külön borítékba zárandó, a borítéknak külsején a pályázó neve és címe legyen a következő angol megjegyzéssel: *Submitted to the American Society of Mechanical Engineers 29 West 39th Street New-York N. Y. in competition for the Lincoln Are Welding Prize.* A két boríték azután harmadikba teendő és postára adandó. A titkárság minden pályamunka átvételét elismeri.

10. A bírálóbizottság nem merül bele bármely hegesztési készülék elfogadhatóságába sem, ha a hegesztőkészüléket mint erre a pályázatra való pályamunkát javasolják is.

11. A pályamunka benyujtásával a pályázó megadja a jogot, hogy pályamunkáját a gépészmérnökök egyesülete bármelyik kiadványában közzétehesse. Egyik pályázó sem kapja vissza pályamunkáját.

12. A bírálóbizottság döntése végleges.

A 8. és a 9. pont hiányzik; a szövetségi posta ezeknek törlését kívánta, mivel ellentétben voltak a posta üzleti szabályzataival. Tulajdonképen azt tartalmazták, hogy két egyenlő pályamunka esetén azé a pályadíj, amelyik előbb érkezett be, másrészt pedig a pályázóbizottság megtagadhatja a díj kiadását. (Látjuk ebből, hogy az amerikai posta üzletszabályai mennyire kiterjednek a kereskedelmi élet minden terére.)

A bizottság előre is azt javasolja, hogy a pályázaton való részvétel előtt célszerű áttekinteni az irodalmat, amely úgysem terjedelmes. Technikai lapokban mindazonáltal ebben az ügyben elég cikk jelent meg és egyes társaságok sok munkát végeztek ebben az irányban. Maga a pályázatot kiíró cég is adott ki erre vonatkozó füzetet, amely 1½ dolláros önköltségi áron megrendelhető. A könyv címe: *Arc Welding. The New Age in Iron and Steel. The Lincoln Electric Company Cleveland Ohio.*

A pályázat eredményét a gépészmérnökök egyesületének 1928. évi tavaszi közgyűlésén hirdetik ki. Az eredményről az összes pályázók értesítést kapnak.

Messzire vezetne, ha a hegesztés előnyeit felsorolnánk és így röviden csak egypár tulajdonságot említünk meg:

1. A hengerelt acél kb. ötször akkora feszültséget bír ki, mint az öntöttvas és 2½-szer olyan merev ugyanakkora keresztmetszet mellett.

2. Ebből kifolyólag az acélból csak egyötöd rész súlyú anyag szükséges, hogy ugyanazt a szilárdságot kapjuk, mint öntöttvasnál.

3. 40% súlyú acél szükséges, hogy ugyanazt a merevséget érjük el.

4. A hengerelt acél fontonként a vasműben 2 centbe kerül, míg a szürke öntöttvas fontja 6 cent.

5. Az anyagköltséget számítva az acél ugyanolyan szilárdságnál csak $^1/_{15}$ részbe kerül, mint az öntöttvas. Ugyanannál a merevségnél pedig csak 13%-a acél az öntöttvas költségének.

6. Hasonló viszonyszámok számíthatók ki a kovácsvasra és az acélöntvényekre is.

7. A hengerelt acél feldolgozási költsége természetesen változó, hiszen nagyon sok függ a tervező gépészmérnök ügyességétől; a művek nagyrészében azonban fontonként átlag 1 centre vehető fel ez a költség.

A kisebb súly folytán a hegesztett acélszerkezetek egyéb olyan előnyökkel is járnak, amelyek a gyártás költségeit csökkentik.

A hengerelt acél előbb hajlik, azután törik; ez is sok esetben igen előnyös tulajdonság. *Gáti Béla.*

Egyleti közlemények.

Nemzetközi építészkongresszus. A XI-ik nemzetközi építészkongresszust f. évi augusztus hó 29-től—szeptember hó 4-ig Hollandiában: Hágában, Rotterdamban és Amsterdamban tartották meg.

Mielőtt a kongresszus tárgyalásainak ismertetésére rátérnék, az előzményekre vonatkozólag a következőket említem meg:

A világ építészei 1867 óta jönnek össze időközönként közös tanácskozásra. E kongresszusokat a „Comité Permanent des Congrès Internationaux des Architectes" rendezi és készíti elő. Ennek a bizottságnak a székhelye 1927 augusztus 31-ig Párizsban volt. 1867, 1878 és 1889-ben Párizsban, 1897-ben Brüsszelben, 1900-ban Párizsban, 1904-ben Madridban, 1906-ban Londonban, 1908-ban Bécsben, 1911-ben pedig Rómában tartották meg a nemzetközi építészkongresszust. 1915-ben Szentpétervárott lett volna a kongresszus, de ezt a világháború miatt már nem tudták megtartani. A párizsi központi iroda a világháború kitörése után tagjai sorából törölte a központi államok építészeinek kiküldötteit, 1922-ben Brüsszelben azonban újból felvette őket tagjai közé. 1923-ra New-York, Boston és Chicago kérte a kongresszusnak ottani megtartását, de a „Comité Permanent" csak 1925-re határozta el a háború utáni első kongresszusnak összehívását. Ennek az 1925-ös kongresszusnak színhelyéül Hollandiát jelölték ki. A németeknek a Népszövetségbe való, sokáig húzódó felvétele miatt azonban még 1925-ben sem volt célszerű az építészek világkongresszusát megtartani. Végre 1927 február 21-én a „Comité Permanent"-nak Párizsban tartott ülésén elhatározták, hogy 1927 augusztus 29-re Hágába hívják össze az építészek XI-ik világkongresszusát.

A kongresszus rendezőbizottsága s egyben tisztikara is a következőképen alakult meg:

Elnök: prof. dr. Slothouwer, delfti építész.

Társelnök: Joseph Cuypers, roermondi építész, a „Comité Permanent des Congrès Internationaux des Architectes" újonnan megválasztott elnöke.

Főtitkár: Jan Wils, amsterdam-voorburgi építész.

Pénztáros: Steur, amsterdami építész.

Titkárok: C. Six és Pierre Cuypers, amsterdami építészek.

A nemzetközi kongresszusra több mint 200 építész jelentkezett, és pedig legtöbb — mintegy 60 — Hollandiából. Ezenkívül Német-, Finn-, Svéd-, Magyar-, Spanyol-, Francia-, Görög-, Eszt-, Olasz- és Lengyelországból, továbbá az Amerikai Egyesült Államokból, Uruguay, Mexico, Japán, Csehszlovákia, Svájc, Belgium és Luxemburg államokból jöttek építészek a XI-ik világkongresszusra.

Tíz állam, illetve — Hollandiával együtt — 11 ország kormánya, köztük Magyarország is, hivatalosan képviseltette magát a kongresszuson, nemkülönben Warschau főváros is.

A kongresszus megnyitása augusztus 29-én, hétfőn délután 2 órakor, ünnepélyes keretek között folyt le Hágában a Binnenhof lovagtermében (Ridderzaal). Az elnöki tisztet prof. Slothouwer töltötte be. A holland kormányt Slotemaker de Bruine kereskedelemügyi miniszter képviselte. Hollandia kiváló építészei, élükön Berlage építészszel, az amsterdami börze tervezőjével, mind jelen voltak.

Az elnök megnyitó beszéde után Slotemaker de Bruine kereskedelemügyi miniszter szólalt fel és felhívta az idegen kongresszusi tagok figyelmét a megnyitás helyéül szolgáló „Ridderzaal"-ra, mely nemcsak Hága város, de mondhatni egész Hollandia legrégibb építészeti remeke. Vázolta a lovagterem restaurátorának, az elhunyt dr. Cuypers építésznek érdemeit, ki mint a „Comité Permanent"-nak is éveken át tagja, nemzetközi viszonylatban is szolgálta az építészek érdekeit.

A kormánykiküldötteknek és a városok képviselőinek felszólalásai után Slothouwer elnök bejelentette, hogy a „Comité Permanent"-nak a kongresszus megnyitását megelőző ülésén bemutatták Budapest székes főváros tanácsának meghívó levelét, melyben kéri, hogy a következő XII-ik vagy XIII-ik nemzetközi építészkongresszust Budapesten tartsák meg. Elnök a kongresszus nevében kijelentette, hogy a meghívást nagy köszönettel fogadják; az ügyet tárgyalás és döntés végett az erre illetékes „Comité Permanent" legközelebbi ülése elé fogja terjeszteni.

Ezek után Poupinel a „Comité Permanent" főtitkára olvasta fel jelentését a Comité működéséről visszamenőleg 1912-től kezdve, Jan Wils főtitkár informálta a kongresszus tagjait a programmra vonatkozólag, mire elnök a megnyitó ülést bezárta.

A kongresszus tárgysorozatán a következő kérdések szerepeltek, melyeket, a kongresszust megelőzőleg, a Közlöny f. évi június 5-i számában részletesen ismertettem:

A) Nemzetközi építészeti tervpályázatok.

B) Az építészi cím törvényes védelme.

C) A szerzői jog védelme.

D) A tervező- és művezetőépítész (Architecte-conseil), valamint az építést végrehajtó építőmester (Architecte-entrepreneur) viszonya.

E) Az építészet művészi fejlődése 1900 óta.

Ezeket a témákat a kongresszus négy érdemleges ülésben tárgyalta, és pedig:

Első ülésén Hágában az *A)* témát.

Második ülésén Rotterdamban a *B)* és *C)* témát.

Harmadik ülésén Amsterdamban a *D)* témát.

Negyedik ülésén ugyancsak Amsterdamban az *E)* témát.

A kongresszus rendezőbizottsága franciaszövegű füzetet adott ki, melyben közöteszi mindama munkálatokat, melyek a fenti témákra vonatkozólag a különböző országokból előzetesen beérkeztek. E füzetben a következő munkálatok vannak leközölve:

Németországé: mind az öt témára.

Ausztriáé: A) témára (Hofrat Franz Krauss), *B)* témára (prof. Siegfried Theiss), *C)* témára (Hugo George), *D)* témára (Hans Jaksch), *E)* témára (prof. dr. Dagobert Frey).

Dániáé: mind az öt témára. Ezenkívül közli az építészi cím védelmére vonatkozó törvényjavaslat szövegét.

Spanyolországé: az *A)* témára.

Franciaországé: a *C)* és *D)* témára (J. M. Poupinel).

Olaszországé: az *A)* témára, a *B)* témára (Alberto Calza Bini, olasz szöveggel), a *D)* témára (Giuseppe Astori).

Hollandiáé: mind az öt témára. Részletesen, pontonként felel meg a Közlöny f. évi június hó 5-i számában ismertetett kérdőpontokra (Jan Gratama).

Svédországé: mind az öt témára.

Az alábbiakban kivonatosan ismertetem az egyes témáknak tárgyalását. A tárgyalások alapjául a beküldött munkálatok szolgáltak, melyekre a felszólalók sok esetben hivatkoznak.

A) téma: Nemzetközi építészeti tervpályázatok.

Elnök: *Jan Wils*, holland építész.

Közli az elnök, hogy H. P. Cart de Lafontaine, Anglia részéről kijelentette, hogy az angol építészek az 1911. évi római kongresszus határozatain nem kívánnak változtatni. Elnök felolvassa Svédország jelentését, melyben a svédek közlik, hogy országukban minden nagyobb állami építkezésre országos tervpályázat volt kiírva s ezeknek a pályázatoknak eldöntésénél a zsűri többsége hivatásos építészekből állott; a nyilt pályázatok intézménye Svédországban jól bevált és előmozdítja ott az építészek érdekeit és az építészet fejlődését.

Gohbert (Belgium): Bejelenti, hogy a „Société centrale d'architecture de Belgique" a Népszövetségnél protestált ama forma és mód ellen, ahogy a népszövetségi genfi palota tervpályázatának kérdését elintézték.

Hendrickx (Belgium): Felolvassa a belga tiltakozó irat szövegét. Azt állítja az irat, hogy a díjazott pályázatok nem ragaszkodtak a feltételekhez. Egész csomó ilyen „kilengés"-re mutat rá a belga irat s ezért kifogásolja a zsűri munkáját. A zsűri határozata és állásfoglalása, az irat szerint, a pályázók nagy részének effektiv károkat okozott, sőt megsértette a Népszövetség presztizsét is. Protestálni kell tehát a Népszövetségnél, mert az ilyen módon lebonyolított építészeti tervpályázatok nem szolgálják az építészek összességének érdekeit. Az iratban kéri a belga szövetség a Népszövetséget, hogy a zsűri határozatát semmisítse meg és rendeljen el új tárgyalást és döntést.

Kéri ehhez a tiltakozó irathoz a világkongresszus jóváhagyását.

Verrey de Sinner (Svájc): Nem helyesli, hogy ez a kérdés napirendre tűzetett, holott előzőleg nem is szerepelt a programmon. Egyébként a fennálló (római) szabályzatot jónak tartja.

Johnson (Amerika): Ami a népszövetségi pályázat döntése ellen beadandó protestálást illeti, azt hiszi, hogy a világ-

Budapest.

Lantos Magazin.1930.4.sz.296-300.l.

Steindl Imre a parlament épitészéröl.

Steindl Imre épitész

Magyar Müvészet 1925.133-148.o.
Ybl Ervin:Ybl Miklós Operaháza.

Dr. Bierbauer: Könyvek.

Tér és Forma. V. é. f. 1932. 143 l.

Dr. ing. Möller-Károly: A helyes nappali világítás biztosítása, mint építészeti és város-építészeti beladat.

S t e i n d l /Imre / építész

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
145-152.
"Ybl emlékezete"

S t e i n d l Imre építész

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
234-235.
"Kallina Mór"

Steindl Imre építész

Pesti Hirlap. nov. 14. 8

a hivatalos lapból: Őfelsége megengedte....

Steindl épitész.

Akad.Értesitö.1925.34.1.

Steindl J. építész.

Katol. Szemle. 1931. I. 48-55. l.

Steindl Imre épitész.

/Parlament./

Lantos Magazin.1930.4.sz.296-300.l.

Steindl Imre emlékszobáról

8 Órai Ujság 1931. VI. 16.

Hír

STEINDL Imre

Ybl Miklós épitész 1814-1891 : A Hild-Ybl Alapitvány kiállitása a BTM-ben 1991/1992 [katalógus] Bp. : Hild-Ybl Alapitvány, 1991

42.p. - pályázata az Uj Városháza épülteére 1868

69, 114, 121, 161, 229, 203-204

Steindl Imre

nevét és eklektikus főműveit a korszak nevesebb mesterei között említi

Török László: Magyar építészet a historizmus korában. Építés-Építészettudomány. 1969.1-2.sz.131-180.l.

161.l.

MDK

Steindl mester,

a parlament feledhetetlen alkotójának emlékezetére alapitott müvészeti egyesület, a jóbarátok köre elhatározásából. /Orsz. Kaszinó szomszédságában/.

Krónika-. A Steindl-Cég.

Magyar Epitömüvészet. 1907. 9.sz. 22.l.

MDK

Steindl Céh

Steindl mesternek a parlament alkotójának régi jóbarátai maguk köré gyüjtve az egykori munkatársakat, Steindl-Céh cimen egy művészeti egyesületet alakitottak.

Cikk: Steindl-Céh

Magyar Épitőművészet, 1907. 9. sz. 22. l.

Steindl Imre

tervei alapjáb készitette el a Zsolnay gyár a máriafalvi csucsives templom számára a kereszt-kutat, szószéket és szép oltárt.

Zsolnay Terézia, M. Zsolnay Margit: Zsolnay

Corvina 1974 141.o.

Steind Imre

Az 1928 május 17-i centenáriumi ünnepségen és az akkor rendezett kiállitáson szerepelt Pécsett Steind Imre által tervezett máriafalvi oltár egy részlete,Stróblszobrok.

Zsolnay Terézia,M. Zsolnay Margit:Zsolnay
Corvina 1974 2o6.o.

Steindl

terveż szepint készült a pesti Belvárosi templom tizenhárom méter magas főoltára, amely Budapest ostromakor elpusztult.

-Zsolnay Teréxzia, M. Zsolnay Margit: Zsolnay Corvina 1974. 168.o.

Sebestyén Imre

2

Irodalom: S. I. emlékezete Technika (1939) 365-367. old.

Tóth Ernő: S. I. emlékezete Magyar Mérnök és Építész egylet Közlönye (1937) 303-308. old.

Kocs Judith: Kozma Lajos munkássága Bp. 1975. Akadémiai

9. old.

1

Steindl Imre

Nemcsak épületei, hanem iparművészeti tervei is ismertek. ~~Román formálat elevenít fel.~~

Irodalom: Csányi Károly Steindl Imre
Magyar Művészet (1902)
334-339. old

Kocs Judith: Kozma Lajos munkássága Bp. 1975. Akadémiai

9. old

STEINDL IMRE, épitész

1870-ben megalakult a Fővárosi Közmunkák Tanácsa. Ez i ókben épült egész sora a reprezentativ épületeknek, több ek között Feszl Frigyes Vigadója, Steindl Imre Országh háza, Ybl Miklós Operaháza, stb. 15.old

MOLNAR AURÉL: Buda-Pesti szazadok 3.old

Muzsak, Muzeumi Magazin, 1971. 1.sz. Bp.

STEINDL IMRE, épitész

Az Országházát 1904-ben adták át.Steindl az eklekti kus épitészet európai hirü képviselője tervezte.27 kap puja va,Kupolája 96 m.magas.Kivülről 88 szobor diszíti 7.old

MÉSZÁROS OTTÓ: Budapest évszazadai 3.old

Müvsak, Muzeumi Magazin, 4.sz. 1972 Bp.

Steindl Imre, építész

Az országgyűlés házának tervezője.

Lukács Ákos: főkapu Jóliában 7.

Esti Hírlap, Bp. 1976. nov. 6.

Steindl Imre, építész (1839–1902).
Nemes Márta: A pesti Német Színház helyreállításának
terv pályázata, 1847-ben
Csomor Tibor: Folyóiratszemle.

Nemes Márta ~~5. J. Folytatás~~

1861-ben merült fel az a gondolat, hogy a Szín-
ház helyére az új városháza épüljön fel. Ez
végül Steindl Imre tervei szerint a Váci utca 62–64
sz. alatt valósult meg.

Budapest folyóirat, 1988., 8. 47-old.

Steindl Imre

Az Országház ornamenseit a Zsolnay gyárban
ké szitteti el.

Zsolnay Terézia, M. Zsolnay Margit: Zsolnay
Corvina 1974 145.o.

Steindl Imre

az kassai dóm restaurálásakor cserepet a Zsolnay gyárból rendelték meg.

Zsolnay Terézia, M. Zsolnay Margit: Zsolnay

Corvina 1974

133.o.

Steind Imre

Steindl Imre és Khuen Antql együtt kezdték el a vajdahunyadi vár restaurálását, a munkához a Zsolnay gyár poserepeit használták fel .

Zsonlay Terézia, M. Zsolnay Margit: Zsolnay

Corvina 1974

133.o.

Steindl Imre

Steindl Imre professzor az általa tervezett Muzeum körüti politechnikum homlokzatát kivánta szines majolikával diszitemi. Az ablakok körüli szines dombormüveket Klein mintázta és ezzel az első és egyben utolsó nagy munkával bebizonyitotta, hogy monumentális feladatok megoldására is képes.

Zsolnay Terézia, M. Zsolnay Margit: Zsolnay

Corvina 1974 107.o.

STEINDL Imre

BUDAI Györgyné: Templomok a Rózsák terén.
= Erzsébetváros, 1991. 7. 10. ill.

STEINDL IMRE építész

SÁRMÁNY Ilona: Historizáló építészet az Osztrák-Magyar Monarchiában. Bp., Corvina, 1990 11, 60,61,

Uj Vásárhára - 31.p. - 32-33.p. termek repr.
Agorásztó Miklós bérháza - 58.p.
Egyetemi épületek 63-64.p.

STEINDL Imre

FRODL, Walter: Idee und Verwirklichung : Das Werden der staatlichen Denkmalpflege in Österreich. Wien ; Köln ; Graz : Böhlau, 1988 I, 157.159, 16o, XXIII

STEINDL Imre

Katolikus templomok Magyarországon. Szerk. Dercsényi Balázs. Irta: Török József, Marosi Ernő. Bp. : Hegyi & Tsa., 1991 L IV.

STEINDL Imre

Országháza a ha épületei körött

Ed. Moravánszky 1988 44-49. p. ill

ügyi Központban Kaposvá-
munkanélküliség alakulásá-
negyében.

■

JANUÁR 14.
ss–Volánbusz Utazási Iroda
ájékoztatója az Erzsébet
ában 11,00 órakor.
d Iroda Center Budapest
ajtótájékoztatója a Korona
ában 13,00 órakor.
beszélést tart a görög tago-
zük körű elnöksége az MGK-
3,30 órakor.
városi Ikarus busz sajtótájé-
toja: Gyömrői u. 156–158.
ék nélküli műholdas telekon-
cia-, oktatási és adatátviteli
zer bemutatója a Műegye-
i épületében.
zállítási nap Egerben.
ó Tamás pénzügyminisztériu-
lami kár sajtótájékoztatója
prember.

■

DA, JANUÁR 15.
bán Külkereskedelmi és Ipari
ztérium (MITI) delegációja
atási busz a magyar–japán
lavári klubban 9,00 órakor.
MGK ifj. tagozata tagvállalá-

látáskultúrával, a bor és szín harmóniája által állandó kapcsolatban voltam. Elkészült az első lakásunk, s ott állt üresen. Elmentem a Képcsarnok üzletébe, meg a Bizományiba is, és amit ott láttam, attól elbizonytalanodtam. Egy barátunk ismertetett meg *Dienes* Gáborral, tőle vásároltam először képet. Aztán vettem *Szász* Endrét, *Molnár C.* Pált és *Szabó* Vladimirt... Csak közbevetve, ezek ma már nincsenek meg. S mivel a szépirodalommal akkoriban már telítve voltam, képzőművészeti könyveket. Az első felfedezésem *Tóth* Menyhért volt: hogy ilyen életúttal Magyarországon meddig lehet eljutni... Elmentem az özvegyéhez, s elkezdtem a mester műveit gyűjteni. Tizenkét darabos gyűjteményem ma is megvan. És *Schéner* Mihálytól is vásároltam. De az igazi fordulat 1980-ban következett be: az egyik legjobb képkeretező ismerősöm felvitt *Barcsayhoz*, ez felszabadító élmény volt. Attól kezdve hetenként alkalommal elmentem hozzá. Kifaggatott, hogy mit gyűjtök, aki nem tetszett neki, azt nem kommentálta, de Tóth Menyhértért dicséretet kaptam. Jenő bácsi imádott mesélni. Aztán egyszer csak nekem ajándékozta a *Konstrukció* című képét. Amikor itt-

A számok nyelvén: A Christie's s az összesen bevett 39 millió dollá alsó becsértékek összege. (Ezeken a nem limitált ár van, hanem megad amelytől rendszerint csak fölfelé eng Első korong című képe rekordáron dollárért ment el, de egy Miró (be Mondrian (4-6 millió dollár) eladatla

Nagyságrendben (és százalékos ará eredménye: 25 százalék eladatlan; bevét mint az alsó becsértékek összege. Eru kölcsönzött, hogy a hirdetési világbirod képpel szerepelt, melyek közül csupán e dollárra becsült Kis vörös festmény, K ürömben: az árverés után 1,25 millió Saatchi habozás nélkül csomagoltatta is

kötetet, amelyben kortársak, neves műtörténészek vallanak Barcsay művészetéről, s társaságukban ott állnak Vass László szerény és szeretettel teli sorai.

– A Tisztelet a szülőföldnek című kiállítás után hatvan művésznek írtam levelet, hogy küldjenek nekem Barcsaynak szentelt szitanyomatot vagy rajzot. Tizenhat aláírt mű érkezett vissza. A Hommage a Barcsay kiállítást a *Barcsay Múzeumban* rendeztük meg...

Azt már a látogató fűzi hozzá,

STEINDL Imre

918.75

Új Művészet

UNIVERSITY OF MICHIGAN

STEINDL Imre

Szakács Margit: A Steindl-album.
= Történeti Múzeum Közleményei. 1984. 1/2.
37–54. p. ill. 6.

Az Országház építőiről

STEINDL Imre

Gyulay Zoltán: A Parlament „titka": Száz éve fogadták el Steindl Imre tervét. = MN XLVII. 305. r. 1984. dec. 30. 5. p.

Steindl Imre, építész (1839–1902).

Varga Vera: Roth Miksa munkásságáról.

Roth Miksa munkássága } 1887. Steindl Imre megbízása az általa rekonstruált máriafalvi (mariavdorfi) római katolikus templom üvegfestményeinek kivitelezésére, gótizáló stílusban.

Művészet, 1989., január, 18–old.

Steindl Imre

Az Új-Városháza közgyűlésterme (1896)

Gerő László: Pest-Buda építészete az egyesítéskor – Bp. 1973. 188 p.

Steindl Imre

A Parlament építésze Steindl Imre volt, akivel Tisza Kálmán 1885-ben hétfőtte meg a Sterrő-dést a munkára.

Soltész István: Parlamenti hétköznapok.
Tükör, 1975. aug. 19 – 3 oldal

Steindl Imre (építész)

1839. okt. 29-én született.

Nelpnava, 1974. okt. 29. 102. dg. 253 m. 4 p.

Steindl Imre

Thorocskai Wigand Ede munkatársaként neve említve.

A Hét, 1972. dec. 14. Terj. 15m. 12p.

Steindl Imre

Az Új-Városháza képcsőháza (fotó)

Gerő László: Pest-Buda építészete az egyesítéskor – Bp. 1973. 189 p.

Steindl Imre

A Váci utca 62-64 sz. alatti ún.
Új-Városházra eklektikus épületének terve-
zője.

Gerő László: Pest-Buda építészete az egyesítéskor 190 p.

Steindl Imre.

Az Új-Városháza 1870-ben készült koncelektikus terve. Felépült 1870-75 között. (ma: V., Váci utca 62-64.)

Gerő László: Pest-Buda építészete az egyesítéskor 187p.

Steindl Imre

Az Új-Városháza 1870-ben készült neogótikus terve. (illust.)

Gerő László: Pest-Buda építészete az egyesítéskor 186p.

Steindl Imre

Schmidt-nek, a bécsi Akadémia tanárának tanítványa.

Gerő László: Pest-Buda építészete az egyesítéskor 124 p.

Steindl Imre

nevét és nézeteit említi a magyar nemzeti stílus kérdésével kapcsolatban

Katona Imre: A miskolci kerámia, II.rész.
Művtört.Ért. 1972.3.sz. 177-199.l.

197.l.

Steindl Imre

Az elmult esztendőben divat volt a parlament kritizálása, -irja az "Innen-onnan" c. rovat "Steindl Imre" cimmel. A müvészt ért támadások nem voltak igazságosak, sem tárgyilagosak, sőt többnyire izléstelenek és durvák. "A párlament kövei közé nemcsak tudását, de ambicióját és életerejét falazta be, s mikor a pilléreket döngetni kezdték, lelke fogta fel a csapásokat...Első tervezetét, a kupolát kifogásolták, ezért a müvész javitott rajta.

A HÉT, Bp. 1902. szept. 7. XIII. évf. 36. sz. 577-578. lap.

Steindl Imre

"Szint és könnyed harmoniát teremtett a kupola körül, s a gót stilnek román koncessziókat tett. Mint egyéni mestermü, igy is páratlan. A támadások nem használtak egészségének. "Nagy mestert veszitettünk el benne," irja a rovatvezető, a müvészről szóló megemlékezésében.

A HÉT, Bp. 1902. szept. 7. XIII. évf. 15. sz. 242-243. lap.

Steindl Imre

A gót stilusu uj Erzsébet-városi templomot épitette a Szegényház-téren. Laureatus: "Az uj Erzsébetvárosi templom" cimmel beszámol a templomot épitő és berendező, valamint festő és szobrászmüvészek közremüködéséről.

A HÉT, Bp. 1900. nov. 25. XI. évf.
~~44~~ 47. sz. 750-751. lap.

Steindl Imre

A Müvészet c. rovatban "Az iróasztal-készlet" cimmel közlemény arról, hogy a müvész nemcsak házat épit, hanem butorokat, berendezéseket tervez. Az uj országház miniszterelnöki szobájának iróasztalkészlete "nemes stilusu, kis iparmüvészeti remekmü, méltó mesteréhez," melyet nyugodtan küldhetnek a párisi kiállitásra, a magyar müvészet és ipar nevében.

A HÉT, Bp. 1899. nov. 12. X. évf.
46. sz. 760. lap.

STEINDL IMRE, építész

Csánvi Károly Steindl mellett részt vett több műemlék restaurálásában és felmérésében, átépitésében.
139.old. 73.jegyz.

KOZÁK K.ROLY-L.VARDY FERENC-SEDLMAYR JÁNOS: A győri szé-kesegyház szentharomság/hédervary/kapolnája 99.old

Arrabona, 14. A Xantus János Múzeum évkönyve, Győr. 1972

Steindl Imre

Műépítész, 70 éve halt meg

Népszava 1972 augusztus 31
8. old.

[Steindl Imre], építész

Az 1972. okt. 10-i szám 4. oldalán megjelent képes riport téves adatának helyreigazítása: „... az építkezés ~~[illegible]~~ befejezésének helyes ideje: 1902. okt. 8.

—: O Hetvenéves az Országház 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. okt. 11.

Steindl Imre, építész

Műve: a Parlament.
Az építkezés kezdete: 1885. Befejezése:
1912. okt. 8. [V. ö.: az 1972. okt. 11.-i 12.
8. old.-án a helyreigazítást.] Három fényképe.

—: Hetvenéves 4.

ESTI HIRLAP; Bp. 1972. okt. 10.

Steindl Imre

irodájában dolgozott Baumgarten Sándor.

Ilkényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

53 l

Steindl Imre

tervei között szerepel: a bp-i Rottenbiller utcai Állatorvosi Főiskola; a Múzeum krt. 6-8. sz. egyetemi épület és a Váci utcai új városháza.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967 Budapest 1970.

301

Steinl Imre

„Kiemelkedő" alkotása az Országház épülete.

Lepényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

301

Steindl Imre épitész

A müvész "hazánkfia benyujtotta a Ferencvárosban épitendő templom tervét."
A bécsi Akadémia az általa kidolgozott tervekért a nagy dijjal tüntette ki, -irja a Budapesti hirvivő c. rovat.

Családi Kör. Bp. 1866. május 6. 18. sz.
428. lap.

Steindl Imre

neo-gotikus pellemben tervezte a bp-i parlamentet.

Névnélkül: Invitation to visit Hungarian Parliament. Daily News, Budapest, 1973. jun. 16.

61

Steindl Imre

az 1876-os évek közepén felállitott Rajztanárvizsgáló Bizottság egyik tagja.

Rónai György: Gondolatok művészneveléslink intézményesítésének centenáriumán.
Művtört.Ért,1971.3.sz.204-212.l.

209.l.

Steindl Imre

"Ybl Miklós, Schikedanz, Szkalniczky, Wéber, Petschacher, Schulek, Steindl, a Stornók müködése a legszorosabban függ össze a kor diszitőművészetével."

Kiss Ákos: A Hisztérizmus a magyar iparművészetben.
Művtört.Ért.1972.2.sz.lo4-119.l.
lo5.l.

Steindl Imre

életének és munkásságának rövid összefoglaló méltatása:

Major Máté: A szásóvas Építész Kar tanárai és a magyar építészet. - Magy.Ép.mév.1972.4.sz. 59-61.1.

Steindl Imre

1872-ben az újjászervezett Jó sef-müegyetem pályázatot hirdetett a Múzeum körúton épitendő müegyetemi épületre, s egyúttal külön megbizást is adott a tervezésre Steindlnek és Szkalnitzkynak. A pályadijat Hauszmann Alajos nyerte el. Ennek ellenére 1879-ben Steindl új ~~épület~~ terv készitésére, majd a kivitelezésre is megbizást kapott, s az épitkezés 1880-1882-ig tartott.

Szentkirályi Zoltán: Adatok a magyar épitésképzés történetéhez. - Épted, 1971 /III/, 439-465.1.

445.1.

Steindl Imre

1870-től a József Polytechnikumban a mű- és díszépítészettan tanára.

Szentkirályi Zoltán: Adatok a magyar építészképzés történetéhez. - Építud, 1971 /III/, 4.sz. 439-465.l.

444.l.

Steindl Imre

1881-83 közt tervezte és építette a TTK
Múzeum körúti központi épületét

Gábor István: Egy régi épület új arca.

22-25.l.

Budapest, 1972. 2. sz.

Steindl Imre

Steindl Imre tervezte a pesti Ujvárosházát /Váci u. 62-64/, a kivitelező építőmester Buzzi Bódog volt /1871-1875/.

Gábor István: Egy régi épület új élete, az Ujvárosház. - Budapest, 1972.5.sz.22-25.l.

Steindl Imre, építész

Az Országház restaurálásával kapcsolatban: Steindl felkészültsége, eredeti tervrajzai óriási segítséget nyújtanak a munkálatok elvégzésében.

Gyöngy István: Az Országházon dolgoznak 4-5.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. július 20.

Steindl Imre

1878-1896 között helyreállította a kassai székesegyházat.

Entz Géza: Gótikus építészet Magyarországon - Corvina 1974. 208 p.

Steindl Imre

tervei szerint épült 1871-ben az I-II. Fő n. 4. sz. épület.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

3501

Steindl Imre, építész

Az országháza tervezője és építője.
A tizenhét éven át épített mű ismertetése
a rövid cikk — kicsiztve nyolc fényképpel.

Gámán Gábor : Az ország háza 789–793.
[Gábor?]

Élet és Tudomány, Bp. 1971. ápr. 23. XXVI/17.

Steindl Imre építész

132 éve született

Népszava 1971 október 29
4. old.

Steindl Imre.

Haász mestere a
Rüegyetemen.

Akadémia 74

Rendől: Kólnai 11. old.

Steindl Imre, építész

hegeden megemlékeztek születése
135. évfordulójáról.

— : Hír

NÉPSZ BADSÁG, Bp. 1974. okt. 30-

Steindl Imre

építész, az Országház alkotója, számos kiemelkedő mű tervezője.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

1044 l

Steindl Imre müegyetemi tanár

Arcképét a cimlapon bemutatja a lap.
Repr.
"Az országház épitője" cimmel.

"Steind Imre" cimmel, cikket közöl a lap a felépitendő Országházáról, felsorolva az épitéshez szükséges anyagokat.

A HÉT, Bp. 1894. május 6.
V. évf. 18. sz. 277. lap.

Steindl Imre

Kapott jutalmat az Országház felépítésére vonatkozó tervpályázatára; ő is kapott megbízást az alkotásra.

Merza László, Mernát László, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

8911

Steindl Imre

1893-97 között épitette a VII. Rózák terén álló erzsébetvárosi templomot.

Benza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest 1973 : „Budapest Lexikon." 1335 l

10071

Steindl Imre

neo-gotikus stílusban építette a budapesti országgyűlési épületet

(névnélkül): Parlamentsgebäude 70 Jahre alt. Neuesten Nachrichten, Budapest, 1972 okt. 8.

21

Steindl Imre

tervei szerint épült az V. Múzeum körúti

Elte központi épülete (6-8 sz.)

Bevza László, Bernát György, Erdei Ferenc

stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973

13351

8051

Steindl Imre, építész

Rados Jenő édesapja, mint a műemléképítészetnek a dékánja, szoros barátságban volt és együtt dolgozott a bőr egyéni építészeivel: Steindl Imrével, Hauszmann Alajossal és több nagy építésszel.

Látogatóban Rados Jenőnél.

1948. márc. 31. TV. 22.10 /V Gné/.

Steindl Imre, építésztervező

Az Országháza tervezője Steindl Imre volt, – eklektikus, inkább neogótikus palota, (eculítve) műmagyaros, új ornamentikával kísérletezett.)

Soltész István: Duna-parti szépség, Duna-parti felelősség. Ország-Világ, 1978. aug. 16. 16-17 old.

Steindl Imre, építész

L. Pollack Mihály

6.

Karcagi L. – Lovász P: Az építőipar jelene és – I.

Népszabadság, Bp. 1978 szept. 26.

Steindl Imre

1884-ben tervei szerint állították vissza eredeti formájába a máriafalvai későgótikus templomot.

Juhász László: Burgenland, történelmi utikalauz
München, 1976.

132.o.

Steindl Imre

tervei alapján épült fel 1880-83 között
a Múzeum körúton a Műegyetem központi épülete

Vörösy Miklós: A Múzeum körút

Budapest 1978/9 34.o.

Steindl Imre, építész

L. id. Markó Károly

(h.m.): A Parlamentről és ... 2.
Esti Hírlap, Bp. 1930 júl. 1.

Steindl Imre, építém

L. Alpár Ignác

-: (- kinyken - kőveg -) 8.

Esti Hirlap, Bp. 1980 jan. 17.

Steindl Imre, építész

A Budapest múltját kutatók nem nélkülözhetik a várost, vagyannak részeit bemutató képeket. A legnagyobb földrajzi egységtől indultak el a kisebbek felé. Az anyag gazdagságának jellemzésére csupán a Parlament fejezetét fogja bemutatni az író. Az összesen 585 db. metszet, rajz és fénykép, illetve festményreprodukció adatai közt az 1880. évi tervpályázat, Steindl Imre terve, az alapozás, az építkezés részletei, a bokrétaünnep, a beköltözés, sőt még az időnkénti tatarozások mozzanatai is nyomon követhetők. (említve).

Berza László: Budapest története. Tegnapok képekben. 1.

Új Tükör, 1980. okt. 5. 11. old.-on.

STEINDL IMRE

AZ ÁLTALA TERVEZETT ÚJ VÁCI UTCAI VÁROSHÁZA ÖNTÖTT-VAS LÉPCSŐHÁZÁT EMLÍTIK.

Császár László: Százéves ház a Százéves mellett

Müemlékvédelem, 1975. 3. sz. 174-180. l.

Steindl Imre

az oltár, a volt pesti templom, szobrok nélkül, most a rákoskereszturi r.k. templomban áll ahova Steindl vitette az 1889es restaurálás alkalmával

MŰVÉSZET ÉS FELVILÁGOSODÁS AKADÉMIA KIADÓ 1976

Komárik: A korai gótizálás Magyarországon

old. 258

Steindl Imre, építész

megemlítve

Szállási Ferenc: Kincses Kőgyr a városról 3.

Esti Hírlap Bp. 1982 jan. 7.

Steindl Imre, építész

L. Molnár Tarkavs.

Baliga Kornél: Gyiszkerkalest is, Bauhaust is! 4.

Élet és Irodalom. Bp. 1986 máj. 9. XXX/19

4442. Dosso Dossi. (Giovanni di Lu
Sz. 1479-ben Ferrara köze
julius 26-án.

Madonna [redacted] szent püsp

[redacted] Ojzlopokon nyu
középült Mária [redacted] ül c
fogja, a ki visszanéz. Jo
ban és pásztorbottal meg
dult fiatal asszony ima
szárnyú angyal [redacted]

Fa, méretei 41.5:36
Back Bernát ajándéka 1913 f
gadta az 1913 február 21-ik

S

Á

IV: 26

tovább

Steindl Imre
Sebestyén, Sterk
Hegedüs
Svab Gyula
Tátray Lajos
Vágó József
Vágó László
Vidor Emil
Wälder Gyula
Wannenmacher F.
Ybl Miklós

1. Római nemzetk. kiáll.
kat. 1911 244–248. l

Steindl Imre

Váci uka 78
Múzeum körúti
régi kinéspetem
1881–83)
Horaeklektikus

Gerőpesti 265. l.

Steindl Imre

Kritika az uj Orszag-
házról

Hel Ervin:
Képzőművészet.
Budapesti Szemle

1930. okt. 635. n
134, 135. l

Gotikus kulsőbe
beytatott barok
alapraju és részben
neo-reneszánsz
épület

nyek valoságnák u
Tekintetes Minisztérek
a feljárókat minél el
sék

Visegrád, 1916 s

Egy drb. melléklet

Steindl Imre

Ney Béla: A magyar országház. S. I. alkotása. 2-r, 70 kép + 64 tábla, 46 l. Bp. é. n.

Gent (1668)

/: Зоч. :/

Steindl Imre

K.

arcképe

Kernstok Károlytól

Tőr. Képcs.

MDK

Steindl Imre

Réti I.: Tájékoztató. Nyugat 1928. jun. 1.
79o.l.

MDk

Steindl Imre, építész

„A parlament építkezését 1885-ben kezdték meg, 1896-ra csak a külső falakat tudták felhúzni. Az építkezést véglegesen 1902-ben fejezték be" — válaszol a 2-es villamoron a kalauz, majd hozzáteszi: — Steindl Imre díjnyertes pályaműve alapján készült újpesti stílusban."

Kiss Dénes: Mindenre választ ad — a kalauz

2. l

ESTI HIRLAP

Dn. 1962 júl. 10.

MŰEMLÉK ~~védelem~~

STEINDL Sure építész

M. D. K.

Tervrajza a Budapesti Történeti Muzeumban

Budapest müemlékei II. p. 1962. 395.1.

Budapest műemlékei II. kp. 1962.

Steindl Imre
építén

~ vezetőmérnöke a kassai székesegyhá-
zat 1877-1896,
a vajdahunyadi várat (Möller Ist-
vánnal)

Rados: Magyar építészettört. 313.
Műszaki kiadó 1971.

Steindl Imre
építéa

Résztvett a Bp.-i Opera 1873-as
pályázatán.

Rados: Magyar építészettőrt. 294.
Műszaki Kiadó 1971.

a) Steinoll Imre
építén

Sciante teljesen átépíti a Kassai szélasegy-
házat a helyreállítás során /1878-95/
Művei: erzsébetvárosi plébániatemplom
/1893-97/;
44 éves korában terv pályázat győzteseként
Rados: Magyar építészettört. 302.
Műszaki Kiadó 1971.

3) Steinoll Imre
építész

Műemlék - helyreállítással is foglalkozik:
Vajdahunyad vára helyreáll.-nak megkez-
dése, iglói, máriafalvi, szegedi ferences,
a bátfai szt. Egyed, Bp. i belvárosi plé-
bániatemplom.

Rados: Magyar építészettört. 302.
Műszaki Kiadó 1971.

1) Sternoll Imre
építén

/1839-1902/. Ipolos balodtól. Budán és a bécsi képzőművészeti akadémián Schmidt Frigyes tanítványa.
1870-tól műegyetemi tanár. Műemlékhely-reállítással is foglalkozik.
Rados: Magyar építészettört. 300.
Műszaki Kiadó 1971.

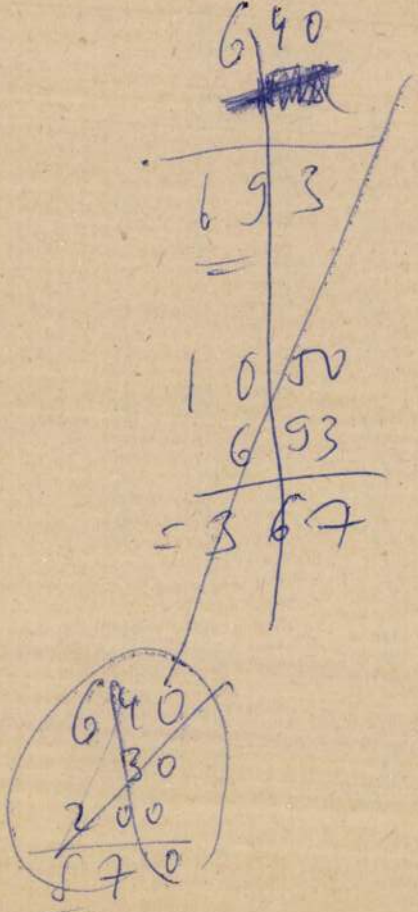
6 40
693
1050
693
= 357
6 40
30
200
570

Steindl Imre
építész

~ restaurálta a budapesti Belvárosi
Plébániatemplomot.

Radó Ilona: Magyar építészettörténet. 102. old.
Műszaki Könyvkiadó 1971.

Steindl Imre

az Országház tervezője,

66 éve halt meg.

Néptava 1968 augusztus 31

4. old.

Steindl Imre

építén

~ tervei szerint restaurálták a kassai

székesegyházat /1878–96/

Rados Jenő: Magyar építészettörténet 99-ben.
Műszaki könyvkiadó 1971.

Steindl Imre

nevét említi

Bronts Lajos: Hol legyen a Nemzetközi Vásár végleges helye? - Budapest, 1970. 12.sz. 30. l.

Steindl Imre

MK

építész

tervei szerint épült a régi Müegyetem épülete /Muzeum körut 1881-83 között.

279.o.

Repr.: 281.o. 291. kép.

Borsos-Gádor- Zádor: Budapest. Bp. 1950.

Sleindl Imre

munkáját méltatja:

Az Országház. - Budapest, 1971. 1.sz. 23-25. l.

STEINDL IMRE,épitész

Munkácsy Mihály Honfoglalás c.képének elhelyezése miatt ellentétei voltak Tisza Lajossal.Esztetikai ellentéttel magyarázták,pedig politikai tendencia volt mögötte. Steindl épitette az Országházat. 216.old

SZELES ZOLTÁN: Munkácsy Honfoglalása Szegeden
205.old

A MÓRA FERENC MUZEUM Évkönyve,1964-65, 1. Szeged, 1966

Steindl Imre

tanítványa Friedrich Schmidt-nek.

Merényi Ferenc: A magyar művészet 1867-1967. Budapest 1970.

181

Steindl Imre

Lajta Béla tanára volt. Reá gyakorolt hatását

említi Czagány István recenziója Vámos Ferenc: Lajta Béla c. könyvéről.

Művtört.Ért. 1971.1.sz. 60-66. l.

61. l.

Steindl Imre épitész M.D.K.

Az Országház épületében mellszobra.
Vajda Zsigmond a volt felsőházi társalgóban elhelyezett egyik mennyezetképén / Nagy Lajos a kassai székesegyház épitéséről tárgyal tudósaival/ az egyik tudós alakját róla mintázta.
A képviselőház társalgójában ,az épitőművészetet bemutató csoport tagja közül a tervrajzot tartó középkori mester is őt ábrázolja.

Ruffy Péter: Az Országház

Magyar Nemzet 1963. február 24. 3.1.

Steindl Imre épitész M.D.K.

Az Országház terpályázatán a négy egyenlő dij egyikét kapta /1883/

A végleges tervkészitésével őt bizták meg.

20 szavazat közül 19-et kapott.

Ő tervezte az Ujvárosházát, a régi müegyetemet / Muzeum körut/

Pesti ékszerész fia. Nemzetközi tekintélyü restaurátor

4 évig /1880-1884/ dolgozott a terveken.

17 éven ellenőrizte az épitkezést, haláláig /1885-1902

Ruffy Péter 9^"z Országház

Magyar Nemzet 1963. február 24. 3.1.

Steindl Imre
építész

M.D.K.

A kiállításon van Steindl az Országházhoz készült szinczett tusrajza.

Cifka Péterné: A Kiscelli Museum uj kiállításáról
Művészet, 1963. április – 3/4 bep

MDK

Steindl Imre

Emlékbeszéd Alpár Ignácról. Épitő Ipar-Épitő Művészet. 1929. máj. 15. 19-20.sz.

MDK

Steindl Imre

Épitő Ipar - Épitő Művészet 1931. jul.1. 1o2.1.

MDK

Steindl Imre

Steinhaus László meghalt. Pesti Hirlap 1908. jul. 30.

MDK

Steindl Imre

Az Országház. Steindl Imre tervei szerint épült 1883-tól 1902-ig. Kép a 72.oldalon.

Pesti Napló, A 80 éves, -ajándék- albuma 1850-1930.

MDK

Steindl Imre

Pásztor Mihály: Pest-Budától Budapestig. Pesti Hirlap 1927 évi Kincsesháza. 396-403.l.

MDK

Steindl,müépitész

a belvárosi reáliskola kiváló növendékeinek munkáiból összeállitott kiállitáson ö is szerepel. /Nemz. Szal./

A belvárosi reáliskola kiváló növendékeinek munkáiból. Kp.Ip.-KP.Müv. 1932. 86.l.

Steindl Imre

nobrának leleplezése
az országházban -

Irod

Vas. Ujs. 1904. 391. l.
(Két nobor leleple-
zése.)

Strobl A. nimre -

— Kispest l. Kelenföld
— kla-rissza kolostora 121
— Mária Magdolna (mai helyörs.)-templ. 122
— Mátyás-(Nagyboldogasszony-) templom 122, 237
— — III. Béla és neje sírja 48
— budai szobrászat 132, 161
— Margit-sziget (Nyulak-szigete) 118
— — Sp. Domonkos-apáca kolostor 119, 120, 127
— — Bold. Margit síremléke 119, 120
— — V. István sírja 48
— — ferencrendi 120
— — premontrei prépostság 119

MDK

Steindl Imre

Műegyetemünk aulajában bronzszobor örökiti meg, el nem muló emlékezetét.
Munkatársaiból még életében megalakult a Steindl céh, s a Steindl-éremmel évente egy-egy kiváló művészt jutalmaz érdemes működéséért.

Csányi Károly: Steindl Imre emlékezete.

Különnyomat a Technika 1939.évi. 10.sz.3.1.

Steindl Imre

Erőd

Épitő Ipar

1904. 165. l.)

174. l.

171. l. (A Steindl emlék leleplezése)

Steindl nek az országházban Strobl tól való mell szolrát lelepl.

1904. máj. 29.

..... *mühely.*

...yfőnökség!

...v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... szamu .....

...am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláirás és munkásszám.

Steindl Imre, építész M.D.K.

születésének 100 éves fordolója alkalmából a Magyar Mérnök és Építészeglet legeletes ünnepséget rendezett, melyen Steindl egetlen leánya, a művészetek és szakegesületek és a kormány képviselői is megjelentek. Ennek beszédet mondott Csányi Károly.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1939. LX. évf.

dec. 7. sz. 3. old.

MDK

Steindl Imre

Alapitók... EIEM 1925.

Ép. Ip. Ép. Műv.

Steindl Imre

Wód

M. Epitőrinvéset

1907. 9 sz. (A Steindl
ceh)

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök

8. **sorsz.** Műhelyi mint

Steindl Imre MDK

épitész
Országház, Ujvárosház, Régi müegyetem.

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

M.D.K.

Steindl Imre, építész

142

életében semmiféle elismerésben nem részesült – Bécsből mindössze egy Signum Laudist hozott. Az Angol Építészek Királyi Társasága viszont tagjává választotta. A Parlament előcsarnokában álló mellszobra inkább karikaturaszerű, mint monumentális „pedig Stróbl Alkotás."

Fábián Gáspár: Nagy magyar építészek kitüntetései

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közéönye, Bp.

1936. 70. köt. 142. old.

Steindl Imre

irod

Müller Pál, dr. tehn. rijlaki: Emlékbeszéd Steindl Imréről. A Steindl-Céh 1935. nov. 9. tartott emlékünnepén elmondotta —. Budapest, 1935.

STEINDL IMRE, épitész

Berán Lajos szobrászmüvész plakettet készitett róla.
A plakett:.-1933.-STEINDL IMRE EMLÉKÉREM 1933, szekállas férfi arcképe b.H/.KIVÁLÓ ÉRDEMEKÉRT-A STEINDL CÉH, a Parlament látképe. 87 mm. öntött, bronz. 18/282/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Berán Lajos szobrászmüvész érmei és plakettjei 17/ 291/ old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
XVII.1961. 16.sz. Bp.

Steindl Imre, építész M.D.K.

halála évfordulója alkalmából hegyeletes ünnepséget rendezter az Orsz. Kaszinó épületében 30 évvel ezelőtt alakult Steindl-cék helyiségében. Az emlékbeszéd elhangzása után átadtár Berán Lajosnak az 1935-évi Steindl-emlékérmet.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1935. LVI. évf.

nov. 13. sz. 4 old.

MDK

Steindl Imre, épitész

hazai kiválóságunk, a duhaparti Parlament tervezője a legszebb magyar gótikus emléken, a kassai dómon végzett erőszakos, helytelen átalakitásokat.Szerkezetét sem kimélte. A háromhajós templomot öthajóssá változtatta. Azmészaki Szent Jánosról nevezett kápolnát lebontotta,viszont egy soha nem létezett u.n. huszártornyot emelt.Régi faragott köveket ujakkal pótolta, az eltávolitott középkoriak ma is időtálló részben szép faragványok,melyeket most gyüjtögetünk magányhelyekről,udvarokból stb.össze. Az uj pótlások viszont már részben tönkrementek.

Gerevich Tibor:Müemlékeink védelme.
Szépmüvészet, 1943. 2.l.

Stöindl Imre MDK

Jubiláris épitészeti kiállitás a Mücsarnokban.
Épitőmesterek Lapja. A Munkaadó. 1934. dec. 13.

Steindl Imre MDK

épitész

Bajó Gyula: Budapest ujabbkori épületszobrászata.
Bp. 1942. 25-36.o.

M.D.K.

Steindl Imre, építész

nevét a XIX. sz. utolsó évtizedeiben fellendülő hatalmas építkezések lebonyolításával kapcsolatban említi:

Lechner Jenő dr.: Kamner Károly emlékezete

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1921. 55. köt. 123. old.

M.D.M.

Stein Aurel, épitéz

Nevét a XIX. s. utolsó évtize-
deiben fellendülő hatalmas
építkezés legtehetségesebb
fiataljai körül említi:

Lechner Jenő dr.: Kamarás József
emlékezete

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1921. 55. lét. 123. old.

Steindl Imre, építész

M.D.K.

veszi át 1870-ben Schulz Ferenctől Vajdahunyad helyreállítási munkáit, melyeket 1874-ig vezet.

Kabdebó Gyula: Vajdahunyad.
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1911. 45. köt. 154. old

-1- M. D. K.

STEINDL Imre építész
(1839-1902)

Az Országház építésze

Tudományegyetem Múzeum körü
ti épülete.

Vajdahunyad várának restaurálása

Szeged, Ferences templom "

/-

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar müvészet 1800-1945
Bp. 1958. ~~193, 194, 195, 264, 334. l.~~
191, 192, 193, 265, 332.

-2- le.D.A

STEINDL Imre építész

1880-1889-ig dolgozott a Parlament tervein, amellyel megnyerte a pályázatot.

Parlament (terv)

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945. Bp. 1962. 191, 192, 193, 265.

Steindl Imre, építész M D4

Parlamentje megbecsülésünket érdemli ki.

Artner Tivadar: A magyar építészet útja 8.l

NÉPSZABADSÁG bp. 1962. nov. 29.

MDK

Steindl Imre

Schulek Frigyes betegsége alatt, Steindl személyzetével együtt több hónapon át intézte az ügyeket, a budavári koronázó templom helyreállitási munkálatainál.

B.Forster Gyula: Schulek Frigyes t.tag emlékezete.

A Magyar Tudományos Akadémia elhúnyt tagjai fölött tartott emlékbeszédek.XIX.k.6.sz. 20.l.

MDK

Steindl Imre

Steindl Imre volt műegyetemi ny.r.tanar születésének 100 éves évfordulója alkalmával rendezett emlékünnepélyen, Csányi Károly műegyetemi ny.r. tanár ismertette Steindl életpályáját,műépitészeti és tanári munkásságat.Az emlékbeszéd után Steindlnek a műegyetem aulájában elhelyezett mellszobrát koszorúzták meg.

József nádor 1939/40. 12.1.

MDK

Steindl Imre

Magyar Művészet 1931. 307.1.

Steindl Imre

ivod

7-8.sz

ÉIÉM. 1928. 26, 27.l.

Foerk E. Tanulságok Steindl Imre munkódiséről.

u.az. 1928. 9-10.sz. 35.l. — 11-12.sz. 43.l. — 21-22.sz. 83-84. — 23-24.sz. 92, 93.l.

fogadását és kézbesitésének

.

Kiváló tisztelettel

r 29-én

elnök.

udapest.

Steindl Imre

AZ ÖTERVEI SZERINT FARAGTA'K A BÁRTFAI FŐOLTÁRT

l.

Arch. Ert

1917. 104. l.

1085

Steindl Imre
épitész

Országház (alaprajz)

Repr.

Magyar műtört. 7. bevíté.
Képzőmű. kiadó 1971.

Steindl Imre

tárd

Arch. Ért.

1914. 246. l.

728. sz. I

Steindl Imre

l.

Arch. EA. 1915

376. l.

SZÉKELYFÖLDI MŰVÉSZETI ÉV
ÉSZLETES MŰSORA

Steindl Anne

l.

Uxa . 267 . l.

Mezőgazdasági osztály.

TÁJÉKOZTATÓ:

„Mg" a mezőgazdasági osztály VIII., Eszterházy-utca 3. alatti épületét, „Åo" az állatorvosi osztály VII., Rottenbiller-utca 23—25. alatti épületeit, „Kg" a közgazdaságtudományi kar IV., Szerb-utca 23. alatti épületét, „K" pedig a központi épületet (XI., Műegyetem-rakpart 3—5.) jelzi. A tanrendben *-gal jelzett címek a nem kötelező ajánlott tárgyak címei.

Steindl Imre

věd

Zámb 1935

Steindl Imre

uj vároháza

írod

Gárdonyi Albert dr.

Ötven esztendő Budapest székesfőváros történetéből. Bp. 1925.

26, 27. l.

antik képalakítás és a festői stílus megőrzésében, hagyományozásában.

A könyvfestészetről szólva, itt is előbb térben és időben a bizánci művészet megszokott határain túl kell visszatekinteni. A legkorábbi, ránkmaradt miniált emlékek, mint az ú. n. *Wiener Genesis*, vagy a vatikáni *Józsua tekercs*, és a *Dioskorides*, még inkább az ókeresztény művészet kereteibe tartoznak.

Wickhoff iránytmutató, alapvető munkája óta a *Wiener Genesis*ben nem az antik művészet lassú elhalásának emlékét látjuk, hanem az új művészeti szemlélet kialakulását, amiben az antik képalakításnak és festői stílusnak elemei is tovább élnek. A külső architektura, ruházat még teljesen antik, sőt még József és Putifárnét ábrázoló miniatura is inkább antik életkép, mint bibliai jelenet. De a többi miniatura is technika és forma szempontjából az antik művészet továbbélő hatását mutatja.

A vatikáni *Józsua tekercs*, különösen harci jelenetei, ugyanebben a szellemben fogant s bizonyára antik mintaképekre megy vissza. Józsuét

Steindl Imre

országház

Gyód

Gárdonyi Albert dr.

Ötven esztendő Budapest
szekesfőváros történeté-
ből, Bp. 1925. 96 l.

mint Gerbert aurillaci szerzetes oltott lelkébe. A fiatal császár székhelyét is az Aventinus dombján üti fel. Tehát alig két századon belül újra Róma az uralkodó gondolat s tartalma mégis menynyire más, mint a karoling időben volt.

III. Ottó, méginkább birodalmának népei, Rómába és az egykori római birodalomban, a béke és a jogrend diadalát látták. Csak meg kell újítani Rómát, csak vissza kell állítani egész területén a kereszténységet és újra felvirágzik a birodalom, hirdeti a Szent Istváni Intelmek klasszikus műveltségű írója. S mintha a lengyelek, a magyarok csodás megtérése nem III. Ottó és II. Sylvester nagy koncepciójának helyességét bizonyítanák.

Nagy Károly birodalom-szervező vágya is Rómát akarta utánozni, de az ezredik évforduló előtt, a világvégi várás chiliazmusában Róma gondolata még a pogány, alig letelepült népeket is

Steindl Anna

l.

Liber Baptismorum

195. l - 196. l.

202. l.

Firenzei és umbriai Madonnái kevés vá
a beállitás,a komponálás sokkal válto
való a Louvreban őrzött "Madonna fáty
lemes,ritmikus vonalvezetés érvényesü
ránt.Behatóan foglalkozik a fény és á
tónust akar elérni.Az alakok monument
dell'Impannatan"/1514,Firenze,Pitti/
kával halmozták el.A pápa Róma müvész
megbizást tanitványaival végeztetett
nitványai.Ekkor már épitészettel is f
ron is,részt vett a Santa Maria del P
tésében is.A barnás vörös szinekben G
Ingyensulyozott kompozició a "Madonn
A mozdulatok egymásba kapcsolódnak.Ne
marad.-- Egészen ujszerü kompoziciót
Maria a kis Jézussal a karján a felhő
gos glóriat fest,ami által plasztikus
s szépségét kiemeli.Spirituális elgon
galmazza meg,ami egészen eredeti.A fö
tan,átszellemülve nézik a felhőkön me
San Sisto rend számára készitette a M
Előbbi:Róma,Vatikán,1511./.L754-ben k
volt.Szintén spirituális,viziószerü e
köpenybe burkolt alakja,karján a kis
balra áll,ugyancsak a felhőkön Sixtus
térdel.Lent egy párkányra két kis ang
Jézus tekintetében valami ijedtség,te
Hiányzik az anya és gyermeke közötti
tek és angyalkák alakjával tökéletes
Rafael ezzel a transcendentális kompo
Tartalmi tekintetben haladóbb Michela

Steindl Imre

wód

Lechniépm. 508'1.

a középkorba nyulik vissza.-A mestersé
alkalmazza a"Madonna dei Candelabri"-n
van benne valami még a Madonna del Gra
jesen az alakok töltik ki.A háttér ind
az egyik Londonba,a másik egy baltimo
oldalon lévő Giovannino- és angyalfeje
be a szimmetria kedvéért.-- A bolognai
kápolnája részére festette a Szent Cec
Cornicine,a kiváló reneszánsz keretfar
keret van a helyén,a képet a bolognai
centrális elhelyezést ad,amint a Madon
keztet is egy Francia Madonnára.Jobbra
Szent Pál kéztartása Michelangelo hato
a zene utáni hangulat köti össze.Bizon
festette meg.Vasari szerint a hangszer
egyik tanitványától való.-- Egyik legé
a"Madonna della Sedia",a firenzei közn
Seggiola.A formákat ugy rajzolja meg,a
vonalaik kövessék a tondoformat.A Mado
nép leánya.Az öltözetben,a tarka kendő
lyozza,de egyike legfestőibben szinese
gó szineket ad.Változatos Madonna képe
"Madonna della Tenda"/1516./ Szintén p
alakok,teljesen kitöltik a képet.A hát
jobb felső sarkon szürödik be fény,mel
létre. A San Pietro in Montorio részér
Krisztus mennybemenetelét,melyet ma a
de,Medici kardinalis megbizásából kész
volt,de az alsó részt mégis Giulio Rom
és müvészetének utolsó nagy álma.Mikor
még látni.A viziós ábrázolás két részb

Steindl Imre

Kassai székesegyház
lyjáépítése

ind

Lechnépum 518. k.

érem-
z uj
ato-
aus-
kola
erült
astrum
letén
ó ha-
beré-
si
két
a a
mu-
Mithrasz
har-

Steindl Imre (II

Steindl másik nagy restaurálási feladata volt a barsfai tűzvész által elpusztult Szent Egyedről nevezett gótikus plébániatemplom helyreállítása. 1879 – 1889.

Iglói plébániatemplom rest.

Vasmegyei máriafalvi késő gótetilű plébániatemplom.

Gyöngyöspatai templom tornya.

Életkép.

Csikósok.

Az elfogott paripát négy méneskari tiszt ad utasitások szik. Felirata:

No 3. Pferdefang auf

Mezzotinto, mér.

126-9

Steindl Imre

vród
2

Szilágyi Sándor:
Nagy-Budapest.
Bpest. 1927. 35,
36. l.

Steindl Imre építész M.D.K.

egyetemi épületek a Museum körutos
Ujvárosháza a Váci utcában
Erzsébetvárosi plébánia tplom, neogot
Országház (repr: 477 o.)

Kanyis A. hagy. műv. Bp. 1960 474
476

Steindl Imre

egyetén

A hisztorizáló stílusok formáira
sor-sor embert tanított meg.

Kiss Ákos: A hisztorizmus . . .

Művészet, 1970. junius – 13 lap.

Steindl Imre
épületei

A parlament alkotója.

Kiss Ákos: A historizmus . . .
Művészet, 1970. június - 13 lap.

Steinedl Imre
ipelen

A parlament alkotófa

Miss Cleo A bisztorzemus.
Minisét, 1970 junius - 13 hep.

Steindl Imre

Weber Antal és Steindl Imre valószinüleg már a szegedi városháza épitésekor jól ismerték Lechner Ödön képességeit, s tőlük kaphatott tájékoztatást az az ismeretlen cikkiró, aki az Epitő Ipar 1882.évf. 75. lapján ismertette a pályázat városháza tervpályázatának eredményét s elismeréssel irt a Lechner-Pártos féle pályatervről.

Vámos Ferenc: Aszegedi városháza épitéstörténetéről. Müvtört.Ert. 1969.4.sz. 317.322.l.

319.l.

Steindl Imre

építész

MDK

A kassai dóm restauratora. 1878-

138.o. 100. jegyzet.

Csemegi : Budavári. 1955.

STEINDL IMRE építész — MDK

— építette újjá a kassai dómot,
— Országház, Erzsébetvárosi templom terve-
zője.

Focsk Ernő: Építészettörténet. Kézirat.
Sokszorosítva: Kunstädter Vilmos műint.-ben. é.n.
57l, 74l,

Steindl Imre épitéi M.D.K.

emlitve:

Galling Frigyes: Utcáink esztétikája
Bp. 1931, 58

Mariele Frau Spanien M.O.K.

Emmendorf:

Spanien Frage: Internat. Arbeitsgr.
Op. 1931, 82

M.O.A.

Steindl József

Tervei szerint épült a Rózsák terei plébániai templom.

Gál György: Budapest templomainak címeres emlékei. 1700. 1940, 31

M.D.K.

Steindl Imre
építész

Méltatás – Az Országház alkotója.

Lyka Károly: Az legutolsó évszázad építészete. 307 lap
Élet és Tudomány, 1959. március 4. 10 szám.

Steindl Imre

MDK

Repr.:

A Kossuth híd és a Parlament.

17.o.

Huba László, Pap Miklós, Pén Imre, Szitnyai Jenő
/Összeállította/: BUDAPESTI TÁJÉKOZTATÓ - Útikalauz.

Bp. 1966.

/ Steindl Imre/

MDK

Repr:

A Parlament kupolaterme.

, 16.o. I. kép.

Szöllősi Ernő /szerk/ Budapest - Guide illustré.
Bp. é.n.

dr. D. K.

STEINDL Imre építész

Bp. Országház. 1884–1904 (Repr. 279.)

Magyar építészet. Bp. 1954. 105. l. 279. l.

M. D. R.

STEINDL Imre építész

Országház

Erzsébet-téri templom

Magyar építészet. Bp. 1954. 31. l.

le. D. Cx.

STEINDL Imre építész

Bp. VIII., Kétemeletes egyetemi épület
(Múzeum krt. 6-8.) 1880-83.

Magyar építészet. Bp. 1954. 105. l.

Steindl Imre

MDK

építész

Repr: Az Országház alaprajza.
290.o. 301. kép.
Az Országház Kossuth L. térre néző főhömlokzata.
291.o. 302. kép.
Az Országház főlépcsőháza.
292.o. 303. kép.
Az Országház kupolacsarnoka.
293.o. 304. kép.
Az Országház országgyülési terve.
294.o. 305. kép.

Borsos- Sódor-Zádor:Budapest. Bp. 1959.

Steindl Imre
építén

M.D.

Az Országház építője

Dercsényi Dezső: Magyarország műemlékei
Művészet, 1969 szeptember - 8 lap.

Steindl Imre

szerint: „a renaissance, román, goth stylusnak mücsenek magyar aránylatai. A folytonos harok s küzdelmek alatt a művészi irány elsatnyult s megállapodott az olasz és francia mesterembérek által. ... A főfeladatunk tehát az: hogy a most divatozó stylusokat meghonosítsuk s ereknek lehetőleg nemzeti jelleget adjunk."

Katona Imre: Radisics Jenő az iparművészeti kultúráért. /Müvtört.Ért., 1969. 3.sz., p. 212-224./

Idézi

p. 214.

Steindl Imre

Rómer Flóris müemlékrestaurálási elveit, elképzeléseit nem ismerjük pontosan, de "...feltehetőleg közelebb álltak a miéinkhez, mint Steindl vagy Storno felfogásához."

Tombor Ilona: Rómer Flóris. - (Művtört.Ért., 1969. 3. sz., p. 207-211.)

p.208.

Steindl Imre

szerepe és munkássága a kassai Szt. Erzsébet templom restaurálásával, illetve építéstörténetének feldolgozásával kapcsolatban.

Marosi Ernő: Tanulmányok a kassai Szent Erzsébet templom középkori építéstörténetéhez.
/Művtört.Ért., 1969. 1. sz., p. 1-45./

p. 2, 3, 5, 7, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 22, 23, 24, 26, 28, 32, 40, 42.

Steindl Imre

A kassai dóm Steindl-féle helyreállításával kapcsolatban Forster Gyula 1906-ban bírálóan ír.

Műemlékvédelem, 1969. 4. sz., p. 238.

Steindl Imre

1968. 10. sz. rejtvényünk helyes megfejtése:

1. Országház. Epitette Steindl Imre.

Budapest VIII. ker. 1. sz. 1969. jan., 45. l.

Steindl Imre

MDK

A belvárosi plébániatemplomot a XIX század végén Steindl Imre nem a legszerencsésebben restaurálta. Tévedését 1932-44 között Lux Kálmán javitotta ki.

230.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Steindl Imre /1839 Bp. - 1902/

MDK

épitész

Bécsben Schmidt Frigyesnek tanitványa. 31 éves korában már a bp-i Müegyetem nyilvános rendes tanára. Főbb müvei: Budapesti uj városháza/Váci utca 62-64/ 1869-75. Állatorvosi Főiskola 1880. Rózsák téri templom 1893-97.

Helyreállitotta a Vajdahunyad-várát.szegedi Ferences templomot, az iglói és pesti belvárosi plébánia templomot.

Az Ország ház épitéséhez 44 éves korában fogott hozzá. A nyilvánostervpályazaton első dijat nyert és 1883-ban bizták meg a végleges tervek kidolgozásával. 1885 okt 15-én megtörtént az első kapavágás 1896. jun. 8-án akét ház együttes ülése.

290-291.o.

Borsos- Sódor-Zádor:Budapest. Bp. 1959.

Steindl Imre

ivod

Dívald Kornél: A kassai dóm és a szent Mihály kápolna. Művészet 1914. 369. l.

~~1099. Ismeretlen művész.~~
~~A XIX. századból.~~

1099. II. Endre.

Mellig, balrafordul
Haja, bajusza és szakálla
felett lánczon érmet viselve.

ANDREAS. II. HVNG. R

~~Emelkedett pereme~~
~~és hátlapja sima.~~

Rezes ólom dombo
20 K.-- Havas Emil ajándé

Steind Imre

Ivod

z

Genth. Budapest

155. l.

Steindl Imre

Irod

Forster Gyula báró: A műemlékek védelme a magyar és a külföldi törvényhozásban. Bpest, 1906. 220–221. l.

a Kassai székesegyház restaurálásáról.

9/14, 9/2

[illegible]omás

vep.

hiciernyos
nyomás

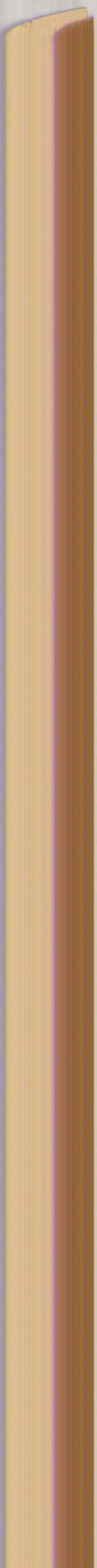

Steindl Imre

A pesti belvárosi templom főoltára

Irod

Lux Kálmán dr.

A budapesti belvárosi plébániatemplom.

Buda, 1934. 6 l.

Steindl Imre

wod

Schulek János. Az elszakitott Magyarország műemlékei. Kassa és a bányavárosok műemlékei. Historia 1928. 2. sz. 13. l.

~~Sta~~ Steindl Imre
építész

/1839–1902/ Országház.

Magyar műv. tört. 7.17.
Kiprőműv. kiad. 1971.

Steindl Imre
építész

Országház 1884-1904

Repr.

Magyar műtört 7. 18.
Képzőmű. kiad. 1971.

M. D. K.

STEINDL Imre

a középkori építészeti tervezés kör-
tenetének professzora a budapesti
műegyetemen, gotikus stílusban
tervez (Orszaghász) és restaurál
(Kassa jérne)
Budai Aurél: A műemlíki értéke-
lés különböző szempontjairól

Műemlékvédelem 1961. 2. sz. 75. l.

Steindl Imre épitész

131 éve született

Nápszava 1970 október 29

r. old.

Steindl Imre épitész

68 éve halt meg

Alépszava 1970 augusztus 30
10. old

Steindl Imre, építész MDk

Gótikus stílusban tervezett (Országház)
és restaurált (Kassai dóm).

Budai Antal: A műemlékek értékelésének különböző szempontjairól (I. r.) 72-77.

MŰEMLÉKVÉDELEM, Bp. 1961. 2. sz.

Steindl Imre, építén MDh

Országház (1884-1904)

Repr.

Gerő László: A XIX. n. végi Későeklektikus építéket jelentősége budapesten 162-175.

Bp. 1960. 3. n.

MÜEMLÉKvédelem

M.D.K.

STEINDL Imre építész

Kassa, székesegyház helyreállítása (1878-95) Rep.

Bn.-erzsébetvárosi plib. templom (1893-97)

Parlament, (Országház) (1883-1903) Rep.

építésének megbízását tervpályázat győzteseként nyeri el.

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 290, 289, 291.

Kagoa lenq: Mæßvar ejbiføsæssiøniøner pp. 1961.

M.D.K.

M.D.K.

STEINDL Imre építész

bajdahunyadi vár műemléki helyre-állításának megkezdése

Igló-máriafolva
Szeged, ferences
Bárppa Szt. Egyed
Bp.-telvárosi pl.

} templom restaurálása

./.

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 290.

Steindl /Imre ?/ MDK

Bp. belvárosi plébániatemplom /Március 15. tér/ főoltárát Hild János tervezte 1801-ben /jelenleg a rákoskeresztúri templomban/. Az 1890-ben készült Steindl -féle Zsolnay majolika főoltár 1944-45-ben elpusztult.

Uj főoltárát Gerő László tervezte, Molnár C Pál képeivel, Antal Károly dombormüveivel.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 111.1.

M.D.K.

STEINDL Imre építész

Arad, városháza

Budai Kereskedelmi és Ipar bank háza

Bp. Váci utcai új városháza

A régi (Múzeum körúti) Műegyetem

Állatorvosi Főiskola

./.

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 290.

M.D.V.

Rados Jenő: Magyar építészettörténet sp. 1961.

Steindl Imre MDK

Belvárosi plébániatemplom/Március 15. tér./

Steindl Imre 1890-ben, Lux Kálmán 1933-ban, Gerő László 1948-ban renoválta. Utóbbi tervezte a szentély ujrafestését, valamint a gótikus szentségfülke eredeti helyán való felállitását, Amely Lux Kálmán rekonstrukciója.

1958-ban Borsos László helyreállitotta.

Zakariás G. Sándor:Budapest. Bp. 1961.
112.l.

Repr: 119. kép. A belvárosi Templom.
200. kép. " " délről.

Steindl Imre MDK

Vörösmárvány kut a Fő utca 4. sz. ház udvarán.

Zakariás G. Sándor : Budapest. Bp. 1961.
24.1.

Steindl Imre

MDK

Erzsébetvárosi r.k. plébániatemplom.
1893-97.
Rózsák tere.
Helyreállitása folyik.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
155.1.

M.D.K.

Steindl Imre

" A budapesti Parlament épületével oly monumentális alkotást teremtett, mely nemcsak a magyar épitészet történetének, hanem Budapest városképének is minden időkre meghatározó tényezője..." marad. Idézet a Steindl emlékünnepélyen elhangzott beszédből. A beszéd hivatkozik Steindl Imre akadémiai székfoglalójára, ott elhangzott beszédére s néhány szóval megemlékezik/épitészeti stilusáról. a kor/

Hekler Antal: Nekrológok és emlékbeszédek 1907-1938. Budapest, 1944. Tanitványok kiadása. 9., 10. l.

M.D.K.

Steindl Imre, épitész

nevét azok között emliti a szerző, akik a romantikának történelmi stilusokat feltámasztó áramlatából meritették ihletüket és alkottak kiváló és jelentős müveket.

Dénes Tibor: Précis de l'Histoire des Beaux-Arts en Hongrie. Debrecen, 1936. 8.old.

Steindl Imre

MDK

Országház. 1884é1904.

Repr. 197. kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
109.1.

MDK

Steindl Imre

tervezte az Új Városházát
/Váci utca 62-64/ a "Brauhaus-kaserne"
helyére. 1870.
Épült 1875-ig.

Repr. 232. kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
130.1.

M.D.K.

Steindl Imre /1839-1902/

442. Terv az Országház épitésében. Vizf.86x36 papir
443. " " " " " 48x37 papir

Elvesztek. /Országház/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
28.,129. l.
MUMOK. Bp. 1952.

M. D. K.

STEINDL [Imre] éxitész

A magyarországi művészetet tárgyaló legújabb műben alig említve

Gerő László: A XIX. sz végi kisőcklektikus építészet jelentősége Budapesten

Műemlékvédelem 1960. 3. sz. 168. l.

MDK

Steindl Imre (építész)

restaurálta a indriafalvi és a sámfalvi (Vas m.) templomot.

-ts.: Magyarország megszállt területén levő városok műemlékei.

Városi Szemle, Bp. 1928. 338. l.

M. D. V.

STEINDL Imre épitész

Szakra barkap Bélatól (1939) Gipsz

A M. N. Galéria évagyegyzéke T. 10. rész

Bp. 1959. 34. l.

M. D. U.

STEINDL Imre építész

2 mellszobra Stróbl Alajostól

Ltsz.: 6427.

Ltsz.: 52.180

A M. N. Galéria ánagjegyzése T./B. vész.

Bk. 1959. 185-186. e

Steindl Imre MDK

Régi viziárosi katonai temető.

Gyulay -mauzoleum, Steindl Imre 1874.

Egyes szobrok az I. Kapisztrán tér 2-5 szám udvarán raktárban /A.D. Zotto velencei szobrász müvei./.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

181.1.

MDK

Steindl Imre épitész

Lourisin L: A m. Operaház. 1941. 30.l.

MDK

Steindl Imre építész

Czekelius-Szántó: A bpi Fer.Józs. híd építés tört. 1896.

M.D.K.

Steindl Imre, építész

Országházának, mint hatalmas, megragadó alkotásnak jelentőségét hangsulyozza a szerző - ezzel szemben, városképi szempontból nagyon elítéli északon a Palatinus házakat, egy Honvéd-utcai házat és a déli oldalon [az egykori] Andrássy-szoborral szemközt álló „visszatasítóan zavaros" bérpalatát. [Ma Építésügyi Minisztérium.]

Gallina Frigyes: Utcáink esztétikája.
Városi Szemle, XVII.évf. 1931. 712.old.

M. D. L.

STEINDL Imre építész

Az országház építője

A Hunyár-torony keresztjét hartó gomb-ben elhelyezett feljegyzés tamesága ne-vint a kátyás templom átalakításá-nak építői rózáti van (1882)

Üzenet az utókornak

Magyar Nemzet 1961. jún. 13. 6. l.

MDK

Steindl Imre, szobrász

A parlament palotája. Repr.

Bajó Gyula: Budapest újabbkori épületszobrászata. Bp. 1942. Pázm. P. Tud. Egy. dolgozatai.

M. D. K.

STEINDL Imre építész

Parlament

„vitatható formakeszése ~~ele~~ mellett is egyike a századvégi Európa legnagyobbszabású és leghatásosabban elhelyezett középületeinek ..."

Granasztói Pál: A magyar építészet kilenc évszázada

Magyar Építőművészet 1958. (VII.) 193. l.

le. D. A.

STEINDL Imre építész

Lajta Béla építész tanára a Műegyetemen

Vámos Ferenc: Lajta Béla

magyar Építőművészet 1956. (V.) 2. sz.

54. l.

M. D. K

STEINDL Imre építész

Szül. 1839. okt. 29.

Építészévfordulók

Magyar Építőművészet 1960. 5. sz. 64. l.

MDK

Steindl Imre

Steindl Imre, Tandor Ottó tanára

Tandor Ottó. Müvészet XII. évf.1913. 282-283.

M. D. K

STEINDL J. építési

Bp. Náci u. 62-64. Panaschár
(1870-1872)

Gerő László: Építészeti stilusok

Bp. 1957. 122. l

M.D.V.

STEINDL J. építész

Országház

Bp. VIII. Rózsák tere v. K. Templom

Gerő László: Építészeti stilusok

Bp. 1957. 123. l

le. D. K.

STEINDL Imre építész

Bp. Kossuth Lajos tér Országház
(1884 - 1904)

Gerő László: Magyar építészet koladó kagyo-
manyai Bp. 1951. 63. l.

M. D. K

STEINDL Imre építész

Bp. Váci u. 62-64. Háromemeletes irodaépület u. n. új bárosháza (1870-72)

Gerő László: Magyar építészet boladó hagyományai Bp. 1951. 63. l.

M. D. K.

STEINDL Imre építész

Pap. Múzeum körút 6-8. Kétemeletes egyetemi épület (1880-83.)

Gerő László: Magyar építészet boladó hagyományai Bp. 1951. 64. l.

MDK

Steindl Imre, Pest

1864. Gundel II.dij.

1865. Füger-dij.

Bécsi Képzőm. Akad. magyar ösztöndijasainak névs.

Fleischer,Bécs. lol, lo2.l.

MDK

Steindl Imre

Zámborszky Ilona: A magyar Országház. Bpest,1937.
1o3.l.

Steindl Imre, építésznek

M.D.K.

a kassai dóm külső és belső restaurálási munkáját, még halála után is lesujtó kritikával illeti „Ezrey" (Rákóczi hamvainak hazahozatalával kapcsolatban) – mondván, hogy Steindl „türelmetlen kézzel kürtött mindent, ami barok és renaissance stilusra még csak emlékeztetett ... meglehetős pusztítást vitt végkez a középkori stilus tisztaságáért. Ugyanakkor Rákóczi emlékművét, parancsolóan barok stilusban tervezteke még a Műeml. Bis.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.

nov. 21 sz. 3. old.

MDK

Steindl Imre

Ungarn. Bp. 1917. 447.1.

M. D. K

STEINDL

Országház

Gerő László: A XIX. sz. végi késő eklektikus építészet jelentősége Budapesten

Műemlékvédelem 1960. 3. sz. 171. l.

MDK

Steindl

Képzőm.Társ. Évkönyve 1928. 20-36.o.
Pethő Zoltán: Hauszmann Alajos

Steindl Imre

MDK

VIII. Múzeum krt 6-8.
Egyetem, volt Müegyetem.

Épitette 1880-1883-ban.

Repr. 253.kép.

Zakariás G. Sándor : Budapest. Bp. 1961.
162.l.

MDK

Steindl Imre, építész

Laurisin L: A m. Operaház. 1941. 30. l.

MDK

Steindl Imre

Fábián Gáspár dr. cikke. Városkultura, 1935. 354-356. o.

MDK

Steindl Imre

Képzőművészet. 1935. 12.o. kép

STEINDL Imre építész

Kassa, székesegyház restaurálása (1878-96)

Részvett az Operaház versenyre kiírt szűkebbkörű pályázaton (1873)

Bp. Országház (1884-1902) Részt.

Redoa Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961.
8, 96, 285, 288, 289, 290, 291, 303, 366.

M.D.K.

STEINDL Imre építész

(1830 - 1902)

Ikaros családból származott.

Budán és a bécsi részőművészeti akadémián Schmidt Friggyes legkivá-lóbb tanítványaként szerezte meg épi-tészi készettsetségét

./.

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 290.

M.D.Y.

Rados Jenő: Magyar építészattörténet sp. 1961.

M.D.K.

STEINDL Imre építész

1870-től műegyetemi tanár

műemlék-helyreállítási tevékenységet

is folytat

Egy-két bérház, kastély, mauzóleum

mellett főleg középületek jelzik mun-

kásságát

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 240.

Bacon Hend: Mayor Abraham Lincoln of Jan. 1861.

M.D.V.

Steindl Imre

l.

Siklósy F. K. T. Cört.

175. l.

Steindl Imre

1.

Siklósy F.K.T. tör.

610. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Steindl Imre

u. 3796
u. 3797

ród

Szklossy László:
Ahol az uj követ
ugrat: várják.
Pesti Hirlap Vasár-
napja 1931. jul. 19.
Képekkel.

Gyarapodás.

szembe ~~tekint~~ néz. Egyszer fodorított parókája
ajusza és szakálla leberetvált. Lehajtott
szürke.

ei 32: 22 cm.
l 1899: V. 17-én 100 koronán (243/99). Nº I.
31-én (673/99).
vette 1898: IV. 25-én a 70101 szvsz. leirat

1204

Steindl

Országháza felel meg a historizáló,nemzeti gőtikus stilusu normának.

Mojzer:Torony.kupola,kollonád
Akadémiai Kiadó 1971 43.o.

Steind

országház tervének elfogadásában a legfontosabb szerepet a magyar parlament két házának és ezek egységének épitészeti jelképezése játssza.

Mojzer: Torony, kupola, kollonád

Akadémiai Kiadó 1971 45.o.

Steindl Imre

A Pesti Erzsébetvárosi plébánia templomot a főváros 1937-41-ig restaurálttatta a fővárosi magasépítési ügyosztály vezetésével.

Halász Közép 1940

20 – 22. l.

képekkel

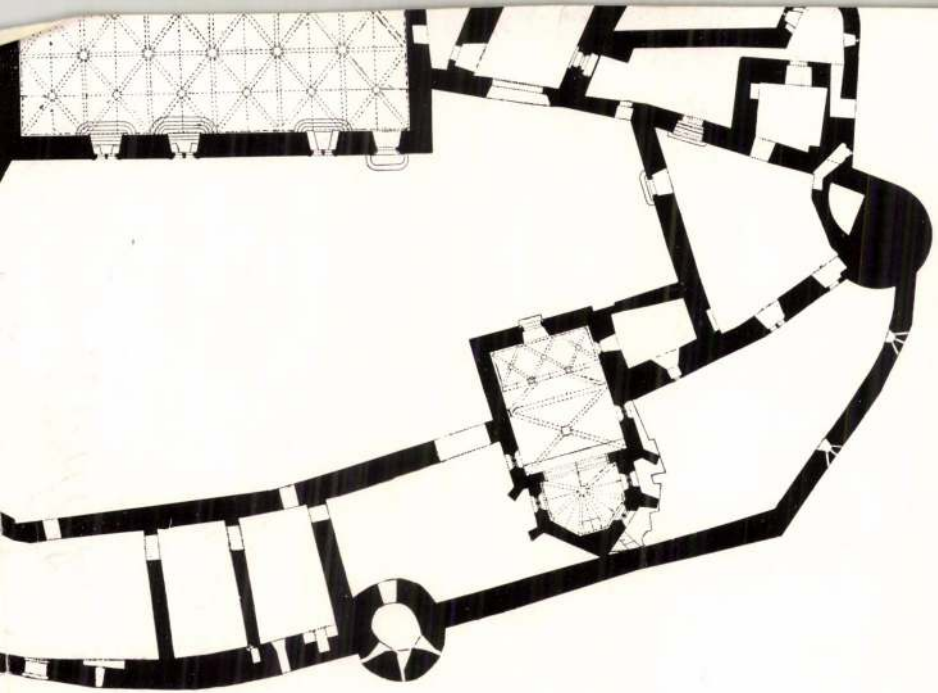

Steindl Imre

Írod

Lux Géza dr.:

Műemlékek műszaki felvétele.

Szépművészet

1943. 13. l.

MÁNY.

akvarelezett ceruzarajza.

Steindl Imre

l.

Edvi Bp

136, 138. l.

152. l.

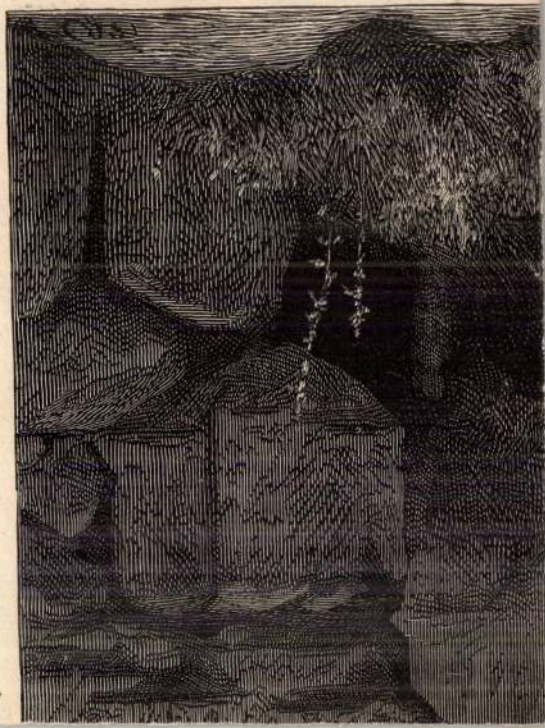

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

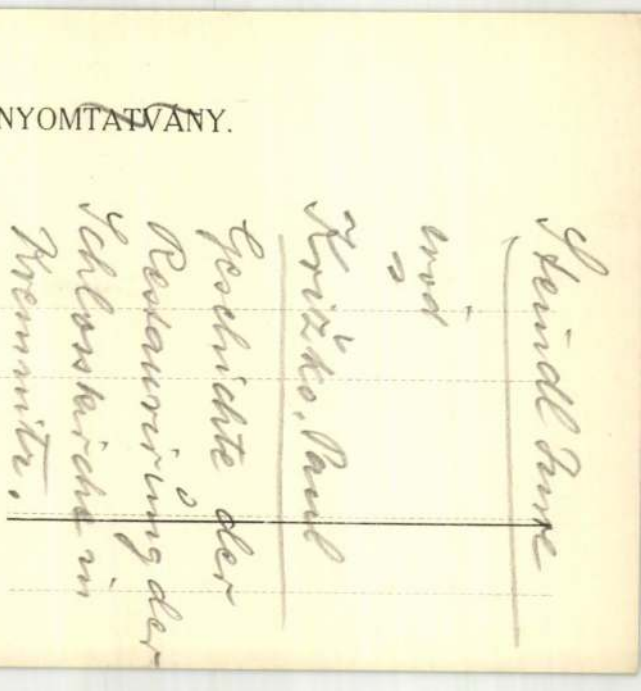

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Steindl Imre, építész

Az Országház tervezője.

György István: Hetvenöt éves Országház

M. 9.

Népszabadság, Bp. 1971. jún. 6.

Steindl Imre építő

L: Timon Kálmán

Timon Kó A Bp-i Műnaki Egyetem 200 éve 59-60

Magyar Építőművészet Bp. 1983 83/6

Steindl

„Pest... 1890 és 1914 között nyerte el mai arculatát. Ugyanekkor alakult ki a Dunapart két fő jellegzetessége, a budai vár kupolája és hosszan elnyúló homlokzata, a pesti oldalon pedig a Parlament. A egyik barokk jellegű, a másik pedig a londoni Parlament és a bécsi Városháza kéjöz neogótikus utódja. A Várat Ybl, a Parlamentet Steindl építette, mindketten magyarok... Bécsben tanultak. Szerintem egyik sem európai jelentőségű építész.

Pevsner Nikolaus: Benyomásaim a magyar építészetről.

Új Szás VI. évf. 1966. aug. 8. sz. 106. l.

Steindl Imre

MDK

építész

Schulek Frigyes helyreállitási tevékenységének
.ensendásessága ellenére is ő volt történeti szemlé-
letű műemlék-helyreállitás hazai úttörője. S ezzel
a következő nemzedéknek, Forster Gyulának és Möller
Istvánnak utját egyengette Steindl Imre , Gyalus
László és mások maradibb felfogásával szemben.

38.e.

Csemegi : Budavári. 1955.

Sleindl Imre

Tanítványa a pesti Műegyetemen.
Lajta Béla.

Vámos F.: Béla Lajos. Acta Historiae Artium. Budapest, 1969. 1-2 sz.

164 p.

STEINBL Imre

1898-1901 között Foerk Ernő a müegyetmi aszisztense és az Országház belső berendezési munkáinak irányitója

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 51.p.

Steindl Imre épületei (1839–1902).
P. Szabó Ernő: Kövek. Rejtett kincsek.

Műemléki helyreállítást végzett Storno Ferenc Tannonhalmán és Steindl Imre Kassán.

Budapest, 1988. 5. (26-dd.)

Steinhl Imre

mellszobra (alkotója Strobl Alajos) az Országház lépcső csarnokában áll.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2321

Steindl Imre

Bécsben Schmidt Frigyesnél tanult. Ugyanott Schulek Frigyessel és Schultz Ferenccel részt vesz a Wiener Bauhütte megalapitásában.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2311

Steindl Imre

1869-ben tér haza és 1871-ben már tanár. 1872-ben az Uj Városházát tervezi, 1881-ben az Állatorvosi Főiskolát és a régi Műegyetemet.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

23 il

Steindl Imre

Parlamentje a különböző szinezetű eklektika áradatába illeszkedik (1888–1904).

Gyula: Magyar design; Ipari Művészet, 1969. III. 8. l.

Steindl Imre

1880-84 között – az új országház felépítésére vonatkozólag elkészített tervében eklektikus tulnyomóan neogótikus irányzatot mutat be

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970. 231 l

Steindl Imre

terve az új Országház felépítésére, jutalmat kapott.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2311

Steindl Imre

az Országház épületén barokk alaprajzra gótikus kupolát, tornyokat épít és a francia reneszánszra utaló fedélszéket.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1781

Steinoll Imre

tervei alapján épült a bp-i állat-
orvosi egyetem (VII. Rottenbiller u. 50)
pavillonjait.

Tóth Endréné: Nyelvpest Enciklopé-
dia, Nyelvpest, 1970. 463 l

67 l.

Steinold Imre

tervei alapján épült fel az Új-Vásárhója.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1781

Steindl Imre

építette a bp-i Múzeum krt-i Műegyetem épületét 1880-83 kon.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970. 463 l.

66 l.

Steindl Imre
építész

1839 – 1902. Az Országház építésze.

Egyéb művei: Tudományegyetem Múzeum
körúti épülete

A magyarországi műv. Irt. I. 412.
Corvina 1970.

Steindl Imre

1889-ben restaurálta a bp-i Belvárosi templomot.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

32 f

Steindl Imre
építész

Az országház és lépcsőháza

Az országház. Bp. V. Kossuth Lajos tér 1-3

1884-1904.

Repr.

A magyarországi művelődés. II. Képm. 618, 619.

Corvina 1970

Steindl Imre

Erzsitette a Kassai székes-egyházi helyreállítási tervét.

Kabdebo Gyula: Négy helyreállított műemlékünk. Budapesti építőmesterek stb. ipartestülete IV. évk. Bp. 1908. 178. l.

Római Körlevelek VI. 157

JULIUS

12

Steindl Imre

Művészeti lexikon 746 l.

építész, szül. 1839 X. 29. Budapesten, megh. 1902 VIII. 31. u. o. Budán és Bécsben tanult, 1869-tól tanára volt a bpesti műegyetemnek. ~~[illegible]~~ ilkuvei: a bpesti uj városháza (1870-75), a Margit-hid hidfői és őrházai (1875), az állatorvosi tanintézet (1880-81), a József műegyetem épülete, a Murem körúton (1881-2.) [F. Főmúve (a gótikus stilben épült) a bpesti uj országház (1885-1899). Restaurálta a vajdahunyadi várat (1870-74), a szegedi ferencrendiek templomát (1876), a kassai székesegyház (1877) és a bártfai szv. Egyed- és a máriafalvi templomokat és S. készítette] a jáki apátsági templom restaurálásának tervét (1881).

[a bpest-erzsébetvárosi plébánia-templom (1897-1900).

(35

Steindl Imre

Erdő

E képekkel.

Steindl Imre

Wod

Utmutató a Egyiselő-
kárban. Budapest.
1906.

Steindl Imre

wod

Dr Gerecze Péter. A mu-
emlékek helyrajzi jegyzéke
és irodalma. Bpest 1906

1907

Steindl Imre

IROD.

Csányi Károly: Steindl Imre emlékezete

Steindl Imre

Kny. Technika
4°, 2L, 4L, Budapest, 1939

Steindl Imre
vobra

1933 feb márc

Strobl Alajostól,
a Tört. Képcsarnok
tulajd.

Klebelsberg emlékkiáll Mücsarnok

Fioresi Garzia.

1 *Autoritratto.*
2 *Madonna.*
3 *Testa d'artista.*
4 *Campagna bolognese.*
5 *Savena.*

Gallucci Sandro. *

6 *Mercato.*

Morando Pietro. *

7 *L'animatore.*

Pizzirani Guglielmo.

8 *Paesaggio bolognese - Strada di Monterenzio.*
9 *Giardino pubblico - Lugano.*
10 *Vecchie case di Porretta.*

Scarpa Croce. *

11 *Orti a Burano.*

Seibezzi Fioravante. *

12 *Case lagunari.*

Steindl Imre

vrád

Lykaninvtost II.

266-P.

BUDAPEST, ...
IX., HŐGYES ENDRE UTCA 10
TELEFON: 382-595

Steindl Imre

vrő

Pap Ferenc: Steindl Imre emlékünnepünk.

MMÉE Közl.

1940. 1–2. f.

Steindl Imre

wód

Stimakovits László dr

Bevezetés a művészet-
történelembe.
Bp. 1925. 125 l.

FENYVES

FENYVES

Steindl Imre

l.

Magyarország műemlékei

I. 169. l.

.....vm.sz.
194.....

A polgármesteri XII.ügyosztályhoz tisztelettel továbbítjuk azzal, hogy e kérvényt a Vizművek-nél előjegyeztük.

Budapest,194.....hó...n

BUDAPEST SZÉKESFÖVÁROS VIZMÜVE
Személyzeti főosztály:

osztályvezető.

Steindl Imre

l.

Kemkassamüeml

4. l.

Steindl Imre

rod 2

Lechner 1940

198. l.

204. l.

a Città"-t a „Fiume Zagywa" (E) és a „~~Fiu~~-
körül s úgy az erődben, mint a várostan,
dell 'Acqua" (D) van megjelölve, a tornyo-
„Li Molini"-nál, a vizi kapunál s jobb-
n a „Borghi antichi" (H) kötik le figyel-
mzó hegyek kőzt balról vár tűnik fe-
lagon:

:„A. La Città" kezdettel s „H. Borghi

mek 13.g: 20.r s a réilapnak 14.r: 20.r %m
a dal Sig. Co: Ercole Scala. In Modona

66/93 N° 60

Steindl Imre

wód
?

Gent Bpestnuv
70, 71, 72. l.

3037

30. R. Alt.

(Sz. Beisben 1812. augusztus 28

Részlet Velenczéből.

Jobbra a Doge-p
oszlopon túl a királyi-palo
gá s barna-piros vitorlák
Kodnak a környékbeli épüle
képeznek különféle csoportos.
bén ~~több kosár~~ narancsos-
kott terén, balra, kulimböző tökök
fehéret négy hajós javítja;
holmijával foglalkozó n
laszkoknál két férfi ügyel.
Előtte ~~[illegible]~~ kutya hever
álló férfi felé, ki fehér p
hozott. Jelenése alól jobbra

Vászon, meretei
~~Erny M. Lagy~~
~~M. Kép. 256.~~
~~Ny. 167.~~
~~VII: 30~~

T, áldogálók, beszélgetők

T a körülötte lévőknek a-
tiknek egyike fajtékenül.

T; kissé odább, a kosárnál
~~[illegible]~~ s ezek mögött
a két hölgygyel egy ízt be-
szélget

+ a portékáját árúló
öreg előtt, csikos inget viselő
hajós áll zsebre dugott ke-
zekkel

VII: 303.

Steindl Imre

l.

Lechner Bpvaroscend

38. l.

Steindl Imre

vrod

Bierbauer Virgil-

Az épitészet. Magyar

Művelődéstörténet. V. k.

Bp. é. n. 580. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Steindl Imre

a belvárosi templom

Zsolnay-főoltára,

melyet fenti tervezett

elpusztult

Gerő László

Budapest templomai

az ostrom után

Budapest 1946.

II. cf. 156 l.

Pesti ~~lóversenyprogrammok az 1850-60-as~~

~~évekből~~ VII. 31.

Steindl Imre

Irod.

Hekler Antal

Megemlékezés Steindl Imréről. Akad. Értesítő 1927 240–241. l.

Heklevalogatás

440. l.

Zárókimutatás

számla

Steindl Imre

l.

Epitészet

1942. 100. l.

Steindl Imre

Fed

Épitő Ipar
1913. 558. l.
(Két ünnep.)

A Steindl szerkes
Allavatára
a Steindl cikben

OLASZ FESTŐ, XVIII. század

Kálvária

(Ld. Caracci hamis szignatúrájával.)

Vászon, olaj, 162×100 cm. (Első emeleti fogadó.)

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 43. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 763. l. — Maszlaghy II., 488. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század

Pietà

Réz, olaj, 18×15 cm. (44. szoba.)

Maszlaghy II., 529. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század

Krisztus siratása

Fa, olaj, 42×30 cm. (42. szoba.)

Maszlaghy II., 357. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század

Madonna és alvó Jézus

Vászon, olaj, 93×41 cm. (26. szoba.)

Maszlaghy II., 121. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század

Mater dolorosa

Réz, ovális, 14×11 cm. (26. szoba.)

Maszlaghy II., 379. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század

Apostolfejek

Steindl Imre

róla

Lux Géza dr:

Újabb nagyértékű leletek a pesti belvárosi templomban.

Építészet 1942. 2 füzet.

60. l.

›rda vármegye.

lképek.
astély.
y.
k.
stély. (?)
(?)
vár.
ly. (?)
alképek.
falképek.
emplom. (?)
templom és falképei.
falképek.
, falképek.

?)
templom.
om. (?)
stély. (?)

Steindl Imre

ired

Hekler M M Tóth

207. l.

Vasárn. **25** Vilmos		Protestáns: Vilmos Görög: Febrónia Izraelita: Thamus 1
Hétfő **26** ános és Pál		Protestáns: János és Pál Görög: Dávid Izraelita: Thamus 2
Kedd **27** László		Protestáns László Görög: Sámson Izraelita: Thamus 3
Szerda **28** Irenaeus		Protestáns: Arszlán Görög: Cirus Izraelita: Thamus 4
Csütört. **29** éter és Pál	☽ Első negyed 22 óra 41 pk	Protestáns: Péter és Pál Görög: Péter és Pál Izraelita: Thamus 5
Péntek **30** Pál eml.	JÚNIUS	Protestáns: Pál Görög: 12 apostol Izraelita: Thamus 6
Szomb. **1** zus vére	1933 **JÚLIUS** 31 nap	Protestáns: Tibold Görög: Kozma Izraelita: Thamus 7

6-ik hét.

Nap kelte 4 ó. 4 pk. — Nyugta 20 ó. 1 pk.

Steindl Imre

und

Bierbauer Virgil dr.:

The Japanese

Architect. 1931. okt.

Kerpel -

S t e i n d l

építész

Ybl Ervin: Elégtétel Budapestnek.
Budapesti Hirlap.1924.jul.13.

Steinoll Imre

Pesten született 1839-ben, atyja ékszerész, nagyatyja a biedermeier kor legkiválóbb asztalosa; 1859-ben a bécsi Képzőművészeti Akadémián tanult.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2311

Steindl Imre

a Parlament terve, távlati kép: víz festmény, 1883. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

691

Steindl Imre

tervei szerint emelték 1870-75 között az V. Váci utca 64-66. sz. a. Ú.j. Városházát.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3691

Steindl Imre

tervét fogadták el a kétemeletes (Muzeum krt. 6-8) Műegyetem épületének felépítésére.

Tóth Endréne: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970. 463 l

661.

MDK

Steindl Imre

A Steindl-céhben ünnepi vacsora keretében Seenger Béla a kofaragok nevében hódolt Steindl Imre emléke előtt.

Cikk: Steindl emlékezete.

Magyar Iparművészet, 1933. 56.l.

MDK

Steindl Imre

A Steindl-céh helyisége. Magyar Iparmüvészet 1940. 132.l.

Steindl

Steindl Imre és Schulek Frigyes felhasználták a Zsolnay kerámiát.

Zsolnay Terézia,M. Zsolnay Margit:Zsolnay
Corvina 1974 155.o.

Steindl

professzort bizták meg az állam a máriafalvi templom restaurálásával .

Zsolnay Teréziа, V. Zsolnay Margit: Zsolnay

Corvina 1974 133.o.

STEINDL IMRE, építész, /1839-1902/

A Parlament épületét ü épitette. Eklektikus módon. A hosz
szantixépületxx oldakával a folyópartra támaszkodó épü
lete n

n/ gótius, renesánsz, barokk, sőt nemzetinek kélt ele-
mekkel is találkozunk, Belső elrendezésében annyira kor-
szerüt alkotott, hog y még mais alkalmas arra, hogy álla
mi életünk központja legyen. 84.old

RÓZSA GYÖRGY: Vázlatok a magyar országgyülések iko-
nográfiájához 81.old

FOLIA HISTORICA I. A.M.N.M.Évkönyve, Bp. 1972

Steindl Imre

A Steindl által épített Országház
a Millenniumra készült. Valóban
teljesen 1904-ben lett kész.

Balogh János: Egy palota története
Új Tükör, 1978. április 2 - 12. lap.

Steindl Imre, építész

megcsúfítva

Újlaki László: A Margit-híd történetéből (2.) 4.

Nérszabadság, Bp. 1978 árr. 29.

Steind Imre, építész

megemlítve

Újlaki László: A Margit-híd történetéből (1.) 6.

Nérszabadság, Bp. 1978 ápr. 28.

Steindl Imre, építész

L. Zsolnay Vilmos

Bajkóné Révész Zsuzsa: „Nem öntöhélt soha nyerésthedés" 2

Esti Hirlap, Bp. 1978. apr. 19.

Steinoll Imre

restaurálta 1889-ben a belvárosi templom belsejét.

Gerza László, Gernót György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Gondolat - pest 1973 1335 p

1091

M.D.K

Steindl Imre
épitész

A német reneszánszot honosította meg.

Ibl ~~Miklós~~ Ervin: Petschacher Gusztáv épitészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 179 l.

Steindl Imre

MDK

nemzetközi pályázat alapján
lett az Országház építője

Dombi: Mův. tört.

278

Steindl Imre

MDK

a vajdahunyadi vár egyik restaurátora. Több ponton megbontotta az eredeti lépet, amikor Rudolf trónörökös ~~ner~~ részére vadántastélynak akarta átalakítani.

Dékány: Nagy. ren.

Széfeddin: Vajdahunyad

80

Steindl Imre

építész

A kassai Szt. Erzsébet székesegyház helyreállitása. 1878. 425.o.

A vajdahunyadi vár restaurálása. 426.o.

Gerő László: A magyar műemlékvédelem problematikája. ÉKK 1959. 3-4.sz. 425-444.o.

Steindl Imre MDK

Parlament

Oelmacher Anna /szerk./: Dési Huber István a művészetről. Bp. 1959.

123.o. 2. jegyz.

MDK

Steindl Imre

Gerevich Tibor: M. műemléki kiáll. a N. Szal.-ban. 1942. nov. 25. Bp. 1942.

Steinde, Imre MDK

építész

A kassai dóm restaurációja 1877-től kezdődően S. vezetése alatt folyt. Gothus stílusban állították helyre a katedrálist. A rekonstrukció 110.000 £-ba került.

Bierbauer, Virgil: St Elisabeth's Cathedral in Kassa
The Hungarian Quarterly 1939. I. 322.o

M. D. K.

STEINDL Imre épitész

Megnyerték annak a tervnek, hogy ellenezze Munkácsy: „Slonfoglalás"-ának a Parlament felsőházi üléstermében való elhelyezését.

Végvári 1958. 237.

Steindl Imre

Munkásságának bemutatása szerepel a magyar képzőművészek egyesületének jubiláris kiáll.-án.

M.934.XII.8.

M.D.K.

Steindl Imre.épitész

Az országházat épitette.Fekete repr.297.o.11.kép
1884-1904

M.Kiss Pál: Müvészetről mindenkinek,Corvina,Budapest,1966

M.D.K.

Steindl Imre,épitész/1839-1902/

Az Országházat épitette1884-1904 között.Kép:297.o.

M.Kiss Pál: Müvészetről mindenkinek?Corvina,Budapest,1966

Steindl Imre
upitesz

M.D.K.

Méltatás

— Nihelszky géza, országos hívű . . .
Dunántúli Napló, 1955. ápr. 30 – 4 lap

Steindl Imre

A képzőművészeti Társulat ülésén az elnöki beszédében megemlékezett a művén működésének második évfordulójáról

N. U. 1939. V. 11.

Steindl Imre , épitész MDK

1898-ban , az Országház épitése idején, mellette dolgozott adjunktusként Csányi Károly, aki 1939-ben irt tanulmányában szeretettel emlékezett meg mesteréről.

Genthon István : Csányi Károly 1873-1956.
Müv. Ért. 1956. V. évf. 2-3. 189.

Steindl Imre, építész MDK

„Alkotmány I." jeligéjű pályaművével megnyerte az Országháza építésére kiírt nemzetközi pályázatot.

Pintér István: A T. Ház történetéből 6

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1967. febr. 8

Steindl Imre, építész MDK

„Sok víz folyt le a Steindl Imre tervezte épület – az Országház – lábánál a Dunán", az első ülés óta. (65 év!)

„Ma. – a Parlament kupoláján messzire világít az ötágú vörös csillag..."

Pintér István: A T. Ház történetéből 6.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1967. febr. 22.

M.D.K.

Steindl Imre,épitész

A arlament,Bpest.Fekete repr.477.o.

Kampis Antal: A képzőmüvészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőmüvészetek,a zene,
a szinház s a film.Bpest,Minerva,1960

M.D.K.

Steindl Imre, építész

Kezdetben Ybl hive. A Múzeum körúti Egyetem épületek, +városháza, .474.o. Később a gotikára tér át. Erzsébet városi plébánia templom, Parlament. 476.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A kultúra világa, III, köt. A képzőművészetek, a zene, a színház és a film. Minerva, 1960. Pest

Steindl Imre, építész M.D.R.

... fölényes technikai és szakmai tudása, ötletes térfantáriája, a Dunapart emre pompás helyén, a városra jellegzetes egységes művet tudott alkotni.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina 225-226. old.
Az Ormághis hepe a 221. "

Steindl Imre, építész (1839-1902) M.D.K.

munkássága kezdetén a neo-
renesszánsz irányzathoz csatlakozott
(Terézvárosi plébánia templom) később
az uj-gótika felé fordult. A pesti Cerszág-
házon az eklekticismus összes stilus-
jegyei felfedezhetők: az alaprajzban s a bel-
ső terek megoldásában a barokk, a szigorú
szimetriában s a középtengelyre ellitott ken-
polában a renesszánsz. [a részletekben az angol
gotika]. És mégis Steindl kiváló arányérzéke

./.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

225. old.

Steindl Imre

Emléket állítanak neki a szegedi Nemzeti Emlékcsarnokban.

PH. 1930. X. 26.

MDK

Steindl Imre, építész

Az új Országház építője.

— : Országház 6.

ESTI HIRLAP Bp. 1967. ápr. 14

M.D.K.

Steindl Imre
építész

Az egyetemen Rajta Béla
építész tanára volt.

Varjas Ferenc: Miért nép a „Rózsavölgyi kúria"?
Művészet, 1967. augusztus – 2 lap.

Steindl Imre v MDK

épitész

Csaba Rezső: Sorsunk és épitészetünk.
Hajlék 1944. máj.sz. 95.o.

M.Ф.K.

STEINDL Imre építész

bajdahunyad váramon helyreállítása

Kassa dóm "

Dp. Belvárosi t. szentélyének "

Gerő László: Magyar építészet a XIX. sz.
2. felében Bp. 1955. 34. l.

34. l.

H. D. K.

STEINDL Imre épitész

Uj városháza 1870–1875 –

váci u. 70. (1889)

Váci u és Párisi utcai sarokbérház

Múzeum kápúti egyetem épülete 1881–1883

Országház

Erzsébetvárosi templom

Gerő Lászlo. Magyar épitészet a XIX. sz.

2. feliben Bp. 1955.

32 l.

M.-D. K.

STEINDL Imre építész
(1839-1902)
Nemzetközi pályázat alapján
kapott megbízást az Országház
építésére (1884-1902) repr

Dombi József: Művészettörténet Bp. 1960. 279,
281. l.

M. D. K.

STEINDL Imre építész
(1839-1902)

1885-1904. Országház

Művészettörténeti Á B C Bp. 1961. 262.~~56~~'521,
562.e.

Steindl Imre MDK

épitész

Zámborszky Ilona: A Magyar Országház. Bp. 1937.
19-20.o.

MDK

Steindl Imre

Divald K.: A M.Tud.Akad. palotája és gyüjteményei.
Bp. 1917.

mdh

Steindl Imre épitése

is részt vett a pályázaton

Ybl Ervin: Az Operaház. Bp 1962

7. l

mdk

Steindl Imre

építészeti terve: Országház.

Bertalan Vilmos: A Kiscelli Múzeum
Bp 1962 8,– 50. l.

MDK

Steindl Imre

Zámborszky Ilona: A magyar Országház. Bpest 1937.

Steindl Imre, építész MDK

Az Árpád utcát a Parlament tervező-
jéről nevezték el. Emléktáblát is
állítanak.

— : Új utcaelnevezések Budapesten 10.

Bp. 1963. jún. 19.

NÉPSZABADSÁG

MDK

Steindl Imre

A kassai dóm, a bpesti belvárosi templom,
a bártfai, a máriafalvi és iglói templomokon
kivül Vajdahunyad várát restauralja, sőt a kor
szellemében néha valósággal rekonstrualja.

Zámborszky Ilona:A Magyar Orszaghaz.Bpest.1937.
/Képekkel./ 33.l.

MDK

Steindl Imre

Sok külső elismerésben volt része:
Az 1873-iki bécsi kiallitas Medaille für Kunst érme,
az 1878-iki párizsi kiall.Officier d'Academie c.
1895-ben a The Royal Institute of British Architects tiszteleti tagsaga.

Zámborszky Ilona: A Magyar Országhaz.Bpest.1937 /Képekkel./ 34.l.

MDK

Steindl Imre

A Rózsák terén 1895-1901 között az erzsébetvárosi plébániatemplom épitése.

Zámborszky Ilona: A Magyar Orszaghaz.Bpest.1937. /Képekkel./ 34.l.

MDK

Steindl Imre

A hazai kitüntetések: A Ferenc József Rend
lovagkeresztje,
a M.T.Akadémia l.tagsaga és
"Pro Litteris et Artibus" kitüntetése.

Zámborszky Ilona: A Magyar Orszaghaz.Bpest.1937.
/Képekkel./ 34.l.

MDK

Steindl Imre

Az Országház főemeletének alaprajza. Repr. 52.l.
Az Országház keresztmetszete. Repr. 55.l.
" " hosszmetszete. " 56.l.
Az Országház dunai homlokzata. Repr. 56.l.

Zámborszky Ilona: A Magyar Országház. Bpest. 1937./Képekkel./ 52, 56.l.

MDK

Steindl Imre

Az Országház városi homlokzata.Repr.
A főtorony részlete.Kép 62.l.
A Duna felőli homlokzat árkádsora.Kép 65.l.
A déli homlokzat kapuzata.Kép 66.l.

Zámborszky Ilona: A Magyar Országház.Bpest.
1937./Képekkel./ 62, 65, 66.l.

MDK

Steindl Imre

Az Országház pincéjének alaprajza. Repr. 72.l.
" " földszintjének " " 73.l.
" " félemeletének " " 74.l.
" " főemeletének " " 75.l.

Zámborszky Ilona: A Magyar Orszaghaz.Bpest. 1937. /Képekkel./ 72, 73, 74, 75.l.

MDK

Steindl Imre

Az Országház diszlépcsőcsarnok alsó lépcső karja. Kép.
Az Országház diszlépcsőház a bejarat felől. Kép.
Az Országház diszlépcsőház a kupolacsarnok felől. Kép.
Az Országház kupolacsarnoka. Kép.

Zámborszky Ilona: A Magyar Országház. Bpest. 1937./Képekkel./

MDK

Steindl Imre

Az Országház kupolacsarnokának körüli folyosó részlete. Repr.
Folyosórészlet. Repr.
Folyosófülke a Felsőházban. Repr.
Lépcsőház részlet a Felsőházban. Repr. 86.1.

Zámborszky Ilona: A Magyar Országház. Bpest. 1937./Képekkel./ 86.1.

MDK

Steindl Imre

Az Országház kupolacsarnok boltozata.kép 80.l.
A felsőház társalgója.Repr.
A felsőhaz ülésterme.Repr.
A felsőházi ülésterem elnöki bejarója.Repr.
Udvari ablak /Országház/ Repr.

Zámborszky Ilona:A Magyar Országhaz.Bpest.1937.
/Képekkel./

MDK

Steindl Imre

Udvari ablak oszlopfejezete az Országhazban.
/Majolika/ Kép 117.1.
Könyvtár.
Etterem.

Zámborszky Ilona: A Magyar Országház.Bpest.
1937./Képekkel./ 117.1.

MDK

Steindl Imre

Több bérházat és középületet épitett. A Margit-hidfő és őrházainak terve. Az Allatorvosi Főisk nak pavillon-rendszerben emelt épületsorozata. A volt Műegyetem főépülete.
Bpesten és vidéken a köz- és maganépületeknek egész sorát emelte.

Zámborszky Ilona: A Magyar Országhaz.Bpest. 1937./Képekkel./ 33.l.

MDK

Steindl Imre

A berlini Reichstag számára kiirt pályazatra kap felszólitást.Tervpályázata kivitelre nem került, dicséretet nyert./Kép a 32.oldalon./

ZAmborszky Ilona: A Magyar Orszaghaz.Bpest. 1937./Képekkel./ 32, 33.l.

MDK

Steindl Imre

A bpesti uj Varoshaza tervpalyazatan gótikus pályaművel vesz részt s bar a bizottsag ezt csak második dijjal jutalmazza, mégis ő kap a kivitelre megbizatást.

Zámborszky Ilona: A Magyar Országház.Bpest.1937 /Képekkel./ 31.l.

MDK

Steindl Imre

Legnagyobb akadémiai munkája, egy királyi kastél
terve, gót stilusban készült.
Bpesten készitett legelső műve, a Pestvarosi
Polgári és Fenyitő Törvényszék palotajának ter-
ve.

Zámborszky Ilona: A Magyar Orszaghaz.Bpest.1937.
/Képekkel./ 31.1.

MDK

Steindl Imre

A bécsi Akadémián a fiatal épitész elismeró okle
velet kap, majd elnyeri a legnagyobb akadémiai
dijat, a Fugger-féle aranyérmet.

Zámborszky Ilona:A Magyar Országház.Bpest.1937.
/Képekkel./ 31.l.

MDK

Steindl Imre

1899-ben a Magyar Tudomanyos Akadémia lev.tagjává valasztotta.

Zámborszky Ilona: A Magyar Országház.Bpest.1937. /Képekkel./ 23.1.

MDK

Steindl Imre

Az Országház első terve. Repr.

Zámborszky Ilona: A Magyar Országhaz.Bpest. 1937. képekkel. 23.lap.

MDK

Steindl Imre

Az Országház tervpályázatára készitett "Alkotmány I." jeligéjű terve,a beadott 20 titkos szavazat közül első helyen 19-et kapott.
A Bizottság Steindl Imrét bizta meg a kivitellel is.

Zámborszky Ilona: A Magyar Orszaghaz.Bpest. 1937.Képekkel. 19.l.

MDK

Steindl Imre

Nyilvános és emlékszerű épületek tervezésével kiérdemelte az akkori első akadémiai díjat, a Fugger aranyérmet.
1867-ben a rendes vizsgák alól felmentve, kitünő bizonyitvánnyal jutalmazzak tehetségét. Vizsgate ve egy nagy kiralyi kastély volt.

Csányi Károly: Steindl Imre emlékezete.

Különnyomat a Technika 1939.évi 10.sz.l.l.

MDK

Steindl Imre

Tanulmányutján a Rajnavölgy középkori műemlékei tanulmanyozta.
1870 febr.11.-én a budai műegyetemen helyettes tanárként működik és 1870 okt.1.-én kinevezték a műépitészet ny.r.tanarava.

Csányi Károly: Steindl Imre emlékezete.

Különnyomat a Technika 1939.évi 10.sz. 1.1.

MDK

Steindl Imre

Az új Országház. Akadémiai székfoglaló. Akadémiai Értesitő 1899.évfolyam.117.l.

Steindl Imre emlékeinek leleplező ünnepe./Beszédek./ Magyar Mérnök és Epitész Egylet Heti Értesitője.1902.évf., 235.l.

Zámborszky Ilona: A Magyar Orszaghaz.Bpest.1937 /képekkel./ Bibliográfia.

MDK

Steindl Imre

1839.okt.29.-én szül.Középiskolait Pesten a mű
egyetemet Budán végezte.1859.-ben a bécsi kép-
zőművészeti Akadémian folytatta tanulmanyait.
1861-től 1867-ig Schmidt Frigyes tanitvanya.
Magánépületek tervezéséért elismero oklevelet
nyert.

Csányi Károly: Steindl Imre emlékezete.

Különnyomat a Technika 1939.évi 10.sz.1.1.

MDK

Steindl Imre

Steindl Imre emléke.Epitési és Műszaki Közlöny 1904.évf., 5.sz.

Steindl Imre: Magyarországi műemlékek.Budapest /1870/

Zámborszky Ilona: A Magyar Országház.Bpest.1937. /képekkel./ BIbliográfia.

molk

Skenicll Imre budapesti műegyetemi tanár
építész

Schmidt Frigyes ajánlatára elkészítette a restaurálási terveket s ő lett megbízva a munkálatok elvégzésével is.

Milalik József. A Kassai Szent Erzsébet Templom.
Budapest 1912. 100. L

mdk

Steind Imre és Schmidt Frigyes

mint bizottság adtak szakvéleményt,
s az elöcsarnok ujjáepitesét javasolták.
S 1878-ban az első kölerakásával megindul-
tak a munkálatok.

Milalik József. A Kassai Szent Erzsébet Templom
Bpest 1912

100. l

MDK

Steindl Imre

A Nemzeti Szalonban a IV.ker.realiskola rendezett kiállitason szerepel,mint az iskola egykori tanulója.

Lyka Károly: A IV.ker.real művészgyerekei.

Uj Idők,1932.43.sz.

MDK

Steindl Imre

"Tanulságok Steindl Imre működéséről"cimű
irása Foerk Ernőnek.

Epitő Ipar-Epitő Művészet,1928. jinius 1.
83, 84.l.

MDK

Steindl Imre /1839-1902/

Steindl mester alkotasa a magyar parlament épulete, majdnem 300 méter hosszú.

Cikk: Miért a legszebb parlament-épulet a világon a miénk?

Kőszegi László: Művészetünk világértékei. Bpest, 1935. 54-60.l.

MDK

Steindl Imre

A magyar Országház a pesti Dunaparton.Repr.

Légrády Ottó dr.: Igazsagot Magyarorszag-
nak! (Bpest.é.n.) 97.l.

Steindl Imre épitész M.D.K.

Erzsébetvárosi plébániatemplom.

Parlament, repr.

Kampis Antal:A képzőművészetek története 687.1.

A Kultura Világa Bp. 1963.

MDK

Steindl Imre

Az országházat Steindl Imre tervezte a mult század vége felé gothikában.

Kószegi László: Művészetünk világértékei. Bpest. 1935. 33.lap.

Steindl Imre építész M.D.K.

a Parlament tervezője. Az Állatervestudományi Egyetem Rottenbiller utca felőli pvilonépületei

G.J.: Tizenötemeletes törönyépület a Bethlen téren

Magyar Nemzet 1964. május 10. 2.1.

MDK

Steindl Imre épitőművész

Születésének 100. évfordulója alkalmaval Csányi Károly műegyetemi tanar mondott emlékbeszédet a József Nador m.kir.műszaki és gazdaságtudományi egyetem disztermében. Az emlékbeszéd után a Műegyetem és a Mérnök- és Épitész Egylet koszorút helyezett Steindl Imrének az egyetem aulájában lévő bronz mellszobrara.

Képzőm. Közlöny, 1939. 3-4.sz.

MDK

Steindl Imre

Stróbl Alajos készitett Steindl Imréról
mellszobrot /bronz/ Repr.

Zámborszky Ilona: A magyar Országház.
Bpest, 1937.

MDK

Steindl Imre

Plakettje Beck Ö. Fülöptől, kiállítva

Unkari Helsinki 1935

MDK

Steindl Imre

Steindl Imre arcképét Kernstok Károly festette

Tört. képcs.

M.D.K.

Steindl Imre épitész

Tanársegéd volt mellette Pecz Samu

-zelai Imre:Pecz Samu

Magyar Épitőművészet 1962 /5 . 63.1.

Stróbl Alajos, szobrász MDK

műtermében már készen áll Szent István király szobrának mintája. A szobor a Halász-bástya kiszögellő részére kerül.

Művészeti Hírek. - A Mátyás-templom díszfőjárója. Különszám. 1899. 27.sz. 425.l.

MDK

MDK

Steindl Imre,ép.

75 éves fennállását jubiláló belvárosi azaz Eötvös József reáliskola -képzőművészeti kiállitásán fényes névsor sorakozik fel egykori növendékei révén.

Egy jubiláris kiállitás a Nemzeti Szalonban. Képzőművészet. 1932. 226.old.

MDK

Steindl Imre ép., Stróbl Alajos, szobr.m

Az Országház diszlépcsőcsarnokának ragyogásában
szerény fülkében huzódik meg Steindl Imrének Kl
Stróbl Alajostól mintázott mellszobra. /bronz/

Zámborszky Ilona: A magyar Országház.
Bpest 1937. 127.l.

MDK

Steindl Imre ép., Stróbl Alajos szobr.m

Az Országház díszlépcsőcsarnokának nagyságában szerény fülkében húzódik meg Steindl Imrének Stróbl Alajostól mintázott mellszobra. /bronz/

Zámborszky Ilona: A magyar Országház.
Bpest 1937. 127.l.

Steindl Imre épitész M.D.K.

Országház,

Passai dóm restaurálása.

Budai Aurél: A müemlékek értékelésének különböző szempontjairól

~~Xxxxxxxxxxxx~~ Müemlékvédelem 1961. / V. / 2. sz.

73.

Steinoll Imre

épitette a Budapesti Országházat,
17.745 m^2 felületen és 96 m. kupola
magasságban.

Lexikon der Kunst, Leipzig, Veb. E.A.
Seemann Verlag, 1968. 775 l. 376 k.

MDK

Steindl Imre, építész

A cikk foglalkozik a fő utca 4. n. műemlék jellegű házzal, — Steindl Imre tervezte az épületet — a lakások, lakók helyzetével ....

(Lukács): Játék a hivatallal 3

ESTI HIRLAP. Bp. 1968. nov. 21.

MDK

Steindl Imre, építész

1839. okt. 29-én született, s 65 éve: 1902 aug. 31-én hunyt el Steindl Imre.
Az ismertetés csupa adat; szakaszai: Steindl (I) élete, (II) munkássága, (III) az Országház, (IV) műemlékvédelmi tevékenysége, végül (V) kitüntetései.

— . Steindl

6

ESTI HIRLAP. I. Bp. 1967. aug. 31.

M.D.K.

Steindl Imre épitész

/ 1839- 1902 /

Országház, Bp.

Lyka: A müvészetek története, Bp. 1965. 195.1.

Steindl Jaire

Műegyetemi tanár által tervezett szálloda homlokzata. /Kotó/
1882-1913-ig állt fenn az épület.

Balassa Sándor: A debreceni Aranybika Szálló
története 1959. Debrecen 49.l.

Steindl Imre

Debreceni közgyülés felhatalmazta a városot 1878., hogy a Bika szálló emeletes épületének Gál - féle sikertelen terve után Steindlt bizza meg. A terveket, költségvetést elfogadják.

Balassa Sándor: A debreceni Aranybika Szálló története 1959. Debrecen 44. l.

Steindl Imre

Parlamentjének elaprajza barokkos, tornyai, támpilléres falai a gótikát követik, reneszánsz kupola koronázza.

Artner Tivadar: Ávezredek művészete. Bp. 1965.
Gondolat k., 605 l., ill.

383. l.

Steindl Imre

Parlament. 1884-1904. (fényhèv)

Artner Tivadar: Évszrodek müvészete. Bp. 1965.
Gondolat k., 605 l., ill.

382. l.

Steindl Imre

Bécsben tanult, utóbb a Lipcsei Országházat tervezte

Pevsner ~~Miklós~~ Nicolaus: Impression of Hungarian Building
The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1966. 21. sz.

51

M.D.K.

Stein dl Imre müépitész

Tanitványa Németh László müépitész tervezte és
épitette a Bellevue Szállót.
A lap fényképfelvételen mutatja be az épületet

Szinház és Divat, Bp. 1922. aug. 5. VII. évf.
3o. sz. 11. lap

Steindl Imre épitész M.D.K.

Bp. Parlament épülete, repr.

Artner Tivadar: A középkor müvészete, Bp. 1962.

58. kép

MDK

Steindl Imre

Magyar Művészet 1934. 2. sz. 55.l.

MDK

Steindl Imre

Pásztor M.: Pest-Budától Budapestig. Pesti Hirlap 1927 évi Kincsesháza. 402.l.

MDK

Steindl Imre

Pipics Z.: Magyar Müvészcentenáriumok az uj évben. Vasárnapi Ujság. Az Uj Magyarság vas. mell. 1939. jan. 1.

MDK

Steindl Imre

Zámborszky Ilona: A magyar Országház. Bpest. 1937.

Mozart Konzert 1963. entnazifiziert

Steindl Imre épitész M.D.K.

Bp. Parlament. repr.

Artner Tivadar: A középkor müvészete Bp. 1962. 58.kép

MDK

Steindl Imre

Medgyasszay István: Schulek Frigyes. Épitő Ipar 1911. nov. 2e. 491.l.

MDK

Sebestyén Artur

Főhomlokzat, repr.

III.dij.

A zombori törvénykezési és fogházépület tervp.
Magyar Épitőművészet 1908. 4. sz.

MDK

Steindl Imre

Schulek Frigyes emlékünnep. Magyar Mérnök-és Épitész Egylet. 1921.

MDK

Steindl Imre

B. Forster Gy.: Schulek Frigyes t. tag emlékezete. Bpest a Magyar Tud. Akad. kiad. 1925. 18,22.1.

MDK

Steindl Imre

Medgyaszay István:Schulek Frigyes. Ünnepi beszéd az MMÉE-ben 1911. nov.2e-án./Építő Ipar 1911.48.sz./

Steindl Imre, ép. MDK

a kiváló művész mellett, elevenen élt régi, mesterember-őseinek becsületes hagyománya. Jellemzi az anyag bonics kiválasztása s az épület lelkiismeretes biztonságát minden elé helyezö felfogása. Szállóigévé vált kedvenc utasítása, amelyet egy statikai probléma megoldásánál mondott: "Vegyétek az elöirt mennyiséget s aztán duplázzátok meg azt!"

Zámborszky Ilona: A magyar Országház. Bp. 1937. 121-126.l.

Steindl Imre épitész M.D.K.

Erzsébetvárosi plébániattemplom / 1893-1897/

Preisich Gábor: Bp. városépitésének története a ki-
egyezéstől a Tanácsköztársasági

Bp. 1964. lol.l.

M.D.K

Steinedl Imre
építész

A legutolt-nevezték el róla utcát. —
Méltatás.

Gyanasztói Pál: Jbl Miklós
Élet és Irodalom, 1964. április 4-7 lap

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41.

szövarch.3o.3.ó

Steindl Imre.

Székely B elitíő véleménye a Parlament terveiről

Lá dor Tivadar emlékezése Székely Bertalanról
jegyezte:F.Heil Olga.1951.

MDK

Steindl Imre

Az uj Budapest. GentBpestmüv. 7•,71,72.1.

M.D.K.

Steindl Imre, építész

emlékeretére kegyeletes
díszülést rendezett a Magyar
Mérnök és Építészegylet, ahol
Csányi Károly tartotta az
ünnepi beszédet és sorolta
fel Steindl érdemeit és
munkásságot — születése
nek 100-ik évfordulója alkalmából

Vállalkozók Lapja. Bp. 1939. IX. évf.

dec. 7. sz. 3. old.

Steindl Imre, építész MDK

Az újvárosháza épületét tervezte; a restaurálás folyik.

— C: nőveg — fényhép

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1964. júl. 20.

(Steindl Imre)

Szenidl Imre

MDK

épitész

Kotsis Iván: A 100 éves müegyetem. Bp. 1947.
4-5.sz.

STEINDL IMRE építőművész

A Képzőművészeti Társulat készülő kiállitása.

Nemzeti Ujság 1939. május 11. 11.oldal.

M.D.K.

Steindl Imre, építés

é a köréje csoportosuló purista felfogásu restaurátorok helyeslik Schmidt Frigyes reprezentatív-jellegű terveit, mely a pécsi székesegyházat eredeti jellegéből teljesen kiforgatja.

Csemegine Tompos Erzsébet: A pécsi székesegyház Schmidt-féle ujjáépítése.

Az Építőipari és Közlekedési Müszaki Egyetem Tudományos Közleményei, Bp. 1964. X köt. 5 sz.

43. old.

MDK

Steindl Imre

Építőipar Építőművészet, 1925. 49. évf.

2

Staindl Imre épitész M.D.K.

17 éven át tervezte és épitette az Országházat
1902 -ben lett kész

Varga Aranka: Büszkeségünk az ORSZÁGHÁZ

Kisalföld 1965. febr. 9.

Staindl Imre épitész M.D.K.

17 éven át tervezte és épitette az Országházat
1902 -ben lett kész

Varga Aranka: Büszkeségünk az ORSZÁGHÁZ
Nógárdi Népujság 1965. febr. 10.

Steindl Imre épitész M.D.K.

Az Országház épitője, mellszobra Stróbl Alajostól az Országházban

V.A.: Büszkeségünk az Országház
Fejér megyei H irlap 1965. febr. 10.

Steindl Imre

Építés, átépítette a kassai dómot

Ybl Ervin: Ybl Miklós munkásának
150. évfordulóján

Műemlékvédelem 1964. 2. sz. 9. l.

Steindl

tanár

A belvárosi plébániatemplomot
1889-ben restaurálja.

Városkultúra, 1972, febr. 15. 3. old.

Official Issue

Entrate valutate in Quattrini

Lavori Giorni: 10 ore a mattina pomeriggio

Ecu 1 Tramonto idee mia 1515.5

Steindl Imre

Építész alkotása az Országház

Hannig Miklós: 60 éves a magyar Országház

Élet és Tudomány 1962 sept 1262. l.

Steinoll Imre

9 p. A kassai Érsekek templom újjáépített déli előcsarnok és portálé egyes neogótikus homlokzatrésze; fényképreprodukció.

Marosi E.: Die gentrale Rolle der Bauhütte von Kaschau. Acta Historiae Artium, Budapest, 1969. 1-2 p.

381.

Steindl Imre

5/b A kassai Erzsébet templomnak az ótépítéssel kapcsolatosan 1877-ben képült alaprajza: fényképreprodukció.

Marosi E.: Die zentrale Rolle der Bauhütte von Kaschau. Acta Historiae Artium Budapest, 1969. 1-2. p.

331.

Steindl Imre (1839-1902)

Az új Országház (1893, rajz, rajzó)

Kiss Sándor: Magyarország történetének képes könyve 1849-1945 (Bp. 1969)

124-125 old.

Steindl Imre

5/a. p. A kassai Erzsébet templomnak az átépítéssel kapcsolatosan 1877-ben készült alaprajza: fényképreprodukció.

Marosi E.: Die zentrale Rolle der Bauhütte von Kaschau. Acta Historiae Artium, Budapest, 1969. 1-2. p.

321

MDK

Heindl Imre, építész

A régi Műegyetem első épületcsoportját (ma ELTE Term. tud. Kar) építette a Múzeum körút s a volt Esterházy u. közötti területre. (1881–83.)

Dr. Mórra Károly: A régi és az új műszaki egyetemi könyvtárépületek 400–403.

A KÖNYVTÁROS, 1964. július XIV/7.

Steindl (+ 1902 aug. 31)

A hüegyetemen tanított

Vámos Ferenc : Lajta Béla
Bp. 1970

20 old.

Steindl Imre

1882-ben kirdetlés meg a mai Ornághásra a pályázatot, meget Steindl nyert meg. A bizottság kívánságára Steindl bizonyos változtatásokat hajtott végre a terven.

Császár ~~Imre~~ Kánló: Egry-komjáthy: Az Ornágház Magyar Építőművészet 1168. 6. n. 58. l.

Steindl Imre, építén MB4

Dombormüves emléktáblát kapott.

–: a Budapesti nobrok 1

ESTI HIRLAP, bp. 1965. nov. 10.

Steindl Imre

Nemzeti Szalon jubiláris tár-
latán tervével szerepelt.

P.H. 1932. X. 16.

Steindl Imre

A Parlament.1884-1904/repr./

Végvári Lajos:Munkácsy és kora
Bp.1962.551./A TIT Szabadegyetemének előad.51/

S T E I N D L IMRE /1839-1902/

A magyar Parlament /1880-1889/
impozáns épülettömegének tervezője.

Végváry Lajos: Munkácsy és kora
Bp. 1962, TIT. József A. szabadegyetének előadásai
51.

Steindl Imre

A Parlament alaprajza./repr./

Végvári Lajos:Munkácsy és kora
Bp.1962.551./A TIT Szabadegyetemének előad.51/

M.D.K.

Steindl Imre épitész

Akvarell az Országházról, repr.

Egry-Komjáthy: Az Országház, Bp. 1967. 9.1.

M.D.K.

Steindl Imre épitész

A képviselőházi ülésterem, repr.

Egry-Komjáthy: Az Országház, Bp. 1967. 14.1.

M.D.K.

Steindl Imre épitész

Az Országház 1883-as ~~pax~~ tervpályázatán résztvesz, a beérkezett 19 pályaterv közül Alkotmány I. jeligéj terve a bizottság 20 szavazata közül 19-el győz. Bár a második helyen ugyanennyit kap Hauszmann, a megbizást ő kapta.

Egry-Komjáthy: Az Országház, Bp. 1967. 12.1.

M.D.K.

Steindl Imre, építész (1839-1902)

Országház tervében a londoni Parlament elemeit használta fel. Műveket neo-gótikus, eklektikus stílusban művelt. Központi fekvésénél fogva a Duna partján álló épület a 90-es évek végétől kezdve Budapest fontos és jellegzetes tereppontjává vált.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, Bp. 1968. 917-918. old.

+ 1 tk. 918. "

Steindl Imre MDK

~~Stein János~~

Terv az Országház épitéséhez, vf.

" " " +

Egyéb köztulajdonból elveszett mütárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

M. D. K.

STEINDL Imre építész

gr. Gyulai-sírbolt (1874.)

A egykori vízivárosi temetőben

1945-után lebontottak

Szobrai: A. D. Zalto velencei szobrászfré

Belsőtér boltozatain Jakobey K. freskója

Budapest műemlékei II. Bp. 1962. 589. l.

Steindl Imre

bártfai restaurálásai

röd

a

Lechner Jenő dr. A Szepes-
ség és Sáros vármegye
műemlékei. Magyar Mű-
emlékek (Historia) 2. k
1. f. 17. l.

Steindl Imre

Cród Sós, Aladár:

Die ungarische Baukunst am Ende des 19. Jahrhunderts.

A Müggyűjtő

1930. 8-9. sz.

Mil.

FÓRUM

Ügyintézők, ügyfelek

A Közalkalmazottak Szakszervezetének egyik legutóbbi adatgyűjtéséből kiviláglik, hogy a tanácsokat évente és országosan 30 millió ügyfél keresi fel. Ez az elgondolkoztató szám több következtetésre is alkalmat ad. Mindenekelőtt érzékelteti a szoros kapcsolatot, amely tanácsainkat és a lakosságot összefűzi, de azt a felelősséget is, amely a tanácsi ügyintézőkre hárul, feladataik ellátása közepette.

Személyesen, írásban, telefonon

Maradjunk még a sokatmondó statisztikáknál — immár budapesti vonatkozásokban. A kerületi tanácsokat évente körülbelül 2 millióan, a fővárosi tanácsot 600 ezren keresik fel személyesen; további egymillió azoknak a száma, akik a már folyamatban levő ügyük iránt telefonon, írásban tájékozódnak; s ugyanennyien vannak, akik tanácsot, felvilágosítást kérnek. A sort azok fejezik be, akik idézéssel a kezükben lépik át a fővárosi vagy a kerületi városházák kapuit — mintegy 200 ezren —, vagy pedig tanácstagi, lakóbizottsági minőségben, félfogadási időn kívül tárgyalnak az ügyintézőkkel.

Ennyit az ügyintézés *alanyairól*. Az ügyintézés *tárgyairól* — amelyek akta formáját öltik — nem kevésbé ékesszólóak az adatok. A kerületi tanácsok 1968-ban 600 ezernél is több hatósági bizonyítványt, igazolványt adtak ki, a szakigazgatási szervek pedig csaknem 200 ezer írásbeli határozatot készítettek, küldtek ki. Az ügyiratok teljes száma évente meghaladja az egymilliót. A számok érzékelteti a tanácsok és a budapesti állampolgárok kapcsolatának mértékét, gyakoriságát és — politikai jelentőségét.

Fellebbezés és méltányosság

Az egyes ügyfél azonban érthetően nem az adatokból, hanem az ügyintézés tartalmi, érdemi vonatkozásaiból ítél, annak színvonala alapján értékeli ezt a kapcsolatot. E tekintetben, persze, nem lehet mérvadó az olyasféle szubjektív vélemény, amely annak alapján nyilvánul meg: előnyös-e vagy hátrányos valamely határozat. A jogszabályokban foglalt állami akarat — a többi között az államigazgatási eljárást szabályozó 1957. évi IV. törvény alkalmazása — az ügyintézői tevékenység színvonalának már sokkal objektívebb, ha nem is egyedüli fokmérője.

A valóságos helyzettől itt sem elvonatkoztathatók a számok. A kerületi tanácsok szakigazgatási szervei által hozott határozatok 6—7 százaléka ellen nyújtanak be fellebbezést az ügyfelek, s ez jó arány. Arra utal, hogy az ügyfelek döntő többsége megalapozottnak, törvényesnek ítéli ügyében az elsőfokú határozatot. Ezen belül a lakás-, építési, adó-, szabálysértési és helyiséggazdálkodási ügyekben lényegesen magasabb a fellebbezők aránya; az utóbbiakra vonatkozó határozatok 10—12 százalékát kellett megvizsgálnia a másodfokú hatóságnak. A magyarázat: ezekben az ügy-kategóriákban több ügyfél között csak az egyiknek a kérelme teljesíthető.

Ami a fellebbezéseket illeti, ezeknek átlagosan 15—20 százalékában nyújt jogorvoslatot a fővárosi tanács valamelyik szakigazgatási szerve, megsemmisítve vagy megváltoztatva az elsőfokú határozatokat. Hasonló képet adnak a panaszügyi eljárások. A másodfokú határozatok ellen benyújtott államigazgatási panasz-ügyek általában 20—25 százalékban változtatják meg a fővárosi szervek döntését. A korábbi évek statisztikáit is figyelembe véve, mindenesetre szembetűnő az a fejlődés, amelyet a jogszabályokra támaszkodó érdemi ügyintézés produkál.

Már nem ilyen egyértelmű annak elbírálása, hogy mennyiben ragaszkodnak a budapesti tanácsok ügyintézői a rendelkezések paragrafusaihoz, olyankor is, amikor a rendelet szellemében kellene eljárniok. Kétségtelen, hogy az ügyek napról napra érkező áradata, a gyakran kedvezőtlen létszám- és munkakörülmények, de a húzódozás a felelősségvállalástól is magukban hordják az ügyintézés gépiességének veszélyét. Ennek következménye, hogy a mérlegelés és a méltányosság kívánalmai gyakran még olyankor sem érvényesülnek, ha a jogszabályok nyilvánvaló lehetőséget biztosítanak a szociális, humánus, ésszerű határozatok meghozatalára.

A félfogadás

Az ügyfélfogadás — a belső kerületekben több a lakás- és házkezelési, a peremkerületekben az építési és kommunális problémákkal személyesen jelentkező ügyfél — rendjét a többműszakos üzemi dolgozók érdekében már évekkel ezelőtt szabályozták a budapesti tanácsok: hétfőn délelőtt, szerdán egész nap, pénteken délután fogadják a lakosokat.

Miért nem többet és többször?

Ebből a szempontból érdemes a tanácsi ügyintézők munkaidejéről is szót ejteni. Heti 16 órát — teljes munkaidejük egyharmadát — vesz igénybe a félfogadás. Meg nem határozható az az idő, amelyet a telefonon érkező információ-kérésekkel, sürgetésekkel töltenek; s az ebédidőt, az adminisztrációs teendőket, az értekezleteket is beleszámítva, nyilvánvaló: a teljes munkaidőnek legfeljebb a felét fordíthatják ügyfélfogadásra.

A „Stop" ügyfélfogadással kapcsolatban figyelemreméltó ludas abban, hogy [illegible]-ben a kerületi tanácsoknál 30 n[illegible] túl intézett ügyek száma az egész ügyirat-forgalomnak egyharmadát alkotta. Ma: öt-tíz százalékát.

Az iktatás nem bürokrácia

Van-e bürokratizmus, s hogyan nyilvánul meg a budapesti tanácsok ügyintézésében? Elsősorban azokon a területeken, ahol a kielégítetlen igények, az ellátásban megnyilvánuló feszültségek nagyok — gyakran merül fel a bürokrácia vádja, az ügyintézés bírálatának e legsúlyosabbja.

Az ilyen ítélkezés már-már azonosítja az ügyintézést, annak törvényes rendjét, minden módszerét a bürokratizmussal; az ügyintézőt, a hivatalnokot a bürokratával. Ez az általánosítás a legkevésbé sem állja meg a helyét. A tanácsokban dolgozók nem a tömegektől elkülönült, azok ellen fellépő, hanem éppen a velük azonosuló szervek képviselői; az ügyintézők munkája nem saját szubjektív akaratuk függvénye, hanem a szocialista jogrendszeré. A hivatali módszerek — legyen szó iktatásról, félfogadásról, írásos határozatról — a szocialista államigazgatás törvényes rendjének szükséges tartozékai, amelyek csak akkor válnának bürokratizmussá, ha az egész ügyintézés rendszerében kizárólagossá, uralkodóvá lennének. Erről pedig nincs szó. Annál inkább arról, hogy a tanácsi ügyintézők túlnyomó többsége felelősségvállalással, áldozatkészséggel, nemegyszer jelentős idegi megterheléssel végzi a reá háruló feladatokat; nem szólva azokról a megengedhetetlen hangot használó, úton-útfélen akadékoskodó, türelmetlen ügyfelekről, akikkel néha a szó szoros értelmében meg kell birkózniok főleg lakás- és gyám-ügyekben. A budapesti tanácsi szervek ügyintézését nemrégiben a vizsgáló kormányszervek is megfelelőnek, etikailag és szakmailag kiemelkedő színvonalúnak jellemezték; ez utóbbi összefügg az iskolai és jogi képzettséghez kötött ügyintézői beosztásokkal.

A bürokratizmus egyes jelenségei ettől függetlenül hatnak: némely ügyintéző rideg magatartásában, az ügyfelek nem kellő tájékoztatásában, egyéni sorsuk figyelmen kívül hagyásában, az íróasztal mellett hozott felületes döntésekben, a felelősség áthárításában, a mégoly helyes határozatok hiányos indoklásában. A már említett rossz munkakörülmények mellett mindebben kétségtelenül közrejátszik az egységes jogszabályok hiánya, a tanácsi dolgozók jelentős fluktuációja, a belső ügymenet nem egy helyen tapasztalható nehézkessége.

A pártkongresszus ezeknek az okoknak a megszüntetése, az ügyintézés további egyszerűsítése, gyorsítása, törvényességének fokozása mellett foglalt állást.

Fekete Gábor

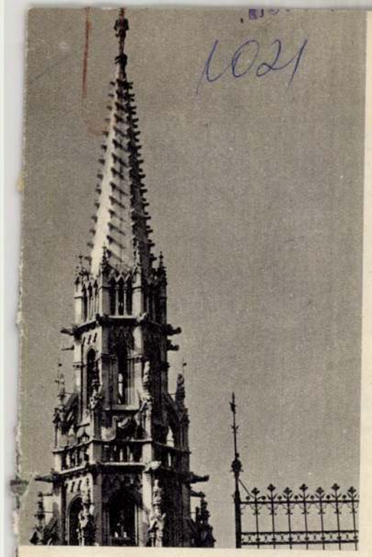

Csipkeszerűen faragott torony (Gámán Gábor felvétele)

Balla Demeter felvétele

Az Országháza

STEIND IMRE

A dunai homlokzat (részlet) MTI Fotó

Ezeken a hasábokon rendszerint egy-egy múzeumot, illetve azok néhány műkincsét szoktuk bemutatni. Ezúttal némileg eltérünk a gyakorlattól: az Országháza építészeti, szobrászati és festészeti együttesét ismertetjük. És felhasználjuk egyúttal az alkalmat arra, hogy felhívjuk a figyelmet egy értékes könyvecskére. Egry Margit és Komjáthy Edit avatott tollal írták le a múlt századvégi műalkotást, a Pannónia Kiadó „Műemlékeink"-sorozatában; magunk is erre a kiadványra támaszkodunk jelen írásunkban.

*

Az országgyűlés 1880-ban iktatta törvénybe a LVIII-as törvénycikket, amelynek 1. §-a így szól: „Az Országgyűlés mindkét házát befogadó, állandó országházának a főváros ötödik kerületében levő Tömő téren építése elrendeltetik." 1881-ben országos bizottság alakult a pályázat meghirdetésére és az építési megbízatás kiadására. 1883. február 1-ig 19 pályaterv érkezett be; a bizottság 20 szavazata közül 19-et Steindl Imre „Alkotmány I." jeligéjű terve kapott. 1884-ben Steindl megkapta a megbízást az építésre. Az építkezés 1885 októberétől 1904 nyaráig tartott. A belső berendező és díszítő munkák még két évig elhúzódtak. De a millennium évére a kupolacsarnok, a díszlépcső-csarnok és a delegációs folyosó teljesen elkészült. A képviselőházi részben már 1902-ben üléseket tarthattak.

Az Országháza eklektikus épület. Steindl Imre 1899-ben, akadémiai székfoglaló értekezésében azt mondotta: a Parlament alkotásakor arra törekedett, hogy a gótikába nemzeti és egyéni szellemet vigyen. A kitűnő építész egyébként a fő feladatnak azt tekintette, hogy az épület teljes mértékben megfeleljen rendeltetésének. Alaprajzi elrendezése, téralakítása, korszerű szerkezeti felépítési és technikai berendezése egyaránt tanúsítják a feladat sikeres megoldását.

Az épület méreteiben is monumentális: hossza 268 méter, legnagyobb szélessége 118 méter, magassága — a felső rakpart járdájától számítva a kupola tetejéig — 96 méter. A kupola tetején levő vörös csillag 3 méter átmérőjű. Az épület összterülete 17 745,5 m². 27 kapun lehet bejutni az épületbe; 29 lépcső vezet fel emeleteire; 11 lifttel lehet feljutni a felsőbb szintekre. A főemelet és a díszlépcső-csarnok falainak burkolására hazai — siklósi, gyüdi, süttői — és külföldi márványokat használtak. A díszlépcső-csarnokban kapott méltó helyet 8 darab 6 méter magas vörösesbarnás svéd gránit oszlop.

A Parlament épületében 691 helyiség van. A patkó alakú országgyűlési teremben 412 hely van a képviselőknek, a páholyokban 62 hely az újságíróknak, s további 198—198 hely az emeleti páholysorokban a magyar és külföldi vendégeknek.

A kongresszusi teremben 566 hely van; a karzatokon további 460 férőhely.

Az Országházban alkalmaztak először távfűtést. A szellőzőberendezések is igen korszerűek: a falakba épített légaknák és a csillárokban elhelyezett motorikus szívóberendezések biztosítják a levegő cserélődését.

Az épület a természeti környezettel is harmonizál: szervesen nő ki a dunai alsó rakpart kőfalaiból. Miként a budai partot a Várhegy uralja a Várpalotával — a pestit az Országháza tagolja. Steindl Imre kitűnő ritmusérzékkel a két szárny földszintjét, a kiugró középrizalitnak pedig az emeletét lazította fel egy-egy nyitott árkádsorral. A gótikára leginkább a csipkeszerűen faragott tornyok emlékeztetnek; a stílusnak megfelelően helyezték el az épületet díszítő szobrokat is.

A Kossuth Lajos tér felőli homlokzat tengelyében széles lépcsőzet vezet a főbejárathoz. Jobbról-balról egy-egy bronz oroszlán fogadja a belépőt: Markup Béla alkotásai. (Az egyik a háborúban elpusztult; ezt Somogyi József szobrászművész pótolta, 1949-ben.)

A széles díszlépcső-csarnok barokkos térhatású pillérfejezeteit antik akantuszlevelek díszítik; a festett ornamentikában bizánci és római elemek tűnnek fel. Ebben a lenyűgöző

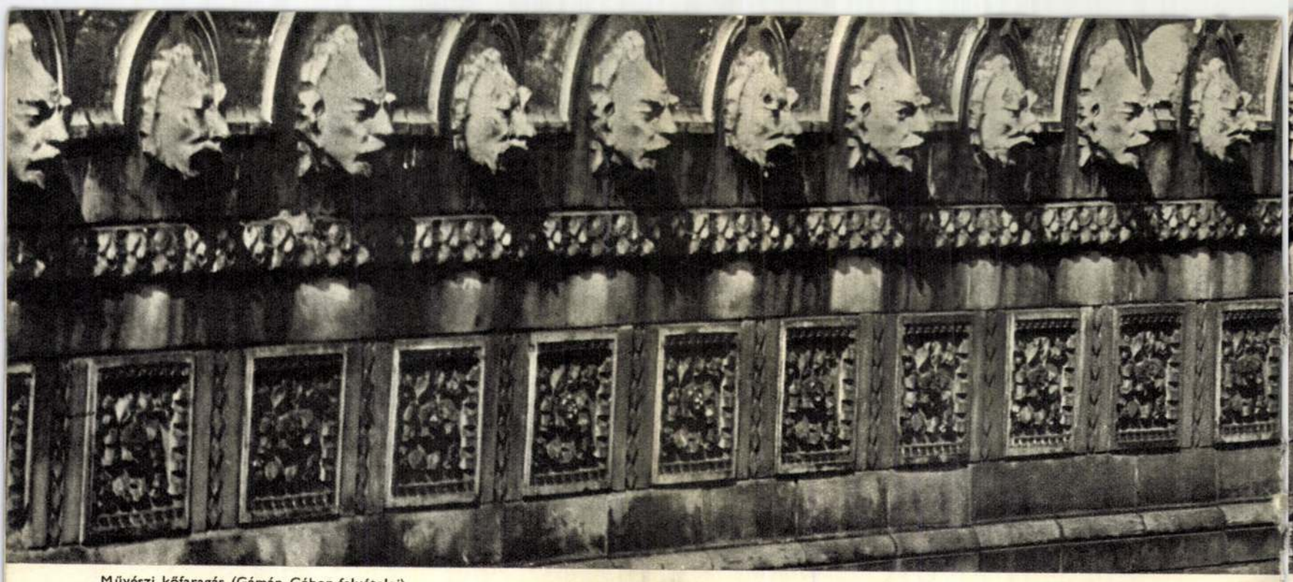

Művészi kőfaragás (Gámán Gábor felvételei)

Folyosó a Képviselőházi Ülésterem mellett

A Néphadsereg (Juhász Andor) utca közvetlenül a Parlament építése után

A Képviselőházi Ülésterem, Steindl Imre tervezésében

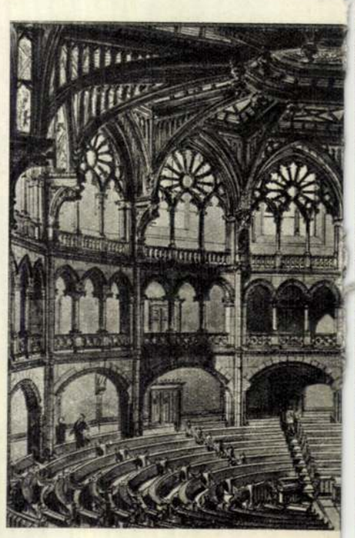

lépcső-csarnokban kapott helyet Steindl Imre mellszobra (Stróbl Alajos műve).

A kongresszusi – volt felsőházi – és a képviselőházi – volt alsóházi – ülésterem a kupolacsarnok körül helyezkedik el. A Kossuth Lajos térre nyíló részben, a főbejárat fölött van a „delegációs" terem (melynek az Osztrák-Magyar Monarchia politikai életében volt jelentősége). A dunai oldal földszintjén és félemeletén foglal helyet az Országgyűlési Könyvtár, közel félmillió kötettel.

Az Országházán elhelyezett szobrok feladata a architektura kiemelése. A dunai oldalon levő 90 szobor a hét vezértől kezdve V. Ferdinándig az uralkodókat ábrázolja; a térre néző oldalon a hadvezérek, vitézek és az erdélyi fejedelmek szobrait látjuk (a többi között Szécsi Antal, Köllő Miklós, Kiss György, Holló Barnabás és Ligeti Miklós alkotásai). Az épület belsejét díszítő valamennyi szobor színes. A „céhszobrok", a paraszti és polgári foglalatosságokat ábrázoló szobrok egyúttal a választókat is jelképezik. Anyaguk pirogránit, mely akkor a Zsolnay-gyár szabadalma volt. A szobrászati díszítés, sajnos, művészi színvonal tekintetében messze elmarad az építészeti megoldás mögött.

A díszlépcső-csarnokban Lotz Károly monumentális falképei láthatók. A kongresszusi társalgóteremben Vajda Zsigmond történelmi jeleneteket ábrázoló mennyezetképei fokozzák a barokkos térhatást; ugyanő alkotta a képviselőházi társalgó mennyezetképeit. A kongresszusi üléstermet Jantyik Mátyás két – művészileg gyenge – festménye díszíti. Körösfői-Kriesch Aladár képei az ebédlőteremben láthatók. A képviselőházi teremben ismét Vajda Zsigmond festményei töltik be a falmezőket. Ide került volna Munkácsy Mihály – az akkor Párizsban élő kortárs művész – „Honfoglalás" című képe. Elsősorban politikai okokból, a festmény akkor mégsem kapott helyet az Országházában (a Szépművészeti Múzeum egyik oldalfolyosójára került). Ma az Elnöki Tanács elnökének fogadószobáját díszíti a „Honfoglalás".

Az ebédlőteremben találhatók Körösfői-Kriesch Aladár legsikerültebb alkotásai: a halászatot és vadászatot ábrázoló falképek.

Még egy műalkotást említünk meg: a Rudnay Gyula tervei alapján 1928-ban elkészült gobelint, mely a honfoglaló magyarok első pusztaszeri gyűlését ábrázolja. Ez a falikárpit az étteremmel szomszédos helyiségben nyert elhelyezést.

A II. világháború alatt 250 bombatalálat, 20 nagy belövés, 300 kisebb-nagyobb sérülés érte az Országházát. A helyreállítás már 1945-ben megindult s 1951-re fejeződött be (mintegy 17 millió forintba került).

Összefoglalásul csak annyit: a Parlament épülete művészi megfogalmazásában jelentkező formai ellentmondásokat Steindl Imre építészetileg harmonikusan feloldotta; ezáltal az Országháza jelentős értéket képvisel a magyar építőművészetben.

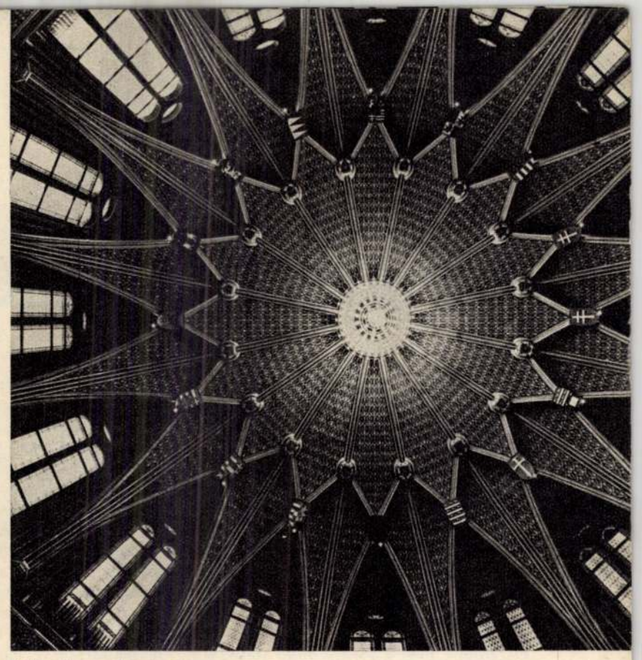

A Kupolacsarnok boltozata

A Kupolacsarnok szobrai (MTI Fotó, Seidner Zoltán felvétele)

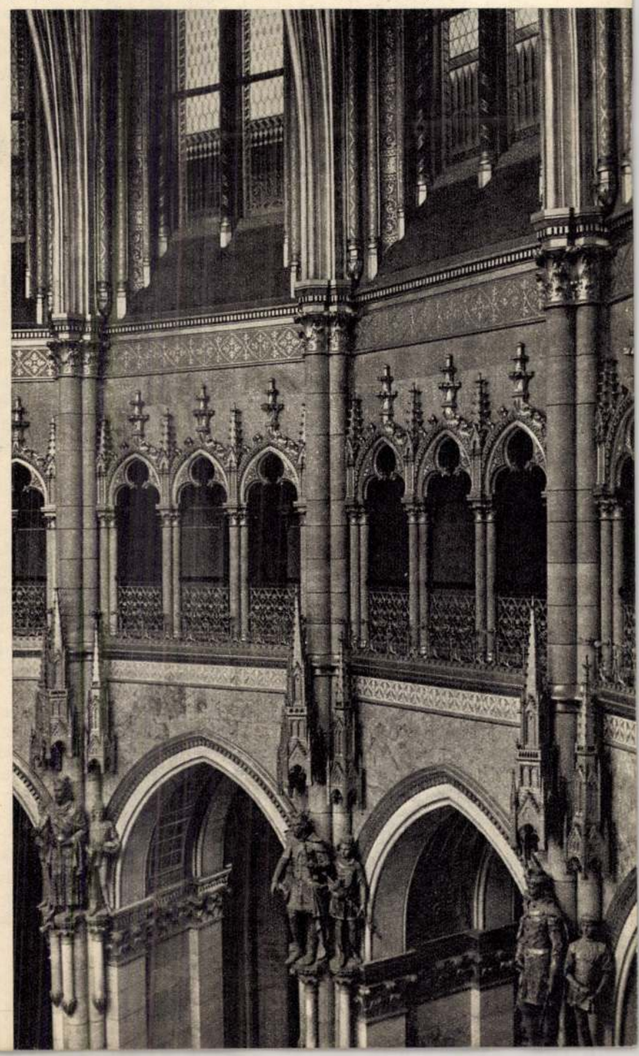

ét este

DIVADLO NA ZÁBRADLI
NDÉGJÁTÉKA

Ifresen érdekes színházi mű-
hely Prágában a Divadlo Na
Zábradlí (Színház a korláton).
színházat és a filmet kedvelők kö-
en ismerősen cseng Evald Schorm
e is — az ő két rendezését ígérte
rsulat budapesti és szolnoki ven-
dégjátéka során.

Betegség miatt az egyik Evald Schorm-rendezés — Claude Confortès *Maratoni futás* című darabja — elmaradt, helyette Edward Albee *A parton* című drámáját mutatták be Lucie Belohradska rendezésében. A másik produkció az előzetes várakozás alapján komoly élményt ígért: Hrabal *Zajos magány* című műve, az író kisregényének — hosszabb novellájának — saját kezű dramatizálása.

Albee nálunk alig-alig ismert és nem játszott darabja, *A parton* meglehetősen gyenge színmű, meg sem közelíti az író legjobbjait. Bár az első felvonás túlnyomó részében fel-felidézi a *Nem félünk a farkastól* középkorú házaspárjának ezúttal kevésbé ördögire hangszerelt marakodását, a cselekmény váratlan fordulata egy pillanat alatt számúzi a dráma szellemi izgalmát. A tengerparton beszélgető, iszogató, filozofálgató házaspár egyszer csak észreveszi, hogy a vízből egy gyíkpár mászik elő, s a kezdeti kölcsönös rémüldözés után ki-ki bemutatja faját és fajtáját a másiknak. A második felvonásnak jegyében mindössze egy tanmese, a gyermekded fajtából. A gyíkpár fokozatosan megismerkedik a kéz és láb különbözőségének mibenlétével, a kézfogás szokásának jelentésével, bizonyos, emberinek tudott alapfogalmak — szeretet, szerelem, halál — tartalmával, s tudásától alaposan kétségbeesik. A gyíkfiú és a gyíklány a maga primitív életelveit próbálja szembeszegezni — mintegy cserébe — a letaglózó ismeretekkel, s a vég: kölcsönös depresszió.

E depresszió fokozatosan a nézőtérre is átterjed. Részint a terjengős szöveg, részint a kissé tempótlannak látszó rendezés miatt hiábavalóvá válik minden színészi erőfeszítés, legalábbis ami a drámaiságot, a hitelességet illeti. A Divadlo Na Zábradlí színészei — ebben az előadásban Hana Smrčková, Jana Preissová, Jan Preucil és Pavel Zedníček — látványosan ismerik, tudják a szakmát. Technikai tudásukból, érzékeny mozgásukból, színes eszközeikből érzékelhetett valamit az a néző, aki a mind kevésbé érdekes történet helyett erre figyelt.

Bohumil Hrabal *Zajos magánya* — amely nemsokára megjelenik magyarul, s még ebben a színházi évadban bemutatja a kaposvári Csiky Gergely Színház — igazi „cseh" színdarab, ezúttal a nemzeti jelző sajátos és konkrét jelentéstartalmában. Hangulatot, közeget, mélységet és színt társítunk hozzá, szinte reflexszerűen.

A darab hőse, Hanta erős negyvenes értelmiségi lehet. Bár a műben egy méhtelep bálázója — azaz az odakerülő anyagokat masszív bálákba préselő gép kezelője —, aki autodidakta módon, s a véletlenül hozzá került könyvekből „kimüvelte" magát, műveltsége és életfilozófiája éppúgy nem hagy kétséget valódi kiléte felől, mint elkeseredése, depressziója, idült alkoholizmusa. Harta pinceéletet él, s ebben a pincében, a préselő gép gyomrából tűnnek elő sorban hajdani élményei, emlékei, s a megelevenedő epizódok játékonyan mosódnak össze a jelen csöppet sem biztató történéseivel és közegével, a csatornatisztítók és cigánylányok világával.

Hanta története, múltja, és jelene, meg a kettő közti út — hihetnénk — lírai, filmes megjelenítést kíván. Evald Schorm rendezése ebben a mostani előadásban e tekintetben adós maradt. Nem sikerült lentről is érzékelhető atmoszférát teremteni, hangulatot — mondjuk prágai hangulatot — ébresztení, s végeredményben mind a látvány, mind a játék *pasztell*. Hanta emlékképei, múltjának meghatározó epizódjai, s a jelen sivár történései túlságosan kiszámíthatóan követik egymást, az ismétlődéses dramaturgia unalommal fenyeget.

Pedig a főszerepet, Hantát játszó színész, Ladislav Mrkvicka rengeteg villanása kiváló. Fáradt, törődött gondolkodó, némi önpusztító hajlamtól sem mentes. A színész képes arra, hogy önmagánál általánosabb szinten fogalmazza meg egy már-már leépülő intellektus kálváriáját, gyötrelmét, fölöslegessé, anakronisztikussá válását.

Jók — számos karaktert alakítva — a vasutasok, a szobrász, a professzor, a költő; mindent ugyanaz a három színész: Karel Heřmánek, Pavel Zedníček és Zdeněk Dušek játssza Csak a hrabali varázsos költőiséggel, a történet mélyáramával maradt adós a Thália-beli vendégjáték alkalmával ez az előadás.

Bizonyára a felfokozott várakozás is oka annak, hogy a közönség egy része — amely pedig lelkesen várta a prágaiakat — némileg csalódott. De feltehetően ismét a zsöllyékben ülne, ha a Divadlo Na Zábradlí legjobb formáját mutató újabb vendégjátékra érkezne hozzánk.

CSÁKI JUDIT

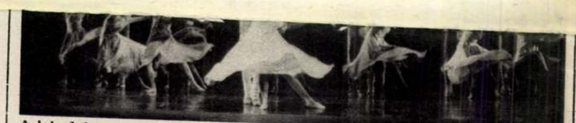

A lakodalom

FÖLDI IMRE (MTI) FELVÉTELE

A holland balett az elmúlt évtizedekben elérte azt a színvonalat, amelyre azt mondják: fogalom. Ezzé vált a mi táncművészeink tudatában is, akik azonos időszakban fejlesztették művészeti águkat magas színvonalra. A táncalkotóknak, akik mind a Holland Nemzeti Balettet, mind mostani vendégünket, az előbbiből önnálósult Holland Táncszínházat felfejlesztették, őt műve látható a mi repertoárunkon. Az említett együttesekhez, koreográfusokhoz és táncosaikhoz tehát személyes élményeink fűződnek, nem most győződtünk meg első ízben, hogy a korszerű táncra sajátosult együttes nemben a legjobbak egyike. Ezúttal két műsorban öt új művüket mutatták be. Felületes ítélettel azt lehetne mondani, hogy — főleg Jiri Kylian művei révén — teljesen új arcukat ismertük meg. Ez azonban több szempontból is pontatlan. Legfőként azért, mert az 1959-ben alakult, 1973-ban nálunk is járt Holland Balett mai stílusának elemeit már korábban is magában hordta.

Azt hiszem, a Holland Balettnek sikerült legjobban úgy ötvöznie a klasszikát az elsősorban amerikai eredetű új táncfajtákkal, hogy ötvözetükből valódi új keletkezett. Közel jutottak a lehetőséghez, hogy gesztus jellegű mozgások nélkül, kizárólag mozdulatokkal fejezzenek ki érzelmeket. Visszajutottak hát a tánc eredetéhez — amiként minden előrehaladás visszatérés is egyben.

Kylian és alkotótársai felhasználják ehhez az eredményhez a mozgás minden elképzelhető formáját. Nem csak az emberi mozgást, hanem a mozgást általában, ideértve az állatokét, sőt, az élő és holt tárgyak külső erő által létrehozott mozgását is. És itt a legkevésbé sem csupán a közvetve ausztrál folklórra támaszkodó *Tanckuckóra* (Chavéz—Kylian) és nem a második műsor pompás fantáziájának (Ravel—Kylian: *A gyermek és a varázslatok*) békáira és táncoló tárgyaira utalok. Ez a táncmód a legtermészetesebben (archaizálás nélkül!) nyúl vissza évezredekkel, amikor a táncolás minden mozgás érzékletes felhasználása volt, baljós, gyászos vagy nagyon is vidám érzelmek kifejezésére. A Holland Balett táncai jórészt éppen úgy elmesélhetetlenek, amiként nem lehet elmesélni Bach *Kettős versenyét* vagy Bartók *Concertóját*. A hasonlat persze sántít, hiszen a táncművészet az idők során közelibb és főleg közvetlenebb rokonságba került a drámával, mint a zene. Így hát a Holland Balett műsorán is volt cselekményes mű (éppen az említett gyermekfantázia) — itt is azonban a pantomimikus direkt gesztusok teljes és örvendetes kizárásával.

Kiemelni a két este öt művéből szereplőket nem lehet. Így vagyunk hűek a Holland Balett stílusához, amely lényege szerint együttes részét képező egyedek mozgatására és csoportmozgásra épül, tánc-gondolkodásában sztárellenes. Még az úgynevezett konkrét cselekményhez (két ember egybekényszerítéséhez) kötött *Lakodalom* (Kylian műve Sztravinszkij zenéjére) is a mindünkkel előfordulhatót s kevésbé az egyéni sorsot exponálja. Nacho Duato mélyen — nem látványosan! — erotikus műve *(Éteri álmok*, Marcel Landowski zenéjére) igencsak alkalmas lehetett volna individuálisabb fogalmazásra, akár szólóra, vagy kettősre — ezzel szemben nyolc lányra „írt" csoporttánc. Az értelmetlenül, fiatalon elpusztult katonák szép rekviemjének *(Katonamise*, Martinu zenéjére, Kylian táncműve) sincs „hősese".

*A gyermek és a varázslatok*ról (Ravel—Kylian) sem a többit meghaladó szintje szerint szükséges külön szólni, hanem sajátossága miatt. A koreográfia itt van legközelebb a klasszikához. A mű legfőbb érdeme vitathatatlanul Ravelé, a zeneszerzőé, aki kifogástalan pszichológiával alkotta meg *nagyszabású* művét (kis zenekarra, énekkarra és szólóénekesekre). A hangsúly a *nagyszabásún* van: egy komisz, rontó-bontó kölyök ráébredése elkerülhetetlen erkölcsi követelményekre, a saját nemében igenis olyan nagyságrendű, amilyen ez a zene és a hozzáfantáziált tánc. Itt nincs édelgés, aranyoskodás — ez drámai történet, persze elsőrendű humorral, amely a jó dráma természetes része.

A kitűnő táncművészek bemutatkozását egyenrangú partnerként segítették hangsúlyos szerepükben a mi Operaházunk hangszeres művészei, énekes szólistái, valamint a hollandokkal már korábban együttműködött prágai Pavel Kuehn énekkar. David Porcelijn karmester feltétlen ura és jó parancsolója a táncestek zeneileg is kitűnő megvalósulásának.

RAJK ANDRÁS

Jelenet Albee
A parton című színművéből

Stern Anna festő
| halnai

A hűség és a felháborodás költője

VÉSZI ENDRE KÖSZÖNTÉSE

Tíz esztendeje éppen, azt írtam az akkor hatvanéves Vészi Endréről: lírája a hűség és a felháborodás költészete. Akkoriban jelent meg novelláinak és verseinek impozáns gyűjteménye — az *Ember és árnyék* meg *A teljesség igézetében* —, mottónak fölébe egyik szép versének sorai kívánkoztak: „Amihez érek, / fagyaszt vagy éget, / nem ismerem a / semlegességet." Írói munkásságának, emberi magatartásának egy életen át meghatározó jellemvonása: hűsége azokhoz, akik közül kiemelkedett, erkölcsi érzékenysége, mely mindig az elesettek és a szenvedők mellé állította, s örök elégedetlenség önmagával meg a világgal. Ebben láttam és látom töretlen alkotóereje nyitját.

Egyben-másban mégiscsak módosítanom kell ama tíz év előtti írásomat. Akkor úgy láttam, hogy a gyűjteményes kötetekkel alkotópályája csúcsára érkezett, s ebben nem álltam egyedül. Almási Miklós például így írt az *Új Írás*ban erről a kivételes írói teljesítményről: „Vészi szép csendesen érkezett meg a csúcsra . . . Ebben a csendes megérkezésben az a groteszk, hogy alig vesszük észre."

Le nem zárt életművekről mindig kockázatos végleges véleményt formálni. Tíz év múltán ma már nyilvánvaló, hogy Vészi pályaíve tovább emelkedett, lírai és prózai költészete az eltelt időszakban valósággal megújult. Hatvan és hetven év között publikálta — *A gyökérember és a sziréntulajdonos* című kötetében — legjelentősebb elbeszéléseit és egész poézisét megújító izgalmas verskötéseit: a *Farsangi királyt*, az *Értünk is fussatok paripákat* és épp a minap — hetvenedik születésnapja előtt — legszebb eddigi kötetét: a *Hány perc a nyár?*-t.

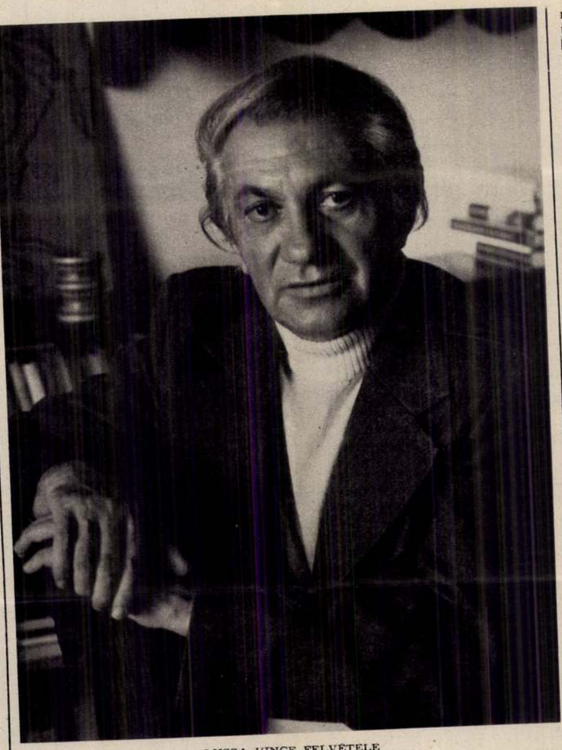

LUSSA VINCE FELVÉTELE

Vészi lírai és prózai költészetében párhuzamos fejlődés tanúi lehetünk. Közös újdonságuk a játékos, szürrealisztikus elemek megszaporodása, a lírai én növekvő szerepe, költészetének mítoszteremtő ereje és jelképpé növő látomása. Emellett mit sem változtak poézisének állandó és legmélyebb vonásai: elbeszélő művészetének és drámaköltészetének tengelyében továbbra is a kisember, a munkásember áll, s líráját ma is újító szándék, kiapadhatatlan kísérletezőkedv és soha nem nyugvó igazságkeresés jellemzi; hajtóereje mindmáig a felháborodás és a teremtő elégedetlenség.

Az utolsó évtized meghozta Vészi Endre iróí munkásságának teljes elismerését: a Kossuth-díj koszorúját. „Csúcsra érkezése" sem oly észrevétlen hát, mint a tíz év előtti recenzens látta; kisregényéből, az *Angi Verá*ból — melyre a kritika megjelenésekor csakugyan nem sok figyelmet fordított — világsikerű film készült: a színpad ismét megnyílott előtte, remek szatírája, a *Sárga telefon* után felújították drámai költeményét, a *Don Quijote utolsó kalandját* is. S ami mindennél fontosabb, megindult életműsorozatának kiadása, s így annak a lehetősége, hogy a késlekedő irodalomtörténet helyett alkotásaival maga írja meg mintegy önnön fejlődése leghitelesebb történetét.

Az életműsorozat azt is nyilvánvalóvá teszi, hogy élő irodalmunkban aligha akad még egy oly sokoldalú jelenség, mint Vészi Endre. Fél évszázados pályája során literatúránk úgyszólván minden ágában — lírában, drámában, regényben és novellában, de még filmdrámában, tévé- és hangjátékban is — hozott létre jelentős és maradandó műveket. Írói sokoldalúsága is utal arra a példára és magyarságára, melyhez munkássága szervesen kapcsolódik: a *Nyugat* nagy nemzedékének irodalmi örökségére. Ez magyarázza poézise teljességigényét is.

Az egykori vésnökinas hűsége, kötődése osztályához természetes s egy életen át változatlan. Költészetét azonban már indulásakor sem szűkíti le a munkástematika, s nem szürkíti el valamiféle mozgalmi zsargon. A tizenéves költő első versei a szervezett munkásság lapjában, a *Népszavá*ban jelennek meg. Szerepel a *Gondolat* című folyóirat nevezetes 1936 októberi számában is, melynek vezércikkében Veres Péter száll vitába Németh Lászlóval, szomszédságában Bálint György cikke olvasható: az *Intelmek egy kezdő felháborodóhoz.*

Vasúton című szép versében így ír a húszéves Vészi Endre: „Hiába sütsz nap! Hiába villan / aranylapátod. Sápad a föld és egyre homálylóbb / lesz a világ . . . Ilyen az élet itt: pusztulva retten a tisztaság, / feszítsd hát ifjad indulat! Gyújtó szomorúság . . ." Vészi költői életműve intonációjának is tekinthetjük e verset. Ő húszévesen már teljességre törekedett: a mindenséggel mérte magát.

A tehetséges ifjú előtt indulásakor megnyíltak a vezető irodalmi folyóiratok hasábjai. Babits a *Nyugat*ban, József Attila a *Szép Szó*ban, Sárközi György a *Válasz*ban közli verseit. Az 1937-es esztendő pedig meghozta első könyvsikerét: *Felszabadultál* című regénye elnyerte a Pantheon könyvkiadó Mikszáth-díját. Beérkezett író immár, akinek értékelésében nincsen különbség a tragikus, népiurbánus ellentétektől szaggatott egykorú irodalom berkeiben. Meleg hangú kritikájában, a *Nyugat* hasábjain, Lesznai Anna így ír róla: „Meglátása módját szeretem. S azt, hogy milyképpen érik benne költészetté az élet nyersanyaga."

A történelem válságos periódusában, a háború sötét és reménytelen esztendeiben ez a fiatal költő magától értődő gesztussal csatlakozik azokhoz, akik mint ő, sorsukat a nincstelenek, az elnyomottak és az üldözöttek ügyéhez kötötték: a munkásírókhoz. Részt vesz antológiáikban, közös fellépéseikben, s jelen van verseivel híres demonstrációjukon 1943-ban, a Vajda János Társaság *A város peremén* című matinéján. Közös fellépése és szolidaritása a munkásírókkal természetesen nem korlátozhatta írói és emberi szuverenitását. A haladó szellem egyéb irodalmi fórumai is nyitva állottak előtte. Merész háborúellenes verse például („Már nem a szelíd béke . . .") Illyés Gyula *Magyar Csillagá*ban jelent meg 1943-ban; A német megszállás előestéjén 1944-ben pedig, a Vajda János Társaság kiadásában, „a teljesség igézetében" fogant verskötete: *A fekete rév*. A világ teljességére kitáruló én — akárcsak kibontakozó költészetének műfaji sokszínűsége — nyilvánvalóan a Nyugat nagy nemzedékétől kapott példát és ösztönzést. A munkásírókkal való közösség — ismétlem — természetes gesztusa volt ennek a mélyen etikus költőnek. De epizód csupán írói munkásságában, melynek teljes kibontakozásához a felszabadulás teremtette meg a reális lehetőséget.

Álmélkodva olvasom hát *A magyar irodalom története* — a „spenót" — nemrégiben megjelent kötetében, amely 1945 és 1975 közötti költészetünket taglalják, a Vészi Endrére vonatkozó sorokat. Önálló fejezetre sem méltatják, s besuvasztják őt a munkásköltők — immár négy évtizede feloszlott — csoportja alfejezetébe. Hadd ne idézzem ebben az ünnepi köszöntőben azokat a csacskaságokat, amelyeket a címszó nélkülözhetetlen szerzője — „szerzői munkaközössége" — Vészi Endrével kapcsolatban összehord. Ez legfeljebb arra magyarázat, miért nincsen névvel megjelölhető gazdája az effélé idétlenségnek (arra már kevésbé, miért volt szükség ehhez egy szerzői munkaközösség egyesült erejére).

Egy tekintetben — úgy tűnik — alig mozdult valami Vészi Endre körül az utolsó tíz esztendőben. Ha jelent is meg az évek során néhány fogékony, sőt ihletett írás életművéről, írói pályaképéről, az irodalomtudomány, az irodalomtörténetírás magatartása vele kapcsolatban mit se változott. Portréját mindmáig hiába keresnénk az Irodalomtudományi Intézet *Kortársaink* című sorozatában; nemhogy kismonográfia, de még valamirevaló összefoglaló tanulmány se készült fél évszázados írói munkásságáról. Csak remélhetjük, hogy életműsorozatának kiadása fordulatot hoz e téren is.

Végezetül, e szép napon, hetvenedik születésnapján hadd köszöntöm azt is, aki négy évtizede inspirálója, hűséges társa és munkatársa, akihez gyönyörű Margit-verseit írta és írja, legújabb kötetében a *Hány perc a nyár?*-ban is, e néhány sor idézésével: „Lehunyt szemmel / védem magamban azt aki voltunk / . . . hunyt szemem mögött sértetlen a kép / az idő már soha nem bonthatja meg arcodnak gyönyörű szerkezetét".

Major Ottó

Stein Anna festő
halmai

Viharos

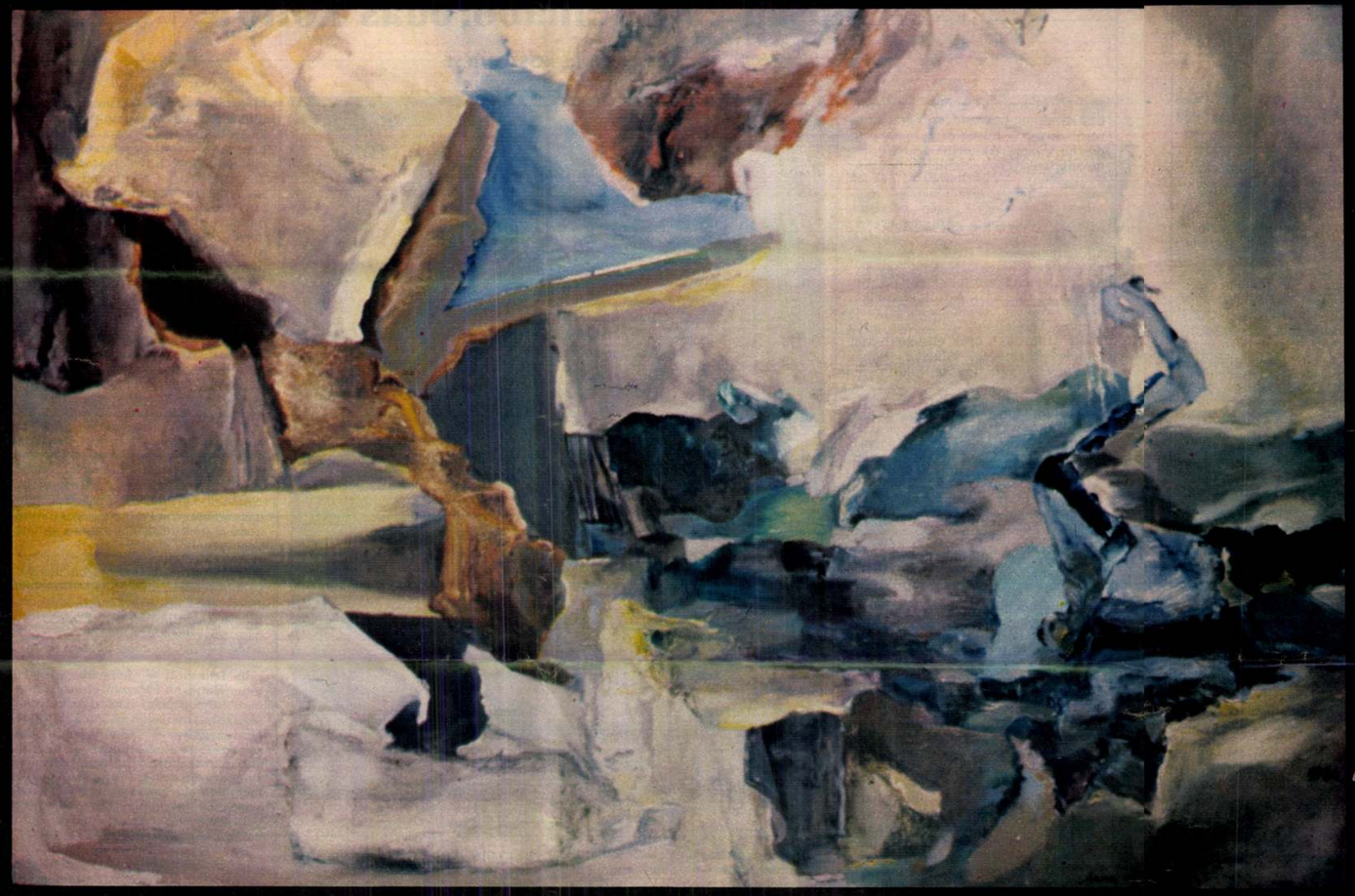

Barokkba oltva

STEIN ANNA KÉPEI ÉS SZOBRAI A MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBAN

Minden vonatkozik rea, ami a barokkot jellemzi: a formák látványos gazdagsága, a mozgalmasság, a vonalak lendülete, a hideg és a meleg színek drámai ellentéte, a szabálytalan, áttós szerkesztés, az ég kékjének elővillanása. Csak annyira geometrikus, amennyire az egy épület kontúrjainak megsejtetéséhez szükséges. Csak annyira figurális, hogy lendületes alakjainak törekvését, célját éppen megértsük.

Stein Anna Párizsban él, ott állít ki leggyakrabban, ott ismerhetik úgy, mint a magyar művészet reprezentánsát és buzgó propagandistáját. Amint kiállításának katalógusából is kiderül, résztvevője, gyakran szervezője is olyan kiállításoknak, mint a Magyarok Párizsban, Tisztelet Adynak, Jelenlét – Párizs–Budapest, Magyar Találkozó.

Aktivitása, robbanó ereje, küzdeniakarása a többszöri újrakezdés, az ismételt talpraállás [illegible] volt. Életörténetének kataklizmái mentódtek át festészetébe.

De vajon lehet-e egy háromnégy évszázados stílust ma újrakezdeni? A barokk, amely korának nagy egyházi feladatait világi szellemben oldotta meg, élhet-e egy huszadik századi életműben?

Úgy érzem, az állítás Stein Anna esetében fordítottan igaz; ő nem modernül barokk, hanem barokkosan modern; abszolút világi festészet, ami a realitás talaján állót nyitja meg – fölfelé. Az ég felé.

Az új hang megtalálásának időszakában kisfia épp nagy betegségen esett át. Az anya hetekig élt fullasztó gondban, bánatos sötétben. Aztán felcsillant a remény. És a gyógyulás után az első megfestett kép volt – amely itt a kiállításon is látható – a Mennybemenetel Tiepolóra emlékezve. A sötét figura felfelé száll, lendületével szinte húzza a többi alakot, s rövidülésével is az ég kinyíló kékje felé mutat.

Stein Anna képeit majd mindig lentről nézzük. Kompozíciói szerint akár mennyezeti freskók is lehetnének. Az ég felé irányulnak vagy az ür Semmije felé... Barokk című képe mintha felsorakoztatná mindazt, amit a barokkról tudni kell. Épületelemeket, vörös bársonyt, drapériákat. De montázstechnikája huszadik századi, kompozícióját barokk mester soha nem találhatta volna ki.

KEKESDY KÁROLY REPRODUKCIÓI

A múzsa

Szobrai aranyozottak, de bronzból készültek. Mozdulatuk, lendületük dinamikus. Az óra című ugyan nem rendelkezik a barokk órák szabályos, a stílus nevét adó kagyló térbeli motívumának jellegzetességeivel, de hangulatával igen!

Vízfestményei, de még litográfiái is olyanok, mintha barokk mesterek színvázlatai, tértanulmányai lennének. Lebegő kékek, összetorlódó vörösek, nyíló terek, valamint hátul elősejlő csavart szobrok...

TORDAY ALIZ

Tengeri élet

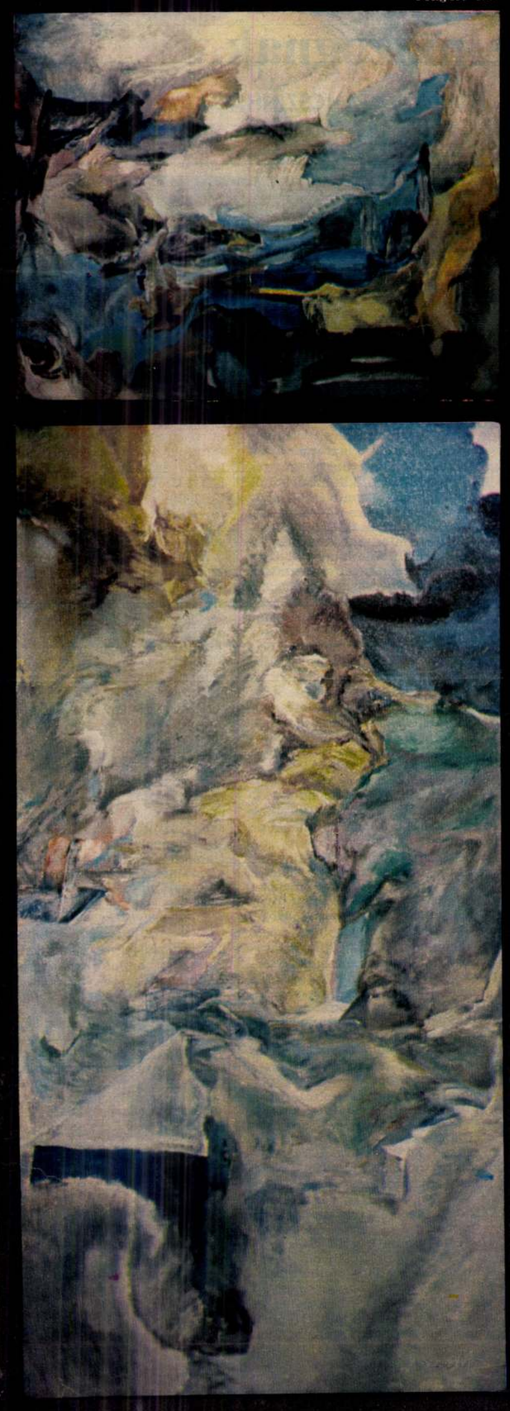

Magasságban

Stern Arm

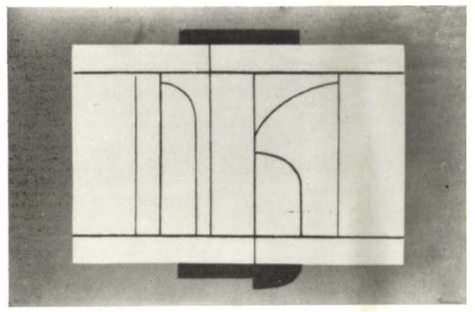

BARCSAY JENO

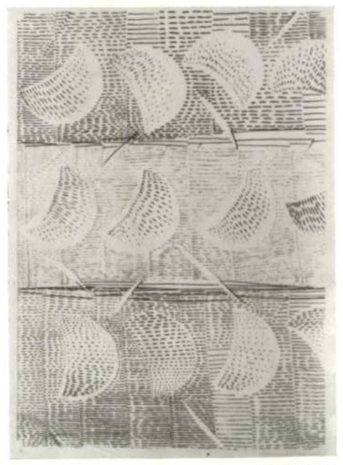

GYARMATI

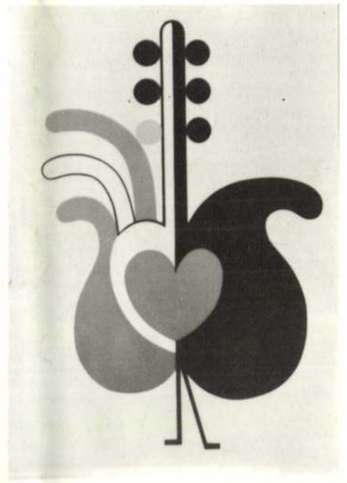

KORNISS

BANGA FERENC

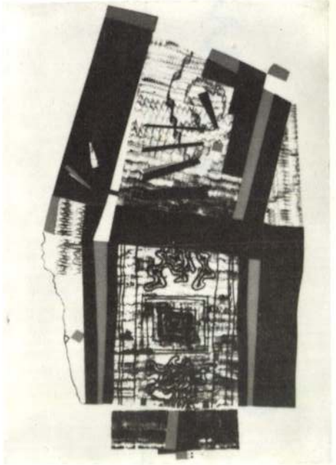

HINCZ GYULA

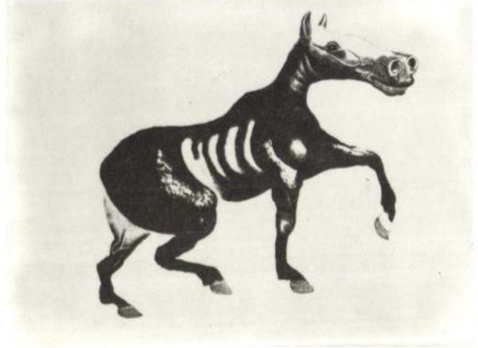

SOMOGYI GYOZO

UJHAZI

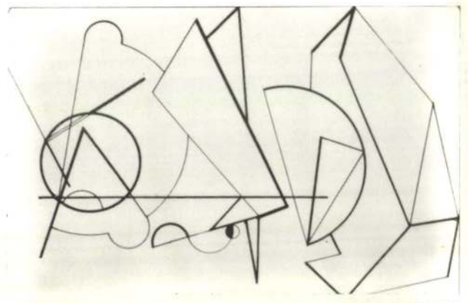

MARTYN FERENC

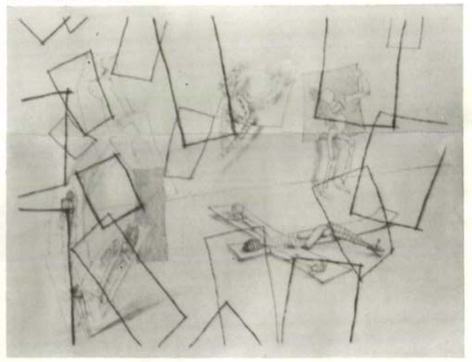

SZABADOS ARPAD

BALINT ENDRE

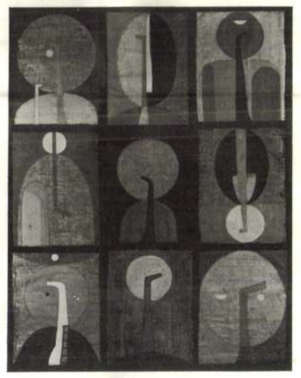

KOVACS ALBERT

ILLES ARPAD

ANNA MARGIT

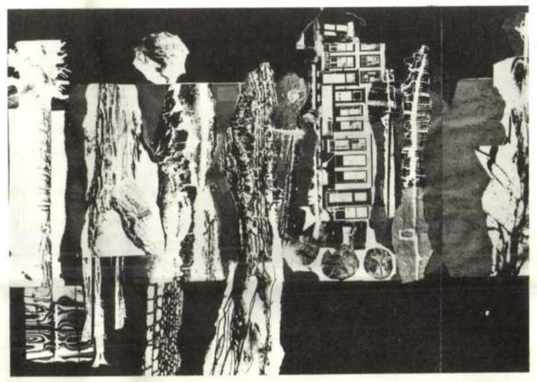

LUCIEN HERVE

BARTHA LASZLO

VERA MOLNAR

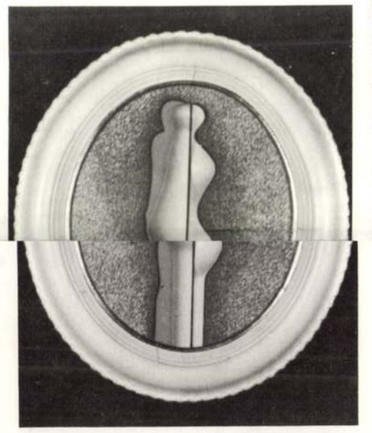

DEIM PAL

VAJDA JULIA

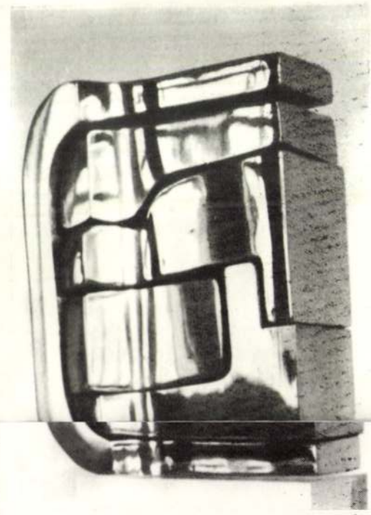

HETEY

KAMILL MAJOR

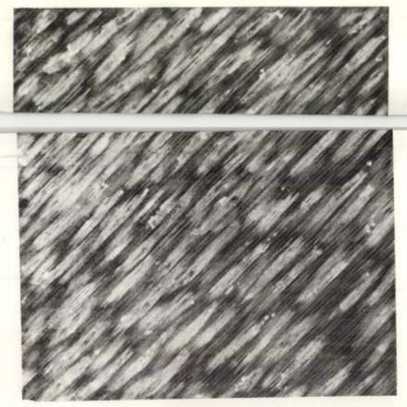

ANNE STEIN

SCHOFFER

VICTOR ROMAN

ROZSDA

SCHWIERKIEWICZ

KALLOS

VERA SZEKELYI

SZENES

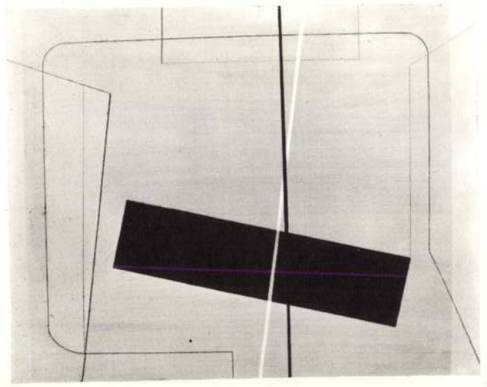

KONOK

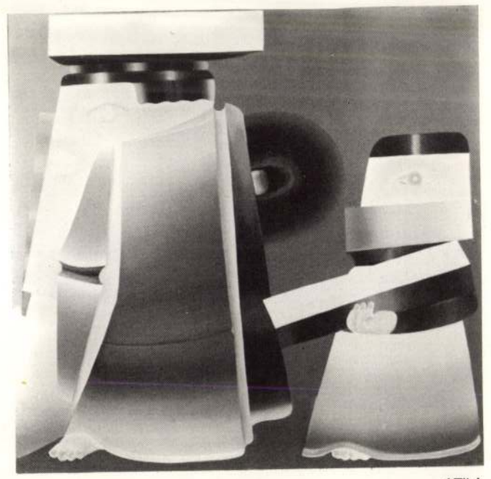

ATILA

ERVIN PATKAI

MAGDA FRANK

MARTA PAN

HAMAR LEHEL

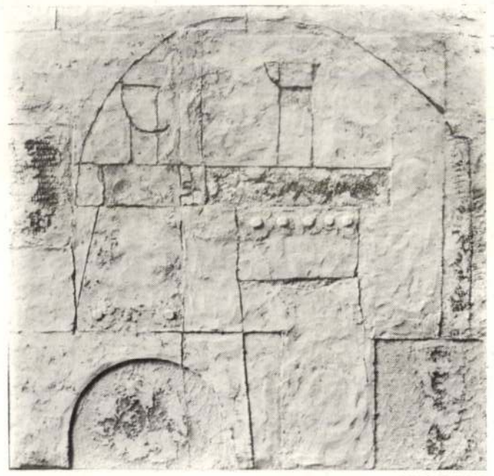

ANNA MARK

PRÉSENCE PARIS-BUDAPEST

EXPOSITION DU 25 JUIN AU 8 JUILLET 1979, A L'ORANGERIE DU JARDIN DU LUXEMBOURG
SOUS LE HAUT PATRONAGE DE MONSIEUR ALAIN POHER, PRÉSIDENT, ET DU BUREAU DU SÉNAT
LE PEINTRE ANNE STEIN PRÉSENTE
77 ARTISTES HONGROIS ET D'ORIGINE HONGROISE EN FRANCE, FIGURANT DANS LES ALBUMS :

ADY - BARTÓK - ATTILA JÓZSEF

EDITÉS PAR LE BUREAU DE PRESSE DE L'AMBASSADE DE HONGRIE ET FIGURANT DANS LES COLLECTIONS PRIVÉES DE PARIS

ANNA MARGIT ■ ATILA ■ BABOCSAY ■ *BÁLVÁNYOS* ■ *BAK* ■ *BANGA* ■ *BÁLINT* ■ *BARTHA* ■ *BARCSAY* ■ BECK ■ BEÖTHY ISTVÁN
BEÖTHY ÁGNES ■ *BOR* ■ *BUKTA* ■ CSATÓ ■ *CZINKE* ■ *CSOHÁNY* ■ DALOS ■ *DEIM* ■ *DISKAY* ■ *FARKAS* ■ *FAJÓ* ■ FRANK
GYARMATHY ■ HAJDU ■ HAMAR ■ *HENCZE* ■ HETEY ■ LUCIEN HERVÉ ■ *HINCZ* ■ *ILLÉS* ■ KALLÓS ■ KÉRY ■ *KILÁR* ■ *KLIMÓ*
KOCSIS ■ KONOK ■ *KONCZ* ■ KÁDÁR ■ KORNISS ■ KOVÁCS ALBERT ■ KOVÁCS IZSÁK ■ KOVÁCS FERENC ■ KASS ■ KOKAS
KOLOS-VÁRY ■ MARTYN ■ MAURER ■ REIGL ■ MOLNÁR ■ MARK ■ MAJOR ■ PÁN ■ PATKAI ■ *PÜSPÖKI* ■ ROMÁN ■ ROZSDA ■ SAJÓ
SÁNDORFI ■ *SULYOK* ■ *SOMOGYI* ■ STEIN ■ *SZABADOS* ■ SZABÓ-DÓCZY ■ SZÉKELY VERA ■ SZÉKELY PÉTER ■ SZABÓ ÁKOS
SZENES ■ SCHÖFFER ■ *SZEMETHY* ■ *SCHWIERKIEWICZ* ■ VASARELY ■ *VÁRNAGY* ■ *VAJDA JULIA* ■ VINCZE ■ VÖRÖS ■ *ÚJHÁZI*
CARDOT ■ NAGY P. ■ PAPP T. ■ SIMON ■ (ET AVEC HOUSSIN ■ TAO ■ GÁYOR ■ VIEIRA DA SILVA ■)

Photographes : Agnès Rodier - A. Dumage - Lucien Hervé - André Rogi - André Morain - Duffort - Jacques Verrier.
Photogravure : « La Souterraine », Nanterre.

Imprimé par les élèves du C.E.I. du Livre.